M· T· CICERONIS
OPERA OMNIA
TOM. XVI.

M. TVLLII
CICERONIS
OPERA

EX RECENSIONE

CHRIST. GODOFR. SCHÜTZ

ADDITIS COMMENTARIIS

TOMVS DECIMVSSEXTVS

AVGVSTAE TAVRINORVM
EX TYPIS IOSEPHI POMBA
ANNO MDCCCXXXIV.

INDICES

NOVI ET ABSOLVTISSIMI

EX EDITIONE J. VICT. LECLERC

RECOGNOSCENTE ET AVGENTE

N. E. LEMAIRE

PARISIACI EDITORIS PRAEFATIO.

Vt tandem Ciceronianae huic editioni finem imponamus, et simul ad exsolvendam promissorum fidem, unum restat hoc volumen quod *Indices quinque* novos et absolutissimos complectitur. Quibus perficiendis, post *Clavem Ciceronianam* ab *I. Aug.* Ernesti olim confectam, summopere iam et non sine diuturnis vigiliis incubuerat vir mihi semper maximis laudibus ornandus, novis semper prosequendus gratiis J. V. Le Clerc, qui omnes editionis suae opes et pretiosam doctrinae copiam mecum summa humanitate communicavit. Praesto etiam fuere locupletissimi indices, quos Lipsiae non ita pridem edidit *Christ. God.* Schvtz; unde multa pariter desumpsimus. Hinc itaque factum est, ut verba vel nomina adderentur, non modo quae ad nostram editionem pertinent, sed etiam quae ex varia lectione aliis recepta fuere. Praeterea plures aliquando et sine ulla explanatione locorum indicationes subiunximus, ut diffuso illi et vario Clavis Ciceronianae monumento nudi quoque indicis copia accederet.

In disponendis autem his indicibus, quoniam ordinem nulla ratio necessario praescriberet, commodis nostris tantummodo paruimus, ducem in hac re tantum J. V. Le Clerc non sequuti. Cuius tamen quum totus labor in nostram utilitatem cesserit, exscribenda quoque est praefationis illa pars, qua impensam diligentiam collataque in emendando et locupletando Ernestii opere studia potissimum enarrat:

« Iam primo ostendam loco, inquit ille vir vere doctissimus, quid ad Indicem legum praestiterim: addere opus fuit e fragmentis recens evulgatis, quum multa alia, tum legem *Aterniam Tarpeiam*, *Iuliam Papiriam*, tres *Valerias* novas; imo ex olim editis scriptis, *Servilian* ipsam Rulli, quam omnes, licet non semel ad notata de hac lege provocarent, tamen omiserant.

» Nonnulla quoque, et iis quaedam alicuius momenti, Indici geographico adiecta sunt: quanquam satis accuratas, ut in hac simplicitate, interpretis illius explanationes fere ubique servavi. Sed quod is non fecerat, in nominibus minus notis aut obviis, locum unum alterumve Ciceronis afferre opportunum putavi, in notissimis atque usitatissimis supersedi.

» Multo plura in Indice historico non tantum e novis scriptis addenda, sed e priscis corrigenda erant: in quo quam saepe, quam graviter, quam contra ipsius Ciceronis fidem Ernestius peccaverit, vix dicere auderem, nisi exstarent paginae, nuperrime etiam tota Europa typis renovatae, ubi, ne omnia persequar, confuderat *Africanum* minorem cum maiore; *Alcmaeonem* Amphiarai, cum philosopho; *L. Tullium*, legatum Ciceronis proconsulis in Cilicia, cum eiusdem fratre patrueli, quem is secum habuit, quum in Verrem inquireret, etc. Simili confusione laborabat in *P.* et *L. Murena*, et saepius in *Pisonibus*, in *Pompeiis*, in *Varronibus*, in *Dionysiis* tyrannis. Interdum etiam unum hominem duobus nominibus indicarat, altero vero, falso altero, ut *C. Avianum*, qui alibi erat *Gavianus*, etc. Permixta haec, quoad fieri potuit, explicata sunt.

» Sed nihil in retractando opere ac refingendo, ut Graeca, et nonnulla alia sileam, pertinaciorem industriam flagitavit, quam INDEX ille LATINITATIS, quem Ernestius primum ex vett. edd. multo ante concinnavit, quam proprio Marte novam dedisset, et post negligentius relegisse videtur, et interpolasse: unde plurima passim verba erant, quae ipse deinceps ex edd. suis exsulare iussit; plurimae autem interpretationes, quas damnavit. Longum esset has recensere; verba vero quis nunc habere ut genuina nos sinat, *ea*, sensu eodem quo *propterea; collimare*, et alia monstra, quae omnes ubique editores *Clavis* Ernestianae sic oscitanter admittunt, ut nulla animadversione, aut censoria nota legentes erroris admoneant? Multa igitur hic, novis grammaticorum decretis, ex albo Latinitatis exclusa; sed multa quoque, atque etiam plura, nunc primum, post tot literas e codd. palimpsestorum tenebris erutas, in ordinem recipienda fuisse, doctis viris non sine quadam gratulatione denuntio. Incredibile enim est, quanta ex illo tam diu inexplorato fundo locutionum messis efflorescat, quibus dehinc locupletandi sint linguae thesauri, et quot vocabula prodeant, vel his scriptis nondum ante nos addita, ut *arvus*, aut *arbustus* ager; *conventitium*, *curiatim*, *decessor*, *dissepire*, *gurgulio*, *intermenstruum* tempus, *incommutabilis*, *rebellio*, etc. vel prorsus nova, et Latio nostro nunquam audita, ut *dodrantariae* tabulae, *famata* causa etc. quae qui in Indicibus Ciceronianis hodie negligeret, nemo eum recte iudicantium excusatum haberet.

» Quid plura dicam? piget enim referre, quo fastidio ordinem *alphabeticum*, quem vocant, plerumque perturbatum, ad severiorem normam commodio-

remque usum redegerim. Sed, nugarum istarum etiam non habita ratione, nulla prope in diversissimis totius voluminis partibus abiit pagina, quin secum aliquid auferret a me vel diligentius emendati, vel fusius explicati, vel omnino novi. »

Plura his addere supervacuum videtur: attamen, ne quis fortasse error humanitus irrepsisset, tres praesertim ex his indices doctissimi viri denuo recognoverunt et expleverunt, *Historicum* ipse J. V. Leclerc; *Geographicum* F. Ansart, in collegio S. Ludovici Geographiae professor; *Legum indicem* Fr. Poncelet, iuris romani in Academia Parisiensi consultus et professor. Hic autem, quidquid ex repertis nuperrime Gaii fragmentis Ciceroni explanando posset conferre, non minori humanitate quam doctrina nobis suppeditavit.

. . . .

Post hanc praefatiunculam sequentur, 1° Explicatio signorum, quibus ad indicanda et reperienda vocabula utimur; 2° Tabula artificum, poetarum, philosophorum,etc. quorum nomina in M. T. Ciceronis operibus occurrunt; 3° Tribus Romanae xxxv; 4° Philosophi in sectas redacti; 5° Tabulae philosophorum.

Quod superest, tibi satisfaciat hoc volumen, amice lector, vehementer opto et expeto. VALE.

Scr. Parisiis, idibus april. MDCCCXXXII.

N. E. L.

EXPLICATIO SIGNORVM

In indicibus digerendis commoditas postulavit, ut per omnia Ciceronis opera quibusdam uteremur notis, quae ordine hae sunt: ubi duo sunt numeri, primo signatur liber, secundo caput Gruterianae distinctionis. (*Gruteriana capitum sectio haud semper cum Schutziana consentit. Interdum initium capitis superius quaerendum est, interdum inferius aliquanto.* Typ.).

RHETORICA	Her. I, 1.	ad Herennium liber primus, caput primum.
	Her. II, 1.	ad Herennium liber secundus, caput primum; et sic ad IV.
	Inv. I, 1.	de Inventione liber primus, caput primum.
	Inv. II, 1.	de Inventione liber secundus, caput primum.
	Or. I, 1.	de Oratore liber primus, caput primum; et sic ad III.
	Brut.	Brutus, sive dialogus de Claris Oratoribus.
	Or. cum uno numero.	Orator, ad M. Brutum.
	Top.	Topica, ad C. Trebatium.
	Partit.	de Partitione Oratoria dialogus.
	Opt. gen. or.	Fragm. de Optimo genere oratorum.
ORATIONES	Quint.	Oratio pro P. Quintio.
	Rosc. Amer.	—— pro S. Roscio Amerino.
	Rosc. Com.	—— pro Q. Roscio Comoedo.
	Div. cum uno numero.	Divinatio in Q. Caecilium; a. Caecil.
	Act. 1 in Verr. 1.	Actio prima in Verrem, caput primum.
	Verr. I, 1.	Actionis secundae in Verrem lib. primus, cap. primum; et sic ad V
	Caecin.	Oratio pro A. Caecina.
	Font.	—— pro M. Fonteio.
	Manil.	—— pro lege Manilia.
	Cluent.	—— pro A. Cluentio.
	Agr. I, 1.	Agraria prima in Rullum, cap. primum; et sic ad III.
	C. Rab. s. Rab. perd.	Oratio pro C. Rabirio, perduellionis reo.
	Cat. I, 1.	—— prima in Catilinam, cap. primum; et sic ad IV.
	Muren.	—— pro L. Murena.
	Flacc.	—— pro L. Flacco.
	Sull.	—— pro P. Sulla.
	Arch.	—— pro P. Licinio Archia.
	Sen. p. Red.	—— in Senatu, post reditum.
	Quir. p. Red.	—— ad Quirites post reditum.
	Dom.	—— pro Domo.
	Ar. Resp.	—— de Aruspicum responsis.
	Planc.	—— pro Cn. Plancio.
	Sext.	—— pro P. Sextio.
	Vat.	—— in Vatinium.
	Coel.	—— pro M. Coelio.
	Prov. Cons.	—— de provinciis consularibus.
	Balb.	—— pro L. Cornelio Balbo.
	Pis.	—— in L. Calp. Pisonem.
	Rab. Post.	—— Pro C. Rabirio Postumo.
	Mil.	—— pro T. Annio Milone.
	Marcell.	—— pro M. Marcello.
	Ligar.	—— pro Q. Ligario.
	Deiot.	—— pro rege Deiotaro.
	Phil. I, 1.	in M. Antonium Philippica prima, caput primum; et sic ad XIV.

EPISTOLAE

ad Div. I, 1.	Liber primus epistolarum, quae vulgo *ad Familiares* dicuntur, epistola prima; et sic ad XVI.
Att. I, 1.	Liber primus epistolarum ad Atticum, epistola prima; et sic ad XVI.
Q. fr. I, 1.	Liber primus epistolarum ad Quintum fratrem, epistola prima; et sic ad III.
Brut. ep. 1.	Liber epistolarum ad Brutum, epistola prima.

PHILOSOPHICA

Acad. I, 1.	Academicorum liber primus, caput primum.
Acad. II, 1.	Academicorum liber secundus, caput primum.
Fin. I, 1.	Liber primus de Finibus, caput primum; et sic ad V.
Tusc. I, 1.	Liber primus Tusculanarum quaestionum, caput primum, et sic ad V.
Nat. D. I, 1.	Liber primus de Natura Deorum, caput primum, et sic ad III.
Div. I, 1.	Liber primus de Divinatione, caput primum.
Div. II, 1.	Liber secundus, caput primum.
Fat. 1.	De Fato, caput primum.
de Rep. I, 1.	Liber primus de Republica, cap. primum; et sic ad VI.
Leg. I, 1.	Liber primus de Legibus, caput primum; et sic ad III.
Off. I, 1.	Liber primus de Officiis, caput primum; et sic ad III.
Sen. 1.	de Senectute, caput primum.
Amic. *vel* Lael. 1.	de Amicitia, caput primum.
Parad. I, 1.	Paradoxon primum, caput primum.
Vniv.	Timaeus, seu de Vniverso.

FRAGMENTA

Petit. C.	Q. Cic. de Petitione Consulatus.
Or. pr. Tull.	Oratio pro M. Tullio.
Or. pr. Varen.	—— pro L. Vareno.
Or. pr. Opp.	—— pro P. Oppio.
Or. pr. Fundan.	—— pro M. Fundanio.
Or. pr. Cornel. I.	—— pro C. Cornelio, actio prima.
Or. pr. Cornel. II.	—— pro C. Cornelio, actio secunda.
Tog. Cand.	—— in Toga candida.
Or. pr. Gall.	—— pro Q. Gallio.
in Clod. et Cur.	—— in P. Clodium et Curionem.
de reg. Alex.	—— de rege Alexandrino.
Or. pr. Vat.	—— pro P. Vatinio.
Or. pr. Scaur.	—— pro M. Aemilio Scauro.
de aere alien. Mil.	—— de aere alieno Milonis.
Epist. ad Titin.	Epistola ad M. Titinium.
Epist. ad C. Nep.	Epistolae ad Cornelium Nepotem.
Epist. ad Pans.	——— ad C. Pansam.
Epist. ad Hirt.	——— ad A. Hirtium.
Epist. ad Brut.	——— ad M. Brutum.
Hortens.	Hortensius, sive de Philosophia.
Academic. fragm.	Academicorum ad Varronem fragmenta.
Fragm. lib. incert.	Fragmenta ex libris Incertis.
Arat.	Ex Arato Phaenomena.

TABVLA

Artificum, Grammaticorum, Historicorum, Geographorum, Poëtarum, Medicorum, Rhetorum, Oratorum, Iureconsultorum, Mathematicorum, Philosophorum, quorum nomina in Ciceronis libris occurrunt.

ARTIFICES.

Aetion, pictor.
Aglaophon, pictor.
Alcamenes, statuarius.
Antigenidas, tibicen.
Antipho, ὀνειροκρίτης.
Apella, architectus.
Apelles, pictor.
Arion, musicus.
Aristoxenus, musicus.
Avianus Evander, statuarius.
Boethus, statuarius et caelator.
Calamis, statuarius.
Canachus, statuarius.
Chares, statuarius.
Cluatius, architectus.
Cyrus, architectus.
Damo, musicus.
Lysippus Sicyonius, statuarius.
Mentor, caelator.
Myron, statuarius.
Nicomachus, pictor.
Parmenides, pictor.
Phemius, musicus.
Phidias, statuarius.
Philo, architectus.
Polycletus, statuarius.
Polygnotus, pictor.
Praxiteles, statuarius.
Protogenes, statuarius et pictor.
Scopas, sculptor.
Silanio statuarius.
Sopolis, pictor.
Stratonicus, musicus.
Timanthes, pictor.
Timotheus, musicus.
Vettius, architectus, *est* Cyrus, *vel libertus Cyri.*
Zeuxis, pictor.
Zopyrus, physiognomon.

GRAMMATICI.

L. Aelius.
Aristophanes.
Callimachus.
Daphitas.
Helenius Arco.
Nicias.
Servius Claudius.
Tyrannio.
M. Varro.

HISTORICI GRAECI.

Acusilas Argivus.
Agathocles.
A. Albinus.
Apollodorus.
Cn. Aufidius.
Callisthenes.
Clitarchus.
Demochares.
Dicaearchus.
Dinon.
Duris Samius.
Ephorus Cumaeus.
Hellanicus Lesbius.
Heraclides Ponticus.
Herodotus.
Naucrates.
Pherecides.
Philistus.
Polybius.
Silenus.
Stratocles.
Theophanes Lesbius.
Theopompus.
Thucydides.
Timaeus.
Xenophon.

HISTORICI LATINI.

L. Aelius.
L. Antipater.
Atticus.
M. Brutus.
Q. Catulus pater.
Clodius.
L. Coelius, *est* Antipater.
Q. Fabius Pictor.
C. Fannius.
Cn. et Sext. Gellii.
L. Lucceius.
C. Macer.
L. Piso.
Procilius.
C. Sallustius Crispus.
L. Sisenna.
L. Sulla.
Vennonius.

GEOGRAPHI.

Alexander.
Dicaearchus.
Eratosthenes.
Hipparchus.
Serapio.
Tyrannio.

POETAE GRAECI.

Alcaeus.
Alexander.
Anacreon.
Antimachus.
Antipater Sidonius.
Aratus.
Archias.
Archilochus.
Aristophanes.
Callimachus.
Epicharmus.

Euhemerus.
Euphorion.
Eupolis.
Euripides.
Hesiodus.
Hipponax.
Homerus.
Ibycus.
Menander.
Nicander.
Orpheus.
Rhinton.
Simonides.
Stesicorus.
Theophanes.

POETAE LATINI.

L. Afranius.
Asinius Pollio.
Attilius.
L. Attius.
Caecilius.
C. Licinius Calvus.
Corn. Gallus.
Ennius.
A. Furius.
D. Laberius.
L. Livius Andronicus.
C. Lucilius.
T. Lucretius Carus.
Naevius.
M. Pacuvius.
Plautus.
L. Plotius.
P. Syrus.
P. Terentius.
C. Titius.
Trabea.
Q. Tullius Cicero.

MEDICI.

Alexion.
Artemidorus.
Asclapo.
Asclepiades.
Hippocrates.
Nico.
Philippus.
A. Rupilius.

RHETORES.

Aeschylus Cnidius.
Alcidamas.
Antipho Rhamnusius.
Apollonius Alabandensis.
Apollonius Molo.
Aspasia.
Corax.
Demetrius Phalereus.
Demetrius Syrus.
Dionysius Magnes.
Diophanes Mitylenaeus.
Hermagoras.
Hermeles, *vel* Hermes.
Isocrates.
Menecles Alabandensis.
Menedemus.
Menelaus Marathenus.
Pamphilus.
Theodectes.
Tisias.
Xenocles.

ORATORES et SOPHISTAE.

Aeschines Atheniensis.
Aeschines Milesius.
M. Antonius.
Calidius.
Calvus.
Charisius.
L. Crassus.
Demades.
Demetrius Phalereus.
Demochares.
Demosthenes.
Serv. Galba.
Gorgias Leontinus.
Gorgias, *alius*.
Hierocles Alabandensis.
Hippias.
Q. Hortensius.
Hyperides.
Lycurgus.
Lysias.
Menippus Stratonicensis.
Pericles.
Philippus.
Prodicus Ceus.
Theodorus Byzantius.
Thrasymachus Chalcedonius.
Et omnes, qui nominantur in libro de Claris oratoribus.

ICTI.

L. Acilius.
C. Aculeo.
L. Aelius.
S. Aelius Catus.
L. Antipater.
Apuleius.
C. Aquillius Gallus.
T. Aufidius.
M. Brutus.
C. Camillus.
Cascellius.
M. Cato.
Q. Cornelius.
Tib. Coruncanius.
P. Cassus Mucianus.
C. Drusus
Q. Fabius Labeo.
Q. Fabius Pictor.
Furius.
Hostilius.
M. Iunius.
T. Iuventius.
P. Mucius.
Q. Mucius, Q. F.
Q. Mucius, P. F.
L. Octavius Balbus.
P. Octavius Balbus.
Offilius.
S. Pompeius, S. F.
Precianus.
P. Quintilius Varus.
P. Rutilius Rufus.
Serv. Sulpicius.
C. Trebatius Testa.
M. Tugio.
Vacerra.
L. Valerius.
A. Virginius.
C. Visellius Varro.

MATHEMATICI.

Alexander, astrologus.
Archelaus, astrologus.
Archimedes.
Cassander, astrologus.
Euclides, geometra.
Eudoxus, astrologus.
Hipparchus, astrologus.
Meto, astrologus.
Polyaenus, geometra.
S. Pompeius, geometra.
Scylax, astrologus.
C. Sulpicius Gallus, astrologus.
L. Tarutius, astrologus.

TRIBVS ROMANAE XXXV.

Aem. vel. *Aemi.* Aemilia. Cicero.
Ani. Aniensis. Cicero: qui ultimam facit Agr. II, 29.
Arn. vel *Arnien.* Arniensis. Cicero.
Cla. Claudia.
Clu. vel *Clust.* Clustumina, seu Crustumina. Cicero.
Col. Collina.
Cor. Cornelia.
Esq. vel *Exq.* Esquilina.
Fab. Fabia.
Fal. Falerina.
Gal. Galeria.
Hor. vel *Horat.* Horatia.
Lem. Lemonia. Cicero.
Maec. Maecia. Cicero.
Men. Menenia. Cicero.
Ouf. Oufentina.
Pal. vel *Palat.* Palatina. Cicero.
Pap. vel *Papir.* Papiria.
Pob. Poblilia. *Pop.* Popilia, seu Popillia. *Pub. Publ.* Publilia: item *Pup. Pupl.* Puplilia.
Pol. Pollia.
Pom. et *Pomp.* Pomptina, Pontina, Cicero.
Pup. Puplnia. Cicero.
Qui. vel *Quir.* Quirina. Cicero.
Rom. Romilia. Cicero.
Sab. Sabatina.
Sca. vel *Scap.* vel *Scapt.* Scaptia. Cicero.
Ser. vel *Serg.* Sergia.
Stel. Stellatina.
Sub. Suburana. Cicero qui eam primam facit.
Ter. Terentina. Cicero.
Tro. vel *Tromen.* Tromentina.
Veien. Veientina. Cicero.
Vel. Velina. Cicero.
Vet. Veturia.
Vol. vel *Volt.* vel *Voltin.* Voltinia. Cicero.

*N. B.** Horatiam et Veturiam inter has non recenset Manutius, sed Papiam, et Popiliam, quam a Poblilia distinguit. Aliae quoque tribus memorantur, sed minus notae; scil. Aelia, Camilia, Cluentia, Cluvia, Dumia, Flavia, Iulia, Sappinia.

PHILOSOPHI IN SECTAS REDACTI.

Ionici.

Anaxagoras.
Anaximander.
Anaximenes.
Archelaus.
Thales.

Socratici.

Aeschines.
Antisthenes.
Aristippus,
Crito.
Euclides.
Phaedo.
Plato.
Xenophon.

Cirenaici.

Annlceris.
Antipater.
Hegesias.
Theodorus.

Megarici.

Alexinus.
Diodorus Cronus.
Stilpo.

Eliaci et Eretriaci.

Asclepiades.
Menedemus.

Cynicus.

Diogenes.

Academici.

a) Veteris acad. Platonicae.
Crantor.
Crates.
Heraclides Ponticus.

Pamphilus.
Polemo.
Speusippus.
Xenocrates.
b) mediae.
Arcesilas.
Egesinus.
Evander.
Lacydes.
c) novae.
Aeschines Neapolitanus.
Carneades.
Charmidas, s. Charmadas.
Clitomachus.
Melanthius Rhodius.
Metrodorus Scepsius.
d) quartae.
Cicero.
Dio.
Heraclitus Tyrius.
Philo.
Tetrilius Rogus.
e) quintae.
Antiochus.
Aristus.

Peripatetici.

Aristoteles.
Aristoxenus.
Callisthenes.
Cratippus.
Critolaus.
Demetrius Phalereus.
Dicaearchus.
Diodorus.
Hieronymus Rhodius.
Lyco.
Lysias.
Phormio.
Staseas.
Strato.
Theophrastus.

Stoici.

L. Aelius.
Antipater Tarsensis.
Antipater Tyrius.
Archidemus.
Aristo.
Athenodorus.
C. Blosius.
C. Boethus.
M. Brutus.
M. Cato.
Chrysippus.
Cleanthes.
Dardanus.
Dio.
Diodotus.
Diogenes Babylonius.
Dionysius Heracleotes.
Dionysius, *alius.*
Hecato Rhodius.
Herillus.
C. Laelius.
C. Lucilius Balbus.
Mnesarchus.
Sp. Mummius.
Panaetius.
Persaeus.
S. Pompeius.
Posidonius.
Sphaerus.
Q. Tubero.
M. Vigellius.
Zeno Cittieus.

Pythagorei, s. Italici

Acrion.
Aeschylus.
Alcmaeon.
Archytas.
Callipho.
Cercops.
Damo.
Dinomachus.
Echecrates.
Empedocles.
Lysis.
Nicetas.
Philolaus.
Phintias.
Timaeus.

Heracliti.

Heraclitus.

Eleatici.

Democritus.
Leucippus.
Melissus.
Metrodorus Chius.
Parmenides.
Protagoras.
Xenophanes.
Zeno.

Democritici.

Anaxarchus.
Nausiphanes.

Sceptici.

Pyrrho.

Epicurei.

T. Albucius.
Amafanius.
Amynomachus.
Apollodorus.
Atticus.
C. Cassius.
Catius.
Dio.
M. Fabius Gallus.
Hermachus.
Leontium.
Metrodorus Lampsacenus.
Patro.
Phaedrus.
Philodemus.
Plato Sardianus.
L. Saufeius.
Scyron.
Syro.
Themista.
Timagoras.
Timocrates.
Titius. *Graev.* Seius.
L. Torquatus.
C. Trebatius Testa.
C. Velleius.
Xeno.
Zeno.

Barbari philosophi.

Anacharsis.
Calanus.
Epimenides.

TAB. I.

Pherecydes physicus,
praeceptor
Thaletis *et* Pythagorae.
Thales,
a quo
Ionici
|
Socrates
|

Pythagoras.
v. Tab. II.

Antistenes,
a quo
Cynici
|
Stoici
Zeno.

Euclides,
a quo
Megarici

Plato,
a quo
α)
Academia

Phaedo,
a quo
Eliaci
|
Eretrici.

Aristippus.
a quo
Cyrenaici
|
Annicerii
|
Hegesiaci
|
Theodorii

1. *Vetus*
Speusippus.
Xenocrates.
Polemo
Crates.
Crantor.

2. *Media*
Arcesilas.
Lacides.
Evander.
Egesinus.

3. *Nova*
Carneades.
Clitomachus.

4. *Quarta*
Philo.

5. *Quinta*
Antiochus.

β)
Lyceum, seu *Peripatetici.*
Aristoteles.

TAB. II.

Pythagoras,
a quo
Italici.

1. *Pythagorei.*

2. *Heraclitei.*
Heraclitus.

3. *Eleatici.*
Xenophanes.
|
Democratici.
Democritus.
|
Epicurei.
Epicurus.

4. *Sceptici.*
Pyrrho.

INDEX LATINITATIS

SIVE

RERVM ET VERBORVM.

A

A, litera; de Div. I, 13, sus rostro si humi literam A impresserit. Mil. 6, salutaris in iudicando litera.

A, ab pro *quoad*, eleganter adiectivis iungitur, ad Div. X, 15, *ab* equitatu firmus. ib. 8, *ab* omni re sumus paratiores. Brut. 16, *ab* omni laude felicior. Att. VIII, 14, tempus mutum *a* literis. Rosc. A. 30, *ab* innocentis clementissimus. Vide Brut. 43, Flac. 23; Caecil. 13; Att. I, 1; XII, 6; Rab. Post. 10.— Item verbis. ad Div. I, 4, *a* vi praestare nihil possum; vi excepta, etc. Rosc. C. 12, *a* Fannio se iudicio absolvit. Rosc. Am. 29, *a* quibus occidebantur? i. e. quorum iussu, qui sicarios immittebant. Vide Att. XII, 18; XIII, 21, XVI, 7; Flac. 15; Top. 4. — Rabir. Post. 10, impunitas *a* iudicio et sermone. — Ver. II, 28, malle pecuniam accipere *a* salute, h. e. ob salutem, ut legit Graevius; ab ea parte, quae salutem petit. — pro *apud*. Mil. 35, res honori fuit *a* suis civibus. — pro *ex*. ad Div. XI, 10, a certo sensu et vero iudicare. — Att. XVI, 7, Antonii edictum legi a Bruto, i. e. communicante Bruto mecum, acceptum a Bruto. — Att. V, 21, dare *ab* alio. ibid., solvere *ab* alio, i. e. per alium, attributione. ib. XII, 25, repraesentabimus *a* Faberio. — Est etiam ubi significat, pro quo, cuius causa aliquid fiat. Rosc. Am. 36, ut ea dedita opera *a* nobis facere videamini. Lectio Facciolati, *a vobis*, i. e. vestra sponte, huc non quadrat. Simile est Her. II, 27, quod multi *ab* reo faciunt, i. e. rei defendendi causa. Vide Brut. 79; Her. II, 6; Inv. I, 47; Rosc. Am. 30; Font. 17; Mil. 33; ad Div. I, 4. Att. V, 3, tertio *abs* te die: de literis ab eo missis, tertio die, postquam miserat, acceptis. — Att. III, 15, servus a pedibus.

Abacus, mensa, in qua exponuntur in conviviis quum ad usum, tum ad magnificentiam vasa argentea, etc. hinc Verr. IV, 16, *abaci* vasa. Ibid. 25, quum aliquot *abacorum* faceret vasa aurea. De abaco multis agit Salmas. ad Ius Att. Rom. c. 23, sola potoria vasa attribuens abaco, eaque paria plumbo revincta, et in loculis

abaci velut defossa. Cicero Parad. V, 2, matulam in *abaco* commemorat, et in Verr. quarta, alia etiam vasa in *abaco* reperiuntur. Scyphorum paria pariter Cicero habet. Loculi illi sunt e Sidonio. An sint antiquiores, vix dicam.

Abalienatio, Top. 5.

Abalieno, Phil. II, 15; abalienare voluntatem. Cf. ad Div. I, 7; Att. XIV, 18; Or. II, 48; Att. I, 3; Verr. IV, 27.

Abdicare, sine *se*. N. D. II, 4, ut consules *abdicarent*. Cum *se*, Leg. II, 12; Phil, III, 5; Att. VI, 1.

Abdicere, verbum augurale. de Div. I, 17, quum tres partes aves *abdixissent*.

Abdite, Verr, II, 73, abdite latere.

Abditus, Nat. D. II, 60, venae abditae; Att. XV, 16, loca abdita.— Pet. Cons. II, voluntas abdita et retrusa.

Abdo. Arch. 6, qui ita se literis *abdidere*; de his, qui nullam partem reipubl. capessunt, et vitam in otio literarum consumunt. Vide Mil. 15, ad Div. IX, 9; Pis. 42; ad Div. VII, 33; Off. I, 35.

Abdomen. Sext. 51, insaturabile abdomen; Pis. 17, natus abdomini suo.

Abduco, ere, pro *distinguere*. de Div. II, 5, animadverti ab iis rebus, quae sensibus aut artificiis percipeientur, *abducere* divinationem.— *abduci* dicuntur servi, uxores, milites, quum aut vi, aut pretio facimus, ut deserant eos, quibuscum sunt. Quint. 6, *abducere* servulum. Deiot. 1, servum *abduxit* a legatorum pedibus. Verr. III, 34, Tertia vi *abducta* a Rhodio tibicine. Phil. X, 4, qui *abducit* ab illo exercitum. Verr. V, 13, e foro abduci, ob stuprum. Vide Verr. IV, 6; Verr. V, 50; Fin. V, 29; Tusc. I. 47; de Div. I, 41; Quint. 27; Fin. II, 4; Or. II, 10; Nat. D. II, 17; ad Div. V, 13; Q. Fr. III, 6; Off. I, 6.

Abeo. Caecin. 7, *abiturum* eum non esse, i. e. interfectum iri. — Verr. III, 61, ne res ab eo *abiret*: de auctionibus, in quibus abire res ab eo dicitur, qui a plus licitantibus vincitur, ut perveuire ad ipsum res non possit. — De morbis qui cessant. Att. XIV, 10, nausea abiit; ad Div. XIV, pestilentia abiit.— Rosc. Am. 16; ad Div. VII, 19, abire ad ineptias. Vide Tusc. I, 70; ad Div. V, 2; XIV, 4; Att. XI, 2; Mur. 3; Acad. IV, 28.

Aberratio, ad Div. XV, 18; XII, 38.

Aberro, Att. XIV, 22; coniectura aberrare; sic Phil. XII, 9; Nat. D. II. 36; — aberrare a proposito, Tusc. I, 33; V, 28; Off. I, 57; Phil. VII, 1; Or. II, 36; — aberrare a regula, Acad. IV, 46; Lig. 6; Fin. IV, 15; — aberrare a miseria, Att. XII, 38, 45.

Abhinc, Verr. IV, 9, viginti abhinc annos; vide Q. Rosc. 13; Att. XII, 17.

Abhorreo, pro *discrepo*. ad Div. I, 9, a communibus praeceptis *abhorret* liber. — Or. I, 18, *abhorreat* a sensibus nostris oratio: de disputatione philosophi stoici, quam non concoquebat. — abesse, vel potius liberari vel liberum esse. Coel. 4, *abhorrere* a suspicione. — minus idoneum esse. Att. XI, 19, nostra aetas (i. e. senilis) a castris *abhorret*. Vid. Deiot. 6; Sext. 44; Pis. 29; Rosc. Am. 24.

Abiectus, de iis, qui magno metu sunt perculsi terrore. Catil. III, 5, recitatis literis debilitatus et *abiectus*. ib. IV, 2, *abiecta* metu filia. — de his, qui ita fracti sunt, ut metuendi non sint. Sic Catil. II, 1, Catilina *abiectus* dicitur IV, 10, *abiecta* multitudo inimicorum. — 55. Comicorum senarii sunt *abiecti*, i. e. negligentius et cum magna licentia compositi. Vide Mur. 28; Brut. 66; Orat. 57; de Am. 16.

Abiicio, Or. 59, ponendus est ambitus, non *abiiciendus*. Ponitur, quum est numerosus; *abiicitur*, quum non est, sed ut quodque verbum primum in buccam venit, ita pronuntiatur. Simile illud, Or. III, 26, *abiicere* versum, de actore versum negligenter pronuntiante. — Att. XVI, 5, ea iudices illum *abiecisse*, i. e. deposuisse, de vitiis. — Att. III, 19, vitam *abiicere*, i. e. interficere se — reprimare, refellere. ed Div. X, 12, quenta contentione intercessorem *abiecerim*. Add. in *frango*. — extenuare, minuare, opp. augere. Or. III, 26, ad extenuandum atque *abiiciendum*. Vide Mil. 13; Leg. I, 9; Par. I, 3; Or. 59; de Amic. 9; Phil. VIII, 11; Tusc. III, 27; ad Div. IV, 7.

Abiudico, Act. I in Verr. 5, nulla res ab eo *abiudicaretur*, i. e. iudicio euferretur. — Or. II, 24, ubi plus mali quem boni reperio, id totum *abiudico* atque aiicio, sc. ex oratione mea. Verr, I, 2.

Ablego, Verr. II, 18; haec res me edventu fratris ebleget.

Abluo, Tusc. IV, 28, perturbatio animi placatione *abluatur*. Q. Rosc. 26; Her. IV, 15.

Abnuo, nego. Leg. I, 14, *abnuit* a se commissum esse facinus. Mil. 36; Fin. II, 1.

Abortio. Cluent. 34, si haec solutio legatorum et non merces *abortionis* eppellanda est.

Abrado. Caecin. 7, postea quam videt, nil se *abradere* ab Caecina posse, i. e. precibus aliisque artibus nil pecuniae aufarre posse. Q. Rosc. 7.

Abripio. Verr. V, 12, etiemsi natura e parentis similitudine *abriperet*. Verr. IV, 10; ibid. 50; Cluent. 33. Or. III, 36.

Abrogo, are, dicuntur magistratus rom, quum agunt cum populo, et ferunt ad populum, ut quod ante iusserat, rogatus, lege tollat. Q. fr. II, 3, Cato legem promulgavit de *abrogando* Lentuli imperio. Cl. de Rep. III, 17. Hinc illud: *abrogare* fidem alicui, h. e. habendam non putare, et similia. Leg. III, 10; Or. III, 10; Her. I, 10; Verr. II, 56.

Abruptio, Att. XI, 3, de divortio.

Abscissio, figura rhetorica, que, quum coepimus eliquid dicere, praecidimus. Herenn. IV, 54.

Absolvo. Verr. II, 8, *absolvit* eum, Veneri, sibi condemnat, i. e. decernit, hereditatem Venaei non esse commissam, sed cogit temen sibi dare, ne condemnet. — Rosc. C. 12, e Fennio iudicio se *absolvat*, i. e. curet, ne possit in iudicium voceri, propterea quod eum eo non deciderit. Q. Fr. II, 16; Pis. 39; Verr. II, 8; Caecil. 14; Cluent. 5; Fin. 2, 32; Off. III. 2; Att. XIII, 19.

Absolute. Or. 51, *absolute* concludere orationem, i. e. quam numerosissime finire. Fin. III 7, *absolute* vivere, i. e. beatissime. Top. 8; Acad. IV, 17; Tusc. V, 8; Or. 51.

Absolutio. Inv. I. 22; II, 30; Fin. V, 14. quid sit? Inv. I, 30.

Absolutus Inv. I, 11, *absoluta* constitutio est, quae ipsa in se continet iuris et iniuriae quaestionem. Or. III, 49, *absoluta* conversio, plena periodus omnibus partibus, etc. Part. Or. 26, causa *absoluta*, est conficiens sine alterius ediumento. — Planc. 31, *absolutae* sunt preces tuae, i. e. nil emplius velent. Sed Graev. eum Manutio malebat *obsolutae*.

Absorbeo. Sext. 6, tribunatus *absorbet* orationem meem, i. e. non sinit me de ceteris rebus loqui. Brut. 81, *absorbuit* eum aestus gloriae, i. e. transversum egit, ad consilia prava

et violenta impulit. Phil. II, 27; Leg. II, 4.

Abstergo, de Sen. 2, abstergere dolorem.

Abstineo. ad Div. VII, 26, abstinere manus a tutela.

Abstraho. Orat. 40, a sollicitudine abstrahere.

Abstrusus. pro Dom. 25, abstrusae insidiae.

Absum. Snl. 5, *abesse* alicui, i. e. non defendere causam eius. — de Rep. VI, 6, *absens* est, non petens magistratum. Nam Africanus, de quo ibi sermo, interfuit comitiis istis, sed non petiit. Vid. Pigh. ad a. MDCXIX, et Drakenb. ad Liv. IV, 42, 1; X, 22, 9. — Or 68, tantum *abest*, ne enervetur oratio, ut, etc. Vide etiam Verr IV, 18; Planc. 27; Att, I, 1; Att. V, 17; ad Div. IV, 3; Phil. X, 7; Or. I. 60; Leg. II, 5; Brut. 80

Absurdus de Div. I 9, *absurdus* sonus, de ranis. Or. II, 20, de oratore malo. Acad. IV, 32; Sull. 20; Rosc. C. 7.

Abundans Off I, 48, vir abundans bellicis laudibus.

Abundanter. Or. II. 35; III, 14, *abundanter* dicere i e. copiose Top. 10, aliis disputationibus *abundantius* occurrunt, aliis angustius.

Abundo. Cluent. 33. mulier abundat audacia.

Abusus. Tnp. 3, usus, non *abusus*, legatus est; quo res consumitur, ut vionm, oleum.

Abuti, in bonam partem. Verr. V, 43 extr. In malam partem, Lig. 1; Nat. D. I, 65; Nat. D. II, 15; Verr. V, 43; ad Div. IX, 6.

Ac, ad Div. XV, 11; Att VII, 13, post *quum*, pro *tum*. — Sequente vocali, aut alia litera durius sonante. Mil. 12, *ac* instrumentum. Sed Burm. in ms. Leidensi reperit *atque*. Vid. ad Suet. Caes. 26. Nat. D. III, 33, *ac* Apollodorus. Sed meliores edd. *at*. Verr. III, 5, *ac* criminum; ad Div. XII, 7, *ac* gloriae.

Accedo. Or. I, 9, ad rempublicam *accedere*, i. e. magistratus petere. Hinc Verr. I, 12, ad magistratus remque-publ. *accedere*. Fit autem prima accessio ad rempubl. petitione quaesturae. Vbi autem sermo est de Graecis significat vel ducem belli primum fieri, vel initium facere apud populum de rep. dicendi. Vid. *respublica*. — Dicitur etiam de febrili paroxysmo. Att. VII, 2, *accedere* alteram leviorem, intell. febrim. V. Cuper. Obs. II, 15. — Verr. III, 40, *accedere* ad vectigalia dicuntur, qui ea redimere volunt, quod faciunt publicani. V. Gron. ad Sen. ep. 101. Cui simile est illud Phil II, 26, *accedere* ad scelus sectionis. — Verr. III, 28, *accedere* ad conditiones eius et pactiones: ea conditione pacisci, qua ipse voluit, quamvis valde iniqua — Verr. II, 38, *accedere* ad causam, suscipere, de actore. — *accedere* in regnum, Pis. 22. — sequente *ut* Or II, 48; ad Div X, 21; de Sen. 16.

Acceleratio Hec. III, 23, orationis acceleratio clamosa.

Accendo, augeo, acuo. Or. I, 25, praeclare enim se res habeat, si haec *accendi* aut commoveri possint: de ingenio et memoria, quae dari arte non possunt, sed acui et augeri.

Accensus, Verr. I, 28, etc. publicus minister magistratuum similis *viatori*; de quo genere vid Salmas. Mil. Rom. c. 14, 15; Fabrett. Inscr. c. 6, p. 433.

Acceptus. de Rep. II, nihil video acceptius.

Accessio. Rabir. Post. 11, *accessio* decumae, pro compendio. Verr. II, 53, *accessiones* dicuntur, quum quis tanquam interpres et internuntius

crebro ad homines *accedit*, h. l. pretii postulandi causa, et de pretio cum iis agendi. — Acad. II, 35, *accessio* definitionis, est determinatio, ut recentiores vocant, quae adiicitur, ut absoluta sit definitio. Cf. Fin. II, 13. — Verr. III, 52, *accessiones* nummorum. Mox dicuntur corollaria nummorum

Accessus. ad Div. IX, 14, *accessus* ad causam, est ratio, qua in oratione sensim aggredimur agere id, cuius causa suscepta erat oratio. Nat. D. II, 7; Or. III, 45; de Div. II, 42; Nat. D. II, 13; Mil. 19.

Accido. Prov. Cons. 14, res *accisae* i. e. tenues, imminutae calamitatibus.

Accido. Verr. IV, 1, ad animum oculosque *accidit*. Cf. ad Att. III, 20. Vatin. 2, honorificum ad aures *accidit*. Cf. Sext. 50. Verr. IV, 60, mirum quemdam dolorem *accidere* iis. Sic Verr. I, 2, perniciem accidere, ut vult Ruhnkenius ad Rutil. de Fig. p: 3; bene, ut opinor. Mil. 22, 36, si quid ipsi *accidat*, i. e. si condemnetur, per εὐφημίαν. Att. I, 14, *accidere* alicui ad pedes. — Caecil. 1, tempus *accidisset*.

Accio, ire. Fin. V, 31, nisi ea voluptatem *acciret*, i. e. afferret, efficeret.

Accipio, pro capere, percipere. Verr. III, 18, sensum oculis animoque *accipere*. Q. fr. III, 8, ex epistola *accepi* voluptatem. Div. II, 3, sensu *accipere*. Cf. ad Div. XV, 21. — intelligere Nat. D. III, 1, quae parum *accepi*. — tractare, Tusc. IV, 36, quo te modo *accepissem*, nisi iratus essem? — iudicatum solvi satis *accipere* opponitur ei, qui satisdat. V. in *satisdare*. — Verr. III, 22, *accipere* iudicium, velle eum eo, qui nos provocat, et adducit in iudicium, experiri, et suam causam defendere. — discere. Or. I, 25, et si quis est, qui haec arte *accipi* posse putet. — exigere. Verr. III, 30, iubet magistratus Siculos *accipere* decumas. ibid. 36, publice *accipere* decumas, i. e. redimere nomine civitatis. — probare significat fere in his. Att. I, 14, *accipere* rogationem, etc. V. *rogatio*. — Brut. 14, Appius consules de plebe non *accipiebat*: quod dicitur ap. Liv. IX, 46, *accipere* nomen, est, iudicare alicuius petitionem legitimam, et ad petendum admittere. — de Div. I, 46, *accipio* omen, est formula, qua utebantur, omine bono oblato. — Att. VI, 1, *accipiam* dolorem: mihi illum irasci feram, patiar. — *acceptum*, vel in *acceptum* ferre et referre alicui, est in tabulis scribere, nos aliquid ab aliquo *accepisse* pecuniae. V. Verr. I, 36, 37, etc. — Coel. 22, severe *accipere*. — de magistris et discipulis. Fat. 2, te flagrantissimum *accipiam*, sc. in disciplinam.

Acclamatio, dicitur non solum in bonam, sed etiam in malam partem. ad Q. fr. II, 1, maxima *acclamatione* senatus, i. e. reclamante senatu. Inv. I, 47; Or. 83; Rab. 7.

Acclamo. Caecin. 10; Mur. 8. De auditoribus qui oratorem interpellant.

Accola, pro vicino, qui in eodem agro, oppido habitat. Verr. IV, 50, *accolae* Cereris.

Accommodatio. Verr. III, 82, ex liberalitate atque ex *accommodatione* magistratuum consuetudo aestimandi introducta est: quod commodis oratorum noluerunt adversari, quum id sine suo incommodo fieri posset.

Accommodo. Off. I, 24, *accommodare*, se ad rempubl. i. e. accedere ad rempubl. Orat. 7, *accommodare* vim suam ad eloquentiam: studere eloquentiae. Rosc. Am. 35, *accommodare* iusiu-

de Sen. 15; Nat. D. III, 31; de Am. 24; Planc. 47; Mur. 41; Att. X, 7.

Acerra, Leg. II, 24, est thuribulum.

Acervalis. de Div. II, 4, soritem interpretatur *acervalem*.

Acervatim. Or. 25, *acervatim* multa frequentare, sc. in eadem complexione verborum. Est generis dicendi ampli et magnifici.

Acervus. Acad. pr. II, 16, soritas hos vocant qui acervum efficiunt uno grano.

Acies. Or. 13, de forensibus exercitiis in aciem venire.

Acipenser. Fin. II, 8, etc., genus piscis, quod in deliciis Rom. erat, magnoque pretio vendebatur. De eo multa intt. Horat. II, 2, 47; Salmas. ad Solin. p. 940. Add. Plin. IX, 17.

Acquiesco, gaudeo, delector. Mil. 37, qui morte eius *acquiescunt*. de Am. 27, senes adolescentum caritate *acquiescunt*. Nat. D. II, 52; Or. II, 71; Fin. I, 16; ad Div. IV, 6; Acad. II, 46; Or. 59.

Acquirere. Catil. II, 8, de possessione detrahere, *acquirere* ad fidem.

Acratophorum, Fin. III, 4, genus vasis vinarii, cuius mentio etiam ap. Varr. R. R. I, 85. V. Pollux, VI, 6.

Acredula, de Div. I, 8, est ulule, ut ostendit Salmas. ad Solin. p. m. 972 B. Alii ranam putant.

Acriculus. Tusc, III, 17, *acriculus* senex Zeno; qui facile irascebatur.

Acrimonia. Act. 1 in Verr. 17, *acrimonia* patris ad resistendum.

Acriter. Att. X, 16, *acerrime* adservare consilium; diligentissime tegere.

Acroamata, sunt homines, qui cantu, dictis exhilarant convivas, etc. Iis corollaria data in conviviis patet ex Verr. IV, 22. Mentio eorum Sext. 54, ubi vid. Manut.; Arch. 9. Cf. Suet. Aug. 74, ubi v. Excursum Ernest.

Acroasis. Att. XV, 17, in *acroasi*, h. e. in coetu hominum doctorum, ubi nihil dici debet, nisi quod elegans et elaboratum sit.

Actae commemorantur inter instrumenta voluptatis, propter earum amoenitatem. Verr. V, 12, 25, 31, 36; Coel. 15; Att. XIV, 8.

Actio. Magistratuum *actiones* sunt, aut leges, ad populum latae, aut SCta, quae iis referentibus ad senatum facta sunt. Hoc sensu commemorantur *actiones* tribunitiae, consulares, etc. V. e. ad Div. I, 9; Dom. 9, 13. Senatorum autem *actiones* sunt sententiae in senatu dictae, in quas SCta facta sunt, aut quibus impugnare aliquid, vel impedire conantur: unde etiam orationes sic dicuntur, quibus populo lex vel suadetur, vel dissuadetur. Talia est *actio* Ciceronis ad Div. X, 28. — In sensu forensi *actio* est 1) accusatoris, vel petitoris, qui ex lege in aliquem agit, accusando, petendo. Rosc. Com. 12, integram *actionem* alicui relinquere. Caec. 11, quaero, sitne huius rei *actio* nonnulla. Hinc praetor dicitur *actionem* dare, v. c. Verr. II, 27, quum permittit accusatori vel petitori in aliquem ex lege aliqua agere. Caecil. 5, civibus quum sunt ereptae pecuniae, civili fere *actione* repetuntur, i. e. ea, qua civis utitur in eum, qui pecunias eripuit, et est iuris civilis vel privati. Cf. de utroque genere actionum Salmas. de Mod. usur. cap. 3, p. 108 seqq. 2) est formula, qua actor utitur in intendenda reo lite, quae a ICtis fere petebatur. Caecin. 3, qua *actione* illum uti velit. ad Att. VI, 1, Cn. Flavium scribam *actiones* composuisse. Cf. Top. 17; Orat. I, 36, 41. Non multum diversae fuere *actiones* Hostilianae etc., de quibus V. Ind. Hist. 3) quum *actio* prima, altera, tertia

commemoratur, ut Verr. I, 30, 41; Act. 1 in Verr. 18, etc., significatur, quoties ea causa ad iudices tota acta sit. Sic, duae sunt actiones in Verrem, quarum in prima solis testibus usus est Cicero, altera perpetua oratione: quanquam altera actio illa Verrina scripta tantum est. — Quid apud rhetores sit actio, notum est; ea memoratur, Or. III, 26; consumere et exhaurire *actionem*, i. e. ab initio statim nimis vehementem esse, ut ad finem actio durare non possit. Cf. Tusc. IV, 19; Deiot. 2.

Actor, est in sensu forensi is, qui alterius nomine accusat, aut petit, h. e. lege in aliquem agit, v. e. in Caecil. 1. — in scena autem histriones. ad Q. fr. I, 1, *actores* industrii. in Caecil. 15, *actores* secundarum aut tertiarum partium. Hinc bellum illud, Or. III, 56, oratores sunt veritatis ipsius actores, — imitatores veritatis, histriones.

Actuaria, sc. navis. Att. V, 9, et actuariolum, X, 11, etc. Inde dictum hoc genus, ut ait Nonius, quod celeriter agi remis possent. Duo autem erant earum navium genera, minus et maius, de quibus V. Scheffer. de Re Nav. II, 2.

Actuose, Or. III, 26, cum vehemente actione oratoris.

Actuosus. Orat. 36, *actuosa* pars orationis, est ea, quae in αὐξήσει versatur. Nat. D. I, 40, virtus est *actuosa*: opponitur otioso.

Actus, proprio sensu, de Rep. II, 40, levi admonitu, non actu, inflectit feram. — E scena petita locutio, Verr. I, 12, *actus* primus vitae. Marcell. 9, hic restat *actus*.

Aculeatus, subtilis. Acad. II, 24, aculeata sophismata.

Aculeus Cluent. 55, *aculeus* severitatis: de iudicibus. Att. I, 18, *aculei* sollicitudinum. Sull. 16, noli excussos *aculeos* orationis meae arbitrari, Or. III, 34, *aculeos* relinquere in mentibus: de oratore, qui ea dicit, quae descendunt in animos, quae urunt homines neque sinunt quiescere, donec faciant ea, quae suasit orator. Flacc. 17, *aculeum* dimittere. — Fallaces conclusiunculae, sophismata, Acad. II, 31; hinc, ibid. 24, contortis et *aculeata* sophismata. — Insectorum stimulus; Fin. V, 15; Tusc. II, 22, — de locis; Brut. 47; Planc. 24; Q. Fr. II, 1.

Acumen. Dialecticorum sophismata dicuntur *acumina*. Or. II, 33. — Or. II, 29, *acumen* orationis est subtilitas, qua in explicando et ratiocinando orator utitur. — Nat. D. II, 3; de Div. II, 36, auspicia ex *acuminibus* quae sint, satis non constat. Davisius nos ablegat ad Scaligerum ad Festum in *Peremnia*. Ibi nil est praeter locum Ciceronis. Sententias et coniecturas suppeditabunt auctores laudati in Lexico Fabri, in v. *acumen*. — subtilitas ingenii ad Div. XV, 4; Heusingerus optime tribuit electricis phaenomenis. Cf. Liv. XXII, 1; XLIII, 13; Orat. II. 29, 38; Or. 31. — subtilitas in disputando. Or. II, 38, acumen Hyperidis.

Acuo, impello, cohortor. ad Div. XV, 21, in *acuendo* plurimum valet. Cf. Off. III, 1; Or. 41; Ligar. 3. — exercitatione, aut alia ratione aliquid augere, melius reddere. Or. III, 30, *acuere* linguam. ibid. I, 20, intelligendi prudentiam *acuere*. Cf. ibid. 25. — cautiorem reddere, monendo, etc. Rosc. A. 38, illum *acuere*, hos fallere. — intendere ingenii, prudentiae nervos. Att. II, 7, *acueram* me ad exagitandam hanc eius legationem.

Acus. Mil. 24, vulnus, quod *acu* punctum videretur, etc. Translate, pr. Scauro 1, fragm. nov., nec *acu*

quaedam enucleata argumenta conquiram.

Acute. ad Div. XV, 21, *acute* movebatur, i. e. insigni ingenio erat, crebris et acutis sententiis abundabat. Or. 1, 21, *acute* dicere, refertur ad sententias, et est philosophorum.

Acutulus, Nat. D. III, 7, Zenonis *acutulae* conclusiones, i. e. contortae, exiles, etc. quae quum audiuntur nihil contra dici posse videtur, ceterum animum non movent. V. Tusc. V, 5.

Acutus. Or. I, 25, *acutus* ad excogitandum, i. e. solers, celer, subtilis. Att. XII, 37, ingenium acutius. Vide Nat. D. I, 16; Or. I, 25; Or I. 51; Brut. 27, 57; Or. I, 59.

Ad, eleganter cum adiectivis, V. c. Nat. D. II, 63, *ad* rationem solertiamque praestantior. Dom. 32, illustrius *ad* laudem. Catil. I, 5, quod est lenius *ad* severitatem. ad Div. III, 11, viri insignis *ad* laudem. Leg. II, 14, *ad* veritatem admirabile. Catil. III, 4, annus fatalis *ad* interitum. Item cum substantivis: Tusc. III, 5, mentis *ad* omnia capacitas. — in comparatione. Leg. I, 2, nihil *ad* Coelium, etc. — in. ad Div. XI, 18, *ad* omnia templa supplicatio. Verr. I. 1, adesse *ad* iudicium. — apud. Att. X, 4, fuit *ad* me diu. — erga. Rosc. A. 40, *ad* alienos tectum esse. — ad Div. X, 8, certans *ad* officia, i. e. officiis. — Att. XVI, 6, *ad* diem solvere, die constituta. — Q. fr. II, 13, *ad* numerum iudices habere, i. e. numerum iustum iudicum. — de Am. 5, non fuisse sapientes *ad* eorum normam. — Quint. 4, quid iis *ad* denarium solveretur, i. e. denariis, si nummi peregrini cum denariis compararentur. De re vid. Gronov. Pec. Vet. III, 10. — contra. ad Div. II, 16, animus obduruit *ad* dolorem novum. — quantum ad. Cluent. 70, nihil *ad* similitudinem hominis praeter formam reservavit. — circiter. Cluent. 40, annos *ad* quinquaginta natus. V. Gronov. de Pec. Vet. I, 7. — Fat. 2, ponere, *ad* quod te audiam. i. e. de quo — HS ıↄↄ *ad* libellam sibi deberi: neque plus, neque minus, quam ıↄↄ, ut nec libella desit, nec superet.

Adaequo. Q. fr. II, 6, senatorum urna copiose absolvit, equitum *adaequavit:* i. e. pares absolventium et condemnantium sententias habuit.

Addicere, in auctionibus et emtionibus est ei tradere rem, qui ceteros licitatores vicit, Verr. I, 55. Nummo *addicere*, Rabir. Post. 17, vulgo de his venditionibus dicebant, quae instar donationis essent, ut ostendit Salmas. de Usur. c. 13, p. 360. — de debitoribus, qui quum solvere non possunt, creditori traduntur. Sext. 17; de creditore, quum debitor pecunia consequitur, ut ei solvere ne cogatur, Pison. 35. Hinc Quint. 30, cupiditati *addicere* aliquem, est condemnare, pro lubidine petitoris aut accusatoris. Sen. p. Red. 7, *addicere* fortunas civis optime meriti, sc. libidini Clodii, potestati eius permittere, ut ea sunt in potestate nostra, quae a nobis emta sunt, aut potius, ut est debitor iudicio nobis addictus. De quo genere addictorum V. Salmas. Mod. usur. c. 18.

Addictio. Act. 1, in Verr. 4, *addictio* bonorum; quum iudex petitori eius bona possidenda tradit, unde petitur.

Addictus. Rosc. Com. 14, *addictus* erat tibi, h. e. condemnatus, ut tibi solveret pecuniam, quam petieras. Flacc. 20. quum iudicatum non faceret, *addictus* Hermippo, et ab hoc ductus est. ad Div. VII, 24, *addictus*

sam (Cf. Sull. 2), est in oratione, quum de ipsa causa dicere incipimus. Dom. 47, dare religioni *aditum*, i. e. superstitionis genus probando facere, ut usurpari ab aliis possit, et in usum consuetudinemque venire. Att. VI, 2, *aditus* ad me minime provinciales; non quales esse in provinciis apud praetores solent, nempe per cubicularium.

Adiudicare caussam alicui, Or. II, 29.

Adiumentum, Her. III, 5; Or, I, 7.

Adiunctio, conditio, exceptio. Inv. II, 57. — oratoria, quaedam exornatio. Her. IV, 27.

Adiunctor Galliae, ad Att. VIII. 3.

Adiunctus, Cluent. 10, quae *adiunctiora* huic causae sunt.

Adiunctum, vox dialectica, de qua vid. Top. 11.

Adiungere, dialecticum verbum est. Tusc. V, 25, sequentia *adiungere*, i. e. quid ex quoque consequatur, videre, vel docere, item definitionem *adiungere* ad factum: vulgo, applicare. Inv. II, 17. — Acad. I, 11, *adiungebat* non omnibus visis fidem. — Rosc. A. 31, suspicionem ad praedam *adiungere*: de iis suspicari, qui praedam habent. — Caecil. 4, Marcellorum nomini tota provincia *adiuncta* est: in eorum patrocinio est. Cf. Off. I, 3; Nat. D. II, 35; de Amic. 14; ad Div. XII, 16; Inv. II, 17.

Adiuro. Att. II, 10; Q. Fr. II, 7.

Adiutor. Off. III, 33, Epicurus adiutor auctorque sententiae.

Adiuvo. Or. II, 47, Marius moerorem orationis meae lacrymis adiuvit.

Adminiculum. Nat. D. II, 47. Fulcimentum arborum. — Figurate Off. III, 7.

Administer victus, pro *minister*. Rosc. A. 28. Verr. II, 54; Quint. 25; Leg. III, 43.

Administrare pro *ministrare*. Verr. V, 4.

Administratio. Ad Div. I, 9, omni actione atque administratione reipublicae floruissemus. Vide Nat. D. I, 2; Off. II, 12; ad Quint. fr. I, 1.

Administrator, Tusc. V, 22, edd.: vett. pro *minister*.

Admirabilis, in partem deteriorem. Fat. 38; Or. I, 2; Att. IX, 15. Phil. III, 7, *admirabilis* impudentia. — *Admirabilia*, Fin. IV, 27, παράδοξα stoica.

Admirabilitas. Off. II, 11, admirabilitatem facere, i. e. admirationem excitare.

Admirari, in partem deteriorem. Off. II, 16, quia has pecuniarum effusiones non *admiremur*. Fin. 1, 2, hoc primum est, in quo *admirer*. Cf. N. D. II, 48. Mur. 19, quid *admirer* de multitudine.

Admiratio. Or. 3, aliquid admirationis habere.

Admisceri. N. D. II, 10, aer multo calore *admixtus* est. Add. *admixtus*, Tusc. II, 11; Or. II. 49; Phil. XII, 7; Q. Fr. III, 1.

Admissarius, intell. equus. Pis. 28, Piso *admissarius* dicitur propter libidines. vid. Budaeus ad Pand. p. m. 293.

Admissum, subst. peccatum, facinus, Partit. Or. 35.

Admitto. Caecil. 16, si te semel ad meas capsas admisero.

Admixtus. Tusc. I, 29, nihil est in animis *admixtum*: opponitur simplici. v. in *simplex*.

Admodum, plane. Brut. 55, literarum *admodum nil* sciebat. — Leg. III, 11, scis, frater, *admodum* dici. Verbum assentientis. Nam addit Quintus: Non equidem assentiar. — Phil. V, 17, veteres illi *admodum* antiqui.

Adstipulator, Pison. 9; Quint. 18. Est autem *adstipulator*, qui in re praesenti est, et una idem pro eodem stipulatur, quum quis sibi stipulatur aliquid. V. Salmas. Mod. usur. p. 709, 710. —Acad. II, 21, stoicorum *Adstipulator* Antiochus. Metaphorice.

Adstituo. Her. III, 20, reum —*adstituemus*. Plautina vox.

Adstrictus. Brut. 31, *adstrictior* oratio stoicorum, i. e. concisior. Or. I, 16, numeris *adstrictior* poëta oratore.

Adstringo. Att. X, 6, pater nimis indulgens, quidquid ego *adstrinxi*, relaxat. Quint. 5, *adstringere* aliquem suis conditionibus, i. e. facere, ut conditiones accipere cogatur. Off. III, 32, fraus *adstringit* periurium, non dissolvit, i. e. auget. Planc. 30, officii servitutem *adstringere* testimonio sempiterno. Sull. 29, *adstringi* scelere. Sic et Phil. IV, 4 —Tusc. III, 6, breviter *adstringere* argumenta. Fat. 14, haec arctius adstringi ratio non potest, i. e. valentius.

Adsuefacere, cum ablat. Or. III, 10, quorum sermone qui *adsuefacti* erant. Catil. II, 5, scelerum exercitatione *adsuefactus*. V. Gron. et Duker. ad Liv. XXIV, 48; XLVIII, 31, 35.

Adsuetus cum ablat. Or. III, 15, homines labore *adsueti* V. Gron. et Drak. ad Liv. XXXI, 35.

Adsum, de advocatis, et causarum patronis utriusque partis. Verr. II, 29; Fin. II, 17. —ad Div. IX, 25, *adesse* ad imperandum, i. e. ut imperanti pareamus.

Adventitius, extrinsecus ad nos perveniens, non nostrum, aut nostro labore partum, etc. Fin. V, 11, adiumenta externa et *adventitia*. Manil. 9, *adventitiis* multorum regum et nationum copiis. Verr. IV, 37, *adventitium* auxilium. Rab. P. 17, *adventitia* pecunia. Att. I, 19, pecunia *adventitia* dicitur, quae ex novis vectigalibus redit; item, quae filio aliunde quam e patris hereditate venit. Inv. II, 21; Or. III, 33, doctrina *adventitia*, i. e. ab alio populo inventa. Div. II, 58, visio *adventitia*, a sensibus profecta.

Adventus. ad Div. VI, 20, *adventibus* se offerre, i. e. *advenientibus* obviam ire.

Adversaria, sunt libri, in quos sine ordine omnia coniiciuntur; ita dicti, quia tantum in adversa parte scribitur. Rosc. C. 2, nomen in *adversariis* patet. vid. Salmas. de Vsur. p. 147.

Adversarius, qui contra nos licetur in auctionibus et emtionibus. Att. XII, 43; XIII, 31.

Adversus. Top. 9, de contrariis: ubi tamen libri variant.

Advertere animum, Inv. II, 51, transitive cum accus., naufragum quemdam animum *adverterunt*. Sic e mss. Oudendorpius. Cf. Ruhnkenium ad Rutilium de Figuris, p. 77.

Adulatio. N. D. II, 63, canum tam amans dominorum *adulatio*.

Adultus. Brut. 7, Athenis iam *adultis* de Rep. II, 1, nostram rempublicam et nascentem, et crescentem, et *adultam*, et iam firmam atque robustam ostendero.

Adumbrare, pro inchoare. Fin. V, 22, a natura *adumbrantur*. —fingere, Dom. 30, auctorem meliorem *adumbrare*.

Adumbratus, falsus, fictus. Sull 18, *adumbratum* indicium. Fin. V, 21, *adumbrata* opinio. *adumbrata* dicuntur, quae speciem alicuius rei habent, neque tamen sunt. Ducta metaphora ex pictoris et statuaria. Tusc. III, 2, *adumbrata* imago gloriae. Coel. 5, non expressa signa, sed *adumbrata* virtutum. Verr. III, 33, *adumbratus* vir Pippae, sc. quia Verri uxorem suam permittebat. N. D. I, 27, *adumbrati*

Aequaliter. Orat. 58, *aequaliter* ingredi et constanter dicitur oratio numerosa, quae non mox fluens et lenis, mox hiulca et aspera est.

Aequare, sortes *aequare*, v. in *sortes*.

Aeque cum. Fin. IV, 24, 27.

Aequilibritas, est Epicureorum ἰσονομία, N. D. I, 39. vid. Ind. Gr. in ἰσονομία.

Aequiparare, pro *aequare*, Tusc. V, 17. Sic et Livius dixit, XXXVII, 55.

Aequus. Verr. II, 15, *aequo* iure disceptare,-h. e. ut iudex nihil adversarii gratia faciat.

Aër, pro homine, quocum consuetudo nulla esse potest, Att. I, 18. — Acad. I, 7, *aër*, utamur enim pro Latino, et ignis.

Aerarius. Quint. 4, ratio *aeraria*, h. e. ratio pecuniae diversae in Gallia et Romae. — Cluent. 43, in *aerarios* referri, h. e. in ultimam classem, cui adscripti suffragio carebant, et tantum aera tributi loco pendebant. Erat autem haec nota censoria, quam plebi quidem inprimis, sed interdum tamen etiam senatoribus et equitibus, senatu et ordine equestri motis, inurebant, ut ostendit Gronov. de Pecun. veter. lib. IV, 1, p. 263. Or. II, 66, ex *aerariis* eximere. —*aerarii* tribuni. v. *tribunus*, et *aeratus*.

Aerarium. Att. VII, 21, *aerarium* sanctius, erat, ex quo sumtus ordinarii non petebantur, sed ad summum reip. tempus reservabatur. v. Manut. ad Att. VII, 15. Cf. Liv. XXVII, 10.—*Aerarii* gradus, pr. Font. 2, fragm. nov.

Aeratus, pecuniosus, Att. I, 16, tribuni non tam *aerati*, quam, ut appellantur, aerarii, i. e. non tam erant ii, qui esse debebant, h. e. qui pecuniam habebant, sed pauperrimi, at in *aerarios* referendi, adeoque faciles ad corrumpendum. — ex *aere* factus. Varr. IV, 26, lecti *aerati*, i. e. *aeratis* pedibus. v. Manut. ad h. l.

Aes. Att. II, 1, *aes* circumforaneum, quod circa forum apud argentarios foenori datur. Varr. V, 13, dirui *aere*, i. e. solvendo non esse. Sed est elegans iocus in hac formula. Nam *aere* diruti, propria dicuntur militas, quibus, ignominiae causa, stipendium non datur, aut pars stipendii adimitur. v. Sigon. ad Liv. XL, 42; Bud. ad Pand. p. m. 130. Quia igitur castra aleatoris dixerat, eleganter eum, qui ales aversus erat bonis, *aere* dirutum dicit. Phil. XI, 6, exire *aere* alieno. Att. VI, 1, prae *aere* vendere. —Verr. V, 13, *aera* vetera eleganter dicuntur crimina vetera, quorum poena nondum persoluta est.

Aestimabile, Fin. III, 6, v. in *aestimatio*.

Aestimatio. Verr. III, 92, remissior *aestimatio* frumenti. *Aestimatio* fr. dicitur, quum praetores, legati, quaestores pro frumento, quod in eorum cellam imperatur (v. *cella*, *cibaria*), pecuniam accipiunt ab aratoribus, et quidem tantam, ut ipsis utilius sit, pecuniam accepisse, aratoribus dedisse. — *aestimatio* poenae, Or. I, 54, est, quum accusator (more Atheniensi) in ipsa accusatione, quam poenam reus meruerit, *aestimat*. vid. Xenophon. Mem. Socr. I, 1. — *Aestimatio* litis, Cluent. 16, 41. vid. *lis*. — Haec autem, ad Div. V, 20, accipere *aestimationem*; XIII, 8, accipere in *aestimationem*, capienda sunt de ratione, qua Iulius Caesar aes alienum, quo laborabat civitas, dissolvi iussit: cuius haec vis erat, ut debitores darent creditoribus in solutum praedia, sed non eo pretio, quo tum erant, post bellum civile, sed eo, quo ante bellum fuerant; unde *aestimatio* pro iactura est,

Affingo. Tusc. III, 33, qui nihil opinione *affingit*: addit, auget.

Affinis, Inv. II, 40; Act. I, in Verr. 38.

Affirmare, Inv. II, 47.

Affirmate, Iureiurando; Offic. III, 29, quod *affirmate* promiseris.

Affirmatio religiosa. Offic. III, 29.

Afflatus furoris, Or. II, 46, est ἐνθουσιασμός. —Nat. D. II, 66, *afflatus* deorum, dicitur de enra deorum.

Afflictare se, male se habere, ut fit in nimio luctu Tusc. III, 32, quum se Alcibiades *afflictaret*. ibid. 27, *afflictari* lamentarique coepisse. — Ar. Resp. 19, *afflictatur* resp.

Afflictatio, Tusc. IV, 8.

Afflictor, Pis. 27, verbum novatum a Cicerone ad rotunditatem et concinnitatem orationis.

Afflictus. Quint. 30, ab *afflicta* amicitia transfugere ad florentem, i. e. cum homine *afflicto*. Vide Att. I, 13; XII, 22; Tusc. IV, 16; Catil. II, 2; ad Div. IX, 11; Phil. XII, 1; Q. Fr. III, 1. —vexatus, Verr. III, 94; Flacc. 7; Rab. perd. 9.

Affligere, idem quod *afflictare*. de Div. II, 2, nec *afflixi* me. — Sext. 41, caussam susceptam *affligere*, i. e. praevaricari. —Brut. 12, *affligere* rem vituperando: opponitur, augere rem laudando.

Afflo. Att. XVI, 5, rumoris nescio quid *afflaverat*, I. e. ortum erat.

Afflo, de Sen. 17, odores afflantur, Verr. I, 13; Verr. IV, 49; Arch. 8, aliquid mali afflare.

Affluens, Or. 24, de mediocri genere dicendi. Cf. Sext. 8; Verr. V, 54; Or. III, 15; Arch. 3; Off. I, 43.

Affluo. Fin. I, 12, praeteritas voluptates *affluere* patiatur, int. ad animum, recordetur. Q. fr. III, 3, nibil ex istis locis non modo literarum, sed ne rumoris quidem *affluxit*.

Agger, Phil. X, 5.

Agglutino, Att. XVI, 6.

Aggredior. Or. III, 47; Phil. XII, 10; Caecin. 25, Or. II, 44.

Aggrego. ad Div. I, 9, voluntatem suam ad alienius dignitatem *aggregare*, h. e. suscipere defensionem dignitatis alicuius.

Agilitas naturae, Att. I, 17.

Agito. Att. I, 19, agraria lex vehementer *agitatur*, auctore Pompeio, h. e. a legislatore vehementer et crebro agitur ad populum, ut lex accipiatur. —vexare, reprehendere, etc., accusando, dicteriis, etc. Or. II, 58, 59; Balb. 25. —*agitari* etiam dicuntur, de quibus erebro deliberatur, ut de Offic. I, 24, rebus *agitatis*, i. e. exploratis, deliberatione facta. Cluent. 32, *agitata* res, sc. in iudiciis. —Quint. 2, iactata et *agitata* aequitas, I. e. omni ratione impedierunt, quo minus, quod aequum erat, obtineretur. Verr. I, 2, *agitari* scelerum poenis, i. e. perturbari ita, ut furor consequatur.

Agmen. Or. I, 34, orationem in medium *agmen* deducere e domestica exercitatione, i. e. in iudicio causas dicere.

Agnascor. Or. I, 57, *agnascendo* testamenta rumpi: si quis post testamentum natus est, ad quem, si nullum testamentum esset, hereditas perveniret, neque testamento est exceptus; quod valet etiam de adoptionibus. v. de variis *agnascendi* modis Caium, Instit. II, 3, et ibi intt. in Schulting. Iurispr. Anteiust. p. 400 seqq.

Agnatio. Leg. I, 7, *agnationibus* familiarum distinguuntur status, h. e. serie generis, per personas generis virilis, distinguuntur familiae patriciae et plebeiae.

Agnitio, pro *cognitio*. Nat. D, I, 1.

Agnosco crimen, Balb. P. 6, fateor verum esse. N. D. II, 38, pro *cognosco*, accurate intelligo.

Ago, dicitur de iis rebus, de quibus actio magistratuum, senatorum, accusatorum et petitorum. v. *actio*. Manil. 4; Or. I, 30; in Caecil. 5, lege *agere*, i. e. ex lege, permittente lege accusare, vel petere. Or. I, 38, *agere* in haereditatem, i. e. petere h. Quint. 9, ex sponsione *agere*, sc. causam Or. I, 48, etiam ICtus dicitur *agere*, quum actiones suppeditat, si locus sanus est. Mur. 17, *agere* cum populo tanquam ex syngrapha. v. *syngrapha*. Act. I in Verr. 12, *agere* de rep. cum populo. de Am. 25, in forum versus agere cum populo, i. e. converso ore versus forum, ubi plebs est, quum solerent magistratus honoris causa convertere os ad senatum et comitium. v. intt. ad h. l. ad Div. I, 9, quaa ego *agebam*, sc. in senato. — Brut. 92, *agens* orator dicitur, cuius vehemens est actio, paene ut histrionum, ut res non narrari, sed agi videatur. — Arch. 7, haec studia (humanitatis) adolescentiam *agunt*, i. e. subigunt, acuunt ingenium adolescentum, quod et *alere* dicitur; unde eodem sensu legitur in edd. nonnullis, *alunt*. Vid. de hac significatione Muret. Var. L. XII, 15. Sic est etiam *agitare* ap. Quintil. I, 10, *agitari* namque animos, et acui ingenia, etc. — Notandae sunt etiam hae formulae: ad Div. III, 6, *agere* forum. v. *forum*. Verr. IV, 66, *agere* spumas in ore. Att. XIV, 9, *agere* rimas. Ibid. XIII, 52, *ἐμετικὴν agere*. v. Ind. Gr. Tusc. III, 21, *actum* habebo, quod egeris. Verr. I, 3, *agunt* praecipitem poenae civium rom. i. e. conscientia scelerum in cives rom. poenas ab eo exigit, eum ita furiosum efficit, ut ad insana consilia ruat. — *agere* animam, ad Div. VIII, 13, morti propinquum esse. De qua forma dicendi vid. Gron. ad Sen. Controv. 11. — *agere* bellum, Balb. 20.

Agrarii. Catil. V, 2, Gracchus *agrarios* concitare studuit, i. e. eos, qui agros legibus *agrariis* consequi cupiebant. De *Agrariis* legibus v. Ind. LL.

Agrestis, qui non commovetur his rebus, quibus animus humanus commoveri solet. Arch. 8, *agrestis* animus. — Or. I, 25, *agrestis* motus corporis, reprehenditur in oratore. — Or. II, 3, *agrestes* libri, i. e. ieiuni, exiles, non elegantes, de libris rhetoricis. — Orat. 3, *agrestiores* Musae, dicuntur iurisprudentia et ceterae artes, quae non comprehenduntur humanitatis nomine, nec elegantiae quidquam, aut suavitatis habent.

Agricola, Deiot. 9, de rege Deiotaro, qui multos agros habebat, e quibus fructus percipiebat.

Agripetae, Att. XV, ult. sunt *agrarii*. De quibus supra.

Aio. Att. IV, 5; VI, 1, *ain'* tu? h. e. estne, ut dicis? vere ita sentis? Lig. 7, ita quidem *aiebat*: ita multis verbis et gravibus cum eo loquebatur.

Ala. Off. II, 13, quum te alteri *alae* praefecisset. v. *alarii*.

Alacris, Her. II, 19, 31; Inv. II, 53; de Div. I, 35.

Alacritas. Tusc. IV, 15; de Div. II, 26; Att. II, 7, XIII, 3; ad Div. II, 9.

Alarii. ad Div. II, 17, sunt *alae* equitum ex Italia et provinciis collectae, quae singulis legionibus addebantur, loco 30 turmarum, quae olim ex ordine equestri addebantur. De variis *alae* discriminibus pro ratione temporis, vid. quem hic laudat Graevius, Schelium ad Hyginum, p. 66.

Albatus. Vat. 13, veste *alba* indutus, hoc est, qui, ut Livius ait, addidit cretam in vestem, quod et ii,

qui honores petebant, faciebant, et qui epulis solemnibus intererant, etc.

Album, tabula *alba*, in que edicta et alia huiusmodi proponebantur. Or. II, 12, item omnes libelli, tituli proponendi in publico. Salmas. Mod. usur. p. 678.

Alea, de re incerta et a easu pendente. de Div. II, 15, non perspicitis, *oleam* quamdam inesse hostiis deligendis, i. e. fortuitum esse, quibus extis hostia deligatur. Eadem formula usus est Ovidius, A. A. I, 376.

Aleatorius, Phil. II, 27.

Alere, potentem reddere. Att. VIII, 8, Pompeius *aluerat* Caesarem. Att. VII, 5. Illum per decem annos aluimus contra nos. Marcel. 9, vitam tuam posteritas alet.

Alias, interdum. de Sen. 15, *alios* —plerumque.

Alienatio. Or. 42, *alienatio* secrorum (cf. Leg. III, 20), quum nos saeris liberamus, ut aut intereant, aut ad alios transferantur.

Alienigena, Deiot. 3; Leg. II, 10.

Alienus. Acad. I, 11, quae essent *oliena* firmae assensionis. Fin. V, 11, *alienum* dignitatis. Dom. 27, opponitur propinquo. ad Div. VIII, 12, *alienissimus* mihi. Or. 24, verba *aliena* opponuntur propriis.

Aliquando, iam, Att. I, 4; nisi legendum *tandem*, ut Corrado placebat.

Aliquanto, multo, longe. Verr. I, 54, iste, qui *aliquanto* plus cogitasset. Quanto? Decisio facta erat ecm us. Verres autem post accepit DLXM. ad Div. IX, 26 extr. epulamur non modo non contra legem — sed etiam intra legem, et quidem *oliquanto*. Et sic semper el *aliquanto*, et *oliquantum* dicitur. v. notam Ernest. ad Sueton. Caes. 87. Sic et aliquantum pro multum, Tusc. V, 6.

Aliquis. Tusc. III, 18, si vero etiam *aliquid*: per εὐφημίαν, de re Venerea. Similis εὐφημία est in his: si quid ei eccideril; et: si quid acciderit, de morte, clade bellica. —alius quis. Off. I, 7, aut ira, aut *aliqua* perturbatione incitatus. Cf. Or. II, 42, et ibi Pearc. —Reperitur etiam *aliqui* pro *aliquis*. vid. v. c. Acad. II, 26, annularius *aliqui*, et de Rep. I, 44; III, 11.

Aliquispiam, pro *olius quispiam*, Tusc. III, 9.

Aliter. Tusc. III, 30, *aliter* ferunt, atque ut aliis auctores fuerunt. Sequente *et*, Att. X, 11; XI, 23.

Alius. Att. XVI, 14, *aliud* ex *alio* scribere; ut quodque in mentem venit. Phil. II, 33, *alio* die: formula, qua utebantur qui comitie obnuntiatione dirimebant. Or. 22, eadem res *alio* etque *alio* verbo elata. —diversus, abhorrens. ad Div. II, 2, nec quidquam *oliud* a libertete communi; ubi tamen nonnulli libri omittunt *a*. — pro altero, secundo; ad Quir. p. Red. 5, et ibi Graev. — *aliae* In gen. de Div. II, 13, *alioe* pecudis. — ad Div. VIII, 1, *aliud* sentire, et loqui, pro *et aliud*. Sic et alibi Cicero dixit, Att. XII, 40, aliud—aliud, pro partim —partim.

Allegatio. Verr. I, 16, quibus *ollegationibus* illam sibi legationem expugnavit.

Allegotus. Q. fr. II, 3, Nerius index edidit ad *ollegatos*, etc. Manut. Interpretatur, praeter eos, quos iam ediderat, nominaverat. Quo fere sensu Plin. Pan. 70, hoc senatui *allegandum* putavi, i. e. significandum. Sed dubito, an aurei saeculi sit iste notio verbi. Et Nerius unum Sestium ediderat, non plures. F. Iunius rectius allegatos esse dicit eos, quos vulgo *deputatos* vocant, quibus mandatum sit, adire iudicem, et iudicia audire.

Sc. ad *allegatos* dictum est, ut *ad iudices*. v. in *ad*. Sic est etiam Cluent. 13. Vid. inpr. Gron. ad Liv. XXXVI, 11.

Allego. Rosc. Am. 9, *allegat* iis homines nobiles, i. e. submittit ad eos, qui cum iis agant. Publice enim legantur homines, qui inde legati dicuntur; privatim allegantur, unde allegati.

Allevo, minuo, Inv. I, 42. — Att. VII, 1, *allevaturum* corpus, sc. a febri.

Allicio, Inv. II, 52.

Allido. Q. fr. II, 6, Servius *allisus* est, ceteri conciduntur, i. e. in periculum venit, quod evasit; ceteri condemnantur. vid. Gron. ad Senec. Nat. Q. II, 44.

Alligo, dicitur de omnibus rebus, de quibus *obligare* dicitur. Cluent. 56; Rabir. P. 7, lege *alligari*. Cluent. 55, Rabir. P. 6, quaestione nova *alligari*. Rosc. Com. 12, stipulatione *alligare*. Tusc. II, 17, vulnus *alligare*. de Div. I, 54, oculus *alligatus*; quem locum et formam loquendi vindicat Gronov. ad Liv. VII, 24. Cf. ad Sen. ep. 94. Flacc. 17, *alligare* se scelere. Planc. 33, beneficio *alligari*. v. *obligare* — Leg. II, 20, sacris *alligari*, dicuntur, qui sacra hereditate aut quacumque ratione accipiunt. — Or. III, 44, *alligare* verba certa lege versus. — Fin. II, 24, ne sine fructu *alligatus sis*, sc. amico. Cluent. 64, *alligatum* nuptiis haberet in potestate. —Att. VIII, 16, *alligari* atque impediri re aliqua. Ibid. II, 18, virtus *alligata*.

Alludo. Nat. D. II, 39, mare terram appetens litoribus *alludit*. v. Gesnerus ad Columell. IV, 20, 2. Orat. I, 56, *alludere* varie, dicitur, qui aliquem variis rationibus aggreditur, ut aut de sententia deducat, aut in suam sententiam adducat.

Alluo. Verr. V, 37. De portu Syracusarum.

Alluvio. Or. I, 38. Alluvionum iura.

Alsus, frigidus. Q. fr. III, 1, nil ἀποδυτηρίῳ alsius. Cf. Att. IV, 8.

Alter, in numerando interdum primum, interdum secundum significat. ad Div. XII, 25, *altero* vicesimo die. Manut. Graev. Cortius interpretantur secundo. v. Duker. ad Liv. Epit. 49 init. Off. II, 13, *alteri* alae, est uni. —pro *alteruter*, Acad. II, 43.

Altercatio, disputatio, quae interrogando et respondendo constat, in senatu aut iudicio. Gloss. Philox., ἀμοιβαῖος λόγος. Particulam huiusmodi altercationis vid. Att. I, 16, Clodium fregi in senatu *altercatione* eiusmodi. Cf. IV, 13; ad Div. I, 2; Brut. 44. — disputatio quaecumque. Nat. D. I, 6, oritur mihi magna de re *altercatio* cum Velleio.

Altercor, de *alternis* actorum interrogationibus et responsionibus in iudiciis. Brut. 43, Crassus *altercando* invenit parem neminem. v. Budaeus ad Pandect. p. m. 48.

Alternus. Vat. 11, *alterna* consilia reiicere. v. Ind. LL., *Vatinia lex*. Verr. II, 13, *alternae* civitates. Planc. 15, *alterni* iudices. Arch. 10, *alterni* versus, i. e. generis elegiaci. v. Gronov. Diatrib. in Stat. c. 8.

Altitudo. Rabir. P. 16, mentis luminibus officit *altitudo* fortunae et gloriae. —Off. I, 25, facilitas et *altitudo* animi, quae dicitur. Est eadem quae βαθύτης. v. Ind. Graec. et ad Tacit. Annal. III, 44.

Altor, Nat. D. II, 54; Flacc. 26.

Altus. Mil. 8, mens *alta*, i. e. quae res humanas contemnit. — Fin. II, 16, ut *altior* interdum fieres. Dicitur de his, quibus ipsa magnitudo rerum, quas dicunt, videtur animi magnitudinem afferre, ita ut, qui audiat, sen-

tire possit. Servius ad Virgil. Aen. VIII, 395, profert a primo ad Brut., *si* Pompeius non *ex alto* peteret, i. e. multis eausis e superiori vita repetitis, ut Cicero in petendo facere solet. vid. Pierium ad Virg. l. c. Cf. Nat. D. II, 40; Tusc. III, 6; Phil. IV, 5; de Am. 9; Cluent. 55.

Alumnus. Ad Div. IX, 14. Disciplinae alicuius alumnus. Phil. VII, 3, 14. Pacis alumnus.

Alveus, de solio balneari. Her. IV, 10. Cf. Coel. 28.

Alvus. Nat. D. II, 54. Ibid. III, 22; Cluent. 12.

Amandare, avertere. Nat. D. II, 56, *amandavit* a sensibus.

Amandatio, relegatio, Rosc. A. 15.

Amarus, morosus. Att. XIV, 21, *amariorem* me senectus facit; stomachor ad omnia. Att. XVI, 13, via *amara*. Sed Graev. habet *inepta*. Cf. Nat. D. III, 13; Fin. II, 12; Her. IV, 14.

Amator noster, pro *amico*, Att. I, 20. admirator, Her. IV, ~~54; Cf. Tusc.~~ IV, 12; Brut. 47.

Ambigo, Caecin. 8; Fin. IV, 1.

Ambiguitas. Part. Or. 6; Inv. 1, 40.

Ambiguum. Or. II, 24, quae sit causa *ambigui*: eius rei, de qua controversia est.

Ambiri, rogari a candidatis. de Rep. I, 31, ferunt suffragia, mandant imperia, magistratus *ambiuntur*, rogantur. Sic iam Planc. 4. Phil. XI, 8; Att. IV, 3.

Ambitio, petitio honorum honesta, Or. I, 1; ad Div. VII, 1; Att. I, 1. —pro ambitu. Sull. 1. — *ambitio* dicitur de omnibus rebus, quae aut gratiae colligendae causa facimus, aut ut nos gratiosos esse ostendamus apud hos, a quibus petimus aliquid. Verr. II, 55, 40; ad Div. V, 20, tuae *ambitioni* reservata esse, h. e. tibi relicta, ut gratiam inire ab aliis possis, quibus hoc beneficii tribuas. Brut. 69, *ambitione* labi, sc. in laude, quum laudamus indignos, ut gratiam ineamus. ad Div. XIII, 5, *ambitione* mea, i. e. precibus meis quibus utor, ut impetratis rebus, gratiosus videar. Cluent. 28, *ambitio* iudicum, etc. vid. de hac vi verbi Gron. ad Liv. XLV, 36. — Off. I, 30, in Scipione *ambitio* maior, vita tristior. Est σεμνότης quaedam et gravitas in cultu et habitu.

Ambitiose fieri dicuntur, quae *gratiae* causa fiunt. ad Div. XIII, 69. Att. XV, 1, ut concionem *non ambitiose* corrigerem, h. e. non leviter, tacens vitia, ut gratiam a se inirem. —quia quae gratiae causa facimus, solemus studiosius facere, *ambitiose* dicitur etiam pro studiose. ad Div. III, 7, *ambitiosius* facere soleo, quam dignitas mea postulat.

Ambitiosus, qui gratias hominum ~~captet, aut gratiosus apud homines~~ magnos videri vult. Cluent. 38; Verr. III, 84; Flacc. 18; Q. fr. I, 2; ad Div. VI, 6; et ibid. 12, rogationes *ambitiosae*; quae fiunt, non quod officium amicitiae, propinquitatis postulet, sed ut gratiosos nos esse apud eos ostendamus, quos rogamus, si ab iis rogata impetramus, et simul gratiam ineamus. Att. I, 18, amicitiae nostrae *ambitiosae* sunt in quodam splendore forensi. ad Div. XIII, 1, homo minime *ambitiosus*, minime in rogando molestus.

Ambitus, crimen quod admittitur, quum minime legitimis modis magistratus impetrare studemus, h. e. iis, quos leges de ambitu prohibent. Q. fr. II, 3, de *ambitu* postulatus est. — Or. III, 48; Brut. 44, etc., verborum *ambitus* est περίοδος.

Amplificare rem. Or. III, 26; Her. II, 30; III, 13; est rem dicendo aut maiorem, aut deteriorem facere pro consilio oratoris. Hinc:

Amplificatio, Partit. 15, est gravior quaedam affirmatio, quae motu animorum conciliat in dicendo fidem.

Amplitudo animi. Tusc. II, 26. — hominum *amplitudo*, de qua saepe Cicero, oritur ex potentia, aut maiestate, aut copiis. V. Iuv. II, 55; Her. II, 12; Rull. II, 18.

Amplius. Verr. I, 29, pronuntiare *amplius*, sc. rem esse cognoscendam et deliberandam. Cf. Brut. 22; Q. Fr. I, 1; Verr. IV, 34; Inv. II, 56; Or. 9; Brut. 68. V. *ampliare*.

Amplus. Brut. 68. De sublimitate oratoris. Oratione satis amplus erat.

Amputare. Orat. 51. Infracte et amputata opponuntur aptis et finitis.

An, sequente *nomine*, redundat Arch. 11. Ernest. legit *non*. — Pro *aut*. de Rep. I, 12, uno an altero spatio; ibid. II, 15, Numam Pythagorae ipsius discipulum, an certe Pythagoreum.

Anagnostes, servus, qui inter coenandum aliquid legit. Att. I, 12; ad Div. V, 9.

Anapaestus. Or. 56, Aristophaneus, genus versuum, dictum, quod eo usus est in primis Aristophanes. — Or. 56, *anapaesta*. Tusc. III, 24, illud *anapaestum* regis, i. e. carmen *anapaesticum*. Defendunt contra Lambinum Davisius ad h. l., et Hamsterhus. ad Lucian. Prometh. t. 1, p. 32.

Anatocismus, usurae usurarum. Att. V, 21, *anatocismus* anniversarius, quum solvuntur usurae usurarum, sed earum tantum, quae singulis annis solutae sunt pro sorte, non pro usuris. Tanquam si quis accipiat mille florenorum usuram pro sorte, anniversarius *anatocismus* est, quum postero anno, adiectis mille florenis ad caput, capiuntur 50 floreni amplius, 1050; tertio 1100, quarto 1150, etc. Nullae autem usurae solvitur anno tertio pro illis 50 florenis, qui ad caput pro usuris usurarum accesserant. Hinc, VI, 3, centesimis, renovato in singulos annos foenore contentus non fuit. item ep. 1 centesimae renovatae quotannis.

Anceps. Or. III, 36, vise *ancipites*, sunt rationes academicorum in utramque partem de re disputandi: Nat. D. I, 37, *ancipites* bestiae, sunt geminam naturam habentes. Cf. Off. I, 3; Iuv. I, 15; Orat. 28; ad Div. V, 12; Her. IV, 14.

Ancilla. Verr. III, 4; Fin. I, 4.

Ancillaris. Tusc. V, 20, ancillari artificio.

Andabata. ad Div. VII, 10, est genus gladiatorum, quod ex equis galea frontem oculosque tectum pugnabat. De quo genere vid. Lips. Saturn. Serm. II, 12.

Anfractus. Cluent. 50, vita remota e iudiciorum *anfractu*: est eorum, qui senatores fieri nolunt, ne sibi iudicandum sit. — Leg. II, 8, *anfractus* annuus, pro *anno*.

Ango. Att. I, 15; ibid. IX, 1, 4.

Anguiculus. de Fin. V, 15.

Angulatus. Nat. D. I, 14, corpuscula angulata.

Angulus. Nat. D. II, 18, nihil *angulis* incisum. Cat. II, 4.

Anguste, tenuiter, exiliter, dialecticorum more. Part. 40, *anguste* disserere, ut dialectici qui appellantur. Brut. 84, *anguste* dicere. Nat. D. II, 8, *anguste* concludere, de subtilibus et brevibus ratiunculis stoicorum. Mur. 13, nihil est tam *anguste* scriptum: de formulis ICtorum. — Tusc. V, 31, habere se *angustius*, i. e. pluribus difficultatibus urgeri.

Animosus. de Sen. 20, animosior senectus.

Animula. ad Div. IV, 5, mulierculae animula.

Animus, pro anima. N. D. II, 6 extr., *animus* spirabilis. — pro cupiditate. Att. XII, 46, vincere *animum*. Cf. Marcell. 3. — Cluent. 42, vis *animi*, i. e. magnitudo. — superbia, temeritas. in Caecil. 11, *animos* eius retardaret. vide librum primum Tusculanarum, et Acad. II, 42; Off. I, 19; Q. Fr. I, 1; Cluent. 53; Acad. I, 7; Att. V, 20; ad Div. IX, 1; de Div. I, 29; de Sen. 21.

Annales, sunt libri, quibus monumenta solum temporum, locorum, hominum gestarumque rerum continentur. Or. II, 12. *Annales* maximi autem dicebantur, quos Pontifex M. conficiebat, et in album efferebat, etc. ibid. — Att. XII, 24, est etiam liber *annalis*.

Annecto. Off. I, 4, rebus praesentibus *annectit* futuras, i. e. praesentibus colligit futuras. Top. 13, quod *annexum* est; dicitur consequens in enuntiatione conditionali. Inv. I, 18. — adiungo; Nat. D. II, 53; Inv. II, 51; Off. I, 4.

Anniversarius. A. R. 15, sacrificia *anniversarii* factitarint. Verr. IV, 39; Nat. D. II, 38.

Annominatio. Her. IV, 21. oratoria figura.

Annona, pretium frumenti, quod e copia aut paucitate frumenti oritur, quod anno quoque provenit; item ipsum frumentum, quod provenit. Verr. III, 92, ratio frumenti e temporibus et *annona* est consideranda. Ibid. 93, *annonae* similis. Dom. 6, *annona* durior. Phil. VIII, perfugia *annonae*; in caritate *annonae*.

Annoto. Oecon. 1, *annotaret*, quid et quando, et cui dedisset.

Annularius, Acad. II, 26, opifex, qui annulos facit.

Annulus. Proprio sensu. Verr. III, 76, 80; Acad. II, 26; Q. Fr. II, 4. Signum equestris dignitatis est aureus *annulus*, unde, Verr. III, 76, *annulum* invenit, i. e. eques factus est.

Annumero. Rosc. Am. 32, ego in grege *annumeror*. Male hanc formam reprehendit Heins. ad Ovid. Her. XVI, 328. Recte defendit Burmannus. Vide Brut. 57; Opt. Or. 5; Verr. III, 81.

Annuncio. Att XII, 1.

Annuo. Nutu significare, velle nos aliquid, quod alias est *innuo*. Quint. 5, simul ac *annuisset*, etc.

Annus. Verr. III, 93, *annus* est in vilitate. Agr. II, 2; Mil. 9, *annus* suus. Est is, quo cuique per leges annales petere magistratum aliquem licet. V. *Annales Leges* in Ind. LL. Nat. D. II, 20, *annus* magnus, qui dicatur, v. ibid. Leg. II, 12, *anni* compositor. — ad *annum*, est anno destinato ac definito. Att. V, 2, quem ad *annum* trib. pl. videbam fore.

Annuus. Att. XII, 3, *annuo* die solvere. V. *dies*. et Gronov. Obs. I, 16.

Anquiro. Off. I, 3; de Am. 21. 23, et ibi intt. — Off. II, 13, in eum *anquiritur*. Sed Pearcius e Victor. et mss. reposuit *inquiritur*; Davisiusque negabat dici posse *anquirere* in aliquem. Si *anquirere* est *ubique quaerere*, aptum est verbum h. l.

Ansa. de Am. 16, *ansas* dare alicui ad reprehendendum i. e. occasionem, materiem, etc. Sext. 10, sermonis *ansas* dare, i. e. in sermones hominum sua culpa incurrere. — Caec. 6, *ansam* retinere omnium controversiarum, i. e. facultatem omnium tractandarum, et iis se immiscendi.

Anser. Rosc. 20.

Anteaquam. ad Div. III. 6, te, *anteaquam* successum esset, etc. Hic est unus locus, io quo bonae edd. hanc lectionem habent omnes: io ceteris locis, e quibus vulgo laudatur, fere habent aut *antequam*, aut *ante quam.* Sed ibi quoque ms. ap. Graev. habet *ante quam*: quod praefert Duker. ad Liv. XXXV, 25.

Antecanem. Nat. D. II, 46.

Antecedens. Top. 12, locus ea *antecedentibus*, est conclusio e causis, quae sc. effectum anteceduot. Fat. 5, 11, causae antecedentes quae vi sua efficiunt rem necessario. Cf. c. 15.

Antecedo. Verr. IV, 62, i. e. supero.

Antecello. De Iov. I, 4.

Anteceptus. Nat. D. I, 16, *antecepta* animo rei informatio; est πρόληψις Epicurea, notitia insita.

Antecessio. Top. 13, pro causa. Sic Offic. I, 4, *antecessiones* rerum videre, est causas intelligere.

Antedico. De Div. II, 6.

Anteferre. ad Div. V, 16, coosilio aliquid *anteferre*, i. e. praecipere, ante quam veoiat, dolorem v. e. minuere, antequam tempus, dies, eum leniat; nam sic quasi antefertur dies.

Antegredior. Nat. D. II, 20; Off. I, 27.

Antelucanus. Tusc. IV, 19; Cat. II, 10.

Antequam devenire, pro *deveniatur.* Quint. 17. Sic Eroest. Falso.

Anteoccupatio. praesumptio. Or. III, 53.

Antestare, antecellere. de Inv. II, 1, Crotooiatae multum omoibus corporis viribus et dignitatibus *antesteterunt.* de Rep. III, 13, Pompeius *antistat.* Habet quoque *antistare* Corn. Nep. in Aristid. 1, et Lucret. V, 22.

Antestari. Mil. 25, te tamen, Magoe, *antestaretur*, h. e. testem innocentiae suae citaret. E foro petitum verbum. vid. de vi propria locum Horat. Serm. I, 9, 79. Salmas. ad Ius A. et R. c. 30.

Anteverto. Mil. 17. praeverto itinere.

Anticipatio deorum, Nat. D. I, 16, est πρόληψις Epicurea, notitia insita de diis.

Anticipo. Att. VIII, 14, *anticipare* molestiam alicuius.

Antiquare legem. Leg. III, 17; Off. II, 21, i. e. oon recipere, reiicere. Verbum inde oatum, quod io tabella scriptum erat, A. P. I. e. *antiqua probo.*

Antiquitas, de moribus similibus iis, qui apud *antiquos* erant, de eaodore, fide, etc. Rabir. P. 10. Sext. 3, gravissimae *antiquitatis* vir. Item Partit 9.

Antiquus. Rosc. Am. 9, *antiqui* homines, i. e. simplices; qui ex suo ingenio alios iudicant, et quoniam ipsi honesti sunt, alios etiam tales putant. Quint. 22, *antiqui* officii homo. V. *antiquitas.* — Verr. IV, 46, *antiquum* opus. Act. I in Verr. 5, artificium *antiquum*; de statuis et vasis, in quo genere *antiqui* praestabant artifices eorum temporum. — ad Div. X, 35, oihil *antiquius* iudicavi. Div. I, 15, *antiquior* mihi possessionibus gloria. — prior, digoior. Verr. V, 14, *antiquior* locus dicendae senteotiae. — superior, sed brevi tempore. Q. Fr. III, 1, antiquior dies erat adscripta. Nam de brevi tempore dici, docet Burm. ad Virg. Aen. IV, 458. Att. IX, 9, *antiquissima* epistola est, quae ante alias scripta est; erat autem paucis diebus ante scripta.

Anxitudo, de Rep. II, 41, e Nonio, II, 32. Verbum Attii et Pacuvii.

Aperio, promitto, Att. V, 1, init. — explicare. Or. 33, *aperire* notitiam se. communem notionem obscurio-

rem ad definitionem perspicuam revocare. — Verr. V, 71, locum *aperire* suspicioni. — *aperiri* dicuntur provinciae, a quo primo exercitus in eas ductus. Manil. 8, Lucullus dicitur Pontum *aperuisse*. vid. de hac forma Broukh. ad Tibull. I, 3, 36.

Apertus. Cluent. 47, quis *apertior* in iudicium adductus est, sc. reus, de quo magis apertum esset. — *apertae* naves. Verr. V, 40, opponuntur constratis. V. *aphractus*. — N. D. II, 7, *apertiore* sunt ad reprehendendum, i. e. magis obnoxia reprehensionibus: e ludo gladiatorio petitum est, ubi latus *apertum*, nudum dicitur, quod patet ictibus.

Apex, summum ornamentum de Sen. 17, *apex* senectutis est auctoritas. — Leg. I, 4, Tarquinio *apicem* ab aquila impositum. Est pileus subtilis, in medio virga eminente. V. Guther. Iur. P. I, 29.

Aphractus. Att. V, 13, *aphractorum* imbecillitas. Est genus navium, quod opponitur cataphractis, sc. constratis, h. e. *iis*, quae tabulis tegebantur, ut in iis stare propugnatores, et in hostem tela tutius mittere possent. De utroque genere vid. Scheff de Re Nav. II, 5.

Apis, Off. I, 44; Tusc. II, 22.

Apiscor, adipiscor. ad Div. IV, 5; Leg. I, 20, cuius *apiscendi* caussa. Att. VIII, 22, etc.

Aplustrum, in Arat. V, 55. *Aplustrum*, vel *aplustre* est ornamentum navium in puppi, de quo, post Schefferum de Re Nav. II, 6, et alios, v. Heins. et Drakenborch. ad Silium X. 325. Loca, ubi hac forma occurrit, suppeditabit Salmas. ad Soliu. p. 404.

Apodyterium. vid. Ind. Graec.

Apologus. Or. II, 66; Inv. I, 17.

Apotheca, cella, ubi reponuntur in futuros usus v. c. vinum, frumentum; Vatin. 5; Philipp. II, 27.

Apparare. Q. fr. II, 3, *apparabantur* in Sestium crimina. — praeparari. Her. I, 2, auditor *apparatur* ad audiendum.

Apparatio, Her. I, 8, comparatio studiose et curiose facta, itemque exornatio exquisita. Her. II, 4; Inv. I, 18; Off. II, 16.

Apparatus. Her. I, 17, apparata oratio. ibid., nimium *apparata* verba. Sest. 54; Phil. I, 15.

Apparatus, belli, Acad. II, 1; Off. I, 8; Vat. 13; Or. 23; Phil. II, 39; ad Div. VII, 1; Nat. D. I, 8; Brut. 76; Orat. I, 53.

Apparere, praesentem esse, si quid forte iubeatur, de lictoribus, viatoribus, scribis, etc. Cluent. 53, *apparere* quaestioni, dicuntur scribae, lictores, etc. Hinc, Leg. II, 8, *apparere* diis, dicuntur ministri sacrorum. — Phil. II, 34, ubi merces *apparet?* i. e. ostende quid pro tanta mercede didiceris.

Apparitio. Q. fr. I, 1, quos vero ex necessariis *apparitionibus*, etc. V. *cohors praetoris*.

Apparitor, qui apparet magistratui. Verr. III, 78, ita oppellatur Verris scriba.

Appellare, pronuntiare. Brut. 35, *appellandarum* literarum suavitas. — auxilium petere. Quint. 7, *appellantur* tribuni. Verr. IV, 65, *appellatur* praetor. — agere cum aliquo. ad Div. I, 2, quod singulis *appellandis* rogandisque perspexeram. Verr. I, 41, *appellat* Anuium — docet hominem, quid fieri possit. — de debitoribus. Phil. II, 29, *appellari* de pecunia. Cf. Quint. 11. — Offic. I, 25, alii ne *appellentur* quidem, i. e. obiurgentur. — rogare, hortari, etc. ad Div. XII, 28, senatus pro tua dignitate *appella-*

Approbatio assumtionis, Inv. I, 34, i. e. confirmatio. Alio sensu occurrit Her. II, 6.

Approbatum. Inv. I, 30.

Appropinquatio. Phil. V, 11.

Apricari. Tusc. V, 32.

Apricatio. de Sen. 16; Att. VII, 11.

Apte. Or. 68, sententia *apte* exposita atque absolute: de numero eo, qui cernitur in vincienda oratione. V. *aptus*.

Aptus. *Aptum* dicitur, quodcumque ex alio pendet. Tusc. V, 25, caussae aliae ex aliis *aptae* et nexae. Acad. II, 40, ex qua re una vita omnis *apta* sit. Caecin. 18, non ex verbis *aptum* pendet ius. Tusc. V, 12, ex se ipso ei *apta* sunt omnia; de eo, cuius animi tranquillitas non pendet a rebus externis, sed ab internis perpetuisque bonis. Offic. III, 29, *apta* pinnis, pro: cui pinnae *aptae* sunt, πτερόεσσα. Sic Virgil. Aen. XI, 242, caelum stellis fulgentibus *aptum*. Add. IV, 482. Sic saepe etiam Lucretius. —*apta* dicuntur etiam, quae recte inter se iuncta sunt. Or. 52, *apta* oratio, est numerosa, in qua ita *apta* omnia inter se sunt verba, ut numerose cadat. Or. 70, ex *aptis* dissoluta. V. *vincta* oratio; *scopae* solutae. — *apta* videntur etiam pro perfectis dici. Nat. D. II, 18, perfectissimam formam dixerat esse rotundam. Descripta autem sphaerae ratione, addit: Quo nihil fieri potest *aptius*.

Apud. Or. I, 49, *apud* se est ruri, sc. in villa sua. Att. IV, 2, apud pontifices; Cf. ib. V, 12; Verr. II, 20.

Aqua. Acad. II, 26, Lysippus — non posset. *Aqua* autem in statuis et vasis quum ferreis, tum aeneis colori inservit (et *aqua aquae* in hoc genere praestat, ut ex Plutarcho ad h. l. demonstrat Petr. Faber. Add. Plin. XXXIV, 14, et ibi Harduinum), adde et duritiei. Homer. Od. I, 393. Hinc explico locum Virgil. Aen. XII, 91. — *Aquae* inter voluptatis mollitiseque genera commemorantur, v. c. Coel. 20, et intelliguntur Baiae. — de re Venerea. Coel. 14, de Clodia: egone *aquam* adduxi, ut ea tu inceste uterere? Att. I, 16, de eadem: Arpinates *aquas* concupivit. Quem locum tamen de praedio Baiano Marii a M. Crasso appetito ingeniose explicat Tunstallus, Epist. ad Middletonum, p. 32. Cf. Lips. Lect. Ant. I, 12. — Fin. II, 22, fundamenta causae tanquam in *aqua* ponitis; de fundamentis lubricis et infirmis. — Q. fr. II, 8, in hac causa mihi *aqua* haeret. Vnde ducta sit haec loquendi ratio, V. ap. Salmas. in Solin. p. 717. — *aqua* et igni interdicere, i. e. in exilium eiicere, ad Div. XI, 1.

Aquarius, qui *aquas* publicas in urbem deducit, curator *aquaeductuum* et *aquarum* publicarum, ad Div. VIII, 6; ad quem locum v. Manut. Polenus ad Frontinum de *Aquaeduct.*, p. 42, putat esse servos omnes, ad quos pertinebat aliquid agere in *aquarum* ductibus. Nisi vero obstat apud Frontinum verbum *adiudicare*. Sed id ironice capit Polenus. — Vatin. 5, provincia *aquaria*, est Ostiensis, quae quum obtigisset quaestori Vatinio, propterea acclamabatur a populo, quod libidinibus erat infamis, *aquae* autem in Venere usus, et *aquam* gerere esset ministri lenonum, ut ait Lampridius in Commodo, c. 2; cuiusmodi homo *aquariolus* dicitur. vid. Casaub. ad Lamprid. l. c. et Lips.

Aquatilis. Nat. D. I, 37; Ibid. II, 48.

Aquilentus, humidus. N. D. II, 19, *aquilenta* regio et australis.

Aquula, proprio sensu. Or. I, 7. Or. II, 39, seclusa aliqua *aquula*, di-

citur ars, a ceterarum artium orbe divulsa et opponitur universo flumini.

Ara, perfugium, asylum. Nat. D. III, 10 tanquam in *aram* confugitis ad Deum. Verr. V, 48, *ara* sociorum est lex de repetundis. Verr. II, 3, *ara legum*.—*aras* et foci quum iunguntur, cave putes, aras de templis, focos de aedibus privatis intelligi, ut vulgaris opinio fert, in illo proverbio, pro aris et focis pugnare: quem errorem etiam erravit Dukerus ad Flor. III, 13, quum eum locus illa docere meliora potuisset, quem frustra tentat. Sed utrumque dicitur de privatis aedibus, in quibus *ara* erat deorum Penatium, patriorum, in impluvio (v. *impluvium*), focus autem in atrio, isque Larium erat. Dom. 40, uniuscuiusque vestrum sedes, *aras*, focos, etc. ibid. 41 extr. de domo: hic *arae*, hic foci, hic dii penates, Deiot. 3, te amicum et placatum. Deiotari *arae* focique vidarunt. Phil. VIII, 3, templa, Penates, *aras*, focos. Nat. D. III, 40, distinguuntur, *arae* focique, templa at delubra deorum, etc. Cf. Sext. 42. Philipp. II, 30, liberi Cn. Pompeii repetebant deos patrios, *aras*, focos, larem suum familiarem, in quae tu invaseras. v. *penates*, *lares*. Hinc Plinius, Paneg. 68, domesticae *arae* focique. Vidit iam aliqua ea parte, sed obscurius, neque rationem reddidit, cur sic locuti sint, Cortius ad Sallust. Catil. 52, 3. Breviter, at perspicue dixit Meurs. Auctar. Philol. c. 8. Da monumento sepulcri est, Phil. XIV, 13. Cicero dicit milites contectos publicis operibus atque muneribus, eaque exstructione, quas sit ad memoriam aeternitatis ara virtutis. — Sidus quoddam, Nat. D. II, 44.

Arare aratro perstringere da Div. I, 9; Or. II, 30; Verr. III, 98. — exarare, metendo colligere. Verr. III, 47, fieri non poterat ut plus quam decem medimna ex iugero *ararent*. Dicuntur, qui agros habent, quibus colendis vitam sustinent, et rem quaeruut. Verr. III, 5, 47; de Div. I, 9; II, 23; Or. II, 30.

Arationes dicuntur agri, quos quisque *arat*. Verr. III, 53, desertae *arationes*. Phil. II, 39, *arationes* grandi foenore, et fructuosae. Verr. III, 85, agricultura.

Arator qui *arat*, Verr. I, 37; II, 13, 64; III, 20, etc. Sunt autem aratores non solum provinciales, sed etiam cives rom. qui agros publicos colunt, et pro iis decumas solvunt, ut e Verrinis clare patet. Verr. III, 20, *aratores* diripere. ibid. 27, summi *aratores*, qui magnas *arationes* habent, qui amplissimos babent agros.

Aratrum, Rull. II, 25; Rosc. 18; Phil. II, 40.

Arbiter est, in sensu forensi, qui aut honoris causa deligitur ab his, qui controversiam habent, aut a praetore datur, ut non quemadmodum iudex e certa formula, quae definiat, quid et quomodo sit iudicandum, a qua ei discedere non licet, sed ex fide bona, ex aequo et bono, controversiam dirimat. Vid. de discrimine *arbitri* at iudicis, *arbitrii* et iudicii, Rosc. Com. 4, 5; Off. III, 16. Top. 10. *arbitrum* adire aliquem, est agere, cogere ad *arbitrum*. Caecin. 7, *arbiter* familiae erciscundae, i. e. rei, hereditatis inter coheredes dividendae. Hinc metaphorice eleganter Chysippus, Fat. 17, *arbiter* honorarius inter duas sectas dicitur. — sed est tamen interdum pro iudice, ut arbitrium pro iudicio. Nam Rosc. Am. 39, *arbiter* dicitur iudex mandati, quia etiam in iudicio mandati additur, ea fide bona. — testis. Flacc. 36, decisionis *arbiter* C. Caec. fuit; i. e. interfuit, eamque

factam esse, et quomodo facta sit, testari potest. Hinc. Verr. V, 31, ab *arbitris* remotus locus. Off. III, 31, Pomponius surrexit e lectulo, remotisque arbitris ad se illum iussit venire. Cf. Cortius ad Sallust. Catil. 20, 1.

Arbitratus. Q. fr. II, 4, *arbitratu* suo aliquem concidere: ut libet sententia; Or. I, 22; Fin. 21; Att. XVI, 1; Inv. I, 25.

Arbitrium est iudicium ex aequo et bono, ex bona fide. vid. *arbiter*. Rosc. Com. 4, iudicium est pecuniae certae, *arbitrium* incertae. Vid. locum ipsum. Haec *arbitria* dicuntur honoraria, Rosc. C. 8, quia *arbitris* honoris causa defertur *arbitrium*. Sed est tamen etiam interdum pro iudicio. Nam Quint. 3, *arbitrium* pro socio, est iudicium societatis. Vocatur autem propterea *arbitrium*, quia simile est *arbitrii*. Nam praetor in formula, in quam iudicium dat, addit: ea fide bona. Iudicium autem esse, ex eo patet, quod praetor certam formulam dat, quod in *arbitriis* non fit. — *arbitrium* rei uxoriae, Off. III, 15. Top. 17, est de dote, post divortium. v. *dies annua, bima, trima*. — Dom. 37; Pison. 9, *arbitria* funeris. Sic lege etiam, Sen. post Red. 7, non *arbitraria*. V. Gron. ad Liv. XI, 9, qui docet *arbitrium* esse pecuniam, quam socii, h. e. publicani solvunt pro redimendo iure *monopolii*, quod vocant: ad quem h. l. provocat Graevius. Sed quomodo ad arbitria funeris haec significatio transferenda sit, non ostendit. Hotomannus interpretatur pecuniam vespillonibus datam, aliisque funus iuvantibus. *Arbitria* sunt omnes impensae, quae in funus fiunt. Ita cepit etiam Gutherius de Iur. Pont. II, 9. Hinc dicuntur his locis de praeda, quam cepere ex Ciceronis et patriae interitu.

Arbor infelix, C. Rabir. 4, est crux. Cf. Liv. I, 26. Ceterum quae arbores infelices a Rom. dictae sint, docet locus notus ap. Macrob. III, 20; Fin. V, 14; de Div. II, 14.

Arbustus, adiectiv. de Rep. V, 2, agri arvi, et *arbusti*, et pascui. Sic Plin. X. 29, larius lacus, amoenus *arbusto* agro.

Arca. Q. fr. II, 12, *arcae* nostrae fiducia, i. e. pecuniae. Orat. II, 69; Att. VII, 9. — Mil. 22, servi in *arcas* coniiciuntur, ne quis cum iis colloqui possit.

Arcano. Att. XVI, 3, adverbialiter.

Arcera. Quod vocabulum Cicero usurpavit teste Nonio I, 270. Vid. Fragm.

Arcere, continere, coercere. Ar. R. 3, *arceri* otii finibus. Tusc. II, 21, vinclis prope et custodiis *arceamus*. Nat. D. II, 54, alvus *arcet*, quod recipit. — Depellere, Mur. 10; Phil. XI, 10; Leg. I, 14; Off. I, 34.

Arcessere, adducere, Rosc. 18; Verr. V, 18. *Arcessi* crimine, Verr. II, 46, int. in iudicium.

Arcessitus. Nat. D. I, 6, ipsius rogatu *arcessituque*.

Architectari voluptates, Fin. II, 16, excogitare.

Architectura. Off. I, 42.

Architectus, auctor, inventor. Fin. I, 10; *architectus* beatae vitae dicitur Epicurus. Cf. Rosc. A. 45. — sensu proprio, Or. I, 14; Mil. 17; Att. XIV, 3.

Arcte. De Div. I, 27, *arcte* dormire.

Arctim, dubia vox, Att. XII, 44.

Arctophylax. Sidus caeleste. Nat. D. II, 42.

Arcturus. Nat. D. II, 42.

Arcula. Att. II, 1, meus liber *arculas* discipulorum Isocratis consum-

sit, h. e. in eo omnia ornamenta adhibita sunt ex praeceptis Isocrateorum: *arculas* vocat μυροθηκία ληκύθους, etc. Off. II, 7, est de scrinio, quo vestes muliebres servantur.

Arcus. de Sen. 11, intentum animum tanquam arcum habebat.

Ardens. Sest. 54, *ardens* tribunatus i. e. seditiosus. Att. XIV, 10, *ardentes* in eum literas misit, i. e. vehementes, iracundas. Fin. III, 11, avaritia *ardens*.

Ardere. Q. fr. II, 14. Res ardet invidia. Att. IX, 4, ardere dolore.

Ardor coeli. Catil. III, 8, visas ab occidente faces *ardoremque* coeli. Nat. D. II, 15, astra quae oriantur in *ardore* coelesti, qui aether vel coelum oominatur. — incendium, Planc. 40. — stimulus. Coel. 31. *ardor* mentis ad gloriam.— de vehementiori sensu, ut doloris. Att. XII, 13.

Area scelerum, est in edd. quibusdam, Att. IX. 18. — Locus ubi frumentum trituratur; vide Verr. III, 8. ubi aedificatur; vide Q. Fr. II, 5; Att. IV, 1.

Arena, arenam emere. Rull. II, 27.

Arescere. Her. II, 31, nihil lacryma citius arescit.

Argentaria est genus negotii, quod in vendendis, h. e. permutandis cum compendio oummis versatur: quod qui exercent, *argentariam* facere dicuntur, Verr. V, 59; Caecin. 4, ut sagariam facere est sagis vendeodis rem quaerere. Ab ea dicti *argentarii*, quorum oon semel apud Ciceronem mentio, iidem cum meosariis, nummulariis, trapezitis, colybistis. Vid. in primis Salmas. de Vsur. c 17; Budaeum ad Pand. p. m. 197; Cuiac. Obs. X, 14.

Argenteus. Mureo. 19, argeotea scena, i. e. *argento* ornata; ut gemmea vagioa ap. Ovid. Met. est gemmis distiocta.

Argentum. Verr. IV, 20, *argentum* bene factum, i. e. pulchra vasa *argentea*. Verr. IV, 22, purum opponitur caelato, in quo nulla sunt emblemata, s. sigilla: de quo geoere vid. Salmas. ad Solin. p. 736. Rosc. Am. 46, V. *caelatus*. Fin. II, 8; Coriothium. V. Ind. Geogr. *Corinthus*.

Argumentari. ad Her. IV, 35.

Argumentatio, syllogismus. Inv. I, 34, *argumentationis* summa, i. e. propositio maior. Sed Partit. 13, est *argumenti* explicatio; et sic pluribus locis. Vide primum de inventione librum.

Argumentum, fabulae genus, de quo Inv. I, 19. Hinc illa phrasis, fabula sine *argumento*, Coel. 27; literae sioe *argumento*, Att. I, 19. — genus oroamenti, in valvis, etc. quod exhibebat historias, ut in nostris tapetibus fieri solet. Verr. IV, 56. Sic Virgil. Aen. VII, 791. — argumentum rei dubiae faciens fidem, Her. II, 26; Top. 2; Or. II, 39; Acad. II, 8; de Div. II, 11; Or. II, 38, 53.

Arguo. Parad. III, 1. Verr. V, 18.

Argute. Or. 28. Acad. I, 2; Or. II, 4, *argutissime* disputare i. e. dialecticorum more, subtilissime.

Argutiae digitorum, Or. 18, affectatio in motu digitorum inter dicendum molliori. Sic Plin. XXXIV, 8, Lysippo tribuit *argutias* operum, in minimis rebus custoditas, v. c. in capillis. Paulo post vocat elegantiam. Add. in *argutus*.

Argutulus. ad Att. XIII, 18, *argutuli* libri dicuntur Academici Ciceronis, argute scripti.

Argutus. *arguta* dicuntur omnia, e quibus *argui*, intelligi aliquid et colligi potest. Sic Att. VI, 5, *argutissimae* literae. de Div. II, 12, exta *ar-*

gutissima, quae opponuntur his, quae muta dicuntur. V. Heins. ad Silium I, 138. Leg. I, 9, nam et oculi nimis *arguti*, quemadmodum animo affecti simus, loquuntur. Sic dixit et Ovid. A. III, 2, 83. Tibullus eodem sensu dixit oculos loquaces, II, 7, ubi v. Broukh. — elaborata arte et polita. Sic Or. 12, ambitus verborum *arguti* sunt concinni paene nimis et elaborati; quum v. c. paria paribus respondent, qualia sunt in nobili illa ῥήσει in Rosciana. Hinc *argutum* dicitur, quod nimium est in re ceterum bona, ineptum. ad Div. VIII, 1, *arguta* sedulitas. Or. III, 59, *arguta* manus, quae scenicorum more verba adiuvat. V. *argutiae*, et Gell. N. A. I, 5.

Aridus. Rosc. A. 27, victus *aridus*, est rusticorum, qui raro cibum sumunt, post quem manus lavandae sint; unde ipsa vita rustica *arida* dicitur. Quint. 30. Cf. Burmann. ad Quintil. Inst. Or. II, 3, p. 134; qui vulgarem cibum interpretatur. — Or. II, 38, *aridum* genus orationis, est subtile, ieiunum, sine ornamentis et suavitate, quale est dialecticorum et reliquorum, qui artis praecepta tradunt. Sic Seneca saepe rhetores et declamatores *aridos* vocat eodem sensu. V. Gron. ad Sen. Contr. 34.

Aries, est machina bellica, qua muri percutiuntur et rumpuntur. Offic. I, 11, quamvis murum *aries* percusserit. V. Lips. Poliorcet. III, 1. Hinc transfertur ad argumenta, et cetera, quibus contra aliquem utimur. — Top. 17, ex quo *aries* ille subiicitur in vestris actionibus. Gesnerus ad Varron. R. R. p. 329, putat ductam metaphoram e re rustica, ubi *arietes* capreolos fulciunt: cui etiam verbum subiiciendi favet, ut de ea interpretatione dubitari non possit.

Arietare, percutere, de Div. I, 22;

Ariolatio. de Div. I, 31.

Ariolor. de Div. I, 58.

Ariolor. Nat. D. I. 29; de Div, I, 2.

Aristolochia. de Div. I, 10, est herba, quae ex eo nomen invenit, quod parturientes iuvet, ut tradit Dioscorides, III, 4. Cf. Salmas. ad Solin. p. 504. Contra serpentum morsus valere, ut tradit Cic. l. c. alii etiam ex veteribus docuerunt, quos laudat ad h. l. Davies.

Arma. de Sen. 3, arma senectutis artes.

Armamenta, in Arateis, vs. 268, instrumenta navium, et alia. V. Graev. ad Flor. IV, 3, 76.

Armamentarium est navale, et locus ubi *armamenta*, arma reponuntur. C. Rabir. 7, ex *armamentariis* pop. R. arma dantur. Or. I, 14, Philo architectus, qui Atheniensibus *armamentarium* fecit, etc.

Armare. Cluent. 67, accusatorem armare.

Armarium, est scrinium, loculus, in quo vestes, vasa, aurum, libri, pecuniae reponuntur. Verr. IV, 12; Cluent. 64, etc.

Armatura levis, Phil. X, 6, etc. est velitum, quorum arma erant gladius, hasta et parma: ceterorum militum est gravis *armatura* Lips. de Re Mil. III, 1. de Div. II, 10, levis *armatura* pro ipsis velitibus ponitur.

Armiger. pro Dom. 5; ad Div. VII, 31.

Armillae, ornamenta militaria; de Rep. IV, ap. Priscian. p. 1220, ed. Putsch., *armillae*, quae brachialia vocantur. V. Graev. ad Flor. I, 1, 12, ubi docet, eas proprie *viriolas* dictas, et Gron. ad Gell. II. 11.

Arrideo. Opt. g. o. 4, quum adhibiti derideantur; nam si *arrideantur*, esset id ipsum Atticorum: probentur.

commoditates multas habet in computationibus totius in 12 partes distributio, etiam aliae res ad *assis* modum distributae sunt; in primis hereditates. V. Caecin. 6; ad Div. XIII, 29. Haec tironum causa de *asse* addere placuit.

Ascendo. De sonorum gradibus in voce. Or. III, 61.

Ascensio. Brut 36, quorum quae fuerit *ascensio*, h. e. quibus gradibus et quomodo ad perfectionem pervenerint.

Asellus. Att. I, 16.

Asinus. Att. IV, 5, me *asinum* germanum fuisse, i. e. stupidum, qui, quae suasisti, non feci, nec salutaria esse intellexi.

Asotus, Fin. II, 8. Nat. D. III, 31, ἄσωτος.

Asper, morosus. Fin. V, 28. Planc. 16.

Asperitas iudicialis, Or. II, 15, earnitur in πάθεσι, sententiarum aculeis, et omni illa contentione, quae iudiciali eloquentiae propria est.

Aspernatio rationis. Tusc. IV, 14.

Aspernor. Rosc. Am. 53, hanc proscriptionem nisi—*aspernamini*.Cluent. 69, deos — a suis aris *aspernatos* esse. Add. Q. fr. I, 1; Fin. I, 15. Tusc. V. 32; Or. II, 37; Verr. IV, 54; ad Div. IV, 9; Fin. II, 51. — Passive, fragm. epist. ad Corn. Nep. ap. Priscian. qui est pauper, *aspernatur*.

Assecla. Cluent. 63, *assecla* dicitur servus Stratonis. Sic Verr. I, 25, Rubrius comes at minister in provincia Varris fagati, dicitur legati *assecla*. — Att. VI, 3, qui potentissimorum contumelias non tuli, ferrem huius *asseclae*. — Pseudo-Cic. in Sallust. 8, omnium mensarum *assecla*, i. e. parasitus. Sunt autem ap. Cic. asseclae semper vilioris generis; *assectatores*, de quibus statim, non item. Sed dicitur tamen ap. Nep. Att. 7, legatus, praetoria *assecla*.

Assectari dicuntur, qui aliquem honoris et gratiae causa in comitia, curiam, forum, domumque deducunt. Sic Or. I, 56, dicitur Serv. Galba consularis P. Crassum aedilitatem petentem *assectatus* esse, quod Crassi filiam C. filio suo despondisset.

Assectatio, opera *assectandi*. Ex orat. pro Muren. 34 colligas, *assectationem* de tenuibus hominibus, clientibus dici tantum, qui et soli apud Ciceronem *assectatores* dicuntur. Sed ut generale est *assectari*, neque de tenuibus solum, sed principibus etiam dicitur (V. *assectari*): sic *assectatio* etiam utrique generi communis est. Testis locus classicus de Petit. Consul. 9, et quoniam *assectationis* mentio facta est, etc. Quorsum autem hae *assectationes* pertinuerint, ibidem docetur his verbis: Nam ex ea ipsa copia coniectura fieri poterit, quantum sis in ipso campo virium et facultatis habiturus.

Assectator, qui *assectatur*. Verr. II, 11, Africani vetus *assectator*. Balb. 27, cum ducibus ipsis, non cum comitatu *assectatoribusque* confligant. Petit. Cons. 9, assidua *assectatorum* copia. H. l. distinguuntur clare a salutatoribus et deductoribus: quamquam et horum *assectatio* dicitur, ibid. Eos autem distribuit in voluntarios, et eos, qui id debent.

Assentio. Fat. 17. Acad. IV, 12.

Assentior. ad Div. I, 9, *assentiri* temporibus, inservire. — *assensa*, Acad. II, 31, pro certis habita et percepta. — ad Div. IV, 4, id tibi nullo modo *assentior*.

Assentatio, de Am. 25. Q. Fr. I, 1.

Assentatiuncula. Ad Div. V, 12.

Assentatorie. Q. Fr. II, 15.

stico opere, arando, fodiendo, funguntur, sed de dominis praediorum, quorum praesentia tantum opus est. Clare, de Senect. 16, semper boni *assiduique* domini referta cella vinaria, etc. Sed his *assiduis* agricolis opponuntur *assidui* urbani ap. Plaut. Trinumm. I, 2, 165. Cf. Gronov. Pec. Vet. IV, 9. Pison 26, in hae quotidiana *assidua* urbanaque vita. Caecin. 22, convocatis opponuntur *assidui* domesticique. Hinc eleganter, Or. II, 39, *assidui* dicuntur rhetores, et quicumque in una arte perpetuo versantur. Ab hac significatione fluxit altera qua 2) *assidui* dicuntur, qui aliquem ubique sectantur, asseetatores. V. *assiduitas*. Ad quem modum, Act. I in Verr. 12, dicitur assiduus accusator et odiosus, qualis ille est ap. Xenophont. Memorab. Socr. II, 9, 6, ὅς οὐκ ἀπηλλάττετο, ἕως, etc. Rosc. A. 24, hae sunt impiis *assiduae* domesticaeque Furiae. 3) *assiduum* dicitur, quod est perpetuum, sine intermissione. Att. XIII, 16, *assidui* imbres. ibid. 12, *assiduus* cursus. Planc. 8, *assidua* frequentia. ad Div. IV, 7, *assiduae* lacrymae. ibid. X, 21, febricula *assidua* opp. intermittenti. Verr. I, 39, *assidua* commemoratio, etc.

Assignare, dare, tribuere. Att. X, 4, nihil *assignabis*, nec patruo, nec mihi, sc. culpae. In primis autem notanda ea ratio, quum de agris distributis, muneribus, honoribus dicitur. Sic Pison, 36, quid? per tuum servulum ordines *assignati*. V. *ordines*. de Rep. VI, 8, munus *assignatum* defugisse. Agr. III, 3, *assignare* agros colonis, etc. vid. *assignatio*.

Assignatio. ad Div. XIII, 8, *assignationes* Sullanae, sc. agrorum. Distinguuntur autem hic et aliis locis a venditionibus, ut *assignare* et vendere agros. Agr. III, 3; ad Div. XI, 20, ubi sorte dicuntur agri legionibus *assignari*. *Assignatio* fit per leges agrarias, coloniis deducendis; venditio autem auctione.

Assilio. Or. II, 53, nec *assiliendum* statim est ad illud genus, i. e. non nimis cito, ante tempus accedendum.

Assimulatus. Coel. 6, *assimulata* virtus. Verr. II, 77, literae lituraeque omnes *assimulatae*, expressae. Cluent. 13, *assimulata* familiaritas.

Assistere, stare. Fin. III, 16.

Assoleo. de Sen. 2.

Assuefacio. ad Div. XIII, 4; Br. 2.

Assumere. Fin. III, 5, sensu stoico dicitur de προηγμένοις. — Fin. I, 10. omnis voluptas *assumenda*, omnis dolor depellendus. — comparare sibi, tanquam in subsidium. Or. I, 50, si quis aliam quoque artem sibi *assumserit*. ibid. 37, nisi dicendi copiam *assumsisset*, sc. praeter ius civile. — arrogare sibi, vindicare. Offic. I, 1, si id mihi *assumo*, videor id meo iure quodammodo vindicare. ad Div. I, 9, neque quidquam mibi *assumsi*, nec hodie *assumo*. — in syllogismo est *assumere*, quum maiori propositioni, quam vocant, subiicimus minorem. Divin. II, 52, sed quum bis sumsit, quod voluit (haec est propositio *maior*, quae Ciceroni simpliciter propositio dicitur), id tamen *assumit*, quod concedi non potest. 53, *assumit* autem Chrysippus hoc modo: Sunt autem dii, etc. — In rhetoricis *assumere* est extrinsecus petere argumenta, non ex ipsa causa. Top. 2, alii loci in eo ipso, de quo agitur, haerent; alii *assumuntur* extrinsecus. Cf. Or. 35.

Assumtio, Fin. III, 5, *assumtione* digna sunt προηγμένα. —Inv. I, 34, *assumtio* est minor propositio syllogismi.

Assumtivus. Inv. I, 11, *assumtiva* constitutio, quid sit? vid. ibid.

Assurgere. Inv. I, 30, maioribus natu assurgitur.

Assus, a, um. ad Div. IX, 20, usque ad *assum* vitulinum opera producitur. —Att. XII, 6, pro isto *asso* soie, etc. i. e. pro eo, quo usus es sine unctione. vid. Buchner ad hunc l. et Casaub. ad Pers. p. 346; s. ut placet Manutio, pro insolatione sine coena, etiam cum coena lauta et uncta. — Q. fr. III, 1, in balneariis *assa* in alterum apodyterii angulum promovi, h. e. sudatoria, ut Seneca appellat, s. sudationem, ubi sudabatur tantum, sine lotione. vid. Salmas. ad Carinum, c. 17, p. 810 b. Figuram eius ex antiquo monumento exhibet I. A. Fabricius ad Sextum Emp. p. 30. Casaubon. ad Theophr. περὶ ἀναισχυντ. p. m. 144, distinguit *assam* cellam a sudatoria, et in nonnullis balneis quatuor cellas fuisse ait, in quibus praeter sudatoriam *assa* fuerit, quod ex h. l. et ex Dial. Arriani cum Epicteto confirmat. In loco Ciceronis quidem non diserte a sudatoria cella distinguitur *assa*. Quomodo autem *assa* cella a sudatoria discreparet, vellem demonstrasset Casaubonus.

Astra. Att. II, 25, tollere laudes ad *astra*. ibid. 21, decidere ex *astris*, i. e. amittere laudem.

Astrologus. Verr. II, 52, astronomus. Divin. II, 42.

Astucia. Pro Cluent. 63.

Asturco. Genus equi. ad Her. IV, 50.

Asylum. Verr. I, 33.

At, servit obiectionibus. Verr. II, 6, *at* enim istum soli Siculi persequuntur, etc. Fin. II, 24, *at* enim sequor utilitatem, etc. et infinitis locis aliis. —saltem. Verr. III, 85, si non bonam, *at* aliquam rationem afferre, etc.

Ater. Phil. II, 16, albus *aterve* fueris, ignorans. Q. Fr. II, 13.

Athletae, de Sen. 9; Tusc. II, 17, 23.

Atomus, femin. g. corpusculum minutum et individuum, quo in explicanda origine mundi utebatur Democritus, et post eum Epicurus. Fin. I, 6; Nat. D. I, 20, etc.

Atque, inservit initiis et transitionibus. Or. I, 22, *Atque*, inquit Sulpicius, hoc primum a te quaerimus. Legg. III, 9, *Atque* ut Flaminium, et ea, quae prisca sunt, relinquam. Catil. III, 6, *Atque* illud, quod primum faciendum fuit, factum atque transactum est. Cf. Or. I, 4; ad Div. XI, 28, etc. — Cum *adeo* in correctionibus adhibetur, in primis quum intendi sententiam volumus, ut sit, *sive potius*. Att. I, 17, ego princeps, *atque* adeo secundus fui. Rosc. Am. 10, hoc consilio, *atque* adeo hac amentia impulsi, etc. ibid. 35, si prodierit, atque adeo, quum prodierit. —statim, confestim. Legg. II, 4, si in ius vocat, *atque* eat. Nam sic legendum, videre viri docti. De hac vi particulae vid. Gronov. ad Liv. XXVI, 39; Duker. et Drak. ad XXVII, 21, et alios Davisio ad h. l. citatos.

Atqui. ad Div. VI, 6, *atqui* utebar familiarissime Caesare. Att. VII, 7, *atqui* certe ille agere debuit. Nat. D. II, 7, *atqui* nihil melius est mundo. Verr. II, 59, quid vero? modum statuarum haberi nullum placet? *atqui* habeatur necesse est.

Atramentum. Nat. D. II, 50, succus sepiae. ad Div. IX, 21, *atramentum* sutorium: est chalcanthus, s. ut hodie vocatur, *vitriolus*. vid. Plin. Hist. Nat. XXXIV, 12.

Atratus, opp. albato, estque idem, qui pullatus, in Vatin. 13.

Atriensis servus. Pis. 28; Parad. 5.

Atriolum. Q. Fr. III, 1; Att. 1, 8.

Atrium. Atria auctionaria, i. e. in quibus fiunt auctiones. Agr. I, 7.

Atrocitas. De praeceptis philosophorum durioribus. Acad. p. II, 44.

Atrociter ferre, Mil. 8, de lege valde sevara, vel in hominem, vel in factum.

Atrox. Or. II, 49, dicendi genus atrox. Verr. IV, 15, tempus atrox reipublicae.

Attendere. Partit. Or. 24, de necessitate *attendere*, i. e. cogitare, agere. Vide Off. III, 8; Verr. I, 10; Planc. 41; Or. III, 13; ad Div. XIII, 11; Rab. Post. 6; Sull. 11; Acad. II, 34; Quint. 20; Inv. I, 2; Acad. II, 17.

Attentare. Verr. II, 54, omnium inimicos diligenter cognoscere, colloqui, *attentare*, i. e. perspicere, quo animo sint. Or. 61, *attentare* fidem iudicia, dicuntur oratores, qui blanditiis orationis iudicem a iustitia abducere conantur. Sext. 4, quam urbem ab illa scelerata manu *attentari* suspicabamur.

Attentatus. ad Quir. p. R. 7, classis *attentata*, quam coniurati tentaverant corrumpere. Or. III, 28, ut praeteriri fuerit satius, quam *attentatum* deseri: abiici, quod coeperant dicere.

Attentus, Rosc. Amer. 15, *attenta* et rusticana vita. Quint. 3, paterfamilias prudens et *attentus*.

Attenuate dicere, Brut. 55, est boni oratoris in genere tenui versantis: idem, quod presse, quod ei iungitur.

Attenuatio verborum, Her. IV, 11, et 21, pro contractione.

Attenuatus. Or. 30, *attenuata* multa habet, i. e. e genere subtili. Brut. 82, *attenuata* nimia religione oratio: subtilis ad ieiunitatem usque.

Attenuo, imminuo, Her. III, 3; Manil. 11.

Attestor, Sull. 29, *attestante* memoria omnium.

Attextus, eleganti metaphora; de Rep. II, 4, ita barbarorum agris quasi *attexta* quaedam videtur ora esse Graeciae.

Attineo, pertineo, vide Fin. IV, 14; Q. Fr. II, 1; Att. V, 17; ad Div. I, 2; Att. XV, 1.

Attinet, opus est, convenit. Verr. V, 66, quid *attinuit*, etc. Off. I, 31, neque *attinet* naturae repugnare. — Rosc. A. 43, nihil ad me *attinet*, i. e. contemno, non timeo. —sine praepos. *ad*, Att. XV, 1, primum quod *attinet*.

Attingere, cadere in aliquem, convenire, proprium esse. Nat. D. I, 9, labor non *attingit* Deum. Off. I, 6, veri investigatio maxime *attingit* naturam humanam. Fin. V, 9, quatenus quidquid se *attingat*, h. e. ad se pertineat. —Tusc. V, 33, cupiditates necessitatem non *attingunt*, i. e. non sunt necessariae. Leg. II, 5, quae non magis legis nomen *attingunt* (merentur), quam si latrones aliqua sanxerint. —Leg. II, 1, alia causa me delectat, quae te non *attingit* ita. Acad. II, 31, quae res eum sic *attingit*. Att. IX, 11, si qua cura te *attingit*. Tusc. IV, 13, ut in malis corporis similitudo *attingit* animi naturam, sic in bonis; h. e. quemadmodum affectiones, morbique animi habent quamdam similitudinem cum corporis morbis affectionibusque, sic bona corporis cum bonis animi: animus in utroque genere similis est corpori. — Rosc. A. 26, bestiae, quae tantum scelus *attigissent*, i. e. de tam scelesto homine comedissent, ut Graeci ἅπτεσθαι eo-

dem modo, v. c. Thucyd. II, 50. — Muren. 9, *attingere* forum, dicuntur, qui posita praetexta a praetore in foro accipiunt togam puram, qua accepta iis licet in foro versari, causas agere, etc. — Att. XIII, 33, horum vix ego *attigi* penulam: parcissime invitavi, ut manerent. — Caecin. 17, rem ad verbum *attingere*, i. e. intelligere, iudicare: si tamen lectio sana est.

Attonsus. Tusc. V, 17, laus est attonsa Laconum, i. e. imminuta; e poëta.

Attraho. ad Div. VII, 10, Romam te *attraham*, h. e. venire iubebo Add. Verr. III, 25; Att. X, 10; Lael. 14.

Attrectatus, Tusc. II, 21.

Attrecto. Coel. 8, *attrectare* feminas. Est verbum proprium in ea re, quo usus etiam Sueton. Ner. 26. Coel. 18; Ar. Resp. 13; Planc. 12.

Attribuo. Tusc. III, 30, non *attribuere* ad amissionem amicorum miseriam nostram, i. e. adiicere. — in re pecuniaria quid sit, v. in *attributus*. Add. Att. XII, 30; Inv. I, 52; Rosc. Am. 4; Sen. 1; Or. II, 3; ad Div. III, 8; Att. XIII, 2.

Attributio, apud rhetores dicitur, quidquid rei tribuitur. Vulgo praedicatum. v. Inv. I, 26. — In re pecuniaria dicitur, quam hodie vulgo *assignationem* vocant, quum non ipsi solvimus ex arca, sed ab alio, qui nobis aut debet, aut pro nobis solvere paratus est amicitiae ergo. ad Div. XVI, 24. Att. XVI, 3, in *attributione* mihi ignota nomina, h. e. homines, a quibus mihi solvere vult, ignoti sunt mihi. Att. XVI, 1, est de solutione pecuniae, quae *attributa* est a creditore.

Attributus. Verr. I, 13, pecunia *attributa*, h. e. quae nobis solvitur ab alio, data *assignatione*, quam hodie vocant. Verr. III, 70, societates, unde erat *attributa* pecunia. Att. XIII, 22, *attributos* quod appelles, valde probo. *Attributi* sunt ii, a quibus *attributa* est pecunia, a quibus debitor solvit.

Attritus, Verr. IV, 43.

Avaritia. Fin. IV, 27, *avaritiae*, in plur. Verr. II, 54, *avaritia* hians et imminens.

Auceps, Or. I, 55.

Auctio. Att. XII, 3; Caecin. 13; ad Div. X, 32; pro Quint. 19; Att. XIII, 13.

Auctio. Sic venditio dicitur, inquit Nonius, quasi quod et ementem augeat et vendentem. Auctionem se facturum proscribit; pro Quint. 4. — auctionem vendere, id est, facere venditionem auctionariam; pro Quint. 5. — reliqua, constituta auctione, vendebat, pro S. Rosc. 8. — quum esset haec auctio hereditaria constituta; pro Caecin. 5. (Conf. voc. *Auctor* n.° II.)

Auctionarius, Cat. II, 8; Rull. I, 3.

Auctionor, Rull. I, 3; Rull. II, 20.

Auctor. Huius vocabuli multiplex est et varius apud Ciceronem usus. Quas nos quidem observavimus diversas significationes, hae sunt:

1) is a quo fama orta est, et qui dicere potest, unde habeat, quae dicit. ad Div. XII, 4, rumor erat... *auctor* erat nemo. Vnde auctor etiam pro nuntio est. Vid. Gron. ad Liv. V, 1; Heins. et Burm. ad Ovid. A. II, 6, 34.

2) praeceptor. Off. II, 2, Cratippo *auctore*.

3) qui exemplum rei faciendae dedit; qui rem facere suadet, aut praecipit exemplo. Academ. II, 2, nec literarum graecarum, nec philosophiae iam ullum *auctorem* requiro, ac. quum Africanum et Catonem habeam, qui didicerunt. Off. III, 27, num locupletiores quaeris *auctores*?

Verr: III, 38, cur non, hoc *auctore*, etiam Romae servi ad vectigalia accedunt? Verr. V, 26, unum *auctorem* facti tui profer. Fin. IV, 16, Cato omnium virtutum *auctor*, i. e. exemplar.

4) qui rem facere suadet, aut iubet, aut permittit. Div. I, 15. aves *auctores*, sc. rerum suscipiendarum aut omittendarum. Cf. Attic. I, 19; Dom. 29.

5) *Auctor* legis dicitur, 1.° qui primus legem scivit, Dom. 30. 2.° legis suasor, adiutor, laudator, Agr. II, 5; Leg. III, 16. Cf. Gron. ad Liv. II, 56. 3.° qui legem ferri iubet, quod erat senatus; unde senatores *auctores* legum dicuntur. Verr. V, 67.

6) *Auctores* in senatu, Brut. 34, aut consilii publici, Or. I, 49, sunt principes senatores, h. e. consulares, et qui habent ius sententiae inter primos dicendae, adeoque rei alicuius *auctores* fieri possunt; item, qui multum valent in senatu, ut Or. III, 17; item, qui alicuius rei in senatu *auctores* sunt decernendae, Att. III, 18; in quorum sententiam fit SCtum. ad Div. XV, 4, regem Ariobarzanem, te *auctore*, commendatum habebam, h. e. e SCto in tuam sententiam facto. Cf. Gronov. ad Liv. XXIV, 43.

7) fide dignus. Leg. II, 6, *auctor* haud deterior Theophrastus Timaeo.

8) testis. Flacc. 17, gravis *auctor* iniuriae publicae.

9) qui alicuius iniurias defendit et accusando vindicat; quia sc. est *auctor* iudicibus rei puniendi. Flacc. 22, *auctorem* querelarum et doloris sui habent. item:

10) defensor omnis, qui alicuius rem caussamque gerit. Flacc. 15, *auctor* suae civitatis. Gronov. de Pec. Vet. IV, 3, p. 374. Sic Sext. 66, optimatium defensores et principes dicuntur, *auctores* et conservatores civitatis, i. e. defensores. Planc. 13, *auctor* societatum multarum fuisse dicitur, qui publicanorum defensor fuit, multaque pro iis gessit cum fide. Cf. Cluent 21.

11) et venditor, qui suum esse spondet, quod vendit, et eius vendendi se potestatem habere; adeoque, actione tenetur de evictione, unde *auctoritas*, vid. *auctoritas*: aut periculum iudicii praestat, ut in mancipio. Caecin. 10, *auctor* fundi. Cf. Gronov. ad Senec. Cons. ad Marc. 10. Hinc ductum esse illud videtur, Muren. 2, quod si in iis rebus...*auctor* beneficii populi rom. esse debet. Ceterum venditor est *auctor* primus; qui autem spondet pro eo, rem esse eius, vendendique potestatem eum habere, *auctor* secundus. v. Salmas. Mod. usur. p. 728, 733, 694. Verr. V, 22, quod a malo *auctore* emissent, diutius se obtinere non posse: qui evictionem praestare non posset. Ab hoc verbo *auctio* videtur venditionis vim accipere, non ab augendo pretio in licitando, ut vulgo statuunt.

12) tutor. Caecin. 25, dos, quam mulier, nullo *auctore*, dixisset: non adhibito tutore, qui in rebus mulierum *auctor* est.

13) Cluent. 5, *auctores* nuptiarum, sunt parentes, cognati, tutores, qui nuptias aut confecerunt, aut probarunt, aut tabulas nuptiales obsignarunt.

14) Dom. 14, *auctor* comitiorum centuriatorum et curiatorum est, qui habet comitia, iisque praeest.

15) Verr. V, 67, senatores dicuntur *auctores* legum, iudiciorum, et iuris, quia iudicia haberi volunt, ea administrant, et suum cuique ius reddi volunt.

16) Senatus quo sensu *auctor* sit, Patres *auctores* fiant, v. in *auctoritas* senatus.

17) Or. I, 45, *auctor* dicitur de ingenio. vid. Iens. Lect. Lucian. I, 8.

Auctoramentum, pretium aut merces *auctorati*, h. e. eius, qui se sua sponte alicui in servitutem addixit, in primis ad gladium. Nomen inde ductum, quod sit ipse auctor libertatis amittendae. Off. I, 42, est enim illis ipsa merces *auctoramentum* servitutis. vid. Salmas. de Mod. usur. p. 861 seqq.

Auctoritas tribuitur ei, qui, quocumque sensu, *auctor* 1.° est, nuntiando, iubendo, suadendo, inveniendo, docendo, vendendo, testando, defendendo, rogando, exemplum praeeundo, etc. aut 2.° esse potest; aut 3.° esse posse putatur. Est ergo

1) *auctoritas* eius, qui primus quid invenit et fecit. Invent. I, 28.

2) sententia iudicum; non solum quia *auctores* sunt condemnationis, vel absolutionis, sed etiam, quia eo ipso *auctores* sunt alicuius rei omittendae, vel licentiae, eius faciendae impune. Verr. III, 94, providete, ne *auctoritate* vestra (sententiis vestris absoluto Verre), avaritiae viam patefaciatis illustrem atque latam.

3) est defensoris, et accusatoris. Sull. 1, quantum ille (accusator) de mea *auctoritate* deripuisset. Verr. III, 55, exspectate *auctoritatem* accusationis meae, i. e. dum ego vobis accusando fiam *auctor* Verris condemnandi.

4) est confirmantis aliquid, sed ita, ut differat ab ea, quae est testimonium dicentis. ad Quir. p. R. 7, audistis non solum *auctoritatem* (sc. dicentis a me remp. servatam), sed etiam testimonium.

5) exemplum. Sext. 6, reipubl. capessendae *auctoritatem* praescribere, sc. commemorando eius tribunatu. Tusc. II, 22, valuit *auctoritas*, etc. Leg. I, 13, in disserendo aliorum *auctoritati* parere, h. e. ea methodo uti, qua alii usi sunt. Verr. III, 93, Antonii facto atque *auctoritate* defendito. V, 32, *auctoritas* maiorum, i. e. quae maiores fecere, ut nobis exemplum praeirent. N. D. III, 38, *auctoritatem* dare, i. e. exemplum. Lael. 21, utrumque egit graviter, *auctoritate* et offensione animi non acerba; h. e. ut non daret exemplum amicitiae acerbe ruptae. Rosc. Am. 6, *auctoritate* causam nobilitatis defendit; scil. apud municipes suos, quod exemplo suo suaderet, nobilitatis partes sequi. Verr. III, 19, *auctoritatem* superiorum praetorum repudiare. Ibid. 6, etiam exemplum et *auctoritas* iunguntur.

6) consilium. Att. X, 1, *auctoritas* eius mihi vivit, h. e. etiam mortui consilium sequor. Off. III, 30, eorum *auctoritate* pax facta. Cf. de Senect. 6; Off. III, 27; I, 23; ad Div. VI, 6; Verr. I, 42.

7) est philosophorum, quorum sententias libenter amplectuntur homines. Acad. II, 22, inconstantia levatur *auctoritas*; quod eos non facile *auctores* sequimur, qui inconstantes sunt in sententiis. Off. I, 1, summa doctoris *auctoritas*, et urbis; quia eruditissimus est, adeoque bonus *auctor* philosophiae, et in urbe inventa est philosophia. Div. I, 39, nemo philosophus aliter sensit, in quo esset *auctoritas*. Off. III, 29, maxima *auctoritate* philosophi. Acad. II, 3, ad unius se *auctoritatem* conferre.

8) opinio insignis de alicuius virtute, doctrina, etc. Verr. III, 90, *auctoritas* eorum est tanta, ut etiam delicti suspicionem tegere possit. Ma-

nil. 15, imperatoris *auctoritas*. Verr. I, 2, iudiciorum *auctoritas* constituta. Brut. 67, *auctoritate* eget, de eo, cuius nullum nomen in patronis causarum erat, quum diligentissimus esset. Leg. I, 5, nunc ab uno magna *auctoritate* et scientia sustinetur. de Sen. 18, non cani, non rugae repente *auctoritatem* afferre possunt.

9) res omnis, cuius aliquis *auctor* est. Acad. I, 9, *auctoritas* veteris disciplinae (sc. academicae), h. e. disciplina, cuius veteres academici *auctores* fuere.

10) *auctoritate* alicuius utimur, quum eum *auctorem*, approbatorem, consentientem nobis dicimus. Div. I, 43, leges suas *auctoritate* Apollinis confirmavit. Acad. II, 5, in eorum *auctoritate* delitesceret. Div. I, 1, ut ab ultimis *auctoritatem* repetam. Tusc. V, 12, huius sententiae gravitas a Platonis *auctoritate* repetatur: inde, quod *auctorem* habet Platonem. Lael. 1, sermo positus in veterum hominum *auctoritate*, i. e. qui a veteribus habitus dicitur.

11) narrantis et testimonium dicentis fides; item, rebus narratis, etc. facta fides. Offic. II, 9; Att. V, 21; Flacc. 22; Div. II, 55; ibid. XVII, 22, 59. Lael. 25, quum ad vanitatem accessit *auctoritas*, h. e. si is assentatur, qui *auctor* esse posse, qui fide dignus videtur.

12) approbatio. Tusc. IV, 34, amori *auctoritatem* tribuere. Cf. Phil. III, 2; Div. I, 3.

13) sententia, cuius se quis *auctorem* profitetur, iudicium de re aliqua. Cluent. 50, errat, si quis in orationibus nostris *auctoritates* nostras se consignatas habere arbitratur. Manil. 22, *auctoritatem* suam defendere. ibid. 20, Catuli *auctoritas* et sententia. Nat. D. III, 3, mihi hoc persuasum est *auctoritate* maiorum i. e. quia maiorum sententia fuit. Cf. Lael. 4.

14) quidquid facimus, quo auctores alicuius rei faciendae, credendae, fieri possumus. Cluent. 42, *auctoritas* censoris, dicuntur notae censorum, quibus *auctores* fiunt, aliquem criminis cuiusdam reum esse. Nat. D. III, 38, utrum poëtae stoicos depravarint, an stoici poëtis dederint *auctoritatem*, i. e. amorem probando, fecerint, ut poëtae tam multa de amore, etc. Q. fr. I, 3, spero, si quid mea spes *auctoritatis* habet.

15) eius est *auctoritas*, qui primus legem scivit, Dom. 31, sc. quia reliquis est auctor legis sciscendae, et primi suffragium plerumque tota praerogativa, ut praerogativae ceterae centuriae sequuntur. v. *praerogativa*.

16) voluntas iubentis, rogantis, hortantis, docentis, suadentis. Or. I, 23; ibid. 1; Verr. II, 40, *auctoritas* patris. Cf. Caecin. 18, verba servire hominum consiliis et *auctoritatibus*; pro quo post *voluntas* dicitur in fin. cap.

17) Off. I, 26, amicis maior, quam ante, tribuenda *auctoritas*, h. e. plus eorum consilio, quam ante, utendum. Est ergo ista *auctoritas*, quum quis dignus iudicatur, qui consulatur, cui pareatur.

18) literae, tabulae, testimonia, et quidquid prodest ad faciendam fidem. Sic Verr. III, 62, *auctoritates* civitatum, sunt literae publicae e tabulariis, et testimonia per legatos. ibid. 71; *auctoritates* societatum, sunt tabulae earum et literae, quae erant tanquam *auctores*, testes, furtorum Verris. Act. I in Verr. II, 3, testimoniis iungitur *auctoritas*.

19) *auctoritas* tribuitur etiam locis. Sic Manil. 1, de suggestu pro Rostris, e quo magistratus cum populo aga-

bant: *auctoritatem* huius loci nondum attingere potui; quia sc. ex eo loco populo fiebant *auctores* legum iubendarum, antiquandarum, etc. Similiter, Off. I, 1, *auctoritas* urbis Atheniensis.

20) *auctoritas* est etiam eorum, quorum consiliis, iussis, voluntati libenter obedimus. De Sen. 17, non solum in sententia, sed etiam in nutu residebat *auctoritas*. Leg. III, 15, *auctoritatem* optimatium legem tabellariam abstulisse; quod hac perlata licebat in suffragiis suam voluntatem sequi, non optimatium. ibid. 17, reliqua voluntas *auctoritati* traditur, aut gratiae.

21) genus venditionis, quum venditor est *auctor* (v. *auctor*, n. 11), et actione tenetur de evictione. Ar. Resp. 7, multae domus sunt... iure optimo, iure privato, iure hereditario, iure *auctoritatis*, iure mancipii, iure nexi. vid. Salmas. de Vsuris, p. 207 sq. Hinc eleganter transfertur, ut

22) *auctoritas* sit eorum omnium, qui aliquid se fecisse, aut fieri iussisse, suasisse profitentur. Sull. 11, defugere *auctoritatem* consulatus sui, i. e. nolle fateri, se *auctorem* esse eorum, quae in consulatu facta sint. Cf. Terent. Eunuch. II, 4, 105.

23) ius rei suae vindicandae, s. ipsa actio pro rei suae evictione et vindicatione; cui locum facit illa altera *auctoritas*, n. 21. Caecin. 19, *auctoritatem* fundi et usum lex iubet esse biennium. Cf. Top. 4. Off. I, 12, eius rei aeterna *auctoritas*, i. e. semper vindicari, evinci potest, nunquam usu capi. v. in primis Salmas. de Vsuris, c. 8, pag. 210 sq.

24) est et imperatoris, quod milites ea faciunt, quorum auctor est, quae iubet. Phil. III, 3, legio *auctoritatem* Caesaris persequuta est. ad Div. X, 28, nisi legiones se ad Caesaris *auctoritatem* contulissent.

25) nomina eorum, qui alicuius rei *auctores* sunt. Sull. 13, *auctoritates* principium coniurationis colligebat, h. e. qui essent principes coniurationis, quod, si essent magnis nominibus homines, facilius essent *auctores* Allobrogibus futuri, etc. Nat. D. III, 4, *auctoritates* contemnis, ratione pugnas. Or. III, 2, *auctoritates* praescriptae; sunt nomina eorum qui scribendo affuerunt SCto, et quorum nomina SCto praeponuntur. At dicendum sit *perscriptae praescriptae*ve, vid. *praescribo*.

26) potestas iubendi, statuendi, etc. atque adeo licentia. Verr. II, 49, habet *auctoritatem* legum dandarum a senatu. v. 58, tantum sibi *auctoritatis* suscepit, sc. ut iuberet homines interfici. Phil. VIII, 8, *auctoritatem* reip. secum attulerat: eam potestatem habebat, quam ipsa respublica, ut ipsa adesse, et cum Antiocho agere videretur. Nat. D. III, 35, oratio haec videtur *auctoritatem* afferre peccandi.

27) omnis et in omni genere vis. Leg. II, 7, antiqua verba plus *auctoritatis* habent. ad Div. VI, 6, constitui apud te augurii *auctoritatem*, h. e. tuae praedictiones augurii vim habebunt. Div. I, 18, *auctoritatem* vetustatis habet, i. e. valet, quia vetus est. ad Div. IX, 9, preces meae apud eum non minus *auctoritatis* habent. Off. III, 30, utilitatis species ab honestatis *auctoritate* superata est, h. e. honestas plus valuit. ad Div. I, 7, *auctoritatem* habet officii nostra propugnatio potius, quam sententiae.

28) *auctoritas* est hominum honoratorum et potentium, quatenus veremur ipsos laedere, iis negare aliquid, etc. Verr. I, 49, Ligur (senator)

non dubitat, quin aequitate causae et *auctoritate* sua, etc.

29) species et ostentatio magnae eruditionis et sapientiae, etc. assumta; Div. II, 67, de atomis Democriteis: Nec cognovi quemquam (praeter Democritum), qui, maiore *auctoritate*, nihil diceret.

30) solatium; ad Div. VI, 6, animum tuum hominis amicissimi—*auctoritate* confirmandum puto.

31) augurum *auctoritas*. Leg. II, 12, maximum ius est augurum, cum *auctoritate* coniunctum. ibid. nihil sine augurum *auctoritate* posse cuiquam probari. Sc. augures sunt *auctores* rerum gerendarum et omittendarum. Hinc auguria et auspicia ipsa dicuntur, de Ar. Resp. 9, rerum gerendarum *auctoritates*. Huc pertinet religionum *auctoritas*, qua respublica regi dicitur, Div. I, 40.

32) ipsum decretum, et quod decretum est. Leg. II, 19, haec iura pontificum *auctoritate* consequuta sunt. ibid. 21, maneret pontificalis *auctoritas*.

33) senatus auctoritas: quanquam in genere est voluntas senatus, et quidquid senatus decrevit, approbavit; tamen non una eius est interpretatio. Itaque distincte de ea agemus.

a) Leg. III, 12, potestas in populo, *auctoritas* in senatu sit. Quum Romulus senatum instituisset, eius *auctoritas* omnis in hoc uno cernebatur, ut consultus a rege, quid de quaque re videretur, diceret. Eo tempore igitur *auctoritas* senatus nihil erat, nisi consilium senatus (Liv. I, 9). Romulo mortuo, quum plebs novum regem creare cogitaret, idque patres impedire non posse viderent, ipsi regis creandi *auctores* fuere. Atque hic accessio aliqua *auctoritatis* patrum facta est, quae in hoc cernebatur, quod primo comitia regis creandi haberentur *auctoribus* patribus, h. e. iubentibus, s. permittentibus, et, quod in iis populus iusserat, non valeret, nisi patribus *auctoribus*, h. e. probantibus. v. Liv. I, 1, 17. His terminis circumscripta mansit *auctoritas* senatus, donec exacti reges essent, et iis successissent consules annui. Quanquam enim consulibus nihil deminutum erat ex potestate regia, auctore Livio II, 1, tamen, quoniam summa potestas a Bruto ad populum traducta, et cum eo agi coeptum erat, si quid fieri extra ordinem consul vellet, ex eoque alterum genus comitiorum exstiterat, nempe legibus ferendis, ea *auctoritas* senatus, quae in comitiis creandis regibus et postea consulibus fuerat, ad comitia legibus ferendis traducta est. Liv. II, 2 extr. Accessit illud ex nova reipublicae descriptione, ut senatus *auctoritate* uterentur magistratus, et (tantum) quasi ministri gravissimi consilii essent, Cic. Sext. 65; ut adeo non solum ad comitia *auctoritas* senatus pertineret, sed ad omnia, quae vel a populo, vel a consulibus agerentur. Ita celeriter ad ἀκμὴν senatus *auctoritas* pervenit. Et id quidem, quod ultimum accessit *auctoritati* senatus, mansit perpetuo: quae autem ad comitia pertinebat, ea ita sensim imminuta, ut nihil paene praeter nomen restaret. Hinc Livius I, 17, hodie in legibus magistratibusque rogandis usurpatur idem ius, vi adempta: quod quam vim habeat, egregie, ut omnia, ex historia rom. demonstrat Gronov. Observ. I, 25. Imminuta est primum tributis comitiis, lege Publilia et Laetoria inductis, et patribus e concilio plebis summotis, et plebeiis magistratibus tributis comitiis creari coeptis, Liv. II, 56; deinde legibus latis, ut plebiscita etiam patri-

Audio, eleganter adhibetur, quum concedimus adversario aliquid, ut sit: esto, sit Ita. Verr. II, 59, 60; Rosc. Am. 18. — non *audio*, est repudio, quod dictum est. Cf. Verr. III, 34. — Fat. 3, ponere, ed quod te *audiam*, sc. diceutem. — Or. II, 7, quod se in eum *audisse*, dixisset, i. e. reprehensum esse.

Auditio, rumor. Planc. 23, *auditiones* fictae. ad Div. VIII, 1, tenuiesimam *auditionem* de ea re accepi. — Verr. I, 46, *auditione* expetere coepit feminem, i. e. quum teutum audisset, eam formosam esse. v. Verr. IV, 46.

Auditor. Dom. 24, ille ne *auditor* quidem suae gloriae, Or. 8; Net. D. I, 15; Fin. v.

Avello. Tusc. IV, 2, aegrotatio *avelli* non potest.

Aveo, cupio. Att. V, 20, *aveo* scire. Al. scribunt *haveo*.

Averrere pecuniam a sociis, Verr. III, 75, 96, eripere. Sed lectio dubia est.

Averrunco. Att. IX, 2.

Aversor. Verr. V, 58, *aversor* pecuniae publicae.

Aversus. Or. II, 63, adversus et *aversus* impudicus ee. Tusc. IV, 15, *aversus* a retione: repugnans rationi. ad Div. XV, 4; Cat. III, 9; Att. X, 12; XI, 5.

Avertere, furari, in rem suam convertere. Verr. III, 19, *avertere* pecuniam domum. Conf. I, 4; II, 58; III, 69. — Att. XVI, 7, qui me a tanta infamia *avertit*, i. e. prohibuit. — ad Div. XII, 5, omen *avertant* dii! formula, qua utebantur, quum aliquid accidisset, aut dictum esset, quod mali ominis esset. Quare? v. ap. Casaub. ad Theophr. περὶ δεισιδαιμ. p. m. 212. add. Nat. D. II, 60; Phil. X, 3; Mur. 21; Or. 40; Lael. 2; Verr. II, 4; III, 19, 69; Caecil. 17; Caecin. 6.

Auferre, accipere. Rosc. 4, quis unquam ad arbitrum, quantum petiit, tantum *abstulit*? — Quint. 5, paucos dies *aufert* a Scepulis, i. e. impetrat paucorum dierum diletionem. v. Passerat. ad h. l. et Graevius. VI ed Div. 12. — ad Div. II, 7, ne te *auferant* eliorum consilia. ad. Div. VIII, 17, bona mens iracundia et amore ablata. Sc. *auferri* dicuntur, qui effectibus aut quacumque ratione transversi rapiuntur, neque retionem audiunt, atque ita male egunt. v. Gron. ed Liv. XXXV, 12; Dukerum ed Hor. II, 6; Burm. ed Ovid. Her. VI, 31.

Augeo. Off. II, 6, *augere* hominem, i. e. eius commodis inservire. — est etiam oretoris, quum amplificat. Or. I, 21. v. *amplificatio*. Brut. 4, 12; Fet. 1; Coel. 19; ad Div. VII, 17; Net. D. II, 39; Reb. Post. 14. — Off. II, 20, neque verbie *auget* munus suum.

Augesco, de Sen. 15; Nel. D. II, 10, 19.

Augur, interpres omnis *augurio-rum* ad Div. VI, 6, quare quum, ut *augures* et astrologi solent, etc. — sacerdotum genus Romae, cui interpretatio *auguriorum* eret publice mandata. ad Div. VI, 6, ego *augur* publicus. ibid. III, 10, *augurem* olim Romae coopteri non licebat, etc. vid. in primis Leg. II, 8. edd. Phil. II, 32; XIII, 5; Brut. 1; Phil. V, 3; Off. III, 16; Brut. 31; Nat. D. III, 20; Dom. 15; Att. IV, 18.

Auguralis. Brut. 77, ius *augurale*: ad Div. III, 11, libri *augurales*, i. e. de iure *augurali*, quos Appius scripserat. Divin. I, 33, *augurales* libri Etruscorum. ad Div. VII, 26, *auguralis* coena; quam debant novi *augures*. Varr. R. R. III, 6.

culi tempestas, neque honoris *aura* potuit unquam de suo cursu demovere. Apud Liv. XXII, 26, *aura* favoris popularis, dicitur de gratia apud populum, sed quatenus C. Terentius, qui iam animum attollebat ad consulatus spem, hac gratia ad consulatum se perventurum putabat. XXX, 45 extr. tamen est de levi populi favore simpliciter.

Aureolus. Nat. III, 47, pulcher et elegans aureola oratiuncula.

Auricula. Q. fr. II, 15, ita me et esse, et fore scito *auricula* infima molliorem. Her. IV, 10.

Aurifex, Or. II, 38.

Auris. Arch. 10, *aures* suas dedere poëtis. Att. II, 14, sitientes *aures*. Arch. 6, *aures* defessae. Or. 29, *aures* avidae et capaces, sc. in diiudicandis verborum complexionibus, earumque iuste magnitudine. Rabir. Post. 14, *aures* refersit istis sermonibus. Mil. 12, *aures* peregrinentur, neque versantur in sermone civitatis, etc. Planc. 27, *aures* hebetes populus rom. habet. Att. I, 5, dare *aures* suas alicui. Orat. 9, Atticorum *aures* teretes et religiosae. ad Div. XII, 16, noli putare, me hoc dare *auribus* tuis, etc.

Aurum. Agr. I, 4, *aurum* coronarium. v. in *coronar*. Flacc. 28, *aurum* Iudaicum: quod Iudaeorum nomine ex Italia et ex omnibus provinciis Hierosolymam exportari solebat. Flaccus sanxit edicto, ne ex Asia exportari liceret, etc. Is est locus de auro Iudaico classicus: ubi v. interpr. in primis Gothofred. ad Cod. Theod. I. XVI, tit. de Iudaeis, I, 14, 17, etc. Addictum tandem fisco Caesaris.

Auscultare. De Div. I, 57, magis audiendum, quam *auscultandum* censeo. In verbo *auscultandi* inest vis obediendi, credendi, etc.

Auscultatur. Or. part. 3.

Auspex. Cluent. 5, *auspices* nuptiarum. Divin. I, 16, nuptiarum *auspices*, ...qui, omissa re, nomen tantum tenent. Cf. Plaut. Casin. pr. 86; Liv. XLII, 12; Suet. Claud. 26; Veler. M. II, 1, et ibi interpr. Petebant auspicia, ut nuptiae auctoritatem haberent, v. plura ep. Iuretum ad Symmach. IV, 14. —Att. II, 7, *auspices* legis curiatae; de Pompeio, qui in *auspicio* fuit, dum lex curiata a Caesare ferretur.

Auspicari, *auspicium* agere, capere. Div. II, 36, praetores... nec tripudio *auspicantur*. vid. Duker. ad Flor. I, 1, 6.

Auspicato, auspiciis captis antea. Div. I. 1, Romulus *auspicato* urbem condidit. Sic omnino de Rep. II, 39, et mox II, 29, ubi prime manus cod. Vaticani scripserat *auspicatu*.

Auspicatus, inauguratus, sacer. Rabir. Post. 8, qui in campo Martio... *auspicato* in loco.

Auspicium. Div. II, 38, aves *auspicium* ratum fecere. ibid I, 16, ementitum *auspicium*, II, 36, iuge *auspicium*, est, quum iunctum iumentum stercus fecit. Festus Div. II, 36, proc. et propraetores *auspicia* non habent, i. e. ius *auspicii* capiendi. Totus locus legendus, ad cognitionem *auspiciorum*.

Auster. Divin. II, 27; Att. XIII, 2.

Austerus. Or. III, 26, suavitas *austera* et solida (opponitur dulci et decoctae), qualis fuit vini Falerni, habens delectationem virilem. Nam feminae dulcia amant. Add. Pis. 29; Coel. 14.

Authepsa, Rosc. Am. 46, est vas in superiori parte continens rem coquendam, in inferiori foculum cum igne; qualie hodie etiam adhibentur ad potiones aquae calidae conficiendas. Lamprid. in Elagab. 18, argen-

exerceri solita, theatra, templa. Suetonius regias vocat, Aug. 31; item Statius, Silv. I, 1, 22. Βασιλικὴν στοὰν diserte Zosim. V, 2; Ios. A. XV, 11, 5. Et sic nummi Paulli exprimunt. Verr. IV, 3, forum ac *basilicas* ornare. Cf. V, 58. Alio autem loco in Verrinis statua ornatum dicitur comitium. Mur. 34, si unius *basilicae* spatio honestamur. ad Att. IV, 16, *basilicam* in furo texera. ad Att. II, 14, *basilicam* habeo, non villam, frequentia Formianorum.

Basis, vide Nat. D. II, 49; Verr. IV, 34; Phil. IX, 19; Tusc. V, 23; Pis. 92; Q. Fr. III, 1.

Batuo, ad Div. IX, 22, de coitu dicitur, sumptum e gladiatoria arte verbum; in qua quid sit, rudibus *batuere*, docet Lipsius Saturn. I, 15.

Beate. Fin. V, 29, ut bene, sic etiam *beate*.

Beatitas, *beatitudo*; utrumque verbum durum iudicat, Nat. D. I, 34.

Beatus, otiosus, Orat. II, 33. Mur. 12, ne se *beatum* putet. —dives. Inv. II, 1, Crotoniatae quum... in primis *beati* nominarentur. Nat. D. III, 33, civitas *beatissima*. Add. Acad. II, 43; Tusc. V, 10, 39; Fin. II, 20; Inv. II, 1.

Bellator, miles, Tusc. IX, 24; Balb. 23; Att. VII, 16.

Bellatrix, Tusc. IV, 24.

Belle. Att. VI, 1, *belle* curiosus. ad Div. XVI, 1, *bellissime* navigamus. XIV, 14, *bellissime* mecum esse poteritis, h. e. commodissime. Att. IV, 16, haec quomodo fers? *belle* hercule, i. e. ut statim ipse interpretatur, facile. ibid. XIII, 33, cecidit *belle*, i. e. festive, lepide. Cf. Or. III, 26 init. bene et praeclare quamvis nobis saepe dicatur; *belle* et festive nimium saepe nolo. Petit. cons. 12, *belle* negandum est, ut ostendas necessitudinem, demonstres quam moleste feras, aliis te id rebus exsarturum esse persuadeas: ex quibus verbis ipsis, quid sit h. l. *belle* facile intelligitur.

Bellicum. Or. 12. Thucydides de bellicis rebus, canit etiam quodammodo bellicum.

Belligerare. Font. 12; Off. I, 12.

Bellua. Translatu de Clodio Leg. III, 9. de Verre. Verr. V, 42.

Bellum. De disputatione philosophica. de Or. II, 37.

Bellus, urbanus, humanus, qui dolorem dissimulare potest, etc. Att. I, 1, durius accipere visus est, quam homines *belli* solent. ib. V, 10, fero fronte ac vultu *bellissime*, sed angor intimis sensibus. —lepidus, elegans. ad Div. XIV, 7, Cicero *bellissimus*. — commodus, probabilis. ad Div. IX, 2, *bellum* esse, aliquo exire. Att. XV, 14, *bella* iuris licentia. Phil. X, 7, satis *bella* affert. — de eo, qui e morbo convaluit, ad Div. XVI, 18; Att. V, 8; IV, 16.

Bene, valde. Att. X, 16, *bene* mane. Verr. II, 70, *bene* penitus. —Tusc. I, 35, Pompeio *melius* est factum, i. e. convaluit. —laute. Fin. II, 8, hos ego asotos *bene* quidem vivere dixerim, at beate nunquam dixerim. ibid. *bene* coenare.

Benefactum. De Sen. 3; Tusc. II, 25.

Beneficentia. Nat. D. I, 43; Or. II, 84.

Beneficium eleganter dicitur de homine, qui a provinciali magistratu commendatur et laudatur, ut aut eo facilius honores in republica a populo rom. consequatur, aut in iudiciorum periculis sublevetur. Ea autem commendatio apud aerarium deponitur. Arch. 5, in *beneficiis* ad aerarium deferri. Cf. ad Div. V, 20; Balb. 21. vid. Gron. de Sestert. III, 17. —Lael,

bona essent, — Mur. 7, *bono* genere natum esse, i. e. amplo et honesto. —ad Div. IX, 16, *bonam* copiam eiurare. v. *eiurare*.

Bos. Att. V, 15, *bovi* impositae elitellae. v. *elitellae*. Add. Nat. D. I, 29; de Div. I, 9; Nat. D. II, 63.

Braccatus. Pis. 23, cognatio *braccata* est cum hominibus e natione *braccata* Gallorum. Add. Font. II; ad Div. IX, 15.

Brachium. Att. II, 1, molli *brachio* obiurgare aliquem, h. e. leviter, Add. Cod. 4; Or. II, 62; Her. III, 15; Or. 48; Att. IV, 16.

Breviloquens. Att. VII, 20, breviloquentem me tempus facit.

Breviloquentia, de Rep. V, 8, teste Gellio, XII, 2.

Brevis de periodis. Brut. 41. de pronuntiatione Or. 48.

Brevitas. De sententiis. Brut. 17. de syllabis. Brut. 51.

Bucca. Pis. 11, fluentes et cerussatae *buccea*. v. *fluens* et *cerussatus*. Add. Or. I, 66. Att. VII, 10, ad me scribe vel quod in *buccam* venerit.

Buccina, Mur. 9.

Buccinator. ad Div. XVI, 21, quod polliceris, te fore *buccinatorem* existimationis meae.

Bucula, Verr. V, 60; de Div. I, 24.

Buleuterium, locus Syracusis, ubi curia erat. Verr. II, 21.

Bulla, insigne puerorum ingenuorum, ex auro, cordis figura, quod e collo in pectus dependebat. Verr. I, 58, sine *bulla* venerat. — in ornamentis valvarum commemorantur etiam aureae *bullae*, Verr. IV, 56.

Bustuarius, Pis. 9, gladiator, qui ad bustum alicuius depugnat, quod in honorem mortuorum fiebat. v. Lips. Saturnal. I, 8.

Bustum. Tusc. V, 35, Sardanapalus incidi iussit in *busto*, i. e. sepulchro, monumento sepulchrali. Sic *bustum* Basili, Att. VII, 9; item, Catuli *bustum*, Petit. Consul. 3. Leg. II, 26, poena est, si quis *bustum* (nam id puto appellari τύμβον), etc. —Pis. 4, quum tu interim *bustum* reipublicae, etc.

C

Cachinnatio. Tusc. IV, 31.

Cachinnor. Verr. III, 61.

Cadaver. De homine inutili. Pis. 9.

Cadere, dicitur de oratione in fine periodi. Orat. 69, *cadit* oratio. Brut. 8, numerose *cadere*. —in aliquem *cadere*, est, locum apud eum habere. Tusc. III, 4, *cadit* in sapientem aegritudo. ibid. non *cadit* in consuetudinem nostram. —de iis, qui in pugna intereunt. Phil. III, 14, *cadere* cum dignitate. — causam, litem perdere. Muren. 28, *cadere* in iudicio. ad Div. VII, 14, causa *cadent*. —de eventu rei. Brut. 40, sed ita *cadebat*, etc. —incidere. Tusc. IV, 14, non in omnem morbum animus ingeniosi *cadit*. —venire in potestatem alterius. Verr. V, 55, *cadere* sub legum et iudiciorum potestatem. Font. 4, sub ditionem pop. R. *ceciderunt*. Att. VIII, 3, *cadendum* in unius potestatem — everti fortunis. ib. XVI, 15, turpius est privatim *cadere*, quam publice. — Q. Fr. I, 3, a te mihi semper omnia bona, honesta et iucunda *ceciderunt*. Add. Off. III, 20; Sull. 27; Coel. 29; Or. 20, 67; Fin. III, 40; Nat. D. I, 21; Or. I, 36, 37.

Caduceus, insigne Mercurii, Or. I, 46.

Caducus, de Sen. 15, vitis natura *caduca* est. — Phil. X, 5, hereditas *caduca*. Orat. III, 31, possessio *caduca*, i. e. deserta, quam nemo petit.

ptorum. fragment. Hortens. p. 382, ut *calculum* reducas, si te alicuius deli poenitet.

Calefacio, *calfacio*, vexo, agito, molestiam creo, negotium facio. Q. Fr. III, 2, eodem die Gabinium ad populum luculenter *calefecerat* Memmius. ad D. VIII, 6, si vos Parthi nihil *calfaciunt*, nos hic frigore frigescimus. ib. XVI, 18, *calface* hominem.

Calefio, Att. II, 3; Her. III, 12.

Caleo, vexor, ad Div. VIII, 6, nunc *calet*. — *calere* dicuntur, quae studiose aguntur, iactantur. Philip. V, 4, *calebant* nundinae. Planc. 23, etiamen *caluit*, re recenti, i. e. sermonibus vehementer iactatum est. Simili ratione etiam homines dicuntur *calere*, ut Brut. 66, *calere* in agendo. Att. XV, 6, an ego, quum omnes *caleant*, ignaviter aliquid faciam? — Verr. I, 26, postquam satis *calere* res visa est, h. e. postquam visi sunt convivae satis vino *calere*, animisque esse commoti.

Calesco, Sen. 16; Nat. D. II, 53.

Calidus. Off. I, 24, *calida* consilia: temeraria et periculosa.

Caliga, genus calcei militare. Att. II, 3, de Pompeio: mihi eius ... *caligae* non placebant.

Caligans, Arat. 25.

Caliginosus, obscurus, Tusc. I, 25; de Div. I, 57.

Caligo. Fin. V, 15, per *caliginem* cernitur, i. e. obscurius. — status reip. perturbatus, ad Sen. p. red. 3, *caligo* anni illius, de tempore Clodiano. v. *tenebrae*.

Calix, patera, Tusc. III, 19.

Callere, callum ducere, obdurescere. ad Div. IV, 5, in illis rebus exercitatus animus iam *callere* debet.

Calles. Sext. 5, Italiae *calles* atque pastorum stabula. Sunt viae pecorum ex aestivis pastionibus in hibernis commeantium, et contra. v. Ursin. ad Varr. R. R. II, 2, 10. Unde silvae *callesque* iunguntur. v. interpr. ad. Sueton. Caes. 19. Cluent. 59, sunt colles pastorum, ubi leg. videtur *calles*.

Callide, intelligenter, solerter. Or. I, 20, *callide* dicere, i. subtiliter. Or. 28, *callide* et argute dicere. Caecin. 5, nihil *callide* agi posse.

Calliditas, astutia, Off. I, 19; III, 32.

Callidus. Nat. D. III, 10, *callidos* voco, quorum tanquam manus opere, sic animus usu concalluit. — solers, intelligens. Nat. D, II, 57, natura nihil est *callidius*. — de oratore est subtilis et acutus, v. c. Or. 7.

Callum. Tusc. II, 15, labor quasi *callum* obducit doluri. ibid. III, 22, diuturna cogitatio animis *callum* vetustatis obduxerat. ad Div. IX, 2.

Calvitium, Tusc. III, 26.

Calumnia, lis, quam alicui sine causa intendimus, ut ei molestiam et periculum creemus. Mil. 27, *calumnia* litium fundos alienos petebat. Q. Fr. I, 1, acerrima ministra praetorum avaritiae *calumnia*. Verr. II, 27, a quo HS centena millia per *calumniam* malitiamque petita sunt. Caecin. 7, *calumniam* obtrivit et contudit, h. e. terrorem litis improbae. — hinc ductae etiam eae formulae, in quibus *calumnia* significat actionem, iudicium *calumniae*, aut simile quid, cuius obiectum est *calumnia*. Cluent. 59, *calumniam* non effugiat, i. e. calumniae damnabitur. ad Div. VIII, 8, *calumniam* ferre, i. e. damnari *calumniae*. ibid. *calumniam* iurat, qui iureiurando profitetur, se sine calumnia accusaturum. — malitiosa, aut falsa saltem interpretatio. Caecin. 21, in frigida et ieiuna *calumnia* delite-

scere. Off. I, 10, existont ioiuriae *calumnia.* ad Div. VI, 7, *calumnia* timoris, qoum propter timorem omoia deterius interpretamur, omnia peiora fingimus. — falsus praetextus, uti loquuntur, et quidquid dicimus aut facimus, ut alia de causa et aliod agere videamur, atqne agimos. ad Div. I, 4, *calumnia* religionis. De eadem re dicit, Q. Fr. II, 2, per obtrectatores Lentuli res *calumnia* extracta est. Att. IV, 3, Metellus *calumnia* dicendi tempus exemit, h. e. longiori oratione, quae, non quod opus erat, lo sententia diceoda, sed ne SCtum fieri posset, adhibebator, Acad. II, 1, inimicorum *calumnia* tardius, quam debuerat, trinmphavit. —captio. Fat. 14, oec ullam adhibebat *calumniam.* — ioanis reprehcosio, Nat. D. II, 8, effugiunt academicorum *calumniam.* —simulatio. Catil. II, 2, amare *calumnia* coeperat, i. e. simulato amore. — Acad. II, 5, Arcesilae *calumnia*, opponitor verecuodiae Democriti. Democriti verecundia in eo consistit, quod ita imbecillos sensus dixerat humanos, ut verum tanquam in profundo puteo latere, nibil paeoe sciri posse diceret. Arcesilae autem *calumnia* est sive impudentia, qui oihil plane cognosci posse diceret, siva impudens ioterpretatio dictorum Democriti, Empedoclis, Socratis, qui, noo quod ita existimarent, sed modestiae causa, oihil sciri posse dixerant, at tamen auctores sententiae suae ab Arcesila citabantur.

Calumniator, quadruplator, delator, qui falsas lites intendit, Verr. II. 9. Caecin. 23, *calumniatoris* esse scriptum sequi, etc.

Calumnior, falsam litem iotendo. Verr. III, 15, *calumniandi* quaestus.— tempus fictis causis ducere, ad Seu. p. red. 11, meque, si diutius *calumniarentur*, redire iussistis. Quint. 21, iacet res in cootroversiis, isto *calumniante*, biennium. — da iis, qui falso omoia timent, propter timorem omoia peiora fioguot. ad Div. IX, 2, sed *calumniabar* ipse, etc. Conf. *calumnia.* ibid. 7, oam quod antea *calumniatus* som (sic enim cum Graevio legendum), iodicabo malitiam meam.

Calx, locus in circo, *calce* olim notatus, post erecta (Senec. ep. 108), ubi, cursu exacto, victor coosistebat. et praemium accipiebat. Plin. VIII, 42; XXXV, 17; Salmas. ad Solin. p. 642; Lips. Lect. Ant. V, 10. Vnde formolae hae: Tusc. I, 8, video *calcem*, ad quam quum sit decursum, etc. de Am. 27, e carceribus ad *calcem* pervenire. Sen. 23, a carcere ad *calcem* revocare. De Rep. III, 4, ex Senec. l. e. quoniam sumus ab ipsa *calce* eius interpellatione revocati. Vnde patet falsum esse, quod putat Salmas. ad Solin. p. 642, *calcem* eirei esse generis masc. et a *calce* pedis sumi, quia sit terminus cursus, Graecisque τέρμα dicatur.

Calx, infima pars pedis, vid. Her. IV, 55, Tusc. V, 27; Sull. 25; Verr. III, 23.

Camara. Q. fr. III, 1, tectum conclavis fornicibus suspensum, et arcuatum. Vox Graeca.

Campester. Arusp. R. 20, *campester* quaestus, est pecunia a candidatis accepta, a campo Martio dicta, ubi magistratus creabantur. Coel. 5, ludus *campester* est exercitatio corporis, cuius plura genera erant, quibus iuvenes in campo Martio utebantur.

Campus, de campo Martio simpliciter dicitur, v. e. de Nat. D. III, 27, etc. Act. I in Verr. 7; Or. II, 20. — de quacumque re, quae magnam facultatem alicuius rei praestat. Caecin. 29, me ex *campo* aequitatis ad ver-

borum angustias et omnes literarum angulos revocas, etc. Add. de Div. I, 42; Q. Fr. II, 2; Phil. IX, 7; Or. III, 31; Mur. 9.

Cancelli. Verr. III, 59, *cancellos* alicui circumdare dicimur, quum cavemus, ne quis pro libidine male facere possit, ducta dicendi ratione a bestiis, quibus *cancelli* circumdantur, ne effugere, aut nocere cuiquam possint. — Sext. 58, *cancelli* fori: septa. vid. Salmas. ad Hist. Aug. t. II, p. 80.

Cancer, signum caeleste, Arat.

Candelabrum. Verr. III, 26, 28.

Candens. Off. II, 7; Verr. V, 63.

Candeo, fulgeo, Arat.

Candidatorius, Att. I, 1, munus candidatorium.

Candidatus, qui honores petit, Q. Fr. II, 14; Mur. 21, 27; Pis. 23.

Candide, sincere, ad Div. VIII, 6.

Candidulus. Tusc. V. 16.

Candidus. Or. 16.

Candor, Albus color, Nat. D. 1, 27; II, 15.

Canephorae, Verr. IV, 3, statuae referentes speciem virginum sacerdotum Cereris quae in solemnibus Cereris bina canistra ferebant, et inde Canephorae dicebantur. vid. Spanhem. ad Callimach. Hymn. in Cerer.

Canesco, Brut. 2, quum oratio iam canesceret, haberetque suam quamdam maturitatem, et quasi senectutem.

Cani, capitis canities, Sen. 18.

Canicula, stella, de Div. I, 57; Nat. D. III, 10.

Canis, assecla. Att. VI, 3, Clodii *canis*. — de homine qui ad investigandas et odorandas res adhibetur, Verr. I, 48, et saepius.

Canistrum. Att. VI, 1.

Cano. Verr. I, 20; Agr. II, 26, intus *canere*: proverbium in eos, qui omnia ad suam utilitatem referunt; ducta dicendi ratio a statua quadam citharistae speciem exhibente, qui intus caneret, hoc est, non dextra manu uteretur, et ab exteriori parte chordas plectro percuteret, sed sinistra tantum ab interiori parte chordas carperet, atque ita totam cantionem perficeret. vid. Ascon. ad Verr. I, 20, et Voss. ad Catull. p. 144: ubi explicatio loci Ciceroniani affertur ex ineditis Vulcatii Gallicani expositionibus. In Verrinas. Add. Tusc. I, 2; de Div II, 59; Or. II, 83; Brut. 50; Nat. D. II, 8; Rull. II, 26; de Div. I, 17; Phil. XII, 3; Tusc. III, 15; de Div, II, 26; Nat. D. III, 11; Or. II, 86; Or. 8; Cat. III, 8.

Canorus, de Div. II, 26; Off. 1, 37; Or. III, 7; Sen. 9.

Cantharis, genus insecti venati et mortiferi. ad Div. IX, 21; Tusc. V, 40.

Canterius, Nat. D. III, 5; ad Div. IX, 18, equus castratus, ut Varro et Festus docent.

Canticum. ad Div. IX, 22, nosti *canticum*. Est locus e comoedia aut tragoedia. vid. interpretes ad h. l. et in *cantor*.

Cantilena, de notissimis et crebro usurpatis obsoletisque dictis, versibus, praeceptis, etc. Or. I, 23, *cantilena* e scholis; de vulgatis rhetorum praeceptis. Att. I, 19, Epicharmi *cantilena*, νῆφε, etc. — de re, quae fama et sermonibus hominum iactatur, ad Div. XI, 20.

Cantio, incantatio, Brut. 60.

Cantito, Brut. 19.

Cantiuncula, Fin. V, 18.

Canto, cano, Cat. II, 10, relebrare aliquem; Q. Fr. II, 13; De Div, II, 26.

Cantor, histrio. Sext. 55, *cantorum* convicia. Tusc. III, 19, *cantores* Euphorionis: quo loco etiam interpretantur laudatores. vid. Salmas. ad

brariis *capitale*, dudum passim monuere, eam qua vocem restituere viri docti. vid. Gron. ad Liv. XXIV, 37, Tennul. ad Frontin. Stratag. IV, 6, 3; Modius ad Justin. II, 7, at viri docti ad Silium, XIII, 155, at ad Sueton. Calig. 24.

Capitalis, est quod ad caput pertinet, in quo caput agitur; quod quale sit, vid. in *caput*. Sic Verr. II, 39, rei *capitalis* reus. ib. 28, rerum *capitalium* quaestiones. Rabir. perd. 9, admittere fraudem *capitalem*. — hinc res periculosae *capitales* dicuntur. Fin. IV, 12, hostis *capitalis*, etc. — item perniciosae. Off. II, 21, *capitalis* oratio. — scelerati etiam dicuntur *capitales*. Offic. III, 21, *capitalis* Eteocles, vel potius Euripides, etc. — *capitales* dicimus etiam ingeniosos. Q. fr. II, 13, Philistus dicitur, Siculus *capitalis* ille; de qua vi huius verbi V. Muret. Var. Lec. II, 5.

Capitones, nimis magno capita informes, Nat. D. I, 29.

Capra, Nat. D. II, 47, 50.

Caprinus, Nat. D I, 29.

Capsa, receptaculum literarum et scriptionum. In Caecil. 16, si te semel ad meas *capsas* admisero.

Captatio. Partit. 23, disputandi prudentium concertatio, *captatioque* verborum imitatur.

Captio, sophisma, genus disputandi quo alterum decipimus, fraus. Fat. 13, omnes eius generis *captiones* eodem modo refelluntur. Fin. II, 6, *captiones* dialecticas. Acad. II, 14, ab iis, quae clara sunt, quasi praestigiis quibusdam et *captionibus* depelli. ibid. 15, *captiones* discutere. Div. II, 17, induitis vos in *captiones*, quas nunquam explicabitis. — Att. X, 15, Servii consilio nihil expeditur: omnes *captiones* in omni sententia occurrunt, h. e. Servii consilium non mihi satisfacit; atque omnia adeo consilia in hac causa huiusmodi sunt, ut rem non expediant; nullius consilii exitum invenimus, ut ep. antea. dixerat. Nam quamcumque sententiam, quodcumque consilium capias, semper magna dubitatio relinquitur, semper multae rationes occurrunt, quibus consilium delectum impugnari potest; semper periculi aliquid subest. Haec est illius loci sententia; quam nec Manutius cepit, nec qui hunc locum in Lexico Fabr. interpretatus est; quorum uterque de Servio accepit; quasi si, tanquam ICto, omnes *captiones* in mentem veniant. Ceterum mentionem ICti Ciceroni *captionum* verbum in memoriam redegisse facile concedo; nam ICti cavent clientibus, ne ab adversariis capiantur. V. in *capio* et *captiuncula*. — ut fraus est pro damno, sic *captio*: si vera lectio, de quo dubitant quidam, qui malunt *cautio*, Att. V. 4. *Captos* dici, qui damnum accipiunt, iacturam faciunt, certum est; neque solum fraude aliorum hominum, sed quacumque ratione. Sic mente, membris, oculis *capti* dicuntur, qui earum rerum iacturam fecere. Et est *captio* sic ap. Plautum et alios, ut dudum Lexicographi docuerunt. Sic *captiosus* pro damnosus.

Captiose, Acad. II, 29.

Captiosus, ad decipiendum accommodatus, paratus. Acad. II, 15, *captiosa* interrogatio. Fin. I, 7, qua via *captiosa* (sophismata) solvantur, etc. Rosc. Com. 10, o *captiosam* societatem! — periculosus, damnosus Caecin. 14, est *captiosum* omnibus, rem ullam constitui eiusmodi. Brut. 52, quam *captiosum* est populo!

Captivitas, Corn. Fragm.

Captiuncula, periculum, Att. XV, 7, Servius pacificator videtur. — om-

nes *captiunculas* pertimescere. Timidum fuisse Servium in bello Civili, patet e X, 14, 15. Videtur autem verbum sumptum e iure. ICti quum cavent clientibus, omni *captionis* periculique generi occurrere student. Hinc pericula, quae timebat et cavere cupiebat Servius, *captiunculae* eleganter dicuntur. V. *captio*.

Captivus, bello captus, Nat. D. III, 33; Phil. VIII, 11.

Capto, allicio. Inv. II, 52, res nos emolumento *captat*. — quaero, aucupor, exspecto. Inv. I, 31, inductio est oratio, quae rebus non dubiis *captat* assensionem eius, qui, etc. ad Div. X, 23, Lepidus desperato adventu meo, quem non mediocriter *captabat*. — decipere. Acad. II, 29, quid enim ad illum, qui te *captare* vult, utrum tacentem irretiat, an loquentem? Add. Fin. I, 24; Tusc. II, 7; III, 65; Ar. Resp. 25; Phil. II, 34.

Captus, comprehensus, Cat III, 7, viribus animi aut corporis privatus, Off. I, 27; Tusc. V, 40; Rab. perd. 7; oppressus, Att. IX, 4; Dom. 10. commotus, Or. II, 47; Cluent, 5. Deceptus Off. III, 17; Phil. XII, 2.

Caput, decretum philosophi. Acad. II, 32, ita nobis tacentibus ex uno Epicuri *capite*, altero vestro, perceptio et comprehensio tollitur — summa. Verrin. III, 35, de *capite* aliquid demere. ibid. I, 4, aliquot nominibus de *capite*, quantum commodum fuerit, frumenti detraxit. — quod est in quaque re praecipuum et summum, plurimumve valet. Tusc. V, 34, se iure illo nigro, quod *caput* coenae erat, delectatum. Or, I, 33, *caput* est — quam plurimum scribere. ibid. II, 82, ad consilium dandum *caput* est. — auctor rel. Flacc. 18, *caput* est Graecorum conciliandorum Heraclides ille Temnites. Planc. 33, si quid sine *capite* manabit, et cuius auctor non exstet. — Sed in primis haec significatio et obvia et notanda est, quum *caput* dicitur pro hominis statu, libertatis et civitatis iure, atque adeo vita. Topic. 4, si ea mulier testamentum fecit, quae se *capite* nunquam deminuit, h. e. numquam alicui nupsit, adeoque non transiit in aliam familiam, amissa pristina: quae est deminutio *capitis* minima. V. *deminutio*. Causae *capitis* porro, res *capitales*, in quibus *caput* hominis agitur, sunt, quum aliquis in iudicium vocatus est publicum, quo condemnatus locum in senatu, aut alia sui ordinis commoda, Orat. I, 40, civitatem, libertatemve amittit, solum vertere cogitur, aut vitam adeo perdit, quod in causa perduellionis fiebat; provincialibus autem et peregrinis, item militibus in aliis causis accidebat, prout erat legibus constitutum. Itaque quoties formula huiusmodi apud Latinos occurrit, semper de quibus huminibus, de quibusque causis sermo sit, videndum, et quibus ex legibus causa agatur, iisque quae poenae propositae fuerint. Nam ita demum, capitis quao sit vis, intelligi poterit. Est vero, ubi etiam pro sola existimatione et fama hominum ponitur *caput*: ut Quint. 2, ego qui *caput* alterius — defendo. ibid. 9, ut ante se ipse capitis damnaret, si satis dedisset. In eadem oratione causa Quintiana causa *capitis* dicitur. Erat ea tamen privata, pecuniaria, in qua proprie *caput* non agitur. Sed quia Quintius vadimonii deserti insimulabatur, male autem audiebant, et negligentes dissolutique putabantur, qui vadimonia deseruissent, adeoque lites perderent, propterea *capitis* causa dicitur, in qua scilicet bona Quintii fama labo-

ret. Sic est etiam Verr. II, 40. Non autem proprie hic *capitis* verbum adhiberi, vel ex Rosc. Com. 6, intelligi potest : iudicia summae existimationis et paene dicam *capitis*. — Divin. II, 13, *caput* iecoris. — ad Div. VIII, 1, quod *capiti* illorum sit, h. e. illis evenisi, in partem deteriorem. Hanc formulam illustrat Heins. ad Ovid. Her. XX, 127.

Carbaseus, e carbaso, Verr. V, 12.

Carbo, Off. II, 7.

Carbunculus, Her. IV, 6.

Carcer, in plural. locus in circo, unde cursus initium fit. de Div. I, 48; de Sen. 23, etc. Laudatur etiam in singulari hoc sensu ex IV, 3, ad Herenn. et ita est ibi in edd. nonnullis : sed aliae, in his Gronoviana habet *carceres*. quam lectionem etiam in Lips. cod. Ernest. reperit. Add. Tusc. I, 30; Her. IV, 2; de Amic. 27.

Cardiacus. de Div. I, 38, nec *cardiacis* hoc tribuendum, nec phreneticis. *Cardiaci* autem dicuntur, qui doloribus stomachi laborant, quem veteres Graeci καρδίαν appellabant, V, 5. Schol. Thucyd. ad l. II, c. 49. Vnde angustiae pectoris, sudorque existunt. vid Celsus, III, 19.

Cardo, Nat. D. II, 41.

Carere, quid significet, vid. Tusc. I, 36; V, 22; de Sen. 3; Fin. I, 11; Acad. I, 10, Rosc. Am. 20.

Carica, fici species, de Div. II, 40.

Caritas. Att. IX, 9, *caritas* nummorum. Add. Verr. III, 93; Manil. 13. amor de Amic. 19, 26, 27; Or. II, 27; Off. I, 17.

Carmen, formula certa verborum et solemnis. Mur. 12, practori quoque *carmen* compositum est Rabir. perd. 4, crudelissimi cruciatus *carmina* — Fin. V, 15. sunt enim plurima elementa naturae, quibus auctis, virtutis quasi *carmen* efficitur. Nempe elementa naturae sunt, ut singuli versus : virtus est tamquam *carmen* ex iis compositum; concentus virtutis. Add. Or. II, 8; III, 51; de Div. II, 54; Tusc. I, 26; Or. I, 57; II, 86; Rab. Perd. 4.

Carnifex, Tortor, Phil. XI, 2; homo crudelis, Verr. I, 3; Pis. 5; Quint. 15.

Carnificina, cruciatus corporis, Tusc. V, 27; Sext. 63.

Caro. Pis. 9, ergo istius pecudis ac putidae *carnis* consilio, etc. de homine stupido.

Carpere, deligere. Sext. 56, flosculos undique *carpere* ac delibare. Cluent. 45, sed *carpas*, ut velis, i. e. deligas in quem animadvortere velis. ibid. in multorum peccato *carpi* paucos ad supplicium non oportet. — Or. III, 49, *carpere* membris orationem, h. e. non uti comprehensione verborum, sed membratim caesimque scribere. — reprehendere. Balb. 26, *carpunt* non illo inimico, sed hoc maledico dente.

Caruncula, de Div. II, 24.

Carus. Att. V, 14, nihil mihi est *carius*, i. e. maioris curae, Att. II, 20; Off. II, 29; Fin. II, 11. Qui magno pretio venditur, de Div. II, 27; Dom. 6.

Casa. ad Div. XVI, 18, *casa*, in horto, sc. frondea, qualis est ap. Ovid. Fast. III, 527, e ramis frondea facta *casa* est.

Cascus. Tusc. I, 12, illud erat insitum priscis, quos Ennius *cascos* appellat.

Cascus, de Sen. 16.

Cassus, inanis, Tusc. V, 41.

Caste, Brut. 96.

Castellanus. Brut. 73, triumphus *castellanus*, i. e. de *castellis*.

1, iam familiariter cum ipso cavillor etiam et locor. — locose perstringo. Q fr. II, 12, eius praetextam risu sum cavillatus. Nat. D. III, 34.

Caulis, Nat. D. II, 47.

Caupo, tabernarius, de Div. I, 27; Cluent. 59.

Caupona, Pis. 22.

Cauponor, ex Ennio, Off. I, 12, non cauponantes bellum, h. e. lucri causa gerentes.

Cauponula, Phil. XII, 31.

Causa, res, de qua in iudicio agitur, controversia forensis, quaestio finita, Gr. ὑπόθεσις, s. ut Cicero definit, res, quae habet in se controversiam, in dicendo positam, cum interpositione personarum certarum. Inv. I, 6. Cf. Or. II, 19. Hinc, ubi res et causa iunguntur, P. Manutius rem de toto negotio in se considerato, causam de momentis temporum personarumque accedentibus recte capiebat. V. ad ep. 1, l. 1, ad Div. p. 11 ed. Graev. Hinc et, quid sit causam componere, scribere, v. c. Att. XV, 24, intelligi potest. Quod quanquam verum est, tamen est, ubi aliter Cicero. Tusc. I, 48, causam rebus a diis immortalibus iudicatam. Nam eo loco causa est quaestio infinita: sitne mors malum, necne? res quibus ea causa iudicata est, sunt exempla hominum, quibus a Deo in beneficii loco mors concessa. Ceterum, quoniam in foro nulla potest esse controversia, sine interpositione personarum, propterea causa de quacumque controversia forensi dicitur. *Causae* forenses autem sunt vel publicae, in Caecil. 1; Or. III, 20; vel privatae, Inv. I, 3. Publicae sunt, quae non ad privatum hominem, sed ad universam rempublicam eiusque statum pertinent, quod scelera de quibus agitur, ei aut directe nocent, ut peculatus, maiestas captae pecuniae, etc. aut exemplo et periculo publicae securitatis, ut parricidium, etc. unde populus earum iudicium lege lata ad se pertinere iudicavit, ut aut a se iudicaretur, aut, quaestionibus perpetuis constitutis, a praetoribus, quibus ese obtigissent. vid. *Lex Tabellaria Cassia*. Privatae autem dicuntur in quibus privatorum commodum agitur, ut de testamentis et hereditatibus, possessionibus, etc. Ab his causarum generibus iudicia etiam vel publica, vel privata dicuntur, de quo suo loco. Neque vero solum de forensibus controversiis causa dicitur, sed de negotiis quibuscumque, in primis in quibus personae certae interponuntur, ut Manil. 2, causa quae sit, videtis. ad Div. VI, 10, causa ea est, etc. *Causa* inferior et superior, Brut. 8, est, quae vincitur, et quae vincit. Notanda porro tironibus haec: Quint. 10, causae dictio, quae et de reo, et de patrono eius, h. l. de patrono dicitur; nam uterque causam dicit. Sic Rosc. Am. 5, ubi est de reo, et sic pluribus locis. Or. II, 25, 30, quod causam facit, dicitur caput causae, in quo tota causa versatur, s. ut aliis locis dicit, quod rem causamque continet. Mil. 22, quod in causa quaerendum est, i. e. in re et circumstantiis. Huc pertinet illud ad Div. I, 1, in causa haec sunt, i. e. status causae et negotii hic est. — Quia in causa eorum, quorum est, utilitas atque adeo interdum salus posita est, causa dicitur etiam, in quocumque alicuius utilitas versatur. Or. I, 34, causa imperii. Manil. 2, causam reip. ad me detulerunt, ad q. l vid. Graevius. Legg. III, 4, senator populi causam teneto.— Nat. D. I, 1, causam id est, principium philosophiae esse inscientiam. V. *inscientia*. — partes etiam

dicuntur *causa*, propterea, quod suaa quaeque pars *causas* habet et affert, quare aliquid faciat, petat, etc. Marcell. 1, in eadem *causa* esse, etc. — conditio. Off. I, 31, alius in eadem *causa* non debet. Cf. III, 28. Agr. III, 2, soluta sunt in meliore *causa*, quam obligata. — quod quia petit, contendit; quod quidquid petitur, aut conditur, certis de *causis* petitur et contenditur. Ligar. 11, *causas* apud te rogantium gratiosiores esse, quam vultus. — de ratione iusta et aequa, quare aliquid fit, *causa* idonea. Verr. I, 8, cum *causa* accedere ad accusandum. Att. VII, 3, *causam* illa *causa* non habet. — pro eo, quod certa et idonea de *causa* fit. Quint. 15, omnes *causae* et necessitudines veteres intercedebant; h. e. omnes *causae* suppetebant, propter quas amici esse alteri debemus et solemus: alibi dixit, cum eo mihi sunt omnia. V. de hac phrasi Broukh. ad Tib. III, 3, ult. — praetextus. Dom. 5, in bona fortunasque locupletium per *causam* inopum repentinos impetus comparares. — excusatio. Att. XI, 7, tuas *causas* nosco. ad Div. XVI, 19, accipio *causam*. Verr. I, 39, omen magis patribus, quam *causa* placuit. ibid. II, 62, o *causam* singularem! o defensionem miseram! ad Div. VIII, 8, de militibus — *causaeque* cognoscantur, sc. propter quas mitti volunt. V. Gron. Sest. IV, 3, p. 273 sq. — abl. *causa* praeposita genitivo est, Or. I, 57.

Causidicus. Or. 9, qui Lysiam sequuntur, *causidicum* quemdam sequuntur, h. e. qui nihil nisi causas in foro agat. Quo loco sane honeste dicitur, sed tamen cum contemtu quodam. A patrono *causarum* alias distinguitur. V. Burm. ad Ovid. Am. I, 13, 21.

Causula. Opt. gen. or. 4, Lysias parvarum rerum *causulas* scripsit.

Caute. Leg. II, 21, quid hue accessit e iure civili? Partitionis caput, scriptum *caute*, ut centum nummi deducerentur, sc. quia his verbis cavetur heredi a sacris; unde paullo p. st in eadem re pergit: quod si hoc qui testamentum faciebat, *cavere* noluisset, de Div. II, 5; Att. XV, 17.

Cautio, formula ICti, quo cavetur alicui. V. *cavere*. Or. 41, in iuris scientia est persecutionum *cautionumque* praeceptio. ad Div. VII, 18, *cautiones* vestrae. — Hinc est etiam formula pactionis in genere, quod ea is sibi cavet, qui pactionem facit. Verr. I, 11, nam ita in *cautione* esse viderunt quum ita caveretur, etc. — literarum obligatio, qua nobis a debitore cavemus. Dom. 50, *cautiones* fiebant pecuniarum. ad Div. VII, 18, *cautio* chirographi. V. Salmas. Mod. usur. p. 405, 422. — omnis res, qua nobis in quacumque re cavemus, ne quid fiat, quod factum nolimus. Sext. 7, hunc Pompeius omni *cautione*, foedere, exsecratione devinxerat, nil contra me esse facturum. — Off. I, 14, habet res multas *cautiones*, h. e. in ea re multa cavenda et providenda sunt. —declinatio rei prudenter instituta. Tusc. IV, 6, a malis natura declinamus; quae declinatio, si ratione fit, *cautio* appellatur. ad Div. XI. 21, quae *cautionem* non habent, de iis non laboro quae provideri et caveri non possunt.— Flacc. 13, defendendi facilis est *cautio*, non solum latibulia occultorum locorum, etc. — Att. V, 4. mea *cautio* haec est. V. *captio*.

Cautor, qui alicui cavet. Sext. 7, *cautor* alieni periculi. In altero loco, quem hic laudat Nizolius, non est in optimis edd. *cautor*, sed cantor. V.

cautor. Sic et Plautus dixit, Epid. III, 2.

Cautus. Muren. 11, *cauti* iureconsulti, sc. quia aliis cavent. V. *cavere.* — tutos, minime periculosus. Caecin. 4, quo mulieri pecunia esset *cautior*, h. e. si magis de pecunia caveretur, tutiorque fieret. Rosc. Am. 20, in *cautiorem* partem peccaret. — prudens. Q. fr. I, 4, *cautum* consilium.

Cavus, Nat. D. II, 55.

Cedo, da, porriga, vid. Verr. IV, 20; Att. XVI, 13; de Div. II, 71; Verr. II, 43.

Cedo. Mil. 23, *cedere* legibus, est, sustinere aequo animo poenam legibus constitutam. Sull. 25, *cedere* reipublicae, est, aliquid ferre reipubl. causa. Ligar. 7, *cedere* auctoritati, est, parere consilio. ad Div. I, 1, Hortensii sententia *cedit* religioni de exercitu, h. e. Hortensius censet, non esse exercitum in Aegyptum mittendum, quod libris Sibyllinis ita videatur. Mil. 1, *cedere* tempori, est, ea non facere, quae tempus fieri non sinit, aut quibus propter temporis rationem profici nil potest. Sull. 16, *cedo* amicitiae, est, ignosco propter amicitiam. ad Div. VI, 6, *cedit* ambitiosis voluntatibus, est, facit, quae volunt homines ambitionis causa. Offic. II, 11, cui exercitus nostri cesserunt, h. e. a quo victi sunt? V. quos laudat Dokerus ad Flor. I, 14, 2; II, 6, 61. Caecin. 1, *cedere* in causa, est, inferiorem discedere, vinci, causa cadere. Acad. II, 30, *cederet* scilicet, concederet, verum esse, quod dicitur. ad Div. VII, 3, pudori tamen malui famaeque *cedere* quam salutis meae rationem ducere; h. e. malui consulere pudori et famae, facere, quae pudor et fama postulant. — *cedere* interdum est simpliciter pro abire, ut in illo *cedere* vita, etc. de Sen. 19, horae quidem cedunt, et dies, et menses, et anni. De formula *cedere* foro, v. *forum.*

Celeber locus, partit. 10, opponitur deserto. Arch. 3, urbs *celebris*, i. e. abundans incolis et frequens. Manil. 12, portus *celeberrimus.* de Am. 3, dies *celeberrimus* dicitur, quo Africanus maior a senatu, populo, sociis, etc. domum deductus erat. ad Herenn. II, 4, locus *celebris*, an desertus. Sic edd. omnes; et sic aliquot locis libri Taciti: vid. quae Ernest. ad A. II, 88. Aureae aetatis scriptores masculinum semper habent *celeber*; et ubi quidam libri *celebris* edunt, alii tamen alterum habent.

Celebrare, Or. I, 1, *celebrare* artes, colere. Muren. 41, factum esse consulem, nuntii literaeque *celebrassent*, h. e. crebri nuntii literaeque nuntiassent. Sull. 2, quorum studio ac dignitate *celebrari* hoc iudicium vides; de advocatis, quum frequentes adsunt. Or. I, 45, senectuti *celebrandae* perfugium dicitur res, qua efficitur, ut etiam senum aedes celebrentur adeuntium multitudine. Verr. I, 26, *celebratur* omnium sermone laetitiaque convivium, quum omnes convivae hilariter multisque sermonibus convivium peragunt. Prov. Cons. 9, *celebrantur* aures meae novis nominibus gentium, i. e. saepe audio nova nomina. Add. Coel. 14; Sext. 63; Ac. Resp. 12; Q. Fr. I, 1; Or. III, 38.

Celebratio, confluxus hominum in locum aliquem. Sull. 26, quae domus? quae *celebratio* quotidiana? — conventus hominum frequens. Offic. I, 4, hominum coetus et *celebrationes* obire.

Celebritas, conventus et confluxus hominum; item de loco, ubi frequentes convenire homines solent. Tusc. V, 3, totius Graeciae *celebritas*, de

ludis Olympicis. ad Div. VII, 2, *celebritas* iudiciorum, i. e. in quibus fit concursus hominum. Offic. III, 1, in maxima *celebritate* atque in oculis civium viximus. Leg. II, 26, sublata etiam erat *celebritas* virorum et mulierum ... habet enim luctum concursus hominum: de funeribus. — Off. II, 13, si quis ab ineunte aetate *celebritatis* causam ac nominis habet: qui ab ineunte aetate certa de causa notus omnibus est.

Celer, de corpore et de animo pariter dicitur, Fin. V, 11; Or. 59; Or. II, 21; Her. III, 15.

Celeripes, Att. IX, 7, cursor.

Celeritas, vid. Tusc. IV, 13; de Div. II, 70; Nat. D, I, 20; Phil. V, 9; Off. I, 36; de Sen. 21; Tusc. IV, 13; Flacc. 20; Brut. 61.

Celeriter, brevi tempore, Att. XV, 11.

Celeriuscule, Her. III, 14.

Cella, aedes. Phil. II, 8, *cella* Concordiae. — locus, ubi conditur in usus futuros, v. c. frumentum, aut vinum. in Caecil. 10, frumentum in *cellam*, est, quod provinciali magistratui a provincialibus datur, unde cum suis panem habeat. v. *cibaria*.

Celsus, Or. I, 40, de habitu hominis sibi valde confidentis. Sic et Liv. XXX, 32 extr. ubi v. Duker. Add. de Div. I, 7: Nat. D. II, 56; Or. 18.

Censeo, ad Div. IX, 2, tibi igitur hoc *censeo*. Catil. IV, 6, pro *credo*, sine regimine. — Arch. 6, ex his studiis haec quoque *censetur* oratio et facultas, i. e. aut iudicatur, aestimatur, ut Budaeus interpretatur ad Pandectas p. m. 16; quo sensu est etiam in Paradox. VI, 2 (cf. Schwarz. ad Plin. Pan. p. 33); aut in horum studiorum genere ponitur. — est etiam vocabulum proprium senatorum, quum sententiam dicunt in senatu, ad Div. XI, 20, si tibi videtur, agros eorum militum.:.. his dandos *censeas* ab utrisque nobis. — *censere* est etiam in *censum* deferre, apud censorem. Flacc. 32, in qua tribu praedia *censuisti*? ibid. si aliena *censendo* sua facere posset. Act. I in Verr. 18, *censendi* causa. Flacc. 32. sintne ista praedia censui *censendo*? h. e. an possint a nobis in *censum* deferri. In *censum* autem deferri possunt possessiones, quae sunt mancipi et iuris civilis. v. Cic. l. c. Cf. Festus in *Censui censendo*. Hinc, qui et nomen, et rem apud *censorem* defert, *censeri* dicitur, v. c. Att. I, 18; Flacc. 32. — cum acc. *censeri* aliquid, ut l. c. mancipia, servos, etc. aliena *censeri* etc.

Censor, magistratus rom. maior, de quo cognoscas licet e l. III, de Legg. c. 3; Cluent. 46; Dom. 51, etc. vid. etiam Cluent. 46; ad Div. III, 13; Or. III, 24; Off. III, 32. Fin. II, 10, quae iam oratio non a philosopho aliquo, sed a *censore* opprimenda est. — Fuere etiam *censores* in aliis oppidis, etiam provincialibus, qui *censum* agunt, ut ex eo tributum conferri possit et exigi: quorum mantio in Verrinis II, 53.

Censorius. Agrar. I, 2, *censoriae* tabulae, sunt libri, in quos nomina resque civium et notae referuntur. Q. fr. I, 1, lex *censoria*. v. Ind. LL. De *censoria* notione, notis *censoriis*, subscriptionibus, v. suis locis. Or. II, 90, *censorium* opus, est dignum nota *censoria*. Sic est etiam ap. Gell. IV, 12, et Plin. H. N. XVIII, 3, *censorium* probrum; pro nota *censoria* autem apud Columell. XII praef. et Sueton. Caes. 41, ubi vid. Casaub.

Census, *censoris* actio *censendi*. Sext. 47, *censu* prohibere, dicitur *censor*, quum aliquem, quia civem esse non putat, bona sua in *censum* deferre non

sinit. Cluent 48, quum in equitum *censu* Sacerdos prodiisset: quum equites *censerentur*. — tabulae *censoriae*. Arch. 5, *census* nostri. Coel. 32, *censum* pop. R. incendit. v. Gronov. Sest. IV, 1. Hinc etiam bona in *censum* deferri dicuntur. — pro re familiari dici notissimum est.

Census, a, um, civis Rom. Verr. I, 41, neque *census* esset. v. Ind. LL. in *Voconia Lege*. Nam ea significatio huius verbi, quum is *census* dicitur κατ' ἐξοχὴν qui *centum* millia aeris habet (v. Gron. Sestt. III, 16), ut classicus, qui in prima classe *censetur*, quum etiam ceteri *censi* sint et classici, huc non pertinet, ut docuit Perizon. de Lege Voconia.

Centaurus, Nat. D. III, 20.

Centesimae (int. partes sortis), usurae sunt, quum singuli asses in mensem solvuntur pro centenis, unde fiunt duodeni in annum. Gronov. de Centes. et Vnciis Vsur. p. 481, 631, 632; inpr. de Sestert. III, 13. Verr. III, 70, *centesimis* binis foenerari, i. e. acceptis duobus assibus pro centenis in singulos menses: unde facile intelligi potest, quae sint ternae et quaternae *centesimae*. Attic. VI, 1, 2; ibid. 1, dico me *centesimas* ducturum. ibid. V, 21, *centesimae* perpetuo foenore ducuntur, de praetore provinciali, apud quem quis syngraphas persequitur. ibid. VI, 2, *centesimae* perpetuae sunt, quum adiicitur quotannis sorti, sine anatocismo. Interpretatur ipse Cicero ibid. Scaptius *centesimis*, renovato in singulos annos foenore, contentus non esset. Iis opponuntur ibidem, *centesimae* renovatae quotannis: sed *centesimis* ductis a proxima quidem syngrapha, nec perpetuis, sed renovatis quotannis. vid. Gronov. Mantiss. Pecc. Vet. p. 414. — *Centesimae*, de quibus dictum, sunt vectigal privatum; ab his differt *centesima*, quae est vectigal publicum ad Brut. ep. 18, ex *centesima* collatum. Haec *centesima* solvitur ex rebus venalibus, et aerario militari infertur, vid. Lips. Magnit. Rom. II, 4; Gronov. Sest. III, 13.

Centumviralis. Caecin. 18, *centumvirale* iudicium, dicebatur a numero indicum rotunde enuntiato; nam iudices erant omnino centum et quinque: quum ex singulis tribubus terni deligerentur. v. Festus in *centumviralia* iudicia. Ad eius iudicii notionem pertinebant causae plurimae, quas enumerat Cic. de Or. I, 38, sed in primis hereditariae. De eo iudicio exstat elegans libellus Sibrandi Tetardi Siccamae, recusus Halae an. 1725; quem vid. inpr. I, 6; II, 5, et 8, quo capite de iis causis ad centumviros actis exponit distinctius, quarum ap. Ciceronem est mentio, aliosque auctores Latinos. Hinc intelliges, quae sint causae *centumvirales* de Orat. I, 38.

Centumviri. Caecin. 24, sunt assessores iudicii *centumviralis*, de quo supra. Ad *centumviros*, est in iudicio *centumvirali*.

Centuriae, dicuntur partes populi aut exercitus. Nam quum populus a Servio in classes sex descriptus esset, cuique classi etiam certus numerus *centuriarum* attributus est. Neque centum praecise homines continet: nam ultima classis, in qua aliquot millia fuisse certum est, una *centuria* continetur. Sed *centuria* est cuiusque numeri aut multitudinis nomen, ut decuria; Brut. 67, *centuriae* paucae ad consulatum defuere. v. comitia *centuriata*. ad Div. XI, 16, quum equitum *centurias* tenes, etc. Erant duodeviginti equitum *centuriae*, eaeque ad classem primam pertinebant. *Cen-*

turias equitum tenet, in iisque regnat, qui est apud eos gratiosus, in magnaque auctoritate constitutus, ut facile eius suffragationem sequantur. Conficere autem *centurias* alicui, est, facere, ut eum renuntient.— Agrar. II, 13, in comitatu et instrumento magistratus provincialis commemorantur tabernacula, *centuriae*, supellex. Turnebus emendabat *tentoriis*. Graevius suspicabatur, intelligi *centurias* fabrum, neque tamen multum huic interpretationi tribuebat. Non liquet. — De *centuria* Populiana in agro Thurino, vid. quae adnotavimus in fragm. orat. pro M. Tullio, c. 3.

Centuriare, est, in *centurias* describere, ad *centurias* redigere homines, sc. ut militent. Att. XVI, 9, *centuriat* Capuae, dinumerat: iam iamque video bellum. Liv. XXII, 38. de peditibus dicit, de equitibus decuriare. ad Quir. p. red. 5, quum *centuriari* homines vidissem, etc. de Clodio, qui homines plebeios, servos convocabat, in ordines describebat, ut pugnarent contra Ciceronem, si resistere legi, et Romae manere vellet.

Centuriatim, Flacc. 7.

Centuriatus, a, um; comitia *centuriata* sunt e Servii Tullii instituto, in quibus aut leges a magistratibus maioribus feruntur, aut magistratus maiores, exceptis aedilibus curulibus, creantur. Dicuntur ita, quia populus per *centurias* suffragia fert ex ordine classium, deinde post praerogativam, de qua suo loco, in classibus ex ordine a Servio instituto, unde iure vocatae dicuntur. Cur in *centuriatis* etiam tribuum mentio, infra in *tribus* docebitur.

Centuriatus, locus *centurionis*. Manil. 13; Pis. 36.

Cera, pro tabula, *cera* inducta, *cerata* Verr. I, 36, extrema *cera* nomen infimum in flagitiosa litura fecit. vid. inpr. Salmas. de Mod. us. p. 463, 465 sq. Add. Tusc. 1, 45; Or. III, 45; Flacc. 16; Caecil. 4.

Cerarium, Verr. III, 78, pecunia, quae pro cera datur.

Cerebrum. Tusc. I, 10.

Cereus, Nat. D. I, 26; Off. III, 20; fax cerea.

Cerno, iudico, agnosco. Off. I, 20, magnus animus duabus rebus *cernitur*. Tusc. V, 8, quae genere, non numero *cernerentur*. — refertur ad causam, propter quam aliquid facimus. Leg. I, 1, ubi est gratus, si non eum ipsum *cernunt* grati, cui referunt gratiam? — pugnare, contendere. ad Div. VIII, 14, quamdiu civiliter *cernitur*, h. e. contenditur, non armis, sed iis modis, quibus cives inter se contendere decet, lege, iudicio, etc. Off. I, 12, vitam *cernamus* utrique i. e. pugnemus de vita. v. Perizon. ad Sanct. Minerv. p. 771. — *Cernere* hereditatem, est proprie, deliberare de hereditate, utrum eam velimus adire necne: deinde significat id, quod hanc deliberationem fere sequitur, nempe adire hereditatem. v. Perizon, l. c. Cf. quae contra Kusterum de hac formula disputat ibid. p. 780 b. — 795; et infra in *cretio*. ad Div. IX, 14, sinas me hanc quasi falsam hereditatem alienae gloriae *cernere*, h. e. adire. Att. XI, 2, eoque ipso die ex testamento *crevi* hereditatem, etc. — Leg. II, 9, quibus diis *creverint*, procuranto: de aruspicibus, quum respondent, quibus diis piaculum debeatur.

Certamen praelii, de Rep. II, 7; et sic Hirt. Bell. Alex. 16. Add. Or. I, 4; II, 78; ad Div. X, 18; Tusc. II, 26; Nat. D. III. 40; Fin. II, 21.

Certare. Catil. II, 8, *certare* fructibus cum usuris, dicuntur, qui volunt

usuras sortis acceptae solvere reditibus praediorum, atque id aut difficillime, aut plane non efficiunt.

Certatim, Sext. 34.

Certatio, in ludis, Leg. II, 9, 15. aemulatio; Leg. III, 3; Fin. II, 14; de Am. 9.

Certe, profecto, Nat. D. I, 2; Tusc. I, 49; ad Div. IV, 2.

Certus. ad Div. I, 7, *certi* homines quibus fides haberi, epistolae recte committi potest. Rosc. Am. 16, *certum* patrem dicuntur habere, quorum matres castae pudicaeque fuere. Sic de Inv. I, 2, *certos* liberos pater dicitur habere, quum castam uxorem habet. Quint. 3, *certus* pater familias, est diligens, attentus, rerum suarum curiosus. Nam statim subiicit: una in re paulo minus consideratus. Vt Verr. III, 75, *certae* rationes, opponuntur perturbatis, sine ordine scriptis, interpositis, adeoque fide indignis. Rosc. Am. 19, *certus* accusator, fide dignus qui ita accusat, iis testibus, argumentis, ut fides ei haberi possit, adeoque sui muneris bene gerens. Nam propterea fide dignus est, probatusque, quia eum intelligentem accusationis instruendae, exercitatum, et munere suo recte fungentem scimus. Non hic reprehendendus erat a Graevio Hotomannus. Ceterum vid. Graev. ad or. pr. Quint. 3; ad Div. IX, 19. — Caecin. 4, *certum* ius non obtinere, h. e. caussam iustissimam. Rosc. A. 16, *certum* crimen. — opponitur infinito. Or. II, 10, *certum* genus quaestionis. Rosc. Com. 4, *certa* pecunia, cuius summa et magnitudo definita est. — fortis, confirmato animo. Att. X, 14, et quo ille *certiorem* me vult esse: ubi Popma substituebat *fortiorem*. v. Gron. in Stat. p. 415; Duker. ad Liv. X, 36.

Cervicula. Verr. III, 18, *cerviculam* iactare, gestus erat, quo Hortensius solebat uti, quum aliquid in oratione tractabat, in quo sibi placebat, cui confidebat plurimum. v. in *cervix*.

Cervix. Orat. 19, in Hortensio reprehenditur mollitia *cervicum*, h. e. iactatio *cervicis* (v. *cervicula*), quae esset mollium effeminatorumque hominum. Sic eversas *cervices* obiicit Clitiphoni Syrus ap. Terent. Heaut. II, 2, 131, homini molli et effeminato. Varr. III, 59, qui erunt tantis *cervicibus*, h. e. tanta audacia et impudentia. Add. ad Div. II, 64; Nat. D. II, 63; Sext. 42; Tusc. V, 21; Or. 18; Har. III, 15; Nat. D. I, 20.

Cervus, Tusc. III, 28.

Cerula. Att. XV, 14, miniata *cerula* tuae pluribus locis notandae sunt. ibid. XVI, 11, miniatulae *cerulae*. Scilicet veteres solebant ceram affigere locis librorum, de quibus quaerere amplius volebant, aut quos reprehenderent, quod signare cera dicitur ap. Vitruv. IX, 3. v. Salmas. de Mod. usur. p. 446, et ad Solin. p. 775.

Cerussatus, fuco oblitus. Pis. 11, *cerussatae* buccae.

Cessare, otiari, Nat. D. I, 26; III, 39. morari, Prov. Cons. 7. desinere, Att. XI, 11; de Sen. 5.

Cessatio, otium, Nat. D. I, 36; ad Div. XVI, 26.

Cessator, piger, Q. Fr. III, 5; ad Div. IX, 17.

Cessio. Leg. I, 3, *cessio* libera et otiosa, est, quum quis abit e patria sua sponte otii causa, aut legationis liberae ergo. — *Cessio* in iure, Top. 5, est, quum aliquis apud praetorem cedit alicui rem mancipi, addicente ei, cui tradita est, praetore. vid. Boeth. ad Cic. l. c.; qui sumsit e Caio, Inst. II, 1, 6, ubi vid. intt. Ceterum in iure *cessio* in primis fit a debitoribus

qui quum non sunt solvendo, creditoribus bona sua cedunt, ut iis satis fiat. vid. Salmas. de Mod. usur. p. 600, et intt. fragm. Caii in Schultingii Iurispr. Ante-Iustinianea.

Ceteri, ae, a, plur. Quint. 3, sane *ceterarum* rerum certus paterfamilias .... una in re minus consideratus. Est elliptica locutio pro in *ceterarum* rerum negotio. vid. Hotomann. Obs. IV, 11. — Est etiam femininum genus in nominativo et ablativo ap. Ciceronem obvium. Verr. I, 2, *cetera* audacia. Att. VI, 2, iam *cetera* iurisdictio. Petit. Cons. 5, in *cetera* vita, etc.

Charta, Att. II, 20; Q. Fr. II, 14; Rab. Post. 14.

Chartula, ad Div. VII, 18.

Chirographum, 1) est id, quod Graeci χεῖρα, Latini manum (vid. Salmas. Mod. usur. p. 391), appellant. Phil. II, 4, quo me teste convinces? an *chirographo?* at literae sunt librarii manu. Att. II, 20, non utar meo *chirographo*, neque signo. Nat. D. III, 30, *chirographum* sex primorum imitatus est, etc. 2) ipsum id, quod manu scriptum est, literae manu nostra scriptae. ad Div. X, 21, credidi *chirographis* eius, et affirmationi praesentis Laterensis. ibid. XII, 1, eius etiam *chirographa* defendimus, etc. 3) genus cautionis, et id quidem distinctum a syngrapha. De *syngrapha* suo loco. *Chirographum* est cautio unius debitoris manu scripta, quales sunt hodie *obligationes* nostrae et literae *cambiales*. De quo genere Salmasius, l. c. sed hoc sensu ap. Ciceronem non reperi.

Chirurgia. Att. IV, 1, diaeta curari incipio, *chirurgiae* taedet; h. e. armis, vi, nolumus uti.

Chlamydatus. Rabir. Post. 10, L. Sulla imperator *chlamydatus*.

Chlamys, est vestis militaris, non omnium militum, sed imperatoria et honoratiorum, adeoque eadem, quae Romanis paludamentum, ut docuere Rubenius de Lato clavo, p. 29 seqq. p. 144, etc. Ferrar. de re vestiaria, P. II, l. III, pluribus capp. Sed est tamen proprie vestis graeca, imperatoribus propria; unde Graeci scriptores, quum de paludamento Romanorum dicerent, hac voce usi sunt, et postea, quum graeca lingua Romae notissima esset, hoc vocabulum etiam in Latinam linguam traductum. Itaque quum de romanis rebus sermo est, et *chlamydis* mentio fit, est ea vox ita, uti supra diximus, accipienda: ceterum, quando de graecis rebus, non vestem romanam significat, sed graecam a romana militari differentem. Et sic est, quidquid contra disputet Ferrarius l. c. c. 4, pro Rab. Post. 10. Rabirio obiicitur usus vestis graecae, qua privati sc. uterentur, h. e. pallii. Defendit eum Cicero exemplis Sullae et L. Scipionis Asiatici, quorum uterque veste graeca usus sit, alter etiam calceis graecis: Sullam *chlamydatum*; hunc autem non solum cum *chlamyde*, quod iam ipsum graecum esset, sed cum crepidis etiam in Capitolio videre licere: quod essent hoc vestium, aut graecarum, genere aliquando usi, neque quum usi essent, sermones hominibus dedisse. Hic est sensus illius loci. Sulla et Scipio usi sunt *chlamyde*, et in statua habent *chlamydis* speciem, non romanae, h. e. paludamenti, hoc nihil ad rem: non enim vestis romanae usus, etsi alienus a consuetudine, reprehenditur, sed peregrinae, graecae: atque hoc ad defendendum Rabirium valet, qui apud Graecos, non Romae, necessitatis causa, usus est veste graeca. Hae dubitationes et dif-

ficultates inde natae sunt, quod sibi substitota consuetudine sunt verba, res similes, ratione usus, non easdem significantia; quum plebs non intelligat, verba linguarum, in hoc praesertim genere, sibi non satis respondere. Ad Herenn. IV, 47, citharoedo tribuitur *chlamys* purpurea, coloribus variis intexta, et palla inaurata.

Choragium, est apparatus scenicus, atque adeo quidquid sumtus fit in ludis scenicis, quod qui faciunt *choragi* dicuntur. vid. Ernest. ad Xenoph. Memor. III, 4; Casaub. ad Sueton. Aug. c. 70, ut alios mittamus. Hinc ad Herenn. IV, 48, eleganter: aut aliquod fragile falsae *choragium* gloriae comparetur, h. e. instrumentum falsae gloriae, omnia ea, quibus falsa gloria comparatur.

Chorda, Or. III, 57; Nat. D. II, 59.

Choreus, vulg. trochaeus, Or. 63. Sed alium ap. Cic. sensum habet vox *trochaeus*. Quam hic vid.

Chorus, Oecon. 1; Phil. V, 6. Coetus, Mur. 24; Off. III, 33; Fin. I, 8.

Cibaria, quibus alimur. Rosc. Am. 20, *cibaria* (int. anserum) locantur. — *cibaria* dicuntur frumentum, quod magistratibus provincialibus eorumque legatis, quaestoribus, etc. a provincialibus dabatur, quod et frumentum in cellam dicitur. v. *cella*. Verr. III, 93, uberiora facta sunt *cibaria* caritate. Att. VI, 3, *cibaria* praefecti. Cf. ad Div. V, 20. Graeci *cibaria* interpretantur σιτομέτριον; demensum Terentio dicitur. vid. Salmas. Mod. usur. c. 4, p. 163.

Cibarius panis, Tusc. V, 34, est panis nigrior et vilior, qui servis dari solebat, ut ex Isidoro Origg. XX, 2, patet, quem et laudavit Davisius. Nonius autem, II, 188, etiam suis temporibus *cibarum* neutro genere de hoc pane dictum tradit, quod olim de omni pane dicebatur. Eadem est adiectivi ratio, quod tamen citius quam substantivum de viliori pane dictum ex hoc Ciceronis loco intelligitur.

Cibus. Nat. II, 55, animalis *cibus*; de aëre. Fin. V, 19, animi cultus erat ei quasi quidam humanitatis *cibus*. Elegans genus dicendi imitatus est Ovid. Rem. Am. 131, causa *cibusque* mali. Metam. VI, 480, *cibus* furoris. Add. de Div. I, 30; Fin. II, 20; Nat. D. II, 47; Leg. II, 27.

Cicatrix, Verr. V, 3, ostendere cicatrices; Tusc. III, 22, cicatrices animi; Rull. III, 2, Reipublicae.

Ciconia, Fin. III, 19.

Cieo. Or. I, 56, erctum *cieri*, i. e. distribui. Sed de ercto, s. hercto cito infra in *herciseo* dicemus. Ceterum ex hoc loco concidit tota Salmasii disputatio ad Solinum de voce *citum*, in illo, herctum citum, p. 891. Ex Graeco κίω, i. e. πορεύω, ad ambulandum provoco, putat esse *ciere*, et hinc citare, citus, pro *celer* Sed in hoc *citus* primam esse brevem. Ab alia origine esse *citus* pro *divisus*. Nam in ea primam esse longam, quod etiam videbatur Stephano et Burmanno ad Virg. Aen. VIII, 642, ubi Donatus *citae* interpretatus est *divisae*. Esse autem a Graeco verbo σχίω pro quo et σχίζω, ut πρίω, πρίζω. Pro σχίω esse et χίω, ut σφαιρίζω et φαιρίζω Hinc *cio*, unde herctum citum, patrimonium divisum, etc. Haec quidam tamquam oracula sequuti sunt. Ex loco nostro falsum esse apparet, *citum* in *erctum citum* esse a *cio*. Est enim erctum *cieri*, non *ciri*. Veteres dicebant *cieo* et *cio*. Ab illo *citus* brevi prima; ab hoc *citus* prima longa, sed eadem vi. Sic in compositis, ut poetae docent Latini, *excitus* et *excitus*, ab *excieo*

dicendi inde ducta est, quod pecunia omnis Romae in foro tractabatur, ubi apud argentarios deponi solebat a ditioribus, qui de mensa, raro de arca solvebant. vid. v. c. Budaeum ad Pand. p. m. 196.

Circumfundo, cingo, Nat. D. II, 6; Vniv. 4; Mil. 26; Acad. II, 15, 39.

Circumgesto, Q. Fr. I, 2.

Circumiectus, circumiectio, de Nat. Deor. II, 25; et nunc, de Rep. II, 6, ita munita arx *circumjectu* arduo; ne putes priore loco legendum esse, ut quidam putabant, *circumvectu*.

Circumjicio, complector. de Univ. 8, animus extremitatem caeli... *circumiecit*. Div. II, 28, qood anguis domi vectem *circumiectus* fuisset.

Circumire. Att. XIV, 21, *circumire* veteranos, sc. rogandi causa, v. *circum*. Cf. ad Div. X, 30. — Att. XIII, 20, qui se totius belli fluctibus *circumiri*, quam illum progredi maloit.

Circumligo, de Div. II, 31.

Circumlitus, Tusc. I, 45.

Circumluvio. Or. I, 38, *Circumluvionum* iura.

Circumplector, amplector. Phil. XIII, 5; Vnivers. 7. De hoc verbo v. Heins. et Burm. ad Virg. Aen. V, 312.

Circumplico. Div. II, 28, si anguis vectem *circumplicavisset*.

Circumpotatio. Leg. II, 24, legibus omnis *circumpotatio* tollitur: (est περίδειπνον Graecorum) coena funebris, silicernium.

Circumretitus, Verr. V, 48.

Circumrodere. Att. IV, 5, dudum *circumrodo*, quod devorandum est.

Circumscribere, complecti paucis. Sext. 45, sed genus oniversum brevi *circumscribi* et definiri potest. — coërcere. Mil. 33, senatus, credo, praetorem eum *circumscripsisset*; ... an consules in praetore coërcendo fortes fuissent? Cf. Graev. ad Attic. VII, 9. —decipere. Rosc. Com. 8, dic nunc, te ab Roscio *circumscriptum* esse.

Circumscripte. Orat. 66, *circumscripte* et numerose dicere, h. e. per periodos; nam opponitur τῷ incise et membratim dicere. — N. D. II, 59, singulas res definimus, *circumscripte*que complectimur. v. *circumscribere* et *circumscriptus*.

Circumscriptio, fraus. Offic. III, 15, *circumscriptio* adolescentum. Flacc. 30, emtiones... aperta *circumscriptione* fecisti. — circulus circa aliquem faetus. Phil. VIII, 8, nisi prius respondisset, quid facturus esset, quam ex ista *circumscriptione* excederet. —ambitus. Tusc. I, 20, terrae *circumscriptio*. Brut. 8, ipsa natura *circumscriptione* quadam verborum comprehendit concluditque sententiam. —de periodo est etiam Partit. 6.

Circumscriptor, Cat. II, 4.

Circumscriptus, brevis. Or. I, 42, *circumscripta* explicatio: est definitio. v. *circumscripte*. — e medio sublatus. Verr. I, 16, omni tempore Sullano ex accusatione *circumscripto*. Fin. III, 9, *circumscriptis* igitur sententiis, quas posui. Sic Graeci utuntur verbo περιγράφειν, de quo v. Wesseliog. ad Diodor. p 51; unde haud dubie Latini sumsere. —qui coërcetur. Phil. II, 22, *circumscriptus* a senatu Antonius. v. *circumscribere*.

Circumsecare, Cluent. 64.

Circumsedere, obsidere, vid. Deiot. 9; ad Div. VIII, 1; Att. XIV, 9; XV, 10; Phil. II, 8; Cat. IV, 2.

Circumsepio, cingo, Phil. XII, 10.

Circumsido, Inv. II, 24.

Circumsisto, Verr. V, 54.

Circumsonare, Att. III, 2.

Circumspectio, Acad. II, 11.

Circumspectare, de providis et timidis, qui saepe *circumspiciunt* omnia.

rona, cap. 79, pro vulgata κιττοφόρος in ms. Vindob. legi κιστιφόρος. Verum est κιττοφόρος nihili esse; et iam vidit Rubenius ad omnm. Asia recepta, pag. 269, legendum esse κιττοφόρος; quocum idem est κιστιφόρος. Sed κιστοφόρος de hominibus non dici, falsum est. Primo sic est apud Suidam, quem vid. in h. v.; ad q. l. Kusterus etiam laudat Photii Lexicon ineditum, et Harpocrationis codicem Morellianum. Deinde Gorius in Corpore Inscr. Dornlon. exhibuit formam *cistophori* Bellonae Pulvinensis sacerdotis; quam Ernest. quoque in Actis Erud. l. c. exhibendam curavit.

Citare, commovere. Tusc. III, 11, isque motus aut boni, aut mali opinione *citetur*. Sed Bentleius legendum putat *excitetur*. — Verr. II, 40, *citare* reum, non est, quod apud nos *citer*, h. e. edicere, ut adsit aliquis, ut est Verr. II, 38; sed *citantur* rei a praetore, voce praeconis, quum iam sunt in iudicio: *Citat* reum, non respondet. *Citat* accusatorem; *citatus* accusator M. Pacilius, nescio quo casu, non respondit, non affuit. Qui locus est perspicuus, et instar omnium. Nec aliquid efficiunt ea, quae Menkenius in Obs. L. L. in h. v. pro contraria sententia dixit; ad quae etiam respondit Ernest. in Act. Erud. ann. 1746. — Varr, I, 7, *citati* iudices, eodem modo intelligendi.

Citatim. Att. XIV, 20, *citatim* scribere.

Citeriora, Tusc. V, 25; ad Div. II, 12.

Cithara, Her. IV, 47.

Citharista, vide Phil. V, 6; Verr. I, 20, de Div. II, 64.

Citharoedus. Mur. 13, ut aiunt in Graecis artificibus, eos auloedos esse, qui *citharoedi* fieri non potuerint, etc. *Citharoedum* a *citharista*, qui est Verr. I, 20, etc. ita distinguunt, ut ille sit, qui *citharam* pulset cum cantu suo; hic, qui sine cantu; quod etiam tradit diserte Diog. Laërt. III, p. 239 ed. Casaub. Sed usus repugnat vel Ciceronis. Amphion Thebanus, nemo dubitat, quin *citharae* modis accommodare vocem, et una canere, ita ut Orpheus, potuerit. Ita est in fabulis. Sed hunc tamen Cicero Div. II, 64 init. *citharistam* vocat. Non potueras igitur hoc ab initio *citharista* dicere? Et sic etiam apud alios auctores Latinos et Graecos memini me observare. Idem visum Torrent. ad Sueton. Domit. 4.

Cito, pro facile. Brut. 76, Torquatum non tam *cito* rhetorem dixeris, quam πολιτικόν. ibid. neque aptiorem *cito* aliquem dixerim. Pro celeriter, Or. III, 36.

Civilis. Ius *civile* 1.° opponitur naturali, adeoque et privatum, et publicum ius complectitur. Sext. 42, nondum neque naturali, neque *civili* iure descripto. 2.° opponitur iuri publico. Verr. I, 42, de iure vero *civili*, etc. Nam hoc toto loco manifeste a iure *civili* removentur causae publicae et quaestiones. Ex quo intelligitur, sensu Ciceroniano ne *criminalia* quidem, quae hodie vocantur, ad ius *civile* pertinere. Est enim *civile* ius nullum aliud, nisi privatum. Itaque lege de re aliqua, quae ad *civile* ius pertinebat ante, lata, ut eius quaestio in posterum ad populum pertineret, ea iuris publici esse incipiebat. Ceterum etsi Iustinianus de iure privato se in Institutis dicturum profitetur l. I, tit. 1, tamen ex l. IV, tit. peoult. intelligi potest, eum causas publicas et iudicia publica ad ius privatum retulisse; itaque de iis etiam in Pandectis agitur l. XLIX. Sed adiiciemus alium locum e Cicerone. Caecin.

Balb. 41; Dom. 29; Balb. 9; Leg. I, 7.

Clades, Nat. D. II, 3; Att. VIII, 2; Brut. 97.

Clam. Caecin. 32, ab se illum aut vi, aut *clam*, aut precario possedisse. *Clam* possidere, ut Vlpianus definit, dicitur, qui furtive ingressus est possessionem, ignorante eo, quem sibi controversiam facturum suspicabatur, et, ne faceret, timebat, l. VI Dig. de acquir. possess.

Clamator, rabula, opponitur oratori, Brut. 49. Cf. Orat. III, 34.

Clamatorius quaedam editiones habent ad Q. fr. III, 3; sed meliores legunt, *declamatorio* genere.

Clamito, clamo, de Div. II, 7; Rosc. c. 7.

Clamo, Verr. IV, 28, vehementer contendo; Fin. II, 20; Verr. I, 57; II, 42; Rosc. c. 43.

Clamor, de acclamatione plaudentium. Brut. 95, Hortensius *clamores* faciebat adolescens. Sic ad Q. fr. III, 4, *clamores* efficere. Vide Att. I, 43, 48; ad Div. XII, 47, clamoribus et convitiis sectantur. Tumultus, Verr. I, 5; Or. III, 61; Her. III, 42.

Clamosus. Her. III, 43, continuatio est orationis enuntiandae acceleratio *clamosa*.

Clandestinus, Or. 66; Sull. 44.

Clangor, sonus avis volantis. Tusc. II, 40.

Clarare. Divin. I, 42, Iupiter excelsa *clarabat* sceptra columna.

Clare, aperte, Att. II, 20; ad Div. VIII, 44.

Clareo, notus sum, Off. I, 24.

Clarisonus, Arat. Phaen. 280.

Claritas. Div. II, 47, cum *claritate* mori. Phil. I, 43. Claritatis poenitebat. Acad. II, 5. Splendor vocis.

Clarus, praestans, egregius. Fin. III, 2, quasi helluari libris, si hoc verbo in tam *clara* re utendum est, videbatur. Add. Sull. 44; Att. VI, 9; Cluent. 48; Verr. V, 38. Celebris, Or. II, 37.

Classicula, parva classis, Att. XVI, 2.

Classis, de partibus civium, in quas descripti a Servio census causa erant, dici passim, notum est. Sed hinc ducitur ea ratio, quum ad significandam hominum praestantiam, et contra adhibetur. Sic *classici* auctores dicuntur praestantissimi, quod ditissimi erant in prima classe, in qua qui erant, κατ' ἐξοχὴν *classici* dicebantur; ut Gellius docet. Huc pertinet illud Acad. II, 23, qui mihi, cum illo collati, quintae *classis* videntur, h. e. ultimae. Nam sexta, in quo capite censi, non numerabatur: unde quinque *classium* apud auctores interdum mentio. Navium multitudo, Verr. V, 33; Flacc. 44.

Claudere, pro *claudicare*. Or. 51, quid est, cur *claudere*, aut insistere orationem malint? Tusc. V, 8, beatam vitam, etsi ex aliqua parte *clauderet*.

Claudere fores, Tusc. V, 20; vide Phil. I, 40; Att. IX, 48; Nat. D. II, 57; Verr. III, 25. Celare, Or. 68; claudere sententias numeris, vide Tusc. IV, 4; Off. II, 45.

Claudicare oratio dicitur, quum numerosa non est, neque vincta, sed fluminis instar leniter procurrens sed saepe hiat, et tanquam insistit. Or. III, 51, si quid in oratione nostra *claudicat*. Sic *claudicans* oratio est Orat. 51, 58. v. *claudere*. —Nat. D. I, 38, tota res vacillat et *claudicat*; non bene procedit, infirma est. Off. I, 33, nec in ullo officio *claudicare*: discedere ab officio, deesse officio.

Claudicatio, Nat. D. I, 30.

Claudus. Pison. 28, *claudus*, quomodo aiunt, pilam retinere. Prover-

dem modo pro libidine tractare, nulli parcere, etc.

Coaevus laudant e Vatin. 13. Sed meliores codd. et edd. habent *coquos*, quod est rectum. *Coaevus* non est usitata bono scriptori vox.

Coagitatio. Nat. D. II, 55.

Coagmentare. Phil. VII, 7, *coagmentare* pacem. Brut. 17, *coagmentare* verba, est apte collocare et vincire. Vnde Or. III, 43, *coagmentatus* concursus verborum, opponitur hiulco. — e partibus diversis compositus. Tusc. I, 29, nihil est in animis *coagmentatum*, h. e. liberi sunt animi a concretione, nihil est iis mixtum, ut aliis locis dicit.

Coagmentatio, nexus, Nat. D. II, 46; ibid. I, 8; Vniv. 5.

Coagmentatus. Tusc. I, 23; Fin. III, 22; Or. III, 43.

Coangustare. Leg. III, 14.

Coarctare. Or. I, 35.

Coarguere, demonstrare, Inv. I, 46; Mur. 4. Convincere; Sull. 15, Acad. I, 4; Cluent. 14; accusare, Mil. 14.

Coauctio, Verr. III, 81, crimen est ex *coauctione* annonae atque aestimationis. Non crimini datur Verri aestimasse frumentum, et pro frumento pecuniam accepisse, sed nimis magnam pecuniam pro frumento coëgisse.

Cochlea, de Div. II, 64; Her. IV, 49.

Coctus. Att. XII, 52, bene *coctus* et conditus sermo.

Codex, Rosc. Com. 1 simpliciter dicitur pro tabulis acceptorum et expensorum. Verr. III, 46; Cluent. 33.

Codicilli. ad Div. VI, 18, statim quaesivi a Balbo per *codicillos*. Q. fr. II, 11, epistolam hanc convicio efflagitarunt *codicilli* tui. Sunt autem *codicilli* codices cerati minoris formae, in quibus testatores voluntatem sine ulla solemnitate, quae in testamentis faciendis adhibetur, declarant; item in quibus epistolae scribuntur: unde pro epistolis in huiusmodi tabulis scriptis, et pro voluntate mortui hoc modo declarata ponuntur. v. Salmas. de Mod. usur. c. 10, p. 419. Cf. in primis Manut. ad Cic. epp. ad. Q. fr. l. c.

Coelestis vel *caelestis*. Phil. V, 11, legiones divinae et *coelestes*; quae rem optime et a republica gesserunt; v. Heins. ad Vell. II, 24, 3; qui e memoria laudavit Verrinas pro Philippicis.

Coelum vel potius *caelum*. Att. II, 9, 19, 20, in *coelo* esse, h. e. vehementer laudari. ibid. XVI, 6, in *coelum* ferri. ibid. II, 1, digito se *coelum* putant attingere, h. e. se beatissimos putant. Phil. II, 42, de *coelo* detraxisti collegam: fecisti, ut esset dissimilis sui, ut paullo post dicit, adeoque laudem partam amitteret. ibid. 44, gloria, quae vix *coelo* capi posse videatur; i. e. immensa. Nat. D. II, 24, in *coelum* tollere, pro *consecrare*. — pro aëre. Acad. II, 26, eodem *coelo*. Nempe aëris vis in fundendo aere, ut aquae. Plin. XXXIV, 9, aes omne frigore magno melius funditur. — Div. 43, *coelum* discessisse. ibid. II, 28, *coeli* discessus. Genus ostenti. Etiam in sacris libris est οὐρανοὶ ἀνεῴχθησαν Matth. III, 26, σχιζόμενοι οὐρανοὶ Marc. I, 10, etc. Pro eo Liv. XXII, 1, *coelum* findi. v. Plin. II, 26, et ibi Hard. Heins. ad Ovid. Fast. III, 371.

Coëmtio. Flacc. 34; Or. I, 56; Mur. 12, genus matrimonii ineundi, s. ritus, quo in viri manus feminae conveniebant: de quo multa scriptores de nuptiis, Brissonius et alii. Illud certum est, emtionem quamdam imaginariam in hac *coëmtione* interve-

certa genera *coacturum*. — de periodo eleganter, Or. 68, ne infinite feratur, sed... numero *coacto* debet insistere (oratio).

Cogitare. Att. X, 10, contra alicuius rationes *cogitare*. ibid. XIV, 13, si amabiliter in me *cogitare* vis. Agr. II, 24, *cogitare* cum aoimis potestis. Vide Tusc. V, 38; Or. I, 51; Leg. II, 1; ad Div. XV, 16; Att. XIV, 14 ibid. IX, 4.

Cogitatio, spes. Deiot. 2, venerunt non sine aliqua spe et *cogitatione*. — Tusc. IV, 11, *cogitatione* inter se differunt, re quidem copulata sunt; pro quo barbari philosophi, *idea*, *abstractione*, *praecisione*, non autem *extra mentem*. — Rosc. Am. 24, malae *cogitationes*. — Commentatio oratoria. Or. I, 33, 34, in quotidianis *cogitotionibus*. Mss. et edd. vett. *concitationibus*; unde Manutius fecit *commentationibus*, Pearcius *exercitationibus*: sed praeter rem. *Cogitationes* et *concitationes* saepe confunduntur a librariis. vid. v. e. Gruter. et I. Gronov. Her. III, 16. *Cogitationes* autem quare non pro commentationibus dici possint, non video, quum *cogitare* et meditari pro exercitatione uti dicatur. c. 61, meditando perfecit Demosthenes, etc. h. e. exercitatione. Sic meditatio belli est praeparatio ad bellum. Eodem fere seosu *cogitotio* est apud Vitruvium. Haec ex prolusione de libris Cic. de Oratore a. 1736 edita, in qua obiter Pearcianas quasdam coniecturas reiecit Ernest. Livius XXXV, 28, clare *cogitationes* vocat exercitationes Philopoemenis in comparaodo usu militaris rei, quod animo peraguntur.

Cogitatum, cogitatio, Brut. 72; Rull. I, 1.

Cognatio. de Div. II, 14, 15, naturae *cognatio*, est συμπάθεια philosophorum. v. Ind. Gr. συμπάθεια. — ibid. 69, qua naturali *cognatione* thesaurus eum somniis iungitur. — coniunctio, quum unum implicatum est alteri, ut sioe eo consistere satis non possit. Arch. 1, studia humanitatis quadam *cognatione* intee se continentur. — de Div. I, 30, deorum *cognatione* teneri. — elegans illud est Sull. 20, nunquam sibi *cognationem* cum praediis esse existimavit suis; h. e. nunquam ita amavit praedia sua, ut ea nollet vendere, si res postularet. Melius haec intelliges ex Catil. II, 8.

Cognatus. Or. III, 54, *cognatum* mentibus nostris, est res natura menti humanae ita conveniens, ut ea moveatur, inter quam adeo et mentem nostram est quaedam συμπάθεια. Add. Red. ad Quir. 3; Rosc. Am. 34.

Cognitio. ad Capitonem, l. XVI ad Att. ep. 16, consulibus *cognitionem* dedit, h. e. *cognitionis* genus illud, quod iuri ordinario h. e. quaestioni, opponitur, quae fit ex legibus per certos magistratus. Nam *cognitio* fit extra ordinem ab eo, qui extra ordinem coostitutus est, ut rem cognoscat, ut docent Salmas. de Mod. usur. c. III, p. 111 sqq. et Graev. in Animadv. ad Sigon. de Iudic. II, 4. Ceterum, quum *cognoscere* etiam dicatur de ordinario iure, quod nemo in dubium vocare potest, aut vocavit, non video, quare non et *cognitio* proprie sit communis ordinariis et extraordinariis causis, et abusu demum sit, et per ellipsin quamdam ad extraordinarias traducta. Sic Suet. Claud. 12, *cognitionibus* magistratuum tanquam consiliarius interfuit. Cf. Tib. 33. Item apud ipsum Cic. Brut. 22, quum dies *cognitionis* esset, pro die iudicii, et eius quidem ordinarii. Verr. II, 25, de iudicio de falso: ne qua ipsius *cognitio*, absente illo, de exi-

Cohaerere, consistere. Tusc. V, 28, virtutes sine beata vita *cohaerere* non possunt, nec sine virtute vita beate. Ar. Resp. 27, si undique fulciamus, *cohaerebunt*. — Tuscul. III, 25, fulciendi sunt, qui ruunt, nec possunt *cohaerere* propter magnitudinem aegritudinis. Saepe sic *cohaerere* est ap. Cic. Pro eo est iunctum esse N. D. II, 28. —Leg. I, 8, alis, quibus *cohaerent* homines: partes quibus constant. — Caecin. 18, sermo familiaris et quotidianus non *cohaerebit*. Coel. 7, vix *cohaerebat* oratio, h. e. vix sibi constabat. —Or. III, 43, *cohaerens* oratio, quae oritur e compositione apta verborum: opponitur hiulcae.

Cohibere. ad Div. IV, 5, visne tu te *cohibere*, i. e. moderari animi commotionem, v. c. dolorem, impetum. Conf. Marc. 3; Tusc. IV, 18; Phil. III, 2; Tusc. III, 25. —complecti. Nat. D. II, 13, omnes naturas *cohibet* et continet. —avertere. Verr. IV, 45, oculos ab aliqua re *cohibere*. —sustinere. N. D. I, 1, *cohibere* assensionem. — Coel. 5, ad *cohibendum* brachium toga, i. e. tegendum, occultandum.

Cohibitio, interdictio, ex Verr. III, 14, laudatur e vett. edd. in Nizoliano Lexico; sed recentiores edd. habent *prohibitio*.

Cohonestare, honorare, Quint. 15; Verr. II, 70.

Cohorrere, Orat. III, 2, medicis dicuntur, qui frigore febrili infestantur; nam horror quoque sic dicitur, et in genere, quum frigus nos invadit, quod per totum corpus diditur, ut fit in terroribus magnis et subitis. v. Duker. ad Florum II, 6, 14.

Cohors. Q. fr. I, 1, 4; Verr. II, 4; ad Att. VII, 2, *cohors* praetoris sc. provincialis, sunt comites eius, praefecti, scribae, medici, accensi, aruspices, praecones, l. c. 10. In re militari autem *cohors* praetoria aliam vim habet, ut Cat. II, 10. Est enim cohors, quae ad custodiam corporis praetori, s. imperatori attributa est.

Cohortari. Att. XII, 21, pro confirmare vacillantem et labantem. v. Graev. ad h. l.

Cohortatio, Cluent. 50; ad Div. I, 7; Att. XVI, 13.

Cohorticula, parva cohors, ad Div. VIII, 6.

Coinquinare, stuprum inferre, Nat. D. II, 27.

Coitio. Q. fr. II, 15, *coitio* Memmii. ibid. III, 1, in candidatorum consularium *coitione*. Haec est illa *coitio*, propter quam de ambitu condemnatus exsulavit Memmius, ad Div. XIII, 1. Est enim *coitio*, quum homines congregantur rei malae perficiendae, tanquam tribuum corrumpendarum, causa. Cf. Arusp. R. 26; et Att. II, 18, est *coitio* candidatorum. Sed locus est dubius.

Colei, ad Div. IX, 22, testiculi. Nam sic est ap. Petron. 44, ubi vid. Schaeff. *Colei* autem erat et nomen familiae Lanuvinae: unde *Colei* Lanuvini honeste dicebantur, turpiter autem Cliternini: nam ibi nulla familia *Coleorum*; ut, iis memoratis, ad aliud potius obscoenum vocabulum alludi videretur, ut ad κλιτορίδα, aut simile.

Colere. Att. XIII, 30, a te *colendus* est. Istae autem κολακεῖαι non longum absunt a scelere. ad Div. VI, 12, amor *cultus* a te diligentissime. — Leg. II, 16, de ritibus patriis *colantur*. Sic Virg. de more. —N. D. I, 41, dii dicuntur *colere* homines, i. e. iis consulere, benefacere. ubi v. Dav.

Collatio, comparatio. Fin. IV, 27, *collatio* igitur ista te nihil iuvat. — Congestio, collectio. Tusc. IV, 38 extr. quum philosophia ex *collatione*

rationum constet. —Fin. III, 10, notiones fiunt rationis *collatione*, i. e. analogia, ut est ap. Senec. ep. 120. Diogenes Laërt. in Zen. κατ' ἀναλογίαν dicit, eiusque exempla ponit Tytion et Pygmaeum: ille fit augendo, hic minuendo κατ' ἀναλογίαν. — in re militari *collatio* est ipsum praelium, Or. I, 48. — concessio et attributio. fr. in Tog. concessione petitorum et *collatione* centuriarum praetorem factum. v. Gruch. de Com. I, 4.

Collatatus. Or. 56, *collatata* oratio, opponitur tenui, brevi, s. angustae.

Collatus. Att. XIII, 12, res ad me sine controversia *collata* est, i. e. redacta. Div. II, 55, castra castris *collata* esse, i. e. opposita.

Collecta, Gr. ἔρανος. Or. II, 57, *collectam* exigere.

Collectio. Brut. 88. *collectiones* sunt ἀνακεφαλαιώσεις.

Collectitius. ad Div. VII, 3, miles tiro et *collectitius*, h. e. non delectus, sed raptim et promiscue coactus.

Collegium. Sen. p. R. 13, servos simulatione *collegiorum* nominatim esse conscriptos. *Collegia* erant, ex instituto Numae Pompilii, sodalitates plebis, in quas ea descripta erat; de quibus v. Sigon. A. I. C. R. II, 12, et Manut. ad or. pro Sextio 15, ubi eorumdem *collegiorum* mentio. Sed deinde etiam de honestioribus dicitur, ut *collegium* consulum, praetorum, etc. frag. Cornel. I, tot sunt Cornelii, ut iam etiam *collegium* constitutum sit. ad Div. VIII, 12, *collegium* tentavit, i. e. *collegam*.

Collidere, comprimere, Nat. D. III, 12.

Colligare. Phil. XI, 11, *colligavimus* Brutum in Graecia. — Or. 34, uno libro *colligavit*. — Nat. D. I, 4, omnes inter se aptae *colligataeque* videntur.

Colligatio, coniunctio. Off. I, 17, arctior *colligatio* est societatis propinquorum. —Div. I, 56, *colligatio* causarum. Fat. 11, omnia naturali *colligatione* fiunt. Haec *colligatio* est nexus causarum efficientium et effectuum, quem hodie dicunt.

Colligatus, compositus. Univers. II; Off. I. 5; Nat. D. I, 4.

Colligere, comparare. Q. fr. I, 1, omnium laudem undique *colligere*, ibid. II, 16, *colligere* gratiam dignitatemque. ad Div. II, 16, *collectam* gratiam effundere.—Att. VIII, 9, metuo, ne omnis haec elementia ad unam illam crudelitatem *colligatur*. — ad Div. V, 18, *colligere* se dicuntur, qui a magna animi perturbatione ad tranquillitatem redeunt. Dom. 33. — ad Div. IV, 3, *collectis* omnibus bellis civilibus, h. e. commemoratis ex ordine. Inv. I, 1, *colligo* animo veteres civitatum maximarum calamitates, i. e. revoco omnes in animum. Add. Cat. III, 3; Or. III, 24; Ibid. I, 42; Off. I, 29; Cluent. 28; de Am. 17; Leg. I, 19; Caecil. 22; Off. II, 16; Tusc. IV, 36. Quint. 16; Tusc. I, 21; de Div. I, 27.

Collimare, Fin. III, 6, est, hastam dirigere aliquo; sed est etiam ubi significat scopum attingere et ferire, ut Div. II, 59. Haec Ernest. Sed *collimare* nunc omnibus videtur barbarum, recepimusque altero loco *collineare*, altero *collineet*.

Collineare. v. supra.

Colliquefactus, Cluent. 62.

Collocare. ad Div. II, 13, *collocare* rem militarem, est omnia constituere, apparare, quae ad rei militaris necessitatem utilitatemque pertinent. Similiter Or. III, 8, *collocare* nuptias a poëta dicitur pro *contrahere*, sc.

per sponsalia. v. Cuiac. Obs. XI, 15. —*collocare* se alicubi dicuntur, qui domicilium alicubi constituunt sibi, fortunarumque suarum sedem. Fin. V, 2, de Attico: ita se Athenis *collocavit*, ut sit paene unus ex Atticis. Phil. II, 39, *collocatos* in agro Campano mimos. — *collocare* pecuniam dicuntur, qui agros aut metalla emunt, aut foenori dant. vid. v. e. Manil. 7; Off. II, 12; Caecin. 4. Nostri, *placer son argent*. Vnde eleganter Cicero saepe hac dicendi forma utitur, beneficium *collocare*. Phil. III, 2, *collocare* patrimonium in saluta reipubl. i. e. impendere in salutem reipubl. quae pecunia non perit. Hinc ductum etiam illud Verr. V, 14, aedilitas recte *collocata*. — Hinc et variae formae dicuntur. Verr. I, 24, comites eius item apud ceteros hospites *collocantur*. Tusc. V, 1, totos se in optimo vitae statu *collocarent*. Coel. 20, se in meretricia vita *collocavit*. Off. I, 44, *collocare* se totum in cognitione et scientia.

Collocatio, positio; Off. I, 40; structura orationis, Orat. III, 43; ibid. I, 33; Or. 69. de puella quae nuptum datur, Cluent. 56.

Collocupletare, Her. II, 18; ubi variant libri quidam scr. et edd. Sed est etiam c. 29.

Collocutio. Att. XII, 1; ad Div. I, 9.

Colludere. Verr. II, 24.

Collusio. Dissimulata societas, Verr. III, 13.

Collusor. Qui cum altero ludit. Phil. II, 23, 39; Ibid. V, 5.

Colluvio. Sext. 7; Ar. Resp. 27.

Collybus. Att. XII, 6, in *collybo* est detrimenti satis. Verr. III, 78, deductiones fieri solebant primum pro spectatione et *collybo* (h. e. permutatione pecuniae, *l'agio*) ... nam *collybus* esse qui potest, quum omnes utantur eodem genere nummorum?

Colo. de vita Att. XII, 27; Her. IV, 14. de virtutibus, Inv. I, 3; Off. I, 2.

Color, ornamenta orationis. Q. fr. II, 15, pingam *coloribus* tuis, penicillo meo. Orat. III, 25, ornatur oratio genere primum et quasi *colore* quodam et succo suo. Sic ibid. 52, *color* orationis oriri dicitur e tribus generibus, sublimi, medio et tenui. — Brut. 44, veritatis *color*. ibid. 46, urbanitatis *color*.

Colorare, colore tingere, vide Nat. D. III, 20; ibid. I, 39; Brut. 46; Or. II, 14.

Coloratus. Br. 46, oratio urbanitate *colorata*.

Columella, Tusc. V, 23.

Columen, fastigium; Divin. I, 11.

Columna. Sext. 8, adhaerescere ad *columnam*. *Columna* Menia in foro fuit, ad quam triumviri capitales de furibus et servis supplicia sumebant, uti Asconius tradit, ad Divin. in Caecil. 16. Adde, et de debitoribus, qui satisfacere non possent, qui sunt furibus simillimi. Nam h. l. quidem de obaerato sermonem esse nullum est dubium. Cf. in primis Cluent. 13, ubi de Q. Manilio IIIviro capitali; et in h. l. Manut. Adhaerescere ad *columnam* igitur est, propter aes alienum ad *columnam* Meniam deduci, nec solvere debitum posse: allegoria ducta ab his, qui in scopulis adhaerescunt, h. e. ad eos illisi naufragium faciunt.

Columnarius, ad Divers. VIII, 9. Apparet inde, fuisse de plebe homines, nullius pretii, iique aut propterea *columnarii* dicti, quod ibi rei essent (vid. *columna*), ut videtur Manutio ad h. l. aliisque; aut, quod potius crediderim, quia circa eam *columnam* otii fallandi causa versarentur, similes subrostranis et subbasilicanis, quos

dusit. Nam consules olim, post praetores ibi ius dicebant, ut multis Livii locis patet. Ex eo aditus et in curiam.

Comitor, Tusc. V, 35.

Commaculo, Coel. 7.

Commeare, Manil. 18; Att. VIII, 9; Nat. D. I, 11; Nat. D. II, 19; Coel. 16.

Commeatus, literae, quae potestatem dant abeundi; item venia illa ipsa. Verr. V, 43, eum commeatu Syracusis remansit. Add. ad Att. XIII, 41.

Commeditari, diligenter memoriae mandare, saepius cogitando, Her. III, 18.

Commemini, Tusc. I, 6.

Commemorabilis, Nat. D. II, 52; Marc. 4.

Commemorare, reminisci, de Sen. II, mentionem facere, de Amic. 20; Q. Fr. I, 1; Planc. 40

Commemoratio, Q. F. I, 1; Verr. 39; Or. 34; Arch. 11; ad Div. V, 12.

Commendare. Leg. II, 16, sacro *commendatum*, h. e. in templo depositum. —ad Div. XV, 20, Oratorem meum Sabino *commendavi*, i. e. credidi, tradidi tibi perferendum. ad Div. I, 3; VII, 29; Att. XIII, 19; Fin. III, 5, 9.

Commendatio. Fin. II, 12, Epicurus quum in prima *commendatione* voluptatem dixisset, h. e. in iis rebus, quae nobis primae a natura quasi *commendari* videntur, quod ea nostra sponte appetimus, et earum causa alias consectamur. —Planc. 13, *commendatio* dulcissima naturae, h. e. quae oritur a natura. Sic Or. I, 26, probitatis *commendatio*. Brut. 25, *commendatio*, maiorum. —Or. II, 87, oculorum *commendatio*, quum quas res memoriae tradere volumus, eas oculis intuemur. Or. 31, hunc librum si minus nostra *commendatione*, tuo tamen nomine divulgari necesse est.

Commendatitius, ad Div. V, 5; Verr. IV, 66.

Commendatrix. Leg. I, 22.

Commendatus, proprie ad Div. XII, 16; Balb. 18; Sext. 9. traditus, commissus, Leg. II, 9; Cluent. 12; Phil. II, 13; Phil. IX, 5.

Commentari dicuntur, qui cogitant et scribunt, quae dicturi sunt: unde, quidquid accurate cogitamus aut scribimus, id *commentari* dicimur. ad Div. IV, 6, ut ante *commentemur* inter nos, qua ratione nobis traducendum sit hoc tempus. Phil. XI, 6, quorum alter *commentatus* est mimos, alter egit tragoediam. ad Div. VII, 1, te ipsum, qui id iam multos annos *commentaris*, docebo profecto, quid sit humaniter vivere. Br. 90, declamitantem *commentari*. Tusc. III, 14, futuras mecum *commentabar* miserias. Phil. III, 14, multos menses de libertate pop. rom. *commentati* atque meditati. Div. I, 41, *commentari* dicuntur magi Persarum, quum conveniunt, et inter se de rebus suis colloquuntur et deliberant. Or. III, 23, magister Samnitium gladiatorum dicitur *commentari* —particip. *commentatus*, passive; Brut. 88, sua *commentata* et scripta.

Commentarii, libri historici, vide Brut. 75; ad Div. V, 12; Rab. Perd. 5; Brut. 14. Off. III, 2; Fin. III, 3; Or. II, 55; Phil. II, 14.

Commentariolus. Fin. IV, 4, a *commentariolis* suis discedere, h. e. a libellis, in quos praecepta de philosophia memoriae causa congessimus.

Commentarius. Rabir. perd. 5. *commentarii* regum, sunt libri, in quibus leges, etc. regum scriptae sunt, ut illa constitutio de iudicando perduelli. Sed *commentarii* in genere sunt libri,

commodare. — pro *accommodare*, ad Div. XIII, 53, ei te *commodes.*

Commode, ad Div. XI, 23, *commode* de aliquo sentire; pro lepide, venuste. Verr. IV, 43, aliquid facete et *commode* dicere. de Am. 1; Att. II, 7; ibid. X, 3.

Commoditas. Inv. I, 25, corporis *commoditas*, i. e. habilitas ad res varias agendas. Rosc. Am. 4, de elegantia orationis: neque satis *commode* me dicere posse intelligo ... nam *commoditati* ingenium ... est impedimento. Sic de pulcbritudine domus acceperim, Off. I, 39: ad usum *accommodanda* est aedificandi descriptio; et tamen adhibenda dignitatis *commoditatis*que diligentia.

Commodum, adv. vix, modo. Att. XIII, 19, *commodum* discesserat Hilarus. Ibid. *commodum* egeram, diligentissime.

Commodum. Fin. V, 24, prima naturae *commoda*: sunt habilitates propensionesque, quae primae se in hominibus exserunt, tanquam studium sciendi, cum hominibus versandi, etc. — quod nobis *commodatum est.* Verr. IV, 3, qui forum *commodis* hospitum, non furtis nocentium ornarent. vid. Salmas. de Vsur. c. 7. — praemia militum. ad Div. XI, 2 extr. quod de *commodis* veteranorum laturus esset. — opportunitas, etc. ad Att. XVI, 2, *commodum* nostrum exspectare debet. — *Commodo* videtur adverbialiter poni pro *commode* ad Div. I, 1, in libris, qui habent, quod *commodo* facere possis. Sed alii addunt *reipublicae*, vel intelligunt *tuo*, quod alibi addit Cicero: ibid. XVI, 1, quod *commodo* valitudinis tuae fieri possit.

Commodus, mitis, qui nec facile in rebus levibus, nec nimis irascitur. Q. fr. I, 1, atque in hoc genere (in irascendo) multo te esse iam *commodiorem* mitioremque nuntiant. Partit. 23, res *commodae* et *incommodae.* — opportunus, Att. IX, 3; XIII, 46; Caecin. 3; Mur. 31; de Am. 15; Her. IV, 18; Part. 22

Commonefacio, Her. IV, 24; ad Div. XIII, 72; Verr. IV, 64.

Commonefio, Verr. V, 43.

Commoneo, Verr. IV, 26; Her. IV, 33; Fin. III, 1.

Commonstro, Or. I, 46; ibid. II, 39.

Commorari. Or. 40, in sententia *commorari.* Add. Or. II, 70; Q. Fr. I, 3; ad Div. VI, 10; Sen. 23; Att. V, 12; Verr. V, 36; ad Div. XV, 4; Att. VIII, 19; Cluent. 13; Mil. 10.

Commoratio, quid in rhetoricis? ad Her. IV, 45.

Commotio, motus, Fin. II, 13; affectus, Tusc. IV, 28; Tusc. III, 4; ibid. V, 4.

Commotiuncula, levis impetus febrilis, qualis esse solet iam debilitata et fracta febris vi. Att. XII, 11, Atticae *commotiunculis* συμπάσχω.

Commovere, pro *movere.* Verr. V, 37, *commovere* castra ex loco aliquo. Q. fr. II, 6, perleviter *commoveri*, h. e. aegrotare. — de nummis. pr. Font. 2, fragm. nov. nummus nullus sine literis multis *commotus* est. Sic fere, c. 4, et pr. Flacc. 19, in qua nummus *commoveri* nullus potest sine quinque praetoribus, etc. — de philosophis, qui nova *comminiscuntur.* Acad. II, 6, Philo, dum nova quaedam *commovet*, etc. — Suscipere, moliri. Att. XVI, 15, haec, quae *commota* sunt, quorsum evadant: unde *commovere* se dicuntur, qui aliquid moliuntur. Catil. I, 2, ne *commovere* te contra rempublicam possis. — *Commoveri* quum de animo dicitur, tribus modis sumitur: primo, quum re-

fertur ad ingenium, est, rationibus quibusdam eo perduci, ut aliquid verum falsumve putemus; deinde, quum de perturbationibus animi, quae et *commotiones* animi appellantur, dicitur, plerumque certum aliquod *commotionis* genus indicat: ut, morte alicuius *commoveri*, pro terreri, aut tristitia affici. Ad voluntatem denique ubi refertur, significat, certis de causis nobis aliquid esse constitutum. Exempla pauca adiacimus: Arch. 5, unius nominis litura se *commotum* dixerit, i. e. propter unam lituram sibi tabulas suspectas esse. Muren. 19, *commovebar* ludis Antonii: timorem afferebant, ne mihi nocerent in petitione. —Or. II, 5, Graecarum disputationum memoriam *commoverat*, h. e. instaurarat, revocarat. — Or. I, 23, ingenium arte *commovera*, pro augere, acuere. — evertere, refellere, coufutare. Or. II, 51, si convellere adoriamur ea, quae *commoveri* non possunt.

Communicatio, coniunctio, Fin. V, 23; Att. I, 14; Balb. 43. Figura rhetorica, Or. 39; Or. III, 53.

Communico ad Div. I, 7, de te *communicare* solet; ad me referre, deliberare. Acad. II, 1, itaque privabo illum potius debito testimonio, quam id cum mea laude *communicem*. Or. I, 15, *communicare* cum aliquo, pro consulere aliquem Rosc. Am. 40, 49, res et ratio cum aliquo *communicari* dicitur, quem socium in commodis aut negotiis sumimus. ad Div. XV, 21, inimicitias mecum *communicasti*, i. e. inimicos meos pro tuis habuisti.

Communio. Mil. 36, bona, fortunas meas ac liberorum meorum in *communionem* tuorum temporum contuli: tecum *communicari*. Adde etiam Tusc. V, 2; Rosc. Am. 22; Leg. 1; Or. I, 42.

Communis, vulgaris; quoad quae omnibus *communia* sunt, vulgaria habentur, et adeo contemnuntur, ad Div. I, 9, abhorrent a praeceptis *communibus*. ibid. VII, 1, *communes* mimos spectarent semisomni. —Or. 33, *commune* iudicium, de iudicio populi. Dom. 18, *communia* tempora, quae ad universam rempublicam pertinent. Balb. 5, *communis* imperii fines, i. e. nostri, rom. Sext. 1, *communis* libertas. ibid. 6, *communem* salutem reficere. Planc. 14, *communis* ille sensus in aliis fortasse latuit; h. e. alii fortasse dissimularunt dolorem, qui ad omnes pertinebat. Or. III, 29, quid in *communi* mente quasi impressum sit, est notio confusa, quam omnes habent, et quam evolvit philosophus. Pis. 40, *communis* salutatio, h. e. qua in omnes utimur, etiam ignotos. Or. II, 77, *communa* exordium, quod multis orationibus praemitti potest, et est in vitio. ibid. 17, *communes* literae, sunt artes liberales, quibus omnes operam dare solent. Orat. III, 27, locus *communis* dicitur a rhetoribus, qui rem omnem ad genus refert, adeoque ad omnes formas pertinet. At Verr. II, 46, est locus publicus, ut forum, theatrum, porticus, etc. Phil. II, 4, homo vitae *communis* ignarus; *un homme qui ne sait pas vivre*, ut nos dicimus; qui nescit, quae omnibus, etiam inimicis, officia tribuenda sint, et vulgo tribuantur. Or. I, 49, versatus in causis forensibus atque *communibus*. Tironum causa monendum est, *communia* dici, quae ad plures pertinent, adeoque *communia* dici posse etiam, quae vulgaria alias dicuntur, ut supra notamus. Quid enim sunt *communia* praecepta, a quibus Ciceronis de Oratore libri abhorrent, nisi

vulgaris, quae in vulgaribus rhetoricis libellis occurrunt? Est tamen etiam aliquid inter vulgaria et *communia* discriminis. Vulgaria dicimus, quae *communia* sunt omnibus, sed ita, ut hoc ipso verbo contemtum eorum significemus. *Communia* autem et ipsa ad plures, atque adeo ad omnes pertinent, sed sine contemtu. Sic dicimus *communem* sensum, *communem* rationem, *communia* praecepta, *communia* mala, vitium *commune*; sed simpliciter respicimus ad id, quod ad plures, aut ad omnes pertinet. — *communia* omnia habent significationem amicitiae. ad Div. V, 21, nam tecum mihi esse *communia* omnia, ita quae opto contingant, ut vehementer velim. Ita locum bene constituit Graevius. Sed sensus est: tibi amicissimus et familiarissimus esse cupio. —Verr. II, 46, 63, *commune* Siciliae, i. e. universa Sicilia. Verr. I, 38, *commune* Milyadum. vid. de hac forma Heins. ad Ovid. Met. XII, 7.

Communitas. Fin. III, 20, *communitas* naturalis. ib. *communitas* civilis. ib. V, 14, prima *communitas* naturae. Off. I, 7, vitae *communitas* ibid. 16, *communitas* et societas humana. — Top. 6, res disiuncta e *communitate*. i. e. e genere ad speciem traducta, aut, in definitione, adiectis propriis ad *communia*.

Communiter, Nat. D. II, 48; Rosc. Am. 37; Off. III, 20; Inv. II, 4; ibid. II, 49.

Commurmuror, Pis. 27.

Commutabilis. Inv. I, 18, *commutabile* exordium. Add. Nat. D. III, 12; Mil. 26; de Am. 25.

Commutatio, de Div. II, 42; Inv. I, 34; Att. I, 11; de Am. 21; Fat. 9; Her. IV, 28.

Commutare, cum abl. sine praepos. Agr. I, 6, possessionis invidiam pecunia *commutent*, ubi v. Turnebus. Add. Drakenb. ad Liv. XLII, 5. Simili sensu, Her. II, 19, leve compendium fraude maxime *commutaverunt*. Cluent. 46, fidem suam et religionem pecunia *commutavit*, i. e. vendidit.

Comoedia, Off. I, 29, imago veritatis.

Comoedus, histrio comicus, Rosc. Com. II; Or. 31.

Compactio, coagmentatio, Fin. V, 11.

Compacto, adv. Att. X, 12, ut *compacto* prohibiti videamur. pr. Scaur. fragm. nov. c. 12, itaque *compacto* cum matre Bostaris consilium cepit, etc. Cod. Ambrosian. habet *compecto*, quasi a verbo *compeciscor*, quod Plautinum est, Pseudol. I, 5, 129.

Compactus, coagmentatus, Fin. III, 22; Univ. 8.

Compages. Senect. 21, *compages* corporis.

Compar (πάρισον), in rhetoricis quid? Her. IV, 20.

Comparabile, simile. Inv. I, 30, 42.

Comparare. Verr. I, 1, accusationem *comparare*, dicitur actor, quum ea conquirit, facit, quae ad recte accusandum pertinent. Inv. I, 15, animum auditoris idonei *comparare* ad reliquam dictionem, h. e. facere, ut attendat reliquae orationi. Quint. 3; Verr. I, 36, res, quae in Gallia *comparabantur*, sunt fructus praediorum Gallicorum, etc. item quae in Gallia emuntur, et Romam mittuntur, etc. Omninoque pro emere, ut Verr. II, 34. —Quint. 16, maiores nostri *comparaverunt*, id est, statuerunt, sive potius, legibus, SCtis, aut aliis modis effecerunt, ac. aut ne quid fieret, ent ut aliquid fieret. Plura e Cicerone suggeret Passeratius ad h. l. ad Div. XII 30, honore digni cum ignominia

Comperire, Att. I, 14, Clodius... me tantum *comperisse* omnia criminabatur. Cicero in causa Catilinaria crebro dixerat, *Comperi* omnia. Ea res locum dedit dicteriis in Ciceronem, quum eum omnia *comperisse* risus causa dicerent. v. Casaub. ad h. l.

Competitor, qui cum alio concurrit in petendis honoribus; Off. I, 12.

Competitrix. Mur. 19, habui secoam *competitricem*. Eleganter. Antonius scenam argentatam in ludis dederat, collega Ciceronis in aedilitate: hinc metuebat Cicero, ne scena illa plus apud populum in petitione valeret, quam ipse; et scena petere consulatum pro Antonio videbatur.

Compilare. Mur. 11, sapientiam ab ipsis *compilavit*. Add. Nat. D. I, 31; Vat. 2; Or. 66.

Compingi, coerceri, includi. Or. I, 11, in iudicia et conciunculas, tanquam in aliquod pistrinum, detrudi et *compingi*. Attic. VIII, 8, in Apuliam se *compegerat*.

Compita, quadrivia, Rull. 1, 3.

Compitalia, Att. II, 3.

Compitalitius, dies, Att. VII, 7; ludi *compitalitii*, Pison. 4: solemnia, quae in compitis agebantur.

Complanare, Dom. 33.

Complecti. ad Div. II, 6, si *complecti* hominem volueris, ibid. 8. da te homini: *complectetur*, mihi crede. Cf. ibid. 13. Dicitur de his, qui aliquem in amicos recipiunt, et liberaliter beneficeque tractant. Hinc de Am. 15, fortuna quos *complexa* est. item Phil. V, 16, causam eam *complexus* est; pro ad eas partes accessit. — in agricultura et re hortensi *complecti* terram dicitur eleganter de plantis, quae convalescunt, adhaerescunt, comprehendunt. Hinc ductum videtur hoc Tusc. II, 4, quum philosophia idoneam *complexa* est naturam. Sequitur *insedit*. — pro concludere in syllogismo est, Invent. I, 40, quemadmodum ipsa conclusio dicitur *complexio*, ubi vid. —Tusc. I, 22, Deum cogitatione *complecti* non possumus; nostri, *concevoir*. — ad Div. VI, 6, literis *complecti*: de re aliqua scribere, de poëtis et historicis.— Att. II, 6, sic *complexus* sum otium, ut ab eo divelli non possim: sic delector, sic frui cupio otio. — consequi. ad Div. X, 12, eam facultatem habes maximam, quam quum *complexus* es, tene. — adiungere. Pis. 31, *complectcris* amplissimos viros ad tuum scelus. — passive est Tusc. V, 14, in eo genere, quo vita beata *complectitur*, ubi vid. Davis. Sic Rosc. Am. 13, quo uno scelere omnia scelera *complexa* esse videantur.

Complementum. Or. 69, *complementa* numerorum, sunt verba inania, quae inferciuntur periodis, ut eo numerosior cadat oratio, ut Asiatici facere solebant.

Complere pro *absolvere*, ut Graeci πληρῶσαι Iov. II, 56 extr. Add. Phil. V, 6; Rull. II, 2; Brut. 84; Nat. D. II, 49; Att. XIII, 34; Or. 38; de Sen. 5; Fin. V, 24; Verr. III, 49; Fin. III, 13.

Completus, plenus. Verr. V, 57, *completus* mercatorum carcer. Cf. Acad. II, 40; Tusc. I, 12; de Div. II, 58; Rull. III, 3; Or. 50.

Complexio, Her. IV, 14, est genus figurae, dictum inde, quod duo genera exornandi *complectitur*, ut ibi ostenditur. Ibid. est de contractione duarum literarum in unam. — Iov. I, 31, ponitur pro conclusione syllogismi, quae inde *complexio* dicitur, quia propositionis et assumtionis conceptus non communes *complectitur*. — genus argumenti, quod *dilemma* dicunt alio nomine. Inv. I, 29. Or. III, 47, verborum *complexio*, est periodus. Sed Phil. II, 37, mira verborum *complexio*,

catur id, quod ita insignitum est e vero, at non possit eodem modo et e falso; sive, visum expressum et effictum ex eo, unde est, qualia esse non possunt ex eo, unde non sunt. v. Acad. I, 11; II, 6.

Comprehensio, verbum philosophiae stoicae (καταληψία), dicebatur actus intelligentiae, quum visum arripit, ex eo effictum, unde est, quale esse non potest ex eo, unde non est, v. Acad. I, 41. — Fin. V, 9, una *comprehensione* omnia complecti. — Brut. 8, *comprehensio* verborum, est periodus. Cf. Or. 67; Brut. 44. — Nat. D. II, 59, *comprehensio* rerum consequentium cum primis, est, quum intelligimus, quid ex quoque sequatur.

Comprehensus, captus, Cat. III, 7; Flacc. 27. Collectus, Fin. II, 7; cognitus; Fin. II, 2; Or. I, 23.

Compresse, tenuiter, breviter. Fin. II, 6, quod latius loquerentur rhetores, dialectici autem *compressius*.

Compressio. Brut. 7, crebri sententiis, *compressione* rerum breves, et ob eam ipsam causam interdum subobscuri.

Compressus, Ar. Resp. 25; Dom. 6; Teetus Dom. 24; cohibitus, Coel. 34; de Div. I, 29; Fat. 5.

Comprimere, occultare, celare. Dom. 8; Verr. III, 77; Att. V, 21, *comprimere* frumentum. ibid. X, 4, delicta alicuius *comprimere*. — ad silentium redigere. Fin. II, 17, qui animi conscientiam non curet, quam scilicet *comprimere* nihil est negotii. — coercere, domare, reprimere. Phil. II, 9, impetum oppilatis scalis *comprimere*, Nat. D. II, 59, *comprimere* gestientem. Fat. 5, naturam ita esse edomitam etque *compressam* doctrina.

Comprobare. Nat. D. II, 3, numen deorum *comprobare*, h. e. credere deos esse. Add. Manil. 24; Caecin. 25; Verr. II, 48; Coel. 24.

Comprobatio, Fin. V, 22.

Comprobator, Inv. I, 28.

Compromissum est, quum utraque litigantium pars promittit, se arbitri sumti sententia staturam; ni fecerit, certam pecuniam, ut in sponsione, amissuram. v. *compromittere*. v. Rosc. Com. 4. Verr. II, 27, iudicium de *compromissis*. Ibid poenis, *compromissis*que interpositis, etc. Sed quoniam illud genus *compromissi* inde dicitur, ut ex notatione intelligitur, quod uterque promittit, et inter eos de re convenit, *compromissum* in genere dicitur omne id, de quo inter duas partes convenit. Sic ad Div. XII, 30, et *compromisso*, et iureiurando impediri. pr. Scaur. 8, fragm. nov. *compromisso* Sardorum.

Compromittere dicuntur, inter quos de re quacumque convenit, quique aliquid de communi sententia statuunt se facturos, interposita arbitraria poena. Q. fr. II, 15, tribunitii candidati *compromiserunt*, etc.

Comptus, compti capilli, Pis. 11; compta oratio, de Sen. 9.

Compungere. Or. II, 38, *compungere* se suis aculminibus: de dialecticis, in primis stoicis, dicitur, qui dissolvere inexplicabilia a se reperta ipsi non possunt. Sed de stigmate notatis, Off. II, 7, *compunctus* notis Threiciis.

Computare, rationes subducere, Phil. II, 37.

Conari, pro posse; *conari* eum effectu, sive pro actione ipsa. in Caecil. 14, de Hortensio: nunquam ullo artificio me pervertet, nunquam ingenio me suo labefactare atque infirmare *conabitur*. Sic. Verr. II, 14, leviore illo artificio aggredi *conatur*, pro aggreditur. — in animum inducere,

Concerpo, Att. X, 14; epistolas concerpito. — convieiis lacessere, ad Div. VIII, 6.

Concertatio verborum, Tusc. II, 13, λογομαχίαι de Div. II, 30; Or. I, 43; Fin. I, 8; Or. II, 17.

Concertatorius. Brut. 83, Thucydides hoc forense *concertatorium* iudiciale non tractavit genus.

Concerto, Manil. 10; Att. III, 12.

Concessio. in Tog. Cand. *concessio* competitorum. v. *concedere*. — Agr. III, 3, *concessiones* agrorum. Differt *concessio* ab assignatione: in illa est simplex permissio occupandi, fruendi, etc. v. Turneb. ad h. l.

Concessus, vox in ablat. casu tantum usurpata, Coel. 12; ad Div. IV, 6; Tim. 14. Sic etiam de Rep. I, 33, populi *concessu*; II, 21, *concessu* civium.

Concha, Or. II, 6; Nat. D. II, 48.

Conchyliatus, purpureus. Phil. II, 27, *conchyliata* peristromata.

Conchylium, de Div. II, 44; Pis. 27; Verr. IV, 26.

Concidere. Q. fr. II, 4, Vatinium arbitratu nostro *concidimus*, sc. in oratione, s. potius interrogatione in Vatinium, qua ei, quidquid a tribunatu sceleris conceperat, obiecit. Phil. XII, 5; ibid. V, 11; Nat. D. I, 33. — damnare. Q. fr. II, 6, ceteri *conciduntur*. — verberare. Verr. I, 47, virgis plebem R. *conciderit*. — Or. 69, *concidere* sententias dicuntur, qui minutos numeros sequuntur, non periodis utuntur. — refellere, et quidem paullo acerbius. Nat. D. I, 33, *concidere* aliquem totis voluminibus.

Concidere. Or. 43, quum meae artes *concidissent*, h. e. nullus earum usus amplius esset. Acad. II, 47; artificia concidunt; sic et Verr. IV, 6; Manil. 7; Or. II, 86; conclave concidit, de Div. I, 35; Brut. 11; Tusc. I, 37; de Div. II, 58: animus concidit, Dom, 52; Att. I, 16; Att. III, 10; fortuna concidit, Red. in Sen. 7.

Conciliare. Verr. II, 55, *conciliare* pecuniam, pro capere iniustis modis, eripere. Cf. ibid. 58; III, 30, 84. Add. Or. 49; Arch 8; Deiot. 14; Or. II, 51; ad Div. IV, 13; Fin. I, 5; Manil. 24; Att. I, 1; Or. II, 43; ad Div. V, 7; Off I, 16; ad Div. XII, 23; Ar. Resp. 27; Fin. III, 5; Rosc. Am. 22; Acad. II, 42.

Conciliatio. Fin III, 6, prima *conciliatio* hominis. v. *commendatio*. — Nat. D. II, 31, inter se civili *conciliatione* et societate iuncti.

Conciliatricula. Sext. 9, blanda *conciliatricula* dicitur nobilitas esse, ut natura *conciliatrix* et quasi sui lena. Nat. D. I, 27; quae sibi quemque conciliavit et commendavit.

Concilium, congregatio, de Div. I, 24; Tusc. I, 72; Off. III, 5; de Sen. 23; Off. III, 9; Inv. II, 17; Fin. II, 4.

Concinne distributus, Or. II, 19, est, e dialecticorum praeceptis. Rosc. C. 47; facete, Nat. D. II, 27.

Concinnitas, Or. 25, praesertim de figuris.

Concinnitudo, Inv. I, 18; eadem quae *concinnitas*.

Concinno, compono, ad Div. XII, 16.

Concinnus, Or. 19, sententias *concinnas* magis exquirunt, quam probabiles philosophi; h. e. quae magis propter acumen placeant, quam veritatem. Elegans, Q. Fr III, 1; Pis. 25; Or. III, 25, 53; Or. 6.

Concino. Fin. V, 28, videsne, ut haec *concinunt*? Nat. D. II, 7, omnibus inter se *concinentibus* mundi partibus. Sext. 21, *concinere* fata. Sed Graev. *canere*. Add. Tusc. I, 44; Oecon. 1.

Concio. Att. IV, 2, *concionem* alicui dare, dicuntur magistratus, quum

privatum hominem, cui ex Rostris cum populo agendi potestas non est, in *concionem* producunt, eique dicendi potestatem faciunt. Red. in Sen. 5; Fin. II, 74; — oratio ad populum. ad Div. X, 33, epistola *concionibus* similis. ibid. II, 12, ita tumultuosae *conciones* afferebantur. — Or. II, 84, funebris *concio*, sc. in qua laudatio habetur.

Concionalis. Q. fr. II, 5, senatus clamor prope *concionalis*. Att. I, 16 *concionalis* hirudo aerarii, misera ac ieiuna plebecula.

Concionari. Tusc. I, 49, velut e loco superiori *concionandum*: de re, quae graviter dicenda est. — Sext. 55, de histrionibus dicitur, quia clara voce agunt, ut ii, qui pro Rostris *concionantur*. Add. Att. IX, 18; Q. Fr. II, 6; ad Div. X, 31; Tusc. V, 20.

Concionarius populus, Q. fr. II, 3.

Concionator, Catil. IV, 5, homo turbulentus, populum concitans *concionibus*.

Concincula, brevis concio, Att. II, 16.

Concipere. Q. fr. II, 15, vadimonium *concipere*, h. e. formulam dare, qua vadimonium promittitur, quod est proprium ICtorum. Off. III, 29. — excogitare. Ar. Resp 26, *conceptum* est iustitium et meditatum. Graev. e Franc. malebat *concoctum*. Sed v. *concoquere*. Hinc pro consequente ponitur, h. e. pro ipso facto. Tuscul. I, 30, qui fraudes *conceperint*. — *concipi*, pro oriri. Nat deor. III, 38, *conceptus* a se ipso dolor, opponitur immisso divinitus. — contrahere. Act. I in Verr. 16, *concepta* huic ordini turpitudo.

Concisio. Partit. 6, est oratio per incisa, caesim facta vel fusa. Cf. Or. 67.

Concisus. Or. II, 14, disputationes angustae et *concisae*. Or. 43, *concisus* minutis numeris, i. e. utens membris brevibus, etsi numerosis et venustis, sine periodis.

Concitare, commovere, vide Or. I, 53; Ibid. II, 58; Inv. I, 54; ad Div. II, 4; Verr. V, 8; Mur. 21. excitare ad seditionem, vide ad Div. X, 33; Acad. II, 47; Mil. 20; ad Div. XV, 4; Cat. IV, 3. Incitare, Brut. 89; Or. I, 47.

Concitatio. Tusc. V, 15, 16, *concitationes* animi: πάθη.

Concitator, auctor seditionis, Dom. 5.

Concitus ad rixam, Caecin. 5; i. e. litigiosus, rixosus.

Conclamare. Phil. VI, 4, quum vos (de populo) universi una mente atque voce iterum a me conservatam esse remp. *conclamastis*. Flacc. 7, quod Mithridates.... se velle dixit, id sutores et zonarii *conclamarunt*.

Conclave, Rosc. Am. 23; Verr. IV, 26; Or. II, 86.

Concludere. Div. I, 32, rationem *concludere*. Or. 51, absolute *concluderetur* oratio. v. *absolute*. vid. et ad Div. XII, 16. — Acad. II, 26, quatuor sunt capita, quae *concludunt*, nihil esse, quod percipi possit. Includere, Fin. V, 20; Verr. V, 37; Mur. 20.

Concluse. Or. 53, *concluse* apteque dicere: de numerosa oratione in clausulis periodorum.

Conclusio. Or. II, 8, *conclusio* verborum, est periodus, in qua verba numerose collocata sunt. Cf. ibid. III, 44. Or. 60, *conclusio* sententiarum est, quum sententiae apta periodo comprehenduntur. Inv. I, 29, simplex *conclusio*, quid sit? Add. Her. II, 30; ibid. IV, 30; Q. Fr. I, 1; Inv. I, 52; de Div. II, 49.

Conclusiuncula. Acad. II, 24, *conclusiunculae* fallaces. Tusc. II, 18, *conclusiunculae* contortae et minutae.

Conclusus. Or. 5, *conclusa* oratio, est structa, numerosa. Or. I, 42,

conclusa artibus dicuntur, quae ad formam artis redacta sunt. Verr. II, 34, facinus crudelitate perfectum et *conclusum*.

Concoenatio, de Sen. 13.

Concoquere, probare. ad Div. IX, 4, an haec *spinas* quam noster Diodotus non *concoquebat*, h. e. quae probari ei non poterat. — Rosc. Com. 15, tibi vero diu deliberandum et *concoquendum* est. Sed Graevius legendum putat *coquendum*: quod coquere consilia dicatur de deliberationibus, non autem *concoquere*, quod est probare. In quo sibi non satis constat vir doctus. Nam ad Ar. Resp. 26, pro *conceptum* iustitium e Franciano malebat *concoctum*. Ibi autem de excogitata et deliberatione inventa re sermo est. Atque ut doceret, *concoquere* hoc modo dici, utebatur hoc loco e Rosciana, quem tamen refictum cuperet. Certe non est verosimile *conceptum* in *concoctum* mutatum est enim facilis sententia, et obvius vocis significatus. Sed *concoctum* potuit in *conceptum* mutari, quod hoc sensu dici posse non putaret, sive librarius, sive grammaticus. Neque tamen propterea in Rosciana quidquam mutandum. *Concoquere* est valde coquere: valde enim cocta res *concoquitur*. Illud etiam dicere attinet, composita ex *cum* saepe pro simplicibus poni, eiusque rei ignoratione deceptos grammaticos interpolasse auctores (v. *concurrere* et *concursare*): sed id fit non sine quadam vi, quae intendit significationem simplicis. Ceterum Graevii ad l. c. nota adducti Drakenb. et Duk. ap. Liv. XL, 10, in verbis: clandestina concocta sunt consilia, corrigendum putabant cocta. Infeliciter. ad Q. fr. III, 9, haec odia non sorbeo solum, sed etiam concoquo, i. e. fero, contemno.

Concordia, consensus, Verr. III, 9; ad Div. XII, 15; Cluent. 58; Oecon. 1. Tranquillitas animi, Fin. I, 14; ibid. III, 6.

Concorditer, Rab. Perd. 5.

Concordo, Tusc. IV, 13.

Concors, Lig. 2; fratres concordissimi, concors civitas, Leg. III, 12, Univ. 10.

Concredere, Quint. 20; Rosc. Am. 39.

Concrepo. Off. III, 19, ut si digitis *concrepuerit*. Agr. II, 30, qui, simul ac decemviri *concrepuerint* (int. digitis), expediti ad caedem esse possint.

Concresco, Nat. D. II, 10.

Concretio. Tusc. I, 27, mens segregata ab omni *concretione* mortali; h. e. libera a partium mixtione, et coniunctione; in qua nihil duplex, nihil mixtum, nihil coagmentatum, ut eodem loco dicit. Nat. D. I, 34; Univ. 6.

Concretus, crassus. Nat. Deor. II, 23; nimis *concreti* humores. ibid. 16, caelum crassum et *concretum*. — natus, ortus. Tusc. I, 24. — compositus e diversis partibus. Tusc. I, 27, nihil est in animis mixtum et *concretum*.

Concubina, Or. I, 40.

Concubitus, Nat. D. I, 16.

Concubium, de Div. I, 27.

Conculcare, contemnere, Pis. 26. Flacc. 22. vehementer vexare, Att. VIII, 11.

Concumbo, Inv. I, 29.

Concupisco. ad Div. X, 9, *concupisco* mihi nihil, contra quod ipse pugno. Add. Fin. I, 16; ad Div. X, 8; Cluent. 9; Parad. 6; Tusc. IV, 10.

Concurrere, de uno homine, sed anxie et studiose currente. Quint. 16, non statim ad Aquilium *concurrimus*. v. *concoquere*, *concursio*. — Att. XVI, 3, *concurrere* homines, dicuntur, quum

pecunia debita non solvitur ad diem, adeoque destituimur. — Or. 59, confestimque verba *concurrunt*; i. e. sua sponte occurruot aoimo, in mentem veniunt dicenti, et se ipsa ei offerunt.

Concursare, de siogulis, vario significatu, Rosc. Am. 29, qui tum dies noctesque armati *concursabant*. Verr. V, 31, praetores obire provinciam et *concursare* consueverunt. ibid. 12, quum *concursant* ceteri praetores; h. e. quum peragrant provinciam, obeunt fora, et iuris dictiooem exercent.

Concursatio, studium, contentio etiam singulorum hominum, Sull. 23, eius *concursatio*. ad Div. I, 1, Libonis et Hypsaei non obscura *concursatio* et contentio, etc. — Agr. I, 3, *concursatio* decemviralis, de peragratione provinciarum a Decemviris suscipienda. — tumultus. Dom. 6, *concursatio* puerorum nocturna.— Div. II, 71, cedo, qui sit ordo, aut quae *concursatio* somniorum. —Brut. 69, C. Cosconius.... eam verborum copiam..... praebebat populo, cum multa *concursatione* et clamore; h. e. ut populus *concursaret* ad eum audiendum, et clamores faceret. Vel, de ipso concorsante in Rostris.

Concursio. Verr. I, 30, quid huius lacrymas et *concursiones* proferam: ubi Hotomanus malebat *concursationes*. v. *concurrere*. Acad. I, 3; Fin. I, 6; Top. 20; Or. 44; Her. IV, 12; Or. III, 54.

Concursus, tumultus, Sull. 5, lapidatio atque *concursus*. Catil. I, 1, *concursus* bonorum. Hinc et illod Acad. II, 22, sustinere non potuit *concursum* omnium philosophorum, sc. contra disputantium. — structura. Orat. III, 43, *concursus* verborum hiulcus. — Deiot. 40, *concursus* facere, de eo, quo conspecto homines concurrere solent. — multitudo. ad Div. VII, 33, *concursus* occupationum. Fin. II, 34, *concursus* honestissimorum studiorum.

Concutio, Tusc. IV, 8; concutere rempublicam, Phil. II, 42.

Condecentia, Or. III, 52. Pearcius autem e mss. restituit *decentia*; quod illud nullem auctoritatem idoneam habet.

Condemnare. Verr. V, 69, omnium mortaliom sententiis *condemnavi*, i. e. feci, ut *condemnaretur*, de accusatore; ut alii quoque dixere: Plin. XXXVI, 2, Verres, quem Cicero damoaverat; Livius VII, 16 extr. etc. ibid. II, 8, sibi *condemnat*, Veneri absolvit, h. e. absolvit qoidem, ne quid Veoeri dare, cogatur; sed tamen cogit sibi dare, ut absolvatur. Caecin. 31, *condemnari* aponsionis. — Cluent. 22, nullo praeiudicio facto ex ipsa causa *condemnare*.

Condere. Verr. V, 29, *condere* in carcerem. — *condere* alicuius laudes, Att. I, 16, i. e. celebrare. v. Burm. ad Albinov. 343. Aedificare, Cat. III, 1; componere; Tusc. IV, 41; Att. I, 16; abscondere, Nat. D. II, 61; Clueot. 26; Rull. II, 26; Verr. IV, 63.

Condicere. ad Div. I, 9, denuntiare alicui, nos ad coenam venturos. v. Hotom. ad Rosc. Com. 9.

Condimentum. Q. fr. I, 1, multis *condimentis* humaoitatis mitigare. Add. de Am. 18; Fin. II, 28.

Condiscipulus, Att. V, 19.

Condisco, Disco, Quiot. 3; Planc. 5.

Conditio, status hominis. Off. I, 13, infima *conditio* est servorum. — voluntas alterius, arbitrium quod nobis praescribitur, etc. Verr. III, 62, venire ad *conditiones* alicuius, pro facere, quod quis vult. Quint. 6, perduceret eum ad suas *conditiones*. Att IX, 15, utar *conditione* Caesaris, que sc. mihi veniam dare vult. ibid. VIII, 15, ac-

cedere ad *conditionem*, i. e. accipere. ibid. VII, 13, tempus *conditionum* amissum est. — pactio, transactio. Act. 1 in Verr. 6, manait in *conditione*. ad Div. VI, 2, armis *conditione* positis. Off I, 7, sunt privata nulla natura, sed aut veteri occupatione, aut lege, pactione, *conditione*, sorte. Cf. Quint. 22: — ius. Quint. 28, *conditione* pari uti. Verr. I, 54, *conditione* optima esse dicuntur in redimendo, qui praecipuum aliquod ius habent redimendi, ut ad ipsos potius, quam ad alios res redimenda perveniat, ius προτιμήσεως Agr. III, 2, optima *conditione* praedia: pro quo dicitur saepissime *optimo iure*. — Sed Verr. II, 59, optima *conditione* locare, est quam *minimo* pretio. Q. fr. II, 2, bona *conditio*, de emtione. Att. XII, 3, Vecteni *conditio* semisse: versura a Vecteno sub usuris semissibus. — natura rei. Marcell. 4, o qua *conditio* visque victoriae devicta est. ibid. 3, quae naturam at *conditionem*, ut vinci possent, habebant. — largitio. Q. fr. I, 1, 1, nullius pecuniae *conditione* ab integritate deduci. Manil. 23, quibus *conditionibus*, quibus iacturis homines in provincias proficiscantur. Ita scilicet capio: nam *conditio* ponitur pro eo, quod est in *conditione*. I. Fr. Gronovius autem, de Sest. IV, 4 extr. pactiones; *conditionibus* et syngraphis factas, interpretatur; sed addit: promissa pecunia, vel gratia. — Similis usus huius vocis est, quum ponitur pro nuptiis, quia fiunt sub *conditione* dotis; s. pro femina, quam uxorem ducimus dotis ratione habita. de Am. 10, uxoria *conditio*. Phil. II, 38, filiam eius, sororem tuam, eiecisti, alia *conditione* quaesita, et ante perspecta. Ad q. l. v. Abram. et Graev. — Hinc deinde simpliciter dicitur de feminis et viris, quibuscum res est, etiam extra coniugium. Coel. 15, Claudia dicitur *conditiones* legere, h. e. adulescentes, viros, quibuscum cubet; ubi vid. Abram. Cf. Gron. Obs. I, 6, et Graev. ad Sueton. Aug. 69. v. *perspicere*. — Flacc. 10, tamen in *conditione* atque exemplo pertimescenda videantur. Mur. 28, iniquam legem, iudices, et miseram *conditionem* instituat periculis hominum. Catil. II, 7, *conditionem* miseram non modo administrandae, sed etiam conservandae reip. Et sic saepissime *conditio* dicitur. — Rab. perd. 5, *conditio* et expectatio. Ibi *conditio* est, quam philosophi *possibilitatem* dicunt; quum aliquis est eo loco, statu, etc. ut ei aliquid accidere possit.

Conditio. Nat. D. II, 58, *conditiones* ciborum.

Conditor. Sen. p. R. 6, *conditor* convivii.

Conditus, repositus ad usus futuros, Verr. II, 2, id non apud eos nasci, sed domi *conditum* putaremus. Mur. 24, ut ei iam domi *conditus* consulatus putaretur: et sic saepe Natur. D. II, 60, mandentur *condita* vetustati.

Conditus, suavis. Brut. 48, nemo suavitate *conditior*. ibid. 29, nisi id, quod dicitur, sit voce, vultu gestuque *conditus*.

Condocefacio, doceo, Tusc. V, 31; Nat. D. II, 64.

Condoleo, de membris dolore affectis; Or. III, 2; Tusc. II, 22.

Condolescere Acad. I, 10.

Condonare, donare, tradere in potestatem alterius. Dom. 23, quum alteri totam Achaiam... bona ei civium *condonares*. Agr. II, 15, regna decem virorum ditioni, iudicio potestatique *condonata* esse dico. ibid. 6, *condonari* certis hominibus omnia. Phil. II, 27, *condonabantur* apothe-

cas hominibus nequissimis. Phil. V, 3, agitur, utrum, M. Antonio facultas detur.... agrorum suis latronibus *condonandi*: ad q. l. Ferrarius idoneis auctoritatibus hoc genus loquendi, agrorum *condonandi*, pro *condonandorum*, defendit. Cf. Drak. ad Liv. XXV, 23. — Hinc ducitur elegans ratio, quum *condonare* dicitur v. c. pro *condemnare*, ita uti dedere, ac pro omni actione, qua quis homo, aut res aliqua, in potestatem alterius venit. Huius generis exempla haec sunt: Verr. I, 41, *condonare* alicui hereditatem; de praetore, qui alicui hereditatem decernit praeter ius. Coel. 32, ne patiamini M. Coelium libidini muliebri *condonatum*, i. e. damnatum in mulieris gratiam. Fr. pro Scauro, ut M. Aemilius.... vanissimae genti, et prope dicam, pellitis testibus *condonetur*. V. Gron. Sestert. IV, 9 extr. — Sed etiam in bonam partem dicitur, pro *absolvere*. Cluent. 39, non tibi ac defensioni tuae *condonatum* esse Oppianicum. — *condonare* aliquem alicui eleganter, est pro ignoscere alicui in alterius gratiam, uti concedere, de quo supra. Ligar. 12, condonare aliquem reipubl. it. Phil. V, 18; inimicitias reip. *condonare* pro omittere inimicitias, quia salus reip. ita postulat.

Condonatio, Act. I in Verr. 4, in iure dicundo bonorum possessionumque contra omnium instituta addictio et *condonatio*. V. *condonare*.

Conducere pro redimere, opponitur locare, de Div. II, 21, qui columnam de Cotta et Torquato conduxerat faciendam. Sic apud Phaedrum Simonides carmen *conduxisse* certa mercede dicitur. Congregare, coniungere, vide Inv. I, 40; ibid. II, 1; Coel. 27; Q. Fr. III, 3; Inv. I, 30; Att. I, 47; Prov. Cons. 4.

Conductio, Act. I in Verr. 6, *conductio* renuntiata est; ante dicta est pactio et conditio, — Inv, I, 4, *conductio* est, quum propositio et assumtio in conclusione coniunguntur.

Conductor, redemptor, ad Q. fr. III, 1.

Conductus, redemptus, Coecin. 32; Verr. III, 21; pretio allectus, Inv. I, 1; Mur. 32; Sext. 17.

Conduplicatio, figura elocutionis, Her. IV, 28.

Conduplico, de Div. I, 14; Or. III, 39.

Confatalis, Fat. 13, συνειμαρμένη.

Confectio, Flacc. 9, *confectio* tributi, exactio. Div. I, 51, *confectio* materiae, est usus materiae ad res ex ea conficiendas, Partit. 7, *confectio* memoriae, i. e. opus memoriae.

Confector belli, ad Div. X, 20. — qui perdit, absumit. N. D. II, 15, ignis est *confector* et consumtor omnium.

Confectus, absolutus, perfectus, ad Div. III, 11; Or. I, 7; Prov. Cons. 8; Att. XVI, 4; Phil. XIV, 4; Leg. I, 6; Top. 6. Debilitatus, consumtus, Fin. I, 2; ad Div. XIV, 4; Cat. II, 5; Rab. Perd. 7; Att. XI, 11; Phil. II, 3.

Conferre, de discente. Lael. 1, me ad pontificem Scaevolam *contuli*. — Planc. 14, *conferantur* multa in eum. ibid. aliorum dicta in me *conferuntur*, h. e. mihi tribuuntur, tanquam a me profecta. — Verr. III, 12, *conferre* capita, est clanculum deliberantium. — Or. III, 61, *conferre* causam in tempus, h. e. in angustias temporis — Verr. V, 30, supplicia ad tuum, non ad populi romani tempus *conferres*? h. e. sumes tibi supplicia, quum tibi placuerit, non quum utilitas reip. postulat. — Planc. 19, non possum magis pedem con-

ferre, ut aiunt, aut propius accedere. — Lig. 1, orationem ad misericordiam *conferre*, est abstinere a defensione, et uti deprecatione, loco defensionis. — convertere. Sull. 14, vos me ab omnibus cogitationibus ad salutem reipubl *contulistis*. Sed Graevius legendum censebat ex Pal, 9 *convertistis*, praeter necessitatem. Nam *conferre* Ciceroni dici pro *convertere*, quum illud docet, quod autea proposuimus ex Ligar. 1, orationem ad misericordiam *conferre*; in quo commode *conferre* per *convertere* explices: sed etiam haec, Marcell. 6, dii spem salutia ad clementiam victoris et sapientiam *contulerunt*. Phil. XII, 3, *conferre* se in salutem reipubl, Off. III, 20, ex homine se *conferet* in belluam: ut Ovid. Met. XII, 145, corpus deus aequoris altam contulit in volucrem. — ad Att. XI, 12, rem ad me esse *collatam*, pro *delatam*, nempe ad arbitrium meum, ut de ea constituam. — Att. XIII, 19, Academica cum Catulo, Lucullo, Hortensio *contuleram*. — deliberare. ad Att. XVI, 3, coram hoc *conferemus*, atque de hoc deliberabimus.

Confertus, Tusc. III, 19, liber *confertus* voluptatibus: h. e. in quo de nulla re, nisi de voluptatibus, agitur; s. in quo multa de voluptate disputatio est. add. Acad. II, 40; Sext, 40; Fin. II, 20.

Confessio, de Div. I, 17; Ac. I, 12.

Confessus, passive. Verr. III, 56, res *confessa*.

Confestim, Inv. I, 28; Phil. V, 12.

Conficiens. Flacc. 19, civitas *conficientissima* literarum: diligenter referens omnia in literas.

Conficio, facio. Verr. IV, 45, *conficere* sacra. — efficio. Partit. 26, causa *conficiens*. Inv. I, 55, mitem *conficere*, — interficio. Mil. 14, sica illius me paene *confecit*. — absumo. Sext, 51, ornamenta equestris ordinis *confecit* — comparare, cogere. Flacc. 9, *conficiendae* pecuniae ratio. — Quint. 15. praeconis vox praedicat, et pretium *conficit*, definit, — Att. XIII, 18, *conficiamus* hortos, i. e. negotium de hortis.

Confictio, criminis, Rosc. Am. 13.

Confidens in malam partem dicitur consuetudine, fidens in bonam. Tusc. III, 7, Coecin. 10; Phil, XI, 7,

Confieri. ad Div. IV, 5, per quos consolatio *confieri* debet. V. Graev. et Oudendorp. ad Sueton. Caes, 20; Heins. ad Virgil. Aen. IV, 116.

Confido, Tusc. III, 7; Att. IX, 4; Att. XVI, 16; Tusc. V, 13; Att. XVI, 7.

Confidentia, in malam partem, Flacc. 10; Phil. II, 40.

Configo. Ar. Resp. 5, ducentis *confixus* SCtis: in quem SCta facta sunt. Cf Phil. XII, 7. — Phil. VII, 2, cogitationes in reipubl. salute *configere*, pro defigere. v. et *confixum*.

Confingo, crimen, Rosc. A. 11; Her. II, 8.

Confinis, propinquus, Her. IV, 11.

Confinium, vicinitas, Off. II, 18.

Confirmare. Quint. 11, quum te ipse *confirmasses*; h. e. quum quantumvis obstrepente pudore, aliisque dubitationibus, tamen statuisses fortis esse, et appellare hominem de pecunia. — animum addere. ibid. 25, tum mihi Roscius.... *confirmandi* mei causa dixit. — Fin. V, 32, iste locus tibi est *confirmandus*; Asseverare, Att. XVI, 5; ad Div. III, 10; ibid. VI, 6; Or. II, 2. argumentis comprobare, Fin. I, 9; Or. II, 19; Inv. I, 30; Vers. II, 8.

Confirmatio, institutio, Arch. 7, ubi altera lectio est *conformatio*. Fin.

censu suffragia feruntur, et centuriae numerantur, a prima classe facto initio, ut fieri ex instituto Servil solebat, sed suffragia omnium classium et centuriarum numerantur; ut primo cuiusque civis suffragium eamdem vim habeat, deinde nesciatur, quis quemque suffragio suo consulem aut praetorem crearit. Id ut fieret, ambitus tollendi causa, postularat Servius Sulpitius; et hanc Cicero appellat aequationem gratiae, dignitatis, suffragiorum. Apud Liv. XXVI, 28, viri docti frustra torquent se in explicando confuso suffragio: Drakenborchius autem auctoribus codd. sustulit.

Confusus, commixtus, Or. 57; Ac. II, 37; Off. I, 27; Leg. 11; Or. 11; de Div. II, 28.

Confutare. Tusc. V, 31, dolores confutare; i. e. resistere dolori, eumque supprimere: eleganter profecto. Nam *confutare* proprie est aquam ebullientem supprimere, ne exundet.

Confutatio, Her. I, 2.

Congelare, animus congelatus ad Div. II, 13.

Congemere, Mur. 25.

Congerere, portare, de Div. I, 36; colligere, Brut. 86; ibid. 97; Planc. 31. Tribuere, de Am. 16.

Congestus, de Div. II, 32.

Congiarium, Att. X, 7, vulgo dona, quae inter populum urbanum distribuuntur. Res frumentariis largitionibus ortum traxit; de quibus vid. Spanh. de usu et Pr. Num. t. II, p. 529; qui recte monet, h. l. *congiarium* dici de eo, quod postea *donativum* dictum est, quia militibus illud *congiarium* datum. ad Div. VIII, 1, *congiario* donatus a Caesare.

Conglacio ad Div. VIII, 6, Curioni tribunatus *conglaciat*. Nil tribunatu agit.

Conglobari, Nat. D. II, 45.

Conglobatus, frequens et densus. Partit. 16, maxime valent definitiones *conglobatae*, et consequentium frequentatio. Nat. D. II, 39; Acad. II, 37.

Conglutinare, componere, coniungere. Or. I, 42, dissoluta et divulsa *conglutinare*, dicitur de eo, qui aliquid in artis formam redigit. Phil. III, 11, totus est ex audacia, petulantia, etc. *conglutinatus*. Att. VII, 8, amicitias *conglutinare*.

Conglutinatio. Or. 23, *conglutinatio* verborum: de structura et collocatione, compositio, de Sen. 20.

Congredior, convenio, Att. II, 24; Pugno, Lig. 3; Sull. 16; Top. 23.

Congregabilis, Off. I, 44.

Congregatio, Fin. III, 20.

Congressus. Coel. 8, *congressu* et constituto de iniuriis experiri, est id, quod Cicero, Quint. 11, intra parietes experiri vocat, et opponit summo iuri: ad quem l. v. Hotomanous, qui docet moris fuisse, ut ante, quam in ius irent, viderint, si privatim, adscitis amicis et disceptatoribus domesticis, res componi posset.

Congruens. Or. III, 59, actio menti *congruens* esse debet. de Rep. II, 1, orationi vita admodum *congruens*. conveniens, Brut. 31; Fin. II, 14; Leg. I, 10; Brut 38; Acad. II, 11.

Congruenter, apte ad rem et causam. Or. III, 10, *congruenter* dicere.

Congruere, consentire, de Am. 9; Verr. II, 52; Att. VII, 13; Fin. III, 9; Tusc. IV, 13. aptum esse Tusc. III, 55.

Coniectio. Div. II, 63, *coniectio* somniorum, i. e. interpretatio.

Coniector, Div. II, 65, interpres somniorum, portentorum, etc.

Coniectura. Muren. 4, *coniecturam* de tuo ipsius studio ceperis. de Div.

Conniti, Verr, III, 56, nervis omnibus *conniti*, Tusc. II, 21, *connisa* et progressa ratio.

Connivere. Tusc. I, 49, *conniventem* somno consopiri. Coel. 17, blandimentis naturae sopita virtus *connivet*. ibid. 24, *connivere* in sceleribus hominum.

Connubium. Top. 4, quicum *connubium* non est. *Connubium* est matrimonium inter cives: inter civem autem et peregrinae conditionis hominem, aut servilis, non est *connubium*, sed contubernium. v. Boëthius ad h. l. Hinc in missionibus militaribus, ap. Gruterum, Sponium, Maffeum et alios, *ius connubii* datur cum uxoribus, quas tunc habuissent, quum est civitas data: de quo vid. Maffeum in Antiquit. Aquitan. ep. 4.

Conor, audeo, Or. II, 14; Or. 30.

Conquassare, de Div. I, 43, *terra conquassata*, Sest. 26. gentes bello conquassatae.

Conquassatio. Tusc. IV, 13, *conquassatio* totius valitudinis corporis.

Conqueri, ad Div. V, 2; Verr. IV, 50.

Conquestio, in arte Rhetorica, Her. III, 13; Inv. I, 55.

Conquiesco, de corporis requie, Rosc. Am. 26, de animi quiete, vide Arch. 6, Att. I, 17; Manil. 6; Rull. I, 7; Att. XII, 38.

Conquirere, de uno. ad Div. V, 9, ut terra marique *conquireretur*, Cf. Verr. IV, 48; Or. I, 46. —pro quaerere. Agr. II, 35, aliquid sceleris *conquirere*.

Conquisite. Her, II, extr. *conquisitissime* conscripsimus, i. e, diligentissime, nulla re praetermissa.

Conquisitio, Prov. Cons. 2, exercitus durissima *conquisitione* collectus.

Conquisitor, ad Att. XIII, 21, int. militem.

Conquisitus, electus, Rull. II, 35. Insignis, Tusc. V, 21.

Consalutare, Or. II, 3; Phil. II, 23.

Consalutatis, Att. II, 18.

Consanesco, de animi dolore, ad Div. IV, 6.

Consanguineus, affinis, Inv. I, 24; Att. II, 23; de Div. I, 22.

Consauciare, Her. IV, 19.

Consceleratus, Rosc. A. 24; Pis. 20.

Conscendere, Q. Fr. II, 2; ad Div. XII, 25.

Conscensio, de Div. I, 32.

Conscientia, societas. Philipp. II, 11, quis nomen meum in illius gloriosissimi facti *conscientia* audivit? — Fin. II, 22, *conscientia* stabilis. Att. XIII, 20; Brut. 71; Parad. II; Leg. I, 4; Pis. 18; Off. III, 21; Nat. D. III, 35; Mil. 23; Catil. I, 1.

Conscindere. Att. VIII, 16, is me ab optimatibus ait *conscindi*, i. e. conviciis lacerari.

Conscisco. Brut. ep. 16, ante quam illud conscivi facinus: de qua forma vid. Gronov. ad Liv. XXI, 8.

Conscius ad Att II, 24, *conscium* de his rebus esse. Off. III, 8; ad Div. V, 4.

Conscribere, verbum militare, quum novi milites scribuntur, et in centurias describuntur. Quir. p. R. 5, quum homines *conscribi* centuriarique vidissem: quamquam ibi est de iis, qui a seditiosis hominibus colliguntur, et in centurias aut decurias *conscribuntur*, ut iis utantur ad depugnandum contra bonos cives. Sic dicitur etiam *describere*, de quo suo loco. Planc. 18, haec profer, huc incumbe, Laterensis, decuriasse Plancium, *conscripsisse*, sequestrem fuisse, etc. Hic est de alia, sed simili tamen re. Qui corrumpere populum student, eum in decurias describunt, et, quid decuriis singulis daturi sint, pronun-

tiant: illi autem, de quibus antea, in centurias describunt suos, ut pugnent. Itaque eodem loco pro *conscribere* dicitur etiam *describere*. Sic reperies etiam in Sen. p. Red. c. 13, et alibi. —Simul scribere Att. XII, 19, Balbus ad me cum Oppio *conscripsit*. Etiam ad Div. XI, 2, in epist. Brut. et Cassii vulgati habent, non *conscripsissemus* haec tibi: quod defendebat Nic. Rubenius ex altero loco. Sed Graevius e mss. quibusdam recepit *scripsissemus*. At dicitur etiam de uno pro *scribere*, Verr. V, 4, ubi tamen Graev. e cod. rescribi volebat *scribere*.

Conscriptio. Cluent. 47, falsae conscriptiones quaestionum.

Conscriptus. Patres *conscripti*, passim, dicitur pro patres et *conscripti*, ut docet Liv. l. II, c. 1. Antiqui *et* saepe omittebant, ut in illo: de vi armatis hominibus et aliis. Patres sunt ii, qui sunt generis patricii; *conscripti*, qui novo Bruti instituto ex equestri ordine, qui postea seminarium senatus fuit, senatui adscripti sunt.

Consecrare. Agr. I, 2, *consecravit* Carthaginem, i. e. usum soli, quo Carthago stetisset, hominibus ademit, sacrum fecit, ne arari, inaedificarique posset. — Leg. II, 2, patria, in qua omnia nostra ponere, et quasi *consecrare* debemus. — Tusc. III, 1, ars deorum inventioni *consecrata*, i. e. tributa, adscripta.

Consecratio. Balb. 14, *consecratio* capitis: genus legis sacrandae, quum scilicet caput eius sacrum pronunciatur, qui contra legem fecerit. vid. Ind. Legg. v. *sacratae Leges*.—Dom. 48, an *consecratio* nullum habet ius, dedicatio est religiosa? Ad hunc locum disputat Graevius de discrimine inter *consecrationem*, et dedicationem: quae tota disputatio hanc summam habet, ut *consecrationem* locorum, arearum, agrorum esse dicat; dedicationem autem templorum, ararum, simulacrorum. Sic a Clodio dicit *consecratam* esse aream Ciceronianae domus, dedicatum autem simulacrum Libertatis in area. In hanc rem etiam multa disputat Gutber. Iur Pont. III, 13, IV, 22; sed, ut omnia, parum accurate, quemadmodum ex his, quae dicam apparebit. Locus classicus de *consecratione* et dedicatione est pro domo a c. 45—56, ex quo haec notanda sunt: c. 46, si quis ... domum eius per pontifices dedicarit ... aedes Caepionis essent dedicatae ... et aram, et simulacrum, et templum dedicari, c. 47, si bona civis cuiuspiam *consecrarit*. c. 49, an tu haec ita perturbas, ut quicumque velit, quod velit, quomodo velit, possit dedicare? Video enim esse legem veterem tribunitiam, quae vetet, iniussu plebis, aedes, terram, aram *consecrare*. Vides, quod nota dedicare dicebatur, id statim *consecrare* dici, de iisdem rebus utrumque, aliter ac Graevio visum est. c. 52, ades ... dum dedico domum Ciceronis, ut mihi praeeatis, postemque teneatis. c. 55, aram *consecrare*. In dedicatione, ait Graevius, postis tenebatur. Etiamne, quum ara, simulacrum dedicatur? Iam aedes Ciceronis *consecratae* erant, non potest negari: diserte enim traditur; et hic postis tenebatur; v. c. 52, dedicatio fiebat populi iussu, sed et *consecratio*, c. 49. Plin. Hist. nat. VII, 35, Sulpitia ... quae simulacrum Veneris *dedicaret*. Valer. Max. VIII, 15, 12, ut Veneris Verticordiae simulacrum *consecraretur*. Sed non opus in re manifesta pluribus exemplis. Sed quoniam Graevium decepisse videtur locus a nobis primo loco propositus, in quo *consecratio* et dedicatio distingui videntur, age cum explicabimus.

Sensus autem eius hic sat: an consecratio aedium, bonorum, nullam habet ius, si iniussu populi facta est, dedicatio autem, s. consecratio simulacri Libertatis tantam religionem afferat, tantaque religione obliget aream? Scilicet Cicero non distinguit consecrationem a dedicatione in genere, sed absurdum esse dicit eiusdem rei, h. e. consecrationis, s. dedicationis diversam vim statui pro diversis rebus, quum in hac caerimonia non res, in qua adhibeatur, sed ipsa consecrandi dedicandique caerimonia et sanctitas spectetur. De consecratione et dedicatione multa disputat Mazochius de Amphith. Camp. p. 79 sqq.

Consectari. Caecin. 19, *consectari* verba, est nimis urgere literam, neque rem potius et rationem spectare; quod est calumniatorum et rabularum. —vexare. ad Div. VIII, 12, per hanc speciem simultatis eum *consectarer*. Cf. ad Att. II, 18.

Consectarium. *consectaria* sunt breves et acutae conclusiones: Fin. III, 7, *consectaria* stoicorum brevia et acuta. ibid. IV, 18, nunc venio ad illa tua brevia, quae *consectaria* esse dicebas. ibid. illud vero minime *consectarium*, sed in primis hebes.

Consectatio, Or. 49, concinnitatis consectatio.

Consectatrix, Off. III, 33.

Consectio arborum, N. D. II, 60.

Consecutio, effectus; quod quamque rem sequitur, locus rhetorum. Topic. 13, distribuitur hic locus in *consecutionem*, antecessionem, etc. Cf. Inv. I, 28; Or. III, 29. Intelligitur autem necessitas in consequendo, quae ubi non est, ibi tantum est adiunctio. v. Top. 12. —Partit. 6, *consecutio* verborum, est quum oratio non est perturbata generibus, casibus, numeris, personis, temporibus. —In dialecticis est *consectarium*, quod vocant, quod ex altero concluditur. Inv. I, 29, simplex conclusio ex necessaria *consecutione* conficitur. Fin. II, 11, quas *consecutiones* videat.

Consenesco. Attic. II, 13, cognomen (Magnus) *consenescit.* ibid 23, omnes illius partis auctores et socios *consenescere*, nullo adversario. Add. de Sen. 9; Cluent. 5.

Consensio. Or. III, 5, omnia una *consensione* naturae constricta esse. Gr. συμπάθεια. — Coitio. Planc. 15, et per hanc *consensionem*, quae honesta magis, quam vera, sodalitas nominaretur.

Consensus. Nat. D. III, 11; Div II, 14, 15, *consensus* naturae. Gr. συμπάθεια.

Consentaneus. Tusc. V, 8, quid cuique *consentaneum* sit, i. e. quid ex quoque sequatur, concludi possit. Acad. II, 9, *consentaneum* est ei, qui, etc. i. e. ei convenit, si sibi constare velit. Add. Off. III, 4; ad Div. III, 6; Nat. D. II, 22; Off. I, 2; de Div. II, 65; ad Div. IV, 13; Off. I, 27; Fin. III, 15.

Consentire ad aliquid. Att. V, 18; Phil. IV, 4. Add. de Am. 23; Rull. I, 3; Phil. IV, 3; ad Div. IX, 5; Accon. 1; Part. 9.

Conseptus, de Sen. 17.

Consequens, quod ex aliquo colligi concludique potest. Or. II, 53, demonstrando, id, quod concludere illi velint, non effici ex propositis, nec esse *consequens*. Tusc. V, 8, alterum alteri *consequens* est; de enuntiatione *conditionali* et *convertibili*, ut dialectici loquuntur. Quid sit propria *consequens*, atque quomodo differat ab adiuncto explicatur Top. 12. —Partit. 6, ut in simplicibus verbis, quod non est Latinum, sic in coniunctis, quod non est *consequens* (in quo non

est *consecutio*, v. *consecutio* verborum), vituperandum est.

Consequentia, Her. IV, 54; de Div. I, 56.

Consequi, investigando aperire. Act. I in Verr. 16, conatus alicuius *consequi*. — exprimere. Phil. V, 13, verbis laudes alicuius *consequi*. — sequi, probare. Catil. III, 6, quas sententias senatus sine ulla varietate est *consecutus*. — Verr. IV, 26, nullo modo possum omnia istius facta memoria *consequi*, aut verbis complecti. — studere alicui rei. Brut. 82, exilitatem illa de industria *consequebatur*. — pro *consectari* est in Brut. et Or.

Consero, consevi, Nat. D. II, 32.

Conserere. Orat. I, 10, ex iure manu *consertum*. Muren. 14, non ex iure manu *consertum*. Est autem formula veteris iuris de vindicationibus in re praesenti, quum vi civili et festucaria utuntur: de qua vide in primis Gell. XX, 10, et not. ad orat. pro Caecina.

Conserte. Fat. 14, omnia naturali colligatione *conserte* contexteque fiunt, i. e. naturali connexione caussarum.

Conservare. Verr. I, 47, voluntatem *conservare* mortuorum: curare ut fiat, s. facere, quod mortui voluerunt. Sic et officium *conservare* saepe est de Officiis. Balb. 16, maiestatem pop. R. comiter *conservanto*: est formula in clausulis foederum, quae indicat imperium pop. R. in socium populum. Aliud exemplum est in formula pacis cum Aetolis ap. Liv. XXXVIII, 11, ubi vid. Duker.

Conservatio. Off. I, 28, convenientia *conservatio*que naturae, est, quum facimus ea, quae naturae humanae conveniunt. Similiter *conservatio* officii dicitur.

Conservator, Att. VIII, 9, conservator inimicorum.

Conservatrix, natura conservatrix, Fin. V, 9.

Conservus, qui eidem domino servit, Cluent. 64; ad Div. XII, 3.

Consessor. Flacc. 11, *consessores* accusatoris, sunt eius advocati, at qui in eius subselliis in iudicio sedent.

Consessus. Flacc. 17, *consessu* vestro (sc. iudicum), i. e. quum vos in iudicio consideretis. Sext. 50, gladiatorum *consessus*. c. 54, gladiatorii *consessus* sunt ludi gladiatorii.

Consideo. Muren. 8, *consedit* nomen in quaestura. Desiit celebrari post quaesturam. Add. Att. I, 13; de Sen. 18; de Div. I, 36, 37; Fin. I, 16; Or. Resp. 12.

Considerare de re aliqua, ad Div. XIV, 14; Off. III, 4.

Consideratus Font. 12, verbum *consideratissimum*. Acad. II, 19, *considerata* iudicia.

Considio. Orat. III, 5, ibi magna exspectatione audiendi *considitur*. Att. II, 6; Univ. 2; Or. III, 47.

Consignare, vid. Or. II, 55; Leg. III, 20; de Div. I, 40; Quint. 6.

Consignatus. Tusc. I, 24; insitae et quasi *consignatae* in animis notiones.

Consiliarius, Att. III, 17; ad Div. I, 2; Leg. III, 19.

Consilium. Quint. 16 extr. *consilium* capere, cum infinitivo pro gerundio: te *consilium* cepisse, hominis fortunas funditus evertere. — *consilium* et *concilium* differunt ita: *Concilium* dicitur de conventu hominum, qui audiendi causa conveniunt; *consilium* de eo, in quo deliberandi causa. v. Gronovius ad Liv XLIV, 2. Hinc Quint. 1, in *consilio* adsunt. Ibid. 10, in *consilio* esse. Cf. in Caecil. 4; Verr. II, 29. — de iudicibus, assessoribus eius, qui iudicio sive privato, sive publico praesunt. Hinc prae-

tor cum *consilio*, imperator cum *consilio* decem legatorum etc. Or. I, 20. *consilium* dimittere. Rabir. perd. 2, etc. *consilium* publicum, de senatu; sed Rosc. Am. 52, de iudicio dicitur. =deliberatio. Verr. I, 9; Cluent. 80, mittere in *consilium*, dicitur, quum is, qui praeest iudicio, perorata causa iubet iudices sententiam ferre. Id fiebat olim post deliberationem communem, cuius vestigium reperies Verr. III, 12; cuius potestas quum fieret a praetore, in *consilium* mitti iudices dicebantur. Ipsi autem iudices dicuntur ire in *consilium*. Catil. I, 4, publici *consilii* particeps dicitur, qui interest deliberationibus senatus. Verr. I, 11; Cluent. 20. — publicum *consilium* est etiam decretum senatus. Verr. II, 5, nulla alia civitas publico *consilio* laudat. —callidum inventum. Nat. D. III, 6, *consilium* imperatorium. Gr. στρατήγημα. — prudentia, ea facultas animi, cui prudentia inest. Muren. 12, mulieres propter infirmitatem *consilii*.

Consimilis, Or. I, 33; Phil. II, 2.

Consistere. Tusc. II, 16, sanguis *consistit*. —desinere. Or. I, 4, ambitio *consistit*. —Tusc. I, 23, omnis natura *consistat* oportet. ad Div. VII, 26, διάῤῥοια coepit *consistere*. — de iis, qui sibi obvii facti *colloquuntur*. Act. I in Verr. 7, cum hoc *consistit*, hunc amplexatur, iubet sine cura esse. — immorari. Verr. I, 38, in uno nomine *consistam*. Partit. 35, *consistet* in singulis. — Rosc. Am. 52, non modo nulla culpa, sed ne suspicio quaedam potuit *consistere*. Cluent. 29, similis in aliis nonnullis suspicio *consistebat*. — non *consistere* dicuntur, qui ita sunt perturbati, ut, quod velint, facere non possint. Verr. I, 3, *consistere* animum non sinunt. Phil. II, 28, *consistere* mente non posse. Dom. 54, ut neque mens, neque lingua *consisteret*. Cluent. 39, non posse *consistere* in dicendo, se quia acclamationibus impeditur. Contrarium est in his: Or. 9, qui in forensibus causis praeclare possit *consistere*, i. e. bene eas agere. Quint. 24, diffidebam, me animo satis certo et confirmato in hac causa posse *consistere*. Sumtum e re gladiatoria docet Burmann. ad Quintil. Decl. VI, 9. —dicitur et pro tutum esse. Quint. 30, miserum atque infelicem tandem posse *consistere*. —verbum in re talaria. Div. II, 21, Venerium casu iaci posse, quatuor talis iactis, quadringentis centum Venerios non posse *consistere*. vid. *Venerius*. —Partit. 29, *consistere* dicitur orator, quum constituit, quomodo causam tractare velit, utrum negare factum, an defendere; unde et status dicitur.

Consitio, de Senect. 15; *consitura*, de Rep. I, 17, i. q. satio.

Consitura, de Div. I, 49.

Consitus, de Sen. 17.

Consobrinus, natus ex duobus fratribus vel duabus sororibus; Off. I, 17.

Consociatio, Off. I, 41; ibid 44.

Consociatus, Phil. IV, 5; Par. VI, 2; Fin. III, 20.

Consociare. In Sen. p. R. 7, ausus es cum A. Gabinio *consociare* consilia pestis meae.

Consolabilis, ad Div. IV, 3, vix consolabilis dolor.

Consolari. ad Div. IV, 8, *consolari* dolorem alicuius. ibid. VI, 4, *consolari* de re aliqua.

Consolatio, de Sen. 2; Tusc. III, 32; Off. I, 14.

Consolator, ad Div. VI, 4.

Consolatorius, Att. XIII, 20.

Consolidatus. ad Div. V, 20, rationes *consolidatae*, sunt in quibus

accepta et expensa consentiunt, quae quadrant, ut alio loco Cicero dicit, liquidae sunt, ut docet Ascon. ad Verr. I.

Consonus, consentaneus, aptus. Att. IV, 16, *consonum* putari.

Consopio, Tusc. I, 38; somno consopiri sempiterno, Ibid. I, 49.

Consors. Flacc. 15, *consortes* mendicitatis. Mil. 37, *consors* temporum meorum.

Consortio, societas. Off. III, 6, tolletur omnis humana *consortio*.

Conspectus, de oculis, Tusc. I, 50; de animo, Fin. V, 34; ad Div. II, 5; Phil. II, 4; Or. III, 40.

Conspergo, Planc. 41; Acad. I, 2; Or. III, 25.

Conspicio, Mur. 41; Catil. III, 8; Cornel. fragm.

Conspirare. Ligar. 12, consensus *conspirans*. Cf. ad Div. X, 12.

Conspiratio, consensus. Catil. IV, 40, *conspiratio* bonorum.

Consponsor, qui una cum alio spondet, Att. XII, 17; ad Div. VI, 19.

Consputo. Q. Fr. II, 3, Clodiani nostros consputant.

Constans, Rosc. Am. 14, opponitur amenti, cuius sc. mens non potest sibi constare. Off. I. 40, oratio *constans*, est hominis sani et recte loquentis. — *Constantes* qui dicantur, vid. in *constantia*.

Constanter. Or. 58, oratio aequaliter et *constanter* ingrediens, de oratione numerosa. Tusc. V, 8, non *constanter* dicuntur, i. e. sibi repugnant, non consentanea sunt. Cf Acad. II, 3; Fin. V, 27. — cum dativo. Tusc. V, 9, quam sibi *constanter* dicant, v. *constantia*.

Constantia. Planc. 16, *constantia* tua dignum, i. e. si id fecisses, tum tibi constares in hac re, et id erat sapiente homine dignum. — Consensus, convenientia. Off. I, 7, dictorum factorumque *constantia*. Her. II, 6, testimoniorum *constantia*. —*Constantia* philosophorum, Tusc. V, 10, est, quum nihil decernit, quod alteri decreto suo non consentiat, quum omnia inter se sunt apta et connexa. —*Constantia*, quum virtus est, in eo inest, ut idem semper sequare, iisdem consiliis utare, semper idem eodemque modo agas, sed in rebus honestis et bonis. Sed quia id non faciunt, aut facere possunt, nisi in quibus est vera virtus, propterea subinde *constantia* pro virtute dicitur, ut levitas pro vitio: exempla frequenter occurrunt. —Pluralis *constantiae* est. Tusc. IV, 6.

Constare. ad Div. VII, 1, *constitit* mihi fructus otii mei: cepi fructum. Simile est illud Brut. 97, cernimus, vix singulis aetatibus binos oratores *constitisse*, fuisse. — pro exstare. Or. II, 22, quorum scripta *constent*. Sed, opinor, simul intelligenda certa *γνησιότης* scriptorum, ut Verr. II, 77, sic ut literae *constarent* integrae. — Cluent. 39, suis iudiciis *constare*, i. e. non recedere a superiori iudicio, et diversum iudicare. ad Div. I, 9, in sententia *constare*.

Consternere, de Div I, 32; Sext. 39.

Constipare, Rull. II, 29.

Constituere. Verr. I, 1, *constituere* accusationem, dicitur actor, quum ea comparat, quae ad accusationem sunt necessaria. Part. 9, fidem *constituere*, est facere, ut fides habeatur, ut fide digni videamur. Muren. 5, ex Asia laus familiae *constituta* est, i. e. comparata. Verr. V, 24, post *constitutum* imperium, i. e. postquam imperium nacti sumus. Rabir. perd. 2; Or. I, 9, *constituere* rempubl. dicuntur, qui legibus, aliisque rationibus, malis reipubl. ingravescentibus medentur.

Agr. II, 5, a Gracchis video multas esse reip. partes *constitutas*; multas leges esse, ut iudiciarias, frumentarias latas, reipubl. salutares. Marcell. 8, *constituenda* iudicia, i. e. restituenda. Att. IV, 1, *constituere* reliquias suas. v. *constitutus*, II, 4. Agr. II, 5, Gracchos plebem in agris publicis *constituisse*. v. *collocare*. —*constituere* dicuntur, qui de re aliqua paciscuntur, inter quos de re aliqua convenit. Att. I, 7, Cincio HS. viginti millia *constitui* me curaturum. Vide plura ex Cicerone exempla collecta a Gronov. Obs. I, 1, p. 14, 15.

Constitutio, in rhetoricis quid sit, Inv. I, 8. —de reipublicae genere ex tribus optimis aequato et temperato, de Rep. I, 45, haec *constitutio* primum habet aequabilitatem quamdam magnam, etc.

Constitutus, comparatus. Tusc. II, 4, ita animo *constitutus*. —*constitutum* dicitur, quidquid iam eo perveoit et redactum est, quo debuit, ut, quale sit, cognosci possit. Rosc. Am. 6, *constituta* victoria. Or. II, 10, res *constituta* et definita. Rosc. Com. 11, lite contestata, iudicio damni iniuria (dati) *constituto*. —Verr. III, 61, *constitutum* crimen ex periculi tui tempore, i. e. fictum et compositum. —*constituta* dicuntur, quae in bonum statum pervenere. vid. *constituere*. Rabir. Post. 1, bene *constitutae* fortunae. Sext. 45, bene de rebus domesticis *constituti*. ib. 65, bene natura *constituti* viri, sunt naturali honesti amore imbuti. de Am. 13, animi bene *constituti* est, laetari bonis rebus, dolere contrariis. Off. II, 11, respublica *constituta*. Tusc. II, 6, corpus bene *constitutum*. Att. XI, 3, rebus *constitutis*, i. e. bello civili finito, et rebus ad meliorem statum redactis. —*Constituta* dicuntur, de quibus inter duos pluresve convenit. ad Div. VII, 4, si quid *constitutum* habes cum podagra, fac in alium diem differas. Coel. 25, *constitutum* factum cum servis. Caecin. 12, ad *constitutum*, Int. diem. Att. XII, 1, ad *constitutum*, int. locum. Coel. 8, congressu et *constituto* coepisse de tantis iniuriis experiri. v. *congressus*. Sic Top. 12, locus, *constitutum*, convivium. De hac significatione vid. plura ap. Gronov. Obs. I, 1, p. 14, sq.

Constratus. Verr. V, 34, navis *constrata*. v. *apertus*.

Constrictus, vinctus, Phil. VII, 8; Or. I, 52; Catil. I, 1; constricta coniuratio, sic Balb. 5; Brut. 8.

Constringo, vincio, Pis. 21, 46; Tusc. II, 21; Or. I, 42.

Constructio, compositio, Acad. II, 27; Or. I, 5; Brut. 78; Or. 44.

Construere. Agr. I, 5, pecuniam *construere* et coacervare. Add. de Sen. 20; Nat. D. II, 52; Phil. II, 32.

Constuprare. Att. I, 13, 15, emptum constupratumque iudicium.

Consuasor. Cluent. 5.

Consuescere. de Am. 17. Her. I, 1; Verr. V, 12.

Consuetudo. Or. 10; ad Div. II, 9; Tusc. V, 26.

Consulere. Verr. I, 42, qui *consulebantur*, sunt ICti, ut in or. pro Murena. —cum praepos. de Sull. 22, de salute suorum *consulat*; i. e. s. saluti; Leg. I, 4; Q. Fr. I, 1; ad Div. IV, 9.

Consultatio, in rhetoricis est quaestio infinite, locus communis, quae et θέσις; dicitur, Partit. 4, 18, 20. Her. III, 2; Att. VIII, 4; Or. II, 33, III, 28.

Consultare, deliberare, Off. I, 3; ibid. III, 3.

Consulto, e consilio, Off. I, 8; Nat. D. I, 31.

Contente, cum summa contentione vocis, aut virium. — Tusc. II, 24, *contente* dicere. v. 34, *contentius* ambulare.

Contentio, comparatio. Off. I, 17, si *contentio* fiat. Partit. 2, rerum *contentiones*, quid maius, quid par, quid minus sit, etc. — Or. II, 5, *contentio* animi, vehemeus conatus, Or. II, 6; Arch. 6; Nat. D. III, 39. — Pugna, Off. I, 26; Or. III, 61; ad Div. II, 12.

Contentus (a *contendo*), Fin. IV, 27; Tusc. II, 24; Or. 17; Mur. 15; Sest. 6.

Contentus, qui in aliqua re acquiescit, nihil ulterius postulat. Cluent. 42, animadversionibus censoriis non ita *contenta* fuit civitas nostra, ut rebus iudicatis.

Conterere, refutare. Tusc. V, 30, *conterere* atque contemnere facile est reliqua bona ex collatione. Prov. Cons 13; ad Div. I, 9; Leg. I, 20; Fin. V, 20; Or. I, 58; Att. IX, 4.

Couterreo, Or. I, 49.

Contestari, proprie est testem aliquem in re aliqua facere hac formula: testis esto. Vnde litem *contestari* ad Att. XVI, 15; Rosc. Com. 11, est, quum adversarius uterque, qui controversiam ad praetorem detulerat, iudicio disceptandam, causa exposita, breviter et narrata praetori, dicebat praesentibus: testes estote. v. Macrob. Saturn. III, 9; Festus in h. v. Menardus ad Cic. pro Rosc. Com. 11.

Contestatio, fragm. orat. I pro Cornelio, i. e. supplicatio, obtestatio.

Contexere ad Div. X, 13, *contexere*, extrema cum primis, h. e. efficere, ut extrema similia sint, respondeant primis.

Contexte. Fat. 14, omnia *contexte* fiunt, h. e. naturali connexione et implicatione causarum et effectuum.

Contextus. Part. 23, totus *contextus* orationie, pro tota oratione. Fin. V, 28, mirabilis apud eos est *contextus* rerum; de philosophis, in quorum philosophia constantia reperitur, quum omnia inter se consentiunt, inter se epta sunt.

Contextus adj. Tusc. V, 33, *contextae* voluptates, pro perpetuie, quarum alia aliam continenter excipit.

Conticere et *conticescere*, vid. Cat. III, 5; Red. in Sen. 7. Pis. 2, Phil. XIV, 12; Off. I, 1; Mur. 10.

Continens, quod rem *continet* vid. *continere*. Partit. 29, ea quae sic referuntur, *continentia* causarum vocentur, etc. —Fin. II, 19, *continens* genus est idem, non interrupta serie, avus, filius, nepos. —hoc fere sensu, de Rep. II, 3, terra *continens*. —*continentia* verba, Part. 15, quae per coniunctiones iunguntur. Inv. II, 12, *continentia* eum ipso negotio.

Continenter, perpetuo vid. Nat. D. I, 39; Acad. I, 8. continuato, Cf. Or. 39; Her. III, 12; Temperanter, Off. I, 31.

Continentia, abstinentia, Inv. II, 54, Off. II, 24.

Continere. *Continere* aliquid dicitur, quod est in eo summum et praecipuum, plurimum valet, in quo rei summa est. Brut. 29, rem *continet*. Partit. 29, defensionie rationes *continent* causas. Fin. IV, 6, quod *continet* philosophiam. — *Contineri* est etiam, pendere es re aliqua, conservari ab aliquo. Dom. 37, meus reditus vestro iudicio *continetur*. Marc. 9, vita corpore et spiritu *continetur*. Off. II, 21, nulla res vehementius remp. *continet*, quam fides. — *contineri* est porro, versari in re aliqua. Verr. III, 1, hac cura *continebatur*. — reprimere; coercere. Ar. Resp. 1, furentem exsul-

nimis brevis citius quam intelligi potest, praetervehitur. Tusc. III, 10, commemoratis brevibus et aptis inter se conclusionibus stoicorum: haec concluduntur *contortius* a stoicis.

Contortio dexterae, Her. IV, 19, est vis et nisus iaculandi. Fat. 8, *contortiones* orationis, de conclusionibus difficilioribus et fallacibus Chrysippi.

Contortulus. Tusc. II, 18, *contortulae* conclusiones.

Contortus. Or. I, 58, res *contortae* et difficiles. Tusc. V, 27, *contortae* conclusiones. Acad. II, 24, *contorta* et aculeata sophismata. Cf. in *contorquere*, et *contorte*.

Contra. Agr. II, 33, petere *contra*, dicitur de competitoribus. Muren. 4, quem *contra* veneris, h. e. quem in iudicio aliquo oppugnaveris. v. Manut. ad h. l. Cluent, 48, si quis *contra* dicere vellet, i. e. accusare.

Contractio, brevitas. Att. V, 4, meam in eo parcimoniam *contractio* paginae indicat. Partit. 6, *contractione* orationis fit obscurum.—*contractio* quum de animo dicitur, est πάθος triste, aut eius effectus. Tusc. IV, 31, eodem vitio est effusio animi in laetitia, quo in dolore *contractio* ibid. I, 37, quod in hoc inest omnis animi *contractio*, ex metu mortis.

Contractiuncula. Tusc. III, 34, morsus tamen et *contractiunculae* quaedam animi relinquentur.

Contractus, parvus, infirmus, deminutus. Cael. 31, quae studia in his iam aetatibus nostris *contractiora* esse debent. ad Div. VII, 31, propter res tuas ita contractas, ut nec caput, nec pedes. -brevis. Brut. 31, *contractior* oratio. — susceptus, initus, de negotiis, in primis pecuniariis. Att. VII, 7, quid sit optimum, male *contractis* rebus, plane video Sull. 20, ratione magna (sc. pecuniaria) *contracta* cum Mauritaniae rege. Off. I, 5, rerum *contractarum* fides. Rabir. Post. 9, hoc semel suscepto atque *contracto*. — Leg. II, 22, quaeque in porca *contracta* iura sint. Porca *contracta* esse dicitur, quum aliquid committitur, qood porca immolanda expiandum est, quae praecidanea dicitur. Davisius laudat Gell. IV, 6, ad q. l. v. Intt. Nam *contrahi* dicuntur, quae nobis culpa nostra et peccato accidunt, et perpetienda sunt. v. et ad Div. X, 18, non suis contractis, i. e. peccatis.

Contrahere, de iis, qui societatem in negotio aliquo pecuniario ineunt. Quint. 11, qui quum *contraxisset* (sc. societatem). Tusc. V, 36, qui nihil cum populo *contrahunt*, i. e. nihil agunt, non petunt, sc. honores. — Quint. 2, res quemadmodum gesta et *contracta* sit, videte. V. in *contractus*, n. 3. — *Contrahi* verba dicuntur, quum in pronuntiando ultima vocalis litera alterius verbi eliditur, propterea, quod sequens verbum a vocali incipit. Or. 45. — continere opponitur τῷ dissipare. de Am. 7, quae in rerum natura, totoque mundo constarent, ea *contrahere* amicitiam, dissipare discordiam. — deminuere, frangere. Divin. II, 58, *contrahi* autem animum Zeno, et quasi labi putat atque concidere, et id ipsum esse dormire. Q. fr. I, 1, te rogo, ne *contrahas* aut demittas animum. Offic. I, 29, appetitus *contrahendos* sedandosque.

Contrarie. Or. I, 31, *contrarie* scriptum, est in quo repugnantia sunt; at Part. 31, est aliud de eadem re scriptum. Or. II, 65 verba relata *contrarie*, est genus ridiculi, quum ei, qui nos lacessit, eodem modo respondetur. Exemplum vid. l. c.

Contrarius. Inv. I, 28, *contrarium*, quid sit? Tusc. II, 3, in *contrarias* partes disserere, est in utramque partem. Part. 34, *contraria* scripta. vid. in *contrarie*.

Contrectare. Tusc. III, 15, mente *contrectare* voluptates. Orat. III, 6, oppressi summis opinionibus.... leviter eruditorum hominum, qui, quae complecti tota nequeunt, haec facilius divulsa, et quasi discerpta *contrectant*.

Contrectatio, Nat. D. I, 27.

Contremiscere, Or. I, 26; totis artubus contremiscere. — fides virtusque contremuit, Sext. 31.

Contribuere. Att. XIV, 39, quaestores urbis ad eam rem pecuniam dare *contribuere*, solvere iubeant.

Contristare, ad Div. VIII, 9.

Contritus. Or. I, 34, praecepta communia et *contrita*. Cf. ad Att. XII, 27.

Controversia, disceptatio, Rosc. A. 31; ad Div. XIII, 69; Phil. IX, 5. Disputatio philosophica, Brut. 18; Or. I, 44; Off. III, 2.

Controversari, in fragm. Protag. ap. Priscian. VIII.

Controversus, Mur. 26: de Div. II, 50; Leg. I, 20.

Contrucidare, mactare, Sext. 37. Rempublicam pessumdare, Sext. 10.

Contrudere, compellere, Coel. 26; Verr. V, 27.

Contubernalis. Liger. 7, domi una eruditi, *contubernales* militiae sunt, qui simul stipendia faciunt, et in castris in eodem tentorio sub eodem decano degunt. v. Veget. II, 13. Cf. Planc. 11; Sull. 15. — Imperatorum autem *contubernales*, sunt adolescentes nobiles, qui in cohorte praetoria militent, ut, quoniam ea est circa imperatorem, sub eius oculis sint, cum eo esse, ab eo erudiri in re militari possint, eius consiliis intersint. v. Coel. 30. — ab his duobus generibus aliae dicendi rationes ductae. Sic Brut. 27, L. Gellius Carbonis *contubernalis* in consulatu, dicitur, quia eum sectatus est in consulatu, more adolescentum, qui se ad insignem aliquem virum applicabant, ut ab eo discerent, eius consiliis de re publica interessent. Cf. Sull. 12. Att. XIII, 28, *contubernalis* Quirini dicitur Caesar, quem, XII, 45, σύνναον eius vocat (v. Ind. Gr. in σύνναος), cui, ut Romulo, divini honores tribuebantur. Flacc. 17, *contubernales* Laelii vocat, quos paullo post hospites dicit, etc.

Contubernium, Planc. 11. v. *contubernalis*, n. 2, et intt. ad Sueton. Caes. 2; Vespas. 3. — de vita impudice maris et feminae extra coniugium. Verr. V, 40, ubi illud *contubernium* muliebris militiae in illo delicatissimo littore?

Contueri, Nat. D. III, 3, duobus oculis contueri; Or. III, 59. Considerare, Dom. 57, Tusc. III, 35.

Contuitus, Sext. 55.

Contumacia. Tusc. I, 30, *contumacia* libera, de Socrate.

Contumaciter, Q. Fr. I, 1; Att. VI, 1.

Contumax, Her. IV, 40.

Contumelia, convicium. Sull. 7, *contumeliam* iacere. — stuprum. Arusp. R. 20, *contumelias* piratarum passus est.

Contumeliose, Vat. 12, contumeliose maledicere

Contumeliosus, ad Div. V, 2; Q. Fr. 1, 2; Coel. 13.

Contundo, vi frango. Att. XII, 44, *contudi* animum, et fortasse vici.

Conturbare, decoquere, aes alienum contrahere. Planc. 28, fac me multis debere, et in his Plancio. Vtrum igitur me *conturbare* oportet? (int. rationes) Q. fr. II, 12, nihil esse, quod posthac arcae nostrae fiducia *conturbaret*. Cf. ad Att. IV, 7.

Conturbatio. Top. 12, titubatio, et si quae alia signa *conturbationis* et conscientiae.

Conturbatus. Tusc. III, 7, *conturbatus* oculus, i. e. morbo affectus.

Conus, Nat. D. II, 18.

Convalescere, sanari, Fat. 12; Tusc. III, 3; meliorem ad statum redire, Sull. 27; Att. VII, 3; Mil. 9.

Convallis, Rull. II, 35.

Convector. Att. X, 17, navi eius, et ipso *convectore* me usurum puto.

Convehere, arma convehere, Mil. 27.

Convellere, refutare. Or. II, 61, ne *convellere* adoriamur ea, quae non possint commoveri. — eripere. Att. V, 20, ut, quod tuo meoque beneficio puer habet, ne qua ratione *convellatur*.

Convenae, externi aut ignoti, Or. I, 9; Tusc. V, 20.

Conveniens, amicus, concors. Off. I, 17, bene *convenientes* propinqui. Cf. Rosc. Am. 34. Item consentiens. Divin. II, 39, inter augures *conveniens* et coniuncta constantia.

Convenienter. Tusc. V, 9, *convenienter* dicere aliquid; de philosophis est, quum, quod dicunt, non repugnat aliis placitis ipsorum. v. *constanter*.

Convenientia naturae, N. D. III, 11, est συμπάθεια. Cf. Div. II, 15, 60. — Fin. III, 6, quod ὁμολογίαν stoici, nos appellemus *convenientiam*, si placet. — Consensus, constantia. Nat. D. II, 21, hanc in stellis constantiam, hanc tantam tam variis cursibus in omni aeternitate *convenientiam* temporum. De Am. 27, in amicitia est *convenientia* rerum in ea stabilitas, in ea constantia.

Convenire. in aliquem *convenire* dicitur, quod ad eum pertinet, in eum cadit, ei aptum est. Rosc. Am. 23, suspicio *convenit* in aliquem. Sull. 7, contumelia ad maximam partem civium *convenit*. Fin. III, 14, si cothurni laus esset, ad pedem apte *convenire*. — constare, consentire. Tusc. V, 11, quam sibi *conveniat*. v. *convenienter*, Fin. III, 22, posterius priori non *convenit*. — res *convenit*, quum componitur pacificatione, etc. Att. IX, 6, dumque rem *conventuram* putamus. Phil. XIII, 1, si *convenisset*, sc. pax inter Sullam et Scipionem. Leg. I, 20, si nollent aetatem in litibus conterere, posse rem *convenire*. v. Gron. Sestert. p. 213. — in manum *convenire*, Top. 3, dicuntur uxores, quibuscum aut usu, aut coëmtione matrimonium contrahitur. v. intt. ad l. c. Flacc. 34, locus classicus. — Verr. II, 15, adversarii postulant, ut in eam rem iudices dentur ex his civitatibus, quae in id forum *convenirent*: quod scil. eo *conveniebant*, quum *conventus* praetor ageret, quibus aliquid controversiae esset. v. *conventus*. — Cluent. 43, nisi qui inter adversarios *convenisset*, i. de quo *convenisset*. Eodem modo dicitur illud, quod supra attulimus: res *convenit*, etc. — Rarior constructio est, Nat. D. II, 29, nec hoc in te uno *convenit*, pro in te unum. Sic et Sueton. Aug. 25; sed locus uterque est suspectus.

Conventiculum, Sext. 42; Dom. 28.

Conventitium, de Rep. III, 27, utrobique autem *conventitium* accipiebant; nempe τὸ ἐκκλησιαστικόν, quod apud Graecos iis numerabatur, qui ad comitia convenerant.

Conventum. Caecin. 18, pacti et *conventi* formula.

Conventus, corona auditorum in iudiciis, Brut. 62; Sext. 56, ubi vid. Manut. — pactum. Att. VI, 3, ex pacto et *conventu* ab aliquo discedere. Caecin. 8, ex *conventu*, etc. — 1, Dies, quo magistratus provincialis in civitate aliqua ius dicit, quaestionesque causa-

rum capitalium exercet. Gr. ἀγόραιος. De hoc *conventu* vid. etiam Theophil. Instit. §. 4, qui et e quibus causis manumittere non possit; et ibi Fabrott. Hinc Verr. V, 11, *conventus* agere. IV, 48, *conventus* indicere, etc. Conf. ad Div. III, 8; Vatin. 5, etc. Ducta est ratio inde, quod homines quum ii, qui aliquid controversiae habent, tum alii, audiendi causa, his diebus in foro *convenire* solent. v. *convenire*. Vnde et ipsam coronam auditorum iudicialem *conventum* dici vidimus. 2. Ab his *conventibus* ipsae urbes, in quibus agebantur, etiam *conventus* dicuntur. Verr. II, 20, res ab omni *conventu* cognita, celeriter domum nuntiatur. Sermo est de urbe Syracusana. Lig. 8, *conventus* firmi atque magni. 3. in primis autem *conventus* dicuntur cives romani, qui in eiusmodi urbe negotiandi causa domicilium sibi constituerunt. Verr. II, 13, ex civium R. *conventu*. ibid. V, 36, is est *conventus* Syracusis civium Rom. Cf. V, 5; II, 13, etc. vid. Gronov. Obs. III, 22.

Conversio, commutatio in deterius. Dom. 18, *conversio* status. Flacc. 38, *conversio* rerum et perturbatio. — Periodi etiam dicuntur *conversiones* orationis aut verborum. Or. III, 48, 49. Ita autem dicuntur, quia *convertenda* oratione efficiuntur. v. *conversus*.

Conversus, perturbatus. Flacc. 38, respubl. *conversa*. — Partit. 7, reliquum est, ut dicas, de *conversa* oratione atque mutata. Quid sit *convertere* orationem, ibidem docetur.

Convertere. Brut. 38, sed hoc vitium huic uni in bonum *convertebat*. De hoc usu verbi vertere et *convertere*. v. Cort. ad Sall. Catil. 6; Iugurth. 85, 9. — Off. III, 19, digitorum percussione hereditates omnium ad se *convertere*. ubi v. interpr. Verr. III, 76, pecuniam publicam domum suam *convertere*, pro avertere. Add. Off. II, 10; Tusc. III, 11; Verr. III, 76; Nat. D. II, 27; Att. XIII, 21; Brut. 38.

Convestire. Q. fr. III, 1, topiarium laudavi, ita omnia *convestivit* hedera. Dom. 38, *convestita* est domus duobus lucis.

Conviciator, Mur. 6.

Convicium, clamor. ad Div. I, 5, *convicio* iactatus est, sc. acclamantium. Arch. 6, aures *convicio* defessae. Verr. V, 11, convivia cum maximo clamore atque *convicio*. — *Convicium* aurium, eleganter dicitur, quum aures aliquid, tanquam minus suave, repudiant, nec ferre possunt, et nobis tanquam iniucunditatem exprobrant. Sic Orat. 18. — querela vehementior. Div. XVI, 26, verberavi te cogitationis tacito duntaxat *convicio*. ibid. XII, 25.

Convictio, conversatio una viventium, ad Div. XVI, 21.

Convictus, victus, oppressus. Fin. III, 1, voluptatem concessuram arbitror, *convictam* superiore libro, dignitati. Flacc. 17, reprehensus, *convictus* fractusque. ibid. 32, bona *convicta*. Leg. I, 13, fracta et *convicta* secta. Catil. II, 6, *convictus* conscientia. Cluent. 3, causa prope *convicta* atque damnata est. — Dom. 57, *convicta* et commissa est devotio, dicitur, ut illud alterum: damnari voti. Quir. p. R. 1, eius devotionis me esse *convictum*, etc. — Sull. 30, *convinci* in re aliqua. Sic et Tacit. A. XV, 44.

Convictus, convictio, Off. III, 5.

Convincere, pro vincere. Phil. II, 4. *convincere* aliquem chirographo. Verr. III, 72, *convincere* adversarium. — refutare. Tusc. I, 6, quid est negotium pictorum portenta *convincere*? Cf. *convictus*. — *convinci* dicuntur, quorum crimina ita manifesta sunt testibus, etc. facta, ut negari non possint. De Am. 17, maleficii *convinci*. — docere, do-

cendo vincere et obtinere. Parad. 5, 3 extr. ratio et veritas ipsa *convincit*. Nat. D. III, 47, sed ut, stoicos nihil de Diis explicare, *convinceret*.

Convinctus exhibetur in libris quibusdam, Cluent. 5, scelere *convincta*; sed probandum est, quod alii libri habent, *convicta*, aut potius *coniuncta*.

Convisere, Arat. fr.

Conviva, Flacc. II; Tusc. 1, 2; Brut. 49.

Convivari, Verr. III, 44, convivari non modo in publico, sed de publico.

Convivium, epulae, de Sen. 13.

Convocare, de vocantibus numero pluribus, Agr. III, extr., ut et *conscribere* dicitur.

Convolare, celeriter concurrere, Sext. 51; Tusc. III, 21.

Coopertus, tectus, Verr. I, 46; coopertus scaleribus, Phil. XII, 7; Verr. 1, 44.

Cooptare, Verr. II, 49; Phil. XIII, 4.

Cooptatio, de lectione in senatum occurrit, Leg. III, 12.

Coorior, Verr. I, 18.

Copia pro *copiis* aliquoties Pompeius in ep. ad Att. VIII, 12. Multitudo, Parad. VI, 2; de Am. 15; Att. II, 6: copiae pro opibus, Inv. I, 1; Rosc. e. 15; ad Div. IX, 16. Vbertas in dicendo, Or. III, 31; Balb. 1.

Copiolae, exigua militum manus, ad Div. XI, 17.

Copiose, abundanter, Nat. D. II, 47; Or. I, 11; Nat. D. I, 21; Tusc. I, 4.

Copiosus, dives. Rab. Post. 14; Caecil. 17; Off. II, 15; Caecin. 23; Or. II, 53.

Copulare. Orat. 45, libenter *copulando* verba iungebant, ut, sodes, pro, si audes. — Fin. II, 14, cum praesentibus futura copulare. — Verr. II, 66, *copulati* in ius pervenimus, i. e. una.

Copulatus Off. I, 17, nihil amabilius, nihil *copulatius* est: sensu activo. Sed quidam codd. habent *copulantius*, quod Pearcius recepit.

Copulatio, coagmentatio, Nat. D. II, 46; Fin. I, 6, 20

Cor Tusc. I, 9, aliis *cor* ipsum animus videtur; ex quo excordes, vecordes, et concordes dicuntur.

Coram. Verr. II, 41, 42, *coram* deferre aliquem, h. e. eum, qui domi est, nec peregrinatur.

Corbis, Sext. 38.

Corbita. Att. XVI, 6, navis oneraria, ut ipse statim post appellat. Nomen habet a *corbe*, quam in malo summo solebant interdum suspendere loco signi, ut auctor est Festus. Huius generis etiam mentio apud Lucilium et Plautum. v. Scheff. de re Nav., p. 178.

Corculum, cognomen P. Scipionis Nasicae, Tusc. I, 9; Brut. 20.

Cordatus, prudens. Or. I, 43; Tusc. I, 9.

Cordax. Orat. 57, Aristoteles autem trochaeum, qui est eodem spatio, quo choreus, *cordacem* appellat, quia contractio et brevitas dignitatem non habeat. Trochaeus h. l. ut apud Quintilianum passim, est idem pes, qui tribrachys dicitur. Hunc igitur pedem, ut molliorem, κορδακικώτερον appellavit Aristoteles: unde Meursius in Orchestra, in κόρδαξ, volebat hic et ap. Quintil. IX, 4, legi *cordacicum*; de quo vid. viros doctos ad Quintil. l. c. Ceterum de *cordace*, saltatione molliore, lasciva et comica, in qua celerrima corporis pedumque agitatio dominatur, v. Meurs. l. c.

Cornicines, qui cornu canunt, de Rep. II, 22. v. *liticines*.

Cornix. Mur. 11; Flacc. 20, *cornicum* oculos configere, est acutum et callidum decipere.

Correctio, emendatio, Off. III, 2; Acad. I, 12. figura Rhetorica, Hae. IV, 26; Oe. III, 53.

Corrector, emendator, Balb. 8.

Correctus, emendatus, Acad. I, 4; Att. VIII, 48.

Correpere. Att. X, 12, occulte in aliquam onerariam *corrependum*. Cf. de N. D. I, 24.

Corrigere, emendare, Att. II, 7; Q. Fr. II, 15; Phil. VIII, 11; Fin. I, 6; Or. 52; Off. I, 41; Att. XV, 1; Oe. 39.

Corripere, fucari. ad Div. XII, 15, *corripere* vectigalia. ibid. quidquid ex pecunia *correptum* est. Act. I in Verr. 2, et apertus in pecuniis *corripiendis* fuit.

Corroborare firmius praestere, Coel. 5; Cat. I, 12; Flacc. 26; Acad. II, 10.

Corrodere, De Div. II, 27.

Corrogare, congregare, colligere, Quint. 6; Hae. IV, 6.

Corrumpo. ad partes meas traduco, ut contra lue faciat. Verr. III, 68.

Corruo, Att. XIV, 9; Q. Fr. II, 9.

Corrupte, Fin. I, 21.

Corruptela, depravatio, Leg. II, 15; Ibid. I, 12; Tusc. IV, 35; Verr. II, 54; Deiot. 11; Off. II, 15; Part. 36.

Corruptio, Tusc. IV, 12.

Corruptor, Reb. Post. IV, 3; Planc. 16; Cat. II, 4.

Corruptrix, Q. Fr. I, 1.

Corruptus, Paet. 29; Mur. 12; Caecil. 24; Verr. II, 42.

Cors, a. *chors*, pro *cohors*: septum in villis, quo pecudes coercentur. Nostri *basse cour*. Orat. II, 65, villam in Tiburte habes, *cortem* in palatio. v. de hoc verbo Salmas. ad Solin. p. 220.

Cortex, Nat D. II, 47.

Coruscare, Or. III, 39.

Coruscus, vis corusca fulminis, Tusc. II, 8.

Corvus, avis, Nat. D. II, 49; de Div. I, 7; Ibid. I, 40.

Corycus, vox addenda Ciceroni et Lexicis, e Philipp. XIII, 12, ubi vulg. legitur *Corycus*, vel *C. Oricus*. Sed in his, *corycus* laterum et vocis meae Bestie, κώρυκος est follis, quo impellendo aut movendo exercebantur athletae. Scilicet, in quo sexies defendendo latera et vocem meam exercui. Vid. ipsum locum, et Philipp. XI, 5.

Corymbus, est modus componendi capilli, quo feminae utebantur, quum capilli a fronte in verticem colligerentur, et ibi nodo constringerantur, dictus a *corymbis*, i. e. uvis hederae, propter similitudinem; unde et βότρυς dicitur. vid. inpr. Salmas. ad Solin. p. 534, 536. Att. XIV, 3, est *Corymbus* servus Balbi, qui ab hoc genere colligendi capilli nomen accepit.

Coryphaeus, princeps, Nat. D. I, 21.

Cos, cupis, de Div. I, 17; Acad. II, 44; Tusc. IV, 14.

Cothurnus, Phil. III, 6.

Crapula, Verr. III, 11; Phil. II, 12.

Crassitudo, aeris, de Div. I, 42.

Crassus, Flacc. 29, agri *crassi*, i. e. pingues, fertiles.

Cratera. Verr. IV, 58; Nat. D. II, 44.

Creator, conditor, auctor. Balb. 13, *creator* huius urbis Romulus.

Creatio, Leg. III, 3.

Creber, Planc. 34; Oe. II, 13; Att. XIV, 14.

Crebritas, Brut. 95.

Crebro, Leg. I, 5; de Div. I, 27.

Credibilis, Inv. I, 30; ibid. I, 43; Or. 36.

Credibiliter, Deiot. 6.

Creditor, Quint. 23; Flacc. 9.

Creditus, Off. II, 24, Prov. Cons. 4; Dom. 1; Verr. V, 14.

Credo, ad Div. I, 7, qui ei *crediderant*, sc. pecunias. — Sunt qui putant, a poetis tantum dici, *crede* mihi; in prosa semper dici, mihi *credo*. Id esse falsum, ex his locis intelligitur, ad Div.

liberam, int. a legato: nam coheres Bordeonius legata solvere debebat. Simplex autem *cretio* est, quum unus totam hereditatem cernit, adeoque coheredem nullum habet. Cicero confecerat, se unum esse heredem, quoniam nemo illi scripserat, se esse coheredem, et hereditatem pro sua parte crevisse. Fortasse tamen aliquis malit eamdem putare cum ea, quam Vlpianus imperfectam dicit, h. e. cui non additum est: si intra tot dies non areveris, exheres esto. — Orat. I, 22, de his, credo, rebus, ut in *cretionibus* scribi solet, quibus sciam poteroque. Hunc locum optime interpretabimur ex Vlpieno: *Cretio* aut vulgaris dicitur, aut continua. Vulgaris in qua adiiaiuntur haec verba: Quibus scieris poterisque. Continua in qua non adiiciuntur. v. Tit. ex Corpore Vlp. tit. 22, in quo multa de *cretionibus*. a § 27-34, ubi add. interpr. in Jurispr. Antejustin Schulting p. 642 sqq. De ipso autem verbo *cretio* lege Pariz. contra Kuster. In Sanctii Minerv. p. 790.

Cribrum, de Div. II. 27.

Crimen. Verr. IV, 45, esse in *crimine* dicitur, qui auctor facinoris habetur. Rab. P. 8, haec tu in *crimen* vocas?

Criminor, passiv. Agr. III, 4, si vera est lectio. Add. Phil. II, 2; Mil. 5; Opt. Gen. Or 5.

Criminatio, Inv. I, 54; de Am. 18.

Criminose dicere, Rosc. Am. 20, est, quum possamus crimen non modo proponere, sed etiam augere et probabile reddere iudicibus, ut non confictum, sed verum esse putant.

Criminosus, qui *criminose* dicit, Cluent. 34. Res autem *criminosa* dicitur, quae *crimini* datur, aut dari potest, Verr. II, 67, ete.

Crisis Verr. III, 23.

Crinitus, Acad. II, 28; Verr. IV, 56; Nat. D. II, 5.

Criticus, ad Div. IX, 10.

Crocodilus, Nat. D. II, 48, 52.

Crocota, est vestis muliabris at mollium virorum, ut patet ex or. de Ar. Resp. 21, P. Clodius a *crocota*, a mitra, a muliebribus soleis, etc. Habet autem nomen vel a *croceo* colore, vel ἀπὸ τῆς κρόκης, h. e. subtemine densiore, quod quae habent, molliores sunt vestes, ut putat Salmas. ad Capitolin. Pertinac. 8, t I, pag. 547 s. vel denique ab utroque; quod vestes densiore trama fere croco inficerentur. De ea vid. Ferrar. Re Vest. III, 5, p. 189, et c. 20, p. 241; Salmas. ad Tertull. de Pallio, pag. 329 sq.

Crotalum. Pis. 9, neque collegae tui aymbala et *crotala* fugi. Est autem crepitaculum aeneum, quo Syrae mulieres utebantur, sonumque edebat non absimilem aymbali sono: unde at iungitur utrumque genus. De eo vid. auctores laudatos in Lex. Fabri; intt. ad Petron. c. 67; Gesneeum in Chrestom. Plin. p. 436; Salmas. ad Vopisc. Carin. 19, t. II, p. 821.

Cruciamentum, supplicium, Phil. XI, 4.

Cruciare, torquere, Ar. Resp. 18; Fin. II, 20; Att. VIII, 23.

Cruciatus, Att. XI, 11; Cat. IV, 5.

Crudelis, ferus, Her. II, 19; Att. IX, 4.

Crudelitas, saevitia, Off. III, 1; Sext. 65.

Crudeliter, Cat. IV, 3, Sull. 27.

Cruditas, est vitium stomachi ex mala concoctione, quum tanquam *crudi* cibi coacescunt in eo, intemperantia edendi, ad Div. IX, 18; XV, 17.

Crudus, qui eruditate laborat. Fin. II, 8 asoti, qui in mensam vomant, *crudique* postridie se rursus ingurgitent. Orat. I, 27, noluit hodie agere

ad Suet. Domit. 10; ad Cic. Off. II, 7; Duker. ad Flor. II, 16, ut alios taceam. Nec negaverim, in multis locis ita commode explicari posse. Neque tamen concedo, *quum maxime* proprie *nunc* significare. Sed 1) est forma elliptica pro *ut quum maxime*; v. c. Offic. II, 7, nec vero huius tyranni solum, quem armis oppressa pertulit civitas, quae paret *quum maxime* mortuo, etc. non absurde explices: quae paret nunc mortuo; sed proprie est, quae paret mortuo ita, ut quo tempore maxime servire putabatur, nempe ut vivo. Ar. Resp. 15, quae fiunt *quum maxime*, i. e. quam frequentissime, ita, ut nunquam magis facta sint. Et ita est etiam in reliquis exemplis, quae proferri solent. Itaque 2) interdum illud *ut* additur. Q. f. II, 6, domus celebratur ut *quum maxime*. Si *ut* omisisset, quod potuisset facere, dicerent boni grammatici *quum maxime* h. l. esse *nunc*: quod *nunc* iam in verbo *celebratur* latet, ut supra in *paret*, et aliis locis; unde ubi a bonis libris abest, non temere admittendum, ut ap. Liv. XXIX, 17 extr. Sed sensus est: domus mea celebratur non minus, quam quo tempore maxime celebrari putabatur. Terent. Hecyr. I, 2, 36, Bacchidem amabat, ut *quum maxime*, tum Pamphilus: in quo loco plane absurdum esset de *nunc* cogitare. Quid? quod 3) τὸ *quum maxime* interdum *nunc* additur, quod non fieret, si per se *nunc* significaret. Cluent. 5, quae multos iam annos, et nunc *quum maxime* filium interfectum cupit, h. e. nunc ita cupit, ut nunquam magis cupierit. Ter. And. I, 1, 125, nunc *quum maxime* a te postulo. Quis non videt, *quum maxime* esse vehementissime? et sic saepe etiam sine *nunc*, Eunuch. III, 5, 33, *quum maxime* volo te operam dare. Plin. Epist. X, 68, quod est multo depressior opere eo, quod nunc maxime surgit. Quanquam Drakenb. ad Liv. XL, 13, per pleonasmum addi putat, concedens caeterum cum Dukero ad XXIX, 17, nunc *quum maxime* recte dici. Ex his iudicari etiam potest de controversia, an dici etiam possit *tum maxime*, ut in libris Cic. etiam occurrit, ut Or. I, 18 extr. quod contra Graevium defendunt Cortius ad Plin. Ep. IX, 13, et Duker. ad Flor. II, 16, et Liv. XI, 13. Scilicet, quemadmodum dici potest, *nunc maxime*, pro, *nunc, ut quum maxime*; sic etiam *tum maxime*, pro *tum, ut quum maxime*. Sed illud falsum est, quemadmodum *quum maxime* pro *nunc* dicitur, ita *tum maxime* pro *tunc* dici.

Cumulare. Att. IV, 1, ad *cumulandum* gaudium. Fin. V, 14, quod *cumulatur* ex integritate corporis et ex mentis ratione perfecta; *h. e.* perficitur, absolvitur. Or. III, 24, eloquentiam *cumulare*. Coel. 16, nunc mihi animus ardet, et meum cor *cumulatur* ira. Sext. 40, hoc est perfectae *cumulataeque* virtutis.

Cumulate, multum, de Sen. 1; Att. XV, 15; Or. 17; ad Div. X, 29; ibid. XIII, 42.

Cumulatus, Fin II, 20; Or. I, 26; Ibid. II, 20; Sext. 40.

Cumulus. Agrar. II, 23, accesserint in *cumulum* manubiae vestrorum imperatorum. In Clod. et Curionem, fragm. nov, augent magnum quamdam *cumulum* aeris alieni. Add. Att. IV, 17, Rosc. Am. 3; Rull. II, 33; Att. XVI, 2, 11.

Cunabula, Rull. II, 37; de Div. I, 36.

Cunae, de Sen. 23; Tusc. I, 39.

Cunctari pro *percunctari*, vel *percontari*, Att. XI, 10; Tusc. I, 46.

me cui iussisset, *curaturum*. ibid. V, 20, erat nobis *curata* pecunia Valerii mancipis nomine. Cf. Att. I, 7; V, 21; Q. fr. II, 4; Quint. 4, ubi vid. Passerat, etc. Similis ellipsis est in hoc, Att. I, 3, signa quae nobis *curasti*, sc. emenda. —Fin. IV, 19, ut ridere non *curet*. ad Div. I, 9, neque sane redire *curaret*. — edere. Or. III, 61, *curemus* nos.

Curatio, alicuius rei administratio, Nat. D. I, 1, 34; Att. XV, 11; ad Div. XVI, 4; Off. I, 24.

Curator, Opt. gen. Or. 7; Att. I, 1; Leg. III, 3; Rull. II, 7.

Curia, 1) pars tricesima civitatis Rom. in quas partes Romulus eam descripserat. de Rep. II, 8, *curiae* Sabinarum nominibus nuncupatae. Dom. 29, si id triginta *curiae* iussissent, num id iussum esset ratum? 2) *Curia* quaeque antiquitus habuit aedem, ubi sacra *curiae* faceret flamen *curiae*, Curio dictus, et ubi *curiales* convenirent de rebus communibus acturi. Certe Varr. L. L. V, 6, *curias* olim dictas esse tradit, ubi sacerdotes res divinas *curarent*, quae et templa dici potuerunt, quia inauguratae erant, unde et pro templo dicitur. vid. inpr. Sigon. Ant. Iur. Civ. R. II, 3, p. m. 52, et Lips. ad Tacit. A. XII, 24. Divin. I, 17, lituus quum situs esset in *curia* Saliorum. *Curia* Saliorum profecto nil est aliud, nisi aedes, in qua convenirent Salii, quum sacra facturi, tum aliis de rebus suis. 3) est locus consilii publici, ubi senatus conveniebat, sive nomine ducto ab illo *curiarum* genere, de quo ante dictum est, sive, quod non essent ab iis diversae, sed quemadmodum in templa quaecumque deorum, sic in aedes publicas *curiae* cuiuscumque convocari senatus posset, quamquam illud verius. Nam Varro diserte duo genera *curiarum* facit, unum, in quo res divinae; alterum, in quo humanae a senatu agerentur. Certe Romae non una *curia* senatoria fuit, ut in nostris urbibus. Div. II, 9, *curia* Pompeia memoratur; sed ea post Caesaris mortem obstructa est, teste Sueton. In Caes. 88; et tamen postea saepe fit *curiae* mentio; et praeterea Hostilia, aliaeque memorantur. In urbibus autem municipalibus et Graecis unus certus locus fuit, quae *curia* dicebatur, Gr. βουλευτήριον, auctore ipso Cicerone in Verrinis. Sed κατ'ἐξοχὴν tamen *curia* dicitur ea, quae erat in foro a Tullo Hostilio ad comitium exstructa. De hac Cicero, Flacc. 24. Hinc tropice etiam ponitur pro ipso senatu, auctore Cic. Or. III, 42. —Or. I, 7, ut dies inter eos *curiae* fuisse videretur, convivium Tusculani. Sigon. de Ant. Iur. C. R. II, 3 extr. putat respici ad consuetudinem curialium, qui certis diebus interessent sacris, quae per Curionem pro *curia* fierent: quod ego non capio. Dies *curiae* est dies senatus, vel legitimi vel extra ordinem convocati. Sermo fuerat de republica inter principes civitatis, isque severus et tristis, qualis foret, si in ipso senatu dixissent de tantis rebus: sequitur convivium nihilominus hilare, quale vel maxime esse solet in villis, in quas relaxandi animi causa secedimus.

Curiales, Offic. II, 18, non sunt, ut Manutius interpretatur, φράτορες: in quem errorem inductus est, quod et hos *curiales* interpretari Latini solent; nec φυλέται, ut Nizolius, sed δημόται. Nam Λακία, s. Λακιάδαι, non fuit φρατρία, sed δῆμος, populus, vel pagus tribus (φυλῆς) Οἰνηΐδος (v. Potter. Arch. Gr. I, 9, p. 51). Itaque quos et populares Latini vocant, Cicero h. l. *curiales* vocat. Ce-

terum clarissime haec omnia illustrat Niebuhr, quem adi Hist. Rom. V, 2, princ.

Curiatim, de Rep. II, 17, populum consuluit *curiatim*, sc. comitiis curiatis. Ea vox antea legebatur in uno tantum A. Gellii loco, XV, 27, ubi male emendatum quibusdam, *curiatum* per lictorem. Nunc lectionem nemo sollicitabit.

Curiatus. Agr. II, 11, *curiata* comitia, i. e. quibus ex instituto Romuli per *curias* suffragia feruntur. De iis est locus classicus, Agr. II, 10, 11, 12. In iis fiebant adoptiones, et potestas rei militaris administrandae dabatur. Agr. II, 11, lex *curiata*. v. Ind. LL. Att. II, 7, legis *curiatae* auspices, sunt, qui in auspicio essent, dum lex *curiata* ferretur.

Curiose, diligenter, Att. IX, 5.

Curiositas. Att. II, 8, sum in *curiositate* ὀξύπεινος.

Curiosus, in bono et malo sensu occurrit. Dom. 12, quid tam *curiosum*, quam ea scire velle, de quibus maiores nostri vos solos scire et consuli voluerunt? Cf. Flacc. 29; Fin. II, 9. ad Div. III, 1, homo non solum prudens, verum etiam, quod iuvet, *curiosus*. ib. IV, 13, *curiosior* ad investigandum. ibid. VIII, 1, tametsi tu, scio, quam sis *curiosus*, etc. Tusc. I, 45, est in omni historia *curiosus*, i. e. omnem historiam cum cura diligenter tractavit.

Currere. Att. I, 20, pedarii senatores raptim in eam sententiam *cucurrerunt*. — Currere stadium, Off. III, 10; Att. II, 23; Q. Fr. I, 1; ad Div. XV, 15; Fin. V, 28; Phil. XII, 8.

Curriculum. Phil. VII, 3, *curriculum* industriae nostrae in foro, etc. elaboratum est. Muren. 22, quum te de *curriculo* petitionis deflexisses. Conf. de Am. 12. Rabir. perd. 2, me ex constituto spatio defensionis in semihorae *curriculum* coëgisti. de Senect. 11, haec sunt exercitationes ingenii, haec *curricula* mentis. Sic fere, Orat. 3. Metaphora ducta est a stadio, in quo exercentur homines *currendo*, athletae. vid. de Sen. 10. Quadrigarum etiam *curriculum* est, Muren. 27. — Ar. Resp. 10, te appello, Lentule; tui sacerdotii sunt thensae, *curricula*, praecentio, etc. Haec *curricula* sunt *currus*, quibus in ludis circensibus certatur. Alia exempla vid. ap. Schaff. de Re vehic. l. I, c. 4, p. 3. Graevius etiam laudat Sueton. in Caio Calig. c. 19.

Currus, pro *curru* triumphali, atque adeo triumpho ipso. Ad Div. XV, 6, quem *currum*, aut quam lauream cum tua laudatione conferrem? Alia exempla congessit Drakenb. ad Sil. Ital. VI, 545.

Cursare, properare, Rosc. A. 22; Sen. 6; de Div. I, 8.

Cursim, celeri cursu, Phil. XI, 2; metaphorice, Phil. II, 17; Or. II, 62.

Cursor, Tusc. II, 25; de Div. II, 70; Her. IV, 3.

Cursus. Att. V, 8, *cursum* exspectabam, i. e. ventum secundum, quo navigare possem. Att. V, 15, ille tibi non ignotus *cursus* animi et industriae meae. Off. I, 32, implicari aliquo certo genere *cursu*que vivendi. Sext. 21, vita brevis est, gloriae *cursus* sempiternus, etc. ad Div. III, 11, *cursus* honorum. ib. X, 15, *cursus* bonorum consiliorum. Fin. I, 11, virtutum *cursus* ad voluptatem. ad Div. X, 3, *cursus* ad gloriam. Brut. 81, *cursum* suum transcurrere. Hae loquendi rationes ducuntur a stadio, in quo proprie *cursus* est. Sed dicitur etiam *cursus* de navigatione, ut ad Div. XII, 25; unde crebra illa ap. Ciceronem formula, *cursum* tenere. Orat. I, teneat

cursum, quem potest. Phil. VIII, 4, quem enim *cursum* industria mea tenere potuisset, sine forensibus causis, sine iudiciis, sina legibus? Quir. p. Red. 1, secundus vitae *cursus*. — Planc. 7, *cursu* ad honoram venire, i. e. meritis, nobilitate, rectis artibus: opponitur *obrepere*. — Or. II, 10, *cursus* orationis, dicitur de oratione perpetua.

Curtus, mancus, Fin. IV, 14; Or. 50.

Curvatus, Nat. D. I, 24.

Curulis. Verr. V, 14, sella *curulis*. Fuit ante regum, post magistratuum maiorum, puta, consulum, censorum, praetorum et aedilium *curulium*, in qua, quum in publico essent, considerent. Eius forma quae fuerit, e nummis conspici potest, e quibus de ea docte disserit Spanhem. de Vs. et Pr. Num. Diss. X. Adde Casaub. et Burm. ad Sueton. Aug. 44. Ab huius sellae usu dicti sunt aediles *curules*, ut distinguerentur a plebeiis, et Ar. Resp. 13. *curulis* aedilitas.

Custodia, diligentia custodiendi, Brut. 96; Nat. D. II, 63. — custodes ipsi, Cat. I, 3. —locus iu quo aliquid custoditur, Sull. 15; Phil. XII, 20; Rab. 7. — carcer, Tusc. I, 29; Verr. V, 27.

Custodire. Att. XV, 13, orationem tibi misi: eius *custodiendae*, et proferendae arbitrium tuum sit. Or. II, 2, *custodire* literis, est memoriae prodere.

Custos. Sen. p. Red. 11, *custodes* in comitiis, item tabellarum dicuntur amici, qui a candidatis, aut iis, quorum interesset, urnis et diribitoribus tabellarum apponebantur, ne fraus intercedere posset, aut sua sponte eam curam suscipiebant, ut patet a Pisoniana, c. 15. Add. viros doct. ad Varr. R. R. III, 5 extr. et Gruch. com. I, 3, 4.

Cutis, ad Div. X, 18.

Cybea, Verr. V, 17, etc. ex quo loco apparet, onerariam navem fuisse, ad deportandas merces accommodatam, propter latitudinem, qua paene ad κύβου formam accedebat, ita dicta. Sic Hotom. Graeci opponunt longioribus, vocantque στρογγύλην. Forte est pro *cymbea*, ut κύβας apud Hesych. ubi v. Albertum.

Cycneus, vox cycnea, Or. III, 6.

Cycnus, Tusc. I; 30.

Cynocephalus. Att. VI, 1, erat *cynocephalus* in essedo. De *cynocephalis* fabulosa sunt ap. Plin. H. N. VI, 30. Verum est, simiarum genus fuisse, quod ita appellaretur. v. Salmas. ad Solin. p. 267.

Cynosura, sidus caeleste, Nat. D. II, 41.

D

Dactylicus. Or. 57, *dactylicus* numerus hexametrorum magniloquentiae est accommodatior. *Dactylicus* numerus non modo e pedibus *dactylicis* oritur, sed etiam ex reliquis, qui eodem tempore continentur, ut anapaesto, spondeo. Sic est ap. Longin. S. 38. ῥυθμὸς δακτυλικός, ubi vid. intt. et conf. Clark. ad Homer. Iliad. ι. I, p. 68.

Dactylus, Or. 64; Or. III, 47.

Daemon. de Univ. 11, dii, quos Graeci δαίμονας appellant; nostri, ut opinor, Lares: si modo hoc recte conversum videri potest.

Damnatio ambitus, Cluent. 36.

Damnatorium iudicium, Verr. III, 24.

Damno, Her. IV, 24; Verr. V, 5; Cluent. 41; Brut. 48; Act. I in Verr.

Debitus, Phil. XIV, 12; Mil. 38; Cat. I, 8; ad Div. V, 8; Cluent. 12.

Decantare, nimis nota memorare. Or. II, 18, pervulgata praecepta *decantare*. de Rep. II, 31, tam vetera vobis, et tam obsoleta *decanto*. —cantum finire. Tusc. III, 22, iam *decantaverant*; τροπικῶς.

Decantatus, cognitus, planeque perspectus, Or. II, 32; Att. XIII, 34.

Decedere. Verr. II, 20, itaqua Sthenius... de provincia *decessit*. Graevius probabat coniecturam Hotomanni, qui *discessit* legendum putabat, quod magistratus tantum *decedere* dicerentur. Eodem modo tentavit Graevius locum Verr. III, 41, negotiatores inviti Romam raroque *decedunt*. Sed si attendisset vir doctissimus, facile magnam copiam locorum in ipso Cicerone colligere potuisset, ubi *decedere* de privatis dicitur. Paucos de multis laudasse suffecerit: Verr. II, 27, Romam *decedere* mecum cupierunt Heraclius et Epicrates. ibid. 65, ut Siculi sibi e Sicilia *decedendum* arbitrentur. ibid. 77, Verrutius iste in Sicilia sit, an iam *decesserit*. Att. V, 21, equites ex Cypro *decedere* iussi. Sic est etiam ibid. VI, 1; ad Div. II, 11; X, 32; XII, 30 extr. etc. Neque solum de provincia *decedere* dicitur, sed Roma etiam. ad Div. VIII, 10 extr. mei officii est, meminisse, qua obtestatione *decedens* mihi mandaris. Atque adeo pro *discedere* dicitur ibid. 1, quod tibi *decedens* pollicitus sum, h. e. discedens a te, quum te abeuntem in provinciam prosequerer. ubi v. Manut. — ad Div. XIII, 56, *decedere* de hypothecis, est hypothecas creditori tradere, ut eas non hypothecarum, sed dominii iure habeat. — Att. VII, 2, quartana *decessit*. — *decedere* dicuntur nobis obvii, qui honoris causa de via declinant, ne nobis id facere opus sit. Senect. 18.

Decempeda, instrumentum metatorum, Phil. XIV, 4; Mil. 27; Acad. II, 41.

Decempedator, metator, Phil. XIII, 11.

Decemprimi dicuntur decem seniores et principes senatores in municipiis aliisque civitatibus liberis, qui magistratus proxime sequuntur. Rosc. Am. 9, ubi v. Graev. Verr. II, 67, magistratus et *decemprimi*. Livius, XXIX, 15, decem principes appellat. Add. Noris. ad Coenotaph. Pis. Diss. I, c. 3.

Decemviri. 1) *decemviri* stlitibus (antique, pro litibus) iudicandis, sunt iudices causarum privatarum, creati non multo post praeturam peregrinam, auctore Pomponio in Orig. Iuris: de quibus vid. Siccama de Iudic. centumvir. c. 9 et 10; Sigonius de Iudiciis, et Intt. Pomponii. Dom. 29, si *decemviri* sacramentum iniustum iudicassent. Caecin. 33, quum Arretinae mulieris libertatem defenderem, et Cotta *decemviris* religionem iniecisset, etc. Orat. 46, *decemvirorum* litibus (s. stlibus, ut Muretus in ms. invenit) iudicandis, dico nunquam. 2) magistratus extraordinarius legum scribendarum causa sine intercessione creatus, a. V. CCCIII. Liv. III, 33. Or. I, 13, nostri *decemviri*, qui XII tabulas scripserunt, etc. 3) de *decemviris* Rullianis v. Agr. II, 7 sqq.

Decenter, Caecin. 26.

Decentia. Nat. D. II, 58, venustatem, ordinem, et, ut ita dicam, *decentiam*, oculi iudicant.

Decerno. Quint. 8, 20, praetor *decernit*; quum ex edicto ius dicit, v. c. possessionem, aut interdictum dat, addicit, etc. —*decernere* porro dicuntur senatores in sententiis dicendis,

quod dicunt, quid a senatu *decerni* velint. Mil. 6, ego ipse *decrevi* ad Div. I, 1, Crassus tres legatos *decernit*. Add. Gronov. ad Liv. XXVII, 20. —Q. fr. II, 12, *decernendum* nihil censeo; i. e. rem reiiciendam puto. — puto. ad Div. II, 6, in quo posita omnia mea esse *decrevi*. Att. III, 15, quod in me ipso satis consilii esse *decreras*. Quint. 2, uno iudicio de fortunis omnibus *decernit*. ad Att. X, 9, suo capite *decernere*.

Decerpo, Or. II, 56.

Decerptus, debilitatus, Tusc. V, 13.

Decertatio, certamen, Phil. XI, 9.

Decerto, Prov. Cons. 13; Planc. 36, ad Div. V, 8; Off. I, 14; Phil. II, 1.

Decessio. Rabir. Post. 11, utrum accessionem pecuniae, an *decessionem* de summa fecerit. ib. *decessionem* mille talentum esse factam. Tusc. I, 46, *decessio* bonorum, opponitur cumulo, h. e. accessioni. — abitus de provincia quum magistratuum, tum privatorum. Q. fr. I, 1, spem maturae *decessionis* afferre. ad Div. IV, 10 de Marcello privato: subvereor, ne te delectet tarda *decessio*. Att. VII, 3, in ipsa *decessione* significavit, sperasse se aliquid.

Decessor, qui iam magistratu functus de provincia decessit, et successori tradidit. pr. Scaur. 5, fragm. nov. successori *decessor* invidit. Vox nunc primum addita Ciceroni.

Decessus, abitus de provincia. ad Div. VIII, 10, quod ad decessum tuum attinet. Phil. II, 38, Creta post M. Bruti *decessum* potuit liberari.

Decet, Or. 22; Off. I, 27; Tusc IV, 25; Off. I, 31; Or. I, 26.

Decidere. Verr. IV, 45, *decidere* in fraudem, i. e. facinus patrare.

Decidere, pacisci, transigere. Quint. 4, per te *decidit* P. Quintius, quod dissolveret. Cf. Rosc. Amer. 39; Rosc. Com. 11; Verr. II, 32, etc. Gron. Obs. II, 6.

Decipere. Rosc. Am. 40, inducere; *decipere*, destituere. Haec tria ita differunt: inducere est fallere consilio dando, et ad rem aliquam faciendam impellendo; destituere, deserendo eum qui, quia promiseras aut debebas, a te aliquid auxilii expectabat; *decipere* denique, sub utilitatis specie nocendo. ad Div. V, 16, ea impendere reipublicae, quae qui reliquerit, nullo modo mihi quidem *deceptus* esse videatur; h. e. nihil detrimenti fecisse, etc.

Decisio, pactio, transactio, atque adeo conditio transigendi. Rosc. Com. 13, post *decisionem* veterem. Flacc. 36, *decisionis* arbiter. Provinc. Cons. 4. pactiones pecuniarum cum tyrannis, *decisiones*, etc. Verr. I, 54, negat eum sibi illa *decisione* satisfacere posse. — de eo, super quo convenit ab utraque parte, etiam in disputando. Caecin. extr. nostra *decisio* de aequitate.

Declamare, exercitationis causa dicere. Fin. V, 2, ad fluctum, aiunt, *declamare* solitum Demosthenem. — etiam in vera causa. Verr. IV, 66, qui pro isto contra me vehementissime *declamasset*. Rosc. Am. 29, quae mihi visus est ex alia oratione *declamare*, quam in alium reum commentaretur. — ad Div. III, 11, maiestas est, ne in quemvis impune *declamare* liceret.

Declamator, rhetor. Or. 15, *declamator* de ludo. Or. III, 34, non eum *declamator* aliquis ad clepsydram latrare docuerat.

Declamatorius, Or. I, 16; Q. Fr. III, 3.

Declamitare. Tusc. I, 4, *declamitabam* causas. Brut. 90, commentabar *declamitans* (sic enim nunc loquun-

tur) saepe cum M. Pisone, aut cum aliquo qnotidie.

Declarare. ad Div. II, 3, Rupae non defuit studium *declarandorum* munerum, h. e. populo pollicendorum. Muren. 2, in iudicio consulis designati, is potissimum consul, qui consulem *declaravit*, h. e. creatum a populo pronuntiavit. Or. 62; Att. VI, 1; Fin. III, 4; Or. 22; Or. II, 69; III, 43; ad Div. I, 13; de Div. I, 1; Nat. D. II, 2; de Div. I, 56.

Declaratio, ad Div. XV, 21.

Declinare, de via removere, Fat. 20; Off. I, 6; Att. II, 19; Or. 68. — a via errare, Nat. D. I, 25; Fat. 9; Fin. V, 2; Or. II, 38; Sext. 34; Tusc. IV, 6; Off. I, 40; de Am. 17; Cluent. 38.

Declinatio, degressio in oratione. Partit. 15, *declinatio* ad amplificandum. Vide etiam ad Cat. I, 6; Att. II, 19; Nat. D. III, 13.

Declinatus. Fin. V, 7, primum *declinatum*; i. e. quod homines nati primum aversantur et fugiunt.

Decoctor, Cat. II, 2; Phil. II, 18.

Decoctus. Or. III, 26. suavitas austera et solida, non dulcis et *decocta*, i. e. fracta, languida.

Decolor, Tusc. II, 8.

Decoloratio, pro coloratione. Divin. II, 27. *decoloratio* ex aliqua contagione terrena potest sanguinis similis esse. Sic sunt manus *decoloratae* Sueton. Aug. 5.

Decoloratus, Her. II, 5; ibid. II, 27.

Decoquere, consumere impensis et sumtu faciendo. Att. IX, 9, sciebam, eum agrum *decoquere* quoto anno. Phil. II, 18, teuesne memoria, te praetextatum *decoxisse*?

Decore, decenter, Or. I, 32; ibid. III, 47.

Decoro, orno, Pis. 12; Brut. 76; Or. I, 43; Verr. II, 46.

Decorum poëtarum, Off. I, 28, quid sit?

Decorus, pulcher, Nat. D. II, 60; Leg. II, 18; Off. I, 31.

Decrepitus, Coel. 16; Tusc. I, 39.

Decresco, de Div. II, 14.

Decretum, sententia senatoris. ad Div. XV, 5, sententia mea et *decreto* laudavi.—philosophi placitum. Acad. II, 9 etc. — responsum ICti. Muren. 13, responsa atque *decreta* vestra evertuntur saepe dicundo. — iurisdictionis praetoriae pars. Verr. II, 48, quin is a Siculis ob *decreta* interponenda pecuniam acceperit, etc. v. *iurisdictio*.

Decuma, Verr. III, 47.

Decumanus. Verr. III, 6, ager *decumanus*; h. e. e quo decumae dantur. — publicanus, qui decumas a populo redemit. Verr. II, 13, 71; III, 8, 48, *decumani* principes, et quasi senatus publicanorum. Scilicet, quemadmodum honestissimum, de more romano, genus rei quaerendae est agricultura, sic etiam inter publicanos honestissimi, qui *decumas* conduxere. — magnus. Fin. II, 8, acipensere cum *decumano*. In rusticis sunt, ova poma *decumana*. Noti etiam sunt versiculi Ovidiani, Trist. I, 2, 49, de fluctu maximo: Hic fluctus supereminet omnes; Posterior nono est, undecimoque prior.

Decumbere, de gladiatoribus, quum gladium recipiunt, iugulatique se patiuntur. Tusc. II, 17. Cf. Phil. III, 14. — de coenante. Verr. III, 25, quum in triclinio *decubuisset*.

Decuria, tabula, s. album, in quo senatorum nomina scripta, qui iudicia administrare debent, s. classis iudicum. *Decuriae* autem ex instituto vetere tres fuerunt, tot sc. in quot partes senatores iudicantes descripti erant; quibus quartam adiecit Augustus,

Sueton. c. 33, ubi vid. Casaub. Quintam Caius, auctore eodem Sueton. c. 16. Sextam, quanquam rogatus, tamen addere noluit Galba, Sueton. c. 14. Verr. I, 61; II, 32; Cluent. 37. Vid. de his *decuriis* Plin. N. H. XXXIII, 1, 2. — De iudicibus *decuria* etiam est, sed alio sensu, Verr. III, 11, qui tandem postulat arator? nihil, nisi ex edicto iudicium in octuplum. Quid Apronius? non recusat. Quid praetor? iubet recuperatores reiicere. *Decurias* scribamus (sc. arator dicit). Quas *decurias?* (respondet Verres) de cohorte mea reiicies. Hic *decuria* non est, ut Romae, quod videbatur Hotomanno, numerus civium rom. de conventu provinciali, quorum est, causas iudicare; sed indiculus iudicum delectorum ad causam aliquam cognoscendam et iudicandam. Arator non postulat, ut sibi copia fiat decuriae iudicum, sed ut *decuria* iudicum scribatur et deligatur. — In *decurias* etiam distributus erat ordo scribarum, reliquorumque ministrorum, qui magistratibus apparebant: unde, Verrin. III, 79, ad eos me scribas voca, si placet: noli hos colligere, qui.... *decuriam* emerunt. v. in primis Vales. ad Ammian. XXVIII, 6, et alios, quos laudant viri docti ad Sueton. Claud. 1.

Decuriare, in decurias conscribere, quod faciebant, qui, tribuum largitione corrumpendarum causa, coitiones faciebant; unde de sodalitiis rei. Planc. 18, doce *decuriasse* Plancium, conscripsisse populum. Ibid. 19, tu doce Plancium.... tribules *decuriavisse*. Erat autem Plancius reus de sodalitiis. Sic Clodius seditionis causa dicitur homines de populi fece *decuriasse*, Sext. 15. Phil. VII, 6, non rursus improbos *decuriabit?* non sollicitabit agros? Plane sic etiam est *centuriare*; de quo supra.

Decuriatio. Planc. 18, *decuriatio* tribulium. v. *decuriare*.

Decuriatus, Q. Fr. II, 4.

Decurio, senator municipalis, aut colonicus. Rosc. Am. 9, 39; Sext. 4; ad Div. VI, 18, etc.

Decurrere Caecin. 23, ad istam hortationem *decurrunt*, i. e. confugiunt, veniunt tandem. Quint. 15, ad haec extrema et inimicissima iura tam cupide *decurrebat*. Ducta ratio de stadio et circo. Sic est Tusc. I, 8, nunc video calcem, ad quam quum sit *decursum*, etc. Hinc etiam ad navigationem, ut ipsum cursus verbum (v. in *cursus*) traducitur. ad div. XVI, 4, puto te bellissime cum quaestore Mescinio *decursurum*.

Decursio. ad Div. XI, 10. *decursionibus* vastare loca. Sunt incursiones, quae de montibus fiunt. Male aliquis corrigebat *excursionibus*, quae sunt Graecis καταδρομαὶ ἔφοδοι: at *decursiones* sunt quae fiunt ἐξ ἐπιτειχίσματος. vid. Thuc. I, 142, et ibi Schol.

Decursus, a, um. Quint. 31, aetas acta et *decursa*. de Sen. 23, *decursa* spatio. ad Div. VIII, 13, haec aetate sunt *decursa*: de vitiis, quae per aetatis ipsius rationem deponi solent. Or. I. 32, *decursa* abs te de arte, i. e. explicata breviter.

Decursus, us. Or. I, 1, *decursus* honorum est, quum omnibus honoribus perfuncti sumus. ad Div. III, 2, *decursus* mei temporis, sc. in provincia.

Decurtatus, Or. 53.

Decus, ornamentum, Phil. II, 22; Verr. IV, 44. — splendor, Prov. Cons. 11; Fin. II, 11; Leg. I, 21.

Decussare, Univ. 7.

Dedecere, non aptum esse, Or. 22; Or. 1, 29; Tusc. IV, 25; Off. I, 41.

Dedecorare, decus imminuere, Off. III, 2.

Dedecus, probrum, ignominia, de Div. II, 9; Rosc. Am. 24; Cluent. 5; Catil. I, 6; Her. IV, 35; Tusc. II, 5; Leg. I, 21.

Dedere, de reo. Rosc. Am. 3, libidini alterius *dedere* aliquem, est, condemnare, quia alteri placet. ibid. 22, quem *dedi* putabas. Cf. Quint. 18 extr. Eodem modo, quo *condonare* et *addicere* dicitur; de quibus supra. Plane. 30, in qua oratione ego me ei *dedebam*, cui nil magnopere deberem; h. e. ei me obstrictum profitebar, eiusque me totum fore pollicebar. v. Graev. ad h. l. — ibid. 37, qui vitam pro republ. *dediderunt*. Sed Graev. *ediderunt*. — dicitur etiam ut *dare* se *alicui*, pro facere, quae grata fore scis; honori alicuius inservire. Petit. Cons. 9, ei se *dedunt*, deserunt ceteros.

Dedicare, proprie idem est, quod consecrare: de quo vid. supra in *consecratio*. Hinc eleganter Leg. I, 22, ingenium in se suum, sicut simulacrum *dedicatum* putabit. — deferre. Flacc. 32, *dedicare* in censu. Docti viri laudarunt Gell. VII, 11, ubi vid. Gronovium, et eumdem, Sestert. IV, 1. Lips. Var. Lect. III, 11, et Gron. l. e. volebant *incensum*: quod probat Mazoch. Amphitr. Camp. p. 84, qui verbum *dedicare* interpretatur *inchoare*; quod tum demum incohoent Quirites possidere, quum in censum detulerint: male. Videtur esse propria verbi huius significatio antiquis usitata, ut sit dare, attribuere. Nam et quae diis *dedicantur*, ea iis dantur, attribuuntur: unde mirifice confirmatur disputatio nostra in *consecratio*. Festus: *Dedicare* est proprie dando deferre.

Dedicatio. Dom. 48, an consecratio nullum habet ius, *dedicatio* est religiosa? De hoc loco disputavimus supra in *consecratio*.

Dediscere, oblivisci, ad Div. IX, 24; Brut. 43; Or. III, 24; Brut. 46.

Deditio, de iis qui se in hostium tradunt potestatem, Phil XIII, 21; Phil. IV, 5.

Dedititius, qui se in potestatem alicui, ut populo rom. olim Campani, tradidit. ad Brut. 3.

Dedoceo, opinionem alieni evello, Or. II, 40; Tusc. II, 25; Fin. I. 16.

Deducere. Rosc. Com. 12, huc omnis causa *deducitur*, i. e huc redit, haec est summa causae. Or. II, 47, odium *deducere* ad benivolentiam: mutare in beniv. Att. IX, 19, *deducere* exercitum in hiberna. ad Div. X, 24, summam remp in discrimen *deducere*. Acad. I, 12, dies plerosque *deduceret*, i. e. consumeret totos. Or. 1, 8, *deducere* unde velit, i. e. a qua sententia velit. ad Div. I, 1, ab eo *deduci* non potest. Verr. I, 24, *deducere* ad hospitem. Cf. c. 25. Acad. I, 10, in angustum *deducere*. — Agr. I, 6, *deducere* coloniam. ibid. II, 25, agris publicis (pro in agros publ.) privatos esse *deductos* — Verr. IV, 4, *deducere* testes de provincia. Cf. Flacc. 10, 15, 19.— *deduci* ad aliquem dicuntur, qui alicui erudiendi traduntur, aut certe commendantur, ut cum eo versari, et ab eo discere possint. Mos enim erat Romae, ut parentes filios adolescentes alicui viro primario commendarent, ex cuius consuetudine proficerent. de Am. 1, eram *deductus* ad Scaevolam. Coel. 4, hunc a patre continuo ad me esse *deductum*. — est etiam comitari aliquem, et prosequi honoris causa. Muren. 34, si interdum ad forum *deducimur*. Cf. de Sen. 18. — est etiam verbum in vi civili et festucaria. Caecin. 7. *deduci* de fundo moribus: unde mihi videtur haec ratio dicendi ducta

esse, v. c. Verr. I, 2, a mente et consilio *deduci*. — *deduci* etiam dicuntur feminae, quae amoris causa ad aliquem in cubiculum perducuntur. Verrin. III, 34, qui ad istum *deduxerat* Tertiam. Cf. Torrent. ad Sueton. Caes. 49; quod alias dicitur *perducere*. — pro auferre, corrumpere, vulgo dicunt male *seducere*. Tusc. II, 25, quum a Zenone didicisset fortis esse, a dolore *deductus* est, i. e. doloris sensus eum decepit et corrupit. v. Graev. ad Herenn. II, 25.

Deductio, ritus in controversiis de possessionibus, quam vim civilem appellant, ut modo diximus. Caecin. 11, *deductio* moribus fieret. — Div. I, 44, *deductio* aquae Albanae. — Verr. III, 78, *deductiones* fiebant, sc. pecuniae de capite, vel summa. Caecil. 10, ne qua *deductio* fieret. — Inv. I, 14, non potest ex *deductione* rationis nasci iudicatio, h. e. rationibus in utramque partem afferendis.

Deductores, sunt clientes et amici, qui aliquem honoris causa *deducunt*. v. *deducere*. Petit. Cons. 9, iam *deductorum* officium quo maius est, quam salutatorum, etc.

Deductus, a, um. Leg II, 20, si in testamento *deducta* scripta non sit. Corrigunt, *deductio*, v. *partitio*.

Defatigare, labore conficere, Leg. III, 12; ad Div. XIV, 1; Or. II, 41; ad Div. XII, 14.

Defatigatio, Nat. D. II, 23; de Sen 23; Or. III, 44; Her. 1, 7.

Defatigatus, Dom. 44, licitatores *defatigati*. de Div. I, 46; ad Div. X, 39; Her. II, 9.

Defectio, virium, de Sen. 9; animi, Att. XIII, 18; sociorum, Q. Fr. I, 1; Tusc. IV, 9. — defectiones lunae, de Div. II, 6.

Defectus, us. Nat. D. II, 19, *defectibus* in initia recurrit luna.

Defectus, a, um. Sext. 64, ille ad eos, a quibus audiebatur, quotidie aliquid *defecti* afferebat. Manut. emendavit. aliquid *de me ficti*. — Att. XIII, 23, edd. quaedam habent *defecti* libri, quod explicant *perfecti*. Sed ea lectio est absurda. *Defectus* pro perfecto dici non potest. Cf. *defictus*.

Defendere, propulsare. Rosc. Am. 1, omnes iniuriam novo scelere conflatam putant oportere *defendi*. Mur. 3, *defendere* pericula civium. — tenere, tueri, conservare. Quint. 13, ne locum suum, quem adhuc honestissime *defendit*, obtineat. Prov. Cons. 9, officium *defendere*. — Verr. III, 90, id aliorum se fecisse exemplo *defendat*; i. e. contendat, defensionis loco dicat. — velle aliquid, et, e republica esse, dicere, idque ut fiat, oratione aliisque modis pugnare. Rosc. Am. 47, id maxime *defendisse*, ut ii vincerent, qui vicerunt. — *defendere* non solum esse cum praepositione *a*, sed etiam *contra*, docent duo loci, Or. I, 39; ad Div. XI, 27.

Defensio. Coel. 4, est brevis *defensio* ad omnem istam orationem. Add. Or. I, 56; ad Div. I, 7; Mil. 6.

Defensitare, saepe defendere, Brut. 26; Off. I, 33; Acad. II, 22.

Defensor, propulsator. Muren. 2, *defensor* periculi. Mil. 15; Red. in Sen. 15; Or. I, 57; Caecil. 16.

Defenstrix e Ciceronis Timaeo laudat Priscianus, p. 243.

Deferre, proprie est ad locum aliquem portare. Verr, IV, 57, ita factus animo et corpore, ut multo appositior ad *deferenda*, quam ad auferenda, signe esse videatur. Fr. Corn. I, sitellam ipsam *deferre*. Att. XIII, 2, Balbo epistolas *deferri* iubebis, etc. — Hinc pro *narrare*. Fin II, 17, ad amicos rem ita *deferret*. Verr. I, 25; is ad eum rem istam defert. — etiam clien-

tes dicuntur causam *deferre* ad patronos, quod alio modo *docere* dicitur, Orat. III, 13. — *defert* etiam rem, qui deliberandi causa ad alios, de re aliqua refert. Verr. II, 71, itaque decumanos convocat: rem *defert*. Statuunt illi, atque decernunt, etc. — *defertur* etiam res, auxilii petendi causa; ad Div. V, 8, ut intelligeres, nihil neque te scripsisse, neque quemquam tuorum frustra ad me *detulisse*. — accusator nomen *defert*, sc. ad praetorem, eius, quem accusare suscepit, ut illud inter reos scribatur, quod est recipere nomen. Rosc. Am. 3, non nihil tamen in *deferendo* nomine sequuti. Sed non solum hominis nomen *defertur*, verum etiam criminis nomen; propterea, quod non solum nomen rei edendum apud praetorem est, quem accusare aliquis constituit, sed etiam crimen, cuius eum accusaturus est. Verr. II, 28, inimici Sopatri ad Verrem, quum is Sacerdoti successisset, eiusdem rei nomen *deferunt*, sc. capitalis. — *deferunt* etiam calumniatores. Agrar. III, 4, quae apud vos de me *deferunt*; unde *delatores* dicuntur. — dicitur et pro ultro offerre, conferre. Verr. V, 70, dormientibus beneficia *deferre*. ad Div. VI, 22, voluntatem suam ad aliquem *deferre*. Cf. Phil. II, 20. Rabir. Post. 17, totum te ad me cum tuis copiis *detulisti*. — dare, committere. Att. VI, 4, praefecturam *deferre* alicui. ad Div. XIII, 55, deferre alicui legationem. Att. XIII, 12, tibi praeconium *deferam* — elegantiae est pro commendare aut reipublicae, aut magistratui provinciali aliquem, ut ad honores eum provehat. Att. V, 7, ait Pompeius, qui nos se praefectos *delaturum*. ibid. 11, praefectos, quos voles, *deferto*, etc. Hoc genus *deferendi* commodum habet; commodati enim praefecti fiunt: in altero, quum ad aerarium *deferuntur* in beneficiis, honos tantum est. V. *beneficium*, et Gronov. Sestert. III, 17, p. 253. Locis ibi laudatis adde hunc Balb. 28, Caesar Balbum in praetura, in consulatu praefectum fabrum *detulit*. — eadem ellipsis τοῦ *ad aerarium* est in hac forma. rationes *deferre* pro referre, ad Div. V, 20. Nam apud aerarium deponebantur rationes provinciales. Sic Phil. V, 5, *deferre* nomine iudicum ad aerarium, h. e. deponere. Sic SCta *deferri* dicuntur, pro *referri*. Nam quod ad Div. XII, 29, est: falsa senatusconsulta tum *deferebantur*, pro eo, ep. 1, est, senatusconsulta falsa referuntur: int. ad aerarium; ibi enim SCta servabantur. — Dom. 5, malum *delatum*, opponitur nativo.

Defervesco Coel. 18, quum cupiditates *defervissent*. ad Div. IX, 2, dum *defervescit* haec gratulatio. — Orat. 39, quam nequaquam satis *deferbuisse* post aliquanto sentire coepimus, h. e. in eo loco nos nimis indulsisse ingenio, et studio iuvenili eloquentiae ingeniique demonstrandi, eoque redundantiam ei loco inesse iuvenilem et lasciviam.

Defessus, corpus defessum, Agr. II, 32; Arch. 6. animus defessus, Or. II, 57; ad Div. II, 3; ibid. X, 28.

Deficio. ad Quirit. p. R. 4, ut quod odium... id in me uno potius quam in universa civitate *deficeret*, i. e. desineret, in me ita se exerceret, ut simul consumeretur. Ar. Resp. 19, ne patres principesque auxilio demum *deficiantur*. *Deficit*, et participium *defectus*, sic simpliciter dici, docuerunt Davisius ad Caesar. B. C. III, 4, et Oudendorpius ibidem, et ad Lucan. II, 560; V, 333, etc. — deserere. Verr. III, 46, Leontina civitas me *defecit*. Verr. II, 31, latere et vox me *deficiunt*.

tavit sententiam, a meisque partibus decessit. — de Am. 16, *defluere* in terram dicuntur, quae pereunt. — Tusc. I, 25, a necessariis artificiis ad elegantiora *defluximus*, i. e. pervenimus. — Marcell. 8, omnia, quae dilapsa *defluxerunt*. Mss. quidam, *diffluxerunt*, quod melius puto: partem propter praecedens *dilapsa*; partem quia sequitur *vincienda sunt*: etiam si concedamus Cortio ad Sall. Iug. 1, *defluere* dici pro perire.

Deformo. Coel. 2, quae accusatores huius *deformandi* causa dixerunt: ut eum *deformem* et turpem esse ostenderent. Cf. Ar. R. 24. Caecin. 5, quem supra *deformavi*, h. e. descripsi. Cf. Ar. 26· v. Graev.

Deformatus, Verr. IV, 55; Att. II, 21; Her. II, 3; Or. III, 2; Ar. Resp. 12; Sull. 26.

Deformis, foedus, Coel. 3; Off. I, 35; Fio. V. 12; Coel. 3.

Deformitas, Off. III, 29; Or. II, 59; Or 17; Or. I, 34; Leg. I, 9; Att. IX, 10.

Defossus, de Div. I, 17; ibid. II, 65; Or. II, 41.

Defraudare, ad Div. VII, 10; Or. 66.

Defricare, Her. IV, 9.

Defringere. Orat. III, 28, surculum *defringere*; h. e. mutuari aliquid ex alia disciplina. Add. Caecin. 22; Her. IV, 53.

Defugere. de Rep. II, 19, *defugit* patriam vir liber ac fortis. — Recusare, Or. I, 23; Att. VIII, 3; Planc. 32; Sull. 11; Tusc. V, 41.

Defungor, eleganter dicitur de eo, qui levi aliqua iactura, aut malo liberatur maiori, aut levi labore perficit, ut maiore molestia carere possit. ad Div. VIII, 1, hoc mendacio, sc. de morte tua, si qua pericula impenderent, ut *defungeremur*, optavi: ibid. X, 24, neque ego pro maximis beneficiis tuis tam vili munere *defungar* orationis. Cf. Verr. III, 16. — dicitur tamen et in bonam partem, et de rebus bonis, ut perfungi. Verr. V, 68, *defungi* honoribus.

Defusus, Fio II, 8, vinum *defusum* e pleno sit: e Lucilio. Vinum *defusum* est, quod e dolio in amphoras coniectum est; a quo differt *diffusum*, quum vinum e maiori vase in plura minora transfunditur. v. Lambin. ad Horat. Epist. I, 5, 4. Tale vinum bibebant honestiores et delicatiores; de dolio vinum tenues: unde a Cicerone obiicitur Antonio. v. *dolium.*

Degenerare a Zenone, Tusc. II, 25, deficere ab eius placitis, quum sis stoicus. Desciscere a moribus aut disciplina alicuius; Flacc. 11; Brut. 34; Prov. Cons. 8; Verr. III, 68; de Div. I, 3; Tusc. II, 25; Fin. V, 5.

Degredi. v. in *digredi.*

Degere, vitam, Fin. IV, 12; Sull. 27; Rosc. A. 52; de Sen. 1; Nat. D. I, 19; Off. I, 4; de Am. 23.

Degustare. Att. IV, 8, tu velim e Fabio odorere, et istum convivam tuum *degustes*; i. e. expiscere, tentes. Add. Tusc. V, 21; Cluent. 26; Parad. 1; Att. XIII, 38; I, 16; VIII, 8.

Dehortari, Pis. 39, Her. III, 3.

Deiectio, deturbatio, Caecin. 20.

Deiectus. Verr. III, 51, aratores *deiecti*, coacti agros suos deserere propter damna.— Deturbatus, Caecin. II, 17; Att. XVI, 14.

Deiicio, detraho, demo. Tusc. I, 8, vide, quantum mali de humana conditione *deieceris*. II, 5, quantum de doloris terrore *deieceris*. Verr. V. 49, si metum hunc Siciliae *deiecero*. de Rep. I, 15, hominibus perturbatis inanem religionem timoremque *deiecerat*. — Phil. IX, 4, *deiicere* aliquem de sententia. — *deiici* eleganter di-

cuntur, qui spem alicuius commodi, honoris consequandi amittunt, atque repulsam ferunt. ad Div. VIII, 4, de petitore aedilitatis: nam M. Coelium promulgatio de dictatore subito *deiecit*, *deiectumque* magno clamore insequuta est. Muren. 36, Q Tubero praetura *deiectus* est. Act. I in Verr. 8, si me aedilitate *deiecissent*. — de formulis, de gradu, et de statu *deiicere*, vid. in *formula*, *gradus*, et *status*.— Verrin. IV, 40, praecipitem in forum aliquem *deiicere*. — verbum rei militaris. Verr. III, 16, propugnaculum *deiicere*. — vincere, tollere. Tusc. IV, 37, vitia ratione a se esse *deiecta*. Top. 17, perturbationes *deiiciuntur*. — Rosc. Com. 2, haec nomina sunt *deiecta* (sc. in tabulis); illae (sc. tabulae) in ordinem confectae. Sed pro *deiecta* alii mallent *disiecta*, aut simile quid. — Rosc. Amer. 35, habeo dicere, quem contra morem maiorum, minorem LX annis, de ponte in Tiberim *deiecerit*. Seniores LX annis in comitiis quum pontem ex uno septo in alterum transirent, *deiiciebantur*, ne suffragium ferrent; unde *depontani* senes. — *deiici* dicuntur etiam in edicto praetoris, qui vi de fundo aut alia possessione aliqua pulsi sunt Caecin. 8, ut, unde *deiecisset*, restitueret. Cf. c. II, 12; Quint. 25. — de oculis, est averto, dimoveo. Phil. I, 4, nec a republ. *deiiciebam* oculos. Cf. Verr. IV, 15. — revello. Quint. 6, *deiicere* libellos sc. quibus auctio proscripta. — repello, arceo. Verr. V, 62, verbera a se *deiicere*. Phil. I, 2, iugum a cervicibus *deiicere*.

Deinceps, postea, Or. I, 7; Her. I, 9; Off. I, 45; Nat. D. II, 37; de Div. II, 54.

Deiunctus. Caecin. 32, *deiuncta*, interdicta, i. e. diversa. Univ. 5, *deiuncta* opponuntur iisdem.

Deiungere. Nat. D. I, 15, extr. *deiungit* a fabula, i. e. eximit fabulis.

Delabor, Att. XII, 47, eo magis *delabor* ad Clodiam, h. e. eo magis inclino in eam partem, ut Clodiae hortos emam. Q. Fr. I, 1, sed nescio, quomodo ad praecipiendi rationem *delapsa* est oratio mea. — Partit. 28, in iudicium *delabuntur*; i. e. influunt, in eo vim et usum habent. — orior. Or. III, 57, *delapsa* sunt ab his plura genera. de Div. I, 28; Off. I, 22; Att. VII, 5; Or. II, 60; Fat. 17; Off. II, 18, de Am. 21; Att. XI, 47; Partit. 28.

Delatio, Caecil. 20; ad Div. VIII, 6.

Delectamentum, Pis. 25.

Delectare, Off. I, 28; Att. II, 6; Pis. 20; Arch. 12; Q. Fr. III, 2; Or. 57.

Delectatio, Tusc. IV, 9; Off. I, 30; Or. I; Or. III, 38; ad Div. VI, 12: Manil. 14.

Delectus. *Delecti* iidem, qui principes civitatis. Sext. 49. Cf. Vatin. 9.

Delectus provincialis, ad Div. XV, 4, est, qui fit e civibus, qui sunt in provincia: nam ei opponuntur auxilia sociorum. Add. Off. I, 15; Verr. II, 50; Fin. IV, 25. Delectus verborum in oratione, Or. III, 37; Brut. 72; Cluent. 46; Balb. 21; Phil. V, 5, delectus iudicum. Delectus militum, Att. VII, 20; Phil. V, 12.

Delegare, in re pecuniaria dicitur, qui non ipse de arca solvit, sed creditorem remittit ad alium per attributionem (vid. *attributio*), a quo pecuniam accipiat; quod et solvere ab alio dicitur: unde deinde ceterae rationes dicendi ducuntur, quum, quod ipsi facere debebamus, id per alterum fieri curamus, et qui id a nobis petunt, ad alium reiicimus: unde et pro *transferre* dicitur. Attic. XII, 12, Balbi regia conditio est *delegandi*: ad q. l. v. Gronov. ut et Ob-

serv. I, 20, ibid. XIII, 16, Quinto *delegabo*, si quid aeri meo alieno superabit. Dom. 7, petebatur a me frumenti copia annonae vilitas.... *delegavi* amico locupletiori, etc. ad Div. VIII, 1, quod hunc laborem alteri *delegavi*. Or. II, 28 extr. sed haec ipsa, quae nunc ad me *delegare* vis (oratione, laude tua), ea semper in te eximia et praestantia fuerunt. Fontei. 7, quid si hoc crimen optimis nominibus *delegare* possumus? Perquam eleganter, hoc sensu: quid si hoc crimen ad eos transferamus, qui facile fateantur, se hoc, quod crimini Fonteio datur, fecisse, quia officii ratio postularet? Itaque sic pergit: et ita, ut non culpam, etc. — Difficilis locus est, in quo hoc etiam verbum occurrit, ad Div. VII, 5, ex epistola Caesaris: M. Orfium, quem mihi commendas, vel regem Galliae faciam, vel hunc Leptae *delega*. Ceterum locus est obscurus, rei ipsius et historiae ignoratione, ut vere iudicat Victorius.

Delegatio. Att. XII, 3, *delegatio* a mancipe. v. *delegare*.

Delere, literas, ad Div. VII, 18; Ibid. XIV, 3; Cluent. 14. Delere aedes, Rull. II, 32; Leg. II, 26; Cat. IV, 10. Delere instituta, Sext. 26; de Am. 3; de Div. I, 8; Caecil. 8: — delere animum, Att. I, 11; Phil. I, 1; Tusc. I, 49; Manil. 8; Mur. 35.

Deletrix, Ar. Resp. 23.

Delibare, ex aliquo desumere, de Sen. 21; Brut. 15; Sext. 56. Immiuuare, Her IV, 55; ad Div. X, 21.

Deliberare, cogitare quid consilii sit capiendum, Her. III, 1; Att. II, 7; ibid. XI, 3; Fin. II, 34; Off. I, 3. Statuere, Verr. I, 1; Att. XV, 5; Rull. I, 8.

Deliberativus, Inv. I, 7; II, 52; Her. III, 2, 5; Or. II, 82.

Deliberatio, Att. VII, 3; Ibid. XIV, 13; Or. II, 82; Off. I, 3; Inv. I, 10; Or. I, 6.

Deliberator, Sext. 34.

Delibutus, Rosc. Am. 46; Her. III, 22; Tusc. I, 44.

Delicate, molliter, Or. III, 17; Off. I, 30.

Delicatus, de pueris et ancillis pulchris et elegantibus, sensu honesto. Milon. 10, *delicatus* comitatus ancillarum puerorumque. v. Burm. ad Petron. c. 63. — mollis, effeminatus, de hominibus et rebus, libidini luxuive deditus. Brut. 53, adolescens *delicatus*. Nat. D. I, 37, Epicurus, quasi pueri *delicati*, nil cessatione melius existimat. Muren. 9, Asia *delicata*. ibid. 35, iuventus (hominis) *delicata*. Orat. II, 64, quum haberet filium *delicatiorem*. Fin. V, 5, ratio *delicatior* molliorque, quam virtutis vis gravitasque postulat: de eorum sententia, qui in felicitatis et summi boni parte non solam virtutem, sed etiam voluptatem, aut huiusmodi quid ponunt. Off. I, 40, *delicatum* aliquem sermonem inferre, i. e. de pulchris hominibus, de amore, de re amatoria, qualis ille Sophoclis erat, quum diceret Pericli, obvio puero formoso: O puerum pulchrum! Att. II, 14, *delicatum* convivium, quod ἀσελγὲς vocat, ep. 12. Or. III, 25, quanto molliores sunt et *delicatiores* in cantu flexiones et falsae voculae, quam certae et severae! — concinnus, elegans. Pison. 29, *delicatissimi* versus.—Placidus, otiosus. Tusc. II, 11, vita umbratilis et *delicata*. — suavis, iucundus. Verr. V, 40, *delicatissimum* littus. — *delicatus* est etiam homo intelligens deliciarum (vid. *deliciae*), et iis abundans. Verr. IV, 57, qui tam *delicati* esse non possumus, etc. Verres haec habeat domi, etc. — E

tebant: quod probat Burmann. ad Valer. Argon. III, 670, ubi haec verba confundi in libris solere docet. Cf. eumdem, et Oudendorp. ad Suet. Caium, cap. 33.

Demergo, condo, tingo, de Div. I, 8; de Div. II, 68; Fin. III, 14; Sen. 21; pessumdo, Off. II, 7; Sull. 31.

Demersus. Sull. 31, *demersam* patriam extoll.

Demetatus, Nat. D. II, 43.

Demetere, Sen. 19.

Demigrare, Pis. 37; Agr. II, 16; Dom. 37; Vatin. 16.

Deminutio. Prov. Cons. 15, multari imperatorem *deminutione* provinciae, contumeliosum est. Mil. 36, si qua *deminutio* capitis futura est, h. e. si damnatus in exsilium ibit. Alii, ut passim, habent *diminutio*.

Deminutus. Top. 6, qui capite non sunt *deminuti*; quanquam ibi etiam legitur *diminuti*; minus recte. v. *caput*.

Demirari, valde mirari, Rull. II, 36; ad Div. VII, 27.

Demisse. Flacc. 10, suppliciter *demisse*que respondere. — Tusc. V, 8, humiliter *demisse*que sentire, in malam partem.

Demissio, Tusc. III, 7.

Demissus, modestus et pudens. Muren. 40, sit apud vos modestiae locus, ait *demissis* hominibus perfugium, sit auxilium pudori. Add. Or. II, 43; in Pis. 17. — moderatus, modicus. Or. 24, tenuis orator erit.... ornamentis verborum et sententiarum *demissior*.

Demitigari, mitigari, Att. I, 13.

Demitto me, descendo, ut e montibus in valles, etc. ad Div. XV, 4, quum me in Ciliciam *demisissem*; X, 8, quum in eum casum me fortuna *demisit*. — de omni aegritudine dicitur, ut contrahere; unde utrumque in definitione eius a Cicerone dicitur.

v. Tusc. IV, 6; de Div. II, 33; Or. II, 66; Verr. II, 30; Her. III, 15; ad Div. VIII, 16; IX, 1; Fin. V, 15.

Demiurgus, ad Div. IX, 22.

Demoliri, moliri, Q. Fr. I, 1; Top. 4; ad Div. XII, 13; Verr. II, 67; Off. I, 39.

Demolitio, Verr. II, 67; Red. in Sen. 13.

Demonstrare, narrare, dicere. Inv. I, 31, apud Socraticum Aeschinem *demonstrat* Socrates, cum Xenophontis uxore, et eum ipso Xenophonte Aspasiam loquutam. Verr. IV, 33, quod ab Aenea conditum *demonstrant*. ad Div. III, 4, mihi Fabius *demonstravit*, me a te plurimi fieri. ibid. IX, 24, Spurinna, quum ei rem *demonstrassem*, et vitam tuam superiorem exposuissem, magnum periculum summae reip. *demonstrabat*, nisi ad superiorem consuetudinem revertisses. — de actore, explicare, agere. in Caecil. 13, *demonstrare* causam non posses. — *demonstrare* dicitur etiam de interpretibus antiquitatum et rerum in quoque loco memorabilium. Verr. IV, 59, nam ut ante *demonstrabant*, quid ubique esset, etc.

Demonstratio, institutio, doctrina. Or. III, 55, *demonstratio* huius generis et doctrina vulgaris est. — interpretatio antiquitatum et rerum memorabilium. Verr. IV, 59, itaque nunc conversam habent *demonstrationem* suam. Add. Fin. IV, 5; Inv. I, 12; Her. IV, 53; Her. III, 13.

Demonstrativus, Inv. I, 5; Her. I, 2; Inv. II, 4; Her. II, 13.

Demonstrator, Or. II, 86.

Demorari, ad Div. XII, 15; Or. II, 58.

Demortuus, Her. I, 11, Verr. IV, 5.

Demoveo. Caecin. 15, *demovere* de certo statu: e gladiatoria petitum est. Dom. 26, *demovetur* a republ. simi-

denuntiatum nobis ab Antonio. Agr. II, 5, oculis *denuntiare* omnibus vim tribunitiam. Conf. Att. II, 21, 23, etc. — mandare. Or. III, 36, plus attulisti, quam tibi esset tributum a nobis, ac *denuntiatum*. ad Div. XIII, 77, si quid tibi opus sit, ne dubitent mihi iure suo *denuntiare*. — polliceri, quid facturi simus. Att. XIII, 12, iam Varro mihi *denuntiaverat* magnam sane et gravem προσφώνησιν. — profiteri, ostendere. Or. I, 22, *denuntiare* se paratnm. Planc. 22, *denuntiasti*, quid de summa reipubl. sentires. — etiam de interpretstionibus aruspicum dicitur. Div. II, 13, tum hereditatea tum damna *denuntiant*, etc. *Denuntiares* legendum vidit recte Hotomannus, et contextus docet. *Denuntio* in iudicium, si lectio sana est, significat, iubeo in iudicio adesse, ad iudicem venire. Itaque subiicit: te affuturum negasti.

Denuntiatio. Sull. 18, Catilinae *denuntiatione* venisti; ab eo iussus venire. — Or. II, 19, prima *denuntiatio*, dicitur, quum in exordio auditorem attentum esse iubemus. — comminatio. ad Div. XI, 20, *denuntiatione* periculi terrere. — professio, promissio, ibid. X, 8, praematura *denuntiatio* boni civis imparati, quam periculosa esset, ex casu collegae videbam.

Deonerare, devolvere, Caecil. 14.

Depacisci. Verr. III, 24 extr. ad eius conditiones *depactus* est. Att. IX, 16.

Depasci, minui. Leg. I, 21, *depasci* veterem academiae possessionem non sinemus. Or. II, 23, stylo *depascere* luxuriem orationis. Or. II, 70.

Depeculator, aerarii, Act. I in Verr. 1.

Depeculari, spoliare sacra, aut quae publici sunt iuris, Verr. IV, 27; Her. IV, 27.

Depellere. Tusc. III, 32, ut sibi turpitudinem depelleret; h. e. se a turp. liberaret. Sest. 19, interfectus esset is, qui hac una medicina potuit a communi peste reip. *depelli*. ad Div. V, 29, ut multa tam gravis Mario *depellatur*. — Brut. 87, longi sermonis initium *depulisti*, Attice. Sed haec lectio minus bona est. Nostra habet *pepulisti*. Manutius et Lambinus, *detulisti*. — Part. 12, aut iure factum *depellitur*, aut ulciscendi doloris gratia, etc. Lambin. *defenditur*; quod est Ciceronianum. v. *defendere*.

Dependere, solvere. ad Div. I, 9, tibi *dependendum* est, quod pro illo spopondisti. Cf. Att. I, 8 extr. Sic Catil. IV, 5; Sest. 67, *dependere* poenas.

Deperdere, amittere, Prov. Cons. 5; Verr. II, 30; Tusc. V, 14.

Depictus. Orat. 12, nimis *depicta*, i. e. ornata.

Depingere, Rosc. A. 27; Acad. II, 15; Nat. D. I, 15.

Deplorare. Verr. II, 27, ne *deplorare* quidem de suis incommodis liceat. Add. de Sen. 23; Tusc. V, 39; Phil. XI, 2; Cluent. 24; Cat. IV, 2; Verr. III, 18; Or. II, 52.

Deponere. ad Div. XIII, 1, *deponere* aedificationem. ibid. V, 2, *deponere* provinciam in concione, ibid. II, 17, rationes Apameae *deponere* cogitabamus. ibid. I, 5, causam *deponere*, i. e. relinquere. add. Off. III, 25; Phil. XIII, 24; ibid. XIV, 13; Rull. II, 26; Or. II, 62; de Am. 21; de Div. II, 54; Sull. 6; Coel. 50; Att. I, 12; Tusc. I, 7; Rull. III, 1; Philip. XIII, 10; Rosc. A. 1; Quint. 13.

Depopulari, Phil. VII, 5; Verr. III, 56.

Depopulator, Dom. 5.

Deportare. ad Att. VI, 1, benivolentiam de provincia *deportare*. Et

Derepente, Lig. 5.

Deridere, ludere, ita agere, ut homines ridere videare. Verrin. I, 56. *deridet*, quum sibi ipsum iubet satisdare Rabonium.

Deripere, detrahere. Offic. III, 10, *deripere* alteri, ius non est. Verr. IV, 50, *deripere* de manu. Fin. I, 13, falsarum opinionum temeritate *derepta*. Sull. 1, *deripere* de auctoritate alterius. Prov. Cons. 6, hos vos *deripiendos* de provinciis non putaretis? Caveant tirones, ne *deripere* et *diripere* confundant, quod a Nizolio factum est. Sic aliud est destringere, aliud distringere, etc. *Deripere* est de loco aliquid rapere; *diripere*, in diversas partes rapere. vid. Drakenb. ad Sil. X, 318, et quos ibi laudat.

Derivare. Tusc. V, 25, in suam domum nil *derivare*, h. a. avertere.

Derodere, pro *corrodere*. Divin. I, 44.

Derogare, est nova rogatione aliquid de superiore lege demere, ei vim adimere. Dicitur autem ordinarie *derogare* legi, vel de lege, quod nemo ignorat. Sed est etiam sic: lex *derogatur*, Cornelianae 1 fragm. Sic habet etiam Vlpianus: Lex rogatur... abrogatur... *derogatur*; quem locum vid. in Fabro. Est sic etiam metaphorice. Quint. 23, fides huius multis locis cognita, ne perfidia Naevii *derogetur*, laborant.

Derogatio, Her. II, 10 de lege. Et in fr. Cornel. 1.

Deruo. Att. XVI, 11, de laudibus alicuius cumulum *deruere*.

Descendere dicuntur Romani honestiores, quum in forum, curiam, campum eunt, quod ii solebant in montibus habitare, qui salubrius habitabantur, ea loca autem in vallibus, inter montes, erant: item in universum, quum in publicum prodeunt, Phil. VIII, 2, consul se cum praesidio *descensurum* dixit. Rosc. A. 46, *descendere* de palatio et aedibus suis. Phil. II, 6, hodie non *descendit* Antonius. Or. II, 66, *descendere* in forum. Offic. III, 20, *descendere* in Rostra: quanquam ibi Gronoviana habet *escendere*, quod magis placet. Sed quoniam Romae usitatum erat dicere, *descendere* in forum; propterea etiam de aliis urbibus dicitur, ubi similis ratio non subest. Verr. II, 38, postridie mane *descendit* Verres, sc. in forum Thermitanum.— hinc etiam ducta haec, Coel. 1, *descendere* ad accusationem. Muren. 28, *descendere* ad accusandum. Cf. ad Div. VIII, 8. — *descendere* aliquo dicuntur etiam, qui statuunt ea facere, quae inviti faciunt, ad extrema veniunt, ad quae demum venitur, quum leniora non sufficiunt aut valent. Verr. I, 38, quo ego vellem, *descensuros*, h. a. gravissima se facturos. ad Div. X, 33, *descendere* ad extrema. Att. IX, 18, ad omnia *descendere*, est omni vi et acerbitate uti. ad Div. VIII, 8, alteram ad conditionem *descendere* vult Caesar.—Cedere, remittere. Verr. II, 72, placet mihi ista defensio: *descendo*.

Descisco. Fin. III, 18, *desciscere* a vita i. a. se ipsum interficere. Tusc. III, 2, *desciscere* a natura. Acad. II, 15, *desciscunt* a veritate.

Describere, dividere, distribuere in partes. Agr. II, 29, in iugera dena *describat*. Phil. XIII, 5, *describite* illud septies millies ita. Cluent 32, non Archimedes potuit melius *describere*. ad Div. XVI, 11, Italiae regiones *descriptae* sunt, quam quisque partem tueretur. Cf. Verr. I, 14, etc. Graev. ad Caton. 17; Att. I, 2. Leg. III, 19, populus *descriptus* ordinibus, censu, etc. Add. Burm. ad Suet. Tib.

30. — Dialectici dicuntur *describere*, quum formas et genera rerum constituunt: item in partitione. Sic Rab. Post. 15, *descripta* opponuntur universis. Or. II, 33, *descripta* generatim; pro quo mox: in certa genera coacta. ibid. ut quae sint in iure, vel apta *describere*, vel ornate illustrare possit. ibid. 71, in multa genera *describere*. — Ab hac dividendi significatione multae formulae dicendi ducuntur, quas ita possis interpretari, ut nulla divisionis mentio fiat: sed semper ad divisionem aliquam respicitur. Sic Verr. V, 25, *describere* civitatibus summas pecuniarum ad Div. XII, 1, pecuniae maximae *describuntur*. ad Q. fr. I, 1, vectigal *describere*. In quibus omnibus *describere* explicari potest *imperare*, sed, ut intelligas, imperatum esse ita, ut sit constitutum simul, quantum quaeque civitas daret. Simile est, quod dicitur pro dividere largiendo, item largiri. Verr. III, 92; Off. I, 34, iura *describere*. Verr. V, 41, *describere* iura aequitate. Leg. II. 5, iura sunt varia et ad tempus *descripta* populi. Off. I, 16, quae descripta sunt legibus et iure civili, haec ita teneantur, ut sit constitutum. Sext. 42, nondum *descripto* iure civili. Acad. II, 36, officia *describere*. Iura *describere* idem est quod iura dare, constituere; sed propterea iura *describere* pro *dare* dicitur, quia in iuribus dandis discrimen servatur ordinum, aetatum, etc. quanquam in nonnullis harum formularum etiam respici potuit ad illam alteram significationem, qua pro *definire* dicitur. Verr. II, 53, describebat censores binos in singulas civitates: h. e. faciebat, creabat, ut eodem capite est; sed *describere* est pro *facere*, quia censores CXXX facti sunt (c. 55) ita ut totus ille numerus censorum civitatibus distribueretur, et singulae binos acciperent. — *describere* est etiam definire: unde, de quo definire dici potest, de eodem etiam *describere* dicitur. Or I, 49, *describere* finibus ingenii sui, etc. — *describere* dicuntur etiam mathematici, quum formas geometricas scribunt. de Sen. 14. — *describere* aliquem dicunt qui eum quidem non nominant, sed ita de eo loquuntur, ut facile intelligi possit, de quo sermo sit: unde pro *significare* reperitur; in qua ratione dicendi saepe accedit ista vis, ut contumeliae causa id fieri innuatur. ad Q. fr. II, 3, Crassum *descripsit*. Mil. 18, videlicet illi me latronem *describebant*. Sull. 29, quia sunt *descripti* consulares: h. e. ab accusatore oratione designati. Pison. 28, non mehercule contumeliae causa *describam* quemquam, praesertim ingeniosum, etc. Phil. II, 44, ista tua minime avara coniux, quam ego sine contumelia *describo*. Pro accurate explicare et exponere est ad Div. VIII, 8, quae res quam vehementer ad me pertineat, in literis... *descripsi*.

Descriptio, distributio, Offic. I, 7, privatarum possessionum *descriptio*. Flacc. 14, in *descriptione* aequabili sumtus. Off. I, 27, est decori *descriptio* duplex, h. e. in duas formas distribuitur. Tusc. V, 24, *descriptio* expetendarum fugiendarumve rerum. —ordo, qui sc. ab apta distributione rerum et partium pendet. Off. 1, 39, aedificandi *descriptio*. Or. II, 9, aut si via ulla traditur... *descriptionis* atque ordinis. De Sen. 17, atqui ego ista sum dimensus; mei sunt ordines, mea *descriptio*. Sest. 65, *descriptio* civitatis. Leg. III, 2, magistratuum *descriptione* omnis reip. moderatio continetur. Acad. I, 6, *descriptio* naturae, item artis. — *descriptio* etiam

dicitur, eodem modo, ut *descriptus*, quum homines centuriantur et decuriantur, de quibus suo loco dictum est Planc. 18, decuriatio tribulium, *descriptio* populi, suffragia largitione devincta. —de formis geometrarum, ut *describere*. Tusc. I, 17, nisi quid erat numeris aut *descriptionibus* explicandum.

Descriptus, divisus, ad certas partes aut classes redactus, constitutus. Catil. II, 6, quemadmodum ei esset ratio totius belli *descripta*. Att. XVI, 5, o dies... lepide *descriptos*, etc. v. *describere*. — ordine factus. Fin. III, 22, natura nihil est aptius, nihil *descriptius*. Hinc Or. 59, *descriptus* ordo verborum, est, certus, aptus. — Ar. R. 28, suffragia *descripta* tenentur a paucis; h. e. pauci quidam et potentes homines ita habent in sua potestate suffragia centuriarum et tribuum, ut cuique imperent, cui suffragium dare velint. v. Graev. ad h. l. Male olim legebatur *districta*; quod, ut cetera huiusmodi, servavit nova Italorum editio Nizoliani thesauri. — Planc. 20, vocatae tribus, latum suffragium, *descriptae* tribus, renuntiatae. Nihil hic interpretes. E cod. Erf. notat Graevius *diribitae*. Sed ea lectio nihili est. Diribitio enim refertur ad tabellarum distributionem: quid autem diribitio post suffragia lata? Cogitabam aliquando *diremptae*; ex quo fieri potuit *diribitae*. Sed *descriptae* etiam explicari potest. Nempe post lata suffragia et diremta, punctis notabantur in tabulis, unde punctum pro suffragio. v. *punctum*. Id dici commode posse putem, tribus describere. Describere dici pro in tabulas referre, docet Schulting. ad Calpurn. Declam. subiectam Quintiliancis p. 794. —Dom. 5, quum decuriatos ac *descriptos* haberes exercitus perditorum: in quo *descriptus* idem est, quod decuriatus; nam describuntur milites, quum decuriantur aut centuriantur, sc. in decurias et centurias. Pro describere, hoc sensu dicitur etiam conscribere, Planc. 18; nam quum decuriantur, conscribuntur, sc. in decurias. v. *conscribere*.

Deseoare, Att. XVI, 6; de Univ. 7.

Deserere. Att. III, 19, non *deseram* preces fratris, etc. Tusc. I, 46, tardius *deseret* fama Curtium. Relinquere, Verr. III, 51; de Div. I, 20; Att. IV, 10; Cluent. 63; de Sen. 20; ad Div. I, 5.

Desertor, Att. VIII, 9; Red. ad Quir. 5.

Desertus, Rull. II, 30; Pis. 40; Verr. V, 67; de Am. 15; ad Div. V, 1; Q. Fr. III, 1; Coel. 18; Cluent. 39; Quint. 16.

Deservire, in bonam et malam partem dicitur. Varr. III, 98, si vobis *deserviunt* suo labore. Sull. 9, si vigiliae meae *deserviunt* amicis. Partit. 20, *deservire* rebus sacris, i. e. studiosum esse religionis. Offic. I, 30, cuivis *deserviant*, dum, quod velint, consequantur. ad Div. XII, 2, *deservire* Istroni, etc.

Desiderabile. Top. 18, opponitur ei, quo facile careas.

Desidere, verbum proprium de labe terrae. de Div. I, 35, 43. Vitiur eodem verbo de hac re Livius, XXXII, 9, ubi v. Drakenb.

Desiderare, vehementer cupere, Quint. Fr. III, 1; ad Div. VII, 10; Oecon. 1; Quint. Fr. III, 4. absentem rem votis reposcere, Verr. V, 28; de Senect. 9; Att. XII, 40; de Orat. 53; Att. VII, 25; Verr. IV, 44; red. ad Quir. 4.

Desideratio, Sen. 14.

Desiderium, vehementius cupiditas, Or. I, 47; ad Div. XV, 4; cupi-

bus illis locis, quos attulit, confirmari potest, *despicere* esse pro *videre* simpliciter. Nam primus ex Ar. Resp. 15, tollam altius tectum, non ut ego te *despiciam*, etc. manifeste contra est, et ibi *despicere* illam deorsum spectandi vim habet. De altero ex IV de Fin. mox dicemus. In tertio ex Sueton. Neron. 19, est *dispicere*: quod a *despicere* differt, ut suo loco docebimus, neque adeo huc pertinet: quanquam hic tantum est operarum vitio. Nam Graevius voluit *despicere*, ut est in eius Suetonio. Sed ibi rectius legitur *dispicere*, cum Burmanno et aliis. *Despicere* h. l. idem est, quod aliis locis Cicero dicit, deiicere oculos: quod faciunt, qui alicui rei attendere desinunt. v. *deiicere*. —Fin. IV, 23, catuli, qui iam *despecturi* sunt, caeci aeque et ii, qui modo nati. ibid. 24, catuli aeque caeci, priusquam *despexerunt*. Sed post Lambinum Davisius recte vidit legendum esse et reposuit *dispecturi*, et *dispexerunt*: de quo verbo post dicetur. Verba huius generis confundi, quum ab interpretibus, tum a librariis, notissimum est. Sic degredi, digredi; destringere, distringere, etc. v. Burmann. ad Sueton. Neron. l. c.

Despiciens, Or. II, 89.

Despicientia. Off. II, 11, *despicientia* animi; h. e. quae est in animo, qua utitur animus. Add. Partit. 23; Tusc. I, 40.

Despoliare, ad Div. XIV, 2; Att. VII, 7.

Despondere, spondendo polliceri: unde filios et filias despondere parentes dicuntur, quia interrogati: spondes? respondent: spondeo. Sed singulare est ap. Coelium ad Div. VIII, 7, de sponso: *despondere* sibi filiam alterius. — hinc ad alia traducitur, fere pro *destinare*. Att. XI, 6, L. Lentulus sibi Caesaris hortos et Baias *desponderat*: i. e. sibi pactus erat, aut certe speraverat; victo Caesare, a Pompeio praemii loco sibi destinaverat. ibid. XIII, 12, illam περὶ τελῶν σύνταξιν Bruto *despondimus*; destinavimus inscribere Bruto. ad Div. XII, 9, haec spes *despondetur* anno consulatus tui: omnes putant, te demum consule, tale quid sperari posse.

Desponsare, Q. Fr. II, 5.

Desponsus, destinatus, speratus. Ar. Resp. 3, *desponsam* et destinatam laudem alicui praeripere. Prov. Cons. 15, ut provinciam *desponsam*, non decretam habere videatur. Att. I, 16, *desponsam* homini iam Syriam ademi.

Destinare, constituere, Off. III, 10; ad Div. VII, 23; definire, Her. I, 15.

Destinatus. Tusc. II, 2, certis *destinatis*que sententiis addicti. Alicui promissus, Arusp. Resp. 3; Sext. 30; ad Div. X, 23.

Destituo, constituo. Verr. III, 26, *destitui* alios in convivio. Sed inest significatio contumeliae. Verr. V, 42, nudus paene est *destitutus*. v. Graev. ad ep. ad Div. IX, 22. Hinc est in sensu obscoeno. ad Div. l. c. ita *destituit* me nudum. sc. comprimendi causa. v. in *destitutus*. —exponere aliquem periculis, alterius potestati obnoxium reddere. Phil. V, 12, qui ne sorti quidem fortunas nostras *destituit*, sed libidini euiusque nos addieit. Non erat, quare Graevius *destinavit* legeret, v. *destitutus*. Scil. res destituitur, ponitur in medio, de qua sortitio fit, ut cedat ei, cui sorte obvenit. —relinquere deserere. Att. III, 15, Italiam in me erectam, *destitui* ac reliqui. —decipere promissis, fallere, inprimis in re pecuniaria, quum alicui promittimus pecuniam, deinde negamus daturos. v. *destitutus*. Cluent. 26, queritur se ab Oppianico *destitu*-

tum esse. Rosc. Am. 40, Roscius socios induxit, decepit, *destituit*. Cf. Phil. II, 38.

Destitutio, in re pecuniaria est, quum aliquis pecuniam, quam pollicitus est se daturum, non dat. Quint. 16, hac *destitutione* perculsus, etc. Cf. c. 5, et Cluent. 26.

Destitutus, desertus. Caecin. 32, nudus in causa *destitutus*que. Verr. II, 30, solus *destitutus*. at V, 42, nudus paene est *destitutus*, significat, ei discissas et laceratas esse vestes a lictoribus, ut virgis caederetur. — deceptus ab eo, qui promisit aliquid, pecuniam, etc. Off. I, 10, cui promissum sit, si se *destitutum* queratur. Quint. 16, multis vadimoniis desertis, saepe illusi ac *destituti*. Q. fr. I, 3, amicorum consilio, promissis, praeceptis *destitutus*. Ceterum id dicitur duobus modis: nam una ratio ducitur ab eo sensu, quum pro *desertus* dicitur, ut in illo, promissis *destitutus*; altera inde, quod qui desertus est, expositus est iniuriis fortunae, inimicorum, ut in hoc: consilio, praeceptis *destitutus*. —pro *constitutus*, sed in partem deteriorem, ut Sull. 32 hac fortuna misera *destitutus*.

Destringo, detraho, traho ex aliquo loco. Off. III, 31, confestim gladium *destrinxit*. in Tog. Cand. conantur in rempubl. sicas *destringere*, vulgo legunt *distringere*, in utroque loco; sed hodie nemo dubitat in his literis paullo versatior, in hac formula, et omnibus, in quibus detrahendi vis exprimenda est, *destringere* rectum esse, non *distringere*. Confundi verba, quae ab his syllabis incipiunt, iam in *despicere* dictum est. De hoc verbo in primis vid. praeter Gronov. ad Liv. XXVII, 43, Duker. ad Flor. II, 2; Drakenborch. ad Sil. XVII, 164, et quos ibi laudat. *Destricti* gladii sunt, Catil. III, 1; Sext. 35.

Destruere, de Sen. 20.

Desubito, Rep. Fragm. Liv. VI.

Desudare, Sen. 11.

Desuefactus a concionibus, Cluent. 40.

Desultorius, intell. equus, a *desultore*, quod erat genus equitum, qui in circo equos plures capitibus iunctos agitabant ita, ut in medio cursu ex uno in alterum se traiicere possint. Muren. 27. Graevius laudat Sueton. Caes. 39, et ibi Torrent. Cf. Salmas. ad Vopisc. Carin. c. 19, p. 845 sq.

Desum. Phil. II, 29, cur ei bello propter timiditatem *defuisti*. Q. fr. II, 6, huic convivio Q. frater *defuit*. Att. IV, 11, non vereor, ne mihi sermo *desit* abs te, quo magnopere delector. Or. III, 4, nec in Antonio *deesset* hic ornatus, etc. Q. fr. II, 4, ac illi non *defuturum* affirmavit: h. e. se eum accusaturum, per ironiam venustam.

Detergere. Att. XIV, 10, sed primo anno LXXX *detersimus* i. e. cepimus ex tota summa octoginta sestertia.

Deterior, Att. XI, 11; ad Div. V, 14; Att. XIV, 11; Phil. VIII, 1.

Deterius, Fin. 13.

Determinatio, finis. Inv. I, 52; Nat. D. II, 40.

Determino. Orat. III, 44, quod dicit, spiritu, non arte *determinat*: i. e. orationem in pronuntiando non eo loco incidit, ubi ipsa sententia desinit, sed ubi spiritus, adeoque saepe alieno loco. Div. I, 12, omnia fixa tuus glomerans *determinat* annus: h. e. haec omnia rata facit extremus annus tuus.

Deterrere, dissuadere, dehortari. Att. XI, 8, neque te *deterreo*, quo minus id disputes, scribasque ad me quam saepissime. Et sic aliis locis. v. etiam Broukhus. ad Tib. I, 3, 13. Add. Brut.

15; Att. XV, 22; de Div. II, 42; Fin. III, 38; Act. I in Verr. 5; Off. II, 23; Brut. 75; Or. I, 73.

Detestari, deprecari, a se aut ab alio remotum cupere, deprecando negando, aut alia ratione. Catil. I, 11, ut prope iustam patriae querimoniam a me *detester* ac deprecer. Att. IX, 10, *detestaris* hoc diligenter, i. e. remotam a te hanc opinionem vis, negas te id significasse. — hinc in malis auspiciis et ominibus dicitur, quum ea dicimus, quibus mala impendentia averti posse credunt superstitiosi homines: de quo vid. Casaub. ad Theophr. c. 16. Vatin. 16, te... tanquam auspicium malum *detestantur*. Vnde illud dicitur in Pison. 40, omnes memoriam consulatus tui, facta, mores, faciem denique ac vocem a republica *detestantur*: sc. tanquam malum auspicium et omen. —Ceterum quoniam illa detestatio auspicii et ominis fit avertendi mali causa, propterea dicitur pro *avertere*, adeoque etiam de diis ipsis, quum sit proprie hominum. Phil. IV, 40: dii immortales, avertite et *detestamini*, quaeso, hoc omen!

Detestatio, expiatio, deprecatio. Dom. 55, quum pro *detestatione* tot scelerum, unam aram nefarie consecrarat.

Detexere, telam absolvere, Or. II, 38; Her. II, 27.

Detinere, morari, ad Div. XII, 16; Att. III, 19. Detineri i. e. occupari, Inv. II, 49; Her. IV.

Detorquere, Fin. III, 5; Tusc. V, 20; Off. II, 10; Coel. 9; Or. 17.

Detractio, de Div. II, 21; Vniv. 4; Att. XII, 33; Off. III, 6.

Detraho. Tusc. IV, 31, haec *detrahenda* opinio est: eximenda ex animo. Prov. Cons. 1, qui ex provinciis *detrahendi* sint. 8, *detrahebant* illum ex Gallia, h. e. censebant, ei successorem vel invito dandum: dicitur in malam partem. Planc. 4, est haec conditio huius principis populi.... posse suffragiis vel dare, vel *detrahere*, quod velit cuique. Add. Nat. D. III, 34; Fin. I, 7; Sen. 14; Brut. 75; de Div. II, 68, Acad. II, 2; Fin. I, 9; red. ad Quir. 8; Off. I, 37; Inv. II, 20; Rab. perd. 7; Manil. 4; Tusc. IV, 11; Planc. 4.

Detrimentum, Or. I, 9; Brut. 2; Fin. III, 21; Fin. I, 6; ad Div. XVI, 11; Phil. V, 12.

Detrudo, differo. Att. IV, 17, comitia in adventum alicuius *detrudere*. Cf. Q. fr. II, 13. — ablego, amando. Or. I, 28, qui non potest... hunc ad id, quod facere possit, *detrudendum* puto. —verbum praetorium in interdicto, cui postea substitutum *deiicere*. Caecin. 17.

Deturbare, demoliri, Pis. 38; Q. fr. III, 9.—deiicere, Quint. 14; Pis. 20; ad Div. XII, 25; ibid. V, 7.

Devehi, Phil. I, 4.

Devenire, Verr. V, 48, est venire ad perfugium, aut preces. Delabi, Mur. 13. Pervenire, Pis. 29; ad Div. VII, 3; Att. I, 7; ad Div. IV, 5.

Deversari. Verr. I, 25, Rubrium... parum lauta *deversari* dicit, *mal logé*.

Deversor, qui in caupona, aut alio quo loco *deversatur*. Inv. II, 4.

Devertere. Verr. I, 6, ad hospites meos ac necessarios *deverti* potius. Sic utrumque verbum e mss. scribitur. Male vulgo *diversari*, *diverti*, ut *diversorium* pro *deversorium*. v. Heinsius ad Ovid. Amor. II, 6, 9, at praeterea quos laudat Burm. ad Petron. 10. Scil. *deverti* est aliquo se convertere, in quo tamen etiam respicitur ad locum, unde veneris: sed *diverti* dicitur de duobus, qui diversam viam instituunt, unde ipsum *diversum*

tia *devorabatur:* h. e. audiebatur quidem, sed ita, ut nihil voluptatis afferret, et a paene invitis; neque intelligebatur adeo, aut sentiebatur eius vis: quemadmodum qui cibos insuaves necessario comedunt, non comminutos et gustatos deglutiunt. De hoc genere dicendi Cicero aliis locis dicit, Abhorret a populari ratione.

Devotare, devovere. Parad. I, 2, quae vis filium (Decii) *devotavit*. sic mss. et edd veteres. v. Gruter. ad Plaut. Casin. II, 6, 36.

Devotio. Nat. D. III, 6, tu autem etiam Deciorum *devotionibus* deos placatos esse censes. Dom. 57, hanc ego *devotionem* capitis mei convictam esse et commissam putabo. v. mox *devovere*.

Devotus, destinatus. Arusp. R. 5, Clodius, *devota* Annio hostia et constituta: h. e. quem certo video ab Annio Milone interfectum iri.

Devovere, proprie idem est, quod *vovere*. vid. v. c. Off. III, 25. Deinde est certis ritibus se morti, s. Telluri et diis manibus, consecrare, pro salute reipubl. et pernicie eius aliqua et calamitate avertenda: de quo est locus classicus ap. Liv. VIII, 9, 10; Fin. II, 19, quum se Decius *devoveret*. Vnde illi etiam caput suum *devovere* dicuntur, qui se aut periculis maximis intrepide pro patria obiiciunt, ut faciunt, qui se *devoverunt*: Quir. p. Red. 1, quum me fortunasque meas pro vestra incolumitate, otio, concordia *devovi*: aut votum faciunt, in quo caput suum, tanquam hostiam, diis offerunt, cuius exemplum egregium est pr. Dom. c. 57. Ducitur hinc etiam lusus ille Ciceronis, Phil. XI, 6, videte etiam P. Decii auctionem: qui maiorum suorum vestigia persequens, pro alieno se aere *devovit*. —Divin. I, 48, hinc Remus auspicio se *devovet*: h. e. auspicio capiendo se accingit. Ex Ennio.

Deus, qui in aliquo genere insigniter excellit. Or. I, 23; II, 42. — benefactor. Quir. p. R. 5. Lentulus consul, parens, *deus*, salus vitae nostrae. — *Deus* est etiam de feminis. Tusc. I, 47, de Iunone. Cf. Invent. II, 31. Sic etiam Graeci θεός. —Add. Nat. D. I, 18; Vniv. V, 6; Tusc. I, 11; ad Div. XIV, 7; ibid. XVI, 22; Verr. I, 3; Brut. 9; Off. II, 2; Phil. VIII, 3; Pis. 16; Q. Fr. II, 4.

Dextella, amicus fidelis. Att. XIV, 20, Q. filius Antonii est *dextella*.

Dexter, ad Div. X, 30.

Dextera, Vniv. 13; Phil. XII, 11; ibid. X, 3; ibid. XI, 2.

Diadema, est fascia alba, qua caput redimere reges olim solebant; unde insigne regiae potestatis putabatur. Itaque etiam Ciceroni, ut ad Atticum scribit, II, 8, fasciae cretatae Pompeii in cruribus displicebat, quod potentiae parum civilis cupiditatem significare videbantur. Male quidam interpretantur coronam, quae hodie eius vim obtinet. Phil. II, 34, sedebat in Rostris collega tuus, amictus toga purpurea, in sella aurea, coronatus (hic nil regium, et tamen coronae mentio): adscendis, accedis ad sellam, *diadema* ostendis: gemitus toto foro... tu *diadema* imponebas cum plangore populi. v. Cuper. Obs. I, 6; Casaubon. ad Sueton. Caes. 79: Ciampin. oper. Musiv. c. 14, p. 110, etc.

Diaeta, lenia remedia, in primis illud, quod dies et tempus affert: opponitur vis. Att. IV, 3, *diaeta* curari incipio; nam chirurgiae taedet.

Dialectica seu *dialectice*, pars logicae, quae rationem disputandi docet, Or. II, 38; Fin. II, 6; Acad. II, 28; Top. 2.

V, 11; XVI, 4. Vid. Scheff. Re. nav. II, 2, p. 100. Femininum genus est apud Hirtium, B. A. 47, quod defendit contra Schefferum Oudendorpius.

Dictamnus, Nat. D. II, 50.

Dictare, dicere quae alius calamo excipiat, Att. II, 23; ibid. VII, 13; Q. Fr. III, 1; Att. XIV, 24.

Dictata, sunt theses, praecepta, decreta, quae a magistris artis alicuius discipulis scribenda traduntur, ut ab iis ediscantur. Et quoniam huiusmodi *dictata* non adeo solent ant debent esse acuta et subtilia, in iis acquiescere, iis uti, in contemtu habetur. Q. fr. III, 1, meam in illum orationem omnes pueri tanquam *dictata* ediscunt. Tusc. II, 11, versus admiscet, quasi *dictata*, nullo delectu, nulla elegantia. Nat. D. I, 26, ista enim a vobis tanquam *dictata* redduntur. Fin. II, 29 extr. ista vestra, si gravis, brevis; si longus, brevis, *dictata* sunt. ibid. IV, 4, de peripateticis disserendi artis peritis: quae quidem res efficit, ne necesse sit, iisdem de rebus semper quasi *dictata* decantare, neque a commentariolis suis discedere.

Dictator, de Rep. I, 40, ab eo appellatur, quia *dicitur*. v. *dicere*. — magistratus municipalis nomen in municipio Lanuvino. Mil. 10.

Dictatorius, Cluent. 44.

Dictatura, Dictatoris munus, Phil. I, 2; Q. Fr. II, 14.

Dicterium, Fragm. ep. ap. Macrob. Sat. II, 1.

Dictio, sensu proprio dicendi. Inv. II, 4, *dictio* sententiae. —Irrogatio. de Rep. II, 9, mulctae *dictio* ovium et boum. —oratio, declamatio. Or. I, 15, *dictione* explicare. Inv. I, 5, 1, *dictione* persuadere. Or. I, 33, *dictiones* subitae. Tusc. II, 3, *dictioni* operam dare. — Or I, 6, *dictiones*, sunt genera dicendi. — oraculum. Herenn. II, 26, a poëta. v. Cuper. Obs. III, 7.

Dictitare, saepius dicere, Dom. 6; Or. II, 13.

Dictum, dicterium, facete *dictum*, Orat. II, 54, ubi etiam ex Ennio laudatur, bonum *dictum* (Gall. *un bon mot*). Cf. fragm. epist. ad Corn. Nep. lib. II, notam nostram. —Brut. 18. e Livio Andr. *dicti* studiosus, i. e. eloquentiae.

Didere, divulgare, dissipare. Coel. 16, a Caecilio: *Dide* ac dissice, per me licebit. Si egebis, etc. Vocabulum antiquioribus poëtis, in primis Lucretio, usitatissimum, in quo corrumpendo frequentes fuere librarii. v. Drakenb. ad Sil. Ital. I, 186, et quos ibi laudat.

Diducere. Or. III, 6, oratio est *diducta* rivis, non fontibus: h. e. etsi in diversis rebus versatur oratio, et diversis locis adhibetur, tamen per se eadem est eloquentia. ibid. 43, vastius *diducere* verba: id fit, quum ultima et prima duarum vocum litera non coëunt tanquam in unum verbum: v. c. magna ubertas, magno ntique. —Inv. II, 36, animus *diductus* varietate et dissimilitudine rerum, sc. distractus.

Diecula, Att. V, 21.

Dies dicitur saepe et variis modis de *die* certo et constituto, ut de eo, qui agendis causis in foro dictus est. Verr. II, 15, *diem* differt dicis omnibus. In primis de *die* solutionis. Planc. 28, quum cuiusque *dies* venerit. Cf. ad Att. XVI, 15. Tusc. I, 39, nulla *die* (solutionis) praestituta. Quint. 23, nominis *diem* petivit. Att. VIII, 10, *dies* nondum est. Att. X, 5, *dies* pecuniae id. novemb. ad Div. VII, 23, *dies* annua: est *dies* solutionis, quae est, exacto anno uno. vid. Manut. ad

1; Or. I, 5; Q. Fr. I, 1; Fat. 17; Nat. D. II, 47.

Difficulter, Inv. II, 56.

Diffidenter, Cluent. 1.

Diffidentia, Tusc. IV, 37.

Diffidere, Fin. II, 27; Cluent. 23; Or. 1; Mur. 21; de Div. II, 3; Mur. 30; ad Div. IV, 5; Att. XII, 42.

Diffindere, per medium secare, de Div. I, 13.

Diffiteri, negare, ad Div. X, 8.

Diffluere. Brut. 91, *diffluere* extra ripas. Off. I, 30, *diffluere* luxuria. Or. 32, otio *diffluere*, dicuntur hi, qui nihil neque publici, neque privati negotii habent, quod necessario sit obeundum, quales sunt docti homines, qui in otio vivunt. Brut. 79, *diffluentia* opponuntur his, quae numeris adstricta sunt, non numerosa, alias soluta. Sic Or. 70, *diffluens* et solutum.

Diffugere, fugere diversim, Phil. II, 42; Off. III, 32.

Diffundo. Div. I, 36, dii vim suam longe lateque *diffundunt*. de Am. 13, virtus ex bonis amici quasi *diffunditur*, et incommodis contrahitur: h. e. laetitiam percipit.

Diffuse, Inv. I, 52.

Diffusus. *diffusum* dicitur, quod non est ad formam artis redactum, Or. I, 42, haec ignota quondam omnibus et late *diffusa* videbantur; adhibita igitur est ars quaedam, etc. ibid. II, 33, ius civile, quod nunc *diffusum* et dissipatum est, in certa genera coacturum, et ad artem facile redacturum. — Partit. 30, prima adversariorum contentio *diffusam* quaestionem habet, etc.

Digamma. Att. IX, 9, tuum *digamma* videram. *digamma* est proprie litera F; ea autem quia est prima in *Foenoris* verbo, propterea ludens Cicero *digamma* de foenore dixisse putatur: quod mihi verbo *videram* non convenire videtur. Quidam autem malunt corrigere *diagramma*, et intelligunt tabulas acceptorum et expensorum.

Digerere, in partes totum aut in formas genus distribuere. Or. II, 19, ut eas item quatuor, quinque, sexve, vel etiam septem (quoniam aliter ab aliis *digeruntur*), in quas est omnis ab his oratio distributa. — ordinare, constituere. Rabir. Post. 9, *digesserat* optime comp. Graev. tamen legit *gesserat*.

Digestio, Or. III, 53, in figuria rhetoricis commemoratur, et est μεϱισμός. Phil. V, 7, ipse interea septem et decem dies (ut *digestio* potius, quam declamatio videretur), de me in Tiburtino Scipionis declamitavit, sitim quaerens. Si haec parenthesis esset a Cicerone, *digestio* esset concoctio, quam declamatio afferre, et cruditatem minuere putabatur. Sed recte est a Graevio auctoritate doctissimorum hominum eiecta.

Digitulus, Sc. Fragm.

Digitus. Verr. III, 11, *digito* liceri. Verr. I, 54, tollit *digitum*, i. e. licetur. Att. VII, 3, *digitum* nusquam, sc. discedere. Caecin. 25, qui *digitum* proferat, non habet: h. e. nihil agere, nihil moliri potest. Add. Coel. 12; Verr. I, 54; Or. I, 46; Verr. IV, 15; Att. VII, 3.

Digladiari, armis pugnare, Leg. III, 9; de philosophorum disputationibus, Off. I, 9; Tusc. IV, 21.

Dignitas, definiente ipso Cicerone, Invent. II, 55, est alicuius honesta auctoritas, quae cultu, honore et verecundia digna est. Sed haec definitio non omnibus locis convenit. Et quoniam saepe in hoc verbo interpretando tironibus aqua haeret, alias afferemus, quarum ope facile ubique

huius verbi vis intelligi et erui possit. 1.° *dignitas* est conditio, qua quis dignus est aliqua re, tanquam magistratu, honore, verecundia, etc. beneficio: quae definitio fere convenit cum Ciceronianis. Muren. 8, non eumdem ordinem esse *dignitatis* et renuntiationis. ibid. 9, *dignitate* contendere; h. e. uter sit consulatu dignior. ibid. 11, summa *dignitas* esset in iis, etc. dignissimi sunt consulatu. ibid. 13, *dignitas* consularis in ista scientia non fuit: h. e. nemo propter illam scientiam *dignus* consulatu iudicatus est. ad Div. XI, 17, Lamia petit praeturam: omnes intelligunt, nec *dignitatem* ei deesse, nec gratiam. Verr. II, 69, an quorum auctoritate statuas cohonestare conatus es, eorum ego *dignitate* accusationem meam comprobare non potero? h. e. si statuas tuas tibi honorificas potuisti afficere, quod Siculos auctores earum ponendarum dixisti fuisse, ego etiam mihi honestum esse probabo, te accusare, si dixero, Siculos esse dignos, quibus hoc officii tribuatur a me. Iam quoniam ii, qui digni sunt, quibus huiusmodi res tribuantur, in quadam amplitudine, splendore et auctoritate sunt, propterea *dignitas* etiam dicitur pro splendore, amplitudine, auctoritate, quae ex magistratibus rebusque publicis bene gestis, sapientiae opinione, etc. proficiscitur. Off. I, 39, ornanda *dignitas* domo. Verr. II, 29, nitebatur frequentia consilii et *dignitate*; pro quo aliis locis splendor dicitur. Sensus autem hic est: hoc potissimum confidebat causae suae, quod iudices essent non solum multi, qui non facile omnes possent corrumpi, sed etiam prudentes, iusti, et hac laude insignes atque *digni* adeo, qui iudicarent causas: hic sensus est maxime obvius. Est adeo ubi pro magistratu dicitur. ad Div. II, 9, laetor tum praesenti, tum etiam sperata tua *dignitate*; ubi. v. Manut. 2.° *dignitas* dicitur de iis rebus quae aliquo *dignae* sunt, h. e. eum decent, eique conveniunt, ei denique debentur. Off. I, 39, plena *dignitatis* domus, h. e. *digna* domini persona. Ibidemque species et *dignitas* iunguntur. Q. fr. I, 2, species ipsa tam gratiosi liberti aut servi *dignitatem* habere nullam potest. Tusc. V, 10, *dignitate* sententiae capitur: h. e. quia honesta est, *digna* homine honesto. Or. II, 85, retinere *dignitatem* in rebus asperis, h. e. fortem se praebere: fortitudo autem in rebus adversis maxime decet magnos homines et sapientes. Inv. II, 53, iustitia est habitus, suam cuique tribuens *dignitatem*. Hinc, quoniam apta et pulchra, neque tamen nimis venusta forma et species decet viros, propterea *dignitas* etiam de pulchritudine viro *digna* dicitur. Off. I, 30, in forma *dignitas* et venustas. Cf. Invent. II, 1. Neque solum de pulchritudine formae humanae, sed etiam aliarum rerum. Or. I, 31, de oratore: agere eum *dignitate* et venustate. Ipsum denique πρέπον ἦθος, quod rhetores dicunt, *dignitas* vocatur. Invent. I, 21, personarum *dignitates* servare.

Dignus. Phil. III, 9, ex edicto M. Antonii: Nulla contumelia est, quam facit *dignus*. Hunc locum explicare tentat I. Fr. Gronov. commemoratis superiorum sententiis, Observ. III, 8; ubi ostendit, *dignum* esse h. l. qui iure, et merito, et sine culpa faciat; qui debeat facere, seu iure, seu irritatus, seu ob mores notos, seu quacumque de causa, quod si alius faceret, contumelia putaretur. Forte nimis argute. — ad Div. XI, 3, literae non *dignae*, quae a te nobis mitte-

rentur, h. a. quarum contumeliis indigni sumus. — cum genitivo. Att. VIII, 15, Balbus scribit: suscipe curam et cogitationem *dignissimam* tuae virtutis. Balb. 2, pro *dignum* reo, in cod. Erf. erat *dignum* rei. Arusp. Resp. 24, unum esse in hac civitate *dignum* huius imperii; ubi vid. Graev. Conf. inpr. Heins. ad Ovid. Trist. IV, 3, 57.

Digredi, opponitur τῷ congredi, uti v. e. Q. fr. I, 3, congressio et *digressio*. Itaque, ubi alio sensu reparitur *digredi*, et *digressio*, scribendum *degredi*, *degressio*. v. Dukar. ad Flor. III, 16 extr. Ar. Resp. 2, qui hesterno die dolore me elatum, et Iracundia longius prope *digressum* arbitrabantur, quam hominis sapientis cogitata ratio postularet: int. tanquam de via. Alii codd. habent *progressum*. Sed *digressum* defendit Graevius. Ex ea autem regula, quam dixi, et quam multis locis urget ipse Graevius, legendum *degressum*.

Digressio, opponitur congressioni, Q. Fr. I, 3; ibid. 77; Or. III, 53; Inv. I, 51.

Digressus, Att. I, 4; Q. Fr. I, 3.

Diiudicare, iudicare, Caecin. 17; Fin. III, 3; Quint. 13, decernere, Catil. III, 25. distinguere, ad Div. IX, 16; Leg. I, 10; Partit, 40; Pet. Cons. 10; Or. III, 50.

Diiudicatio. Leg. I, 21, ista magna *diiudicatio* est, h. e. huius rei *diiudicatio* magni est momenti.

Diiunctus. Acad. II, 20, nihil est ab ea cogitatione *diiunctius*, i. e. ei magis contrarium.

Diiungo, removeo, seiungo. ad Div. I, 9 extr. ab orationibus *diiungo* me fere.

Dilabi. Marcell. 8, omnia, quae *dilapsa* iam fluxerunt, severis legibus vincienda. Codd. ibi quidam habent *delapsa*; sed *dilapsa* recte defendit Graevius. Sed Phil. XIII, 5, sunt alii plures, sed memoria mea *dilabuntur*; legendum, *delabuntur*. *Dilabi* enim non est defluere, sed diffluere; quod etiam in reliquis locis scribendis tenendum. — Herenn. II, 25, maxima peccata impune *dilabentur*.

Dilacerare, Nat. D. I, 11; Mil. 9.

Dilaniare, Mil. 13.

Dilargiri, Rull. II, 29.

Dilatare. Paradox. prooem. Cato nullum sequitur florem orationis, neque *dilatat* argumentum, i. e. amplificat, auget ornando. Brut. 74, *dilatare* literas, est vitium pronuntiationis extendere, Or. 32; Nat. D. II, 55; Off. I, 22; Leg. III, 14; Fin. III, 15.

Dilatio, Phil. III, 1; Manil. 1.

Dilaudare, Att. VI, 2.

Diligens, parcus, rei familiaris conservandae et augendae studiosus. Varr. I, 48, qui in re adventitia et hereditaria tam *diligens* et attentus esset. ibid. 9, eris *diligens*, ne, i. e. cavebis. Coel. 31. *diligentissimus* omnis officii.

Diligentia, providentia. Agrar. II, 27, est operae pretium, *diligentiam* maiorum recordari. Mil. 24, laudabam *diligentiam* Cn. Pompeii. —studium augendae et servandae rei familiaris. Agr. II, 30, tantum intererit inter vastram et privatorum *diligentiam*, etc. — Off. I, 39, commoditatis *diligentia*. —Inv. I, 11, negotialis constitutio est, in qua, quid iuris ex civili more et aequitate sit, consideratur; cui *diligentiae* praeesse apud nos ICti existimantur. —Industria et *diligentia* quomodo differant, intelligi potest ex Verr. I, 6, quo in negotio industriam meam celeritas reditionis, *diligentiam* multitudo literarum et testium declaravit. Nempe *diligentia*

est quae Graecis ἀκρίβεια, cura, providentia; industria est alacritas et studium in labore suscipiendo, urgendo et perferendo.

Diligentissime, In commendando, intercedendo, deprecando est, cum cura et cum delectu verborum et sententiarum, ex quibus, quantum aliquid velimus, intelligi potest; v. c. ad Div. XIII, 10, *diligentissime* scribere. —cum singulari delectu. Verr. II, 53, ille enim est magistratus, qui *diligentissime* mandatur a populo.

Diligere, idem est proprie quod *deligere*. Fin. III, 5, ad ea, quae sunt conservantia sui status, *diligendo*. Hinc *diligere* aliquem est, propter virtutes eius a nobis cognitas magni facare: quum amara contra sit, suavi illo sensu moveri amoris, qui non tam ex virtutibus alterius, atque a certo iudicio proficiscitur, quam a sensu; unde interdum distinguuntur *diligere* et amare, v. c. ad Div. IX, 14. ibid. I, 9, eum perpetuo quodam indicio *diligebam*, etc.

Diloricare. Or. II, 28, *diloricare* tunicam, i. e. retegere. Nam loricare etiam est pro *tegere*, Varr. R. R. I, 57. Sic parietes dicuntur loricari tectorio.

Dilucescere, de solis ortu, Cat. III, 3. metaphorice, patefieri, Phil. XII, 2.

Dilucide, Or. 23; de Div. I, 51; Vat. 15.

Dilucidare, Her. III, 4.

Dilucidus, clarus, Her. I, 9; ibid: II, 2; Or. 5.

Diluculum, Rosc. A. 7; Att. XVI, 13.

Diluere, minuere. Tusc. III, 16, *diluere* molestias. — refellere, Rosc. Am. 15, res leves infirmem ac *diluam*.

Dilutus, aqua mixtus, fragm. ap. Ammiau. XV, 29.

Dimanare, diffluere, Coel. 3.

Dimensio, Tusc. I, 24.

Dimetari, Nat. D. 62.

Dimetiri, Sen. 14, ibid. 37.

Dimicare, pugnare, Tusc. IV, 19; ad Div. VI, 3; Nat. D. II, 3. de contentione forensi, Sext. 1.

Dimicatio, contentio, Planc. 13; ibid. 32; Sull. 28.

Dimidiatus, Tusc. II, 16; Verr. II, 52; Tusc. V, 23.

Dimidius, Nat. D. II, 40; Verr. III, 16; Or. II, 86; Dom 44; Att. XIII, 29; Flacc. 20.

Diminutio. vid. *deminutio*.

Diminuo, Or. III, 33; Sull. I; Or. III, 49, Q. Fr. I, 2; Brut. 1; Planc. 38; Caecin. 13.

Dimissio. Verr. V, 33; Parad. VI, 2.

Dimissus Acad. II 4, philosophia, quae nunc prope *dimisso* revocatur.

Dimittere. Verrin. V, 58, *dimittere* iniuriam impunitam. ad Div. IX, 12, caelum at terram vim suam, si tibi conveniat, *dimittere*. Phil. XIII, 1, si aliquid de summa gravitate Pompeius, multum de cupiditate Caesar *dimisisset*. Planc. 39, libertatem meam neque *dimisi* unquam, neque *dimittam*. Attic. XVI, 13, nondum legere poteramus: nam et lumina *dimiseramus*, nec satis lucebat.

Dinumerare, numerare. Verr. V, 45, se pecuniam Timarchidi *dinumerasse*.—distribuere. Att. XVI, 9, Octavius Capuae centurias *dinumerat*; iam iamque video bellum.

Dinumeratio in rhetoricis quid sit? Or. III, 54.

Dioecesis, Att. V, 16; ad Div. III, 8. V. Ind. Graec. διοίκησις.

Dioecetes, dispensator, muneris genus apud reges Alexandrinos. Rabir. Post. 8, *dioecetes* regius. Eius mentio

etiam ap. Polyb. Exc. de Vit. et Virt. p. 1442. Adde Vales. Emend. II, 20, et ibi Burmann.

Diploma, ad Div. VI, 12; Att. X, 17; Pis. 37: Ita dicebant literas publicas, quae profecturis dabantur, ut in oppidis, per quae iter esset, magistratus operam darent, ut celeriter equos, et quae ad iter sunt necessaria, reperirent. Nomen ductum est a duplici tabellarum forma. Vid. Casaubon. ad Sueton. Aug. c. 51; qui docet, non solum de literis itineris causa datis dici *diplomata*, sed etiam alia *diplomatum* genera esse. In Cicerone tamen semper de illo genere dicitur *diploma*. Cf. Budaeus ad Pand. p. m 322, 323. Add. Maffeius in Histor. diplom. p. 17.

Dira, *Dirae*. Div. I, 16, etenim *dira*, sicut cetera auspicia... non causas afferunt. Davis. *dirae* ibid. *dirarum* obnuntiatio, lat. imprecationum. Appianus *diras* interpretatus est ἀρὰς δεινὰς καὶ φρικώδεις. Sed diligenter de hoc verbo agitur in Lexico Fabri. Quod autem Davisius in altero loco pro *dira*, reponit *dirae*, non adeo necessarium puto. *Dira* sunt, quae quis alicui obnuntiat. In *dirarum* obnuntiatione quoque commodius intelligi puto rerum, quam imprecationum; res enim, auspicia, etc. obnuntiantur, non preces. Tacitus tamen, A. XV, 30, *diras* preces dixit. Intelligi etiam in *dira* potest, omina, s. auspicia. Sunt enim, ut diserte Cicero tradit, in auspiciis *dirae*. Tibull. I, 3, 7, inter impedimenta itineris habet omina *dira*.

Directo, opponitur circuitioni et anfractui. Div. II, 61, quid opus est circuitione et anfractu, ut sit utendum somniorum interpretibus potius, quam *directo*? Partit. 13, alterum ad fidem *directo* spectat, alterum se inflectit ad motum. Nat. D. I, 25, *directo* deorsum ferri. Acad. II, 20, *directius* gubernant.

Directus. Coel 16, *directus* senex. Graevius retinuit vulgatam *decrepitus*: alteram lectionem tuentur Lambinus, Gruterus, etc. sed non eodem modo interpretantur: Gulielmius sumit pro vetulo. Hotomannus ad h. l. sic: Lambinus ex antiquis libris reponit *directo*, opinor pro severo (h. e. qui omnia recte, sapientia, moderate fieri vult); cuius locutionis exempla requiro. Haec Hotomannus. Age dabimus: Coel. 18, non semper superet illa vera et *directa* ratio. Quid est vera et *directa* ratio, nisi severa illa et tristis vivendi ratio, quam antea descripserat, c. 17; qua Fabricii, Camilli, Curii usi sunt; quam philosophi praescribunt; quam ibid. severitatem appellat, et paulo post *directum* iter ad laudem. Rosc. Com. 4, quid est in iudicio? *directum*, asperum, simplex, etc. Quid est in arbitrio? mite, moderatum. — Top. 4. paries *directus*, est qui ad angulos rectos attingit eum, ad quem ductus est.

Direptio, ad Div. IV, 1; Cat. I, 7; ad D. IV, 13.

Direptor, Phil. III, 11.

Direptus, us. Tusc. I, 29, est enim interitus quasi discessus, et secretio, ac *direptus* earum partium, etc. Sed codd. et edd. quaedam habent *diremptus*: quod praefero. Nam etiam *dirimere* pro *dividere* dicitur, non *diripere*. Et librariis solitum fuit, *direptus* scribere pro *diremtus*. vid. Gesner. ad Varr. R. R. III, 5 extr. et Drakenb. ad Liv. XXIV, 49.

Diribere; distribuere. Fr. Corn. 1, dum tabellae *diribentur*, dum situla defertur. Pis. 40, an ego expectem, dum de te LXXV tabellae *diribeantur*, de quo iam pridem omnes mor-

tales iudicaverunt? Vterque locus mirifice facit ad convellendam Abramii sententiam, qui ad h. l. et ad Pison. c. 15, disputabat contra Gruchium, *diribere* esse secernere suffragia, quae a iudicibus aut populo, sc. per tabellas, lata sint. Nam in primo, tabellae *diriberi* dicuntur ante, quam situla delata dicatur, in quam tabellae mittantur; in altero, quod ante dicitur, tabellae *diribentur*, sc. iudicibus sententiae ferendae causa, ut nos cum Gruchio interpretamur, id statim dicitur iudicare. In loco Pis. 40, mss. habent *diripiantur*. v. Graev. ad h. l. et intt. ad Varron. R. R. III, 5.

Diribitio, distributio. Planc. 6. Sic est in Graeviana et aliis; sed Gronoviana habet *direptio* pro *diremptio*. v. *direptus*.

Diribitor, distributor, genus operarum comitialium et iudicialium, quae tabellas distribuebant. Sen. p. Red. 11; Pis. 15, ubi quidam *distributores*. v. Gruch. de Comit. I, 3, et intt. ad Varr. l. c.

Dirigere. Fin. II, 22, voluptate omnia *dirigentes*; h. e. ad voluptatem referentes, in voluptate summum ponentes bonum. Div. I, 14, divinatio ad veritatem saepissime *dirigit*: opponitur fallere. Or. I, 28, *dirigere* laudem oratoriam ad similitudinem histrionis, etc. — est etiam in re augurali usus huius verbi; pro definire, determinare. Div. I, 17, Romulus lituo *direxit* regiones — Iter dirigere, ad Div. X, 11; Nat. D. II, 63. Dirigere iudicium, Or. 71; opinionem, Att. XIV, 14: cogitationes, Acad. II, 20; Off. III, 21; Leg. II, 5; Fin. II, 22; Or. III, 49.

Dirimere, Leg. I, 20, haec controversia omnia *dirimit*: i. e. facit discidium, ut inter eos convenire non possit. ad Div. III, 10, cum eo coniunctionem *diremissem*. Dirimere partes corporum, Nat. D. III, 12. — Disiungere, Sull. 2; ad Div. III, 10; Leg. I, 20. Dicitur praesertim de deliberationibus in senatu, aut in comitiis, quum nocte ingruente, aut augurum obnuntiatione, interrumpuntur; nox concionem diremit, Q. Fr. II, 14; dirimere tabellas in iudiciis et eas secernere, ut appareat, quot sententiae absolverint, quotque condemnaverint, Q. Fr. III, 4. — de Div. I, 39, pulmo incisus *dirimit* tempus, et profert diem: h. e. facit, ut res suscepta eo die peragi non possit, sed in alium diem differenda sit, tanquam comitia, etc. quum obnuntiantur, etc. v. Gronov. ad Liv. I, 36.

Diripere, compilare bona alterius. In quo animadvertant tirones, tum demum dici, quum a pluribus fit ista compilatio, tanquam in expugnationibus urbium, aut quum res ad plures pervenit: quum autem unus compilat, aut aufert, aut pro detrahere et auferre simpliciter dicitur, *deripere* dicendum esse, non *diripere*. Huius rei ignoratio fecit, ut librarii haec duo verba saepe confunderent, eaque in plerisque auctorum editionibus adhuc regnat confusio; quae, hac regula pervulgata, sensim in auctoribus edendis, et in dicendo scribendoque vitari poterit. v. Graev. ad or. pr. Sull. c. 1; ad Varr. II, 7; ut Heinsium ad Ovidium, et Drakenborchium ad Silium taceam, iam in Lexico Fabri laudatos. Verr. III, 20, paterere aratores indignissimis iniuriis vexari ac *diripi*, sc. a redemtoribus decumarum. Contra, quum, Varr. II, 19, dicitur in Gronoviana: argenti vestisque stragulae quod esset, esse *direptum*; quum id factum sit a solo Varre, aut certe omnia ista ad

Verrem pervenerint, recta Graevius reposuit, dereptum. Sic ad Q. fr. I, 2, *direptum* te iri a tuis, dum is ebes-set: h. e. tuos male administreturos esse rem tuam, teque compileturos. Neque vero haerere debent tirones, ubi etiam de singulis dici videtur, quum revera de pluribus dicatur, tanquam quum imperatores et magistratus provinciales dicuntur socios, provincias, civitates *diripuisse*; tanquam ad Div. VIII, 10; quae *diripuisset* ipse, ut viderentur ab hosta vexata. In Tog. Cand. Antonius *diripuit* socios. — eum dat. personae. Quint. 20, ei ornamenta *diripis*: sed lectio vitiosa videtur.

Diritas, malum, calamitas. Tusc. III, 14, si qua invecte *diritas* esset foret. Ex Graeco Euripidis: ἔν' εἴ τι πάσχοιμι. — saevitia, crudelitas. Vatin. 3, quanquam sis omni *diritate* atque immanitate teterrimus.

Diruere. Verr. V, 13, aere *dirui*. v. *aes*.

Dirumpere se, magnopere contendere. ad Div. VII, 1, peeue *dirupi* me in iudicio Galli familiaris tui. — de invidentibus est *dirumpi*. ed Div. XII, 2, *dirumpitur* fratris tui plausu.

Diruptus. Phil. XIII, 12, homo *diruptus* dirutusque: scomma in herniosum. — ad Q. fr. III, 4, *diruptis* tabellis sc. suffragiorum. Sed sine controversia legendum *dirutis*, ut viderunt dudum viri docti.

Dirus, in re augurali, et aruspicine, totaque divinatione frequentissimum verbum. Div. II, 15, exte *dira*. Leg. II, 8, quae augur iniusta, nefesta, vitiosa, *dirave*, defixerit, etc. Cf. *dirae*.

Dirutus. Phil. XIII, 12, homo *diruptus dirutusque*, Int. aere. v. *aes* et *diruere*.

Discedo. Brut. 91, *discedere* a gloria sperata, i. e. consilium gloriae persequendae abiicere. Fin. I, 20, amicitiam negant a voluptate posse *discedere*, i. e. seiungi. Brut. 79; Fin. V, 11, e se *discedere*, i. e. mutari. ad Div. VI, 14, in opinionem hanc *discessi*, vid. *discessio*. ibid. IX, 26, a literis quum *discessi*, i. e. quum desii literis operam dare eo die. — Locum linquere, Att. VII, 20; Phil. VIII, 7; Verr. IV, 65. De terrae hiatu, de Div. I, 43; ibid. 44; Off. III, 9. De uxore, quae divortium facit, dicitur, ad Div. VIII, 6.

Disceptare, iudicare, iudicis aut arbitri partes sustinere. Tusc. IV, 3, eandemia eorum controversias *disceptat*. Leg. II, 9, bella *disceptanto*: de fetialibus, qui arbitri sumuntur, et iudices, ut an bellum iure suscipi possit, statuant. — *disceptare* tamen etiam dicuntur partes litigantes et certantes. ad Div. VI, 1, non consiliis, nec auctoritatibus nostris de iure publico *disceptatur*. Verr. II, 15, ut sibi eum palaestritis aequo iure *disceptare* liceat. — Res ipsa dicitur *disceptare*, de qua est controversia; ἐνεργητικὸν ἀντὶ παθητικοῦ. ad Div. X, 10, quanquam in uno praelio omnis fortuna reip. *disceptat*.

Disceptatio, Pertit. 30, quid sit? Agr. II, 21, nulla *disceptatione*, sc. ad iudicem. Off. I, 11, duo genera decertandi; alterum per vim, alterum per *disceptationem*. Agr. III, 1, aequitatem vestrae *disceptationis* (vestri iudicii) retinuissent. — Pertit. 12, *disceptatio* legitime: opponitur liberae.

Disceptator. Pert. 3, *disceptator* est rei sententiaeque moderator. Caecin. 2. *disceptator* domesticus; de arbitro honorario. Flacc. 38, disceptatorem populum non recuso, i. e. iudicem. Cf. de Rep. III, 17; V, 2.

ambiguo, in verbo *discingi.* Nempe *discincti* dicuntur homines negligentes, rerum suarum parum curiosi, securi: unde *discincti* nepotes, qualis Nomentanus apud Horatium. Laxo sinu ferre nuces, apud eumd. Serm. II, 3, 172, pro signo futurae negligentiae habetur, et hominis Nomentano similis futuri. Itaque sensum hunc putem esse: Canto eumdem, quem tu, Caesarem, neque uno Pompeio nitor, sed illum quoque amo, verum ita, ut nunquam me eut rempublicam eb eo setis tutam putem, eut nobis non ab eo cavendum existimem.

Disciplina. Div. II, 3, eadem in literis ratio est, reliquisque rebus, quarum est *disciplina*, h. e. quae doceri solent. — Secte philosophorum. Nat. D. I, 7, tres trium *disciplinarum* principes convenistis. — Sext. 6, Hortensii oratio memoria digna esset, uti et reip. capessendae auctoritatem *disciplinamque* praescriberet. — *disciplina* civitatis aut reipubl. legibus et moribus publice privatimque receptis continetur. Orat. I, 4, et 34; Brut. 40; Verr. III, 69. — Sic *disciplina* navalis Rhodiorum, Manil. 18, Item ut *disciplina* militaris, continetur institutis et legibus militaribus, et navalibus, de acie instruenda, castris ponendis, militum moribus, vita, laboribus, exercitationibusque, etc. — doctrina. Verr. IV, 58, de Archimede; summo ingenio et *disciplina.*

Disciplinabilis, Her. III, 2.

Discipulus, ad Div. IX, 16; Nat. D. II, 38; Balb. 20.

Discludere, Tusc. I, 10; ibid. 33.

Disclusus, a, um. Tusc. I, 33, aegritudines.... e mente *disclusas* putat.

Disco, simpliciter, pro literis operam do. Or. II, 1, si omnino *didicisse* nunquam putaretur. — *discere* causam, Or. I, 12, etc. dicitur patronus, qui rationem causae e clientis narratione cognoscit; cliens contra docere. v. Gron. Sestert. IV, 3, p. 272. — de Sen. 8, *discebant* fidibus antiqui.

Discolor, diversorum colorum, Act. I, in Verr. 13.

Discordia, seditio, odium, Fin. I, 13; Ar Resp. 25; Mur. 23; de Am. 7; Tusc. IV, 9.

Discordo, dissideo, Fin. I, 13; ibid. 18.

Discrepantia. Fin. III, 12, maiorem *discrepantiam* rerum, quam verborum. — opponitur constantiae et aequabilitati vitae et morum. Offic. I, 31, in actiones omnemque vitam nullam *discrepantiam* conferre debemus.

Discrepare, differre. Tusc. III, 7, *discrepat* a timendo confidere.—aptum non esse, non convenire. Offic. I, 40, videndum est in vita, ne quid forte *discrepet.* — Partit. Or. 38, *discrepare* cum ceteris scriptis. Fin. IV, 22, quid attinuit, cum iis, quibuscum re concinebat, verbis *discrepàre*? Cf. II, 30.

Discrimen. Phil. XIV, 1, totius belli *discrimen* positum est in vita unius. Add. Att. XVI, 15. — Intervallum, differentia, Rull. II, 32; Fin. IV, 23; Balb. 21; Nat. D. III, 33; pro facultate discernendi sumitur, ut in Planc. 4, non est in vulgo ratio, non discrimen. — Ancipitem quoque rerum eventum significat, ut Or. I, 1; Deiot. 1; Mur. 27; Caecil. 21.

Discriminare, Phil. XII, 9.

Discruciare, discruciare corpus, Phil XIII, 18; animum, Rosc. C. II; Att. XVI, 6.

Discumbere, ad mensam accumbere, Att. V, 1; Verr. I, 26; cubitum ire, Inv. II, 4.

Dispertire, vel *dispartire*, dare, largiri, Cat. IV, 4; Att. IX, 10; Verr. V, 72; Mur. 35; ad Div. V, 2; Brut. 44; Or. I, 42.

Dispicio, non significat, quemadmodum quidam interpretantur, *videre*; sed intendere aciem oculorum ad videndum. Itaque ubi sic dicitur, ut pro *videre* simpliciter dictum videatur, semper quaedam contentio intelligenda est, qua efficitur, ut videre possimus aut videamus, unde et pro *considerare diligenter* dicitur, ut exempla subiecta docebunt. Sic de catulis dicitur, quum primum oculos aperiunt, et videre conantur. v. *despicere*. Fin. II, 30, Epaminondas...., ut primum *dispexit*, quaesivit, salvusne esset clypeus? Tusc. I, 19, de hominibus in tenebris densissimis: tamen acie mentis *dispicere* cuplebant. Fin. V, 15, de infantibus: quum autem *dispicere* coeperimus, et sentire, quid simus. — cogitando videndoque animadvertere et reperire. Att. II, 20, si *dispicere* quid coepero. ibid. XI, 16, si quid *dispiceres*. Q. fr. I, 3, quid sperem, non *dispicio*. Div. II, 39, verum *dispicere* non possunt. Sull. 15, nec possum tantum meo ingenio dare, ut tot res, tantas.... mea sponte *dispexerim*. — considerare. Att. VI, 8, nunc velim *dispicias* res romanas, etc. — Sen. p. Red. 3, postquam ex superioris anni caligine et tenebris lucem in republ. kal. ian. *dispicere* coepistis. Graevius reposuit *respicere*.

Displicere sibi dicuntur, qui sunt aegri animo. Phil. I, 5, quum de via languerem, et mihimet *displicerem*. Att. II, 18, *displiceo* mihi, nec sine summo dolore scribo. ibid. 21, ut ille tum humilis, ut demissus erat! ut ipse etiam sibi, non iis solum, qui aderant, *displicebat!*

Dispoliare. Verr. IV, 20, ut una cum ceteris Siculis *dispoliaretur*. Quidam libri habent *despol.* quae varietas etiam est ap. Liv. XLV, 36. Sed illud verum; et sic etiam Verr. III, 21, corrigendum est.

Disponere, ordine collocare, Att. IV, 8; Or. III, 34; Her. III, 9; Oe. 19.

Disposite, ordine certo, redactis omnibus ad suum locum. Verr. IV, 40, non possum *disposite* istum accusare.

Dispositio, quid sit? Inv. I, 7; Herenn. I, 2; Or. II, 42.

Dispositus. Or. III, 25, in ornatu *disposita* insignia et lumina. Muren. 14, nunc de studiis ad honorem *dispositis* disputo: h. e. iis, quae sunt honorum consequendorum praesidia. Nam praesidia *disponi* dicuntur; atque hinc ducta est dicendi ratio. Petit. Consul. 5 extr. descriptum ac *dispositum* suum cuique munus.

Disputare. Tusc. I, 4, ad id (*sc.* quod propositum erat) *disputare*. Add. Fin. I, 31; Or. 32; Tusc. V, 10; Nat. D. 40; ad Div. IX, 27; Phil. XIII, 10.

Disputatio est explicatio rei subtilis, ut philosophorum, Or. III, 55. At c. 54, est genus figurae oratoriae. Sed lectio est vitiosa, saltem incerta est. Etiam oratio in causis civilibus, Caecin. 28; Top. 21; ad Div. III, 8.

Disputator, Off. I, 2.

Disquisitio, indicium. Sull. 28, in magnis *disquisitionibus*, etc. Plura colligit Budaeus ad Pand. p. m. 50.

Disrumpi dicuntur, qui aliorum bonis nimis dolent. Dom. 37; Vatin. 7; ad Att. IV, 16, bis; VII, 12. Sic et *dirumpi*. — *Disrumpere*, de Div. II, 19.

Disseminare, Arch. 12: Planc. 23; Cat. IV, 3.

Dissensio, iudicii aut opinionis diversitas, Or. I, 56; Brut. 49; Nat. D.

Dissipatus. dissipata dicuntur, quae non sunt ad artis formam redacta. Or. II, 33, Ius civile, quod nunc fusum et *dissipatum* est, in certa genera cogere, et ad artis formam redigere. Cf. I, 42. — opponuntur porro numerosis. Or. 71, facilius est apta dissolvere, quam *dissipata* connectere. hinc Or. 70, sententiae *dissipatae*. — Brut. 59, de oratore: In instruendo *dissipatus*; qui inventa non ordine et apte disponit.

Dissociare. Att. IV, 16; de Am. 20; Or. III, 19.

Dissolubilis, Nat. D. I, 8; III, 12.

Dissolvere, in re pecuniaria, solvere debita, variisque modis dicitur. Verr. III, 75, 77, *dissolvere* alicui pecuniam. Quint. 5, *dissolvi* cum Scapulis Planc. 28, *dissolvere* nomen, it. pecuniam. Verr. V, 13, damna, quae aetatis fructu *dissoluta* et compensata sunt. — Sed dicuntur etiam, qui *dissolvunt* pecuniam et nomen, *dissolvi*. Catil. II, 8, *dissolvi* nullo modo possunt. — depacisci, in primis in re pecuniaria. Rosc. Com. 18, *dissolvere* pro sua parte. — Hinc etiam ad alia transfertur. Sic Att. XV, 2, *dissolvere* vota. — refellere. Or. II, 38, dialectici multa inveniunt (int. sophismata), quae ipsi non possunt *dissolvere*. Tusc. III, 30, utrumque *dissolvitur*. Rosc. Am. 29, *dissoluta* est criminatio. Divin. II, 15, hoc erat, quod ego non rebar posse *dis solvi*. At quam festive *dissolvitur!* — tollere. Caecin. 14, periculosum est, *dissolvi* hoc interdictum.

Dissolute, opponitur τῷ *severe*. Philipp. VI, 1, *dissolute* res confecta. ad Q. fr. II, 13, *dissolute* iudicare. Cf. Verr. V, 8. — Or. 59, *dissolute* dicuntur plura, h. e. demtis coniunctionibus, ut ipse interpretatur.

Dissolutio, confutatio. Cluent. 1, *dissolutio* criminum. Cf. Partit. 17. — Interitus. Verr. IV, 59, *dissolutio* iudiciorum. Fin. V, 2, *dissolutio* naturae. ibid. II, 31, quaero autem, quid sit, quod, quum *dissolutione*, id est, morte, sensus omnia exstinguatur, etc. — verbum rhetoricum. Partit. 6, constructio verborum *dissolutionibus* relaxetur, i. e. fiat per membra et sine periodis.

Dissolutus, nimia negligens, opponitur severo et iusto. Catil. I, 2, *dissolutus* in reip. periculis. Verr. V, 3, in praetermittendo *dissolutum*. ibid. III, 57, iudicium *dissolutum* ac perditum. — opponitur numeroso. Orat. 57, nimis *dissolutum*. — item apto. Off. I, 35, nec histrionibus concedendum, ut iis haec apta sint, nobis *dissoluta*. — in re familiari opponitur attento. Quint. 2, quis tam *dissolutus* in re familiari fuisset, quis tam negligens? ibid. 12, quis tam perditus ac profusus nepos sic *dissolutus* fuisset. — *dissolutum* etiam dicitur, quod non est ad artis formam redactum, Or. I, 42.

Dissonus, Oecon. 1.

Dissuadere, Partit. 27; Rull. II, 37.

Dissuasio, Her. I, 2.

Dissuasor, Or. II, 65; Brut. 27.

Dissuaviari, ad Div. XVI, 27, osculari.

Dissuere. Offic. I, 33, amicitias paullatim *dissuere*.

Distantia, diversitas. De Amic. 20, morum studiorumque *distantia*.

Disterminare, separare. Arat. Fr. 94.

Distincte. Tusc. II, 3, *distincte* scribere, h. e. ambigua *distinguendo*. Separatim, Leg. I, 13; Or. 28; Or. III, 14; Off. I, 1.

Distinctio, ornatus. Or. II, 90, *distinctio* oratoris. — discrimen, Univ.

Divellere, avellere, separare, disperdere, Sull. 20; Off. II, 23; Planc. 42; Quint. 6; Planc. 33; Off. III, 18.

Divendere, Rull. I, 3.

Diversus, loca dissita significat, ut, Manil. 4; Rull. II, 32; Verr. IV, 52. sumitur pro rebus aut personis disparibus, Or. I, 60; Manil. 10; Or. III, 16; Acad. II, 32; Phil. II, 37.

Divertere. v. *devertere*.

Diverticulum. Part. 39, *diverticula* peccatis dare, i. e. vias effugiendi poenas; Rosc. C. 17. diverticula quaerere. Pis. 24, est flexiones solitudinesque petere.

Dives, opulentus, Off. II, 16; Parad. VI, 1; ad Div. VII, 16; Mur. 29. usurpatur etiam de animo multis dotibus ornato, Parad. VI, 1; de Am. 16. dithyrambus, licentior at divitior, Or. III, 48.

Divexare, diripere, populari, Phil. IX, 2; ibid. XIII, 8.

Dividere, distinguere, discernere. Leg. I, 16, legem bonam a mala nulla alia nisi naturae norma *dividere* possumus. Or. 32, ambigue dicta *dividi* et explanari oportet. — ad Div. I, 2, postulatum est, ut Bibuli sententia *divideretur*: h. e. ut, quoniam sententia Bibuli res duas contineret, quarum alteram probarent, alteram non item; de utraque sigillatim decerneretur, ne aut utramque probare, aut reiicere cogerentur. De hoc more senatorio postulandi, ut sententia *divideretur*, vid. Brisson. Form. II, 59, et viros doct. ad Plin. ep. VIII, 14. Add. Pis. 2; Nat. D. III, 12; Sull. 15; Att. V, 20.

Dividuus, Nat. D. III, 12; de Univ. 7.

Divinare. Elegans est locus, Div. II, 3, dicendum mihi est... ego ipse *divinarem*, qui esse divinationem nego: h. e. res obscuras et incertas certo sciri et intelligi posse, quod de futuris divini dicunt.

Divinatio, in foro est, quum de constituendo accusatore quaeritur; quod genus causae cur *divinatio* dicatur, non consentiunt grammatici. vid. Ascon. argum. Divinationis in Caecilium, et Gell. N. A. II, 4. Occurrit hoc verbum etiam ad Div. VIII, 8.

Divine, de divinatione rerum futurarum, cui eventus respondet. Div. I, 55, multa *divine* praesensa et praedicta reperiri. Att. X, 4, nunquam de rep. nisi *divine* cogitavi: h. e. quaecumque praedixi in rep. eventura, evenerunt. v. Graev. ad h. l.

Divinitas, natura divina, Deus. Divin. II, quod animus arriperet aut excipseret extrinsecus ea *divinitate*, unde omnes animos haustos haberemus. —divinatio. Div. II, 38 extr. de populis barbaris, a quibus divinatio inventa putabatur: placet igitur humanitatis expertes *divinitatis* auctores habere? —excellentia, excellens virtus. Or. II, 89, unde esset illa tanta tua in causis *divinitas*.

Divinitus, de divinatione, cui eventus consentit. Orat. I, 7, multa *divinitus* a tribus illis consularibus deplorata narrabat, etc. —Verr. III, 76, *divinitus* in fraudem incidere, h. e. poena quadam a deo immissa.

Divinus. qui praeclare aliquid facit. Q fr. II, 8, senatus frequens *divinus* fuit in supplicatione deneganda. —vates. Divin. II, 3, qui *divini* habentur. Cf. ib. I, 58; Graev. ad Att. X, 4. —res *divina*, pro sacrificio. Div. II, 10, nihil levari re *divina* potest. ibid. omnia levius casura, rebus *divinis* procuratis. Fin. II, 12, scientia *divinarum* et humanarum rerum. Tusc. V, 3, *divinarum* et humanarum rerum cognitio: est definitio sapientiae. a. philosophiae, de qua pauca dicenda

videntur, tironum causa. Scilicet res *divinae* sunt physica, quae et theologiam *naturalem*, quam vocant, ex veteri partitione, complectuntur. (Nam veteres tres partes philosophiae faciebant, quarum prima erat ars disserendi, i. e. dialectica, altera de natura, tertia de moribus.) Res humanae autem dialectica et doctrina de moribus dicuntur. Or. 34, manifeste *divina* dicuntur pro physicis. Ea definitio autem non est a stoicis demum excogitata, sed a Socrate profecta, et fortasse hoc ipso est antiquior. Nam et si primus ille doctrinam morum philosophiae adiunxit, tamen dialectica ante eum a philosophis tractata erant, a quibus philosophia rerum humanarum scientia dici potuit. Certe apud Platonem non semel haec definitio reperitur. Ap. Xenoph. Mem. Socr. I, 1, 12, *ἀνθρώπινα* et *δαιμόνια* sic dicuntur, ut illa doctrinam de moribus, haec de natura significent. Cf. § 16. Neque vero in hoc multum difficultatis est. — Sed res *divinae* et humanae etiam aliis modis dicuntur, atque id ipsum Socratico more, quem qui non intelligunt, in hac ratione dicendi interdum haerent. Apud eumdem Xenophontem, l. c. § 15, *ἀνθρώπεια* dicuntur de quibuscumque artibus, quae in rebus ad vitam humanam pertinentibus versantur, nempe artibus opificum. ibid. § 19, dii dicuntur hominibus significare *περὶ τῶν ἀνθρωπείων πάντων* in quo res humanae sunt, quae hominibus accidunt. Ibid. I, 3, 4, *ἀνθρώπινα* opponuntur *τῇ τῶν θεῶν ξυμβουλίᾳ*, adeoque sunt consilia humana. Atque haec ratio Graecorum etiam in linguam Latinam invecta est ab his, qui Graecas literas didicerant, ut multae aliae. Sic quum magnitudo animi dicitur cerni in rerum humanarum contemtu, omnia ea significantur, quae sunt hominum, ut divitiae, honores, genus, etc. aut iis accidere possunt, quia sunt homines, ut morbus, periculum, paupertas, etc. Sic amicitia, de Am. 6, est omnium *divinarum* humanarumque rerum consensio cum benivolentia et caritate; quod quale sit, explicat ipse, c. 17 Init. — Porro *divina* et humana saepe dicuntur absolute, pro eo, quod est, Rosc. Am. 23, *divina* et humana iura. Ex quibus intelligitur, Latioe nescire, qui illam iuris definitionem Iustinianeam aut non intelligunt, in qua res *divinas* et humanas, pro iure *divino* et humano, s legibus *divinis* et humanis, h. e. *naturalibus* et *positivis*, ut hodie loquuntur, dici manifestum est; vel ex eo, quod et duae formae, ius naturae et civile, subiiciuntur; aut reprehendunt adeo, quum latinius definiri non posit. Sed hoc aliis etiam definitionibus accidit, ut non intelligantur Latini sermonis inscitia, et propterea reprehendantur. vid. *vinculum*. Ea autem ratio de legibus, aut etiam de officiis loquandi a Socraticis profecta est. Plato, de Legg. l. V, p. 842, ed. Francof. *ἐπιτηδευμάτων... λέλεκται σχεδὸν ὅσα ΘΕΙΑ ἐστί. τὰ δ' ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ νῦν ἡμῖν οὐκ εἴρηται*: ubi *divina* officia dicuntur ea, quae pertinent ad res *divinas*, h. est, ut ipse ait, in quibus si peccaveris, Deum ultorem habeas; humana autem, quibus obiectae sunt res humanae, p. 840; *ἔστι δὴ φύσει ἀνθρώπειον μάλιστα ἡδοναὶ καὶ λῦπαι καὶ ἐπιθυμίαι*, etc. p. 842. Sic ap. Liv. XXIX, 18 extr. et illa omni *divino* humanoque liberetur scelere. Conf. III, 19, ubi frustra haerebat Drakenb. Sed vereor, ne modum excedam in hac disputatione. Itaque plura addere exempla non audeo.

Divisio, de re obscoena est ad Div. IX, 22; unde in hoc verbo ludit Plautus in Aulularia. — Divisio, logica, Acad. II, 31; Nat. D. III, 2; Her. I, 3; Her. IV, 40.

Divisor dicitur, cui mandata est in coloniarum deductione, et ex lege agraria, agrorum inter colunos distributio. Phil. XI, 6; V, 7. — *divisores* sunt etiam inter operas campestres in comitiis, Ar. Resp. 20; fr. Cornel. 4; Muren. 26; Petit. Cons. 14; Verr. III, 69; Act. I in Verr. 8; Or. II, 63; Planc. 19. Ex quibus locis patet, primo suum cuique tribui *divisorem*, atque fortasse etiam plures fuisse; unde fit, ut per se non turpis res fuerit: deinde tribus per hos fere esse corruptas, quod per eos commodissime fieri posset, eamque tandem ob causam infame et suspectum *divisoris* nomen factum esse, atque adeo in convicii loco dictum fuisse. Conf. Gruch. de Comit. I, 3, p. m. 245 sq. Vnum locum e Sueton. Aug. 3, adiiciemus: hunc quoque a nonnullis argentarium, atque etiam inter *divisores* operasque campestres proditum. ad q. l. Torrentius male hoc genus cum illo superiori, qui agros dividunt, confundit. Itaque existimo *divisores* fuisse eosdem, qui *diribitores* tabellarum. Neque video, quod aliud genus operarum campestrium eo nomine intelligi possit. Nam quod in Pison. 15, diribitores sunt honesti et senatorii viri, id extraordinarium est: nec istae operae campestres fuere.

Divitiae, opes, Off. I, 8; cum de animo sumitur, dotes et ornamenta ingenii significat, Or. I, 35.

Divortium. Orat. III, 19, sic ex communi sapientium iugo sunt doctrinarum facta *divortia*, h. e. sectae diversae ortae sunt. —Matrimonii dissolutio, Or. I, 40; ibid. III, 40, De fluminum disiunctione sumitur, in Att. V, 20; ad Div. II, 28.

Diurnus, Inv. I, 26.

Dius, divinus, a deo ortus, de Rep. I, 41, ex Ennio.

Diutinus, ad Div. IX, 8.

Diuturne. ad Div. VI, 20, *diuturne* fore.

Diuturnitas, ad Div. V, 15; Leg. II, 10; Fin. I, 12.

Diuturnus, Or. III, 25; de Sen. 19; Off. II, 12.

Divulgare, ad Div. VI, 12; Font. 5; Phil. II, 4; Or. 31.

Divulgatus, ad Div. X, 26.

Divulsus. *divulsa* opponuntur redactis ad artis formam, Or. I, 42.

Do, *are*. huius verbi tam varius et multiplex usus est, vix ut omnis illa varietas commemorari possit. Quae nobis praecipua genera visa sunt, afferemus. — dicitur in philosophorum disputationibus, pro *concedere*. Fin. V, 28, prima si *dederis*, *danda* sunt omnia. Cf. Inv. I, 31. —sed pro *concedere* dicitur etiam eo sensu, quo ipsum dicitur interdum, np. pro *veniam dare* alterius causa. Ligar. 12, ut concessisti M. Marcellum senatui, sic *da* hunc populo. —est porro verbum forense. Rosc. Com. I, lis *detur* secundum eas. Huc pertinent etiam haec: iudicium *dare*, iudices *dare*, testes *dare*, cognitorem *dare*, cognitionem *dare*, etc. de quibus dicere non est necesse. — constituere, dicere. Att. I, 10, Tulliola tibi diem *dat*, sponsorem appellat. v. *dies*; et conf. Duker. ad Flor. III, 3, 14. —in re militari *dare* nomina dicuntur, qui se militaria stipendia facturos profitentur, propterea quod nomen suum scribi in albo militari patiuntur. Phil. VII, 4. — Orat. II, 4, sermonibus se *dare*, i. e. interesse. Simile est hoc, Agr. II, 5, quum familiariter me in

Docilitas, Sext. 42; Fin. V, 13.

Doctor, Or. I, 6; ibid. III, 15; ad Div. IX, 19.

Doctrina dicitur tum de institutione, tum de eo, quod ea institutione discitur. Prioris significationis haec exempla sunto: Or. II, 54, *doctrina* tradere. ibid. 25, *doctrinam* redolet. Sext. 56, mihi sumsi hoc loco *doctrinam* quamdam iuventuti, qui essent optimates. Leg. I, 22, a lege vivandi *doctrina* ducitur, etc. Alterius haec Or. III, 31, *doctrina* pucrilis, h. e. artes, quibus pueri erudiuntur. Balb. 1, studia *doctrinae*, de philosophia. Or. III, 32, liberales *doctrinae*. —methodus docendi. Or. II, 19, *doctrina* eorum est perridicula, i. e. modus, quo de eloquentia praecipiunt.

Documentum, exemplar. Dom. 48, scelerum flagitiorumque *documentum*.

Dodrans, Att. I, 11.

Dodrantariae tabulae, pr. Font. 1, fragmentum novum. Vox ea fuit hactenus ignota.

Dogma, decretum doctrinae, quod in principiis sit, at ab omnibus concedi debeat. Acad. II, 43, *dogma* prodere. *Dogma* ibi est hoc: non esse assentiendum incognito. Conf. ibid. c. 9.

Dolare, sasum, de Div. II, 41; Acad. II, 31. Dolare orationem, Or. II, 13.

Dolenter, ad Div. X, 24; Phil. VIII, 7; Or. II, 52; Or. 38.

Dolere, ad Div. V, 14; Att. XVI, 2; Att. VIII, 23; Verr. I, 44; ad Div. V, 8; Mur. 20.

Dolium. Brut. 83, si potare valit, de *dolio* sibi hauriendum putat. *Dolium* est vas magnum vinarium in cella subterranea, in quo vinum recens servatur, unde deinde defunditur in testas et amphoras, et in apothecam conditur. Hinc vinum recens *doliare* dicitur, eique opponitur defusum. Illud homines tenues bibunt, et pauperes; hoc beatiores. Abrem. ad Phil. II, 27.

Dolor, corporis, Tusc. II, 15, 22; Tusc. II, 35; Att. I, 4; Brut. 34; dolor animi h. e. tristitia, aegritudo, Att. IX, 11; Prov. Cons. 1; Or. II, 48; Mur. 41; ad Div. IV, 3; Tusc. IV, 8.

Dolose, Off. III, 15.

Dolosus, Rab. Post. 2.

Dolus, Her. III, 2; Top. 9; Off. III, 14.

Domesticus. Or. 43, *domesticas* literas, suot, quae non prodeunt in forum, curiam, etc. Verr. III, 61, *domesticum* crimen, pro ficto, quod domi accusatoris natum et excogitatum est. Sext. 45, *domesticis* malis impediti, i. e. aere alieno. Sic Catil. I, 6, *domestica* difficultas. ibid. *domestica* turpitudo, de libidinosis flagitiis, luxuria et similibus.

Domicilium. Balb. 5, ut eius gloriae *domicilium* communis imperii finibus terminetur. Orat. I. 23, Roma dicitur imperii et gloriae *domicilium*. ad Div. XVI, 17, huic verbo proprium *domicilium* est in officio. Pison. 31, suorum improbissimorum sermonum *domicilium* in auribus vestris collocaverunt: pro sede habetur ad Brut. 73; Nat. D. III, 37; Arch. 4; Rab. Perd. 5.

Domina. Or. II, 60, natura *domina* est, h. e. in hac re plurimum valet. Cupiditas *domina*, Parad. V, 3; iustitia *domina*, Off. III, 16; voluptates *dominae*, Pis. 2.

Dominari, plurimum valere, praecipuum esse. Orat. I, 8, eloquentia *dominatur* in liberis civitatibus. ibid. 14, hoc *dominatur* in oratore. — In Caecil. 7, *dominari* in iudiciis, dicuntur, qui semper obtinent causas etiam iniustas, et malis artibus. —

Dormitare. Orat. II, 33, sapientia *dormitans*: h. e. quae nihil laboris affert, otiosa, de iurisprudentia.

Dos. Or. I, 55, cuius artem quum indotatam atque incomtam videres, verborum eam *dote* locupletasti, etc.

Dotalis, Att. XV, 20.

Dotatus, Att. XIV, 13.

Drachma, nummus Graecus, qui respondet Romanorum denario. ad Div. II, 17, etc. vid. Gron. Sest. II, 6, p. 91.

Draco, Phil. XIII, 5; Her. IV, 49; de Div. II, 66.

Dua pro *duo* ex Attio laudatur, Orat. 46.

Dubie, de Div. I, 55.

Dubitanter, Inv. II, 3; Brut. 22.

Dubitare, ignorare. ad Div. X, 8, non *dubito*, quid praesentiant. Att. X, 1, non *dubito*, quid nobis agendum putes. — considerare. Rosc. Am. 31, restat, ut hoc *dubitemus*, uter potius S. Roscium occiderit. Sic saepe est in libris de Officiis. Verr. II, 22, causa nihil habebat, quod *dubitari* posset. —Sull. 2, non *dubitasse*, quin defenderet, pro *defendere*.

Dubitatio, Caecin. 4; Fin. V, 10; Nat. D. I, 23; Cluent. 28; ad Div. IX, 15; Att. XVI, 16; Cat. IV, 2; Her. IV, 29; Or. III, 54; Or. 40.

Dubius, de Div. II, 51; Nat. D. III, 4; Mur. 32; Or. II, 8; ad Div. I, 7; Caecin. 11; ad Div. X, 31; Quint. 21; Att. XI, 15; Nat. D. III, 10.

Ducere, dicitur absolute, pro, in carcerem, sive domesticum, sive publicum, *ducere*. Agr. II, 37, ne mihi in carcere habitandum sit, si trib. pl. *duci* iussisset. Flacc. 19, 21, quem indicatum *duxit* Hermippus: h. e. quum iudicatum esset, eum solvere oportere, neque posset, ab Hermippo abductus est domum in carcerem, quod genus hominum apud Livium nexi dicuntur. vid. *addictus*. Sic Verr. II, 12, si non accipit, quod te debere dicis, accuses; si petit, *ducas*. C. Fuficium *duci* iussit petitorem, etc. ibid. 26, quisquis erat eductus senator Syracusanus ab Heraclio, *duci* iubebat. Itaque permulti *ducti* sunt. — in rationibus pecuniariis *ducere* est de summa, quae efficitur singulis nominibus colligendis. Verr. III, 49, quoniam xc millia medimnum *duximus*, etc. Att. IV, 2, ut foenus quaternis centesimis *ducant*, v. Gron. Obs. II, 10, p. 281. Hinc ad alia transfertur; cuiusmodi est hoc: Quint. 16, officii et existimationis rationem *ducere*, pro habere. Conf. Verr. I, 58. —Tusc. II, 18, oratio tua ad credendum *ducit*. — Inv. II, 2, ad vitia quoque eius accedere, cuius aliquo bene praecepto *duceremur*: h. e. cuius praeceptum aliquod nobis probaretur. Orat. 9, quis porro unquam Graecorum rhetorum a Thucydide quidquam *duxit*? i. e. repetiit, quod exempli causa commemoraret. — ad Div. X, 32, Balbus quaestor *duxit* se a Gadibus, i. e. abiit clanculum. —Div. I, 18, oracula, quae aequatis sortibus *ducuntur*; np. sors proprie *ducitur*, quum ex urna manu tollitur. — diem *ducere*, Att. V, 21, pro *consumere*. vid. ibi Graev.

Ductor, imperator. Tusc. I, 37, *ductores* nostri.

Ductus, *us*; *ductus* aquarum, Off. II, 4. *ductus* oris, Fin. V, 17; ad Div. III, 11; Manil. 21.

Dudum, Or. 11; Att. XI, 22; ibid. XIV, 12.

Duellum. Leg. II, 8, res *duelli*; antique pro *bellum*, etc.

Dulcedo, Leg. I, 7; ibid. II, 15; ad Div. XI, 28; Q. fr. I, 2; Or. III, 40; Her. IV, 21.

Dulcescere, de Sen. 15.

esse eum necessitudine, vel legendum ea re, ut Att. VIII, 8; Off. III, 13.

Eatenus, Leg. I, 4; Opt Gen. Or. 7.

Eblandiri, Att. XVI, 18; Planc. 4 eblandita suffragia.

Ebrietas, Tusc. IV, 12.

Ebriosus, Fat. 5.

Ebrius, de Div. II, 58; Phil. II, 41.

Ebullire, iactare aliquid sermone. Tusc. III, 18; Fin. V, 27, Davisius laudat Turneb. Adv. XXV, 14.

Ebur, Partit. I; Verr. IV, 4, Brut. 73; Leg. II, 18.

Eburneolus, Or. III, 60, eburneola fistula.

Eburneus, Verr. IV, 61.

Ecce, quum simpliciter, tum adiuncto *tibi*, dicitur de re improvisa et subita. vid. v. e. Att. VII, 19; XIII, 16; XV, 4; Cluent. 28; Prov. Cons. 18; Verr. V, 33; Or. II, 22, etc. Adiuncto *repente* est Verr. V, 34.

Ecdicus. ad Div. XIII, 56, *ecdici* Mylasii. *Ecdicus* idem est qui syndicus; h. e. qui civitatem defendit, cognitor civitatis, ut Cicero pro Flacco ait (v. in *cognitor*), in primis autem civitatis pecunias curat et persequitur. Glossae veteres: ἔκδικος cognitor. v. Gronov. de Sest. IV, 3, p. 277; quem iam laudavit Graevius. Iustiniani Novell. 15, inscribitur Gr. περὶ τῶν ἐκδίκων. De defensoribus civitatis titulos e Cod. Iustin. et Teodos. laudant viri docti ad Plin. Ep. X, 3.

Eclipsis, defectio solis, Her. III. 22.

Eclogarius, Att. XVI, 2, est genus servorum quo in studiis utebantur, dicti ἀπὸ τῶν ἐκλογῶν, h. e. a locis insignibus, quos e libris excerpebant, aut notabant; sive, ut I. Fr. Gronovio placebat, qui distinguebant libros et interpungebant, et nomina interloquentium in dialogis rubrica picta interponebant, ut eo facilius intelligi libri possent. Sed vid. not. Mongaltii nostri, tom. XXI, p. 190. I. V. L.

Ecquae, pro *ecqua*. Sext. 30, *ecquae* vox. Att. VIII, 12, *ecquae* persona.

Edacitas, Quint. Fr. III, 9; ad Div. VII, 26.

Edax, ad Div. IX, 20; Flacc. 17.

Edere, vel *esse*, comedere, Tusc. V, 34; Nat. D. II, 3; Her. IV, 28; Or, II, 57; Fin. II, 7; de Am. 19.

Edere. Sext. 27. Scelus *edidit* in me. Leg. I, 13, ruinas edere, pro facere, ut ruinae fiant. Fin. V, 1, vitam *ediderat*; i. e. mortuus erat. Brut. 5, quare, si tibi commodum est, *ede* illa, quae coeperas, Bruto et mihi. — In rebus forensibus multipliciter dicitur. Planc. 15, tribus *edere*, dicitur accusator, quum ex lege de sodalitiis, quas tribus iudices esse velit apud praetorem profitetur: unde iudices edititii. Quint. 21; iudicium, id quod *edat*, acciperet: i. e. quodcumque genus actionis intendat, se paratum esse, descendere cum eo in certamen; id dicitur *edere* iudicium, quia apud praetorem pronuntiat, quod genus actionis intendere, et quod iudicium sibi dari velit petitor. ibid. 20, iudicium acciperet, in ea ipsa verba, quae Naevius *edebat*. Verr. III, 29, quantum *edidisset* sibi deberi: h. e. professus esset. Sic testes *edi* dicuntur saepissime, quum accusator eorum nomina profitetur apud praetorem. Indices etiam dicuntur *edera*. ad Q. Fr. II, 3, Nerius index edidit ad allegatos. Dom. 6, operis *addiderat* (dixerat) meum nomen. Verr. II, 42, postulata *edere*, dicuntur provinciales, quum ea ad consules deferunt; item, in postulatis *edere* aliquid. Quint. 24, socium in huius bonis tibi *edidisti* Quintium, i. e. professus es.—de oraculis etiam

— est etiam in sortitionibus *educere*. Verr. II, 47, *educit* ex urna tres. Cf. Agr. II, 8. — Verr. II, 26, quisquis erat *eductus* senator Syracusanus ab Heraclio, etc. Locus obscurus, in quo explicando sudarunt viri docti, offensi verbo *eductus*, quod eum Lambino in *editus* mutatum cupiebat Graevius. Et solent haec verba permutari in mss. v. Drakenb. ad Liv. XXXIX, 45. Sed locus nihil vitii habet. *Educere* est in ius ducere, reum facere: et hoc sensu non uno loco usus est Cicero. ibid. 37, Sthenium statim *educunt*. ibid. III, 47, et quum in ius ipsum *eduxi*. ibid. 65, aditum est ad Metellum; *eductus* est Apronius: *eduxit* vir primarius C. Gallius senator. Sensus ergo hic est: Metellus quum iussisset, Heraclium Syracusis et Epicratem Bidiis restitui, hic restitutus est, ille non item. Cuius rei causa quum Heraclius senatores, ad quos pars rerum suarum pervenerat, ad praetorem Metellum in ius vocasset, iique restituere non possent, Heraclio addicti, ab eo in vincula ducti sunt. Cf. *ducere*. Ceterum huc pertinet etiam locus Planc. 23, atque is quidem *eductus* ad consules, etc.

Effari, verbum augurale, de consecrationibus, dedicationibus. Att. XIII, 42 extr. opinor augures nihil habere ad templum *effandum*. Leg. II, 8, urbem, et agros, et templa liberata et *effata* habento. Dom. 55, nec ullum verbum solemne potuit *effari*. v. Manut. ad Cic. ad Att. XIII, 42; Davis. ad Leg. II, 8; intt. ad Gell. XIII, 44.

Effatum, verbum dialecticum, quo Cicero interpretatur ἀξίωμα. v. Acad. II, 29. — Leg II, 8, fatidicorum et vatum *effata*.

Effectio. Fin. III, 14, quemadmodum opportunitas non fit maior productione temporis, sic recta *effectio*: κατόρθωσιν enim ita appello, etc. — causa efficiens Acad. I, 2.

Effector, de Vniv. 5; deus effector mundi, de Div. II, 26; de Vniv. 13; Tusc. I, 23. Or. I, 33, stilus optimus, dicendi effector et magister.

Effectrix, Fin. II, 17.

Effectus, *a*, *um*, de Div. II, 47; Top. 18; Or. 31.

Effectus, exitus, de Div. II, 20; Tusc. II, 1.

Effeminare. Nat. D. II, 26, *effeminarunt* aerem: h. e. feminam fecerunt, Iunonem appellando.

Effeminate, Off. I, 4.

Effeminatus, Phil. III, 5; Planc. 35; Tusc. IV, 30.

Efferatus, ferus, Nat. D. I, 23; Tusc. IV, 14.

Effero, de terra et agris, etc. Brut. 4, *efferre* fruges. Verr. III, 47, quum ager, id quod perraro evenerat, cum decumano *extulisset*, sc. quod satum erat. ibid. 86, videbatur id perdere arator, quod agri segetesque *extulissent*. ibid. II, 2, ut quidquid ex sese Sicilia posset *efferre*, id non apud eos nasci, etc. Nat. D. II, 33, ea, quae *efferant* aliquid ex sese, perfectiores habere naturas, quam ea, quae ex iis *efferuntur*. Or. II, 22, cur aetates singulae *extulerint* prope singula genera dicendi. — ostendere se, nasci. Or. II, 21, *efferat* se foecunditas in adolescente. de Am. 27, quum se *extulit*, ostenditque lumen suum virtus. Brut. 7, qua in urbe primum orator se *extulit*. — de omni commotione animi, neque solum ea, quae animum dilatat, sed etiam quae contrahit, atque de his, quae hinc existunt. Att. I, 8; de Sen. 23, *efferri* studio. de Am. 15, *efferri* fastidio et contumacia. Add. Tusc. IV, 17. Sull. 10, interdum *efferatur* immoderatione verborum. —

efferre se est etiam pro recreare se, recuperare vires. Prov. Cons. 14, quanquam sunt accisae res, tamen *efferent* se aliquando, et ad renovandum bellum revirescent. — vulgare. Or. I, 24, petamque a vobis, ne has meas ineptias *efferatis*. ibid. II, 12, res omnes singulorum annorum mandabat literis pontifex maximus, *efferebatque* in album, etc. Pearcius cum Lambino legendum censet, *referebatque* in album; quae forma loquendi est ap. Liv. I, 32. Si *efferebat* rectum est, sensus hic est: Quum libris res anni cuiusque mandasset, duobus exemplis librum annalem proponebat, alterum publice in albo, ut praetor edictum, alterum domi. *Efferri* simpliciter dicitur pro *efferri* domo. v. viros doctos ad Suet. Claud. 49, et quos ibi laudant. — efferre, dicere. Or. III, 11, non solum videndum est, ut verba *efferamus* ea, quae nemo iure reprehendat. N. D. I, 25, hoc persaepe facitis, ut... *efferatis* aliquid, etc. ubi Davisius reposuit *afferatis*.

Effervescere, aquae effervescunt, Nat. D. II, 10. Dicitur autem de vehementi animorum commotione, Prov. Cons. 4; Planc. 6; Coel. 31. Usurpatur quoque de vehementia in dicendo, Or. II, 21; Brut. 70.

Efficacitas. Tusc. IV, 13, corporis nervi, vires et *efficacitas*. Parad. Cons. 3, tantum habet in libidine artis et *efficacitatis*, etc.

Efficax, rebus gerendis aptus. ad Div. VIII, 10, nosti Marcellum, et quam parum *efficax* sit.

Efficere, de agris eleganter dicitur, ut efferre. Verr. III, 63, agri vero Leontini, qui plurimum *efficit*. ibid. 86, quid aratio sustinere, quid pati, quid *efficere* possit. ibid. 47, ager *efficit* (sc. quod seritur) cum octavo. Sed ibi Graevius malebat, cum Manutio, *reficit*; cuius emendationis necessitas nulla est. ibid. 56, tantum decumanum professum esse ex edicto sibi deberi, quantum ille bonis suis omnibus *efficere* non posset. Similis his, quanquam in alia re, haec: Verr. III, 33, liciti sunt usque eo (sc. in decumarum auctione), quoad se *efficere* posse arbitrabantur. Att. VI, 1, ea tributa vix, in foenus Pompeii quod satis sit, *efficiunt*. Ibid. nec id satis *efficitur* in usuram menstruam. — de disputantibus Tusc. III, 29, hoc student *efficere*. Parad. procem. 1, Cato minutis interrogatiunculis, quasi punctis, quod proposuit, *efficit*. — facere. Phil. XIV, 3, quae L. Antonius in Parmensium uxoribus *effecerit*. Brut. 78, itaque tantos processus *efficiebat*. — Cum *a* pro *impetrare*. Att. X, 10, quod a Curione *effeceram*.

Efficiens, Fat. 15, causae efficientes; de Div. I, 55; Acad. I, 6; Fin. III, 16.

Efficienter, Fat. 15.

Efficientia, Fat. 9; Nat. D. II, 37.

Effictio, Her IV, 49.

Effictus, Acad. II, 6; Rosc. Am. 16.

Effigies, statua, Verr. II, 65; species, Nat. D. I, 37; Q. Fr. I, 3; Fin. II, 18 Imagines, Or. II, 86, Q. Fr. I, 1; Or. 2; Arch. 12.

Effingere. Sext. 35, *effingi* sanguinem spongiis e foro. Alia exempla vid. ap. Cuiac. Obs. XIII, 13. Ceterum de hoc verbo vid. Heins. ad Ovid. Heroid. XX, 135.

Efflagitare, Q. Fr. II, 10; Mil. 34; Caecil. 3.

Efflagitatio, ad Div. X, 24.

Efflagitatus, Verr. V, 29.

Efflare, Tusc. I, 9; Ibid. II, 9; de Div. I, 47.

Effligere, perdere. Att. IX, 19; filium misit ad *effligendum* Cn. Pompeium. v. Graev. ad h. l. Hoc verbum non est ap. Nizolium.

Efflorescere. Orat. II, 78, exordium debet *efflorescere* ex causa, i. e. duci, nasci. de Rep. I, 29, itemque ea ea genus aliquod *efflorescere* ex illis, quae ante dixi, solet.

Effluere, exire in vulgus. Dom. 46, multa ex vestra disciplina *effluunt*, et ad aures nostras permanant. — defluere. Div. I, 45, quondam lactis imber *effluit*. Davisius legit *defluxit*, quod est usitatius; neque tamen altarum reieecerim. Nam et effundi imber dicitur. Legi etiam *effluere* de veste, nescio ubi. — abundare. Or. 13, *effluens* dicendi genus. Nizolius ex Div. I, 29, laudat: abundat atque *effluit*; sed emendatiores edd. habent *affluit*. — Brut. 61, mens *effluit*; h. a. memoria eum destituit: cui simile est illud ad Div. VI, 19, tanta est intimorum multitudo, ut ex his aliquis potius *effluat*, quam novo sit aditus.

Effoetus, de Sen. 9.

Effrenate, de Sen. 12; Phil XIV, 9.

Effrenatio; Phil. V, 8.

Effrenatus, Cluent. 6; Phil. XII, 11; Tusc. IV, 7; Verr. I, 24; Off. I, 26; Or. III, 53.

Effringere, Verr. IV, 23.

Effugere, Leg. II, 3, eleganter dicitur debitor, a quo per oblivionem non exigitur pecunia, quique ita eam lucratur.

Effugium, Nat. D. II, 47, alias habere *effugia* pennarum.

Effundere, de terra et agris, ut efferre. Or. 15, segetes foecundae et uberes.... herbas etiam *effundunt*. Brut. 9, *effundit* haec aetas hanc copiam oratorum. — de prodigis. Agrar. I, 5, *effundamus* aerarium. — dimittere, ad Div. I, 9, *effundere* odium. — perdere. ad Div. II, 16, *effundere* gratiam collectam. — de dicentibus ea, quae ante reticuerant, aut reticere debebant. Att. XVI, 7, Brutus *effundit* illa omnia, quae tacuerat. Or. I, 34, *effudi* vobis omnia, quae habebam. Flacc. 17, testis *effudit*, quae voluit, omnia. — nimium esse in re aliqua. Parad. III, 1, an temperantem eum dices, qui se in aliqua libidine continuerit, in aliqua *effuderit*? — Att. IV, 9, Pompeius in nos est suavissime *effusus*. v. *effusio*.

Effuse, Pis. 5; Rosc. Am. 8; Tusc. IV, 6, Coel. 18.

Effusio, studium insigne liberaliter officiisque aliquem tractandi Att VII, 3, nequaquam satis pro meis officiis pro ipsius in alios *effusione* illum in me liberalem fuisse — de affectibus laetioribus. Tusc. IV, 31, eodem vitio est *effusio* animi in laetitia, quo in dolore contractio.

Effusus, prodigus, Coel. 6. Profusus, Rosc. Am. 24; Rull. II, 33. Deiot. 4; Att. IV, 9.

Effutire, sine subst. garrire, nugari. Nat. D. II, 37.

Egens, Att. VI, 1; Ib. XIV, 10; Rosc. Am. 8; Sext. 52.

Egere, Q. Fr. III, 5; ad Div. II, 17; ibid. V, 16; ad Div. IX, 3; Top. 18; Tusc. II, 3; de Div. II, 2; Her. IV, 4.

Egestas, Parad. VI, 1; Att. IX, 6. Egestas animi dicitur de animo pusillo, Pis. 11.

Egredi, ad Div. XV, 2; Lig. 2; Brut. 21; Quint. 10.

Egregie, Brut. 9; Att. XIV, 22.

Egregius, ad Div. II, 8; Or. I, 29.

Egressus, Pis. 17.

Eiectio, de exsilio. ad Att. II, 18, mortem et *eiectionem* timemus.

Eiectus, homo privatus rebus suis, ducta metaphora a naufragis, qui *eiecti* dicuntur. Rosc. Am. c. 26. Cf. Gron. ad Liv. XLIV, 19. Quint. 19, *eiectus* homo. — reiectus. Fin. V, 8, *eiectae* sententiae. v. *eiicere*. — exsertus. Or. II, 66, *eiecta* lingua. — Pis. 9, cadaver

Electe, Inv. I, 30.

Electio, Or. V, 20.

Electissimus, Catil. IV, 6, *electissima* femina.

Elector. Heren. IV, 4, *electores* boni, qui scite iudicare et optima deligere possunt.

Elegans, dicitur quicumque est in aliqua re admodum intelligens, praecipue tamen in iis, quae ad magnificentiam cultus pertinent. Inv. I, 35, e rhetoribus iis, qui *elegantissimi* atque artificiosissimi putati sunt. Brut. 62, minime dignus *elegantis* conventus auribus. ad Div. VII, 23, homo in omni iudicio *elegantissimus*. ad Div. IX, 19, aures *elegantes*. Verr. IV, 57, populus potius haberet (signa, etc.), quam *elegantissimus* Verres? *elegantia* opponuntur popularibus, minus acutis et subtilibus. Fin. IV, 10, quae adhuc protulisti, popularia sunt; ego autem a te *elegantiora* desidero. Tusc. IV, 3; illius verae *elegantis*que philosophiae, quae ducta a Socrate, etc. opponitur philosophiae Epicuri, in qua res parum subtiliter dicuntur, ut paullo post dicit, quia contemnebant elegantiam disserendi. Fin. II, 9. — ibid. III, 2, artes ingenuae et *elegantes*, opponuntur illiberalibus opificum, adeoque etiam philosophiam et mathesin continent, subtiles quippe et acutas. — *elegans* dicitur porro de servis, pueris delicatis, et variis artibus eruditis. Rosc. Amer. 41, *elegantissimae* familiae puerorum. — *elegans* dicitur etiam, qui medium tenet inter parcum et magnificum, mundus. Or. 25. Cf. *elegantia*.

Eleganter, scite, intelligenter, cum delectu, provide, prudenter, accurate. Inv. II, 3, sin autem temere aliquid alicuius praeteriisse, aut non satis *eleganter* sequuti videbimur. Verr. III, 60, quid potuit *elegantius* facere praetor cupidus existimationis bonae, etc. ad Div. III, 8, quid a me fieri potuit *elegantius* aut iustius, quam ut sumtus egentissimarum civitatum minuerem, sine ulla imminutione dignitatis tuae? ad Brut. 12, optime novit omnia, et *elegantissime* expedire et ad te deferre potest, i. e. accuratissime. vid. Sciopp. ap. Graev. ad h. l.

Elegantia, subtilitas et acumen dialecticorum et philosophorum. Fin. II, 9, in hac divisione *elegantiam* desidero. ibid. *elegantia* disserendi. ad Div. IV, 4, de Sulpicio: facile cedo tuorum scriptorum subtilitati et *elegantiae*. Fin. III, 2, agricultura, quae abhorret ab omni politiore *elegantia*, tamen eas res, in quibus versatur, novis notavit verbis. Or. I, 2, *elegantia* doctrinae, est philosophia cum ceteris artibus in quibus subtilitas et acumen est, quae ab artibus illiberalibus absunt. Iam quia *elegantia* in artibus est subtilitas, facile intelligitur, *elegantiam* in dicendo, Brut. 72, Or. I, 12, non esse ornatum illum oratorium et magnificum, sed quae et ipsa subtilitas dicitur in scribendo, h. e. tenue illud, et, in ipsa tenuitate et negligentia, suis veneribus gratum dicendi genus, quo Caesar, Terentius, Nepos, et Cicero in philosophicis, etc. usi sunt: quod et vidit Vavassor de Vi et Usu verb. pag. 521, ed. Lips. Itaque Att. VII, 3, Terentio nominatim *elegantia* tribuitur. Or. II, 7, subtilitati iungitur: Catulus, cui Graeci solent ipsi suae linguae subtilitatem *elegantiam*que concedere. Brut. 75, Caesar ad hanc *elegantiam* verborum Latinorum, etc. Planissimus est locus ad Heren. IV, 12, *elegantia* est, quae facit, ut unumquodque pure et aperte dici videatur; eius partes sunt Latinitas et explanatio.—Similiter in cultu *elegantia* non est magnificentia, sed

Pompeio: atque hoc dicit *elocatam* esse gentem, quod vectigalia solebant publicanis locari, ita intelligit Scaliger ad Euseb. p. 153. *Servata*, quod Manutius non concoquebat, Graevius interpretatur, nostra (non Dei sui) bonitate et misericordia servata, quum exscindi facile e nobis potuisset. Quid? si ita interpretemur: in potestate nostra servata est, nec sa liberare potuit. Ita melior certe erit gradatio: nisi forte eos sequi lubet, qui *serva facta* legendum censent; quod sequitur Scaliger, loc. cit.

Elocutio, Or. I, 6; Her. IV, 32; ib. IV, 12; Inv. I, 7.

Elogium, titulus, inscriptio. Tusc. I, 14, quid ipsa sepulcrorum monumenta, quid *elogia* significant? Fin. II, 35, *elogia* monumentorum. Cf. in Pison. 29 extr. v. Casaub. ad Sueton. Iul. 47; Calig. 24; Salmas. Mod. usur. p. 670, 675 sq. Hinc vero ducta ea significatio, qua *elogium* pro laude ponitur. Nam tituli monumentorum continebant honorum rerumque gestarum nomina. de Sen. 17, etc. — caput, excerptum, ῥῆσις. Cluent. 48, *elogium* de testamento recitasti Cn. Egnatii, idcirco se exheredasse filium, etc. Sed quia in eo capite causa efferebatur, quara exheredaretur, uti in titulis et *elogiis* reorum et ad supplicium ducendorum causae carcaris et poenae; propterea *elogium* in re testamentaria pro causa dicitur exheredationis aut legati, etc. Quintil. Decl. II, 15, quod ideo putetis nullum adiectum ad exheredationem iuvenis *elogium*, quia de scelere constet. Laudat ibi Burmannus Comment. ad Petron. c. 53.

Eloquens, quis recte dicatur. Or. 29... 36; ibid. I, 21; Her. IV, 53.

Eloquentia, Part. 23; Brut. 15; Inv. I, 1.

Eloqui. Off. III, 15, si ad *eloquendum* venerit, non plus quam semel *eloquetur*: de venditoribus rerum promercalium, quum pretium rei dicunt.

Elucere, fulgere, ad Div. III, 4; Off. I, 29; ibid. I, 5; Or. II, 13; Rosc. Am. 31; de Am. 14.

Elucubrare et *Elucubrari*, Att. VII, 19; Brut 90.

Eludere, vexare. Varr. III, 40, *eludere* aratores. Milon. 12, *eludere* remp. in suis cogitatis furoribus. — ludibrio habere, irridere. de Rep. II, 40, haec aetas iam.... *eludens* omne, quod fieri non potest, respuit.

Eluere, sensim tollere, de Am. 21, *eluere* amicitias remissione usus. *Diluere* dixerat, Off. I, 33.

Elugere, ad Div. IX, 20, *eluxi* patriam: luctum e reipublicae malis consumsi deposuique.

Eluvies. Dom. 20, labes atque *eluvies* civitatis.

Eluvio, Off. II, 5.

Emanare. Or. I, 42, formae e generibus *emanant*, de Div. II, 30, fons aquae emanat. Translatum inde ad famam et rumores, Inv. II, 2; Coel. 8; Or. III, 18; Brut. 65; Pet. Cons. 5; Rosc. Am. 2.

Emancipare parentes dicuntur liberos, quum eos e patria potestate amittunt, ut, aut sui iuris sint, aut ab alio adoptentur, in cuius patria potestate sint. Dom. 14, adoptatum *emancipari* statim, ne sit eius filius, qui adoptarit. de Fin. I, 7, filium in adoptionem. D. Silano *emancipaverat*. — Hinc *emancipari* alicui eleganter dicitur, quod est alteri in potestatem traditum, addictum, nostraque voluntate obnoxium. de Sen. 11, si senectus nemini *emancipata* est. Phil. II, 21, tum iste venditum atque *emancipatum* tribunatum consiliis vestris opposuit. Utroque tamen in loco

libri quidam habent *mancipatum*. v. et infra in *mancipatus*. vid. Gronov. ad Senec. ep. 45.

Emax, Parad. VI, 3.

Embaenetica. ad Div. VIII, 1, ego, qui scirem, Q. Pompeium Baulis *embaeneticam* facere, et usque eo, ut ego misererer eius esuriei, etc. De hoc verbo quae disputentur, vid. ap. Graev. ad h. l. Neque enim, ea huc transferre, nostri est instituti. Addamus hoc unum, Vossium ad Catul. p. 84 legere, ἐμπυντικὴν, et haec adiicere: Bauli olim erat taberna et deversorium totius Campaniae affluentissimum. Ibi Pompeius corpus largis curabat dapibus, unde Cicero (Coelius volebat dicere) dicit, se misereri eius, utpote qui tantum esuriat. Turnebi lectionem, *empeutticam*, a πυινῆν, post Lambinum probabat etiam Salmas. ad Solin p. 707 b; item Tunstallus, Epist. ad Middleton. p. 101.

Emblema, sigillum est in argento caelato, Verr. IV, 17. vid. *caelatus*, *crusta*; Salmas. ad Solin. pag. 736. Dicitur tamen etiam de operibus tessellatis, pavimentis, in quibus nulla sigilla περιφανῆ, s. eminentia. Or. III, 43, e Lucilio; Endo pavimento, atque *emblemate* vermiculato. Sic Var. R R. III, 2, 4, de villarum veterum frugalitate: a num hic citrum, num aurum vides?.. num quod *emblema*, aut lithostrotum? »

Embolium. Sext. 54, de Clodio: ille ipse maxime ludius, non solum spectator, sed actor et acroama, qui omnia sororis *embolia* novit. Quia de scena sermo, manifestum est alludi ad *embolia* fabularum, quae et ἐπεισόδια dicuntur, hoc est, degressiones a fabula, vel exodia. Ludit autem in ambiguitate verbi. Nam quia ἐμβόλιον est, quod extrinsecus inseritur et immittitur, traductum est hoc verbum ad turpiculam rem, ut ex Hesychio docuit Graevius ad h. l. Itaque hic Clodius novit omnia *embolia*, i. e. omnes amatores sororis, in quibus et ipse erat. Male Graevius refert ad ipsam Clodiam. De *emboliis* iam laudavit vir doctus ad h. l. Salmas. ad Histor. August. Locus est ad Vopisc. Aurelian. 42, t. II, p. 530. Add. Ind. Graec. in ἐμβόλιον.

Emendare, Leg. III, 13; Mur. 29; Brut. 75; Att. II, 16.

Emendate, Opt. Gen. Or. 2.

Emendatio, Fin. IV, 9.

Emendator, Phil. II, 17; Balb. 8; Brut. 74.

Emendatrix, L. I, 22; Tusc. IV, 32.

Emendatus, Acad. I, 4; de Am. 17; Brut. 74.

Ementiens, de Div. I, 9.

Ementiri, Tusc. III, 24, quantum sit *ementita* opinio, apparet; h. e. quid falsi in ea sit — mentiri. Partit. Or. 14; Planc. 30; Balb. 2; Phil. II, 33.

Ementitus, Phil. II, 35.

Emere cum praepos. *de*. ad Div. V, 6, quod de Crasso domum *emissem*.

Emereri, passive. ad Attic. VI, 2, annuae operae ad III kal. sext. *emereutur*: h. e. explentur.

Emergere. Ar. Resp. 25, se *emergit* serpens. — exserere se, erumpere. Att. IX, 6, *emergit* rursum dolor. ibid. 10, *emergit* amor. — liberari aliqua molestia. Verr. I, 5, *emergere* iudicio. Att. V, 8, *emergere* valitudine. ib. 10, *emergere* ex negotio. — Coel. 12, *emergere*, dicitur de iis, qui ad frugem redeunt.

Emersus, de Div. II, 68.

Emetiri, dare, praestare. Brut. 4, ego tibi voluntatem profecto *emetiar*, sed, etc.

Emigrare, exire. Verr. II, 36; emigrare a vita, Leg. II, 19.

Eminens. Tusc. III, 2, *eminens* effigies virtutis, h. e. expressa, non adumbrata, ut aliis locis dicit. N. D. I, 27, species deorum, quae nihil concreti habeat.... nil expressi, nil *eminentis*.

Eminentia. Acad. II, 7, multa vident pictores in umbris et in *eminentia*, quae nos non videmus: sc. *eminentia* opponitur umbrae, quia *eminentia* lucida sunt. v. Iunium de Pictura Vet. p. 110 sq. Nat. D. I, 38, res nullam habens soliditatem, nec *eminentiam*.

Eminere. Or. 24, ornamenta *eminent*, sc. quum in oculos cadunt, et statim animadvertuntur. Verr. V, 62, toto ex ore crudelitas *eminebat*. Tuscul. II, 26, amplitudo animi maxime *eminet* contemnendis et despiciendis doloribus. Add. Rosc. Am. 41; Or. III, 26.

Eminus, de Sen. 6.

Emissarium, in re rustica est foramen in lacu, per quod aqua emittitur et educitur, sublato scil. ligno, quod ei oppositum est. ad Div. XVI, 18, sestertia ducenta dabat, nullo horto, nullo *emissario*, nulla maceria, nulla casa. v. Graev. ad h. l. Adiiciamus locum e Plin. H. N. XXXIII, 4, *emissaria* in piscina quina pedum quadratorum ternum fere linquuntur, et repleto stagno excussis obturamentis erumpit torrens, etc.

Emissarius est, cuius quis opera utitur in aliis accusandis, vexandis, explorandis rebus, item conficiendis, quas ipse non sustinet agere. Sic Turpio et Apronius dicuntur Verris *emissarii* in decumis, quod suo nomine decumas Verri redemerant, Verr. III, 40; V, 41. Superioris significationis exempla sunt ad Div. VII, 2; VIII, 8.

Emissio. Tusc. II, 24, tormenta eo graviores *emissiones* habent (int. telorum), quo sunt adducta atque contenta vehementius.

Emittere. Div. II, 19, nubium conflictu ardor expressus se *emisit*. — tela *emitti* dicuntur tormentis. v. *emissio*. Hinc Or. II, 53, argumenta *emitti* dicuntur, quum proponuntur. ibid. 54, facetum dictum *emissum* haeret. Coel. 12, *emittere* aculeos in hominem. — dimittere, absolvere reum nocentem, ducta metaphora a bestiis, quae e caveis *emittuntur*. Sext. 64, *emitti* ex iudicio gratia. Arusp. Resp. 18, te iudices *emiserunt*: ubi Graevius praeter rem legit *dimiserunt*. Sic c. 21, Clodius dicitur *emissus* ancillarum beneficio, sc. e domo Caesaris, ne caperetur.

Emolumentum, Mil. 2; Fin. I, 16; Off. III, 5.

Emori, Tusc. I, 8; Planc. 37; Or. I, 57.

Empeneticus, ad Div. VIII, 1.

Empirici, secta medicorum, qui experientiam unice sequendam esse statuebant, de iis agitur Acad. II, 39.

Emporium, locus ubi merces venales exponuntur, Att. V, 2.

Emptio, Att. I, 13.

Emptor, Off. III, 12; Phil. II, 38.

Emungere, Her. IV, 54.

Enarrare, Marcel. 2; Inv. I, 20.

Enatare, difficultatem superare. Tusc. V, 31, reliqui se videntur habere angustius: *enatant* tamen.

Endo, antique pro in Leg. II, 8, *endo* caelo, etc. v. Salmas. Mod. usur. p. 819.

Enervare, senectus enervat, de Sen. 10. oratio enervata, Or. 68.

Enervatus, de philosophis, qui non omnia virtuti tribuunt, sed voluptati etiam aliquid, etc. Or. I, 52, quia hoc philosophus.... tam *enervatus*, etc.

autem aguntur militares naves, velis onerariae; unde ἐπίκωπα πλοῖα sunt militares. v. Scheffer de R. N. II, 2, init. Bosius ad Att. V, 11, ubi in Graeviana e Victoriana ἐπίκωπον, sed nullo sensu idoneo.

Epicus, opt. gen. Or. 1, poëtae genus, quod et heroicum dicitur, qualis Homerus et Virgilius. Nam hoc genus carminis ἔπος dicitur.

Epigramma, Tusc. I, 34; Verr. IV, 67; Att. I, 13; Arch. 10.

Epilogus, Hee. II, 30.

Epiphora, ad Div. XVI, 23, morbi genus, quum destillatio fit humoris in oculos, lacrymarum specie.

Epistola distinguitur a literis. ad Q. fr. III, 1, ad tuas literas, quas tribus *epistolis* accepi; i. e. ea, quae mihi tribus *epistolis* scripsisti. Add. ad Div. II, 4; Att. V, 14; ibid. II, 12.

Epitaphium, Tusc. V, 12.

Epitome, Att. XII, 5; ibid. XIII, 8.

Epotus, Cluent. 60, 62.

Epulae, convivia, Off. II, 16; Ar. Resp. 10; Tusc. V, 21; Flacc. 38; Brut. 19; Tusc I, 2; Leg. II, 25; Top. 5; de Div. I, 29.

Epulari, Att. V, 9; ad Div. IX, 26; de Sen 13.

Epularis, de Sen. 13; Or. III, 19.

Epulatio, Oecon. 1.

Epulo, Ar. Resp. 10, *epulones* Iovis opt. max. Vid. Or. III, 19, ex quo loco, quod genus sacerdotum fuerint, intelligi potest.

Epulum, Vatin. 13; Mur. 36.

Equa, Verr. II, 7; de Div II, 22.

Eques. Verr. III, 24, *equites* illustres, sunt splendidi, e divitiis, antiquitate generis, gratia, etc. Opponuntur enim obscuris. Alii *equites* illustres sunt, qui sub Caesaribus, v. c. Tacit. A. XI, commemorantur: ubi v. Lipsium.

Equester, vel *equestris*, Planc. 35; Fin. II, 34; Rosc. A. 48; Verr. II, 61.

Equidem, cum secunda et tertia persona, item prima plurali. Sest. 57, *equidem* audiebamus. Pison. 34, quum *equidem*.... fuit. Sic est etiam apud Sallust. Catil. 52, 16. Cum prima autem persona aureae aetatis usitatissimum, neque haec exempla facile imitanda. Tota res eo redit, utrum *equidem* sit, *ego quidem*, an *quidem* simpliciter, ut sit ex e et *quidem*, ut placet Drakenb. ad Liv. V, 54, et Burm. ad Virg. Aen. II, 77. Sed adhuc sub iudice lis est. v. Cort. ad Sallust. l. c. Ceterum in his ipsis locis, in quibus aliter est *equidem*, quam cum prima persona, cautio adhibenda est, ne decipi nos patiamur. Nam primo vulgaris interpunctio interdum facit, ut id verbum referamus, quo non debebat, ut ad Div. XIII, 1, *equidem* si, quid ipse sentiam, quaeris: nec, cur ille tantopere contendat, video, nec cur tu repugnes: ubi ex hac interpunctione *equidem* refertur ad *quaeris*, quum pertineat ad *video*. Deinde librarii et editores veterum librorum inscitia saepissime in hoc verbo erravere. In Nizolio etiam Facciolatiano omnia exempla; in quibus *equidem* est cum tertia, aliter sunt in emendatis edd. Quid, si de ceteris itidem paucis locis idem pronuntiandum? ut aut pro *quidem* vitiose scriptum sit, aut pro *et quidem*.

Equitare, Nat. D. III, 5; Tusc. II, 26. Sumitur quoque pro homine se insolentius iactante, ut Verr. IV, 20.

Equitatus de ordine equestri, ad Att. II, 1.

Equuleus, machina, qua in quaestionibus utebantur, ad verum extorquendum; de qua est Magii doctus libellus. Nomen traxit a similitudine equi. Mil. 22; Deiot. 1 extr.

Equulus, Nat. D. II, 14.

Equus, equites. ad Div. X, 30, *equum* immisi. ibid. IX, 7, *equis*, viris. Cf. Off. III, 33; Phil. VIII, 7, ubi vid. Ferrar. Gronov. ad Liv. XXI, 27, et Burm. ad Virg. Aen. VIII, 3. Haec formula deinde hanc vim nacta est, ut, omni contentione rem agi, significaret. — Sen. p. R. 11, *equis* insignibus et curru aurato reportari, h. e. triumphalibus. — de Am. 17, quo utamur, quasi *equis* tentatis, sic amicitiis, aliqua parte periclitatis moribus amicorum. *Equum* tentare est periculum facere, an sessorem patiatur, et sit itineribus faciendis idoneus; ne, si viam ante ingrediamur, aliqua parte iam profligata, sero intelligamus, idoneum *equum* non esse. — Brut. 51, si auditor omnino, tanquam *equus*, non facit, agitandi finis faciendus est. *Equus* non facit, ut ex ipso loco intelligitur, qui loco moveri non potest, neque calcaribus subditis, neque flagellis adhibitis, adeoque itineri faciendo minus idoneus.

Ercisco. v. *herciseo*.

Erectus, de auditore attento, Brut. 54. — est etiam habitus hominis sibi confidentis. Or. I, 40. — Vsurpatur quoque pro animo forti, ut de Sen. 20; Tusc. V, 14; Her. II, 19. Pro recto dicitur. Nat. D. II, 56.

Ereptio, Verr. IV, 5.

Ereptor, Dom. 30; Sext. 51; Quint. 8.

Ereptus, extortus, espressus. Verr. I, 30, quod pronuntiatum est, non per Neronem iudicatum, sed per Dolabellam *ereptum* existimabatur. Nam Dolabella precibus effecerat, ut Nero invitus condemnaret Philodamum.

Ergastulum est carcer rusticus, in quo mancipia opus faciunt, pistrinum, etc. Cluent. 7, M. Aurius... fuit in *ergastulo* (quem locum illustrabit Sueton. in Aug. 32; Tib. 8. Cf. Salmas. ad Spartian. c. 18, t. I. p. 172). ad Div. XI, 10, et 13, *ergastula* solvere: quod est dimittere servos ex *ergastulis*, aut potius abducere, et milites facere.

Ergo, eleganter post longiorem parenthesin. ad Div. XV, 10, quum ita accidit... quum *ergo* ita accidit.

Erigere. Leg. I, 9, hominem *erexit* Deus. — recreare. Brut. 3, *erexit se* populus rom. Sext. 31, causa *erigere* oculos et vivere videtur. ad Att. VIII, 12, *erigere* remp. — resistere. ad Q. fr. I, 1, ne te obrui negotii magnitudine sinas, sed contra *erigas*, atque resistas. — *erigere se* dicuntur auditores, quum attentiores fiunt, admirantur aliquid in oratione. Rosc. Am. 22. — Coel. 12. nec quos aculeos habet severitas gravitasque vestra, quum eos accusator *erexerit* in rem, etc.

Eripere, de reo noxio, quum artibus ipsius aut amicorum eloquentia patroni, potentia advocatorum, largitione efficitur, ut absolvatur. Act. I in Verr. 8, *eripi* accusatori reum. Verr. I, 4. cui reus tam nocens, etc. impune *eripi* possit. ibid. II, 31, vi *se eripere* ex iudicio. — absumere. ad Div. XVI, 21, multum mihi *eripitur* operae in exscribendis hypomnematis. — Marcell. 10, arma ab aliis posita, ab aliis *erepta* sunt. Sic et Verr. III, 18; in Vatin. 12. Dicitur pro adimere, Cat. I, 7; Att. IX, 4; Or. I, 40. — Liberare, Or. I, 52; Mur. 38.

Erodere. Plin. Hist. Nat. XXV, 5.

Erogare, pecuniam, h. e. expendere, Att. VIII, 5; Verr. III, 71; Flacc. 13; Verr. V, 19; Q. fr. I, 1.

Erogatio, Att. IX, 6.

Errare. Orat. I, 48, oratio *errat*: dicitur de λογομαχοῦσι. vagari, Att. VIII, 9; Ar. Resp. 17; Nat. D. II, 20; de instabili sententia ponitur, Nat. D. II, 1; Acad. II, 20. de numero

oratorio solutiore, Or. 23. — Falsa opinione duci, Tusc. I, 47; Or. 43; Balh. 28; Fin. II, 22.

Erraticus, eleganter de vitibus aliisque plantis, quae vario flexu serpunt. de Sen. 45, vitis serpens multiplici lapsu et *erratico*.

Erratio, Nat. D. II, 21.

Erratum, falsa opinio, Att. XIII, 44; ibid. VI, 1. peccatum, ad Div. XVI, 24; Rull. II, 5.

Error, de longis itineribus, non tantum poëtica vox, ut Aen. I, 755, « *Errores*que tuos » et ap. Ovidium saepius, sed etiam Cic. nunc addenda, de Rep. II, 4, hic *error* ac dissipatio civium. — de eo, qui, quid agat, nescit. in Caecil. 44, qui tibi aestus, qui *error*, quae tenebrae erunt? — Att. XII, 43, ferendus tibi in hoc meus *error*. Antea vocaverat *ineptias*.

Erubesco. Leg. I, 44, orem dignam, in qua non modo docti, sed etiam agrestes *erubescant!* Add. Her. II, 5; ad Div. V, 12; Leg. I, 49; Nat. D. I, 40; ibid. Leg. I, 44.

Eructare, sensu proprio sumitur, Pis. 6; metaphorice, Cat. II, 10.

Erudire, Off. I, 44; Tusc. I, 26; de Am. 4; Or. I, 59; ad Div. II, 12.

Erudite, de Sen. 1.

Eruditio, Off. I, 33; Or. II, 1; Fin. I, 21.

Eruditus, etiam de philosophis dici, docebunt loci hi: Muren. 30, 31 36, ubi Zeno stoicus, et alii huius generis philosophi sic appellantur. Or. I, 45, *eruditus* in philosophia. — Brut. 2, vox *erudita*, h. e. Graecis et Latinis literis et artibus formata. Paradox. V, 2, oculos *eruditos* habemus, h. e. qui iudicare possunt, v. c. de picturis, etc.

Eruere, ut *elicere* dicitur, Or. II, 88: memoriam *eruere*, exercitatione, si est nulla naturalis. — invenire latentem et fugientem. ad Div. V, 10, illum *eruam*: de servo Ciceronis fugitivo. Eodem modo dicitur in constitutione Adriani ap. Reines. Inscr. p. 505. Item pro *invenire* est in hoc? Att. X, 14, difficultatem pecuniarum, qua *erui* nusquam posset. Conf. XIII 30 extr. — eripere voluntatem. Att. XII, 36, fanum fieri volo: neque hoc mihi *erui* potest.

Erumpere. ad Div. VIII, 14, sic illi amores et invidiosa obtrectatio ad bellum se *erumpit*. Et Liv. XXXVI, 7, ubi v. Gronov. Plura exempla v. ap. Drakenb. ad Sil. VII, 355. Att. XVI, 3, ne in me *erumpant* stomachum, i. e. effundant iram. Q. fr. I, 2, sermones iniquorum in suum potissimum nomen *erumpere*, h. e. invadere. Mur. 38, omnia in hos dies *erumpunt*, i. e. hoc potissimum tempore eveniunt mala. Catil. I, 3, *erumpunt* omnia, i. e. patefiunt.

Escendere, adscendere, conscendere, Tusc. V, 9; Off. III, 20, et aliis locis, quibus Gruterus et alii e mss. hanc vocem restituerunt, aliis auctoribus alii: ubique enim fere a librariis in *adscendere* aut *conscendere* mutatum est. v. Gronov. ad Liv. II, 28; VIII, 17; XI, 29; XLV, 1, etc.

Essedarius, ad Div. VII, 6, genus militum Britannicorum, qui ex *essedis* pugnabant. vid. Caes. B. G. IV, 24.

Essedum, genus Belgici, Britannici vehiculi (vid. *essedarius*), quo deinde usi etiam sunt Romani. Att. VI, 1; Phil. II, 24. v. Scheff. de re Vehic. II, 23.

Et, sequente *que*, pro *et*, ad Div. XI, 13.

Ethologus. Orat. II, 59, minorum *ethologorum* est, si nimia est ista imitatio. Nam mimi quam possit fieri accuratissime exprimere et imitari mo-

res aliorum solent risus excitandi causa. Dicuntur et aretalogi; biologi, etc. vid. Salmas. ad Vopisc. Aurelian. 42, t. II, p 530, ubi ad Suetonium se de his acturum promisit, quod nondum dixisset aliquis de iis quidquam.

Etiam, in correctione; Planc. 26, *etiam* mehercule.

Evadere. Div. II, 71, eadem aliis aliter *evadunt*, de somniis. ibid. somnium verum *evasit*.

Evanescere, de vino est, vim suam perdere. Div. II, 57, vinum *evanescit*. Tusc. V, 30, sententia eorum *evanuit*, h. e. nullum amplius sectatorem habet.

Evellere. Dom. 13, radicitus *evellere* omnes actiones tuas, h. e. irritas facere.

Evenire, cum *in*; ad Div. II, 10, ne idem *eveniat* in meas literas. Att. VII, 2, bene *eveniat*, dicit Carneades: spurce. Scilicet, ἀγαθῇ τύχῃ παιδοποιῶμεν. Inv. I, 10, solet usu *evenire*; ubi v. Oudend.

Eventus, de re, quae est in facto; quum fit id, quod fieri poterat. Rab. perd. 5, non solum *eventus*, sed etiam conditio... *Eventum*, *i*, de Rep. III, 6.

Everriculum, proprie est instrumentum everrendi, ut rete, quo pisces everruntur, v. c. apud Varr. R. R. III, 17, 7; deinde tropice, id, quo quid penitus tollitur. Nat. D. III, 30, *everriculum* malitiarum omnium, iudicium de dolo malo. Verr. IV, 24, quod unquam huiusmodi *everriculum* in illa provincia fuit?

Eversio. Fin. V, 10, quae vitae sunt *eversio*.

Eversus. ad Div. V, 21, fortuna funditus *eversa*.

Evertere. Catil. I, 7, quaestiones *evertere*, i. e. perfringere, vi se eripere quaestioni.

Evictus. Verr. I, 4, qui tam nefariis criminibus, tam multis testibus *evictus*, ora iudicum adspicere auderet. Graevius sic interpretatur: *evictus* est, qui pudore aut ratione incitatur ad aliquid agendum, atque exemplis confirmat ita dici *evictus*. Sed haec vis est ab hoc loco aliena. Num enim criminibus et testibus quis incitari potest, ut audeat adspicere iudices? Absterreant haec eum potius necesse est. *Evictus* est pro *convictus*, *plane victus*. Nam *evictus* hanc vim habet, atque adeo plus est, quam *victus*, ut docuit Broukhus. ad Propert. IV, 7, 2.

Evigilare, excogitare vigilando. Att. IX, 12, consilia *evigilata* cogitationibus. — Alio sensu, de Rep. III, 21, *evigilatum* est, verbum e re castrensi: nobis iam vigilia peracta est, i. e. satis cura, consilio, vigiliis laboratum est, neque amplius vigilandum; ut de Orat. II, 86, aliquandoque *evolutum* illis integumentis dissimulationis tuae. Et multa alia.

Evisceratus, cuius viscera discerpuntur, eximuntur. Tuscul. II, 9, *evisceratum* corpus. Conf. I, 44.

Evitare. Tuscul. I, 35, haec omnia vidi inflammari, Priamo vi vitam *evitari*; h. e. eripi. E poëta vetere. v. Buher. ad h. l.

Evitare, se subducere, Fin. V, 7.

Evocare, dicitur ita, ut elicere. Or. II, 8, memoriam *evocare*. Att. X, 8, ne tuam ipse συμπάθειαν iam *evocem*. — *evocare* dicitur aliquem magistratus provincialis, senatus, quum eum iubet aliunde ad se venire. Verr. I, 10, 33; Att. II, 24; V, 21, etc.

Evocatus, commotus. Deiot. 14, *evocata* oratione misericordia. Fin. II, 31, probitas mercedibus *evocata*. — peregrinus iussus adesse. Deiot. 8, venit *evocatus*, ut is, qui senatui pa-

rere didicisset. — *evocati* sunt milites, qoi stipendia legitima fecere, sed precibus, promissis commoti cetere alicuius sequuntur. ad Div. III, 6, praefectue *evocatorum*.

Evolare. Or. I, 35, *evolavit* oratio: h. e. celeriter praeteriit, ut vix, quae dicte sint, percipi potuerint. ibid. II, 78; totum repente *evolare*: h. e. omnes suas vires celeriter osteodere. Verr. I, 5, *evolare* ex severitate. h. e. ebsolvi quamvis noxium. Sic Prov. Cons. 6, poenam *evolarunt*. — Att. IX, 10, profecto *evolare* cupio. ibid. X, 10, esute hinc, istic lovitissimie, *evolabo*; i. e. celerrime ebire. — de honoribue. Or. II, 52, illos dolent *evolasse*: opp. *relictos esse*. Sic est, altius *evolare*, ad Div. I, 7.

Evolvere, explicare, exponere. Or. III, 55, sol iem praecipitens me quoque haec praecipitem paene *evolvere* coëgit v. Heins. et Drek. ed Sil. VII, 435, Off. III, 19, si quis voluerit animi sui complicatam notionem *evolvere*: h. e. efficere, ut ee distincte et perspicua fiat. Cf Att. IX, 10. Topic. 2, definitio, quae quasi involutum *evolvit* id, de quo quaeritur. — reperire. Coel 23, cuius criminis ego neque principium invenire, neque *evolvere* exitum possum.

Evolutio, de lectione dicitur, Fin. I, 7.

Evolutus. Or. II, 86, *evolutus* integumentie dissimulationis. v. supre *evigilare*,

Evomere, sensu proprio, Nat. D. II, 49; eiicere, Cat. II, 1; reddere, Pie. 37. De oratione maledicentiae plena dicitur, Mil. 29; Phil. V, 7; de Am. 23.

Euripus. Leg. II, 1, ductus equarum, quos isti *euripos* vocant. De *euripis* lege Salmas. ad Solin. f. 638 sq. ubi etiam de *euripis* maritimis et Circensibus agitur.

Evulsio, Nat. D. III, 32.

Evulsus, Att. V, 4.

Ex, post. Mur. I, 7, *ex* praetura triumphasset. — Caec. 30, *ex* loco, quomodo differat *a* loco. — ad Div. X, 4, literae, quas *ex* sermone Furnii te scripsisse enimadverto. — ibid. VII, 28, *ex* meis literis te animum meum desiderare. Add. Att. I, 19; Quint. 5; Rull. II, 21; Off I, 22; ibid. 44; Or. I, 22; de Div. I, 44; Verr. IV, 33, et multa alie loca ubi verbum illud occurrit.

Exactio, ad Div. III, 8, in *exactionem* capitum etque ostiorum inducuntur sumtus minime necessarii.

Exactus, expletus, Verr. I, 18; Tusc. I, 39. Expulsus, Or. I, 9. Exacta pecunia, Nat. D. III, 34.

Exacuere, impellere. Att. XII, 36, cohortari et *exacuere*.

Exaedificare, de oratoribue est, lectius disserere. Or. I, 35, *exaedificare* opus. Verr. V, 19; Leg. II, 17; Aced. II, 40; Or. I, 35.

Exaedificatio, Or. II, 15.

Exaequare, Verr. II, 50; Her. IV, 20.

Exaggerare, eugere. Off. I, 26, rem familiarem non omni ratione *exaggerantes*. Caecin. 7, quum sextulam suam nimis *exaggeraret*; h. e. nimium pro sextula sua postularet. nimis magnam diceret.

Exaggeratio. Tusc. II, 26, *exaggeratio* quaedem eltissimi animi.

Exaggeratus, altus, amplus. Orat. XVII, 57, *exaggerata* oratio.

Exagitare, commovere, augere. Att. III, 7, ne et meum moerorem *exagitem*, et te in eumdem luctum vocem.

Exagitatus, egitatus. Sull. 21, quum iam multos ennos esset *exagitata* dis-

Excessus, de Rep. II, 30, εὐφημισμός de Romulo: post obitum, vel potius *excessum* Romuli. item II, 12.

Excetra, hydra, Tusc. II, 9, haec dextra Lernam, mactata *excetra*, placavit. Habet etiam Livius, XXXIX, 41.

Excidere, antepenultima longa, ad Div. VII, 20; Off. II, 3; Dom. 23; Or. III, 2; Prov. Cons. 18.

Excidere. Or. I, 21, *excidit* libellus. ibid. 2, quae incboata ac rudia *exciderunt*. ad Att. III, 12, oratio *excidit*: h. e. praeter voluntatem nostram in vulgus exiit.

Excipere pro *accipere*. Att. I, 14, laudem *excipere*. v. Burm. ad Quintil. Decl. 333. ad Att. III, 23, quom nuntios *excepero*. Non dissimile est illud ad Div. I, 9, illustri gratia aliquid *excipere*. — Or. II, 8, *excipere* voluntates hominum, est, adducere, quorsum velis: sumtum e re venatoria. Accipere, ad Div. X, 23; Cat. III, 4; Verr. V, 45; Or. II, 8. De fame et rumoribus, de Div. II, 23; Or. 58; Deiot. 9; Or. II, 35; Planc. 23. Sustinere, Rab. Post. 15; Ar. Resp. 21; Dom. 24; Inv. I, 21.

Excisio, Dom. 58; Ar. Resp. 2.

Excitare, testem in iudicium ad dicendum testimonium vocare. Rabir. Post. 12, in iudicio Gabinii tertio quoque verbo *excitabantur*: negabant Gabinio pecuniam datam. Hinc etiam de aliis, quos testimonii, aut exempli causa adducimus. Tusc. V, 23, *excitabo* homunculum a pulvere et radio. — dicitur etiam de aedificiis. Sext. 2, quibus initiis et fundamentis hae laudes *excitatae* sint. — Or. II, 21, facilius quam si nihil valet materies, nova sarmenta cultura *excitantur*.

Excitatus. Or. II, 41, his locis in mente et cogitatione defixis, et in omni re ad dicendum posita *excitatis*: h. e. in memoriam revocatis et ad usum. — Rabir. Post. 15, magnis praemiis *excitata*. — ad Div. II, 16, fortuna *excitata*: opponitur iacenti.

Exclamare, Tusc. II, 21; Phil. II, 12.

Exclamatio, acutus vocis sonus, Her. III, 12. Figura rhetorices, Her. IV, 15; Or. III, 54; Or. 39.

Excludere, reiicere. Ar. R. 21, quod frater Metellus Pompeio sententiam dicenti *excluserat*... quod affinis et sodalis *excluserat*, etc. — prohibere, arcere. Att. XII, 40, id nisi fit, *excludemur*. Add. in eodem sensu, Phil. V, 11; ad Div. XII, 13; Or. I, 12; Cluent. 11; Att. IX, 3; Q. Fr. I, 20; Inv. II, 19; Or. I, 37; Coel. 17.

Excogitare, Att. IX, 4; Verr. IV, 65; Cat. II, 4; Or. I, 25.

Excogitatio, Tusc. I, 25; Or. II, 27.

Excogitatus, Or. 67; Hortens. Fragm.

Excolere, vitam, Oecon. I. Animum Areb. 6; Hortens. Fragm. Or. 9; Parad. I.

Excors, imbecillus, timidus, Nat. D. II, 2; ibid. II, 16.

Excruciare, dicitur de corpore, Verr. I, 17; Manil. 5; et de animo, ad Div. XIV, 3; Fin. I, 16.

Excubare, de Div. I, 50. Excubare animo, Tusc. IV, 17; ad Div. X, 18.

Excubiae, Marcel. 10; Phil. VII, 8.

Excudere, elaborare. Att. XV, 27; tibi de gloria *excudam* aliquid Ἡρακλείδειον.

Excurrere. Or. 51, orationem non claudicare, nec insistere, sed cum sententia pariter *excurrere*: dicitur de oratione vincta et numerosa, quum, verbi causa, enuntiationes plures ita sibi implicantur, et inter *subiectum* et *praedicatum* primarium mediae interiiciuntur, ut in illo incipiat, in hoc

desinat periodus. — de profectibus. Brut. 78, ut evolare, non *excurrere* videretur.

Excursio, de oratore, quum paullulum de loco, in quo constitit, procedit. Or. 18, *excursio* moderata eaque rara.

Excursor, Verr. II, 8.

Excusare morbum. Phil. IX, 4, i. e. morbo uti ad *excusandum*. Add. Q. fr. II, 2; Att. IX, 15; ibid. XII, 13; Lig. 7; Verr. I, 40.

Excusatio, Att. VIII, 16; de Am. 11; Or. II, 68; Nat. D. III, 90; Caecin. 30; Pis. 15; Or. 69; Sull. 16; Phil. V, 2.

Excutere, videre, si quis quid absconditum secum habeat, quod fere fit *excutienda* toga: scrutari ad Div. X, 31, tabellarii ubique *excutiuntur*. Ros. Am. 34, *excutio* te, si quid ferri habuisti. Cf. Agr. II, 11, 23. Hinc ducitur illud: Off. III, 20, explica et *excute* intelligentiam tuam, ut videas, quae sit in ea species, et forma, et notio viri boni. ad Q. fr. I, 1, neque sane placet, scrutari te omnes sordes, *excutere* unumquemque. — eripere, auferre. Tuscul. I, 46, *excutere* opinionem radicitus. Ar. R. 18, *excussus* et exhaustus, sc. pecunia. Sull. 16, noli aculeos orationis meae, qui reconditi sunt, *excussos* arbitrari. Cf. Coel. 28. — Proiicere, Nat. D. II, 37.

Exedere, consumere, de Div. I, 16. animum *exedere*, Fin. I, 18.

Exedra, locus in porticibus, villarum in primis, pluribus instructus sedibus, ut ibi considere, disputandi causa, aut dormiri a meridie possit. Or. III, 5; Fin. V, 2. v. Gothofred. ad Cod. Theod. l. ult. de operibus publ. ubi multa de *Exedris*, sed falsa multa veris mixta; quae h. l. excutere non possumus.

Exedrium, idem. ad Div. VII, 23.

Exemplar, quod imitandum proponitur, de Univ. 2; Mur 31; ad Div. X, 31; de homine alteri simillimo occurrit, de Am 7.

Exemplum. Verr II, 42, facere, *exemplo*: h. e. non primam, sed post alios. —exemplar, ἀρχέτυπον. Offic. III, 17, ducta sunt ex optimis naturae et veritatis *exemplis* Manut. Lamb. Pearcius, praetulerunt *principiis*: quod *exempla* naturae nec intelligi, nec dici possent. Intelligi possunt; suntque exemplaria vera ab ipsa natura suppeditata. Dici etiam h. l debuerunt, quia referuntur ad imagines et effigies, quae non a principiis, sed ab *exemplis* ducuntur. Inv. II, 1, ut in mutum simulacrum veritas ab animali *exemplo* transferatur. — Hinc *exemplum* dicitur alicuius rei πρωτότυπον, formula, qua res primum concepta est. Att. IX, 6, Capua literae sunt allatae, hoc *exemplo*. XIII, 30, epistola altera eodem *exemplo*: eadem formula, iisdem verbis. Hanc significationem pluribus illustrat Menkenius, Obs. Lat. I. —Post dicitur de ἀντιγράφῳ ad Div. VI, 8, earum literarum *exemplum* infra scriptum est. In quo loco ἀρχέτυπον esse non potest. v. plura in Gesneri Thesauro L. L. Ceterum fatendum est, etsi in hoc et similibus locis *exemplum* bene vertitur *copie*, tamen proprie esse formulam.

Exemtus. v. *eximere*.

Exercere, Arch. 11, tantis se in laboribus *exerceret*. Sic et Tusc. V, 1, exercere corpus, de Sen. 9; Or. II, 71; Tusc. II, 17. Animum, Att. IX, 3; Brut. 71; Or. I, 34; de Sen. 7. Exercere artes, Cluent. 63; Manil. 6; Iudicia, Verr. I, 60; Arch. 2; Fin. II, 16. Dicitur etiam pro vexare, Att. XIII, 22; ad Div. XII, 4.

Exercitatio, de corpore, Off. I, 36; Nat. D. II, 40; ibid. I, 36; de Sen. 11; Coel. 5. de animo, de Sen. 11, Off. I, 34; de Sen. 3. de artibus, Or. I, 57; Brut. 97; Or. I, 20; ibid. 60; de Div. II, 45; Or. III, 49. de vitiis, Cat II, 5; Dom. 1; Oecon. 1.

Exercitatus. Or. III, 21, *exercitata* oratio; Off. II, 15; Font. 14; Quint. 31.

Exercitus (adiect.), vexatus. Att. I, 11, scito nihil tam *exercitum* fuisse Romae, quam candidatos, omnibus iniquitatibus. Tusc. II, 16, miles vetus *exercitus*. v. Gronov. Observ. IV, 1; Burm. ad Suet. Tib. 6.

Exercitus, militum copia, Prov. Cons. 2; Cat. II, 3.

Excsus, Tusc. V, 23.

Exhalare, Phil. II, 12; ibid. 17.

Exhalatio, Tusc. I, 19.

Exhaurire, auferre, eximere. ad Div. V, 16, *exhauriri* tibi ista dolor potest. Att. II, 21, amor *exhauriri* nulla potest iniuria. Sest. 21, eadem sibi manu vitam *exhausisse*. ibid. 37, una plaga si accessisset, reliquum spiritum *exhausisset*. ad Div. IX, 14; quam aliquam partem *exhauserim* de tuis laudibus. —Q. fr. I, 2, *exhaustus* est sermo hominum, i. e. desiit, conquiavit. — perficere. Att. V, 1, 13, *exhaurire* mandata. —Agr. II, 26, urbanam plebem nimium in rep. posse; *exhauriendam esse*, sc. tanquam sentinam aliquam.

Exheredare, Cluent. 48; Her. IV, 24.

Exheres, Or. I, 38.

Exhibere, est producere aut testem in iudicium, ad populumve, aut servum in quaestionem, etc. verbo, praestare praesentem aliquem, quum opus est. Flacc. 15, fratres *exhibe*; non denuntiavi. Verr. V, 7, servum statim *exhibere* iubet. Att. V, 18, sed iam *exhibeo* pupillum, non defendo; sunt enim lenta et inania negotia: intell. creditoribus, ut ipsi exigant ab eo pecuniam. — Phil. VI, 3, horam *exhibere* nullam in tali cive liberando sine scelere non possumus: h. e. omne tempus in tali cive liberando consumere debemus. Omnes (suas) horas in re aliqua *exhibere*, quin istinc diel possit, non dubitandum puto. *Eximere horam* quod Ferrario, Graevio ad h. l. Budaeo ad Pand. p. m. 83, et Menkenio Obs. L. L. placebat, elegantar dici scio, et saepe est apud Ciceronem, ut mirandum esset, si librarii hic mutassent, aliis locis reliquissent. Mihi autem h. l. non placet ita legi, primo quia vulgatum idoneum sensum habet, ut dixi, deinde quia *nullam non possumus*, non est aptum τῷ eximare diem, legendumque esset *ullam non possumus*, quod Olivato placet. val *non* delendum, ut placat P. Manutio. Vide notas ad h. l.

Exilarare, ad Div. IX, 26.

Exhorrescere, ad Div. X, 8, Fin. I, 13; Or. III, 14.

Exhortatio, ad Div. X, 7.

Exigo, in re pecuniaria est creditorum, et quibuscumque pecunia debetur. Flacc. 34, *exigendi* causa legationem liberam sumere. Fin. II, 22, ex rebus voluptatem, quasi mercedem *exigit*. — *exigere* dicuntur etiam, qui curatores alicuius rei sunt, quum aut iubent fieri aliquid, aut, factum e redemptoribus, iisve, qui debebant, perspiciunt probandi causa, aut reprehendendi. Verr. I, 59, *exegisti* viam thensarum et pompae. ibid. 40, 50, *exigere* sarta tecta. Inde hoc ducitur, Verr. III, 46, *exigere* diligentiae pensum. —agere. ad Div. X, 24, de his rebus, ut *exigeret* eum eo, Furnio mandavi.

argumenti *exitum* non potestis, confugitis ad deum. Coel. 27, est ergo mimi *exitus*, non fabulae. v. *clausula*. —Hinc formulae plures de malo aut difficultate insuperabili et inexplicabili, et contra. Dom. 47, nullum fortunis communibus *exitum* reperietis. Verr. III, 82, *exitum* et rationem defensionis invenire. Div. II, 24, responsa nullum *exitum* habuere; i. e. nil accidit ex responso. Or. 43, nec recte disseri, nec unquam ad *exitum* perveniri potest, sc. disputationis. Nat. D. I, 37, male instituta ratio *exitum* reperire non potest. Att. XI, 15, habet aliorum omnium ratio *exitum*. ibid. IX, 5, quid? illa, DIC. M. TULLI, quem habebunt *exitum*? ib. X, 14. Cf. XIV, 4, *exitum* consilii invenire, etc. Inv. II, 40, lex *exitum* nullum habet, i. e. fieri non potest, quod est in lege. Verr. V, 6, perditae civitates hos solent *exitus* habere: h. e. his rebus perire solent; haec in civitatibus perditis solent fieri, quo funditus pereant. — occasio de via decedendi, elabendi, etc. Or. II, 77, *exitus* dare ad degressionem. Fin. V, 22, quum autem etiam *exitus* datur conturbato errantique regi, etc. ad Q. fr. III, 4, promissorum *exitus*.

Exlex. Cluent. 34.

Exoletus, Mil. 21.

Exoptare, ad Div. IV, 6; Pis. 40; ad Div. II, 7.

Exoptatus, Rosc. Am. 7; Att. VI, 15; Att. IV, 1.

Exorabilis, Att. I, 2; Q. fr. I, 1.

Exorare, valde orare. Tusc. V, 21, *exoravit* tyrannum, ut sibi abire liceret. Or. I, 30. Rosc. c. 16; de Sen. 12.

Exordiri, incipere, de Div. II, 49; Or. II, 38; Coel. 15; Or. I, 1.

Exordium. Or. I, 27; Or. II, 77.

Exorior, respiro, emergo. Att. VII, 26, nunc paullum *exorior*, et maxime his literis, quae Roma afferuntur. de Div. II, 44; Sull. 27; ad Div. I, 5; Cluent. 5; Tusc. V, 10; Off. III, 12; Opt. Gen. Or. 5.

Exorno. Tusc. II, 14, quid *exornamus* philosophiam? i. e. colimus, ei operam damus. —suborno. ad Herenn. IV, 15, utrumne aliquem *exornari* oportuit, qui ista probiberet?

Exornator, Or. II, 12.

Exorsus, exordium. Manil. 2.

Exortus, Her. III, 22.

Exostra, Prov. Consul. 6, machina in scena, qua circumacta, quae post siparium geruntur, a spectatoribus cerni possunt. Gruterus laudat Turneb. Adv. XX, 5. Cf. Scalig. Poët. I, 12, p. 88, etc.

Expallescere. Her. II, 5.

Expectorare. Tusc. IV, 8, e vetere poëta: pavor omnem sapientiam mihi *expectorat*, e pectore expellit.

Expedire, in re pecuniaria est, solvere debitum. Att. XVI, 6, nomina mea *expedire*. ibid. XII, 29, si *expediatur* illud Faberianum, sc. nomen, si Faberius pecuniam solvat. —periculo liberare, in tuto collocare. Mil. 4, omnia honesta ratio esset salutis *expediendae*: h. e. defendendae et in tuto collocandae. Pison. 30, exercitum eadem, quae impedierat, fortuna *expedivit*. Sic Virgil. Aen. II, 633, flammam inter et hostes *expedior*.

Expedit, utile est, ad Div. V, 19; Off. III, 19.

Expedite. Brut. 67; Inv. II, 23.

Expeditio, explicatio; Her. IV, 54. iter ad bellum, de Div. I, 33.

Expeditus, in re pecuniaria est, certus. Att. XIII, 29, *expeditum* nomen. ad Div. I, 3, in provincia tua multa habet et *expedita* negotia. — Att. XI, 4, fidem *expeditam* relin-

Expletus, perfectus. Fin. II, 15, *expleta* forma honestatis. ibid. III, 9, *expletum* omnibus suis partibus Verr. V, 12. satiatus, Fin. V, 15; Nat. D. II, 13; Off. II, 5.

Explicare, conficere. Att. XIII, 23, *explicare* mandata. ibid. VIII, 3, *explicare* rem. ibid. XII, 29, de hortis, quaeso, *explica*. Cf V, 12. — quid faciendum statuendumve sit, docere aut invenire. Att VIII, 11, cogitando nihil *explicatur*. ibid. XIII, 18, plane hoc mihi *explices* velim, h. e. mihi sententiam dicas. ibid. XVI, 8, hoc *explica*, i. e. quid faciendum sit, doce. ad Div. VII, 3, quo tempore me vidisti ita conturbatum, ut non *explicarem*, quid esset optimum factu. — ad Div. IX, 25, totam Κύρου παιδείαν, quam contriveram legendo, in hoc imperio *explicavi*, h. e. in usum converti, adhibui. exitum reperire. ad Div. XIV, 12, metuo, ne id consilii ceperimus, quod *explicare* non facile possimus. —in re pecuniaria dicitur, ut *expedire*, de quo ante. Att. XIII, 29, Faberius nobis nomen illud *explicat*, i. e. solvit debitum, Cf. ibid. V, 1, 4, 5. — dissolvere. Div. II, 17, quas captiones nunquam *explicetis*. —exsolvere. Verr. V, 58, *explicare* se ex laqueis vi et ratione. — interpretari ex alia lingua in aliam. Orat. I, 34, ut summorum oratorum Graecas orationes *explicarem*. —proferre. Agr. II, 5, *explicare* longam orationem. — eruere, investigere. Verr. IV, 61, ubi cum equitibus rom. illos Verrutios, de quibus ante dixi, *explicabam*.

Explicatio, perspicuitas. Brut 38, mira in disserendo *explicatio*. —Phil. VII, 1, quarum rerum etsi facilis *explicatio*: h e. de quibus etsi facile sententia dicitur, quid faciendum sit.

Explicator, Inv. II, 2; Orat. 9.

Explicatrix, Acad. I, 8.

Explicatus, certus. ad Div. VI, 1, habet *explicatam* rationis salutis suae. Att. XV, 20, solutio *explicata*. Or. I, 35; Rull. II, 33; Or. I, 2; ibid. II, 87.

Explicatus, explicatio, Nat. D. III, 39.

Explodere, Parad. III, 2; Rosc. Com. 11; Or. I, 61; Off. I, 2; de Divin. II, 41; Q. fr. II, 11; Cluent. 31.

Explosio, ad Div. VIII, 11.

Expolire, Inv. II, 1; de Div. II, 21; Or. III, 54; Brut. 25; Her. II, 18; Inv. I, 41.

Expolitio, Or. I, 12; Inv. I, 40; Her. IV, 42; Q. fr III, 3.

Exponere, edere. Cat. III, 5, *exponere* indicium. —promittere. Att. V, 4, de Oppio bene curasti, quod ei DCCC *exposuisti*. Conf. Epist. 1. —proponere, ut in libro, de quo dicere auctor velit. Inv. II, 12, secundo in loco nobis est *expositum*. ibid. c. 4, exemplum sit hoc *expositum*.

Exportare, Flacc. 7; Vatin. 5; Verr. II, 72.

Exportatio, Off. II, 3; Verr. II, 75.

Exposcere, Mil. 54.

Expositio. Or. 63, *expositiones* rerum, sunt narrationes, definitiones, argumentorum explicationes, et similia.

Expositus, propositus. Phil. VIII, 10, mora *exposita*. Graevius legit *proposita*, quod est usitatius. Sed tamen sic est etiam Orat. I, 4, praemia *exposita*. Phil. II, 44, factum *expositum* ad invitandum. Quint. 22, praemio sceleris *exposito*, etc. Item sic de oratione in rhetoricis, ut Brut. 44, capitibus quibusdam *expositis*, nec explicatis. Cf. Nat. D. I, 31 init.

Exsecratus, passive, Phil. I, 3.

Exsectio, Cluent. 67.

Exsectus, Cluent. 67; Rull. II, 33.

Exsequi, prosequi. Tusc. I, 48, laude aliquem et laetitia *exsequi*. — persequi, continuare. Rab. Post. 3, id *exequi* usque ad extremum. —Att. IX, 12, cur non omnes fatum illius una *exsequuti* sumus?

Exsequiae, Quint. 15; Cluent. 71; Mil. 13.

Exsibilare, Parad. III, 2.

Exsiccare, lagenae exsiccatae, ad Div. XVI, 26. oratio exsiccata, Brut. 81.

Exsilire, abire. Flacc. 23, *exsiluerunt* principes, neque in illa concione adfuerunt.

Exsilium, Caecin. 34; ad Div. VI, 7; Parad. II, 1; Tusc. V, 37.

Exsistere, emergere, subito in conspectum venire, etc. Tusc. III, 34, fibrae stirpium eligendae, ne ulla unquam possit *exsistere*. Verr. IV, 48, qua spelunca Ditem ferunt *exstitisse*. Quint. 26, si omnes Crassi *exsistant*, sc. ab inferis. Div. I, 28, tum te repente laetum *exstitisse*, int. ex aqua. ibid. 33, submersus equus non *exstitit* ibid. 46, quum nulla vox *exstitisset*. vid. Burm. ad Ovid. Met. II, 264, et quos laudat Drakenb. ad Liv. XXV, 21. — eminare, cerni. Off. I, 38, ne ira *exsistat*. Verr. I, 15, hoc occultum malum non modo non *exsistit*, etc. Cf. Or. I, 12.

Exsorbere. Muren. 9, *exsorbere* difficultates.

Exspectare, Att. VII, 25; Acad. II, 7; ad Div. III, 10; Att. II, 21.

Exspectatio, Att. I, 3; Rull. II, 25; Att. VII, 16; ibid. VIII, 5, Brut. 76. Rab. Perd. 5.

Exspectatus, ad Div. XVI, 7; Att. IV, 4; de Sen. 19.

Exspiratio, Nat. D. II, 33.

Exspoliare, ita spoliare, ut nihil supersit. Deiot. 9, qui sese *exspoliare* maluerit, quam tibi non pecuniam subministrare. v. Graev. ad Att. X, 4.

Exstare, patere, notum et perspicuum esse. Phil. IX, 3, *exstare*, quod iudicium senatus fuerit. Inv. I, 39; Off. II, 14; Verr. V, 57; Or. 65.

Exstinctio, interitus, Tusc. I, 49.

Exstinctor, Pis. 11; Sull. 31; Ar. Resp. 23.

Exstinguere. Mil. 2, *exstinguere* salutem alicuius. ibid. 27, memoriam tabulis impressam *exstinguere*.

Exstirpare, Fat. 3; Tusc. IV, 18; de Am. 13.

Exstructio, Nat. D. II, 60; Phil. XIV, 13.

Exstruere, de epulis magnificis et copiosis. Tusc. V, 21, mensae *exstruebantur* epulis. —Fin. V, 24, *exstrue* animo altitudinem excellentiamque virtutum.

Exsul, Dom. 27; Parad. IV, 2.

Exsulare, Parad. IV, 1; ad Div. IV, 8.

Exsultare, de vehamente commotione animi. Tusc. IV, 6, animus *exsultat* inaniter et effuse. Sext. 44, furor *exsultans*. —equi etiam ferociores dicuntur *exsultare*; unde ad alia, tanquam ad orationem transfertur. Or. III, 9, *exsultare* verborum audacia, Or. 8, *exsultare* audacius. Fin. I, 16, laus, in qua maxime ceterorum *exsultat* oratio.

Exsultatio, Ar. Resp. 18.

Exsuperantia, excellens magnitudo, ὑπερβολή. Tusc. V, 36, omnem *exsuperantiam* virtutes oderunt.

Exsuperare, de Div. II, 10.

Exsurgere, recreari, ad meliorem fortunam redire. ad Div. XII, 10, *exsurget* respublica.

Extremus, periculosus. Rab. Perd. 2, *extrema* tempora. — primus. Manil. 10, *extrema* pueritia. — Att. XV, 20, homines, *extrema* quaedam de republica loqui, h. e. ei summam perniciem imminere.

Extrico. ad Div. V, 10, de Dionysio tuo adhuc nihil *extrico*; i. e. reperio. Att. XV, 20, solutio *extricata*, h. e. expedita.

Extrinsecus, Acad. II, 40; de Div. II, 27; Tusc. IV, 27; ad Div. 13; de Div. I, 24.

Extrudere, Verr. V, 15; Or. II, 57; Att. III, 13; ad Div. XIV, 6.

Exturbare, Sull. 25; Verr. II, 19; Rull. II, 31; Quint. 31; Verr. IV, 30; Q. fr. I, 4.

Exuere. Verr. V, 58, *exuere* se ex laqueis. deponere, Att. XIII, 2. tollere, Fin. V, 12.

Exulcerare gratiam, Brut. 42, i. e. minuere, de invidia.

Exulceratus, iratus. Delot. 3, *exulceratus* animus. Scaur. 6, fragm. nov. *exulceratum* animum facile potuisse sanari.

Exurere. Nat. D. III, mihi ea non mo *exuri* non potest, esse deos. Sed falsa videtur lectio.

Exustio, Somn. 7.

Exuviae Manil. 18, *exuviae* nauticae, sunt rostra navibus derepta, et tanquam victoriae signa alicubi suspensa.

F

Faba, de Div. I, 30; ibid. II, 58.

Fabellae, narratiunculae vulgares et inanes. Div. II, 38, commentitiae *fabellae*; Or. II, 59; Q. fr. II, 16.

Facetus, venustus, de pulchritudine generis dicendi tenuis, sed per totam orationem fusa. Or. 6. Cf. Quintil. VI, 3, 4. In fragm. epist. Nec illi sunt pedes *faceti*.

Facies, de toto corporis habitu et specie. Rosc. Com. 10, *facies* non erat, ars erat pretiosa, etc. Or. I, 28, *facies*, vultus, sonus, etc. de Div. II, 67.—Hinc pro specie, in primis ea, in qua dignitas quaedam sit, aut malestas. Phil. VIII, 8, *faciem* senatus auctoritatemque reip. secum attulerat. Nat. D. I, 38, cujus crebra *facie* pellantur animi.

Facile, libenter. Off. II, 19, *facile* laborare. ubi v. Manut. et Victor. ad Epp. ad Div. II, 16. Propemodum, ad Div. VI, 10; Tusc. I, 33.

Facilis, non arduus, Planc. 2; Or. I, 56; ibid. II, 45; Fin. I, 10; Phil. II, 17; Off. II, 11; Manil. 14. — comis, Q. fr. I, 1; Brut. 21; ibid. 57. —Promptus ad ignoscendum, de Div. II, 52; ad Div. V, 2; ibid. VIII, 1.

Facilitas est in bonis rebus, quod proclivitas in malis, Tusc. IV, 12.— Opponitur etiam morositati, Off. I, 25. Att. XII, 50, quis aut congressum meum, aut *facilitatem* sermonis desideravit?

Facinorosus, Leg. I, 14; Or. II, 58; Phil. XIII, 11.

Facinus, sensu bono sumitur, Phil. XIII, 17; Her. IV, 55; Rab. 6. Sensu malo occurrit, ad Div. III, 10; Varr. V, 66; Rull. II, 28; Mil. 35; Caecin. 13; Rosc. Am. 13; Verr. II, 34; Nat. D. I, 6; Verr. V, 72; Mil. 27; Rosc. Am. 27; Phil. II, 42.

Facio, creo magistratum, etc. Planc. 4, populos *facit* eos, a quibus est maxime ambitus. — in re sacra, sacra *facere*. Mur. 41, Iunoni omnes consules *facere* necesse est. Manil. 20, si quid eo *factum* esset, per εὐφημίαν, pro, si mortuus esset. — Verr. II, 16, quid hoc homine *facias*: i. e. quo-

11; ibid. II, 28; Tosc. V, 34. — Egestas, Att. I, 13. Caritas annonae, Flacc. 7; Att. V, 21.

Familia, servi. ad Div. XIV, 4, *familia* liberata. Cf. ibid. I, 3; Brut. 22, etc. hinc Cluent. 15, *famula* Martis, h. e. servi Martis, qui Martiales dicuntur, similes Veneriis in Sicilia. — gladiatores, quia et ipsi servi. Sull. 19, comparare *familiam*. item, praeesse *familiae*. Conf. Sext. 60. — res familiaris. Caecin. 7, *familia* herciscunda (v. *hercisco*.). Veteres iungebant *familiam* et pecuniam, ut docet Salmas. ad Solin. p. 892. Conf. Burman. ad Sueton. Ner. 5. Sed post, quia domini eadem in ceteras res suas, quae in servos, potestas, *familia* de omni re familiari dicta est. Ulpian. I, 195, § 1, de Verb. Signif. — Dicitur etiam de secta philosophorum. Orat. I, 10. Div. II, 1, peripateticorum *familia*, etc. unde illud fluxit etiam de Trebatio: *familiam* ducit in iure civili, ad Div. VII, 51 et Fin. IV, 16, sententia dicitur *familiam* ducere, quae maxime valet, et auctoritatem habet.

Familiaris. Quint. 27, manus allatas esse ante lares *familiares*, h. e. in atrio. v. *lares*. — in estis quid sit pars *familiaris*, fissum *familiare*, v. *fissum*. Ad quem modum etiam Lis. XXVI, 6, *familiare* ostentum; Plin. II, 52, *familiare* fulmen, dixere. Sull. 26, 28, *familiaris* dignitas, i. e. quae est a *familiaribus*. Rab. Perd. 3, funus *familiare*.

Familiaritas, Deiot. 14; ad Div. XIII, 13; Off. I, 17.

Familiariter, Coel. 23; Caecil. 9; Att. IX, 3.

Famosus, de feminis impudicis et malae famae. Orat. II, 68 extr. me mater vetuit ad *famosas* ire. de Rep. IV, 6, si qua erat *famosa*, ei cognati osculum non ferebant. vid. Heins. ad Ovid. Heroid. IX, 78.

Famula, sensu metaphorico sumitur, Tusc. V, 4; ibid. 31.

Famulari, esse in servitute, etc. de Rep. III.

Famularis, servilis, Tusc. I, 48.

Famulatus, servitium, de Am. 19. metaphorice dicitur, Off. III, 33.

Famulus, servus, Off. II, 7; Tusc. II, 21; Leg. II, 10.

Fanaticus, nimia superstitiosus, Div. II, 57, de stoicis, qui nimia oraculis, et omni divinationi tribuebant. Dom. 40, homo *fanatice*. v. not.

Fanum. Nat. D. III, 18, Eumenidum *fanum*; Verr. I, 18, 19, 20; Inv. I, 1; Leg. III, 3.

Farcire, Verr. V, 11; Tusc. II, 10.

Fari, Nat. D. I, 29; de Div. I, 29.

Fartor, qui farcimina facit aut vendit, Off. I, 42.

Fas, quod legibus aut natura licitum est, Mil. 16; Rull. II, 7; Att. I, 13; Cluent. 5; Tusc. V, 13.

Fasces. Brut. 6, quum tibi aetas nostra iam cederet, *fascesque* summitteret. Verr. V, 9; ibid. 15; Roll. II, 34; de Div. I, 28; Att. VIII, 3; Phil. XIV, 5.

Fascia, de cruralibus virorum, Att. II, 3, etenim mihi eius caligae, ut *fasciae* cretatae, non placebant. De Pompeio, quem notia propterea versiculis risit Varro: » Fascinla qui crura tegit, digito caput uno Scalpit, quid credas hunc sibi velle virum?« Fr. in Clod. quum vincirentur pedes *fasciis*. Sunt autem hominum molliorum. v. *fasciolae*. — Sunt etiam aegrotorum. Brut. 60, Cn. Octavius devinctus erat *fasciis*, etc.

Fasciculus, Q. fr. II, 12; Att. II, 13; Tusc. III, 14.

Fasciolae. Ar. Resp. 21, Clodio inter alia muliebria ornamenta, quibus

utebatur, obiiciuntur purpureae *fasciolae*. Apud Sueton. Calig. 17, purpuras ac conchylii *fasciae* distribuuntur, sed feminis et pueris. vid. in primis Salmas. ad Lamprid. Alex. Sev. c. 40.

Fasti, kalendarium, in quo inter alia, qui dies fasti, aut nefasti sint, consignatum est, Muren. 11. — annales. Pis. 13; Prov. Cons. 19; Att. IV, 8.

Fastidiose. Or. I, 61, quod ego non tam *fastidiose* in nobis, quam in histrionibus spectari puto, h. e. in eo facilius hominibus satisfacimus, quem histriones, e quibus plus in hoc genere postulatur. ibid. 26, *fastidiose* iudicare. Or. II, 89, pudentius, vel invitius, vel etiam *fastidiosius* facere aliquid. ibid. I, 26, quam diligenter, et quam prope *fastidiose* iudicamus?

Fastidiosus, cui non facile satisfieri potest. Her. IV, 23, aurium sensus *fastidiosissimus*. — contemtor. Brut. 70, *fastidiosus* Latinarum literarum.

Fastidire, aliquid, etiam rectum, reprehendere; nihil facile probare. Mil. 16, etiam in recte factis *fastidiunt*. vid. Gron. Obs. IV, 10.

Fastigium, proprie est templorum; vid. in primis Or. III, 46. Vnde, inter cetera invidiosa a Caesare usurpata, etiam *fastigium* memoratur, Phil. II, 43. Cf. Suet. Caes. 81, et ibi intt. Sed in primis Salmas. ad Spartian. Pescenn. cap. 12, qui Caesaris *fastigium* docet, non de tecto capiendum, sed de ornamento tecti, quale vulgo etiam in templis fuerit. Plutarchus ἀκρωτήριον vocat, quod ita accipitur. vid. Ind. Gr. Cf. eumdem ad Solin. p. 853. Nempe *fastigium* et tectum templi est; unde ap. Plinium, v. c. XXXV, 12, signa dicuntur in *fastigiis* stare: et signum in tecto ipsum. Sed est tamen etiam de privatis, ad Q. fr. III, 1, Off. III, 7, operi *fastigium* imponimus.

Fatalis. Catil. III, 4, annus *fatalis* ad interitum. Acad. I, 7; Nat. D. I, 20; Pertit. 21; Fat. 13; Ar. Resp. 4; Cat. IV, 1; Pis. 4.

Fataliter, de Div. II, 7.

Fateor, passive. Agr. II, 21, publicus esse *fateatur*, sc. ager: si lectio sane est, quod vix credo; etsi *confessus* passive dici tradit Priscianus. — ad Div. X, 23, fidem eius semper fatebor, i. e. laudabo.

Fatidicus, Leg. II, 20; Nat. D. I, 8.

Fatuitas, insignis stultitia, Inv. II, 33.

Fatum, homo pestifer, pernicies ipsa, interitus. Sext. 43, de Gabinio et Pisone: duo illa reip. *fata*. Dom. 57, si in illo paene *fato* reipubl. — vaticinium. Catil. III, 4, *fata* Sibyllina. — ordo seriesque causarum, de Div. I, 55; ibid. II, 7; Fat. 3; Mil. 11; Phil. I, 4. — Interitus, Brut. 96; Phil. III, 14. — Infortunium, Q. fr. I, 4; Cat. II, 5.

Fatuus, stultus, Deiot. 7; Att. VI, 6; Or. II, 67.

Fauces, angustior pars gutturis, Cluent. 31; Verr. III, 76; de Div. II, 26. — Locus abditus, Nat. D. II, 37; Rull. II, 32; Quint. 6; Verr. III, 62. — Discrimen, Arch. 9; Or. II, 52; Q. Fr. I, 1.

Favere, verbum theatrale de plausu, unde ad alia traducitur. Liger. 3, *favere* industriae et gloriae alicuius. Att. XII, 49, me tamen ei *fauturum*, etc. — Div. II, 26, ex Ennio: galli silentio noctis *favent* faucibus russis cantu.

Favor, de spectatoribus, Rosc. Com. 10; Sext. 54. vid. de hoc verbo quid noteverit J. V. L. tom. XXIX, p. 135. — Leg. II, 5, *favore* magis, quam re, legum nomen tenent.

Fauste, Mur. 1.

Faustus, de Div. I, 43; Tusc. I, 49.

Fautor. Rosc. Am. 6, nobilitatis *fautor*; partium nobilium studiosus, etsi non castra eorum sequebatur.

Fautrix, Planc. 9; Fin. I, 20.

Favus, Off. I, 44.

Fax. Tusc. II, 25, quum quasi *faces* doloris admoverentur. Tusc. V, 27, dolor *faces* ardentes intentat. — Tusc. I, 19, quumque corporis *facibus* inflammari soleamus ad omnes cupiditates. — Rhetorum *faces sunt* τὰ πάθη. Or. III, 1, verborum faces admovere, h. e. quibus ira commoveri potest, Or. II, 51, usque parvis in rebus admovendae sunt hae dicendi *faces*. — homo reip. perniciosus, auctor seditionum. Ar. R. 2, de Gabinio et Pisone: cum his furiis et *facibus*.... bellum mihi inexpiabile dico esse susceptum. — ibid. 24, iniecta est *fax* foeda et luctuosa reip. qua ego solus exarsi. — Div. I, 11, *fax* Phoebi. — Nat. D. II, 6, *faces* caelestes: genus meteori. Cf. Catil. III, 8.

Febricula, ad Div. X, 21; Att. VI, 9.

Febris, ad Div. XVI, 15; Tusc. I, 36; Cat. I, 13; Nat. D. III, 10.

Fel, de Div. II, 12.

Felis, Tusc. V, 27; Nat. D. I, 29; Leg. I, 11.

Felicatus, Att. VI, 1, in *felicatis* lancibus. Item *filicatae* dicuntur a *filice* herba, quas caelata in lancibus erat. Cf. Parad I, 21 quanquam ibi quidam habent *delicatum*. v. *delicatus*. v. Graev. ad l. c. Salmas. ad Solin. p. 737.

Felicitas, Man. 16; Her. IV, 20. Felicitas dea, Varr. IV, 2, 57.

Feliciter, Verr. II, 38; Prov. Cons. 13.

Felix, Brut. 16; Font. 15.

Femen, Verr. IV, 43.

Femina, Nat. D. II, 51; Tusc. I, 12; Leg. II, 12.

Femur, Brut. 80.

Fenestra, Att. II, 3; fenestrae animi, Tusc. I, 20.

Ferae, Off. I, 16; Her. II, 19; Rosc. Am. 26.

Feralia. Att. VIII, 14, festus dies, quo Manibus sacra fiunt, ante d. VIII kal. mai. ut ipse Cicero docet, IX, 1; v. Ovid. Fast. II, 569; qui tamen diem *Feraliorum* facit XI kal. mart.

Ferax, de agris, Varr. III, 2; Or. 15; de philosophia, Off. III, 2.

Ferculum, Off. I, 36.

Fere, propemodum, Off. I, 18. Plerumque, Inv. I, 30; Har. II, 27. Circiter, Att. XIV, 22; Brut. 40; Sext. 23.

Feriae, Leg II, 12; Q. Fr. III, 5; Nat. D. I, 6; Leg. II, 22; Or. III, 22; Off III, 14.

Feriatus, Nat. D. I, 36; ad Div. XII, 16.

Ferinus, Inv. I, 1.

Ferire. Fat. 17, medium *ferire* voluit, h. e. extrema vitare; Coel. 24; Verr I, 30; Or. 67; Fat. 17.

Ferme, fere, Her. IV, 41; Tusc. V, 38.

Ferocia, Roll. II, 5; ibid. 33.

Ferocitas, de Sen. 10; Deiot. 5.

Ferociter, Planc. 13.

Ferox, insolens, ad Div. IV, 9, ubi impotenti iungitur. Sic dixere Tacit. A. I, 3; Suet. Aug. 63.

Ferramentum, Nat. D. I, 8; Sull. 19; Catil. III, 5.

Ferre. ad Div. V, 20, *ferre* rationes, pro referre. — Varr. II, 34, sententiam *ferre*, h. l. dicitur de senatore, quum proprie dicatur de iudicibus, post legem tabellariam, quod antea, pronuntiare, dicebatur. Defendebat eam lectionem Graevius, contra eos, qui negabant de senatoribus dici sententiam *ferre*. Non observarat

Fiber, Scauri Fragm.

Fibra. Div. I, 10, *fibra* in extis. *Fibrae* sunt ipsa exta, iecur, cor, pulmo. v. Senec. Oedip. p. 357, etc. et ibi viri docti. Propriè autem extorum extremitates, λόβοι.

Ficte, Q. fr. I, 1; Dom. 29; ad Div. III, 12.

Fictilis, Nat. D. I, 26; Parad. I; Att VI, 1.

Fictor, Dom. 54, est genus ministrorum in sacris, pistor dulciarius. Varro, L. L. VI, 3, *fictores* dicti a fingendis libis. v. Casaub. ad Sueton. Aug. 5; Guther. Iur. Pont. II, 14, p. 223. *Fictoris* mentio etiam in inscriptione ap. Murator. p. 368, 2. Nat. D. I, 29, sunt pictores *fictoresque*; ubi sunt plastae, qui e cera, aere, fundunt simulacra.

Fictus, formatus, Tusc. I, 27; Or. I, 25; Pis. 25.

Ficus, arbor, Or. II, 69; Flacc. 17.

Ficus, fructus, de Sen. 15.

Fidelia, vas tectorium. ad Div. VII, 29, de eadem *fidelia* duos parietes dealbare, prov. de iis, qui una opera duas res conficiunt.

Fidelis, de quo recte dicatur? ad Div. XVI, 17. ibid. *fidelis* ager.

Fidelitas, ad Div. XV, 20; Planc. 29.

Fideliter, de quo dicatur? ad Div. XVI, 17. Ibid. X, 23, per quorum loca *fideliter* mihi pateret iter.

Fidens, Off. I, 23; Att. VI, 6; Tusc. III, 7.

Fidenter, Acad. II, 8; Nat. D. I, 8.

Fidentia, quid sit? Tusc. IV, 37.

Fides. Inv. I, 39, fefellerunt per *fidem*, h. e. quia ipsis *fides* est habita. Rosc. Am. 4, quod mihi eum *fide* impositum est, h. e. propter opinionem de *fide* mea. — *credit*. Agr. II, 3, *fides* de foro sublata est. Marc. 8, revocare *fidem*. Manil. 7, concidit *fides*. — Or. III, 25, *fidem* orationis facere. Sic cdd. omnes. Acad. II, 7, *fidem* facit iudicii sui.

Fides, Plur. Brut. 54; de Div. II, 44; de Sen. 8; Tusc. I, 2; Fin. IV, 27.

Fidicen, ad Div. IX, 22; Nat. D. III, 9.

Fidicula, Nat. D. II, 8.

Fiducia, hypotheca, pignus. Flacc. 21, *fiducia* accepta. ibid. *fiducia* commissa. vid. Faërnus ad h. loc. — genus iudicii, in quo iudicatur ex aequo et bono, hac formula: ut inter bonos bene agier oportet, Off. III, 15; ad Div. VII, 12. v. Salmas. Mod. usur. c. 14; de Vsur. c. 4. — *fiducia* est etiam in hereditatibus et emtionibus: quum aliquis heres sit, hac conditione, ut, accepta hereditate, eam reddat alteri, quem heredem scribere per leges non licebat, tanquam filiae, quae ex lege Voconia heres esse non poterat; item quum alicui venditur aliquid venditione imaginaria, ut rem venditam statim reddat; quod fit in hereditate a sacris liberanda, etc. Caecin. 3, qui per...*fiduciae* rationem fraudavit aliquem. Rosc. Com. 6, iudicia .. *fiduciae*, tutelae, societatis. Cf. Nat. D. III, 30; Offic. III, 17.

Fidus, Off. II, 8; Nat. D. II, 63.

Figere. Nat. D. I, 34, *figere* maledictis. Cf. Or. 26. Heinsius ad Ovid. A. III, 7, 29, putat ductum a defictionibus magicis. Male. Ducitur a sagittariis, qui v. e. aves *figere* dicuntur apud ipsum Ciceronem.

Figura. Or. II, 23, *figura* dicendi. III, 52, *figura* orationis. (Gr. ἰδέα), est genus dicendi, tanquam tenue, aut sublime, aut medium. De iis formis verborum et sententiarum de quibus nos diximus, Cicero non dixit, nisi addita aliqua particula, ut

Finitor, agrimensor, qui agros in coloniis deducendis metitur et definit. Agr. II, 13, *finitorem* mittant: rerum sit, quod *finitor* uni illi, a quo missus erit, renuntiaverit. Cf. c. 17, 20, v. Goësii Antiq. Agr. c. 4, in primis, p. 31.

Finitus, certus. Nat. D. II, 35, motus *finiti*. — moderatus. Fin. I, 19, cupiditates *finitae*. — definitus. Tusc. III, 25, mors est omnibus *finita*. — numerose cadens. Or. 51, *finita* pronuntiare.

Fio. Tusc. III, 5, ita *fit*, pro: ex quo sequitur. Ex arithmeticis ducta ratio dicendi. — Agr. II, 27, quid *fiet* pecunia? Graev. *pecuniae*. Vtrumque rectum est. Sic, quid facies homini, et homine. v. *facio*. — ad Div. VII, 18, nihil *fieri*, frigere te; h. e. nihil quaestus te facere, nihil te accipere: e Plauto Curcul. V, 2, 5, postquam nihil fit. Huc pertinent res a populo *factae* quaesitaeque, Verr. III, 55.

Firmamentum, Manil. 7; Planc. 9; Att. I, 13; de Am. 18; Cluent. 2; Inv. I, 14; Her. I, 16; Partit. 29; Tusc. IV, 3.

Firmare, vires addere dicitur pariter de animo et de corporibus, Tusc. II, 15; Or. III, 61; Cluent. 5; de Div. I, 1; Coel. 32; Off. II, 11; ad Div. I, 7; Fat. 5; Or. II, 53. Vsurpatur etiam de argumentis, quibus aliquid demonstratur, Inv. I, 38; Ar. Resp. 14; Leg. 11.

Firme. Fin. III, 9, assensus suos *firme* sustinere: h. e. cavere, ne elabatur nobis assensus, rebusque incertis, tanquam certis, assentiemur.

Firmitas, de corporibus, Phil. II, 25. de animo, ad Div. IX, 11; Sext. 44; ad Div. XI, 12; de Am. 13; ad Div. X, 24.

Firmitudo, Her. III, 11; Att. X, 10; ad Div. V, 13; Att. XI, 14.

Firmus. Att. I, 1, *firmus*, candidatus: h. e. qui, propter gratiam suam et amicorum, magnam spem habet consulatus consequendi. in Caecil. 9; Verr. II, 1, accusator *firmus*: h. e. fortis, minime timidus.

Fiscina, est utensile rusticum, cuius etiam apud Catonem et Columellam mentio. v. Lexic. rustic. Gesneri in h. v. Flacc. 17, *fiscina* ficorum.

Fiscus, de pecunia, qui in *fiscis* reponebatur. Act. I in Verr. 8, 9, *fisci* Sicilienses. Cf. Verr. III, 9. — ad Q. fr. III, 14, de *fisco*. Manutius intelligit, aerario.

Fissio, Nat. D. II, 63.

Fissum. de Div. II, 13, *fissum* familiare et vitale. ibid. I, 10, *fissum* in extis. Nat. D. III, 6, *fissum* iecoris. de Div. II, 12, quod *fissum* periculum, quod commodum aliquod ostenderet. Fuit autem *fissum* linea imaginaria, exta bipartito dividens, ut altera pars ad hostes, altera ad sacrificentem eiusque amicos, domum, pertineret: unde familiare *fissum*, pars familiaris extorum dicitur. v. Turneb. Adv. IV, 18; Delrius ad Senec. Oedip. p. 363 sq. ubi, quod *fissum* Ciceroni, Senecae *limes* dicitur. Illa linea autem ducitur ab ea, quam Graeci πύλην vocant, ubi lobi iecoris finduntur: quod est proprie *fissum*. vid. Salmas. ad Solin. p. 91 a.

Fistula, canalis plumbeus vel ligneus ad aquam deducendam aliquo. Rab. perd. 11, *fistulas* praecidi imperarat. — Instrumentum musicum, Or. III, 60. — explosio. Att. I, 16, et ludis, et gladiatoribus mirandas ἐπισημασίας sine ulla pastoritia *fistula* auferebamus. v. Salmas. l. c. p. 156.

Fistulator. Or. III, 61, sed *fistulatorem* domi relinquetis, etc. *fistulator* est servus, qui fistula sublicit domino dicenti sonum, quo incipiat, et sen-

Flexibilis, varius, inconstans, de Am. 25, *flexibilis* assentatoris animus. —Or. III, 45, *flexibilis* oratio dicitur, quia collocatio verborum modis multis variari potest.

Flexiloquus, de Div. II, 56.

Flexio, circuitus. Pis. 22, diverticula *flexiones*que quaerere. Or. III, 25, *flexiones* in cantu sunt, quae Gr. καμπαί ap. Aristophanem in Nubibus dicuntur, V, 966, ubi v. Schol. et Kusterum: modi fracti et vale erispati voce, quibus mollis et suavis cantus efficitur. Ovid. A. II, 4, 25, dulce canit, flectitque facillima vocem: de muliere. Quanquam etiam Demostheni Aeschines vocis *flexiones* obiiciebat, tanquam molles et gravitatem oratoris non decentes, Or. 18, Broukh. ad Tibull. I, 8, 37, de cantu simpliciter capit: quod non placet.

Flexuosus, Nat. D. II, 57.

Flexus. Coel. 31, aetatis *flexus*, est virilis aetatis initium. Metaphora ducta est a circo in quo *flexus* est, quum currus, ubi alteram partem circi exegerunt, circa spinam et metas flectuntur. Sed Or. I, 1, est de virili aetate ad senectutem vergente.

Flexus. (adj.) Or. III, 57, sonus *flexus*, est tristi voce loquentis, ut *inflexus*, c. 46.

Floccifacere, cum negatione dicitur pro valde contemnere; Att. I, 16; ibid. IV, 14; XIII, 50.

Florens, insignis, ad Div. II, 13; Rosc. Am. 6; Quint. 30; Parad. 2; Rosc. Am. 18.

Florere, de arboribus, de Div. I, 9; excellere, Brut. 7; Or. III, 36; Acad. II, 6; Font. 14; Sext. 63; Coel. 24.

Florescere, de plantis, de Div. II, 14. — de hominibus, Brut. 88; Or. III, 3; Coel. 32.

Floridus, de hortis, Tusc. III, 18. de oratione quae sententiis et imaginibus nitet, Brut. 82.

Flos. Brut. 87, pigmentorum *flos*, est, qui alias *splendor*. Gr. τόνος dicitur. Balb. 6, ipsum *florem* dignitatis infringere. Or. III, 4, *flos* vitae, est gloria, in qua quis vivus est. Add. Phil. II, 15; Or. III, 8; Planc. 9; Or. 40; ibid. 17, 66.

Flosculus: ficta tanquam flosculi decidunt, Off. II, 12. —De ornamentis oratoriis sumitur, Sext. 56.

Fluctuare. Or. 53; Her. IV, 11, *fluctuans* oratio, et non numerosa et structa. De corporibus natantibus sumitur, Verr. V, 35; Rosc. Am. 26: et de rebus confusis, Univ. 3.

Fluctus. Flacc. 24, *fluctus* concionum. Mil. 2; Ar. Resp. 23; Att. I, 18; Or. I, 1; ibid. VII, 11; Leg. III, 16. — Proprio sensu sumitur, Mur. 17; Nat. D. III, 20; Fin. V, 2.

Fluenter. Att. VII, 14, *fluenter* lippire.

Fluere, spectare, devenire. Att. IV, 16, res *fluit* ad interregnum. ibid. IX, 10, illius rationes quorsum *fluant*. — succedere. Off. I, 26, res *fluunt* ad voluntatem.— divulgari, Tusc. IV, 1, Pythagorae doctrina quum longe lateque *flueret*. — Tusc. II, 22, *fluere* mollitia. — interire. Marc. 8, omnia quae dilapsa iam *fluxerunt*. Cf. Orat. 3; Gron. ad Liv. XXVII, 17.—abire, fugere. Fin. II, 32, *fluit* corporis voluptas: quam lectionem contra Davisium defendit Burmannus ad Virg. G. III, 67. —Or. 58; de Or. III, 49, oratio *fluens*, opponitur vinctae periodis et numerosae. Contra *fluens* aequabiliter oratio ibid. est laevis ubique oratio, in qua nihil asperum, hiulcum, etc. —Or. II, 66, Gallus distortus, eiecta lingua, buccis *fluentibus*: h. e. ut alii loquuntur, labentibus,

sit et grandiores edere. item, baccis arborum, Div. I, 9. — actus adendorum fructuum. Leg. I, 8, quae frugibus et baccis terrae *foetu* profunduntur. — proventus, γενέθλη. Brut. 49, nec ulla aetate uberior oratorum *foetus* fuit.

Folium, Pis. 40; Att. VIII, 23.

Folliculus, Herr. I, 23; Inv. II, 50.

Follis, Nat. D. I, 20.

Fomentum, lenimentum, Tusc. II, 24; Fin. II, 29.

Fons. Q. fr. III, 1, ipsi *fontes* iam sitiunt. —Fons aquae, Verr. IV, 53; Top. 3. —Fontes dicuntur principia artium, Or. II, 27; Tusc. I, 2; Or. I, 44. —Fons est etiam auctor alicuius disciplinae, Or. I, 10; Mur. 4

Foramen, Tusc. I, 20.

Foras. Q. fr. III, 1, *foras* coenare.

Fore. Att. V, 21, *fore* venturum. Similiter Liv. XXVI, 26 extr. *forent* passuri. Item XXIX, 3; XXV, 21; expulsurus *foret*; XXXV, 13, casurum *foret*; Nepos in Att. 10, laudaturi *forent*. Apud Ovid. A. II, 14, 28, sedecim codd. et ed. pr. habent, futura *forent*. Add. Tiro apud Gellium, X, 1, et Graev. ad Att. V, 21.

Forensis, extraneus opponitur domestico, ad Div. V, 8, Oecon. 1. — Iudicialis, Or. 51; Brut. 83; Parad. 1.

Fores. ad Div. XIII, 10, aperire amicitiae *fores*.

Fori. de Sen. 6, quum alii malos scandant, alii per *foros* cursent. *Fori* sunt tabulata navium. vid. Salmas. ad Solin. p. 646.

Foris, varie et multis modis dicitur: praecipuos adferemus, quos quidam observavimus. Q. fr. II, 8, *foris* valde plauditur; nempe extra senatum, h. e. a reliquis ordinibus. ad Div. I, 9, quum ea contentio (in senatu) mihi *foris* magnum fructum tulisset. Verr. III, 90, non quaeram *foris* (i. e. extra iudicium), quum habeas iudices principes civitatis. ibid. 91, non quaeram exemplum *foris*: hoc ipso ex consilio utar exemplis. Rosc. Am. 47; domi dignitas, et *foris* (apud exteros) auctoritas. Arch. 7, delectant domi, non impediunt *foris*: h. e. in provinciis quum sumus, aut in bello. ad Div. VII, 16, *foris* coenitare. Dicitur et pro aliunde: Tusc. III, 3, *foris* petere. Fin. III, 7, ut in ipsa arte insit, non *foris* petatur. Or. II, 40, *foris* assumere argumenta. Hinc Pis. 6, *foris* esse dicuntur, qui sunt in aere alieno; de qua lectione tamen, an genuina sit, dubitat Manutius... Sed nihil videtur dubitandum; nam opponitur *domi* esse. Att. XVI, 1, Dolabellam spero domi esse. —Fin. I, 13, nec hae cupiditates sese *foris* solum iactant, etc. i. e. extra animum.

Forma, dialecticis est species generi subiecta. v. Top. 7. Fin. V, 4, *forma* disciplinae triplex. —delineatio aedificii et cuiuscumque rei. ad Div. II, 8, ut quum *formam* reip. viderim, quale aedificium futurum sit, etc. Cf. Or. I, 35 extr. ad Div. III, 11. — in rhetoricis *forma* dicitur, ut figura, primo de tribus generibus dicendi, χαρακτὴρ, ἰδέα, Or. II, 23; Or. 11, et de schematibus, Brut. 17; de opt. gen. or. 5. —ratio, constitutio. Tusc. II, 15, qui Graeciae *formam* rerum publicarum dederunt. Phil. V, 5, *forma* iudiciis. — species rei in animo expressa et comprehensa. Orat. 5, habuit profecto comprehensam animo quamdam *formam* eloquentiae... eos, quibus aliquid aut plura deerant, in eam *formam* non poterant includere. — externus apparatus, insignia. Agr. II, 13, *formam* adhuc habetis et speciem ipsam tyrannorum. vid. Graevium ad hunc locum. —Nat. D. II, 40, *formae* igneae, sunt sidera.

—*Fortes* sunt etiam, qui labores, dolores ferunt, voluptates repudiant, etc. Att. XV, 11, Cassius *fortibus* sane oculis matrem spectare. fr. Hortens. in dolore podagrae nibilo *fortior*, etc. —Vehemens, gravis, acer. Or. I, 54, orationem disertam sibi et oratoriam videri; *fortem* et virilem non videri. Phil. XII, 3, acerrimam et *fortissimam* libertatis recuperandae cupiditatem imminutam et debilitatam. Or. III, 9, genus dicendi Antonii *forte*, vehemens, commotum, etc.

Fortissime. Quint. 8, iniuriam facere *fortissime* perseverat.

Fortiter, animose, Att. XIV, 12; Off. I, 18. —constanter. Prov. Cons. 17, Quint. 8.

Fortitudo, quid sit? Tuscul. V, 14; Off. I, 19, 22.

Fortuito, ad Div. V, 8; Or. I, 24; ibid. 53.

Fortuitu, Phil. X, 2. Graevius tamen habet *fortuito*. Sed cf. Agr. II, 7; Off. I, 29, et adde Burm. et Oudendorp. ad Suet. Tib. 39.

Fortuitus, Top. 19; Acad. I, 2; Or. I, 33.

Fortuna, fatum, Off. II, 6; de Div. II, 7; Nat. D. III, 24; Acad. I, 7. Fortuna dicitur quoque de opibus aut vitae conditione, ut Verr. I, 32; Mil. 31; Off. I, 13; Pis. 23. —Fortuna Romanis pro Dea culta, Nat. D. III, 25; Leg. II, 11; Her. II, 23. —Pluraliter dicitur de opibus, Rosc. Am. 3; Rosc. Com. 12; Att. III, 20; IV, 13; V, 11.

Fortunoe, pro fortuna. Verr. IV, 37, eiusmodi esse *fortunas* mortui.

Fortunare, ad Div. II, 2; ibid. XV, 7.

Fortunote, Fin. III, 7.

Fortunatus, Or. II, 86; Tusc. III, 24.

Forum. Or. I, 36, ne *foro quidem* dignos putarim; de patronis causarum parum idoneis. —ad Div. XIII, 10, in *forum* venire. ibid. V, 8, *forum* attingere; de iis dicitur, qui puram togam, h. e. virilem, in *foro* acceperunt a praetore, atque deinde in iudiciis versari et causas agere possunt. —Quia in *foro* tabernae argentariorum sunt, ibique pecuniae perscriptionibus, transcriptionibusque, etc. tractantur, propterea saepe in re pecuniaria *fori* mentio. Manil. 7, ratio pecuniarum, quae in *foro* versatur. Flacc. 29, in *foro* versari, dicuntur negotiatores. Agr. I, 8, fidem de *foro* sustulistis, ubi vid. Lanredanum. Rabir. Post. 15, Postumum non baberemus in *foro*: de quo et *foro* cedere dicitur. — *Forum* ornatum, Verr. I, 54, est tempore ludorum Romanorum, etc. Cf. IV, 3, ubi non modo signa, sed et tabulae memorantur in *foro* ornando. Originem rei vide ap. Liv. IX, 40. —Pro ipsis ludis gladiatoriis dicitur *forum*. Muren. 34. — *Fora* dicuntur conventus provinciales, h. e. non modo civitates, in quibus aguntur, sed ipsi etiam dies conventuum. Verrin. III, 15, extra *forum* suum vadimonium promittere. ibid. II, 15, civitates, quae in id *forum* convenirent. Cf. c. 70. ad Div. III, 6; ad Att. V, 21, *forum* agere. —Civitates etiam Italiae quaedam *fora* dicuntur, ut ad Div. X, 17, *forum* Iulii. Catil. I, 9, *forum* Aurelium, etc. de quibus v. Sigon. Ant. Iur. Ital. II, 15. —vestibulum. Leg. II, 24, lex *forum*, id est, vestibulum sepulchri, bustumve, usucapi vetat.

Fossa, ad Div. XV, 4; Tusc. V, 20; Pis. 33.

Fossio, Nat. D. II, 9; de Sen. 15.

Fovea, Phil. IV, 5.

Fovere, delectare. Mur. 35, *fovere* sensus hominum. —amplexari, Gall. *caresser*. ad Div. I, 9, inimicum meum sic in manibus habebant, sic *fovebant*,

Frequentatio, usus frequens, Partit. 16; Her. IV, 19; Partit. 35.

Frequenter, crebro, Or. 24.

Frequentia. Planc. 8, solidam, et robustam, et assiduam *frequentiam* praebuerunt. Add. Verr. II, 77; Or. I, 45; Mil. 1; Act. 1, in Verr. 7; Att. IV, 1. De rerum crebritate usurpatur, Att. IV, 15; Tusc. V, 23; Or. II, 13.

Fretum, pro *freto* Siculo. Att. II, 1. v. Ind. Geogr. *Cretense mare*.

Fretus, pro *fretum*. Verr. V, 66, perangusto *fretu*. v. Gell. XIII, 20. Cf. J. Gronov. ad Gell. X, 26.

Frigere, dicitur de eo, cui in quocumque genere res non succedit. ad Div. XI, 14, plane iam *frigeo* (nihil efficere possum in republica). ibid. VII, 11; sin ista *frigebunt*, h. e. si nihil quaestus facis. ibid. VII, 18, nihil fieri, *frigere* te, ne chartam quidem tibi suppeditare. Verr. II, 25, quum omnia consilia *frigerent*, h. e. non commoda viderentur. — nihil agere. ad Div. VIII, 6, Curionem valde *frigere*. — in primis *frigere* dicuntur oratores, musici, actores, qui non placent audientibus, Brut. 50. — contemni. Phil. VI, 5, *friget* patronus Antonius: sc. quia nemo eius beneficiis uti vult.

Frigescere. ad Div. VIII, 6, nos hic frigore *frigescimus*; h. e. nihil agitur hic.

Frigide, remisse, lente. ad Div. VIII, 10, quae cupiuot, ita *frigide* agunt, ut nolle existimentur.

Frigidus, ieiunus, puerilis: de eo, qui acumina sublimitatemve sectatur, neque assequitur, sed ridetur, Brut. 67; Or. 26; ibid. II, 63; Verr. I, 46. — Ita ut *frigere*, dicitur de eo, qui non probatur, cui res non succedit, ad Div. VIII, 9; Q. fr. III, 3. — tardus. Brut. 48, lentus in dicendo, et paene *frigidus*. — ad Div. X, 16, *frigidae* et inconstantes literae Lepidi: h. e. ex quibus dubiae fidei esse hominem intelligebatur, in neutram partem satis luculenter et fortiter scriptae.

Frigus, otium a rebus publicis, quum nihil agitur in republ. nihil proficitur. ad Div. VIII, 6, nos hic *frigore* frigescimus. Q. fr. II, 12, tantum fuit *frigus* in senatu, etc. ibid. extr. eiusmodi *frigus* impendebat, etc.

Frivolus, Her. IV, 11.

Frondes, Coel. 18.

Frondescere, Tusc. V, 13.

Frons. Rabir. Post. 12, verissima *frons*, opponitur ei, quae mentitur, ut ait ad Q. fr. I, 1. Att. I, 1, puto te risisse, aut ingemuisse, ut *frontem* ferias. ad Div. IX, 10, adeone mihi excussam severitatem putas, ut ne in foro quidem reliquiae pristinae *frontis* appareant? Att. V, 10, haec fero *fronte* et vultu bellissime, sed angor intimis sensibus. IV, 15, Pompeius fremit.... sed utrum *fronte* an mente, dubitatur: Planc. 6, si populo grata est tabella (comitialis), quae *frontes* aperit hominum, mentes tegit.

Frontones, homines magna fronte. Nat. D. I, 29.

Fructuarius, ad Div. VII, 9.

Fructuosus, de agris, Tusc. II, 5; Phil. II, 39; Quint. 3. de aliis rebus, Att. XIV, 2; Off. II, 18; Or. II, 83.

Fructus, reditus praediorum et agrorum. Catil. II, 8, certare cum usuris *fructibus* praediorum. Conf. Flacc. 37; Q. fr. I, 1. Verr. III, 87, *fructu* suo, i. e. reditibus ex agris et eorum cultura. — voluptas, suavitas. Agr. II, 2, animi mei *fructum*, etc. Ar. R. 1, capere *fructum*. Divin. II, 9, omnem *fructum* superioris vitae perdidissent. Add. Off. II, 18; de Am. 23; Att. XI,

Fumosus, Pis. 1.

Funus, Verr. I, 17; Pis. 6.

Funale, fax ex fune et cera, de Sen. 14.

Functio, Verr. III, 6; Tusc. II, 15.

Fundamentum, proprie de aedificio, Mil. 23. Transfertur inde ad alias res, ut honores, virtutes, et rempublicam, sic Off. I, 7; Planc. 12; de Div. I, 2; Phil. I, 1; Balb. 13; Sext. 2; Fin. II, 22.

Fundare, Balb. 13.

Fundatus, Fin. IV, 1; disciplina *fundata* et exstructa. Flacc. 11, nihil veritate *fundatum*. Dom. 36, familia *fundatissima*: familia fundari dicitur liberis susceptis. v. Pricaeus ad Apul. p. 350; Drakenb. ad Sil. II, 65. Sed h. l. non tam ad liberos respicitur, quos iam ante cum fratre nominaverat, quam rem familiarem, quae et ipsa fundari, constitui, dicitur. Sic Rabir. Post. 1, *fundatae* fortunae opes.

Fundere. Fin. III, 15. quanquam negent, nec virtutes, nec vitia crescere; attamen utrumque eorum *fundi* quodammodo et quasi dilatari putant.

Fundus. Balb. 8, 11, 18, 21, populi *fundi*. *fundum* fieri. v. Ind. Legg. *Iulia* Caesaris, èt add. J. Gron. ad Gell. XVI, 13. — Off. II, 15, largitio *fundum* non habet, h. e. non diu fieri potest.

Funebris, Or. II, 84; Vatin. 12; Leg. II, 23.

Funestare, Mil. 33; Font. 10; Rab. Perd. 4.

Funestus, opponitur puro. Leg. II, 22, quae finis *funestae* familiae.

Fungi, de Am. 6; Tusc. I, 45; Off. II, 12, 17.

Fungus, ad Div. VII, 26; IX, 10, 15.

Funiculus, Inv. II, 51.

Funus, pestis. Prov. Cons. 1, Gabinius et Piso dicuntur *funera* reipublicae. Tusc. I, 15, nec *funera* fletu Faxit. Buherius e cod. Leidensi rescribit: *funera* lessum; et *funera* interpretatur de muliere, quae incipiebat lessum canere in pompa funebri. *Funeram* dictam esse hanc feminam, iam monuerat ad hos versus Ennii Scaliger in Catalectis, et Vossius in Etymol. et vir doctus in Miscell. Obs. Brit. vol. 1, p. 403.

Fur, Fin. V, 25; Mil. 9; ad Div. I, 9.

Furari, Nat. D. II, 63; Att. II, 1.

Furca, de Div. I, 26.

Furcifer, Att. XVI, 2; Vatin. 6; Pis. 6.

Furcilla, Att. XVI, 2, *furcilla* extrudi. Hoc verbum praetermisit Nizolius. Est enim a Lambino et Turnebo.

Furere, de Div. I, 37; Verr. IV, 3; Q. fr. II, 1; ad Div. VIII, 14; Att. VII, 8.

Furia. ad Div. I, 9, de Clodio: *furia* muliebrium religionum.

Furiae, Nat. D. III, 18; Leg. I, 14; Pis. 20; Rosc. Am. 24; Sext. 14.

Furialis. Ar. R. 18, quum *furiales* voces in concionibus mittis.

Furiosus, dicitur saepissime apud Ciceronem, qui contra rempublicam sentit, dicit, agit; item, qui atrox quodque facinus perpetrare audet. ad Div. X, 11; Cat. I, 10, etc.

Furor, studium contra rempubl. et omnino effrenata audacia ad Div. X, 11, decima legio ad eumdem *furorem* rediit.

Furtum. Verr. II, 70, *furta* exportata, de rebus, quae per fraudem et clam aliis erepta sunt.

Fustuarium, int. supplicium. Phil. III, 6, si *fustuarium* meruerunt legiones, quae consulem reliquerunt. Est supplicium non solum militare, ut nonnulli arbitrantur, sed etiam urba-

celli ab liberti filio stirpa, Claudii patricii eiusdem hominis bereditatem *gente* ad se rediisse diaerent: nonne in aa causa fuit oratoribus de toto stirpis aa gentilitatis iure dicendum? Scilicet, *gens* est communis diversis stirpibus, s. familiis. Sic *gens* Claudia comprehendit divarsas familias patricias et plebeias, Appios, Marcellos, etc. Stirps autem, s. familia, est pars *gentis*. Ceterum *gens* et familiae saepe permutantur. Cf. *gentiles*. Sigon. ad Liv. IV, 1. — ad Div. IX, 21, patricii minorum *gentium*, h. a. earum, quas Tarquinius Priscus in senatum legit: maiores autem *gentes* sunt, quae a Romulo leatae sunt, Liv. I, 35; de Rep. II, 20. Hinc ad alia transfertur loquendi ratio, ut minorum *gentium* dicantur inferiores. Ac. II, 41, Cleanthes quasi maiorum *gentium* stoicus. Tuscul. I, 13, dii maiorum *gentium*.

Gentilis. Top. 6, *gentiles* sunt, qui eodem inter se sunt nomine, ab ingenuis oriundi, quorum maiorum nemo servitutem servivit, qui capita non sunt deminuti. Sic Brut. 28, M. Pannus Bruti *gentilis* dicitur, quia uterque a Iuniis. Tusc. I, 16, Ciceronis *gentilis* dicitur Servius Tullius, ob communne Tullii nomen.

Gentilitas, Or. I, 39. vid. *gens*, at Sigon. J. A. C. R. I, 7.

Gentilitius, Ar. Resp. 15.

Genu, Tusc. II, 24.

Genuine, Q. fr. II, 15.

Genuinus. Nat. D. II, 54, dentes intimi, qui *genuini* vocantur.

Genus, pro *genu*, in Arateia, v. 116, 117, 472, 477. In v. 116, quae *genus* ad laevum Nixi, etc. Vossius intelligebat genitivum, da Anal. c. 17, p. 759.

Genus, genus est, quod partes aliquas amplectitur, Inv. I, 28; Top. 7; Tusc. III, 11; Or. I, 42; ibid. II, 31; Oecon. I; Leg. I, 7; Nat. D. II, 39. — genus sumitur quoque pro gente aut familia, ut, Verr. V, 70; Phil. II, 5; Caecin. 20; Pis. Fragm. 1; Phil. IV, 3; Tusc. V, 19; Or. 27.

Geographia, Att. II, 4, 6.

Geometres, Acad. II, 7.

Geometria, de Div. II, 3; Or. I, 42.

Geometrica, Tusc. I, 24.

Geometricus, Acad. II, 36.

Germanitas. Arusp. Her. 20, *germanitatis* stupra, i. e. cum germana sorore.

Germanus, verus. Brut. 86, *germana* ironia. Leg. II, 1, *germana* patria. Att. IV, 5, asinus *germanus*. Or. II, 38, *germani* artis magistri. — *germani* fratres, Varr. I, 49, sunt eadem matre nati, non etiam patre, ut pulchre osteudit Wesselingius, Obs. I, 13.

Gero. ad Div. IV, 5, *gerere* aetatem; ubi v. Graev. at Burm. ad Ovid. Met. II, 497. — Inv. II, 9, prae se *gerere*, alias *ferre*. — administrare, ad Div. XIII, 5; Off. I, 4; ibid. II, 11, Varr. II, 55; Sext. 8; ad Div. XV, 12; Rosc. Am. 38. — repraesentare personam, Off I, 34. — habere, ostendere, Off. III, 4; Parad. V, 2; Off. III, 20. — gerere bellum, ad Div. III, 8; Caecil. 20; Att. XIV, 13. — gerere se turpissime, Tusc. II, 21, Off. I, 36.

Gestare, portare, Phil. XI, 2.

Gestire, Att. IV, 10; Fin. II, 4; Off. I, 29; Or. II, 7; Tusc. IV, 6; Nat. D I, 27.

Gestus, motus quidam corporis. Or. II, 57, *gestum* agere. — σχήματα, figurae. Or. 25, quae Graeci, quasi aliquos *gestus* orationis, σχήματα appellant. Add. Off. I, 36; Or, III, 26; Parad. V, 2; Off. I, 36; Or. I, 27; Her. III, 15; Att. VI, 1.

Gignere. Or. III, 30, permotionem *gignere*; de oratore, qui auditores

fuisse *graminis* culmus inusitatae magnitudinis, ut hastam aequarent, eamque ob causam servatos et spectatos. Olivetus autem Turnebum sequitur, qui putabat, quibus in *gramineo* campo se exercentes uterentur, ut Virgilius et *gramineam* palaestram dixit, Aen. VI, 642. Cui opinioni repugnat locus Ciceronis, in quo mox sequitur, in illis hastis nihil manu factum fuisse. Fuerunt ergo naturae opus mirabile et visendum. Poëtica loquendi forma non dat ius ad eius normam interpretandae narrationis: alioqui posset aliquis ex Ovidii pampinea hasta, Heroid. XIII, 33, efficere hastas gramine circumdatas. Nostram sententiam probant etiam Verburgius, Gesnerus, et alii.... vid. interpr. not.

Grammatica, Orat. I, 42, quid sit, quae sint eius munera?

Grammatici, Div. I, 18, interpretes poëtarum, Tusc. II, 4; Or. I, 42.

Grandescere, de Div. I, 9.

Grandiloquus, sublimis, Or. 5; superbe loquens, Tusc. V, 31.

Grandis; dicitur de magnitudine corporum, Q. fr. III, 1; ad Div. XIII, 61; Rull. II, 21, — De sublimitate et gravitate orationis usurpatur, Brut. 7; ibid. 84; Or. 31.

Granditas, Brut. 31.

Grando, Nat. D. I, 5; ibid. III, 35.

Granum, de Div. I, 36.

Grassator, Fat. 15, genus latronum, quod in urbe vicos obsidebat, et obvios iniuriae opportunos verberabat, spoliabat, et morte territabat. De quo Torrent. et Casaub. ad Sueton. Aug. 32; Budaeus ad Pand. 342.

Gratia. Att. V, 20, erat nostrum nomen in *gratia*. Manil. 24, aliquam bonam *gratiam* sibi quaerere. Muren. 20, provincia Murenae multas bonas *gratias* attulit, ubi vid. Graev. Sull. 16, *gratiam* referre, pro ulcisci. v. Graev. it. ad or. ad Quir. p. Red. 9. ad Div. I, 1, *gratiam* nostram exstinguit hominum suspicio, h. e. nihil efficere, quanquam gratiosus apud homines, possum, quia auspicantur, etc. Verr. III, 82, in beneficii *gratiae*que loco petere. — Elegans est haec forma: ponere aliquem in *gratia*, vel *gratiam*, ut Att. V, 3, 11; VI, 5, etc. quae significat, efficere aliquem apud alterum gratiosum, commemorando eius in ipsum amore, studio, etc. v. Gronov. ad Liv. XLIV, 14. — esse cum aliquo in *gratia*, ad Div. I, 9.

Gratificari. Corn. 1, fragm. p. 26, nimis in *gratificando* iure liber. de Rep. I, 44, populo *gratificans* et aliena, et sua. — Benefacere, Off. II, 13; Nat. D. I, 44; ad Div. I, 1; Balb. 5.

Gratiosus, Pet. Cons. 6; Brut. 84; Off. III, 14.

Gratis, Rosc. Com. 10; Verr. V, 19; Off. II, 23.

Gratuito, Arch. 5; Off. II, 19.

Gratuitus. Q. fr. II, 15, comitia *gratuita*, i. e. in quibus nulla largitio versata est.

Gratulari, Att. XIV, 1; ad Div. VIII, 13; Phil. II, 12; ad Div. XV, 14.

Gratulatio, iungitur laetitiae. Verr. IV, 43, summa cum *gratulatione* civium et laetitia reponitur statua. Flacc. 39, quanta laetitia.... quanta *gratulatio*. — Muren. 41, in sua *gratulatione*, i. e. quum consul designatus esset. — dies festus, quo diis gratiae aguntur pro re laeta. ad Div. XI, 18, hac tam recenti *gratulatione*, quam diis ad omnia templa fecimus. — Catil. IV, 10, *gratulatio* reip. conservatae. ad Div. V, 7, quarum rerum *gratulatio*.

Gratulator, Fin. II, 33.

Gratus. ad Div. III, 8, *grati* in te bene merito. — Leg. I, 18; ad Div.

Am. 45. De aliis negotiis, ad Div. II, 7; Att. XIV, 11; Rosc. Am. 38; Sull. 28.

Gubernatio, de navibus, Fin. III, 7. — de republica, Or. III, 32; Catil. III, 8; Vatin. 15; ad Div. XVI, 27. — de animo, Inv. II, 54.

Gubernator, navis, de Sen. 6; Phil. VII, 8: Reipublicae, Rab. Perd. 9.

Gubernatrix, Or. I, 9.

Gula, Verr. IV, 10; Att. XIII, 31.

Gumia, Fin. II, 8, e Lucilio; vox antiqua, quae helluonem et gulae mancipium significat.

Gurges, Verr. III, 9, vorago et *gurges* vitiorum. Dom. 47, ille *gurges* simul tecum belluatus est sanguinem reipublicae. Proprio sensu dicitur, Ar. Resp. 27; Pis. 33. Homo gulosus, Pis. 17; Sext. 52.

Gurgulio, fragm. nov. orat. pro M. Tullio, c. 5, *gurgulionibus* insectis, vel, quod habet cod. Capellae Ambrosianus, *exsectis*.

Gurgustium, Pis. 6; Nat. Deor. I, 9. Festus: genus habitationis angustae.

Gustare, de Rep. I, 42, si quando populus... optimatium sanguinem *gustavit*. — percipere vim, suavitatem alicuius rei. Arch. 7, si ipsi sensu nostro *gustare* non possumus. — sensu proprio ad Div. VIII, 26; Nat. D. II, 50. — Prandere, Mur. 35; Phil. II, 29; Or. I, 52.

Gustatus, unus e quinque sensibus, Or. III, 25; Nat. D. II, 56; de Sen. 15; Nat. D. II, 63.

Gustus, Phil. II, 45, avari non habent verae laudis gustum.

Gutta, Nat. D. II, 5; Or. III, 48.

Guttur, Coel. 19; de Div. I, 8.

Gymnasiarchus, Verr. IV, 42, est praefectus et curator gymnasii publici; de quo genere hominum praeter alios v. *van Dalen*, Diss. VIII.

Gymnasium, ad Div. IV, 12; Fin. V, 1; Phil. IX, 2; Or. II, 3; ibid. I, 13; Tusc. II, 3; de Div. I, 5.

Gymnicus, Tusc. II, 26; Inv. II, 2.

Gynaeceum, Phil. II, 37.

Gypsatus, ad Div. VII, 6, quibus Medea *gypsatissimis* manibus persuasit. Quae sint *gypsatae* manus, magna controversia est. Varias sententias vid. in editione Graev. et Lex. Fabr. Nicol. Loens. Epiphill. II, 10, de histrionica Medea interpretatur, quae de more *gypsatas* manus habuerit, refertque ad verbum *persuasit*; quem sequitur Gonsalius ad Petron. 127, qui huc trahit illa: digitis adgubernantibus vocem; improbante Burmanno, qui ad Medeam referri putat, et Medeam g. m. opponi matronis opulentis optimatibus.

Gyrus, Off. I, 26, tamquam in *gyrum* rationis et doctrinae. Or. III, 19, oratorem in exiguum *gyrum* compellitis, h. e. ad eius artem pauca refertis. Ducta est metaphora ab equis, qui a domitoribus in *gyrum* aguntur crebro, ut mansuetiores et faciliores fiant.

H

Habenae de Am. 13, laxissimas *habenas* habere amicitiae, quas vel adducas, quum velis, vel remittas.

Habere, habitare. ad Div. VII, 6, quae Corinthum arcem altam *habebant* matronae. Rosc. Am. 46, qui in Bruttiis, aut in Salentinis *habent*: quanquam hic etiam intelligi potest, predia rustica. — habere dicuntur divites, liberi ab aere alieno. ad Att. VIII, 10, *habere* in nummis. Verr. III, 86, *habet* in nummis, in urbanis praediis. vid. Graev. ad Div. VII, 29. Et simpliciter, Off. II, 20, illum fortasse adiuvat, qui *habet*. Contra non

in rete, subiit, etc. Adhaerere, Nat. D. II, 54; Acad. II, 39; Somn. Scip. 5. Firmiter locum obtinere, ad Div. VI, 7; Deiot. 10; Verr. V, 9; Tusc. III, 28; Cluent. 31. Add. Phil, II, 29; Acad. II, 5; Fin. I, 16; Pis. 30; Coel. 31; Off. III, 55; Q. fr. II. 4; Fin. V, 28; Catil. IV, 10; Phil. II, 26; Att. VI, 4; Phil. I, 45.

Haeresis, pro secta, vel sententia philosophorum sumitur, Parad. 4; ad Div. XV, 16; Att. XIV, 14.

Haesitantia, Phil. III, 6.

Haesitare, rudem esse. Or. I, 40; *haesitare* in maiorum institutis. Eodem sensu occurrit, Acad. II, 17; Catil. II, 6; Fin. II, 16; Acad. I, 2. — Lingua *haesitans*, Or. 25.

Haesitatio, Or. II, 50; ad Div. XIII, 12.

Halitus, Tusc. II, 9.

Hallucinari, effundere temere aliquid, non admodum accurate loqui. Q. fr. II, 11, epistolae debent interdum *hallucinari*. Nat. D. I, 26, ista a vobis tanquam dictata redduntur, quae Epicurus oscitans *hallucinatus* est.

Hara, stabulum porcorum. Pis. 16, Epicure ex *hara* producte.

Harmonia. de Rep. II, 42, et quae *harmonia* a musicis dicitur in cantu, etc. Sic fere Tuscul. I, 10; Nat. D. III, 11.

Hasta. Verrin. IV, 56, *hastae* gramineae. v. *gramineus*. — auctio publica, quia *hasta* signum auctionis publicae: quanquam est, qui etiam in privatis *hastam* positam putet. v. Dukerus ad Flor. p. 346. Phil. VIII, 3, *hasta* Caesaris, Conf. Off. II, 8; ad Div. XV, 17, *hasta* refrixit. — argumenta oratoris. Top. 17, ICti patronis *hastas* ministrant. — Mur. 21, *hastam* abiicere. De *hasta* amentata vid. *amentatus*.

Hastatus, est genus militum, quod in acie prima constituebatur, ut in mediis principes, in ultima triarii. Div. I, 35, signifer primi *hastati*, h. e. primae centuriae *hastatorum*. vid. Lipsius Mil. R. II, 8.

Hastile, Rab. Perd. 7.

Haud. teneant tirones vim formulae, *haud* scio an; quae quum dubitationem habere videatur, tamen simpliciter affirmat. Fin. V, 3, Aristoteles, quem, excepto Platone, *haud* scio an recte dixerim principem philosophorum. ad Q. fr. I, 1, ut tibi tanti honores haberentur, quanti *haud* scio an nemini, etc. Illustrarunt hoc dicendi genus multi laudati Duckero ad Florum, III, 12, et Drakenb. ad Liv. XXXVII, 54.

Haveo. v. *aveo*.

Haudquaquam, de Am. 18.

Haurio, percipio, fero. Coel. 24, hunc *hausi* dolorem. Dom. 44, *haurire* me unum pro omnibus calamitatem indignissimam. Conf. Tusc. I, 35 extr. quantas et quam incredibiles *hausi* calamitates! Sic explicat bene etiam Burmannus ad Virgilii illud, *haurire* supplicia, Aen. IV, 385. Sic idem Virgilius; quae bella exhausta canebat, i. e. fortiter ad finem tolerata, ibid. init. Sensu proprio, de Div. II, 13; Brut. 83. — Alicunde sumere, Rull. II, 13; Brut. 97; de Div. I, 32; ibid. II, 44; Off. I, 2; Acad. I, 2; Or. I, 3. — Homines qui aliorum bona rapiunt, haurire dicuntur, Phil. XI, 13.

Haustus, locus ubi aqua hauritur. Caecin. 26, aquae ductus, *haustus*, iter, actus.

Hebdomas, ad Div. XVI, 9, est spatium septem dierum, quo spatio morbi in deterius aut melius mutari solent: septimi enim dies sunt critici e disciplina medicorum.

herctum ciendum erat, h. e. movendum loco suo, non, ut Salmasio, Vossio, Burmanno placet, divideodum; v. *ciere*: hioc *herctum* ciere pro dividere dictnm. Similiter movere est pro accipere: a Caecilio nummum movere non possunt. vid. in *movere*. Vt nummus accipi non potest, aut dari, nisi moveatur, seu cieatur, Viri docti, quos dixi, coniiciunt, veteres ICtos dixisse: familiam *herctum* ciscere; ac pro eo dictum deinde: familiam *herciscere*.

Herctum. v. *hercisco* et *cieo*.

Here, pro heri. Att. X, 13, in ed. Rom. ubi. v. Malasp. Ibid. XV, 1. Conf. Quintil. I, 7; Vossii Etymol. in *heri*.

Hereditas. Flacc. 34, *hereditas* lege ab eo venit. Cf. Verr. I, 10, etc. unde *hereditate* accepta pecunia adventitia dicitur Add. Top. 6; Att. VI, 1; ibid. XI, 2; Nat. D. III, 34; Off. I, 33.

Heres. Verr. I, 41, *heres* secundum filiam institutus, ut sc. ea demum sine *heredibus* mortua, *heres* sit bonorum; qui dicitur *heres* secundus. Cluent. 11; Top. 4; Verr. I, 43; ad Div. XIII, 61; Or., I, 38, 39; Brut. 97.

Hermae, statuae Mercurii, Att. I, 8; Leg. II, 26.

Hermathenae, Att. I, 4, statuae ex Mercurio et Minerva.

Hermeraclae, Att. I, 10, statuae e Mercurio et Hercule.

Heroicus. *Heroicae* aetates, Tusc. V, 3; de Div. I, 1; Nat. D. III, 21. — *Heroica* facinora sunt facta fortitudine insignia; Att. XIV, 16; Phil. I, 11.

Heros, vir fortis, Or. II, 47; Att. IV, 3; ibid. I, 17; XIV, 6, 11.

Herous. Orat. III, 47, pes *herous*, qui in heroico carmina adhibetur, anapestus, dactylus, spondeus.

Herus, Balb. 22; Off. II, 7.

Hesperus, Nat. D. II, 20.

Hesternus, Acad. II, 4; Nat. D. II, 29.

Heus, Att. IV, 17; ibid. I, 13; ad Div. VII, 11; Q. fr. II, 16.

Hexameter, Or. 66.

Hiare Verr. II, 54, *hians* avaritia. — elisionem vocalis literae negligere. Or. 45, poeta, qui, ut versus facerent, saepe *hiabant*, ut Naevius. Or. 45.

Hiatus, neglecta elisio. Or. 23, habet ille tanquam *hiatus* concursu vocalium molle quiddam.

Hiberna, Manil. 13.

Hibernare, Manil. 13.

Hibernus. Att. IV, ult. *hibernam* legionem eligendi optio delata. Legio *hiberna* est, quae in hibernis est. Eadem forma usus est Sueton. in Caio, c. 8, ubi vid. Gronov.

Hic, praesens, qui est nunc, *hoc* tempore. Or. I, 1, *hi* mores. Verr. II, 3, ad illam veterem disciplinam, non ad *hanc*, quae nunc increbuit. ibid. III, 90, *haec* licentia. Q. fr. I, 1, praesertim quum *hi* mores ad ambitionem incubuerint. — pro *ille*: Rosc. Com. 2, quid est, quod negligenter scribamus adversaria? quid est, quod diligenter conficiamus tabulas? quia *haec* sunt menstrua, *illae* sunt aeternae, etc. v. Gron. Obs. III, 16; Sanct. Minerv. II, 9, et ibi Perizon.

Hilarare, Fin. II, 3; Brut. 11; Nat. D. II, 40.

Hilare, Or. II, 71; Fin. V, 30; Tusc. III, 27.

Hilaris, Tusc. I, 42; Q. fr. II, 12.

Hilaritas, Att. XII, 39, ad Div. IX, 11; Off. I, 30; Fin. II, 20; Acad. I, 2.

Hilariter, Har. III, 14.

Hilarulus, Att. XV, 11.

singulari opus. Nunquam vidi, quum *honores* dicerentur de uno magistratu. — praemium, donum, et quidquid *honoris* causa datur, aut datum *honori* est. Sic de hereditate. Quint. 4, ut ad quem maximus maeror morte sua perveniret, ad eum maximus etiam *honos*, etc. Rosc. Am. 37, *honoris* aliquid haberi. ibid. 47, quod viris fortibus *honos* habitus est, laudo. ad Div. XVI, 9, ut medico *honos* haberetur. Sic Graeci τιμᾷν pro praemio afficere, item ἐπαινέσαι. — Fin. II, 10, *honos* profundus.

Honorabilis, de Sen. 18.

Honorarius, arbitri epitheton, quod honoris causa ad aliquem arbitrium defertur. Tusc. V, 41, quorum controversias solebat, tanquam *honorarius* arbiter, iudicare Carneades. Rosc. Com. 5, *honoraria* arbitria. Caecin. 2. *honoraria* opera amici (sc. arbitri). — *honorarium* est, quod non debemus, sed nostra sponte facimus, libere, honoris causa. Opt. g. or. 1, docere debitum est, delectare *honorarium*; permovere necessarium. Sic Pis. 35, *honorarium* frumentum. v. *frumentum*.

Honoratus, qui magistratus gerit, aut gessit. Brut. 81, qui honorem sententiis et suffragiis adeptus est... is mihi honestus et *honoratus* videtur. Sc. honestus refertur ad sententias in senatu, *honoratus* ad suffragia populi. Off. I, 39, hominis *honorati* et principis domus. Or. 9, Thucydides fuit *honoratus* et nobilis. de Sen. 17, senectus *honorata*.

Honorifice, Phil. XI, 13; Att. XII, 19; ad Div. VI, 6.

Honorificus, ad Div. V, 2; Phil. II, 43; ibid. XIV, 10.

Hora, de clepsydra iudiciaria est Brut. c. 54. De horologio est, N. D. II, 38; Rosc. Am. 7; Verr. I, 9.

Hornotinus, huius anni. Verr. III, 18, frumentum *hornotinum*.

Horologium, ad Div. XVI, 18.

Horrere, Nat. D. II, 7; terra horret. — Vehementer timere, Fin. I, 16; Att. IX, 2; Phil. VII, 3. Att. II, 21.

Horrescere, Fin. V, 11.

Horreum, Verr. III, 8; Rull. II, 33.

Horribilis, Ar. Resp. 10; Font. 12. Or. III, 3; Att. XIV, 4; Att. VIII, 9; Catil. I, 5.

Horride, dure, aspere. Quint. 18, *horride* vivere. — sine ornamentis, minus elaborate. Or. 9. *horride* dicere. ibid. 25, de oratore in genere tenui: iisdem ornamentis utetur *horridius*, i. e. simplicius, minus elaborate et polite.

Horridulus, Att. II, 1; Or. 45.

Horridus, asper, durus. Quint. 30, vita *horrida* et arida. — minus elegans, politus. Orat. 11, *horrida* pictura: quae non habet colores laetos et nitidos. Or. 6, *horrida* oratio, de tenui. — incultus. Verr. III, 18, *horridus* campus. — de Div. II, 13, iecur *horridum* et exile, opponitur nitido. Iisdem modis dicitur *horridulus*, Att. II, 1; Or. 45.

Horror, frigus febrile. Att. XII, 6, sine *horrore* est. v. Duker. ad Flor. p. 300. Att. VIII, 6.

Hortor. Att. VII, 14, pacem quidem *hortari* non desino: ubi tamen quidam libri habent *ad pacem*. v. Graev. Fragm. Cornel. I, legem dedit, an tulit, an rogavit, an *hortatus* est? De hac forma egit Gronov. ad Statium et ad Tac. A. XI, 3.

Hortatio, Q. fr. I, 1.

Hortator, Rosc. Am. 38; Or. I, 55.

Hortulus, Cluent. 13; Fin. V, 2. metaphorice sumitur Nat. D. I, 43.

Hortus, ad Div. XVI, 18; de Sen. 16; Nat. D. I, 33. horti pluraliter pro

manitatis. ibid. II, 27, politior *humanitas*. ibid. 10, inops *humanitatis*. Cf. Muren. 29; Arch. 1, ubi v. Passerat, ibid. 2, etc. Or. I, 60; Q. fr. I, 1; de Rep. I, 17. Studiis *humanitatis* autem contineri omnes artes liberales, vel in primis philosophiam, item mathesin, quum loci, quos hic posuimus, demonstrant, tum ab Ernest. demonstratum est in prolusione, de Finibus humaniorum studiorum regundis, a. 1738 edita. —Sed quemadmodum homini proprium est scire, ita etiam el quaedam officia propria sunt, quae adeo praestare aliis debet, et quia ipse homo est, et quie hi, quibus ea praestat, homines sunt, adeoque naturae quodam vinculo cum eo iuncti. In quo observandum est, Latinos tres habere gradus in iis rebus, quas aliis debemus, ut sunt tres gradus coniunctionis inter homines. Primus gradus est ipsius naturalis coniunctionis, quae omnes homines amplectitur: huic est proprium vocabulum *humanitatis*. Alter gradus est eius coniunctionis arbitrariae, quae est inter cives, socios, verbo, aequales: huic respondet *officium*. Tertius gradus est inter magistratus et cives, parentes et liberos, coniuges, fratres, benefactores et eos qui beneficia accepere, etc. huic proprium est *pietatis* vocabulum. Itaque saepe haec verba ut diversa iunguntur, sed permutantur tamen etiam interdum. Pietatis et officii verba interdum uno *necessitudinis* continentur, v. e. ad Div. X, 34, *humanitatis* et necessitudinis causa eorum salutis rationem habuimus. ibid. XI, 28, ab officio, aut ab *humanitate* desciscere. Cf. Verr. II, 47. Off. III, 10, omisit et pietatem, et *humanitatem* (de fratricida). Itaque *humanitas* significat multa, ut facilitatem, aequitatem animi in ferendis malis, misericordiam, aequitatem erga alios, mansuetudinem, placabilitatem, etc. ad Div. XI, 22, ut vel *humanitatis* tuae, vel mea causa eum conservatum velis. Q. fr. I, 1, *humanitatis* est, aliorum consulere commodis. Att. XV, 1, *humanitas* edictorum. XVI, 16, *humanitatis* tuae est ignoscere. Off. III, 6, in figura hominis feritas et immanitas beluae e communi tanquam *humanitate* corporis segreganda est. Arch. 12, *humanitas* opponitur acerbitati. Catil. IV, 6, *humanitas* et misericordia. Quint. 16, *humanitas* communis. Or. II, 56, *humanitatis* est responsio. Verrin. II, 40, *humanitatis* rationem habere. ad Div. V, 21, tibi quum summam *humanitatem*, tum etiam literas profuisse, sc. ut ferres iniurias. ad Div. XI, 27, *humanitas* tua, qui amicum etiam mortuum diligis. de Am. 2, nec fuisse id (sc. moderate ferre mortem amici) *humanitatis* tuae. Mil. 13, crudelius punitus est, quam erat *humanitatis* meae postulare. de Sen. 1, *humanitatem* (aequitatem in rebus humanis ferendis) et prudentiam Athenis deportasse. Off. III, 23, utilitate potius dirigi officium, quam *humanitate*. Phil. II, 4, *humanitatis* expers, qui literas sibi ab amico scriptas, rupta amicitia, profert. —cultus humanus, vitae ratio homine digna. Sext. 42, vita *humanitate* perpolita. Or. III, 15, ut puerorum mentes ad *humanitatem* et virtutem fingerentur. de Div. II, 38, barbari *humanitatis* expertes. —Quia denique homini proprium est ridere, laetari rebus laetis, iocari, Or. I, 8, propterea *humanitas* est etiam pro urbanitate, lepore. Att. I, 13, sal *humanitatis* sparsae. ad Div. XI, 27, lepos, *humanitas*, literae. Rosc. A. 41, literis eorum et urbanitate ducitur... horum literas adamarit, aut *humanitatem*. Verr. III, 4, at sermone, at

Humiliter, Tusc. V, 8.

Humor, aqua, Nat. D. III, 12; de Div. II, 27; Nat. D. II, 40; ibid 46. De liquoribus in corpore animali, Nat. D. II, 2; ibid. II, 6, 57.

Humus, de Sen. 17; Leg. II, 22; Catil. I, 10; Or. III, 6.

Hydra, Lernaea ab Hercule occisa, Or. II, 16: sidus caeleste, Nat. D. II, 44.

Hydraulus. Tusc. III, 18, *hydrauli* ut audiat voces potius, quam Platonis. *Hydraulus* fuit instrumentum musicum, simile huic nostro, quod inflatum spiritu sonos edit. Nam quod in hoc nostro spiritus, id in illo aqua efficiebat. De eo est egregia disputatiuncula in Chrestomathia Pliniana Gesneri, p. 404 sq. Cf. Burm. ad Petron. c. 36. E veteribus lege Vitruvium, X, 13; Claudian. de Consul. Mallii Theod. v. 434 sqq. Anthol. I, 16, etc. Ceterum nescio, quomodo in animum induxerit Buherius credere, *hydraulam* tantum de instrumento dici, non *hydraulum*, quum *hydraulus* passim occurrat, v. e. Plin. H. N. IX, 8; *hydraula* tantum apud Vitruv. X, 10, quem locum tamen Salmasius ad Solinum, p. 416, post alios vitiosum iudicat. μόναυλος, μόναυλον, μοναύλιον, de instrumento dicitur; terminatio *a* et *es* in huiusmodi verbis non est instrumenti, sed inflantis, ut in pythaules, pythaula; choraules choraula, etc. Et sic *hydraulas* dixit Capella; item Sueton. Ner. 54, ubi tamen est varia lectio *hydraulus*. v. Savaronem ad Sidon. Ep. I, 2, p. 19, ubi de hoc instrumento agit. Ceterum, quia Victorius reperit in quibusdam codd. *hydrauleos*, et in aliis graece scriptum fuit hoc verbum, ut docet Buherius, non intercedam, quo minus *hydraulis* verbum Ciceronianum putetur, quando etiam Graeci ὑδραυλις habent.

Hydria, Verr. II, 19, 51; ibid. IV, 44.

Hyemalis, de Div. II, 14; ad Div. VI, 20; Tusc. V, 27.

Hyemari, Verr. IV, 47; Att. V, 21; ad Div. VII, 9.

Hyems, Verr. IV, 40; Planc. 40; Phil. IX, 1.

Hypallage, Or. 27.

Hyperbole, Top. 10.

Hypodidascalus, magister secundarius, ad Div. IX, 18.

Hypomnema. ad Div. XVI, 21, multum temporis mihi eripitur in exscribendis *hypomnematis*, h. e. praeceptis et dictatis magistrorum.

Hypotheca. ad Div. XIII, 56, *hypothecae* commissae sunt. V. Ind. Gr. ὑποθήκη. Salmas. Mod. usur. c. II sq.

I

I litera. Orat. III, 12, ut *iota* literam tollas, etc.

Iambus, pes constans brevi et longa, Or. 57, 58; pro carmine iambico sumitur, Nat. D. III, 38; Att. XVI, 11.

Iambicus, Or. 57.

Icere. Pison. 12, foedus quod *iceras*. Balb. 16, *icisse* foedus; Sext. 10; de Div. II, 66.

Ichneumon, Nat. D. I, 36. De hoc consulendus Plin. VIII, 24.

Ictus. Fin. II, 10, voluptas non dolendi non movere potest appetitum animi; nec ullum habet *ictum*, quo pellat animum; Rull. II, 3; Caecin. 15; Mil. 28; Off. III, 25.

Idea. Or. 3, has rerum formas (sc. animo comprehensas) appellat *ideas* ille non intelligendi solum, sed etiam dicendi auctor gravissimus et magister Plato. v. Ind. Gr.

nimis parce, Att. IV, 2; ibid. XVI, I, 3.

Illicio. Nat. D. III, 27, couiugem *illexe* ad stuprum. Att. IX, 13, ab iisdem *illecti* sumus, i. e. inducti, decepti.

Illicitus, Cluent. 47.

Illico, Mur. 9; Fat. 12.

Illidere. Ar. R. 25, *illisa* serpens morietur.

Illigare, exprimere. Orat. III, 44, *illigare* sententiam verbis. — immiscere, adbibere. Or. 27, in quo omnes *illigantur* lepores. Acad. II, 2, qui sermonibus eiusmodi nolint personas tam graves *illigari.* —de vasis caelatis est boc verbum. Verr. IV, 24, *illigare* sigilla poculis. Sic de gemmis Graeci, λίθοι ἐνδεδεμένοι χρυσίῳ. — obligare. Phil. XIII, 4, multis pignoribus M. Lepidum resp. *illigatum* tenet. Imitatus est Taeitus A. XII, 25. —constringere. Or. II, 14, *illigatus* liber augustis disputatiouibus. — Elegans est et hoc, Tuscul. I, 25, motus stellsrum in sphaeram *illigavit.*

Illinc, Att. IX, 6; Phil. II, 31.

Illim, pro *illinc,* Att. VII, 13, ubi lege P. Victorium. Sed fere incerta lectio.

Illiquefactus. Tusc. IV, 9, quaa sunt omnes ad perfundendum animum tanquam *illiquefactae* voluptates.

Illiteratus, Or. II, 6; ad Div. IX, 16.

Illitus, Or. III, 52.

Illucescere, Nat. D. II, 38; Phil. I, 12; Rull. I, 8.

Illudere, contemuere. Or. II, 3, quod merito *illudi* possit. Or. I, 17; Rosc. Am. 19; Quint. 16.

Illuminare, ornare. Orat. III, 31, *illuminare* verba, sc. tropis. ibid. 6, *illuminare* orationem. Brut. 37, *illuminare* sententlas, sc. figuris.

Illuminate dicere, Orat. III, 14, i. e. ornate.

Illuminatus. Brut. 58 extr. insitam atque *illuminatam* sapientiam. Al. aliter legunt.

Illusio, εἰρωνεία, urbanitas, Or. III, 53.

Illustrare, aperire. Catil. I, 3, si *illustrantur,* si erumpunt omnia. Cf. III, 1. —ornare. Div. II, 1, locus, qui totam philosopbiam maxime *illustrat.* —explicare. Or. II, 33, ut quae sint in iure, vel apte describere, vel ornate *illustrare* possit. Orat. I, 23, generibos *illustrata.* Acad. I, 1, *illustrare* philosophiam Latinis literis. —ad Div. II, 6, nullam gratiam esse tantam, quam non val capere animus in accipiendo, vel in remunerando cumulandoque *illustrare* possit: i. e. illustrem reddere et eelebrem.

Illustris. ad Div. I, 9, tibi multo notior atque *illustrior* meus in te animus esset. Add. Nat. D. I, 5; ibid. II, 37.

Illustrius (adverb.), ad Div. I, 10.

Illuvies, Tusc. III, 12.

Im, antique, pro *eum.* Leg. II, 24, *im* cum illo sepelire, etc.

Imago, opponitur rei ipsi, ut nomen. Rab. Post. 15, umbra et *imago* equitis R. — de echo Tusc. III, 2, *imago* vocis. — εἴδωλα Epicuri (vid. Ind. Gr.), Div. II, 67; Nat. D. I, 12; Fin. I, 6. — Verr. V, 14, ius *imaginis* ad memoriam posteritatemque prodendae. Hoc Ius dabat aedilitas curulis, et ceteri magistratus maiores. Itaqoe *imagines* sont signa nobilitatis. Nobiles enim sunt, quorum maiores magistratus maiores gessere. vid. *nobilis.* Agr. II, 1, *imagines* familiae suae. Planc. 7, qui *imaginibus* ducuntur. Sext. 8, *imaginis* ornandae causa.

Immittere, possessionem dare. Verr. I, 54, *immittes* in mea bona. Parad. 4, iacere et *immittere* iniuriam in aliquem. Add. Verr. IV, 45; ad Div. X, 30; Parad. I, 2; Ar. Resp. 22; Phil. II, 36; Parad. IV.

Immo, in correctionibus: *au contraire*. Caecin. 7, concessit, credo...... *immo* calumniam stultitiamque obtrivit. Cf. Sull. 17, etc. In augendo. Catil. I, 1, vivit; *immo* etiam in senatum venit.

Immobilis, Somn. Sc. 5.

Immoderate, Nat. D. II, 59; de Univ. 12, 13; Off. I, 26; de Div. I, 29.

Immoderatio, Sull. 10.

Immoderatus. Or. 58, *immoderata* oratio; Her. II, 22; Coel. 21.

Immodestus, Off. I, 29.

Immolare, Nat. D. III, 36; Inv. II, 31: ad Div. VI, 7; de Div. II, 17.

Immolator, de Div. II, 15.

Immortalis, Leg. II, 11; Off. I, 33.

Immortalitas, sensu proprio, de Sen. 21. De memoria sempiterna, Phil. IV, 1; Phil. II, 13; Pis. 3; Or. II, 9.

Immortaliter gaudeo, Q. fr. III, 1.

Immortuus, plane mortuus. Att. I, 11, *immortuae* reliquiae coniurationis: si sana est lectio.

Immundus, Gall. Fragm.

Immunis, Rul. II, 2; ad Div. VIII, 9; Verr. II, 69; Font. 4.

Immunitas, Font. 8; ad Div. XII, 1.

Immunitus. Caecin. 19, via *immunita*.

Immutabilis, Nat. D. II, 19; Fat. 7; ibid. 12; Acad. II, 8.

Immutabilitas, Fat. 9.

Immutare, Nat. D. II, 42; ad Div. I, 9; ibid. V, 8; Flacc. 14; Or. 63.

Immutatio. Brut. 17, *immutationes* verborum, Gr. τρόποι. Or. II, 65, de allegoria; Or. 27.

Impar, Acad. II, 10; Somn. Sc. 5.

Imparatus, Att. VII, 15; Phil. III, 1; Mil. 21.

Impatibilis, Fin. II, 17.

Impediri. Inv. I, 11, invidia *impediri*, h. e. in errorem induci. Sull. 17, nullius amicitia *impediri* ad propulsanda pericula. Mur 19, ab omni delectatione *impedimur* negotiis. — cum infinitivo. Or. I, 35, pudor *impedit* exquirere. Off. II, 2, quod me *impediat* sequi. — Att. XIII, 47, nisi te *impedivisti*, sc. negotiis.

Impeditio, de Div. I, 51.

Impeditus, Pis. 1; Manil. 7.

Impellere. Rabir. Post. 1, *impellere* praecipitantes. Or. II, 79, *impellere* leviter iudicem. Add. Cluent. 26; Her. II, 22; Or. I, 8; ad Div. I, 9; Or. II, 77.

Impendens, Nat. D. II, 39; Att. VIII, 3.

Impendere, penultima longa, imminere, Tusc. IV, 16; ibid. V, 21. Instare, Fin. I, 18; Rosc. Am. II; Verr. V, 60; Catil. I, 9; ad Div. II, 11; ibid. VIII, 14; Att. II, 22; Cat. II, 5; ad Div. II, 16; Att. VIII, 11.

Impendere, penultima brevi, insumere, Verr. III, 98; ibid. IV, 30.

Impendio, valde. Att. X, 4, at ille *impendio* magis odit senatum.

Impendium, cumulus, auctarium, usura. Brut. 4, *impendiis* augere largitatem muneris. Att. VI, 1, cogito foenus et *impendium* recusare. — Impensa, Quint. 9.

Impensa, Verr. III, 21; Fin. I, 13; Rab. Post. 16.

Impense, vehementer, Att. V, 2, ad Div. XIII, 64.

Impensus, magnus. Attic. XIV, 13, vel *impenso* pretio. vid. Popma ad h. l. — valde propensus. Sext. 62, haec tam *impensa* voluntas.

Mihi videtur illud, eum *imperio* et securibus, ex IV, 4, repetitum esse, ubi de Verre: O praeclaram defensionem! mercatorem eum *imperio* ac securibus in provinciam misimus. Nisi forte Cicero invidiose et accusatorie rem augere voluit. Add. Caecin. 18; Font. 1.

Impertire, dare, tribuere. de Rep. II, 28, *imperti* etiam populo potestatis aliquid, ut et Lycurgus, et Romulus. Add. Or. II, 4; Rosc. Am. 5; Sull. 3; Att. II, 18.

Impetrare. Div. I, 2, magna vis videtur esse in *impetrandis* consulendisque rebus. Est verbum augurale, idemque significat, quod *impetrire*, de quo mox. *Impetrare* habent etiam codd. Plin. H. N. II, 52.

Impetratio. Att. XI, 22, *impetrationes* nostras nihil valere.

Impetrire. de Div. I, 16, avibus magnae res *impetriri* solebant. ibid. II, 15, qui evenit, ut qui *impetrire* velit, convenientem hostiam rebus suis ducat? Est autem *impetrire*, auspiciis, extis, etc. consulere deos, an, quod in manibus habemus, felicem successum sit habiturum, necne: unde, quod aves admittunt, exta felicia suadent, id *impetritum* dicitur. v. Manut. ad Div. I, 16, et Hotomann. Obs. IV, 3; VI, 11; quem iam laudavit Davisius. E loco Ciceronis autem posteriori patet, falsum esse, quod Scaliger ad Festum putabat, *impetrire* dici tantum de auspiciis, de extis autem *litare*. Saepius tamen de auspiciis occurrit, ut Plaut. Asinar. II, 1, 11; Plin. H. N. II, 53. Add. Harduin. ad Plin. XXVIII, s. 3. Hoc verbum non est in Nizolio.

Impetus. Deiot. 2, *impetus* dicendi, pro contentione et vi in dicendo. — poëtae veteres hoc verbo in periphrasi utuntur. Attius, de Div. I, 22, nocturno *impetu*, pro noctu. Tusc. II, 8, biformato *impetu* centaurus, i. e. biformatus, bicorpor. Est tamen etiam in prosa. N. D. II, 38, *impetum* caeli moveri vertique, i. e. caelum. Saepe ita est apud Lucretium. v. Ind. Gifanii in h. v. — impetus armatorum, Caecin. 15; sic Sext. 10; Manil. 1; Font. 12; ad Div. IV, 7; Att. VIII, 3; Ar. Resp. 1. — pro appetitione sumitur, Off. I, 15; ibid. II, 3; Inv. II, 5; Or. I, 77; Caecil. 11; Inv. II, 54.

Impie, Nat. D. II, 16.

Impietas, Fin. IV, 24; de Am. 12.

Impiger, Verr. V, 10; Font. 15; ad Div. II, 1.

Impigritas, de Rep. III, 20, ex Nonio, II, 434.

Impingere, infigere, Phil. I, 2. Infligere, ad Div. VIII, 8. Offerre, Tusc. III, 19. Obtrudere, Att. VI, 1.

Impius. Phil VI, 6 extr. *impii* cives (e lectione Graev.) sunt, qui patriae exitio sunt. — in Deos, de Div. I, 4. In parentes, Rosc. Am. 24; Quint. 6.

Implacabilis, Pis. 33; Q. fr. I, 1; Tusc. II, 8.

Implere. Orat. 29, *implet* aures; de periodo numerosa et iustae magnitudinis. — cum genitivo, more graeco. Verr. I, 46, multos codices *implevit* earum rerum. Add. Phil. II, 25; de Div. II, 56; ad Div. IX, 18; Bull. II, 18.

Implicare, immiscere, indere. de Div. I, 36, dii vim suam hominum naturis *implicant*. — coniungere, Fin. II, 14; Brut. 47; Balb. 27. Irretire, Tusc. IV, 27. Confundere, Inv. I, 22; Off. II, 11.

Implicatio. Sext. 46, *implicatio* rei familiaris, est aes alienum. — Inv. II, 32, *implicatio* locorum communium est, quum in demonstrationes

importunus, est tetricus, nimis severus ac trux.... Sic de Rep. I, 33, rex *importunus*.

Impotens, infirmus, Mur. 38; Fin. I, 16. Dicitur de homine qui male potentia utitur, ad Div. IV, 4; ibid. X, 27; Phil. V, 8, 9; Partit. 35.

Impotentia, Tusc. IV, 15, 23.

Impressio. Or. III, 48, *impressiones*, sunt quae alio loco *percussiones* dicuntur, de quibus infra dicemus. — expressio. Acad. I, 5, explanata vocum *impressio*. — violentior impetus, ad Div. V, 2; Flacc. 34.

Impressus. ad Div. V, 20, vestigiis *impressa*. Or. II, 45, motus *impressus* est in ipso oratore. Sic est, Att. II, 21; Mil. 27; Acad. II, 11.

Imprimere. Tusc. I, 25, *imprimi* quasi ceram animum putamus. Phil. V, 6, *imprimere* reip. dedecus. Add. Leg. I, 10; Acad. II, 7; ibid. 26; de Div. I, 13; Caecin. 27.

Improbabilis, Off. II, 2.

Improbare vitam, Inv. II, 10, *improbam*, sceleratam demonstrare. Sic est, de Div. I, 33; Off. I, 42; Or. II, 37; Acad. II, 30; Font. 4; Verr. III, 74; ibid. 76.

Improbatio, Verr. III, 74; Her. II, 6; Inv. II, 10; est verbum rhetoricum eodem sensu, quo *improbare*.

Improbe, Rosc. Am. 36; Off. II, 22; Att. XVI, 14.

Improbitas, iniquitas. Quint. 27, *improbitatem* et gratiam cum inopia et veritate contendere. — vis, quae est contra leges. Caecin. 2, *improbitas* Aebutii. — petulantia. Div. II, 32, *improbitas* simiae.

Improbus, qui contra leges facit. Verr. I, 42, testamentum *improbum*. Rosc. Com. 16, *improbi* sunt iniqui, petulantes, maledici.

Improvidus, Att. VII, 19; de Am. 26; ad Div. II, 16.

Improvisio, Att. XV, 1; Mur. 17.

Improvisus, Tusc. III, 14; ibid. IV, 18, 31; Verr. I, 43; Or. I, 22.

Imprudens, inscius, Inv. II, 31; Rosc. Am. 8; Or. I, 21; Inv. I, 30; Rosc. Am. 32.

Imprudenter, Acad. I, 6.

Imprudentia, Or. 56; Inv. I, 27; Or. III, 39.

Impuber, Catil. IV, 6.

Impudens. Verr. I, 54, *impudens* pecunia: i. e. valde magna, quam postulare valde *impudens* est.

Impudenter, ad Div. V, 12; Verr. II, 54; Flacc. 13.

Impudentia, Or. I, 38; Flacc. 15; Or. 71.

Impudicus, Cat. II, 5.

Impugnare, Quint. 2.

Impulsio, Inv. II, 5, quid sit? Univ. 5.

Impulsor, Vatin. 10; Att. XVI, 7.

Impulsus, impetus, dicitur de corporibus et de animo, ut Nat. D. II, 11; Or. III, 22; Rosc. Am. 37.

Impune, sine poena, Inv. II, 11 Phil. I, 14; Deiot. 11. Tuto, de Div. II, 27; Or. III, 47.

Impunitas, Rabir. Post. 10, *impunitas* a iudicio et sermone. Brut. 91, *impunitas* iuvenilis et licentia dicendi, dicitur de redundantia illa in scribendo, quae in Cicerone displicebat Moloni.

Impunitus, Or. I, 52, omnium rerum *impunitam* libertatem tenere: h. e. plenissimam, non imminutam. Planc. 12, *impunitum* mendacium est nimis grave et impudens.

Impure, illiberaliter. Att. IX, 12, a quo *impurissime* haec nostra fortuna despecta est.

Impuritas, Phil. II, 3.

Impurus, Catil. II, 10; Rosc. C. 7; Phil. III, 14.

Imus, Rosc. C. 7; Herr. III, 14.

Opt. Gen. Or. 7; ad Div. VI, 6; Prov. Cons. 14.

Incensus, qui bona sua in censum non detulit. Caecin. 34, populus quum *incensum* vendit.

Incertus. Ver. V, 32, *incerta* et lubrica aetas adolescentiae: Mil. 21; Marc. 5; Or. 28.

Incessus, Fin. II, 24; Off. I, 35; Or. 18.

Inceste, Coel. 14.

Incestus, vel *Incestum*, est stuprum cum parentibus commissum, vel deorum caerimonias violans, Leg. II, 9; Inv. I, 40, Pis. IV, 35.

Incestus, Dom. 49; Phil. XI, 22.

Inchoare, Acad. I, 3; Fin. IV, 13; Or. 10.

Inchoatus, inceptus, Sull. 26; Off. III, 7; Brut. 33. Imperfectus, Offic. I, 43: Fin. IV, 6.

Incidere. Inv. I, 8, atque harum aliquam in omne causae genus *incidere* necesse est. Verr. II, 74, *incidi* homini sane praeter opinionem, etc. oppressi eum. — offendere, violare. Off. I, 9, in alterum *incidunt*. Pearcius verbum tentat corrigere haud necessaria de causa: nam et alibi dicitur in malam partem, quum aliquis sibi malum contrahit, dum vult vitare aut id ipsum, aut aliud. Verr. I, 12, 32 extr. — *incidere* in aliquem, Fat. 8, i. e. in eius sententiam. — construitur etiam cum *ad*. ad Div. V, 8.

Incidere, tollere. Or. II, 82, *incidere* deliberationem. Phil. II, 19, *incidamus* media. Sic Livius dixit *incidere* spem, XXXV, 31. — conscindere. ad Q. fr. II, 1, poëma incidi. — Dom. 30, quid te audacius, qui in eius nomen *incideris*? Viri docti aut omittunt *in*, quod a Pall. codd. praeter unum abfuit, aut addunt *aes*. Alterutrum probasse J. Fr. Gronovium ex Obs. IV, 1, patet. Mihi autem placet vulgata. Nam utraque correctio sensum eum habet, qui minus, quam pro mente Ciceronis, dicit. Sedulium primum scivisse legem scripserat Clodius. Solebat enim nomen eius, qui primus sciverat, una cum lege *incidi*. Hoccine vero est simpliciter, nomen alicuius *incidere*? Non possum concoquere. Quid ergo? Intelligo legem. Legem *incidere* in alicuius nomen, Latine mihi dici videtur pro, ita *incidere* legem in aes, ut ab eo primum scitam esse addatur. Nomine eius abutitur in hac lege, etc. — Or. III, 58, genus vocis acutum, incitatum, crebro *incidens*, i. e. abrumpens, consistens.

Incile, ad Div. VIII, 5, est fossa, quae in via fit, ad deducendam aquam, ut auctor est Festus: unde ap. Apuleium, Met. 9, via lacunosia *incilibus* voraginosa. Iam in huiusmodi *incilibus* facile haerent plaustra. vid. latius haec disputantem Salmas. ad Solin. f. 512,

Incinctus, Acad. II, 28.

Incipere, Tusc. I, 59; Off. I, 37.

Incise, vel *incisim*, Or. 63; ibid. 67.

Incisio. Or. 61, *incisiones* ambitus, sunt partes periodi.

Incisum, κόμμα, Orat. 62; hinc *incise* scribere est per commata, ibid. 63, i. e. singulis membris, sine periodis.

Incisus, carmen incisum in sepulchro, de Sen. 7; sic est, Pis. 29; Verr. IV, 65; Balb. 23; Font. 14. Palmo incisus, de Div. I, 39.

Incitamentum, Arch. 10.

Incitare, augere, propagare. Or. III, 6, *incitatur* ea ratio, i. e. invalescit. Or. I, 20, *incitare* celeritatem. Cf. Ligar. 4. Sic Tacit. A. III, 25, *incitare* poenas: quod frustra nonnulli tentarunt. Add. Or. II, 44; Or. I, 12; Nat. D, II, 40; ad Div. XII, 2; Att. II, 16.

Increbrescere ad Div. VII, 20; Or. 7; ibid. 20.

Incredibilis, Parad. 4; Att. XIII, 23; ibid. XV, 4; Or I, 38.

Incredibiliter, de Sen. 15; Or. II, 6.

Incrementum, de Sen. 15; Fin. II, 27.

Increpare, Mur. 10, simul ac *increpuerit* suspicio tumultus. Catil. I, 7, quidquid *increpuerit*, Catilinam timeri.

Incubare, Cluent. 26.

Inculcare, inserere; sed fere in deteriorem partem accipitur. Off. I, 31, Graeca verba *inculcare*, h. e. sermoni ubique immiscere. Or. 69, *inculcare* inania verba, quasi complementa numerorum. Or. 45 extr. *inculcabit*que leviora, h. e. passim firmis immiscebit. — Or. II, 5, qui se auribus nostris *inculcant*, h. e. qui nobis ad satietatem usque disputant.

Inculcatus. Att. XVI, 3, σύνταγμα retractatius, crebris locis *inculcatum* et refectum: h. e. cui passim aliquid additum est, ut fit in retractandis scriptis. ad Brut. ep. 16, tradita atque *inculcata* libertas.

Incultus, de pictura, Or. 11.

Incumbere. Or. II, 79, oratio *incumbit* inclinato: h. e. eum impellit, ut plane nobiscum sentiet, faciat, quae volumus, quum iam sponte non esset a sensu et voluntate nostra alienus. vid. *impellere*. Or. III, 14, quocumque *incubuerit*, h. e. in quamcumque partem commovere auditorem voluerit. — ad Q. fr. I, 1, praesertim quum hi mores ad ambitionem *incubuerint*. Eadem constructio, sed in alia re, et alio sensu, est pro Mur. 26, magna est comitiis consularibus repentina voluntatum inclinatio, praesertim cum *incubuit* ad virum bonum, etc. — Att. V, 13, in Caesaris cupiditates *incubui*, te auctore; h. e. eas iuvi. — Q. fr. III, 8, se perfecturum, ut illo Caesar *incumbat*.

Incunabula, Att. XII, 15. Metaphorice sumitur, Or. 1; ibid. 13; Verr. IV.

Incurrere, incidere, et multis quidem modis. Att. VII, 7, tua λῆψις in quem diem *incurrat*, nescio. Off. I, 9, in alterum genus iniustitiae *incurrunt*. Conf. Planc. 38. Leg. I, 3, *incurret* etiam (in scribendo) in annum suum. Or II, 42, *incurrere* in aliquid casu. — Att. V, 4, modo ne ille exceptio in aliquem *incurrat* bene de nobis meritum: i. e. offendat, obsit. — Agr. II, 30, privati agri, qui in publicum *incurrebant*.

Incursare. Att. XII, 4, *incursabit* in te dolor meus, non iure ille quidem, etc. h. e. tibi molestiam creabit.

Incursio seditionis Cluent. 37, i. e. impetus, vis. — Rabir. perduell. 13, fragm. nov. *incursiones* hostium.

Incurvare, Fin. II, 11.

Incurviscere, Tusc. I, 28; Or. III, 38, est haec scriptura a Lambino. Codd. ms. et edd. vett. habent *incurvescere*: quod unice probat Boherius ad Tusc. l. c.

Incurvus, Verr. II, 35.

Incus, Nat. D. I, 20, Or. II, 39.

Index ad Mur. 24, Graevius quaerit, qui sint *indices*, idque se negat scire. Verba sunt: Catilinam vallatum *indicibus* atque sicariis. Sic sunt etiam Sull. 25, Lentuli societates cum *indicibus*. Verum nec hic, nec illic locum huic verbo putat, sed latronibus, aut simili generi. Lambinus coniiciebat, *audacibus*; quia c. 28, crudelitas et audacia iunguntur. Sed praeter haec etiam alio loco animadverti, ubi hoc verbum sic est, ut in his: v. c. Sext. 44, septus armatis *indicibus*. Salva igitur res est. *Indicis* verbum Ciceronis temporibus convicium et nomen

hominis perditi fuit, et nocentis; ut, in primis sub imperatoribus, nomen delatoris et cognitoris. vid. Gron. Sest. IV, 3. Scil. quemadmodum quidam delatoribus et cognitoribus, quadruplatoribus utebantur, ut aliis litium calumniis molestiam crearent; sic homines seditiosi conducebant egentes, et imprudentes, perditosque, ut per eos bonos cives vexarent, quum eos in concionibus producerent, ut ab se interrogati conficta crimina et invidiosa proferrent, quibus populum in eos concitarent, aut in senatu, ut huiusmodi res ederent. vid. Vatin. 10, 11; Flac. 38; Sext. 63; ad Q. fr. II, 3; Sueton. Caes. 17, 20. Simile quid accidit in verbo *divisor*, de quo supra. — titulus. Att. IV, 16, parantur orationibus *indices* gloriosi.

Indicare pretium dicere. Off. III, 13, ut sibi fundus, cuius emtor erat, semel *indicaretur*.

Indicere, Fin. V, 10; Catil. III, 6; Dom. 16; Or. II, 37; Verr. III, 4; Phil. V, 12.

Indicium, quod indices ediderant. Sull. 15, lege *indicium* — praemium *indicii*, Vatin. 11. Rosc. Am. 37, *indicii* partem capere. — delatio nominis, partes accusatoris. in Caecil. 11, si tibi *indicium* postulas dari.

Indictus, denuntiatus, Off. I, 11; Verr. V, 31. Non dictus, Leg. I, 15; ad Div. V, 2.

Indidem, Rosc. A. 27; Or. III, 40.

Indifferens, Fin. III, 16.

Indigens, Off. II, 15; de Am. 9.

Indigentia, Tusc. IV, 9; de Am. 9.

Indigere, Or. I, 34; ad Div. XII, 11; Oecon. 1.

Indiges, Or. II, 46.

Indignari, Inv. II, 18; ad Div. IV, 11.

Indignatio, Inv. I, 53.

Indignitas: propria significatio est, qua opponitur dignitati, ut Orat. II, 32. in Caecil. 19, quorum nemo propter *indignitatem* repudiatus est: h. e. quia *indignus* esset accusatoris munere, idque sustinere non posset. — Dicitur deinde active de eo, qui facit, quae non debebat in hominem se multo meliorem: unde *indignitas* hominis dicitur, de humilitate, sordibus, et turpitudine generis, sortis, vitae. Vatin. 1, quid tua *indignitas* postularet: et sic est illa oratione aliquoties. Deiot. 1, accusatoris *indignitas*; erat enim servus: de quo est etiam Verr. IV, 50. Pison. 11, frons tua *indignitate*. Hinc porro transfertur ad res, earumque turpitudinem, foeditatem exprimit. Mur. 25, neque tamen satis severe, pro *indignitate* rei, decrevit. — Sed dicitur etiam passive, si quis *indignis* modis tractatur, iniuria, contumelia afficitur, qua dignus non erat. ad Div. VI, 11, quum omnem illius conveniendi *indignitatem* pertulissem. Sic saepe et Cicero, et Livius. — Quia non potest non *indignatio* nasci ex utraque *indignitate*: inde fit, ut vel pro *indignatione* dicatur, vel saltem eius significationem assumat aliquam. Sic accipi potest illud ad Attic. X, 8, tacita esse poterit *indignitas* nostra? Exempla e Livio multa habet Menkenius, Observ. L. L. p. 485.

Indignus, Vat. 7, *Indignum* dicitur quod turpe est et intolerandum, Verr. IV, 35; Quint. 2; ibid. 31.

Indiligenter, Att. XVI, 3.

Indiligentia, Q. fr. I, 2.

Indiserte, Or. III, 35; Fin. III, 4.

Indissolubilis, de Univ. 11.

Individua, int. corpuscula, atomi, Fat. 11; Nat. D. I, 23; ibid. III, 29; Fin. II, 23.

Indocilis, Acad. II, 1; Nat. D. I, 4.

Indocte, Nat. D. II, 16.

Indoctus. Fin. I, 8, *indoctum* fuisse Epicurum; sc. quia reliquas partes eruditionis politiores non attigerat. Ad Divers. XIII, 1, Atticus valde diligit Patronem, valde Phaedrum (Epicureos) amavit: non quo sit ex istis; est enim omni liberali doctrina politissimus.

Indolentia, Off. III, 3; Fin. II, 4.

Indolere, Phil. II, 25.

Indoles, Or. I, 29; Phil. XI, 13; Coel. 17; Or. 13. — De oratione dicitur Or. 30.

Indomitus, Her. IV, 46; Rosc. Am. 14; Verr. I, 24; Cluent. 6.

Indormio, negligens sum in re aliqua. Q. fr. II, 15, in isto homine colendo tam *indormivi* diu. Phil. III, 14, si *indormierimus* huic tempori.

Indotatus, Or. I, 55, ars indotata.

Induciae, Att. VII, 16.

Inducere, afferre. Inv. I, 36, *inducere* approbationem. ad Div. XI, 22, causam *inducere* — commemorare. Dom. 34, Att. XIII, 19, sermonem alterius *inducere*. Cf. Coel. 23. — referre in rationem. ad Div. III, 10, rationes, in quibus, quantum legatis datum, *induxit*. Cf. Verr. I, 44; Agr. II, 36. — delere. Dom. 4; Att. VII, 28, *inducere* SCtum. Att. XIII, 14, *inducere* nomina. — decipere. Phil. II, 32, Dolabella qui tum est impulsus, *inductus*, elusus. Cf. Att. III, 15; IV, 5, et Broukh. ad Tib. I, 7, 1. In animum *inducere*, Sull. 30; Cluent. 15. *Inducere* pro illinere sumitur; Verr. I, 55; Inv. II, 50; Her. I, 23.

Inductio, Inv. I, 31; Top. 10, quid sit? — N. D. II, 60, *inductio* aquarum. Q. fr. I, 1.

Inductus, adhibitus. Coel. 11, *inducta* oratio ad criminandum. — inventus, receptus in philosophiam. Acad. II, 33, *inducto* et constituto probabili. Tusc. I, 26, quinta natura ab Aristotele *inducta*. — inceptus, ortus. Tusc. II, 3, sermo *inductus* a tali exordio. — commotus, Mur. 30; Quint. 3. — deceptus, Planc. 24.

Inductus (subst.), Herenn. III, 37, *inductu* alieno facere quid.

Indulgens. Cluent. 5, *indulgens* est nomen maternum. Tusc. III, 6, Leg. I, 13; Or. 47.

Indulgentia, facilitas concedendi, quae quis petit, desiderat, cupit, quibus delectatur. Leg. I, 23, animus ab obsequio *indulgentia*que corporis discessit. Verr. I, 44, filiarum *indulgentia* commoveri. ad Div. X, 24, observantia, *indulgentia*, assiduitate memorem me tibi probare. Add. post Red. ad Quir. 1; Att. X, 4; Or. II, 40.

Indulgere, Att. X, 4; de Am. 15; Verr. III, 24; ad Div. XVI, 18; Tusc. IV, 18.

Induo. de Div. II, 19, venti se in nubem *induerunt*. Tusc. I, 38, habes somnum imaginem mortis, eamque quotidie *induis*. — Impedire se, irretire. Verr. II, 43, dum se expedire vult, *induit* se. Div. II, 47, *induitis* vos in eas captiones, etc. Cf. Verr. V, 29; Mur. 25, Acad. II, 6. — *induere* vestimenta, Tusc. II, 8; Att. XIV, 23; Off. III, 9; Fin. II, 23; Or. III, 32; Nat. D. II, 24; Sull. 27. — suscipere, Tusc. I, 30; Off. III, 10.

Induperator, imperator, de Div. I, 48.

Indurare, Fragm. Inc.

Industria, quomodo a diligentia differat, v. in *diligentia*. — in primis dicitur apud Ciceronem de studio agendarum in foro controversiarum, et labore, qui in eo sumitur, Sext. 65; Mur. 7, 40. — Verr. III, 4, odistis hominum novorum *industriam*.

fert in negotiis alterius gerendis, voluntarius amicus, ut paulo post dicit. Alii male corrigunt *ingerere*, vel *inserere*, ut bene iudicat Hemsterhusius ad Lucian. I, p. 350. Sull. 19, quibus regionibus se *inferebat*. Balb. 10, se in periculum capitis *inferre*.— Or. II, 53. misericordiam *inferre*, de oratore, quum incipit movere misericordiam. — Manil. 22, *inferre* alicui causam belli.

Inferus, Tusc. I, 26; Att. IX; 3; Or. III, 19.

Infeste, Quint. 21.

Infestus. Att. IX, 16; XVI, 1, *infestum* habere mare. Add. Inv. I, 15; ibid. II, 37; Coel. 4; Phil. X, 10; Verr. I, 5; Cat. I, 7; Rosc. A. 34.

Inficio, imbuo, erudio. Fin. III, 2, *infici* iis artibus. Att. I, 13, vereor, ne hoc, quod *infectum* est, serpat longius. Sive hoc *infectum* de macula capias, sive cum Gronovio interpreteris, peste, tabe contactum, improprie dicitur. Nam macula *inficit*, non *inficitur*; nec quod tabe *infectum* est, sed tabes, pestis serpit.

Inficetus, Coel. 29.

Infidelis, Q. fr. I, 4; Off. III, 21.

Infidelitas, Tusc. V, 22; Mil. 26.

Infidus, de Am. 18; Prov. Cons. 13.

Infigere, de Div. II, 31.

Infimus, Tusc. V, 24; Q. fr. II, 5; ibid. II, 14; Leg. III, 8; Off. I, 13.

Infinitas, Tusc. V, 36; Acad. II, 37; Tusc. V, 39; Nat. D. I, 26.

Infinite, Or. 36, paene *infinite* in perorando, i. e. non per intervalla, sed continenter, et per totam perorationem, Parad. VI, 3; Or. 68.

Infinitio, Fin. I, 6, ἀπειρία.

Infinitus, Or. I, 31, *infinitae* rei quaestio: h. e. seiunctae a circumstantiis personarum et temporum, quae uno verbo causa dicitur. vid. Or. II, 15. — *infinitum* dicitur etiam quod nullos temporis locorumque terminos certos habet: ut Verr. III, 91, et illud *infinitum* Antonii imperium senserat Sicilia. vid. Ind. Hist. in *M. Antonius Creticus*. Sic, quamquam paullo aliter, Agr. II, 13, *infinita* potestas. Add. Gronov. ad Liv. III, 9. — Compar. *infinitior* est Top. 8. Add. de Div. II, 50; Acad. II, 37; Nat. D. I, 9; Or. I, 1; ibid. II, 34; Att. XII, 20; Balb. 27; Off. I, 16.

Infirmare, refutare, in Caecil. 9; Rosc. Am. 15, Acad. II, 6; Caecin. 18; Rosc. Com. 15.

Infirmatio, Agr. II, 4, *infirmatio* rerum iudicatarum, Inv. II, 11.

Infirmatus, debilitatus, Pis. 19, sententia *infirmata*, Caecin. 13.

Infirme, ad Div. XV, 1, *infirme* animatus.

Infirmitas, Rosc. A. 4. *infirmitas* animi, de timore. ad Div. VI, 7; alterum laudare, de quo quidquid detrahas, necesse est aut *infirmitati*, aut invidiae assignetur: h. e. ingenii imbecillitati.

Infitialis quaestio, Top. 25.

Infitiari, negare, Att. IV, 3; ibid. 47; Quint. 23; Partit. 14; Sext. 22.

Infitiatio, Or. II, 25; Partit. 29.

Infitiator, unde petitur, Or. I, 37. — malus debitor. Catil. II, 10, *infitiatores* lenti.

Infixus. Part. 2, *infixa* rebus ipsis argumenta. Alibi *insita innata*. Sic est, Cluent. 6; Nat. D. I, 19; Cat. IV, 11. — de corporibus dicitur, de Univ. 10; Tusc. V, 24; Nat. D. II, 10.

Inflammare, augere. Marcell. 10, *inflammare* odium. Cf. Act. I in Verr. 1. Prov. C. 10, *inflammare* in amicos, est adversus amicos excitare. Hoc sensu est, Tusc. I, 6; Tusc. I, 29; ad Div. I, 7; Fin. I, 16; Or. I,

quum de arte dicendi scripsisset, irridetur, ut non rhetor, sed ut pictor, qui non tam librum scripserit, quam *infulas* pinxerit; etenim, reor, *infulae* pingi solebant. Haec ille. Pearsius autem nihil de hoc loco dicit. Quia mentio fit puerilium deliciarum, mihi videtur alludi ad pupas et plangunculas, quae sunt puerilés deliciae, ab iisque studiose et magnifice, pro captu suo, ornari solent, adeoque etiam *infulis* quae non modo sacerdotum, sed etiam regum ornamenta sunt.

Infundere venenum, Phil. XI, 6; Tusc. I, 25. — inferre, Leg. III, 14; Or. II, 74; ibid. 87. — immiscere, Brut. 16; ad Div. IX, 15.

Infuscare, corrumpere, Brut. 74, quos non barbaria domestica *infuscaverat*, recte loquebantur. — Polluere, Tusc. III, 12; Planc. 9.

Ingemere, Tusc. V, 27; Sext. 69; Att. VII, 23; Phil. II, 26.

Ingenerare, Off. I, 4; Rull. II, 35; Leg. I, 8.

Ingeniose, Acad. II, 27.

Ingeniosus, praeclaris animi dotibus instructus, Fin. V, 13; Tusc. I, 33; Rosc. C. 11; Tusc. IV, 14. Inprimis dicitur de homine diserto, sic, Rull. II, 5.

Ingenium, Fin. V, 13, quid significet. — Rosc. A. 22, nec *ingenio* accusatoris res iudicatur: h. e. non ex oratione eius, qua crimen auxit, et omnibus coloribus veri infecit. Add. Off. I, 31; Brut. 80; Or. I, 25; ibid. II, 35; Balb. 1; Rull. III, 2.

Ingens, Or. III, 19; Verr. III, 46.

Ingenue, liberaliter, Fin. III, 11. — Sincere, ad Div. V, 2; Att. XIII, 27.

Ingenuitas est eorum, qui liberis parentibus nati sunt, quorumque nemo iustam servitutem servivit. Verr. I, 58, *ingenuitatis* signum. v. *bulla*.

Ingenuus, liberis parentibus natus, Fin. III, 17; Or. I, 34; Phil. II, 41; Her. V, 8; Flacc. 34; Brut. 75; hinc dicitur animus *ingenuus*, de Am. 18; Or. II, 3; Brut. 67; ad Div. V, 21; ibid. II, 16. Hinc etiam dicuntur studia *ingenua*, Or. III, 6; ibid. 32; Fin. V, 8; Off. I, 42.

Ingerere, Att. XI, 6.

Ingignere, Nat. D. II, 48; Fin. II, 14.

Inglorius, Tusc. III, 34; ibid. 21; Leg. I, 2.

Ingrate, Deiot. 14, ingrato animo.

Ingratificus, Sext. 57.

Ingratiis, ἀέκητι, ἀκουσίως, invito, non libenter. Quint. 14; Tull. I, fragm. nov.

Ingratus, Att. VIII, 4; ibid. IX, 2; Mil. 30; ad Div. V, 5.

Ingravescere, debilitari. de Sen. 11, corpora defatigatione et exercitatione *ingravescunt*. — augeri. ad Div. IV, 4; studium hoc (sc. philosophiae) *ingravescit*.

Ingredi, aggredi, incipere. Senect. 14, illum lux, aliquid describere *ingressum*, oppressit. Acad II, 6, quod nos facere *ingredimur*. de Rep. II, 1, *ingressus* est sic loqui Scipio. Cf. Top. Init. Add. Burmann. ad Virg. G. II, 175. *Ingredi* dumum, Phil. II, 27; Catil. III, 2; Caecin. 8; de Sen. 10; Tusc. I, 31; Rab. Perd. 7; ad Div. X, 17; Att. II, 23; Fin. V, 2; Or. I, 61. — aliquid suscipere, Off. III, 2; Brut. 96; ad Div. II, 3; Planc. 3; Pat. 2; Or. II, 53; ibid. III, 36; Rab. Post. 2; ad Div. II, 25.

Ingressio. Phil. V, 4, *ingressio* fori. — pro principio disputationis sumitur, Or. 3; ibid. 59.

Ingressus, sensu proprio, Nat. D. I, 34; Pis. 24. — de oratione dicitur, Or. I, 35.

riant libri. Et alia exempla affert Lambinus. Consensu omnes libri habent *iniquos* nostros, c. 23. Cf. ad Brut. 4; Or. 70; ad Div. I, 5.

Inire. Agr. II, 25, *inietur* (*inibitur*) ratio. v. Graev. ad h. l. *Inire* domum, Deiot. 3; Rosc. A. 48; Arus. Resp. 18. — suscipere, Phil. III, 4; Nat. D. II, 48.

Initia naturae, Fin. II, 42; III, 6. v. *commendatio*, *elementum*. — Acad. II, 36, *initia* mathematicorum, quibus non concessis digitum progredi non possunt: sunt postulata et axiomata. —mysteria, Leg. II, 14, v. *mysterium*.

Initiari, admitti ad mysteria, Cereris, Tusc. I, 13; Nat. D. I, 42; Leg. II, 15; Verr. V, 72. — consecrari, Catil. I, 6.

Initiatus, Tusc. I, 13, ad mysteria admissus.

Initium, Tusc. I, 38; Brut. 34; Att. III, 23; IX, 11.

Iniectus, sensu proprio, de Div. I, 27. Metaphorice sumitur, Mur. 24; Rull. II, 29; Caecin. 29; Cluent. 28.

Iniicere, mentionem facere, dicere, edere. Att. XVI, 5, Bruto quum saepe *iniecissem*, etc. Cf. Quint. 21. Dom. 6, imperitis *iniecerat* nomen meum. — Nat. D. I, 20, in quam se animus *iniiciens* et intendens, etc. Hinc defendi potest lectio, Tusc. IV, 6, in quam *iniecta* est inflammata libido: ubi Davis. ed. sec. correxit *inlecta*.— ad Divers. VII, 16, nunc in hibernis *iniectus* esse videris; itaque te commovere non cures. Simile est Dom. 24 extr. se in medios hostes *iniecisse*, pro coniecisse. — Verr. V, 9, nisi existimatis hominem sine aliqua causa *iniectum* esse ad tam incredibile crimen. Graev. *electum*. *Iniectum* potest significare *editum*, ut supra: *iniecerat* nomen meum imperitis, pro ediderat. Editi dicuntur etiam delati: nam delatores edunt nomina eorum, quos deferunt. vid. *edere*. Apollonius delatus erat apud Verrem, quasi servos haberet, qui bellum facere vellent.

Iniucunditas, Nat. D. II, 55.

Iniucundus, ad Div. XI, 6; Q. fr. III, 8.

Iniungo. ad Div. XI, 13, ne quod detrimentum reipubl. *iniungant*.

Iniuratus, Sull. 11; Off. III, 29; Act. I, in Verr. 10.

Iniuria. Quint. 21, praetor *iniuriam* decernebat, Caecin. 12; Off. I, 13.

Iniuriose, Manil. 5; Q. fr. I, 1.

Iniuriosus, Her. II, 12; ibid. IV, 25.

Iniurius, Off. III, 23.

Iniussu, Tusc. I, 30; Inv. I, 33; Quint. 26; Att. XIII, 21.

Iniuste, Fin. I, 16.

Iniustitia, Off. I, 7; Tusc. IV, 18; Nat. D. III, 20; Off. I, 13, 14.

Iniustus, nimis magnus, gravis. Or. 10, *iniustum* onus imponere. Sic et Virgilius dixit, G. III, 347. — contra quod aequum est, Or. II, 50; Leg. II, 5.

Innasci. Nat. D. II, 23, ratio *innascitur*: sic Off. I, 19.

Innatare, Nat. D. II, 48.

Innatus, Nat. D. I, 17; Fin. IV, 2; ibid. II, 34; Verr. V, 53.

Innocens, qui nihil nocet, Tusc. V, 14; Verr. IV, 3; Rosc. A. 20. — Epistola *innocens*, ad Div. VII, 19.

Innocentia, Tusc. III, 8; Caecil. 9; Or. 65.

Innovare. Pis. 37, *innovare* se ad suam intemperantiam.

Innuere, Her. IV, 26.

Innumerabilis, Nat. D. I, 10; ibid. I, 20; Or. II, 32; Acad. II, 40.

Innumerabilitas, Nat. D. I, 26.

Innuptus, Or. III, 58.

Inobscurare. Phil. IX, 5, nulla *inobscurabit* oblivio.

tiones atque emendationes, difficile est enumerare. Olivetus, novem doctorum hominum sententiis commemoratis, ipse legit *scientiam*, atque ita verba, de quorum sensu quaeritur, interpretatur; *que la philosophie doit porter sur des principes évidemment connus*; approbante Buherio. Sed non erat, quare sic se verum verborum sensum vidisse existimaret. Nam si quis academicae disciplinae rationem consideret, quae nihil certi esse ac percepti contendit, et hanc interpretetionem cum sequentibus comparet, facile intelligat profecto, longe alium his verbis vim esse subiiciendam. Vidit hoc vir doctissimus, qui in Miscell. Observatt. vol. III, t. II, p. 154, quanquam interpretationem Oliveti viderat, tamen novam sententiam proposuit. » Socrates, ait, a quo academici profecti sunt, in cuius auctoritate certe libenter delitescebant, is igitur dicere solebat, se unum hoc scire, quod nihil sciat. Ideoque inter academicos receptum esse *potuit* (cur non potius, *fuit?*) hoc placitum: ἀρχὴν τῆς φιλοσοφίας εἶναι τὴν τῆς ἀγνοίας γνῶσιν ». Haec omnia recte. Quid ergo? » Censeo legendum: *inscientiae scientiam* ». Qua sensum, non male; sed emendatione nil opus. Abbas Morellius, in *Eléments de la Critique*, p. 68, corrigit *solertiam*. Male. Alius vir doctus eodem loco commemorat coniecturam docti hominis, nescio cuius, e Bernardi Novis Reip. Liter. qui legebat, *principium philosophiae esse scepsim*: sed sibi, cui se nondum expediat, tamen placere maxime ostendit Baelii coniecturam, qui reponi volebat: *Principium philosophiae non esse scientiam.* Viderunt viri doctissimi veram loci sententiam, sed praeter rem medicas ei admoverunt manus. Scilicet *inscientiae* verbum duplicem vim habet apud Ciceronem: vulgarem alteram, quae neminem fugit; alteram vero remotam ab usu plebis, eamque in nullo Lexico, quod sciam, commemoratam. Ea est, Acad. I, 11: Si quid ita erat comprehensum, ut convelli ratione non posset, scientiam; sin aliter, *inscientiam* nominabat Zeno: ex qua exsisteret opinio, quae esset imbecilla, et cum falso incognitoque communis. Hanc *inscientiam* defendebant academici, qui nihil statuebant esse perceptum, h. e. ita comprehensum, ut convelli ratione non posset, Acad. I, 6. Itaque hanc summam legem et principium totius philosophiae putabant, nihil certo sciri, nihil percipi posse: contra quos coorti stoici scientiam menti humanae, et perceptionem comprehensionemque asserebant. Quare quum Cicero, id quod inter omnes constat, academicam rationem sequeretur, vel illam philosophorum de natura deorum dissensionem confirmare *inscientiam* academicam existimabat, et academicos propterea prudenter, quum omnia incerta sint, assensionem ubique cohibendam putare. Haec ex prolusione ann. 1737 ab Ernest. edita, qua varios locos in libris de Nat. D. emendat et illustrat.

Inscite, de Div. II, 13; Fin. III, 7.

Inscitia, imprudentia, Off. I, 34. — Ignoratio, de Div. I, 52; Fin. II, 11; Brut. 47; Leg. I, 2; Or. I, 22; Nat. D. I, 31; Off. I, 40.

Inscitus, Nat. D. II, 13; de Div. II, 62.

Inscius, scientia destitutus, Brut. 85; Fin. V, 19; Leg. II, 5. — Dicitur *inscius* is qui ignorat aliquid geri, Planc. 16; Phil. IX, 5.

Inscribere, tribuere. Tusc. V, 26, *inscribere* sibi nomen philosophi. Pro

pronomine *se*, et Graev. ad Verr. III, 68.

Insinuatio, pars aut genus exordii. Herenn. I, 4, 6; Inv. I, 17.

Insipiens, Fin. II, 15; de Am. 15; de Sen. 22; Phil. XII, 2.

Insipienter, de Sen. 19.

Insipientia, Tusc. III, 5.

Insistere, immorari. Verr. III, 47, *insistere* singulis peccatorum gradibus, i. e. consistere. Fin. V, 25, quum paullum *institisset*.—constitutum esse. Sext. 67, in tanta gloria *insistentes*. Or. III, 41, *insistere* iugo imperii, h. e. habenas imperii tenere: ab aurigis sumptum est. — fungi. Or. III, 45, quonam modo tantum munus *insistemus?* — Or. III, 49, oratio *insistit* interius: op. quum periodos plenas non habet, neque aures implet. Or. 51, quid est, cur claudere aut *insistere* orationem malint, quam cum sententia pariter excurrere ? — de suspensione assensus. Acad. II, 33, ille in reliquis rebus non poterit *insistere*.

Insitio, de Sen. 15.

Insitivus, de Rep. II, 19, *insitiva* quadam disciplina doctior facta civitas. Iam Cic. Sext. 48, *insitivum* Gracchum.

Insitus. *insita* dicuntur interdum, quae nobis propria sunt, quae ita insederunt opinione aut consuetudine tenaciter, ut innata esse videantur. Tusc. IV, 11, opinio penitus *insita*. Off. III, 32, ut esset *insitum* militibus vincere. Cf. Pison. 7. — Fin. IV, 12, differunt *insita* et innata. — internus. Mur. 14, *insita* virtus, i. e. interna, ut iustitia, fides, cui opponitur ibi eloquentia, scientia rei militaris, etc.

Insolens, imperitus, Or. I, 48; Sext. 56. — Inexpertus, Att. II, 21 — Insolitus, Or. 8; Marcell. 3; Rosc. A. 8; Or. II, 84; ibid. 87.

Insolenter, raro, Inv. I, 28. — superbe. Tusc. IV, 17; Att. I, 13; Phil. IX, 3. — moleste, Or. 52.

Insolentia dicitur, ut insolens, non solum ratione rerum inusitatarum et insolitarum, ut Deiot. 2, sed etiam ratione hominum, qui insueti sunt alicuius rei. Rosc. A. 31, propter *insolentiam* fori iudiciorumque. Pis. 11, *insolentia* rerum secundarum. Add. Rosc. A. 31; Or. III, 13; Brut. 82. superbia, Inv. I, 28; Or. II, 52; ad Div. X, 1.

Insolitus, Tusc. I, 24; Brut. 81; Sext. 9.

Insomnium, de Sen. 13.

Inspectio. Phil. II, 32, pro spectione. Sed Graevius post Ferrarium et alios recepit *spectio*, quod verum est. Inspicere at *inspectio* aruspicum est, non augurum.

Insperans, Or. I, 21.

Insperatus, Catil. II, 9; Phil. X, 11; Tusc. III, 13; Her. I, 8.

Inspergere, de Div. II, 16.

Inspicere, aliquid exigere, examinare. Caecin. 21, tanquam si arma militis *inspicienda* sint, ita probet armatum. ad Div. IX, 7, *inspicere* praedium, dicitur de emturis praedium aliquod. Or. 11; Fin. III, 9.

Instabilis, Her. II, 23.

Instans, Tusc. IV, 6; Or. II, 25.

Instantia (subst.), Fat. 12, praesentia temporis.

Instar, semper aliquam magnitudinem indicat apud optimos scriptores, et Ciceronem. Verr. V, 34, navis orbis *instar*. ad Div. IX, 6, *instar vitae*. Offic. III, 3, ut vix minimi momenti *instar* habeant. Rab. perd. 8, mortis erat *instar*. v. plura ap. Burm. ad Ovid. Her. XVI extr.

Instare, coepisse, incipere, praesertim in perfecto. ad Div. X, 16, flagitare senatus *institit* Cornutum. ubi v.

Graev. Or. III, 1, pignoribus ablatis Crassum *institit* (s. instituit) coërcere, v. plura ap. Drakenb. ad Liv. XXX, 12. Add. Her. II, 23; ad Div. X, 16; Or. III, 1; Font. 1; Planc. 19; Pis. 27; Catil. II, 6; Att. I, 15; Inv. II, 11.

Instaurare, renovare, Act. 1, in Verr. 4; Q. fr. II, 6; Att. I, 10; de Div. I, 26.

Instauratio, Arusp. Resp. 11.

Instaurativus. Div. I, 26, *instaurativi* ludi, qui de novo habentur, quod primi aliqua re funestati sunt; unde etiam *instaurare* ludos, ibid.

Instigare, incitare, Her. III, 15; Pis. 11.

Instigatio, Her. II, 30.

Instillare, Tusc. II, 10; de Sen. 11.

Instimulator seditionum, Dom. 5.

Instinctus, Verr. V, 72.

Instinctus (subst.), Tusc. I, 26; de Div. I, 18; ibid. I, 34.

Institio, vid. in *institutio*.

Instituere. Mur. 9, *instituere* actionem, idem est, quod informare, de quo supra. Cf. Phil. IX, 5. — constituere, inducere. ibid. 28, miseram conditionem *instituet* periculis hominum. Sic est Font. 3; Flacc. 14; Quint. 3; Or. I, 19; Verr. IV, 9; Cluent. 6; ad Div. XIII, 6; Or. I, 53. — Erudire, Coel. 17; de Sen. 9; Quint. 27; Verr. III, 67; Oecon. 1; Verr. I, 18; Mil. 4; Brut. 47, 55. — Incipere, ad Div. III, 9; ad Div. VII, 19; Or. 13; Att. IX, 22; Inv. I, 31; Leg. I, 3.

Institutio. Tuscul. I, 25, progressiones *institutiones*que stellarum. Hanc vocem nullum idoneum sensum habere viderunt viri docti. Quidam legunt *institiones*, quod receptum est in Davisianam secundam. Id habet commodam interpretationem. Nam planetae, de quibus sermo, interdum insistere, h. e. stare, videntur: unde stationes planetarum dicuntur, et ipsi planetae stationales, ap. Plin. II, 15, 16. Buherius autem legendum censet *insecutiones*, et pro *progressiones*, *praegressiones*, nixus loco Nat. D. II, 20, tum *antecedunt*, tum *subsequuntur*. Sed ibi haec verba referuntur ad solem, quem planetae modo antecedunt, modo sequuntur: hic autem de eorum cursu simpliciter et per se loquitur Cicero. Ibidem autem hae stellae dicuntur interdum ad quoddam tempus insistere. — N. D. II, 13, in omni *institutione* rerum: h. e. in omnibus rebus, quas natura instituit, fecit. — Att. I, 17, conservare rationem *institutionem*que nostram, i. e. consilium agendae rei ab initio susceptum.

Institutum, propositum, Hortens. Fragm. — ratio vitae, Coel. 20; ad Div. II, 18; Fin. IV, 15. — maiorum instituta, Pis. 18; Caecil. 2; Mur. 34; Off. I, 1; Fin. II, 1; Brut. 31; Top. 6; Inv. II, 54.

Instructio, Caecin. 15; Her. III, 10.

Instructor convivii, Sen. p. R. 6.

Instructus. Or. 5, *instructa* oratio, est apte composita, structa, numerosa. Paratus, Verr. V, 51; Cluent. 63; Pis. 2; Nat. D. II, 37; Coel. 17; Manil. 8; Phil. X, 4; Or. II, 54; Fin. I, 7; Or. I, 49; Or. I, 60; Brut. 43, 66. Idoneus, Or. III, 5; ibid. III, 8; Fin. II, 17. Eruditus, Or. 35; Vatin. 4; Or. I, 58.

Instructus, us. Or. III, 6, eodem *instructu* ornatuque comitata oratio.

Instruere. Off. II, 7, ita se *instruunt*, ut metuantur, i. e. hoc agunt. pro *instruere* dicitur etiam hoc sensu *comparare* se. hoc sensu est, Coel. 30; Att. V, 6. — disponere orationem, Brut. 89. — adornare, Rull. II, 33; Cluent. 66; Verr. IV, 27; Phil. IV, 5; Mur. 9; Catil. II, 11; Cluent. 6.

Instrumentum, materia, facultas Rabir. Post. 2, *instrumentum* bonitati quaerere. Catil. II, 5, *instrumenta* virtutis, sunt bona naturalia, quibus ad virtutem facilius pervenitur. ad Brut. 15, *instrumenta* regia, sunt honores, imperia, quibus abutuntur homines ad dominationem parandam. Add. Leg. II, 18; Verr. III, 23; Brut. 77; Att. VII, 8; Mil. 12.

Insuavis, Or. 47; de Or. II, 6; Her. III, 12.

Insuere, Rosc. A. 25; Q. fr. I, 2.

Insuetus, Att. XII, 2; Her. IV, 4.

Insula, de domo, a nulla parte aliis aedibus iuncta, sive potius, de aedibus pluribus iunctis unius domini, et ab omni parte liberis. Coel. 7, *insulam* esse venalem. Off. III, 16, Claudius proscripsit *insulam*. Cf. Fin. II, 26. v. Graev. et Manut. ad Coel. 7. sensu proprio sumitur, Fin. V, 49; ad Div. XV, 16; Mil. 27; Leg. II, 3.

Insulae, Att. XV, 4; Or. II, 54.

Insulsitas. Att. V, 11, *insulsitatem* rei ferre. ibid. XIII, 29, *insulsitas* villae.

Insulsus, homo sine sale ac sapientia, Or. II, 54; ad Div. X, 24; Tusc. I, 8; Att. XII, 31.

Insultare, in aliquem invehi, Mil. 32; Flacc. 16. — illudere, Her. IV, 39; Verr. V, 30; Nat. D. II, 29.

Insum, Or. I, 50; Nat. D. I, 42; Top. 20.

Insumere, Att. V, 17; Inv. II, 38; Att. XII, 4; Verr. III, 64.

Insusurrare, de vento, Acad. II, 48. ad aurem loqui, Verr. V, 41; Q. fr. V, 1.

Intabescere, Nat. D. III, 35.

Intactus, ad Div. VIII, 2.

Integellus, ad Div. IX, 10.

Integer. ad Div. V, 20, coll. Or. III, 4, res est in *integro*; ita dicitur, ut causa *integra*, ad Div. I, 1. — inviolabilis, vel inviolatus. Rosc. A. 38, ius *integrum*. — ad Div. X, 8, ad societatem *integerrimorum* periculorum accedere. — Or. II, 45, *integrae* sententiae, h. e. nullo fuco corruptae. — Div. I, 29, *integri* opponuntur repletis iam cibo et potu. Sic, *integra* fames, ad Div. IX, 20.

Integrare, Inv. I, 17.

Integre, Mil. 4. — *integrum* iudicium, Fin. I, 9. — de oratione dicitur, Opt. Gen. Or. 3; ibid. II, 45.

Integritas, de corpore, Fin. V, 14; ibid, 27; Tusc. V, 34. — de animo, Caecil. 9; Or. II, 9; Q. fr. I, 1. — de oratione, Brut. 35.

Integumentum, Or. I, 36, ibid. II, 86; Sen. post Red. 7; Pis. 6.

Intellectio, figura verborum, Inv. II, 33.

Intelligens, animo perspicaci praeditus, de Univ. 3; Fin. III, 5; Brut. 54; ibid. 93; Opt. Gen. Or. 4; Verr. IV, 2.

Intelligentia, Inv. II, 53; Leg. I, 46; Nat. D. I, 11; de Div. I, 32; Or. 33; ibid. I, 3. — notio. Top. 5, *intelligentia* impressa. Cf. Leg. I, 9, 10. — captus. Leg. I, 16; Orat. I, 58, *intelligentia* communis. Or. 33, *intelligentia* popularis, opponitur subtiliori, quae ex arte petitur. Hinc *intelligentia* simpliciter, Verr. IV, 21, tribuitur ei, qui de re aliqua bene iudicat, tanquam de tabulis vasis caelatis, etc. Eodem modo dicitur etiam.

Intelligere, Verr. IV, 44, 2. Cf. Burm. ad Sueton. de Grammat. c. 10. — Inv. I, 39, *intelligitur* ex se; de *axiomatis*, quae hodie vocantur. Add. Nat. D. I, 26; Or. II, 6; Att. II, 18.

Intemperans. Tusc. II, 47, est *intemperans* militaris in forti viro gloria.

Intemperanter, immoderate, Tusc. I, 3; Phil. I, 5.

14, kalend. *intercalares* priores. Hunc locum cape de mensibus *intercalariis* Caesaris. Is, quie anni ratio, propter *intercalandi* licentiam, que pontifices usi erant, perturbata erat, et ipse fastos emendare instituerat, primo instituit ennum 365 dierum; deinde, ut ante in ordinem rediret annus, fecit annum, quem vocant *confusionis*. In eo erent tres menses *intercalarii*, primus is, qui es instituto Numae in illum annum incidebat; deinde duo Caesaris integri, ioteriecti inter novembrem et decembrem. Prioris kalendee dictee sunt *intercalares* priores, alterius posteriores. vid. Sueton. Caes. 40, et Scaligeri dietribeo de hac correctione fastorum sub initium libri IV de Emendatione temporum. Similiter Livius, XLIII, 11, dixit kalendas *intercalares*. Aliud egerunt viri doctissimi, Manutius, Lambinus et elii, quum de die *intercalari* post. d. 23 febr. ceperunt, qui nunquam kalendarum nomine venit.

Intercalarius mensis, Verr. II, 52.

Intercapedo, intervellum, Fin. I, 18; ad Div. XVI, 21; ibid. IX, 22.

Intercedere, sponsorem fieri pecuniae, quem suo quis interventu alteri conciliavit. Att. VI, 1, *intercessisse* se pro iis magnam pecuniam: ubi v. Meout. Cf. I, 16; Phil. II, 18; Salmas. Mod. usur. p. 726. De tribunis quid sit *intercedere*, notum est, Or. II, 47; ad Div. I, 2. — intervenire, Verr. II, 36; Or. II, 21; ad Div. I, 9.

Intercedere, perire, Deiot, 9. — accidere, ed Div. V, 8.

Interceptio, Cluent. 60.

Interceptus, Att. I, 13.

Intercessio, sponsio in re pecuniaria. Perad. 6, 2, *intercessiones* pecuniarum. — opera eius, qui se in eliqua re interponit, mediator fit. Att. I, 4, mea *intercessio* et est, et fuit parata.

Intercessor, qui se interponit, *mediator*, ut hodie dicunt. Rosc. A. 38, isto hortatore, auctore, *intercessore*, legeti ed Sullam oon edierunt. — sponsor. ed Div. VII, 27, utinam semper tribunus esses, *intercessorem* non quaereres! Ludit in embiguitate verbi, quod et sponsorem eignificat, et tribunum *intercedentem* alicui rei, h. e. vetantem.

Intercipere, Cluent. 60; Att. I, 13.

Intercise, Partit. 7.

Intercludor dolore, quo minus, etc. Att. VIII, 8, i. e. *impedior*. hoc sensu, est, Att. VII, 9; ibid. IX, 4; Rosc. A. 38; Quir. post. Red. 5; Coel. 18. — Claudere, Reb. Perd. 1.

Interclusio, Or. III, 46.

Intercolumnium, spatium colomnis ioteriectum. Verr. I, 19; ed Q. fr. III, 1. Adi Gothofred. ad Cod. Theod. I, 45, de operib. publ. (l. XV, tit. 1.).

Intercurrere, Phil. VIII, 6. intercidere, Her. I, 8.

Intercus, Off. III, 24.

Interdicere, verbum praetorium. vid. *interdictum*. Ceecin. 8, 13. — obiter dicere, Hereno. II, 11. — etiam iubere. de Rep. I, 39, te familiae valde *interdicere*, ut uni dicto eudiens esset.

Interdictum, decretum praetoris, certis formolis conceptum, quo aliquid iubet, vel vetat: in primis in controversiis de possessionibus, quum eum, qui es aliquo loco deiectus est, restitui iubet, dooec res iudicio plana facta sit. v. Iustiniaol Inst. IV, 10, et ibi Hotomann. Caecin. 3, possessio per *interdictum* repetita. ibid. 14, huius rei *interdictum* maioribus in mentem non venisse. ibid. 31, *interdictum* quotidienum. ad Div. VII, 32, *interdictis* defeodere possessionem. Or. I, 10, *interdicto* tecum contenderent. de Rep. I, 13, *interdictum* aliquod ioter duos soles componendum, ut ita cae-

Intermundia Epicuri, Fin. II, 23; Nat. D. I, 8; ibid. II, 17.

Internecinus, Phil. XIV, 3.

Internecio, Catil. III, 10.

Internoscere, distinguere, Acad. II, 7; de Am. 23; Acad. II, 15; Rosc. Am. 20.

Internuntius, ad Div. X, 11; de Div. II, 34; Phil. XIII, 5.

Interpellare, interrumpere, Tusc. I, 8. — negotia aliena perturbare, Q. fr. II, 19. — impedire, ad Div. XI, 28; Att. XIV, 14.

Interpellatio, Prov. Cons. 8; Partit. 8.

Interpellator, ad Div. VI, 18; ibid. XV, 13; Off. III, 14; Her. II, 11.

Interpolare. Verr. I, 61, *interpolare* tabulas, int. cera: nam cera teguntur literae, quas occultare in tabulis volumus, ut fuco maculae faciei.

Interponere. Mil. 9, *se interponebat*, sc. in comitiis pro candidatis, sequestrem pecuniae agendo, quam illi promiserant. — In oratione, Her. III, 10; Inv. I, 19; Or. 67; de Or. II, 64; Verr. III, 19; de Div. II, 72; Leg. II, 12; ad Div. X, 27; Q. fr. III, 3.

Interpositio, quum verba quaedam libro iam scripto inseruntur. ad Div. XVI, 22, una *interpositio* difficilior est, de quadrimo Catone.

Interpositus, rebus et verbis *interpositis* turbatus, corruptus, Verr. III, 78, *interpositae* rationes. — Sull. 19, *interpositi* sunt gladiatores, sc. ab accusatoribus conficti sunt ad fabulam texendam.

Interpres, internuntius, mediator, per quem quid transigitur inter duos. Act. I, in Verr. 12, *interpretes* corrumpendi iudicii. Cluent. 36, nummarius *interpres* pacis et concordiae. Graevius laudat de hac voce vi Cuper. ad Inscr. subiectas Apotheos. Hom. p. 273. — Nat. D. II, 4, *interpretes* comitiorum, dicuntur aruspices, qui scil. sciunt, utrum iusta comitia fuerint, an vitiosa. Sic, Phil. V, 4, sunt *interpretes* armorum, qui iudicant, an aliquis arma ceperit contra remp. —ad Brut. ep. 10, fallaces *interpretes* ac nuntii sunt, qui res gestas ac non gestas suis *interpretationibus* in partem aliam detorquent, ut spem metumve iniiciant, aut incitent aliquem in alterum: de qua vi verbi v. Schwarzium ad Plin. Pan. pag. 44 a.

Interpretari religiones, Dom. 1, est aruspicum, pontificum, etc. qui de prodigiis, locis et rebus sacris respondent. Att. XVI, 6, me de tua liberalitate *interpretaturum*. — Rab. Post. 11, consilium ex necessitate *interpretari*, sc. quod necessario factum est, id consilio factum putare. Add. Fin. II, 7; Nat. D. III, 31; Att. XV, 28; Leg I, 4.

Interpretatio foederis, Balb. 6, vis, sententia, sic est, Or. II, 63; Off. I, 10; de Div. I, 20, 22. — Elocutio, Or. I, 6. — figura rhetorica 1, Her. IV, 28.

Interpunctio, distinctio. Mur. 11, *interpunctiones* verborum.

Interpunctum, idem, Orat. III, 46.

Interpunctus, distinctus, variegatus. Or. II, 86, *interpuncta* narratio sermonibus; cui dialogismi immiscentur.

Interquiesco, Brut. 23.

Interregnum, in libera republica fuit, quum nullus magistratus maior esset, propter dilata et obnuntiationibus crebris diremta comitia, Att. VII, 9; IX, 9; ad Div. VII, 11; Q. fr. III, 8. De *interregno* sub regibus, locus nunc classicus, de Rep. II, 12.

Interrex, Dom. 14, est magistratus extraordinarius, qui, comitiorum habendorum causa, creatur, quum magistratus maior nullus est, qui habere possit. Nomen retinuit in libera rep.

Interventor, interpellator, Fat. 1, vacuus ab *interventoribus* dies.

Interventus, interpellatio, interruptio. de Rep. I, 11, num sermonem vestrum aliquem diremit noster *interventus?*

Intervertere, avertere, intercipere. Dom. 43, *interversa* aedilitas. Verr. IV, 30, *interversum* donum.

Intervisere, invisere, ad Div. VII, 1. — inspicere, Q. fr. III, 1.

Intestato, Or. I, 40.

Intestatus, Cluent. 60.

Intestinum, Nat. D. II, 55; ad Div. VIII, 26.

Intestinus, ad Div. IV, 5; Acad. II, 15; Verr. I, 15.

Intexere, Partit 4; Att. XIII, 12.

Intextus, Her. IV, 47; Nat. D. II, 53.

Intime. Q. fr. I, 2, *intime* commendari, i. e. accuratissime. Sic interior custodia, Liv. XXIII, 19.

Intimus, accuratissimus, subtilissimus. Or. I, 21, disputatio *intima*. Cluent. 21, artificium *intimum*. — Dom. 34, non quo mihi P. Scipionis vis *intima*, privati hominis, displiceret. Dixit etiam Tacitus A. XV, 2 extr. vires *intimae*, i. e. summae, omnes.

Intolerabilis, Nat. D. II, 50; Or. 67; Att. XI, 13.

Intolerandus, Font. 16; Rull. I, 5.

Intoleranter, Tusc. II, 40; Or. II, 52; Vatin. 12.

Intolerantia, passive, Cluent. 40, iungitur cum superbia. Agr. II, 13, active, *intolerantia* regum.

Intonare, de Div. I, 47; Mur. 38.

Intonsus, Tusc, III, 26.

Intorquere. Tusc. IV, 36, alternis versibus *intorquentur* inter fratres contumeliae. Att. IX, 7; Ar. Resp. 3; Or. II, 66.

Intra, Manil. 12; ad Div. IV, 4; ibid. IX, 26.

Intractatus, indomitus. de Am. 19, *intractatus* equus.

Intrare. Flacc. 10, *intrabo* etiam magis, sc. in causam accuratius agam. Q. fr. I, 2; Fin. V, 10; Or. II, 26. *Intrare* domum, Phil. II, 26; Tusc. I, 24; Dom. 2.

Intricari, subtilius disputari, Fat. fragm. apud Gellium.

Introducere, in senatum, de Div. I, 17. — mos *introductus*, ad Div. XVI, 21; Verr. III, 82; Phil. XI, 8. — de disputatione, Fat. 11; Nat. D. I, 8; Off. III, 3. — Inducere personam loquentem, Coel. 15.

Introductio, de eo qui stupri causa adducitur, Att. I, 16.

Introferre, Verr. V, 13.

Introire, Verr. II, 28; Att. VII, 7. ibid. XVI, 11; Pis. 23.

Introitus. Caecin. 13, qui non *introitu*, sed omnino aditu quempiam probibuerit. Tull. 5, fragm. nov. *introitum* ipsi sibi manu patefaciunt.

Intromittere, ad Div. I, 9; Sull. 18.

Introspicere domum, Ar. Resp. 15. — observare, Font. 15; Sull. 27; de Div. II, 51.

Intrudere se, Caecin. 5, idem est, quod inferre se, de quo supra.

Intueri, sequi, imitari. Sext. 45, quod *intueri* debeant. Or. II, 21, *intueri* aliquem. — imperterriti animi signum, *intueri* id, quod periculum minatur, Sext. 9, tempestatem *intueri*. v. interpr. ad illud Horatii: qui rectis oculis monstra natantia Vidit. — considerare, Tusc. I, 30; Or. 8; Fin. I, 17; de Am. 7.

Intus. Verr. I, 20, *intus* canere: de citharoedo Aspendio, est sinistra manu tractare fides. v. *canere*. Agr. II, 26, proverbialiter est, suis commodis

Invidentia, Tusc. III, 9, quomodo ab invidia differat? ibid. IV, 7, 8.

Invidere (cum accus.), Tusc. III, 9. Sed locus est ex Attio, et Cicero addit, mala Latine dictum. vid. Heins. ad Ovid. Her. XIII, 137. Egit etiam de hac forma Gronov. ad Tacit. A. I, 22. Ibid. unde ductum verbum? Conf. Buber. ad h. l.

Invidia, Tusc. IV, 7, dicitur non solum in eo, qui invidet, sed etiam in eo, cui invidetur; Or. II, 70; ibid. I, 40; ad Div. I, 1.

Invidiose, Mil. 5.

Invidiosus a vita superiori, ad Div. VIII, 14.

Invidus, Or. 41; ad Div. I, 4.

Invidus, Parad. V, 1; Rosc. Com. 13; Att. VII, 13; ad Div. XIII, 63.

Inviolate, de Sen. 3.

Inviolatus, Rab. Perd. 4.

Invisere, Att. IV, 9; ibid. XII, 28; Or. I, 58; Dom. 40.

Invisus, quem videre nefas. Ar. R. 27, maribus *invisa* sacra. — *invisius* animal, de Rep. II, 26. Repetitur vox in cod. Vaticani margine, tanquam notabilis. — odiosus, Rosc. C. 7; Off. II, 9.

Invitamentum, invitatio, illecebra. Fin. V, 6; fragm. Hortens. de Rep. II, 4.

Invitare tecto et domo, Verr. IV, 11. Tusc. III, 34, *invitare* se ad miseriam, Phil. XII, 9; Mur. 35.

Invitatio. Tusc. III, 34; *invitatio* ad dolendum. Add. Att. IX, 14; Verr. I, 76; ibid. II, 34.

Invitatus. Fin. II, 31, probitas *invitata*.

Invite, ad Att. VIII, 3. *Invitius*, Or. II, 89.

Invitiatus, Fin. II, 34.

Invocatus, Nat. D. I, 38; ad Div. VIII, 8.

Invocare, Nat. D. II, 27; Or. II, 47.

Involare, Or. III, 34.

Involatus, volatus. ad Div. VI, 6, ex *involatu* alitis. Sed libri plures habent *volatu*.

Involgare, s. *invulgare*, ad Att. II, 1. v. Gronov.

Involucrum, sensu proprio sumitur, Verr. IV, 28; Nat. D. II, 14. metaphorice, Or. I, 35; Q. fr. I, 1.

Involutus, obscurus, non satis explicatus. Fin. I, 9, notio *involuta*. Cf. Or. 33.—tectus. Phil. VII, 6, bellum *involutum* pacis nomine; sed alii legunt *obvolutum*.

Involvere, ad Div. IX, 20.

Invulneratus, illaesus, Sest. 66.

Ipse, quum numeris adiicitur, indicat, non numerum certum pro incerto, aut rotundum poni, sed verum, cui nihil neque additum, neque detractum sit. Verr. II, 9, *ipso* vigesimo anno. Att III, 21, triginta dies *ipsi*. Cf. ib. V, 11; Brut. 45. ad Div. VI, 18, *ipsas* undecim legiones. — significat etiam, per se, sua sponte. Coel. 19, valeat tamen *ipsum* suis viribus. Div. I, 34, valvae se *ipsae* aperuerunt. Or. I, 24, non *ipse* aliquid a me prompsisse, sed fortuito in sermonem vestrum incidisse. Huc pertinet illud, Offic. I, 22, delapsa arma *ipsa* ceciderunt, i. e. sponte, sine vi externa; ubi male Gronovius τό *ipsa* delari vult. Sic Graeci utuntur τῷ αὐτός, Callimach. H. in Apoll. V. 4.—quum pronominibus mihi, me, tibi, te, etc. iungitur, modo in eodem casu ponitur, modo diverso. Mur. 20, in me *ipse*. ibid. 3, mibimet *ipsi*. Or. 52, se *ipse* etc. Critici saepe pro obliquo casu reponunt rectum, ut Graevius in Cicerone. Sed quia certam legem, ex qua refingant loca, non habent, saepe relinquunt obliquum casum, ubi alienus est, et rectum contra ponunt interdum, ubi obliquo opus. Ego existimo, in oppositionibus requiri obliquum,

Item, etiam quoque, Or. II, 59; de Div. I, 48. — Eodem modo, Or. 20; Att. II. 21; Or. I, 26. — vicissim, Att. XII, 14.

Iter. Leg. I, 13, *iter* huius sermonis vides. Att. IV, 2, *iter* amoris nostri et officii. ad Div. XI, 13, *itinera* multo maiora fugiens, quam ego sequens. Graeviana addit *fecit*.

Iterare. Att. XV, 13, tibi *itero* dicere. Tusc. II, 49; Att. XIV, 14, *iteradum* eadem ista mihi: ubi vid. Gronov.

Iteratio, Or. 25; Her. IV, 28.

Iteratus. Or. II, 30, ager non semel aratus, sed novatus et *iteratus*. vid. Salmas. ad Solin. p. 509 sq.

Itio, Att. XI, 16; de Div. I, 32; Her. III, 21.

Ito, ad Div. IX, 24.

Itus, Att. XV, 5.

J

Iacere, commorari aliquandiu alicubi. Att. XI, 6, *iacere* Brundisii. — in medio esse, nondum occupatum esse. Or. III, 45, sed ea *iacentia* sustulimus e medio, etc. — *iacere* dicuntur, qui minus gratiosi sunt. Att. X, 7, *iacere* Caesarem offensione populari. In primis autem, qui nullam spem magistratus consequendi habent, quum candidati sint, aut eam ipsam ob causam, quia nihil sperant, ne petunt quidem. Muren. 8, multis viris fortibus, qui... *iacebant*. ibid. 21, *iacet*, diffidit, abiecit hastas. Off. III, 20, C. Marius, quum iam septimum annum post praeturam *iaceret*, etc.— contemni, parvi duci. Phil. VI, 5, *iacet* beneficium Nuculae. Tusc. I, 2, *iacent* ea semper, quae improbantur. Rosc. Com. 1, *iacet* pecunia extraordinaria? h. e. ita negligis, ut non referas ex adversariis in tabulas? Off. III, 33, iustitia *iacet*. Acad. II, 43, virtutem *iacere*. — deminutum esse. Rosc. Com. 12, *iacent* pretia. v. Passerat. ad h. l. Sic dicuntur agri *iacere*, ad Att. IX, 8, et ap. Petron. 44. — confutatum esse. de Div. II, 51, *iacet* igitur tota conclusio. Fin. V, 28, *iacet* omnis ratio peripateticorum. — ad Div. VIII, 6, diei non potest, quomodo hic omnia *iaceant*: h. e. nihil agatur. — nil valere, nil efficere. Mil. 18, *iacent* suis testibus. — Adiiciemus etiam formas quasdam promiscue. Verr. I, 39, in oblivione *iacere*. Or. II, 15, in silentio *iacere*: de ea re, de qua nihil scriptum est, aut praeceptum. Att. X, 4, *iacere* in moerore. ad Div. V, 17, tempora in ruinis reip. *iacuerunt*.

Iacio, proprie dicitur de missilibus, in primis telis; unde transfertur ad alia, quibus aliquem laedimus, et tanquam vulneramus. Planc. 12, *iacis* adulteria. Rosc. Com. 9, *iacere* crimen. Sull. 7, *iacere* contumeliam. Or. 26, *iacere* et mittere ridiculum. — significare, denuntiare, minari. Att. II, 7, illud quid sit, scire cupio, quod *iacis* obscure. ib. 23, terrores *iacit* atque denuntiat. — edere, ostendere. Att. XV, 26, nonnullos interdum *iacit* igniculos viriles. — ponere. Agr. II, 15, gradum et aditum *iacere*.

Iactare, est motus quasi prolusionis. Tusc. II, 23, *iactare* caestum.—ostentare, insolenter se efferre, gloriari. Deiot. 10, quantos concursus facere solebat, quam se *iactare*, quam ostentare! Att. II, 21, qui antea solitus esset *iactare* se magnificentissime, etc. Flacc. 26, in hac igitur urbe se *iactent*, quam oderunt. Rosc. A. 9, in bonis Sext. Roscii se *iactantem*. Catil. II, 9, qui se imperatis repentinisque pecuniis sumptuosius insolentiusque *iactarunt*. Cf. Or. II, 58. — Hinc etiam

orator dicitur se *iactare*; item philosophus, quum argumento alicui confidit, ei immoratur, id urget, etc. Verr. V, 1, novi locum; video, ubi se *iactaturus* sit Hortensius. Fin. I, 10, in quo se *iactare* posset vestra oratio. Rosc. A. 32, quo te modo *iactares*. Cf. Flacc. 20. — venditare *se*, gratiam captare. Sest. 53, ita se in populari ratione *iactarat*. Att. II, 1, v. Graev. ad Cic. ad Div. VIII, 10. video Curionem se dupliciter *iactaturum*: quanquam ibi *iactare* dictum esse aliter puto, nempe, ut ad Div. II, 15, in qua tu non valde te *iactas*: h. e. nihil magnopere agis, quiescis. Est adeo pro placere. Brut. 66, non ita diu *iactare se* potuit, etc.—Est etiam actionis vitium, quod scil. proprium est fere iis, qui se venditant, aut sibi in aliqua orationis parte nimis placent. Brut. 60, nisi se suo more *iactavisset*, hodie te istic muscae comedissent. Verr. III, 19, *iactabit* cerviculam; de Hortensio. — commovere se, Tusc. II, 19, his tu praesentibus gemere, et te *iactare* non audebis.— Tusc. IV, 10, *iactantibus se* opinionibus inconstanter et turbide.—*Jactari* dicuntur, qui aut in turba aliqua ab uno loco in alium truduntur, ut consistere non possint (Planc. 7, *iactor* in turba. Verr. I, 26, *iactatur* domi suae); aut a maritima tempestate deprehensi sunt: Rosc. A. 26, *iactantur* fluctibus. Hinc est, quacumque ratione vexari. Planc. 23, inique se a tuis *iactatum*. Quint. 2, *iactata* et agitata aequitas. in Caecil. 14, te vero quam sit omni ratione *iactaturus*. Planc. 4, nostrum est, qui in hac tempestate populi *iactemur* ac fluctibus. Att. XI, 16, si recipior ab his... sin *iactor*. — Offic. III, 20, *iactabatur* nummus sic, ut nemo posset scire, quid haberet: h. e. pretium eius varium erat, modo maius, modo minus. — agitare aliquid, saepe commemorare. Cluent. 47, *iactare* rem in concione. — de sermonibus disseminatis. Catil. IV, 7, *iactantur* voces. — saepe, multum in re aliqua versari. Or. I, 38, *iactare se* in causis centumviralibus. — minari, denuntiare sermonibus. ad Div. VIII, 6, legem viariam alimentariamque *iactavit*. Sest. 23, terrorem suum falso *iactare*. Quint. 14, minae *iactentur*.

Jactatio, vitium animi ex arrogantia et fastu. Tusc. IV, 7, *iactatio* est voluptas gestiens et se efferens insolentius. — *iactatio* est etiam studium captandae gratiae, venditandi se alicui. Ar. R. 20, hic primus aditus ad popularem *iactationem*. Cluent. 35; Prov. C. 16, *iactatio* popularis. Or. 3, *iactationem* habuit in populo eloquentia. — de nave in tempestate. Muren. 2, e magna *iactatione* terram videre. v. *iactare*.

Jactatus. Verr. III, 61, te iam praetore *iactatum* (sc. sermonibus) crimen. 32, *iactata* res (int. in concione). Quint. 2, agitata et *iactata* aequitas. Or. I, 16, *iactatus* in opere declamatorio. Mur. 12, vulgata atque in manibus *iactata*. v. *iactare*.

Jactura, pecunia, in primis magna, largitione, mercede, aut alia ratione consumata. Coel. 16, nulli sumtus, nulla *iactura*, nulla versura. Att. VI, 1, exhausta sumptibus et *iacturis* provincia. Manil. 23, quibus *iacturis* homines in provincias proficiscantur. Cluent. 8, ipsum Aurium, non magna *iactura* facta tollendum interficiendumque curavit. Cf. Mil. 27; Fin. II, 24; Gron. de Sest. p. 284.—Att. XVI, 2, quum tanta a nobis facta sit *iactura* iuris, ad Div. IV, 5, in unius mulierculae animula *iactura* facta est.

Jactus, Cat. III, 8; de Div. II, 48.

Jaculari, Off. II, 13; de Div. II, 59.

Jaculum, Tusc. 1; Fin. IV, 9.

Jam, in transitionibus dicitur pro *deinde*; sed est interdum *statim*, *in principio*. ad Div. IV, 5; V, 2, *iam* illud, etc. Manil. 11, *iam* vero virtuti Cn. Pompeii quae par inveniri potest oratio? — pleonastice eum *nunc*. Att. I, 8, Hermae tui... *iam* nunc admodum me delectant. — distinguitur etiam a *nunc*, et est paullo minus, i. e. *mox*. Or. 63, *iam* videbimus: nunc.... dicendum est.

Jani, transitiones parviae, Nat. D. II, 27, de quibus vid. Interpr. ad Sueton. Aug. 31. — Est etiam vicus, *Jani* nomine dictus. Off. II, 25, boni viri, qui ad *Janum* medium sedent: qui sunt foeneratores. v. Manut. — Deus Romanus, Nat. D. II, 27; Off. II, 25; Phil.

Janua dicitur de foribus profanis. Nat. D. II, 27; Or. I, 45. metaphorica sumitur, Mur. 15; Planc. 3; Or. I, 47.

Jecur, Nat. D. II, 55; de Div. I, 52; Ibid. II, 13.

Jecusculum. Divin. II, 14, *iecuscula* musculorum.

Jeiune. Att. XII, 21, quis *ieiunius* dixit inimicus? i. e. magis invide, minus honorifice, ut faciunt sc. invidi. Conf. *ieiunus*. — nimis subtiliter. Or. I, 11, videmus iisdem de rebus *ieiune* quosdam, et exiliter disputavisse. Acad. II, 35, videor nimis etiam nunc agere *ieiune*, etc.

Jeiunitas, est vitium in genere tenui, quum nimis exilis et arida est oratio, Brut. 55. Est tamen ubi ubertati opponitur, et de tenui genere, etiam non vitioso, dicitur. Or. 6, alii in eadem *ieiunitate* (h. e. ut ante dixerat, in subtili et pressa oratione) concinniores, id est, faceti, florentes etiam, et leviter ornati. Conf. Brut. 82; Tusc. II, 1. — inscitia. Or. II, 3, *ieiunitas* bonorum artium.

Jeiunus, ignarus. Or. 30, *ieiunas* huius multiplicis generis aures accepimus. h. e. hoc genus tum erat inauditum nostris hominibus. — sterilis. Varr. III, 37, *ieiunus* ager. — parvus, contemnendus. ad Div. XV, 4, si non *ieiunum*, quod ego gessi. — inanis, tenuis. Or. III, 14, de horridis rebus nitida, de *ieiunis* plena est oratio tua. Brut. 30, sunt eius orationes *ieiunae*. — absurdus, ineptus, iontilis. Or. II, 16, *ieiuna* concertatio verborum. Off. I, 44, cognitio solivaga atque *ieiuna*. — invidus. Div. II, 17, illud vero pusilli animi est, et ipsa malivolentia *ieiuni* atque inanis. — qui cibo abstinuit, ad Div. VII, 26.

Jocari, Att. II, 1; Or. I, 7; Off. I, 29; de Div. II, 17.

Jocatio, ad Div. IX, 16; Att. II, 8.

Jocose, Or. II, 71; Q. fr. II, 12.

Jocosus, Off. I, 37.

Jocularis, Leg. I, 20; Fat. 8.

Joculator, Att. IV, 15.

Jocus, Or. II, 54, 71; Fin. II, 29; Off. I, 29; Att. XIV, 15; ibid. VII, 11; ad Div. XIII, 1.

Juba, de Div. I, 35; de Div. II, 31; Nat. D. II, 43.

Jubatus, Her. IV, 43.

Jubeo, de populo proprie dicitur, quum legem accipit. ad Brut. 4, senatus censuit, populus R. *iussit*. — de praetore ius dicente, quum decernit, et quidem, ut Hotomanno placet, quum ita decernit, ut recusare liceat, quum contra decernere dicatur, ubi non licet recusare. Quint. 8, quin ita satisdare *iuberetur*. ibid. *iubet* P. Quintium sponsionem facere: recusabant, qui aderant tum Quintio. Hotomanni sententiam illa ipse locus refellit; nam statim subiicit Cicero; Dolabella aut satisdare, aut sponsionem *iubet* facere, et recusantes nostros advocatos acerrime submoveri. — an *iubere* ca-

sum accusativum, vel dativum regat apud aureae aetatis scriptores, disputatur. v. Lexic. Fabr. et adde Interpretes ad Caes. B. C. III, 98; Burm. ad Ovid. Met. VIII, 752; Gronov. Duker. et Drakenborch. ad Liv. XXVII, 24. In loco Ciceronis, Att. IX, 13 init. quanquam hae mihi literae Dolabellae *iubent* ad pristinas cogitationes reverti: Corradus intelligebat scriptae, ut ad literas referatur. Malim *mihi* pleonastice additum dicere, ut in illo: vide mihi hominem, et similibus, quae ratio etiam in nostra lingua obtinet, in familiari in primis sermone. Sed cum Infinitivo activo poni, intellecto post *iubeo* accusativo personae, patet e loco supra allato e Quintiana. Add. Burm. ad Virgil. Aen. II, 3.

Iucunde, de Am. 1; Coel. 6; Deiot. 7; Tusc. V, 34.

Iucunditas (plural.) Att. X, 8, nihil mihi unquam ex plurimis tuis *iucunditatibus* gratius accidisse.

Iucundus, Verr. III, 9; Fin. II, 4; Catil. IV, 1; Att. I, 14.

Iudex. Planc. 15, *iudices* alterni. v. *alternus*. Brut. 76, *iudex* quaestionis v. *quaestio*. Add. Off. I, 31; Fin. III, 2; Or. 33; Cluent. 28; ibid. 43; Verr. II, 13; Rosc. Am. 30; Mil. 12; Verr. III, 62; Brut. 76; ibid. 84; Verr. IV, 15; Caecin. 23; Font. 6; Verr. V, 26; Lig. 10; Rosc. C. 4; Tusc. I, 5.

Iudicare, de communi hominum facultate. Div. II, 43, oculorum sensu *iudicant*. — Iudicem esse, Inv. I, 50, Flacc. 4; Verr. I, 8, etc.—velle. Att. X, 8, ab eorum consiliis abesse *iudicasti*, i. e. voluisti, constituisti. — facto ostendere, quid *iudicemus*. Tusc. V, 20, ipse *iudicavit*, quam esset beatus; ubi frustra corrigit Bentl. *indicavit*. v. in *indicium*.

Iudicatio, Inv. I, 13, quid sit? Partit. 30; ad Div. III, 9.

Iudicatum, Inv. I, 30; Quint. 7; Flacc. 49.

Iudicatus, munus iudicandi. Att. XII, 19, quod de *iudicatu* meo, etc. Sic et Corradus cepit, probante Gronovio.

Iudicatus (adj.), Inv. I, 30, quid sit *iudicatum*? ibid. religiosum et approbatum *iudicatum* quid? — constitutus, sancitus. Rabir. Postum. 4, sanctius *iudicata*. — Quint. 7, *iudicatum* secundum fratrem eius.

Iudicialis. Verr. IV, 47, *iudicialis*. iure persequi. Add. Inv. I, 5; Brut. 83; Att. II, 1; Or. II, 15; Brut. 69; Att. I, 1; ibid. XIII, 6; ad Div. IX, 18; Verr. V, 68.

Iudiciarius. Cluent. 26, *iudiciarius* quaestus. Verr. I, 2, *iudiciariae* controversiae.

Iudicium. *iudicium* et arbitrium ut differant? Rosc. Com. 4. Mil. 1, *iudicium* novum: h. e. extraordinarium et nova lege constitutum, quale Milonis fuit. Cluent. 41, *iudicium* cum re coniunctum, h. e. verum. ad Div. IX, 25, *iudicia* turpia sunt, quae sunt inter fratres, quos non decet *iudiciis* inter se conflictari. Sed Rosc. Am. 38, turpe *iudicium* est, quod turpem causam habet, et turpe est ei, cui intenditur, tanquam furti, mandati, etc. Rosc. Com. 5, *iudicia* legitima: legibus constituta. Mur. 2, *iudicium* consulis designati, quod intenditur cons. des. Off. III, 17, *iudicia* contraria sunt, quae in quibusdam causis fiunt adversus petitorem: ut *iudicio* tutelae, in quo petitor est pupillus, contrarium est *iudicium*, quo tutor petit a pupillo sumtus eius causa factos; *iudicio* mandati contrarium est *iudicium* quo a mandatario petuntur impensae litis, etc. De his agitur in

Iustiniani Institut. IV, 16, 2. Male quidam apud Ciceronem *iudicia* contraria intelligunt, de dissensu iudicum et arbitrorum. in Caecil. 1; Brut. 33, etc. *iudicia* publica sunt, in quibus causa publica agitur (v. *causa*); privata contra, Or. I, 38, in quibus privatae. Sed, Arch. 2, *iudicium* publicum dicitur, quod est de causa privata. Est enim illud *iudicium* de iure civitatis, quod est privati iuris: sed ita dicitur, ut interdum ius publicum, de privato (v. *ius*); item, quia *iudicium* illud Archiae agebatur ex lege Plautia Papiria, quae est iuris publici. Dom. 31, *iudicia* senatus, sunt SCta. Inv. II, 20, *iudicium* purum, in quo quaeritur de crimine sine exceptione addita. ad Att. IV, 16, *iudicium* tacitum, non vulgatum. — *iudicia* dicuntur etiam honores, praemia, quia scil. dantur his, qui iis digni iudicantur. Or. 41, cuius de meritis senatus tanta *iudicia* fecisset. Conf. Manil. 15; Planc. 39, ubi de supplicatione dicitur. Rosc. A. 37, age nunc ex Chrysogoni *iudicio* Rosciorum factum consideremus: h. e. ex praemio, quod Rosciis Chrysogonus dedit. — acumen in iudicando et facultas, ad Div. VI, 18, quidquid *iudicii* habuerim de dicendo. ib. tantumdem de mei *iudicii* fama detrahatur. ibid. X, 25, quum tantum tuum consilium *iudiciumque* sit. — quod *iudicio*, sponte consulto fit. ad Div. XI, 3, ut *iudicium* nostrum metus videatur. — sequuntur quaedam formulae dicendi, in quo huius verbi usus est. Caecin. 3; Verr. II, 12, *iudicium* dare. ibid. I, 53, *iudicium* in me ne det. Quint. 22, *iudicium* reddi. Hoc de praetore dicitur, et est iurisdictionis pars. Verr. II, 26, *iudicia* restituta sunt. Quint. 28; Verr. III, 28, *iudicium* pati, ita dicitur, ut accipere *iudicium*. v. *accipere*. Verr. I, 53, *iudicium* habere, de reo; sed Verr. II, 29, de petitore et reo dicitur. Leg. II, 17, *iudicia* perrumpere. v. *perrumpere* Sen. p. R. 8, tollere *iudicia*, de Clodio, qui corruperat. Arch. 12, *iudicium* exercere, de eo, qui praeest *iudicio*. ad Div. V, 18, *iudicium* potentiae alicuius condonare, h. e. ita pronuntiare, ut potenti alicui placet, contra ius. Brut. 1, fecerat *iudicium* dignitatis meae. Flacc. 37, quum non deducendo *iudicium* feceris, plus falsam epistolam habituram ponderis. Sed Graevius e Franc. 1 malebat *indicium*, quod rectius puto. Mur. 2, periculum *iudicii* praestare, dicuntur ii, qui in eo, quod vendunt, evictionem praestant. vid. *auctoritas*, n. 21, et *auctor*, n. 11. Verr. I, 53, etenim id *iudicium* me uno defendente vicit. Graevio non displicebat lectio Franciani, *in iudicio*; sed recepta tenenda: genus enim hoc loquendi Ciceroni non inusitatum in aliis rebus. Sic Caecin. 31, *vincere sponsionem* est in Graevians, quod probo.—*iudicium* dicitur etiam pro iudicibus. Verr. II, 18, *iudicium* sortiri; quod a Graecis sumtum, qui dicunt κληροῦν δικαστήριον.

Iugatio. de Sen. 15, capitum *iugatio* in vitibus Varr. R R I, 8; Columell. IV, 17 sq. Modus *iugationis* exprimitur a Pontedera ad iuit. lib III Columellae, tab. 1, f. 12, ed. Gesner.

Iugatus. Tusc. III, 18, omnes virtutes inter se nexae et *iugatae* sunt. Proprie de vitibus dicitur. v. *iugatio*.

Iuger, Verr. III, 47.

Iugis. de Div. II, 36, *iuge* auspicium, sc. quum iumentum iunctum stercus facit. Nat. D. II, IX; de Div. II, 13. Servius ad Virg. Aen. III, 537.

Iuglans, Tusc. V, 20.

Iugulare, occidere, Tusc. V, 40; Quint. 16. — condemnare, perdere,

nitur. Verr. I, 47, Verres obiicit de liberto, cui hereditatem ademerat in praetura urbana: Proscriptum ievit, lex est, poena est. Cicero respondet: Quid id ad eum, qui ius dicit? Nempe iste res est quaestionis, est causa publica, quae *iurisdictioni* non subest. Itaque *ius dicere*, et *iurisdictio* non semel ponitur pro ipsa praeture urbana. Verr. V, 15, quum tibi sorte obtigisset, ut *ius diceres*. Muren. 19, 20, Murenae sora aa fuit, quam omnee necessarii tui tibi optabamus, *iuris dicundi* (fuit autem Murena praetor urbanus); qua in sorte, etc. quid tua sors? tristis, etrox: quaestio peculatus. Cf. Flacc. 3. Ee quo efficitur, ut praetores, qni publica iudicia exercent, *iurisdictionem* nullam habeant; sed potius imperium, verum civile et quasi togatum. v. *imperium*. Hinc intellige locum e Tacit. Agric. 6, idem praeturae tenor et silentium, neque enim *iurisdictio* obvenerat: quem locum male, nescio quis, interpretatus est in Lexico Fabri, quasi habuerit quidem *iurisdictionem* propter praeturam, sed eam non eeercuerit. Silentium eret in praetura, quia non habebat urbanam eut peregrinem, quae negotiosa arat, sed quaestionem, cuius exercendee rarae occasiones. Et quoniam in provinciis praetor aut proconsul et causis privatis, et publicis praeerat, propterea is et *iurisdictionem* habebat, qua causas privatas; et imperium, qua publicas. Quod Verrina secunda inscribitur de *iurisdictione* Siciliensi, in qua tamen etiam agitur de iudiciis publicis, primo pertinere potest tantum ed partem aliquam eius libri, ut inscriptio I. I et V; deinde hae Inscriptiones non eunt a Cicerone, sed forte Asconio, cuius aetate *iurisdictionis* notio variata erat, et ita dicebatur, ut etiam publicarum causarum cognitionem complecteretur. Sic est iam apud Sueton. Iul. 40, et pluribus aliis locis. Flacc. 40, Asiaticae *iurisdictioni* (quam male a Flacco administratam dicunt) urbana *iurisdictio* respondebit. Cf. c. 3. Flaccus autem preetor urbanus fuerat. De *iurisdictione* praetorum urbana v. Sigon. I. A. C. R. I, 20; de *iurisdictione* provinciali eumdem de A. I. prov. II, 5. Haec disputatiuncula de *iurisdictions* entiqua probeta est a viris doctis, nominatim Gesnero, in Thesauro. De *iurisdictione* sub Caesaribus egit quoque Ernest. ed Sueton. Caesarem in Excursibus.

Iurisperitus, Or. I, 3; Caecin. 25; Plenc. 25.

Ius, significat omnia ea, ee quibus, quid *iustum* sit, quid faciendum, quid omittendum, intelligitur; tamquem leges, edicta praetorum, consuetudo, etc. Verr. I, 41. Huius iuris plura genera sunt. Apud Ciceronem heec observavi.

1) *Civile* (v. *civilis*). Sed eliter aumitur *ius civile*. Flacc. 32: quaero, aintne ista praemia censui censenda? habeant *ius civile?* nempe ita, ut significet conditionem qua gaudent praedie, quae in censum deferri possunt.

2) *Divinum* est e) *naturale*. Sext. 42, tum domicilia coniuncta, quas nrbes dicimus, invento et *divino* at humano *iure*, moenibus sepserunt. Antea dixerat *naturale* et civile. Idem dicitur de Rep. V, 3, *ius summum*, Conf. de Ar. Resp. 16. b), *pontificium*. Ar. R. 7 extr. domum publico omni praecipuo, et humano et *divino iure* munitam. Liberata erat Ciceronis domus a pontificibus, adeoque *divino iure*, deinde a populo, lege (c. 6), adeoque *humano iure*. Sed utrumque hoc *ius* publicum est.

3) *Gentium* est naturale. Off. III, 5, neque hoc solum natura, id est, *iure gentium*, sed etiam legibus populorum, quibus in singulis civitatibus resp. continetur. Cf. ibid. c. 17. — Rab. Post. 15, quum omnia bella *iure gentium* conquiescant.

4) *Humanum*, quum opponitur *divino*, est modo *positivum*, quod vocant, omne, quum publicum, tum privatum; modo ea pars tantum, quae in rebus profanis versatur. v. *divinus*.

5) *Pontificium*, Dom. 14, est de rebus sacris, in quibus pontifices cognitionem habent. vid. Guther. Iur. Pont. I, 2.

6) *Praediatorium*. Balb. 20. v. *praediatorius*.

7) *Praetorium*, dicit a) *edicta praetorum*. Off. I, 10, quae quidem pleraque *iure praetorio* liberantur, nonnulla legibus. Verr. I, 44, posteaquam *ius praetorium* constitutum est, semper hoc *iure* usi sumus. b) *totam iurisdictionem praetoriam*. Verr. II, 12, eiusdem modi totum *ius praetorium* fuit per triennium in Sicilia, Verre praetore. Phil. II, 2, quam iniuriam ista intercessoris beneficio obtinuit, non *iure praetorio*.

8) *Privatum*, est *civile* a) stricte sic dictum, de quo v. *civilis*. in Caecil. 5, civibus quum sunt ereptae pecuniae, civili fere actione et *privato iure* repetuntur. b) deinde conditio, quae ex *iure civili* illo oritur. Ar. R. 7, domus est *iure privato*, sc. quam tenemus hereditate, auctoritate, mancipio, nexu.

9) *Publicum* a) opponitur *privato*, et quum sacrum, s. pontificium, tum profanum ius complectitur. v. *divinus*. Dom. 53, sed ut revertar ad *ius publicum* dedicandi. unde b) domus *iure publico* dicitur, Ar. R. 7, quia ei a populo lege centuriata, et decreto pontificum liberata erat. c) est vero etiam pro *iure communi*, Div. I, 5, quod ad omnes cives pertinet, adeoque etiam pro *civili* illo, quod alias *privatum* dicitur. Dom. 13, nego potuisse *iure publico*, legibus iis, quibus haec civitas utitur, etc. Ibid. versor in medio iure publico. ibid. 49, nec de *iure* pontificio, sed de *publico* disputo. ad Div. IV, 14, si de *iure publico* armis disceptabitur. v. Graev. ad pr. Dom. 13; Caecin. 26. Sic est apud Sueton. Aug. 40; Tib. 50.

10) *Quiritium*. Verr. II, 12; de Rep. I, 17, est *ius civile*, quod proprium est iis civibus, qui *ius civitatis* habent *iure optimo*: de quo mox.

11) *Vrbanum*. Act. I in Verr. 1, praedo *iuris urbani*, est civile privatum, ex quo *ius* dicit praetor *urbanus*. —*Ius* est etiam, quod legibus, edictis, consuetudini, h. e. superiori illi iuri consentaneum est, quod nobis ex eo debetur, etc. Sic est in his: *ius* dicere, Varr. I, 40; Quint. 26, etc. *ius* suum obtinere, Verr. I, 26; *ius* suum amittere, in Caecil. 18; *ius* eripere, Quint. 28; si intercessisset collega, remp. laesisset, sed *iure* laesisset, Sext. 36. — ius summum, Gr. ἀκριβοδίκαιον, quum in eo, quod nobis debetur, aut deberi putamus, non ex aequo et bono, sed acerbe agimus, nihil remittentes de iure nostro, ex quo summae saepe iniuriae exsistunt. Quint. 11, aut intra parietes, aut *summo iure* experiri, ubi v. Graev. Caecin. 23, si verbis et literis, ut dicitur, et *summo iure* contenditur, etc. Conf. ibid. 4. Attic. XVI, 15; Quint. 15, *ius* extremum. — conditio, quae ex iure oritur. v. *ius* civile, privatum, publicum b). Arch. 4, quae civitas quum esset aequissimo *iure* ac foedere. — Hoc significat etiam in illa

forma, optimo iure; pro quo etiam dicitur, optima lege, optima conditione: nempe eam conditionem, quae plenissimum *ius* alicuius rei affert; quae, ut hodie dicunt, cum omnibus *privilegiis* et *praerogativis* coniuncta est. Quint. 22, par *ius*. Ar. R. 7, domus *iure* optimo. Agrar. III, 2, praedia *iure* optimo. Verr. III, 91, quae est ista conditio Siciliae? cur, quae optimo *iure*, propter antiquitatem, fidelitatem, esse debet, etc. Phil. V, 16, demus imperium Caesari: sit propraetore eo *iure*, quo qui optimo. Phil. XI, 12, C. Cassium proconsulem provinciam obtinere, uti qui eam optimo *iure* provinciam obtinuerit. v. Festus in *Lex optima*; Gronov. ad Liv. IX, 34. — potestas in rem aliquam, sive iusta, sive iniusta. Verr. I, 7, quod eos in iudicando nimium sui *iuris* sententiaeque cognosceret. Phil. IV, 4, omnes sub *iure* et imperio consulis debent esse provinciae. Vnde suo *iure* facere aliquid dicuntur, qui libere, pro arbitrio, nemine impediente, impune faciunt, Fin. V, 25; Manil. 22; Coel. 16; Verr. II, 14; ad Div. XIII, 77, v. Graev. et Duker. ad Flor. I, 17, 5; Burm. ad Lucan. I, 2. — locus ubi *ius* dicitur. Quint. 19, in *ius* vocas: sequitur. Caecin. 19, quando te in *iure* conspicio. Cf. Quint. 25; Verr. II, 77; IV, 65; Sen. p. R. 9. — aequum. Phil. II, 29, *ius* postulabas. quid ad rem? plus ille poterat. — *iura* dicitur exquisite, pro convenienter naturae rerum, Tusc. III, 45.

Ius, liquidum ciborum condimentum, qua in voce Cicero ludit, ad Div. IX, 18, 20; XVI, 4; Tusc. V, 34; Verr. I, 46.

Iusiurandum, Off. III, 29; III, 31; Leg. II, 7; Coel. 22; ad Div. V, 2; Att. VI, 1; Rosc. A. 31.

Iustum, Rosc. Am. 24; Leg. II, 4, 5.

Iusta, Rosc. Am. 8; Leg. II, 27; Flacc. 38; Ar. Resp. 10.

Iustitia, Fin. V, 23; Inv. II, 53; Her. III, 2; ibid. 7, 10; Off. II, 11; ibid. 20; Partit. 22.

Iustitium est, quum iurisdictio et iudicia publica non exercentur; id fit edicto coss. Phil. V, 12, *iustitium* edici. v. inpr. Fabri Semestr. II, 10.

Iustus, satis magnus, sufficiens. Att. V, 2, *iusta* itinera. ad Div. II, 10, *iusta* victoria. — *Iusta* dicuntur, exsequiae, funus. Rosc. A. 8, *iusta* solvere. Flacc. 38, *iusta* facta Catilinae. Cf. Leg. II, 22. Addamus verba Gronovii, tironum causa: *Iusta* sunt certus quidam modulus rerum, stato tempore faciendarum, fungendarum, dandarum, percipiendarum; quodvis pensum, officium, solemnia. Obs. IV, 6, pag. 80 sq. Hinc explica etiam solemnia et *iusta* ludorum, Ar. Resp. 10 extr.

Iuvare. ad Div. III, 1, homo, quod *iuvet*, curiosus: formula, qua utimur in re, quae bonam et malam interpretationem habet, ne deterius. ac volumus, accipiatur. sic est Q. fr. II, 12; Fin. II, 4; ad Div. V, 21. pro adiuvare sumitur, Off. I, 3; Balb. 9; Fin. I, 21; Nat. D. II, 66.

Iuvenilis, Hortens. Fragm. Brut. 91; Or. 30.

Iuveniliter, de Sen. 4.

Iuvenis, de Sen. 10; Off. II, 3.

Iuventas, dea Graecorum, Ἥβη, Nat. D. I, 40; Tusc. I, 26; Brut. 13.

Iuventus, Verr. V, 72.

K

Kalendae, Rosc. A. 20; Phil. II, 37. Vide quae plura diximus ad Calendas.

L

Labare, de mutaturis consilium, partes. Phil. VI, 4, quum ei *labare* videretur. ad Att. X, 15, cohortes *labare* dicuntur. — *labi* incipere, Verr. IV, 43.

Labecula, Vatin. 17.

Labefacere, Sext. 47; Ar. Resp. 28.

Labefactare. Inv. I, 2, Ingenio freta malitia, pervertere urbes, et vitas *labefactare* coepit. sic est, Manil. 7; Dom. 11; Caecin. 25; Cat. IV, 10; Cluent. 68; ad Div. V, 3. — aliquid argumentis impugnare, Acad. I, 9; Phil. I, 13.

Labellum, Leg. II, 26, lapis excavatus in labri formam, quam et arcam vocabant (v Guther. Iur. Man. II, 23, 24, qui et figuras exhibet), Item solium: Liv. XLIV, 6. Add. intt. ad Sueton. Ner. 50 extr. unde etiam sarcophagi solia dicuntur, Plin. XXXV, 12. Graeci vocant πύελον, parvum labium, de Div. I, 36.

Labes, ruina. Div. I, 43, *labes* agri Privernatis. — Dom. I, *labes* ac flamma reip. Flacc. 3, fragm. nov. domesticas *labes*, et c. 10, *labes* innocentiae. v. *ruinae*. — maculae Leg. II, 10; Dom. 38; Coel. 18; Rab. Perd. 10; Vat. 6. — convicium, Sext. 8; ibid. 20.

Labi, de rebus interituris. Or. 3, cetera nasci, occidere, fluere, *labi*. — in deterius mutari. Leg. II, 15, mores *lapsi* ad mollitiem. — degredi. Leg. I, 20; Div. II, 37, *labor* longius. — Acad. II, 45, *labor* eo, ut assentiar, i. e. inclinor. — transire, Fat. 3; Ar. Resp. 28; Att. IV, 5. — de verbis et numero oratorio, Or. 56, 57. — errare, Q. fr. III, 9; Off. I, 6; Off. II, 3; Phil. X, 2; ibid. XIII, 3; Brut 69, Or. I, 37; ad Div. II, 7.

Labor, Tusc. II, 13, quid sit? — Cluent 53, *labor* legitimus, est eius, qui accusatur ex legibus. Add. de Sen. 23; Oecon 1; Or. I, 55; de Univ. 11.

Laborare. Nat. D. II. 60, nullo in motu *laborat*; de eo, cui facilis est omnis motus. — operam dare, Tusc. II, 15; Flacc. 3; Quint. 13. — curare Q. fr. III, 1; Att. VII, 18; Caecin. 2. — haesitare in aliqua re, Nat. D. III, 24; Brut. 8. — aegrotare, Att. V, 8; ad Div. VII, 26; ibid. IX, 23; Tusc. II, 25. — vexari, Rosc. Am. 35; ad Div. XVI, 11, Inv. II, 2, Cluent. 71.

Laboratus, I. q. elaboratus, Coel. 22.

Laboriose, Rosc. C. 11.

Laboriosus, de homine multis doloribus affecto. Fin. II, 28 extr. — multis *laboribus* obrutus et vexatus, miser. Coel. I, vos *laboriosos* putet. Phil. XI, 4, distinguitur *laboriosus* et miser, sed secundum philosophos.

Labrum, ad Div. XIV, 20, vas balneare, in quo fit lavatio. — *labrium* de Div. II, 31; Nat. D. I, 18; Or. I, 19; ibid. III, 34; Coel. 12.

Lac, de Sen. 16; de Div. I, 43; Tusc. III, 1.

Lacerare. Quint. 15, *lacerare* reliquias vitae: h. e. auctione vendere. sic est Verr. III, 70. — discerpere, Or. II, 59. — vexare, Tusc. III, 13; Phil. II, 34; Brut. 42.

Laceratus. Verr. III, 70, *lacerata* pecunia, cuius pars aversa est.

Lacerna, vestis crassior, qua a frigore et pluviis se in itineribus muniebant, Phil. II, 30. De hac veste multis agit Ferrar. R. V. p. II, l. I, c. 1, 6 sq. Ruben. I, 6; Salmas. ad Script. Hist. Aug. pluribus locis.

Lacerta, de Div. II, 29.

Lacerti, in oratione vim significant, quae a tenuitate et subtilitate abest, oratorum propria. Brut. 16, in Lysia sunt saepe etiam *lacerti*. — ad Div.

IV, 7, *lacerti* et vires. — brachia, de Sen. 9. — piscis marini genus, Att. II, 6.

Lacessere, bello petere, Manil. 9; Mil. 31; ad Div. XI, 3, Phil. II, 1; Pis. 23. — amice provocare, Att. I, 10; ad Div. XII, 20.

Lacinia. Or. III, 28, *lacinia* obtinere aliquid, h. e. vix. ad Div. XVI, 21.

Lacrima, Partit. 17; Inv. I, 56; Phil. II, 26.

Lacrimare, Tusc. I, 59; Sext. 69.

Lacrimari, Verr. V, 46.

Lacrimosus, Arat. Fragm.

Lacrimula, Planc. 31.

Lactere, de Div. II, 41; Catil. III, 28.

Lactescere, Nat. D. II, 51.

Lacteus, Arat. Fragm.

Lacuna, iactura largitione aut fraude facta. Verr. II. 55. *lacunam* rei familiaris explere. Att. XII, 6, vide, ne qua *lacuna* sit in auro.

Lacunar, Tusc. V, 21, est tectum templi, aut triclinii, magnifice caelatum aut pictum, sed e tabulis ligneis. v. Salmas. ad Vopisc. Aurelium, 46, t. II, p. 547, 548. Dicitur a *lacubus* parvis, in ligneo tecto arte caelatis. vid. Servius ad Aen. I, 726. Laquear videtur item dici, a marginibus *lacuum* eminentibus, et varie tractis, pro formarum varietate, quas lacus habent, modo rotundi, modo quadrati, modo rhombiformes, s. scutulati. Lucem affert Iosephi locus, A. VIII, 3, 2, ubi tabulae tecti dicuntur fuisse ἐξεσμέναι εἰς φατνώματα καὶ προσκόλλησιν χρυσοῦ: quae est descriptio *lacunaris*, s. tecti laqueati; in qua φατνώματα sunt illi, quos dixi, *lacus*. De his tectis est erudita nota Valesii ad Eusebii Vitam Constant. M. III, 32; quam compilavit Harduinus ad Plinium XXXV, 11.

Lacunosus, N. D. II, 18.

Lacus. Brut. 83, quasi de musto ac *lacu* fervidam orationem fugiendam. *Lacus*, ut ex ipso loco patet, est dolium, in quod mustum mittitur, donec deferbuerit, et in testas defundi possit. Ap. Virgilium tamen, Georg. II, init. est vas torculari suppositum, in quod mustum defluit. Vinum de dolio et *lacu*, est mustum, vinum recens; et oratio de *lacu* est ea, quae novitates verborum consectatur.

Laedere, offendere; Caecin. 9; Verr. III, 1. — nocere, Mur. 40; Or. II, 74.

Laena, Brut. 14, est duplex amictus (quo purpureo utebantur flamines) iniectus super togam, similis clamydi. v. Ferrar. R. V. p. I; l. I, c. 13; p. II, l. I, c. 9; Ruben. II, 14.

Laesio, inter figuras sententiarum commemoratur, Or. III, 53.

Laetabilis Tusc. I, 21.

Lacte, Phil. IX, 3.

Laetificare, Nat. D. II, 40, 52.

Laetificus, Tusc. I, 22.

Laetitia, distinguitur a gaudio in philosophia docendi causa, Tusc. IV, 31. Add. Or. I, 41; de Div. II, 26; ad Div. II, 9.

Laetor, ad Div. I, 7; Phil. XI, 4.

Laetus. Or. I, 18, *laetum* genus verborum. Font. 11; de Sen. 15.

Laevis. Orat. III, 43, *laevis* concursus verborum opponitur hiulco.

Laevus, Acad. II, 28, 47.

Lagena, ad Div. XVI, 26.

Lambere, Verr. III, 11.

Lamentabilis, Tusc. II, 13; ibid. II, 24; Leg. II, 25.

Lamentari, Tusc. I, 31; Catil. IV, 2; Or. I, 57.

Lamentatio, Tusc. IV, 8; Verr. IV, 21; Font. 17; Leg. II, 23.

Lamentum, Pis. 36; Leg. II, 25; Tusc. II, 21.

Aeneae. Cf. Cerda ad Eclog. V, 70, v. Salmas. ad Solin. p. 293, 641.

Large respondere, i. e. liberaliter, ad Att. VIII, 11.

Largificus, Or. III, 39.

Largiri. Or. I, 15, *largiamur* inertiae, h. e. non postulemus ab inertibus hominibus.

Largitas, de Rep. III, 20, ex Nonio, II, 488; Nat. D. II, 62; Brut. 4.

Largitio, lex agraria, item frumentaria. Mur. 11, *largitioni* resistere. — Balb. 13, *largitio* civitatis. — benignitas in donando. Off. II, 15; Or. II, 25; Planc. 15.

Largitor, Catil. IV, 5; Off. I, 19; Planc. 15.

Largus, beneficus, liberalis, Off. II, 16. — *larga* lex, Nat. D. II, 19.

Lascivia, est proprie animantium voluptate gestientium. de Div. I, 14, piscium *lascivia*. Fin. II, 20.

Lascivus, insolens, ad Att. II, 3.

Lassitudo, Inv. II, 4; ad Div. XII, 25.

Late, Rull. II, 26; Balb. 5; N. D. I, 20; Marcel. 9, Or. I, 56; Off. I, 28; Iov. I, 46.

Latebra. Off. III, 29, quaeritur *latebra* periurio. pr. Tull. 2, fragm. nov. *latebram* tollere. Div. II, 20, te mirificam in *latebram* coniecisti. ibid. 54, adhibuit *latebram* obscuritatis; ad Div. III, 12, *latebra* tabellae (scil. comitialis), quum vocat; Agr. II, 2, vindicem tacitae libertatis. — recessus, Coel. 23; Manil 3; Sext. 4; Rab. Post. 8.

Latebrosus, Sext. 59.

Latenter, Top. 17.

Later, de Div. II. 47.

Latere. Catil. I, 6, *latet* mihi. Sull. 23, populum romanum *latuit*. Sed hic Scioppius, Praefat. gramm. philosoph. legere iubet *populo romano*, quod solum Ciceronis aetate Latinum fuisse vult. Graevius vero totum hoc spurium putat. — subterfugere ius velle, et adversario iure experiendi copiam non facere. Quint. 23, quis est, qui fraudationis causa *latuisse* dicat? — de locis abditis et reconditis, Manil. 11; Rab. Perd. 7; Q. fr. I, 1.

Laterna, Att. IV, 3.

Laternarius, qui *laternam* praefert, Pison. 9, Graevius autem legit *lanternarius*: quem vide.

Latescere, Arat. Fragm.

Latibulum, de animalibus, Rab. Post. 15; Off. I, 4. — de hominibus, Att. XII, 14; Vatin. 2; Flacc. 13.

Latine, latino sermone, Brut. 37; Or. III, 11. — Interdum *latine* dicere, est aperte loqui, Phil. VII, 6; Verr. IV, 1.

Latinitas, Att. XIV, 12, est ius *Latii*, quod ex foedere cum *Latinis* ortum est, et est iure civitatis deterius, iure Italiae autem melius. Ex eo iure poterant *Latini* primo, in comitiis rom. legum ferendarum causa, si vocati essent a magistratu romano, suffragium ferre; deinde cives rom. fieri, si in civitatibus suis magistratibus functi essent, atque ita civitate rom. accepta honores Romae petere. v. Sigon. Ant. I. Lat. I, 4, et Spanh. Orb. Rom. I. I, c. 8; Hotomann. ad orat. pro Rab. Perd. 5.

Latio. Dom. 20, in ipsa *latione*, sc. legis.

Latitare, in foro est idem quod *latere*, q. vide. Quint. 23, ego experiri non potui; *latitavit*, procuratorem nullum reliquit. Conf. c. 17, 19.

Latitudo verborum, Or. II, 22, est vasta et rustica pronontiatio, sine gratia. — sensu proprio sumitur, Acad. II, 36; Nat. D. I, 20.

Latium, ad Div. IX, 15.

Lator, Nat. D. III, 38; Leg. III, 16.

mat Gronov. ad Liv. XXXVII, 3. De re vid. Dorvill. Iter Siculum. p. 181, t. 1.

Lautus, lotus. Or. I, 7. — elegans. Verr. I, 6, quum homines *lauti*, et urbani, sermones huiuscemodi dissipavissent, etc. Flacc. 29, quod unis vestimentis tamdiu *lautus* es. Cf. ad Div. VIII, 14. Add. Rab. Post. 14, Or. I, 36; Off. II, 15.

Lavare. Or. II, 60.

Lavatio, ad Div. IX, 5; Oecon. 1.

Laxamentum, Cluent. 33; ad Div. XII, 16.

Laxare, Att. IV, 16; Or. I, 60; ibid. III, 61; Brut. 93; de Sen. 3.

Laxe, pro large, ad Att. XV, 20.

Laxitas, de spatio. Off. I, 39; Dom. 44.

Laxus, de tempore, Att. VI, 1; de Am. 13.

Lectica. Verr. V, 11, *lectica* octophoros. De *lecticis* v. collecta a Lipsio, Elect. I, 19.

Lecticarius, qui *lecticam* fert, ad Div. VI, 12.

Lecticula, de Div. I, 26.

Lectio, Acad. II, 2; Tusc. II, 7; Phil. V, 6.

Lectissime. Or. 68, *lectissime* dicere. Sed videtur legendum *lectissimis*.

Lectitare, Brut. 31.

Lectiuncula, ad Div. VII, 1.

Lector librorum, ad Div, V, 12. Quid sit in iudiciis? Or. II, 55.

Lectulus, Fio. II, 30; Att. XII, 14.

Lectus, epitheton feminarum, Inv. I, 31; Att. X, 8; Or. 68; de Or. III, 37.

Lectus aeratus, Verr IV, 36, v. *aeratus*.

Lectus, cubile, Cat. IV, 1; Att. V, 16; de Div. II. 65; Cluent. 14; Verr. III, 44; Verr. III, 74; Tusc. V, 21. — *Lecti* funebres, Leg. II, 24.

Legare, *legatum* facere aliquem. Att. XV, 11, Dolabella me sibi *legavit*. ib. XIII, 6, non solitos esse maiores nostros *legare* in decemviris, qui essent imperatorum necessarii. — vocabulum testamentarium. Top. 4, *legare* a filio: h. e. ut filius heres solvat *legatum*. ib. 3, a viro. v. Hotom. Obs. I, 24. Add. ad Att. XIII, 46.

Legatio. ad Div. XII, 21, *legatione* libera legatus. Flacc. 34, *legationes* liberas sumere. Attic. II, 18, libera *legatio* voti causa datur. Ex quo loco intelligitur, a libera *legatione* non differre *legationem* votivam, sed eius speciem esse, Att. XIV, 22. De libera *legatione* vid. Ind. Leg. in lege *Iulia* de *legationibus* literis. — Id, cuius causa legamur. Phil. IX, 1, renuntiare *legationem*: h. e. quid in *legatione* actum sit. ad Div. I, 4, nisi *legationibus* perfectis h. e. nisi ante senatus decreverit, quid *legatis* respondendum sit.

Legatorius. Att. XV, 9, aliqua *legatoria* provincia.

Legatus, Top. 13.

Legatus, nuntius publicus, Leg. III, 8; Or. II, 37; Vatin. 15. — *Legati* in exercitu, erant proximi post summum ducem, eiusque saepius vicem gerebant, Mur. 9; ad Div. XV, 4.

Legatum, Att. VII, 3.

Legere, oculis perlustrare, Att. XII, 4; Top. 1; de Sen. 7. — Recitare, Brut. 51; Att. XVI, 3; ad Div. VII, 1. — Deligere, Coel. 15; Mil. 8; Fin. IV, 15; Dom. 31.

Legio, Att. XVI, 8; Cluent. 35; Phil. III, 3; ibid. V, 10; XII, 13.

Legionarius. ad Div. X, 32, non modo militem *legionarium*, sed ne auxiliarium quidem. *Legionarius* miles est ex delectu civium; sic *legio*

Lepor, Or. I, 5; Brut. 79; Or. 27; Verr. V, 54; Her. IV, 23; Tusc. V, 49.

Lepus, Arat. Fragm.

Lepusculus, Verr. IV, 21.

Lessus, Leg. II, 23, quid sit? v. *fletus*.

Letum, mors, de Div. I, 26; Att. X, 12.

Levamen, Att. XII, 17.
Levamentum, Att. XII, 42: Fin. V, 19.

Levare, minuere. Acad. II, 22, *levatur* auctoritas. Add. Or. I, 6; Phil. IX, 5; Att. XI, 8; ibid. VI, 2; V, 15. — liberare, Verr. V, 6. — erigere, de Sen. 11.

Levatio, Tusc. I, 49; Fin. IV, 24.
Leviculus, Tusc. V. 36.
Levidensis, ad Div. IX, 12.
Levipes, Arat. Fragm.

Levis. Rosc. C 5, cui *levissima* pecunia semper fuit: h. e. non magni habita, contemta. — iactabundus, ad Div. V, 1.

Levitas. Brut. 27, *levitas* in populari ratione. in Caecil. 3, *levitas* iudiciorum, h. e. iniustitia. Nat. D. III, 29, *levitates* comicae, i. e. amatoriae, quarum exempla sunt in comoediis, Fin. I, 18, amatoriae *levitates*. Tusc. IV, 31, eadem *levitate* est cupidus in appetendo, qua laetitia in fruendo. Notent tirones, *levitatem* tribui omnibus vehementibus et inanibus cupiditatibus, et perturbationibus animi, propterea quod in his nulla est constantia, nulla gravitas; unde etiam *leves* dicuntur, qui iis dediti sunt. Et quemadmodum *gravitas* dicitur de omni virtute, in qua est constantia et aequabilitas agendi; sic *levitas* de omni vitio, quod in vitio nulla fere est constantia. Haec observatio ad intelligendum plurimum proderit.

Leviter. Sull. 10, *leniter* dicere, h. e. ut ante dixerat, suppressa voce. Fere omnes tamen corrigunt *leviter*: quod quidam codices etiam Ovidio adscribunt in simili loco, Heroid. III, 80, pro *leviter*. Sed ibi metrum repugnat, et τὸ *leviter* vindicat. v. ibi Burm.

Lex. de hoc verbo dictum est sub initium Indicis Legum. Hic adiicimus, quae ibi commemorata non sunt. Rabir. Perd. 5, *leges* censoriae. Verr. I, 55, *lex* censoria vid. Ind. Legg. in *censoriae leges*. ibid. *lex* operi faciundo: de hac forma loquendi v. Gron. Sest. I, 6. Est autem ipsa *lex* censoria, sive locatio operis faciundi a censore proposita. Formulam huiusmodi legis attulit Hotomann. ad h. l. Eadem est apud Gruter. Thes. inscript. t. I, p. CCVII. Partit. 31, *lex* praedii est formula venditi praedii, ex qua indicatur, quid emtori tradatur, quibusque conditionibus. — hinc *lex* dicitur pro conditione. Tusc. III, 16, *lex* vitae, est conditio, qua nati sumus, ut alibi dicit. Ar. R. 7, *lege* optima. Agr. II, 11; si optima *lege* a populo essent creati. De formula, *lege* optima, v. *conditio*. — Offic. III, 5, naturae ratio, quae *lex* divina et humana. Scilicet et *lex* naturae est etiam *lex* divina (v. *ius divinum*); leges humanae autem, quae ad societatis utilitatem pertinent, non differunt a lege naturae, sed ea ea sunt repetitae, et cum natura consentiunt; quod nisi est, iniquae sunt et iniustae. — Verr. III, 7, *leges* edicere, dicitur de censoribus, quum locationum formulas proponunt. ibid. 20, *legem* dicere, de eadem locatione dicitur, quatenus scilicet ea conditiones redemtoribus praescribuntur. Agr. II, 19, *leges* dare provinciae, dicitur de eo, qui habet summam potestatem constituendi iubendique, differtque

ab illo, quod dicitur, *legem* ferre. Nam hoc est magistratns urbani, qui *legem* populo iubendam aut reiiciendam proponit. *Legem ferre* pro *perferre* est, Sext. 25: nam opponitur *promulgare*. Conf. Agr. II, 12. — in Caecil. 5, *lege* agere, est actionem alicui intendere ex *lege* aliqua, quae facultatem intendendae actionis dat: oportere eorum arbitratu *lege* agi, quorum causa *lex* sit coostituta. Pro eo paullo post est: quo nomine abs te us millies de *lege* repeto. Conf. Muren. 11, posset agi *lege*, necne, pauci quondam sciebant. Fastos enim vulgo non babebant, etc. in quo loco latius patet τὸ *lege* agere. Nam latissime sumta haec formula, continet, quidquid ex *lege* apud praetorem fit, iuris sui obtinendi causa, ut vindicatio, in iure cessio, emancipatio, tutoris interdicti, possessionis, actionis, etc. postulatio, eique e parte praetoris respondet *ius dicere*, vel *reddere*. Itaque haec duo etiam apud Ovidium, Fast. I, 47, in definitione diei fasti at nefasti permutantur, quia posito uno alterum ponitur, et ubi actio *legis*, ibi necessario iurisdictio. Ille nefastus erit (dies), per quem tria verba (scil. iurisdictionis, do, dico, addico), silentur; Fastus erit, per quem *lege* licebit agi. v. Sigon. Indic. I, 9.

Lexis, verbum, Or. III, 43, e Lucilio.

Libamentum. de Legg. II, 12, ut sacrificiorum *libamenta* serventur. de Rep. II, 24, dona magnifice, quasi *libamenta* praedarum.

Libare, decerpere. Div. I, 49, a natura..... deorum *libatos* animos habemus.

Libatio. Ar. R. 10, *libationes* epulaeque ludorum publicorum, sunt sacrificia, quae fiont defundendo vino.

Libella, est minimus nummus, as. Rosc. C. 4; Verr, II, 10; Att. VII, 2, fecit (heredem) te ex *libella*, me ex teruncio. Harduinus ad Plin. XXXIII, 13, interpretatur ex asse, heredemque Atticum factum putat (ex asse), hac conditione, ut tertiam inde partem Ciceroni daret. Sane *libellam* esse assem, ipse Plinius auctor est l. c. Sed modus loquendi hanc interpretationem non patitur, quae primum prolata est a Manutio, et iam repudiata a Gronovio de Sest. p. 55; quem et de *libella*, et h. l. v. ibid. III, 12.

Libelli, de epistolis, ad Div. XI, 11, ubi v. Manutius. — parvus liber, Hortens Fragm. Or. I, 21; Arch. 10. — commeotarins publicus, Cluent. 69. — commentariolus in quo, memoriae causa, varia traduntur, Phil. I, 7, 8; Quint. 15; ibid. 27.

Libens, Ar. Resp. 5.

Libenter, Caecil. 12,

Libentissimus. Att. I, 17, frequentissimo at *libentissimo* senatu uti.

Liber (adj.), Or. II, 16, *libera* quaestio est, quae in genere versatur, nullis adstricta personis certis. — fortis, qui neminem timet, dicit, fecit, quae ipse probat, quae vult, etsi aliis displicent. Vatin. 10, maxime *liber* in tuenda commuoi libertate. Planc. 38, *liberum* esse in republica. Act. I in Verr. 9. Siculos in eo *liberos* fuisse, et non venisse. ad Div. XII, 28, ne nimie *liber* in ulciscendo viderere: quod idem mox dicit, nimis fortis. — bona *libera* dicuntur, quae non sunt obligata, oppignerata. ad Div. XI, 10, tantum abest, ut mese rei familiaris *liberum* quidquam sit, ut omnes iam meos amicos aere alieno obstrinxerim. Att. XIV, 13, *libero* lectulo negat esse quidquam iucundius: hominis coelibis. — opponitur servo, Nat. D. III, 18; Caecin. 33; Top. 10; Or.

II, 8. — *Libera* legatio, Leg. III, 8. — *liber* aliqua re, Acad. II, 39; Rull. I, 9; Att. I, 10; Verr. IV, 10; Catil. I, 7; Or. III, 38. *Liber* (subst.), Div. I, 43, ad *libros* ire iussit, int. Sybillinos.

Liberalis. Flacc. 17, causa *liberalis* est, in qua de *libertate* alicuius agitur. Off. II, 12, sumtus *liberalis*, distinguitur a necessario. — homine libero dignus, ad Div. IV, 4; Acad. II, 1; Off. I, 42; Att. XII, 38. — munificus et largus, Rosc. C. 9, 10; Off. I, 44; ibid. II, 15; Flacc. 6.

Liberalitas, est propria omnis ratio vivendi et agendi, quae a *liberali* educatione proficiscitur, et est propria hominum honeste *liberaliter*que educatorum, eorumque personis digna. Sic pro cultu *liberali* homine digno, est Off. I, 39, quae pertinent ad *liberalitatem*, specie et dignitate moderata sint. — pro hilaritate quadam vultus et sermonis, quae severitati opponitur. Brut. 25, homo non *liberalitate*, sed ipsa tristitia et severitate popularis. — pro studio alterius commodis aut largitione, aut officiis inserviendi, quod est *liberaliter* educatorum proprium. Offic. I, 14 s. — pro εὐηθείᾳ, qua omnes aeque bonos, ac nos sumus, iudicamus, facilitate; ad Q. fr. I, 1, videtur decipi posse *liberalitas* tua, etc.

Liberaliter, ingenue; Or. II, 31; Verr. III, 88; Q. fr. II, 3.

Liberare, a vectigalibus immune facere. Agr. II, 21, *liberare* publica (publici agri vectigales sunt; *liberati* ergo fiunt privati). Verr. II, 31, *liberet* Byzantios. — Att. XVI, 6, Buthrotios quum Caesar *liberavisset*, sc. ne agri eorum ea lege agraria dividerentur. — Ar. R. 8, *liberare* domum: int. a religione. — Off. I, 10, pleraque promissa iure praetorio *liberantur*, quaedam etiam legibus: sc. ne ea servare cogare. — in *libertatem* vindicare. Caecil. 17, *liberare* se a Venere. v. *Liberta*. — secernere. Tusc. I, 22, divinus animus *liberatus* a corpore. Nat. D. II, 3, pulli *liberati* cavea. — ad Div. III, 7, ad facultatem aedificandi *liberare* aliquem: int. ab interdicto. — absolvi. Mil. 18, *liberatur* non profectus esse: innocens est in eo, quod dicitur profectus esse, etc. — de praedibus, opponitur τῷ *obligare*. ad Div. V, 20, Voluisti *liberandi* meum fuit consilium — in auspiciis est, Leg. II, 8, templa *liberata* et effata habento. *Liberata* templa sunt, quae liberum ab omni parte prospectum habent. Nam augures quum locum aliquem auspiciis consecrant, quod est *effari*, ita habent amovendi ea, quae *liberum* prospectum impediunt. v. Offic. III, 16.

Liberatio, opponitur damnationi. — libidinosissimae *liberationes*, Pis. 36.

Liberator, Phil. I, 2.

Libere, Planc. 13; Verr. II, 72; Or. 23; de Div. II, 48; Rosc. Am. 8.

Liberi, pueri, Tusc. III, 24; Off. I, 35.

Liberta Veneris. Caecil. 17, quae se a Venere liberavit: h. e. quae pecunis redemit onus a maioribus acceptum. sumtus certis Veneris sacris suppeditandi, quod qui sostinebant, servi Veneris, Venerii, dicebantur. vid. Graev. ad h. l.

Libertas, fortitudo in sententiis dicendis, in agendis rebus, quae aliis displicent, Planc. 38, tamenne tu *libertatem* requires meam? ibid. 39, *libertatem* dimittere. vid. *liber*. — potestas libera faciendi, quod velis, quod placet. ad Div. I, 8, *libertas* in rep. capessenda. — Caecin. 12, imminuta *libertas*, est iniuria. — Ti-

Librariolus. Balb. 6; Leg. I, 2, *librarioli* Latini, sunt homines, qui libros Latinos describunt et vendunt.

Librarium, capsa librorum, chartarum. Mil. 12, *librarium* legum vestrarum.

Librarius, servus scriba, Agr. II, 5; Or. III, 44; Att. VI, 6; ibid. VIII, 21; Sull. 15; Or. 68.

Libraria taberna, Rull. II, 13.

Libratus, in aequilibrio servatus. Tusc. V, 24, terra quibus *librata* ponderibus, quibus cavernis maria sustineat.

Licenter, nimis libere, Coel. 23; Or. 23; Nat. D. I, 39.

Licentia, venia, Off. I, 29 — libertas, Verr. III, 1; Font. 13; ad Div. IV, 9; Rull. I, 5; Flacc. 7; Off. II, 8; ibid. III, 4. — dicitur de iis qui scribendo nimis sibi indulgent. Nat. D. I, 38, 44; Brut. 91. — de venia poëtis concessa, Or. 19; ibid. III, 38.

Licentior, liberior, Or. III, 48.

Licere, de pretio rerum venalium, i. q. licitari, Att. XII, 24.

Liceri. Off. III, 15, nec apponet, qui contra se *liceatur*. Sensum esse puto: qui multo minus offerat, et ita rem deprimat, ut ipse faciliorem venditorem habeat. Hunc sensum vidit, et efficere voluit Muretus, corrigendo, qui contra asse *liceatur*. Item Pearcius, qui *contra a se l.* cui coniecturae multum tribuit · a se, i. e. in commodum suum. Sed vel sic manet difficultas in Latinitate, quomodo hoc contra *liceri* dicatur. Si contra *liceri* de ea re, quam supra expressimus, dici Latine potest; vix dubitare licet, quin et contra se *liceri* sic dici possit.

Licet (constr. cum infin. pass.), Or. 4, cuius ex epistolis intelligi *licet*. Cf. c. 60, Or. I, 42, *licet* carpentem passim et colligentem undique repleri... scientia.— (sequente accus.) Lig. 6, *liceat* esse miseros, pro miseris. Cf. Balb. 12; Verr. III, 96; Att. X, 8. — Sed est elliptica forma, quae sic expletur: *liceat* nobis, nos esse miseros. vid. Duker. et Drakenb. ad Liv. XLII, 36. — seq. *ut*. Mur. 4, *licet*.. ut impertiam. — venale est. Attic. XII, 23, de Drusi hortis, quanti *licuisse* scribis: int. emere. Hoc sensu Plinio restituit hoc verbum Harduinus, XXX, 10. — *liciturum* esse, habet Cicero Attic. II, 1.

Licitatio, Verr. II, 53.

Licitator, Off. III, 15; ad Div. VII, 2.

Lictores, de Rep. II, 31, consulibus alternis mensibus praeibant. Agr. II, 34, anteeunt et praetoribus Capuae.

Ligneolus, Q. fr. III, 7.

Ligneus, Inv. II, 50, 57; Tusc. V, 20.

Lignum, Verr. I, 47.

Ligurrio, proprie est degustare. Hinc varie dicitur, ut pro, exiguam partem ex aliqua re capere. Verr. III, 76, non reperietis hominem timide, nec leviter haec improbissima lucra *ligurrientem*; devorare omnem pecuniam publicam non dubitavit. Item, disciplinae alicui operam aliquam dare. Dom. 18, Sexte noster, bona venia, quoniam iam dialecticus es, et hoc quoque *liguris* (i. e. hanc quoque artem attigisti et degustasti. Sed illud quoque innuit esse iocum ex ambiguo, et alludi ad id, quod putabatur naturam Clodiae *ligurrire*), etc. Male vulgo in hoc loco interpretantur, appetis. Sic etiam in hoc, ad Div. XI, 21, quum quidam de collegis nostris agrariam curationem *ligurrirent*, disturbavi rem, totamque vobis reservavi; Manutius interpretatur, appeterent. Non absurde, sed plenus sensus hic est: Quum mentionem curationis agrariae in senatu facerent, ut, quibus mandanda esset,

Liquet, constat, de Div. I, 3; Nat. D. I, 12; Caecin. 10; Cluent. 28.

Liquido, cum fiducia quadam, certo, sine haesitatione ac dubitatione. Verr. III, 59, *liquido* dicere. ed Div. XI, 27, *liquido* negare. Fin. II, 12, quod eo *liquidius* faciet, si perspexerit, etc.

Liquidus, purus. Brut. 79, *liquida* oratio. Fin. I, 18, *liquidae* voluptates. Or. II, 38, *liquidum* genus sermonis, opponitur exili et arido.

Liquier, pro *linqui*, Div. I, 22.

Liquor, Nat. D. II, 10; ibid. 39; de Univ. 14.

Lis. Fin. II, 12, lites privatae, sunt causae privatae. — pecunia, de qua est iudicium. Rabir. Post. 4, summe *litium* est aestimatio *litis*, quae dicitur Cluent. 16, ubi etiam est aestimare *litem*; quod fit, quum summa fit omnis eius pecuniae, de qua iudicium est: tanquam in causa de repetundis, in qua *lis* dicitur aestimari, quum omnium fortunarum, quae ab aliquo repetuntur, summa fit. v. Act. I, in Verr. ult. Dicunt autem aestimare *litem* alicui, et alicuius. Verr. IV, 10; V, 19; Cluent. 41.

Liticines, de Rep. II, 22, qui lituo canunt, ut *tubicines*, qui tuba. Ibidem *cornicines*. Quos inter omnes discrimen docet Scaliger ad Festum.

Litigare, rixari, Att. II, 7; de Am. 26. — Lites agere in foro, Coel. 11, ad Div. IX, 25.

Litigiosus, litibus irretitus, Or. I, 60. — actor causarum, Mur. 12; Leg. I, 6. — pertinax in disputando, Fin. V, 26. — *litigiosum* etiam dicitur id de quo litigatur, Or. III, 27.

Lito, parento, bostiis placo. Flacc. 38, *litemus* Lentulo. — *litare* dicuntur, qui in hostiis bona exta inveniunt. Div. II, 15, proxima hostia *litatur* saepe pulcherrime. Cf. c. 16. vid. Gronov. ad Liv. VIII, 9; sed maxime Schwarz. ad Plin. Pen. pag. 226.

Literae, lingua. Leg. I, 2, abest historia *literis* nostris. — libri. Div. II, 2, Graecae de philosophiae *literae*. Brut. 64, *literis* illustratum genus scriptionis. ad Div. VII, 19, nullam artem *literis*, sine interprete.... percipi posse. — tabulae omnes et chartae scriptae. Leg. III, 20, publicis *literis* consignatam memoriam publicam non habemus. Quint. 11, *literae* societatis. Verrin. III, 71, *literae* publicanorum. in Caecil. 9, *literae* in Verrem. Nota: in Verrinis interdum tabulae et *literae* iunguntur, quod ubi est, tabulae sunt acceptorum et expensorum codices, literae aliae scripturae. Interdum vero uno tabularum nomine omnia genera scripturarum, et literarum verbo etiam tabulae comprehenduntur — artes liberales omnes. Orat. III, 34, instructa *literis* eloquentia. ad Div. XV, 21, *literae* reconditae. Cf. Rosc. A. 41; Arch. 6, etc. Hinc — Graecae *literae* sunt artes Graecorum libris illustratae. Acad. I, 2; II, 11; Or. I, 18; II, 7; de Sen. 1, etc. et Latinae *literae*, Latinis libris illustratae artes, Acad. I, 3. Brut. 93, *literae* pro genere ponuntur; deinde philosophia, ius civile, historia, etc. — Dicitur tamen etiam de singulis generibus, ut de grammatica, Inv. I, 25; Orat. I, 3; III, 10; Off. I, 37; de philosophia, Balb. 1; Sext. 51; Ar. R. 9, etc. de reliquis, praeter philosophiam, artibus liberalibus. Pis. 29, est autem hic non philosophia solum, sed etiam *literis* perpolitus. — epistolae. Att. XI, 5, conficere plures *literas* non potui; iis tantum rescripsi, e quibus acceperam. Inv. II, extr. hic liber non parum continet *literarum*, i. e. satis longus est. — de scripto, sc. in legi-

et mal. a nobis quinque libris. ibid. quintus enim *locum* complexus est. Simile est, Att. I, 16, *locus* ille a me est inductus, i. e. de eo argumento late dicere coepi. — sunt etiam *loci* rhetorum, qui sunt fontes argumentorum, Or. I, 31; in Topicis passim. Item in arte memoriae, Or. II, 87.— *Loci* autem communes sunt, quum de re universa tractatur, quom oratio revocatur ad genus. Or. III, 27. v. *communis.* — status, in re gladiatoria et militari, ut gradus. Catil. II, 1, *loco* ille motus est, quum ex urbe est depulsus. — dignitas. ad Div. XIV, 18, isto *loco* femina. Cf. Verr. I, 48. — ordo, classis in civitate. Quint. 13, *locus*, quem honestissime obtinuit. v. Passeratius ad h. l. — fundus. Agrar. III, 2, ita interpretatur Turnebus, quem vide. — res. in Caecil. 15, cui *loco* consulite ac providete.— genus, pars. Offic. I, 6, *loci*, in quos honesti naturam divisimus. ibid. 11, alter *locus* cautionis. Catil. IV, 10, est uno *loco* melior conditio externae victoriae, quam domesticae. — *locum* relinquere et dare, non eodem modo dicitur. Verr. V, 60, fortunae alicuius veniam et *locum* dare, est ignoscere, concedere. Cluent. 22, *locum* defensioni non relinquere, est de iudice, qui pecunia corruptus inutilem defensionem reddit. ad Div. I, 1, *locum* non relinquit precibus, de eo, qui et non rogatus facit, quae volumus, ut non opus sit precibus. Att. VI, 1, non est *locus* ad tergiversandum. — Verr. V, 14, aedilitas in *loco* posita, h. e. recte beneque.

Locutio, pronuntiatio. Brut. 74, Graeca *locutio*. Or. 19, omnis *locutio* oratio est, sed oratoria *locutio* hoc proprio signata est nomine.

Logi, λογοι, Fragm. Or. pro Gallio.

Logica, Tusc. IV, 14, quae sint? Cf. Ind. Gr. λογικά.

Logicus, Tusc. IV, 14.

Loligo, genus piscis, Div. II, 70.

Lomentum, fabarum farina, qua ad interpolandam faciem, et tegendam deformitatem utebantur. ad Div. VIII, 14, censuram *lomentum* et nitrum putat.

Longe, de locis, Tusc. I, 47; ad Div. II, 7; ibid. XII, 22; Quint. 25; Verr. II, 27; Nat. D. II, 20. — de tempore, Sull. 19; Brut. 33; ad Div. II, 8; Or. I, 49; ad Div. V, 10; Or. I, 3; de Div. II, 58. — longe lateque, Nat. D. I, 20; Tusc. V, 27; de Div. I, 36.

Longinquitas, de locis, Inv. I, 26; ad Div. II, 9. — de tempore, Tusc. III, 16.

Longinquus, de locis, Verr. III, 89. — de tempore, Att. III, 14; Nat. D. II, 64; de Div. II, 12; Fin. III, 14.— de hominibus ceteris, Deiot. 3; Cat. II, 12; Mil. 28.

Longitudo, de spatio, Nat. D. I, 20. — de tempore, Leg. III, 13; Verr. V, 10. — de oratione, Inv. I, 20; Or. 51; ibid. 66.

Longiusculus, Arch. 10.

Longulus. Att. XVI, 13, *longulum* sane iter.

Longus, de spatio, Off. I, 9. — de tempore, ad Div. XI, 28; Att. XII, 5; Att. XII, 18; Leg. I, 13; Q. fr. I, 1; Rab. Perd. 3; Sext. 5; Verr. IV, 60; Fin. V, 6. — de numeris, aut modis musicis dicitur, Or. III, 50; Or. 48; ibid. 57.

Loquacitas, ad Div. VI, 4; Leg. I, 2; Or. I, 23.

Loquaciter, Mur. 12.

Loquax, Mur. 14; de Sen. 16; Or. II, 38; Or. III, 35.

Loqui, sermone uti, Or. I, 32; Or. II, 14; Brut. 28; Rosc. A. 14; Quint.

11, *ludi* peremti sunt. — in Caecil. 10, *ludi* plebeii. Cf. Verr. V, 14: unde patet, Florae eos ludos factos. ad Div. VII, 1, *ludi* Osci, sunt fabulae Atellanae proprie, sed l. e. dicuntur pro rebus ineptis et ridiculis. Act. 1 in Verr. 10, *ludi* Victoriae, instituti a Sulla in memoriam victoriae a Marianis reportatae. ibid. *ludi* votivi (cf. Div. I, 26), qui fiunt e voto imperatoris ad bellum profecti, et cum victoria reversi. ibid. *ludi* romani, celebrati pridie non. sept. ex instituto regio.

Lues, Ar. Resp. 12.

Lugere, Mil. 8; Att. VIII, 15; Pis. 8; Tusc. I, 34; Tusc. III, 26.

Lugubris, Leg. II, 23; Tusc. I, 13; Quir. post Red. 3.

Lumbus, Arat. Fragm.

Lumen, quod in quaque re eminet in primis, praecipuum est, ornamentum. Q. fr. II, 10, illorum praediorum scito mihi vicinum Marium *lumen* esse. Sed vid. not. Sen. p. R. 4, hoc *lumen* consulatus sui fore putavit. Fin. II, 22, hoc vestrum *lumen* est. Acad. II, 33, sed illa dum *lumina* vestra, quae maxime causam continent. Nat. D I, 28, naevus Alcaeo *lumen* videbatur. — praesidium, tutela. Sull. 11, Roma *lumen* gentium. — fenestrae, prospectus. Dom. 41, obstruere *luminibus*; unde et metaphorae, tanquam Rabir. Post. 16, mentis *luminibus* officit altitudo fortunae et gloriae. Brut. 17, Catonis *luminibus* obstruxit haec posteriorum altius exaggerata oratio. — ibid. 75, videtur tanquam tabulas bene pictas collocare in bono *lumine*. — lumen animi, Rab. Post. 16; Brut. 17; Opt. Gen. Or. 2. — oculus, Tusc. V, 39. — quomodo differat a *luce*, patere videtur e Fin. III, 14, ut obscuratur et offunditur *luce* solis *lumen* lucernae. De quo agit Burm. ad Virgil. Aen. II, 682, et Oudendorp. ad Sueton. Caes. 31. Sed id discrimen non servatur. v. in *lux*.

Luminare, Att. XV, 26, est fenestra, ut *lumen*.

Luminosus, insignis. Or. 36, tum sunt maxime *luminosae*, et quasi actuosae partes duae.

Luna, Nat. D. II, 27.

Lunaris, Rep. Fragm.

Luo, de Sen. 20; Fin. V, 22; Verr. I, 30; Hortens. Fragm.

Lupa, meretrix, Mil. 21.

Luperci, Coel. 11.

Lupinus, Catil. III, 8; Her. I, 13.

Luscus, altero oculo captus, Or. II, 60.

Lusio, Fin. V, 20; de Sen. 16.

Lustrare, percurrere, Fin. V, 29; Nat. D. II, 20; de Div. II, 45. — animo *lustrare*, Off. I, 17.

Lustratio. Tusc. V, 27, silvestres cursus *lustrationes*que.

Lustrum, tempus quinque annorum, sub cuius finem a censoribus census habetur, et postea publicae preces et sacrificia suovetaurilia fiunt, quod dicitur *lustrum* condere. Or. I, 40, qui domini voluntate census sit, continuone, an, ubi *lustrum* conditum sit, liber sit. ibid. II, 66, is, qui te ex aerariis exemit, *lustrum* condidit, et taurum immolavit. v. Liv. I, 44, et ibi Gronov.

Lustrum, lupanar, Phil. II, 3; Coel. 23; Sext. 9; Phil. XIII, 11.

Luteus, sordibus, Verr. III, 4; ibid. IV, 14.

Lutulentus, Or. pro Gallion. Fragm. Pis. 1; Rosc. C. 7.

Lutum (plural. numero), fragm. epist. ad Hirtium ap. Non. III, 132, *luta* et limum aggerebant. — convicium. in Pis. 26, o *lutum!* o sordes! sic est: Pis. 25; Verr. II, 78; IV, 21.

Macula, foramen in reti. Verr. V, 11, reticulum minutis *maculis*. Sic. Varr. R. R. III, 11, reta grandibus *maculis*. — Translato sensu. Flacc. 3, fragm. nov. quum reliquum tempus aetatis turpitudinis *maculis* consperseris.

Maculare, Mil. 31.

Maculosus, censoria nota infamis, turpis vitiis. Att. I, 16, *maculosi* senatores.

Madefacere, Phil. IV, 3; de Div. I, 32.

Madere, Phil. II, 41; Red. in Sen. 6.

Madidus, Q. fr. II, 11.

Maena, pisciculus marinus, Phil. II, 28.

Magis, additum numero pro *amplius* Rosc. Am. 14. ad Div. VI, 17; Phil. I, 2; Att. XVI, 5; Coel. 5.

Magister, director, ut hodie dicunt. Verr. III, 71, *magister* scripturae. ib. II, 74, *magister* societatis. ibid. 70, pro *magistro* in scriptura, est *vicedirector*. Similiter dicuntur *magistri* (auctionum), qui, quum bona alicuius venduntur auctione, ab iis, quorum interest, constituuntur, ut eius rei curam suscipiant, quos hodie curatores bonorum appellant. Quint. 15; Att. I, 1; VI, 1; ad Div. XII, 30. — *magister* equitum, Att. IX, 15, est quasi collega dictatoris, qui eum facit. Nomen hinc traxit, quod in exercitu equitatui praeest. Ipse autem dictator *magister* populi dicitur, Leg. III, 4; de Rep. I, 40.

Magisterium, in convivio est eius, qui modimperator dicitur; regnum vini, ut Horatius ait. de Sen. 14, me et *magisteria* delectant, a maioribus instituta. — Prov. Cons. 19, morum *magisterium*, est censura; nam et censor *magister* morum dicitur. v. Gronov. ad Liv. XXIV, 25.

Magistra, Tusc. V, 2; Rosc. A. 27; Nat. D. I, 13.

Magistratus dici et ipsos consules, praetores, aediles, etc. et eorum munus, notum est: unum locum adscribemus, in quo est hoc verbum. Verr. I, 12, accedere ad *magistratus*; quod eodem modo dicitur, ut accedere ad rempublicam. — Livius pluribus locis proconsules ac propraetores non numerat in *magistratibus*. vid. v. c. XXVIII, 38, et ibi Sigon. ac Vales. at Cicero numerat, Verr. III, 79, ubi sermo est de scriba provinciali, et scribae dicuntur habere pericula *magistratuum*.

Magnaminitas, Off. I, 43.

Magnanimus, Off. I, 29.

Magnes, de Div. I, 39.

Magnifice, magno animo. Offic. I, 26, *magnifice* vivere. ad Div. IV, 7, *magnificentissime* consulatum gerere. Fin. IV, 2, eas virtutes nos *magnificentius* appetere, et ardentius. — honorifice. Catil. II, 1, *magnifice* vicimus. — de splendore conviviorum, Quint. 30; Verr. IV, 27; Dom. 41; Inv. II, 40.

Magnificentia, magnus animus. Inv. I, 56; Inv. II, 54; Off. I, 21. quid sit? — splendor in vitae apparatu, Tusc. V, 21; Off. II, 16; Mur. 36; Leg. II, 13; II, 26.

Magnificus, honorificus. Sen. p. R. 1, *magnificentissimum* decretum. — de aedium splendore, Leg. II, 1; Verr. I, 22; Tusc. V, 21; ad Div. VII, 1; ibid. IX, 16; Q. fr. III, 8; Off. II, 16; Rull. 11.

Magniloquentia Homeri, ad Div. XIII, 15; Or. 57.

Magnitudo, de corporibus, Phil. XIII, 2; Fin. III, 14; Off. I, 44; Verr. V, 10; Rull. II, 35. — de animo, ad Div. I, 7; ibid. II, 7; Deiot. 11.

Malitiosus, callidus. Off. I, 40, *malitiosa* iuris interpretatio. Off. III, 48, *malitiosis* officiorum blanditiis. de Rep. Fragm. I. III.

Malle cum *potius*, Balb. 7; Att. XIV, 13.

Malleolus, in vitibus est palmes novus, cum parte ligni durioris ab utraque parte recisus, ut *malleoli* figuram habeat, de Sen. 15. Add. Colum. III, 6, 3. — In re militari sunt manipuli spartei, pice induti, quibus sagitta inserta (unde *malleoli* figura), ut proiiciantur in hostilia munimenta, opera, tecta, etc. incendii excitandi causa. Catil. I, 13; Mil. 24. v. Lips. Poliorc. V, 5, et quos praeter hunc laudat Drakenb. ad Liv. XXXVIII, 6.

Malum. v. *orbiculatus*.

Malum, pomum, ad Div. VIII, 15.

Malum, Leg. III, 40; Phil. V, 11; Nat. D. III, 30.

Malus (subst.), Verr. V, 34; de Sen. 6.

Malus (adi.), Nat. D. III, 30; Pis. 30.

Malva, ad Div. VII, 26.

Mamma, de Div. II, 41; Nat. D. II, 51; Fin. III, 5.

Manare, excidere, exire in vulgus, Att. III, 12. — fluere, Nat. D. I, 15; ibid. II, 19; de Div. I, 34. — serpere, Catil. IV, 3; Cluent. 27; Planc. 23; Phil. I, 2; Phil. XIV, 6. — oriri, Or. II, 27; Or. III, 17; Off. I, 18; Off. III, 47.

Manceps, redemtor, conductor. Sic publicani dicuntur *mancipes*, quia publica vectigalia redimunt. Dom. 10; item alii redemtores decumarum, in Caecil. 10; porro redemtor aedificii alicuius, aut operis publici, Verr. I, 54; item, qui praedam emit, Dom. 18; item is, qui et sector dicitur. Rosc. A. 8, *manceps* hominis studiosissimi nobilitatis: h. e. bonorum eius. Denique is, qui pecuniam emit, et eam alio loco ei, a quo accepit, aut eodem genere, aut genere alio nummorum solvendam curat. ad Div. V, 20, erat enim nobis curata pecunia Valerii *mancipis* nomine: h. e. Valerius redemerat pecuniam sine periculo nostro nobis, quo loco volebamus solvendam.

Mancipatus, venditus, *mancipio* datus, addictus de Sen. 11, si senectus sui iuris est, si nemini *mancipata*.

Mancipi, est pro *mancipii*, ut dudum videre viri docti. Itaque, quae de hac voce dicenda, ad *mancipii* vocem retulimus.

Mancipium. Top. 25, *mancipio* dare (cf. ad Att. XIII, 50), h. e. ex lege venditionis iure *mancipii*, de quo mox. — res *mancipi* sunt, quae venduntur per aes et libram, praesentibus quinque testibus; quo ritu venditor obligatur ad evictionem praestandam. Isque mos adhuc duravit Plinii mai. temporibus, ut patet ex H. N. XXXIII, 3. Locus disertissimus de tota re est ap. Plaut. Curcul. IV, 2, 8 sq. Sed Ciceroniana videamus. Mur. 2, si in iis rebus repetendis, quae *mancipi* sunt, is iudicii periculum praestare debet, qui se nexu obligavit. Unde ius *mancipi*, s. *mancipii*, Ar. R. 7; Flacc. 32; Caecin. 26, quod est earum rerum, quae *mancipio* et nexo, h. e. ritu commemorato, nobis traditae sunt. Ceterum notandum est, Ciceronem, quum iungat plerumque *mancipium* et nexum, tanquam eamdem vim habentia, tamen, Ar. R. c. 7, ea distinguere: quod faciebat auctore Varrone Scaevola, quum Manilius, ICtus pro eadem re haberet. Manilius, quidquid per libram geritur id nexum putabat, adeoque etiam *mancipium*; Scaevola contra ea tantum nexus nomine comprehendebat, quae per aes et libram

Mansuetudo, Off. II, 9; Q. fr. I, 20.

Mansuetus, Or. II, 50; Phil. III, 9.

Manubiae. Arch. 11; Dom. 38; Rosc. A. 37, etc. est pars praedae, quam imperator capit, ut in monumento aliquo consumatur. vid. Agr. II, 22, et Verr. I, 59, quae sunt loca classica.

Manubrium, Verr. IV, 27.

Manumissio, donatio libertatis, Coel. 29.

Manumittere, servum libertate donare, ad Div. XIII, 77; ad Q. fr. I, 2.

Manupretium. Verr. I, 56, *manupretium* machinae: h. e. merces data, pro labore conficiendae machinae. Pis. 24, provincia ista tibi *manupretium* fuit, non eversae per te, sed perditae civitatis. vid Drakenb. ad Liv. XXXIV, 7. Ap. Plinium, ut XXXIII, 11, est manipretium.

Manus, labor *manuum*. Verr. III, 11, *manu* quaerere, de aratoribus. — proboscis elephanti. Nat. D. II, 47, *manus* data elephantis. — ad Div. XI, 13, quae in *manibus* sunt, dicitur de praesenti rerum statu. Sext. 32, res iam *manibus* tenetur, h. e. paene confecta est. ad Div. I, 9, sic in *manibus* habebant, sic osculabantur. ib. VIII, 1, *manus* ad os opponere, signum silentii servandi. Flacc. 6, porrigere *manum*: modus Graecorum suffragii ferendi. ad Div. VII, 5, tollere *manus*: admirantis gestus. Att. III, 15, vulneribus suis *manus* afferre, h. e. dolorem instaurare, augere. ad Div. X, 23, Vocontii sub *manu* ut essent, h. e. parati, si quid vellem, ad manum. De hac formula, quae non eamdem ubique vim habet, v. Intt. ad Sueton. Aug. 49, in primis Burmannum: quanquam in illo loco Suetonii, quem hic laudarunt Graevius et Cortius, aliam, atque hic, vim habet; et Gronovium ad Senec. ep. 94. — Topic. 4, mulier viro in *manum* convenit. Id fit per *coemptionem*; de qua supra. — Ibid. 9, aqua *manu* nocens, i. e. propter structuram aedificii, per quam pluvialis aqua fit noxia vicino. v. Boethius.

Mare, Att. VIII, 3; Or. III, 19; Planc 6.

Margarita, Verr. IV, 1; Or. 23.

Marinus, Nat. D. II, 16; de Div. II, 15.

Maritalis, Oecon. 1.

Maritimus, Verr. II, 75; Tusc. V, 14; Nat. D. II, 53; Nat. D. III, 18.

Maritus, Catil. I, 10.

Marmor, de Div. II, 21.

Marmoreus, Parad. I, 3; ibid. VI, 3; Att. IV, 16.

Mas, Nat. D. II, 51; de Div. II, 29; Leg. II, 12.

Mastruca, fr. pro Scaur. ex Isidor. XIX, 23, 5, vestis villosa, quae e musmonibus, genere arietum, s. musmonum villosis pellibus fiebat, unde ibid. ex Asconio, *pelliti* dicuntur *mastrucati* illi Sardi. v. I. G. Bergeri Eclogarium Corsicum, Diss. II, p. 38. Aelian. H. An. XVI, 34, hieme calefecisse, aestate refrigerasse tradit.

Mastrucatus. Provinc. Consul. 7, *mastrucati* latrunculi; dicti a *mastruca*, qua montani Sardi utebantur. Viri docti ad h. l. laudarunt Turneb. Advers. XX, 9.

Matellio, matula. Parad. V, 2, *matellionem* Corinthium cupidissime tractare. Sic ap. Plin. XXXIV, 2, trullei; et ap. Martial. IX, 97, trulla Corinthia pro matula, ut recte interpretatur Harduinus. Non ergo mirandum, si in Digestis, in mundo muliebri matula ponitur.

Mater, causa, origo. Inv. I, 41, similitudo est satietatis *mater*. de Rep. III, 10, iustitiae... imbecillitas *mater* est. V, 2, illa diuturna pax Numae

Mediocritas, Brut. 40; Or. I, 25; Off. I, 23; Brut. 66; Her. III, 15.

Mediocriter, Her. IV, 3; Tusc. III, 10.

Meditari, de exercitatione, praeparatione, Orat. I, 32, 61. Catil. I, 10, ad huius vitae studium *meditati* illi sunt labores. — passive, ad Div. II, 3, ad eam *meditere*. Virgilius solet dicere *in*, ut Aen. X, 455, *meditari* in praelia. Sic ad Div. V, 2, omnem conatum tribunatus sui in meam perniciem parare ac *meditari*.

Meditatio, exercitatio, Tusc. II, 17; Div. II, 46.—disquisitio. Cluent. 30, causa in *meditatione* versatur. — pro praeparatione, Phil. IX, 1, etc.

Meditatus, Off. I, 8; Tusc. III, 14; Or. I, 60; Cat. I, 10.

Medius, de Rep. I, 12, in *medium* honoris causa coniecit Laelium inambulans in porticu Scipio. — Off. III, 3, *media* officia quae sint? — Acad. I, 10, *media*, quae sunt interiecta, inter ea quae sunt secundum naturam, et quae sunt naturae contraria. — qui est neutrius partis. Att. X, 10, etc. — Phil. II, 13, nego quidquam esse *medium*; pro quo nostri: tertium non datur. Add. Prov. Cons. 18; Nat. D. II, 45; Cluent. 11; Phil. I, 5.

Medulla, Brut. 15, Suadae *medulla*. —Phil. I, 15; in *medullis* populi rom. ac visceribus haerebant.

Mel, Phil. III, 10; de Div. II, 41; Or. 9; de Sen. 10; ad Div. VIII, 8.

Melicus, Opt. g. or. 1, est genus poëtarum, dictum a carminibus, quae μέλη vocabantur. Cuius generis fuit Simonides.

Mellitus, suavis, Att. I, 15.

Membranula. Att. IV, 4. v. Index Graec. in σύλλαβος.

Membratim. Or. 63, incise et *membratim*, h. e. per κῶλον, sine periodis.

Membrum, κῶλον, Orat. 62, 66, quid sit? Her. IV, 19; Brut. 44. — sensu proprio sumitur, Flu. III, 5.— pro parte, Nat. D. I, 24; Or. 22.

Memini (cum perfecto), Or. II, 47, adscendisse *meminissem*. Cf. ad Div. XIII, 72. — (cum accusat.) Fragm. or. de aere alien. Mil. quis non *meminerit* pueritiam tuam? Cf. Acad. II, 33; Planc. 33; de Rep. VI, 4.

Memor, Brut. 88; ad Div. I, 7; Or. III, 50.

Memorabilis, Phil. XIII, 19; Leg. I, 3; Brut. 13.

Memorare, mentionem rei facere, Verr. I, 47; Fin. II, 5. — perhibere, de Univ. 11.

Memoria, tabulae, literae, quibus rei *memoria* conservatur. Arch. 4, literarum *memoriam* flagitare. Cluent. 23, extat *memoria*, sunt tabulae publicae. — *memoria* publica, est rerum publicarum, publice, in senatu, concione, bello gestarum, Or. II, 12; Leg. III, 20 — Or. I, 2, ac mihi repetenda est veteris cuiusdam *memoriae* non sane satis explicata recordatio. In quo videtur *memoria* dici, pro re olim gesta, disputatione vetere. Brut. 69, in *memoriam* notam et prope aequalem incurro. — Phil. II, 43, et tu in Caesaris *memoria* diligens, lat. conservanda, honoranda. — Herenn. III, 16, *memoriae* duae.

Memoriola, Att. XII, 1.

Memoriter, de Am. 1; Nat. D. I, 33; Or. I, 19; Acad. II, 19.

Mena, Fin II, 28, piscis non adeo delicatus, nec pretiosus.

Mendacium, Cluent. 26; Inv. I, 3; Acad. II, 25.

Mendax, de Div. II, 71; Rosc. Ca. 16; de Div. II, 62.

Mendicitas, extrema paupertas, C. til. IV, 5; Phil. XI, 2; Flacc. 15.

V, 20; Att. I, 16; Pis. 49. — incommodum, ad Div. I, 9, non ita magna *mercede*.

Mercuriales, ad Q. fr. II, 5, collegium *mercatorum*; de quo Liv. II, 21, 27.

Merere, stipendia facere. Balb. 20, si tot consulibus *meruisset*. — lucrari, Rosc. C. 10. — dignum esse, Or. I, 54; Catil. IV, 2; Caecil. 18. — de aliquo bene *merere*, est in eum officia conferre, Att. IX, 6; Mil. 34; Leg. III, 44; Att. VII, 1. — elegans est haec ratio: Verr. IV, 60, quid arbitraris Rheginos *merere* velle, ut, etc. h. e. qua *mercede* induci posse, ut, etc. Cf. Fin. II, 22; Phil. I, 14. Notat autem in hac forma proprie, acquirere, tanquam mercedem ac praemium. v. praeter interppr. ad Verr. l. c. inpr. Gronov. Obs. ad Script. Eccl. c. 7, p. 76, et quos laudat Burmann. ad Virgil. Aen. IV, 349.

Meretricius, Coel. 20; Phil. II, 18; Verr. III, 3.

Meretricula, Nat. D. I, 33.

Meretrix, Coel. 20; Dom. 33.

Mergere, Nat. D. II, 49.

Meridianus, Or. III, 5.

Meridiatio, somnus *meridianus*, Div. II, 68.

Meritare. Verrin. III, 50, fundus, qui us dena *meritasset*, h. e. ex quo tantum redisset. Sed Graevius aliter legit.

Merito, Catil. III, 6; Or. I, 55.

Meritorius. Phil. II, 41, pueri *meritorii*, sunt scorta masculina.

Meritum, in partem deteriorem, ad Div. V, 9, non meo *merito*, i. e. culpa mea. — in bonam partem, ad Div. XI, 17; Phil. III, 3; Att. IV, 11; de Am. 8.

Merula, Fin. V, 15, avis cantrix Gall. (*merle*).

Merus, Att. IV, 7; ibid. IX, 15,

Merx, Rab. Post. 14; Vatin. 5.

Messis. Parad. IV, 2, Sullani temporis *messem*, sc. proscriptionem bonorum. — sensu proprio est, Or. I, 58; Att. V, 21.

Messor, Or. III, 12.

Messorius, Sext. 38.

Meta, est conus, res quaelibet lata basi, acutoque fastigio. Div. II, 6, umbra terrae, quae est *meta* noctis. Similis fere locus, de Rep. I, 14, in eam *metam*, quae esset umbra terrae. Cf. Plin. II, 10. Hinc in Circo *metae* sunt columellae positae in flexu Circi ad spinam, quas studiose vitabant aurigae, ut ex Horatio notum, Carm. I, 1, 4: unde illud ductum est, Coel. 31, haesit ad *metas* fama adolescentis.

Metator. Phil. XI, 5, castrorum antea *metator*, nunc, ut sperat, urbis. Cf. XIV, 4.

Metere, Or. II, 65; Tusc. III, 25.

Metiri, Verr. III, 85; Nat. D. I, 9; ad Div. X, 4; Phil. XII, 12; Off. I, 2; Pis. 28; Or. 7; Or. 68.

Metuere, ad Div. I, 5; Rosc. A. 3; Att. X, 4; Her. II, 19.

Metus, Tusc. IV, 37; ibid. V, 18; Oecon. 1.

Micare, dicitur de motu celeri et tremulo venarum. Nat. D. II, 9, *micare* non desinunt arteriae et venae. Div. I, 47, anguis semianimis et varia graviter cervice *micans*. — par impar ludere. Offic. III, 19, dignus quicum in tenebris *mices*. Cf. Div. II, 41. v. Gronov. Obs. III, 13, p. 546 sq. — Inde est sortiri. Off. III, 23, quasi sorte, aut *micando* victus.

Migrare, Verr. II, 36, minus est quam *emigrare*, sc. initium facere movendae supellectilis. Att. XIV, 9; Fin. III, 20; Off. I, 10.

Migratio, Coel. 8; Tusc. I, 42; ibid. I, 41; ad Div. XVI, 17.

Miratio, de Div. II, 22.

Mire, Att. XVI, 11.

Mirifice, Acad. II, 2.

Mirificus, ad Div. III, 11; Att. XI, 11; Att. XIV, 12; de Div. II, 20.

Mirmillo, Phil. III, 12; VI, 4, gladiator, qui cum retiario et Threce componitur, Lips. Saturn. II, 8, 10. Dicitur a μόρμυρος at μορμυρίων piscis, quod insigne in galea gerebant, ut post Salmasium ad Solin. p. 213, statuit Gronov. in Epist. ad Ant. Clamentium, subiect. libris de Sestert. p. 698 sq.

Mirus, ad Div. II, 11; Rosc. A. 8.

Miscere, moliri res turbulentas, Mil. 9, quanto ille plura *miscebat*. Ar. R. 22, *miscet* ac turbat. Catil. IV, 3, nova quaedam *misceri* et concitari. ad Div. V, 16, ea *misceri*, parari, impendere reip. — de oratore, est commovere animos. Or. I, 51, *miscere* animorum motus. Sic Or. 9, Pericles dicitur, *permiscuisse* Graeciam.

Misellus, Att. III, 23; ad Div. XIV, 14.

Miser, Phil. XI, 4; Partit. 17; Cluent. 3: Att. VIII, 11.

Miserabilis, ad miserationem commovens, Or. II, 46; ibid. 47. — miseratione dignus, Dom. 24; de Div. I, 32.

Miserabiliter. Att. XIV, 10, laudari *miserabiliter*, h. e. ut *misericordia* commoveatur in eum, qui laudatur. — cum lamentatione, Tusc. I, 40; Att. X, 10.

Miserandus, Or. I, 37.

Miserari, ad Div. IV, 9.

Miseratio, ad Div. V, 12. — pars orationis ad misericordiam composita, Brut. 21; Or. II, 47.

Misere, vehementer, nimis. ad Div. XII, 12, *misere* noluit.

Misereri (passive), Inv. I, 3, ut supplicum *misereatur*. Sic et accipi potest Verr. I, 30. Add. IV, 5; ad Div. VI, 7.

Miseret, Mil. 34.

Miseria, periculum reorum. Flacc. 1, *miseriarum* deprecator. — labor taediosus et molestus. Rosc. C. 11, cum summa *miseria* erudire. — Div. II, 41, ne omnia superstitiosa *miseria* crederent, h. e. nimia superstione.

Misericordia, Tusc. IV, 8; Rab. Perd. 9; Att. VIII, 12.

Misericors, Inv. I, 53.

Missio, finis. ad Div. V, 12, *missio* ludorum.

Mitella, Rabir. Post. 10, est mitra parva, sive corollae e veste serica diversicolori, unguentis madidae, ut ex Plin. XXI, 3, demonstrat Salmas. ad Solin. p. 392.

Mitescere, Oecon. 1.

Mitificatus. Div. II, 26, *mitificatus* cibus, est concoctus et in corpus diffusus. Sic, *mitigare* cibum, Nat. D. II, 60, est coquere.

Mitigare, consolari, ad Div. VI, 4. — coquendo mollire, Nat. D. II, 60. — lenire, Or. II, 58; Q. fr. I, 17; Leg. II, 14.

Mitis, Att. VII, 2; Inv. I, 55; Catil. IV, 5; Mur. 29; de Sen. 9.

Mitra, Arusp. R. 21, est fascia, qua caput redimitur. Sed barbaris illius usus frequentior, quam Graecis, ut e Virgilio constat (vid. v. c. Aen. V, 215. Cf. Graev. Lect. Hesiod. c. 25); et inter Graecos Romanosque feminis, non viris. vid. Salmas. ad Solin. p. 392, et Abram. ad or. pr. Rab. Post. 10.

Mittere, nuntiare, per nuntios significare. Att. II, 2, nam ita ad me *mittunt*, Nigidium minari in concione. Sic Livius saepe hoc verbo usus est: exempla congessit Gronov. ad XXXIV, 29. — Fin. I, 1, quod semel *missum* coërceri reprimique non potest: pro-

huins formae. Att. XIV, 19, cui facile persuasi, id quod rogaret, ne licere quidem, *non modo non* lubere. Non *modo*, sequente *verum*, pro non dicam..., sed, ut Act. 1, in Verr. 3, si *non modo* in causa, sed aliquo honesto praesidio. — *non modo* in fine pro *nedum*. Phil. II, 41, *non modo* esse illorum cliens. item ad Div. I, 9, nullum meum minimum dictum, *non modo* factum intercessit. — de tempore, interdum multos annos significat, ut Off. II, 21, *modo* hoc malum in hanc remp. invasit. Nam si a Iugurthino bello rationem ducas, sunt septuaginta amplius anni. (v. iu *nuper*).

Modulari, Or. 18; Or. III, 48.

Modulate, Nat. D. II, 8.

Modus. Quint. 7, *modo* et ratione omnia fecisse, h. e. recte et ordine, via et ratione. — Q. fr. II, 6, bono *modo* desidero, est quodam modo. v. Manut. ad h. l. — in musicis sunt etiam *modi*. Or. III, 26, *modos* facere. Tusc. I, 44, pressi et flebiles *modi*. — ad Div. I, 7, sed habet ista ratio quemdam *modum*, h. e. ista ratio quemdam *modum*, h. e. ista ratio non ubique locum habet; est, quod hic dici contra possit.

Moechus, ad Div. VII, 7.

Moenia. Catil. II, 1, *moenibus* ipsis intra *moenia* nulla iam pernicies comparabitur. Graevius primum esse pro domibus dicit, et sic dici hoc verbum non est dubium. Vid. praeter ipsum Duker. ad Flor. p. 50. Sed potest tamen hic urbs universa intelligi per synecdochen; quamquam urbs et aedificia orbis non adeo differunt; uti accepit Gronov. Obs. II, 12; qui media *moenia* ap. Curtium interpretatur, mediam urbem, et media tecta.

Moereri. Sext. 39, *moerebamini*. Sed Graevius habet *moerebatis*, bene. *moerere*, Tusc. I, 13; Tusc. I, 44; Phil. IX, 5; Sext. 14; Balb. 25.

Moeror, dolor ex morte alicuius, Tusc. IV, 8; Att. XII, 27; Fin. 1, 18.

Moeste, Her. III, 14.

Moestitia. Or. 16, orationis *moestitia*, est, quum ab omni cultu et ornatu destituta est. Sic etiam tristitia dicitur, ibid. 3. Add. Tusc. I, 44; Or. 16.

Moestus, Her. III, 15; Or. II, 47.

Mola. Div. II, 16, *molam* inspergere; quod uno verbo immolare dicitur. *Mola* est far tostum, comminutum, et sale mixtum, quo victima conspergitur.

Moles, Att. IV, 15; Verr. IV, 53; Mil. 31; Phil. XIV, 12; Catil. I, 23; ibid. III, 7; Rull. II, 33.

Moleste, ad Div. I, 9; Att. II, 1.

Molestia, quidquid est nimium in aliquo genere. Brut. 38, diligens sine *molestia*, i. e. affectatione, quae molesta est audientibus ac legentibus.— In primis dicitur de iis, qui appellant de solvendo. v. *molestus*. Inde ad Div. XII, 30, noli impudens esse, nec mihi *molestiam* exhibere, et a me literas crebriores flagitare.

Molestus, dicitur in primis eleganter de creditore, quum debitorem appellat de solvendo, et urget. ad Div. l. c. — item de accusatore, Flacc. 5. Add. Leg. III, 8; Nat. D. II, 23; de Am. 6; de Sen. 7, 14; Caecil. II.

Moliri, movere. Or. II, 51, haec fere maxime sunt in iudicium animis *molienda*, amor, odium, etc. — Verr. I, 59, dubitamus, quid ille in praeda bostium *molitus* sit; i. e. furatus sit, in rem suam averterit. Cf. ibid. 51.

Molitio, Nat. D. I, 8, 9; de univ. 3.

Molitor, auctor, aedificator, Univ. 5, effector mundi et *molitor* Deus.

Mollipes, de Div. I, 9.

Mollis, suavis. Or. III, 25, quanto *molliores* sunt et delicatiores in cantu

cunia non consumta in *monumento*, sc. ab imperatore, qui propterea manubias accepit. Verrin. I, 4, *monumenta* Africani, sunt statuae, quas Siculia, Carthagine capta, reddiderat, quibusque ideo nomen eius erat inscriptum. Planc. 32; Div. I, 28, *monumentum* Marii, est templum ab eo exstructum a manubiis Cimbricis. Mil. 7, in maiorum suorum *monumentis*: de via Appia. Dom. 20, Clodium meam domum *monumentum* fecisse: quia in ea signum Libertatis dedicarat. ad Div. I, 9, *monumentum* Cicero vocat aedes suas, publico sumtu instauratas. Hinc deinde simpliciter, et sine relatione ad aliquem hominem, cuius *monumentum* sit, pro templo ponitur. Arch. 11, templorum ac *monumentorum* aditus. Verr. I, 49, in celeberrimo *monumento*.—sepulcrum, Rosc. Am. 50. — literae publicae. Dom. 28, scribae nobiscum in rationibus publicis *monumentis*que versantur. — sic dicuntur etiam Commentarii pontificum, Dom. 55.

Mora, cunctatio, Inv. II, 49; ad Div. X, 22; Sull. 20; Att. XI, 11.— in orationibus *morae* sunt quod gallice dicitur *pause*. Or. 16.

Mora Spartiatarum, Tusc. II, 16, λόχος, cohors militum, de quorum numero non satis certo constat, quum alii quingentos, alii plures tradant. v. ad h. l. Gronov. Obs. III, 6.

Moralis, Fat. 1.

Morari, intransitive, Att. XVI, 5; ad Div. XV, 2; Tusc. I, 47, — transitive, ad Div. II, 15; ibid. XV, 11; Verr. IV, 46.

Morator, in Caecil. 15, est causidicus imperitus, qui adhibetur tantum ad faciendam moram, dum reperiatur alius melior patronus, aut iam repertus se ad dicendum comparet. vid. Ascon. ad h. l. Savaro ad Sidon. Ep. V, 7.

Moratus. Div. I, 31, poëma tenerum, *moratum*, atque molle: in quo mores hominum eleganter expressi sunt.

Morbosus. Tusc. IV, 24, *morbosos* iracundos solos nominaverunt. Sed Davisius legit *morosos*, recte probantibus Bentleio et Buherio.

Morbus, de corpore dicitur, Tusc. IV, 10; de Sen. 19; Off. I, 24; ad Div. VII, 20. — de animo, Sull. 27; Tusc. IV, 13.

Mordax, Or. II, 59.

Mordere, molestia afficere. Att. XIII, 12, me epistolae *momorderunt*. ib. VI, 2, qui scribis, *morderi* te interdum, quod non simul sis. — ad Div. XI, 23, *mordere* frenum: proverbialiter dicitur de iis, qui indignantur conditionem suam, neque tamen ea se liberare possunt.

Mordicus, morsu. Q. fr. III, 4, auriculam fortasse *mordicus* abstulisset. — pertinaciter. Acad. II, 16, perspicuitatem, quam *mordicus* tenere debemus. Fin. IV, 28, verba tenent *mordicus*. de Rep. I, 34, nomen *mordicus* tenent, re autem carent eo nomine.

Morior. Coel. 31, sermo *moritur*; sic Att. II, 19. — vita decedere, de Sen. 19; Att. I, 2.

Morigerari, inservire, Or. 48.

Morose, Brut. 67.

Morositas, Off. I, 25. vid. *morosus*.

Morosus, fastidiosus, cui nihil facile probatur. Orat. 29; ad Div. VII, 15; Q. fr. II, 4. v. et *morbosus*.

Mors (plural.). Tuscul. I, 48, clarae *mortes*. (singul.). Tusc. I, 9; ibid. I, 41; Quint. 15; Fin. II, 30.

Morsus, pro dolore leviori. Tusc. III, 34, *morsus* animi. Sed in genere pro dolore. Off. II, 7, *morsus* acriores

vandi. vid. v. e. Tusc. I, 22; Verr. I; 5, etc. — damnum pecuniarium. ad Div. V, 20, ut *multa* tam gravis T. Mario depelleretur.

Multare. Verr. II, 8, heredem Veneri esse *multatum*, h. e. hereditatem Veneri esse commissam. Rabir. Post. 4, consilie eius esse *multata* a fortuna, h. e. non successive. Conf. *multa*. Sic bona *multare*, Liv. X, 23.

Multifariam, pluribus locis, Orat. II, 41.

Multiformis, Acad. I, 7.

Multiiugis, Att. XIV, 9.

Multiplex. Nat. D. II, 54, *multiplex* alvus et tortuosa: ita dicitur propter figuram obliquam (vid. *simplex*). — Leg. I, 7, homo animal providum, sagax, *multiplex*, h. e. variis dotibus instructum, aut ad *multa* aptum. — inconstans. de Am. 25, animus *multiplex* assentatoris. Att. VI, 2, ingenium *multiplex*, i. e. varium, inconstans. — Or. III, 30; Brut. 31. *multiplex* oratio, est copiosa, varia, in qua omnia genera dicendi insunt, opponiturque tenui dialecticorum. — Sed, Tuscul. V, 4, Socratis *multiplex* ratio disputandi, est ratio de unaquaque re in utramque partem disserendi. — fallax. ad Brut. 4, *multiplex* natura, sc. hominis, opp. simplex.

Multiplicabilis, multiplex. Tusc. II, 9, *multiplicabilis* tortus.

Multiplicatus, Off. I, 39.

Multitudo. Verr. II, 71, sociorum *multitudine* remota. Opponitur principibus publicanorum. — magna copia rerum. Or. I, 4. — magnus numerus hominum, Caecin. 12; Tusc. II, 2; ibid. IV, 26; Off. I, 49; ibid. 32; Mil. 4.

Multum (cum compar.). Or. III, 24, non *multum* maius.

Multus, Att. XIII, 9; Q. fr. II, 8; Or. II, 25; ibid. II, 40; Or. II, 87; ibid. II, 4; Nat. D. II, 46; Brut. 79; Fin. II, 20.

Mulus, Top. 8.

Mundanus. Tuscul. V, 37, *mundi* incola.

Munditia, Off. I, 36.

Mundus, Q fr. II, 3.

Mundus, orbis, Leg. I, 7; ibid. II, 40; de Div. II, 43; Nat. D. I, 8; Nat. D. I, 34; Acad. II, 47; de Vnivers. 10. — *mundus* muliebris, Oecon. 4.

Munerare, donare. Deiot. 6, quibus te rex *munerare* constituerat. *Munerari* deponens est, Att. VII, 2.

Municeps, civis *municipii*, Cluent. 46; qui et *municipalis* dicitur, Att. VIII, 13, etc.

Municipium, Caecin. 4, genus oppidorum Italiae, quod iure civitatis rom. donatum erat, sed ita, ut legibus suis uteretur, et suis magistratibus. v. Turneb. ad Agr. I, 5, et Sigon. Ant. Iur. Ital. II, 6 sq.

Munio, Or. I, 59, quid sit, ignorare se fatentur omnes. Turnebus correxit *minuritionem*, idque probatur in Lexico Fabri; quod mihi secus videtur. Nam quomodocumque Cicero scripserit, pedis certe alicuius nomen posuerit necesse est, ut *poeanis* verbum ostendit. In ms. fuit *munychionem*, de quo v. Vict. ad h. l. Mihi non displicebat coniectura Bunevii, Domini in Kreypau, doctae nobilitatis praecipui ornamenti, qui legendum censebat *monogenem*: is pes est ex tribus longis et una brevi syllaba, notiori nomine epitritus quartus, contrarius paeoni, qui est ex tribus brevibus et una longa, atque adeo aptus huic loco. Huius pedis mentio est apud Hephaestionem de Metris, p. 14, quem librum ille Latine conversum, docto commentario illustraverat. Gesnerus autem ad Quintil. XI, 3, 22: Quid si pro hoc monstro le-

Mutuatio, versura. Tusc. I, 42, sine *mutuatione* dissolvere. Or. III, 38, translationes verborum sunt quasi *mutuationes*.

Mutuo, ad Div. X, 25; Or. 24.

Mutus. Att. VIII, 14, tempus *mutum* a literis. Or. III, 7, artes quasi *mutae*, sunt pictoria, statuaria, et similes, in quibus nullus vocis usus, quae adspectum potius, quam auditum delectant. Explicabat hinc non nemo artes *mutas* apud Virgilium, XII, 397, qui sic artem medicam appellat. Sed contextum consideranti facile apparebit, *mutas* artes esse ibi ignobiles, quae non tantam famam afferunt, quantam artes militares, quibus manifeste medicina ibi opponitur. *Mutae* artes dicuntur, ut *surdae* herbae apud Plinium, XXII, 2, h. e. quarum nomina ignota sunt. Adiectiva activam vim habentia saepe et passive dicuntur, ut gravis, notus, etc. Talem artem esse medicam, vel locus Luciani, Dial. deor. 13, docet; ubi Hercules Aesculapii artem, ut obscuram, contemnit. — expers rationis. Verr. V, 67, omnia *muta* atque inania. Imitatus est, Tacit. Hist. I, 84, et Plinius in Paneg. c. 50.

Mutuus, de pecunia, Att. XI, 3; Phil. X, 11. — de officiis, ad Div. V, 2; Off. I, 17.

Myoparo, navis piraticae faciendae idonea. Verr. I, 34; IV, 52; de Rep. III, 9. v. Scheffer. de Re Nav. II, 2; Savaro ad Sidon. Epist. VIII, 6.

Mystagogus, Verr. IV, 59, qui dicatur?

Mysteria, Nat. D. II, 24, de sacris Cereris et Bacchi arcanis, quae Lat. initia dicuntur. Initia dicta sunt a Romanis, quia et Graeci, et ipsi, mysteriis homines ad veram virtutem, et ad illum statum perduci credebant, in quo animi fuerint, antequam in corpus venissent. v. in primis Casaubonum de hac re disputantem, Exercit. adv. Baron. XVI, 43. — Romae *mysteria* dicebantur sacra Bonae Deae, Att. V, 21; XV, 25. v. Gronov. Obs. IV, 9.

N

Naenia, Leg. II, 24, extr. quid sit?

Naevus, Brut. 91, totum aliquem, non *naevo* atque crepundiis, sed corpore omni velle agnoscere. Petitum est e fabulis, in quibus finguntur homines liberi, olim expositi, e *naevis* agniti esse, aut crepundiis. Cf. *crepundia*.

Nam, in transitionibus. Verr. I, 57, *nam* quid argumentamur, quo ista pecunia pervenerit? Att. III, 5, *nam* quod purgas eos, etc. v. Manut. ad Div III, 11; V, 20. — enim vero, atqui. Verr. III, 85, *nam* speraveram, inquit arator, me ad denarios perventurum; sed, etc. ubi vid. Hotom. ib. II, 29 extr. dic, inquit; illi adesse non possunt. *Nam* hercule, inquit Q. Minucius, me quoque Petilius, ut sibi in consilio adessem, rogavit. Ibid. I, 56, lapis aliquis caedendus, et apportandus fuit machina sua (est obiectio). *Nam* illo non saxum, non materies advecta est. Clarkius autem, ad Homerum, in huiusmodi locis ellipsin esse non absurde statuit eius, cuius ratio reddatur: ut v. e. in hoc ultimo, in responsione ad obiectionem omissum sit id, quod facile intelligatur: Minime vero. De simili ellipsi v. Gesnerus ad Quintil. II, 11, 7.

Namque, pro *nam*, enim, ad Div. X, 15, *namque* assiduis internuntiis cum Lepido egi. — enim vero, atqui. Or. I, 22, tum ille: *namque* quod tu non poteris, nemo poterit. — sed.

nativum malum, et hoc delatum sanare posset. Ar. Resp. 9, denique ipso huius gentis ac terrae domestico *nativo*que sensu. Nat. D. II, 39, beluarum, partim ad saxa *nativis* testis adhaerentium. Sic Salmasius ad Tertullianum de Pallio, p. 214, demonstrat, *nativum* colorem esse eum, quem quaeque res natura et sua sponte habeat. — Partit. 5, simplicia verba partim *nativa*, partim reperta. *Nativa*, quae significata sunt sensu, etc.

Natrix, Acad. II, 38.

Natura, indoles hominis. Coel. 6, *natura* varia multiplexque.—res ipsa, cuius est certa *natura*. Sic Verr. I, 45, non potest ea *natura*, quae tantum facinus commiserit, hoc uno scelere esse contenta: i. e. homo ea *natura*. Nat. D. II, 57, his *naturis* relatus sonus amplificatur: pro, rebus hac *natura*. — Est etiam in periphrasi. Nat. D. II, 54, *natura* alvi, pro *alvus*. — αἰδοῖον, φύσις. Div. II, 70, matrona visa est obsignatam habere *naturam*. Cf. N. D. III, 22. — ordo rerum *naturalis*. Sext. 21, vita reservata *naturae*. — ad Div. VI, 10, Caesar mihi quotidie delabi ad aequitatem et ad rerum *naturam* videtur: h. e. videtur sensim oblivisci iniuriae, et mitior fieri, ut fert *natura* humana. Leg. I, 12, ius in *natura* positum esse. Cf. Or. 1; Rab. perd. 8; Tusc. III, 1; ibid. IV, 27, Nat. D. II, 22; Parad. I. 3; Leg. II, 5; Fin. I, 6; ad Div. XV, 4; Q. fr. II, 15; Agr. II, 35; Verr. V, 10; ad. Div. VI, 6; Fin. V, 4; Sull. 28; de Rep Fragm. Or. II, 44; Tusc. I, 14; Balb. 15; Coel. 32; Quint. 18; Tusc. I, 14; ibid. IV, 37; Brut. 81; Nat. D. III, 22; de Div. II, 70.

Naturabile. Tusc. III, 6, hanc vocem, quam alii in *naturale* mutant, Bentleius et Davisius *natura fere*, defendit auctoritate mss. Buherius ad h. l.

Naturalis, Fin. I, 6; Fin. I, 9; Nat. D. II, 46; Brut. 34; Fat. 4; Phil. III, 6; Brut. 9.

Natus (subst.), de Am. 8.

Natus. Tusc. III, 12, Thyestes Pelope *natus*: sic est, Fin. II, 13; Or. I, 22; Or. I, 25; Balb. 4; Pis. 17; Mur. 38; Att VII, 14.

Nauci, de Div. I, 38.

Naufragium, reliquae e *naufragio*. Sex. 6, *naufragium* reip. colligere: sic est, ad Div. I, 9; Rab. Perd. 9; Verr. V, 31; Phil. XIII, 2. — Sensu proprio, Off. III, 23; ad Div. XVI, 9.

Naufragus, bonis eversus, Catil. I, 12; Sull. 14. — Proprio sensu, Off. III, 23; Inv. II, 51.

Nausea, ad Div. XVI, 11; Att. V, 13; ibid. XIV, 10.

Nauseare, Phil. II, 34; ad Div. VII, 26; ad Div. XV, 25; Nat. D. I, 30.

Nauseola, Att. XIV, 8.

Nauta, ad Div. XVI, 9; Att. IX, 3.

Nauticus, Att. XII, 21; Manil. 18.

Navale, armamentarium nauticum, Off. II, 17; Or. I, 14.

Navalis pugna, Manil. 18; de Sen. 5.

Navarchi, Verr. V, 24; III, 80, etc. qui singulis navibus praesunt.

Navare. ad Div. IX, 2, *navare* rempublicam. ad Div. III, 10, benivolentiam *navare*. Or. II, 7, mihi videor *navasse* operam, qui huc venerim; h. e. bene collocasse; Coel. 28.

Navicula, Quir. post Red. 8; Acad. II, 48.

Navicularia. Verr. V, 18, *naviculariam* facere, est rem nauticam exercere, navicularium esse. Navicularii autem quaestum quaerunt, navibus suis homines et merces alienas pro certa mercede traiiciendo, non, ut

natura sua. Geon. Obs. II, 2. — vis divina, fatoni. Ligae. 6, humaoa consilia *necessitote* divina esse superata. — coniunctio sanguinis, amneis, officii. Rosc. Am. 24, magnam *necessitatem* possidet paternus maternusque sanguis. Sull. 1, si nostram *necessitatem* familiaritatemque violasset. — de rebus ad vitam conservandam necessariis. Verr. V, 14, Ipsi naturae ac *necessitati* negare. Off. I, 35, *necessitati* quam occultissime parent, de exceptione urinae, fecium, etc. — Acad. II, 36, persuadendi *necessitas*: de demonstratione.

Necessitudo, natura, opponitue easui. Ac. R. 9, ordo rerum ac *necessitudo*. — omnis coniunctio, sanguinis, affioitatis, coniugii, collegii, amicitiae, etc. quae a causa aliqua oritue, quae nobis *necessitatem* amoris benivolentiaeque affert. Q. fe. I, 1, summa *necessitudine* nos attingunt publicani (cf. Manil. 2), sc quia Cicerones erant equestri geneee, equites autem publicani. in Caecil. 2, *necessitudo* cum Siculis, apud quos quaestor fuerat, Intee quos hospites multos et amicos habebat. ibid. 18, *necessitudo* inter praetorem et quaestorem. Plaoc. 11, *necessitudo* contubernii. Rabir. perd. 1, cum omnibus civibus mihi *necessitudinis* causam esse duxi. ad Div. I, 3, peoptee nostram *necessitudinem* (sc. iotee Ciceronem et Lentulum, qui eum restituerat in patriam) vehementee confidit his literis, etc. Ib. IX, 13, municipio Caleno, quocum mihi magna *necessitudo* est: quia eius erat patronus. ad Div. V, 2, *necessitudo* Pompeii, pro cum Pompeio. — eausa coniunctionis, amoris. ad Divers. XIII, 12, cum eo mihi omnes *necessitudines* sunt.

Nectar, potio fabulosa deoeum, Nat. D. I, 40.

Nectere. Fin. III, 22, quid non sic aliud ex alio *nectitur*, ut non, si ullam literam moveris, labent omnia? Sic fere, Leg. I, 20. Topic. 15, ex hoc geneee causarum fatum a stoicis *nectitur*. — de Rep. II, 34, *nectier*que postea desitum. vid. *nexus*.

Nectus. Leg. III, 10, pee Tib. Gracchum non solom *nectus*, etc. Sed in voce hac coreuptum esse Ciceeonem, eum doctis viris ad h. l. credo. Leg. *vetitus*.

Nedum, pro non modo. Att. IX, 6, ep. Balbi: *nedum* hominum humilium, ut nos sumus, sed etiam amplissimorum virorum consilia, etc. ibid. X, 16, tu quoniam quartana cares, et *nedum* morbum removisti, sed etiam gravedioem, etc.

Nefandus, Ar. Resp. 20; Dom. 51; Mil. 27.

Nefarie, Rosc. A 11; Catil. II, 1.

Nefarius, Rosc. A. 13; Or. I, 51; Verr. I, 58; Sull. 9.

Nefas, Mil. 27; de Sen. 5; Inv. II, 46; Att. I, 10.

Nefastus, Leg II, 9.

Negans. Top. 11, sunt enim valde contearia illa, quae appellantur *negantia*, etc.

Negantia Top. 13, deinde addunt coniunctionem *negantium*, etc.

Negare, Mil 3; Brut. 19; Att. VIII, 4.

Negatio, Inv. I, 28; Fat. 9; Partit. 29.

Negitare, Acad. II, 2. e codd. edidit Davisius.

Neglectio, Mur. 4.

Neglectus, Fin. III. 20.

Negligens, Brut. 68; Verr. III, 62; Verr. III, 69; ad Div. III, 8; ibid. XIII, 1.

Negligenter, Or. II, ibid. 23.

Negligentia. Or. 23, *negligentia* diligens. Add. Oecon. 1; Or. II, 24.

Negligere, eleganter de iis, qui nocentem absolvunt, non puniunt. Varr. III, 94, *negligere* pecuniam captam. — *negligens* de effuso, largo. ad Div. III, 8, non potui in illo sumtu non necessario *negligens* esse. Sic intelligit Graevius, quem vid. ad h. l. Nec absurde; nam diligens pro parco dicitur. Sed tamen non necessario sic accipi puto.

Negotialis, Inv. I, 11, constitutio *negotialis*, quid sit?

Negotiari, Q. fr. I, 1; Verr. I, 27; II, 3: quid sit, vide in *negotiator*.

Negotiatio. ad Divers. XIII, 66. ut Caecinam in reliquiis veteris *negotiationis* colligendis iuves. Hanc vocem Ciceroni restituendam putat I. Gronovius in ep. ad Att. XII, 5, ubi scriptum est, *nicasionum*, quae nihili vox est. Recte, ut mihi videtur. Archetypa *negotiationum* sunt tabulae negotiatorum, quibus ipsi sua manu accepta et expensa notant. Est hoc verbum etiam ap. Valer. Max. IV, 8, de Considio: Iam qui nunc praecipue *negotiatione* delectantur, etc. Salmas. ad Capitolini Pertinac. 9, legi volebat *necatione*; sed vindicarunt docti homines vulgatam lectionem, in primis Gronov. Obs IV, 24; qui etiam ex libris Iuris Civilis demonstrat, *negotiationem* esse in iis interdum argentariam, et e Iulio Firmico, IV, 7, commemorat foenorum *negotiationes*.

Negotiator. De *negotiatoribus* egerat Ernest peculiari quadam dissertatiuncula, quam hic mittit in compendium. *Negotiatores* primo non sunt aratores, publicani, aut pecuarii, quod Hotomanno videbatur ad Verr. II, 77; Fontei. 4, et Torrentio ad Sueton. Aug. 42; nec omnes ii, qui in provinciis sedem fortunarum suarum constituerant, quum cives romani, tum socii, qui agros habebant, quorum fructus per procuratores suos vendebant, h. e. aratores, quae est Graevii sententia ad Verr. II, 77, aliisque locis; cuiusmodi *negotiatorem* putat fuisse Trebonium, ad Div. I, 3: quem deinde sequutus est vir doctus in Lexico Fabri. Nam Verr. II, 3; Flacc. 46; Manil. 7, distinguuntur publicani a *negotiatoribus*; item Att. II, 16, malo *negotiatoribus* satisfacere, quam publicanis; item ab aratoribus, et pecuariis, Verr. II, 3, ut arare, ut pascere, ut *negotiari* libeat. ibid. 62, quaotum ab aratoribus, quantum a *negotiatoribus*, qui Syracusis *negotiantur*. Fontei. 4, unum e toto genere *negotiatorum*, colonorum, publicanorum, aratorum, pecuariorum numero testem producant. Aratores etiam non sunt semper cives rom. sed etiam provinciales, Verr. III, 8; quum *negotiatores* sint soli cives romani. Neque vero sunt mercatores, ut nonnullis placet. Nam ab his quoque distinguuntur, Vat. 5. Verr. II, 3, duo genera civium facit in provincia, alterum eorum, quos mercibus suppeditandis cum quaestu compendioque dimittat, qui adeo commeent, quod est proprium de mercatoribus verbum; alterum horum, quos retineat, ut pascere, ut negotiari libeat, ut denique sedes ac domicilium collocare: Planc. 26, *negotiatoribus* comis, mercatoribus iustus. Mercatura temporibus liberae reipublicae non satis digna honesto cive rom. putabatur, nedum equite; sed a faece plebis, libertinis exercebatur. V. Cic. Off. I, 42, et ibi Graev. Non ergo Casaubonus tempora satis distinxit, quum ad Sueton. Aug. 42, scriberet: *Negotiantes* esse, quicumque aliquam *negotiationem* exercerent, cuiusmodi erant centonaria, sagaria, lignaria, carbonaria, et similes. Nam qui hoc genus mercaturae exercebant, Ciceronis temporibus non-

dum *negotiatores* dicebantur. Sermo ibi est de frumentationibus publicis, de quibus Lipsius Elect. I, 8; quas Augustus tollere volebat, sed deinde ita rem temperabat, ut non minorem rationem aratorum et *negotiatorum*, quam populi duceret. In qua re locum ista mercaturae genera non habent. Sermo autem est de *negotiatoribus* frumentariis, de quibus mox. Qui ergo fuerunt *negotiatores*? Id nunc quam brevissima poterimus, docebimus. Duae Romae erant honestae rei quaerendae rationes, quarum altera foenerando, altera fructibus praediorum percipiendis et vendendis continebatur. Ab illa foeneratores, ab hac rustici rom. dicebantur. Equitibus propria erat vectigalium publ. redemtio, unde publicani dicti: de quibus generibus suis locis dictum est. Sed quum tanta esset hominum in omni ordine copia, ut non possent omnes Romae foenerari pecunias, aut in Italia praedia habere, aut publica redimere, magna equitum plebeiorumque pars pecunias suas in provinciis occupabat. Itaque regione aliqua victa, et in provinciae formam redacta, conferebant equites et plebeii, qui volebant, patrimonium suum in eam provinciam, et aut arabant, aut pascebant, aut *negotiabantur*. *Negotiationis* autem haec praecipua ratio erat, ut pecunias mutuas darent provincialibus, ac foenus exercerent; quae ratio eo fructuosior erat, quod nulla lege in provinciis foenoris magnitudo definiebatur. Itaque ibi saepe binis, ternis, quaternis, centesimis pecunia collocata reperitur, ut Verr. III, 70; Att. VI, 1, 2; nisi forte praetor impudentiam *negotiatorum* coercebat, ut Cicero fecit, l. c. et eius frater, ad Q. fr. I, 1, et Cato censorius ap. Liv. XXXII, 27. Hinc et forum *negotiatorium* commemoratur, quo cedere *negotiatores* dicuntur, quum bonis evertuntur. Iam haec testimoniis Ciceronianis confirmabimus. Flacc. 29, *negotiaris* in libera civitate: quousque *negotiabere?* annos iam triginta versaris in foro, sed tamen in Pergameno. Verr. III, 60, *negotiatores* sibi turpe putant, id forum eiurare, ubi *negotientur*. ad Q. fr. I, 1, *negotiatores* dicuntur ita *negotiari*, ut locupletes sint. Et additi nostri consulatus beneficio se incolumes fortunas habere arbitrantur. Quod quale sit intelligitur ex ep. ad Div. V, 6, nec putant, ei nummos deesse, qui foeneratores ex obsidione exemerit: h. e. qui in consulatu tabularum novarum periculum averterit, quum fides Romae et in provinciis laboraret. Cf. in primis Off. II, 24, et Manil. 7, Sext. 43, Pisoni, qui Macedoniam lege Clodia obtinuerat, obiicit, eum bona creditorum, civium rom. cum debitoribus Graecis divisisse. Hi creditores sunt *negotiatores*. Fonteio obiectum erat, quod eo praetore oppressa esset aere alieno Gallia. Id ut falsum convinceret Cicero, quaerit, c. 4, a quibus versurae tantarum pecuniarum factae sint. A Gallis? nihil minus. A quibus igitur? a civibus rom. qui in Gallia *negotiantur*, etc. Verr. I, 27, qui *negotiari* dicuntur, paullo post creditores togati vocantur. Sed nihil est ad hanc rem insignius epistolis quattuor ad Attic. V, 21; VI, 1, 2, 3; in quibus multa de M. Scaptio et Matinio; qui primum, ubi ab iis Romae Salaminii publice voluisse versuram facere dicuntur, appellantur foeneratores; post, quum in provincia esse, et ibi foenus exercere dicuntur, et a Salaminiis pecuniam repetere, *negotiatores*. (Foeneratores tamen etiam in provincia dixit Livius XXXII, 27). Nam quum Scaptius praefectu-

rum a Cicerone peteret, negabat, se *negotiatori*, qui in provincia sua *negotiaretur*, praefecturam daturum. Consulatur etiam locus egregius Livii, XXXIII, 29, de militibus in provincia *negotiantibus*. Alterum genus *negotiationis* veteris erat ab aratoribus, quum civibus R. tum provincialibus, item integris civitatibus, frumentum emere, et Romam vehendo lucrum quaerere. Flacc. 36, de Falcidio quodam agitur, quem mater in provinciam Asiam miserat cum pecunia. Quorsum? ut *negotiaretur*. Quid igitur fecit? fructus Trallianorum praetore Globulo emerat. Huiusmodi *negotiatores* sunt bis ap. Caesar. Bell. Gall. VII, 3, 42; quanquam ex his locis non satis intelligi potest, quales fuerint, tamen Dionys. Vossius frumentarios putat. Sed, qui, c. 38, memorantur cives rom. quos interfecit Litavicus, frumento eorum direpto, tales profecto fuere. Tales et illi, de quibus Hirt. Bell. Afr. 36. Ceterum *negotiatores* veteres libera republ. et initio Augustei imperii fuisse, qui pecuniis in provincia foenori locandis, et frumentis coemendis, iisque Romam, aut quorsum quaestus iuberet, vehendis, quaestum facerent, vidit etiam, et is quidem unus, quem scio, Burmannus ad Petron. c. 101; sed tamen non satis neque a mercatoribus seiunxit, neque vocabuli huius tanquam tempora distinxit. Nam sub Caesaribus, quum *negotii* verbum esset et *negotiationi*, et mercaturae commune, et utraque magnam similitudinem haberet, *negotiatores* etiam mercatores dicti sunt; hinc *negotiatores* olearii, carbonarii, lignarii, sagarii, etc. quorum quum alibi, tum in inscriptionibus veteribus ap. Gruterum, Gudium, Donium, crebra mentio.

Negotiolum, parvum negotium, Q. fr. III, 4; Att. XVI, 11.

Negotiosus, Mur. 8.

Negotium, res familiaris. Catil. II, 10, *negotium* male gerere. Et in universum de omni genere quaestus dicitur, sed in primis de eo, quod ex foenore redit. ad Div. I, 3, Trebonius ampla et expedita *negotia* in tua provincia habet. Graevius de praediis interpretatur ad h. l. atque adeo de tota re familiari, ad Catil. II, 10, ubi pro male gerundo *negotio*, legendum censet *negotia*, i. e. rem familiarem: quod vereor, ut cuiquam probet. Nam non uno loco patres familias dicuntur *negotium* bene, aut male gerere. In illo autem loco ipsum verbum *expedita* poterat docere, de re pecuniaria esse sermonem. Phaedr. I, 16, » Qui nomen locat, sponsore improbo, Non rem expedire, sed mala videre expetit. » Sic Att. XV, 15, 20, explicata solutio. ibid. XIII, 29, explicare nomen. Cluent. 69, iunguntur praedia, *negotia*, res pecuniariae. Vbi manifestum est, *negotia* ad tractationem pecuniarum pertinere. Huiusmodi *negotia* sunt etiam ad Div. XIII, 30, 33, 53; Sext. 45, sunt *negotia* gerentes, etc. —de hominibus. Sen. p. R. 6; inhumanum *negotium*. ad Att. I, 12, Teucris illa lentum sane *negotium*.

Nemo. ad Att. VII, 13, *nemo* me moverat magis, quam quem tu *neminem* putabas, i. e. nullius pretii, usus, etc. Add. Nat. D. I, 43; ibid. II, 38; Cat. IV, 3; Tusc. V, 36; Off. III, 2; Att. VII, 23.

Nempe, post interrogationes, Phil. IV, 3; Mil. 5. — In transitionibus, Partit. 12; Flacc. 37; Phil. XII, 11.

Nemus, de Div. I, 50; Ar. Resp. 11.

Nepa, scorpius. Fin. V, 15; Nat. D. II, 44; fr. Arat. passim, de Rep. I, 18.

Nepos, filio, vel filia natus, Brut. 76; Deiot. 2. — filius fratris vel sororis, Tusc. I, 33.

Nepos, homo nequam aut perditus libidinibus, Quint. 12; Agr. I, 1; ibid. II, 18.

Neptis, Tusc. I, 35.

Nequam. Font, 16, opponitur homini *frugi*. ad Div. XII, 2, multo *nequior*, quam ille ipse, quem tu *nequissimum*, etc.

Neque, sequente *et*. Quint. 1, qui *neque* usu satis, et ingenio parum possim. Sic et Ver. V, 24; Mil. 23; Tusc. I, 4 init. In assumtione negativa pro *sed non*, Top. 2.

Nequicquam, frustra, Quint. 25. nihil, Tusc. I, 31; ibid. III, 8.

Ne quidem, coniuncte, nulla voce interposita, esse bis ap. Ciceronem tradit Guil. Insulanus, Obs. L. L. p. 34; sed illa loca hodie aliter leguntur. Cf. Tursellin. de Partic. in h. v. et ibi notata. (v. supra ne.)

Nequiter, Fin. II, 8.

Nequitia, Tuscul. III, 8, unde dicta?—de Venere, Verr. V, 11; ad Verr. II, 78; Cluent. 13; Catil. I, 2; Tusc. II, 12; Rosc. Am, 46.

Nervose, fortiter, severe. ad Div. X, 23, tu, quod adhuc fecisti, idem praesta, ut vigilanter, *nervose*que nos, qui stamus in acie, sobornes. Off. III, 29, *nervosius* qui ista disserunt, etc.—quid sit *nervose* dicere, intelligi potest ex Or. 36 extr. (v. *nervus*.)

Nervosus. Brut. 31, quis est Aristotele *nervosior*? (v. *nervus*.)

Nervulus, Att. XVI, 18.

Nervus, fortitudo animi. ad Div. VI, 1, quantum in cuiusque animo roboris est atque *nervorum*. — vehementia et vis, contentio, quae in causis forensibus ab oratore adhibetur, in arguendo, refellendo, quae et asperitas iudicialis dicitur, quum philosophis contra mollities tribuatur. Orat. III, 21, *nervi* forenses. Orat. 19, oratio philosophica neque aculeos, neque *nervos* forenses habet. — Or. III, 27, inhaerentes loci in *nervis* causarum, sunt, qui ex ipsa causa petuntur, quos ipsa causae ratio suppeditat.

Nescio. Formula *nescio quid*, fere in contemtum dicitur de re parva, contemtibili; quod iis non satis attendimus, aut consulto obliviscimur. Nat. D. I, 33, quis *nescio quid* in philosophia dissentiret, Rosc. A. 39, non paullum *nescio quid*, sed, etc. Att. XV, 4, *nescio quid* literarum. ibid. XVI, 5, rumoris *nescio quid* afflavit. ibid. XIII, 28, *nescio quid* a quercu exsculpseram, quod videretur simile simulacri. Sed est tamen etiam de re excellenti et eiusmodi, ut eius magnitudinem et praestantiam mens nostra vix videatur assequi posse. Arch. 7, tum illud *nescio quid* praeclarum ac singulare solere exsistere. Sic et Ovidius dixit, A. III, 4, 28, *Nescio quid*, quod te ceperit, esse putant.—Etiam *nescio quis* de hominibus obscuris et indignis memoria. Quint. fr. I, 1, Pacouii *nescio cuius*, etc.—*Nescio an* dicitur ut *haud scio an*; de quo v. *haud*.

Nescius, Or. I, 11; ad Div. V, 12; Att. IX, 11.

Neuter. Acad. I, 10, *neutra* Stoicis quae dicantur ?—occurrit etiam proprio sensu, Att. VII, 1; de Div. II, 4; ibid. II, 29; Off. I, 21; Or. 46.

Nexum. Or. III, 40, *nexum*, quod per libram agitur. Ar. R. 7, multae sunt domus iure mancipi, iure *nexi* (2. *mancipium*.). Caecin. 35, Sulla ita tulit de civitate, ut non sustulerit horum *nexa*, i. e. ut emtiones et venditiones per aes et libram, quae sunt iuris Quiritium, vim suam retinerent,

quem ex iure Quiritium habent...... Add. de Rep. I, 47, II, 34.

Nexus, est ritus vendendi per aes et libram, praesentibus quinque testibus, quo venditor obligatur ad evictionem praestandam. Muren. 2, in iis rebus repetendis, quae mancipi sunt, is iudicii periculum (evictionem) praestare debet, qui se *nexu* obligavit. Top. 5, traditio *nexu* Parad. V, 4, mancipia, quae sunt dominorum facta *nexu*. ad Div. VII, 30, cuius proprium te esse scribis mancipio et *nexu*. Distinguitur tamen a mancipio, Ar. R. 7; de quo vid. in *mancipium*.

Nexus (adj.), pendens ex alio, iunctus. Tusc. III, 8, omnes virtutes inter se *nexae* sunt. Div. I, 55, quum causa causae *nexa* rem ex se gignat. Fat. 46, ea non esse *nexa* causis aeternis, et a fati necessitate esse libera.—de collocatione verborum, Orat. 41; vid. *vincire*.

Ni, Or. II, 69.

Nidor, Pis. 6; Tusc. III, 12,

Nidulus, Or. I, 44.

Nidus, Or. II. 6; Nat. D. II, 52.

Niger, sensu proprio, de Div. II, 3.—de homine improbo, Caecin. 10.

Nigror, Or. III, 39; de Div. I, 14.

Nihil. Caecil. 14, *nihil* est in prolusione, h. e. *nihil* valet. Sext. 53, eum *nihil* putaret, i. e. nihili, ut correxit Hotom.

Nihilum, Tusc. II, 2; ibid. III, 8; Phil. VII, 8; Fat. 9; Marcel. 9. Caecil. 7; de Div. II, 46; de Div. II, 30.

Nilus, genus aquaeductus, qui et euripus vocatur, de quo supra. Leg. II, 1, ductus aquarum, quos isti *nilos* et euripos vocant. Cf. Q. fr. III, 9. Vid. Salmas. ad Solin. p. 638 sq.

Nimbus, calamitas. malum. Att. XV, 9, hunc *nimbum* cito transiisse laetor.

Nimio, Att. X, 8.

Nimio, Or. 22; Or. II; 38; Off. I, 25; Phil X, 11

Nimirum, sine dubio. Muren. 15, omnibus regibus.... hunc regem *nimirum* antepones. Marcell. 6, quae non modo summa bona, sed *nimirum* vel sola audebo dicere. — tum vero, utique. Off. II, 20, sed si res in contentionem venit, *nimirum* Themistocles est auctor adhibendus.

Nimis, Leg. III, 1; Att. VII, 23; Or. 51.

Nimius, Off. I, 36; Fin. V. 11.

Niptra, Tusc. II, 21.

Nisi. Rosc. Am. 35, nescio: *nisi* hoc video: i. e. praeterquam quod, nempe omittitur *quod*. Hotomannus interpretatur *sed*: quo sensu saepe est apud veteres *nisi*; ut ipse ostendit, et alii ostenderunt, ad Div. XIII, 1. vid. quos laudat Drakenb. ad Liv. XXIV, 20.—*nisi* si. ad Divers. V, 9. *nisi* si in Dalmatiam aufugerit. Hanc rationem illustrat Heins. ad Ovid. Heroid. IV, 111.

Nisus, Tusc. II, 21.

Nitedula, Sext. 33, mus agrestis, quae et *nitela* dicitur: quam vocem etiam Ciceroni reddendam quidam censent, ut Salmasius, qui sic legit ad Solin. p. 223; ubi ostendit *nitelam* esse sciurum (*écureuil*), et habere nomen a nitendo, quod utatur in arboribus scandendis. Sic laudat etiam Servius ad Georg. I, 181, e Ciceronis Sextiana; sed sine dubio e memoria. *Nitedula* autem habent omnes scripti editique, et sic laudat Priscianus. vid. Bentlei. ad Horat. Epist. I, 7, 49.

Nitere, proprie dicitur de unctis. Et sic est Catil. II, 3, *nitent* unguentis. Agr. I, 7, vectigal quod....in pace *niteat*, in bello non obsolescat; h. e. reip. sit ornamento, ut in Agr. I, 2,

dicit. Vnde vectigalia etiam iofulas Imperii vocat, Agr. I, 2.

Niti, de p ndere, gravitate. Nat. D. II, 45, partes terrae undique medium locum capessentes, *nituntur* aequaliter. Conf. *nixus*. — de Incedentibus, vel incipientibus incedere. Nat. D. II, 48, simul ae *niti* possunt, etc. Hine eleganter transfertur. Acad. II, 44, *nisa* (coepta) et progressa ratio. Planc. 27, quod ego bue, a me ortus et per me *nixus*, adscendi. — contendere disputando, etc. Acad. II, 21, *nitamur* igitur, nihil posse percipi. Ad Div. I, 5, quum maxime de causa regia *niteremur*.—ad aliquid studio cuntendere, de Sen. 23. — fundamentum In aliqua re ponere, Tusc. IV, 43; Pis. 9; Q. fr. I, 1; Caecil. 2.

Nitidus. cultus, segetibus, vitibus, etc. consitus. Verr. III, 18, campi collesque *nitidissimi* viridissimique. Or. I, 18, *nitidum* et laetum genus verborum Or. 11, in picturis alios horrida,....alios *nitida* delectant.

Nitor, fulgor, Her. IV, 50; Acad. Fragm.—de corporis cultu, de Sen. 47; Coel. 31.—de oratione, Or. 32; Att. XIII, 19; Leg. I, 2.

Nitrum. ad Div. VIII, 14, censuram *nitrum* et lomentum putat: nempe, quo possit superioris vitae maculas eluare.

Nivalis, de Div. I, 11.

Niveus, Her. IV, 33; de Div. I, 7.

Nix, Nat. D. I, 10; II, 10; Acad. II, 31.

Nixus, gravitas. Natur. D, II, 46, astra *nixu* suo conglobata.

Nobilis, est proprie qui facile noscitur (noscibilis), h. e. agnoscitur, qui sit (unde saepe de valde notis dicitur), qualis est Romae, qui ortus est ex familia, sive patricia, sive plebeia, in qua magistratus fuere: nam eius nomine audito, notum esse nomen apparet, et, unde ipse sit, constat. Et quia magistratus habent ius imaginis suae ad posteritatem prodendae, Verr. V, 14, propterea nobilis etiam sic definitur, ut sit is, qui imagines maiorum habet. Or. II, 48, populo romano dari sine *nobilium* dissensione potuisse. Sed innumeris locis sic occurrit. Vnum addam tantum. Or. 9, nec vero, Thucydidea si historiam non scripsisset, nomen eius exstaret, quum praesertim fuisset honoratus et *nobilis*. Manifestum est desiderari in verbis, *nomen eius exstaret*, adverbium *non*; et hoc vidit iam Lambinus et alii.

Nobilitari, Tusc. I, 15.

Nobilitas, de eo qui inter maiores magistratus populi rom. locum habet. Muren. 7, tua *nobilitas* etsi summa est. Brut. 14, princeps *nobilitatis* vestrae, sc. qui primus e vestra familia consul fuit.—nobiles ipsi. Muren. 8, claustra *nobilitatis* refregissem.—gloria. Arch. 10, philosophi in eo ipso, in quo *nobilitatem* praedicationemque despiciunt, etc.

Nobiscum, Or. 44.

Nocens, de hominibus, Rosc. A. 20; Or. I, 46; Caecil. 3; Parad. VI, 2.—de rebus noxiis, Nat. D. II, 47.

Nocere, de rebus, Nat. D. III, 35; Off. I, 4.—de hominibus, Off III, 5; Att. XII, 46.

Noctu. Tusc. IV, 19.

Noctuabundus, Att. XII, 1.

Nocturnus, Cat. I, 1; Inv. I, 26; Rosc. A. 7.

Nodus, impedimentum, difficultas, ad Div. VIII, 11, incidimus in difficilem *nodum*.—vinculum. de Am. 14. *nodus* amicitiae. Or. 66, his singulis versibus quasi *nodi* apparent continuationis, quos in ambitu coniugimus.

Quid enim ést *nomina* facere, quum de creditore dicitur, nisi in suis, forte etiam in aliorum, tabulis scribere *nomen* debitoris, et *nomen* pecuniae in expensis? Quid? nonne etiam debitor, scribit *nomen* creditoris, et *nomen* summae, in suis, et, si opus est, etiam aliorum tabulis, et quidem in acceptis? Cur ergo non ipse quoque possit dicere *nomina* facere? Nam *nomina* facere nihil est proprie, quam *nomina* scribere, ponere. Sic, Att. XIII, 14, etsi *nomina* iam facta sunt. Ceterum usum, ut in multis aliis, ad unam partem flexisse hanc formam, et saepius usitatiusque de creditore dictam, haud negaverim (v. *vas*).

Nomenclatio, quum aliquem nomine suo appellamus honoris, blandiendi causa. Petit. Cons. 11.

Nomenclator, servus, qui domino, in primis candidato, nomina obviorum suggerit, ut nomine suo quemque appellare possit, quod erat blandius; unde aliquando lege ambitus prohibitum, ut est apud Livium. Att. IV, 1; Mur 36.

Nominare, suffragari, commendare. ad Brut. 7, digniorem *nominare* non potes, quam Bibulum. Phil. II, 2, *nominare* augurem. — nomen tribuere. Fin. III, 2, ex omnibus philosophis stoici plurima *nominaverunt*. Sed hodie est *novaverunt*. — appellare, Nat. D. II, 23; Rosc. A. 2; Act. 1 in Verr. 7; de Am. 18.

Nominatim, Att. XI, 7; ad Div. VII, 23; ibid. XIII, 28; Catil. IV, 2; Nat. D. I, 40.

Nominatio, genus suffragationis. Phil. VIII, 5, paternus auguratus locus, in quem ego cum mea *nominatione* cooptabo. ad Brut. 7, eam *nominationem* a te petimus.

Non, omittitur in *non modo non*, quum sequitur *ne quidem*, Agr. II, 20; ad Quir. 4, et quum sequitur *sed etiam*, Catil. I, 3. Sed de hoc satis dictum est in Lex. Fabri. vid. tamen Cortium ad Plin. Ep. VIII, 7. Male autem huc trahitur locus Milon. 4, ut vidit Olivetus. Add. in *modo*.

Nonnihil, Att. II, 1; Fin. IV, 23.

Norma. in geometricis dicitur regula angulorum, proprie quidem rectorum, qui inde *normales* dicuntur. Quintil. XI, 3; sed deinde etiam reliquorum, quatenus applicata *norma*, acuti an obtusi sint, intelligitur. Et hinc tolerari potest definitio Philandri ad Vitruv. IX, 2; item in Lex. Fabri, ubi omnium angulorum mensura dicitur. Fr. Acad. II, p. 402: Si id crederemus, non egeremus perpendiculis, non *normis* (sic legendum), non regulis. Conf. Budaeus ad Pandect. p. m. 174. — Generatim significat regulam, Or. II, 48; ibid. III, 49; Mur. 2.

Noscere, agnoscere, probare. Att. XI, 7, quod te excusas: ego vero causas tuas *nosco*. Cf. Legg. I, 3. — discere, percipere. Fr. ep. ad M. filium: Philosophiae quidem praecepta *noscenda*, vivendum autem civiliter. Nat. D. I, 4, omnes philosophiae partes tum *noscuntur*, quum totae quaestiones scribendo explicantur.

Nostras, Tusc. V, 32; ad Div. II, 11; ibid. XI, 15.

Nota, Or. III, 44, librariorum *notae*, sunt signa interpunctionum. — *nota* est στίγμα inustum servo fugitivo. Off. II, 7, barbarus cumpunctus *notis* Threiciis. Vid. Hug. Orig. scrib. c. 19. Hinc *nota* pro ignominia. Sic quae ignominia censoria dicitur, ea et *nota* appellatur. Cluent. 46, *nota* censoriae severitatis. In qua oratione, c. 42, est locus insignis, de vi *notarum* censoriarum, quae fuere: movere senatu, equum adimere, tribu movere, et aerarium facere. Deinde ad omne

genus ignominiae transfertur. Dicitur tamen *nota* etiam cum verbo inurere in bonam partem. Planc. 12, signa probitatis, domesticis inusta *notis* veritatis.—Dicitur etiam de vino. Brut. 83, atqui eae *notae* sunt optimae. Sed de his *notis* abunde interpretes Horatii. —Muren. 11 extr. irati iureconsulti, quod sunt veriti, ne ... sine sua opera lege posset agi, *notas* quasdam composuerunt, ut omnibus in rebus ipsi interessent. *Notas* alii interpretantur siglas, quum pro singulis verbis literae singulae ponuntur; alii formulas actionum, ut Camerarius; alii obscura verba, ut Manutius; alii signa, quibus verbum unum, aut plura exprimebantur, cuiusmodi sunt adiecta Corpori Inscript. Gruteriano, ut Graevius: quam sententiam probarem et ipse, si res et locus Ciceronis pateretur. Primo nulla est necessitas dicendi, *notas* fuisse signa eiusmodi, qualia sunt illa, quae dixi. Nam per *notas* scribere, ut ex Suetun. Aug. 88, Caes. 55, constet, etiam dicitur, quum integra quidem verba literis scribuntur, sed ita, ut literae non suam ordinariam vim habeant, sed v. c. litera *d* pro *a*, e pro *b* ponatur, etc. Ergo omnis ratio scribendi occultior est per *notas*. Cuiac. Obs. XII, 40, distinguit quidem *notas* a siglis; et est certum, non omnes *notas* esse siglas: neque tamen propterea siglae non sunt *notae*: itaque et ipse locum Ciceronis de siglis interpretatur ad Pompon. Orig Jur. § 7. Illas autem *notas*, de quibus Cuiacius in Observ. vix putem tam vetustas, ut de his aut similibus Cicero intelligi possit. Seneca quidem, ep. 90, vilissimorum mancipiorum inventa vocat. (Vid. *Nouv. Traité de Diplomatique*, t. III, p. 564.) Conf. Tros. ad Hugon. p. 175; qui, p. 181, locum Ciceronis de formulis explicat, et hanc interpretationem Graevio tribuit, quod est a vero alienum. Deinde Cicero hic manifeste de formulis actionum loquitur. Nam exempla *notarum* compositarum, quae subiiciuntur, sunt formulae actionum. Porro componere de formulis dici potest, non de signis obscuris, et siglis: et paullo post dicit, praetori quoque carmen compositum est. Neque in toto reliquo loco quidquam de occultis signis dicitur. Illud tantum dicitur, quam diu occultae hae formulae fuerint, petitas esse ab iis, qui tenerent, donec vulgatae sint (nempe ab Ælio). Pompon. Origg. Iur. l. c. Neque quisquam veterum, quod sciam, de talibus signis formularum memoriae prodidit. Quorsum autem opus scribere formulas illas per *notas*? Ne a servo iterum, aut scriba publicarentur? sufficiebat cavere, ne in talis hominis manus venirent, qui iis vulgandis gratiam popularem captare vellet et posset. Ne ii autem publicarent, qui eas tenerent, ut Ælius fecit, ne per *notas* quidem cavere poterant. Itaque mihi totum hoc de *notis* formularum commentitium videtur; *notas*que componere nihil aliud significare, quam formulas obscuras et contortas actionum componere. Referri huc possit locus Ovidii, Her. XX, 210, de malo Acontii iacto ad Cydippen, in quo scriptum erat iusiurandum: » malum Verba ferens doctis insidiosa *notis*. » Iam scio, *notas* apud Ovidium esse literas scriptas, unde *notare* dixit pro scribere. Heroid. I, init. Sed doctae *notae* h. l. sunt formula iusiurandi vafre excogitata, qua sui iuris faceret Cydippen. Vnde in eadem epistola Acontius se appellat vafrum iuris consulto Amore; et iusiurandum vocat nodum: quod verbum Horatius de formulis JCtorum

in cavendo usurpat. Interpretationem hanc *notarum* probavere Menkenius in Obs. L. L. et Gesnerus in Thes. L. L. aliique.

Notabilis, ad Div. V, 12.

Notare, de nominibus rerum. Fin. III, 2, nominibus res *notavit* novis. Tusc. III, 5, melius haec verbis *notata* Latinis, quam Graecis.—ita insignire, ut agnosci, et ab aliis discerni possit. ad Div. VII, 32, ita *notata* me reliquisse genera dictorum meorum, ut cognosci sua sponte possent. Or. II, 87, neque tam acri memoria fere quisquam est, ut, non dispositis *notatis*que rebus, ordinem verborum aut sententiarum complectatur. Cf. II, 86. Hinc pro agnoscere, observare, animadvertere. ad Div. IX, 16, tritas aures habere *notandis* generibus poetarum. Div. I, 49, *notata* observatione diuturna. Cf. Or. III, 50. — dies *notari* dicitur, quum in eo solemnia quaedam agenda constituuntur, unde fit *insignis*. Fin. II, 31, de Epicuro, qui diem suum natalem celebrari iusserat: quod si dies *notandus* fuit, etc. —ornare. Or. III, 43, tanquam stellis *notare* orationem. — reprehendere, contumelia afficere. Phil. XIV, 8, rem verbis *notavi*. Milon. 6, *notavi* rem. Verr. V, 68, sic *notatos* ambulare. Cluent. 42, de censoria ignominia. — Sext. 61, vir is, qui tripartitas orbis terrarum oras atque regiones tribus triumphis adiunctas huic imperio *notavit*. Abramius respici ad tropaea putat. Sed Romani tropaea non ponebant. Forte est, peragravit, ut in or. pro M. Marcell. 2, nec disiunctissimas terras..... lustratae sunt. Horat. Art. Poet. 158, s puer, qui iam pede certo Signat humum. s

Notatio, etymologia, Topic 8. — animadversio, observatio. Orat. 55, *notatio* naturae. — distinctio per *notas* temporum, colorum, etc. Brut. 19, delector ista quasi *notatione* temporum. Cluent. 47, *notatio* tabularum (np. cera diversicolora). Phil. V, 5, *notatio* iudicum haberi solet: i. e. certa sunt signa, ex quibus, bonus iudex qui esse possit, agnosci, et a malis distingui potest.—pro subscriptione *notarum* censoriarum laudant Offic. III, 31, et Cluentianam. Sed meliores edd. habent *notio*. Cf. Gron. ad Liv. XXVII, 25. — descriptio. Herenn. IV. 50, *notatio* est, quum alicuius natura certis describitur signis. Est *character*, quales Theophrastus scripsit.

Notatus, distinctus, Prov. Cons. 2, — designatus, Tusc. III, 9. — *notatus* infamia, Font. 2; Cluent. 22; Dom. 9. — insignis, Her. III, 32.

Notio, significatio verbi. Tusc. V, 10, nulla alia huic verbo subiecta *notio* est. — πρόληψις, notitia insita. Top. 5, *notio* est impressa, et insignita rei confirmatio. Nat. D. I, 12, haec omnia cum deorum *notione* comprehendimus. ibid. 14, deum in animi *notione* tanquam in vestigio reponere. ib. 18, *notiones* primae. Tusc. IV, 24. definitio aperit *notionem* nostram, quam habemus omnes de fortitudine, tectam atque involutam. ib. definitiones declarant *notiones* communes, alia magis alia. Conf. Acad. I, 11.—Sed *notio* est etiam de iis rerum in animo formis, quae non insitae sunt, sed opera mentis acquisitae; de quibus est locus insignis, Fin. III, 10.—Hinc dicitur etiam de cognitione rerum, et iudicio de rebus. Nat. D. I, 11, fugere intelligentiae nostrae vim et *notionem*. Tuscul. V, 39, sine varietate colorum licebat vivere beate; sine *notione* rerum non licebat. Acad. II, 41, veniamus nunc ad bonorum et malorum *notionem*. —cognitio de re-

Nudatus, spoliatus, Or. I, 38; ibid. II, 86.—desertus, ad Div. X, 17.

Nudus, simplex, sine ornamentis. Brut. 75, de Caesaris commentariis: *nudi* sunt, recti, et venusti. — sine exercitu. ad Div. X, 11, si *nudus* huc se Antonius conferet. —inops. Att. I, 16, *nudi* equites. v. interp. ad Suet. Caes. 41.—sine vestimentis, Or. II, 66. — spoliatus aliqua re, Att. VII, 53; Verr. IV, 1, Ibid. IV, 53.

Nugae, contemtus causa, etiam de hominibus dicuntur. Att. VI, 3, *nugarum* aliquid relinquere. ibid. amicos habet meras *nugas*. Orat. II, 54, tragoedias agere in *nugis*.—de ancillis et delicatis pueris. Milon. 21, *nugarum* nihil in comitatu; de Div. II, 13.

Nugari, de Div. II, 13.

Nugator, Flacc. 16; de Senec. 9.

Nugatorie, Her. IV, 56.

Nugatorius, Caecin. 19; Rosc. A. 15; Nat. D. I, 39; Her. II, 20.

Nullus, pro *non*. Att. XI, 24. Philotimus non modo *nullus* venit, sed ne per literas quidem, etc. ibid. XIV, 3, Corumbus Balbi adhuc *nullus*: sc. venit. Tuscul. I, 38, mortui *nulli* sunt. Div. I, 37, obiiciuntur saepe formae, quae reapse *nullae* sunt. — Rosc. Com. 16, *nullius* consilii. Muren. 12, *nullo* usu

Numen, de divina providentia. Mil. 31; Fin. IV, 5; Catil. II, 13; Pis. 21. —nonnunquam tribuitur populorum rectoribus, Phil. III, 13.

Numerare. Verr. II, 10, cuius manu *numerabantur*. ib. manu tua *numeratum* esse, i. e. tibi.—Verr. III, 73, ex quibus *numeranda* est civitas. Phil. VII, 1; quos a se primum *numerare* possunt: h. e. in quibus *numerandis* a se incipere possunt. pro enumerare est N. D. III, 32, nisi vitiosa lectio est.—sensu proprio est, Or. II, 32; Phil. VII, 4; Inv. II, 20; Or. 9; Or. 24; Parad. 4; Brut. 97; ad Div. II, 6; Fin. I, 9.

Numerato, ex arca, praesente pecunia, Att. XII, 25.

Numeratus, Caecin. 4.

Numerose, de rhythmo in musicis, Nat. D. II, 8.—de oratione, Brut. 8; Or. 52; ibid. 66; Or. III, 44.

Numerosus, de rhythmo in musicis et in oratione, Or. III, 48; Or. 52; ibid. 54.

Numerus. Q. fr. II, 13, ad *numerum* iudices habere, i. e. iustum eorum *numerum*.—rhythmus. Or. 64, paeon, quod plures habeat syllabas quam tres, *numerus* a quibusdam, non pes habetur. *Numerus* et pes (ῥυθμός et μέτρον) quomodo differant, v. Quint. IX, 4. Nempe rhythmi spatio temporum constant, pedes etiam ordine: v. c. pes dactylus semper habet primam longam; *numerus* autem etiam tertiam. Itaque omnis pes est *numerus*, non autem omnis *numerus* etiam pes: quod tenendum est propterea, quia interdum *numeri* manifeste pro pedibus dicuntur. Or. 57, dactylicus *numerus* hexametrorum magniloquentiae est accommodatus. Atqui in hexametris non licet anapaestum pro dactylo ponere, qui tamen est rhythmus dactylicus. Or. III, 44, *numerus* adstrictus, est qui proxime ad poeticum accedit: solutus, qui longius recedit. — certus et concinnus corporis gestus et motus in histrionibus, saltatoribus, palaestritis, etc. quia sc. ut illi *numeri* poetici, certis numeris exprimuntur, quum intervallis temporum contineantur. Dividitur autem in ἄρσιν et θέσιν. Parad. III, 2, histrio si paullo se moveat extra *numerum*, exsibilatur. Leg. I, 4, *numeri* in cantu.— Hinc duci putant illas formulas, omnibus *numeris*

Duker. ad Florum I, 11, et qui ibi laudantur, et dicta in *modo*.

Nupta, Inv. I, 31; Tusc. V, 26; Coel. 20; Verr. V, 13; Top. 4; ad Div. XV, 3.

Nuptiae, Nat. D. III, 18; Att. XIII, 29; Cluent. 12; Or. III, 58.

Nuptialis, Her. IV, 33; Cluent. 6; ibid. 9.

Nurus, Phil. II, 24.

Nusquam, de Sen. 22; Planc, 24; Her. II, 2.

Nutare, incertum esse, fluctuare. Nat. D. I, 43, *nutat* in natura deorum.

Nutricari, Nat. D. II, 34.

Nutricula, Phil. XI, 5; Vatin. 2.

Nutrimentum, sensu metaphorico, Or. 13.

Nutrix, de quacumque re, quae *nutrit* et alit homines. Verr. II, 2, Sicilia *nutrix* populi R. Cf. Wesseling. Obs. II, 17. dicitur de femina, Or. II, 39; Tusc. III, 1; de Div II, 36; de Am. 20.

Nutus, gravitas corporum, pondus, alias *nixus*. Or. III, 45, tenetur *nutu* suo terra. Cf. Fin. I, 6; N. D. II, 39; Tusc. I, 17. — de voluntate et imperio dicitur, Catil. III, 9; ad Div. III, 10; ad Div. XII, 1; ibid. XIII, Or. 8; Or. I, 9; ibid. 43; Rull. II, 36; Att. VII, 8.

Nux, Fragm. inc. ap. Plin. H. N. XVII, 21.

O

Ob, ad. de Univ. 14, *ob*, os offusa ignia. ad Div. IX, 26, cuius *ob* os Graii ora obvertebant. De qua forma vid. Davis. ad Tusc. III, 13; Burm. ad Ovid. Met. VIII, 115, et Heins. ad Virgil. Æn. XII, 865. — ante, Sest. 21; *ob* oculos.

Obaeratus, aere alieno obstrictus, addictus, nexus. de Rep. II, 21, *obaeratos*que pecunia sua liberavisset.

Obambulatio, Her III, 18.

Obcaecare, ad Div. XV, 1; Or. II, 80; Her. III, 19.

Obdormire, Tusc. I, 38; ibid. 49.

Obducere, insuper addere. Attic. XVI, 6. itaque *obduxi* posterum diem. v. Gronov. ad Senecam de Tranq. an. c. 3. — opponere, adversarium adducere. Att. I, 1, mihi videatur non esse ἀδύνατος Curium *obducere*. vid. Graev. — bibere avide. Tusc. I, 40, venenum, ut sitiens, *obduxit*. Sic etiam accipit in aliis locis (certe metaphora hinc dicta; Victorius, Var. Lect. XV, 7. Cf. interpr. ad Petron. c. 42.—inducere, ad Div. IX, 2; Tusc. II, 15; ibid. III, 22; Acad. II, 6,—obtegere, Nat. D. II, 46; Leg. II, 22.

Obductio. Rabir. perd. 5, *obductio* capitis. Plerique ex emendatione Mureti malunt *obnuptio*. Sed lectionem omnium codd. defendit Gruterus. Neque video, quare *obductio* improbetur, quum *obducere* sit operire, *obductus*, opertus, ut omnes sciunt.

Obductus, ingestus, Leg. II, 25, — obtectus, Nat. D. II, 46. — coalitus, Rull. III, 2; Sext. 9.

Obdurare, durare, perferre. Att. XIII, 3, quare *obduretur* hoc triduum. —obdurescere. Fin. III, 11, quis contra studia naturae tam vehementer *obduravit*?

Obdurescere, Mil. 28; Tusc. III, 28; Att. X, 16; ibid. XIII, 2; Phil. II, 42; Verr. V, 13; Fin. III, 11.

Obediens, Pis. 34; Nat. D. II, 30; Off. II, 5.

Obedientia, Parad. V, 2; Off. I, 29.

Obedire, Leg. III, 2; Caecin. 18; Brut. 69.

Obfirmatus, Att. I, 11.

Obfundere (v. *offundere*).

standi, Muren. 2; Topic. 10. 6° qui, beneficiis acceptis, necasse habent, aliis gratiam referre, occasione data, unde et in aere alterius esse, ai debere dicuntur ad Div. VI, 11; VIII, 12; X, 8; XI, 16, etc. 7° res, quae deo alicui consecratae sunt, Dom. 40; unde contra, quae profana e sacris fiunt, liberari dicuntur (v. *liberare*). 8° Est etiam pro impediri. Act. 1 in Verr. 9, quod eos intelligere videbam, me hoc iudicio districtum atque *obligatum* futurum. Cf. ad Att. VIII, 16.

Obligatio, Ciceroni at bonis auctoribus semper active dicitur; numquam ut hodie ICtis et philosophis, passive. ad Brut. 18, gratior est ac difficilior animi ac sententiae pro altero, quam pecuniae *obligatio*, i. e. promissio.

Obligatus. Her. 1, *obligatus* corio. —devinctus beneficiis, ad Div. VII, 11; ibid. XIII, 18.—de praediis oppigneratis, Rull. III, 2.

Oblimare, Nat. D. II, 51.

Oblinere, inquinare. Brut. 13, ut se eloquentia externis *oblineret* moribus, de Rep. III, 4, geram morem vobis, et me *oblinam* sciens.

Oblitus, corruptus, foedatus. Verr. III, 4, *oblita* sunt omnia stultitia atque inhumanitate. Phil. XIV. 3, *oblita* vita libidine. ibid. XI, 12, parricidio *oblitus*. ad Heren. IV, 11, si exornationes crebrae collocabuntur, *oblitam* reddent orationem. — in bono sensu est tamen etiam ad Div. IX, 15, mirifice capior facetiis, praesertim quum eas videam *oblitas* Latio. —Vnguento *oblitus*, Catil. II, 5; Att. II, 21; Verr. V, 68. — *oblitus* vitiis, Phil. XI, 12; ibid. XIV, 3.

Oblitus, oblivisci, Att. VI, 1; Brut. 60; ad Div. I, 7.

Oblivio, ad Div. I, 9; Phil. XVI, 12; Or. II, 2

Obliviosus, de Sen. 11.

Oblivisci, Mil. 23; Planc. 42; Balb. 60; Rosc. C. 17; ad Div. I, 9.

Obloqui, Q. fr. II, 9; Cluent. 23.

Obmutescere. Tusc. II, 21, videsne ut *obmutuerit* non sedatus corporis, sed castigatus animi dolor?

Obnoxius, eleganter et proprie de eo, cui facile noceri potest, ut infirmus, vel sceleris conscius; et hinc timidus, anxius, suspiciosus, etc. Sic est ad Brut. 17, vivat supplex et *obnoxius*. Hanc vim verbi illustrat Gronov. ad Senec. de Ira, III, 8; unde Cortius ad Sallustium et alii hauserе.

Obnubere, Rab. Perd. 4.

Obnubilus, Tusc. I, 21.

Obnuntiare, auspicium malum, diras, comitia habenti nuntiare, ut comitia dirimantur; in quo utebantur hac formula: Alio die. Sen. p. R. 5, ne *obnuntiare* comitiis aut concilio liceret. Cf. Att. IV, 3. Phil. II, 33, consul consuli *obnuntiasti*: ubi etiam illa formula, Alio die, occurrit. Sed non solum comitiis *obnuntiatur*, sed etiam singulis hominibus. Div. I, 16, Ateius Crasso *obnuntiavit* (nempe in provinciam ituro). v. *dirae*.

Obnuntiatio, Q. fr. III, 3; Att. IV, 16 (v. *obnuntiare*).

Oboriri, Lig. 3.

Obrepere, Div. II, 67, nullae *obrepunt* imagines in animos dormientium extrinsecus. Planc. 7, *obrepere* ad honorem: opponitur cursu venire ad honorem. Illud fit precibus, gratia, aliisque huiusmodi artibus; hoc meritis.

Obreptare, obrepere. ad Att. VI, 5, dies *obreptat* mihi: sic et Plautus dixit.

Obrigere, Nat. D. I, 10; Verr. IV, 40.

Obrogare, legem ferre, quae adversetur alteri legi, ut ea perlata, altera vel tota, vel ex parte tollatur, saltem,

ouus *observontioe* Bruto nostro imponerem: h. e. ne quum me visere et salutare vellet, longius iter haberet. Planc. 18, ut *observantio*, ut suffragatio tolleretur. (v. *observare*.)

Observare, curiose spectare, aucupari, captare, etiam in deteriorem partem et insidiarum causa. Ad Div. XI, 16, ut tempus *observaret* epistolae reddendae. Cf. Rosc. A. 8. Verr. III, 4, vitavi *observari* pluribus oculis. Cf. *observatio*. —custodire. Tusc. II, 9, draco *observans* arborem. v. Davies ad h. l. —*observare* dicitur de officiis salutandi, deducendi (Gloss. παρατηρεῖ, observat, sectatur), etc. et hiuc in genere pro colere. Muren. 34, si interdum ad forum deducimur.... diligenter *observari* videmur. Att. XIII, 49, *si observare* est servire. In primis autem eleganter dicitur de iis qui caudidatos sectautur, petitionem eorum sua suffragatione iuvant. Phil. II, 20, *observatus* a me in petitione quaesturae. Hinc recte explicat Manutius illud ad Divers. VII, 27, ego te in consulatu *observarom*. ad Div. XIII, 27, *observare* commendationes alicuius: h. e. complecti eum, qui commendatus est. — Tusc. V, 41, tantam praestantiam in bonis animi esse dicunt, ut ab his corporis externa *observent*. Bentleius emendabat: corporis et externa *obscurentur*. Probat Buherius ad h. l. et sic edidimus.

Observatio. Muren. 24, *observationes*, testificationes, seductiones testium.... animadvertebant. Nempe Sulpicius et eius amici diligenter observabant Murenam, et amicos, *si* quam largitionem facerent. — Or. I, 20, eloquentiam esse *observationem*, non artem. Div. II, 71, diuturna *observatio* notandis rebus fecit artem. Cf. I, 49, Off. II, 24.

Observitare, pro *observare*, Div. I, 1, 45, habent multi mss.

Obses, proprio sensu, Manil. 12.— pignus, signum certum voluntatis, etc. Cluent. 30, damnationem dederat *obsidem*, etc. in Caecil. 22, *obsides* a nobis habet popolus Cf. Catil. IV, 2. Coel 32, *obsides* periculi.

Obsessio. Balb. 3; Dom. 1.

Obsessor, Dom. 5.

Obsessus. Rosc. A. II, *obsessa* domus, h. e. ab aliis occupata, ut ingredi non possis. — Vatin. 7, *obsessus* tribunatus, h. e. quo non licet facere, quae velis. — de iudice iam occupato ab oratore, Or. 62.

Obsidere, replere, occupare. Nat. D 1, 23, corporibus omnis *obsidetur* locus. — speculari curiose. Flacc. 24, *obsidet* Rostra curia. Catil. I, 10, *obsidere* stuprum. Act. I in Verr. 2, qui meum tempus *obsideret*: sc. ut mihi prolationibus eriperet. —eleganter orator dicitur auditorem *obsidere* et tenere, Orat. 62, quum eom iam sibi faventem reddidit, et in suam sententiam impulit et adduxit. —oppugnare, Ar. Resp. 3; Att. IX, 19; Bull. II, 28; Verr. V, 56.

Obsidio, periculum, quod ab altero nobis struitur, et rebus nostris ad Div. V, 6, qui foeneratores ex *obsidione* exemerit: h. e. liberaverit a periculo pecuniae perdendae, quod a Catilinariis, et qui tabulas novas fieri volebant, struebatur. (Cf Rabir perd. 10) Ductum videtur e Plauti Asinar. II, 2, 14.

Obsignare, signare, subsignare. Quint. 21, *obsignare* tabellas. Pison. 28, etc. De testimonio *obsignato*, ad Att. II, 12 init. v. inpr. Salmas. Mod. usur. c. 11. —*obsignore* lagenam, Att. V, 19; ad Div. XVI, 26. — de Div. II, 70, *obsignata* natura: sunt muliebria ita obstructa, ut concipere fe-

obstupefacta potu atque pastu. Add. Cat. II, 4; Dejot. 12.

Obstupescere, de Divinat. II, 23; Att. V, 21.

Obsurdescere, de Am. 24.

Obtegere, Leg. II, 22; Sext. 35; Att. I, 15; Vatin. 5; Coel. 18.

Obtemperare, Caecin. 18; Quint. 2; Tusc. II, 4.

Obtemperatio, Leg. I, 15.

Obtendere, Q. fr. I, 1, 11.

Obtentare, austeotare. Att. IX, 10, spes quaedam me *obtentabat*, fore.

Obterere, contemnere. Div. I, 16, artem *obterere* extispicum. Coel. 19, *obterere* voluptates. — opprimere, ad Div. V, 9; Caecin. 7; Verr. V, 1.

Obtestori, Quint. 30; Mil. 31; Sext. 69.

Obtestatio. Balb. 14, sanctiones sacrandae sunt, aut genere ipso, aut *obtestatione* et consecratione legis, aut poena, etc. h. e. populo per legislatorem ad jusjurandum adigendo, quo juret, *obtestans*, h. e. testes faciens deos, se velle legem servare: unde leges sacratae. vid. Schwarz. diss. de Detestatione sacrorum, § 15. — Dom. 48, quid ergo tua illa tum *obtestatio* tibicinis? Fuit pars caerimoniae in dedicationibus. Quum interpretes nihil ad h. l. dicant, Schwarzius, l. c. § 16, putat *obtestationem* esse eamdem, quae at detestatio dicatur, h. e. denuntiationem testibus praesentibus factam. Qualis autem illa tibicinis *obtestatio*, s. denuntiatio fuerit, non addit. Mihi videtur facta iisdem propemodum verbis, quibus *obtestationem* et denuntiationem pontifici, pullario, factam esse constat: Ades mibi, a. Postulo, ut adsis mibi, etc. Dom. 52; Div. II, 34, etc.

Obtinere. oratores et philosophi *obtinent*, quod approbant aliis, quum vincunt, esse verum aliquid: etiam defendunt. Verr. III, 71, *obtinere*, quod dicimus. Cf. Catil. IV, 6; Tusc. I, 12; Fin II, 33; Acad. II, 6. De defendendi significatione adde dicta a Gronovio ad Tacit. H. II, 81. — tueri, retinere. Verrin. III, 35, *obtinemus* res gestas Sullae. Orat. III, 60, vocem *obtinere*: ubi praeter rem Pearcius legi vult *retinere*. Sic *obtinere* provinciam dicitur, qui consequitur, habet, retinet, ut ex epistolis ad Cornificium patet. ad Div. XIII, 29, *obtinere* hereditatem. Cf. IV, 14, testamentum *obtinetur*, quum ratum est, valet. de Rep. II, 32, quod erat ad *obtinendam* potentiam nobilium vel maximum. — Sull. 6, suavitatem filii *obtinet*. Offic. II, 12, *obtinent* numerum iure caesorum. — Fin. II, 22, opibus magnis, quidquid feceris, *obtineres* h. e. efficere, ut impune feceris, recteque adeo factum videatur. — confirmare, Quint. 23.

Obtingere, pro accidere. Catil. IV, 1, de re tristi, si quid *obtigerit*. — de munere publico, Vatin. 5; Att. I, 17; ad Div. II, 19; Off. I, 7.

Obtorpescere, de corpore, Dom. 52. — de animo, Tusc. III, 28.

Obtortus, Verr. IV, 10; Cluent. 21.

Obtrectare, invidere, Tusc. IV, 20; ibid. 26. — *obtrectare* alicui est ei adversari, Phil. X, 3; Att. III, 26; Acad. II, 6; Manil. 8.

Obtrectatio, Tusc. IV, 8; Font. 8; Brut. 42; ad Div. I, 7.

Obtrectator, ad Div. I, 4; Planc. 23; Brut. 1.

Obtritus, Or. II, 86.

Obtrudere. Verr. IV, 36, qui non *obtruit* monumenta aliqua ex parte, sed *funditus* sustulit atque delevit. Praecedit, alieno nomine ornare: cui respondet *obtrudere*. Gesnerus in Thes. L. L. corrigit *obruit*, vel *obstruxit*. Non placet satis: hoc tamen melius.

sente. —Att. XIII, 12, Sextius eum *occupavit*, i. e. adduxit, ut apud se esset. — *occupare* locum, Brut, 81; Rull. II, 28. —animum, Q. fr. I, 1; Font. 5; Or. 26. —praevenire, Tusc. V, 9.

Occupatio, negotium, ad Div. XII, 30; Att. I, 11; ibid. II, 3. —obsessio, Dom. 3, est figura sententiarum de qua Cicero agit, Her. IV, 27; Or. III, 53; et Quintilianus, I. O. IX, 12, 16.

Occupatus, Coel. 19; ad Div. VIII, 4; Att. X, 6.

Occurrere, in mentem venire. Tusc. I, 24, nihil mihi *occurrit*, cur non sit verum. Brut. 7, maxime mihi *occurrunt* Athenae. Nat. D. I, 14, Deus nil sentiens nunquam nobis *occurrit*, neque in precibus, neque in votis. Acad. II, 40, nostro ne quid maxime quidem probabile sit, *occurrit*. —respondere. Nat. D. III, 28, huic loco sic soletis *occurrere*. — avertere aliquid, mederi rei. Verr. V, 9, ante istius sceleri *occurrere*. —antevertere, praevenire. ad Div. IV, 5, sapientia rei *occurrere*. — celeriter satisfacere. Cluent. 23, exspectationi *occurrere*. — iuvare. Mur. 23, *occurro* vestrae sapientiae. Topic. 10, loci aliis disputationibus *occurrunt* abundantius, aliis angustius. ad Div. XI, 20, quibus rebus veteranis potest *occurri*, *occurras*. Sed in hoc loco possis etiam interpretari: gratificari, vel mitigare. — eleganter etiam ad Q. fr. I, 1, ultro negotiis *occurrere* dicitur, qui libenter et alacriter suscipit. — est genus honoris et officii. ad Att. II, 22, domus nostra celebratur; *occurritur*. vid. *occursatio*. —Verr. III, 27, quam primum aliam civitatem *occurrere*, h. e. in aliam currere. vid. interpret. ad Sueton. Calig. 26. —obviam ire, Mil. 19. — *occurrere* est etiam obiicere, Off. II, 2.

Occursatio, genus officii, quod candidatis praestatur. Planc. 12, facilis est illa *occursatio* et blanditia popularis. Cf. Mil. 35.

Ocellus, Att. XVI, 6.

Ocius, Tusc. IV, 14; Att. XVI, 3.

Octophorum et *Octophorus*, lectica quae ab octo hominibus portatur, Q. fr. II, 10; sed Verr. V, 11, ut mos fuit Bithyniae regibus, lectica *octophoro* ferebatur. v. Lips. Elect. I, 19, et Voss. ad Catull. p. 24.

Oculatus, pass. pro *conspicuus*. ad Att. IV, 6, ubi olim legebatur *occultior*, male. Nam respondet verbo *apparuit*. Sic et alii dixere, ut Lexica docent.

Oculus, sensu proprio, Nat. D. II, 56, 57; ibid. III, 8. — versari ante *oculos* dicuntur ea quae attentius perpendimus, Rosc. A. 9; ibid. 35; Or. I, 43; Acad. I, 2. —dicitur de cupiditate adiicere *oculum*, Verr. II, 15; Rull. II, 10. —ferri in *oculis* est vehementer ab aliquo diligi, Att. VI, 2; Q. fr. III, 1. —Corinthus et Carthago *oculi* orae maritimae (h. e. urbes primariae), Nat. D. III, 38.

Octuplus, Verr. III, 10.

Odiose, Her. IV, 20; Or. II, 65; Brut. 82.

Odiosus, de accusatore, qui rem nimis urget, nulla ratione placari, et, ut eum dimittat, moveri potest. Act. I in Verr. 12; Verr. IV, 20. —putidus in aliqua re, Or. III, 13; Off. I, 37, Add. Att. VIII, 22; Off. I, 36; Caecil. 11; de Am. 20; Or. 8; de Sen. 2; de Sen. 8.

Odisse, Mil. 13; de Am. 18; Phil. XIII, 19.

Odium, fastus et importunitas, quae *odium* facit. Cluent. 39, quod erat *odium*, dii immortales, quae superbia! Sic apud Terent. Adelph. V, 4, 17, tundendo atque *odio* deuique effecit

A. 13, qui mortem *obtulerit* parenti. —se *offerre* est aliena sua officia polliceri, Att. II, 1, Planc. 10. —*offerre*, de Div. I, 37; Or. III, 49. — *offerre* aliquid, Rosc. A. 37; Att. II, 22.

Officere, est proprie, liberom prospectum impedire, obstare. Off. III, 16, quorum altitudo *officeret* auspiciis. Cf. Or. I, 39; Tusc. V, 32. Hinc eleganter est, commoda alicuius impedire, laudem alicuius maiori laude imminuere: item nocere in genere. Rabir. Post. 16, nec mentis luminibus *officit* altitudo fortunae. Brut. 17, horum concisis sententiis *officit* Theopompus elatione atque altitudine orationis suae. Rosc. A. 38, ac meis commodis obstas et *officis*.

Officina, quomodo differat a taberna, vid. Manut. ad Ep. ad Div. VIII, 6. Illud autem elegans est. Leg. I, 13, philosophi, qui quasi *officinas* instruxerunt sapientiae: vide etiam, Off. I, 42; Pis. 36; Or. 13; Or. II, 13; Brut. 8; Rosc. A. 46; Phil. II, 14.

Officiose, de Am. 20; Att. VI, 1.

Officiosus, Tusc. III, 28; Mil. 5; Verr. I, 24; Rosc. A. 1; ad Div. XI, 22; Pis. 23; Mur. 33,

Officium, Her. II, 17, opponitur maleficio. ibid. 1, *officia* artis. —an hoc verbum satis exprimat Graecorum καθῆκον? v. Att. XVI, 14. — opera. commendatoris *officium*, Herenn. II, 10. —honos, qui ex more alicui, salutando, occurrendo, deducendo, sectando, etc. habetur. Muren. 33, frequentiam in isto *officio* (up. obviam eundi) gratuitam ... non defuisse. ibid. 34, noli igitur eripere hunc inferiori generi hominum *officii* fructum: h. e. voluptatem, quam ex hoc *officio* praestando capiunt, ab hoc genere *officii* interdum dicitur *officiosus*. ibid. illa *officiosissima*, quae nemiuem patitur non honeste in urbem introire, candidatorum natio. —dolor *officiosus*, Tusc. III, 28; quem *officii* ratio postulat. Mil. 5, *officiosi* labores. —quid sit *officium* exponitur Off. I, 3; ibid. 34; Quint. 6; Or. 22; Inv. II, 22; ad Div. V, 7.

Offundere, obruere, obscurare. Fin. III, 14, *offunditur* luce solis lumen lucernae: sic est Acad. II, 25. — metaphorice vero sumitur, Tusc. III, 34; Tusc. V, 3; Rosc. A. 32; Nat. D. I, 3. —Marcell. 4, omnium Marcellorum memoria pectus meum *offudit*. Videtur esse converse dictum pro: omnium M. memoria pectori *offusa* est. vid. Graev. Aut *offudit* dictum est pro *confudit*, quod est tristitia affecit, implevit, ut ap. Liv. XLV, 42; vel perturbavit, ut ap. Sueton. Caes. 7. De verbo ipso adde Heios. ad Valer. Flacc. IV, 482.

Olea, arbor, de Div. II, 6; Leg. I, 1. —bacca *oleae*, ad Div. IX, 16.

Olearius, Top. 3; de Sen. 16.

Oleaster, Verr. III, 23.

Olere. Rosc. C. 7, supercilia *olere* malitiam et clamitare calliditatem videntur. Nat. D I, 26, Epicurus nihil *olet* ex Academia, nihil ex Lyceo. — sensu proprio, Or. III, 25; Tusc. IV, 24. —de eo quod est in mente, Nat. D. I, 26; Or. 45; ibid. III, 12.

Oleum. Att. II, 17, opera et *oleum* nostrae philologiae periret. — exercitatio umbratilis. Or. I, 18, nitidum quoddam genus est verborum et laetum, sed palaestrae magis et *olei*, quam huius civilis turbae ac fori.

Olfacere, Tusc. V, 38. —espiscari, Agr. I, 3.

Olim, de futuro. Att. V, 21, quid *olim* mali C. Iulius fecerit. v. Graevius ad h. l. —de praeterito tempore, Att. V, 21.

Olitor, ad Div. XVI, 18.

agendis et respondendo de iure) putat esse consulatum: et de lis, quorum *opera* utimur in laborando. ad Div. XIII, 9, esse in *operis* societatis. Att. I, 13, *operae* comparantur. Conf. Verr. I, 56; Flacc. 38; Sext. 27; etc. —*operas* dare, i. e. locare, Parad. VI, 2; in *operos* mittere, Planc. 19.

Operarius, qui manibus opus facit, abiectumque adeo hominum genus. Sic. Rosc. A. 41, homines *operarii* ex disciplina patrisfamiliae rusticani. Deinde de iis dicitur, qui artem aliquam, non erudite, non via et ratione didicerunt, sed ut opificium quoddam tractant. Sic rabulae dicuntur *operarii*, Or. I, 18; Or. I, 62. Add. Parad. III, 2; Brut. 73; Brut. 86. Her. III, 15; Tusc. V, 36.

Operculum, Nat. D. II, 54.

Operire, audaci translatione, pr. Scaur. 4, fragm. nov. sic Verrem *operuissem* Sicilia teste tota. Eodem fere modo ap. Horat. Sat. II, 1, 68, » Lupus famosis *coopertus* versibus. »

Operose, Or. 41.

Operosus, Nat. D. II, 23; Q. fr. II, 13; de Sen. 8; Fin. I, 21; Leg. II, 18; ibid. II, 26; Off. II, 5.

Opertum, adytum, locus, quem adire nefas. Parad. IV, Clodius in *opertum* Bonae Deae accessit. ibid. et quidem in *operto* fuisti. — oracula ex adyto edita. Div. I, 50, quo e genere Apollinis *operta* prolata sunt. Cf. II, 55.

Opertus, tectus, de Div. II, 36; de Sen. 10. —obrutus, Verr. IV, 50.

Opes, proprie sunt auxilia: unde, posito genere pro specie, *opes* dicuntur omnes eae res, quarum auxilio aliquid efficimus, consequimur: ut 1.° labore, opera. Div. II, omnium *opibus* refrenanda est. 2.° pro consilio. Att. IX, 16, ut tuis consiliis et *opibus* utar. 3.° divitiis. ibid. XI, 2, ista hereditas meam fidem et famam tueri potest, quam quidem intelligo, etiam sine haereditate, tuis *opibus* te defensurum fuisse. 4.° gratia. Quint. 2, *opes* suas experiri. Cf. c. 1; Verr. I, 1. 5.° advocatis in iudicio. Quint. 2, summae *opes*. 6.° potentia singulorum hominum, quae ponitur in multitudine amicorum, clientum, gratia, etc. qua possis efficere, quae velis, etiam invitis civibus. Off. I, 19, ut *opes* quam maximas consequantur. ad Div. IV, 9, *opes* et dignitatem teuerem. Cf. Off. I, 21; Cluent. 24; de Am 6; Off. II, 11; Brut. 81. 7.° reipublicae potentia, in divitiis, exercitibus, sociis posita. Sext. 1, pro tantis *opibus* reipubl.

Opifex, artifex, Flacc. 8; Fin. III, 2; Tusc. I, 15; Or. 2. —*opifex* mundi Deus, Nat. D. I, 8. —verborum *opifices* h. e. qui creant nova vocabula, Tusc. V, 11; Acad. Fragm.

Opime. Her. IV, 47, pro, optime vestitus citharoedus, Christius legendum censebat *opime*, h. e magnifice. Et ita *opime* est, v. c. ap. Plaut. Bacchid. III, 1, 6. Sic dicuntur etiam spolia *opima*; permutanturque in libris *opime* et optime. v. Drakenb. ad Liv. XXI, 43. Itaque valde haec emendatio arridet. Neque tamen recepta lectio absurda.

Opimus, minus suavis aut elegans. Or. 8, 47. —est tamen etiam in laude. Brut. 78, ornamenta non satis *opima*. —De corporis pinguedine, de Div. I, 52; Brut. 16. — De fertilitate agrorum, Manil. 6. — De magnitudine praedae, Rosc. A. 3; Verr. I, 37; ibid. I, 50.

Opinabilis, incertus, Acad. I, 8; Tusc. III, 31; de Div. II, 14.

Opinari, rei incertae assentiri. Acad. II, 20, nihil *opinari*. Add. ad Div.

oppressa. —subito ruptus. de Am. 21, ut amicitia potius exstincta, quam *oppressa* videretur (op. sicut incendium ruina). Caecin. 16, ius civile *oppressum* est, quum potentia, gratia, pecunia efficitur, ut contra ius agatur.

Opprimere, superare, Font. 12; ad Div. X, 20. —coërcere, reprimere. Fin. II, 10, quae iam oratio non a philosopho, sed a censore *opprimenda* est. —Verr. I, 9, *opprimi* reus dicitur, qui indicta causa, iniusteve condemnatur. —cogere. Verr. III, 58, institit, *oppressit*, non remisit. Ductum est ab oppressione faucium. —*opprimi* dicitur, cuicumque aliquid subito et praeter opinionem accidit. Verr. IV, 67, ne subito a me *opprimantur*, sc. interrogando. ib. III, 91, Antonium mors *oppressit*. — pro occultare est, Rosc. Am. 41, ab iis *opprimitur* et absconditur.

Oppugnare, armis cingere, Inv. I, 1; Phil. VI, 3; Ar. Resp. 3; Manil. 8. —aliquem inimice insectari, Verr. III, 78; Sext. 47; ad Div. I, 1; ad Div. V, 1, 2; Q. fr. II, 4; Or. 86. —operam dare, Agr. I, 1. — disputare, Or. II, 38.

Oppugnatio, Or. I, 48; Vatin. 2; Coel. 9.

Oppugnator, Balb. 22; Phil. XII, 3; Planc. 31.

Optabilis. Or. II, 82, in suadendo nihil est *optabilius*, i. e. magis legendum, in delectu argumentorum sequendum. Add. de Vniv. 14; Or. I, 51; Fin. I, 16; ibid. IV, 23; ad Div. V, 12; Phil. 12, 3.

Optare, expetere, Off. III, 23; Flacc. 15; Q. fr. II, 11; Or. 1. —requirere. Caecin. 10, quid causa *optaret*. —deligere unum e pluribus. Rosc. A. 11, *optet* utrum malit. v. Graev. ad Quint. 9. *Optare* eleganter dicuntur philosophi, qui aliquid contendunt verum esse et cupiunt propugnare et confirmare, sed non possunt idonea argumenta afferre. Tusc. II, 13, *optare* hoc est, non docere. Cf. Acad. II, 38. Nat. D. I, 8, *optata* magis, quam inventa videntur.

Optatio, Off. III, 25; Or. III, 53.

Optato, Att. XIII, 28.

Optatum, Off. I, 10; ad Div. II, 13; Agr. I, 1.

Optatus, ad Div. XVI, 21; Att. IX, 18; Rosc. A. 15; Q. fr. II, 7.

Optimates, qui proprie sint, nempe ii, qui *optimas* partes in republ. sequuntur, opponunturque popularibus de quibus mox docetur, Sext. 45, 66; qui sunt loci classici. Adde de Rep I, 34. Et quoniam hi fere sunt homines superiorum ordinum, pauci de plebe, nisi forte locupletiores, propterea *optimates* etiam interdum opponuntur plebi. vid. Tuscul. I, 45.

Optimus. Opt. Gen. Or. 2; Or. 11; Brut. 36; Leg. III, 19; Verr. I, 54.

Optio. Caecil 14, *optionem* facere, i. e. dare. ad Att. IV, 18, *optio* eligendi. Sic est: Fin. I, 10; Fat. 1; Brut. 50; Quint. 9.

Opulentus. Inv. I, 53, per manum *opulentam*. de Div. II, 56; Nat. D. III, 33.

Opus, res aedificanda, aut instauranda. Verr. I, 55, lex *operi* faciundo. v. *lex* ibid. 54, *opus* pupillo redimitur. — munimenta arte facta. Phil. VIII, 7, *opus* munitionemque ostendebat. —omne arte factum. Verr. IV, 46, antiquo *opere*. —in ipsis arte factis *opus* opponitur materiae. Verr. IV, 56, non *opere* delectabatur, sed pondere. —Brut. 54, *opus* oratorium. v. loc. ipsum. — *opus* quaerere, Tusc. III, 34, de philosophis, qui non necessaria, aut longiora scribunt. Add. Off. I, 41; ad Div. XVI, 18; Nat D. II, 22; Dom. 20; Act. I in Verr. 4i

Phil. VIII, 7; Or. I, 47; Brut. 21; Top. 16.

Opus. non *opus* est, pro, noxium est. Cluent. 50, ut si quid aliquando, quod non *opus* esset, ab se esset dietum Sic *opus* est, pro utile est, ad Div. I, 9, legem curiatam *opus* esse, necesse non esse. — (eum genit.) ad Div. X, 8, magni laboris et multae impensae *opus* fuit. v. Manut. et Gronov. ad Liv. XXII, 51.

Opusculum, Acad. II, 38; Parad. 4.

Ora, finis, Fin. II, 31; Nat. D. I, 20; Nat. D. II, 48; de Div. I, 42; Tusc. V, 44. — regio ipsa; Mar c. 9; Tusc. I, 22.

Oraculum, Deorum responsum, Top. 20. — locus ubi *oracula* eduntur, Font. 10; de Div. I, 49; Nat. D. I, 24. — *oracula* somnii, de Div. I, 32.

Orare, agere dicendo; nam apud veteres *orare* dicebatur pro agere. Brut. 12, neminem melius *oravisse* causam capitis. Quint. 13, causam priore loco dicat, et eam quum *orarit*, etc. — Proprie esse, rogare, non modo precando, sed etiam rationibus commemorandis, docet Manutius ad Ep. ad Div. V, 18 ... legatione fungi. de Rep. II, 7, matronis ipsis, quae raptae erant, *orantibus* (vid. *orator*).

Oratio. quilibet sermo, Brut. 34; Or. 19. — inprimis dicitur de oratoribus coram populo aut senatu, Or. 49, de Sen. 11. Muren. 29, *oratio* habenda est non eum imperita multitudine, pro ad imp. multitudinem. Verr. III, 44, brevis *oratio* Aetnensium, h. e. de Aetnensibus. Verr. II, 69, *oratio* contemnendorum Siculorum. l. e. in qua contemtus Siculorum inest. — facultas scribendi et dicendi. Offic. I, 1, *orationem* Latinam efficies pleniorem nostris legendis. — de verbis pluribus iunctis, opponiturque singulis. Or. III, 42; Partit. 17.

Oratiuncula, Nat. D. III, 2, 47; Brut. 21; de Am. 5.

Orator, demagogus; nam hi Gr. ῥήτορες dicebantur, ut e Demosthene apparet. Senect. 6, proveniebant *oratores* novi, etc. — legatus. Ar. R. 16, *oratores* contra ius fasque interfectos. Brut. 14, Fabricius ad Pyrrhum de captivis reddendis missus *orator*. Sed nunc *oratrix* quoque habet Cicero, de Rep. II, 8, *oratrices* pacis et foederis. Semel fuerat eodem sensu ap. Plaut. Mil. gl. IV, 2, 80. — de rhetore, Acad. I, 2; Orat. III, 21. Sed utroque loco est suspectum verbum Pearcio; quem vid. etiam ad Or. I, 62.

Oratorie, Hee. IV, 36; Or. 68.

Oratorius, Acad. I, 8; Partit. 23; Or. I, 54.

Orbare, Acad. II, 49; Sext. 16; Mue. 39.

Orbatus, sensu proprio, Off. I, 10; Cluent. 13. — fraudatus, Sen. post Red. 2; Brut. 2, ad Div. IV, 9.

Orbiculatus. ad Div. VIII, 15, ut milites malis *orbiculatis* pasti esse videantur, h. e. optimis et delicatissimis. Rotunda enim mala, ova, etc. optima putantur; unde mala *orbiculata* h. l. per iocum pro lautissimis cibis dicuntur. v. Gesneri Lex. Rustic. in h. v. Apud Celsum, II, 24, *orbiculata* poma in cibis bonis ponuntur.

Orbis. circulus, Nat. D. II, 18; Fat. 8. — terra, ad Div. II, 16; ad Div. V, 7. — in oratione *orbis* est periodus, Or. III, 52; Or. 44. 71. Div. II, 44, *orbes* finientes, ὁρίζοντες. Or. III, 51, *orbis* verborum, est periodus, ut ex eius definitione Ciceroniana patet, qua dicitur *orbi* inclusa procurrere oratio; quod quid sit, intelliges ex iis, quae de vinciendis sententiis diximus, in *vincire*. — Att. II, 9, minore sonitu, quam putaram, hic *orbis* reipubl. est conversus. Cfr. ib. 21, et

de Rep. II, 25. —Pis. 10, saltatorius *orbis*. vid. not. ad h. l.

Orbita, Att. II, 21.

Orbitas, dicitur pariter de liberis quorum parentes mortui sunt, at de parentibus qui liberos amisere, Or. I, 53; Or. III, 1; Fin. V, 28; ad Div. X, 3.

Orbus, de eo qui liberis caret, Parad. V, 2. —de liberis patre privatis, Q. fr. I, 3. — de eo qui commoda amisit, ad Div. IV, 13. — praesidio destitutus, ad Div. III, 11; Phil. IX, 4; Leg. III, 3; Flacc. 23; Nat. D. I, 5.

Ordinare. Or. II, 10, *ordinare* litem, est instituere causam, et, quomodo agenda sit, constituere: Sull. 9; Inv. I, 14.

Ordinate, Herenn. IV, 5; ubi tamen Graevius e ms. reponi vult *ordine*.

Ordinatim, deinceps, καθεξῆς, ad Div. IV, 5.

Ordiri, incipere, Att. IV, 1; Leg. I, 3, 4; Or. I, 21; ibid. III, 47; Phil. II, 18; Verr. IV, 47. Marcell. 11, unde *orsa* est, in eo terminetur oratio. Graevius passive accipit, et provocat ad Voss. Anal. III, 6. Sed nihil opus. Commode *orsa* est interpretari possumus *incepit*.

Ordo, series rerum, de Sen. 17; Caecin. 8; de Div. I, 55; Ar. Resp. 9. — apta rerum dispositio, Off. I, 5; Off. I, 40; Acad. II, 37; Parad. III, 2. — dispositio orationis, Or. II, 42; Or. II, 86; Her. IV, 17. — de collocatione verborum, Or. 59. — omne hominum in civitate genus. Sic de libertinis dicitur, Verr. I, 47. — de scribis, Verr. III, 79. — de publicanis, ad Div. XIII, 9, etc. Hinc *ordines* i. e. genera honorum, ut senatorum, equitum, etc. In militia *ordines* sunt tricesimae partes legionum, in quarum quaque duae centuriae a decimo hastato usque ad primum pilum. Vnde Pis. 36, *ordines* assignare, et Phil I, 8, *ordines* duxerunt: de centurionibus. v. Lips. Mil. R. II, 8. — subsellia theatri. Phil. II, 18, sedisti in xiv *ordinibus*. quod est insigne equitum. — Rosc. A. 48, recte atque *ordine* facere; est formula antiqua pro: ex legibus, laudabiliter, sapienter. — extra *ordinem*, est aliter, ac legibus est constitutum, contra leges (v. *extraordinarius*). Cluent. 31, qui se ab reo pecuniam, quum iudex esset, clam atque extra *ordinem* accepisse confessus esset. ad Div. VI, 5, spes, quam extra *ordinem* habemus, est maior, quam de ceteris.

Orichalcum, Off. III, 23.

Oriens, plaga caeli ubi sol exoritur, Nat. D. II, 66.

Origo, de Vniv. 3; Tusc. III, 10; Brut. 72.

Oriri. Planc. 27; Phil. VI, 6, homo a se *ortus*, i. e. novus. Leg. II, 2; de Vniv. 2; Or. II, 40; Fin. II, 24.

Oriundus, Top. 6.

Ornamentum. Sext. 51, *ornamenta* equestris ordinis appellat censum, divitias: sic ast, Catil. III, 11; ad Div. V, 8. — Phil. XIII, 11. — homines ipsi dicuntur *ornamenta*, Mil. 14; Caecin. 10; Phil. VIII, 8. — *ornamenta* oratoria, Brut 37; ibid. 75.

Ornare, honores, supplicationes, etc. decernere. Deiot. 4, quem ante *ornare* cuncto cum senatu solebam: h. e. decernere nomen regis, amici, item laudare. Ad Div. I, 1, quod Pompeium *ornasti*, h. e. ei praefecturam annonae decrevisti. — magistratus autem provinciales et ipsae provinciae *ornantur*, Q. fr. II, 3; Att. III, 21; IV, 18, quum iis decernuntur necessariae militum copiae, stipendia, legati, etc. vid. Sigon. Ant. Iur. Prov. II, 11. — ad Div. XII, 10,

aditus fluminis, Phil. II, 11; Manil. 12. — portus, Verr. IV, 53.

Ostrea, de Div. II, 14; Hortens. Fragm.

Otia, Off. III, 14.

Otiolum, ad Div. VIII, 3.

Otiose, Off. III, 26; Verr. IV, 15.

Otiosus, neutri parti addictus, sed pacem servans cum utraque. ad Div. IX, 5, 25; Marcell. 6. — doctus, qui nullam reipubl. partem capessit Sext. 51. Graeculum se atque *otiosum* putari voluit; studio literarum se subito dedidit Atque universum *otiosi* sunt, qui ad remp. non accedunt. Offic. I, 21. — Sext. 46, dignitas *otiosa*, h. e. cum otio coniuncta. — liber a commotione animi. Brut. 24, quum *otiosus* stylum prehenderat, etc. Add. Planc. 27; Off. III, 1; de Sen. 14;Or. I, 51; Phil. XI, 8.

Otium, tempus a negotiis liberum, Or. II, 6. — pax publica, Q. fr. I; Orat. 1, 4; Sext. 46, 47. — desidia, Agr. II, 33; Att. II, 14.

Ovare, minus est, quam triumphare; ingredi urbem, ob victoriam non adeo magnam, equo. ad Brut. 15, ut *ovanti* introire Caesari liceret decrevi. v. Sigon. Ant. Iur. C. R. I, 22, et Ant. I. Prod. II, 10: sie est, Or. II, 47.— sumitur pro superbire, Her. IV, 8; Phil. XIV, 5.

Ovis, Nat. D. II, 63; Phil. III, 11.

Ovum, Nat. D. II, 48; ibid. II, 52; Acad. II, 18.

P

P, haec litera in iudicio de praevaricatione in urnam coniiciebatur, Partit. 36.

Pabulum, sensu proprio, de Div. II, 3. — *Pabulum* animi, Acad. II, 41; de Sen. 14; Ar. Resp. 3.

Pacare, ad Div. XV, 4.

Pacatus. Phil. V, 9, cuius nequitiam ne *pacatam* quidem ferre possumus: h. e. in *pace*, sine armis. — non infestus. Phil. VII, 9, huic *pacatus* poterat esse Antonius. — de urbe aut provincia, Or. I, 8; Ligar. 2; Att. V, 20.

Pacificatio, Att. VII, 8; ad Divers. X, 27.

Pacificator. Att. X, 1; ibid. XV, 7.

Pacificatorius, Phil. XII, 1.

Pacificus, Att. VIII, 16.

Pacisci (pass.) Att. II, 9, quae de me *pacta* sunt. — active sumitur, Or. II, 80; Verr. III, 14; Sext. 25.

Pacta, sponsa. Attic. V, 21, eius filio *pacta* est Artavasdis filia. v. Duker. ad Liv. XLIV, 30, ubi plura exempla congesta sunt: Livius tamen etiam dixit de viris.

Pactio. inter publicanos et provinciales, qui agros decumanos habebant, *pactiones* fiebant, ad Div. XIII, 65; Att. V, 13; Q. fr. I, 1. Eius rei ratio intelligi potest e Verrina tertia. vid. v. c. 14. Cf. Burm. de Vectigal. pag. 139; Balduin. Iurisp. Muc. p. m. 119. — Saepe *pactionis* mentio in corruptionibus pecuniariis, ut Verr. I, 7; Pison. 36. — formula iurisiurandi, Rosc. C. 16. — societas, Ar. Resp 20; Att. VIII, 11; Verr. V, 45. Add. Balb. 11.

Pactor, per quem *pactio* fit, Verr. V, 21.

Pactum, Inv. II, 22; Or. II, 24; Att. VI, 3; Off. III, 24.

Pactus, promissus, Off. I, 10; Off. III, 29.

Paean et *Paeon*, Orat. 64; Or. I, 59, etc. pes tribus brevibus et una longa, et quidem, aut sic: – ᴗ ᴗ ᴗ, aut sic, ᴗ ᴗ ᴗ -, aut, ᴗ - ᴗ ᴗ, ᴗ ᴗ - ᴗ.

Paedagogus, de Am. 20; Her. IV, 10.

Palla, Phil. III, 6; Herenn. IV, 47, est *pallii* genus (non tunica, ut visum est Rubenio, Re Vest. I, 20, contra disputante Ferrar. Annal. de R. V. e. 25 Cf Rei Vest. III, 18), quo utebantur citharoedi, tragoedi, matronae. In quo tamen illud animadvertendum est, quod recte monuit Christius in Prolus. Acad. de Imaginibus Musarum, pag. 5, ut *palla* citharoedorum, tragoedorum, dearum etiam quarumdam distinguatur a *palla* Romanarum, et pallio Graecarum. Nam ex imaginibus apparet, eas induendi ratione differre; quum illa induerentur ut pepla, hae amicirentur tantum. Add. Broukh ad Tibull. IV, 6, 13....

Pallas inter pecus, de Rep. IV, 4, instar proverbii, quod A. Maius sic interpretatur: Si pallas inter homines obtendas, eas ob reverentiem, nisi date licentia, tollere non audebunt; pecus (lascivientes nimirum iuvenes) ei quis ita dissepire velit, insanus videatur.

Palladium, Mil. 12; Phil. XI, 10.

Pallere, Phil. II, 33.

Palliatus, opponitur togato, h. e. Graecus Romano, Rabir. Post. 9 Nam *pallium* est habitus Graecorum. — Q. fr. III, 1, illi *palliati* topiariam facere videntur. Manutius interpretatur de statuis inter columnas, habitu graeco.

Palliolum, Tusc. III, 23.

Pallium, Or. III, 32; Rab. Post. 9.

Pallor, Tusc. IV, 8; Acad. IV, 15.

Palma, interior manus, Or. 32; Fin. II, 17.

Palma. *palmarum* radices pro victu, Verr. V, 33, 38. — caedes, Rosc. A. 6, multarum *palmarum* vetus gladiator, Cf. c. 30. sic est, Phil. XI, 11. — praemium victoriae, Brut. 47. — plausus, Or. III, 35; Phil. I, 15.

Palmari, pro adulari laudatur ex Ep. ad Div. X, 33, defenditurque a Manutio, quod haec lectio omnium est mss. et *palma* eodem modo blandimur ac palpo: sed alii, atque in his Vict. et Graevius, legendum censent *palpari*, quod et ipsi recepimus.

Palmaris, eximius, Nat. D. I, 8; Phil. VI, 6.

Palpare, tentando cognoscere, Att. IX, 6.

Palpebrae, Nat. D. II, 57; Pis. 19.

Palpitare, Nat. D. II, 9.

Paludatus, paludamento, veste imperatoria indutus, Sext. 33.

Palus, I, Verr. V, 5.

Palus, udis, Phil. V, 3; Agr. II, 27; Fragm. Inc.

Pampinus, de Sen. 15; Tusc. I, 28.

Panchrestus, Verr. III, 65.

Pandere, Tusc. I, 48; ibid. IV, 5, et V, 27.

Panegyricus, Or. II.

Pangere, constituere, ponere. Leg. I, 21, requiri terminos, quos Socrates *pegerit*. Sed in Pis. 16, constanter et scripti et edd. habent: fines *pepigerat*. — canere, ad Div. XVI, 18; Att. II, 6.

Panis, Tusc. V, 34; Pis. 27.

Pannosus, Att. IV, 3.

Panthera, Nat. D. I, 31, ibid. II, 50; ad Div. II, 11; ibid. VIII, 9.

Par, Phil. I, 14; *parem* cum ceteris. Or. I, 18; 36; Fin. II, 4; Brut. 59; Nat. D. III, 1; de Sen. 3. — *par* est h. e. aequum est, Or. 8; de Div. II, 55.

Par, de duobus inter se iunctis, Verr. II, 19; de Am. 4; Opt. Gen. Or. 6.

Parabilis, Fin. I, 13.

Parare, pro comparare. in Caecil. 20, lex *parata* est sociorum causa. — comparatione pacisci. ad Div. I, 9, si curiata lex non esset, se *paraturum* cum collega: op. in quam quisque provinciam irel. v. Gron. Obs. I, 10,

gal. Burmann. de Vectigal. c. 6, p. 93. Add. in *prohibitor*.

Parricida, qui parentem occidit, Rosc. A. 25; Or. 30. — civium, Catil. I, 12: sic est Phil. II, 13.

Parricidium paternum, Att. III, 18; Sull. 2; Inv. II, 19. — fraternum, Cluent. 11: nempe dicitur de omni caede, qua etiam religio pietatis, aut aliorum officiorum violatur.

Pars, bonorum, Caecin. 4: sic est, Verr. V, 32; Rosc. A. 31; Or. 4. — regio, Leg. 1, Fragm. ad Div. XII, 5; Verr. I, 5, Nat. D. I, 4.— munus, Verr. I, 25; Att. XIV, 14.— in scena est persona, quam quis suscepit agendam, in Caecil. 15, actores secundarum et tertiarum *partium*: unde deinde ad alia transfertur. Flacc. 27, servus primarum *partium*: sic est Font. 6; ad Div. IX, 8; Mur. 3; Or. 17; ibid. III, 56; Brut. 21. — classis hominum, Sull. 28. — magnam *partem*, Or. 56; Verr. IV, 24; Off. I, 7. — ex *parte*, Q. fr. III, 1; Att. VII, 3; Tusc. V, 8; ad Div. X, 15. — *pars* virilis, Verr. III, 3, vid. *virilis*. — genus, species. Orat. I, 6, *pars* dicendi. Topic. 7, formas qui idem putat esse, quod *partes*, confundit artem, ate. Et tamen saepe sic usus ipse est, v. c. Invent. I, 28; Partit. 37; ad Div. V, 34.

Particeps (cum duobus genitivis). Verr. I, 15, consulis *particeps* omnium rerum fueris: sic est, Or. I, 38; ad Div. X, 12; ibid. XI, 2; de Div. I, 29; Or. 6.

Participare, Tusc. II, 17; Leg. I, 12.

Particula, Nat. D. II, 14; de Univ. 4; Or. I, 39; Off. II, 21; Pis. 35.

Particulatim, Her. I, 9.

Partim (cum praeposit. *ex*), Leg. II, 17; *partim* ex illis iacent. Cf. Agr. III, 14. v. Gronov. Obs. III, 2. — (cum genitivo.) Offic II, 21, *partim* eorum. Or. II, 40; Partit. 24; Prov. Cons. 10, quo modo et alii dixere. v. Gronov. Obs. III, 2. — interdum semel tantum poni, ex illo ipso loco (Leg. I, 17) patet, ubi iungitur *quidam*. Sic est etiam Offic. I, 45, quaedam ita foeda, *partim* ita flagitiosa. Etiam *alius* iungi, iam in lexico Fabri demonstratum est.

Partiri. Or. III, 6, *partitae* expressaequa sententiae, i. e. distinctae. — dividere, Verr I, 44; Brut. 38; 51; Phil. XIV, 6; Or. 33, 56; Fin. I, 7.

Partite, Or. 28.

Partitio, divisio, Sext. 24; Caecin. 5; Phil. XIII, 20; Off. II, 11; Fin. I, 13; Inv. 2; Leg. II, 20, 21, est genus legati, quo legatarius tantum capit, quantum heres, si unus est, aut omnes simul, si plures sunt; ita nempe, ut heres quisque dimidium eius partis ei det, quam ex hereditate cepit. v. Gronov. Sest. IV, 7.

Partitor, in Vatin. 5, habent edd. pr. Recentiores, *portitor*.

Partitus, Or. III, 30.

Parturio, metaphorice de re matura, mox eruptura in lucem. Muren. 39, periculum conceptum resp. *parturit*. Phil. II, 46, ut aliquando dolor p. R. pariat, quod iamdiu *parturit*.— laborare. de Am. 13, securitate frui animus non potest, si tanquam *parturit* unus pro pluribus.

Partus, puerperium, Nat. D. II, 27, ibid. 46; de Div. II, 22. — de mare. Tusc. II, 8, Deianira Oenei *partu* edita. Sic Graeci τίκτειν etiam de patre. v. Davies ad h. l. et virum doct. in Miscellan. Obs. quae cura Dorvillii prodierunt, vol. 4, p. 409. — foetus. Or. II, 40, ferae *partus* suos diligunt. Tusc. V, 27, pro *partu* suo propugnant.

teremus. Rosc. Am. 50; Phil. II, 44; XIV, 7; Brut. 8; Q. fr. 1, 86; ad Div. III, 36; Nat. D. II, 58; Att. IV, 13; Att. X, 15; Mur. 13; Rosc. C. 2; Or. 21; Inv. 1, 46.

Paterfamilias, sensu proprio, Quint. 3; Rep. v. fragm. pro homine indocto, et rei familiaris tantum studioso. Or. I, 29, qui, sicut unus *paterfamilias*, his de rebus loquor; ibid. 34.

Paternus, Coel. 14; Or. I, 38; Att. XVI, 16.

Paterpatratus, Orat. 1, 40; Caecin. 34. Qui sit, docet Liv. I, 24.

Patescere, Phil. XVI, 6.

Patibilis, tolerabilis. Tusc. IV, 23, *patibilis* dolor putandus. — in quem perpessio cadere potest. Nat. D. III, 12, omne animal *patibilem* naturam habere.

Patibulum, Verr. IV, 48; ibid. 44.

Patiens, Brut. 76; Coel. 6; Off. 1, 30; Lig. 8; Or. II, 75; ibid. 69.

Patienter, de Am. 25; ad Div. I, 8;

Patientia, Inv. II, 54; Off. 1, 34. Partit. 23; Agr. II, 24.

Patina, ad Div. IX, 10. Att. IX, 8.

Patior, de Vniv. 6; Cat. I, 5; Tusc. II, 18; Catil. II, 9; Verr. III, 14; de Div. II, 2.—facile *patior*, ad Div. V, 7; Att. XVI, 17; Planc. 25.— concedere, Or. II, 2.

Patrare, promissa ad Att. I, 14 extr.

Patratus, Leg. II, 8.

Patria, Cat. I, 7; Flacc. 26; Att. IX, 11; Leg. II, 1, 2; Cat. IX, 8; Tusc. V, 37; ibid. 1, 43.

Patricius, qui e familia aliqua eorum senatorum ortus est, quos Romulus et Tarquinius Priscus legerunt; et qui ab illis quidem orti sunt, maiorum gentium; qui ab his, minorum gentium dicuntur. v. de Rep. II, 20. *Patriciis* opponuntur plebeii, ad Div. IV, 21. De *patriciis* satis dictum in Lexic. Fabri, et scriptores laudati.— ad Brut. 5, dum unus erit *patricius* magistratus, auspicia ad patres redire non possunt. *Patricii* magistratus sunt consulatus, praetura, aedilitas, etc. quia olim *patriciis* proprii fuere, et a *patriciis* capi potuere. Leg. II, 3, Fibrenus praecipitat in Lirim, et tanquam in *patriciam* familiam venerit, amittit nomen obscurius.

Patrimonium, Rab. Post, 13; Flacc. 36; Sull. 20; Phil. II, 39; Caecin. 26; Or. I, 57; Dom. 58.

Patrimus, cui pater superstes est. Ar. R. 11. v. Heinecc. Antiq. I. R. ad Iust. Iust. I, 10, 5.

Patritus, patrius. Tusc. I, 19, *patritam* illam et avitam philosophiam. Sed lectionem veterem *patriam* restituimus.

Patrius, a maioribus relictus et traditus, antiquus. Orat. I, 18, mos *patrius* academiae. Mur. 41, sacra *patria*. Sic etiam, Verr. I, 3, dii *patrii*, sunt, quorum cultus a maioribus venit. Rosc. A. 9, et Rabir. perduell. 13, fragm. nov. sepulchrum *patrium*, i. e. maiorum. — paternus. Rosc. A. 16, animus *patrius* in liberos. Hoc propterea adieci, quia vidi, qui dubitarent, sic dici Latine, et inde haererent in loco Livii II, 5, eminente animo *patrio* inter publicae poenae ministerium: ubi dicendum putabant, animo paterno; ut ap. Horat. Carm. II, 2. Prov. Cons. 8, gravitas *patria*, i. e. patris, ubi tamen edd. pr. habent *paterna*. — Rosc. A. 8, foci *patrii*, aliique penates. Vbi tamen suspectum est *patrii*; nam intelligendi sunt a patre relicti, ut bona *paterna* dicuntur, non *patria*.

Patrocinium, in causis, Or. 34. Brut. 29; Or. I, 57; Parad. I, 4; Fin. II, 21. — tutela, Off. II, 8.

Patrona, Or. II, 48.

Peculiatus, dives, nummatus. ad Div. X, 32, plane *peculiatus* discessit.

Peculium, pecunia, quam servus domini permissu colligit. Ver. I, 36; III, 36.—De turpi lucro hominis liberi. Parad. V, 2, qui cupiditate *peculii* nullam conditionem recusant durissimae servitutis.

Pecunia, sensu proprio, Fin. II, 17; de Div. I, 49; Act. 1, in Verr. 2; Top. 13; Phil. I, 2; Phil. I, 12; Verr. III, 71, 72; Caecil. 3; Pis. 16; Rab. Post. 7.—De omnibus bonis dicitur, Leg. II, 19.

Pecuniarius, Att. X, 16.

Pecuniosus, Rosc. C. 15; Verr. V, 9; Inv. 25.

Pecus, oris, Phil. III, 12; Roll. II, 15; Or. II, 70.

Pecus, udis, Tusc. I, 28; Nat. D. II, 64; Fin. V, 13; Off. I, 30; ibid. II, 30; Att. I, 15; Catil. II, 9. — Pro homine stulto, Pis. 9; ibid. 29.

Pedalis, Acad. II, 27.

Pedarius, de senatoribus, qui non dicendae sententiae ius habent, sed tantum assentiuntur discessione, quis nondum magistratu aliquo functi sunt. Att. I, 19, 20, v. Gell. III, 18; nam is est locus classicus.

Pedes, Att. VIII, 12.

Pedester, Fin. II, 4; Phil. IX, 6.—pro terrester est, Sen. 5, *pedestres* navalesque pugnae. Sic saepe Nepos et alii. v. Gronov. et Drakenborck. ad Liv. XXXVII, 53.

Pedetentim, Tusc III, 22; Quint. 16; ad Div. IX, 14.

Pedisequa, metaphorice, Or. I, 55; Her. IV, 14.

Pedisequus, Har. IV, 52; Att. II, 16; Dom. 42.

Peditatus, Phil. V, 2; ad Div. VII, 1.

Pegasus, Quint. 25.

Pegmata, loculi lignei, quibus libri reponuntur. Att. IV, 8.

Peierare, quid sit? v. Off. III, 29.

Peius, (substantive), aut intellecto *negotium*: per graecismum; Tusc. II, 13, turpitudo *peius* est, quam dolor.

Pelagus, Or. III, 39.

Pellectio, lectio, Att. I, 13.

Pellere, dicuntur res externae, quum agunt in sensuum instrumenta, et quidem in utramque partem, suaviter, et cum molestia. Orat. 53, quod quum animos hominum auresque *pepulisset*, ut intelligi posset, quod casus effudisset, cecidisse iucunde. — deinde *pellere* nos, aut mentem, dicuntur species rerum externarum, quum animo concipiuntur. Acad. II, 10, visa nos *pellerent*. ibid. IV, 20; visa mentem sensumve *pepulerunt*.— denique quae animum suaviter, aut moleste afficiunt. Fin. II, 10, nec ullum habet ictum, quo *pellat* animum hic status nihil dolendi. Div. I, 36, ut *pellantur* animi vehementius, saepe etiam cura et timore. Coel. 15, candor huius te et proceritas, vultus oculique *pepulerunt*. Sic habet Graev. pro vulgato *perpulerunt*; nam cum *pepulerunt*, ignorantia librariorum saepe permutatum est *perpulerunt*, et *perculerunt*. v. Graev. ad h. l. et Gronov. ad Liv. III, 30. Sic ad Div. IV, 13. nulla insignis me privatim *pepulit* iniuria, h. e. attigit. Aliae edd. habent *perculit*.—Brut. 87, longi sermonis initium *pepulisti*: quod eleganter dictum arbitror pro *movisti*, *commovisti*: quibus verbis in hac re utuntur veteres. Sed quum hanc elegantiam non caperent quidam, *depulisti*, aut *detulisti* ex eo fecerunt.

Pellex, Cluent. 70.

Pellicatus, Off. II, 7; Cluent. 5.

Pellicere, dicitur de artibus magicis, quibus v. c. seges ex agro vicini in nostrum deducitur; nam de hoc est apud Plin. XVIII, 6. Hinc elegan-

Pensio, est pars pecuniae, per certas dies solvendae. Hinc *pensio* prima, ad Div. VI, 18; altera *pensio*, Rosc. C. 17; Att. XI, 4; tertia *pensio*, ibid. 23.

Pensitare, Verr. III, 71; Rull. III, 2.

Pensum, Verr. III, 46; Or. III, 30.

Penula, vestis crassior, qua in itinere utebantur. Att. XIII, 33, horum ego vix attigi *penulam* ibid. ita egi, ut non scinderem *penulam*, h. e. non admodum rogavi abire parantes, ut manerent. Hinc Milo iter faciens Lanuvium, dicitur fuisse *penulatus*, Mil. 10. De *penula* egerunt copiose Ferrar. de R. V. p. II, l. II, qui est totus de *penula*; sed ad Ciceronem illustrandum in primis pertinent dicta c. 2. Cf. Ruben. de R. V. l. 6, et qui laudantur in Lex. Fabri. Scribitur et *paenula*.

Penulatus, Mil. 10.

Penuria, Inv. II, 39; de Am. 17.

Penus, Nat. Deor. II, 27, est omne, quo vescuntur homines, *penus*.

Peragere. ad Div. VIII, 8, totum Semproninm *perago*, i. e. vexo dicendo velut in scena, Nat. D. II, 4; de S. 19.

Perabsurdos, Partit. 15.

Peraccommodatus, ad Div. III, 5.

Peracer. ad Div. IX, 16.

Peracerbus, de Sen. 15.

Peracutus, Verr. II, 44; Brut. 30.

Peracute, Acad I, 10.

Peractio, de Sen. 23.

Peradolescens; Manil. 21.

Peraequus, Verr. IV, 22.

Peragrare, Verr. IV, 48; Fin. II, 29; ibid. II, 34; Prov. Cons. 13; Off. I, 1; de Div. I, 42; de Univ. 9; Balb. 6, Brut. 13; Fin. II, 31.—per mentes hominum: ita libri omnes, Or. I, 51.

Peramans, Att. IV, 8.

Peramanter, ad Div. IX, 20.

Peramplus, Verr. IV, 49.

Peranguste, Or. I, 35.

Perangustus, Verr. V, 66.

Perantiquus, Verr. IV, 2.

Perappositus, Or. II, 67.

Perarduus, Verr. III, 71.

Perargutus, Brut. 45.

Perattente, Coel. 11.

Perattentus, Verr. III, 5.

Perbacchari, Phil. II, 41.

Perbeatus, Or. I, 1.

Perbelle, ad Att. IV, 4; ad Divers. XVI, 18.

Perbenigne, Q. fr. I, 1.

Perbenivolus, ad Div. XIII, 4.

Perblandus, Q. fr. I, 2.

Perbonus, Flacc. 29; Verr. IV, 18.

Perbrevis, Brut. 43.

Perbreviter, Or. II, 58.

Percallere, Mil. 28; Or. II, 35.

Percautus, Q. fr. I, 1.

Percelebrare. Coel. 29, res *percelebrata* sermonibus omnium, i. e. pervulgata.

Perceleriter, ad Div. VI, 12; de Rep. II, 7; Coel 24.

Percellere. Or. II, 70; Marc. 6. Mil. 21, Mars communis saepe spoliantem iam et exsultantem evertit, et *perculit* ab abiecto. Add. Coel. 32; Sext. 67; Verr. III, 17; Mil. 24.

Percensere, Sen. post Red. 1; Partit. 36; Rull. II, 18.

Perceptio. Acad. II. 25, *perceptione* sublata. v. *percipere*. — Her. II, 31, tua *perceptione* laetabere, i. e. iis, quae percepisti. Add. Off. II, 3; Acad. I, 12.

Perceptus, diligenter cogitatus. Tusc. III, 14, diligenter *perceptas* et pertractatas habere res humanas.— Fat. 6, *percepta* artis, sunt, quae Graecis dicuntur θεωρήματα Cf. c. 8, et Victorius ad c. 1.

Percipere. N. D. II, 59, per arteriam vox a mente principium ducens *percipitur* et funditur. Sed Davisius

Perditus, de corpore, Tusc. V, 10; Mur. 40; Rull. 20. — de homine corrupto, Rab. Perd. 8; Verr. III, 26; Rosc. A. 63; Quint. 13. — de rebus aliis, Caecio. 31; Act. 1 in Verr. 5.

Perdiu, Or. I, 2.

Perdiuturnus, Nat. D. II, 33.

Perdives, Att. VI. 1.

Perdo, emitto, ad Div. I, 9, 16, consenuo, Iles. IV, 44; ad Div. V, 5; Parad. V, 1. — ad perniciem dare, Att. VI, 1; Catil. II, 1; Rosc. A. 12.

Perdocere, Sext. 45; Balb. 27.

Perducere. proprie, Planc. 41. — metaphorice, Quint. 6; Att. XVI, 8; Tusc. IV, 23; Agr. I, 9; de Sen. 1; ad Div. X, 1; ibid. IX, 20. Verr. II, 28; *perducere* aliquem ad suas conditiones. Att. V, 21, Scaptius rogat, ut eos ad talenta cc *perducam*. — meretrices dicuntur *perduci*. Verr. V, 12, huc Tertia illa *perducta* est. Vnde qui feminas stupri causa *perducunt*.

Perductores dicuntur Verr. I, 12: ubi v. Graev.

Perduellio, est proprie parricidium, h. e. ut est ap. Plutarchum in Numa, caedes hominis liberi, quam quis sciens fecit. Parricidii reus fuit Horatius ap. Liv. I, 26, sed *perduellionis* reus dicitur. In quo male reprehendit Livium Sigonius, Ant. Iur. C. R. II, 18, quasi parricidii dicere debuisset, quum vel ex eo intelligatur, istud *perduellionis* crimen fuisse, quod ex eo iudicio Horatii duumviri *perduellionis* aiut, qui non solum in parricidiis, sed etiam in caede tribuni pl. et similibus criminibus iudicabant, ut ex or. pro Rabir. perd. patet. Vere itaque Turnebus, *perduellionem* olim omnem caedem dictam, existimavit. Postea *perduellionis* crimen illud dictum est, quo quis libertatem populi romani violavit, tanquam affectato regno, tribuno plebis pulsato aut interfecto, cive romano indicta causa virgis caeso, aut percusso, aut alio supplicio servili affecto. Rabir. perd. 3, *perduellionis* iudicium; quod exercebatur, quum T. Labienus accusaret Rabirium, quod Saturninum trib. pl. interfecisset: ubi v. intt. Cf. Verr. I, 5. Formam huius iudicii pete e Livio, l. c. Cf. Turnebi argum. ad or. pr. Rabir. perd Sigon. l. c.

Perduellis, qui proprie sit? v. Off. I, 12; ibid. III, 29.

Perendere, Tusc. III, 22.

Peraegre, Phil. V, 11.

Peregrinitas, ad Div. IX, 15.

Peregrinari, proprie, Rab. Perd. 10. Acad. II, 1, Fin. III, 12; Brut. 13; Tusc. V, 39. — peregrinum esse. Mil. 12, vestrae *peregrinantur* aures, neque in hoc pervagato civitatis sermone versantur.

Peregrinatio, Fin. II, 33; de Am. 27; Tusc. V, 37; Att. VI, 2; Att. IX, 12.

Peregrinus. proprie, Off. I, 34; Rull. II, 34. — rudis, Or. I, 50; Att. VI, 3. v. Ind. Legg. in *Papia lege*.

Perelegans, Planc. 24; Or. II, 67.

Pereleganter, Brut. 52.

Pereloquens, Brut. 70.

Perennis, sive *peremnis*. Nat. D. II, 3, nulla *perennia* servantur. *Perenne* auspicium est, quum magistratus amnes auspicato transeunt, de Div. II, 36. v. Festus in *peremne*, et ibi Scaliger, quem hic iam laudavit Davisius; Verr. IV, 48; Brut. 97.

Perennitas, Nat. D. II, 36.

Perendie, Att. XIII, 43.

Perendinus, Mur. 12.

Pereruditus, Att. IV, 14.

Perexigue, Att. XVI, 1.

Perexiguus, Nat. D. II, 32; Act. I, in Verr. 2; Tusc. II, 13.

Perexpeditus, Fin. III, 11.

Perfacete, Verr. I, 46.

Perfungi, e regula grammaticorum de bonis rebus dicitur, ut ad Div. IV, 5, omnibus prope bonis *perfunctam esse*. Sed est etiam de malis, ut *defungi*. Marcell. 10, *perfuncta* resp. est bello misero. Cf. Ar. R. 8: ad Div. V, 12. — particip. perf. etiam passive est, Sext. 4, memoria *perfuncti* periculi.

Pergaudere, Q. fr. III, 1.

Pergere, Fin. V, 32; Att. IX, 18; Acad. I, 1; de Div. I; 13; Or. II, 71, Pet. Cons. 14; Partit. 8.

Pergrandis, Verr. I, 3; Verr. IV, 3.

Pergratus, Att. V, 20.

Pergravis, Coel. 26.

Pergraviter, Or. I, 53.

Perhibere, Lig. 8; Nat. D. II, 42; Att. I, 1; Tusc. I, 12.

Perhonorifice, Att. XIV, 12.

Perhonorificus. Att. II, 18; Prov. Cons. 19.

Perhorrescere, Caecil. 13; Fin. V, 11; Pis. 20.

Perhumaniter, ad Div. VIII, 8.

Perhumanus, Att. XVI, 12; Q. fr. II, 5.

Periclitari, experiri, ad Div. X, 18; Verr. V, 50; Off. III, 18; Quint. 31; de Am. 17. —periculo exponere, Cat. I, 5; Inv. II, 50.

Periclitatio, Nat. D. II, 64.

Periculose, ad Div. XVI, 11; Att. VIII, 2; Phil. VII, 7; Mil. 4.

Periculosus. Att. XIII, 25, *periculosi* in nosmet ipsos fuissemus. ad Div. I, 7; Off. I, 24; Acad. II, 21.

Periculum, iudicium, quod *periculum* capitis affert. Sic Rosc. Am. 30, *periculum* creare, est accusare. Arch. 6, *pericula* amicorum. Manil. 1, *pericula* privatorum. — ad Div. XIII, 68, quid sentiam. non saepe scribam, propter *periculum* eiusmodi literarum, —specimen, quod experiundarum virium causa fit Leg. I, 1, faciunt imperite, qui in isto *periculo*, non ut a poeta, sed ut a teste veritatem exigant. —Verr. III. 79, scribis tabulae publicae, *pericula*qua magistratuum committuntur. *Pericula* scil. sunt tabellae, libelli, in quibus aliquid scribitur, quales sunt codices Pisonis, Verr. I, 46; item tabulae Verris ipsius, II, 42: quanquam Grotius, Sirmondus, aliique malint *paricula* legi. Sed vide in primis, quem hic Graevius laudavit, Salmas. Mod. usur. c. 15, et Bosium ad Nepot. Epamin. 8; Gothof. ad Cod. Theod. tit. de sententiis e *periculo* recitandis ut alios taceamus, qui passim copiose laudantur.—Verr. II, 43, videtur dici pro *elogio*, n. 2, te in Sthenii *periculo* inimici eius nomine abusum esse. Nempe adscribendo cognitorem Claudium. Nam supra de eodem dixerat, in Sthenii nomine, c. 42, quod est, in capite de Sthaniana causa (sumto verbo e tabulis acceptorum et expensorum), sive in elogio Sthenii. *Nomine* dicere h. l. noluit, quod mox idem verbum occurrit..... Sed magis credendum est, illic *periculum* esse pro causa capitali.

Perillustris. Att. V. 20, ibi morati biduum *perillustres* fuimus: h. e. magnam laudem re bene gerenda consequuti sumus, rem optime gessimus.

Perimbecillus. Att. X, 20.

Perimere, tollere, Tusc. I, 49; de Univ. 11.—item impedire aliquid, ne fiat. Planc. 42, si vis aliqua maior reditum *peremisset*. Tusc. I, 37, sensu *peremto*. Ar. R. 11, *peremti* sunt ludi. Sest. 22, mors mea causam publicam *peremisset*. Off. III, 7, nisi aliquid casus consilium *peremisset*.

Perincommode, Att. I, 14.

Perinde, Cluent. 25; Off. III, 33; Tusc. I, 36; Att. III, 13; Rosc. C. 5; Fin. I, 21.

Perindulgens, Off. III, 31.

Permittere. Verrin. I, 32, *permittere* dolori suo incommoda: h. e. ipsum ulcisci iniurias sibi illatas. Contra, Sext. 33, *permittere* inimicitias patribus et reipubl. est non ulcisci, senatus et reipubl. causa. v. *concedere*, *condonare*. — tradere in potestatem. Agr. II, 15, regna decemvirorum ditioni.. *permissa* esse dico. Catil. I, 2, *permissa* est resp. consulibus. Id fiebat SCto: Videant coss. ne quid, etc. quo liberam potestatem accipiebant, reipubl. etiam non consulto senatu, quibus videretur rationibus defendendae.

Permixte, Or. I, 22.

Permixtus, Or. 57; Or. II, 52; Planc. 38; Phil. XII, 11; de Vniv. 52.

Permodestus, Att. IV, 8, Catil. II, 6.

Permoleste, Verr. IV, 58.

Permolestus, Att. I, 18.

Permotio animi, Part. 44, quum aliqua re impellitur ad agendum. Ad de Or. II, 51; de Divinat. III, 3; Acad. II, 44.

Permovere, Caecio. 17.— *permovere* animos, Or. 38; Or. II, 43; Verr. III, 62.

Permulcere, de voluptate sensuum, Fin. II, 10; Oecon. 1, 8; Or. 49. — de voluptate animi, Or. II, 78. — recreare, de Sen. 2. — leniter attrectare, Her. III, 12; Nat. D. II, 44.

Permulto, de Div. II, 61.

Permultus, Leg. III, 44.

Permutare pecuniam, ad Div. II, 17; Att. XI, 22, 24; XII, 24; XV, 15, etc. *Permutatio* publica pecuniae, ad Div. III, 5, est *collybus*, de quo supra. Pis. 21, videtur esse versura, Off. II, 4.

Permutatio, Pis. 21; Att. V, 13; ad Div. III, 15; ibid. II, 17.

Pernecessarius, valde *necessarius*, Att. V, 21.—intime amicos, Flacc. 6.

Pernegare, Verr. I, 13.

Pernicies. Resc. A. 45, quorum nihil *perniciei* causa consilio divino factum putamus. De genitivo *pernicii*, quem ex hoc loco Gellius, IX, 4, laudat, vid. Voss. Anal. II, 19. Al. malunt aliam formam, *pernicie*, vel *pernicies*.

Perniciose, Leg III, 11; ibid. II, 5.

Perniciosus, Cornel. fragm. Q. fr. III, 9.

Pernicitas, Tosc. V, 13.

Pernobilis, Verr. IV, 57.

Pernoctare, Tusc. II, 17; Tusc. V, 24; Verr. IV, 11; ibid. V, 45; Dom. 30; Arch. 7.

Pernoscere, Or. I, 5,

Perobscurus, Nat. D. I, 1.

Perodiosus, Att. X, 10; ibid. XIII, 21.

Perofficiose, ad Div. IX, 20.

Peropportune, Or. II, 4.

Peropportunus, ad Div. VI, 6; Or. II, 57.

Peroptato, Or. II, 5.

Perorare. Quint. 10, nunquam *perorari* potuisse, h. e. finiri controversiam. Sic, Verr. III, 66, *perorabo* hoc crimen decumanum; simpliciter est, desinam de hoc crimine dicere. ad Herenn. I, 10, *perorare* narrationem: sic, Leg. II, 27; Or. II, 19.

Peroratio, Or. 35; Or. II, 19; Brut. 37.

Perornatus, Brut. 43,

Perparvulus, Verr. IV, 43.

Perparvus, Verr. III, 38, 57; Leg. I, 19.

Perpauculus, Leg. I, 21.

Perpaucus, Off. III, 15; Acad. II, 43.

Perpaullulum, Or. II, 35.

Perpaulum, Fin. I, 6.

Perpauper, Att. VI, 3.

Perpendiculum, Fat. 10; Q. fr. III, 4; Verr. I, 51.

Perpendere, Mur. 36; Or. III, 37; de Am. 26.

Persolenter, Brut. 55.

Perscribere, solvere, non ex arca, sed de mensa argentarii, per attributionem, per assignationem. Att. IX, 12, viri boni usuras *perscribunt?* Flacc. 19, pecuniam se *perscripsisse* dicunt. Salmss. Mod. usur. pag. 473; Gronov. Observ. IV, 9; Graev. ad Attic. XVI, 11. — In codicem aliquid referre. Rosc. Com. 1, aeque tabulae condemnantur eius, qui verum non retulit, et eius, qui falsum *perscribit*. ibid. falsum *perscriberet* nomen. — SCtum *perscribitur*, Catil. III, 6, quod nondum aeri incisum est. Or. III, 2, auctoritatibus *perscriptis*. Sic edd. plures. at v. *praescribere*. — In epistolis scribere, ad Div. V, 3, 1.

Perscriptio, solutio de mensa (*assignation.*) Att. XII, 51; Phil. V, 4 — *perscriptio* est etiam omnium earum rerum, quae literis consignantur, in codices referuntur, aeri inciduntur. Agr. II, 9, *perscriptio* legis. Orat. I, 58, si de tabulis et *perscriptionibus* controversia est, etc. sic enim legendum.

Perscriptor. Verr. III, 72, scribam tuum *perscriptorem* huius foeneratio-nis fuisse.

Perscriptus, Pis. 25; Rull. II, 32; ad Div. I, 2.

Perscrutari, Off. II, 7; Tusc. V, 20; Verr. IV, 21; Flacc. 8; Inv. II, 44.

Persecare, decidere cum aliquo. Att. XIII, 23, da te in sermonem, et *perseca*, et confice.

Persecutio, actio in aliquem civilis. Orat. 41, in iuris scientia *persecutionum* cautionumque praeceptio. v. *actio*, *scribere*, *cavere*.

Persequens, Her. II, 19.

Persequi, sequi. Phil. III, 3, quarta legio Caesaris auctoritatem et exercitum *persequuta* est.» Sic Verr. V, 71, sectam et instituta alicuius *persequi*. ad Div. IX, 3, ego, neglecta barbarorum inscitia, ta *persequar*. — per singulas partes enarrare, accurate et plene narrare, explicare. ad Div. V, 13, nullum membrum reip. reperies, quod non fractum debilitatumve sit: quae *persequerer*. — simile est illud, Tuscul. III extr. fibras stirpium *persequi*, i. e. accurate omnia evellere, nihil praetermittere, nihil relinquere. vid. Burm. ad Virg. G. II, 407. — exsequi. Att. VI, 1. mandatorum mihi libellum dedit.... omnia sum diligentissime *persequutus*. VIII, 11, in ep. Cic. ad Pomp. ut, quodcumque tu consilium praecepisses, id nobis *persequendum* putaremus. Sed hoc etiam ad primam referri significationem potest. Cf. Q. fr. II, 14. — ulcisci. Acad. II, 1, inimicitias paternas *persequi*. — est etiam verbum iuris, quod significat actionem in aliquem, estque petitoris, in primis in re pecuniaria: exigere pecuniam. Rabir. Post. 4, *persequi* ab aliquo pecuniam. Leg. III, 8, syngraphas suas *persequi*. Verr. III, 13, bona tua repetere ac *persequi* lite ac iudicio. — Hinc ductum illud genus arbitror, quum *persequi* poenas dicitur, qui sumit poenas ab aliquo, ulciscendi causa. ad Div. I, 9, poenas a seditioso *persequi*. Att. IX, 14, poenas alicuius *persequi*. — Herenn. II, 19, *persequentissimus* iniuriarum.

Perseverantia, Inv. II, 54; Planc. 36; Lig 13.

Perseverare, permanere, Phil. IX, 3; Nat. D. III, 34; Phil. XII, 2. — asseverare, de Am. 7. — constanter pergere, Quint. 8; ad Div. VII, 29. — insistere rei firmiter, Verr. IV, 39; Quint. 24.

Persimilis, Pis. 38.

Persistere, Fin. II, 35.

Persolvere, solvere. Att. VII, 3, si hoc mihi ζήτημα *persolveris*, magna me molestia liberaris. — satisfacere, non modo solvenda pecunia, sed etiam respondendo, officio praestando, etc. Att. XIV, 20, *persolvi* primae epistulae: venio ad secundam. Quir. p. R. 9, *persolvere* officium. Conf. Verr. V, 69. — Flacc. 20, *persolvere* ab aliquo dicitur ut solvere ab aliquo. Add. Phil XIV, 13. — *persolvere* poenas, h. e. pati, Verr. V, 69. — infligere poenas, Or. 63.

Persona, πρόσωπον, facies ficta histrionis. Or. II, 46, quum ea *persona* mihi ardere oculi histrionis viderentur. Sed de hac et ceteris huius verbi significationibus distincte et accurate, etiam ex Cicerone, agitur in Lexico Fabri, ad quod tirones remittimus. Nos monebimus, *personam* dici non solum de hominibus, sed etiam aliis rebus, et in his formulis *abstractum* pro *concreto* poni. Muren. 3, *personam* gravitatis severitatisque non appetivi. Attic. XV, 1, foeda est *persona* ipsius senectutis. Verr. II, 17, *persona* calumniae imponatur. Deinde, *personam* per periphrasin quamdam dici de hominibus, sed cum respectu ad eorum conditionem, officium, mores, etc. Cluent. 29, huius Staleni *persona* ab nulla turpi suspicione abhorrebat. Arch. 2, in eiusmodi *persona*, quae.... minime in iudiciis periculisque tractata est. Manutius refert ad Archiam, qui in foro versatus non fuerit. Rectius, quam Passeratius (v. *tractare*).

Personare, de locis qui sono implentur, Pis. 10; Rosc. A. 46; Phil. II, 41. — de auribus, ad Div. VI, 18. — valde clamare, clarâ voce dicere. Coel. 20, non loquuntur solum, sed etiam *personant*. Planc. 35, furialis illa vox... secum et illos, et consules facere, *personabat*.

Personatus, facie ficta indutus. Orat. III, 59, *personatus* Roscius. — simulator et dissimulator. Att. XV, 1, quid est autem, cur ego *personatus* ambulem?

Perspectus, Or. I, 23; Att. XI, 1; Balb. 6.

Perspergere, Or. I, 34.

Perspicacitas, Att. I, 15.

Perspicax, Off. I, 28; ibid. III, 26.

Perspicere, diligenter considerare et examinare probandi aut improbandi causa. Mil. 20, *perspicere* villam. Q. fr. III, 1, *perspicere* viam. ad Div. IX, 15, domum cum fabris *perspicere*. Phil. II, 38, quaerere et *perspicere* conditionem: quanquam h. l. Graevius malebat *prospecta*.

Perspicientia, Off. I, 5.

Perspicue, Inv. I, 48; Coel. 11; Fin. III, 5.

Perspicuitas, Acad. II, 6; Nat. D. III, 4.

Perspicuus, Iuv. I, 36; Nat. D. III, 4; Rosc. A. 7.

Perstare, Rosc. C 18; Acad. II, 8.

Perstringere, leviter percurrendo contingere. Phil. II, 19, celeriter cursum *perstringere*. Agr. II, 25, terram aratro *perstringere*. — hinc metaphorice, Sull. 16, nemo me tenuissima suspicione *perstrinxit*. Brut 94, consulatus meus primo eum leviter *perstrinxerat*, i. e offenderat, aemulatione, invidia. — oratione breviter percurrere, Verr. IV, 47; Rosc. A. 32; Phil. II, 19. Ceterum librarii saepe dederunt *perstringere* pro *praestringere*. v. in h. v.

Perstudiose, Brut. 57.

Perstudiosus, Att. V, 20.

Persuadere. Tusc. III, 29, quo viso et *persuaso*: hoc sensu est, Nat. D.

I, 22; Att. XVI, 5; ad Div. XI, 5, 9; Verr. V, 25; Tusc. IV, 27.

Persuasio, Inv. I, 3.

Persuasus, Varcn. Fragm.

Persubtilis, Planc. 24.

Pertaedet, Q. fr. I, 2; Or. 48.

Pertendere, Balb. 5.

Pertentare, Inv. II, 42; Q. fr. II, 4; Or. II, 78.

Pertenuis, ad Div. XIV, 3; Or. I, 23.

Perterebrare, de Div. I, 24.

Perterrere. Caecin 8, metu *perterriti*; 45, formidine *perterritum*, metu *perterritis*; 43, *perterritus* ab aedibus, i. e. ut fugeret ab aedibus. Sed legendum forte *proterritus*.... vid. *proterrere*. Nam confusa saepe verba.

Perterricrepus, Or. 49.

Perterritus, Mil. 23; de Div. I, 28; de Am. 41; Caecin. 43.

Pertexere. Att. I, 44; Or. II, 34.

Pertumefacere, ad Div. XI, 20.

Pertimescere, Pis. 40; Quint. 4; Or. II, 32.

Pertinacia, Inv. II, 54; Planc. 39; Tusc. II, 2; Off. I, 49; Acad. II, 20.

Pertinaciter, ad Div. X, 23.

Pertinax, Off I, 37; Fin. I, 8.

Pertinere. constructio quadruplex est ap. Ciceronem (cum praepos. *ad*, *in*, *per*, et cum ablativo.), Orat. II, 2, *pertinet* in prudentiam; pro quo Pearcius reposuit *ad*, ex ed. Venet. et Mediolan, et ita iodicarat iam Lambinus. Est tamen cum *in*, quanquam alio sensu, Nat. D. II, 55, ut mox videbimus. Ceteras formas suis locis afferemus. — utile esse, valere. Att. III, 6, ad multa *pertinuit*. Off. II, 40, quae ad gloriam *pertinent*. Quint. 29, ad rem *pertinent* testimonia.—meare, attingere. Nat. D. I, 44, ratio *pertinens* per omnium rerum naturam. ibid. II, 55, implicatio nervorum toto corpore *pertinens*. ib, venae in omnes corporis *pertinentes*. ib. 54, eaque ad pulmones usque *pertinet*. — sentiri, vim habere in aliquem. Div. II, 44, aliquid vim caelestem ad eos, qui in terra gignuntur, *pertinere*, Tusc. I, 38, nihil *pertinuit* ad nos ante ortum. ibid. 45, nihil ad mortuos *pertinet*. Arch. 12, *pertinebit* ad aliquam animi mei partem. Cf. de Am. 4. — dicitur etiam ad aliquem *pertinere* id, cuius quia auctor est. Rosc. A. 36, ad quem maleficium *pertineret* Verr. I, 47, ne res ad Dolabellam ipsum *pertineret*.

Pertisum, quidam volebant dici pro *pertaesum*, Or. 48.

Pertractare, Parad. VI, 2. — meditari, de Div. I, 56; Inv. II, 44. — oratione explicare, de Div. II, 22; Nat. D. I, 4; Or. I, 54.

Pertractatio, Or. I, 21; ibid. 42.

Pertristis, de Divinat. I, 8; Coel. 44.

Pertumultuose, ad Div. XV, 4.

Perturbare, turbas ciere, Sull. 26; Her. IV, 8. — miscere. Brut. 62. — animum sollicitum habere, Rab. Perd. 6; Mil. 4.— exturbare, eiicere. Her. IV, 8, ut eum.... praecipitem *perturbetis* ex ea civitate.— tollere, violare. Off. III, 29, non debuit pactiones bellicas *perturbare* periurio.

Perturbate, confuso, Inv. I, 20; Or. 35.

Perturbatio caeli, de Div. II, 45, opp. serenitati. — conversio rei vehemens et subita. Mur. 47, quantas *perturbationes* habet ratio comitiorum. Cf. c. 41: sic est, Fat. 4; Flacc. 37; Phil. VIII, 4. — rerum mutatio in peius, ad Div. IX, 45; Nat. D. I, 2; Parad. III, 2.—affectus vehementiores dicuntur *perturbationes*, de quibus ex instituto agitur Tusculana quarta.

Perturbatrix, Leg. I, 43.

Perturbatus, de Div. I, 29; Rull. I, 8; Or. III, 43; Att. VIII, 44.

Victor. Var. Lect. XXI, 24; qui ex Homero hoc proverbium reperit. — Vatin. 5, *pedibus* iter facere, est terra proficisci, et opponitur τῷ navigare. — Att. II, 1, noli de uno *pede* sororis queri: licet etiam alterum tollas. In quo est allusio ad formulam, *pedem* utrumque, *pedes* tollere, quod obscoene dicitur. v. Manut. ad h. l. Lambin. ad Plaut. Cas. II, 8, 24. — ad Div. VII, 31, res ita contractae, ut neque caput, neque *pedes*: int. appareant; e Plauto, qui aliquoties plene dixit.

Pessundare, Fragm. Inc.

Pestifer, Ar. R. 24; Att. VIII, 22; Fin. III, 22; Nat. D. II, 12.

Pestifere, Leg. II, 5.

Pestilens, de Div. I, 36; ad Div. V, 16.

Pestilentia. Agr. II, 27, in Salapinorum *pestilentiae* finibus, pro pestilentibus f. de Div. I, 57; Agr. I, 5.

Pestis. proprie, Nat. D. I, 36. — metaphorice, Rab. Perd. 9; Or. I, 2, Sull. 27.

Petasatus, ad Div. XV, 17, itineri paratus: quod in itineribus *petaso* utebantur, ad solem arcendum, ut e Sueton. Aug. 82, intelligi potest.

Petere, de ictibus gladiatorum et athletarum. Quint. 7, caput *petere*. Or. 68, ut athletas, nec multo secus gladiatores videmus nihil nec vitando facere caute, nec *petendo* vehementer, etc. — ad se suasque partes allicere. ad Div. XIV, 1, qui ab his me amari putabam, qui invidebant, eos non sequebar, qui *petebant*. — est etiam actoris in causa privata. Flacc. 34. possessionem *petere*: int. a praetore, qui dat possessionem. Rosc. C. 12, amplius a se neminem *petiturum*. Cf. Verr. III, 11, etc. Itaque is, in quem actio suscipitur, *unde petitur*, dici solet, Or. I, 37; ad Div. VII, 11, ubi vid. Graev. — Att. III, 8, ille fortasse alium cursum *petivit*: i. e. alia via, alio profectus est. Hanc formam dicendi illustrant Gronov. et Drakenb. ad Liv. XLIV, 2. hoc sensu est Planc. 40; Off. III, 12; Nat. D. II. 49. — *petere* consulatum, contra C. Ant. Fragm. Pet. Cons.

Petessere, petere. Tusc. II, 26, qui laudem haec *petessunt*. De Div. I, 11, terrasque *petessit*.

Petitio, ictus. Catil. 1, 6, *petitiones* corpore effugere; unde ad oratores traducitur, et eorum artificia, quibus adversariis nocere student, Or. III, 54, orationis ipsius, tanquam armorum, est vel ad usum commonitio, et quasi *petitio*. in Caecil. 14, novi omnes hominis *petitiones*, rationesque dicendi. — actio in aliquem, item postulatio a praetore, ut ius nostrum nobis concedat, tanquam hereditatis possessionem, etc. Brut. 5, cuius *petitio* sit. Rosc. C. 18, *petitionem* integram reliquit. Inv. I, 8, *petitioni* opponitur recusatio, quae est eius, unde petitur.

Petitor, actor, qui litem intendit, in causa privata; cui opponitur is, unde petitur. v. *petere*. Or. I, 37; Quint. 13; Rosc. C. 14; Verr. III, 11.

Petulans, Fin. I, 18; Parad. III, 1; Pis. 5; Brut. 68; Off. I, 27; Mur. 7; Cluent. 13; Coel. 13.

Petulanter, Coel. 3, 16; Att. IX, 19; Sext. 52.

Petulantia, de Rep. IV, 6, a petendo. Add. Cat. 11; Off. 35; Verr. Act. I, 5.

Pexus, a, um. Cat. II, 10.

Phalerae, ornamenta equorum (vel equitum. v. Drakenb. ad Silium, XV, 255). Verr. IV, 12, *phalerae* pulcherrime factae. Quo in loco fuerint *phalerae*, non consentire video doctos viros. Scheff. de Re Vehic. I, 16, p.

Piger, ad Div. VII, 17; VIII, 1; Her. IV, 32.

Piget, de Div. I, 31; Dom. 11; Brut. 50.

Pigmentarius, ad Div. XV, 17, pharmacopolà, quia inter pharmaca etiam χρώματα, *pigmenta*, v. inpr. Salmas. ad Solin. p. 740, 741.

Pignerari. Phil. XIV, 12, Mars ipse ex acie fortissimum quemque *pignerari* solet: h. e. sibi asserere, vindicare, velut in *pignus* accipere; nam fortissimum quemque primum tollit, se maxime periculo offerentem. Eodem sensu sibi asserendi *pignoris* loco, de Rep. I, 4, ut plurimas...... ipsa sibi ad utilitatem suam *pignerarstur*. v. de hac voce Budsens ad Pandectas, p. 249; Heins. ad Ovid. Met. VII, 621.

Pignerator, qui *pignus* capit a possessore, securitatis causa, possessorem nihil deterius in re, quam possidet, dum lis est, facturum. Verr III, 11.

Pignus. Phil. I, 5, cogi *pignoribus*. Or. III, 1, *pignoribus* ablatis coercere. ibid. *pignora* concidere, i. e. frangere, comminuere. Fuit genus coërcitionis, quo utebantur magistratus, in primis consules, in senatores, qui parere, v. c. vocati in senatum, nollent. — eleganter *pignora* dicuntur omnia ea, quae fiduciam faciunt, qualem quis se praestiturus sit. Att. VIII, 9, minus multa illi dederant reipublicae *pignora*. Phil. XIII, 4, magnis et multis *pignoribus* M. Lepidum resp. illigatum tenet. Ea *pignora* deinde enarrantur, et sunt partim commoda multa, quae habet in republ. et a republ. propter quae ei adversari non possit; partim documenta amoris in rempubl. ab eo iam edita. Add. Coel. 32; Cluent. 67; Phil. XIII, 3.

Pigrari, Att. XIV, 1.

Pigritia, Tusc. IV, 8.

Pila, Or. III, 23. Pis. 28, claudus *pilam*. v. *claudus*. Alio proverbio, de Rep. I, 44, sic tanquam *pilam* rapiunt inter se reipublicae statum, etc.

Pilosus, Pis. 1.

Pilum, Mil. 24; Phil. XI, 2.

Pilus, Q. fr. II, 16, ego ne *pilo* quidem minus me amabo. Rosc. C. 7, ne ullum *pilum* boni viri habere dicatur; Nat. D. II, 17; Acad. II, 16.

Pingere, proprie, Or. II, 16; Q. fr. II, 14. — ornare. Brut. 37, verba *pingere*: quod fit tropis et σχήμασι λέξεως. Att. IV, 5, bibliothecam mihi *pinxerunt* constructione et sittybis.

Pinguis, proprie, Fat. 3; de Div. I, 57. — de rebus philosophicis, est minus subtilis et acutus, sed popularis. de Am. 5, agamus *pingui* Minerva, ut aiunt: h. e. non utamur illa subtilitate stoicorum. Acad. II, 34, quod ipsi Antiocho *pingue* videbatur, et sibi contrarium. — durus, minus suavis. Arch. 10, *pingue* sonantes poetae.

Pinna, genus conchae. v. Nat. D. II, 48; Fin. III, 19. — in piscibus *pinnae* sunt, instrumenta natandi, loco pedum datae, ut sit Plinius, IX, 13; ut in avibus sunt instrumenta volatus. Unde proverbialiter, Att. IV, 2, *pinnas* alicui incidere: ubi tamen Graeviana habet *pennas*.

Pinnatus, Nat. D. III, 23; Tusc. II, 10.

Pinniger, ad Div. VII, 33.

Pinnoteres, squilla. v. Fin. III, 19; Nat. D. II, 48.

Pirata, Off. III, 29; Rosc. Amer. 50.

Piratica; Sen. post Red. 5.

Piraticus, Verr. V, 37.

Piscari, Off. III, 14.

Piscator, Off. III, 14.

Piscatus, Fin. II, 8.

Fragm. Agr. II, 35; Top. 26; Rosc. A. 25.

Planus, impostor, Cluent. 26. Hanc vocem viri docti restituerunt etiam Capitolin. in Anton. Phil. c. 13, Est etiam bis ap. Plin. XXXV, 10.

Platalea, avis. v. N. D. II, 49.

Platanus, Or. I, 7; de Div. II.

Plaudere, Att. XVI, 2; ibid. II, 19; XIII, 44, Q. fr. II, 4.

Plausibilis, valde placens populo. Tusc. III, 21, quoniam haec *plausibilia* non sunt, in sinu gaudeamus: Caecil. 3.

Plaustrum, de Div. I, 27.

Plausus, Div. II, 26, galli cantu *plausu*que alas premunt. — gratia, laus. Cluent. 47, ex tota ista subscriptione rumorem quemdam et *plausum* popularem esse quaesitum. — approbatio, de Sen. 18; Att. IV, 1; de Div. I, 28.

Plebeius, Sest. 8; ad Div. IX, 21.

Plebes, Leg. III, 3.

Plebicola, Sest 52; Rull. II, 34.

Plebiscitum, Fin. II, 17; Or. II, 48.

Plebs, Brut. 14; Att. VII, 3; Tusc. I, 45.

Plectere, de Am. 22; Off. I, 21; Leg. III, 20.

Plectrum, Nat. D. II, 59.

Plene, de Div. II, 1; Att. III, 21.

Plenus. dives. ad Div. VII, 9, serius potius ad nos, dum *plenior*. — abundans etiam in malam partem. Prov. Cons. 8, quis *plenior* inimicorum fuit Mario? — magnus, copiosus. Rosc. A. 2, in alienam pecuniam, tam *plenam* atque praeclaram, invaserit. Ceterum male hoc traxit Graevius *plenum* convivium e Suetonio. vid. Burman. ad Suet. Caes. 49. — *plenum* dicitur corpus carnosum et succulentum; opponiturque macilento. v. Salmas. ad Solin. p. 203: unde transfertur ad orationem, et opponitur ieiuno, exsangui, tenui. Off. I, 1; orationem latinam efficies *pleniorem*. Or. III, 14, de horridis rebus nitida, de ieiunis *plena*, de pervulgatis nova quaedam est oratio tua. ibid. 52, si habitum orationis et quasi colorem aliquem requiritis, est et *plena* quaedam, sed tamen teres, etc. — in voce *plenum* est lene, si adiecta est suavitas. Or. I, 29, neminem voce *pleniorem*, aut suaviorem mihi videor audisse. Sed etiam in vitio, quum abest suavitas, et significat *vastum*. Or. III, 12, cuius tu illa lata nonnunquam imitaris, ut E *plenissimum* dicas. — de verbis, opponitur contractioni, aut alii diminutioni, Or. 47.

Plera, Leg. III, 3, antique pro *pleraque*: quanquam Lambinus et Davis. malunt *pluria*. v. Lex Fabri in h. v.

Plerique, Or. I, 33; ad Div. V, 21; Or. 15.

Plerumque, de Div. II, 5.

Plorare, Att. XV, 9.

Ploratus, Tusc. II, 8.

Pluere, de Div. II, 27; Top. 9.

Pluma, Nat. D. II, 47; Fin. III, 5. Att. IV, 13.

Plumbeus. Tusc. I, 29, *plumbeus* in physicis. Fin. IV, 18, O *plumbeum* pugionem! Att. I, 16, illum *plumbeo* gladio iugulatum iri.

Plumeus, Tusc. III, 20.

Plurimum, Inv. I, 18; Or. I, 27; Parad. 6.

Plus, Att. VIII, 24; ibid. X, 8; VI, 2; Nat. D. I, 3; ibid. 35; Acad. II, 25; Sest. 39; Att V, 1; ibid. VI, 6; Tusc. II, 16; Inv. I, 47; Leg. I, 2; Or. I, 24; Top. 22; Nat. D. III, 10; Off. I, 45; ibid. III, 4.

Plusculum, Or. II, 24, ad Div. XV, 12.

Polypus, ad Div. IX, 16.

Pomarium, de Sen. 15.

Pomeridianus. Or. 47, *pomeridianas* quadrigas, quam *postmeridianas* libentius dixerim. Apud veteres saepe fit mentio matutinorum at meridianorum; qui sunt gladiatores dicti a tempore, quo adebantur. Illi dicuntur etiam bestiarii ap. Sueton. Claud. 34; ad quem locum v. Torrent. et Lips. Saturn. II, 15, qui de utroque genere erudita agunt. Dabantur autem meridiani, ut, quemadmodum Seneca l. a. 'ait, oculi a crudeli spectaculo matutinorum reficerentur. Atque eamdem ob causam post gladiatores, tempore *pomeridiano*, dabantur interdum Circenses ludi, quorum sunt quadrigae. Itaque Augustio. Confess. lib. III, Circenses diserte appellat spectaculum *pomeridianum*; quem locum debeo Torrentio, qui eum loc. attulit. Hinc Ciceronis quadrigas *pomeridianas* intellige. Add. Or. III, 30; Att. XII, 53.

Pomoerium. Nat. D. II, 4, *pomoerium* intrare. Quid sit *pomoerium*, videant tirones ap. Liv. I, 44, ubi v. Perizon. Locus alter classicus de *pomoerio* est ap. Tacit. Ann. XII, 24.

Pompa, proprie est, quam nos Galli hodie vocamus *procession*, *cortége*. Off. I, 36, ut *pomparum* ferculis similes esse videamur: sic est, Tusc. V, 32; ad Div. II, 6; Mil. 13. — deinde, quia illae *pompae* magnifice erant apparatae, propterea transfertur ad orationem generis demonstrativi, in qua omnibus ornamentis locus est, at quae in primis ad ostentationem ingenii et eloquentiae pertinet, at orationi forensi opponitur. Tusc. IV, 21, a rhetorum *pompa*. Orat. 13, verum haec eloquentia ludorum atque *pompae*, etc. Or. II, 22, sed eorum oratorum partim in *pompa*, partim in acie illustres esse voluerunt. — Att. XIII, 28, hunc de *pompa*: hominem vanum, et gloriae nimis cupidum.

Pomum, Nat. D. II, 63; de Sen. 19.

Ponderare, Brut. 73; Rab Post. 3; Caecin. 21; Font. 6; Sull. 25; Tusc. V, 25, ad Div. II, 6.

Ponderosus, Att. II, 12.

Pondo, Flacc. 28.

Pondus, de corporibus, Fat. 20; de Rep. IV, 3; Caecin. 4; de Sen. 16; Nat. D. III, 34; Tusc. I, 19. — auctoritas, Off. III, 8; Nat. D. III, 35; Top. 19; Vatin. 3; Or. II, 17; Or. 8.

Pone. post, de Univ. 10; ibid. 13.

Ponere, deponere. Or. 59, *ponere* ambitum, i. e. apta clausula finire. Or. III, 12, *ponere* vitia. ad Div. VIII, 6, candide *ponere* inimicitias. — afferre, commemorare, dicere in disputatione et oratione. Coel. 7, *posuistis* enim...... coniurationis hunc participem fuisse. Verr. II, 38, tantum verbo *posuit*. Cf. Fin. II, 26; Leg. II, 3; Quir. p. R. 7; Planc. 29. Huc refer illud, ad Div. IX, 15, *ponor*, ad scribendum. — pecunia etiam dicitur *poni*, quum foenori datur. Verr. III, 70, quum *posita* esset pecunia apud eas societates, etc. pro Tull. 3, fragm. nov. pecuniam non *posuit*, sed abiecit. Unde metaphorice, sumtus, beneficium, tempus, *poni* dicitur. — *ponere* quaestionem dicitur, qui iubet de re aliqua dicere, cuiusmodi quaestiones hinc θέσεις appellantur. ad Div. IX, 26; Tusc. I, 4; Or. I, 22, 33; II, 1, etc. Or. II, 41, res *posita* ad dicendum. — apponere, subornare, item constituere, ad Div. VIII, 12, *ponere* alicui accusatorem. Sull. 28, iudicem *ponere*. — tanquam concessum et verum sumere. Div. I, 52, hoc autem *posito* atque

populo gratus, probabilis. in Caecil. 3, nomen censorium iam *populare* et plausibile factum est. Att. X, 7, quod putaret *popularem* esse clementiam. Agr. II, 4, quid est tam *populare*, quam pax? — illustris pervagatus, speciosus. Agr. II, 1, *popularis* laus et lux. Acad. II, 2, quorum ad illustres et *populares* laudes has etiam minus notas adiungimus. ibid. gloria *popularis*. Petit. Cons. 13, tota petitio, cura, ut pompae plena sit, ut illustris, ut splendida, ut *popularis*. — ad populum movendum, incitandum, aptus. Verr. I, 58, quid tantum erat in illo puero *populare*? quid invidiosum? ibid. non illius aetas, sed causa: non vestitus, sed fortuna *popularis* videbatur. ibid. neque erant hae lacrymae *populares* magis, quam nostrae, etc. — Or. II, 83, *popularis* lapsus, et, Tusc. V, 36, *popularis* offensio; de iis, qui in re aliqua, oratione, actione, populum offenderunt. Or. 44, oratio *popularis*, h. e. ad populum. Q. fr. I, 1, *popularis* accessus ac tribunal. — esquisitius ac durius illud est, Sext. 30, *popularis* sacerdos, de Clodio, per ironiam, qui in sacrarium Bonae deae irruperat, ubi pro populo rom. sacra fiebant.

Populariter, more populi, ut populus intelligere possit. Leg. I, 6, *populariter* loqui. Fin. V, 4, *populariter* scribere. — seditiose, invidiose. Verrin. 1, 58, me *populariter* agere, etc. Off. II, 21, in agendo multa *populariter*, tum illud male. v *popularis*.

Populus, de Rep. I, 25, non omnis hominum coetus quoquo modo congregatus, sed coetus multitudinis iuris consensu et utilitatis communione sociatus. Verr. I, 42, ut quaestio eius ad *populum* pertineat. Leg. III, 16, iudicium *populi*. Haec quomodo capienda sint, v. in Ind. Legg. *Tabellaria Cassia*.

Porca, Inv. II, 30; Legg. II, 22.

Porcus. Legg. II, 22, porco femina piaculum pati. v. Davis. ad h. l. et quos ibi laudat, de Sen 16.

Porrectio, Nat. D. II, 60; Her. III, 15.

Porrectus, Att. V, 18, ne quid inter caesa et *porrecta*, ut aiunt, oneris mihi addatur, aut temporis. Proprie est tempus interiectum inter victimae mactationem, et extorum in aram impositionem, quo tempore fari licet. Exta *porrecta*, sunt exta data deo, ut ait Ovid. Fast. I, 51. Inter caesa et *porrecta* autem, per proverbium, nobis aliquid dicitur accidere, quum accidit dum aliis rebus intenti sumus, aut absumus neque nobis ab eo possumus cavere.

Porrigere, de Div. I, 53; Tusc. V, 21; Fin. III, 17; Flacc. 6; Or. I, 40, Mil. 4; Verr. V, 58.

Porro, Quint. 8; de Sen. 13; de Div. II, 51. Fin V, 26, ea nos mala dicimus, sed exigua, et *porro* minima. Quidam interpretantur, sane, profecto. Ego, atque adeo.

Porta, proprie. Att. VII, 2; Fin. IV, 9.—metaphorice, Nat. D. II, 55.

Portare, Att. XIV, 5; Q. fr. II, 10; Phil. II, 42; Parad. I, 2.

Portendere, Nat. D. II, 66; de Div. II, 63.

Portentosus, de Div. II, 28.

Portentum, unde dicatur? N. D. II, 3; de Div. I, 42; ibid. II, 28; Tusc. I, 6; Pis. 4.

Porticula, ad Div. VII, 23.

Porticus, ambulatio columnis suspensa circa templa, et in aedibus privatis, in atrio, impluvio; item ante aedes: qua a pluviis, et solis ardore defenderentur. Verr. IV, 40, Sopatrum de *porticu*, in qua sedebat, etc. Cf. Q. fr. III, 1; Dom. 44.

Portio, Verr. V. 21.

Portitores, sunt operae publicanorum, qui *portoria* redemerant, quae in *portu* sedebant, merces rxcutiebant, et *portorium* exigebant. In quo quum iuiquius et acerbius versarentur, omnibus hominibus invisi crant, ut etiam e libris sacris constat. Nam qui ibi memorantur τελῶνας, sunt *portitores*, operae publicanorum, non publicani. v. Agr. II, 23; ubi Turnebus male publicanos interpretatur, qui ei error cum multis communis est, et ab Asconio haustus. Vatin. 3, 5; ad Q. fr. I, 1; Off. I, 42. Rep. IX, Fragm. vid. Casaubon. ad Theophrastum, c. 5; Burmann. de Vectigal. p. 140.

Portorium, vectigal, quod in portu pro mercibus solvitur. Font. 8, *portorium* vini. Verrin. II, 75, *portorii* vicesima: h. e. vicesima mercium, quam *portorii* loco solvebant. Inv. I, 30, *portorium* locare. Cf. Att. II, 16; Pis. 36, etc. de *portorio* omnium optime egit Burmann. l. c. cap. 6.

Portuosus. ad Div. VI, 20, navigatio *portuosa*, h. e. in qua multi portus patent. Orat. III, 19, mare *portuosum*; est portubus frequens.

Portus, proprie, Manil. 12, Font. I, 9; Inv. II, 32; de Sen 19; Planc. 39. — metaphorice, Off. II, 8.—Caecin. 34, *portus* supplicii, vocatur exsilium, quod in exsilium damuati eunt, ut supplicium fugiant.

Poscere, provocare. Ver I, 26, *poscere* maioribus poculis. v. Ascon. Rosc. Amer. 5, quos populus *poscit*, int. ad supplicium: ductum e ludis gladiatoriis, in quibus populus interdum flagitare gladiatores notos ab editore ludorum solebat. v. Sueton. Aug. 44. Haec gladiatorum paria *postulatitia* dicuntur a Seneca, ep. 7, et opponuntur ordinariis. Verbum *postulare* saepe sic dicitur. vid. v. c. Suet. Calig. 30.

Positus, Att. I, 4; ibid. XV, 28; Q. fr. I, 25; Flacc. 4; Quint. 2; Phil. XIII, 11; Or. II, 53; Fin. II, 2.

Posse, bene valere. Tusc II, 19, *possunt* oculi; *potest* caput, latera, pulmones; *possunt* omnia. Nisi potius, ne significationem inusitatam admittas, resumendum *dolere* ex praecedentibus verbis: Nihil enim *dolet*, nisi pes.

Possessio, ius possidendi, Quint 29; Or. III, 28; Phil. III, 11. — de agris, praediis. Att. VI, 1, iter feci per eius *possessionem*: sic est, Parad. 6; Phil. V, 7; Or. I, 10.

Possessiuncula, Att. XIII, 23.

Possessor. Agr. I, 5, invidiae aut pestilentiae *possessores*: h. e. agrorum pestilentium, aut invidiam *possessoribus* afferentium, Quint. 8; Phil. V, 7.

Possidere, Quint. 6; Rull. I, 4; Rosc. C. 6; Inv. I, 45; Rosc. A. 24.—vindicare sibi, ut suum. Herenn. I, 14. v. not. ad Tacit. Agric. 18. — item occupare, Verr. III, 68; Agr. I, 2.

Post, Verrin. I, 7, *post* hunc statum reipubl. h. e. a quo tempore hic est status reip. Add. Cat. IV, 7; Balb. 40; ad Div. I. 9; Rosc. A. 44; Or. II, 68; Brut. 60; Coel. 8; Fin. III, 6; Mil. 10.

Postea, Rosc. A. 33; Mur 12; Inv. II, 51.

Posteaquam, ad Div. IV, 4; ibid. V, 2.

Posteri, Q. fr. I, 4; Fin. V, 5,

Posterior, proprie, Acad. II, 14; Phil. XII, 2; ibid. XIII, 3. — improbior, Prov. Cons. 4. Viri docti laudant ad h. l. Turneb. Advers. XX, 9; Pis. 27, nihil *posterius*, nihil nequius. Sic Rosc. A. 47, *postremi* homines.

Posteritas, de tempore futuro. Catil. I, 9, in praesens tempus.... in *posteritatem*: Arch. 2; ad Div. I, 9.

Posterus, de tempore, Verr. II, 17. ibid. 56; Rull. II, 33; ad Div. X, 12. —sensu logico, Fin. III, 9.

Posthabitus, Rull. II, 2; Tusc. V, 1.

Posthac, Att. VII, 3; Phil. II, 31.

Postis, Att. III, 15; Dom. 46.

Postliminium, ἐπάνοδος, reversio, reditus. Totus locus Topic. 8, et ibi Boethius legendus. Cf. Or. I, 40. Balb. 11, *postliminio* fieri potest civitatis mutatio. ibid. 12, civi romano licet esse Gaditanum, sive exsilio, sive *postliminio*, etc. h. e. si redierit Gades, ubi ante civis fuerat, quam civis romanus factus erat, et eius civitatis ius recipit. civitate rom. accepta amissum: ubi v. Graev. et Salm. ad l. Att. c. 26, quem Graev. laudat; intt. ad Csii l, 1, 6, 2; Menag. Am. I. C. 39.

Postponere, ad Div. XVI, 21.

Postquam, Att. XII, 3; ibid. XII, 1.

Postremo, Nat. D. I, 37.

Postremus, ultimus, Or. 15. —pessimus, Phil. II, 44; Rosc. A 47.

Postridie, ad Div. III, 8; Att. XVI, 4; Q fr. II, 8.

Postulare, poscere, Att. X, 41; ad Div. V, 14; Or. 36; Or. I, 22. saepe dicitur sensu forensi, in quo proprie est, in causis privatis, praetorem rogare, ut liceat actionem alicui intendere: in causis publicis autem, ut liceat nomen deferre; unde per metonymiam *antecedentis* pro *consequente* pro *accusare* dicitur. Exempla haec sunto, et quidem posterioris generis; nam prioris nullum animadverti. Q. fr. III, 1, Gabinium tres factiones *postulant*. ad Div. VIII, 12, Appium eadem lege *postulavi*. Locus clarissimus est in Caecil. 20, nuper quum in Gabinium.... Piso delationem nominis *postularet*. Sed in universum *postulare* de omni desiderio apud praetorem exposito dicitur. Mil. 22, servos *postulare* in quaestionem. Sic est saepe in Verrinis. v. inpr. Sigon. de Iudic. I, 22; II, 19. — Est etiam verbum mathematicorum. Off. III, 7, ut geometrae non omnia solent docere, sed *postulare*, ut quaedam sibi concedantur.... sic ego a te *postulo*, ut mihi concedas, etc. — *postulare* etiam dicuntur provinciales et socii, quum aliquid decerni, constitui sua causa a senatu R. petunt. Balb. 15, Gaditani a senatu de foedere *postulaverunt*, etc. v. *postulatum*.

Postulatio, in sacris est prodigium, quo dii postulant aliquid, irae suae avertendae causa, fieri; unde deinde pro ipso sacro piaculari dicitur. Ar. R. 10, *postulationes* esse Iovi, Saturno, etc. ibid. 14, eodem ostento Telluri *postulatio* deberi dicitur. v. Graev. ad c. 10 —verbum forense est, quum significat petitionem apud praetorem, ut liceat nomen deferre alicuius. ad Div. VIII, 6, inter *postulationem* et nominis delationem uxor a Dolabella discessit. Ligar. 6, primus aditus et *postulatio* Tuberonis haec fuit, velle se de Q. Ligarii scelere dicere. v. *postulare*.

Postulatum, est petitio beneficii, quam socii et provinciales ad senatum deferunt. Verr. II, 4, Siculi *postulata* consulibus, quae non *postulata*, sed crimina in istum viderentur esse, ediderunt. Cf. *postulare*. — conditiones pacis. ad Div. XII, 4, legati ab Antonio ad nos intolerabilia *postulata* retulerunt. Cf. Att. VII, 15.

Potare, Tusc. V, 41; Tusc. V, 5. Brut. 83; Fin. II, 20.

Potatio, Or. P. Gall. fragm.

Potatus Tusc. V, 5, ista me non movent magis gustata, quam *potata* delectant.

Praebitor. Off. II, 15, est idem qui *parochus*: ubi vid. Nisi quod *praebitor* etiam esse potest, qui sine redemtione, quacumque de causa alteri praebet necessaria, sive de iure, sive sua sponte: quanquam etiam parochus sic dici potest. Verbum *praebere* saepe sic apud Latinos occurrit.

Praecavere, Tusc. III, 22; Att. II, 1.

Praecellens, Balb. 10.

Praecellentissimus, Verr. IV, 44.

Praecelsus, Verr. IV, 48.

Praecentia, est tibicinum, qui in ludis canebant tibiis. item, quum sacrificaretur. Ar. R. 10.

Praeceps. proclivis, de Div. I, 14; Verr. IV, 40. — citissimus, Verr. IV 30; Att. IX, 12; Caecin. 21; Or. III, 4. — inconsideratus, Phil. V, 13; Verr. V, 46, Pis. 28, lubricum genus orationis adolescenti saepe *praeceps*, i. e. in quo facile peccat.

Praeceptia, Gr. πρόληψις, Partit. 36, est notio inchoata in anima. Off. I, 2; Or. 44; Nat. D. II, 131.

Praeceptor, Inv, 1, 25; Or. III, 15.

Praeceptrix, Fin. I, 13.

Praeceptum, Or. I, 18; Or. I, 31; Fin. V, 4; Leg. VI, 5; Off. I, 4; Off. II, 14.

Praecerpere. Verr. IV, 37.

Praecertatia, aemulatio, Herenn. IV, 30.

Praecidere, amputare, Tusc. V, 19; Inv. II, 20; Att. IX, 4; Verr. V, 24; Rab. Perd. 11; Q. fr. II, 11; de Div. I, 17. — praecludere, Verr. II, 62; III, 1; Pis. 22; Off. I, 33; Her. IV, 54. — recusare, negare. Att. X, 16, quod quia plane *praeciderat*. ibid. VIII, 4, plane, sine ulla exceptione *praecidit*. — de Sen. 16, brevi *praecidam*, h. e. paucis dicam, paucis rem expediam. — Att. IX, 6, *praecidere* naves, i. e. rostra defringere, ne usum militarem habeant. v. Schefferus de Re Nav. p. 125.

Praecinere, Tusc. IV, 2; Ar. R. 10.

Praecingere, Fragm. Or. in Clod.

Praecipere, iubere, Or. I, 29; Partit. 32 Att. VIII, 2; quodcumque tu consilium *praecepisses*. — ante capere, praevertere cogitatione, factis, etc. Off. I, 23, *praecipere* cogitatione futura. Cf. ad Div. V, 16.

Praecipitans, praeceps. Rabir. Post. 1, *praecipitantes* impellere. Sull. 31, *praecipitans* respubl.

Praecipitare, proprie, Tusc. IV, 18; Fin. V, 11; Or. III, 48; Rep. IV, 5. — metaphorice, Cluent. 2; Sull. 31; Att. III, 15; Acad. II, 21; Nat. D. I, 32; ad Div. VI, 28.

Praecipitatus. ad Div. XI, 28, aetate *praecipitata*, h. e. summa.

Praecipue, Or. II, 35; Sull. 29; ad Div. IV, 14.

Praecipuum, προηγμένον, Fin. III, 15.

Praecipuus, Off. I, 4; Att. XI, 14; Prov. Caus. 1.

Praecise, nulla exceptione addita, absolute. Att. VIII, 4, *praecise* negare. — omisso verbo aliquo brevitatis causa. Nat. D. II, 29, existimas ab his *providentiam* fingi, quasi quamdam deam.... sed id *praecise* dicitur. vid. locum.

Praecisio, Or. III, 53, est figura ἀποσιώπησις.

Praeclare, ad Div. IV, 7; XIII, 6; Rosc. A. 13; Off. I, 15.

Praeclarus, Or. I, 29; II, 21; Off. I, 20; Rosc. A. 8.

Praecludere, Planc. 40; Pis. 17; Verr. V, 9.

Praeco, Rull. II, 2; Verr. II, 30; Flacc. 15; Quint. 15; Off. III, 13; ad Div. V, 12. — metaphorice, Or. I, 56; Arch. 10.

Praecognitus, ad Div. X, 15.

eiusdem argumenti. Loca ad ius *praediatorium* pertinentia sunt apud Ciceronem, Verrin. I, 54; ad Div. V, 20.

Praedicabilis, laudabilis. Tusc. V, 17, *praedicabile* nihil est in vita misera.

Praedicare, Quint. 15: Verr. III, 16; Catil. 1, 9; Phil. XI, 13; Tusc. V, 17; Arch. 9.

Praedicatio, praeconium. Agr. II, 18. ipsi praeconi *praedicationem* acerbam futuram. — iactatio. Att. I in Verr. 1, sua spe ac *praedicatione*: sic est, Verr. III, 61; Q. fr. I, 1; Arch. 11.

Praedicator, ad Div. V, 9; Balb. 2.

Praedicere, de Div. I, 1; ibid. II, 7; ibid. 61.

Praedictio, Nat. D. II, 3; ad Div. VI, 6; de Div. I, 43; II, 25; II, 42.

Praedictum, de Div. II, 42.

Praediolum, Att. XVI, 3; Or. III, 27.

Praediscere, Or. I, 32.

Praeditus, in bonam partem, Manil. 47; Cluent. 31; Coel. 10; Phil. II, 18; Inv. I, 1. — in partem deteriorem. in Caecil. 2, *praeditus* scelere. Tusc. V, 14, non ut parvo metu *praeditus* sit, sed ut nullo. Sic spe *praeditus* est Act. I in Verr. 3.

Praedium. Verr. III, 86, habet in nummis, in urbanis *praediis*. *Praedia* urbana sunt apud ICtos omnia aedificia, sive in urbe, sive in villa, ad urbanorum modum facta. Iustinian. Iustit. II, 3, et l. 198, de Verb. signif. Add. Burm. ad Suet. Claud. 38, et Christium in Villatic. p. 89. — *Praedia* rustica, Rosc. A. 15; Att. XV, 20; Hortens. fragm.

Praedo, proprie, Tusc. II, 27. — sensu generali, Act. 1 in Verr. 5; Or. III, 1.

Praeesse. Or. I, 55, clarissimi elves ei studio etiam hodie *praesunt*: h. e. ei operam dant, et in eo excellunt. ad Div. I, 7, temporibus atque laudi meae *praefuisti*: h. e. plurimum me iuvisti, mihique favisti. Or. I, 10. Frequens est in epistolis, rebus non modo interesse, sed etiam *praeesse*: quod nihil aliud est, quam consulendo, curando, providendo rem iuvare. ICtus dicitur *praeesse* controversiam intendenti, quem consilio iuvat, cui formulas dat, etc. Verr. III, 77, *praefuisti* in provincia.

Praefari, de Div. I, 45; Fin. II, 10.

Praefatio, Verr. III, 80.

Praefectura, civitas, quae neque suas leges, neque suos magistratus habet, sed aut a praetore R. aut a *praefecto*, quem praetor dedit, administratur. Rabir. Pard. 8, omnis *praefectura*, regio, vicinitas vestra. Cf. N. D. II, 2, v. de *praefecturis* Sigon. Ant. Iur. Ital. II, 10 sq. — munus praefecti, in exercitu (v. *praefectus*). Att. VI, 1, *praefecturas* sumere ibid. dare et deferre *praefecturam*. ib. V, 21, petere *praefecturam*.

Praefectus. In Caecil. 17, *praefectus* Antonii. Balb. 28, *praefectus* fabrum. *Praefectorum* genera quatuor fuere. Nam fuere *praefecti alarum*, qui equestribus turmis praeerant; *praefecti evocatorum*; *praefecti fabrum*, et *civitatum* denique, h. e. qui a magistratu provinciali in eas civitates mitterentur, in quibus ipse assidue esse non posset, ut ius dicerent. de singulis vide accurate disputantem Manut. ad Cic. ep. ad Div. II, 17. Sed hi *praefecti* omnes militares, aut in provinciis fuere: quibus adde eum, qui a praetore rom. in Italia in praefecturam mittitur. v. *praefectura*. — *praefectus morum*, ad Div. IX, 15, est censor; qui et moribus civium prae-

Praeponderare, Off. III, 4.

Praeponere, Att. VII, 3; Or. II, 79; ad Div. II, 15; Rab. Perd. 8.

Praeportore, Arat. Frag.

Praepositio, Top. II, 11.

Praepositum, προηγμένον, Fin. III, 16; Acad. I, 10.

Praepositus. Fat. 18, et alibi, *praepositae* causae, i. e. quae adsunt: nisi legendum, *propositae*.

Praepostere, Att. VII, 16.

Praeposterus. Or. III, 13, *praepostera* tempora, sc. verborum, quum imperfectum, et plusquamperfectum, aut alia, permutantur. ad Div. XV, 17.

Praepotens. Or. I, 43, sive quem ista *praepotens* et gloriosa philosophia delectat. Add. Or. I, 51; de Am. 15; Off. I, 30; Balb. 15; de Div. II, 18; Nat. D. II, 30.

Praeproperus, Att. I, 1; ad Div. VII, 8.

Praeripere, ante capere, antevertere. Att. X, 1, non *praeripiam*, sed exspectabo consilium. Add. Off. III, 20; Phil. XIV, 2.

Praerogativus. Planc. 20, *praerogativa* centuria. Sen. p. R. 7, *praerogativae* custos. Div. II, 35, referre *praerogativam*, dicitur rogator centuriae, quum suffragia consuli renuntiat. Q. fr. II, 15, in *praerogativa* praenuntiare, etc. Sic dicitur centuria, vel tribus, quae per sortem accepit ius primum ferendi suffragii. Et quia a ceteris centuriis, vel tribubus, semper fere creabatur, quem *praerogativa* crearat (vid. Muren. 18; Planc. 20), et quia hoc quoque spectabatur, ut *praerogativa* nomen haberet boni ominis (unde Div. II, 40, *praerogativa*, omen comitiorum dicitur); propterea accidit, ut *praerogativa* pro bono omine, et significatione aliqua diceretur. ad Div. XV, 5, supplicatio est *praerogativa* triumphi. Act. 1 in Verr. 9, dedit *praerogativam* suae voluntatis eiusmodi, ut eam pro *praerogativis* reddidisse videatur. ubi v. Ascon. Sed in primis de hac re omni legendus Gronov. Obs. IV, 1. — Mur. 18, *praerogativum* omen.

Praerogatus. Planc. 20, cuius in honore non unius tribus pars, sed comitia tota comitiis fuerint *praerogata*.

Praeruptus, Verr. II, 5.

Praes, qui aut suo, aut alterius nomine praediis populo cavet. ad Div. II, 17, *praedes* pecuniae publicae. Cf. ibid V, 20; Rabir. Post. 4; Phil. II, 29. — dicti tamen etiam in litibus privatis fideiussores, qui praediis cavebant. Verr. I, 45, pro *praede* litis vindiciarum quum satis accepisset. *Pro praede* est *praede*, vel *praedibus*. Sic. Verr. II, 51, pro suffragio, est suffragio, vel suffragiis. v. Gron. Obs. IV, 1. Verr. I, 54, consuetudo in bonis *praedibus* praediisque vendendis: ubi vid. Graev. Formula, *praedibus* ac *praediis* cavere populo, est etiam ap. Liv. XXII, 60. De *praedibus* v. inp. Salmas. Mod. usur. c. 16.

Praesagire, de Div. I, 31; ad Div. VIII, 10.

Praesagitio, facultas *praesagiendi*, Div. I, 31, 54.

Praescribo. Or. III, 2, auctoritatibus *praescriptis*, sc. SCto. Sic enim legendum. v. *perscribere*. — Vatin. 2, quibus iam *praescribis*, i. e. praedicis. — praecipere, Tusc. V, 6; Phil. II, 1; Acad. II, 3; de Div. II, 59.

Praescriptio. Acad. II, 46, hanc esse *praescriptionem* naturae, i. e. legem, praeceptum. — Agr. II, 9, *praescriptio* legis, sunt nomina auctorum, latorum, quae legi *praescribuntur*, ad Div. V, 2, SCtum ea *praescri-*

ptione est, etc. quod capiendum vel de nominibus eorum, qui scribendo affuissent, quorumque nomina praeposita essent (v. Manut. ad h. l.), vel potius de verbis iis, quibus retulerat Cicero ad senatum de Metello, in quibus scilicet est causa decreti senatus, quaeque honorifica erant.

Praescriptio pro causa, praetextu; est ap. Caes. B. C. III, 32. — in Lexic. Fabri laudatur ex orat. pr. Rosc. C. 2, *praescriptio* pro pactione. Sed ibi bonae editiones recte habent *perscriptio*: quae lectio vera est. Iungitur enim tabulis, s. libris. v. *perscriptio*. Saepe autem haec duo verba confunduntur, ut Or. I, 58, ubi v. Pearcius.

Praescriptum, regula, Or. II, 42; Inv. II, 45; Or. 41.

Praesens, de tempore, de Div. I, 30; Cat. I, 9; Phil. XI, 2; Off. I, 4. — proxime, instans: de Div. II, 59. — de hominibus quibus coram agimus, ad Div. II, 7; ibid. X, 4; Q. fr. II, 7; Off. I, 41.—*praesens* animus, h. e. acer, Off. I, 23; Or. II, 20. — certus, magnus, ad Div. I, 9. fructus *praesentiores* tulisses, ad Div. XV, 4. *praesentes* insidiae. — in rem *praesentem* venire, Or. I, 58; Caecin. 7, est proprie, in eum locum, de quo controversia est: deinde coram adesse ipsum. v. Graev. ad Offic. I. 10. Cf. Gellium, XX, 10. — conspicuus, manifestus. Catil. III, 9, illud porro nonne ita *praesens* est, ut nutu Jovis factum esse videatur?

Praesensio, notio insita, πρόληψις, Nat. D. II, 17. — divinatio, Div. I, 1.

Praesensus, de Div. I, 33.

Praesentia. Forma in *praesentia*, est saepe apud Ciceronem, v. c. Dom. 5. Male reprehendit Stephanus in Pseudo-Cicerone, p. 95, Fin. V, 8; Mil 25.

Praesentire, praesagire, Rab. Perd. 10; de Div. I, 18; ibid. II, 48. — de notionibus insitis. N. D. II, 17, quum, talem esse Deum, certa notione animi *praesentiamus*.

Praesepe, Pis. 18.

Praeses, Sext 65; Verr. V. 72.

Praesidere, de diis, Sull. 31.— dicuntur magistratus, quum in solemni et publico loco sella curuli sedent. Vatin. 7, *praesidentibus* in templo duobus, non consulibus, sed, etc. Gruteriana habet *sedentibus*, quam sequuta est Graeviana; sed aliae habent *praesidentibus*, quod est etiam in cod. Erfurt. et videtur verbum solemne in hac re; quo saepe usus est Suetonius, v. c. Aug. 26, 35. De iudicibus in subselliis suis sedentibus: Idem verbum est Mil. 37. — tueri. Phil. V, 13, Gallia dicitur imperio rom. *praesidere*, et semper *praesedisse*. v. locum.

Praesidia, milites aliquo loco defendendi causa positi, ut in castris, oppidis, pontibus, portis, saltubus. Formula, in *praesidiis* alicuius esse, ut Ligar. 9, 10, ad Div. XIII, 19, est, esse apud exercitum alicuius, in castris, etc. Gr. συμπολεμεῖν. Add. Duker. ad Livium, cui frequens est haec forma dicendi, XXXVIII, 11. Add. Cat. I, 1; Agr. I, 5; ad Div. II, 17; Mur. 37; Or. 65; Verr. V, 13; Or. I, 9; Tusc. II, 1.

Praesignificare, de Div. I, 38; ibid. II, 49.

Praestabilis, Nat. D. II, 7; de Sen. 13; de Am. 27; Or. II, 85; Vatin. 4.

Praestans, Tusc. V, 13; ibid. I, 10; Sest. 42; Vatin. 3; Or. I, 50.

Praestantia. cum genitivo. Off. I, 28, cum magna excellentia et *praestantia* animantium reliquarum: h. e. ut longe *praestet* cetera animalia. Sic

Or. II, 52, *praestantia* fortunae, quum sc. est maior aliena.

Praestare. Planc. 1, sin omnia *praestitero*, h. e. inesse demonstravero.— praebere. Pis. 32, senatui sententiam *praestare*, sc. dicendo. — aliquem *praestare* dicuntur, qui spondent pro eo, qualis sit, aut futurus sit, aut, ut talis sit, qualis debet, aut qualem alii volunt, efficiunt. Non semel ad Q. fr. I, 1, ad Att. VI, 2, nec satis est, se quemque *praestare*. ibid. 3, quem ego *praestare* non poteram. Q. fr. III, 8, Messallam Caesari *praestabo*: h. e. certo scio, eum, ut Caesar optat, consulem fore. Leg. I, 4, ius civile eatenus exercuerunt, quoad populum *praestare* voluerunt: intell. tutum a periculo in causis forensibus, consilium, formulas actionum dando, cavendo, etc. Sed mihi locus suspectus est. Interpretationem Davisii non admittunt verba, et loca allata sunt ab hoc aliena, nec contextus patitur. Idem de Turnebiana censendum. An scripsit: quoad populo probare potuerunt (vid. init. cap.), s. q. populo probari voluerunt?—Similiter res dicuntur *praestari*, quum aliquis fidem facit, eas non eventuras, aut ita, ut volumus, vel earum periculum et culpam suscipit. Ad Div. I, 4, a vi *praestare* nihil possum. ib. VII, 17, ultima tibi iucunda et honesta *praestabo*. Or. I, 24, culpam *praestare*. Mur. 2, periculum iudicii *praestare*. — ad Att. X, 11, de re nummaria, cupit tibi *praestare*, sc. fidem, solvere, quod debet.

Praestat, melius est, Pis. 7; Nat. D. III, 31; Att. XIV, 9.

Praestigiae, Verr. IV, 24; Nat. D. III, 29; Acad. II, 14, 27.

Praestituere, praescribere. Caecin. 3, praetor non *praestituit* petitori, qua actione uti velit. — Att. XIII 49, dies *praestituti*. Rabir. perduell. 13, fragm. nov. tempus *praestitutum*.

Praesto (adv.), Inv. II, 31; Att. IV, 12; Deiot. 4; ad Div. IV, 14.

Praestolari, Att. II, 15; ibid. III, 20.

Praestringere, hebetare. Vatin. 10, *praestringit* oculos splendor eius. in Caecil. 14, *praestringere* aciem ingenii. Nonnunquam permutatur cum *perstringere* (v. in h. v.); item cum *praestinguere*, quod Lambinus semper illi verbo substituendum censet. v. Drakemb. ad Silium, I, 358.

Praesul, praesultor, de Div. I, 26; II, 66. v. Vorst. ad Val. I, 7.

Praesumtio, πρόληψις, notio insita, Div. II, 53.

Praetendere, praetexere. Vatin. 6, hominis doctissimi nomen tuis immanibus moribus *praetendere*.

Praeter, nisi. Manil. 23, non locupletari *praeter* paucos. v. Graev. Add. Cat. II, 7; de Div. I, 44; de Div. II, 28; Att. XV, 13; Tusc. V. 36; Or. III, 25; Verr. III, 25; Her. IV, 1.

Praeterfluere, Tusc. V, 33.

Praetergredi, ad Div. III, 7.

Praeterire, sensu proprio, Fin. V; I; Brut. 54. — praetermittere dicendo, Verr. III, 77; ibid. IV, 44; Leg. II; 24; Brut. 22. — omittere, ad Div. X, 28; Phil. II, 16; de Sen. 19. — Non me *praeterit*, non ignoro, Cluent. 6; ad Div. I, 8; Caecin. 33. — repulsam in petitione honorum ferre, Planc. 3, 21. Tusc. V, 19, additur *suffragiis*.

Praeterlabi, Or. II, 25.

Praetermissio, Top. 7; Off. II, 17.

Praetermittere, omittere, Nat. D. III, 15. — negligere, Off. I, 9; ad Div. I, 9. — dicendo praeterire, Or. II, 29; Q. fr. III, 3.

Praetervectio, Verr. V, 66.

Praetervehi, Verr. V, 38; Fin. V, 18; Phil. VII, 3; Cael. 21; Balb. 2.

Praetervolare, Acad. II, 13, leviter negligenterque tractare dicendo. Add. Or. 58, Or. III, 59; Fin. V, 26; Ar. R. II, 13.

Praetexere, praeparare, Or. II, 78; Pis. 24; de Div. II, 54, omnia lenioribus principiis natura *praetexuit*.

Praetexta, toga alba, cum limbo purpureo, a quo nomen duxit; qua utebantur magistratus, sacerdotes, magistri ludorum, magistri vicorum, et pueri puellaeque ingenuae. Sen. p. R. 5, consul cun toga *praetexta*. Cf. Q. fr. II, 12; Verr. I, 58, etc. Praeter scriptores de re Vestiaria, v. Manut. ad Cic. ep. ad Div. II, 16. — fabula romani argumenti, in qua *praetextati*, h. e. magistratus, inducebantur. ad Div. X, 32, *praetextam* posuit: h. e. agendam curavit. ibid. *praetextam* si voles legere. vid. Manut. ad h. l.

Praetextatus dicitur, quicumque *praetexta* utitur: unde Verr. III, 9; Muren. 5, *praetextati* filii. Phil. II, 18, te *praetextatum* decoxisse. Dom. 37, *praetextati* inimici, de coss. Conf. Phil. II, 43; et ibi Graev. Attic. VI, 1, magnus *praetextatus* illo die fui. Sermo est de eo die, quo consulatum deposuit. *Praetextatus* ergo, ut Dom. 37, est consul, magistratus.

Praetor, olim nomen consulis, quia exercitus idem ducebat. Leg. III, 3, e. XII tabl. regio imperio duo sumto, iique praeeundo, iudicando, consulendo, *praetores*, iudices, consules appellantor. Est enim *praetor* propria dux. vid. Parizon. Diss. de *Praetorio* p. 8. — postea a consulatu separata est iurisdictio, et nomen *praetoris* datum ei, qui eam acceperat; iisque dictus *praetor urbanus*, qui ius dicebat inter cives, cuius saepe mentio ap. Ciceronem. v. Lips. Escurs. D. ad Tacit. Ann. I. Additus post alter, qui ius diceret inter cives et peregrinos, et *praetor peregrinus* dictus est: de quo est erudita Diss. Conradi in Parergis. Post alii rei militaris causa creati. Bello quidem Punico secundo quatuor *praetores* creati fuere, ut e Livio patet. Bello Macedonico primo, coss. C. Cornelio Cethego et Q. Minucio Rufo, primum sex creati crescentibus iam provinciis, et latius patescente imperio. v. Liv. XXXII, 27. Multis annis post e lege Baebia iterum quatuor alternis annis creati; ib. XL, 44, ubi v. Duker. Sed ea lex statim obsolevit, et pristinum institutum mansit. Quum a. V. DCIV quaestiones perpetuae constitui coepissent, iidem *praetores* quaestionibus praefecti sunt, et hinc quaesitores dieti (v. *quaesitor*). Itaque eorum numerus eum numero quaestionum auctus est. Sulla sex fecit, Iulius Caesar octo, alios addidit Augustus, etc. vid. Manut. ad Q. fr. II, 1. Horum quoque crebra mentio ap. Cic. v. in pr. Pighii Annales ad a. V. 287, quo primus *praetor* creatus. Sed *praetores* etiam dieti, non solum, qui post praeturam in urbe missi sunt in provinciam, et propraetores quoque appellati, qualis Verres *praetor* Siciliae; sed etiam, qui post consulatum, et qui proprie proconsules dicti. Sic ad Div. II, 17, Bibulus procons. Syriae appellatur *praetor*: ad quem locum v. Manut. Itaque non erat, quare Pighius ad a. 544, pro *praetoribus* legi vellet: procoss. et *praetoribus*, quod Levinius e consulatu in Siciliam venerat. Cf. Perizon. l. c. p. 23 a. — *Praetor* primus, Pis. 1, est, qui primus creatus est: quod est honorificum, ut signum benivolentiae populi: nec tamen statim urbanus, ut quibusdam placuit. Nam et urbanam praeturam sorte datam, auctor est Livius, XXX,

1, et Cicero. Verr. I, 40. Add. Duker. ad Liv. XXIX, 22. — de Div, I, 54, Laches *praetor*. Lambino videtur archon fuisse. Potuit etiam στρατηγὸς intelligi; quod mavult idem ad Liv. XXXI, 24; Add. Agr. II, 34; Verr. V, 49; Verr. I, 60; Caecin. 43; Mur. 20.

Praetorium, tabernaculum *praetoris* in castris. Div. I, 33; Balb. 47. Sic et dicuntur in Legg. Cod. Theod. — sedes in provinciis, in quibus magistratus provincialis habitabat. Verr. IV, 28. Alio loco autem docet Cicero, *praetorium* fuisse regiam Syracusis: sed de hoc verbo eruditissime scripsit Perizon. Diss. de *Praetorio*, et eius apologiis contra Vir. Hubarum edita Franeck. 1690. Verr. V, 72, mentio fit *praetorii*, in cuius celeberrimo loco Castoris templum sit; unde Hotomannus colligebat, locum in foro fuisse, quod *praetorium* diceretur. Sed illud templum in fori parte celeberrima fuit. v. Verr. I, 49, 50. Itaque vocabulum plane est ab hoc loco alienum. Lambinus legebat *urbis*; Perizon. *praetoribus*; Graev. optime, *populi R.* aut *fori*.

Praetorius. Quir. p. R. 7, *praetorii*, qui praetores fuere. — Verr. I, 52, *praetoria* turba, qualis sc. confluere ad praetorem urbanus solet Cobors *praetoria* (v. *cohors*). — exceptiones *praetoriae*, Inv. II, 19, i. e. ex edictis praetorum institutae. Sic et ius *praetorium* dicitur (v. *ius* n.° 7).

Praetura, Cluent. 21; Att. IV, 16; Q. fr. III, 4.

Praevaricari de re aliqua Cluent. 62.

Praevaricatio et *Praevaricator*, quid sit? Partit. 36. Div. II, 43, quod Diogenes Chaldaeis, quasi quadam *praevaricatione*, concedit, Caecin. 18.

Praevertere, vincere. Sull. 16, nemo me unquam levissima suspicione perstrinxit, quem non *praeverterim*. — antevertere, de Div. I, 3.

Praevidere, de Div. I, 30.

Praevolare, Nat. D. II, 49.

Pragmaticus, iuris peritus, oratorum minister. Or I, 59. v. Ind. Gr. — politicus, prudens. Att. II, 20, homines *pragmatici*, cavere iubent, et vetant credere. ibid. XIV, 3, si quid *pragmaticum* habes, scribe: i. e. quod ad recte agendum prosit.

Prandere, ad Div. VII, 30; Mil. 21.

Prandium, Phil. II, 39; Mur. 52; Off. II, 17.

Pratulum, Brut. 6, in *pratulo* propter Platonis statuam consedimus. de Rep. I, 12, placitum est, ut in aprico maxime *pratuli* loco.... considerent.

Pratum, de Sen. 13; Att. I, 4.

Prave, Acad. I, 10.

Pravitas, de corpore, Tusc. IV, 13; Leg. 19; Or. II, 22. — de animo, Parad. III, 1; Leg. I, 2; Phil. II, 9.

Pravus, de corpore, Fin. V, 17. — de animo, Acad. II, 12; Tusc. II, 33; Brut. 74; Fin. II, 11.

Precari, Balb. 21; Nat. D. III, 34; Pis. 14.

Precario, Caecin. 32; Verr. V, 23

Precatio, Mur. 1; Nat. D. III, 20.

Prece. Inv. I, 16, *prece* humili. Att. XI, 15, cum magna *prece* ad aliquem scribere.

Preces, Nat. D. I, 14; Q. fr. I, 3; Q. fr. I, 33; Cluent. 71; Sull. 19.

Prehendere, propria, Or. I, 56; Brut. 24; Quint. 6. — capere. Flacc. 33, locum *prehendere*; Leg. I, 23.

Premere, contemnere. Tusc. IV, 28. humana omnia *premens*. v. Dav. — urgere aliquem interrogando, obiiciendo. Verr. I, 53, ut quum a me *premeretur*, omnia potius responderet, etc. Div. II, 20, quod intelligeres

tim, ubi princeps senatus occurrit, intelligendus is, qui proprie dicitur. v. Wesselingius, Obs. I, 8, ubi in eo graviter erratum a Panvinio docet. *Princeps* iuventutis, Vatin. 10, ed Div. III, 11, cuius nomen primum recitavit censor, ordinem equestrem recensens. Sed pro Planc. 17, et alibi *principes* ordinis equestris sunt equites locuplatissimi, gratiosissimi, etc. — Flacc. 23, ut *princeps principum* esset Maeandrius. — genus militum, qui olim gladiis pugnabant, medii inter hastatus et pilanos, et ordo eius generis. ad Brut. 8, Cretensi bello octavum *principem* duxit; h. e. octavum *principum* ordinem. — primarii in quocumque ordine, Nat. D. I, 7; Brut. 41, 91; de Div. II, 42; Leg. III, 6; Verr. III, 23; Acad. I, 7.

Principalis causa, Fat. I, 3, 18, est efficiens, quae et antecedens dicitur ibi.

Principatus, initium, de Vniv. 2. — primus honoris locus. Off. II. 19; Phil. XII, 3; Nat. D. II, 19. de Sen. 18, sententiae *Principatus*: h. e. primo loco dicta, eut eius dicendae primo loco ius. — τὸ ἡγεμονικὸν quod Graeci vocant. Nat. D. II, 11, omnem naturam necesse est habere in se aliquem *principatum* etc.

Principium, initium, de Sen. 21; Manil. 1; Or. 59; Phil. V, 21; Or. I, 26; ibid. II, 53; Tusc. I, 23. Fin. II, 11; III, 5, *principia* naturalia, sunt primi naturae impetus, appetitus, aversationes, etc. Off. III, 12, ea *principia* naturae habes, quibus parere.... debes, ut utilitas tua communis utilitas sit. — Acad. II, 37, *principia* rerum sunt elementa, etc.

Prior, Pis. I, 1; Acad. II, 14; Quint. 2, Brut. 21.

Prisce, Coel. 14, i. e. more antiquo, quum adhuc *prisci* essent mores; i. e. duriores et asperiores.

Priscus, vetus, Tusc. I, 12; de Vniv. 11; Ar. Resp. 14; Or. I, 43; ibid. III, 11. — homo durus ac *priscus*, orat. in Clod. et Cur. fragm. nov.

Pristinus, Mil. I, 1 t.

Privans, Top. 2.

Privare, Att. IX, 12, de bonis; sic est Fin. V, 19; Quint, 23. — liberare, Agr. I, 4, unus *privatur* iniuria. Fin. I, 37, dolore *privare*.

Privatim, per se, suo nomine. Quint. 4, nec societas tibi debet, nec *privatim* Quintius debuit. — Inv. I, 4, eloquentia publice et *privatim* abutuntur: h. e. in causis publicis, in rep. et in causis *privatis*. Verr. II, 4, homines publice *privatim*que venerunt; Corn. 12.

Privatius, Fin. II, 29.

Privatus, uoi proprius, Quint. 4, *privatae* res, opponuntur communibus. Fin. III, 1, verbis in docendo quasi *privatis* utuntur, et suis. — de singulis. Dom. 17; leges *privatis* hominibus irrogare: ubi tamen Scaliger recte corrigi voluit *privis*. — *privati* opponuntur regibus, et sic magistratus quoque complectuntur (Div. I, 40); item magistratibus. Catil. III, 6, in *privato* P. Lentulo. Catil. I, 1, P. Scipio pontifex max. *privatus* vocatur: ubi v. Muretus. Apud Livium tamen, V, 52, sacerdotes flamineaque opponuntur *privatis*. Muretus autem male etiam magistratus provinciales *privatis* annumerat, deceptus loco Phil. XI, 8. v. Arntzenius ad Plin. Pan. 7. Nec qui cum imperio est, *privatus* est, ut etiam Sigonio visum. Liv. XXXVIII, 5, triumphantem opponit *privato*, quia in triumpho cum imperio est. — iudicia *privata*,

Processus, profectus. Brut. 78, tantos *processus* faciebat, ut evolare, non excurrere videretur. — gradus. Brut. 65, *processus* dicendi (v. gradus).

Procinctus Orat. I, 53; Nat. D. II, 3, testamenta in *procinctu*; sunt militaria, quae fiunt ante quam ad praelium itur; tum enim miles est in *procinctu*.

Proclamare, Verr. V, 42.

Proclamator, rabula, Or. I, 46.

Proclinatus, inclinatus. Att. X, 8, *proclinata* iam re.

Proclive, Fin. V, 28; Or. 57.

Proclivis, Tusc. IV, 37; Partit. 11 de Am 18; Top. 18; Off. II, 20.

Proclivitas, quid sit? Tuscul. IV, 12.

Proconsul, hac forma, uno verbo, est aliquot locis apud Ciceronem; ut Vatin. 5, et alibi, quam scripturam late defendit Manut. ad epist. ad Div. I, 1. Adde Ernest. ad Tacitum. Atque etiam apud Livium saepe in omnibus libris est, ut XXXVII, 46; XXXIX, 29. Adde dicta Gesnero in Thesauro. Saepius tamen Cicero habet alteram formam *pro consule*, in Verrinis, et alibi. — Proprie autem *proconsul* est, qui non consul, tamen cum imperio consulari exercitum, aut provinciam cum exercitu obtinet. Sed tamen interdum etiam de eo dicitur, qui tantum praetoris imperium habet, ac *propraetor* dici debebat, ut Verr. III, 91, ubi v. Manut. Cf. in *praetor*. Add. Dukerum ad Livium, ll. cc.

Procrastinare, Rosc. A. 9.

Procrastinatio, Phil VI, 3.

Procreare, de Senectute 15; Nat. Deorum II, 51; Tusc. V, 9; Att. II, 22; Leg. III, 8.

Procreatio, Or. II, 6; de Div. II, 46; Tusc. I, 14.

Procreator, de Vniv. 8; Fin. IV, 7; Or. I, 9.

Procudere, Or. III, 30.

Procul, Or. I, 36; II, 39; Inv. I, 2.

Procurare.proprie, ad Div. XII, 24; Q. fr. III, 3. — expiare, de Div. I, 2; II, 63.

Procuratio, Acad. I, 9; Nat. D. I, 2; II, 16; A. Resp. 28; de Div. I, 45.

Procurator, qui res alterius absentis curat, causam agit, defendit, ad Div. I, 3; Quint. 7; Caecin. 20; Orat. I, 58; Att. IV, 15.

Procuratrix, Fin. IV, 7.

Procurrere, Her. IV, 47.

Procus, Brut. 18.

Prodere, relinquere, tradere. Verr. V, 14, imaginis *prodendae* ius. Leg. II, 19, ut deinceps familiis *prodantur*. Offic. III, 21; regnum a Tantalo et Pelope *proditum* iure obtinebatur. — creare, proprie de flamine et interrege. Mil. 10, flaminem *prodere*. Conf. Dom. 14.—deserere. Flacc. 41, ego te *prodidero*. v. Gron. Obs. III, 20; Graev. ad h. l.

Prodictus. Dom. 17, *prodicta* die, i. e. dicta, definita. v. Ryck. ad Tacit. A. II, 79; Drakemborch. ad Liv. II, 61.

Prodige, Phil. XI, 6.

Prodigium, de Div. I, 42; Pis. 4; Verr. III, 73; IV, 49.

Prodigus, Off. II, 15.

Proditio, ad Div. V. 12; Acad. II, 9.

Proditor, ad Div. XII, 3.

Prodromi. Att. XVI, 6, venti aquilones spirantes paullo ante etesias. v. Popma ad h. l. Att. I, 9.

Producere, provehere. Her. IV, 47, *productus* studio et viribus. Sic et alibi dicitur. — ornare honoribus. Dom. 9, quem tu non pro illius dignitate *produxeras*? vid. Graev. ad h. l. at

Profluere, de Div. I, 44; Coel. 3; Her. IV, 33.

Profugere, Verr. III, 51; de Sen. 14.

Profundere, proprie. Cluent. 6; Leg. I, 8; Att. XI, 7; Rep. IV, 3; Orat. II; 21, in vitibus de sarmentis luxuriantibus: hinc de oratore, qui vires suas omnes simul ostendit. ib. 78, *profundere* se universum. Simile illud Att. VII, 3, si totum se ille in me *profudisset*, h. e. largissime me liberalitate sua et amore complexus esset. Sic est, Coel. 31; Off. II, 16; Cat. II, 3; ad Div. V, 5; Sext. 55. — emittere, Flacc. 7; Tusc. II, 23; Pis. 7, 38; Att. I, 15.

Profundus, proprie. Plauc. 6; Sext. 20; Fin. III, 14; Acad. II, 10. — magnus, Pis. 21.

Profusus, immoderatus, Tusc. IV, 7; Cluent. 13; Off. I, 29.—prodigus, Quint. 12.

Progenies, Tusc. I, 12; de Univ. 2; Phil. IX, 2.

Progignere, Div. I, 36; Off. III, 16.

Prognatus, Tusc. III, 12; Div. I, 20; ad Div. VIII, 15.

Prognostica, signa futurarum rerum, de Div. II, 21. — poëma Ciceronis, Att. II, 1; ibid. XV, 16; de Div. I, 8; ibid. II, 20.

Progredi, proprie, de Div. I, 15; de Sen. 10; Coel. 24.— metaphorice, Verr. I, 32; ad Div. IX, 25; Phil. II, 4; Phil. XI, 3; de Am. 36; Tusc. I, 9; Or. III, 30, 47.

Progressio, Fin. IV, 24; Tusc. IV, 1; Off. III, 3.

Progressus, incessus, Nat. D. II, 20; Phil. V, 17. — de causis, Off. I, 4. Nat. D. I, 6, tantos *progressus* habebat in stoicis. Acad. II, 28, in primo *progressu*, i. e. principio, prima parte.

Prohibere, ad Div. I, 9; Att IV, 3; Phil II, 18; Off. II, 12; Off. III, 2; Or. III, 15; Verr. III, 24; Manil. 7; Rosc. A. 51.

Proiectio, Or. 13.

Proiectus. Verr. IV, 10, urbs *proiecta* in altum: in longi isthmi, s. linguae in mare porrectae, extremo sita. Hinc — Cluent. 65, *proiecta* atque eminens audacia.—desertus. Att. III, 19, a consiliariis meis proditus ac *proiectus*. Conf. IV, 5 —eiectus. Phil. XII, 8, ad saxa *proiectus*.

Proiicere, proprie, Tusc. I, 43; Sext. X, 11; Cat. II, 1; Phil. XIII, 3; Fin. II, 23; Att. IX, 6, ne me *proiiciam*, h. e periculum subeam.—Coel. 9, si qui testes se in iudicium *proiecerint*, h. e. ultro se obtulerint.

Prolabi, de Div. II, 20; Coel. 20; Leg. I, 20. Caecin. 35, longius *prolapsus* eum, sc. dicendo. Font. 12, verbum a cupiditate *prolapsum*.

Prolaesio, Coel. 17; sed Graev. malebat *prolapsio*.

Prolatio, commemoratio, Or. 34, *prolatio* exemplorum. — dilatio. Rab. Perd. 3, *prolatio* iudicii. — continuatio, ad Div. V, 16, *prolatio* temporum perditorum. — Att. VII, 12, *prolatio* rerum, est iustitium.

Prolatus, ampliatus, dilatus. Brut. 21, res *prolata*. Mur. 13, *prolatis* rebus: h. e. in iustitio, vel propter ferias, vel aliis de causis. v. Manut. Cf. Att. XIV, 5; Q. fr. III, 8. — divulgatus. Attic. X, 8, rumor de aliquo *prolatus*.

Prolectare, allicere, Flacc. 8.

Proles, de Rep. IV; Or. III, 38; Leg. III, 3.

Proletarii, de Rep. II, 22. Locus classicus.

Prolixe, Flacc. 36; ad Div. VII, 5.

Prolixus, Att. I, 1; ibid. VI, 18; ad Div. III, 8.

Virg. Aen. VIII, 78, interpretatur citius: non satis accurate. Sensus est: perparum abfuit, quin fieret.—Verr. V, 2, tam *prope* ab provincia.

Propediem, Att. II, 1; VI, 1.

Propellere, Tusc. IV, 3.

Propemodum. Off. II, 8 extr. utrisque est *propemodum* comparanda: i. e. prope ad eumdem modum, ut vidit Pearcius. Sed exemplum aliud desidero, Or. 43.

Propendere, proprie, Tusc. V, 18; Or. II, 29, 44.—praeponderare, Tusc. V, 34.

Propense, ad Div. XII, 15, i. e. lubenti animo.

Propensio, Fin. IV, 17.

Propensus, Rosc. A. 30; Nat. D. III, 40; Off. II, 20; Tusc. IV, 38.

Properare, Tusc. I, 31; Mil. 19.

Properatio, ad Div. V, 12.

Propinare, Tusc I, 40.

Propinquitas, Phil. III, 6; Planc. 2.

Propinquus, de loco, Phil. XI, 13; Fin. V, 1. — de tempore, Or. 2; de Div. 1; Her. IV, 40; Inv II, 54. — de cognatione, Mil. 28; Mur. 35, Off. I, 17.

Propior, similior, Verr. IV, 50; Brut. 92.

Propitius, Coel. 18 ; Caecil. 13 ; Nat. D. I, 44; Att. VIII, 16.

Propola, Pis. 27.

Proponere, palam collocare, Att. VIII, 10; Or. I, 35. — de praemiis et poenis, Verr, V, 58; III, 79, ordo senatorius industriae *propositus* est.— publice legendum affigere. Att. II, 21, locus, ubi edicta *proponuntur*. Quint. 15, *proponere* libellos. — praeficere. Sext. 65, ut consilium senatus reipubl. *proponerent*. — de scopo, summa rei. Fin. V, 6, quod *propositum* sit arti. Cf Coel. 3. — de philosophis, quum ponunt, de quo dicant. Tusc. V, 4, sic est *propositum*, de quo disputaremus. Sic est etiam Fat 2, ubi male reprehenditur a Davisio. — commemorare. Lig. 11, possum notissimos viros *proponere*.— item de *maiori* syllogismi. Inv. I, 39, quatuor partibus constat argumentatio: quum aut *proponimus*, aut assumimus, etc. Cf. Fat. 6 extr. ubi male Davisius *positum* legi vult. Hinc in universum, Or. II, 33, sumtiones, *proposita*. — Att. V, 10, nihil erat *propositum* ad scribendum, h. e. nulla a te data occasio.

Proportio, sic est, de Vniv. c. 4. Sed Verr. IV, 21, pro *peraequa proportione*, Turneb. Adversar. VIII, 10, legendum censet *peraeque pro portione*. Et *proportio* quidem illo loco a Cicerone factum verbum.

Propositio, consideratio, Or. III, 53. — consilium. Tusc. III, 18, *propositio* huius vitae, et cogitatio. — *maior* syllogismi, Inv. I, 34, 35, 36.

Propositio, ὑπόθεσις, Off. I, 31; Off. III, 9; Or. III, 53; Brut. 9; Top. 21.

Propositus, v. *proponere*. — paratus. Verr. V, 13, mulier *proposita* omnibus.— expositus, ad Div. V, 16; Mil 21; Cluent. 55.

Propraetor, ad Div. VIII, 8; Phil. V, 17; Prov. Cons. 7.

Proprie, peculiariter, ad Div. IX, 15; Off I, 30; Or. II, 14, *proprie* dicere de unoquoque, h. e. uti cuique convenit. Sext. 16, *proprie* suscipere causam, h. e. tanquam nostra esset. Sic explica, Sext. 41, quis unquam tam *proprie* (sic leg. non *promte* cum Graevio) reip. causa? Att. V, 2, cetera universe mandavi, illud *proprie*, i. e. nominatim et separatim.

Proprietas, Top. 22 ; Partit. 12 ; Acad. II, 18.

Proprius, Rosc. A. 52; Or. II, 10; ad Div. IV, 15; Leg. II, 22; Q. fr. I,

Protegere, Tusc. IV, 22; Sull. 48.

Proterere, Her. IV, 43; Flacc. 22.

Proterrere. Caecin. 9, ferro *proterrui*: in fugam coniecl terrore ferri. Ex hoc loco habet Aquila Rom. de Figuris, sed misere corruptum. Legendum autem videtur *proterrui*, potius quam *perterrui*, ut habent edd. Atque iterum, c. 13, prohibitus, atque armis *proterritus*, non *perterritus*. Adde enim nunc locum fr. de Rep. I, 3, Themistoclem patria pulsum atque *proterritum*. vid. *perterrere*.

Protervitas, Coel. 12.

Protervus, Coel. 46; Phil. V, 12.

Protinus, deinceps, postea. Inv. II, 2, qui *protinus* ab hac disciplina sunt profecti.

Protrahere, Phil. I, 9.

Protrudere, Fat. 19; ad Div. X, 26.

Provehere, proprie, Inv. II, 51; de Div. I, 28; Phil. VIII, 3. — metaphorice, Ar. Resp. 20; Phil. XIII, 41; Rosc. C. 44.

Proverbium, Off. I, 10; ibid. II, 16; Verr. I, 46; Fin. II, 32.

Providens, Verr. V, 39; ad Div. III, 1.

Providenter, Nat. D. III, 40.

Providentia, praevisio, Inv. II, 53. — *providentia* divina, Nat. D. I, 8; II, 22; III, 39.

Providere, cavere. Phil. II, 5, multa vita excedens *providit*. Cf. Rabir. Post. 1; Q. fr. I, 4: sic est Att. X, 18. — consulere, Manil. 41; Mur. 2; de Div. II, 6; Rab. Post. 1; Q. fr. I, 4; Coel. 9; Nat. D. I, 2; ibid. II, 22; ad Div. I, 2.

Providus, Nat. D. II, 22, 54; de Div. II, 57; Leg. I, 7; Partit. 5.

Provincia, regio, Verr. IV, 1; Phil. I, 8; Prov. Cons. 7; Pis. 2, 16. — munus, Sull. 18; Coel. 26; Fin. I, 6.

Provinciales delectus. v. *delectus*. Q. fr. I, 7, 15; Att. VI, 2.

Provisio, Tusc. III, 14; Partit. 20; Or. 56; de Am. 21.

Provisus, Att. II, 1; Tusc. III, 15, 22.

Provocare, ad Div. I, 9; ibid. VII, 3; Phil. I, 9; Fin. I, 7; Att. XIV, 14; Fin. I, 3.

Provocatio ad populum iam a regibus fuit, de Rep. II, 31; quem totum locum, vide. Add. Leg. III, 3; Or. II, 48; Agr. II, 13.

Provocator, gladiator, qui componitur cum Samnite, ut videtur Lipsio, Saturn. II, 11; quanquam non satis sibi liquere fatetur. Sest. 64.

Proximare, N. D. II, 44.

Proxime, nuper, ad Div. VII, 3; Att. XI, 10; Nat. D. I, 44; ibid. III, 21. — prope, Verr. II, 3; Fin. III, 46; Cluent. 31; Rab. Post. 12; Off. II, 3; ad Div. XII, 13. (cum acc.) Mil. 22, *proxime* deos accessit. Att. I, 14, *proxime* Pompeium. Sic etiam Livius dixit, XXX, 10, et alibi. v. Drakenb. ad II, 41; XXI, 4; Muret. Var. Lect. XIX, 17. ad Div. IX, 13, *proxime* atque ille.

Proximus, nuperrimus, ad Div. I, 9; Cat. I, 4; de Am. 2; — insequens, Fio. II, 16; Manil. 19. — brevissimus, Off. II, 12. (cum acc.) ea Att. I, 9 (imo 14) profert Heins. ad Ovid. A. A. I, 139. Sed ibi est adverbium. — advocatus, adiutor ac minister actoris in iudicio. Verr. II, 44; V, 64, ubi v. Graev. — Verr. IV, 8, religioni suae.... *proximus* fuit, i. e. servans religionis.

Prudens, Leg. I, 16; Partit. 5; de Div. I, Cluent. 38; de Am. 2; Brut. 31, 68; Att. X, 11. ad Div. VI, 6, *prudens* et sciens.

Prudentia, Her. III, 2; Fin. IV, 4; V, 23; Inv. II, 53; Nat. D. III, 15;

Pullarius, qui pullos in cavea, auspiciorum causa, habet et curat, etc. Div. II, 34; ad Div. X, 12; Rull. II, 42.

Pullus, a, lum, Val. 12. — Verr. IV, 25, tunica *pulla*, est hominum tenuiorum. v. Lips. Elect. I, 13.

Pullus, i, Nat. D. II, 48; ibid. II, 3; de Div. II, 34; ad Div. IX, 18; Q. fr. I, 2.

Pulmentum, Tusc. V, 32.

Pulmo, Nat. D. II, 35; Tusc. I, 16; de Div. I, 39.

Pulpa, sensu obscoeno, ad Div. IX, 22.

Puls, de Div. II, 35.

Pulsare. N. D. I, 41, *pulsatur* atomorum incursione. v. *pellere*. ib. II, 23, ea vitia naturam vehementius *pulsant*, de Div. II, 58; Verr. II, 27.

Pulsatio, verberatio, Her. II, 26.

Pulsus, de visis. Div. II, 61, *pulsus* adventitius. Cf. c. 67.

Pulsus, a, sum, Or. III, 57; Nat. D. I, 4.

Pulverulentus, Nat. D. 24.

Pulvinar, lectus deo in templo positus, et ipsum templum. Arusp. R. 5, *pulvinaribus* stuprum intulit. Dom. 53, aram, et aediculam, et *pulvinar* dedicasset. Cf. Catil. III, 10. — epulum in *pulvinaribus*, Tusc. IV, 2.

Pulvinus, ad Div. IX, 18; Or. I, 8; Verr. I, 11.

Pulvis, proprie, Fragm. Inc. Inv. I, 30. — exercitationi opponitur, Or. I, 34; Brut. 9; Tusc. II, 15. — Tusc. V, 23, homo a *pulvere* et radio, est mathematicus, qui figuras in *pulvere* describit.

Punctum temporis, Flacc. 25; Acad. II, 26; Nat. D. I, 20, 24; Verr. I, 40; Phil. II, 10. — suffragium, quia ac. in comitiis suffragia singulorum puncta in tabulis notabantur. Planc. 22, nonnullas tribus *punctis* paene totidem tulerunt. Cf. Mur. 34; Tusc. II, 26. Hinc Or. II, 41, *puncta* argumentorum.

Pungere, Mil. 22. — de animo, Fin. IV, 3; Rosc. A. 2; Att. II, 16.

Punicanus, Mur. 36; Cf. Isidor. XX, 2, et Senec. Ep. 95.

Punire. Arusp. R. 8, domum a iudicibus *puniendam* putaret. Graev. post Fabrum, *muniendam*. Sed recta est vulgata. *Punire* domum est poenam repetere ob violatam domum. v. *poena*. Or. I, 51, *punire* dolorem suum. — *puniri* (active.), Mil. 13, cuius tu inimicissimum *punitus* es. Phil. VIII, 2, ut *puniretur* necem. v. et *poenire*.

Punitor, Mil. 12.

Pupilla, Nat. D. II, 57; Fragm. Inc.

Pupillus, Rosc. C. 6; Verr. I, 58.

Puppis de Sen. 6; de Div. I, 50; ad Div. IX, 13, sedebamus in *puppi*, h. e. regebamus rempublicam.

Popula, pro *pupilla*, Nat. D. II, 57.

Pure, Nat. D. I, 4; de Sen. 5; Opt. Gen. Or. 2.

Purgare, de Div. I, 10; Tusc. V, 23; Cat. I, 5. — excusare, ad Div. XII, 25.

Purgatio, Nat. D. III, 22; ad Div. XVI, 10. — excusatio, Sull. 13; Inv. I, 11.

Purpura. Or. 58; Cluent. 40. Sext. 8, *purpura* plebeia: quae et fusca dicitur; opponiturque ardenti, et quam Plinius, XXXVII, 19, felicem appellat, cuius color similis est amethysto Indicae.

Purpurascere, Acad. 4, Fragm. Ap. Non.

Purpuratus, Cat. IV, 6, aulicus: sic est Tusc. I, 47.

Purpureus, de Div. I, 32; ibid. II, 46; Acad. II, 33.

Purus, sensu proprio, de Sen. 17; Nat. D. II, 13; Verr. IV, 22; de Div.

Q

modo propria, sed simul etiam de rapinis proscriptionum capiendum esse. In quam sententiam me impellebat locus in Sueton. Neron. 16: »Vetiti *quadrigariorum* lusus, quibus inveterata licentia passim vagantibus, fallere ac furari per iocum ius erat » Quem locum, in quo explicando aut emendando frustra desudarunt viri docti, sic explicari putabam posse: *quadrigariis*, post certamen et victoriam invaluisse, ut liceret, per urbem vagari, praemiola petere, atque per iocum, si quid possent, auferre, eaque licentia eos deinde esse abusos.

Quadrigulae, Fat. 3.

Quadriiugus, Tusc. I, 44.

Quadrimus, ad Div. XVI, 22.

Quadringenarius. Att. VI, 1, *quadringenariae* cohortes, dicuntur, quae *quadringentos* milites habent.

Quadringenti, de Div. II, 21.

Quadripartitus, Tusc I, 28.

Quadriremis, Verr. V, 33.

Quadrum. Or. 61, sententias redigere in *quadrum*, h. e. numerosis periodis complecti. Cf. ib. 70.

Quadrupes, Nat. D. II, 60; Or. II, 16; Parad. I, 4.

Quadruplator, delator, calumniator. Nomen inde ductum, quidam existimant, quod quartam partem eius pecuniae accipiebat, de qua delatio erat, aut multae, quae damnato irrogabatur: alii aliunde. in Caecil. 7, ubi v. Ascon. Verr. II, 7, 8, *quadruplatorum* deterrimus. Iidem dicuntur c. 9, calumniatores. Add. Gronov. de Sest. p. 271.

Quadruplus. Verr. III, 13; Tull. 2, fragm. nov. iudicium in *quadruplum*. v. Vlpian. Digest. IV, 2, 14.

Quaerere, vocabulum philosophorum; quaestionem ponere. Nam solebant ita postulare materiam disserendi: num quis quid *quaerit?* Or. I, 22. — de quaestione per tormenta. Rosc. A. 41, *quaerere* de aliquo. ib. *quaerere* in aliquem. — de quaestione rei capitalis. Act. I, in Verr. 8, *quaerere* de repetundis. — deliberare, excogitare. Phil. 9, 1, honores *quaerere* alicui. — lucrari. Cluent. 26, iamdiu nihil *quaesierat*. Cf. Rab. Post. 14.—desiderare. Verr. III, 18, *quaerere* multitudinem iugerum. — postulare, opus habere. Verr. I, 10, quod oratoris eloquentiam *quaereret*. Cf. Verr. V, 27. — formula, si *quaeris*, vel *quaeritis*, eleganter dicitur pro, ut verum dicam, ut Or. II, 62.

Quaesitor, est praetor, qui quaestioni capitali praeest. Act. I in Verr. 10; Catil. IV, 5; Rosc. A. 30; Q. fr. III, 3; Vat. 14; Sull. 8, De iis v. Sigon. de Iudic. II, 4. Adde supra dicta in *praetor*.

Quaesitum, Parad. VI, 2.

Quaeso, obsecro, Att. XV, 18; ad Div. XI, 13. — quaero, Att. II, 10; ibid. XI, 15.

Quaestio, in rhetoricis quid sit? Inv. I, 6; Or. II, 19.—materia omnis, de qua quaeritur. Or. 40, sustinere *quaestionem* tantam non possim. Att. XIII, 19, omnis academica *quaestio* — cogitatio occupata in re aliqua, doctrina, etc. Or. III, 23, ipsa tractatio (ut philosophiae), et *quaestio* quotidie ex se gignit aliquid. Tusc. I, 11, *quaestio* animorum, i. e. de animis hominum.—tormenta ad veritatem exquirendam adhibita. Rosc. A. 41, in *quaestionem* dari. Sic et Cluent. 64, ubi et est in *quaestionem* ferre, pro offerre, ut servum. Hinc etiam de iis dicitur, quae tormentis expressa sunt. Cluent. 65, tabellae *quaestionis*. ib. 66, *quaestio* ficta. it. de advocatis, quibus praesentibus *quaestio* habita est. Cluent 63, *quaestio* dimissa est: quod eodem modo dicitur, ut

14; Att. II, 9. — qui quaestum facit, Parad. VI, 3.

Quaestura, quid sit? Act. I in Verr. 4; Mur. 8; Sext. 16; Vatin. 5.

Quaestus, de foenore. Pis. 35, in *quaestu* relinquere pecuniam. Cf. Manil. 13. — Cluent. 26, 36, *quaestus* forensis et iudiciarius: de pecunia ob iudicandum contra leges accepta. Add. Off. I, 42; Tusc. V, 3; Verr. II, 3, 12.

Qualis, Inv. I, 9; Tusc. I, 25; Acad. II, 26; Leg. I, 8.

Qualiscumque, Leg. III, 14; Or. 37; Att. XIV, 14.

Qualitas, Gr. ποιότης, de qua v. Ind. Graecus; Acad. I, 7; N. D. II, 37.

Quam, valde. Att. X, 10, tuum consilium *quam* verum est. ibid. XIV, 8, *quam* severe. Q. fr. II, 6, sane *quam* refrixit. ad Att. I, 11, mire *quam* delectat. — (post comparativ.) ibid. VII, 21, literae antiquiores, *quam* ruere coepit. IX, 9, superiorem, *quam* hunc. Add. Q. fr. III, 4; Or. II, 5, 37; Acad. II, 3; Tusc. I, 7; Tusc. V, 40; Att. IX, 4; Att. XIII, 21; Att. VIII, 11; ad Div. XVI, 21; ad Div. XI, 19; ad Div VI, 22; Nat. D. I, 18; Fin. II, 6; de Sen. 4; Verr. II, 29; ibid. III, 88; Att. X, 10.

Quamdiu, Off. I, 1; Catil, 1; de Rep IV.

Quamvis, valde. Rosc. Am. 32. *quamvis* diu dicere. Cf. Tusc. I, 21. — quanquam, Att. XVI, 7; Rosc. A. 8. — quantumvis, Nat. D. II, 1.

Quando, Or. I, 22; de Sen. 11; Fin. V, 20, 23.

Quandoque, aliquando. ad Div. VI, 19, quoad ille *quandoque* veniat.

Quanquam, Or. II, 47; ad Div. XV, 16; Rosc. A. 20; Tusc. V, 33.

Quantulum, Caecil. 17; Agr. II, 25.

Quantuluscumque, Or. I, 30; ibid. II, 23.

Quantum, pro quamdiu, Att. VI, 5, si lectio sana est; Nat. D. III, 6; ad Div. X, 3.

Quantus, ad Div. XII, 7; Or. II, 12; Mil. 14; Verr. V, 43; Brut. 73; Fin. V, 6; Att. XII, 29; Quint. fr. I, 2; de Amic. 20.

Quare, ad Div. XIII, 71; Or. I, 16; Rosc. A. 14.

Quartana, Nat. D. III, 10; ad Div. XVI, 11.

Quasi, tanquam, Tusc. III, 6; Or. I, 39. — fere, circa. Act. I in Verr. 8, *quasi* decem fisci. Cf. Or. 13. — de Sen. 19, sibi respondent *quasi* — *sic*. Ita et alii, ut Sueton. Tib. 50.

Quassatus, Sext. 34; Marcel. 8.

Quassus (subst.), Tusc. II, 21.

Quatefacere, Ep. ad Brut. 10.

Quatenus, Or. 22; de Am. 11; ad Div. IV, 4; Off. III, 3, 17.

Quatere, Tusc. III, 6.

Quaternus, Att. V, 21; ibid. VI, 2.

Quatuorviratus, ad Div. X, 32.

Quatuorviri, Cluent. 8, magistratus municipales, qui a numero solebant appellari: de his v. Manut. ad epist. ad Div. XIII, 76, ubi est colonici magistratus nomen. Cf. ad X, 32, et Bimardum in epist. ad Maffeum, t. I, p. 115, Inscript. Murat. ubi contra Sucietum disputat, qui *quatuorviros* in praefecturis fuisse statuit.

Quemadmodum, quomodo, Fin. II, 26. — sicut, Arch. 2; Mur. 24.

Queo, Att. VI, 4.

Quercus, Att. II, 4; Leg. I, 1; de Div. II, 47; Att. XIII, 28.

Querela frontis tuae, Pis. 1; de fronte tua. Sic ad Div. II, 16, *querela* temporum, et *querelae* cum Deiotaro, Deiot. c. 3. Add. Att. VII, 8; ad Div. X, 28; Q. fr. I, 1; III, 8.

Queri, Tusc. V, 5; Flacc. 24; de Am. 20; Att. IX, 14; de Div. II, 39;

Quo, ad Div. IV, 3; ibid. VI, 4; ad Div. X, 12; Ibid. VII, 23; Verr. II, 25; Or. II, 75; Rosc. C. 11.

Quoad, Off. I, 1; Arch. 1; Cat. III, 7; Agr. I, 2; ibid. III, 4; Att. XI, 12; ad Div. V, 8; ibid. IV, 3; Tusc. IV, 38; Q fr. I, 13.

Quocirca, quamobrem, de Div. I, 41.

Quod, quoad, quantum. Dom. 13, *quod* in te est. Rosc. A. 34, *quod* salva fide, etc. Attic. XII, 48, *quod* licebit: ubi v. Graev. ad Div. I, 1, *quod* commodo rem facere possis. De quo loco, et usu huius particulae, v. Gron. ad Liv. XXVI, 32. — ab initio periodi saepe ponitur pro: in quo, in qua re, ad id quod attinet: uti etiam in illo *quod si*. Sed semper refertur ad antecedens aliquid, et transitioni servit. Verr. I, 46, *quod* vos oblitos esse non arbitror, quae multitudo, etc. ib. IV, 56, *quod* tamen nemo suspicari debet, tam esse me cupidum, etc. Caecin. 25, *quod* vobis venire in mentem profecto necesse est; nihil esse, etc. Coel. 32, *quod* quum vobis huius adolescentiam proposueritis. Nat. D. II, 9, *quod* quidem Cleanthes docet.... quanta vis insit, etc. Manutius ad Div. VIII, 14, in his *quod* putat dici pro *sed*; I. Fr. Gronov. ad Liv. XXXVIII, 9, *quod* πλεονάζειν, et sic alii. Nobiscum facit Perizon. ad Sanct. Minerv. IV, 5, 9. Add. quos laudat Burm. ad Virg. Aen. II, 141, et Drakenb. ad Liv. XXXII, 37; XLI, 10.—pro *ut* dici putat Pearcius, Orat. II, 1; sed locus ille est sine dubio corruptus, et ceteris locis allatis nil conficitur.

Quomodo, qua ratione, Or. II, 38; Pet. Cons. 2; Att. XIII, 2; de Am. 9; Verr. III, 29; Rosc. A. 3. Rosc. A. 14. — pro quocumque modo; ad Div. V, 20, *quomodo* potuissem, te convenissem.

Quomodocumque, ad Div. XIV, 24.

Quondam, Man. 9; Inv. I, 1; Rosc. A. 53; Flacc. 42; Att. X, 4.

Quoniam. Verr. I, 9, non *quoniam* hoc sit necesse, pro, non quo h. s. n.

Quoquoversus, Phil. IX, 7.

Quorsum, Tusc. I, 25; Nat. D. III, 23; Att. II, 21; Ibid. III, 24.

Quot, Att. IV, 8, Acad. II, 13.

Quotenus. Att. XII, 33, nescio *quotenorum* iugerum.

Quotidianus, vulgaris. Orat. I, 23, loquacitas *quotidiana*. — Caecin. 32, vis *quotidiana*. v. *vis*. ib. 31, interdictum *quotidianum*; quod est de vi *quotidiana*.

Quotidie, Att. V, 7.

Quotus, Verr. III, 94; Her. III, 17; Or. III, 50; Tusc. II, 4.

Quousque, Catil. I, 1; Att. XV, 23.

R

Rabere, furere, Div. I, 31.

Rabide, Tusc. V, 6.

Rabidus Her. IV, 49; Arat. Fragm.

Rabies, Tusc. IV, 23, 24.

Rabiose, Tusc. IV, 22.

Rabiosulus, ad Div. VII, 16.

Rabiosus, Tusc. IX, 22.

Rabula, Or. 17; Brut. 48; Or. I, 46.

Radians, Arat. Fragm. Or. 45.

Radiatus, de Div. I, 22; Or. III, 40.

Radicitus, Nat. D. I, 43.

Radicula, de Div. II, 66.

Radius, Fin. V, 24; Tusc. V, 23.

Radix, de plantis, Fin. V, 11; Verr. V, 33. — Pars infima montium, Agr. II, 25. — metaphorice, Off. II, 12; Phil. IV, 5; Coel. 6, nisi vitiorum immanitas quibusdam facilitatis et patientiae *radicibus* niteretur. Att. X, 11, haec suas *radices* habet, i. e. suapte natura talis est. — ad Div. VI, 6,

eius ratio non habeatur. Nat. D. III, 29, levitates comicae parumne in *ratione* versantur: h. e. adhibent *rationem*, Verr. I, 23, est aliqua rei *ratio*. ibid. *rationem* reddere de aliquo. Verr. V, 24, *rationem* referre alicui: ubi Graevius corrigit *rationes*. — *rationem* habere rei. Mil. 35; Off. I, 33; II, 44; ad Div. III, 5. — eum aliquo. Coel. 20; Att. I, 3; de Sen. 45, II, 3.

Ratiocinari, argumentari. Inv. II, 20, 34, 39; Phil. II, 22. — calculos ponere, computare, de Rep. V, 3, ex Nonio, IX, 5. Sic Tuscul. I, 2.

Ratiocinatio, in oratione argumentatio. Iov. 34; ibid. II, 5, 50; Her. I, 43. — figura sententiarum, Her. IV, 46.

Ratiociuativum genus, Invent. I, 43.

Rationalis, Her. I, 43; Her. II, 42; Inv. II, 50.

Ratis, Verr. V, 2; Tusc. I, 30; Att. IX, 12.

Ratiuncula, Tusc. IV, 49.

Ratus, certus. Top. 44, *rata* conclusio. Fin. II, 7, δόξας maxime *ratas*. Add. Nat. D. II, 37, 38; de Rep. IV, 5; Balb. 24; Prov. Cous. 49; Acad. II, 9; Caecin. 26; Flacc. 37. — Tusc. I, 39, pro *rata* parte, pro quo et dicitur pro portione.

Raucus, Or. I, 61. — metaphorice, ad Div. IX, 2.

Rauduscułum, Att. IV, 8; VI, 8; VII, 2; XIV, 14, est paullulum pecuniae. Proprie, est particula aeris, pondere libellae, s. assis; unde iis temporibus, quibus aere rudi utebantor, assis locum obtinuit. Salmas. Mod. usur. p. 26. Val. Max. V, 6, 3, olim aera *raudera* dicebantur: ubi v. Pigh. et reliquos intt.

Reapse, re ipsa, de Rep. I, 2; II, 39. v. Senec. ep. 408.

Rebellio. pr. Scaur. 10, fragm. nov. moltis Carthaginiensium *rebellionibus*. Verbum in Cicerone novum. Neque habet *rebellis*.

Recalescere, Nat. D. II, 40.

Recedere, proprie, Phil. VIII, 7; Rosc. Am. 39. — metaphorice, Tusc. IV, 47. — *recedere* a vita i. e. suapte voluntate mori. — *recedere* ab edicto, Att. VI, 1. Caecin. XIII, 21. Off. I, 42. — Quint. 44, *recedit* res ab eo, h. e. alium possessorem nanciscitur. ad Div. VIII, 14, coniunctio non ad occultam *recedit* obtrectationem, sed ad bellum se erumpit.

Recens. de Sen. 20; Muren. 7; ad Div. XI, 24. — res *recens* nova, i. e. *recens* quae nuper fuerit, *nova* quae nunquam antea. — Her. II, 7, *recentior* in dolore. Acad. I, 4, *recentissima*.

Recensere, Att. XVI, 1.

Recensio, est censorum, Mil. 27.

Receptaculum, Nat. D. II, 54; Tusc. I, 22; Tusc. V, 40; Pis. 5; Verr. V, 23; Rull. II, 33.

Receptator locus, Mil. 49.

Receptrix, Verr. V, 62.

Receptum. Verr. V, 53, promisso nostro ac *recepto*.

Receptus (subst.), refugium, ad Div. X, 14; Att. VIII, 49. — revocatio militum a dimicatione. Phil. XII, 7; XIII, 7. — metaphorice hoc sensu, Tusc. III, 45.

Receptus, Or. II, 24, quomodo differat a *susceptus*, v. in *recipere*.

Recessus, regressio, Nat. D. II, 42; de Div. II, 45; Or. III, 45. — latebra. Att. XII, 25; Marcell. 7. Tusc. IV, 7, *recessum* animi et fugam efficit metus. ad Div. IX, 44, tum accessus ad causam, tum *recessus*.

Recidere, propric. de Div. I, 54. — ad aliquid *recidere*. Sull. 32; Sext. 69; Rosc. Am. 29; Phil. VII, 8; Att. IV,

Recordatio, Brut. 76; de Sen. 3; Or. I, 2; Prov. Cons. 12; Fin. I, 17; Att. XII, 19; ad Div. V, 13.

Recreare, consules. Nat. D. II, 4.— corpus. Inv. II, 51; Att. II, 23. — animum. Planc. 1; Att. VII, 22; Cat. III, 1; Verr. V, 62. — pace *recreare*, Prov. Cons. 2; Q fr. I, 1; ad Div. VI, 10; Rosc. Am. 47.

Recrudescere, ad Div. IV, 6:

Recta, scil. via. Off. III, 20; Cat. I, 9.

Recte. Verr. III, 98, *recte* vendere, h. e. bono pretio. Fin. I, 6, *recte* ferri, de motu perpendiculari, pro recta ferri. Top. 4, *recte* accipere, i. e. iure, legibus, ut emtione, testamento. Add. Att. IX, 19; Phil. III, 15; de Div. II, 17.

Rectio. Fin. IV, 22, *rectiones* rerumpubl. Add. Fin. V, 4.

Rector, de Div. I, 14; Or. I, 48; de Rep. IV, 2; Fin. IV, 3; Nat. D. II, 36.

Rectus, proprie. Tusc. I, 17; Fin. III, 16; de Vniv. 8. Rabir. Post. 17; *rectis* oculis orbem intueri: i. e. sine pudore ac dolore, quo exsules solent, et foro eiecti. De hac loquendi forma. v. Bentlei. ad Horat. Carm. I, 3. — Iustus, aequus, ad Div. V, 19; Att. XIII, 20; Her. III, 2; Parad. III, 1; Or. III, 50. — Brut. 75, Caesaris commentarii nudi sunt et *recti*. *Rectum* dicitur de subtili et eleganti genere orationis, in quo hoc tantum spectatur, ut nil vitii insit. v. Gronov. ad Sen. ep. 100.

Recubare, Or. III, 17.

Recumbere, Or. II, 71.

Recuperare, Muren. 23; Rosc. Am. 49; Phil. II, 41; Verr. III, 14; Or. III, 28; Att. I, 9; ibid. IX, 8; ibid. XV, 13.

Recuperator, est iudex in causa privata, ad quem de re pecuniaria, aut possessione qualibet, certatur. In Caec. 17; Caecin. 1, et ibi Hotomannus. Adde nunc pr. Tull. 1, 2 sq. Quod autem contra hanc definitionem affert Hotomannus, *recuperatores* etiam de iniuriis cognovisse; non tam de facto, quam de aestimatione iniuriae pecuniaria iudicabant. Sic ap. Tacit. Ann. I, 74, absoluto iudicio de repetundis, ad *recuperatores* itum: ubi v. Gron.; v. et Salmas. Mod. usur. pag. 794, et Budaeus ad Pandect. p. 376. Fuisse autem e centumviris *recuperatores*, inde patet, quod quae causae apud *recuperatores* actae sunt, apud Ciceronem, Or. I, 38, centumvirales dicuntur. Itaque iudices provinciales, qui *recuperatores* dicuntur, ut Verr. III, 13, 59, iudicant ea, quae Romae centumviri, ut bene monet Nordkerk. de lege Petron. §. 18.

Recuperatorium iudicium, Verr. III, 11.

Recurrere, Mil. 10; Att. II, 12; ibid. XV, 6; Leg. I, 23. — de motu siderum, Hortens. Fragm. Nat. D. II, 19.

Recusare. Att. XV, 1; Planc 2; Offic. III, 23, *recusavit*, ne diceret, pro *recusavit* dicere. Caecin. 28, 29, est verbum iuris.

Recusatio. Phil. VIII, 4; Cluent. 33; Inv. I, 5, opponitur petitioni iudiciali.

Redamare, de Am. 14.

Redarguere. Cluent. 23; Nat. D. III, 36; Tusc. II, 2.

Reddere. Att. XIII, 13; ibid. IV, 3; Q. fr. I, 1, 7; Fin. II, 18; Or. 48; Vatin. 3.— relinquere, cedere, Verr. II, 37; item Sull. 30, non modo nihil mihi assumo, sed etiam *reddo* ac remitto.

Redemtio. Act. I in Verr. 6, *redemtio* iudicii. Pis. 36, *redemtiones* reorum, sunt corruptiones iudicum, quas quis pro pecunia auscepit: et

restitutio in regnum. Exsules *reducti* pluribus locis apud Ciceronem occurrunt. Patricii et Manutii interpretationem recte Graevius reiicit. Non enim quadrat.

Redundans, Brut. 13; ibid. 91; Or. II, 21.

Redundantia. Orat. 30, ipsa illa pro Roscio iuvenilis *redundantia*, h. e. nimia sententiarum, acuminum, ornamentorumque omnium copia, quae et luxuria dicitur.

Redundare, proprie, Nat. D. II, 45; de Div. II, 32; Cat. III, 10; Verr. IV, 11. — de magna multitudine, Pis. 11; Or. II, 54. — de re nimia, Tusc. IV, 10; Nat. D. I, 35; Or. II, 19; ibid. 59; Lig. 5; Parad. VI, 3; Cat. I, 12; Mur. 39. Orat. III, 4, ornatus *redundat*. v. *redundantia*. Balb. 25, ut aliqui sermones.... *redundarent*: h. e. commemorarentur, proferrentur. vel in causa aliquam vim haberent. — Rab. Post. 5, ex ea causa *redundat* reus, i. e. in ea causa repertus est reus, per societatem facinoris, ut propterea in iudicium vocetur.

Reduvia, est particula cutis, quae circa ungues digitorum se resolvit: deinde proverbio de re parva et levi dicitur. Rosc. Am. 44, *reduviam* curare.

Redux, Mil. 37.

Refellere, Tusc. II, 2; Fin. II, 25; Lig. 3.

Refercire, implere. Tusc. II, 2, libris omnia *refercerunt*. Rabir. Post. 14, aures *refersit* istis sermonibus.— comprimere, coarctare. Orat. I, 35, ut Crassus haec, quae coarctavit, et peranguste *refersit* in oratione sua, dilatet nobis.

Referre, respondere. Caecin. 29, ego tibi *refero*. Quint. 13, quid a nobis *refertur*? ubi v. Graevius. — instaurare. Flacc. 1, *referre* Valeriae gentis laudem. in Caecil. 21, *referre* institutum. ibid. consuetudo repetita ac *relata*. Dom. 29, sacramentum *referre*, i. e. iterum ad iudices deferre. — reddere. Verr. III, 96, *referre* iudicia ad equestrem ordinem. — in rationibus saepe dicitur elliptice, pro *referre* in tabulas rationum. Flacc. 19, operi publico *referunt*: h. e. pecuniam in rationes *referunt*, tanquam consumtam in opere aliquo publico. — item de SCtis, pro *referre* in tabulas publicas, tabularium, quod erat ad aerarium. ad Div. XII, 1, SCta *referuntur*. Cf. Rosc. Com. 1; Phil V, 4. De rationibus, quum ad aerarium deponuntur, Verr. I, 30; III, 71. Item de aliis rebus, quarum memoria literis publicis mandatur. Sull. 14, me aliter, ac dictum est, in tabulas publicas retulisse. ib. qui bis hominibus ad vere *referendum* fidem defuisse putet. — recedere. Nat. D. III, 14, quum se sol *referat*. — *referre* dicitur etiam ad aliquem, qui ei aliquid deliberandum, examinandum, iudicandum, decernendum, iubendumve proponit. Tuscul. I, 16, ad oculos omnia *referre*. Phil. II, 6, ecquid ad eum de rep. *retulisti*? Quint. 16, ad se ipsum aliquid *referre*. Catil. I, 8, *referre* ad senatum. Manil. 19, Cicero praetor dicit, se ad senatum *relaturum* de re aliqua, quod erat consulum. Est autem de egressione relationis intelligendum, ut vidit Graevius: quum senatores ius haberent non solum sententiam dicendi de eo, de quo interrogati essent, sed etiam de alia re, de qua relatum a coss. non esset. — Cluent. 49, *referre* ad populum: pro quo Graevius *perferre* mavult; male, mea sententia. Nam primo exempla allata huc non quadrant; deinde ex analogia linguae *referre* ad populum aeque dici potest, ac ferre; tertio sic

est etiam Dom. 19, quid si etiam pluribus de rebus uno sortitu *retulisti?* quam locum Graevius intactum reliquit. Manutius tamen hic quoque malebat *tulisti*. Formulae in SCtis, ut ad Div. VIII, 8, ad senatum populumque *referre*, nihil huc prosunt, quia per σύλληψιν de utroque *referre* dici potest. Sed aliunde firmari ea forma potest, ut se tueri utcumque possit. Dukerus ad Liv. VIII, 37, e Valerio Max. affert (IX, 10, 11), M. Flavius ad populum de Tusculanis *retulit*: ubi tamen Perizonius malebat *tulit*. Sed *retulit* est tamen etiam apud Florum, III, 21, 9. Livius, XXXII, 20, quum *referant* magistratus: intell. ad concilium. ibid. 22, *relaturos* se de societate, int. ad concionem. In quibusdam talibus *referre* positum videri potest pro *deferre*: cuius generis ipsius exempla sunt apud Liv. XXXIX, 44, in omnibus libris. Add. XXXVII, 57, XLIV, 4, et ibi Drakanb. Refer huc, quae idem Graevius dixit pro defendenda formula, *ferre* sententiam, ubi de senatoribus sermo est. Verr. II, 3. — Quir. p. R. 10, sententiam simpliciter *referre*. Merito dubitant de hac scriptura viri docti, et aut *ferre*, ut Hotom. et Graev. aut *efferre*, ut Manut. scribendum censent. — Dom. 29, rem iudicatam *referre*, sc. in iudicium, ut de ea iterum iudicetur. — Nat. D. I, 12, *referre* in numero deorum. — Verr. I, 7, vestra dignitas mihi fructum diligentiae. *refert*.

Refert, interest, Att. XIV, 1; Q. fr. I, 1; Or. III, 55; ad Div. V, 20; de Div. II, 31, 47; Phil. II, 12.

Refertus, Verr. IV, 57; Manil. 8; Tusc. V, 7; Pis. 5. — copiosus, abundans rebus bonis. Mur. 9, *referta* Asia et delicata. de Rep. II, 24, Suessam Pometiam, urbem opulentam *refertamque*. — (cum genit.). Font. 4, *referta* negotiatorum provincia. Cf. Planc. 41; Att. VIII, 1.

Refervere, fervere. Rosc. Com. 6, *refervens* crimen.

Refervescere, defervescere. Brut. 91. contentio nimia vocis conciderat, at quasi *referverat* oratio.

Reficere, sanare. Att. VII, 3, Tironis *reficiendi* spes. — restituere. Sext. 6, *reficere* salutem communem. — Planc. 18, ne *reficere* necessariis suis suam tribum possint. Si Cicero ita scripsit, sensus est is, quem Manutius tribuit: conficere tribum suam necessariis, qui antea suam nobis confecerant, nisi vero ipsum *reficere* est conficere: ut in illo, Verr. III, 50, infra, quanquam nec ibi est simpliciter conficere. Sed vix dubito, quin verum sit, quod ex Erfurt. cod. reposuit Graevius, *conficere*. — Varr. III, 50, villico delectetur, quod tanto sibi plus mercedis ex fundo *refectum* sit. Paradox. VI, 1, antequam sibi ex tuis possessionibus tantum *reficiatur*. In quibus *reficere* esse videtur pro conficere, quod de eadem re dicitur, ut et efficere. Sed est, ut vere dicam, *reficere* nihil aliud in his quidem locis, nisi conficere pecuniam ex aliqua re, in qua pecuniam tuam collocaris, ut non tam accipias, quam recipias pecuniam. Sic plane est ap. Varron. R. R. I, 2, 8, *reficere* sumtum et impensam: ubi forte in sequentibus *sumtus* pro *fructus* rescribendum. Sunt tamen alii loci, in quibus simpliciter est conficere. v. Gronovium. ad Liv. XXXV, 1.

Refigere, de legum, vel decretorum tabulis. Notis iam locis, ad Div. XII, 1; Philipp. XII, 6; XIII, 3: adde nunc Fr. orat. de aere alieno Mil. ni, quas haberet in vestibulo tabulas, *refigeret*.

Reflare, proprie, Att. VI, 7. — metaphorice, Off II, 6; Tusc. I, 49.

Reflatus. Att. XII, 2, neves 50 delatas in Vticam *reflatu* hoc.

Reflectere, Sull. 16; Or. I, 12.

Reformidare, Tusc. I, 45; V, 30; Phil. XIV, 2; Rosc. A. 30.

Reformidatio, Partit. 4.

Refractariolus, contentiosus, Att. II, 1.

Refragari, Phil. XI, 9; Mur. 23.

Refrenare Verr. III, 57, quum animum.. conscientia sceleris *refrenaret*. Phil. XI, 2, a reditu *refrenavit*, i. e. cohibuit. Add. Coel. 31; Parad. V, 1; de Div. II, 2.

Refricare, renovare. ad Div. V, 17, *refricara* desiderium. Pis. 33, praeterita fata reipubl *refricabis*. ad. Att. X, 17. crebro *refricat* lippitudo; int. ss. Sull. 5, animum *refricat* memoria. Add. Att. V, 15; Flacc. 23; Or. II, 48. — neutrali forma, Att. X, 19.

Refrigerara, Rosc. A. 6; Nat. D. I, 40; ibid. II, 9, 46; ad Div. V, 10; de Sen. 16. — metaphorice, Act. I in Verr. 10; ad Div. III, 8.

Refrigeratio, de Sen. 14.

Refrigeratus, remissus. Act. I in Verr. 10, defessa et *refrigerata* accusatio. ad Div. III, 8, *refrigerato* lavissimo sermone hominum.

Refrigescere, non amplius agi, omitti. Q. fr. II, 6, quod de Pompeio Caninius agit, sane quam *refrixit*. ad Div. XV, 17, verentem, ne hasta *refrixisset*. — Planc. 25, *refrixit* crimen: h. e. non ita, ut ente, iactatur, augetur, magnum putatur. Opponitur, calere. — contemni. Div. II, 41, ceteris in locis sortes *refrixerunt*. — de candidatis dicitur, quum spem potiundi honoris amittunt. Attic. IV, 18, Memmius autem, diremta coitione, invito Calvino *refrixerat*. Q. fr. III, 2, Scaurus *refrixit*.

Refringere, Mur. 8.

Refugere. Or. I, 22, ma semper a genere hoc sermonis *refugisse*. Tusc. III, 21 *refugera* oculi: sic est, Nat. D. II, 47; Fin. V, 2; Tusc. III, 12. — vitare Caecin. 8; ad Div. X, 31; Att. I, 1. — *refugit* animus dicere, ad Div. VI, 7. — confugere, Deiot. 11.

Refugium, Off. II, 8.

Refulgere, Nat. D. II, 44.

Refundere, Nat. D. II, 46.

Refutare, reprimara, coërcere. Prov. Cons. 13, *refutara* bello nationes. Ar. R. 4, *refutare* conatum alicuius. ad Div. I, 9, *refutara* alicuius cupiditatem. Tusc. II, 23, in primis *refutetur* ae reiiciatur clamor Philoctetaeus. Rabir. Post. 16, quam bonitatem non modo non aspernari ae *refutare*, sed complecti etiam, at augera debetis.—refellare, Or. II, 10, 9; Sull. 8; Man. 17.

Refutatio, Top. 25.

Regalis, Ar. R. 13, 23; Brut. 14; Leg. III, 7; de Div. I, 40; Off. I, 12.

Regere, gubernare, Q. fr. I, 14; Off. I, 26; Att. XVI, 2; Fin. III, 19; Mur. 10; Leg. I, 21.—accommodare. Coel. 6, versare suam naturam et *regere* ad tempus, atque huc et illuc torquere ac flectere. Reliqua verba ostendunt, τὸ *tegere* Graevii non quadrare. Confer etiam Drakenb. ad Sil. II, 382.

Regerere, oratione opponere, ad Div. XV, 19.

Regia, regis domus, Fin. III, 16.— *regia* olim Anci Marcii sedes, Mil. 14; Att X, 3.

Regie, Verr. VII, 48.

Regifice, Tusc. III, 19; ex Ennio.

Regina, proprie, Att. XIV, 8, 20; XV, 15. — metaphorice, Or. II, 44; Off. III, 6.

Regio, proprie, Nat. D. I, 10, 20; Manil. 18; Fin. II, 31; Leg. II, 8; de

relevare, Acad. II, 17; Nat. D. II, 54, 65.

Relaxatio, Or. II, 6; Fin. II, 29.

Relegare, Sext. 13; Off. III, 31; Rosc. A. 15; Att. II, 11.

Relegatio, Rosc. A. 15.

Relegere, Nat. D. II, 28.

Relevare, Cat. I, 13; ibid. II, 3; Flacc. 17; Q. fr. I, 4; Inv. I, 7; Att. I, 13; ibid. III, 10.

Relictio reip. Att. XVI, 7.

Religare, proprie, Inv. II, 15; Tusc. I, 44.—metaphorice sumptum, Tusc. III, 17.

Religio, definitio *religionis* adversus Deum est, Inv. II, 2. — sacra, genus sacrorum. Dom. 41, *religiones* suscipere, est sacra nova instituere, sive sacrum aliquid efficere. ib. 47, dare huic *religioni* (sc. huic modo sacrandarum aedium privatarum) aditum. Cf. Phil. I, 6. — sanctitas loci. Dom. 39, inferre *religionem*.... eripere *religionem*. — res omnis, quae ad *religionem* pertinet. Sic, Verr. II, 51, lex de *religione*, est de sacerdotio. Item *religiones* dicuntur de auspiciis, prodigiis, etc. quae dubitationem agendi afferunt, aut impediunt aliquid. Dom. 54, quum eius dedicationem fictis *religionibus* impedirent. ad Div. X, 12, oblata Cornuto *religio* est, admonitu pullariorum. Cf. Agrar. I, 2. — culpa quae contrahitur, si religiones violantur. Nat. D. II, 4, *religio* baeret in republica. Caecin. 34, *religione* solvi. — superstitio. Div. II, 54, *religiones* suscipere. ibid. *religiones* deponere. Dom. 49, homo *religionibus* deditus. — obligatio quaedam ad aliquid omittendum, cuius respectu rebus veluti sanctitas inest, propter quam eas violare nefas est; unde et pro dubitatione, scrupulo, etc. in rebus agendis. Verr. I, 15, si nullam *religionem* sors habet. in Caecil. 14, *religio* sortis. Verr. III, 58, *religio* societatis. Rosc. A. 24, magnam *religionem* possidet paternus sanguis. Inv. II, 30, foedus summae *religionis*. Att. XII, 36, posteritas habet *religionem*. Catil. III, 6, ut, quae *religio* C. Mario non fuerat, ea nos *religione* in privato P. Lentulo puniendo liberaremur. Cf. n. 3. Nat. D. II, 4, rem in *religionem* venisse populo. v. Gron. ad Liv. X, 37. — summa in quacumque re diligentia, ne quid minus recte fiat. ad Div. XI, 29, *religio* in consilio dando. Caecin. 2, iudicandi mora et *religio*. Or. 8, eorum *religioni* (qui sc. nihil nisi rectissima probabant) quom serviret orator. Brut. 82, *religio* oratoris. ibid. *religio* nimia. — difficultas, obiectio. Or. 11, hac ego *religione* non sum ab hoc conatu repulsus.

Religiose, ad Div. XIII, 17.

Religiosus, de hominibus, Nat. D. II, 28; Verr. IV, 3; Caecin. 10; Flacc. IX, 10; Fin. II, 7. — de rebus, Rab. Perd. 3; Planc. 35; Manil. 22; Dom. 48, dedicatio est *religiosa*; h. e. *religionem* affert, sacrum aliquid efficit. Att. IX, 5, *religiosus* dies. ad Div. I, 7, homines *religiosi*, h. e. aut superstitiosi, aut nomine religionis abutentes. Or. 9, aures teretes et *religiosae*, h. e. nihil nisi perfecta probantes. Brut. 11, auctor rerum romanarum *religiosissimus*.

Relinquere, deserere, Caecin. 18; Arch. 12. — haeredem relinquere, Quint. 4; ad Div. II, 15; ibid. II, 16; Brut. 1; Att. VI, 3.—spem *relinquere*, Agr. I, 6; Verr. III, 48; Quint. 15; Caecil. 4; Prov. Cons. 2. Verr. I, 33, *relinquere* iniurias suas, i. e. non persequi, non ulcisci. Cf. Caecin. — *relinquitur*, reliquum est, ut Flacc. 34. Item de conclusione syllogismi: sic

Remittere, dimittere. Cluent. 2, *remittere* opinionem. — concedere, condonare. ad Div. XI, 20, de exercitu Pansae legionem mihi Caesar non *remittit*. — retromittere, Att. VII, 22; ibid. IX, 11. — diminuere, Brut. 55; Or. 18; Verr. III, 35; Phil. I, 5; Phil. VIII, 6. — condonare, ad Div. V, 10; Or. I, 58. — concedere, Acad. II, 33; Sull 30; Phil. VIII, 8. — relaxare, Leg. II, 15; Hortens. fragm.

Remorari, Manil. 14; Her. I, 16; Cat. I, 2.

Remote, Nat. D I, 31.

Remotio, Inv. II, 29.

Remotus. de loco, Verr. V, 31; ad Div. VII, 20; Inv. I, 26. — amotus, Rosc. A. 44; Verr. III, 84; Inv. II, 22, 54; Or. 9. — alienus, Att. XIV, 12; ad Div. V, 4; ibid. VII, 11; Nat. D. II, 39. — Fin. III, 16, *remota*, sunt ἀποπροηγμένα stoicorum.

Removere. Rosc. A. 8; ad Div. XVI, 12; Or. I, 20; ibid. II, 76; Att. IV, 20; (sine *ab*) Or. 2, nec se artibus suis *removerunt*.

Remunerare, Sen. p. R. 12; de Pet. Cons. 9. — (depon.) ad Div. IX, 8; XV, 13; Brut. 15.

Remus. proprie, Acad. fragm. ibid. II, 7, 25. Cf. Lucret. IV, 439. Tusc. IV, 5, dialecticorum *remis* orationem propellere, est initium facere a subtili et dialectica disputandi ratione. v. *remigare*.

Renasci, Att. IV, 2; Tusc. I, 23.

Renavigare, Att. XIV, 16.

Renes, Tusc. II, 25; Nat. D. II, 55.

Renovare. proprie, Agr. II, 13; Nat. D. II, 23, 46; Mur. 7; Quint. 22; Orat. III, 4. — de animi attentione, Inv. I, 17; II, 15. — reficere, recreare. Sext. 69, *renovare* rempubl. — repetere. Div. II, 2, studia haec *renovare* coepimus.

Renovatio. Att. VI, 1, *renovatio* singulorum annorum, est genus anatocismi, de quo supra in *anatocismus* dictum. — repetitio. Brut. 71, usurpatio et *renovatio* doctrinae. Nat. D. II, 46.

Renuere (cum dat.), Rab. Post. 13, *renuentes* huic crimini. — recusare, Coel. 11.

Renuntiare, referre nuntium, Phil. VI, 6; de Div. II, 34. — nuntiare Act. I in Verr. 7; Or. I, 33; Or. II, 64; Verr. I, 54, Verr. II, 36, 52; ibid. V, 13; Manil. 1; *renuntiat* illam decisionem: h. e. nuntiat, illam pactionem, quam fecissent, ratam non esse; improbari ab eo, cuius in ea re voluntas maxime spectanda sit. — prodere dicendo. Act. I in Verr. 6, *renuntiata* est tota conductio iudicii.

Renuntiatio, nostri *rapport*. Verr. I, 34, rem gestam renuntiarat.... *renuntiationem*que eius, quae erat in publicas literas relata, tolli iusserat, Plaoe. 8; Mur. 8.

Repagulum, de Div. I, 34; Verr. IV, 43; ibid. V, 13; Nat. D. II, 26.

Repandus, incurvus, inflexus. Nat. D. I, 29, calcei *repandi* Iunonis: quorum sc. speciem conspicere licet in nummis, qui Iunonem referunt, et in Gorianis monumentis in Museo Etrusco.

Reparare, Verr. III, 86.

Repastinatio, de Sen. 15, genus operis rustici, quum vineae veteres refodiuntur.

Repellere. Flacc. 2, ex urbe *repulit*: nisi legendum *depulit*: sic, Caecin. 12; Sext. 17. — arcere, Or. I, 11; Off. I, 38.

Rependere, Or. II, 67.

Repens, Tusc. III, 14.

Repente, Sull. 27; Or. I, 59; Caecil. 17; Off. I, 33.

Repentino, Quint. 1.

sum, id, quaestu ac tempore admonitus, *reprehendisti.* — refellere. Coel. 27, quem quomodo *reprehenderent.* — corrigere, emendare. Dom. 33, si se collegisset, temeritatem atque iniuriam suam restitutione mea *reprehendisset.* — Verr. III, 96, si senatores iudicarent, hoc genus pecuniae per iniuriam cogendae non posse *reprehendi*: h. e. ita accusari, ut reus damnaretur.

Reprehensio, vituperatio, Phil. XII, 10; Off. I, 40; Fin. I, 1, 8; Inv. I; 42; Or. III, 25, sine *reprehensione*, i. e. ut se nunquam revocet, coërceat intra fines, corrigat, etc.

Reprehensor, Planc. 3; Opt. Gen. Or. 6; Acad. II, 3.

Repressor, Sext. 69.

Reprimere, cohibere, de Div. II, 33; Sext. 44; Cat. I, 12; Manil. 5. — de studio, Fin. I, 1. — angustius, brevius, tardius facere. Att. X, 9, dubitabat nostrum nemo, quin Caesar itinera *repressisset.* Brut. 91, dedit operam, ut nos nimis redundantes, et superfluentes iuvenili quadam dicendi impunitate et licentia *reprimeret.* — abstinere. Sext. 55, vix odium suum a corpore *represserunt.* Verr. V, 29, a praesenti supplicio tuo *se repressit* populus Romanus.

Reprobare, Fin. I, 7.

Repromissio, Rosc. Com. 13, est *restipulatio*, de qua mox.

Repromittere. Brut. 5, non *repromittere* istud ausus sim. Cf. Rosc. Com. 13, de restipulatione dicitur. v. *restipulari.*

Repudiare, reiicere, aspernari, Or. 3, 62; Quint. 14; Corn. fragm. 1; Phil. III, 10; Cluent. 71; ad Div. V, 9; Font. 17; Caecil. 16; Verr. I, 58; Off. I, 25. — tollere. Or. III, 1, *repudiare* a republ. consilium senatus. — Verr. III, 74, *repudiari* dicuntur, quorum frumentum improbatur.

Repudiatio, Mur. 4.

Repuerascere, de Sen. 23. — metaphorice, Or. II, 6.

Repugnans, Off. I, 31; Or. II, 40.

Repugnanter, de Am. 25.

Repugnantia, Top. 13; Off. III, 4, 7; Phil. II, 8.

Repugnare, sensu proprio, ad Div. V, 2; ad Div. VIII, 12; Rab. Perd. 5; Fin. IV, 7; Rosc. C. 17. — *repugnat*, Top. 19; Fin. V, 26.

Repulsa, Tusc. V, 19; Planc. 21; Off. II, 17.

Repulsus, de Div. I, 7.

Repungere, ad Div. I, 9.

Reputare, Tusc. I, 48; Deiot. 14; ad Div. V, 17.

Requies, Or. I, 52; Arch. 6; ad Div. V, 14; Fin. V, 19; Off. II, 2.

Requiescere, de corpore, de Div. I, 46; Tusc. I, 44. — de somno, Att. I, 18; Or. II, 58.

Requirere, reprehendere. Mur. 29, quae nonnunquam *requirimus*, ea sunt omnia non a natura, sed a magistro. — desiderare rem amissam. L. Manil. 2, quibus amissis et pacis ornamenta, et subsidia belli *requiretis.* Hanc notionem illustrat Burmann. ad Virgil. Aen. I, 207.—postulare, Tusc. V, 8; ad Div. I, 7.

Reri, Off. II, 9; Acad. I, 7.

Res, de re familiari, pecuniaria. Off. II, 11, iis etiam, qui emunt, vendunt.... iustitia ad *rem* gerendam necessaria est. de Sen. 7, *rem* male gerentes patresfam. Rabir. Post. 2, in pluribus provinciis eius versata *res* est. Quint. 11, quum *res* ab eo, quicum contraxisset, recessisset.—causa, commodum. Phil. II, 2, contra *rem* alicuius venire: de eo, qui in iudicio aliquem quacumque ratione oppugnat. — Sen. p. R. 11, *res* redire di-

cuntur, quum causae in foro, aliaque publica negotia intermissa, quod *res* prolatas, dicunt (v. *prolatus*), repetuntur. v. Lambin. ad h. l. Cf. Sext. 62. —Or. II, 44, inesse in ratione *rerum*. ib. I, 21, positum esse in *re* atque natura: de iis rebus, quae sunt, non modo finguntur. — Verr. I, 44, *res* rationum: per periphrasin pro *rationes*. — Verr. III, 35, *res* gestae, sunt leges Sullae. ad Div. I, 5, *res* gestae Lentuli, in primis capiendae de revocatione Ciceronis ab exsilio, et lege centuriata, eius rei causa ab eo lata ad populum. — *res publica*. v. infra in hac voce. — causa quae tractatur, Her. IV, 1; Or. II, 24. — commodum, Cluent. 69; Or. 30; de Div. I, 24. — *res* familiaris, Off. II, 16, 24; ibid. II, 21; Or. II, 67; Att. V, 3; Cat. II, 5; Verr. III, 44; ibid. III, 98; ibid. V, 50; Mil. 29; Flacc. 42; Quint. 3; Font. 45. — *res* iudicatae, Sull. 42; Phil. II, 28; ibid. XI, 5; Agr. II, 3; Mur. 42.

Resalutare, Phil. II, 41.

Resarcire, Coel. 46; ad Div. I, 9.

Rescindere locum, Agr. II, 4, est aperire, quum obstructus esset antea. — dissolvere, Att. VI, 4; Verr. I, 43; ibid. II, 26, 57; Leg. II, 42; Phil. XIII, 3; Prov. Cons. 5.

Rescire, Off. III, 23; ad Div. VIII, 42.

Rescribere, in re pecuniaria, Att. XVI, 2, reliqua *rescribamus*, i. e. ut opinor, rursus in literas, tabulas, referamus, vel, syngrapham demus, ut alio tempore solvamus. Quidam autem libri habent *perscribamus*, eodem fere sensu.

Rescriptus. Tuscul. IV, 2, cantus fuisse *rescriptos* vocum sonis. Si sana lectio est, de quo dubitant viri docti (v. Buher. ad h. l.), sensus hic est: cantuum illorum certos modos factos esse, signisque expressos, quod nos vocamus *composer*. I. Fr. Gronovius corr. *descriptos*: alius, *notis* pro *sonis*.

Resecare. Tusc. IV, 21, *resecanda* esse, evelli penitus non posse: sic, Cat. II, 5; Verr. III, 50; ibid. III, 89; Pis. 19; de Div. II, 46; de Am. 5.

Resectus, Leg. II, 22.

Reserare, Phil. VII, 4; Off. II, 15.

Reservare, servare, retinere Cluent. 70, nihil ad similitudinem hominis *reservarit*. ad Div. V, 4, ne, quum velis revocare tempus omnium *reservandorum*, quum, qui servetur, non erit, non possis: sic Planc. 5; Flacc. 44; Sext. 22; Or. I, 52; ibid. 48; Att. I, 47; Mur. 21; Coel 24; Prov. Cons. 20; Sull. 28; Act. I in Verr. 44; Verr. III, 36. — Q. fr. III, 1, Minucio me.... *reservabam*: h. e. exspectabam Minucium.... ut per eum scriberem, quae scire te vellem.

Residere, Rosc. A. 21; Fin. III, 3; Pis. 33; Att. XI, 6; ibid. XIV, 13; Mil. 19; Cat. I, 13; Deiot. 3; Tusc. I, 43; ibid. III, 12; de Sen. 47; Q. Fr. I, 22; ad Div. VIII, 2; ibid. XII, 3.

Resideri, Leg. II, 22.

Residuus. Verrin. III, 97, quid potest esse in calamitate *residui?* h. e. quae calamitas est reliqua? Cluent. 34, de pecuniis *residuis* reus. *Residuae* pecuniae sunt eae, quae magistratibus ex aerario datae sunt, ut in re publica consumerentur, ab iis autem oppressae, et in rem suam conversae sunt.

Resignare. Arch. 5, fidem tabularum *resignasset*, h. e. corrumpendo sustulisset. Ita et Servius ad Virgil. Aen. IV, 244. Burmannus ibi non audiendus de loco Ciceronis, quem non inspexerat.

Resilire. Rosc. Amer. 29, *resilit* crimen ab eo: h. e. non haeret, falso in eum conferri intelligitur. v. *haerere*.

Resipera, respirare, recipere se, Sext. 37.

Resipiscere, pro Sext. 37; ad Att. IV, 5.

Resistere, consistere, subsistere. Mur. 39, ubi lapsi *resisteremus*: Tuscul. V, 28, *resistet* extra fores. v. de hac notione Schwarz. ad Plin. Pan. c. 10. ad Att. II, 2, negavit, se unquam cum Curione *restitisse*, sc. colloquendi causa; nunquam se cum C. loquutum.

Resonare, sensu proprio, Nat. D. II, 59; Oecon. 1; Tusc. I, 40; ibid. III, 2, laus virtuti *resonat*, tanquam imago (sc. vocis). Nam echo imago vocis Latinis vocatur. Lambinus adeo addebat *voci*; quod non opus esse videtur. Ceterae emendationes nihili sunt. Nat. D. II, 57, in fidibus testudine *resonatur*: h. e. testudinis duritie's repellit et auget sonum fidium. de Div. II, 14, nervos in fidibus alios aliis *resonare*.

Respectare, desiderare, exspectare. de Sen. 23; Sext. 5. Planc. 18, *respectare* munus par ab aliquo. Lambinus autem corrigit *exspectare*.

Respectus, perfugium. Phil. X, 4, *respectus* pulcherrimus et praesidium firmissimum reip. Phil. XI, 11, non ut *respectum* haberemus ex acie. Aliter interpretantur viri docti, ut Schottus, Nod. Cic. I, 15, et alii; sed aberrant a Ciceronis mente. — Actus respiciendi Div. I, 32, fugientibus miserabilem *respectum* incendiorum. — reverentia. Phil. V, 18, sed quum *respectum* ad senatum et ad bonos non haberet, etc. De hac significatione vid. Schott. l. c.

Respergere, Phil. III, 2; Or. III, 3; Verr. V, 38.

Respicere, retro spectare, de Div. I, 24.—de memoria, Tusc. V, 2; Arch. 1.—curare, Rab. Post. 15; Verr. III, 55; Fin. II, 24. — succurrere. ad Div. X, 11, si modo rempubl. *respicere* velit. Cf. Att. VII, 1.—ad Div. X, 24, si Caesar se *respexerit*: h. e. ad salubriora consilia redierit, salutis publicae, atque adeo suae rationem habuerit. Nam antea dixerat, Caesarem ad mala consilia, et reip. minus salutaria se contulisse.

Respirare, Quint. 11, quem nunc *respirare* libere non sinis: h. e. omni ratione vexas: sic, Fin. I, 16; Cluent. 70; Sext. 33. — spiritum reddere, Nat. D. II, 54; Fin. III, 4; IV, 23. — intermitti. Phil. VIII, 7, oppugnatio *respiravit*.

Respiratio, exhalatio. N. D. II, 10, aër oritur ex *respirationa* aquarum. Add. de Univ. 6; Or. 16.

Respiritus. Nat. D. II, 55, pulmones... qui se in *respiritu* dilatant.

Respondere, est eorum qui consuluntur, ut ICtorum, pontificum, coniectorum, hariolorum. Leg. II, 12, *respondendi* iuris facultas. Or. I, 45, in iure *respondendo*. In quo animadvertenda est forma, ius *respondere*, pro usitatiori, de iure resp. ut est etiam Legg. I, 4. Att. IV, 1, pontifices *responderunt*. — *respondere*, dicitur de litigantibus in foro, petitore, accusatore, et reo, quum adsunt die dicta. Verr. I, 1, Verrem non *responsurum*. Cf. Verr. II, 40; Att. IV, 16. —etiam in delectu militari *respondere* dicuntur, qui militiam non detrectant. Hinc ductum videtur illud, quum pedes, quibus numeri causa utimur, dicit, Or. III, 49, *respondere* non vocatos. — hoc verbo Cicero etiam utitur ad exprimendum Graecum ἀντίστροφον εἶναι. Or. 32, rhetoricen *respondere* ex altera parte

dialecticae. Nam sic expressit illud Aristotelis Rhetor. I, 1, *ἡ ῥητορική ἐστιν ἀντίστροφος τῇ διαλεκτικῇ*. — paria praestare, gratiam referre. Attic. IV, 3, Quinti fratris liberalitati... *respondemus*. Male hunc locum interpretatur Graevius ex ea huius verbi vi, qua significat: solvere ad diem constitutam. Att. XVI, 2, fit saepe, ut ii, qui debent, non *respondeant* ad tempus. vid. Gronov. Obs. II, 1. — resistere, repellere, item parem esse ad resistendum. Catil. II, 11, urbes, coloniae et municipia *respondebunt* Catilinae tumulis silvestribus. Att. IV, 10, ut possim tibi aliquid *respondere*.

Responsio, Balb. 16.

Responsitare, de ICtis, Leg. I, 4; de Rep. V, 3.

Responsu, supinum, Cluent. 60.

Responsum, Att. VII, 16; Mur. 13; Cat. III, 4.

Respublica, quia in hoc verbo tirones in primis haerent, paullo explicatius de eo agemus. *Respublica* tribus modis dicitur: primo, de universa civitate aut imperio; de Rep. I, 26, etc. *respublica*, res populi: deinde de singulis eius partibus. *Reipubl.* partes autem commemorantur commode ab ipso Cicerone, Sext. 46, religiones, auspicia, potestates magistratuum, senatus auctoritas, leges, mos maiorum, iudicia, iurisdictio, fides, provinciae, socii, imperii laus, res militaris, aerarium. Tertio dicitur de omni actione, negotio, quod publicae utilitatis causa suscipitur, aut quocumque modo ad rempubl. pertinet. Itaque in legendo Cicerone indicare debent tirones, ad quod genus quique locus referendus sit, tumque demum se hoc verbum, quum ad alterum tertiumque genus pertinet, putent intelligere, quum possunt partem illam universae reip. aut negotium publicum nominare, de quo capiendum esse contextus doceat. Primae significationis exempla dare supervacuum foret. Alterius haec sunto. — leges. Verrin. I, 2, *rempublicam* posse senatorio consilio defendi. Sermo enim est de lege de pecuniis repetundis, et de iudicio ex ea. — magistratus, potestas. Verr. I, 12, ad *rempubl.* accedere; nam hoc de iis dicunt Latini, qui quaestores fiunt, aut potestatem aliquam consequuntur primum, quae magistratuum esse solet. vid. Phil. V, 18; Rosc. A. I; Or. II, 25. — bellum, res militaris. Manil. 21, *rempubl.* bene gerere. ad Div. X, 11, *remp.* ex vestra sententia administrare: h. e. vincere. Cf. ibid. 17; XII, 11. — victoria. Nat. D. II, 2, temere de *republ.* loquutus. — aerarium, pecunia publica. Phil. II, 3, reliquias *reip.* dissipare. Verr. I, 13, *rempubl.* administrare, de quaestore. ibid. V, 22, de *republ.* detrahere. — provincia. ad Div. XIII, 68, si ad me de *republ.* id est, de statu provinciae, de institutis tuis, familiariter scribes. — libertas publica. ad Div. XI, 13, bonam spem de summa *republica* vos habere volumus. ibid. X, 3, unus est, per tot annos *republ.* devexata, *reipublicae* bene gerendae cursus ad gloriam. — securitas publica. Rosc. A. 49, ideone nobilitas recuperavit *rempublicam*, etc. Tertii generis exempla haec sunt: Caecin. 20, absit *reipublicae* causa, h. e. legationis, aut belli gerendi causa. Verr. II, 55, *respublica* administrari non poterat: h. e. exactio et solutio tributi. Milon. 15, *reipubl.* partem suscipere, de caede Clodii. Balb. 20, a *republ.* bene gerenda: h. e. a fortibus viris civitate donandis. Phil. V, 15, *respubl.* saepe bene gesta, v. c. restitutione Sext. Pompeii, bello civili exstinguendo. Cf. de altera et

tertia significatione Gronov. ad Liv. VIII, 31. — Pis. 32, Caesarem non eadem de *republ.* sensisse, quae me, scio. Verr. I, 14, quod de *republ.* sensit. Haec formula capienda est de partibus, quas quis in *republ.* sequitur, utrum scil. popularis sit, an cum optimatibus faciat. — Mur. 11, *republica* perfrui possumus: h. e. omnibus commodis, quae iure, lege, etc. civis romani sunt. Cf. Dom. 57.

Respuere. Sull. 25, cuius aures unquam hoc *respuerunt*: h. e. non probarunt, non verum putarunt: sic, Or. III, 25; Planc. 17; Mur. 33; Nat. D. II, 9; Caecin. 20; Fat. 20; Coel. 15.

Restare. Verr. III, 89, placet socios tractari, quod *restat*, etc. int. temporis, atque *in posterum*. — remanere, Att. VIII, 3; Off. III, 30. — superesse, Q. fr. III, 1; Att. VIII, 7; Inv. II, 36; Off. III, 3; Nat. D. II, 16.

Resticula, parva restis, funiculus. pr. Scaur. 13, collum *resticula* cingeret. Vox ap. Cic. nova.

Restillare. Att. IX, 7, literae mihi quiddam quasi animulae *restillarunt*.

Restinctio, Fin. II, 3.

Restinguere, de igne, Rosc. C. 6; Top. 12; Cat. III, 1. — de siti, Fin. II, 3; Or. I, 51; Nat. D. II, 59; Att. XIII, 14; Or. 2. Sext. 21, animos hominum sensusque morte *restingui*.

Restipulari. Rosc. Com. 13, est vicissim ab eo aliquid stipulari, qui a nobis aliquid stipulatus est; v. c. in sponsione, quam Quintius cum Naevio facit hic stipulatur a Quintio: Spondesne te tantam summam pecuniae daturum, tanquam poenae loco, si bona tua ex edicto possedi? Quintius respondet: Spondeo. Sed deinde sibi et Quintius similiter a Naevio stipulatur: Spondesne te, etc. si non possedisti? hoc est *restipulari*.

Restipulatio fit, quum *restipulamur*, Rosc. C. 13.

Restituo, reddere, Hortens. Fragm. Verr. IV, 33. — compensare, Rab. Post. 16. — reconciliare, Att. I, 8; ibid. XV, 4; Mil. 14. — instaurare, Coel. 16. — Rosc. A. 22. est verbum iuris, 1° quum aliquem reduco in eum locum, fundum, aedes, unde vi deieci. Caecin. 13, 22, vim factam *restituere*. 2° quum is, qui *restituere* iubetur a praetore, negat se deiecisse. Nam id facit, quum dixit, *restitui*. Quoniam enim eum non deiecit, et mansit in possessione is, qui *restitui* iubetur, idem est, ac si deiectus ante, post *restitutus* esset. Caecin. 19, 29, 32. — Verr. II, 26, iudicia *restituta* sunt: h. e. res iudicatae sublatae, et ii, qui iudicio damnati erant, in integrum *restituti* sunt. — Attic. XV, 4, nescio quid ab eo literularum, ut me sibi *restituerem*: h. e. sibi iterum amicus fierem.

Restitutio, Pis. 15; Rull. II, 4.

Restitutor, Mil. 15.

Restricte. Leg. II, 18, cetera non tam *restricte* praefinio. de Rep. III, 3, quoniam id nomen illi tam *restricte* tenent. Add. Fin. II, 13; de Am. 16.

Restrictus, parcus. Planc. 22, *restrictos* et tenaces fuisse: sic, ad Div. III, 8; Att. X, 11; Off. II, 18.

Resupinus, de Div. I, 22.

Retardare, de motu, Nat. D. II, 40; Phil. X, 5; Manil. 9.—de studiis quibus mora obiicitur, Manil. 5; Vatin. I, 1; ad Div. V, 17; Arch. 6; Tusc. I, 31; Sext. 31.

Retardatio, Phil. V, 11.

Rete, Nat. D. II, 48.

Retegere, Att. IV, 7.

Retentio. Attic. XIII, 21, Carneadea *retentionem* aurigae similem facit ἐποχῇ. Acad. II, 25, *retentio* assen-

proprio sensu, ad Div. XIII, 36; Verr. II, 46; Mur. 15.

Revenire, Or. I, 40.

Reverentia, Off. I, 28.

Revereor, vereor, timeo. Or. II, 28, dicam enim non *reverens* assentandi suspicionem; Tusc. I, 50; Inv. II, 12.

Reversio, de corporibus caelestibus, Nat. D. II, 40; Fin. II, 31. — de febribus, Nat. D. III, 10; Phil. I, 4; Att. XVI, 7.

Revertere, redire, de Div. I, 15; ad Div. VI, 6; ibid. IX, 24; X, 28, Off. III, 10.

Reverti. Coel. 3, ut ad me *revertar*, i. e. de me dicere incipiam; nam dixerat de alio. Add. Mur. 41; Verr. II, 52; ibid. II, 20; de Div. I, 23; Inv. II, 36.

Revincere, convincere. Arch. 6, nunquam neque suo, neque amicorum iudicio *revincetur*. v. Gronov. ad Gell. VI, 11.

Reviviscere. Prov. C. 14, *revirescunt* res de Gallis, qui, recuperatis viribus, bella instaurare cogitabant. Her. IV, 34.

Reviviscere, proprio sensu, Pis. 27; Nat. D. II, 38; ad Div. V, 62; ibid. VI, 10; Phil. 7, 1; ibid. XIII, 18. ad auctoritatis pristinae spem *reviviscere*. Graev. *reviresoere*.

Revocare, sensu proprio, ad Div. X, 11; Rull. III, 1. — invitare eum ad convivium, a quo ante excepti sumus. Rosc. Am. 18. — Or. II, 52, ad suas res *revocare* aliquem dicitur, qui ei in memoriam redigit, quae ipsi acciderunt, aut ipse fecit. — referre. Flacc. 12, *revocare* omnia ad gloriam splendoremque. — expedire se ex re aliqua, in quam nos immisimus. Pis. 29, *revocare* se non poterat, familiaritate implicatus. — Dom. 55, *revocare* se dicitur, qui haesitat in legendo, recitando, dicendo. — actores dicuntur *revocari*, quum iubentur a spectatore repetere versus aliquos. Tuscul. IV, 29, Socrates dicitur ter *revocasse* versus primos. Cf. Sext. 56, 58, et ibi Abram. Sed in genere *revocari* dicuntur, qui eamdem rem altera vice dicunt. Arch. 8. — item, qui iubentur altera vice accusari. Q. fr. II, 6, populus *revocat*. — instaurare, reficere. ad Div. VII, 26, vires et corpus amisi; sed si morbum depulero, facile, ut spero, illa *revocabo*. v. Gron. Obs. II, 19. — temperare sibi, dicitur, *revocare* se, Att. XIII, 1. — corrigere. Div. II, 46, natura, quum se ipsa *revocasset*. — abducere a consilio, Tusc. I, 16; Att. III, 15; Cat. III, 5; Cluent. 5. — redigere, Caecin. 3, 27.

Revolare, Nat. D. II, 49.

Revolvi, redire aliquo. Attic. XIII, 26, *revolvor* identidem in Tusculanum. Cf. Or. II, 30, 31; de Rep. I, 24. Sic, Acad. II, 6; Her. II, 18. — proprio sensu, Nat. D. II, 42.

Revulsus, Phil. V, 4.

Rex sacrorum, Dom. 14, in collegio pontificum locum habet. De eo, et cur hoc nomen habuerit, lege Liv. II, 2 init.

Rex, Fin. III, 20; Manil. 9. — tyrannus, Off. III, 21; ad Div. XIII, 1; Agr. II, 6.

Rheda, Mil. 10; Att. VI, 1.

Rhedarius, Mil. 10.

Rhetor, dicendi magister, Or. I, 18; Phil. II, 17; Nat. D. II, 1; Fin. II, 1. — orator, Tusc. III, 26.

Rhetorica. Fin. II, 6, *rhetorica* philosophorum... *rhetorica* forensi. Inv. I, 5.

Rhetorice, Brut. 11; Fin. III, 8; Tusc. III, 26.

Rhetoricus, Or. I, 19; ibid. II, 3; Nat. D. II, 67; Fat. 2.

Rhetoricoteros, Or. III, 43.

Rhythmicus, Or. III, 49.

consule illius anni, et comitia habente consulum), datus esset. Att. IX, 15, ut consules *roget* praetor, vel dictatorem dicat, quorum neutrum Ius est. Sext. 24, Pisoni provincia *rogata* est. Leg. II, 12, lex iure *rogata*. v. *lex*. Iure autem *rogatur* lex, quum in ea ferenda nihil fit contra leges de auspiciis, aliasque. — interrogare, de testibus. Vat. 1, *rogandum*, ut religiosum testem.

Rogatio, prensatio in comitiis. Planc. 10, *rogatio* semper est gratiosissima. — lex. Sull. 22, *rogatio* Caecilia. Q. fr. III, 1; Or. III, 53; ibid. 40; Brut. 23.

Rogatiuncula. Dom. 20, ea te ex una *rogatiuncula* fecisse; Fin. I, 15.

Rogator, in comitiis est 1° magistratus, qui comitiis praeest. v. *rogare*. Nat. D. II, 4, *rogatorem* comitiorum iustum non fuisse. 2° amici candidati, aut eius, ad quem lex pertinet, qui singulos cives suffragia ferentes rogant, quem suffragio suo erectum velint, quid de lege fieri velint, idque ex veteri instituto, quo suffragiis voce dabantur. Post, tabellis inductis, mansit nomen *rogatorum*. Sen. p. R. 11, quando illa dignitate *rogatores*, diribitores, custodesque vidistis? Pis. 15, vos *rogatores*, vos custodes fuisse tabularum. Div. II, 35, *rogator* centuriae.

Rogatum, Flacc. 4.

Rogus, Nat. D. III, 35; Tusc. I, 35; Quint. 31; de Div. I, 23; Fin. III, 22.

Rorans, de Sen. 14.

Ros, de Div. I, 8, 12.

Rosa. Fin. II, 20, putans in *rosa* Thorius. v. *in*. Add. Verr. V, 11; Tusc. III, 18; ibid. V, 25.

Rostratus, Inv. II, 32.

Rostrum, Nat. D. I, 36; ibid. II, 48; Leg. II, 5. — *rostra* dicuntur suggestum illud notissimum in foro romano, Vat. 10; Pis. 3; Off. III, 20; Phil. IX, 7.

Rota, supplicii instrumentum, Tusc. V, 9. — *rota* fortunae, Pis. 10.

Rotundare, de Vniv. 10.

Rotunde, Fin. IV, 3.

Rotundus, in oratione est de periodis et collocatione verborum. Brut. 78, *rotunda* constructio verborum. Or. 13, Thucydides praefractior, nec satis *rotundus*. Dicitur metaphora a globo, aut cylindro tereti, in quo nihil asperi, nihil eminentiae, nihil lacunarum, ut adeo facile vel leviter impulsus procurrat. Oratio *rotunda* ergo est ita collocata et structa, ut nulla asperitas, nulli hiatus sint, sed ut pronuntiari leviter suaviterque possit. — sensu proprio, Fin. II, 12; Or. III, 45; de Vniv. 6; Nat. D. I, 8; ibid. II, 46.

Rubeo, pudet, Att. XV, 4; Verr. II, 76.

Ruber, Nat. D. I, 35; Her. IV, 30.

Rubor, verecundia. Or. II, 59, *ruborem* suum praestare: sic, Tusc. IV, 9. — de colore corporis, Nat. D. I, 27. — de orationis ornatu nimis quaesito, Or. 23.

Rubrica, Her. III, 22.

Ructare, Tusc. V, 35; Phil. II, 25; ad Div. XII, 25.

Ructus, ad Div. IV, 22.

Rudens, ad Div. VIII, 2; Tusc. V, 14; de Div. I, 36.

Rudis, baculus, quem accipiebant gladiatores, qui mittebantur e ludo, tanquam signum libertatis. *Rudibus* enim exercentes se gladiatores pugnabant. Phil. II, 29, *rudem* accipere. v. Schott. Nod. Cic. II, 6.

Rudis, de aedificio, Quint. fr. II, 9. — ignarus, Acad. II, 1; Or. I, 10, 50; Flacc. 7; Verr. II, 6. — impolitus, Brut. 85; Or. I, 8.

S

Sacculus. Fin II, 8, vinum, cui nihil.. *sacculus* abstulerit: intell. saccum vinarium, quo percolantes vinum, eius vires frangunt, ut lenius fiat.

Saccus, Verr. I, 38.

Sacellum, Rull. II, 14.

Sacer (cum genitivo). Verr. I, 18, insula eorum deorum *sacra* putatur. Imitatus est Tacit. A. XV, 53, ubi v. Gronov. — *Sacra*, Verr. II, 5, simulacra deorum sunt. Add. ad Div. XIII, 11; Dom. 13; Leg. III, 14.

Sacerdos, Leg. II, 8; Verr. IV, 45; Balb. 24; Phil. II, 43. — Clodius dicitur stuprorum *sacerdos*, Sext. 17.

Sacerdotium, de Sen. 10; Rab. Perd. 10; Dom. 53; ad Div. II, 7; ibid. III, 10; Phil. XIII, 4.

Sacramentum, iusiurandum militare. Pearcius, ad Off. I, 11, a sacramento distinguit iusiurandum militare e Liv. XXII, 38. Male. Nam ibi non distinguuntur sacramentum et iusiurandum, sed sacramentum voluntarium, et legitima iurisiurandi adactio. — In foro *sacramentum* erat pecunia, quae a litigantibus deponebatur apud pontificem, ut qui causa cecidisset, amitteret eam pecuniam: quod eius rei causa fiebat, ne impune alicui negotium petendo, aut iusta petenti infitiando, frustra crearetur. Instituta autem res est etiam propter inopiam aerarii, auctore Varrone, ut id inde aliquem reditum haberet. Differt a sponsione sacramentum in eo, quod in sponsione non deponitur pecunia, sed tantum promittitur. v. Hotomann. ad or. pr. Quintio, c. 8. Pro eadem ra habet Facciolatus ad hanc orationem. vid. Indicem in *sponsio*. ad Div. VII, 32, *sacramento contendere*. Hinc ipsa petitio sacramentum dicitur, quae sacramento interposito fit. Caecin. 33, non posse nostrum *sacramentum* iustum iudicari, Dom. 29, si decemviri *sacramentum* in libertatem iniustum iudicassent. Or. I, 10, iusto *sacramento* contendere. Cf. Mil. 27.... de Rep. II, 35, lex de mulctae *sacramento*, ann. V. C. 300, ne scilicet multa, quantumvis grandis, duos boves et triginta oves excederet, ut docet Dionys. Halic. X, 50. Dici autem videtur multae *sacramentum*, quia, eodem modo quo iudiciale *sacramentum*, multa aerario cedebat, et consumebatur, ut ait Festus, in rebus divinis.

Sacrare, sacrum et inviolabile efficere. Balb. 14, sanctiones *sacrandae* sunt, aut genere ipso, aut obtestatione et consecratione legis, aut poena. — dedicare, de Div. I, 13.

Sacrarium, Verr. IV, 2; Mil. 32; ad Div. XIII, 2. Cf. Sueton. Aug. c. 5; Tiber. 51. — metaphorice, Cat. I, 9; ibid. II, 6.

Sacratus. leges *sacratae*. v. Ind. Legg.

Sacrificatio, Nat. D. II, 27; vide Cornut. de N. D. c. 28. Hymn. Homer. XXVIII, 4.

Sacrificium, Tusc. I, 47; Or. III, 19; Ar. Resp. 15.

Sacrilegus, Leg. II, 16; Dom. 43.

Sacrosanctus, inviolabilis ita, ut, qui violare audeat, sacer sit. Balb. 14, *sacrosanctum* nihil esse potest, nisi quod populus, plebsve sanxisset.

Sacrum, Balb. 24; Nat. D. III, 23; Leg. II, 19, 22. Or. 42; Att. I, 18. Vid. Varr. L. L. V. p. 50; Macrob. Saturn. I, 16.

Saeculum, de tempore longo et diuturno. Off. II, 21, nae, illi multa *saecula* exspectanda fuere. de Sen. 8. — centum anni, Or. II, 55; Nat. D. II, 20.

posse, tanquam quod in pompis sacris fuerit usurpata, etc. Neque tamen mihi videtur tota illa disputatione vulgarem sententiam satis confutare, quae saltare turpe fuisse Romae censet. Scilicet, qui huic sunt addicti, non negant, honestum fuisse, in sacris ludis et pompis ad praescriptos caerimoniis modos saltare; de his saltationibus non est sermo: sed an extra hoc genus sacrum, v. c. in conviviis, honestum fuerit saltare; quod mihi non videtur. Nam diserte Cicero, pr. Muren. 6, nemo fere *saltat* sobrius, etc. Vtinam dixisset Graevius, ubi locus fuerit *saltationi* praeterquam in sacris! Si non in solitudine, non in convivio bonestum est *saltare*, ubi tandem est? Off. III, 19, dares hanc vim M. Crasso... in foro, mihi crede, *saltaret*. Estne hoc: histrionem, pantomimum ageret? si non per se indignum honesto et gravi homine esset saltare, quomodo hoc dicere potuisset? Sensus est: omnia indigoissima hereditatis causa faceret Crassus, at quod etiam domi turpe est, id vel in foro faceret, ut *saltaret*. Denique pantomimorum *saltatio* sub Caesaribus demum inventa est. Add. Off. I, 42; Deiot. 9.

Saltatorius. Pis. 10, *saltatorius* orbis. v. *orbis*.

Saltatrix, Pis. 8.

Saltus (a salire), de Sen. 6.

Saltus, pascua. Quint. 6, Quintius interea de *saltu* agroque communi detruditur. Idem ante dixerat, c. 3, pecuaria res ampla et rustica. Hoc sensu verbum hoc crebro est ap. Ciceronem. v. Festus in b. v. Res optime cognosci potest e Varron. de R. R. I. II. Etiam in legibus Caesarum sic *saltus* occurrunt. Vid. Glossarium Nomic. Cod. Theod.

Salubris, de Divin. I, 29, 36, 57. — utilis, Cornel. Fragm. — sanitas orationis, Or. 26.

Salus, restitutio valetudinis, Nat. D. III, 38; Att. II, 16. — salutatio, Att. VI, 4: inde *salutem* dicere, ad Div. VII, 4; ibid. XIV, 1; Att. V, 20; ibid. XIII, 22. — dicitur pro restitutione exsulorum in patriam, ad Div. VI, 12; ibid. X, 29; Sull. 26. — dea cuius templum in colle Quirinali, Att. XII, 43; Font. 6. res a qua *salus* pendet, in Caecil. 21; Verr. 1, 2. v. *summus* — insolentius dicitur, Verr. II, 6, iuris, libertatis, rerum, fortunarumque suarum *salutem* in istius damnatione consistere. — Verr. III, 57, quo es iudicio te ulla *salus* servare posset? — Div. I, 47, addubitato *salutis* augurio. Fuit autem *salutis* augurium genus auspicii, quo tanquam consulebant deos, an sibi liceret salutem populi ab ipsis petere; quod fieri non licebat, nisi ubi aves addixissent. Eo die autem id augurium agebatur, quo nullus motus esset militaris, neque contra hostem, neque ab hoste. Itaque in bellis civilibus et gravioribus aliis non agebatur. Haec Dio tradit. l. XXXVII; quem ad h. l. laudat Davisius. De hoc augurio v. Politian. Misc. 13; Torrent. et Casaubon. ad Sueton. August. 31; Lips. ad Tacit. A. XII, 23.

Salutare, salvere iubere, Brut. 3; Phil. XIII, 2; Att. IV, 11; ibid. XIV, 21; ad Div. XVI, 29; de Sen. 19. — venerari, Rosc. A. 20.

Salutaris, Nat. D. II, 10; ibid. III, 27; Tusc. IV, 27; de Sen. 16; Mil. 8.

Salutariter, tuto. Brut. 2; ad Div. VI, 21; ad Div. X, 23.

Salutaris, ad Div. VII, 28; Pis. 40; de Univ. 1.

Salutator, Pel. Cons. 11.

ex ambiguo: scribitur enim de ICto, quorum scientie dicebatur sapientia. v. *sapientia*.

Sapiens, de ICto, de Am. 2; Balb. 15. — prudens, Off I, 6; Nat. D. I, 1; Cluent. 31; Rab. Post. 9. — doctus, Tusc. IV, 17; V, 28; de Sen. 23. — philosophus, Perad. V, 6; de Div. II, 28; Pis. 26.

Sapienter, Dom. 1; Phil. IV, 2.

Sapientia, philosophia, Tusc. IV, 26; Off. II, 2; Leg. I, 22; Or. III, 15, quid Graecis sit? ib. II, 1, *sapientia* omnis, est eruditio. — Iuris scientia; hinc, ad Div. I, 10, iocus ad Valerium ICtum: ubi audacia licet pro *sapientia* uti. — Tusc. III, 18, in plurali, *sapientiae*.

Sapor, proprie, Coel. 18; Tusc. III, 18. — intelligentia. Sen. p. R. 6, homo sine sensu, sine *sapore*. Brut. 46, *sapor* vernaculus, est venustas, elegautia vernacule.

Sarcire, compensare, ed Div. III, 4; ibid. XIII, 62.

Sarissa, Herenn. IV, 32; ex quo loco patet fuisse telum aut hastem Macedonum.

Sarmentum, palmes arborum, praecipue vitis, de Sen. 13, 15; Or. II, 21; Verr. 1, 27.

Sarracum, vile plaustri genus. fragm. or. in Pison. quum tibi tota cognatio in *sarraco* advehetur.

Sartus. Verrin. I, 40, 49, *sarta* tecta exigere. *Sarta* tecta sunt opera publica, in primis templa, quae a censoribus locantur, ut eut nova aedificentur, aut sarcientur, si quid in iis aut vitii est, eut melius eliquid novum va exstruendum esse videtur. Vbi eutem opus a redemtore ex lege censoria traditur censoribus, censores exigere dicuntur *sarta* tecta: h. e. inspicere, an opus e lege locatiunis factum sit. Graeci ῥάπτειν οἰκοδομὴν et ὑποῤῥάπτειν dicunt. v. Salmas. ad Vopisc. Aurelian. 35, t. II, p. 509. Cf. ad Div. XIII, 11. Hinc metaphorice est, ib. 50, *sartum* et tectum ab omni incommodo praestare.

Satelles, stipator, assecla, Agr. II, 1; Quint. 25; Att. XIV, 5; Catil. I, 3; Prov. Cons. 3; Verr. III, 8; Fin. II, 12; Leg. I, 9; de Div. I, 47.

Satiare, sitim aut famem explere, Fin. II, 8; Partit. 27. — cupiditatibus satisfacere, Phil. XI, 3; Ar. Resp. 20; Sull. 1; Fin. III, 2; Parad. 1, 2; de Sen. 15. — taedio afficere, Or. 64; ibid. III, 50.

Satias, confer de Natura Deorum. III, 38.

Satietas, Orat. III, 25, ea, quae leviter voluptate sensum movent; facilime fugiunt *satietatem*. Cogitabam legendnm *effugiunt*. Syllaba prima potuit intercidere, quod ex veteri scribendi ratione in mss. hae duae literae semel scriptae essent, bis legendae; cuius rei negligentia saepe in errorem induxit librarios, et vitiosam scripturem effecit. Sed nihil definio. Mur. 9, *satietatem* sui superare, est efficere, ne homines nostri *satietas* capiat. Inv. I, 41; Or. II, 41; ibid. III, 44; ibid. 52; Her. IV, 11, 28; Verr. III, 43; de Sen. 20; Off. II, 16; ad Div. II, 11. — propria sumitur, Inv. I, 17.

Satia, Verr. III, 15, 47; de Vniv. 13.

Satis (cum nomin. vel ecc.), Att. XII, 50, *satis* consilium. Brut. 48, *satis* veterator. vid. Davis. ad Leg. I, 10; Burmann. ed Virg. Aen III, 348, at quos ipse laudat ad Ovid. Her. XI, 36. Quint. 13, indicatum solvi *satis* accipere. Respondet τῷ *satis* dare, de quo mox. Verr. I, 45, *satis* accipere, pro praede. — Herenn. IV, 43, quid est, quod a me *satis* ei persolvi pos-

sit? Add. Or. 22, 64; Phil. 1, 15; Fin. II, 19, 26; Nat. D. I, 54; Off. III, 14.

Satis accipere, dicitur is cui cautio praestatur. De hac voce confer Quint. 14.

Satisdare, est datis praedibus cavere alicui, aut sponsoribus, in re pecuniaria. ad Div. XIII, 28, si quid *satisdandum* erit. Cf. Rosc. C. 12; Quint. 7, etc. iudicatum solvi *satisdare*, est datis praedibus cavere alicui, et polliceri, quod iudices iudicaverint solvendum esse petitori, solutum iri. Ex ea autem oratione intelligitur, honestum fuisse interdum *satisdare*, nempe quum pecunia, hereditas, etc. peteretur. vid. c. 28 extr. Minus autem honestum interdum fuisse, iuberi a praetore *satisdare*, ex c. 8, 9, intelligi potest. Nam iubebantur ex iure praetorio *satisdare* petitori ii, qui vadimonium deseruissent, quorumque bona XXX dies ex edicto possessa essent. Itaque recusabat procurator Quintii, eiusque amici reliqui, hoc nomine *satisdare* pro Quintio absente; quod si id facerent, eo ipso faterentur et concederent, bona Quintii esse possessa.

Satisdatio. Att. V, 1, et sunt aliquot *satisdationes* secundum mancipium (s. ut Salmasio placet, mancipia), h. e. ex sententia Salmasii, si mancipia, i. e. servi ad *satisdandum* non sufficiunt, sunt alia, quibus *satisdari* poteat, nempe praedia Attiliana et Memmiana. v. Salmas. Mod. usur. c. 16, p. 732. Cuiacius autem, Obs. X, 4, sic interpretatur, ut *satisdationes* praediorum secundum mancipium aint, quum venditor praediorum *satisdat* emtoribus, ut iis de evictione caveatur; eas autem *satisdationes* esse nudas repromissiones, nullis datis fideiussoribus. Hanc autem vim *satisdationibus* interdum esse, ex libris Iuris Civilis demonstravit Ryckius ad h. l. in editione Graeviana, qui et ipse Cuiacianam interpretationem probat et confirmat. Quid vero? si secundum mancipium est pro mancipio; ut praedia mancipio dantur, vel venduntur ad securitatem emtoris, cui ita satisdatur. Clarior res esset, si historiam sciremus.

Satisdato. Att. XVI, 6, *satisdato* debere: h. e. facta pro alio idonea cautione debere, quia pro alio nos soluturos spopondimus. ib. 15, illi turpe arbitror, eo nomine, quod *satisdato* debeat, procuratores eius non dissolvere.

Satisfacere, solvere debitori, quod debemus. ad Div. XIII, 56, aut pecuniam solvant, aut fructibus *satisfaciant*. — hinc, solvere simpliciter, Attic. IV, 16, populo tributim domi suae *satisfecerat*. Cf. ad Div. XIV, 6. — excusare se alicui. Rosc. Com. 9, *satisfecisti*; quod temere commisisses, etc. Cf. Phil. II, 20; Muren. 3. — defendere suam causam, probare aliquid, demonstrare. Or. III, 2, ut populo rom. *satisfieret*. Verrin. III, 62, *satisfacere* iudicibus: Verrin. II, 7, de quo multis testibus *satisfactum* est. Simile est illud ad Q. fr. 1, 1, diligentia in *satisfaciendo* ac disputando: quum ita res demonstratur, et objectionibus respondetur, ut in eo acquiescatur. — iratum et male de nobis sentientem reconciliare. Act. I in Verr. 4, *satisfacere* exteris nationibus. Verr. III, 58, nec illum ante tibi *satisfacere*, quam tu omnium existimationi satisfecisses. — ad Div. XIII, 16; *satisfacere* cupit immortalitati laudum tuarum: h. e. scribere de tuis rebus gestis constituit. — ad Div. X, 1, vita, cui *satisfeci*: h. e. quae mihi satis longa contigit. Att. X, 8,

me illi nullo modo, *satisfecisse*, quod in senatum non venerim: h. e. mihi indignatum esse. Phil. II, 23, oratio mea non poterit *satisfacere* vestræ scientiæ: h. e. non possum dicere tantum, quantum vos scitis.

Satifactio, excusatio. ad Div. VII, 13, accipere *satisfactionem*. Att. IV, 6, aliquid *satisfactio* levitatis habere videtur.

Sator, Nat. D. II, 34. — pater, Tusc. II, 9.

Satur, sensu proprio, de Div. I, 35; Or. 36, nec *satura* jejune dicet. *Satura* sunt res, in quibus est copia larga ad ornandum et amplificandum.

Saturare, de cibo, Nat. D. II, 51. — metaphorice, Planc. 8, de Div. I, 29; Dom. 12; Agr. II, 24.

Saturitas, abundantia, de Sen. 16.

Satus, satio, de Div. II, 32; de Sen. 15. — generatio, de Div. I, 42. — creatio, de Univ. II; Tusc. II, 5.

Sauciare, Verr. I, 29; Att. XIV, 21; Vatin. 5.

Sauciatio, Cæcin. 5.

Saucius, vulneratus, Tusc. I, 16. — fractus, Cat. II, 11; ad Div. VIII, 8, de reo ita dicitur, ut *ambustus*, quam vocem vide.

Saxetum, Agr. II, 25.

Saxeus, Nat. D. II, 35.

Saxifragus, Or. III, 42.

Saxulum, Or. I, 44.

Saxum, Cæcin. 21; Fat. III, Acad. II, 31.

Scaber, Tusc. III, 12.

Scabies, irritamentum, Leg. I, 17.

Scabillum, Cœl. 27, crepitacula ex ferro (Lucian Saltat. § 83, σιδηροῦν ὑπόδημα), aut ex ligno (Pollux, VII, 22, 87, ξύλινον ὑπόδημα), quæ pedibus, quibus adstringebantur (unde et nomen duxerunt; nam ὑποπόδιον est *scabillum* proprie, nec tamen est perpetuum), concuti solebant, et strepitum faciebant, uti docet antiqua statua, in qua occurrit *scabillum*, confirmatque Rubenius de Re Vest. II, 17. Auctores in Fabri Lexico commemorati *scabillorum* rationem perspectam non habuere. Rectiora tradidit ante Rubenium etiam Salmasius ad Vopisc. Carum, c. 19. p. 838 s. t. II. Adde in primis *Explication de divers monumens singuliers*, p. 47 a. ubi monumentum vetus illustratur, in quo *scabilla* spectantur. Ab his *scabillis* operæ *scabillares* ap. Fabrettum in Inscription. p. 603, 660.

Scalæ, Phil. II, 9; Mil. 15.

Scalmus, est proprie lignum, cui ramus alligatur, unde deinde pro remo ponitur: tot enim sunt remi, quot *scalmi*. Att. XVI, 3, tribus actuariolis, decem *scalmis*. Or. I, 38, navicula duorum *scalmorum*. Cf. in primis Brut. 53.

Scalpellum, Sext. 65; de Div. II, 46.

Scalpere, Nat. D. II, 60.

Scammonea. Div. I, 10, quid *scammoneæ* radix ad purgandum possit. Add. II, 21.

Scamnum, de Div. I, 48.

Scandere, de Sen. 6.

Scapha, Her. I, 11; Inv. II, 51.

Scaphium, Verr. IV, 17, poculum in hemisphærii similitudinem rotundum; ut ap. Plautum in Sticho, V, 4, 11, et Bacchid. I, 1, 37; quo loco tamen quidam de matula capiunt, etsi de convivio sermo est. Nam *scaphium* est hemisphærium. Sic etiam *scaphia* dicebantur vasa ex ære rotunda, quæ horologiis inserviebant, ut auctor est Marcianus Capella; de quo vid. Salmas. ad Solin. p. 448 b. Quidam tamen a similitudine cymbæ dictum volunt.

Scatere, Tusc. I, 28.

Prov. C. 15, simul ostendit, se eam legem *sciscere*, quam legem esse negat. Sed est tamen etiam de omni suffragio. Leg. III, 3, quum *sciscentur* suffragia, etc.

Sciscitari, Or. I, 23; Att. IX, 18.

Scissus, Or. III, 57, *scissum* vocis genus. De hoc vid. Quintil. Inst. Or. XI, 5. §. 20, 21, *scinditur* vox, etc... finditur etiam spiritus obiectu aliquo, sicut lapillo tenues aquae, etc. Est quod nos vocamus *grasseyer*.

Scitari, Or. 16.

Scite, Verr. II, 35; Leg. I, 13; Pis. 35; ad Div. XI, 16.

Scitum, Opt. Gen. Or. 7, Dom. 50; Balb. 18.

Scitus, facetus, Planc. 14; de Div. II, 24, Or. III, 51. — callidus, Or. III, 61.

Scopae. Att. VII, 13, *scopas* solutas. Or. 71, *scopas* dissolvere. Vtrumque locum vide.

Scopuli, proprie, Rab. Perd. 9; Rosc. A. 29, in oratione ac disputatione, dicuntur loci difficiliores, de quibus difficile est dicere. Coel. 21, *scopulos* praetervecta oratio. — pro monte, ex Ennio est, Brut. 18, quum neque Musarum *scopulos* quisquam superarat.

Scopulosus, difficilis. in Caecil. 11, intelligo, quam *scopuloso* difficilique in loco verser. Defendit hoc verbum Drakenb. ad Sil. VII, 274. Or. III, 9.

Scortum, Mil. 21; Cat. II, 5. — de maribus etiam dicitur, Sext 17; Phil. II, 18

Scriba. genera *scribarum* duo fuere, alterum privatorum, alterum publicorum. Privati sunt hominum privatorum servi, ut ad Div. V, 20; publici autem sunt homines liberi, sed plebeii ordinis, in primisque libertini, qui in certas decurias descripti, mercedem ex aerario accipiebant. Sorte distribuebantur inter magistratus. Dom. 28, *scribae* nobiscum in rationibus publicis monumentisque versantur. Cluent. 45, *scriba* aedilitius. Ex quo loco etiam intelligitur, praetores aedilesque legisse scribas. Ante a quaestoribus urbanis lectos fuisse, colligas e Livio, XI, 29. Verr. III, 78, *scriba*... apparitor. Cf. Sigon. A. I. C. R. II, 15; Brut. 84, gratiosi sint *scribae* in dando cedendoque loco, scil. quum iudicium publicum habetur. Verr. III, 79, ordo *scribarum* honestus est: quis negat? etc. ib. *scribae*, qui digni sunt illo ordine, patres familias, viri boni atque honesti, etc. Ex hoc integro loco de honestate scribarum publicorum iudicari potest, quam impugnavit Sigon. A. I. C. R. II, 9; defendunt Gutber. Iur. Pontif. II, 13; Fabrett. Inscr. c. 6, p. 458 s. et Graev. ad Dom. 28. De vilitate eorum et contemtu agunt etiam Ferrar. de Orig. Rom. p. 14 s. in t. 1 Thes. Graev. in quo ei assentitur Spanhem. de Usu et Praest. Num. t. 1, p. 705. De *scribis* rom. est etiam docta et in primis legenda Diss. Eschenbachii inter Diss. Acad. p. 257.

Scribere, de epistolis, Att. V, 4; ibid. XIII. 32. — de libris, ad Div. I, 9; Or. I, 33. — *scribere* leges, Or. I, 19; Leg. II, 5. — *scribere* aliquem haeredem, Mur. 9; ad Div. VII, 14; Mil. 18. — *scribere* dicuntur ICti, quum formulas cavendi, etc. componunt petentibus. Mur. 9, Servius hanc urbanam militiam respondendi, *scribendi*, cavendi... sequutus est; ius civile didicit, etc. Cf. ad Div. VII, 14; ubi v. Victor et Manut. Adde Gronov. Sest. p. 644, et locum de Rep. II, 3. — S. p. R. 4; Att. IV, 18, *scribendo* adesse, Int. senatus consulto: dicitur de his, qui SCto nomina sua praeponi curant, ut in suam in primis sententiam factum esse intelligatur, quod

honoris causa fiebat, quum de honoribusetcommodisalicuiusessetSCtum. Pro eo ad Div. XII, 29, est, esse ad *scribendum*: consulibus illis nunquam fuit ad *scribendum*, — Att. V, 11, *scribere* de aliquo aliquid, i. e. commendare, laudare. Sic est et Att. I, 19.

Scriptio, Att. X, 18; Brut. 24, 64; Or. II, 1; Tusc. V, 41; Inv. I, 38.

Scriptitare, multum commentari, Or. I, 33. Adde locum supra laudatum de Rep. V, 3, sed se responsitando, et lectitando, et *scriptitando* ne impediat.

Scriptor, de scriba, Orat, I, 30. — ad Div. II, 4, domesticarum rerum *scriptores* et nuntii, i. e, qui tibi scribant de rebus dom. s. per literas nuntient. — *scriptor* historicus, Arch. 10; Or. 9; Brut. 9.

Scriptorum ludus. Or. I, 50, duodecim *scriptis* ludere. Add. fr. Hortensii, pag. 382. Nominativum faciunt *scriptum*, ut sit areola lineis circumscripta, ut Salmasius, Gesnerus, alii: recte. Nam et diminutivum *scriptulum* est: vid. Heins. ad Ovid. A. A. II, 201; III, 363; et trames *scriptorum* dicitur, quem calculi decurrunt. Alitersentire video Pearcium ad hunc locum, qui nomiuativum facit *scriptus*: ut intelligatur lapis, calculus. In quo tamen Festi auctoritate abusus est; nam *scriptus* lapis Festi huc non pertinet. Neque id adeo ignorare Pearcius potuisset, si Festum ipse inspexisset Tolerabilius foret, si intelligeretur *locus*. Ceterum de hoc ludo, qui est idem, aut simillimus ei, qui hodie *Schachicus* dicitur, ut patet ex insigni Ovidii loco, Art. Am. II, 206, Graecis recentioribus ζατρίκιος, diversus est a ludo aleaa, in quo praeter calculos etiam tesseris opus, qui a ludo *scriptorum* exsulant, in quo uno ingenio et arte opus est. Vid. praeter ceteros eruditissime disputantem Salmas. ad Vopisc. Procul. c. 13, t. II Hist. Aug. p. 736 sqq. et Hydeum de Ludis orient. p. 8. I. Fr. Gronovius, Sest. III, 15, ludum duodecim scriptorum distinguit a ludo latrunculorum; idemque facit Heinsius ad Ovid. l. c. 204, putans de ludo duodecim *scriptorum* agi his: » Seu ludet, numerosque manu iactabit eburnos (h. e. tesseras), Tu male iactato, tu male iacta dato. » Sed ibi sermo de ludo, quem vocant Gall. *trictrac*, ubi tesseris opus. Id minus recte fieri, contra Casaub. demonstrat l. c. Salmasius, contra cuius argumenta nihil Gronovius affert. Quomodo enim duodecim *scriptorum* ludus hic noster ludus esse potest, quum ipse fateatur, in hoc utrumque ludentium quindecim calculos adhibuisse, qui in duodecim areolis locum non habent? Burm. ad Ovid. l. c. III, 363, putat, nobis rationem istius ludi non satis perspectam esse; quem vide. Ceterum *scriptorum* dicendum esse, non *scruporum*, defendunt praeter hos Burmann. ad Quintil. XI, 2; Victor V. L. V, 13, et Gronovius loco citato.

Scriptum, Or. I, 31, *scripti* interpretatio. Caecin. 23, sequi *scriptum* (literas et verba), calumniatoris esse. Opponitur *sententiae*. Add. Brut. 88; Planc. 30; de Div. I, 12; ad Div. X, 13; ibid. V, 12; I, 9; Her. I, 11; Inv. II, 40, 51.

Scriptura, id quod scriptum est, ad Div. VI, 7; ibid. X, 8; Manil. 6. — commentatio oratoris. Or. I, 33. — ita ut *scriptum*, de literis ac verbis legis, testamenti, edicti, ad Her. I, 4, etc. Hinc *scriptura* superior et inferior, i. e. antecedentia et consequentia, Inv. II, 4. — vectigal aerarii e pascuis. Verr. II, 70, *scriptura* Siciliae,

ad Div. XIII, 65, in *scriptura* pro magistro dat operas. vid. in Ind. Hist. *Alabarches*. Sed aperienda est clarius huius verbi vis. Nempe vectigal hoc *scriptura* propterea dicitur, mea sententia, quia, qui in pascuis publicis pascere vellent, nomina sua deferebant et subscribebant apud eum, cui eius rei cura data erat, h. e. ut e Varr. R. R. II, 1, 16, discimus, apud publicanum; et pro singulis pecoribus certam pecuniam solvebant. Nam ita etiam in agris publicis decumanis obtinuit. Verr. III, 51, numerus aratorum quotannis apud magistratus publice *subscribitur*, etc. Accessit deinde decumarum vectigal, quum ante, auctore Plinio, unum e pascuis fuisset. Retinuit antiquum illud vectigal nomen suum, et novo aliud datum est, etsi proprie in hoc novum aeque atque in illud vetus, conveniebat.

Scripulum. Att. IV, 16, neque argenti *scripulum* esse ullum in illa insula. *Scripulum*, quod *scriptulum* accuratius dicitur, est ducentesima et octogesima octava pars librae, s. quarta et vicesima unciae, quae est duodecima librae pars. De *scriptulo* v. Gronov. Sest. IV, 13; eiusque signis et notis, quibus sc. exprimitur, III, 15.

Scrupulosus Tusc. IV, 14, *scrupulosis* cotibus. Bentleius et Davisius, probante Buherio, reponunt *scruposis*. Putabam aliquando *scopulosis*, ut in Caecil. 11; sed *scrupulosus* et *scruposus* confunduntur, et est hoc melius. Vid. Heins. ad Valer. Flacc. II, 518.

Scrupulus, quidquid animo molestum est, et nos tanquam urit. Fin. IV, 28, *scrupulum* abeunti. Att. V, 13, *scrupulum*, quem non ignoras. ib. X, 14, odiosus *scrupulus*, etc. Rosc. Am. 2, *scrupulum* ex animo evellere, i. e. timorem.... Nunc et *scrupus*, eodem sensu, de Rep. III, 11.

Scrutari, Pis. 26; de Div. II, 13, Rosc. A. 30; ibid. 34; Vatin. 5; ad Div. X, 31; Or. II, 54; Nat. D. III, 16; Q fr. I, 9.

Sculptus. Acad II, 31, non e Saxo *sculptus*. Sed legendum videtur *scalptus*.

Scurra, est parasitus, aut homo parasiticis moribus: quod genus hominum, studio placendi et delectandi, petulantibus et obscoenis dicteriis utitur, iisque etiam in eas res grassatur, quas revereri debebant, ut in religionem et deos, magistratus innocentes, etc. Muren. 6, *scurrarum* convicium. Add. Or. II, 60; Her. IV, 10; Quint. III, 17.

Scurrilis. Or. II, 60, *scurrilis* dicacitas.

Scutulum, Nat. D. I, 29.

Scutum. Tusc. II, 23, abiecto *scuto* fugit. Att. XV, 29, *scutum* abiicere, i. e. ab armis discedere. Orat. II, 72, ut non modo non abiecto, sed ne reiecto quidem *scuto*, fugere videar. Sc. fugientes turpiter *scutum* abiiciunt; honestius autem retinent *scutum*, et post tergum reiiciunt, ne telis petiti a persequentibus laedi possint.

Scutella. Tuscul. III, 19, *scutella* dulciculae potionis. H. l. esse pro poculo facile intelligitur. Significat etiam lancem. Vid. de hoc verbo Popma ad Caton. de R. R. c. 10, et Salmas. ad Vopisc. Car. 20, p. 861; qui tamen male a *scutra* hoc verbum oriri putat, quum sit potius a *scuto*: ut bene monet Hemsterhus. ad Aristoph. Plut. p. 276, 277.

Scyphus, poculum, ad Div. VII, 22; Verr. IV, 14.

Secedere, Fragm. or. pro Cornel.

Secernere, disiungere, Cat. I, 12; ad Div. V, 2; Or. 11. — distinguere, Nat. D. II, 47; de Am. 25; Or. 19.

nes urbes, quas obsidebant, ut, iis expugnatis sectiones, praedarum emerent: de quo genere hominum non semel est apud Livium, v. c. X, 17, 6. Similes iis ex parte sunt, et in re minori, aut in partibus faciunt, quod illi in maiori, aut universa, s. in privata praeda, quod illi in publica et aerario inferenda, lixae, qui et ipsi exercitus sequebantur, ut cibis vendendis, et praeda a militibus singulis emenda lucrum facerent, unde Livius, V, 8: a Minus militum periit, quia praeter aegros, lixarum in modum, omnes per agros vicinaque urbes negotiabantur. » Caesar, B. G. VI, 28, etiam mercatores commemorat, qui exercitum sequebantur, et sub vallo tendebant. Sed illud hic relinquitur dubii, quod, hac ratione probata, etiam lixae et mercatores reliqui *sectores* dici possent. Itaque rectiorem puto vulgarem sententiam, quae a *secando* ducit hoc verbum, et *sectores* a secandis bonis dictos censet, quod *sectores* universa bona, universam praedam, hanc ob causam redimebant, ut iis per partes vendendis lucrum facerent, quemadmodum ipse Asconius tradit. Homines adeo *secari* dicebantur, quorum bona auctione distrahebantur. Id nomen deinde mansit etiam, quum aliquis emeret proscripti bona, ut retineret ipse. Idque adeo confirmari puto etiam loco Ciceronis Rosc. A. 29, iidem erant *sectores* bonorum et collorum.

Secundae, int. partes, verbum scenae, in qua primae, secundae, et tertiae partes sunt: unde ad alia traducitur. Brut. 69, fuit Crasso quasi *secundarum*. — Fin. III, 10, opponitur primo.

Secundarius, secundus, Inv. II, 7. Sic, de Rep. I, 42, habet statum respublica de tribus *secundarium*.

Secundo, Planc. 20.

Secundum, ex praescripto alterius. Acad. I, 10, *secundum* naturam. — ex commodo sententiaque alterius. Att. IV, 2, loco sententiam rogatus, multa *secundum* causam nostram disputavit. Vnde et in iure *secundum* aliquem dicitur decerni, quum causam obtinet, Verr. I, 44. — *secundum* mancipium, quomodo capiendum sit, utrum praeter, an ex lege mancipii, disputatur. vid *satisdatio*. — prope, iuxta. Attic. VIII, 12, si Caesar *secundum* mare ad me ire coepisset. Cf. XVI, 8.

Secundus. Tusc. II, 1, *secundo* populo id facit, h. e. probante et favente populo: sic Att. I, 16; ibid. II, 1; Agr. II, 37; Nat. D. III, 38. — prosper. Nat. D. III, 36; Sull. 23.

Securis, proprie, Q. fr. I, 4; Pis. 34; Verr. V, 9. — plaga. Planc. 29, gravem infligere *securim* reipubl. Mur. 24, quam te *securim* putas iniecisse petitioni tuae? pro quo est c. 23, plaga iniecta est petitioni tuae. — Q. fr. II, 11, *securis* Tenedica. V. Ind. Geogr. *Securis* conspicitur in nummis Tenediorum, quorum exempla et nunc reperiuntur in cimeliarchiis. V. Stephani Lexic. Gr. in πέλεκυς.

Securitas, Tusc. V, 14; de Am. 13; Fin. V, 8; Att. IV, 16.

Secus, Fin. V, 13; Pis. 28; Or. III, 30; ibid. II, 6; Mur. 3; ad Div. III, 6; ibid. IV, 9; Quint. 9; Att. I, 19.

Secutor. Att. VII, 14, *secutorum* in ludo ∞ fuerunt. *Secutor* est gladiator, qui componitur cum retiario, ut putat Lips. Saturn. II, 7, 8; ubi pro ∞ reponendum censet CIↃ CIↃ, quod ille numerus maior fide videtur. Salmas. ad Lamprid. Comm. 15, p. 515, t. 1. Hist. Aug. *secutores* dictos putat gladiatores, qui sorte victis sufficerentur.

suae gloriae ? sic, Fin. I. 10. — ager consitus, de Sen. 15; Or. 15; Verr. III, 8. — ipsae fruges, Fin. V, 30; Or. 24.

Segnitia. Brut. 81, vir sine arrogantia gravis, et sine *segnitia* verecundus; Fin. I, 2; Or. I, 41.

Segregare, secludere, Phil. V, 11; Or. III, 47; Off. III, 6; Tusc. V, 28.

Seiugatus, distinctus, Div. I, 32. Eodem fere sensu *seiunctus*.

Seiunctio, figura sententiarum, Or. 40; ibid. III, 53; Phil. I, 3.

Seiunctus, Or. 20.

Seiungere, discernere, distinguere. Or. II, 25, ut possis liberalitatem a largitione *seiungere*. Tusc. IV, 13, *seiungere* cogitatione morbum ab aegrotatione. — avocare. Fin. I, 20, animus a spe *seiungi* non potest. — abstinere, Coel. 3, *seiungere* se a libertate verborum. — separare, Nat. D. III, 24; Cat. I, 19. — disiungere, ad Div. X, 6; Verr. III, 84 — excludere, Vatin. 11.

Selectio, collectio e pluribus, Leg. III, 10. — delectus Fin. II, 13, ut eam rerum *selectione* expoliarent. Opponitur *reiectioni*.

Selectus. Nat. D. I, 31, *selectae* brevesque sententiae. Verr. II, 13, iudices *selecti*, sunt qui iudicia publica exercent. Cluent. 43, praetores urbani debent optimum quemque in *selectos* iudices (h. e. decurias eorum) referre. Nam in iudiciis sedent sorte quaesitoris, nec *selecti* ab hac sortitione dicuntur, ut quibusdam placet. Asconius quidem ad Act. I in Verrem, c. 6, ad sortitionem refert hoc nomen : sed haud dubie erravit; quum Cicero diserte lectionem iudicum praetori urbano tribuat l. e. a quo post ad Imperatores translata est, quos decurias ordinasse, praeter Suetonium, multis locis, docet Plin. XXXIII, 1; fuitque ea lectio pars actus rerum, cuius apud Suetonium frequens mentio. Sub Caesaribus *selectos* iudices paullo aliter, et arctiori quodam sensu dictos patet ex eodem Plinio.

Seligere, Or. 15. — sumere Fin. III, 6.

Sella, simpliciter pro *sella curuli*. Iunguntur interdum *sella* ac tribunal, quia praetores sedent in *sella* curuli, posita in tribunali. Verr. I, 46; II, 38; III, 59. — sedes magistri. ad Div. IX, 18, *sella* tibi erit in ludo tanquam hypodidascalo, proxima. — sedes opificum. Catil. IV, 8, qui non ipsum illum *sellae*, atque operis, et quaestus quotidiani locum salvum esse vellent. — cathedra, Phil. II, 34; de Div. I, 52.

Sellularius. fragm. incert. p. 416, de plebeia faece *sellulariorum*. Ita dicuntur, qui graece βάναυσοι appellantur: h. e. opificia tractantes, quae artes *sellulariae* dicuntur. Cf. *sella*.

Semel, Font. 5; Att. XIV, 13.

Semen, de plantis, Phil. II, 22; de Sen. 15; Nat. D. II, 32. — de hominum progenie, Agr. II, 35; Phil. IV, 5. — causa vel principium, Cat. I, 12; Off. II, 8; ad Div. VII, 31; Fin. V, 7.

Sementis, proprie, Or. I, 58, Verr. III, 54. — metaphorice, Or. II, 65; Nat. D. III, 75; Att. IV, 7.

Semestris, Att. X, 8.

Semianimus, de Div. I, 47.

Semicirculus, Fin. V, 20.

Semidoctus, Or. II, 41.

Semiferus, Nat. D. II, 41.

Semigrare, Coel. 7.

Semihora, Rab. Perd. 2.

Semiliber, Att. XIII, 31.

Seminari, Leg. I, 1.

Seminarium. Pis. 40, Macedonia dicitur triumphorum fons et *semi-*

bere, at, ut opus est, et res sunt, affectus esse videatur. Or. III, 25, ut oratio *sensus*, ut dolores habeat. ibid. II, 43, si est suaviter et cum *sensu* tractatum, etc. Tantum autem efficitur *sensu* quodam, etc. Haec ab ipso Cicerone explicantur e. 45 toto. ibid. quin ipse in commovendis iudicibus iis ipsis *sensibus* permoverer. — intelligentia, Or. I, 3; ibid. I, 51; ibid. III, 59; Verr. IV, 15; Arch. 8; Pet. Cons. 11; Mil. 27; Phil. X, 2; Nat. D. II, 56, 57; Fin. II, 16; Rosc. A. 53.

Sententia. Acad. II, 47, ex sui animi *sententia* iurare voluerunt: h. e. ita uti sentiret, crederet, rem esse. Hinc ille iocus, Or. II, 64; loc. v. Pison. 32, beneficiis alicuius suam *sententiam* tradere. Cluent. 53, mens, et animus, et consilium, et *sententia* civitatis posita est in legibus. — pro sensu animi. Tusc. IV, 15, honestae voluntates, *sententiae*, et actiones. Gr. γνώμη. — *sententia* senatorum in curia, Att. IV, 1; Planc. 39; Q. fr. II, 1; ad Div. XI, 21. — *sententiam* ferre dicuntur proprie iudices post legem tabellariam Cassiam; deinde vero etiam senatores. vide locum in *sentire*, ex ad Div. XI, 21, ubi *sententias* ferre de aliquo, est eius rationem habere. Cf. *ferre*. — dividere *sententiam*. v. *dividere*. — referre *sententiam* de senatore, pro ferre. Quir. p. R. 10. vid. *referre*. *sententias* dicere, de senatoribus notum est: sed est etiam de consulibus. Sext. 32, consules quum in senatu privatim (i. e. a senatoribus, qui magistratus non erant), ut de me *sententias* dicerent, flagitabantur: h. e. ut de *sententiis*, quas ipsi sc. senatores, relationem egredientes, dixissent, ad senatum referrent. vid. Graev. ad h. l. — Legg. I, 22, huius praecepti tanta *sententia* est, i. e. tam praeclarus sensus. — *sententiae* philosophorum, Or. I, 28; Nat. D. I, 30; Opt. Gen. Or. 2; Brut. 78; Or. II, 8. — interdum *sententia* opponitur verbis, Or. 39; Or. III, 52; Off. III, 3; Leg. II, 2; Caecin. 20.

Sententiola, Phil. III, 9.

Sententiose dicere, Or. 71, ita dicere, ut sententiae, eaeque bonae sint, non inania modo verba: cum opponitur, sine sententiis dicere. Or. II, 71; Inv. I, 55.

Sententiosus, Brut. 95.

Sentina, proprie, de Sen. 6. — de infimo dignitatis gradu, ad Div. IX, 14. — de vilissimo homine, Agr. II, 26; Cat. I, 5, ibid. II, 4.

Sentire, intelligere, providere. Rabir. Post. 1, nihil *sensisse*. — Catil. III, 2, de repub. praeclara atque egregia *sentire*: h. e. optimatem esse. Or. III, 16, *sentire* sapienter. — sententiam dicere. ad Div. XI, 21, sed tamen quum ego *sensissem*, de iis, qui exercitus habent, *sententias* ferri oportere: iidem illi, qui solent, reclamarunt. sic, Att. VII, 6. — iudicare. Or III, 9, difficillime quisque de se *sentit*. Add. Nat. D. II, 56; ad Div. XV, 16; Tusc. I, 3.

Seorsum, Oecon. 4; ad Div. VIII, 9; Her. III, 3.

Separabilis, Tusc. I, 10.

Separare ab his id, quod reus inferat, Or. III, 32, i. e. dissimile esse ostendere. — disterminare, Cornel. Fragm. 1. — seiungere. ad Div. V, 12. — discernere, Off. I, 27.

Separatim, proprie. Tusc. V, 7, de summo bono *separatim* libri sunt. i. e. proprie scripti de summo bono. ibid. c. 1, *separatim* suis angoribus implicati. — generatim; nostri dicunt philosophi, *in abstracto*. Or. II, 27, opponitur *definite*: si tamen lectio

tur, qui locum adeunt, ut ibi aliqua re utantur, fruantur, non, qui adeunt simpliciter, ut visum Drakenb. ad Sil. II, 86. Leg. II, 1, praesertim hoc anni tempore hanc amoenitatem loci *sequor*. Nat. D. II, 56, *sequutae* sunt nares vicinitatem oris. Add. Att. X, 18. — innuit causam, propter quam aliquid fit. Rosc. A. 1, ut adsint propterea, quod officium *sequuntur*. Planc. 15, *sequutus* edititios iudices. Off. I, 11, credo alicui *sequutos*: h. e. gravi de causa fecisse. — accommodare se alicui rei, spectare aliquid. ad Div. IX, 5, dicm *sequor*. Act. I in Verr. 7, non crimina, non testes, non existimationem pop. rom. *sequentur*. — in computationibus est pro vulgari *ponere*. Verr. III, 49, *sequi* minimum. — in iure liberi dicuntur patrem *sequi*, quum post divortium apud eum remanent, et cum eo sunt, Top. 4.— *sequi* auctoritatem alicuius, Off. I, 2; ad Div. I, 9; Verr. I, 43; Or. 16; Fin. II, 8; Fat. 3, 12.

Serenans, de Div. I, 11.

Serenitas, de Div. II, 45.

Serenus, de tempestate, ad Div. XVI, 9; de Div. II, 99. — tranquillus, Tusc. III, 15; Her. IV, 48.

Serere, de plantis, Verr. III, 47; Nat. D. II, 52; Or. II, 69; Tusc. I, 14. — gignere, Leg. I, 8; Att. XIV, 22. — de libris novis, Brut. 4. — instituere. Leg. I, 6; *serendi* sunt mores. de Rep. II, 3, qui diuturnam remp. *serere* conatur.

Series disputationum, Or. II, 16, est dialectica ratio disserendi de rebus philosophicis. Sed saepissime *series* dicitur simpliciter de ordine rerum eiusmodi, quum altera alteri apta et colligata est. Acad. II, 7; Fat. 9; Leg. I, 19; de Div. I, 55; Nat. D. I, 4; Partit. 39.

Serius, Her. III, 14; Off. I, 37; Fin. II, 26.

Sermunculus, rumor. Att. XIII, 10, *sermunculum* omnem restinguere.

Serpens, sensu proprio, Nat. D. II, 48; Vat. 2. — metaphorice, Ar. Resp. 24.

Serperastrum, Att. VII, 3. *Serperastra* proprie sunt adminicula, quae cruribus puerorum primum ambulantium alligantur, ne vari aut compernes fiant, dicti a *sirpando*, h. e. ligando: unde *sirpulae* apud Varronem de L. L. Ideo fortasse scribendum *sirpirastra*. Hoc autem nomine Cicero notat legatos, quaestores, tribunos, et alios quos secum duxerat, quorum opera in coërcendo exercitu et regenda provincia utebatur. Eos audierat Atticus pessime se gerere: ideo scripserat Ciceroni, se dolere. Haec Bosius ad h. l.

Serpere, sensu proprio, Nat. D. II, 47; Fin. V, 15; Her. IV, 49; Or. II, 50, dicitur de oratore, qui pedetentim ad causam tractandam accedit, quemadmodum ipse Cicero fecit in Agraria secunda. — ali, augeri. Verr. III, 76, *serpit* insitum in natura malum. — dicuntur ea, quae increbrescunt, vulgantur, ulterius procedunt. in Caecil. 21, *serpit* ac prodit consuetudo. Rabir. Post. 6, *serpit* malum. Cf. Verr. III, 76; Phil. I, 2; de Am. 12; Or. III, 21; Att. I, 13; Fin. II, 14; ib. V, 23, societas *serpit* sensim foras, cognationibus primum, etc.

Serra, Tusc. V, 40.

Serrula, Cluent. 64.

Sertum, Cat. II, 5; Tusc. III, 18.

Serus, ad Div. II, 7; de Div. II, 70; Phil. V, 1.

Servare, observare, Cluent. 55; ad Div. IX, 22. — conservare. ad Div. V, 20, quum populus suum *servaret*. —*servare* de caelo est augurum, Dom.

quat mille assium summam: sestertium pondus, h. e. duae librae cum dimidia, etiam bis mille et quingentos asses aequarint necesse est. Teneant autem tirones hoc: Quum sic dicitur, *quadraginta millia* ns, aut simili modo in aliis numeris, capiendum est de nummis sestertiis, et ns est genitivus pluralis. Pro eo dici etiam potest *quadraginta sestertia*. Sed quum dicitur v. c. *quadragies sestertium*, primo *sestertium* est nominativus, aut accusativus singularis numeri; deinde est compendiaria locutio, pro *quadragies centena millia sestertium*. Nam *decies sestertium* dicebant pro *decies centena millia sestertiorum*, et sic in reliquis. Ergo *quadragies sestertium* idem est, quod *quadragies centena millia sestertiorum nummorum*, s. *quater millies mille sestertii nummi*. Haec late et erudite demonstravit Gronov. de Sestert. l. 1, inpr. c. 4. Exempla utriusque nominis et formarum loquendi afferre, quoniam saepe in Ciceronis libris occurrunt, nihil attinet.

Seta, Or. III, 59; Tusc. V, 21.

Severe, Off. II, 3, *severe* et honeste: de philosophis, qui utilitatem ab honestate non seiungunt. Contrarium est *remisse*, ubi v. Mur. 20.

Severitas, iustitia iudicum in pronuntiando. In Caecil. 3, *severitas* iudiciorum. Cf. Rosc. A. 3, etc. — Catil. IV, 4, versari in *severitate* dicuntur, qui severam sententiam dicunt. Add. Mur. 31; Or. II, 47, 58; Off. I, 23; Q. fr. I, 1.

Severus, iustus. Rosc. A. 5, acria ac *severa* iudicia. Act. I in Verr. 10, familia tum ad ceteras res, tum ad iudicandum *severissima* Add. Or. II, 71; Brut. 95; Manil. 13; Tusc. IV, 18.

Sevocare. Nat. D. III, 8, *sevocare* mentem ab oculis: sic Tusc. I, 31. — distinguere. Or. 20, ab his non multo secus, quam a poëtis, haec eloquentia, quam quaerimus, *sevocanda* est.

Sexcenteni profertur e Verr. V, 25; sed ibi legendum *sexceni*. Adde etiam Drakenb. ad Liv. XLV, 16.

Sexcenti, de magno, sed incerto numero. Att. XIV, 12, *sexcenta* similia. Cf. Rosc. A. 32, etc.

Sexprimi, Nat. D. III, 30.

Sextans, duae unciae, quae sextam assis partem conficiunt; unde pro sexta hereditatis parte ad Div. XIII, 29, in *sextante* esse (v. *as*).

Sextarius, Off. II, 16.

Sextula, sexta pars unciae. Caecin. 6, duae *sextulae*. ibid. *sextulam* adspersit.

Si. Or. 24, *si* aliquid. Cf. Att. III, 14; XIII, 13, 17; Fat. 19; Prov. Cons. 20. Catil. IV, 10, *si* aliquando. — *si* quae, pro *si* qua, Att. IV, 2; ad Div. V, 8, 12; Or. II, 72, 75; Coel. 20; Leg. II, 5. — habet et vim interrogandi, ut Top. 22, *si* expetendae divitiae, *si* fugienda paupertas. Add. Caecin. 18; Inv. I, 33; Cluent. 6; Or. II, 16; ibid. 29.

Sibilare, Att. II, 19.

Sibilus. ad Div. VIII, 2, *sibilus* tudentum, forte e poeta: sic, Rosc. C. 11; Att. II, 18; Pis. 27.

Sic, propterea. ad Div. XIII, 70, quia non est obscura tua in me benivolentia; *sic* fit, etc. — Multis modis exquisite dicitur, ut *ita*, quam vocem vid. Att. VI, 1, *sic* contendi, ut talenta, quae mihi pollicebantur, illi daret: quasi diceret, *id* contendi, ut, etc.

Siccare, Phil. III, 3.

Sicce, Opt. Gen. Or. 4.

Siccitas, proprio sensu, Q. fr. III, 1; Rull. II, 67; Tusc. V, 34; de Sen. 10. — tenuitas orationis. Brut. 82,

rumdam praeferunt, aut praeferre putantur, indeque nomina sortita sunt. Hinc intellige illum elegantem locum, Nat. D. I, 9, Deus mundum *signis* et luminibus tanquam aedilis ornavit. Scilicet, aediles quum munera edunt, signis ornant forum et plateas, per quas pompa ducitur; unde, forum ornatum in Verrina prima dicitur. Mundus autem Dei munus dicitur: v. *munus*. Sidera ergo etiam hoc nomine eleganter *signa* dicuntur. Cel. 5, *signa* virtutum non expressa, sed adumbrata. Nempe vera et perfecta virtus est signum expressum, h e. absolutum elaboratum; naturalis autem illa materia virtutis, quam Cicero vocat, hoc est, impetus naturales, ex quibus vera virtus exsistere potest, item simulata virtus, est *signum* adumbratum. — Marcell. 1, ad bene de omni sepubl. sperandum, quasi *signum* aliquod sustulisti. Ductum est e re militari, et e signo, quod in castris in praetorio attollitur atque proponitur, etc.

Silentium, cessatio sermonis, Or. I. — attentio auditorum, Q. fr. II, 1; de Div. I, 28. — praetermissio, Sull. 22. — in disciplina augurali quid *silentium* sit exponitur. de Div II, 34. Prov. Cons. 12, illas res egi *silentio*, i. e. nemine interpellante, aut reclamante.

Silere, silentio praeterire, Sull. 29; Acad. I, 1. — quiescere, Leg. III, 17; Mil. 5.

Silex. Tusc. III, 6, non e *silice* nati sumus; de Div. II, 41.

Sillus. Att. XVI, 11, sine *sillo* Luciliano. *Silli* sunt versus salibus referti, similes satirae Latinorum, ut docet Casaubonus de Sat. II, 2. Satiras autem Lucilium scripsisse notum est. Sed codd. et vett. edd. habent *vallo*, aut *ullo*, quorum illud servat Graeviana. Graevius volebat *sale*.

Silus, qui nasum eminentem et repandum habet, Nat. D. I, 29.

Silva in aedibus urbanis, Verr. I, 19, est viridarium, ut Asconius interpretatur. — proprie, Or. I, 9; Att. XII, 15. — de rerum varietate, Or. 3; ibid. III, 26, 30.

Silvescere, de Sen. 15.

Silvester, Nat. D. I, 42; de Am. 19; Brut. 74; Inv. I, 2; Tusc. V, 27; Coel. 11.

Simia, Nat. D. I, 35; de Div. I, 34; ibid. II, 32.

Simile, similitudo, ὁμοίωσις. Or. II, 78, eos ipsos, unde hoc *simile* ducat, etc. Sic est et Fin. III, 13, 16.

Similis, Rosc. C. 18; Nat. D. II, 59; Att. II, 3; de Div. II, 64.

Similiter, Tusc. II, 23; Tusc. IV, 18; Nat. D. III, 3; Or. III, 54.

Similitudo, imitatio. Or. II, 23, quod velint, sine cuiusquam *similitudine*, consequantur. — uniformitas. Inv. I, 41, *similitudo* satietatis mater. — Or. II, 17, *similitudini* relinquere dicitur, quod quis non distincte et separatim explicat, sed ex iis rebus, quae explicatae sunt, et quibuscum similitudinem habet, quale sit, cognoscendum relinquit. Add. Leg. I, 28; Brut. 16; Nat. D. II, 64; Or. 3.

Simplex, unus. Inv. II, 1, nihil *simplici* in genere omni ex parte perfectum natura expolivit, etc. — de Sen. 21, quum *simplex* animi natura esset. Hoc et similibus locis utuntur ii, qui demonstrare suscipiunt, veteres philosophos quosdam *immaterialitatem* animi, quam dicunt probasse. Id fit, quia simplicitatis verbo nostri philosophi de immaterialitate utuntur, unde veteres eandem vim huic verbo subiecisse credunt: in quo falluntur. Nam veteres *simplex* oppo-

Singillatim, Inv. I, 30; Phil. II, 36; Verr. V, 55; Caecil. 22.

Singularis. Inv. II, 3, *singulare* vitium: quod est alicui proprium. Att. VII, 7, *singulares* sunt boni viri: *un à un*. sic ad Div. I, 9; Sull. 1. — unus, de Univ. 4. — eximius. Or. I, 38; Her. II, 39.

Singuli, Or. 67; Or. I, 3; Or. III, 55; ad Div. XVI, 8; Nat. D. II, 68.

Singultus, Planc. 31.

Sinister. Div. II, 39; Latinis quae *sinistra* dicantur in auspiciis? Nempe ea, quae Graecis dextera. Quanquam Latini saepe, Graecorum consuetudinem sequuti, *sinistra* in malam partem dixere. Causa est, quia augur sedet ore ad meridiem verso; unde orientem a sinistris habet, quae plaga felix putabatur.

Sinus, regio, Verr. V, 56. — gremium, Leg. II, 25. — de complexu familiari, ad Div. XIV, 4; Att. II, 24; Q. fr. II, 12. — De securitate alicuius rei possessione. Pis. 37. Verr. I, 50, negotium sibi in *sinum* delatum: i. e. sua sponte sibi et commode accidisse. Ibid. 10, ex *sinu* nostro apponere dicimur testes calumniatores, subornatos a nobis eosque amicos nostros, et nostris commodis studentes. Tusc. III, 21, in *sinu* gaudere, h. e. secum, privatim. Q. fr. II, 13, in *sinu* esse, h. e. amari.

Siparium, velum, quod scenae obtenditur, aulaeum. Prov. Cons. 6, post *siparium*, h. e. clam, occulte.

Siphon. Fin. II, 8, vinum, hic, *siphon* cui nihil demsit. Est fistula, qua utimur ad eliciendum e pleno dolio vinum fere gustandi causa. Videndus Scaliger ad Varron. p. 182.

Sistere (cum pronomine *se*), Att III, 25. — omisso *se* (v. Gron. ad Liv. IV, 12) significat erigere se, recreari, salvum esse atque incolumem. Verr. III, 96, qui remp. *sistere* negat posse, ni ad equestrem ordinem iudicia referantur. — de obeuntibus vadimonium. Quint. 8, *sistere* vadimonium, ibid. 7, ut idibus sept. P. Quintium *sisti* Sext. Alphenus promitteret.

Sitella, vas, in quod tabellae a suffragia ferentibus coniiciuntur. Nat. D. I, 38, Tib. Gracchum...de M. Octavio deferentem *sitellam*. Cf. fr. Cornel. I, et interpr. ad Liv. XXV, 3.

Sitienter, cupide. Tusc. IV, 17, *sitienter* expetere.

Sitire, proprie, Pis. 25. — cupidum esse. Planc. V, *sitientem* me virtutis tuae descruisti. Q. fr. III, 5, *sitire* honores. — deficere. Q. fr. III, 1, ipsi fontes iam *sitiunt*.

Sitis, proprie, Fin. I, 11; Phil. V, 7; de Sen. 8.

Sittybae, Att. IV, 5. vid. Ind. Graec. voc. σύλλαβοι.

Situs. Legg. II, 22, *siti* dicuntur ii, qui conditi sunt: sic, Verr. IV, 48; de Div. II, 41. — quod in re constat, Tusc. I, 2; ibid. V, 12; Off. I, 2. — de eo quod est in potestate, Fat. 17.

Situs, positio, Rull. II, 16; Verr. IV, 2, 62; de Div. II, 46; Nat. D. II, 61; Tusc. III, 22.

Soboles, Off I, 17; ad Div. X, 33.

Sobrie, Off. I, 30.

Sobrius, Or. 28; ibid. II, 32.

Soccus, indumentum pedum Graecorum, ut calceus romanum: unde pallium et *soccus* iunguntur. Rabir. Post. 10, P. Rutilius *soccos* habuit et pallium. Orat. III, 32, pallium, quo amictus; *soccos*, quibus indutus esset.

Socer, Att. VI, 1.

Socialis, ad socios pertinens populi rom. eorumque iniurias vindicandas. in Caecil. 5, haec lex *socialis* est; hoc ius nationum exterarum. Verrin. II, 6, in hac quaestione de pecuniis repetundis, quae sociorum causa constituta

est, lege iudicioque *sociali*. sociorum querimonias audire oporteret.

Sociare, coniungere, Or. III, 32; Planc. 30. — coetus hominum iure sociati, Leg. I, 2; Flacc. 9.

Societas humana, Fin. IV, 2; Leg. I, 10; Off. I, 16, 17. — coniunctio, Fin. II, 14; Off. I, 17; Leg. I, 7; Oecon. 1; Brut. 1; Cat. I, 13; ad Div. XII, 28. — *συμπάθεια*. Div. II, 71, nulla naturae *societas* cum somniis. — de publicanis simpliciter dicitur. Cf. *socius*. ad Div. XIII, 9, *societas* Bithynica. Planc. 13, *societatum* maximarum auctor, plurimarum magister. Muren. 33, quid? si omnes *societates* obviam venerunt, quarum e numero multi hic sedent iudices. — Rosc. Com. 6, *societatis* iudicium; est, quod et pro socio dicitur. vid. *socius*. Quint. 4, *societatem* sibi debere. Rosc. Am. 43, sub quo nomine tota *societas* statuitur. Quint. 3, magna fide *societatem* gerere. — ad Div. XII, 28, *societatem* reip. conservandae mecum renovas.

Socius, de hominibus seu amicitia, seu utilitate coniunctis, ad Div. I, 9; Brut. 1; Rosc. A. 40; Flacc. 1; Fat. 17; Or. I, 16. — metaphorice ponitur pro virtutibus, Or. I, 55; Brut. 12; Font. 16 de publicanis simpliciter, et adiecto vectigalis nomine, quod redemerunt. Planc. 9, *sociis* unice diligebatur. Cf. Verr. III, 20. ad Div. XIII, 9, *socii* Bithyniae. ibid. 65, *socii* scripturae. — arbitrium pro *socio*, Quint. 3, est in quo quis a *socio* sibi iniuriam et fraudem factam persequitur. Hinc Flacc. 18, pro socio damnari, quum quis fraudis in socium convincitur.

Socordia, Her. II, 23.

Socors, Brut. 68.

Socrus, Cluent. 12.

Sodalis est collega, non in quocumque collegio; nam *sodalitas* a collegio discrte distinguitur, Brut. 45; sed in eo, quod sacrorum causa in honorem alicuius dei constitutum est, cuius membra una epulantur, quales sunt *ἑταιρεῖαι* Graecorum. Coel. 11, *sodalis* in Lupercis. de Sen. 13, primum habui *sodales* semper; sodalitates autem me quaestore constitutae sunt, sacris Idaeis Magnae Matris acceptis; epulabar igitur cum *sodalibus* omnino modice. De his sodalibus et sodalitatibus v. Budaeum ad Pandect p. m. 299 s.; Salmas, ad Jus Attic. et Rom. c. 4. — Verr. I, 37, quaestor appellatur *sodalis* legati. Orat. II, 49, quaestor appellatur *sodalis* praetoris. — socius. Verr. I, 36, *sodalis* istius erat in hoc morbo et cupiditate. — *sodales* dicuntur etiam, qui coeunt, ut magistratum alicui iniustis modis conficiant. v. *sodalitas*. Coel. 7, crimen *sodalium*: unde verbum criminosum est Planc. 19.

Sodalitas, collegium sodalium. v. *sodalis*. de Sen. 13, *sodalitates* autem me quaestore constitutae sunt. Brut. 45, homo summa nobilitate, cognatione, *sodalitate*, collegio. — coitio. Planc 15, per hanc consensionem, quae honeste magis, quam vere *sodalitas* nominaretur. Nempe illa consensio, ut recte Graevius, coitio erat epulis et largitionibus contractorum civium, ambitus causa, ut per eos tribus corrumperentur. Hoc genus consensionis turpe est, *sodalitas* autem honesta. Itaque honestum nomen rei turpi tribuitur. Cf. Q. fr. II, 3. — necessitudo inter quaestorem et legatum. Verr. I, 37, abs te officia *sodalitatis* flagitet.

Sodalitium, sodalitas, coitio. Planc. 15, lex Licinia, quae est de *sodalitiis*. v. Ind. Leg. et Budaeum l. c. — convivium sodalium. Herenn. IV 51,

venit in aedes quasdam, in quibus *sodalitium* erat eodem die futurum.

Sol sensu proprio, de Rep. IV; Nat. D. II, 27; Brut. 9, processerat in *solem* et pulverem, non ut e militari tabernaculo, sed ut e Theophrasti umbraculis. De *umbra* et *umbraculis* suo loco. *Sol*, quum umbrae opponitur, significat, in re militari, pugnas, praelia vera, quae opponuntur exercitationibus militaribus; in oratoria autem, orationes in foro, aut concionibus, quae opponuntur declamationibus, h. e. orationibus, quae de rebus fictis exercitationis causa habeutur in schola. — Mur. 14, cedat umbra *soli*, h. e. iurisprudentia rei militari. — Deus, Nat. D. III, 19.

Solarium, horologium, proprie, quod solis radiis tempus metitur, sed deinde etiam, quod aqua idem facit. Vtrumque genus exprimitur, Nat. D. II, 34, *solarium* vel descriptum (sc. lineis), vel ex aqua, quo horae declarantur. *Solarium* Romae fuit in foro. Hinc, quoniam in foro homines urbani circa meridiem conveniebant, partim negotiorum, iu primis pecuniariorum, partim otii fallendi causa, ut mercatores in emporiis, in fora sua, quas *bursos* vocant, et Lipsiae nobiles aliique, tempore mercatus, in Compluvinni aedium Aurobacensium; hinc ergo inter modos vitae suaviter eleganterque transigendae refertur ad *solarium* venire. Quint. 18, visit semper iuculte atque horride; natura tristi ac recondita fuit: non ad *solarium*, non in campo, non in conviviis versatus est. Her. IV, 10, ita petulans es atque acer, ut ne ad *solarium* quidem idoneus, ut mihi videtur, sed pone scenam et in eiusmodi locis exercitatus sis. Respicitur ad eos homines, qui assidui in foro ad solarium pro Rostris erant, qui fere erant homines urbani, h. e. salibus abundantes, et dicteriis alios incessentes, scurrae. v. Gronov. de Sest. IV, 9, p. 318 sq. Ne ad solarium quidem idoneus ergo est, nimis scurrilis et mimicus, ita in dicteriis impudens et acer, ut mimi et histriones in scena. Sed illud *solarium* in foro ad usus communes fuit aquarium. Nam Plinius sub tecto stetisse ait, VII extr., et aqua divisisse noctis atque diei horas, dedicatumque fuisse ab Scipione Nasica, anno V. C. DXCV; cui consentit Censorinus, cap. 23.

Solatium, Tusc. II, 25; Arch. 7; ad Div. VII, 3; Att. IV, 6. — levamentum, Agr. II, 29.

Soleae, sunt calcei mulierum, et hominum molliorum, unde Clodio et Verri obiiciuntur. Ar. Resp. 21, *soleae* muliebres. Cf. *soleatus*; Gell. XIII, 20. — compedes, Her. I, 13, Malleolus iudicatus est matrem necasse: ei damnato.... *soleae* ligneae pedibus inductae sunt, et in carcerem ductus est. Cf. Inv. II, 50.

Soleatus. Verr. V, 33, stetit *soleatus* praetor populi romani cum pallio purpureo, etc. Pison. 6, nescio quo e gurgustio te prodire, involuto capite, *soleatum*: quorum utrumque erat indicio, Pisonem potasse. Nam in conviviis soleati erant, et caput tegebant. v. Abram. ad h. l.

Solemnis, Pis. 22; Tusc. I, 47; Leg. III, 3; Mil. 27; Mur. 1; Or. III, 51; Quint. 6; Att. VI, 6.

Solere, Off. I, 39; Or. I, 30; Or. II, 13.

Solidus, proprie, de Vniv. 4. Nat. D. I, 27. — crassus, de Div. I, 24. — integer, cui nil detractum est; Rabir. Post. 17, *solidum* suum cuique solvere. Att. VI, 1, usura *solida*. — opponitur etiam inani. Pison. 25, quibus ex rebus nihil est, quod *solidum* tenere possis. — tum, petita a statuis

accessus discessusque *solstitiis* brumisque cognosci? Cf. 19. Sic semper *solstitium* antiquiores dixerunt, ut esset unum *solstitium*, ut bene monet Victorius ad Varr. R. R. I, 46. Apud Plinium autem est *solstitium aestivum* II, 103, et ap. Macrob. Sat. I, 21. Idem tamen Plinius alias utitur more Ciceroniano, ut l. c. ubi *solstitia* opponit brumae; et IV, 5, est oriens brumalis et solstitialis.

Solum, terra, in qua aedificatur. Brut. 74, *solum* et quasi fundamentum oratoris vides locutionem emendatam et latinam. Cf. Or. III, 37. — pavimentum. Parad. VI, 3, aurata tecta et *sola* marmorea in villis fecere. — Nat. D. I, 23, quodcumque in *solum* venit, ut dicitur, effingis et efficis. ad Div. IX, 26, loquor quod in *solum*: int. venit. Proverbium de rebus, quas temere ac fortuito, ut casus fert, arbitratu nostro, non ratione fecimus. v. Manut. ad l. c. — Att. IX, 9, sciebam enim, te, quoto anno, et quantum in *solo*, solere quaerere: int. haberent. In *solo* habere dicitur, de praediis, ut in nummis habere, de pecunia. Hinc Balb. 5, *sola* terrarum ultimarum.

Solum (adv.). Post *non solum*, pro *sed etiam*, simpliciter *etiam*. Off. I, 22, haec quidem res non *solum* ex domestica est disciplina: attingit *etiam* bellicam. Add. Drakenb. ad Liv. XXII, 25.

Solute, libere, sua sponte. Div. II, 48, *solute* movetur animus: de dormientibus, quorum animus non sensibus, sed sue vi movetur, unde somnia. — facile volubiliter. Brut. 29, nisi id queas *solute* et suaviter dicere. ibid. 81, facile *solute*que verbis volvere sententias.— remisse, de actione oratoria. Brut. 80, quod ille tam *solute* egisset, tam oscitanter.

Solutio. Offic. II, 24, *solutio* rerum creditarum. Att XII, 51, *solutio* nominis Veleriani. — Or. I, 25, *solutio* linguae, de facilitate et volubilitate in dicendo.

Solutus, liber, cui integrum est facere, quod velit. ad Div. I, 9, si essent mihi omnia *solutissima*. Verr. II, 78, *soluti* ad causas veniebant: de patronis, qui nullam mercedem acceperunt ab iis, quorum causam receperunt, ut *iis* non sit necessarium quamvis manifesta scelere defendere. Mil. 13, *soluta* praetura. Att. II, 18, quum videas voluntatem civitatis *solutam*, virtutem alligatam. — Agr. III, 2, *soluta* praedia, opponuntur obligatis. — Planc. 30, *solutus* opponitur ei, qui maximis beneficiorum vinculis obstrictus est. — Deiot. 4, *solutus* opponitur ei qui est in equuleo. — remissus, negligens. Catil. II, 12, mea lenitas *solutior* visa est. — facilis. ad Div. VI, 7, *solutum* existimatur esse alteri maledicere. — debilitatus, cui nervi exsecti sunt. Ag. II, 33, urbs *soluta*. — de hominibus facetis, qui libere rident omnia. Dom. 39, o rem, quam *soluti* homines ridere non desinant! — absolutus. Mil. 4, scelere *solutus*. — orator *solutus* est primo, qui facilem et volubilem linguam habet. Brut 47, *solutus* in explicandis sententiis. ibid. verbis *solutis* satis. 48, *solutissimus* in dicendo. Deinde, in actione remissior. Brut. 62, tam *solutus* et mollis in gestu, etc. Tertio qui verba apte collocare, quod vincire dicitur, nescit. Or. 52, verbis *solutis* numeros primus adiunxit. Cf. Brut. 79, etc.

Solvo, ab alio solvere significat, non ex arca sua solvere, sed per attributionem, delegationem, scripturam, aut nummis alterius. Caecin. 6. *solvitur* a Caesennia. Cf. Att. VII, 18.

nebat quae ad bustum Caesaris congregabatur. Att. IX, 9, omnium turpissimus et *sordidissimus.*

Sorites, Acad. II, 16, 29; de Div. II, 4. v. Ind. Graec. σωρείτης.

Soror, de Div. I, 21.

Sororicida, Dom. 10.

Sororius, Sext. 7.

Sors. Div. II, 33, *sortes*, quae ducuntur, non quae vaticinatione funduntur; quae oracula verius dicimus. Cf. I, 18. — munus omne sorte delatum, ut provinciae, si eas magistratus sortiti sunt, quaesturae, munus scribarum, etc. Planc. 27, nunquam ex urbe abfuit, nisi *sorte.* Cf. Act. I in Verr. 8; Caecil. 14; Catil. IV, 7; ad Div. II, 19, etc. — *sortes* aequare est pro Cornel. et Div. I, 18. Eadem forma est apud Plautum, Casin. II, 6, ubi in sortitione Stalino dicit uxori: uxor, aequa: int. *sortes*: qui locus est classicus: ad quem adeo videndi interpretes. Pronum est, intelligere, pares facere, ut nihil intersit, nec fraus fieri possit in educendo. Sed Patricius ad Cornelianae fragm. putat esse, movenda urna confundere ac miscere. Id quomodo fieri potuerit, ubi urna plena esset aquae, ut in sortitione Plautina, et quare id dicatur, *aequare sortes*, non satis video. Nam Stalino iubet sortes aequare iam deiectas in urnam cum aqua.

Sortilegus, qui per sortes futura praedicit, Div. I, 58.

Sortiri, Att. I, 10; Verr. Act. I. 8; Mur. 8; Agr. II, 9; Nat. D. I, 33; Fat. 20.

Sortitio. Planc. 22, *sortitio* aedilitia, fit, quum competitores aedilitatis pares suffragiis sunt. De ea vid. Gesnerum ad Varr. R. R. III, ult Phil. II, 33, *sortitio* praerogativae. vid. *praerogativa.* Q. fr. II, 1, *sortitio* iudicum, Cluent. 46, ut *sortitione* in quosdam animadverteretur.

Sortito, per sortitionem. ad Div. VIII, 8, eos *sortito* in provincias mitti placere. Verr. II, 51, lex Iovis sacerdotem *sortito* capi iubet.

Sortitus. Dom. 19, quid, si etiam de pluribus rebus uno *sortitu* retulisti? Quid in rogatione ferenda surtitio sit, nemo interpretum demonstravit. Manutius adeo suspectum habet de mendo locum, et reponendum censet *scitu.* Sed non magis *scitus* ad legis rogatorem refertur, quam *sortitus.* Non nego, *scitu* posse dici, pro rogatione accepta, posito *consequente* pro *antecedente.* Verum ita etiam *sortitus* de omni rogatione, quum accepta, tum antiquata, dici potest. Nam rogatione facta, et tabellis suffragiorum distributis fit sortitio tribuum, qua praerogativa definitur. Sensus igitur est: Quum plures leges tuleris, de iis tantum semel et simul suffragia ferri iussisti, contra legem Caeciliam. Sic video accepisse etiam Ferratium, Epistol. in or. Cicer. p. 356.

Sospita, Iunonis epitheton, Mur. 4, 41; Nat. D. I, 29.

Soter. Verr. II, 63, itaque... ut latino uno verbo exprimi non possit. Is est nimirum *Soter*, qui salutem dedit. De hoc cognomine, quod crebro in nummis Iovi, Neptuno, Aesculapio, Dioscuris, Herculi, medicis, regibus et Caesaribus tribuitur, et saepe Evergetae iungitur, vid. Spanhem. de Vsu et Praest. Numism. Diss. VII, p. 416 s. Diss. XII, p. 500. Verbum *Salvator*, quo graecum commode interpretantur, Ciceronis aetate nondum usitatum fuit. De eo vid. praeter Cellar. in Lex. Fabri, Heumannum ad Sammarthani Elogia, p. 239. Verum quaeri potest, cur Cicero neget, latino uno verbo reddi posse, quum

Servator istine dicatur, idque verbum sine dubio respondeat graeco? Nam in nummis, et lapidibus, qui Graecis *Soteres* dicuntur, Latinis sunt *Servatores*. Iupiter quidem *Servator* ap. Plin. XXXIV, 8, est Iupiter Σωτήρ. Scilicet, *Servator* et Σωτὴρ quatenus a malis et periculis liberat, ut Plinius loc. cit. Peucesten vocat Alexandri *Servatorem*, quia morti eripuit; non autem, quatenus Σωτὴρ idem est Εὐεργέτης qui nos commodis auget et ornat. Nam *Soter* est idem, qui Evergeta, aut paulo plus, et interdum alterum pro altero ponitur. Sic v. c. Polyb. l. V, p. 500, commemorat, Antigonum Tutorem non solum vivum esse *Evergetam* appellatum, sed etiam *Sotera* post mortem Add. Dion. Cass. lib. LII. p. 493; ubi Maecenas ait Patris et *Soteris* nomen accepturum Augustum ex imperio iusto, aequo, leni.

Spargere. Catil. II, 10, qui sicas vibrare, qui *spargere* venena didicerunt: sic Parad. V, 2. — aspergere, Tusc I, 44; Rosc. A. 48; Phil. III, 6. — metaphorice, Her. IV, 1; Deiot. 9; de Div. I, 3; de Sen. 21; Arch. 12.

Sparus, Mil. 24, genus teli, de quo videndus Abramius ad h. l.

Spatiari, Rosc. A. 21; Opt. Gen. Or. 3.

Spatium cuniculi in ludis publicis, de Sen. 5; Leg. I, 4.— locus ubi currendo, et bigis, quadrigis, etc. agendis exercentur homines; curriculum. Or. 3; Fin. V, 1, *spatia* Academiae. Rabir. perd. 2, qui me ex constituto *spatio* defensionis in semihorae curriculum coegisti. Or. III. 2, o fragilem fortunam, et inanes saepe contentiones! quae in medio *spatio* saepe franguntur et corruunt, et ante in ipso cursu obruuntur, etc. Brut. 90, Hortensium in *spatio* consequuti sumus... Pro ipso ambulandi, vel *spatiandi* actu. Or. I, 7, duobus tribusve *spatiis* factis, de Rep. I, 12, uno, an altero *spatio*, colloquuti.

Species, forma corporum, Acad. I, 7; ibid. II, 47; Nat. D III, 20; de Div. II, 97; Fat. 19. — figura hominum, Her. IV, 47; Nat. D. I, 18; Off. I, 25; Or. I, 29; ibid, II, 38; Top. 7, in divisione formae sunt, quas Graeci ἰδέας vocant, nostri.... *species* appellant: non pessime id quidem, sed inutiliter ad casus mutandos. Nolim enim, ne si latine quidem dici possit *specierum* et *speciebus* dicere. — Or. 1, quae sit optima *species*, et quasi figura dicendi. Hanc quoque *speciem* e Graecorum ἰδέα transtulit. ibid. 3, species.... effigies, i. e. exemplar...., imago ad exemplar expressa. — Acad. I, 8, mentem solam censebant idoneam, cui crederetur, quia sola cerneret id, quod semper esset, simplex et unius modi, et tale, quale esset: hanc illi ideam appellabant, iam a Platone ita nominatam: nos recte *speciem* possumus dicere. De hac *specie* v. Or. II, 3. — externus apparatus, ornatus, dignitas, quae in oculos cadit in primis. Agr. II, 13, *species* tyrannorum· ubi vid. Graev. Or. I, 29, haec, quae sunt in *specie* posita, in te divina sunt: de dotibus oratoris externis corporis. Or. II, 72, adhibere quamdam in dicendo *speciem* atque pompam. Pis. 11, fuit pompa, fuit *species*, incessus saltem Seplasia dignus ibid. magnum nomen est, magna *species*, magna dignitas, magna maiestas consulis. Brut. 62, magis *specie*, et motu, atque ipso amictu capiebat homines, quam dicendi copia. — opinio orta ex eo, quod esse videtur tale, quale non est. Marc. 6, *specie* reipubl. lapsi. Tusc. II, 23, doloris *speciem* ferre non possunt. — Sed di-

citur etiam saepissime de eo ipso, quod videtur esse tale, quale non est. Nat. D. I, 2, *species* fictae simulationis. Planc. 12, signa probitatis non fucata forensi *specie*. — Tusc. IV, 14; Or. III, 25, prima *specie*, quod vulgo dicimus, primo adspectu. — simulacrum. Div. I, 12, *species* ex aere vetus. ibid. 36, hanc *speciem* Praxiteles caelavit argento.

Specillum. Nat. D. III, 22, Aesculapiorum primus.... qui *specillum* invenisse, et primus vulnus obligasse dicitur. Est instrumentum chirurgicum, Graece μήλη; vide Indicem Graecum μηλῶσαι.

Specimen, indicium, Or. III, 40; Pis. 1. — exemplum. Legem. III, 3, ceteris *specimen* esto. Pis. 39, *specimen* innocentiae Tusc. I, 14, num dubitas, quin *specimen* virtutis capi debeat ex optima quaque natura?

Speciosus, Brut. 5; Att. XVI, 7.

Spectabilis, de Vniv. 8.

Spectaculum, locus unde spectatur. Mur. 34, at *spectacula* sunt tributim data. Conf. Sext. 58; Liv. I, 35. — Att X, 2, homini nostra incommoda *spectaculo* esse nollem: sic Nat. D. II, 56; Clueut. 67; Phil. X, 8.

Spectare, visere, Tusc. I, 19. — animo contemplari, ad Div. V, 8; Off. II, 43. — respicere, de Div. II. 57; Sext. 16; Q. fr. I, 2; Mil. 6; Or. 16. — valere, Off. II, 2, 21; ad Div. XIII, 4; de Div. II. 57; — iudicare. Rosc. C. 10, nemo illum ex trunco corporis *spectabat*. Att. XII, 39, ex meo otio tuum *specto*. — sequi aliquid, cupere Vatin. 10, ad imperatorias laudes a puero *spectaras*. — operam dare. ad Div. V, 8, ut primum forum attigi, *spectari* semper, ut tibi quam maxime possem esse coniunctus. — Or. II, 40, si barbarorum est, in diem vivere; nostra consilia sempiternum tempus *spectare* debent.

Spectatio, sensu proprio, Att. XIII, 44; ad Div. VII, 1. — exploratio nummorum, an genuini sint et probi, necne, δοκιμασία. Verr. III, 78, deductiones certis nominibus fiebant pro *spectatione* et collybo. v. Hotom. ad h. l. Budaeum ad Pandect. p. 187; Graevium ad Flor. II, 7: unde pro quovis experimento ponitur. Conf. *spectatus*.

Spectatus, de metallis, quae aut igni, aut lapide Lydio explorantur, item de nummis, qui *spectari* dicuntur, quum explorantur, probi sint, necne. Off II, 11, hunc igni *spectatum* arbitrantur. Cf. *Spectatio*. Hinc *spectatum* dicitur, quidquid certis experimentis, quale sit, cognitum est. Caecil. 4, *spectata* fides. Or. I, 27, ceterarum homines artium *spectati* et probati. — eximius, de Am. 2.

Spectio, dicitur de iis, qui servant de caelo, Phil. II, 32. v. *inspectio*.

Spectrum, εἴδωλον Epicureorum, ad Div. XV, 16, 19; sed ex priori loco intelligi potest, hanc Catianam interpretationem verbi graeci Ciceronem non probasse.

Specula, proprie, Verr. V, 35; ad Div. V, 3; Act. I in Verr. 16, homines in *speculis* sunt. Deiot. 8, regem semper in *speculis* fuisse. h. e. omnes actiones tuas observasse.

Specula, spes tenuissima, ad Div. II, 16; Cluent. 16.

Speculari, proprie, Tusc, V, 20. — metaphorice, Flac. 24; Or. I, 30; Cat. I, 3.

Speculator, Nat. D. II, 56; Manil. 16; Nat. D. I, 30.

Speculatrix, Nat. D. III, 18.

Speculum, proprie, de Vniv. 13; Fin. II, 10; ibid. V, 22, infantes, pueri

didior consuetudo loquendi. Brut. 55, dicendi genus *splendidius* et magnificentius. — honestus. Fin. II, 21, disputatio *splendida*, et certamen honestum. Rosc. Am. 49, *splendidior* causa nobilium fuit. — bene, clare sonans, amplum, et eumdem tamen iucundum sonum habens Brut. 55, vox quum magna, tum suavis et *splendida*, opponitur fuscae. Or. 49, *splendidis* nominibus illuminatus est versus; sed proximus inquinatus, insuavissima litera finitus. De singulis generibus confer vocem *splendor*.

Splendor, fulgor, Her. IV, 50. — claritas cum suavitate efficit *splendorem* in voce, Brut. 68; sic est etiam expiendus *splendor* verborum, Orat. 49, nempe de verbis ample suaviterque sonantibus. — in oratione *splendor*, est ornatus in cloquutione, Or. III, 31, 36. Iuv. I, 18, exordium debet habere *splendoris*, et festivitatis, et concinnitudinis minimum — *splendor* hominis exsistit ex gratia, amicorum potentium, clientium, deductorum, salutatorum copia. Att. IV, 1, *splendor* forensis. Quint. 22, *splendor* et gratia. Brut. 48, vitae *splendor*. — omnis dignitas, quae ex quacumque re exsistit, in primis ex virtute, ut in his: ad Div. I, 7, ut eos non tam constantia in rep. nostra delectet, quam *splendor* offendat. Planc. 12, hunc tu vitae *splendorem* maculis adspergis? Cluent 16, *splendor* municipum, hominum sc. honestorum. Rosc. C. 5, *splendor* advocationis. De ea est, Lig. 11, videsne hunc *splendorem?* sc. advocatorum. — proprius autem est *splendor*, equitum, unde proprie *splendidi*, ut de plebe homines, honesti dicuntur, et senatui auctoritas tribuitur. Rosc. Am. 48, *splendor* equester. Sext. 65, auctoritatem senatus *splendore* proximorum ordinum confirmari. Cf. ad Div. I, 3, etc. — de magnitudine animi. Brut. 77, animi *splendor*.

Spoliare, Sull. 25; Act. I, Verr. 5; Coel. 18; Tusc. IV, 10; Or. I, 55.

Spoliatio, Verr. IV, 46; Mur. 40.

Spoliator, Verr. IV, 36.

Spoliatrix, Coel. 21.

Spoliatus, Att. VI, 1; Pis. 16; Brut. 2.

Spolium, proprie, Manil. 18, Off. I, 18. — metaphorice, Balb. 23.

Spondeus, pes metricus, Or. 64.

Spondalia. Or. II, 46, quum ex persona histrionis oculi ardere viderentur, *spondalia* illa dicentis, etc. *Spondalia* erant carmina, quae inter sacrificia adhiberi solebant, adhibitis etiam tibicinibus, ne sacrificans aliquid male ominatum audire posset. Constabant autem maxime eo pede, qui spondeus ab illa ipsa re dicitur, propter gravitatem. *Spondalia* autem est lectio Gruteriana: Turnebus *spondialia*; Salmasius recte *spondaulia* legendum censet, ut iam notatum est in Lexico Fabri. v. Burmann. Sec. t. II. Siculorum Dorvillii, p. 572.

Spondere, proprie est dicere, ut ex composito *respondere* intelligitur; deinde in stipulationibus significat promittere. Nam qui stipulatur, interrogat: *Spondesne*, v. c. hanc pecuniam solutum iri? Alter respondet: *Spondeo*, h. e. promitto. Rosc. Com. 4, stipulatus es? ubi? quo die? quo tempore? quo praesente? quis *spopondisse* me dicit? nemo. Verr. V, 54, ut aliquando *spondere* se diceret: sc. is, qui iussus erat ut duobus millibus sponsionem facere cum lictore suo, ni furtis quaestum faceret. v. *Sponsio*. — *spondere* pro aliquo, est fidem suam interponere pro aliquo in re pecuniaria. Nam si quis pecuniam mutuam petebat, cui tuto credi non posse videbatur, petebat creditor ab eo, ut

Squaleo, de lugentibus, quibus et *sordes* tribuuntur. Sext. 14, *squalebat* civitas; sic. Mil. 8.

Squalidus, de rebus subtilibus, qualia sunt dialecticorum praecepta aut quae ex iis subtilius disputantur. Or. 32, sed quia haec sua sponte *squalidiora* sunt, adhibendus erit in his explicandis quidam orationis nitor. Sic etiam dicitur adverbium *squalide*. Fin. IV, 3, sed vos *squalidius* (sc. definitis, partimini): illorum, vides, quam niteat oratio.

Squalor, de lugentibus. ad Div. V, 1, in luctu et *squalore* sum. Verr. V, 43 extr. adspicite *squalorem* sordesque sociorum: sic Cluent. 67. II. de supplicantibus. Planc. 8, quam nunc multitudinem videtis in *squalore* et luctu supplicem vobis.

Squamma, Nat. D. II, 47.

Squammifer, Arat. fragm.

Squammosus, Arat. fragm.

Squilla, piscis, qui et pinnoteres dicitur. v. Nat. D II, 48; Fin. II, 8.

Stabilimen, Nat. D. III, 27.

Stabilire, de Div. I, 20; Sext. 58; Leg. I, 23.

Stabilis firmus, de Am 7. — certos, de Am. 15 — immutabilis, Marcel. 10; Tusc. V, 14; Mil. 34; Phil. II, 18. — fixus, Nat. D. II, 1; ibid. II, 2; Off. I, 2; Acad. II, 9. — Fin. II, 23, voluptas *stabilis* Epicureorum, quid sit?

Stabilitas, firmitas, perpetuitas, Nat. D. II, 47; Tusc. V, 14; Off. I, 15. — certitudo, Tusc. V, 30; Fin. II, 3.

Stabulum, Sext. 5; Phil II, 28.

Stadium, curriculum, Tusc. II, 23; Off. III, 10; de Sen. 10

Stagnum, de Div. I, 9; Agr. III, 2.

Stare in re militari significat primo simpliciter, in acie esse (unde formulae: cum aliquo *stare*, a partibus alicuius *stare*, etc. ut Brut. 79, a senatu ei a bonorum causa *stetit*); sed etiam manere in acie, opponiturque τῷ fugere. Tusc. II, 23, quum ei, qui *steterit*, nihil tale evenerit. — *stare* porro dicuntur, qui locum in republ. dignitatem, fortunas obtinent et tuentur. ad Div. VII, 2. eorum auxilio, qui, me *stante*, *stare* non poterant. — item, qui constantes sunt in re aliqua, qui a sententia suscepta, promissis, etc. non recedunt. Att. VII, 15, omnes cupiebant Caesarem *stare* conditionibus iis, quas tulisset. ad Div. IX, 2, modo nobis *stet* illud, una vivere in studiis. Att. II, 4, sine eo non *stat*. — *stare* dicitur, quod decretum est et constitutum; Att. III, 14, neque adhuc *stabat*, quo potissimum, etc. — *stare* etiam dicuntur, qui habent, unde vivant, vitam transigant Flacc. 6, qui domi *stare* non poterant, largo ac liberali viatico commoveret. *Stare* non posse, qui ob aes alienum fugere, et cedere foro coguntur. Pis. 6, egere, foris esse Gabinium, sine provincia *stare* non posse. Sic est etiam ap. Sueton. Othon. 5. — Fin. II, 10, voluptas *stans* et movens, quid sit? v. ibid. 23. — *stare* etiam est dicere, quia *stantes* dicebant. Ar. R. 4, quum mihi *stanti* minaretur. Marcell 11, non est *stantibus* necesse omnibus dicere. Or. 63, me *stante*, etc. Hinc illud intellige ad Div. I, 4, quum in senatu pulcherrime *staremus*, quod iam illam sententiam Bibuli fregeramus, etc. — Rab. perd. 10, in fide *stare*. — permanere in sententia, ad Div. IX, 2; Att. VIII, 4; ibid. XII, 22.

Stata, Leg. II, 11.

Statarius, est actor, qui sedatius agit, neque in scena discurrit; unde ipsae fabulae *statariae* dicuntur, quae sedatiores sunt: quibus opponuntur motoriae, in quibus multa negotia,

sed hoc viderint ii, qui nulla sibi subsidia ad omnes vitae *status* (np. et secundos, et adversos) paraverunt. Porro, quoniam in statu militum inest firmitas et constantia, propterea *statui* opponitur et interitus, Fin. III, 5. — Agr. I, 1, urbes pacatae, agri sociorum, regum *status* decemviris donabantur. — Est etiam verbum iuris, quo conditio hominum civilis significatur, ratione libertatis; utrum nempe aliquis servus, an liber; porro liber, utrum ingenuus, an libertinus; libertini denique, utrum cives romani, an Latini, an dedititii: de quo est in Digestis de *statu* hominum. Sed significat ap. Ciceronem etiam conditionem civilem hanc, qua quis est aut plebeius, aut patricius. Leg. I, 7, quod in civitatibus ratione quadam, de qua dicetur idoneo loco, agnationibus familiarum distinguuntur *status*, etc. Nam omnes agnati sunt eiusdem familiae, adeoque etiam omnes aut plebeii, aut patricii: v. e. in gente Claudia agnationibus distinguuntur familiarum *status* ita, ut omnes Marcellorum agnati sint plebeii, quod ea familia plebeia est; omnes autem Appiorum et Pulchrorum agnati patricii, quia haec familia patricia est. Itaque in gentibus in plures familias distributis, easque et plebeias, et patricias, quum primum scio, cuius sit agnatus, intelligo patriciusne sit, an plebeius — Agr. I, 1, *status* regum dicitur decemviris donari, i. e. conditio, ius, opes.

Stella, Nat. D. II, 40, 46; Tusc. I, 25; de Div. I, 28.

Stellans, de Div. I, 11.

Stellatus, in stellas relatus. Tuscul. V, 3, *stellatus* Cepheus traditur cum uxore.

Stellifer, de Rep. IV.

Stelliger, Arat. fragm.

Stercorare, de Sen. 15.

Stercus, de Div. I, 27; Or. III, 41.

Sterilis, Q. fr. II, 11.

Sterilitas, de eo, quod non vitio, sed natura sua parere non potest. Div. I, 18, mula peperit, foetus exstitit in *sterilitate* naturae, Agr. II, 26.

Sternere, Cluent. 5; Mur. 36.

Sternutamentum, de Div. II, 40.

Stertere, negligentem esse in re aliqua; non facere, quae debebas. Att. IV, 3, Marcellus candidatus ita *stertebat*, ut ego vicinus audirem. de Div. II, 63.

Stigmatias, servus fugitivus, notis in fronte compunctus, quae *stigmata* dicuntur: Off. II, 7.

Stilla, gutta. Fin. III, 14, interit magnitudine maris Aegaei *stilla* muriae.

Stillare, Phil. II, 12.

Stillicidium, Or. I, 38; Top. 5; Or. 22.

Stimulare, agitare, Rosc. A. 12; Parad. 2. — angere, inquietum reddere. Att. IX, 15, congressus huius *stimulat*. ibid. XII, 13, me haec solitudo minus *stimulat*. Cf. XIII, 28. — impellere. ad Div. III, 12, nam ut antea simultas me *stimulabat* ut caverem.

Stimulator, Dom. 3.

Stimulus. Tuscul. II, 27, *stimuli* doloris. — proprie, Phil. II, 34. — incitamentum, Arch. 10; Coel. 5.

Stinguere, extinguere, in Arat. bis, Prognost. e Prisciano.

Stipare, cingere, Mil. I; Att. I, 15; Mur. 24; de Sen. 9; Phil. V, 6.

Stipatio, comitatus. Sull. 23, Autronii concursatio, *stipatio*.

Stipator, satelles, Agr. II, 13; Verr. III, 26.

Stipendiarius, Verr. III, 6; Balb. 9. Ex loco altero intelligitur, *stipendia*-

Rosc. C. 12, cur tam imperite facit, ut nec Roscium stipulatione alliget, etc. Caecin. 18, stipulationes infirmare, aut convellere. Att. XVI, 11, etsi stipulationes nondum legeram. Leg. II, 21, ut ea pecunia ex stipulatione debeatur. De stipulationibus, vid. Salmas Mod. usur. c. 16. Formulas stipulationum habes ap. Varr. R. R. II, 2, 6; III, 5, 11.

Stipulatiuncula. Or. I, 38, *stipulatiuncula* decipi.

Stipulator, Quint. 15, 18.

Stipulatus (adiect. passive), Rosc. C. 5, pecunia *stipulata*.

Stirps, proprie, Phil. II, 22; Nat. D. II, 47; Nat. D. II, 61; Fin. V, 3. — principium rei, fundamentum. Coel. 32, firmata iam *stirpe* virtutis. Leg. I, 6, repetam *stirpem* iuris a natura. Fin. IV, 2, differo eam partem, quae est quasi *stirps* huius quaestionis. — familia, distinguitur a gente, Or. I, 39. v. *gens*.

Stiva, Scaur. fragm.

Stola. Phil. II, 18, sumsisti togam virilem, quam statim muliebrem *stolam* reddidisti. Quanquam ibi Graevius habet, *togam*. Sed in *stola* melior est oppositio. ibid. *stolam* dare de sponso; sic Verr. II, 18.

Stolidus, iners, nihil agens, ut terra, lignum. Top. 15, nihil agens, et quodammodo *stolidum*.

Stomachare, irasci, Nat. D. I, 33; Att. XIV, 23; ad Div. X, 26; Or. II, 66.

Stomachose, Att. X, 15.

Stomachosus, Brut. 67; Or. II, 69.

Stomachus, os et aditus ventriculi, Nat. D. II, 54. — ingenium hominis cuiusque, aut animus in rebus aut probandis, aut fastidiendis. ad Div. II, 16, nosti enim *stomachi* mei, cuius tu similem quondam habebas, in hominum insolentium indignitate fastidium. ad Div. VII, 1, ludi apparatissimi, sed non tui *stomachi*. ibid. VIII, 13, *stomacho* est Pompeius M nunc ita languenti, ut vix quod sibi placeat, reperiat. ibid. IX, 2, consuetudo diuturna callum iam obduxit *stomacho* meo. — ira, Verr. II, 20; Att. XVI, 3. — *stomachum* movere, Mur. 15.

Strabo, Nat. D. I, 29.

Strages, de Div. I, 12; Att. I, 13.

Stragula vestis, Rosc. Am. 46, est, qua lecti sternuntur, peristroma; Verr. IV, 26.

Stragulum, idem Tusc. V, 21, in aureo lecto, strato pulcherrimo, textili *stragulo*, etc. Hic vero legendum censeo *pulcherrime*. Lectus aureus stratus erat pulcherrime, nempe stragulo textili, eoque picto. Sic, Philipp. II, 27, lectus *stratus* conchyliato peristromate.

Strangulare, ad Div. VII, 15; ibid. IX, 22.

Stranguria, difficultas et dolor in urina mittenda. Tuscul. II, 19.

Stratum, laudatur e Tusc. V, 21. Sed vid. *stragulum*.

Strategema, Att. V, 2.

Strenue, Q. fr. II, 4; Att. XVI, 6.

Strenuus. Phil. II, 32, celeriter isti, redisti; ut cognosceret te, si minus fortem, attamen *strenuum*.

Strepitus, Top. 12; Brut. 92; ad Div. VIII, 2; Leg. I, 7.

Stricte, de Am. 16.

Strictim, obiter, breviter. Or I, 35, *strictim* adspicere. Coel. 7. *strictim* ponere. Att. II, 1, *strictim* attingere librum.

Stridor. Agr. II, 26, veri et fortis tribuni pl *stridorem* unum ferre non possit. sic Tusc. I, 26; ibid. V, 40.

Strigilis, instrumentum balneare et unctorium, quo ad radendum detergendumque corpus utebantur in su-

dationibus, lotionibus et unctionibus. De ea v. Eschenbach. Diss. da Unctionibus, c. 3, p. 478 s. qui et p. 483, figuras atrigilis exhibet, quas et videre licet ap. Pignorium de Servis, aliosque. Fin. IV, 12, si ad illam ampulla, aut *strigilis accedat.*

Strigosus, de oratore Brut. 46, est toto genere *strigosior*: h. e tenuior, ieiunior. Dicitur enim proprie de equis macie confectis, Gr. ἀτρόφαις, v. Viclor. Var Lect. IV, 22.

Strophium, Ar. R. 21, interpretantur de fasciola, qua papillas feminae coercebant (vid. interpret. ad Catull. epigr. 64; Ferrar. R. V. p. I, lib III. c. 21; Graecis ταινία et ταινίδιον, ut auctor est Pollux VII, 54. Cf. Cuper. Obs. 1, 6): quod mihi secus videtur. Nam si hoc strophii genus Clodio damus, etiam papillas feminarum turgidas ei demus necesse est; quod est ridiculum. Putabamus aliquando, *strophium* esse h. l. coronam e pluribus et diversicoloribus fasciis tortam, quod genus in femineo ornato fuit. vid. de hoc genere strophii Festum in *stroppus*, et Salmas. ad Solin. p. 263. Sed adversatur fragmentum orationis in Clodium, quod affert Nonius, XIV, 8: quum *strophio* accurate praecingerere. Ex quo intelligitur, *strophium*, quod Clodio obiicitur, esse zonam, sive certum acu pictum, quo feminae etiam nostris moribus praecinguntur. Confirmat hanc interpretationem locus ab eodem Nonio commemoratus ex Turpilii Philopatro: Me miserem! quid agam? inter vias epistola excidit mihi, infelix inter tuniculam et *strophium* quam collocaveram... Haec Ernest. post Marcarum adversatus Nonio. Nonium tamen magis probamus: quanquam vix hoc, vel illud praeferre tanti est.

Structor, est qui operam in aedificando praestat, materiam, calcem, lateres tractat, etc. Q. fr. II, 6, in aream tuam veni; res agebatur multis *structoribus*. Cf. Att. XIV, 3.

Structura verborum, continet tres partes: primo collocationem singulorum verborum, ut lenitas quaedam efficiatur; deinde concinnitatem quamdam verborum; et tertio numerum, quem tamen et ipsa illa concinnitas efficit sua sponte. v. Orat. 44 init. coll. 43 ioit. v. *structus*. Brut. 8, ante Isocratem verborum quasi *structura*, et quaedam ad numerum conclusio nulla erat. Opt. g. or. 2, verborum est *structura* quasedam, duas res efficiens, numerum et lenitatem. — des ut collocatio non modo de omnibus illis tribus partibus, sed etiam de prima tantum, quae lenitatem efficit, dicitur; sic etiam *structura* verborum dicitur de prima illa parte, qua sic verba ordinantur, ne extrema et prima asperius concurrant. Or. 44, atque illud primum videamos, quale sit, quod vel maxime desiderat diligentiam, ut fiat quasi *structura* quaedam, etc.

Structus. Oratio *structa* primo est ea, in qua est non solum collocatio singulorum verborum laevis, sine concursus extremarum cum primis literis asperitate, sed etiam concinnitas verborum, et numerus. Or. 41, sed haec nisi collocata, et quasi *structa*, et nexa verbis, etc. Deinde vero est etiam oratio numerosa ibid. 70, si compositi oratoris bene *structam* collocationem dissolvas permutatione verborum.

Struere. Or. III, 31, *struere* verba, v. *structura*, *structus*. — pararo. Att. IX, 10, bellum *strui* existimo. Ibid. V, 21, me ipsum mihi sollicitudinem *strucro* cogor, etc.

Struma, Att. II, 9; Vatin. 2; Sext. 61.

Studere, quid sit, ex notione studii intelligetur planius, et notissimae sunt huius verbi significationes. Or. I, 3; Or. I, 61; ad Div. I, 7; Leg. I, 4; Fin. I, 18; ibid. V, 2; ad Div. XI, 27. — optare, Fin. V, 3. — favere, Att. XIV, 14; Nat. D III, 29. Vnum locum afferemus, in quo est pro, familiarem esse alicui. Coel. 4, multi boni adolescentes *studuerunt* illi homini nequam (sc. Clodio). — favere alicui. ibid. *studere* petenti, sc. consulatum. — (cum acc.) est or. in Sen. p. Red. 6, quum vero literas *studere* incipit Sed multi mss. *literis*. — Planc. 36, auxilia *studentia* atque incitata.

Studiose, saepe et cum voluptate quadam. Caecil. 12, libenter *studioseque* audire. Tusc. V, 20, *studiose* id factitabat, scil. pila ludere. Att. II, 20, literae *studiose* scriptae, sunt commendatitiae.

Studiosus, qui studium in aliqua re ponit, ad Div. IV, 3; Or. I, 59; Tusc. I, 3. — tiro artis alicuius, qui adhuc discit. Opt. g. or. 5, putavi mihi suscipiendum laborem, utilem *studiosis*, mihi quidem ipsi non necessarium. Item, qui discit literas, ut Tuscul. I, 3, Galbam, Africanum, Laelium, doctos fuisse traditum est; *studiosum* autem eum, qui iis aetate anteibat, Catonem.

Studium. Inv. I, 25, *studium* est animi assidua et vehemens ad aliquam rem applicata magna cum voluntate occupatio, ut philosophiae, poetices, literarum. Hinc *studium* pro genere aliquo artis et disciplinae. Or. I, 11, sin! hae res in aliis quibusdam *studiis*, Item pro secta aliqua philosophorum. Muren. 36, eodem ex *studio* eruditus; de philosophia stoica: ubi v. Graevius. Cf. c. 41. Nam in universum est pro ea cupiditate, amore, odio partium, quam nos vocamus *esprit de parti*. Flacc. 10, sine ullo *studio* dicere. ib. 9, *studium* testium. ad Div. I, 7, *studium* iratorum hominum. Item pro favore in comitiis, spectaculis. Agr. II, 7, *studio* et suffragio suo. Rosc. c. 10, de auctore: quod *studium*, et quem favorem secum in scenam attulit. Item pro omni cupiditate videndi, audiendi, etc. Caecil. 13, iam nuoe mente et cogitatione prospicio, quae tum *studia* hominum, qui concursus futuri sint. — propensiones naturales dicuntur, Coel. 5, *studia* naturae. — vitae etiam genera, quae quis amplexus est, ut vita rustica, etc. *studia* dicuntur, Rosc. Amer. 16; Tusc. II, 15, e poetae quibus militia in *studio* est.

Stulte, Att. VII, 80, Or. II, 68.

Stultitia, insania, Nat. D. III, 34; de Div. II, 43. — tarditas, Her. I, 6. — ignorantia, inscitia. Or. I, 36, turpi tutelae iudicio, atque omni molestia, *stultitia* adversarii liberaretur. ib. 27, oratoris peccatum, *stultitiae* peccatum videtur.

Stultus, Or. 22; Font. 7; de Am. 27.

Stupefactus, Or. III, 14.

Stupere, de semisomni, Verr. V, 36. — de eo qui attonitus miratur, Fin. II, 23.

Stupescere, Or. III, 26.

Stupiditas, Phil. II, 32.

Stupidus, qui attentione tanta aliquid et admiratione spectat, audit ve, ut immobilis et sine sensu esse videatur. Paradox. V, 2. Echionis tabula te *stupidum* detinet, aut signum aliquod Polycleti. Her. IV, 52; Fat. 5.

Stupor, ἀναισθησία. Tusc. III, 6, *stupor* in corpore. Phil II, 45, ut quidam morbo aliquo et sensus *stupore*

Subducere, adimere, Tusc. II, 17; Q. fr. III, 4; Off. III, 11; Inv. II, 48; Fin. IV, 15. — usurpatur in calculis. Att. V, 21; ad Div. I, 9; Fin. II, 19; Nat. D. III, 29.

Subductio. Or. II, 30, statim occurrit naturali quadam prudentia, non his *subductionibus*, quas isti docent, quid faciat causam. *Subductiones* sunt artificia, quibus commeotaturi utuntur in cogitando, quum quaerunt, quid faciat causam, quid veniat in iudicium. Nam *subducere*, quod est rationibus proprium, de cogitationibus et meditationibus dici notum est. v. Att. V, 21; ad Div. I, 9.

Subductus, de navibus dicitur, quae hiberno tempore e mari extractae sunt; eique opponitur *deductus*. Offic. III, 11, classem Lacedaemoniorum, quae *subducta* esset ad Gytheum, clam posse incendi.

Subgrandis, Q. fr. III, 1.

Subhorridus, Sest. 9.

Subinanis, Att. II, 17.

Subitus, extemporalis. Or. I, 33, *subita* et fortuita oratio. ib. exercitationes *subitae*. — ad Div. XIII, 2, propter opera instituta multa multorum, *subitum* est ei remigrare kal. quint.

Subiectio, in rhetoricis quid? Her. IV, 23. — ibid. II, 19, brevi *subiectione*, i. e. expositione subiecta, addita.

Subiector, falsarius Catil. II, 4, quis testamentorum *subiector*, etc.

Subiectus. Or. I, 12, verborum sonitus inanis, nulla *subiecta* sententia et scientia, h. e. cuius nullus sensus inest. ibid. 46, omnis haec antiquitatis memoria.... *subiecta* esse debet, h. e. in promptu, nota. Partit. 11, huius igitur materiae ad argumentum *subiectae*, h. e. aptae. paratae.

Subiicere, de speciebus ratione generis. Tusc. IV, 7, perturbationibus *subiiciuntur* partes eiusdem generis plures. Or. I, 42, partes autem sunt, quae generibus iis, ex quibus emanant, *subiiciuntur*. — de sententia, quae inest verbis. Fin. II, 15, sub hac voce quae sit *subiicienda* sententia. ibid. 2, quae res huic voci *subiiciatur*. — monere aliquem de re, cuius oblitus est, cuius recordari nequit. Verr. V, 10, cupio mihi ab illo *subiici*, si quid praetereo. — obnoxium reddere. Planc. 23, *subiicere* fortunas innocentium fictis auditionibus. Or. I, 46, scelus dicendo *subiicere* odio civium. — Dom. 20, ut rex Cyprius cum bonis omnibus sub praecone *subiiceretur*. Quint. 15, cuius non modo fortunae, sed etiam victus vestitusque necessarius sub praecone *subiectus* est. Ratio loquendi inde ducta est, quod praeco stare solebat in lapide, ut ab omnibus conspici posset. v. *lapis*. — in manus dare, porrigere. Arch. 10, quem nos in concione vidimus, quum ei libellum malus poeta de populo *subiecisset*, etc. — Leg. II, 18, si ad terram tuendam ferroque *subiiciendam* superstitionis aliquid accesserit. Manutius reposuit *subigendam*, ex libro antiquo, probantibus Lambino, Davisio. *Subigere* usitatius est in hac re; sed nec *subiicere* est absurdum, quod in multis loquendi formis est, in quibus et *subigere* dicitur.

Subiungere, subiicere. Verr. I, 21, multas urbes *subiunxit* sub imperium pop. R. Orat. I, 50, si iam omnes artes *subiungere* velimus oratori: h. e. ei iusse debere, statuere. — de ordine, serie. Ar. R. 17, haec esse *subiuncta*, i. e. sequi.

Sublate, elate, iactanter. Dom, 36, nihil de me unquam dixi *sublatius*,

etc. — de genere dicendi *sublimi*. Brut. 55, *sublate* ampleque dicere.

Sublatio, de magnitudine animi. Fin. II, 4, *sublatio* animi.

Sublevare, est proprie sustinere, erigere. Att. X, 4, qui nos stratos ad pedes ne *sublevabat* quidem. Her. IV, 50, *sublevare* mentum sinistra. — Hinc est pro iuvare. ad Div. V, 4, quem familiae nostrae dignitas debebat *sublevare*. Or. II, 40, quae non sua vi, sed extranea *sublevantur*. — consolari. Att. II, 18, hic status una omnium voce gemitur, neque verbo cuiusquam *sublevatur*. — defendere. Muren. 4, ut meum laborem hominum periculis *sublevandis* non impertiam. Tusc. IV, 37, in quo *sublevatus* a Socrate. — minuere, aliqua re efficere, ne noceat, quod nocere posset. ad Div. VIII, 3, *sublevare* odia. Act. I in Verr. 16, non gratia, non cognatione, non aliis recte factis tot tantaque eius vitia *sublevata* esse existimabuntur. Petit. Cons. 1, nominis novitatem dicendi gloria *sublevabis*. — infirmare. in Caecil. 4, *sublevabis* causam inimici. — Coel. 29, *sublevare* quaestionem, i. e. impedire, tollere, ut ne haberi se. possit, v. c. de servo, quum manumittitur.

Subligaculum, tegumentum pudendorum, Off. I, 35.

Submissio orationis, Or. 25, de tenui genere.

Submissus orator., ibid. 24; ibid. 23, *submissa* leniter dicere, i. e. tenuia leni voce.

Submittere, allegare ad aliquem. Verr. III, 28, *submittebat* Timarchidem, Cf. I, 41. — de voce Caecil. 15, quum possit aliquanto clarius dicere, quam ipse primarum, multum *submittere* videmus. Male ergo Sylvius ad orat. pro Sulla, 10, negat bene dici *submissa* voce; male assentitur Burmann. ad Ovid. Met. VI, 90. — de supplicantibus. Planc. 10, tribubus me *submisi*, et supplicavi. — de animo. ad Div. XI, 3, periculo nulli *submittere* animum. — de successore dato. Prov. Cons. 4, huic vos non *submittetis*? i. e. successorem mittetis.

Submovere, absterrere. Rosc. A. 25, *submoveri* maleficio. — est hoc verbum in primis de lictoribus usitatum. Quint. 8, iubet (praetor) advocatos nostros acerrime *submoveri*.

Subnixus, de habitu arrogantis in incessu. Or. I, 58, qui eius artis arrogantia *subnixi* ambulant. Sic est apud Liv. XXVI, 13, non videbo Appium Claudium et Q. Fullonem victoria insolenti *subnixos*, etc. Cf. Gell. Noct. Att. XVII, 2.

Subobscenus, Or. 26.

Subornare, ornare, iuvare. ad Div. X, 23, tu, mi Cicero, quod adhuc fecisti, idem praesta, ut nos vigilanter nervoseque *subornes*. Phil. XIII, 16, Brutum pecunia *subornastis*. Leg. I, 22, quemadmodum homo *subornatus* a natura in vitam venit: ubi Davisius laudavit Gronov. ad Senec. ep 24.

Subrogare, consulem, aut alium magistratum, in locum mortui rogare. Est magistratus habentis comitia; populus autem *sufficit*. Brut. ep. 5, statim Pansa collegam sibi *subrogasset*. Sic fere de Rep. II, 31. Dicitur tamen etiam de creatione magistratuum annua ap. Liv. XXXV, 6, et apud nostrum, de Rep. II, 36, 37.

Subrostrani, homines urbani, otiosi, qui totum paene diem sub Rostris ambulant, circulos faciunt, etc. ad Div. VIII, 1, te *subrostrani* dissiparant periisse.

Subscribere, proprie est, Att. IX, 13, Caesar mihi litteras misit, quarum exemplum *subscripsi*. — de accusatore dicitur, quod in deferendo nomine

alicuius suum quoque nomen, et causam accusationis *subscriberet*. Inv. II, 49, quum veneficii nomen esset delatum, et parricidii causa *subscripta*... quoniam id causae *subscriptum* esset. v. Salmas. Mod. usur. c. 3, p. 108. — est deinde accusatoris secundarii. v. *subscriptor*. Attic. II, 24, in aliquem *subscribere*. Q. fr. III, 3, Gabinium reum de ambitu fecit P. Sulla, *subscribente* privigno Memmio. — censores etiam *subscribere* dicuntur, quum in tabulis censoriis sub nomine alicuius scribunt, qua de causa notatus a se sit. Div. I, 16, censor C. Ateium ementitum auspicia *subscripserit*. Cluent. 42, video censores animadvertisse in iudices quosdam illius consilii Iuniani, quum istam ipsam causam *subscriberent*. ibid. 45, in Aquillium video esse *subscriptum*. De origine causarum *subscribendarum* ita disputant viri docti, ut alii ad Catonem censorium referant, quibus favet locus Gellii, IV, 20, ubi censor (Cato) causam *subscripsisse* traditur; alii ad posteriora tempora, confisi loco Livii, XXXIX, 42, ubi v. Duker. et Drakenb. qui Livio plus tribuit, quam Gellio. — dicitur etiam de iis, qui nomen suum apud aliquem deferunt, profitentur, et in tabulis scribunt. Verr. III, 51, numerus aratorum quotannis apud magistratus *subscribitur*. Cf. *scriptura*.

Subscriptio, de accusatore secundarum partium. Caecil. 15, qui *subscriptionem* sibi postularunt, cuicumque nominis delationem dedissetis. — de censoriis notis. vid. *subscribere*. Cluent. 47, *subscriptione* notare. ibid. 43, *subscriptiones* censorias delere. — de aratoribus. v. *subscribere*. Verr. III, 48, iugerum *subscriptio* ac professio.

Subscriptor, accusator secundarius, sive accusatoris adiutor, a subscribendo dictus, quia, quum accusator nomen rei defert, nomen suum quoque subscribit. Caecil. 15, at venit paratus, cum *subscriptoribus* exercitatis et disertis, etc. vid. Hotom. ad h. l. ad Div. VIII, 8, itaque sine ullo *subscriptore* descendit, et Tuccium reum fecit. — qui alicui assentitur, morem gerit. Dom. 19, venalis adscriptor et *subscriptor* tuus. vid. Manut.

Subsellium. in iudiciis *subsellia* sunt sedes iudicum, et patronorum utriusque parti. Rosc. Am. 11, etiamne ad *subsellia* cum ferro atque telis veniatis, ut hic aut iuguletis, aut condemnetis Roscium? Flacc. 10, testes sua sedent; accusatorum *subselliis* surgunt. ad Div. VIII, 10, versatus in utrisque *subselliis* cum summa fama et fide. Corradus et Manutius male interpretantur de causis minoribus et maioribus. Sensus est: iudicem et patronum egit; quod etiam sequentia indicant. Nam fides est patroni; fama, iudicis integri et iusti. Hinc *subsellia* pro iudicio et actione causarum, in primis publicarum. Caecil. 15, de causidico: a *subselliis* Allienus. Nam dicuntur causidici in *subselliis* habitare, Orat. I, 62; ibid. II, 33, quum se a *subselliis* in otium contulerit. Brut. 84, *subsellia* grandiorem vocem desiderant: ubi de iudicio publico; nam opponuntur iudici stanti in comitio. De iudice stante, v. Manut. ad ep. ad. Div. XIII, 10. Ceterum in iudiciis publicis videntur etiam fuisse subsellia auditorum, qui neque iudices essent, neque advocati; certe subsellia patronorum et iudicum ita magna, ut etiam alii honestiores homines in iis locum haberent. Brut. 84, volo hoc oratori contingat, ut, quum auditum sit, eum esse dicturum, locus in *subselliis* occupetur, compleatur tribunal, gratiosi scribae sint in dando et ce-

dendo loco. — Sed *subsellia* sunt etiam sedes senatorum. Catil. I, 7, adventu tuo ista *subsellia* vacuefacta sunt. Cf. Phil. II, 8; V, 7. Hinc illud sapiendum ad Div. II, 9, longi *subsellii* iudicatio et mora auferet tibi unum diem, et item alterum. Iudicatio longi *subsellii* est tarditas senatus in decernendo triumpho. Nam quod Graevius de iudiciarlis *subselliis* interpretatur, errat: quum de triumpho sermo sit, quem qui meruerit, iudicatur non a iudicibus, sed a senatu. — *Subsellia* etiam sunt in theatris, circis, etc. fr. Cornel. I, p. 24, P. Africanus .. a populari consessu senatoria *subsellia* separari.

Subsequi, paullo minus est, quam, exprimere, imitari. ad Div. III, 1, mirifice ipse sermone suo *subsequutus* est literarum tuarum humanitatem. Or. III, 59, manus minus arguta, digitis *subsequens* verba, non exprimens. Partit. 7, de actione: quae plurimum valebunt, si cum orationis genere consentient, eiusque vim et varietatem *subsequentur*.

Subsidere, penult. long. Mil. 19.

Subsidere, penult. brevi, ad Div. VI, 8.

Subsidium. Catil. II, 5, *subsidia* industriae, atque instrumenta virtutis: de patientia in frigore, fame, siti, vigiliis perferendis. Cluent. 11, *subsidium* generis: de filio.

Subsignare, subscribere. Flacc. 32, *subsignari* praedia dicuntur, quum in censum deferuntur; h. e. sub nomine civis R. in tabulis censoriis scribuntur. Ceterum hic locus confirmat Salmasii disputationem de Mod. usur. c. 11; cuius haec est summa, *subsignare* esse subscribere, et differre a *signare*.

Subsistere, sustinere, tolerare. ad Div. XI, 10, non, si Varronis thesauros haberem, *subsistere* sumtui possem. v. Gronov. et Drakenb. ad Liv. XXVII, 7.

Subsortiri. Act. I in Verr. 10, *subsortiemur* etiam in Metelli locum. v. *subsortitio*.

Subsortitio, est altera sortitio iudicum, qua scilicet supplentur iudices post priorem praetoris aut iudicis quaestionis sortitionem reiecti ab accusatore et reo. Verr. I, 61, nam de *subsortitione* illa Iuniana iudicum nihil dico. — catalogus iudicum *subsortitione* delectorum. Cluent. 33, quod Verres *subsortitionem* eius in eo codice non haberet, qui tum interlitus proferebatur.

Substernere. de Rep. I, 42, si quando populus... totam rempublicam *substravit* libidini suae.

Substituere. Div. II, 2, philosophiam pro reip. procuratione nobis *substitutam* putabamus.

Substructio, Mil. 20, 31.

Subtilis, dialecticis regulis consentiens. Philosophi igitur proprie subtiles, et quicumque artis ac disciplinae praecepta via et ratione ad praescriptum regularum dialecticarum tradunt. Or. I, 23, si minus illa *subtili* definitione, at hac vulgari opinione esse ars videtur. Att. V, 14, *subtiliores* literae. — Hinc de dicentibus et scribentibus. v. *subtilitas*. Or. I, 39, *subtilis* oratione. ibid. III, 45, *subtile*, sumus. Brut. 9, Lysias egregie *subtilis* scriptor atque elegans. De *subtili* oratione. v. Or. 23, 24 seqq. Att. V, 14, literae plenae pulveris et festinationis; reliquae *subtiliores* erunt. — Or. I, 5, *subtilis* venustas. Est ea, quae non eminet uno aliquo loco, ut lumina verborum et sententiarum, sed quae per totam orationem aequabiliter fusa, non nisi ab intelligentibus et peritis intelligitur: qualis est So-

eratica venustas et urbanitas, in Platonicis et Xenophonteis dialogis.

Subtilitas, est virtus orationis, quae est primo perspicua, atque adeo ad docendum apta, deinde sine vitio sententiarum et verborum; quae omnia via et ratione, ut dialectica iubet, docet; in qua nihil superfluum, nihil curtum, nihil falsum, omnia recta, sed non magnopere ornata. vid. Orat. 23, 21 seq. Or. I, 15, *subtilitas* disserendi, est ipsa dialectica. Tusc. III, 23, a *subtilitate* disputandi orationem ad exempla traducimus. ad Div. IV, 4, *subtilitas* scriptorum tuorum. Or. 23, *subtilitas* orationis. Or. II, 7, *subtilitas* linguae. Brut. 84, *subtilitas* minuta. — Q. fr. II, 10, *subtilitas* veteris urbanitatis. v. *subtilis* venustas.

Subtiliter, ex praescripto dialectices. Tusc. V, 33, non *subtiliter* nimis divisit genera, etc. Leg. I, 4, *subtilius* de iure civili conscribis, quam ceteri. — hinc pro *accurate*. N. D. II, 58, oculi multa cernunt *subtilius*. Or. II, 40, vim oratoris exprimere *subtiliter* visus es. de Am. 2, qui ista *subtilius* quaerunt. Or. I, 21, *subtiliter* persequi. Att. I, 13, haec ad te scribam alias *subtilius*. Acad. II, 11, impressa *subtiliter*, sc. in mente et animo. Dicitur tamen et in partem deteriorem. Caeciu. 20, verba *subtiliter* exquirere, i. e. ad proprietatem grammaticam, etymologiam, et ea ad vivum resecare.

Succedere. ad Div. XVI, 21, quum omnia mihi velles *successa*. — de cogitationibus, Or. 1. — in locum alterius venire, Phil. XI, 15; Verr. IV, 2; Dom. 44.

Succidia, caro suilla fumo durata. Senect. 16, hortum ipsi agricolae *succidiam* alteram appellant.

Succinctus. Agrar. II, 32, Carthago *succincta* portubus.

Succlamare, acclamare. ad Div. XI, 13, *succlamatum* est frequenter a militibus.

Succones. Att. VII, 13, Oppios enim de Velia *succones* dicis. Bosius et Popma huc verbum Ciceronem putant dixisse a *succo*, lusisseque in eo, quod, quemadmodum Atticus argentarios, seu foeneratores acerbos lusu quodam Opios ἀπὸ τοῦ ὀπαῦ dixisset, ita ipse latine *succones* a *succo*. Manut. autem et Gron. *salacones* legendum censent.

Succrescere. Or. III, ult. non enim ille mediocris orator vestrae quasi *succrescit* aetati Sic dixit et Livius, X, 13. Add. Scheff. ad Iustin. XI, 9.

Succurrere. Rabir. perd. 1, *succurrere* saluti communi.

Succus, in oratione dicitur de sententia. Or. II, 22, omnes etiam tum retinebant illum Pericli *succum*, sed erant paullo uberiore filo. ibid. III, 25, ornatur oratio.... *succo* suo.

Succussus. Tusc. II, 21, pedetentim ita, ne *succussu* arripiat maior dolor.

Suculae, Nat. D. II, 43, hyades.

Sudare, laborare, angi, de iis, qui, quomodo perficiant, quod volunt, aut quomodo se ex difficultate aliqua expediant, non satis reperiunt. ad Div. III, 12, vides *sudare* me, etc. Phil. II, 34, apparet esse commotum: *sudat*, pallet.

Suffarraneus, fragm. incert. p. 418, e Plin. H. N. VII, 43 Sed viris doctis, Turnebo, Harduino, aliisque haec vox suspecta est. Si est a Cicerone ac Plinio, significat hominem, qui frumentum subvehit in castra.

Sufficere, in locum alterius creare: de magistratibus, in primis consulibus, qui in locum mortui consulis, aut de ambitu damnati, etc. creantur. De consule est, Muren. 38, nam, ne *sufficiatur* consul, non timent. De

me eapediam. v. not. Graev. — Id, quo tota res redit, quo tota continetur, quemadmodum in rationibus *summa* omnia numina continet. ad Div. X, 25, euius sententiae haec est *summa*. ibid. VI, 7, euius *summa* criminis est, quod armatus adversario malediai. Att. X, 5, sermo eamdem fere habuit *summam*. — *Summa* reipublicae est res, a qua salus universae reipublicae pendet. Verr. II, 10, pertinet hoc ad *summam* reipublicae. Catil. III, 6, consului senatum, de *summa* reipublicae quid fieri placeret. Sermo est de coniuratione Catilinaria, et sociis Catilinae puniendis Graevius ibi reposuit, de *summa* republica; sed et illud rectum esse, multis exemplis demonstrari potest, et hodie constat inter doctos. Inv. I, 16, ea, quae dicturi erimus.... ad *summam* reipublicae pertinera. ad Div. XIII, 68, ego ad te, de reipubl. *summa* quid sentiam, non saepe scribam, propter periculum eiusmodi literarum, etc. Haec quoque ratio elegans est, Planc. 22, denuntiasti, quid de *summa* reipublicae sentires: pro, utrum popularis esses, an optimatibus faveres. ad Brut. ep. 25, voluntas mea de *summa* reip. semper eadem fuit, quae tua. Item *summa* reip. dicitur pro republica universa, Dom. 1, etc. — *Summa* rerum dicitur de summo imperio in republ. Rosc. A. 32, dum is in aliis rebus erat oecupatus, qui *summam* rerum administrabat. — *Summa* philosophiae est universa philosophia, aut, quod est in philosophia praecipuum. Fin. II, 27, quoniam omnis *summa* philosophiae ad beate vivendum refertur, etc. — Sic *summa* hominis est, quod in homine principatum obtinet. Fin. V, 14, in homine autem *summa* omnis animi est, et in animo, rationis. Item Fin. II, 31, quanquam ea epistola cum *summa* eius philosophi nullo modo congruebat; h. e. cum praecipua eius sententia, quae et in ipsa philosophia universa principatum tenet, nempe cum sententia eius de summo bono. — *Summa* rationis, Or. II, 18, est conclusio ratiocinationis. — Q. fr. III, 5, in omni *summa*, ut mones, valde me ad otium pacemque converto: h. e. in omni re hoc *summum* duco, hoc in primis ago, ut me ad pacem convertam.

Summanus, Att. X, 1, nisi forte iste *Summanus* ei potest persuadere. Sermo est de Caesare. Sed alii habent *summarius*; alii aliter legendum censent; tanquam *nummarius*; quis in eadem epistola paullo ante *emtus pacificator* dicitur. Sic nummarii iudices sunt in Cluentiana, h. e. pecunia emti et corrupti. De *Summano* Iove, v. Ind. Hist.

Summe. Quint. 19, *summe constat* officium. ib. 21, *summe* concupiscere. ib. 24, *summe* petere.

Summissio orationis, Or. 25, est tenuitas; ut et *summisse* dicere, est tenuiter.

Summus. Arch. 8, *summi* homines, de eruditis. — omnia *summa* facere, est facere quantum possis. Att. XV, 13, sese de attributione omnia *summa* fecisse. Or. II, 20, sin videbitur, quum omnia *summa* fecerit, tamen ad mediocres oratores esse venturus: ubi frustra Iac. Gronov. et Pearcius rescribunt *summe*: quum vulgatum eamdem vim habeat, et elegantius ait. Nempe Pearcius non capiebat huius formulae vim, qui ita interpretabatur, ut *summa* omnia facere esset, perfectum esse in iis rebus, quas quis aggreditur: quod est falsum. Librarii ex *summa* fecerunt *summe*, quod huius formulae vim non assequebantur.

— In primis autem eleganter iungitur *summus* substantivis ita, ut significetur id, a quo tota res, quae substantivo indicatur, pendet. Inv. I, 14, ex hac deductione rationis illa *summa* nascitur controversia, quam iudicationem appellamus: nempe iudicatio totam causam continet. Verr. I, 15, *summae* rei causaeque nocere. Dom. 2, *summa* religio, ast res, a qua omnis religio pendet. Att. I, 1; Caecin 2, *summa* existimatio. ad Div. X, 8, cura reipublicae *summae* defendendae. Cf. ad Div. XI, 13. Rosc. Am. 51, nempe *summa* respubl. est salus universae reipublicae, et id, a quo aa pendet. Catil. I, 5, *summa* salus periclitatur. Conf. Catil. IV, 11. Act. I in Verr. 1, *summum* reipublicae tempus, est, quo omnis reipubl. salus in periculo est. v. de hac forma loquendi Gronov. ad Liv. XXVI, 9; XXXIII, 45; XXXVI, 34; XXXVIII, 50. — *summum* ius. v. *ius*.

Summutare, Or. 27, hanc hypallagen rhetores dicunt, quia verba quasi *summutantur* verbis, i. e. permutantur. Verbum factum ad imitationem graeci.

Sumtio, syllogismi *praemissa*. Div. II, 53, sed demus tibi istas duas *sumtiones*, ea, quae λήμματα appellant dialectici.

Sumtuarius. Att. XIII, 7, lex *sumtuaria*. v. Ind. Legg.

Supellex. Or. 24, *supellex* est enim quodammodo oratoris, quae est in ornamentis, alia rerum, alia verborum.

Super, praeterea. Leg. II, 21, *super* dicebant. v. Burm. ad Phaedr. III, 11; ad Sueton. Caes. 28. Sed Lambinus et Turnebus legebant *superiores*, probante Davisio.

Superare, redundare, superesse. Or. II, 19, in quo et deesse aliquam partem, et *superare* mendosum est. Fin. V, 15, de eo, quod ipsis *superat*, aliis gratificari. Add. ad Div. VIII, 5.

Superbiloquentia, Tusc. IV, 16.

Superbire, superbe facere. Acad. II, 29, si habes, quod liqueat, neque respondes, *superbis*. Nam superbiae tribuitur, si quis non respondet roganti. v. ad Div. I, ult.

Superbus, ferox, ad Div. VII, 13; Att. VIII, 4. — cui non facile satisfieri potest, fastidiosus. Or. 44, aurium iudicium est *superbissimum*.

Supercilium, Off. I, 41; Sext. 8; Prov. Cons. 4; Rosc. C. 7.

Superficies. Att. IV, 2, *superficiem* aedium consules aestimarunt, h. e. aream, ut ep. 1 dicit.

Superfluere, de nimia orationis abundantia, Brut. 91.

Superior. de loco *superiore*, est de tribunali et sella curuli. Verr. II, 42, ipse in Sicilia saepe, et palam de loco *superiore* dixerat. — de suggesto in concione populi. Verr. I, 5, hanc ego causam quum agam beneficio populi rom. de loco *superiore*. ad Div. III, 8, sermones ex *superiore* et ex aequo loco habiti. — Verr. III, 18, annus *superior* distinguitur a proximo, qui alibi dicitur proxime *superior*.

Superlatio, hyperbole. Or. III, 53, veritatis *superlatio* atque traiectio. Her. IV, 33.

Superlatus, hyperbolicos, nimium augens. Partit. 15, verba *superlata*.

Supersedere. Her. II, 17, haec causa non videtur *supersedenda*, i. e. praetermittenda, aut supervacua. Inv. I, 21, 49.

Superstes. Mur. 12, utrisque *superstitibus* praesentibus. Male Ernest. vult delere *praesentibus*, ut glossam; nam *superstes*, auctore Festo, testis est. Adde Gell. I, 22, et nos in Cic. I.

Superstitio, quid proprie sit, vid. in *superstitiosus*. Sumitur etiam pro religione, bono sensu. Verr. IV, 51, tanta religione.... videantur.

Superstitiosus, unde dictus? v. Nat. D. II, 28. Cf. Gron. Diatrib. in Statium, c. 59. — religiosus. Dom. 40, adspicite hominem.... non oportere. — divinus, fatidicus. Div. I, 31, missa sum *superstitiosis* hariolationibus, etc. v. Davis. ad h. l.

Supervacaneus. de Sen. 16, *supervacanei* operis aucupium: h. e. eiusmodi, quod fit tempore, quod est ab opere rustico et necessariis rebus vacuum.

Suppeditare, suppetere. Att. I, 14, si unquam mihi ἐπιχειρήματα *suppeditarunt*. v. Graev. ad Verr. V, 38.— abundare. Catil. II, 11, si omissis his rebus omnibus, quibus nos *suppeditamus*, eget ille, etc. Hinc:

Suppeditatio, pro copia, facultate. Nat. D. I, 40, *suppeditatio* bonorum, nullo malorum interventu.

Supplere. Verr. IV, 5, non te instruere domum tuam voluerunt in provincia, sed illum usum provinciae *supplere*: h. e. sed tantum tibi frumenti dari, quantum in provincia tibi et familiae tuae opus esset. Flacc. 17, *supplet* enim ille nescio quis, h. e. succurrit, opem fert, et quod ipsi probare non possunt, suo testimonio probare vult.

Supplex. Mur. 40, vester est *supplex*, i. e. vobis.

Supplicare. Fin. V, 25, tu, Piso, hodie ista ita (nempe peripatetica) nosse visus es, ut, si copia tui semper nobis fieret, non multum Graecis *supplicandum* putarem.

Supplicatio, est solemne plurium dierum ex SCto, quo diis gratiae aguntur ob res bello feliciter gestas. Ciceroni tamen hoc uni contigit, ut propter rem domi gestam supplicatio ei decerneretur, Catil. IV, 10. Sed sunt etiam *supplicationes* funerum, aeque, ut Manutio placet, unius diei. Laudat eiusmodi *supplicationes* Cicero, Vat. 12, videtur tamen improbare Phil. I, 6. Abramius hoc ita conciliat, ut dicat, *supplicationem* illam, in Arrii funere decretam, fuisse honorem civilem; hanc autem, Caesari decretam, honorem divinum, quod ei supplicatum sit, tanquam deo. Atque ipse Cicero paulo post: adduci non possum, ut, cuius sepulcrum nusquam exstet, ubi parentetur, ei *supplicetur*. Sed non absurda etiam haec ratio videtur, si dicamus, Ciceronem hanc supplicationem invidiose ita interpretari, quasi Caesari decreta sit, ut ei supplicetur tanquam deo, quum tantum honoris causa, ut aliis, ut imperatoribus, ut mortuis, Arrio, etc. decreta esset. Agebantur autem, credo, in his *supplicationibus* gratiae diis pro beneficiis, quae ipsi per mortuum illum reipubl. tribuissent.

Supplosio fit, quum pede solum percutimus: id fit ab oratore, et est pars actionis oratoriae, qua in πάθεσι interdum utuntur. Or. III, 59; ibid. I, 53, etc.

Supponere, substituere. Rosc. A. 38, operae nostrae vicaria fides amicorum *supponitur*. vid. de hac vi verbi Burm. ad Ovid. Her. IX, 18. In libris de Inventione interdum dicitur pro afferre, commemorare, ut II, 37, rationibus et infirmationibus rationum *supponendis*, ad iudicationem pervenire.

Supportare, ad Div. XII, 13.

Suppressio. Cluent. 25, *suppressiones* iudiciales sunt, quum quis pecuniam apud se depositam, ut iudicibus solvat, sibi servat, avertit, negatque se eam accepisse.

potius, quam ad *suscipiendas* religiones. *Suscipere* religionem est aliquid omittendum censere, quia dii portentis, fatis, ominibus, auspiciis prohibere videntur. ibid. quae si *suscipiamus*, pedis offensio nobis, et abruptio corrigiae, et sternutamenta erunt observanda. Dixerat autem de ominibus Sic et est Pison. 24. — Sull. 24, Sullae persona non *suscipit* crimen tantorum facinorum, i. e. abhorret a crimine tanto; in eam non cadit tantum crimen.

Suscitare, fingere, excogitare. Div. I, 40, qui sui quaestus causa *suscitant* sententias.

Suspendere, eleganter de fornicibus, quia non possunt fulciri, et fulcris sustineri in demoliendo pariete. Top. 4, si quis in communi pariete demoliendo.... ut *suspendi* non posset. —Att. XIII, 40, sed ubi bonos viros? (int. videat) nisi forte se *suspendit*: nempe, ut apud inferos videat.

Suspensus, curis sollicitus et dubius. Dom. 36, *suspensa* ac sollicita civitate. — intentus alicui rei. Or. I, 56, *suspenso* animo et occupato Crassum tibi respondisse video. — *Suspensum* ex aliqua re dicitur, quod sine ea salvum esse non potest, quod ita se habet, uti ea res est. ad Div. V, 13, non aliunde pendere, nec extrinsecus *suspensas* habere rationes bene maleque vivendi: ut iis sc. salvis et secundis tranquillus ac laetus, iis autem perditis aut adversis miser sis. Tusc. V, 12, ex alterius aut bono casu, aut contrario, ei *suspensa* sunt omnia, quae ad beate vivendum fuerunt.

Suspicere, cogitare. de Am. 9, nihil altum, nihil magnificum.... *suspicere* possunt.

Suspicio. Flacc. 33, nunc facis *suspicionem*. Dicitur de accusatore, quum ita de re aliqua dicit, ut iudices suspicentur, veram esse, pro quo et est *suspiciose* dicere et arguere, Rosc. Am. 28, etc. et Verr. III, 93, *suspiciones* iniicere. — Rosc. Amer. 31, *suspicionem* ad praedam adiungere, h. e. de iis suspicari, qui praedam habent. — Agr. II, 3, *suspicio* ac perturbatio iudiciorum, est ἓν διὰ δυοῖν pro *suspicio* perturbationis iudiciorum futurae.

Suspiciose. Rosc. Am. 28, *suspiciose* dicere. v. *suspicio*.

Suspicor, in bonam partem est ad Div. I, 6, quod valde *suspicor* fore: praecedit *spero*. item IV, 10. V, 2, te *suspicari* nolo, i. e. inde colligere.

Susque deque. Att. XIV, 6, nam de Octavio *susque* deque, h. e. non curo, sursum an deorsum, quomodocumque eat. Nam proprie est sursum deorsum.

Sustentare dicitur, ut sustinere, pro differre. ad Div. XIII, 64, *sustentes* rem, dum Nero veniat. Q. fr. II, 7, aedificationem *sustentare*.

Sustentatio, dilatio. Inv. II, 49, utrum habeat aliquam moram et *sustentationem*.

Sustinere, retinere currentem, vel praecipitem, etc. Tusc. IV, 18, ut, si posse putet eum, qui se e Leucata praecipitaverit, *sustinere* se, quum velit. Cf. Or. 37; Att. XIII, 21. — *sustinere* remos, est attollere, non remigare; hinc ad varia transfertur. Acad. II, 21, 31, *sustinere* assensionem. de Am. 17, *sustinere* impetum benivolentiae ad Div. VI, 7, *sustinui* me.— Hinc etiam pro differre dicitur. Att. XII, 51, *sustinenda* est solutio nominis Caerelliani. v. plura apud Burm. ad Ovid. Her. I, 114. — manere alicubi. Att. X, 2, *sustinui* me in Arcano fratris, dum, etc.— alere. Att. II, 16, qui ager non amplius hominum

quinque millia *sustinere* potest. Cf. Cat. IV, 8. — defendere. Verr. V, 39, hoc crimen *sustinere* potest. Cf. Cat. IV, 8. — defendere. Verr. V, 39, hoc crimen *sustinere* se nullo modo posse. — parem esse alicui viribus, etc. ad Div. XI, 13, hostes ipsi adhuc satis arroganter *sustinebant*. Sen. p. Red. 4, *sustinere* nomen consulatus. — dignum esse aliqua re. de Am. 20, tantum cuique tribuendum, quantum ille, quem diligas, *sustinere* possit. — ad Div. XI, 13, quum *sustinere* nos (rogantes) non posset, h. e. necessario rogata faceret, negare nullo modo posset. — ad Div. I, 9, fronte atque vultu, quibus simulatio facillime *sustinetur*. — constare, contineri. Q. fr. I, 1, varietas negotiorum tota iurisdictione *sustinetur*.

Susurratio, ad Div. VIII, 1.

Susurrus, Tusc. V, 36.

Sutor, Or. pro Placeo.

Sutorius, ad Div. IX, 21.

Sutus, Nat. D. II, 60.

Suus. Leg. II, 10, *sui* dii, sunt patrii, quos iam maiores coluerunt, et opponuntur peregrinis et novis, quorum cultus aut nondum, aut nuper demum receptus est. — fautor, amicus. Quint. 7, Alphenus utebatur populo suo. E ludis in primis gladiatoriis sumtum est, et de *favore* dicitur, de quo supra. Populus favebat Alpheno, optabat, ut Alpheno res succederet, et, si qua petitio ei successerat, laetabatur. — Agr. II, 2, petere consulatum anno *suo*, h. e. eo, quo per legem annalem primum eum petere licet. de Am. 3, factus est consul bis, primum ante tempus, iterum sibi, *suo* tempore, reip. paene sero. — Fin. IV, 4, is poterit semper esse in disputando *suus*: de eo dicitur, qui artem disserendi, h. e. dialecticam didicit, et semper reperire potest, quid et quomodo dicendum sit, neque opus habet confidere dictatis magistri et memoriae; quod qui faciunt, ubi eos memoria aut dictata destituunt, in disputando haereant necesse est. — saepe *suus* etiam est pro demonstrativo *eius*. Inv. II, 17, huoe pater *suus* concilium plebis habentem de templo deduxit. vid. Sanctii Minerv. II, 12, et ibi Perizon.

Syngrapha, literae, quibus creditor sibi cavet a debitore, ut possit docere, sibi pecuniam ab eo deberi, si forte infitiari velit; eaeque a testibus obsignatae in templis, aut apud amicum communem, aut apud argentarium deponuntur, exemplis earum creditori et debitori datis. Verr. I, 36, pecunias occuparat apud populos, et *syngraphas* fecerat: de creditore; ad quem locum vid. Hotom. Dom. 50, si tuus scriptor non *syngraphas* cum Byzantiis exsulibus et legatis regiis faceret: nempe eius pecuniae, quam pollicebantur dare. Sic Ar. R. 16, qui cum Hermacho Chio *syngraphas* fecit, etc. ad Div. VII, 17, tanquam *syngrapham* ad imperatorem attulisses, sic pecunia ablata domum redire properabas. Ar. R. 13, unde tibi solvat, quod per *syngrapham* credidisti. Muren. 17, tanquam ex *syngrapha* agere cum populo, h. e. tanquam debitum postulare, quemadmodum pecunia debita ex *syngrapha* postulatur. Att. V, 21, ex *syngrapha* ius dici quum lex Gabinia vetaret. Ex *syngrapha* ius dicit praetor, quum decernit solvendam esse pecuniam, quae per *syngrapham* credita sit. De *syngraphis* vid. inpr. Salmas. Mod. usur. c. 10, 11.

T

Tabella, tabula cera inducta, in qua scribitur. Sic est pro epistola, Catil. III, 5, *tabellas* proferri iussimus, quae a quoque dicebantur datae. Vnde etiam *tabellarii* dicuntur. Item pro syngrapha, vel alio instrumento, quod fidei faciendae causa fit. Tusc. V, 11, *tabellis* obsignatis agis mecum, et testificaris, quid dixerim. Cf. Quint. 6. Sunt etiam *tabellae*, quibus in comitiis suffragia, in iudiciis sententiae feruntur, unde leges *tabellariae* dictae sunt, de quibus vid. Ind. Leg. Verr. II, 32, huic iudicialis *tabella* committetur, in Caecil. 7, ceratam unicuique *tabellam* dari, cera legitima, non illa infami ac nefaria. Agr. II, 2, quod meis comitiis, *non tabellam*, vindicem tacitae libertatis, etc. — Cluent. 65, *tabellae* quaestionis, i. e. in quibus scriptum est, qui torti sint, et quid dixerint in equuleo.

Tabellarius; lex *tabellaria*. v. Ind. Legg.

Taberna, ubi opifices merces suas venales et exponunt, et faciunt. Catil. IV, 8, lenonem quemdam Lentuli concursare circum *tabernas*.... quorum si quaestus occlusis *tabernis* minui solet. Clauduntur autem *tabernae* edictis. Dom 21, de Clodio: quum edictis tuis *tabernas* claudi iubebas: quod quare fecerit, docet locus Acad. II, 47, quid.... occludi *tabernas* iubes? nempe, ut ab opera avocarentur opifices, plebeii homines, et in concionem confluentes concitari possent. Sed clauduntur etiam edicto consulum in tumultu. v. *tumultus*. Ceterum etiam de aliis locis dici, ubi libri, cibi, etc. venales sunt, tralatitium est. Cf. *tabernarius*. — Sunt etiam *tabernae* pro cauponis. Q. fr. III, 7, Crassipedis ambulatio ablata, horti, *tabernae* plurimae. — spectaculum, s. locus structus in circo, etc. unde spectatur. Muren. 35, quid statuent in viros primarios, qui in circo totas *tabernas*, tribulium causa, compararunt?

Tabernaculum: itineris causa *tabernacula* comparantur, ut, ubi deversorium non est, aut urbs attingi non potest, etc. in via noctu in iis manere possint; qui mos est antiquissimus: unde *tabernacula* publice Romae dabantur legatis, magistratibus in provincias ituris. vid. Periz. ad Aelian. IV, 1, 9. Att. V, 16, multis locis ne tectum quidem accipio et in *tabernaculo* maneo plerumque. Agrar. II, 13, deinde ornat decemviros *tabernaculis*, centuriis, supellectili. — in castris etiam solent, ut notum est, milites in tabernaculis esse; unde elegans illud, Brut. 9, de Demetrio Phalereo: processit enim non ut militari *tabernaculo*, sed ut e Theophrasti umbraculis, h. e. non in causis forensibus versatus est, de quibus etiam pulvis et sol dicitur, sed in philosophorum subtili ratione et leni. Cf. *umbra, pulvis*. — *tabernaculum* porro est etiam auspicantium ante urbem noctu in templo. v. *surgere*. Div. I, 17, quum *tabernaculum* vitio cepisset imprudens (ibid. II, 35, *tabernaculum* recte captum): hoc quale sit, ostenditur ibid. Div. I, 17, quod inauspicato pomoerium transgressus esset consul. — metaphorice eleganter est, Or. III, 20, collocare *tabernaculum* vitae suae in philosophia.

Tabernarius, nomen opificum, et eorum, qui in tabernis merces, cibos, vinum, etc. venales habent, qui sunt de infima plebe homines. ad Div. VIII, 6, nisi cum *tabernariis* et aquariis pugnarem: ubi Manutius de iis tantum capi vult, in quorum tabernas homines cibi gratia veniunt; quem vid.

tabulam argentarii fiebant, ut pretia rerum in argentariorum tabulas referri possent. Conf. Quint. XI, 2. Sic commemoratur, Vatin. 9, *tabula* Valeria, ad quam sedere solebant tribuni pleb. ut viderent, quid in concione ageretur, ut essent praesentes, si quis eorum auxilio indigeret. Quint. 6, suos necessarios corrogat, ut ad *tabulam* Sextiam sibi adsint: veniunt frequentes: testificatur iste, P. Quintium non stitisse, int. vadimonium. Nam vadimonia obiri, syngraphae fieri, aliaque eiusmodi, ad tabulam argentarii alicuius solebant, quod in iis rebus testibus opus, quos ibi facile reperire poterant.

Tabularium, locus in quo tabulae publicae servantur. Rabir. perd. 3; Arch. 4, ubi v. Passeratius.

Tacere, proprie, Sext. 18; Rull. III, 2. — Verr. I, 9, dicitur de eo, qui causam non perpetua oratione agit, sed ita, ut Cicero fecit in prima actione in Verrem.

Taciturnitas, Inv. I, 32; Cat. I, 7.

Tacitus, Cat. I, 8; Or. 60; Rosc. C. 7.

Tactus, de sideribus. Nat. D. II, 15, is solis *tactus* est, ut non tepefaciat solum, sed etiam comburat. Div. II, 46, plus terrarum situs, quam lunae *tactus* ad nascendum valere. Quanquam Gruter. et Davis. etc. hic habent *tractus*. Ea vox quod nullum commodum sensum haberet, Io. Clericus, cuius sententiam probat Davisius, legebat *status*, ex c. 44, non absurde: sed non opus est, a codd. mss. recedere, quorum multi habent *tactus*, quidam *actus* et *tractus*; quae voces minus abeunt a *tactus*, quam a *status*. *Tactus* commode explicari potest; est enim vis lunae in res terrestres, quae ei tribuitur, vulgo *influxus* lunae. Sic soli *tactum* tribui vidimus, eodemque sensu contactus et contagio dicuntur. Ap. Vitruv. IX, 9, in libris est *tractus* caeli; pro quo recte repositum est *tactus* caeli, i. e. pressio aëris. Apud Virgil. caeli *tractus*, Aen. III, 138, de aëre, quoad spiritu trahitur: ubi tamen codd. habent *tactus*; Burmannusque optionem relinquit lectori. Ego et ibi *tactus* praetulerim, quia etiam de arboribus et segetibus sermo. vid. *tractus*

Tagax, fur, ab antiquo *tagere*. Att. VI, 3, est enim levis, libidiuosus, *tagax* Hanc vocem dedit e cod. ms. Cuiarius demum: itaque non est in Nizoliano thesauro.

Talaria, calcei alati, qui Mercurio et Minervae, Nat. D. III, 23, tribuuntur, ad significandam celeritatem. Hinc Att. XIV, 21, *talaria* videamus, h. e. fugiamus. Haec intellige ap. Ovid. Met. X, 591, ubi male N. Heinsius vestem *talarem* intelligit.

Talaris, ad talos dependens. Catil. II, 10, coll. Verr. V, 13, tunicae *talares*, sunt mollium hominum. v. Gell. VII, 12, et Salmas. ad Hist. Aug. t. II, p. 556 sq.

Talarius, Att. I, 16, ubi vid. Casaub. Off. I, 42, epith. ludi in quo talis utuntur.

Talio, Leg. Fragm. ap. Augustin.

Talus, Gr. ἀστράγαλος, ossiculum in suffragine pedum posteriorum iu animalibus quibusdam bisulcis, ex quo ludi instrumentum fit, unde nomen duxit, sed beatiores, ex ebore, auro, argento habebant Ovid. A. A. II, 203, 205. Ceterum tironum causa hic breviter, quae de talis scire opus est, referemus. *Tali* differunt a tesseris, quae sex latera habent, quum in talis sint quatuor, et quidem in longitudinem; reliquorum duorum in latitudinem laterum ratio nulla ducitur. Punctum est in uno latere unum: la-

tus oppositum sex puncta habet, unde senio dicitur; reliqua latera tribus et quatuor punctis notantur. Luditur talis quatuor, Div. I, 13; tesseris autem tribus. Concutiuntur in fritillo, et inde per pyrgum, seu turriculam (etiam phimus, orca dicitur) in tabulam mittuntur lusoriam, s. talarism. Optimus iactus est Venerius, quum omnes tali latus aliud ostendunt; pessimus, quum omnes idem, qui Canis dicitur. In reliquis iactibus numerus punctorum valet. Ceterum, ut in nostris ludis est, non easdem leges videntur omnes servasse, sed de quibus convenerat inter ludentes. Quum talus caderet in caput, hoc est, in latus, quod erat in latitudinem, et nullis punctis notatum, iactus repetendus erat. In hoc iactu dicitur talus rectus cadere, rectus assistere, Fin. III, 16. Qui de hoc ludo scripserunt, commemorare nihil attinet, quum laudentur a multis, ut Fabricio, Bibliogr. Antiq. pag. 640; Pitisco ad Sueton. Aug. 71, et in Lexic. in *talus*. Propter brevitatem commendandus Casaubon. ad Sueton. loc. cit. Adde et Heins ad Ovid. loc. cit.

Tam (cum superlativo). Phil. XII, 5, vestris *tam* gravissimis, tamque multis indiciis: ad quem locum Graevius laudat, e Coel. 2 init. *tam* maxime. sed *tam* non est in Gruteriana, nec in Graeviana: deletum quippe a doctis viris, qui hunc modum loquendi non concoquebant. Defendit tamen Aldus Manutius ad eum locum. Vossius, Analog. c 17, ad quem Graevius nos amandavit, antiquum esse modum loquendi recte dicit, quo superlativus pro positivo ponatur, quo nihil est Latinis usitatius. Verr. II, 66, maxime remotissimi. In primis hic modus loquendi rursus coepit frequentari saeculo argenteo. Tacit. A. I, 53, nulla *tam* intima causa. vid. Indic. Sueton. in *tam*. Sic etiam videtur innectum esse *tam* comparativo pro positivo, si locus sanus est, Deiot. 3, per istam dexteram, non *tam* in bellis et praeliis, quam in promissis et fide firmiorem. — non *tam*, sequente *sed tantum*, Fin. I, 1, ubi Davisius correxit *tum*.

Tamen, saltem. Rosc. Am. 3, videantur illi nonnibil *tamen* in deferendo nomine sequuti — non diserte semper praecedit *etsi*, sed aut latet in alio aliquo verbo, aut est ellipsis autecedentis. Rosc. Am. 18, quum apud maiores nostros summi viri...qui omni tempore ad gubernacula reip. sedere debebant, *tamen* in agris quoque colendis aliquantum operae temporisque consumserint. *Etsi* latet in *qui omni*. In illo autem, ad Div. IX, 19, *tamen* non discedis a malitia; manifeste totum antecedens omittitur ex usu loquendi, qui etiam in nostro sermone obtinet. De quousu verbi vid. Gronov. ad Liv. XXIII, 19. — pro *igitur* post parenthesin, ut Brut. 26, Acad. II, 6; Catil. III, 10.

Tamen etsi, ad Div. IV, 13; quod et Quint. 21, reposuit Graevius.

Tangere, attingere, Tusc. II, 24.— Mil. 19 vicinum esse. — accipere, Rosc. C. 12, ego Roscium, si quid communi nomine *tetigit*, confiteor praestare debere societati. ad Div. II, 17, de praeda mea, praeter quaestores urbanos, h. e. populum rom. teruncium nee attigit quisquam, nec *tacturus* est. Agrar. II, 25, ideirco agros nominare non possum, quia *tangam* nullum ab invito.—occidere. Att. XV, 11, quemquam praeterea oportuisse *tangi*. — *tangere* in oratione est leviter tractare. Rosc. A. 30; Acad. II, 11.

Tanquam pro *sicut*, sequente *sic*, Tusc. V, 5.

Tantum; formula *tantum quod*, duobus modis dicitur, pro *vix*, *modo*: ad Div. VII, 23, *tantum quod* ex Arpinati veneram. Cf. Att. XV, 13, v. Graev. ad Luciani Soloecistam, p. 729; Gronov. ad Liv. XXXIII, 5, 2, hoc unum *tantum* deerat, quod, etc. nihil deerat nisi. Verr. I, 45, *tantum quod* hominem non nominat. Cf. Verr. III, 53.

Tantummodo, Or. III, 14.

Tantumdem, Leg. II, 19.

Tantus, ad Div. XII, 7; Att. XII, 8; Coel. 31.

Tantus; formula *est tanti*, Catil. I, 9; II, 7; Verr. IV, 12, 20; Att. V, 20, etc. significat, esse, aut fuisse, cur quis quid faciat, feceritve; utile fuisse ei, qui fecerit. v. Manut. ad Verr. IV, 20. Plures laudat Arnzenius ad Plin. Pan. 6.

Tardare, moram afferre, Att. VI, 8, ad Div. VII, 3. — Verr. III, 57, *tardare* alicuius animum ad persequendum. Cf. *tarditas*. Or. 2, vereor, ne *tardem* studia multorum. Br. 68, Glabrionem socors ipsius natura negligensque *tardaverat*. — neutraliter, pro morari. ad Brut. 18, *tardare* ta melius esset.

Tarde, lente, ad Div. IV, 5; Tusc. I, 31; ibid. IV, 14. — sero, Att. IV, 13; ad Div. II, 9.

Tardigradus, de Div. II, 64.

Tarditas, in gressu, Top. 11; Off. I, 36; Rab. Perd. 7. — in rebus agendis, Sext. 47; Phil. V, 9; ibid. XI, 10. — stultitia, quum parum videmus, quid agendum, et quomodo sit. Or. I, 27, aut aeterna in eo, aut certe diuturna valebit opinio *tarditatis*. — Phil. XI, 10, ista sententia affert *tarditatem* ad Dolabellam persequendum.

Tardus, in gradu, Inv. I, 24; Att. X, 10; Caecin. 3. — iners, Fin. II, 13. — de metris versuum, Or. I, 60; Or. 64. — de ingenio, Acad. I, 8; Rull. III, 2; Or. I, 28.

Taurus, de Div. II, 16; Verr. IV, 63; Pis. 18.

Taxatio, litis aestimatio. pro Tull. 2, fragm. nov. eius rei *taxationem* nos fecimus. v. *aestimatio*, et *lis*.

Taxillus, Or. 48.

Tecte, ad Div. IX, 22.

Tector, Planc. 25.

Tectoriolum, ad Div. IX, 22.

Tectorium, Att. I, 8; de Div. II, 27; Verr. I, 55.

Tectorius, Leg. II, 26.

Tectum, Oecon. 1, Parad. 1; Tusc. I, 35; Att. V, 16; Verr. V, 10; Varr. V, 16; Att. III, 12.

Tectus, qui occultat consilia, negotia, dissimulat. Rosc. A. 40, *tecti* ad alienos esse possumus: amici multa videant necesse est. Orat. 42, ac fortasse alii *tectiores* (h. e. dissimularunt, se eloquentiam didicisse); ego semper prae me tuli. sic Fin. II, 17. — opertus, Tusc. V, 13. — de oratione, ad Div. IX, 22. — prudens, Or. II, 73. — defensus, Or. I 59.

Tegere, de Div. II, 69. — occultare, Brut. 11; Pis. 24; Quint. 26; Sext. 9; Rab. Perd. 7; Q. fr. I, 11; Tusc. V, 4. — tueri, Planc. 1; ad Div. III, 10; Caecin. 21, 29; Mil. 7; Phil III, 2.

Tegmen, Nat. D. II, 44; de Div. II, 30; Tusc. V, 32.

Tegulae, Verr. III, 50; Phil. II, 18.

Tegumentum, Nat. D. II, 60; Fin. V, 11.

Tela, Verr. IV, 26; Acad. II, 29.

Tellus, dea, Att. I, 13; Q. fr. III, 1; Nat. D. III, 20.

Telum, pro omni instrumento, de Am. 17, non mediocre *telum* ad res

stiva fuere; quae utinam potuissem obire! sic Nat. D. II, 53; Off. II, 4; Manil. 12; de Sen. 2. — convivium *tempestivum*, Mur. 6; de Sen. 14; Arch. 6, quod ante tempus solitum initur; convivium de die; item, quod in multam noctem producitur. Att. IX, 1.

Templum, locus ab auguribus certo ritu captus, ut in eo augurium agatur: sic fere definit Varro L. L. VI, p. m. 66, 67. De ritu capiendi, vid. Livius I, 18; de formulis quibus capiebatur, Brisson. de Formul. lib. 1. Non enim iisdem verbis concipiebatur usquequaque, ut ait Varro l. c. qui et ipse unam attulit, sed hodie in libris insigniter corruptam, ideoque varie a doctis tentatam. v. Scaliger ad h. l. Sic cape hoc verbum, Leg. II, 8, augures *templa* effata et liberata habento. Conf. *effari*. —quoniam autem *templum* hoc augurum erat spatium caeli in omnes partes, quousque prospici poterat, hinc, in primis poetis, de caelo dicitur. de Rep. VI, 8, Deus is, cuius hoc *templum* est omne, quod conspicis. Div. I, 20, caeli caerula *templa*. — deinde, quoniam hic locus inauguratus et sanctus est, propterea omnis locus inauguratus *templum* dicitur. Milon. 1, praesidis, quae pro omnibus *templis* cernitis. Sic locus pro Rostris, ubi conciones habebantur, *templum* dicitur. Verr. III, 96, qui quotidie *templum* tenet. Vatin. 10, in Rostris, in illo, inquam, inaugurato *templo* ac loco. Cf. Sext. 35. item curia. Dom. 51, si sedem ipsam, se *templum* publici consilii religione concordiae devinxisset. Cf. c. 53. v. inpr. Manut. ad Sext. 29. — Sunt etiam Acherusia *templa*, Tusc. I, 21; sc. quia ibi Pluto habitat.

Tempori, mature. Sext. 37, cur tam *tempori* exclamarit. Conf. *temperius*.

Tempus, eleganter et crebro dicitur de statu cuiusque, et conditione, quam certo tempore obtinemus, aut obtinuimus, aut obtinebimus, et quidem in utramque partem, ad Q. fr. I, 1, si quem forte (provincialem hominem) cognosti amantiorem tui, quam *temporis*, h. e. praeturae; si quem vides tui amantem videri velle, idque tua causa potius, quam quia iam es praetor. ad Div. X, 1, quae si ad tuum *tempus* perducitur, h. e. ad consulatum tuum. in Caecil. 2, *tempus* necessariorum meorum: de Siculis magna multiplicique iniuria affectis, et Verrem accusare instituentibus Arch. 6, ab nullius unquam me *tempore*, aut commodum aut otium meum abstraxit, etc. de reis: quo sensu est saepissime apud Ciceronem; pro quo etiam dicit *periculum*; de quo supra. Manil. 1, omne meum tempus amicorum *temporibus* transmittendum putavi... meus labor in privatorum *periculis* caste integreque versatus. Verr. III, 61, utrumque iungitur: ex *tempore periculi* tui constitutum crimen. ad Div, I, 9, scripsi tres libros versibus de *temporibus* meis, h. e. de utraque fortuna, consulatu et exsilio. Et exsilium quidem suum, totumque illum casum et periculum a Clodio, saepe *tempus* suum vocat, v. c. Sext. 58, *tempori* meo defuerunt etc. ad Div. VI, 6, magna *temporum* nostrorum varietas. ibid. rerum hoc natura et *temporum* civilium ratio non patietur: nempe *tempora* civilia, sunt status et conversiones civitatum. Sed in universum teneant tirones in huiusmodi locis, ubi ex vicinia verborum et contextu intelligitur, sermonem esse de statu cuiusdam rei, aut hominis, et condi-

tione, *temporis* verbum, quod est *generis* nomen, interpretandum esse, in nostro quidem sermone, verbo *formae*; quod nisi facere possis, non satis te vim verbi capere scias. —sed dicitur etiam de tempore, quo quid actum est, aut agitur aut agendum est, et de re, quae tempore quodam acta est; ad Div. I, 7, *tempus* Caninianum. Dom. 51, *tempus* illud erat tranquillum, etc. tuum porro *tempus*, libertate populi rom. oppressa, senatus auctoritate deleta: pro, quo tu tempore signum Concordiae dedicare volebas. Ligar. 2, haec duo *tempora* carent crimine, etc: —opportunitas temporis. Rosc. Amer. 40, *tempore* pugnare: unde pro *tempore* opportuno dicitur. ad Q. fr. I, 2, sed *tempore* ipso de epistolis.—*ad tempus* est, quod fit, quia tempus postulat. Planc. 30, ne proferre videar *ad tempus*. Cf. ad Div. X, 9; Coel. 6. Sic fere capiendum est etiam Offic. I, 8 extr. — eodem sensu dicitur etiam *ex tempore*. Verr. III, 20, *ex tempore* nascebantur edicta. ibid. 71, nihil *ex tempore* dicit. Cf. 75, 61. Flacc. 15, solere suos cives ceterosque Graecos *ex tempore*, quod opus sit, obsignare: quod ibidem etiam dicitur, *temporis causa*. Sic et est Rab. Post. 13, ubi additur, nunc *tempus* nullum est: i. e. nunc nihil est, propter quod id faciant. Aliter autem est haec forma, Attic. X, 4, *ex tempore* futura censes; nempe pro, ex praesenti tempore. — Catil. I, 6, nihil molris, quod mihi latere valeat in *tempore*. Graevius interpretatur *tempestive*; neque dubito hoc significare *in tempore* posse. Sed quid est: nihil mihi latet tempestive? non est profecto conveniens huic loco sententia. Neque Ciceronianum puto, latere *valet*, pro *potest*. —In singulari pro parte capitis, de qua pluralem modo dici grammatici praecipiunt. Her. IV, 55, et dubitanti Graccho.... *tempus* percutit. Similiter dixit Catullus in Nupt. Iul. et Manl. 159, *tempus* tremulum.

Temulentus, Sext. 9; Sen. p. Red 6.

Tenacitas. Nat. D. II, 47, quaedam animalia unguium *tenacitate* cibum arripiunt.

Tenax, avarus, Coel. 15; Planc. 22.

Tendere, pergere, de Div. II, 2. afferre, porrigere. Or. I, 40, opem amicis, et prope cunctis civibus lucem ingenii et consilii sui porrigentem atque *tendentem*. — contendere, pugnare. Fin. II, 5, quid ergo *tendit*? v. Davis. ad h. l. Hoc sensu Livio in primis usitatum. v. Gron. ad XXIII, 14; XXXII, 32. — moliri, Rosc. C. 16. Att. XVI, 5. — intendere, Fin. II, 5.

Tendiculae. Caecin. 23, aucupia verborum et literarum *tendiculae*: sunt interpretum legis aut edicti, quum in literis et verbis calumniantur, et literam nimis contra verum et aequum urgent.

Tenebrae, proprio sensu, de Rep. I, 16, quum obscurato sole *tenebrae* factae essent repente. Sic fere in sacris literis, Matth. XXVII, 45; Marc. XV, 33, *tenebrae* factae sunt. —perturbatio reipubl. bellum civile Rosc. Am. 32; Sen. p. R. 3; Dom. 10; ibid. 44. Cf. ad Div. XII, 13. — Att. VII, 11, quaeso, quid agitur? mihi enim *tenebrae* sunt. — *tenebrae* sunt etiam hominum abiectorum, et humilium, et pravorum. Sen. p. R. 4, mens oppleta sordibus ac *tenebris*: unde, Pison. 26, *tenebras* appellat huiusmodi hominem. — *tenebrae* sunt etiam hominis, ita in angustias redacti, ut aestuet, nesciatque, quid agat. in Caecil. 14, qui tibi aestus, qui error, quae *tenebrae* erunt?— de vehementi ani-

mi commotione, tristitia, etc. Tusc. III, 34, si quid *tenebrarum* offudit exsilium.

Tenebricosus, cui tenebrae offusae sunt, ut videre verum non possit. Acad. II, 23. — Vatin. 5, *tenebricosissimum* illud tempus ineuntis aetatis tuae patiar latere; h. e. quo adbuc obscurus et sordidus, abiectus, homo eras; ut ex sequentibus intelligitur.

Tenebricus. Tusc. II, 9, *tenebrica* plaga. In versibus illis Sophocleis.

Tener, de arboribus, Leg. I, 1. — de iuvenili aetate, de Am. 19; Pis. 36. — de omnibus rebus dicitur, de quibus *mollis* dici solet. Or. III, 45, nihil est tam *tenerum*, neque tam flexibile. . . quam oratio. Nempe oratio *tenera* est, quatenus variis modis collocatione et numero formari potest, ut cera, vox, etc. Cf. *flexibilis*. Sed aliter dicitur *tenera* oratio, Brut. 9, Phalereus primus inflexit orationem, et eam mollem *teneram*que reddidit: nempe de eo genere, quod nitidum, γλαφυρὸν dicitur, in quo nulli nervi, nulla asperitas iudicialis, nulli aculei, sed quod totum ad delectationem comparatum est. — Div. I, 34, poema *tenerum*, et moratum, et molle; h. e. quod propter mores, planissime expressos, multum suavitatis habet. — qui facile sensu alicuius rei commovetur. ad Div. V, 21, *teneriore* animo esse. Tusc. III, 6, est in animis *tenerum* quiddam atque molle, quod aegritudine, quasi tempestate, quatiatur. — Att. VI, 2, insula *tenera* dicitur Cyprus, propter mollitiem incolarum.

Tenere, tangere. Ar. R. 11, terram *tenere* non potuit: sic recte interpretatur Graevius, quem vide. — sustinere, ne labatur res, et intereat. Or. III, 45, terra *tenetur* nutu suo. Nat. D. II, 53, vita tribus rebus *tenetur*. — in potestate sua habere, regere. Sest. 19, *tenere* remp. unde qui *tenent*, dicitur, omisso reipubl. verbo, Att. II, 18; VII, 12. Mur. 39, totam remp. in hac causa *tenetis* et gubernatis. ad Div. XI, 16, quum equitum centurias *teneas*, in quibus regnas. Att. X, 11, ego meum facile *teneo*. — continere, reprimere. Fin. II, 7, *tenere* se non potuit. Cf. Acad. II, 4; Verr. III, 1, *tenere* cupiditates. — consequi, quod velis, conficere rem. ad Div. I, 1, res aliter *teneri* non potest. Sext. 32, res iam manibus *tenetur*. Agr. II, 17, qui per cursum rectum regnum *tenere* non potuerunt: sumta a navigatione formula, in qua nautae dicuntur portum *tenere*, ut ad Div. I, 9. — assequi, intelligere. Sext. 10, reconditos sensus alicuius *tenere*. — uti. Tusc. IV, 3, quia nihil prolatum erat melius, id, quod erat, *tenebant*. Flacc. 23, iam id video; sed primum illud *tenebo*. — retinere, obtinere, tueri. Muren. 28, *tenebatur* opera illius imperium. Att. XIII, 48, *tenere* hereditatem. Verr. III, 75, *tenere* pecuniam publ. ibid. 73, quod pretium constituisset, id civitatibus auferre; quod a populo rom. accepisset, *tenere*. Act I in Verr. 8, sed nos non *tenebimus* iudicia diutius. ad Q. fr. II, 6, vix *tenebat*, sc. familiam gladiatorum, quia alere non poterat: simile est *tenere* matrimonium alicuius, Coel. 14. — quemadmodum retineri dicuntur homines in legendo, audiendo, etc. sic *tenere* etiam, qui delectant, et faciunt, ut audire, legere, videre, etc. velimus. Or. 62, *teneri* ab oratore. Coel. 11, ingenio alicuius *teneri*, h. e. audire aliquem libenter, quod ingeniose dicit. ad Div. VII, 20, a quo etiam advenae *teneri* solent. — retinere, morari, non dimittere. ad Div. X, 31, *tenuit* tabellarios. ad Q. fr. II, 1, se

tentare id possim. — perspicere, engnoscere. — Leg. I, 22, quum se totum *tentarit*. — affligi morbo. Att. XI, 23, quodam valitudinis genere *tentari*. Tusc. IV, 14, animi valentes morbo *tentari* non possunt, corpora possunt. — in periculum adducere, oppugnare. Rosc. A. 51, summa resp. in huius periculo *tentatur*. Rab. perd. 1, unius hominis senectus, infirmitas solitudoque *tentata* est. Rab. Post. 6, quorum ius *tentatur*. — Ar. R. 26, aures vestrae *tentatae* verbo nefario. Voluit experiri, an verbum id ferre possetis; quo sensu saepe est; ut in Verrinis II, 10, *tentatur* in hoc, an asseveratur? Experiri, ad Div. XV, 10; Agr. II, 7; de Div. I, 17; Verr. V, 50; Off. II, 6; Coel. 22; Or. II, 3.

Tentatio, impetus morbi. Att. X, 17, valitudinem tuam confirmatam esse et a vetere morbo, et a novis *tentationibus* gaudeo.

Tenuiculus, ad Div. IX, 19, *tenuiculus* apparatus.

Tenuis, proprie, Nat. D. II, 16, 57. — opponitur pleno, Nat. D. II, 19; Tusc. III, 20. — vilis, Fin. I, 28. — exiguus, levis, Quint. 1; Or. I, 28, 37. — pauper, Verr. II, 55; Leg. III, 10; 13, 52. — acutus, subtilis. Or. I, 13, sermo *tenuis*. Acad. II, 14, *tenuis* et acuta distinctio. ibid. 20, ratio ad *tenue* elimata. v. *subtilis*.

Tenuitas. corporis est *tenuitas*, quum succus ei et carnis copia deest, quum sit sanum: unde ad dicendi genus subtile transfertur, quod sine vitiis est, sed et sine ornamentis. Brut. 16, quosdam, valitudo modo bona sit, *tenuitas* ipsa delectat. Fin. III, 12, limata quaedam et rerum, et verborum *tenuitas*. Opt. gen. or. 4, *tenuitas* Lysiae. — paupertas, ad Div. XVI, 21.

Tenuiter, subtiliter, acute. Or. 14, philosophorum mos *tenuiter* disserendi. Inv. II, 16, sed illa *tenuius*, subtilius et acutius tractantur. Verr. II, 65, nimium *tenuiter* argumenta colligo. — parce, Her. III, 8; ibid. IV, 36.

Tenus, usque, ad Div. VIII, 1; Deiot. 13. — verbo tenus, Leg. III, 6.

Tepefacere, Nat. D. II, 15; de Sen. 51.

Tepescere, Nat. D. II, 10.

Tepor, Nat. D. II, 10:

Terere, consumere, Or. III, 13; Phil. V, 11; Fin. III, 14; Acad. II, 7.

Teres. Or. III, 52, plena et *teres* oratio. Ducta metaphora est a membris corporis humanis succulentis, et hinc teretibus, quae in primis pulchra sunt: unde *teretia* brachia, *teretes* cervices laudantur. *teres* igitur oratio est, quae habet copiam rerum, et verborum, et ornamentorum, neque tamen nimiam, ne tumor consequatur, quo accedente, ut membrum in corpore, sic oratio tumida et deformis fit. — Or. 9; Opt. gen. or. 4, aures *teretes*, dicuntur acutae, ad iudicandum de oratione apta.

Tergere, Parad. V, 2.

Tergiversari, Att. XVI, 5; Rosc. C. 13; Flacc. 20; Att. VII, 12; Off. III, 33.

Tergiversatio, pro cunctatione quavis, Mil. 20; Att. X, 7.

Tergum, Nat. D. II, 63; ad Div. X, 32; Phil. III, 13; de Div. I, 24; Tusc. I, 39.

Terminare, de finibus loci, Nat. D. II, 3, 54; Caecin. 8. — de tempore, de Sen. 23; Arch. 11; Mil. 27; Parad. VI, 3; Tusc. I, 21. — de periodis, Or. 58, 121; Or. III, 47; Offic. III, 33, bona voluptate *terminare*, h. e. in voluptate finem bonorum, summum bonum ponere. Fragm. or. de aere

testificatur, Quintium non stitissé. Tusc. V, 11, *testificaris*, quid dixerim. Cluent. 51, voluit *testificari*, etc. vid. Hotomann. ad Quint. 6; Sylvium ad Cluent. 51, Passerat. ad Caecin. 16. — testes invoco. ad Div. VIII, 16, deos hominesque *testificor*.

Testificatio, est confectio tabularum, quae testibus adbibitis fit. Muren. 24, ubi v. Graev.

Testis, pro auctore quovis, s. adstipulatore. Offic. III, 29, philosophi affirmant, quorum *testem* non mediocrem.... nolite quaeso vituperare. Sic dixit et Ovidius, Her. XVII, 124, *teste* dea.

Testudo, locus concameratus, fornicatus. Brut. 22, illum in quadam *testudine* cum servis literatis commentatum fuisse. ad Q. fr. III, 1, honestate *testudinis*.... obtinebit.

Teter, crudelis. Tusc. I, 40, in eum fuerat *teterrimus*. ib. II, 7, *tetri* cruciatus. — foedus. Nat. D. II, 56, *teter* odor. — turpis, odio dignus. ad Q. fr. II, 6, ei tres *teterrimae* sententiae defuerunt, i. e. hominum trium turpissimorum sententiae.

Tetradrachmum, quatuor denarii, nam drachma respondet denario. ad Div. XII, 13, ternis *tetradrachmis* triticum apud Dolabellam est. v. Gronov. Sest. III, 4, et Manut. ad l. c. Add. Gronov. et Duker. ad Liv. XXXIV, 52.

Tetrarcha, est nomen, quod tribuebatur iis, quibus nomine regio uti non licebat, etsi erant dignitate et potestate regia (et quidem proprie tum, quum obtinerent partem regni in quatuor partes divisi), ut reges Galatiae, Iudaeae, etc. Att. II, 9, etc.

Tetrarchia, est terra, cui tetrarcha imperat. Div. I, 15, Deiotarus a Caesare *tetrarchiae* regno multatus est. Deiot. 15, in Deiotari *tetrarchia*.

Texere, aedificare. Att. IV, 16, Paullus basilicam *texuit* iisdem antiquis columnis. ad Q. fr. III, 5, sane *texebatur* opus luculenter.

Textilis. Tusc. II, 8, pestis *textilis*, est vestis venenata. Verr. IV, 1, pictura *textilis*, est vestis stragula seu picta, s. cui imagines diversicolores intextae.

Theatrum, frequentia spectatorum et auditorum. Or. III, 50, tota *theatra* reclamant. Div. I, 28, SCtum esse factum, idque frequentissimo *theatro*... comprobatum: nempe *theatrum* h. l. est concio populi, quae legem de eadem re latam selvit, adeoque SCtum comprobavit. Tuscul. II, 26, nullum *theatrum* virtuti conscientia maius. — occasio, locus ita demonstrandi ingenii, virtutis, ut a plurimis cognosci possit; et omnino, quidquid ita fit, ut in oculis hominum fiat, id in theatro fieri dicitur. Brut. 2, *theatrum* ingenii. Att. XIII, 20, *theatrum* sane bellum habuisti. Rabir. Post 15, maioribus *theatris* propositae virtutes. ad Div. XIII, 64, *theatrum* magnum habet ista provincia. ad Div. XII, 29, familiaritas magno *theatro* spectata. Verr. V, 14, ut me quaesturamque meam quasi in aliquo orbis terrae *theatro* versari existimarem.

Thensa, est vehiculum, quo simulacra deorum in pompa Circensi vehuntur; unde *thensae*, apud Suetonium et alios, insignia divinitatis. Verr. I, 59, via *thensarum* et pompae. Cf. ib. III, 3; V, 72; Ar. R. 10. v. Scheff. de Re Veh. II, 24.

Theologus. Nat. D. III, 21, 11, qui *theologi* nominantur. Nempe *theologi* dicti sunt a Graecis olim mythici et physici, qui de genealogiis deorum scripserant, primusque hoc nomine appellatus Pherecydes Syrius, is qui

Tinnio, solvo pecuniam. Att. XIV, 21, si quid Dolabella *tinniot*.

Titillare, Fin. I, 11; ibid. III, 1.

Titillatio, Nat. D. I, 40.

Titubanter, cum dubitatione, ita, ut intelligatur, aliquem non satis confidere rei, non satis certo rem scire. Coel. 7, posuistis enim, atque id *titubanter* et strictim.

Titubare. ad Div. XII, 10, si quid forte *titubatum* est, ut in bello. εὐφημία, pro, si calamitas accepta.

Titubatio, Inv. II, 12; Her. II, 3.

Toga, est Romanorum propria vestis (vid. *togatus*), et pacis insigne, ut ait Cicero in Pisoo. 30. Att. VI, 1, puram *togam* iubeor dare. Cf. VII, 8; VI, 1, etc. Est eadem, quae *virilis* dicitur, Phil. II, 18. Nam toga virilis erat tota alba; Ingenuorum autem puerorum et puellarum limbo purpureo circumdata. v. *praetexta*. Verrin. I, 44, eripies igitur pupillae *togam* praetextam. Toga autem pura pueris dabatur in foro a praetore, ad quem a parentibus et amicis deducebantur; et tum dicebantur forum attingere. Sed etiam *toga* simpliciter dicitur pro virili, et pura, quum opponitur praetextae: pueri *togam* sumentes, praetextam deponebant. Vatin. 12, *toga* pulla, est atra, insigne luctus; de qua vid. ut et de toga, eiusque colore in universum, praeter scriptores de re Vestiar. Lips. Elect. I, 13; Manut. Quaesit. per Epist. III, 1.

Togata, int. fabula, Sext. 55, est, quae agitur ab actoribus togatis, in qua adeo romanorum hominum facta et mores exprimuntur: ei opponitur Graeca, quae *palliata* dicitur. Graecia enim ita proprium pallium, ut toga Romanis. vid. *pallium*. Cf. Rutgers. Var. Lect. IV, 19.

Togatus, pro cive romano; quod civibus rom. toga propria. Itaque *togati* opponuntur Graecis. Rosc. Am. 46, ipse vero (libertus Chrysogonus) quemadmodum passim per forum volitet cum caterva *togatorum*, videtis. Indignum enim, libertum deduci a civibus romanis, tanquam clientibus. vid. Hotom. ad h. l. qui male huc refert salutatores Martialis; nam salutatores *togati* dicti demum, quum toga vulgo in usu esse desisset sub Caesaribus; de quo vid. Ferrar. R. Vest. I, 33. Ciceronis autem temporibus toga erat communis omnibus civibus, et omni tempore gestabatur quum in urbe, tum extra urbem. Verr. I, 29, *togati* creditores Graecorum. Or. I, 24, petam, ne has meas ineptias (praecepta de arte dicendi) efferatis: quanquam moderabor ipse, ne, ut quidam magister atque artifex, sed quasi unus e *togatorum* numero, atque ex usu forensi homo mediocris, etc. Nempe magistros rhetorices se profitebantur Graeci: his opponontur *togati*. Cave putes *togatum* poni pro patrono causarum, quod nominis causidicis sub imperatoribus interdum tribui videmus, quod, quum non esset amplius vulgo in usu toga, tamen causidici in togis causas agebant. vid. Ferrar. l. c. Verr. II, 62, quos produxero, qui ex Sicilia testes sunt, sive *togatum* velis, sive Siculum. In quo loco librarii interpretamentum reposuerant, civem romanum; quod deinde Cuiacius sustulit. v. Gruter. ad h. l. — Pro Latino: nam Latini quoque toga utebantur, quod aut civitate post bellum Latinum donati, aut certe socii pop. rom. essent, et rom. legibus uterentur. Orat. III, 11. etiam Gallia Cisalpina a togae usu *Togata* dicitur, Phil. VIII, 9. — *Togati* etiam opponuntur armatis, at ad pugnan-

Mentoris manu summo artificio facta. Pis. 27, *toreuma* nullum. *Toreuma* poculum, auro argentove caelatum, esse, multis disputat Salmasius ad Solin. p. 755 sqq nec fieri torno, ut quidam existimant, sed caelo: tornus τορνεύεται, caelum τορεύεται; unde caelatores τορευταί, tornatores τορνευταί. Cf. Bentl. ad Horat. Art. poet. v. 441. Sed tamen Cicero Verr. II, 52, diserte distinguit *toreumata*, et opera caelata; fuitque Mentor sculptor, non caelator. Vide an sint sculptilia e ligno, ebore, etc. quae fiunt scalpello: quale fuit Virgilianum in Eclogis poculum, Mentoris manu factum. Ovid. Met. X, 248, » Sculpsit ebur «.

Tormentum, cruciatus. ad Div. VI, 7, *tormentum* caecae suspicionis. — Tusc. V, 1, quod etsi probatu difficile est, propter tam varia et tam multa *tormenta* fortunae: sc: quibus exposita est virtus, ut ad Div. V, 16, dicit, omnibus telis fortunae propositam esse vitam nostram. Hic machinae nomen ponitur, qua tela conjiciuntur.

Tormina, Tusc. II, 19.

Torminosi, qui? Tuscul. IV, 12.

Tornare, rotundum facere. Univ. 6, Deus mundum ita *tornavit*, ut nihil effici possit rotundius. de Rep. I, 14, eam (sphaeram solidam) a Thalete Milesio primum esse *tornatam*.

Torpedo, piscis genus. Nat. D. II, 50, *torpedines* torpore se tutantur: unde sc. et nomen duxerunt.

Torpere, Nat. D. I, 37.

Torquere, in orbem vertere, Acad. II, 39; de Univ. 6. — distorquere, Fin. III, 11. — convertere. Inv. I, 21, quod uterque *torquere* ad suae causae commodum debebit. Leg. I, 10, opinionum vanitas imbecillitatem animorum *torquet* et flectit, quocumque coepit. Coel. 6, huc et illuc *torquere* et flectere suam naturam: de homine omnium obsequi studiis volente, et prout res et locus postulat, ita mores et vitam instituente. — excutere, accurate explorare. P. Sull. 28, *torqueatur* vita Sullae. — molestiam, negotium creare. ad Div. VIII, 11, non diu, sed acriter, nos tuae supplicationes *torserunt*.

Torques, Verr. III, 80.

Torrens, Fin. II, 1.

Tortor, Fin. IV, 12; Phil. XI, 3.

Tortuosus, nimis acutus et subtilis, spinosus. Acad. II, 31, de pseudomeno. Fin. III, 1. — Sed quae nimis subtilia sunt, eadem etiam solent esse obscura: hinc *tortuosum* pro obscuro. Div. II, 63, quum stertentes... deferant. Cf. *contortus*. — Item, quia tortuosae conclusiunculae sunt etiam fallaces, *tortuosi* opponuntur simplicibus, rectis, candidis. de Am. 18, simplicem praeterea... eligi par est;... neque enim fidum potest esse multiplex et *tortuosum* ingenium.

Tortus (subst.), spira in serpente. Div. II, 30, draco immani *tortu*, Tusc. II, 9, draco *tortu* multiplicabili. Uterque locus e poëta.

Torus, pars carnosa in lacertis et pectore. Tusc. II, 9, *tori* lacertorum. — *tori* sunt etiam in coronis, Or. 6; qui sunt, ex sententia Paschalii de Coronis, II, 12, partes quaedam in circulo coronae collectiores et eminentiores, cuiusmodi sunt in tauro tori, aut in homine, quod et Lambino placet ad Plaut. Amphitr. Prol. 144. Ex ratione loquendi Ciceroniana colligi posse videtur, toros extrinsecus addi coronae, ornamenti loco, iisque coronam distingui. Sunt autem *tori* iidem, qui passim ab auctoribus *toruli* vocantur, h. e. lemnisci, taeniae, vittae, quae, ut in nummis cernitur,

Rep. II, 5, ubi cod. Vatican. habet *tractatus* (σφάλμα amanuensium).

Tractus (part.), inceptus, initium habens. Brut. 6, ab isto initiu *tractus* sermo. Nat. D. II, 55, venae a corde *tractae* et profectae, in omne corpus ducuntur. — saepe dilatus. Milon. 9, comitia *tracta*. — lenis, sine asperitate. Or. II, 15, *tractum* genus orationis. Or. 20, in historia *tracta* quaedam, et fluens, expetitur, non haec contorta et acris oratio.

Tradere, commendare. Verr. III, 12, non a patre ei *traditi*. ad Div. VII, 5, totum hominem tibi *trado* de manu in manum, ut aiunt. — *tradere* se alicui etiam dicuntur, qui ab eo in arte aliqua erudiri volunt. Phil. II, 2, te in disciplinam meam *tradideras*. Brut. 89, quum Philo Romam venisset, totum ei me *tradidi*, admirabili quodam ad philosophiam studio concitatus. Inv. I, 3, *traderent* se in studium quietum. — est etiam verbum iuris in abalienationibus, ut *traditio*, Top. 5 extr. Hinc eleganter ad Quir. p. R. 5, quum duo consules, empti pactione provinciarum, auctores se inimicis reip. *tradidissent*.

Traditio, verbum iuris, de abalienatione rerum mancipi, quae fit per nexum. Top. 5 extr. abalienatio est eius rei, quae mancipi est, aut *traditio* alteri nexu, aut in iure cessio.

Traducere. Brut. 53, *traducere* a severitate in hilaritatem. Verr. II, 78, ab eius infamia.... vestros animos in aliam partem.... *traducat*. — sustinere, exsequi. Attic. V, 9, summa abstinentia mnoos hoc extraordinarium *traducemus*. — *traducere* equum dicuntur equites, quum in transvectione a censore, non ademto equo, transeunt. Cluent. 48. — *traduci* est etiam in adoptionibus: si quis adoptione fit e patricio plebeius lege curiata. Att. I, 18.

Traductio, metonymia. Or. III, 42, ne illa quidem *traductio* atque immutatio in verbo, etc. pro Afris est sumta Africa. — figura in verbis. Herenn. IV, 14, *traductio* est, quae facit, ut, quum idem verbum crebrius ponatur, non modo non offendat animum, sed etiam concinniorem reddat, etc. — *traductio* etiam est, quum lege curiata per adoptionem e patricio plebeius, aut e plebeio patricius fit. Sext. 7, *traductio* ad plebem furibundi hominis. Hinc:

Traductor. Att. II, 9, hic Hierosolymarius *traductor* ad plebem; sc. qui iuverat Clodii traductionem ad plebem.

Tragicus, de oratore grandi, sublimi, et animos permovente. Brut. 55, grandis, et, ut ita dicam, *tragicus* orator. Or. II, 56, sed haec *tragica* atque divina.

Tragoediae. Or. I, 51, nec vero istis *tragoediis* tuis, quibus uti philosophi maxime solent, perturbor, etc. ibid. 53, his *tragoediis* Galbam liberalum ferebat; quas sc. fecerat in commovendis iudicum animis. ibid. II, 51, si *tragoedias* agamus in nugis Ante dixerat: in parvis rebus adhibere dicendi faces. Tusc. IV, 34, at quas *tragoedias* effecit? (s. ut Bentleio placet, effudit) etc.

Trahere, sumere. Verr. III, 98, unae decumae lege et conditione *trahuntur*. — differendo prorogare. Att. X, 8, si *trahitur* bellum. Mil. 9, *tracta* esse comitia. — Inv. II, 9, ex virtu multae *trahuntur* suspiciones. Herenn. I, 5, in invidiam *trahemus*. Acad. II, 36, haec disputationibus huc et illuc *trahuntur*: h. e. de his in utramque partem disputatur. ad Div. III, 3, molestiam e pernicie reip. traxerit.

Traiectio, transpositio. Orat. 69, et utitur ea *traiectione* verborum (intell. aperta), et nihilo tamen aptius explet concluditque sententias. Paulo ante dixerat, traiicere verba aperte. — hyperbole. Or. III, 53, tum augendi minuendive causa veritatis superlatio atque *traiectio*. Div. I, 1, *traiectiones* stellarum observitaverunt. Et II, 6, 28, sunt μετέωρα. vid. Senec. Q. N. I, 1.

Tralatitius, aliunde petitus et translatus. In legibus et edictis in primis, *tralatitium* dicitur, quod totidem verbis ex alia lege, alive edicto, repetitum est: unde Att. V, 21; Verr. I, 41, *tralatitium* edictum. Att. III, 23, caput *tralatitium*. Hinc *tralatitia* usitata, vulgata, nota. ad Div. VIII, 5, nosti enim haec *tralatitia*: de Galliis constituetur; erit, qui intercedat, etc.

Tramittere. vid. *transmittere*.

Tranare, pro permeare. N. D. II, 9, de hoc genere igneo, quod *tranat* omnia.

Tranquillitas, de mari in plural. Att. VI, 8, ceterisque longis navibus *tranquillitates* aucupaturi eramus.

Transenna, machinula reticulata ad capiendos tordos, Or. I, 35.

Transferre, traducere, Phil. III, 12; Quint. 3. — de sermone. Or. I, 29; Mur. 22; Font. 4; Sest. 38. — se alio *transferre*, est aliud negotium suscipere, Or. III, 15, 55; Brut. 12; Inv. II, 15. — de metaphoris, Or. III. 43, 37; Or. 27. — transcribere. Att. VI, 2; ad Div. III, 8. — pro eo quod vulgo dicunt applicare. Off. I, 16, quod ab Ennio positum in una re, *transferri* in multas potest. Fin. I, 3, ad eorum cognitionem divina illa ingenia *transferrem*, i. e. facerem, ut legere et intelligere possent eorum scripta, e. e. latine vertendo.

Transfigere, Fin. II, 30.

Transfuga, de Div. I, 44.

Transfugere, Quint. 30.

Transfundere, ad Div. IX, 14; Phil. 31.

Transgredi, de Div. I, 17; ad Div. III, 8.

Transgressio, proprie, Pis. 33. — figura rhetorica, Her. IV, 32; Or. III, 54. Cf. Quintilian. VIII, 6, 22.

Transiectio, Her. IV, 32.

Transigere, rem perficere, Att. I, 3; ad Div. XIII, 14; Rosc. A. 51; Catil. III, 6. — *transigere* cum aliquo est eum eo pacisci, Quint. 31; Rosc. A. 39; Verr. II, 32. — de scribentibus et dicentibus, quum alicuius rei explicationem aut argumentum absolverunt. Invent. I, 23, ut prima quaeque pars, ut posita est in partitione, sic ordine *transigatur*. Orat. 40, ut proponat, quid dicturus sit, ut, quum *transegerit* iam aliquid, definiat.

Transilire, Phil. II, 34; Or. III, 40.

Transire, ad Div. IX, 4, facile ma quae impendeant, *transiturum*.

Transitare. Att. V, 21, est *transitans*, sed e correctione Manotii.

Transitio. Nat. D. I, 18, docet, eam esse vim et naturam deorum, ut.... imaginibus, similitudine et *transitione* perceptis, cernatur. Cf. ibid. 37, 39. Hoc est illud, quod est apud Diog. Laert. X, 139: τοὺς θεοὺς λόγῳ θεωρητοὺς εἶναι.. .οὓς δὲ, κατὰ ὁμοειδίαν ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐπιῤῥύσεως τῶν ὁμοίων εἰδώλων ἐπὶ τὸ αὐτό. v. ap. Ciceronem ibid. c. 38 init. — proprie, ad Div. XII, 13; Brut. 16; — in arte rhetorica, Her. I, 9; ibid. IV, 26; Or. III, 53.

Transitus, Tosc. V, 20.

Translatio. Inv. I, 8, actio *translationis* et commutationis indigere videtur. v. *translativus*. Verr. IV, 42, nomen suum isti ad *translationem* criminis commodaturum: h. e. pas-

aurum, ut crimen suum Verres in ipsum transferre possit. — in arte rhetorica, Her. IV, 34; Or. III, 38. Cf. Or. 34, et Quintilian. Inst. Or. VIII, 6.

Translativus. Invent. I, 8, *translativa* constitutio quid sit? Her. I, 12; ibid. III, 12.

Translator, Verr. I, 13; ibid. V, 58.

Transmarinus. Or. III, 33, quid M. Catoni praeter hanc doctrinam *transmarinam* atque adventitiam defuit? Sic de Rep. II, 15, *transmarinis* artibus eruditos.

Transmissio, Att. IV, 16; Phil. I, 3.

Transmittere, committere, attribuere. Manil. 14, quis dubitat, quin hoc tantum bellum Pompeio *transmittendum* sit? — tribuere. ibid. 1, tempus amicorum temporibus *transmittere*. — mare transire. Att. VIII, 11, Lentulum ante *transmissurum*. Fin. V, 29, maria *transmisit*. de Rep. I, 3, maria *tramittant*.

Transnumerare, Her. IV, 50.

Transportare, Att. VII, 16; ibid. VIII, 17.

Transscribere. Nat. D. III, 30, *transscribere* tabulas publicas: describere corrumpendi causa, ut Cluent. 24

Transvectio, Tusc. I, 3.

Transverberare, ad Div. VII, 1.

Transversus, de latitudine, Att. V, 1; ibid. XIII, 20; ibid. XV, 4; Acad. II, 18; Verr. IV, 53.

Transvolare, ad Div. X, 31; Her. IV, 22.

Trapezophoros, ad Div. VII, 23, signum, quod mensam fert.

Treviri. vid. *Triumviri*.

Tribuarius, ad tribus pertinens. Planc. 15, quod iudiciorum genus si est aequum nulla in re, nisi hac *tribuaria*. ibid. 19, haesitantem te in hoc sodalitiorum *tribuario* crimine. Res *tribuaria* et crimen *tribuarium* dicitur, quo obiecta est Plancio tribuum corruptio.

Tribuere, distribuere. Or. 33, ut in eas partes *tribuatur* oratio. ad Div. XIII, 70, *tribuere* in vulgus. Cf. Invent. I, 5, 55; Tusc. II, 21. — imponere, mandare. Or. III, 36, plus attulisti, quam tibi est *tributum* a nobis. — *tribui* dicuntur, quae habemus, etiam non accepta. Leg. I, 3, si mihi ullum *tribueretur* tempus vacuum. — Pison 21, *tribuit* se comitem, sc. praebuit, dedit: sed Lambinus et Graevius corrigunt *praebuit*.... Alicui *tribuere* omnia, Brut. 50; de Rep. I, 10, est, aliquem habere primo omnium loco, atque aliis et sibi ipsi adeo praeferre.

Tribunal, est suggestum, in quo ponitur sella magistratus, ius dicentis, aut iudicium, sive in urbe, sive in provincia, exercentis, in castris autem imperatoris iudicantis, concinnantis. Primo suggestum fuisse, non sellam, uti nonnulli interpretantur, patet ex eo, quod distinguuntur *tribunal* et sella. Verr. II, 38, praetor de sella ac *tribunali* pronuntiat. Et sic est saepissime. In urbe ligneum et mobile fuisse, patet ex Vatin. 9, feceris ante Rostra pontem, continuatis *tribunalibus*, etc. deinde ex Sueton. Caes. 84, ubi Caesaris corpus in foro combustum dicitur congestis subselliis ac *tribunalibus*; quod etiam in corpora Clodii factum est. Praetores, Romae et in provincia, in *tribunali* sedisse ius dicentes, aut iudicia exercentes, ex pluribus Ciceronis locis, quos partim protulimus, partim proferemus, patet; de imperatoribus in castris iuvat unum locum afferre ex Liv. XXVIII, 27, ubi imperator Scipio dicit, Albium et Atrium sedisse in *tribunali* P. Scipionis. Sed hoc erat

plerumque e caapite congesto, ut demonstravit Lipsius ad Tacit. Annal I, 16. vid. tamen in primis Spanhem. de Vs. et Pr. N. Disa. XIII, p. 628. In *tribunali* autem, quoniam satia amplum erat, una cum praetore urbano sedebant, quos sibi in conailium advocaverat (Orat. I, 37, nobia in *tribunali* Q. Pompeii praetoris urbani aedentibus, etc. Cf. Sueton. Tib. 33); in *tribunali* vero quaesitoria, quum causa ageretur, amici eius, qui audire oratorea cuperent. Brut. 84. — Ceterum, quod ad figuram attinet *tribunalis*, ex nummis patet fuisse quadratam. Hanc figuram ergo tribuemus militaribus, forensibus. Sed Vitruvius, V, 1, formam aemicircularem facit, nempe lapideorum et perpetuorum, quae in basilicis erant: de iis enim ibi sermo, non de omnibus: atque id aubiecta a Vitruvio ratio docet. Sed quod de hia Vitruvius dicit, male quidam ad universa transtulere.

Tribunitius. Act. I in Verr. 16, lex *tribunitia*. v. Ind. Legg.

Tribunus. tria genera tribunorum sunt apud Ciceronem. 1.° *tribuni* plebis, de quorum institutione, causis, iuribus, tirones cognoscant ex Liv. II, 33; de Rep. II, 33, 34. Conf. Ind. Legg. in *Sacratae leges*. Sublata est tribunitia potestas postea, re et nomine, ad tempus quum decemviri legibus ferundis constituti easent, Liv. III, 32; restituta, ibid. 54; sublata iterum re, nomine relicto, a Sulla dictatore (Cic. Leg. III, 9; Caes. Bell. Civ. I, 5. In quo tamen scrupulum Iniicit locus Ciceronis Verrin. I, 60, de quo vid. Ind. Legg. in lege *Cornelia* tribunitia); restituta iterum a Cn. Pompeio. Eorum potestas antiquissima et prima fuit intercessio contra decreta senatus et magistratuum; sed ea postea aucta. Post tempora Sullae, et Ciceronis aetate, quae huc in primis pertinet, senatorea tribuni fuere; in senatu sedere, ad senatum referre potuere (v. ad Div. I, 1), edicere, ut senatus conveniret. ibid. XI, 6. etc. Conf. Lips. Elect II, 13; Torrent. ad Sueton. Aug. 10. 2.° *tribuni* militares, ad Q. fr. II, 14; aunt autem *tribuni* militum in legionibus, ut praefecti in turmis, subiecti legato, ut ipsis centuriones. vid. ad Div. XV, 4. Creati sunt modo a populo, modo ab imperatoribus. Ab his creatos docet locus ad Q fr. II, 15, M. Curtio *tribunatum* a Caesare petivi, etc. A populo creatos innuitur, Act. I in Verr. 10, tres hi, homines veteres, *tribuni* militares sunt designati; ex kal. iau. non indicabunt. De hac re adscribam tironum causa locum Asconii ad l. c. *Tribunorum* mil. duo genera sunt: primum eorum, qui Rufuli dicuntur (de quibus Festus in h. v.); hi in exercitu creari aolent: alii sunt Comitiati, qui Romae comitiis designantur. Sed de hac re vide e Livio aliisque erudite disputantem Lipsium, Milit. Rom. II, 9. In eo variatum esse, ut mox *tribuni* a populo, mox ab imperatore crearentur, mox universi, mox pro parte, locis plurimis Livii patet; v. XXVII, 36; XLIII, 12; XLIV, 21. 3.° *tribuni* aerarii, Planc. 8, sunt ordinis plebei. Itaque quum lege Aurelia iudicia cum omnibus ordinibus communicata essent, de plebe iudicarunt *tribuni* aerarii. ad Q. fr. II, 6, 16; Att. I, 16. Per eos militibus pecunia stipendiorum numerabatur, ut est auctor Festus. In eorum nomine facete ludit Cic. Att. l. c. ubi de iudicio Clodiano: *tribuni* non tam aerati (h. e. divites), quam, ut appellantur, aerarii, h. e. aere corrupti.

Tribus, sunt partes populi, in quas descriptus est pro loco et regione, quam habitant cives rom. ex instituto Romuli. v. in primis Sigonium, de tribubus accurate disputantem de Ant. Iur. Civ. R. I, 3. — Ciceronis tempore XXXV *tribus* fuere, quarum nomina v. supra post Indic. Histor. Mutata est aliquantum ratio tribuum, quum Q. Fabius M. faecem urbanam omnem in quatuor urbanas *tribus* coniecit. v. Ind. Hist. in *Q. Fabius*; a quo tempore honestius fuit in tribu rustica esse, quam in urbana, et nota censoria e rusticana in urbanam coniici. Cluent. 43, *tribu* moveri. A *tribubus* dicuntur comitia tributa; sed fit tamen non semel apud Ciceronem mentio tribuum in comitiis centuriatis, v. c. Agr. II, 2, me non extrema *tribus* suffragiorum, sed primi illi vestri concursus.. . consulem declaravere. Id quale sit, tironum causa verbis I. Fr. Gronovii docebimus ex Observ. IV, 1, p. 5: Multitudine civium in immensum aucta, unusquisque in tribu permulti erant diversarum, immo omnium classium cives, iamque singulae classes in unaquaque tribu plures faciebant centurias tam iuniorum quam seniorum. Hinc Cicero in or. pro Plancio, c. 20, *centuriam* vocat unius *tribus* partem. Ergo comitiis centuriatis ex *tribubus* XXXV sorte una *tribus* excernebatur, ex cuius centuriis primae classis quod quaereretur praerogativa centuria, ipsa quoque haec *tribus* iam praerogativae nomen acquisierat: deinde quot illius sorte ductae etiam praerogativae tribus essent centuriae primae classis, tot rursum sortes coniiciebantur in sitellam, numero, ut videtur, aliquo notatae, quo prima iuniorum vel seniorum, secunda, tertia et deinceps, centuriae distinguerentur; tum quam centuriam designans sors excidisset, ea erat praerogativa centuria. Hinc factum, ut, quemadmodum ob centuriam praerogativam etiam tribus in qua continebatur, praerogativae nomine gaudebat, sic etiam tribus nomen daretur illi centuriae, atque adeo promiscue interdum haec duo vocabula *centuriae* et *tribus* hac in re comitiali usurparentur. Haec ille. Apud Florum etiam extra rem comitialem *tribus* pro centuria equitum dici, viderunt viri docti, I, 4, 5, ubi v. Duker. Ex quo intelligitur, eo tempore centuriam et tribum promiscue dictas. Ceterum illam rationem centuriae praerogativae sorte capiendae, quam Gronovius explicat, apparet, de tribubus rusticanis tantum accipiendam esse, quod in tribubus urbanis eo tempore primae classis centuriae esse non potuerunt: quod vir magnus monere praetermisit, scilicet, ut opinor, quia etiam non monitis in mentem debebat venire.

Tributarius. Verr. IV, 66, facete *tributariae* dicuntur literae, quibus pecunia promissa erat, aut quibuscum una pecunia missa.

Tributim, per tribus, in tribus. Att. IV, 16, Scaurus populo *tributim* domi suae satisfecerat. Muren. 32, si gladiatoribus (h. e. in ludis gladiatoriis) vulgo locus *tributim* esset datus. Cf. 34. Flacc. 7, *tributim* et centuriatim descriptis ordinibus, classibus, etc.

Tributio, distributio (v. *tribuere*). Nat. D. I, 19, *tributio* aequabilis.

Tributum, quomodo a vectigali differat, et tributarii stipendiariique a vectigalibus, v. in *stipendiarius*. Sed omnis pecunia collata a pluribus in medium, quam *collectam* dicimus, appellatur *tributum*. Verr. III, 42, Imacharenses *tributum* facere coëgisti, ut Apronio darent HS XX millia. vulg.

ferre. ad Div. III, 7, querebare, quod legatos *tributa* exigere vetarem, i. e. *collectam* facere.

Tricae. Att. X, 8, domesticae tricae, sunt difficultates rei familiaris.

Tricari, tergiversari, moras facere. Att. XV, 13, Dolabella scripsit, sese de attributione omnia summa fecisse; Vectenum accusat: *tricatur* scilicet. ibid. XIV, 19, Publilius tecum *tricatus* est, i. e. non clare loquutus est et mentem aperuit.

Triens, tertia pars hereditatis; est enim proprie tertia pars assis. Att. VII, 8, Dolabellam video Liviae testamento esse in *triente*.

Trierarchus, Verr. I, 20, etc. est praefectus triremis, quem creat civitas, quae navem suo sumtu aedificatam praebet. Alio sensu est apud oratores Graecos, v. c. Demosthenen, de Coron. 30; nempe ibi significat eum, qui aut solus suo sumtu triremem aedificat, instruit, ac deinde ei etiam praeest, aut aliquid confert ad triremem aedificandam, unde συντελὴς dicitur.

Trieterides, sunt solemnia Bacchi, a numero annorum, post quos celebrabantur. Nat. D. III, 23, *trieterides* a Dionysio quinto constitutae putantur.

Trinundinum, s. triuum nundinum, ternae nundinae, quibus, quum cives ex agris in urbem confluerent, ut fructus agrorum et alias merces rusticas venderent, lex in comitiis ferenda promulgabatur, ut eam etiam atque etiam considerare cives possent, et candidati magistratuum petebant. Ternae autem nundinae cum diebus interiectis conficiunt summam septemdecim dierum, non, ut quidam docti viri existimarunt, septem et viginti. Numerandorum dierum enim initium fit a nundinis primis, et desinit in tertiis: nundinae autem secundae more Latino bis numerantur, ut idem dies sit nonus a primis nundinis, et primus in altera enneade dierum. Clare Varro, R. R. II, 1, septem tantum dies binis nundinis interiectos dicit. ad Div. XVI, 12, se praesentem *trinum nundinum* petiturum. Dom. 16, quod in ceteris legibus *trinum nundinum* esse oportet, id in adoptione satis est, esse trium horarum. Scil. adoptio fit per legem curiatam, adeoque ad eam quoque *trino nundino* opus est. Phil. V, 3, ubi promulgatio *trinundinum?* Corn. 1, ex promulgatione *trinundinum*. Haec commate in quibusdam edd. distinguuntur; neque id absurdum esse dixerim. Sed potest etiam abesse distinctio, ut sit ellipsis praepositionis *per*, ut in illo ad Div. XVI, 12, et alibi.

Trinus, Pis. 40; Att. IV, 6.

Tripartito, Top. 13; Her. IV, 19.

Tripartitus, Off. III, 2; Acad. I, 6; Her. II, 19.

Triplex, Tusc. I, 10.

Tripliciter, Her. IV, 42.

Tripla, de Univ. 5.

Tripudiare, Sext. 41.

Tripudium, quid sit, docet Cicero, Div. II, 34. Cf. I, 15; II, 8; ad Div. VI, 6.

Tripus, Nat. D. III, 16.

Triremis, Verr. V, 17.

Tristiculus, de Div. I, 46.

Tristificus, de Div. I, 12.

Tristis, moestus, Coel. 6. — de omnibus, de Div. I, 44; ibid II, 16; Pis. 13. — de tempore, ad Div. IV, 13; ibid. XV, 7. — molestus, Mur. 20. — severus, iustus. Act. I in Verr. 10, *tristis* iudex. Coel. 6, *tristis*, opponitur remisso. Quint. 18, natura *tristi* ac recondita fuit. Brut. 30, *triste* ac severum dicendi genus.

Tristitia, moestitia, ad Div. V, 14; Or. II, 17; ibid. III, 18; Brut. 25; de Am. 18. — miseria temporum, Att. XII, 39.—severitas. Or. I, 7, *tristitia* sermonis. — opponitur elegantiae et suavitati in oratione. Fin. IV, 28, illorum *tristitiam* atque asperitatem fugiens Panaetius, etn.—Offic. I, 12, quum dixisset hostem, h. e. peregrinum, veteribus dictum esse, qui perduellis appellandus erat, addit: lenitate verbi *tristitiam* rei mitigante.

Tristius. proprie ad Div. IV, 13.—de Sen. 19, adolescentes gravius aegrotant, *tristius* curantur: h. e. acerbioribus molestioribusque remediis.

Tritones piscinarum, Att. II, 9, sunt, quos alibi *piscinarios* vocat: ita appellat, quod saepe piscinas illas visebant, et ibi ludebant vocandis mullis, etc. — proprie, Nat. D. I, 28.

Tritus, decantatus, Flacc. 27; Acad. I, 7. — politus, ad Div. IX, 16; Brut. 32.

Trivium, Rull. I, 3; de Div. I, 54; Mur. 6.

Triumphalis. Pison. 19, provincia, quae fuerit ex omnibus una maxime *triumphalis*: h. e. quae maxime materiam belli triumpho digni gerendi habet, et ex qua adeo plerique proconsules redeuntes triumphavere.

Triumphus. Phil. XIV, 8, *triumphum* pugnae egit: sic Pis. 25; ad Div. XV, 5; Prov. Cons. 11. — metaphorice, ad Div. III, 10; Vatin. 16.

Triumvir. Or. 46, *triumviri* capitales (cf. ad Div. VII, 13), sunt praefecti carcerum (v. Liv. XXXII, 26 extr.), quibus suppliciorum a damnatis sumendorum cura mandari solet. De iis lege Lipsium ad Tacit. Annal. V, 9, et quos laudat praeterea Cortius ad Sallust. Catil. 55. — ad Div. VII, 13, *treviri* (triumviri) auro, argento, aere, int. flando, feriundo. Dicti etiam monetales. v. Pompon. Orig. Iur. § 30. De scriptura *treviri*, agunt viri docti ad Liv. XL, 29. — Cluent. 13, ante pedes Q. Manilii, qui tum erat *triumvir*, constituunt: intellige de magistratu municipali. Municipiorum enim magistratus a numero appellantur, qui non idem in omnibus municipiis fuit. — *tres viri* epulones sunt, Or. III, 19, de quorum origine, et iure praetextae, v. Liv. XXXII, 42.

Triumviratus. Brut. 31, de Q. Aelio Tuberone: qui quidem in *triumviratu* iudicaverit, contra P. Africani avunculi sui testimonium, vacationem augures, quo minus iudiciis operam darent, non habere. Qui fuerit hic *triumviratus*, non vidi, qui explicaret, praeter Corradum ad b. l. p. 217; qui Tuberonem non triumvirum agrarium, sed monetalem, aut capitalem putat fuisse. Quod probari non potest. Nam talis triumvir quomodo tale quid iudicare potuisset? Mihi autem non est dubium, quin sermo sit, non de triumviratu Tuberonis, qui nullus fuit, sed de tempore *triumviratus* agrarii, qui fuit illis temporibus ex lege agraria Sempronia C. Gracchi. Nam quum a triumviris agrariis M. Fulvio Flacco, C. Graccho et C. Carbone, dum agros dividerent, graves seditiones excitatae essent, ex sententia P. Africani senatus iudicia causarum agrarium a IIIviris, tanquam suspectis, ad consulem C. Sempronium aliosque iudices transferre voluit. v. Pigh. ad ann. 624. In qua re, quum de iudicibus, qui cum Sempronio iudicarent, ageretur, potuit incidere, aut incidit potius, illa de vacationibus augurum quaestio.

Trochaeus, vulgo dicitur pes una longa et altera brevi; sed apud Cice-

citur. Coel. 15, quid *tumultuaris*? quid insanis? cf. *tumultus*.

Tumultus. Phil. VIII, 1, potest bellum esse sine *tumultu*; *tumultus* esse sine bello non potest: quid est enim aliud *tumultus*, nisi perturbatio tanta, ut maior timor oriatur? unde etiam nomen ductum est *tumultus* (nempe non a timore, sed a tumore, qui est rerum novarum timor. v. *tumor*). Itaque maiores nostri *tumultum italicum*, quod erat domesticus; *Gallicum*, quod erat Italiae finitimus, praeterea nullum *tumultum* nominabant. Gravius autem *tumultum* esse quam bellum, hinc intelligi licet, quod bello vacationes valent, *tumultu* non valent. Phil. V, 19, vacationem militiae ipsis, liberisque eorum esse placere, extra *tumultum* Gallicum Italicumque. Rosc. Am. 6, *tumultus* proximus, dicitur bellum civile Sullanum. In bello autem Italico Gallicove subito edici solebat *tumultus*, quod erat summi periculi et celerrime depellendi indicium, et hanc habebat vim, ut saga sumerentur, iustitium esset, sine delectu milites fierent interdum, et vacationes nullae essent. Sull. 11, meis consiliis, meis laboribus, ... sine *tumultu*, sine delectu, sine armis, sine exercitu, quinque hominibus comprehensis atque confessis, etc. Phil. V, 12, *tumultum* decerni, iustitium edici, saga sumi dico oportere, delectum haberi sine vacationibus in urbe et in Italia, praeter Galliam, tota. Muren. 10, simul atque increpuit suspicio *tumultus*, artes illico nostrae (np. eloquentia et iuris scientia) conticescunt. v. Serv. ad Aen. VIII, 1. Cf. Budaeum ad Pandect. p. m. 194.

Tunica, vestis brevior, Or. II, 47; Tusc. V, 20; Cat. II, 10; Verr. V, 13.

Tunicatus. Agr. II, 34, qui metu erat *tunicatorum* illorum: h. e. de infima plebe hominum, qui tunica sine toga utebantur; unde etiam *tunicatus* popellus ap. Horatium. Sed de hac re et tunica in genere necessaria tironibus tradita sunt in Lexico Fabri; et noti sunt de re Vestiaria scriptores. — In exercitationibus campestribus, uti, praeter campestre, etiam tunica, modestiae signum in iuvenibus. Coel. 5, uteremur ludo campestri *tunicati*, ubi v. Graev.

Turba, hominum multitudo, Verr. I Act. 7. — homines infimi, Brut. 32, 97; Nat. D. I, 15; de Sen. 23. — tumultus, Rosc. A. 32; Verr. IV, 66; ibid. V, 12; ad Div. VI, 6.

Turbare, proprie, Cluent. 49; Fin. I, 10. — bellum movere. Sull. 20, si in Hispania *turbatum* esset. — corrumpere. Verr. III, 94. *turbare* reliquas spes. — tumultuari. Fin. I, 10, id ne ferae quidem faciunt, ut ita ruant atque *turbent*, ut, earum motus atque impetus quo pertineant, non intelligatur. — molestiam alicui mala fide fallaciterque agendo creare. Q. fr. III, 1, ne quid ille *turbet*.

Turbo, proprie, Nat. D. III, 20; ad Div. XII, 25. — de seditionibus, Pis. 9; Sext. 11, illi duo reip. *turbines*; de Gabinio et Pisone. Dom. 53, tu, procella patriae, *turbo* ac tempestas pacis atque otii.

Turbo, conus inversus, Fat. 18.

Turbulente, animo perturbato. Tusc. IV, 28, *turbulente* humana pati. Dom. 34.

Turbulenter. ad Div. II, 16.

Turbulentus, de hyeme, Verr. V, 40. — confusus, Fin. I, 6. — seditiosus, Or. II, 11; Sull. 14; ad Div. II, 18; ibid. IX, 1. — de animo et rebus plenis turbarum, Caecin. 12; Or. 19; Att. VII, 11.

U.

Ulcus. Nat. D. I, 37, quidquid horum attigeris, *ulcus* est, h. e. difficile ad probandum.

Ultimus, remotissimus, Roma disiunctissimus. Manil. 16, *ultimae* terrae. vid. Graev. ad h. l. — pro *ulterior*, ut Phil. VII, 1, *ultima* Gallia. Cf. V, 2. — perfectissimus. Nat. D. II, 12, *ultimae* perfectaeque naturae.

Ultro. Quint. 23, qui quum *ultro* ipse deberet, i. e. per se, sive, ut Graevio placet, insuper, quo sensu verbum hoc saepe dicitur, ut Verr. III, 85, *ultro* etiam oblatum.

Umbilici, lapilli litorales nitidi, in umbilici modum natura facti. Orat. II, 6, conchas eos et *umbilicos* legere consuesse. v. Salmas. ad Solin. p. 496.

Umbra, comes. Mur. 6, saltatio est *umbra* luxuriae. — *umbra* dicitur pro loco umbroso, ubi exercitationes habentur, in quibus non serio res agitur, neque de vita pugnatur. Hinc *umbra* opponitur soli, h. e. verae pugnae in bello, aut verae contentioni in iudiciis. vid. *sol*. Sed deinde de omnibus iis rebus dicitur, quae domi et in *umbra* fiunt, in quibusque nulla magna est contentio, tanquam de iurisprudentia. Muren. 14, cedat *umbra* soli, h. e. militari rei philosophia et ceterae artes, in quibus otium et tranquillitas est. vid. *umbratilis*. — Orat. III, 26, habeat tamen illa in dicendo admiratio ac summa laus (h. e. genus magnificum) *umbram* aliquam et recessum, quo magis id, quod erit illuminatum, exstare atque eminere videatur: h. e. sint loci aliqui in oratione magnifica vacui ab ornamentis, et quasi figurarum troporumque coloribus.

Umbraculum, schola, Brut. 9. vid. *sol*. Leg. III, 6, Demetrius mirabiliter doctrinam ex *umbraculis* eruditorum otioque non modo in pulverem atque solem, sed in ipsum discrimen aciemque produxit: h. e. usus est ad rempublicam administrandam, ut ap. Rom. Cato, Cicero, alii.

Umbratilis, otiosus, lenis, non asper. Tusc. II, 11, vita *umbratilis* et delicata. Orat. 19, *umbratilis* est oratio philosophorum et mollis.

Umbrosus, Q. fr. III, 1.

Uncia, assis duodecima pars, deinde etiam hereditatis (v. *as*). Att. XIII, 48, mortuus enim Babullius; Caesar, opinor, ex *uncia*. Ib. VII, 2, est etiam in Gruteriana, ex *unciis*; sed in Graeviana rectius receptum, ex teruncio. Q. fr. III, 9, quas enim tabulas se putavit obsignare, in quibus in *unciis* firmissimum tenuerat, etc. v. Manut. ad h. l.

Uncinatus, Acad. II, 38.

Unctio, Or. II, 21.

Unctura, Leg. II, 24.

Unctus. Att. XII, 6, nitidus *unctus*que sol, opponitur *asso*, de quo supra. — elegans, splendidus. Brut. 20, iam enim erat *unctior* quaedam splendidiorque consuetudo loquendi.

Uncus, instrumentum, quo perduelles ad scalas Gemonias trahebantus. Phil. I, 2, *uncus* impactus est illi fugitivo. Rabir. perd. 5, vindicare a verberibus, ab *unco*: ubi v. Hotomann.

Unda, metaphorice. Planc. 6, illae *undae* comitiorum. de Rep. I, 1, in his *undis* et tempestatibus ad summam senectutem maluit iactari, etc. Sic Horat. Epist. I, 1, 16, mersor civilibus *undis*.

Unde, a quo, a qua, a quibus. Orat. I, 15, quam ille ipse, *unde* cognovit. Verr. III, 70, apud eas societates, unde erat attributa. Sed nil frequentius his exemplis. vid. Gronov. Obs. lib. IV, p. 174.

vitas respondendi et lacessendi, subtili venustate atque *urbanitate* coniuncta. — venustas quaedam in sono vocis, et Romae natis et educatis propria. Brut. 46, *urbanitatis* color: qui quid sit in voce, ibi explicatur.

Urbanus, elegans in omni iudicio, dicto, facto; opponiturque imperito, absono, etc. ad Div. III, 8, te hominem, non solum sapientem, verum etiam, ut nunc loquimur, *urbanum*. v. *urbanitas*, init. Ceterum, quod ex h. l. post Quintil. Inst. Or. VIII, 3, colligunt, *urbanus* fuisse tum novum vocabulum, id mihi non placet. Nam sic multo magis etiam urbanitas novum verbum fuisset. Sed sensus hic, e philosophia stoica repetitus, erat novus. Verbum enim *urbanus* est iam ap. Plautum de scurris, Trinumm. I, 1, et alibi. Ita vero etiam hoc verbum capio, Verr. I, 6, homines lauti et *urbani*. Ita enim ironice vocat homines Verri amicos, qui rumores dissiparant improbabiles, quibus nemo fidem poterat habere. — urbi Romae proprius, Romanus. Brut. 46, quid tu tribuis istis externis quasi oratoribus? quid censes, nisi idem quod *urbanis*, praeter unum, quod non est eorum quadam *urbanitate* quasi colorata oratio.... in vocibus nostrorum oratorum recinit quiddam et resonat *urbanius*. — perpetuo Romae vivens et quidem aut otiose, aut causas in foro gerens, aut senatorio munere fungens. Pis. 26, in hac quotidiana, assidua, *urbanaque* vita. Att. I, 1, cetera spero prolixa fore, his duntaxat *urbanis* competitoribus: illam manum tu mihi cura ut praestes, Pompeii nostri amici. Gronovius interpretatur de assiduis, qui *urbanis* artibus, ut Cicero, Sulpicius, excellebant, non militaribus (vid. de Sestert. IV, 9); a qua interpretatione non adeo recedit altera Casauboni, Corradi, qui *urbanos* competitores putant opponi iis praetoriis viris, qui in provinciis, militiae ac. causa, essent, et ante trinum nundinum redire ad petendum possent Sed Victorius, Var. Lect. IV, 12, putat esse leves, ioculares. Et profecto omnes competitores, quos commemoravit, ab ipso tales esse dicuntur, ut rideantur, aut risu digni sint, aut tales fuerunt. Sed Gronoviana interpretatio magis mihi placet... Sic fere, fragm. or de aere alien. Mil. *urbanis* armis: de Clodii tribunatu. — facetus, dicax, quales nempe fieri solent otiose Romae viventes, nihilque agentes, nisi ut in foro, sub basilicis stent, circulos faciant, etc. unde tandem pro scurra dici coepit, ut ostendit Gronov. l. c. Cf. Salmas. ad Pollionis XXX tyr. p. 316. ad Div. IX, 15, *urbani* sales. Dom. 34, et homo facetus, inducis etiam sermonem *urbanum* ac venustum, etc. — Verr. III, 76, *urbana* praedia. v. *praedium*.

Urbs, proprie, Sext. 42; Acad. II, 44; Att. I, 16; ibid. XIII, 23; Agr. II, 16, 28: elegans est illud Ciceronis, Div. II, 16, *urbem* philosophiae proditis, dum castella defenditis.

Uredo, Nat. D. III, 35, si *uredo* aut grando quippiam nocuit. Est autem rubigo ita dicta, quia oriri credebatur ab occasu solis frigido et pruinoso, sequente sole acri, a quo inuratur pruina. Sic Salmas. ad Solin. p. 308. Sed Cuiac. Observ. XV, 28, distinguit inter rubiginem et *uredinem*, auctore Plinio, ut rubigo sit e rore putrefacto; *uredo* e concreto, recte. *Uredinem* a frigore repetit etiam Columella, III, 20; rubiginem a calore idem, X, 342, etc.

Urere, de frigore. Tuscul. II, 17, pernoctant venatores in nive, in mon-

Uter, pro utervis. Offic. III, 25, sibloa *uter* rapiat, an alter cedat alteri: ubi vid. F. Fabricius.

Uterus, Pis. Fragm. ap. Serv. in Virgil. Aeneid. VIII.

Uti, de rebus et pecunia, qua impendi sustinemus. Att. XIII, 23, magis doleo, me non habere, cui tradam, quam habere, qui *utar*. ib. XI, 11, ut ait, qui *utamur*. v. Gronov. Sestert. p. 103. — opus habere. ad Div. V, 20, qui ambitione nihil *uterer*. —Tusc. IV, 18, aemulatio autem dupliciter illa quidem dicitur: nam aemulatio virtutis imitatio dicitur; sed ea uihil hoc loco *utimur*: h. e. huc non pertinet, de ea nunc non agitur.

Utilis, Div. VIII, 13, quibus adhuc sibi parum *utilis* fuit, i. e. nocuit. De huius λιτότητος vi cf. Clark. ad Homer. Iliad. β', v. 269.

Utilitas, Or. I, 26; Mur. 10; Inv. II, 52; Her. III, 2; Off. III, 18. — *utilitates*, Att. VII, 5; de Am. 20, Off. III, 10.

Utiliter, Off. I, 25; ibid. II, 5.

Utinam, Att. XIII, 46.

Utique, Att. XIII, 22, 48; ibidem XIV, 4.

Utrum, sequente *aut*, pro *an*, est Verr. II, 69. Non sequente *an*, vel simili particula, pro *num*. Verr. V, 16, quaeram, utrum emeris, et quomodo, et quanti emeris. item. Flacc. 19.

Uva, de Div. I, 17; de Sen. 15.

Uxor, Top. 3; Fin. III, 21; Or. pro Scaur. Fragm.

Uxorius. Offic. III, 15, in arbitrio rei *uxoriae* haec verba maxime excellunt: melius, aequius. Res *uxoria* est dos, quam uxor attulit, et de qua post divortium contentio esse solebat. v. Boetius ad Topic. 17.

V

Vacare, cessare, ad Div. VIII, 3; ibid. XII, 30; de Div. I, 6; ibid. II, 2. —rei alicuius esse expertem, Tusc. I, 26; Nat. D. I, 24; Brut. 78; Att. XII, 11; ibid. XIII, 50; Off. I, 36; Fin. III, 10; Tusc. II, 26, si *vacet* populo, h. e. ut post dicit, si sine populo teste recte facit, non hoc agit, ut populo placeat.

Vacatio eius est, qui a quacumque re molesta aut laboriosa liber est: res, a qua quis liber est, adiicitur interdum nominatim, vel omittitur. Phil. V. 19, *vacatio* militiae. Font. 7, pretium ob *vacationem* datum, sc. a munere viae publicae muniendae. ad Div. IX, 6, quae studia, magnorum hominum sententia, *vacationem* habent publici muneris: h. e. potestatem faciunt a republ. gerenda abstinendi. Sed non solum genitivus rei, a qua quis liber est, adiicitur, verum etiam causae, propter quas liberatur. Coel. 12, severitati tuae, ut oportet, respondere non audeo: erat enim meum, deprecari *vacationem* adolescentiae, veniamque petere. Sull. 26, *vacatio* rerum gestarum, i. e. ob res gestas data. Leg. I, 3, ego vero aetatis potius *vacationi* confidebam.

Vacillare ad Div. XVI, 15, epistola *vacillantibus* literulis: quales nempe sunt eorum, qui, propter infirmitatem aliquam e morbo, aut senectute ortam, tremebunda manu scribunt. Catil. II, 10, qui...in vetere aere alieno *vacillare*, h. e. expedire se ex eo, et consistere non possunt.

Vacuitas, de tempore, quo munus aliquod, magistratum, nemo obtinet. ad Div. XI, 10, quantam perturbationem rerum urbanarum afferat obitus consulum, quantam cupiditatem hominibus iniiciat *vacuitas*. Gronov.

ad Tacit. A. II, 46, interpretatur, orba respubl. Ap. Tacitum, l. c. vacuae legiones sunt, quae ducem non habent. v. Gronov. Graevius e vestigiis mss. legendum iudicat, *vacivitas*; quem vid. ad h. l.

Vacuus, otiosus. Brut. 5, quum te sciremus esse *vacuum*. — Catil. I, 6, quum morte superioris uxoris novis nuptiis domum *vacuam* fecisses. Haec forma loquendi significat, de medio sublatum quemcumque quo superstite nuptiae fieri nullae possunt. Sic Sallust. Catil. 15, Aurelia Orestilla pro certo creditur, necato filio, *vacuam* domum scelestis nuptiis fecisse: ubi vid. Cortius. Sed et iis, qui mortuus est, dicitur, *vacuam* domum facere, ap. Liv. I, 46, Aruns Tarquinius et Tullia minor prope continuatis funeribus quum domos *vacuas* novo matrimonio fecissent: i. e. mortui essent, neque amplius obstarent fratri sororique, quo minus se iungerent matrimonio. vide tamen ad h. l. Iac. Gronov.

Vadari est, iubere aliquem datis sponsoribus polliceri, se ad diem certam ad agendum de re aliqua certum ad locum venturum; estque petitoris: unde autem petitur, vadimonium promittit. Quint. 6, se iam neque *vadari* amplius, neque vadimonium promittere. Verr. III, 15, quum Apronius ex Leontino usque Lilybaeum aliquem *vadaretur* ex miseris aratoribus. Cf. Quint. 19, et Salmas. Mod. usur. c. 16.

Vadimonium est 1° praesentia aut ab eo, quem quis est vadatus, datis vadibus, s. sponsoribus, promissa, aut a sponsoribus, qui ei, qui vadatur, praesentiam alterius sua fide et periculo suo promittunt. Hinc formulae, Quint. 6, *vadimonium* promittere. ib. 7, *vadimonium* sistere, etc. 2° ipsa postulatio et promissio praesentiae. ibid. 6, hominem in praesentia non vadatur; ita sine *vadimonio* disceditur. ib. 5, res esse in *vadimonium* coepit, h. e. sibi invicem praesentiam certo die promiserant ibid. 18, quaesivit, quo die *vadimonium* istud factum esse diceres. ad Q. Fr. II, 15, nemo fuit in tanta multitudine, qui *vadimonium* concipere posset, h. e. ICtus, qui formulam posset scribere, qua *vadimonium* postularetur et promitteretur. 3° ipsa dies, qua praesentia postulata et promissa est, de Sen. 7, meminerunt *vadimonia* constituta. Quint. 5, quum *vadimonia* dilata essent. Conf. ad Div. II, 8. Quint. 16, ad *vadimonium* venire. ibid. deserere *vadimonium*; obire *vadimonium*. De *vadimonio* longa est disputatio ap. Salmas. Mod. usur. c. 16 (in qua tamen non omnia vera, tanquam, quod p. 696 dicit *vadimonium promittere* fuisse tantum sponsorum, quum de reo sit diserte apud Cicer. Quint. 6, se iam non vadari amplius, neque *vadimonium promittere*). Cf. Budaeum ad Paud. p. m. 40 sqq.

Vadum, Or. 45; Coel. 21.

Vafer, peritus, acutus, honesto sensu. Nat. D. I, 15, somniorum *vaferrimus* interpres. Sic Ovid. Her. XX, 30; iuris *vafer*: estque proprium ICtorum. vid. Horat. Sat. I, 3, 130, et ibi Acro. — malo sensu, Off. III, 13.

Vafre, Verr. II, 33.

Vagari, errare, Sext. 42; Flacc. 13; Phil. XI, 2; Font. 11; Or. I, 40. — de iis qui nesciunt quid statuant, de Div. I, 40. — Offic. II, 2, de academicis: non enim sumus ii, quorum animus *vagetur* errore: h. e. nesciat, quid statuat, quid decernat. — Or. I, 48, ne oratio *vagari* cogatur: de

λογομαχοῦσι dicitur, nulla proposita rei, de qua agitur, definitione, s. de iis, qui nesciunt via et ratione, initio a definitionibus facto, disputare. — Or. III, 44, *vagari verba*, et 49, *vagari* oratio dicitur, quum verba non sunt ita iuncta, neque ipsae sententiae periodis comprehensae, ut numerus exsistat. — Tusc. III, 6, deinde *vagabimur* nostro instituto. h. e. latius et copiosius disseremus de re. —Marcell. 9, *vagabitur* nomen tuum longe atque late, certam quidem sedem non habebit. — divagari. Att. XVI, 11.

Vage, Her. IV, 2, 31.

Vagina. de Sen. 15, viriditas herbescens culmo erecta geniculato, *vaginis* iam quasi pubescens includitur.

Vagire, translatione eleganti; de Rep. II, 11, non solum ortum novum populum, neque ut in cunabulis *vagientem* relictum.

Vagus, huc illuc errans, Att. VII, 11; Fin. V, 20; de Vniv. 10.— Brut. 31, *vagum* dicendi genus, h. e. copiosum. Conf. *vagari*. — Or. II, 16, *vaga* quaestio est, quae in genere versatur, non certis personis et temporibus adstricta. — incertos Nat D. II, 1, et de diis habere non errantem et *vagam*, ut academici, sed, ut nostri, stabilem certamque sententiam. — de oratione non composita, nec numerosa. Orat. 23, solutum quiddam sit, nec *vagum* tamen, ut ingredi libere, non ut licenter errare videatur.

Valde. Att. XI, 15, neque *valde* opinio est. Sed lectio est suspecta.

Valens, robustus, Verr. V, 54; Agr. II, 31; ad Div. VII, 1. — sanus, Or. II, 44. — acutus, Acad. II, 7.— potens, Att. VII, 3; Brut. 16; Fat. 6.

Valere, bona valetudine frui, ad Div. IX, 9; ibid. XI, 24; Att. VI, 2. — aliqua re pollere, ad Div. I, 7; Brut. 14; Off I, 30. — aliquid momentum afferre, Or II, 78; Fat. 4; Off II, 2; Balb. 28; Phil. IX, 5; Verr. II, 71.

Vallum, s. *Vallus*, munimentum circa castra, quod fit palis, qui et *valli* dicuntur: unde elegantes dicendi rationes. N. D. II, 57, munitae sunt palbebrae tanquam *vallo* pilorum. Ceterum quod Victorius, Var. Lect. XXII, 16, ex hoc loco corrigit Xenophontem, Mem. Socr. I, 4, 6, id Ernest. improbavit ad eum locum. de Sen. 15, fundit frugem spici, ordine structam, et contra avium minorum morsus munitur *vallo* aristarum. Vtrum hi ablativi sint a *vallum*, an *vallus*, disputat, et pro ultimo stat Gronov. Obs. III, 18; quem sequitur, et his *vallus* pro *vallum* recipit ap. Ovidium Heinsius, A. I, 11, 15; Met. VIII, 286. Mihi utrumque rectum videtur. Nam, quod Gronovius ipse negare non audet, vallum est a palis dictum, qui et *valli* sunt; deinde *vallum* pro pluribus palis dicitur Floro, II, 18, ferre plenius *vallum* iubebantur, qui arma nescirent: ad quem locum Dukerus mihi videtur errare, qui *hoc vallum* dicit insolentius dici pro *hic vallus*. Est enim apud Liv. VIII, 38; ad quem locum vid. etiam Drakenb. Ceterum *valli* romani brevem et accuratam descriptionem legant tirones ap. Liv. XXXIII, 5. — Att. XVI, 11, sine *vallo* Luciliano, i. e. sine exceptione, ut bene Corradus. Lucilius enim dicebat, se nolle ab omnibus legi Nunc fere omnes a Grutero habent *sillo*, non *vallo*.

Vanitas dicitur de omnibus iis rebus, quae habent speciem inanem, a veritate alienam, ut de mendacio: Off. I, 42, nihil proficiunt, nisi ad-

modum mentiantur, nec vero est turpius quidquam *vanitate*...mercatura... multis, sine *vanitate* impertians Off. III, 14, quod si vituperandi sunt ii, qui reticuerunt; quid de iis existimandum est, qui orationis *vanitatem* adhibuerunt? de assentatione: de Am. 25, multi autem Gnathonum similes, quum sint loco, fortuna, fama superiores; horum est assentatio molesta, quum ad *vanitatem* accessit auctoritas. de errore: Tusc. III, 1, ita variis imbuimur erroribus, ut *vanitati* veritas, et opinioni confirmatae natura ipsa cedat.

Vanus, mendax. Quint. 6, necesse est....*vanum* se, et perfidiosum, at impium fateatur.

Vaporarium est hypocaustum, s. fornax, in qua ignis aquae calefaciendae in balneis succenditur. Ad Q. fr. III, 1, *vaporarium*, ex quo ignis erumpit. vid. Philander ad Vitruv. V, 10. Sed Scaliger ad Catull. ep. 6, verba, ex quo ignis erumpit, pro glossemate habet, et totum locum aliter constituit.

Variare, ornare, distinguere. Or. II, 9, oratoris est formare orationem, eamque *variare* et distinguere, quasi quibusdam verborum sententiarumque insignibus. ibid. III, 26, *variare* orationem sententiis. — ad Q fr. I, 1, severitas *variatur* gratia: h. e. gratia facit, ut in decernando praeter aequabilitatem deserat. v. *varius*, *varietas*.—Milon. 3, *variatis* hominum sententiis pro variantibus: homines enim sententias et suffragia dicuntur *variare*, quum non in eamdem sunt partem. Sic Liv. XXXV, 31, sub hanc vocem fremitus multitudinis *variantis* fuit, partim assensum, partim indignationem: ad quem locum v. Gronov. ibid. I, 43, equites vocabantur primi, octoginta inde primae classis centuriae; ibi si *variaret*, quod raro incidebat, ut secundae classis vocarentur: int. suffragiis, ut XXII, 60, ibi quum sententiis *variaretur*. Dicuntur etiam sententiae *variari* aliqua re, aut res *variare* sententias, ut ap. Liv. II, 57, quum timor atque ira invicem sententias *variassent*. Sed sententiae *variatae* pro *variae* dici, inusitatum est, ubi nulla fit rei mentio, quae eas varias effecerit.

Varices sunt venae intumescentes in cruribus, sed interdum tamen etiam in ventre; de quarum curatione v. Celsum, VII, 31. Tusc. II, 15, *varices* secare.

Varie, copiose, ornate. Or. I, 13, *varie* dicere. — in foro opponitur τῷ aequabiliter. Verr. IV, 65, *varie* decernere. — variis de causis. Coel. 2, *varie* obiectus est pater.

Varietas. Fin. II, 3, *varietas* proprie quidem in disparibus coloribus dicitur, sed transfertur in multa disparia. — copia in dicendo. Orat. I, 12, qui discernes eorum, quos nominavi, ubertatem in dicendo et copiam, ab eorum exilitate, qui hac dicendi *varietate* et elegantia non utuntur? Sed in primis est tenendus is verbi sensus, qui est Orat. 30, eaque hanc ipsam habent, quam probo, *varietatem*. Nam *varietas* ea, quam Cicero probabat, et quam in oratore commendat, est apta omnium trium dicendi generum inter se permixtio, quum in eadem oratione, ut saepe fit apud Ciceronem, possis tenuia tenuiter, mediocria temperate, et sublimia magnifice dicere. — Orat. I, 2, ac ne forte cum aliis studiis, quae reconditis in artibus, atque in quadam *varietate* literarum versentur, etc. ibid. 3, in philosophia difficile est enumerare, quot viri, quanta scientia, quantaque in suis studiis *varietate* et

copia fuerint: ibid. III, 21, nam neque sine forensibus nervis satis vehemens et gravis, nec sine *varietate* doctrinae satis politus et sapiens orator esse potest. Nempe copia literarum *varietas* dicitur, quia e variis artibus liberalibus oritur. Crassus oratorem negabat esse perfectum posse, nisi qui omnibus artibus et literis eruditus sit. inconstantia, infidelitas. ad Div. X, 18, non ullam rem aliam extimescens, quam eamdem *varietatem* atque infidelitatem exercitus. — Varr. III, 3, *varietas* decretorum: quum in iisdem causis non idem decernitur. — Sext. 34, sine ulla *varietate* discessio est, quum in eamdem omnes omnino sententiam discedunt. Cf. Catil. III, 6. — Dom. 5, frumentum in alias terras, credo, propter *varietatem* venditorum miserant. Graevius negat, quid sit *varietas* venditorum, intelligi posse. Itaque acute suspicatur, propter *avaritiam* venditorum, nempe, ut pluris venderent frumentum, quae fere causa est, quare aliorsum rustici frumentum vehant. Mihi videbatur aliquando *varietas* venditorum esse diversitas pretii, quam frumento statuunt venditores, quum alii maioris, alii minoris vendere volunt, eamque ob causam, h. e. propterea, quod incertum apud se est pretium, aliorsum mittunt rustici frumentum, ubi certum pretium fore sperant. Est proverbium apud Latinos de oleariis in Velabro, qui inter se ex composito consentire in pretio olei solebant, neque alius alio maioris, aut minoris vendere. — *varietas* rerum dicitur de rebus adversis, ad Div. XV, 7, in omni rerum mearum *varietate* amantissimum mei cognovi. Sed Dom. 36, quum a tot rerum tanta *varietate* divellerer, i. e. a tot tantis tamque variis rebus. — ad Div. VI, 2, in *varietate* adhuc est versata causa tua.

Varius, Fin. II, 3, quid proprie significet? Cf. *varietas*. Verr. V, 49, an hoc probabile, in aequa causa populorum sine pretio *varium* ius et disparem conditionem fuisse? Agr. II, 29, fructibus *varius* ager: cui opponitur certa fides segetis, apud Horatium. Varietas agrorum oritur ex varietate tempestatum, quae contra in nonnullis regionibus certae sunt ita, ac stabiles, ut raro aliter accidant.

Vas, vadis; obses, qui cavet populo in causa capitis, quae nempe vel maxime ad populum et rempubl. spectat, unde causa publica dicitur. Conf. Gronov. Obs. II, 8. ad Brut. 18, me pro adolescentulo *vadem* accepit respublica. Tuscul. V, 22, quorum quum alterum *vadem* mortis accepisset; alter ut *vadem* suum liberaret, praesto fuisset ad horam morti destinatam. De quaestione, an vades sint etiam rerum privatarum, lege in primis Salmas. Mod. usur. cap. 16, p. 698 sqq. p. 731 sqq. qui ita esse, multis disputat. Negat autem et impugnat hanc Salmasii disputationem Gronov. Obs. III, 13 (unde translata sunt, quae ibi disputantur in hanc rem, in notas ad Liv. III, 13), putatque, ex veterum accurate loquentium consuetudine, *vades* semper dictos in causis capitis. Mihi, si iudicium meum licet interponere, ita videtur: *Vas* et *praes* antiquissimis temporibus de causis privatis dicebantur, quod loci Varronis, aliique, a Salmasio allati, plane conficiunt. Postea autem, quum etiam in causis publicis, nempe in causis capitis, *vades*, Liv. l. c. et in causis pecuniae publicae, praedes adhiberi coepti essent, qui populo caverent, sensim mutata est dicendi ratio, et *vades* praedesque de publicis causis ab ac-

curate loquentibus dicti, praeterquam, quod in lite vindiciarum praedes manserunt: itaque apud Ciceronem, Livium aliosque similes reperimus. Neque tamen propterea ita antiqua significatio obliterata fuit, ut non interdum ea homines in scribendo uterentur. Itaque etiam Horatius, Serm. I, 1, in causa privata *vades* commemorat. ad Q fr. I, 1, sit annulus tuus tanquam *vas* aliquod; ubi *vas* sit ut graecum σκεῦος, supellex, instrumentum: sed Longus, de Annulis, c. 4, e ms. bibl. Ambros. corrigi volebat, *vas* aliquis.

Vas, vasis, Inv. II, 40; Verr. IV, 18.

Vasarium, Pis. 35, pecunia, quae ex aerario magistratibus in provincias euntibus dabatur, ad comparanda vasa, quibus opus haberent. Vasa autem hic sumuntur latius, pro eo, quod Galli dicunt *meubles:* sed in itinere in provinciam, in militia, *vasa* dicuntur; in urbe *supellex*. v. Salmas. Mod. usur. c. 3, p. 81, et ad ius Att. p. 455. De *vasario* conf. Cic. Verr. IV, 5, et ibi intt.

Vascularii, Verr. IV, 24, sunt artifices, qui ex auro argentove vasa conficiunt, sed sine crustis et emblematis; qui apud nos *Orfèvres* vocantur. vid. Salmas. ad Solin. p. 736. Eorum saepe mentio est in lapidibus. Exempla, Indices Gruteriani, Reinesiani, aliique suppeditabunt.

Vastare, inane facere. Sext. 24, lex erat lata, *vastato* et relicto foro: expulsi erant enim vi operarum Clodianarum honesti cives, ne legem impedirent. — *Vastari* etiam dicuntur, quae horrida fiunt inculta. Nat. D. II, 39, non patiuntur terram stirpium asperitate *vastari*. Nonius in hoc loco legit *vastescere*, quod probat Lambinus temere.

Vaste. Orat. III, 12, ex quo sic loquutum esse eius patrem iudico, non *vaste*.... sed presse. *Vaste* est nimis diducto ore, rustico more, aspere. Cf. *presse*.

Vastitas. Pis 33, efficere *vastitatem*, dicitur morbus, ex quo multi moriuntur.

Vastus, asper, durus. Orat. 45, quomodo enim vester Axilla Ala factus est, nisi fuga literae *vastioris?* Or. I, 25, ita vultu motuque corporis *vasti* atque agrestes. vid. Alb. Rubenius ad Liv. XXIV, 48;

Vates, Leg. II, 8; Ar. Resp. 8.

Vaticinari, delirare, insanire. ad Div. II, 16, sed ego fortasse *vaticinor*, et haec omnia meliores habebunt exitus. Sext. 10, qui haec dicerent, *vaticinari* atque insanire dicebant.

Vectigal, proprie est pecunia, quae pro vectura solvenda est: sed deinde in genere dictum est pro omni reditu publico e decumis, scriptura, et portorio; de quibus suis locis dictum est. De vectigalibus populi rom. exstat doctus P. Burmanni liber, de hoc argumento consulendus. Attic. V, 21, *vectigal* praetorium, est pecunia, quam provinciarum civitates dare praetori solent; quae a praetoribus, salva lege de repetundis, accipi potest. Quo nomine autem acceperint praetores eam pecuniam, de eo sic statuunt viri docti, ut dicant, provinciales hanc pecuniam praetori dedisse, ne milites in hiberna recipere cogerentur. v. intt. ad h. l. et Burm. l. c. c. 12, p 212; qui hoc onus postea *epidemeticum* dictum, e Codice Iustiniani docet. Locus, ad quem respicit, est l. XII, tit. 40, ubi videndus est Cuiacius qui hac *epidemetica* Nov. Nov. 129, 131, et ultima tit. c. lege abrogata docet. Ego autem locis ve-

terum auctorum inductus arbitror, non solum biberna, sed etiam alias res pecunia redemtas esse, et gratiae causa plus datum pecuniae, quam necesse esset. Nempe provinciales, in primis remotiores, ut vecturae molestia liberarentur, redimebant frumentum in cellam, quod inde aestimatum dicebatur. v. Verr. III, 81 sq. Conf. in Pison. 35. In Cod. Theod. aerariae annonae, v. Gloss. Nomic. Gotofr. Deinde provinciales, ut auctor est Cicero ad Att. V, 16, debebant dare foenum, ligna, et similia ad necessitatem. Pro his, credo, etiam a nonnullis, remotioribus in primis civitatibus, pecunia dabatur. Fuerunt forte etiam tum alia eius generis: nam postea fuisse e Codic. Theodos. l. VII non uno titulo, et Cod. Iustin. l. XII, tit. 37 sqq. intelligitur. Optimum fuerit, intelligere sumtus, quos in cultum praetorum factos ait Liv. XXXII, 27, de M. Catone, Sardiniae praetore: sumtus, quos in cultum praetorum facere socii soliti erant, circumcisi, aut sublati. — Huic vectigali simile fuit *vectigal* aedilitiorum, ad Q. fr. I, 1, quod iam breviter definitum est supra in *aedilitius*. Sed usi sumus vocabulo pecuniae, auctoribus viris doctissimis, Manutio ad l. c. Bulengero, Turnebo, aliis: quod negat Burmannus, l. c. rectum esse, neque hos recte veterum aedilium mores considerasse, qui primo (Verr. IV, 3) commodato acceperint ornamenta ludorum a provincialibus, deinde donare res, et bestias venari ad spectacula coegerint. Loci Ciceronis ad Div. II, 11; VIII, 9; Att. 5, ult. VI, 1. quos affert in hanc rem, omnes sunt de bestiis, pantheris; sed eas non imperabat provinciae civitatibus Coelius aedilis, sed Ciceronem rogabat, ut sibi mitteret, quod putabat civitates facile venaturas, si intellexissent Ciceroni gratum se facturas. Neque tamen hoc factum postea negem; quanquam saepe, in primis in Symmachi epistolis, legerim, bestias magistratibus, hominibus privatis, a civitatibus, esse aut sponte, amoris et gratiae causa, aut rogatu datas, nihil de imperatis. Quare vero de pecunia dubitetur a Burmanno, non video. Audiamus ipsum Ciceronem: res erit confecta. Quantum vero illud est beneficium tuum, quod iniquo et gravi *vectigali* aedilitiorum, magnis nostris simultatibus, Asiam liberasti? enimvero, si unus homo nobilis queritur palam, te, quod edixeris, ne ad ludos pecuniae decernerentur (intell. a civitatibus) sese sibi eripuisse, quanta tandem pecunia penderetur, si omnium nomine, quicumque Romae ludos facerent, quod erat iam institutum, erogaretur? Perantiquam autem consuetudinem fuisse, ut propraetores a provincialibus exigerent pecuniam ad ludos, frustraque saepe SCtis coërcitam, patet e Livio LX, 44. — Hinc etiam de reditibus privatorum hominum dicitur, ut in illo: Parad. VI, 3, magnum *vectigal* parcimonia. ibid. ex meo tenui *vectigali*. Cf. ad Att. XII, 19, etc.

Vectigalis, e vectigalibus redacta. Verr. I, 35, *vectigalis* pecunia populi rom. — *vectigales* populi quomodo a stipendiariis, s. tributariis differant, dictum est in *stipendiarius*.

Vectio, Nat. D. II, 60.

Vectis, palus ferreus, de Div. II, 28; Nat. D. I, 8.

Vector, Phil. VIII, 9; Nat. D. III, 37; Att. II, 9.

Vectura, Verr. III, 82; Att. I, 13; ad Div. II, 17.

Vegetus, proprie, Att. X, 8. — de animi alacritate, Tusc. I, 17; de Div. I, 29.

Vehemens, ferox, Vat. 2. — de oratore, Or. II, 14, 49, 78.—severus. Sull. 1, praecipitante republ. *vehementem* me fuisse atque fortem; conservata mitem ac misericordem faterentur. Verr. II, 61, fuit in decumis (sc. exigendis) *vehementior*.

Vehementer, valde, Fin. V, 26; Att. XVI, 14, 16. — magna vi, Att. VI, 8. — severe, Phil. VIII, 15.

Vehere (passive), de vectore. Brut. 97, adolescentiam, per medias laudes quasi quadrigis *vehentem*. Laudatus est iam in Lexico Fabri hic locus, sed male. Orat. pro Brut. positus est; allatus etiam, Gron. ad Liv. II, 19. Sic etiam, ut recte Gronovius monet, *vectores* pro epibatis, h. e. iis, qui vehuntur, quum sint proprie, qui vehunt. vid. v. e. Cic. Sest. 20. Sic etiam *praetervehens* pro *praetervectus* est ap. Sueton. Caes. 39; Add. de Div. II, 68; de Div. II, 70; Mil. 21; Phil. II, 24; Nat. D. 37.

Vehiculum. Pis. 25, neglectis *vehiculis* triumphalibus. Gronoviana, *ferculis*: id probabat Abramius. *Vehiculis* autem, praeter novitias edd. quasdam, omnes veteres eum mss. habent, probante P. Victorio, Grutero, etc. Ratio mutandi fuit, quod ferculorum frequentior in hac re mentio. Ferculorum autem nomine Abramius contineri dicit vehicula eum spoliis; quod est falsum. In pompis, quum triumphalibus, tum Circensibus, debent discerni vehiculum, ferculum, et tertio spolia, aut simulacra, quae vehuntur. Itaque distingui reperies thensam, et ferculum. Est autem in pompa Circensi thensa, quod in triumpho *vehiculum*: Sueton. Caes. 76, thensam et ferculum Circensi pompa. Ferculum sufficiebat, aut thensa, ut saepe unum ponitur; sed plenius et accuratius dicere volebat. Sic in triumpho *vehiculum* et ferculum promiscue dici potest. *Vehiculum* et thensa est currus; ferculum est machina imposita, seu pulpitum, in quo simulacra aut spolia reponuntur. Ita Festus et Ascon. v. Torrent. ad l. c. Scheffer. de Re Vehic. II, 24.

Vel, exempli causa, ut unum hoc afferam. ad Div. II, 13, *vel* quas proxime acceperam. ibid. VII, 24, amoris tui, quoquo me verto, vestigia. *Vel* proxime de Tigellio. — partim ad Div. XV, 1, quae ad me delata sunt, ad vos scribenda putavi; *vel* quod tanta res erat, *vel* quod, etc.

Velabrum, planities inter Capitolium, Palatinum, et Aventinum. ad Brut. 15, Larentiae ad aram in *Velabro* sacrificium pontifices facere solent. De *velabro* v. Donat Rom. V. et R. II, 15, 27.

Velatus. Dom. 47; Nat. D. II, 3, capite *velato*. In primo loco est de dedicante; in altero de Decio se devovente. Itaque non eodem modo accipiendum illud *velare*. Nam dedicantis velamen idem est, quod sacrificantis; quod quale sit, e monumentis antiquis apparet: nempe eiusmodi, quod caput, praeter os, totum operit; unde *amictus* appellatur Virgil Aeneid. III, 405. v. hoc velaminis genus in monumentis et nummis ap. Guther. Iur. Pont. II, 14; III, 6; IV, 6. Huius velationis causam Servius facit hanc ad l. c. Plutarch. Quaest. Rom. t. II, p. 266, ne inter sacrificandum verbum male ominatum, temere emissum, ad aures sacrificantis accideret, et sacra turbaret. In devotione autem velamen (Liv. VIII, 9) idem est, quod supplicium, hostiarum, nempe, ut est apud Livium I, 32, filum lanae, vitta,

infula. Cf. Sueton. Calig. 6.... *Velati*, de Rep. II, 22, adscriptitii milites, de quibus Festus h. v. nunc in Cicerone nova.

Velificari, proprie est vela facere ita, ut vento inflari possint; vela ad ventum excipiendum convertere. Hinc mutare *velificationem*, ad Div. 1, 9, proprie est, vela alio convertere, quia ventus mutatus est. Sed quoniam ventus et aura dicuntur metaphorice (v. *aura*), *velificari* etiam sic dicitur; nempe, ut sit, facere aliquid, quod ad honores, quos cupias, consequendos prosit. Agr. I, 9, quod si quis vestrum spe ducitur, se posse turbulenta ratione honori *velificari* suo. Hinc est pro gratificari. ad Div. VIII, 10, diligenter et caute perscribas, ne aut *velificatus* alicui dicaris, etc.

Velitari, est pugnare velitum more. de quibus mox. Hinc, quia velites levioribus armis pugnant, de leviori dicitur concertatione. Quint. 22, haec est iniqua certatio, non illa, qua tu contra Alphenum *velitabaris*. Nempe Alphenus, qui se procuratorem Quintii professus erat, tantum impedierat auctionem bonorum Quintii, a Naevio proscriptam, iudicium accipere voluerat, etc. Haec pugna erat levior, non pertinebat ad caput. Sed Naevius deinde Quintii caput petebat, quum eius bona sibi ex edicto possessa diceret.

Velites, quod genus militum sit, notum est; nempe quod ante iustam aciem telis, hastis pugnat, leviter armatum. De iis, eorum origine, abrogatione, etc. v. Lipsium de Milit. R. III, 1; Salmas. R. Mil. 16. Eleganter in hac voce ludit Cicero ad Div. IX, 20, me autem a te scurram *velitem* malis oneratum esse, non moleste tuli. Est autem lusus in his verbis multiplex, quem interpretes non plene assequuti videntur. Gronovius vidit primo, ludi in voce *malis*, quae et poma significat, quae Ciceroni donarat Paetus, et maledicta, convicia. Manutius porro monuit, respici ad morem militarem, quo *velites* in itinere portabant sarcinas militum: hinc verbum *onerare*. Sed hoc nescio an cuiquam probet: nam nihil de ea re proditum invenio. Calones id fecisse scio; de *velitibus* nihil huiusmodi legi. Valesius denique, ut ex eius notis ad Ammianum, v. 9, commemorat ad h. l. Graevius, monuit, scurras esse parasitos, qui exercitum sequantur, et iocis in conviviis milites delectent: quod, quanquam non negem, etiam in exercitibus scurras fuisse, tamen locus Plautinus non conficit, in quo scurra est urbanus, qui opponitur militi (v. Gronov. Sestert. IV, 9, p. 319); neque ratio est, quare hic castrenses potius, quam urbanos scurras intelligere velimus. Quidquid sit, nemo horum plane explicavit hunc lusum. Videamus, an nos id praestare possimus, et simul exemplum demus explicandorum huiusmodi locorum. Misit Paetus Ciceroni poma, quae et mala dicuntur. Hoc verbum ambiguum est, adeoque ioco aptum. Sed ut ambiguitas servaretur, adhibendum erat etiam verbum huic rei accommodatum: hinc dixit, malis me onerasti, pro, malis me donasti. Formula, malis onerare, significare potest, maledicta plurima in aliquem coniicere (nam etiam maledictis aliquem onerare dicimus), et plurima poma in aliquem coniicere. Vtrumque accidere solet scurris et parasitis in locupletorum conviviis; hoc in primis, apposita mensa secunda. Hinc Ciceroni veniebat in mentem scribere: multis malis me tanquam scurram onerasti. Sed id fit in primis tum, quum parasitus

2. — excogitare, investigare, studiose consectari. Orat. II, 34, nosse regiones, intra quas *venere*, pervestiges, quodquaeras. Att. XVI, 7, ἀθανασίαν *venaris*.

Venaticus, Verr. IV, 13.

Venatio, ad Div. VII, 1; ad Div. XVI, 4; Off. II, 16, de Sen. 16.

Venator. N. D. I, 30, physicus, speculator *venator*que naturae. Tusc. II, 17.

Venatus, Tusc. V, 34.

Vendere, pro venditare, laudare aliquid. Att. XIII, 12, Ligarianam praeclare *vendidisti*: h. e. laudando, ut legeretur ab hominibus, fecisti. Cf. *venditare*. — corrumpi ac ab aliquo pati. Ar. R. 22, *vendere* se alicui. Pis. 34.

Vendibilis, qui vendi potest, Verr. I, 41, probabilis. Brut. 47, orator *vendibilis*. de Am. 25, oratio *vendibilis*.

Venditare, vendere, Att. I, 14; Her. II, 30. — ostentare, iactare. Sull. 40, ita illos se sudituros, quibus se *venditabat*. Verr. III, 58, *venditare* se existimationi hominum. Conf. ad Att. VIII, 16; Phil. VIII, 10; Ar. R. 23, ubi vid. Graev. Ductum est a mercatoribus, qui laudandis mercibus emtores alliciunt. Nam *venditare* proprie est cupere vendere, et emendum offerre, ut Att. I, 14 extr. Tusculanum *venditat*, ut, si possit, emat Pacilianam domum.

Venditatio, iactatio, ostentatio. Tusc. II, 26, laudabilis sine *venditatione* facere. de Am. 23, virtus *venditatio* quaedam esse dicitur.

Venditio, Rosc. A. 38; Pis. 35.

Venditor, Off. III, 12; Sen. post Red. 4.

Veneficium, Cluent. 1; Or. II, 25; Brut. 60.

Veneficus, Inv. II, 19; Phil. XIII, 11.

Venenatus, Ar. Resp. 24; de Div. II, 66; Nat. D. II, 30; Quint. 2.

Venenum, proprie, Cluent. II, 60, 61; Phil. XI, 6; Tusc. II, 7; Coel. 24. — de quovis medicamento noxio, Or. 37. — metaphorice, Att. II, 21; Cluent. 54, qui *venenum* malum fecit. est veneficus; qui et spargere *venena* dicitur, Catil. II, 10. Dicit autem *venenum* malum, quis *venenum* est medium verbum, quod pro succis etiam dicitur, ut *venenum* Tyrium propurpura apud Virgilium.

Venerari, proprie dicitur de cultu et honore deorum. Phil. X, 2, quos omnes paene *venerari* debemus; sic, Agr. II, 35; Tusc. I, 21. — de diis, Nat. D. I, 42; Nat. D. III, 21; ad Div. VI, 7; Tusc. I, 47.

Veneratio, Nat. D. I, 47.

Venerii, in Caecil. 17. Vid. Graev. ad h. l. et Ind. Hist. in *Venus*.

Venerius, iactus in ludo talorum. Div. I, 13. v. *talus*.

Venerius, ἀφροδίσιος, de Sen. 14; de Div. II, 69; Tusc. IV, 31.

Venia. Or. II, 48, vix ut mihi tenuis quaedam daretur *venia* excusationis, quod tamen cum defenderem, qui mihi quaestor fuisset. Sed est *veniam* dare etiam simpliciter pro rogata facere. ad Q. fr. III, 1, tibi petenti *veniam* non dedit. Cf. Att. V, ult. — obsequi, cedere. Rab. Post. 12, suctoritati eius *veniam* dedi. Add. Or. 12; Or. I, 6; Leg. III, 15; Her. IV, 15; Rosc. A. 4; Mur. 30; Verr. V, 53; Phil. VIII, 11; Agr. II, 2.

Venire, de personis quae ad aliquid accedunt, Fin. I, 5; ibid. II, 20; Nat. D. I, 32; ibid. II, 5; Att. I, 1; ibid. VIII, 13; ibid. X, 7; Quint. 15; ibid. 16; Flacc. 33; Rosc. A. 17; Caecil. 22; Verr. III, 43; ibid. IV, 4; Cluent. 30;

Or. II, 54; de Sen. 19; Pis. 19; Rosc. c. 6; Mur. 5; Phil. II, 2. — de rebus; Tusc. II, 2; Off. II, 16; Caecin. 2; Verr. II, 15; Inv. II, 53; Nat. D. II, 4. — incidere, Or. II, 87; ad Div. III, 8; ibid. VII, 3; Rosc. A. 27; Att. I, 12; ibid. VII, 7; Tusc. II, 19; Caecin. 26; Phil. II, 16; Verr. II, 29; Leg. II, 31. — Att. XIV, 1, in sermonem se post idus martias, praeterquam Lepidi, *venisse* neminis. Tusc. II, 19, *venit* Epicurus, homo minime malus... tantum monet, quantum intelligit. neglige, inquit, dolorem. Verr. V, 6, est pro evenire: haec ubi *veniunt*. Sed anceps lectio, ut et Div. II, 51.

Venire, a veneo, Agr. II, 21; Att. V, 20; ibid. VII, 2; ibid. XII, 38; Her. IV, 15; Or. II, 66; ad Div. VII, 2.

Venter, Mur. 26; de Div. II, 58; Caecil. 19; Or. II, 66.

Ventilare, vento faciendo excitare, v. c. ignem: deinde metaphorice, commovere animos, irritare; nam et ventus sic dicitur, ut mox demonstrabitur. Flacc. 22, cuius lingua, quasi flabello seditionis, *ventilata* est concio. De hoc verbo laudat Drakenborch. ad Sil. XVII, 705, disputationem Gothofredi ad Cod. Theod. l. 5, de malef. et Mathemat. Sed in ea nihil ad locum Silii facit. Est ad l. IX, tit. 16, l. 5, t. III, p. 132, ed Ritter. Sic verbum *ventilare* etiam laudatur in lexic. Fabri Cod. Iust. l. VI, eod. tit. Ceterum Gothofredus etiam l. c. verbum *ventilare* in loco Ciceroniano interpretatur, impellere et agitare, atque hinc fortasse explicari legem putat posse, in qua *ventilare* de maleficis et mathematicis dicitur. Neque mihi dubium est, quin ibi *ventilare* sit referendum ad vitas insontium, et significet vexare. Nam quod in priore parte disputationis de praestigiis magicis in ciendis manibus interpretatur, potest forte *ventilare* de iis propter gesticulationes dici, sed non dicuntur magi h. l. *ventilando* ciere manes, verum manibus accitis *ventilare*: quid igitur, nisi vitas hominum? Accedit illud, quod praestigiae et magicae artes, ut ex l. 9 intelligitur, non propter se, sed propter noxam prohibitae sunt: nam in ea lege usus innoxius permittitur. Conf. Cod. Iustin. l. c. l. 4. *Ventilare* autem pro vexare apud posterioris aevi scriptores non raro dicitur. vid. *Du Cange* in Glossario lat. in v. *ventilare*. Sed haec obiter dicta sunto.

Ventitare, de iis qui frequenter adeunt vel magistrum, vel alium quem natu, aut dignitate maiorem. Leg I, 4, iuri studere te memini, quum ipse etiam ad Scaevolam *ventitarem*. de Rep. I, 9, familiarissimique eius (Scipionis) ad eum frequenter per eos dies *ventitaturos* se esse dixissent.

Ventriculus. Nat. II, 55, *ventriculus*, cordis, est cavitas, quo sanguis concipitur.

Ventosus, inanis, levis, vanus. ad Div. XI, 9, rogo te, ad hominem *ventosissimum* Lepidum mittas. Phil. XI, 7, imperium extraordinarium est populare et *ventosum*, non gravitatis nostrae, non huius ordinis.

Ventus. Venti quoniam in mari duplex vis est, altera, qua propellit naves, et celerius in portum defert; altera, qua mare commovet et perturbat: hinc etiam metaphorice duobus modis dicitur. Primo *ventus* dicitur, ut aura popularis, pro plausu populari, quatenus is ad honores consequendos valet, atque adeo pro omnibus rebus, quatenus hanc vim habent. Locus classicus est Cluent. 47, verum omnes intelligimus, in istis subscri-

ptionibus censoris *ventum* quemdam popularem esse quaesitum. Idem paullo post sic expressit: res enim indicat, nihil censores habuisse cogniti, nihil comperti; ex tota subscriptione rumorem quemdam et plausum popularem esse quaesitum. Hoc idem est, quod c. 28 dixit: oblatam sibi facultatem putavit, ut ex invidia senatoria posset crescere. ad Div. II, 6, quum commemorasset, quibus subsidiis Milo esset ad consulatum petendum instructus, bonorum studium e tribunatu, propter causam Ciceronis, vulgi propter munera in aedilitate, suffragia iuventutis et gratiosorum, Ciceronis suffragationem, haec petitionis subsidia *ventos* appellat: dux et auctor nobis opus est, et eorum *ventorum*, quos proposui, moderator quidam et gubernator. — deinde *ventus* dicitur de rebus ad commovendas conciones populi et seditiones idoneis, de invidia alicui apud populum facta. Sull. 14, *ventus* in optimum quemque excitatus. Sic capio locum Cluent. 28, Quintius, homo maxime popularis, qui omnes rumorum et concionum *ventos* colligere consuesset, non sc. de plausu, ut Sylvius, nec de rebus, quae in concionibus dicuntur et aguntur solis, ut Graevius (quanquam non sunt ab hoc vento excludendae; iis enim utuntur homines populares ad conciones incitandas, et hinc Gronov. Sest. IV, 9, per haec verba interpretatur hominem concionalem ap. Liv. III, ult.), sed de rebus quibuscumque, ad incitandos homines plebeios, in primisque conciones, idoneis. Huiusmodi ergo res studiose captabat popularis homo, quibus conciones commovere, et ita aliis invidiam faciendo ipse erescere posset. Neque vero *ventus*, quem Quintius eo tempore collegerat, et, de quo agitur, erat res in concione acta, sed in iudicio, verum valde accommodata ad populum contra iudicia senatoria incitandum. Atque hanc interpretationem ipsius comparationis ratio confirmat. vid. Cluent. 40 extr. — Est etiam pro fama, quatenus aliquam similitudinem cum vento habet. ad Div. VIII, 8, magna illico fama surrexit, et de damnatione ferventer loqui est coeptum: quo *vento* proiicitur Appius minor, ut indicet, etc. — fortuna. Att. II, 1, Caesarem, cuius nunc *venti* valde sunt secundi, meliorem reddo. ad Div. XII, 25, quicumque *venti* erunt, ars certe nostra non aberit.

Venustas, iocus, facetiae, dicteria. Flacc. 31, ne tum quidem hominum *venustatem* et facetias perspicere potuisti. Sic Dom. 34, sermo urbanus et *venustus*. — Off. I, 36, *venustatem* muliebrem dicere debemus, dignitatem virilem pulchritudinem.

Venustus, Pis. 29; Brut. 55, 95.

Vepres, Tusc. V, 23.

Ver, Verr. V, 11; de Sen. 19.

Verax, de Div. I, 19.

Verbena. Verr. IV, 50, sacerdotes cum infulis et *verbenis* praesto mihi fuerunt. De variis significationibus huius verbi videndus, quem alii iam laudarunt, Servius ad Virg. Eclog. VIII, 65; Aen. XII, 120. Hic intelligendi sunt rami olivae, de quibus dici *verbenas* auctor est Servius, ll. cc. Ad Aen. III, 24, myrtus inter *verbenas* ab eo ponitur. Ovid. A. II, 401, inducit Chrysen cum lauro et vittis. Nempe sacerdotes habitu supplicum praesto fuere Ciceroni, ut ex infulis apparet. Supplices autem praeferre εἰρεσιώνας, ramos olivae, tralatitium est.

Verbera. de Rep. I, 5, vel contumeliarum *verbera* subire. Phil. XI, 2.

Verberare. Phil. VIII, 7, *verberare* oppidum tormentis. — ad Div. XVI, 26, *verberavi* te cogitationis convicio. Sic et *verbera* poetis dicta. v. Broukh. ad Propert. I, 3, 18. — vexare negotium facessere; Orat. III, 21, vulgaris orator... istos quidem nostros *verberabit*, etc.

Verberatio. ad Div. XVI, 27, mirificam *verberationem* cessationis mihi dedisti.

Verbum. *verba* facere tribus modis est apud Ciceronem. Primus est, quum de oratore dicitur; qui est vulgatissimus: Alter de magistratu referente ad senatum; estque verbum solemne in SCtis, pro quo Graeci dicunt εἰπεῖν. ad Divers. VIII, 8, quod M. Marcellus consul V. F. (*verba fecit*) de provinciis consularibus. vid. Brisson. de Formul. L. II, p. 193. Graecum εἰπεῖν de relatione ad populum est in psephismatibus. vid. v. c. Demosth. de Coron. c. 9. Tertius est de recitante formulam dedicationis, Dom. 46, si is Q. Caepionis, inimici sui, postem aedium tenuisset, et pauca *verba* fecisset, aedes Caepionis essent dedicatae? — Dom. 52, *verba* cadunt de eo, qui verbum prae perturbatione animi proloqui nullum potest, aut obmutescit. — Tusc. II, 12, *verbo* de sententia destitit: h. e. paucis monitus, facile cessit. — Att. XVI, 11, suavium meis *verbis* des. — *verba* vocat etiam formulam, quam praetor praescribit iudicibus, ut ex ea iudicent. Quint. 20, iudicium accepit in *verba*, etc. et sic saepe.

Vere, sine dissimulatione. Or. II, 86, si *vere* agere volueris, omnia tibi relinquo: sin dissimulare, etc.

Verecundia, de Rep. V, 4, vituperationis non iniustae timor.

Vereor (cum genitivo), Att. VIII, 4, *veritus* testimonii tui: ubi tamen edd. pr. habent *testimonium*.

Vergere, niti, tendere. Nat. D. II, 45, omnibus partibus terrae in medium *vergentibus*. — spectare. Phil. XI, 11, Bruti auxilium ad Italiam *vergere*, quam ad Asiam maluissemus.

Veridicus, verus. Flacc. 32, *veridicae* causae inimicitiarum. Div. I, 45, *veridicae* voces ex occulto missae. Non ergo poetis proprium hoc vocabulum.

Verisimilis, sequente *ut*. Verr. IV, 6, *verisimile* non est, ut ille homo, etc. Sic et est Rosc. Am. 41; Sull. 20; Verr. IV, 6; Sext. 36.

Veritas. Hic, antequam, quae de hoc verbo e Cicerone dicere constitui, proferam, tironum causa, dicere attinet, quid intersit inter *veritatem* et *verum*. Nam homines nostri, vernacula ratione decepti, saepe *veritatem* dicunt, ubi *verum* dicere debebant: tanquam, *veritates* novas invenire, *veritatem* dicere, etc. Regula ergo haec est: *Veritas* dicitur, ut philosophi loquuntur, abstracte, h. e. de vero, quatenus cogitatione seiungitur a rebus, factis, dictis, quibus inest. Sic latine dicitur, amans *veritatis*, studium *veritatis*, investigatio *veritatis*, *veritas* in puteo latet, etc. quae omnia sunt Ciceroniana. Nam in his non agitur de certo facto, dicto, etc. quod verum sit, sed de vero per se. In his omnibus autem et *veritas*, et *verum* recte dicitur. *Verum* autem etiam concrete dicitur, h. e. quum vox nostra, *vérité*, significat verum factum, dictum, etc. in quibus nunquam *veritas* dicitur, sed semper *verum*. ut, *verum* dicere, *verum* narrare, etc. Neque turbare quemquam debent exempla, in quibus aliter esse videtur, ut Inv. I, 36, quae perspi-

cuam omnibus continet *veritatem* assumtio, nihil indiget approbationis. Nam in his quoque verbis *veritas* abstracte dicitur hoc sensu: cuius assumtionis veritas omnibus apparet.— *Veritas* interdum est necessitas, et opponitur casui fortuito. Div. I, 13, num casu factum esse potest, quod omnes numeros *veritatis* habet? Nat. D. I, 20, aeterna *veritas*. — certitudo. Nat. D. I, 22, persuaderi mihi non solum opinione, sed etiam ad *veritatem* plane velim. — aequitas, iustitia. Act. I in Verr. 1, *veritas* iudiciorum. ad Div. VIII, 6, si ad summam *veritatem* ius legitimum exegeris. — Sic interpretantur etiam v. c. locum Muren. 29, paullo asperior ac durior, quam *veritas*, aut natura patiatur. Male; nam in hoc, et similibus locis, *veritas* eleganter dicitur de re ipsa, vera rei ratione: duriorem ergo dicit esse Catonem, quam res ipsa, vera rei ratio, patiatur. Sic ad Div. VI, 1, quam *veritas* et ratio praescribit. v. Graev. ad h. l. Parad. V, 3 extr. ratio et *veritas* ipsa convincit. Sic adiectivo *verum* usus est Horat. Serm. I, 3, 96, » queis paria esse fere placuit peccata, laborant, Quum ventum ad *verum* est; sensus moresque repugnant »: ubi male aequum interpretantur. In ea verba commentarius est in his verbis Ciceronis, Fin. IV, 19, quae magnifice primo dici videntur, considerata minus probantur. Sensus enim cuiusque, et natura rerum, atque ipsa *veritas* clamat quodam modo, non posse se adduci, ut inter eas res nihil interesset. Sed plura exempla addamus. Or. I, 47, videamus, ne plus oratori tribuas, quam res et *veritas* ipsa concedat. ib. 33, probo ista, ut causa aliqua posita consimili earum causarum, quae in forum deferuntur, dicatis quam maxime ad *veritatem* accommodate: nempe ut vera res et causa, non ficta agi videatur. Or. III, 57, *veritas* vincit imitationem. ibid. II, 47, actio *veritatis* plena. Iuv. II, 1, *veritas* transfertur ex animali exemplo in mutum simulacrum, Or. I, 34, commentatio inclusa in *veritatis* lucem proferenda est; h. e. in veris causis in foro adhibenda. Sic II, 19, rhetor dicitur expers *veritatis*, quia in umbra scholae dicit, et docet, non agit veras causas. ibid. I, 51, qui tolerabiliores volunt esse, et ad *veritatem* vitae propius accedere, permediocres, ac potius leves motus animi esse debere dicunt.

Vermiculatus. Br. 79, nullum verbum, nisi loco positum et structum, tanquam in emblemate *vermiculato*. Cf. Or. III, 43. Quid sit *vermiculatum*, de eo non consentiunt viri docti. Alii enim interpretabantur, minutis tesserulis, tanquam vermiculis, structum et variegatum; alii cocco tinctum, quod color coccineus fit e vermiculis, qui sunt in bacca cocci; vermiculus etiam ipsa, et vermiculum pro cocco dicitur. Hanc sententiam protulit et defendit Salmasius ad Solin. p. 192, 854. Sequitur eum Harduinus ad Plin. H. N. XXXVI, 6; videtur etiam probare Bochartus, Hierozoic. t. II. l. IV, 27. Sed ut sententia Salmasiana non sit sine specie, et *vermiculatum* esse possit cocco tinctum; tamen altera est verosimilior, et loco Ciceroniano et Pliniano accommodatior. Primo si *vermiculatum* in hac re de colore diceretur, consequens esset, ut aut omnes illi lapilli coccinei fuissent, quod nemo sibi persuaderi patietur: fuerunt enim diversorum colorum, ut effigies rerum et animalium exhiberentur. Aut *vermiculatum* esset in genere coloratum; quod probari nemini poterit, nec Salmasio in mentem

Gronov. ad Liv. XXIX, 27, qui ibi hanc formam loquendi Livio restituit.

Versare. Coel. 6, *versare* suam naturam: lot. in omnes partes, pront opus, ut recte maleve facias. Verr. I, 54, *versare* se, est hominis anxie, qoid agat, quaerentis. Or. 9, causas *versare* in iudiciis: de oratore, qui vario, et multiplici, copiosoque dicendi genere agere causas potest. Opponitur. enim historico, qui res gestas narrat, non ornat et auget. Vnde autem, sic dicatur, docet locus Or. 40, *versare* saepe multis modis eamdem rem. Sed Fin. IV, 20, verba *versare*, dicitur de eo, qui, quum obtinere aliquid non potest, in verbis quaedam mutat. — decipere. de Am. 26, hodie me *versaris* atque luseris lautissime. v. Graev. ad h. l.

Versari. Tusc. I, 44, haec *versantur* in errore. ad Div. XIII, 10, *versatur* in hoc studio nostro cum ingenio. Verr. II, 76, haerere homo, *versari*, rubere: de eo, qui nescit, quid agat. — Arch. 9, bellum in magna varietate *versatum*.

Versiculus. Mil. 26; Leg. II, 6, oons *versiculus* senatus, est illa formula: videant coss. ne quid detrimenti capiat resp.

Versura, est sumtio pecuniae mutuae: unde duae formae loquendi; quarum alteram et nunc quidam male intelligunt. Prima est Coel. 7; Font. 4; Verr. II, 76; Flacc. 20, *versuram* facere ab aliquo, quae significat simpliciter, pecuniam ab aliquo sumere mutuam. Altera est Att. V, 1, *versura* facta solvere. Tusc. I, 42, sine *versura* dissolvere: h. e. debitum solvere ita, ut ab alio sumas. v. Gronov. Sestert. pag. 535..... Omnino in hac voce, post multos, Forcellinus erravit.

Versus (adv.), ad Div. IV, 12, in Italiam *versus*. de Am. 25, in forum *versus*. vid. Langius ad h. l. et Manut. ad Div. VIII, 15. Sed cautio est in hac forma, ne eam iis locis obtrudamus, ubi *versus* est participium. De quo v. Duker. ad Liv. XXXVIII, 51.

Versus (pass.), Partit. 5, genus eloquendi *versum* et mutatum, I. e. quod a simplici ratione recedit.

Versus (subst.), pro membro, κῶλα. Or. 66, ex duobus *versibus*.

Versus, linea, Att. II, 16; Rab. Post. 7. — carmen, Arch. 10; Verr. III, 33; Parad. III, 2; Or. III, 50.

Versute, Or. 7; Brut. 9.

Versutiloquus, Or. 49; Fin. IV. 25.

Versutus quis dicatur? Nat. D. III, 10. Cf. Or. II, 20; Fin. II, 17; III, 1; Brut. 67.

Verumtamen, eleganter post parenthesin pro igitur. ad Div. 5 ult. puto mea nonnihil interesse (quanquam id ipsum quid intersit, non intelligo), *verumtamen*, quidquid illinc nuntiatum sit, non, etc. ad Att. I, 10, quom essem in Tusculano (erit hoc tibi pro illo tuo, quum essem in Ceramico), *verumtamen* quom ibi essem. Sic accipe igitur etiam ad Div. VII, 19; Verr. III, 2 init. Verr. I, 50, qua potestate iste permissa, ut ex C. Fannio et ex Q. Tadio cognovistis; *verumtamen* quum esset in omnibus rebus, etc. in quo loco mire se torsit Hotomanus; Manutius autem intelligit, dicam: quod non opus est, neque in hoc loco, neque in eo, quem attulit ad h. l. ex Verr. II, 11, ubi est simpliciter pro sed, verum. — post concessionem. Caecil. 15, est hoc aliquid..... *verumtamen*.

Verus, aequus. Quint. 15, *verum* fuit postulare? Cf. Leg. II, 5, 7, etc.

Vertens, Quint. 12; Nat. D. II, 20.

ad Att. XIV, 9, nam mori millies praestitit, quam haec pati, quae videntur habitura *vetustatem*. — calliditas. Quint. 21, ingenio, *vetustate*, artificio tu facile vicisti.

Vetustus, ad Div. XIII, 36; Brut. 2.

Vexare. Rosc. A. 49, *vexare* bona fortunasque nostras, h. e. insidiari iis. ad Div. XIV, 2, et valitudinem istam infirmam, si me amas, noli *vexare*, h. e. affligere, non parcere ei. Nat. D. II, 29, locus a vestria *vexatus*: contra quem valde disputatis, quem valde reprehenditis disputando. Cf. Gron. Obs. III, 4. — contumelia afficere. Vat. 1, *vexatum* dimittere.

Vexatio, Cat. I, 6; Tusc. IV, 8.

Vexator, Phil. III, 11; Mil. 13; Sext. 8.

Vexatus, Verr. II, 53; Phil. III, 9.

Vexillum, velum purpureum, quod est apud ducem, et ab eo proponitur ad signum futurae pugnae dandum. Cf Lips. de Milit. R. IV, 12. Sed proponebatur etiam *vexillum* in delectu militari habendo. Hinc illa: Att. X, 15, *vexillo* opus est; convolabunt. Phil. V, 11, num quando civibus perditis *vexillum*, quo concurrant, defuturum putatis? Cf. Lips. l. c. I, 3, et Reines. ad Inscript. p. 340, ubi memoratur *vexillum* rubeum in arce positum delectus causa. Etiam in coloniis deducendis *vexillum* tollebatur et praeferebatur. Agr. II, 32, *vexillum* coloniae. Phil. II, 40, Casilinum coloniam deduxisti.... ut *vexillum* tolleres, et aratrum circumduceres: ubi vid. Abramius.

Via. Prov. Cons. 2, *via* militaris; est *via* lata et strata, per quam imperatores ducunt exercitus ad mare, ut navibus traiiciantur, aut in provincias. vid. Hotomann. ad h. l. in primisque Bergerius de Viis Rom. publicis, III, 51. — methodus. Orat. I, 19, dicendi ratio ac *via*. Fin. II, 1, *via* et ratione disputare. N. D. II, 22, *via* progredi. — de Rep. I, 20, spero nos ad haec ipsa *via* perventuros — hinc Div. II, 1, *vias* optimarum artium tradere, pro ipsis artibus, quae *via* et ratione traduntur. — ratio, et modus, et occasio alicuius rei consequendae, perficiendaeve. Verr. III, 94, auctoritate *viam* patefacere illustrem ad Div. IV, 13, omnes *vias* persequar, quibus putabo, ad id, quod volumus, pervenire posse. ad Q. fr. I, 1, omnes *vias* pecuniae norunt. Ioseph. Ant. VI, 1, 2, μηχανὴν καὶ πόρον τῆς ἀπαλλαγῆς ἐζήτουν. — elegans est illud ad Att. II, 19, ego autem neque pugno cum illa causa..... neque approbo.... utor *via*: h. e. arte aliqua medium teneo, ut neque improbem, neque probare videar.

Viaticum, pecunia, quae ex aerario datur ad magistratibus provincialibus, quaestoribus, legatis, instrumenta itineria comparanda, ut tabernacula, mulos, etc. Dabatur autem pecunia redemtoribus, qui haec viae instrumenta curarent. ad Div. XII, 3, v. Sigon. Ant. Iur. Provinc. III, 11; Casaub. ad Theoph. c. 11.

Viator, minister magistratuum, quo utuntur ad homines arcessendos. de Sen. 16, a villa in senatum arcessebantur et Curius, et ceteri senes: ex quo, qui eos arcessebant, *viatores* dicti sunt. Quae fere ad verbum repetiit Columell. R. R. praef. b. l. et Plin. H. N. XVIII, 3. Cf. Vatin. 9; Font. 16. v. Sigon. Ant. Iur. C. R. II, 15, et Burm. ad Petron. c. 97. *Viatorum* decuriae occurrunt in inscriptione ap. Murator. t. 1, p. 581.

Vibrare, proprie est cum magna vi et celeritate proiicere, ut contorquere. Or. II, 80, atque eiusmodi debet esse prolusio, non ut Samnitum,

qui *vibrant* hastas ante pugnam, quibus in pugnando nihil utuntur. — hinc, ut contortum, sic *vibrans* passive (v. Heins. ad Sil. I, 538) per metaphoram dicitur pro incitatus, vehemens. Brut. 95, *vibrans* et incitata oratio. Orat. 70 extr. Demosthenis non tam *vibrarent* fulmina illa, nisi numeris contorta ferrentur. — est etiam pro micare. Acad. II, 33, mare quum a sole collucet, et albescit, et *vibrat*: nempe propter illas celeres agitationes aquae et tremores; nam et micare est proprie de celeri et tremulo motu, qui est in luce. vid. Drakenb. ad Sil. IV, 156.

Vicanus, qui in vico habitat. Flacc. 3, Timolites *vicanus*. v. Graev. ad. l. Sed Div. I, 58, *vicani* aruspices, sunt qui in vicis versantur, eosque pervagantur, quaestus causa, ut in circis astrologi.

Vicarius, servus servi lautioris, de peculio emtus, unde et peculii pars. Verr. I, 36, homines (servi) alii redditi, alii etiam nunc retinentur; peculia omnium *vicarii*que retineutur. ibid. III, 38, hic Diognotus *vicarium* nullum habet, nihil omnino peculii. Sed in universum dicitur de omnibus, qui alterius loco operam praestant: sic procurator et cognitor dicitur alieni iuris *vicarius*, Caecin. 20; et successorem suum Cicero appellat, Mur. 37, *vicarium* suae diligentiae, etc.

Vicem, periculum, calamitatem, iniuriam. Verr. I, 44, alienam *vicem* pro sua iniuria docere; et sic est saepe. — locum. Leg. II, 19, heredum causa (suscipiendorum sacrorum) iustissima est, nulla est enim persona quae ad vicem mortui propius accedat. — modo, more. Att. X, 8, nisi forte me Sardanapali *vicem* in lectulo mori male censueris. Graevius autem habet *vicei* quanquam et ipse in codd. reperit *vicem*. Neque est contra Latinorum consuetudinem, qui sic accusativo utuntur et nude, et adiecta praepositione, in Gellius, X, 3, Graccus non querentis, nec implorantis, sed nuntiantis *vicem*.... inquit. et amat Gellius sic ponere, ut monet Gron. ad X, 25. Contra addit Suetonius Claud. 7, praesedit in Caii *vicem*. — Sext. 4, *vicem* officii praesentis.

Vicesima, Att. II, 16, agro Campano diviso, quod vectigal superest domesticum, praeter *vicesimam*? Est autem *vicesima* pars pecuniae, qua vendi posset servus qui manumittitur. Liv. VII, 16. De ea Graev. ad h. l. laudavit Lips. ad Tacit. Ann. XIII, 31. Sed Graevius male hoc refert etiam *vicesimam* e servis venditis; in quo non satis inspexit illum ipsum, quem laudat, Lipsium qui docet, antiquissimam esse *vicesimam* manumissionum, et de ea a Cicerone agi l. c. vectigal autem e servis venditis primo quoad numerum incertum esse, deinde ab Augusto institutum. Cf. Magnit. Rom. II, 4. Ergo de *vicesima* manumissionum, tantum sermo est. Cf. Cuiac. Obs. IX, 24; impr. Burm. de Vectigal. c. 10. — Verr. II, 75, scribit iis LX socios perdidisse ex *vicesima* portorii Syracusis. *Vicesima* portorii est ipsum portorium, cuius nomine dabatur *vicesima* pars rerum, quae exportabantur. Ceterum male huc refert Hotomannus aurum *vicesimarium*, quod fuit e *vicesimis* manumissionum, non portorii, ut vidit Lipsius ad Tacit. loc. cit.

Vicinitas, Att. V, 10; Rosc. A. 46; Nat. D. 55; Coel 2; Cluent. 5; Planc. 8; Quir. post Red. 2; Off. II, 18.

Vicinus, Sull. 1; Off. III, 29: Verr. I, 18; Or. 32.

Vicissim, per vices, Nat. D. II, 7; de Sen. 14; ad Div. III, 6; Fin. III, 21; de Div. I, 5. — certatim Fat. 2.

Vicissitudo, casus, Tusc. I, 18, Inv. I, 34; Nat. D. II, 38; Mur. 36; Or. III, 60; de Am. 14; Partit. 37. — permixtio et confusio. Nat. D. II, 33, *vicissitudine* quatuor generum corporum mundi continuata natura est.

Victima, hostia, Inv. II, 31. — metaphorice, Flacc. 38; Fin. II, 19.

Victor belli, Mur. 14. Add. de Div. II, 26; ad Div. IV, 9. v. *vincere*.

Victoria, de eo, qui causam in iudicio obtinet. Act. I in Ver. 14, se avarissimi hominis cupiditati satis facere posse, nocentissimae *victoriae* non posse — sensu proprio, Off. I, 11; Manil. 10; Marcel. 6; Verr. V, 26; Cat. IV, 10. — Dea Verr. IV, 49; Act. I; Verr. 10.

Victoriatus, Font. 8, nummus Victoriae imagine signatus, de quo Plin. H. N. XXXIII, 3; valuit duos sestertios.

Victoriola, Nat. D. III, 34.

Victrix. Att. V, 21, quo die literae *victrices* Cassii in senatu recitatae sunt: h. e. nuntiae victoriae. Tusc. I, 48.

Victus, de alimentis, Quint. 15; Inv. I, 1; Or. I, 54; Rosc. A. 38. — vivendi ratio, Brut. 23; Inv. I, 23; Att. XII, 27.

Viculus, parva vicus. de Rep. I, 2, urbes magnas.... *viculis* et castellis praeferendas puto. *Viculos* etiam, vocem in Cic. novam, coniunctos habet cum castello Livius, XXI, 33.

Vicus, Mil. 24; Att. V, 15; Font. 5; ad Div. XIV, 1; ibid. XV, 4; Att. I, 4.

Videlicet, videre licet, scito. Att. V, 11, Brundisio quae tibi epistolae redditae sunt sine mea, tum *videlicet* datas, quum ego me non belle haberem. Scil. intelligendum est, esse. Est enim apud veteres interdum *videlicet* cum infinitivo. v. Graev. ad h. l. Plautus, Asinar. III, 3, *videlicet* Solonem, leges ut conscribat; quem locum vindicat Gronov. Obs. III, 9, p. 509. Cf. *scilicet*.

Videre, cogitare, in animo habere. Or. I, 62, maius quiddam *videbam*. —considerare. Cluent. 58, quum haec sunt *videnda* — explicare. Verr. II, 61, alio loco de ... *videro*. — consilio aliquo uti, sequi aliquid. Flacc. 14, *vidit* aliud. — curare, et variis quidem modis. Att. XIV, 11, haec fortuna *viderit*. ib. V, 7, cum Philotimo *videbis*. ib. V, 1, ut prandium nobis *videret*. Tusc. III, 19, aliquid *videamus* et cibi. Quint. 17, *viderint* ista officia boni viri. — imperativus et coniunctivus ponitur pro vereor: quae est elegans ratio, sub specie dubitationis, et iudicium alteri relinquendi, suam sententiam dicendi. Rosc. A. 48, *videant*, ne sit, etc. Tusc. II, 18, *vide*, ne non sit hoc proprium nomen virtuti. Div. II, 4, *vide*, ne nulla sit divinatio. Cf. ad Div. XI, 12; XVI, 26. Reperitur tamen etiam participium sic: Offic. I, 9, itaque *videndum* est, ne non satis sit id, etc. ad Div. XIV, 14, *videndum* est, ut honeste vos esse possitis. — cavere. Offic. I, 20, quamobrem et haec *videnda*, et fugienda pecuniae cupiditas: ubi v. Graev. — elegans etiam est haec formula, Pis. 25, quin tu me *vides*: in oratione ficta Pisonis ad Caesarem.

Videri, est verbum solemne in SCtis, decretis pontificum, sententiis iudicum. Dom. 53, quum P. Scaevola, pontif. M. pro collegio respondit, sacrum non *videri*. vid. Manut. ad Verr. 5, 6. — (cum accusativo)

multam ap. Liv. XXV, 3. Ab hac autem verbi significatione dicuntur *vinci*, qui causa cadunt, seu condemnantur. Verr. I, 4, reus tam nocens, tam perditus, tam *victus*.

Vincire, proprie, Verr. V, 6. — metaphorice, Marcel. 8; Tusc. II, 21; Att. VII, 18, *vinciri* praesidiis. — Orat. 13, verba *vincire*. ibid. 50, sententias *vincire*. Hoc quid sit, tironum causa dicendum est; atque hic breviter repetendum, quae olim de hac re ex instituto in prolusione aliqua Ernest. dixerat. *Vincire* autem est, ita verba et sententias inter se iungere, ut ex pluribus propemodum vel unum verbum, vel una sententia facta videatur. Quod ad verba attinet res eo redit, ut extremae et primae verborum literae sint eiusmodi, ut in pronuntiando verba in unom vocem coalescere possint, quia, ut Dionysius sit, non est αἰσθητός χρόνος μεταξὺ τῶν ὀνομάτων, de Structur. Orat. 23; a quo deinde leniter fluere oratio, et laevis esse dicitur. Exemplo esse possunt versiculi Sapphus apud eumdem Dionysium: Ποικιλόφρον, etc. Nam in iis omnia verba, quia out alterum in vucali desinit, alterum a consona incipit, aut contra, coeunt tanquam in unam vocem. In duobus outem Διός δολοπλόκε, ese consonae concurrunt, quarum concursus nihil asperitatis habet; quod ea eo iudicatur, quod easdem in eodem verbo occurrere videmus, ut in διόσδοτος. Ex Ciceronis innumerabilibus ponamus hoc unum ex Rosc. Am. 24, hae sunt impiis assiduae, etc. In hoc genere autem illa cautio est, ne nimis ea res studiose aut frequenter fiat, ut Cicero recte praecipit, Or. 44: nam esset quum infinitus, tum puerilis labor. Sed ad *vinciendа* verba etiam hoc pertinet, quum ita collocantur, ut numerose volvatur et cadat oratio; quod genus orationis aptum vocatur, cui solutum et diffluens opponitur. Atque de hoc posteriori genere, *vincire* verba est apud Ciceronem, l. c. qui est locus de hac re praestantissimus; agit enim de hoc orationis genere a c. 50 usque ad 71. Sed sententiae etiam *vinciuntur*, quam Dionysius vocat κώλων ἁρμογὴν, et δευτέραν τῆς συνθετικῆς ἐπιστήμης θεωρίαν facit, in primisque necessarium esse dicit, τὰ κῶλα ἁρμόσαι πρὸς ἄλληλα, ὡς οἰκεῖα φαίνεσθαι καὶ φίλα, l. c. sect. 7. Id autem fit artificiu periodico, quo plures sententiae una periodo comprehenduntur ita, ut suspensa sit ab initio eius usque ad finem oratio, atque ita e pluribus enuntiationibus propemodum una fiat. Exemplum sit hoc Verr. I, 41, tutores, pecuniam praetori si pupillae nomine dedissent, grandem praesertim, quemadmodum in rationem inducerent, quemadmodum sine periculo suo dare possent, non videbant. In hac autem collocatione sententiarum, qua *vinciuntur*, respiciunt Latini plerumque ad rerum naturam, ut quae natura et cogitatione priora sint, ea etiam loco priora fiant, tanquam ut causa, ratio, conditio priores sint effectu, etc. Ex hac autem ratione *vinciendarum* sententiarum vel maxime exsistit numerus oratorius. Sed haec pro huius loci ratione sufficiant; plura qui volet, adest prolusionem illam supra memoratam.

Vinctus, numerosus. Or. 57, poema est nimis *vinctum*, ut de industria factum appareat; sermo vulgi est nimis dissolutus. — non liber, impeditus. ad Div. VI, 7, tot malis quum *vinctum* tum fractum, studium scribendi.

Vinculum, per metaphoram eleganter dicitur omnis causa, propter

Vinolentia, Tusc. IV, 11; Phil. II, 39.

Vinolentus, Tusc. V, 41; Agr. I, 1; Or. 28, Acad. II, 27; Pis. 9.

Vinum, Tusc. V, 5; Nat. D. III, 27; ibid. III, 31; Phil. XII, 11; Off. III, 23.

Viola, Tusc. V, 23.

Violentia, Phil. XII, 11.

Violentus, Phil. II, 28; ibid. V. 7; Cluent. 50; Tusc. V, 4.

Violo, Phil. II, 2; Rosc. A. 38; Rab. Perd. 3; Nat. D. III, 23; Verr. V, 72; Ar. Resp. 12.

Vipera, Ar. Resp. 27.

Viperinus, Fin. II, 29.

Vir, de marito est, ad Div. VIII, 7; Q. fr. II, 2; Tusc. IV, 19.

Virere, Tusc. V, 12.

Virga, Flacc. 7; Rab. Perd. 4.

Virgetum, hortus, arboretum. Leg. II, 8, sacerdotes vineta, *virgetaque*, et salutem populi auguranto. v. Turneb. ad h. l.

Virginalis, Verr. IV, 2; Quint. 14.

Virgines, simpliciter Vestales virgines dicuntur. Catil. III, 4, post absolutionem *virginum*.

Virginitas, Nat. D. III, 23.

Virgo, ad Div. IX, 22; Brut. 95; Or. 19.

Virgula, Offic, I, 44, si omnia nobis.... quasi *virgula* divina, ut aiunt, suppeditarentur, i. e. citra opem humanam. Ductum proverbium videtur Erasmo a *virga* Palladis, cuius toties mentio apud Homerum. Nota est etiam ex Virgilio *virga* Circes, et eius vis.... de Rep. II, 30, ut cuiusque et boni publici, et mali causam tanquam *virgula* videar attingere,

Viriditas. Tusc. III, 31, malum quamdam habet *viriditatem*, de Am. 3, senectus aufert eam *viriditatem*, in qua etiam tunc erat Scipio. Est e Graeco. Graeci enim χλωρὸν dicunt omne, quod est recens, in primisque vigorem iuvenilem et virilem.

Virilis. Verr. IV, 37, est aliqua mea pars *virilis*. Phil. XIII, 4, plus, quam pro *virili* parte. Virilis *pars* ne errent tirones, ut vulgo fit, est cuiuscumque rei communis pluribus, sive bonae et laetae, sive tristis et molestae, pars ea, quae unicuique debetur aequaliter. — virum decens. Att. XI, 23, et videremur aliquid doloris *virilis* habuisse. Sic Tusc. II, 27, *viriliter* aegrotare, h. e. ne te nimis mollem, aut impatientem doloris molestiaeve praebeas.

Virtus. Tusc. II, 18, *virtus* ex viro appellata est; viri autem propria maxime est fortitudo. Itaque ab hac ceteras sic appellatas putat. Fin. V, 13, ita fiet, ut animi *virtus* corporis *virtuti* anteponatur; animique *virtutes* non voluntarias vincant *virtutes* voluntariae; quae quidem proprie *virtutes* appellantur. — fortitudo militaris. Sext. 65, aditus in illum summum ordinem civium industriae ac *virtuti* pateret. Nempe industria cernitur in causis in foro agendis, virtus in re militari: his duabus artibus enim aditus in curiam muniebatur. Sic Muren. 10, bellica *virtus*, opponitur forensi laudi et industriae. vid. *industria*. — ars, disciplina, facultas alicuius artis. Offic. I, 32, itaque se alii ad philosophiam, alii ad ius civile, alii ad eloquentiam applicant; ipsarumque *virtutum* in alia alius mavult excellere.

Vis, est vel vera, quae fit armis sive lustis, sive fortuitis, unde lex de *vi*, armatis hominibus. Caecin. 9. Haec etiam *vis* solida dicitur. Conf. Caecin. 5, et seqq. Vel ea, quae ibid. 32, quotidiana *vis* dicitur, quum in controversia de possessione alicuius fundi deductio ac *vis* moribus fit,

ibid. 11. Quam Gellius, XX, 10, civilem ac festucariam vocat. Vid. supra in *conserere*, et Caecin. 7. Hinc etiam illud, ibid. 31, unde ille me *vi* deiecit; item c. 22, *vim* restituere, h. e. aliquem in eum locum restituere ex quo eum vi vera deieceris. Adde nunc omnino, quae nuper edita sunt ex oratione pro Tullio. — genus *vis* saepe ponitur pro formis, h. e. pro iis rebus, quibus *vis* fit, aut quae per *vim* fiunt, pro stupro, Milon. 4, *vim* afferre. Conf. Verr. I, 26. pro precibus, Verr. I, 25, retinere summa *vi*. pro minis, Verr. III, 22, hac ille *vi* et hoc metu adductus, nempe virgarum, quas minabatur Verres. pro opibus amicorum, advocatorum, unde inopiae opponitur. Quint. 1, quod si tu iudex nullo praesidio fuisse videbere contra *vim* et gratiam solitudini atque inopiae. pro corruptione iudicum, Verr. II, 31, si aliqua se *vi* eripuerit ex hoc iudicio. Vnde etiam *vis* versata esse dicitur in iudicio, quod pecunia corruptum est. Corrumpuntur autem iudices vel gratia, vel metu, vel largitione. Itaque singulis locis videndum, de quo genere capienda sit *vis*. — Sed *vis* iudicum, vel iudiciorum, est iustitia et severitas in scelestos homines, ut in Caecil. 3; Act. I in Verr. 17; Caecin. 2. — formula, *vim* afferre, est etiam in bono sensu, pro prodesse, valere, Orat. I, 25. — *vis* dicitur etiam de natura rerum et ratione. Inv. I, 49, hoc non magis seditiosi, quam ambitiosi..... quam alicuius improbi hominis *vim* describit. Inv. II, 33, rem ex sua *vi* (natura) considerare. Orat. I, 21, de *vi* et ratione dicendi. — locus. Invent. I, 2, naturae *vim* obtinet. — in dicendo *vis* est sublimitas et magnificentia. Orat. II, 29, meae totius orationis.... *vim* desiderat. ad Div. XV, 21, de Calvo: multae erant et reconditae literae; *vis* non erat. — *vis* etiam eleganter tribuitur iis, qui ulciscuntur iniurias sibi factas, aut qui sibi iniuriam fieri non sinunt. Dom. 55, magna *vis* est quum in deorum numine, tum in ipsa republica, etc. Rosc. Am. 24, magnam *vim* possidet paternus maternusque sanguis: nisi pro sanctitate malis accipere. — significatio verbi. Tuscul. III, 5, verbi *vis*. Et sic saepe. — servit etiam periphrasi, ut *vis* deorum pro diis.

Viscera, caro; nam quidquid sub corio est, ut Servius ait, *viscera* dicunt. Nat. D. II, 63, *viscera* boum. Conf. Tuscul. II, 8 et 14. — pecunia, res familiaris. Dom. 47, extruxit villam *visceribus* aerarii. ad Q. fr. I, 3, quum de *visceribus* tuis et filii tui satis facturus sis. — Orat. II, 79, *viscera* causae. — intimus animi sensus, memoria. Att. VI, 1, ἐγκλείσματα tua mihi in *visceribus* haerent.

Visceratio, est distributio carnis crudae inter plebeios; genus largitionis apud Romanos usitatum. Graeci κρεῶν διανομὴν vertunt. Offic. II, 16, vid. intt. ad Sueton. Caes. 37. in inscriptione apud Murat. t. II, p. DCX, *visceratio* in feriis Latinis fieri solita vocatur diserte carnium distributio.

Viscus, Nat. D. II, 47.

Visendus, visu dignus. Vatin. 13, ornatu *visendo*.

Visere, spectare, Tusc. I, 19; II, 23; ibid. V, 3.

Visio, vox philosophica, item significans, quod *visum*, de quo mox. Tusc. II, 18, *visio* falsa doloris et species. Acad. II, 11, *visio* veri falsique communis a quibusdam putatur.

Visitare, invisere, Fin. V, 31.

Visum, species alicuius rei in animo impressa, impulsio oblata extrinsecus, φαντασία. Nat. D. I, 5, *visum*,

insignem et illustrem: quasi sit *visus*. Tusc. I, 41, *visa* somniorum. Acad. I, 11, et pluribus aliis locis. Nam in Academicis multa est de *visis* disputatio. De *visis* somniorum adeundus Macrobius, in Somn. Scip. I, 3. In Tusc. saepe *visa* dicuntur de rebus opinatis, in primis e sensu.

Visus, videndi actus, Nat. D. I, 5.

Vita, de Plaotis, Tusc. I, 21. — de animalibus, Nat. D. II, 51; Planc. 3; Quint. 30; Fin. II, 28; Verr. I, 15; Verr. II, 78; ibid. III, 1; Rosc. A. 14, 38; Cluent. 36; de Rep. IV; Sext. 15; Rab. Perd. 10; Or. I, 1; Mil. 26; Off. I, 5; Her. IV, 20; Att. XII, 27; Phil. II, 25; Phil. III, 21; Phil. IX, 5; Cluent. 61; Acad. III, Fragm. de Am. 6, *vita* vitalis. Est de Graeco, βίος βιωτὸς, ut monuit Facciolatus ad h. l. — Div. I, 39, hac de re communis *vita* dubitavit. Wopkenius putat hic esse *vitam* pro hominibus, ut est apud Plinium H. N. VIII, 16, *vita* non decrevit: ubi Harduinus recte intelligit, homines non decreverunt; et ap. Phaedr. prol. I. 1, ubi vid. Burmann. quem etiam reprehendit Wopkenius, quod negavit, Ciceronem et aequales hoc sensu verbo eo usos. In q̃uo ei iniuriam facit. Nam, re satis ponderata, mihi etiam sic, ut Burmanno, videtur. In loco proposito non hoc dicit Cicero, dubitaverunt homines, sed, de hac re in vita communi dubitatur; videtur repugnare moribus, vitae communi, ut est Muren. 35, sed hanc orationem usus, *vita*, mores, civitas ipsa respuit. Eodem modo ceteras auctoritates dissolvere possem, si opus videretur. *Vita* occidens, v. c. est finis vitae, ut dies occidens, finis diei, non sol occid. — Flacc. 19, in *vita*, i. e. quoad vivit, vel vixit.

Vitellum, de Div. II, 65.

Vitiare. Att. IV, 9, num censum impediant tribuni diebus *vitiandis*: h. e. servando de caelo, obnuntiando efficere, ut iis nihil publici negotii geri possit.

Vitiositas, Tuscul. IV, 15, quid sit?

Vitiosus, vitio creatus. Phil. V, 3, collega, quem ipse fecit sua nuntiatione *vitiosum*. ibid. II, 33, quamdiu tu voles, *vitiosus* consul Dolabella; rursus, quum voles, salvis auspiciis creatus. — contra auspicia et religionem factus. Div. I, 16, sinistra dum non exquirimus, in dira et *vitiosa* incurrimus. Leg. II, 8, quaeque augur iniusta, nefasta, *vitiosa*, dira defixerit, irrita infestaque sunto.

Vitis, de Sen. 15; Nat. D. II, 47; Tusc. I, 24.

Vitium. Sull. 8, si ceteris patriciis me et vos peregrinos videri oporteret, a Torquato tamen hoc *vitium* sileretur. Graevio placet coniectura Phil. Rubenii, Elect. I, 3, legentis *convicium*: peregrinitatem enim non esse vitium. Sed *vitium* rectum est. *Vitium* dicitur, quidquid in aliquo reprehendi potest aut reprehenditur, sive iure, sive iniuria, macula, deformitas, etc. Terent. cui *vitii* nihil dicere possis. Cic. Offic. III, 13, venditorem eius rei, quam vendat, *vitia* narrare. ibid. 16, ut in praediis vendendis *vitia* dicerentur. Est igitur *vitium* etiam in magistratu et consulari, quia peregrinus ad magistratum accedere non debet (peregrinus enim proprie civi opponitur): certe *vitii* loco erat peregrinitas obiecta. Torquatus autem debebat hoc *vitium*, si est *vitium*, non narrare, sed silere. Porro, quemadmodum *vitium* narrare et dicere rectum est, sic etiam *vitium* silere. *Convicium* autem silere, an dicatur latine, dubito. — In comitiis est malum auspicium, et quid-

Vociferatio, Rosc. A. 5; Her. III, 4, 12.

Vocitare, Rab. Post. 9.

Vocula. Orat. III, 25, *voculae* certae et severae. ibid. *voculae* falsae in cantu: quae certis et severis opponuntur, sunt fractae et molliores. vid. in *flexio*.

Volaticus, inconstans, variabilis. Att. XIII, 25, o academiam *volaticam!*

Volatilis, Nat. D. II, 60.

Volatus, de Div. I, 1, 15; Nat. D. II, 52.

Volitare, significat assidue vagari, sed plerumque cum iactatione aliqua ambitiosa, aut impudente et insolente. Sext. 4, quum illa coniuratio palam armata *volitaret*. Catil. II, 3, quos video *volitare* in foro. ibid. 7, *volitare* in armis. Pis. 12, quum *volitaret* vis latrocinii vestri tota urbe. ibid 4, *volitare* praetextatum passus es. Sext. 43, sed etiam nunc *volitant*, nec illi unquam de se pertimescent. Agr. II, 22, *volitat* ante oculos istorum Iubae regis filius. Sext. 1, alacres laetosque *volitare*. Dom. 19, quum tu florens ac potens per medium forum popularis *volitares*. Agr. II, 36, *volitaretis* per gentes.— Hinc pro iactare. Flacc. 16, nec *volitabo* in hoc insolentius: de oratore v. *iactare*. Sext. 44, *volitat* aedilis. Phil. XI, 2, de Dolabella: et nunc tota Asia vagatur, *volitat* ut rex. — oratores dicuntur *volitare* in foro. Or. I, 38; II, 24, qui a causa ad causam eunt, et omnium patroni esse volunt. — *volitare* etiam dicuntur homines, qui immoderate cupiunt aliquid, et inconstanter huc illuc feruntur, ut propemodum nesciant ipsi, quid agant primum, quid secundum. Pis. 25, homo *volitans* gloriae cupiditate, opponitur viro moderato et constanti. Att. II, 22, de Clodio trib. pl. *volitat*, furit, nihil habet certi; multis denuntiat; quod fors obtulerit, videtur acturus. — Orat. II, 6, quemadmodum volucres videmus, quum aliquid effecerint, levandi laboris sui causa, passim ac libere solutas opere *volitare*: sic nostri animi... defessi gestiunt, ac *volitare* cupiunt, vacui cura ac labore.

Volubilis. Orat. 56, *volubilis* oratio, opponitur stabili. Haec efficitur syllabis longis, illa brevibus: unde incitatior oratio fertur et labitur. Flacc. 20, homo *volubilis*, i. e. oratione facili; de Univ. 6; Nat. D. II, 17.

Volubilitas verborum, Orat. I, 5.— copia et facultas, de Univ. 10; Nat. D. II, 19; Fat. 19; Or. I, 5.

Volubiliter, Or. 62.

Voluer. Sull. 32, *volucris* fortuna. Brut. 95, genus dicendi verbis *volucre* atque incitatum. v. *volubilis* et *volubilitas*. Nat. D. I, 36; Tusc. V, 13; Or. II, 6; Acad. II, 25; Quint. 25; Planc. 23.

Volvere, pronuntiare. Or. III, 47, longissima est complexio verborum, quae *volvi* uno spiritu potest. Brut. 70, celeriter verba *volvens*. ibid. 81, ita facile soluteque verbis *volvebat* sententias. — de numerose currente periodo. Orat. 69, quo melius cadat aut *volvatur* oratio; Fat. 18.

Voluntas, in oratore est de genere orationis, quod sequitur; προαίρεσις. Orat. II, 23, naturis differunt; *voluntate* autem similes sunt. Ibid. 22, ex quorum scriptis, cuiusque aetatis quae dicendi ratio *voluntas*que fuerit, intelligi potest. — Agr. I, 9, in alia *voluntate* esse: aliud probare. ad Div. IX, 6, haec in *voluntate* fuerunt, i. e. in potestate nostra. — preces. ad Div. I, 6, Caesar cedit iustis at officio incensis, nec inanibus aut ambitiosis *voluntatibus*.

Voluptarius, suavis. Att. XII, 25, *voluptariae* possessiones: ut horti. Orat. III, 17, *voluptariae* disputationes, h. e. de voluptate et pro voluptate. Fin. V, 25, *voluptarii* philosophi; de Epicureis.

Voluptates, de spectaculis. Muren. 35, adhibendis *voluptatibus*, etc. Hoc sensu posteriori aevo in primis diei coeptum frequenter, ut dudum observarunt viri docti.

Volutabundus. de Rep. II, 41, e. Nonio, VIII, 63, *volutabundo* in voluptatibus. ἅπαξ ῥηθὲν.

Volutatio. Pis. 34, scelera tua, non vestigii odorantes ingressus tuos, sed totis *volutationibus* corporis et cubilibus persequuti sumus.

Volutatus, versatus diligenter. Orat. III, 10, *volutatus* in veteribus scriptis. Q. fr. II, 13, ad Callisthenem et ad Philistum redeo, in quibus te video *volutatum*.

Vomere. Deiot. 7, te *vomere* post coenam velle. v. Ind. Graec. in ἐμετική.

Vorare. Att. IV, 11, nos hic *voramus* literas eum Dionysio. Cf. *helluari*.

Votivus. Att. IV, 2; XV, 8, 11, *votiva* legatio: quae voti suscepti et persolvendi causa petitur: genus liberae legationis. v. *legatio*. Act. I in Verr. 10, *votivi* ludi: qui fiunt ex voto, ab imperatore aliquo suscepto.

Votum. ad Div. VI, 7, victoriae suae *vota* fecerent. Tusc. V, 1, si virtus.... famula fortunae est, nec tantarum virium, ut se ipsa tueatur; vereor, ne non tam virtutis fiducia nitendum nobis ad spem beate vivendi, quam *vota* facienda.

Vox. Leg. II, 7, leges legum *voce* proponam. Vrsinus interpretatur, verbis solemnibus et propriis legibus, ut *vox* sit pro verbo, additque duo exempla a Cicerone; sed neutrum hoc facit, nec hic locus eiusmodi est, ut vocis vocabulum non proprie explicari possit. Est enim prosopopoeis, ut in illo: patriae *vox*, Catil. I, 11, 12, et alibi. Neque tamen qua sensum falsa est interpretatio.

Vulgaris. Offic. I, 16, *vulgaris* liberalitas; quae ad omnes pertinet, qua omnes homines complectendi sunt. Add. Or. 57; Or. I, 23, 58; Fin. II, 18; Fin. III, 1; Brut. 88; Acad. 1; Quint. 18; Her. I, 7; Inv. I, 18, 48.

Vulgare, Flacc. 27; Ar. Resp. 27.

Vulgariter, ad Div. XIII, 69.

Vulgo, in universum. Verr. III, 74, *vulgo* omne frumentum improbaa. — sine discrimine personarum et locorum. Q. fr. III, 1, literas *vulgo* mittere; opponitur, per certos homines. — ubique. Rosc. Amer. 29, eiusmodi tempus erat, ut *vulgo* impune homines interficerentur. — Muren. 34, ad prandium *vulgo* vocati. Ibid. 35, num senatus crimen putat ad prandium invitare? minime; sed *vulgo* passim. Quid est *vulgo*? Vniversos. — persaepe, Inv. I, 28.

Vulgus, Planc. 4; Or. II, 14; ad Div. XIII, 70; Rosc. A. 2; Att. IX, 2; Brut. 97.

Vulnerare, graviter offendere, laedere. Catil. I, 7, quorum mentes sensusque *vulneras*.

Vulneratio, Caecin. 16; Pis. 20.

Vulnus, sensu proprio, Mil. 24; Nat. D. III, 22; Tusc. II, 17. — de damnis, Att. V, 15, 17. — de aere alieno. Rosc. Amer. 32, qui suis *vulneribus* mederentur. — crimen, quod in aliquem confertur, aut euius se quis suspectum et reum facit. Cluent. 21, *vulnera* nova facere. — vitium. Coel. 7, *vulnus* in moribus, natura, re atque fortuna.... damnum, detrimentum. Rab. Perduell. 13, fragm. nov. ne quod accipiat famae *vulnus*.

Vulpicula, Off. I, 43.

Vulticulus. Att. XIV, 20, non te Bruti nostri *vulticulus* ab ista oratione deterret?

Vultuosus. Orat. 18, in quo quum effeceris, ne quid ineptum, aut *vultuosum* sit, h. e. nimis triste et superciliosum. v. Broukh. ad Tibull. I, 8, 43.

Vulturius, homo rapax. Pis. 16, appellatus est hic *vulturius* illius provinciae, si diis placet, imperator. Sext. 33, exierunt malis hominibus atque exsecrationibus duo *vulturii* paludati.

Vultus, oris conformatio ex animi habitu orta, et in universum, quod nos appellamus *physionomie*. ad Div. XII, 30, *vultus* tuos mihi expressit omnes. Orat. I, 28, quae nobis fingere non possumus, facies, *vultus*, sonus. — Dom. 52, *vultus* cadit; de perterritis subito.—saepissime *vultum* apud Ciceronem poni pro fronte torva et adducta, docet Broukh. ad Tibull. l. c.; sed in exemplis allatis quaedam ad eam significationem non pertinent.

X

X, litera, Or. 45.

Xystus, est ambulatio sub divo ante porticum, in qos etiam sedes, et signa, et flores. Acad. II, 3, quum pauca in *xysto* loquuti essemus, eodem in spatio consedimus. Att. I, 8, mittas quam primum signa, et maxime, quae tibi gymnasi *xysti*que videbuntur. vid. Vitruv. V, 11; Buchner. ad Plin. Ep. IX, 8. Lipsius, ad Senec. de Ira, III, 18, genus porticus putat fuisse; Christius, in Villatico, p. 96, viridarium.

Y

Y, litera, apud veteres latinos non erat usitata, Or. 48.

Z

Zodiacus, Arat. fragm. 6.
Zonarius, Flacc. 7.

INDICIS RERVM ET VERBORVM FINIS.

INDEX GEOGRAPHICVS.

Abdera, urbs Thraciae, crasso caelo, Democriti patria. Roma *Abdera*, ad Att. IV, 16, dicitur, propter stuporem senatorum: v. Ind. Gr. Vnde:

Abderites, de Nat. Deor. I, 23.

Aborigines, de Rep. II, 3, antiquissimi Italiae populi, quorum ager ad Tyrrhenum mare.

Abydus, ad Her. IV, 54, oppidum Troadis, ad Hellespontum, e regione Sesti.

Acarnania, in Pis. 40, pars Graeciae versus occidentem, ad mare Ionium, inter Ambracium sinum et Acheloum fluvium.

Achaei, in Caec. 20; Prov. Cons. 3, et *Achivi*, de Div. I, 16; populi Graeciae, proprie qui Achaiam incolunt in Peloponneso.

Achaia, provincia romana, Peloponnesum et Graeciam proprie sic dictam cum circumiectis insulis continens. Proprie pars Peloponnesi, isthmo vicina.—*Achaiam* provinciam Cicero consul petere noluit propter inimicos qui ibi erant, Att. III, 7, 8. — Pompeianorum in *Achaia* conditio, Att. XI, 7. — *Achaiae* praeest Sulpicius, ad Div. XIII, 17.

Achaicus, Act. I in Verr. 2.

Acherini, in Verr. III, 43, Siciliae populus, exiguae civitatis, sed ignotae veteribus auctoribus. Itaque Cluverius, Sic. Ant. II, 2, vocem vitiatam putat, et, probante Harduino, legendum coniicit *Scherini*, a *Schera*, urbe Siciliae mediterraneae versus septentrionem, inter Hypsam et Crimissum fluvium. Ap. Silium, VIII, 269, memoratur *pubes liquentis Acheti*, pro quo Dan. Heinsius scribebat, *pubes ingentis Acheti*; qui ipse fluvius, aut locus ignotus est: unde illud nomen varie tentatur. *Pubes Acheti* possunt dici *Achetini*. Et fortasse sic scripsit Cicero. Sed nil definio. Ceterum semel hic dixisse sufficiat, non valere hanc rationem, qua in huiusmodi nominibus geographi et critici saepe utuntur: *Hoc nomen in nullo alio auctore occurrit; ergo vitiatum est, et in notum nomen mutandum.* Quis enim contendat, omnia loca exigua et obscura Siciliae, aut cuiuscumque regionis, memorata esse Geographis antiquis, aut aliis auctoribus? Si nil variant mss. meliores, aut ipsa ratio manifeste vitium lectionis convincit, nil tentandum. Sic iudicat etiam Drakenb. ad Liv. VIII, 12.

Acmonenses. Flacc. 15, incolae *Acmoniae*, Phrygiae magnae. In Hieroclis Synecdemo Ἀκμῶνα dicitur, ad q. l. v. Wesselingius. Alia est *Acmonia*, Daciae Traiani. Vitiose edd. vett. quaedam, *Aemonenses*.

Acradina, vel *Achradina*, Verr. IV, 53, pars Siracusarum.

Acragianae. vid. *Agragianae*.

G. A. t. I, p. 1061, allatis addendus hic Plinii, H. N. XVII, 4, *Vites aduri.... Aenos sensit admoto Hebro.* Pro *Aeno* ap. Ciceronem olim lectum *Aemo*, et inde *Haemo*, non est mirum, quum facilis confusio sit. In Actis Concil. Constantinop. II, Coll. 8, p. 240, subscribit Paullus episcopus *Aemorum*, pro *Aeniorum*. v. Wesseling. ad Hierocl. p. 634, ubi plures de auctore urbis scriptores laudantur.

Aeolis, regio Asiae minoris maritima, quae ab Hermo flumine usque ad Hellespontum pertinet. Ibi *Aeoles*, Flacc. 27.

Aequi populi Latii Sabinis et Marsis confines, Off. I, 11; de Rep. II, 20.

Aequimelium, de Div. II, 17, locus Romae, sic dictus, quod Melii domus ibi aequata solo est, Liv. IV, 16.

Aesernia, aliis *Esernia*, ad Att. VIII, 11, oppidum Samnitium ad laevam Vulturni. Vnde *Aeserninus*, Opt. Gen. Or. 6, gladiatoris nomen ab Aesernia oppido.

Aetnenses, Verr. III, 18, ad montem Aetnam, populi urbis *Aetnae*, Gr. Αἰτναῖοι, qui occurrunt in nummis. v. Gotham, Nummar. V, 4.

Aetolia, in Pis. 37; Tuscul. I, 2; Brut. 20, pars Graeciae inter Acarnaniam et Locrin et sinum Corinthium; unde *Aetoli*, Arch. 11; de Rep. III, 6.

Africa, tertia pars mundi, de Rep. II, 4.

Agerensis ager, Agrar. II, 19, in Asiae regione fuit, quae a P. Servilio Isaurico imperio rom. adiuncta est; si quidem sana lectio est. Sed Turnebus, Graevius, aliique legi volunt, *Sagalassensis* vel *Agalassensis*, a Sagalasso, urbe Pisidiae, in ea regione, quam sub Rom. potestatem Servilius redegit.

Agragianae, s. *Acragianae portae*, Tusc. V, 23, portae Syracusarum, quae imminebant viae, quae Agrigentum ferebat. Dorvillius ad Charit. p. 193, putat, verum esse *Achradinae*, vel *Agragantinae*.

Agrigentum, Verr. II, 26, oppidum Siciliae in maritima ora versus meridiem. *Agrigenti* fuisse, de Rep. III, 25. Dicitur *Acragas* et *Agragas*, de Graeco. Eius urbis accuratissima descriptio est ap. Polybium, l. IX, p. 779. ed. Gr. Vnde:

Agrigentini: eorum leges, Verr. II, 50. — Iis Phalaridis tyranni taurus redditur a Scipione Africano, Carthagine capta; Verr. IV, 33.

Agrinae, Pis. 37, sunt populi minime noti; quare pro gen. *Agrinarum* Turnebo *Agrianum* placet, cuius populi mentio ap. Liv. XXVIII, 5, ubi v. Sigon. et Gron. item ad XXXIII, 18. Sed non animadvertit Turnebus *Agrianes* in Thracia procul ab Epiro et Aetolia, sedem habuisse. *Agraeos*, Aetoliae populos, Acheloi ripas incolentes Dolopibusque conterminos, a Cicerone hic indicari mihi compertum est, quorum etiam Liv. XXXII, 34, meminit: legendum ergo *Agraeorum*, si quid mutandum.

Agyrium, Verr. III, 27, oppidum Siciliae prope fl. Symaethum. Vnde est *Agyrinensis*. Verr. II, 9; III, 18, etc.

Alabandeis, ad Div. XIII, 56, qui est pluralis Graecus ex *Alabandeus* (Ἀλαβανδεύς), quod est in Brut. 95; ex quo male quidam fecere *Alabandaeus*. Item, *Alabandenses*, Or. II, 23.

Alabandum, s. *Alabandus*, Nat. D. III, 15, saepius *Alabanda*, urbs Cariae prope flumen Maeandrum.

Alba, Att. VIII, 12, est Alba Fucentis, ad lacum Fucinum, colonia rom. in Marsis. Nam ea est non pro-

Div. XV, 4. Bibulus ibi aliquot cohorticulas amittit, ad Div. VIII, 6.

Ambracia, ad Brut. 5, urbs Thesprotiae sive, ut nonnulli volunt, Molossidis, in Epiro, ad sinum Ambracium.

Ambraciota, Tusc. I, 34.

Ameria, Rosc. Am. 7, municipium in Vmbria. Vnde *Amerini*, ibid. 6.

Amestratinus, in Verr. III, 39; V, 51, ab Amastra, s. Amastratu, oppido Siciliae, mare versus, ad Halesum fluvium.

Amisus, Manil. 8, oppidum nobile Ponti.

Amphictyones, de Inv. II, 23, commune Graeciae concilium, cuius saepe mentio fit apud Demosthenem. v. van Dalen Dissert. de Concilio Amphictyonum.

Amphilochia, Pison. 40, ager circa Argos, Amphilochorum urbem in Acarnania.

Ampsanctus, de Div. I, 36, lacus pestilentis vaporis in Hirpinis; de quo vid. Virgil. Aen. VII, 565 sqq. et ibi interpretes.

Anagnia, Att. XVI, 8, dives urbs in Hernicis. Virgil. Aen. VII, 684. Vnde:

Anagnini, Phil. II, 41; Att. XVI, 11, et

Anagninum, Att. XII, 1, praedium in agro Anagniae.

Ancon, Att. VI, 11, eadem quae vulgo *Ancona*, urbs maritima in agro Piceno. *Ancon* autem est usitatius veteribus. v. Oudendorp. ad Caes. B. C. I, 12. Hinc:

Anconitanus, pro Cluent. 14.

Andria Terentii, Inv. I, 23, ab Andro, Cycladum insula.

Aniensis, ad Div. VIII, 8, tribus rusticanae nomen.

Anio, Brut. 14; Mur. 38, fluvius Latium Sabinorumque regionem dirimens et in Tiberim influens.

Antandrius. v. *Atandrius*.

Antilibanus, mons supra mare Sidonium, qui cum Libano, cui exadversum situs est, ubique fere aequalibus disiunctus spatiis, Coelesyriam complectitur. Att. II, 16. v. Strabo, l. VI, p. 1096.

Antiochia, Att. V, 18, caput Syriae. Hinc *Antiochinus*, Phil. XI, 7.

Antium, urbs veteris Latii ad mare, celebris olim re navali, templo Fortunae et Sortibus, de quibus in utroque de Divinat. libro. Hinc dicuntur:

Antiates, Att. II, 6.

Aonius, Att. V, 21, ab Aonia, quae in Boeotia regio sita est; unde tota Boeotia nonnunquam *Aonia* vocatur.

Apamea, Att. V, 16, *Cibotos* cognominata, urbs Phrygiae maioris ad Marsyae et Maeandri confluentes. De hac semper intelligendus est Cicero, quum de ea in Epistolis loquitur, quae ipsi Ciliciae proconsuli attributa fuit.

Apenninus, mons Italiae satis notus, Or. III, 19; Philipp. XII, 11; Fragm. or. de aere alieno Milonis.

Apollonia, ad Brut. 2, urbs Macedoniae maritima, ad Aoum flumen, literarum studiis nobilis. *Apollonia* a Pisone exinanita, Pis. 40. Ibi signatur argentum, ad Div. XIII, 29.

Apollonia, civitas Siciliae, Verr. III, 43. Vnde:

Apolloniensis, Verr. III, 43.

Apollonis, pro Flacc. 21, oppidum Lydiae, quae et Apollonidea, et Apollonidia dicitur. Vnde:

Apollonidiensis, s. *Apollonidensis*; ad Q. fr. I, 2, 3; Att. V, 13.

Appia, ad Att. II, 12, via celeberrima, et regina viarum, uti Statius appellat, Sylv. II, 2, 12, Roma Capuam, et Capua Brundisium ferens,

mita enim nulla fuit in Italia, quod constet. v. intt. ad Anton. Itiner.

Asculum, Brut. 46, oppidum in agro Piceno, quod et *Asclum* dicitur, et ap. Hieroclem Ἄσκλος. Vnde, Sull. 8, *Asculani*. Ab *Asculanorum* manu, interfectus pater Fonteii, Font. 14.

Asia, pars altera mundi, de Rep. II, 4; III, 21; VI, 6.

Aspendum, Verr. I, 20, urbs Pamphyliae.

Assorinus ager, Verr. III, 18, circa *Assorum*, Siciliae oppidum inter Agyrium et Ennam; Verr. IV, 44.

Assyria, pars Asiae maioris, ultra Tigrin, unde *Assyrii* dicuntur, Fin. II, 32. *Assyrios* collustrare, de Rep. III, 3.

Astura, ad Div. VI, 19; Att. XII, 40, flumen Latii, in quo insula eiusdem nominis, ubi Ciceronis villa.

Astypalensis, de N. D. III, 18, ab *Astypalea* insula maris Cretici; unde rectius dicitur *Astypalaeensis* quam *Astypalensis*, et sic est in Davisiana.

Atandrius, s. *Antandrius*, ad Q. fr. I, 2, ab oppido Mysiae *Atandro*, s. *Antandro*, ut Strabo appellat, et vulgo laudant; idque rectius videtur Wesselingio ad Hieroclem, p. 661, qui Ἄτανδρος habet.

Atella, Agrar. II, 31, oppidum Campaniae inter Capuam et Neapolim. Dicitur *Atellanum* municipium, ad Q. fr. II, 14, et *Atellianus versus*, de Div. II, 10, e fabula Atellana.

Athamanum gens, Pison. 40, populus Athamaniae, regionis Graecae, de cuius situ disputant: aliis ad Illyricum, aliis ad Thessaliam, aliis ad Aetoliam, ad Epirum denique aliis referentibus.

Athos, mons Macedoniae, a Xerxe perfossus, Fin. II, 34. *Athonem* pro monumento efficere, de Rep. III, 24.

Atinas, Att. XV, 3, ager circa *Atinam*, urbem Latii.

Atlas, Tusc. V, 3, mons Mauretaniae Tingitanae in Africa. Vnde:

Atlanticum mare, de Rep. VI, 13.

Attalenses, Agrar. I, 2; II, 19, populi *Attaleae*, urbis Asiae minoris in Pamphylia, ad litus maris.

Aulis, Tusc. I, 48, portus Boeotiae ad Euripum, unde classis Graecorum Troiam profectura solvit.

Aurelia via, Phil. XII, 9, per maritima Etruriae ducens Pisas versus, vel ad illas, ut ex Peutingeriana tabula et Itinerar. Antonini intelligitur, in quibus etiam tractus eius commemoratur. *Aurelia* via ex urbe profectus est Catilina, Cat. II, 4.

Aurelii gradus, Flacc. 28. v. *Aurelium tribunal*.

Aurelium tribunal, Pison. 5, nomen habet, incertum a quo Aurelio; exstructum saxo, quum vulgo lignea et mobilia tribunalia magistratuum essent, circumdatumque gradibus, qui inde *Aurelii gradus* dicuntur. Ceterum e locis Ciceronis, in quibus tribunalis Aurelii et graduum Aureliorum mentio fit, intelligi potest, ibi versari solitam fuisse multitudinem hominum plebeiorum et perditorum, inter hos etiam Iudaeos. Ibi Clodius habuit delectum servorum, Sext. 15.

Aventinus, de Rep. II, 18, mons ab Anco rege urbi adiunctus. Att. XII, 32, ibi Cicerones domum aut tabernas videntur habuisse.

Avernus, Tusc. I, 16, lacus in Campania pestilens.

Axia, Caecin. 7, castellum in agro Tarquiniensi.

Axinus pontus, de Rep. III, 6. v. *Euxinus*.

B

bebat *Bullidenses*, ut habet idem Caesar l. c. cap. 12; item Plioins maior, IV, 10. Phil. XI, 11, dicitur *Byllis*; ad Div. XIII, 42, *Bulliones*.

Buthrotum, oppidum Epiri, in quo Atticus domum habuit. De eius urbis causa saepe est in epp. ad Att. quae cognoscitur optime ex epistola ad Plancum, Att. XVI, 16.

Buthrotum, Att. IV, 8, adiective.

Byllis, Philipp. XI, 11, oppidum Illyrici Macedonici in ora sinus, cui nomeo suum indidit urbs Aulon Boream versus sita, *Bullis* etiam dicitur; unde in libris *Bullienses*, s. *Bullidenses* et *Byllidenses*. vid. Var. Lect. ad Caes de B. C. III, 12, 40, et viros doctos ad Liv. XXXVI, 7; inpr. Drakenb. ad XLIV, 30.

C

Caesena, ad Div. XVI, 27, oppidum io Gallia Cispadana Senonum.

Caicus, Flacc. 29, amnis Mysiae.

Caieta, Att. I, 3, portus celeber Latii, ad mare inferum, prope Formias, ubi erat Ciceronis Formianum. Casaubono, h. l. et ep. 4, videbatur *Caleta* pro Ciceronis Formiano dici. Nihil opus, si locum inspexeris. Exposita dicit signa in portu Caietano, seque missurum, qui pro vectura solveret at auferret signa.

Calacta, Verr. III, 43, oppidum Siciliae antiquum in ora boreali post Halesam. Gr. Καλὴ ἀκτή, unde Ptolemaeos, III, 4, Καλάκτα. Incolae *Calactini*, Verr. ibid.

Calatia, Att. XVI, 6, orbis agri Campani Capuam loter et Beneventum.

Calenum muoicipium, Agrar. II, 31. v. *Cales*.

Calenus, Att. VIII, 3, intellige *ager*, circa Cales.

Cales, Att. VII, 14, oppidum mediterraneum Campaoiae.

Calpe, ad Div. X, 32, mons praealtus Hispano litori ad fretum Gaditaoum adiacens; de quo Plin. H. N. III, 1. Ad id fuit urbs einsdem nominis, ut contra Bochart. Geogr. S. L. 1, c. 34, ostendit Wesseling. ad Itin. Ant. p. 406; quae post dicta est *Carteia*, ut docet Vales. ad Exc. Peiresc. p. 72.

Camerinum, Att. VII, 12, oppidum in montibus, qui Picenum ab Vmbria dirimunt. De variationibus, quae in hoc nomine occurruot ap. veteres, v. Goësii Ind. Geogr. in Scr. R. A.

Camers ager, Sull. 19, circa oppidum Camerinum.

Camertinus, Balb. 20, ubi est *foedus Camertinum*, de quo v. Liv. IX, 36.

Candavia, Att. III, 7, regio montibus aspera, quae ab extrema Epiro ad Macedoniam usque pertioebat.

Cannae, Tusc. I, 37, vicus Apuliae, clade Romaoorum bello Puoicu II oobilitatus.

Cannensis. Verr. V, 11, *Cannensis* pugna nequitiae.

Canusium, Att. VIII, 11, urbs Apoliae: unde *Canusinus*, Att. I, 13.

Capena porta romana, a qua via Appia ducebatur, Att. IV, 1. Origo nominis dubia est.

Capenas, ad Div. IX, 17; Agr. II, 26, a *Capena* oppido Etruriae inter Veios et Tiberim in rips sito, quod apud Frontinum et *Capenas* dicitor p. 121.

Capitina, Verr. III, 43, intell. *urbs*. *Capitium* est urbs mediterranea Siciliae.

Capitolium, de Rep. II, 20.

Cappadocia, Att. V, 18, et propria quidem, regio Asiae minoris Pontum ioter et Taurum montem, propinqua Ciliciae.

Carachium, ad Brut. 3, locus ignotus veteribus geographis et reliquis auctoribus. Vrsinus et Ortelius coniiciebant legendum *Dyrrhachium*; et ita postulat ep. sequens.

Caria, Or. 2, regio Asiae minoris, a qua *caricae* dicuntur, sc. ficus, quod optimum genus est. *Cariae* terrae rex, frag. Incert.

Carinae, Q. fr. II, 3, locus urbis Romae, ubi Cicero aedes habebat, ab avis hereditate acceptas.

Carteia, Att. XV, 20, urbs Hispaniae Baeticae ad promontorium Calpen, de qua vid. Cellar. G. A. t. 1, p. 69 sqq. De eius situ disputant Hispani. Wesselingio, ad Ant. Itin. p. 407, videtur esse quae hodie *Rocadillo*.

Carthago, de Rep. I, 1; II, 11, 21; II, 23, nobilis Africae civitas, in ora quae Siciliam prospectat, novem et triginta annis ante primam olympiadem condita, Roma quinque et sexaginta annis antiquior a Scipione Africano eversa, Liv. LI, 54; a Caesare instaurata, Liv. CXVI, 23, 24.

Casilinum, Att. XVI, 8, urbs agri Campani, colonia romana ad Vulturnum. Vnde *Casilinenses*, de Inv. II, 51.

Casinas, Agrar. II, 26; III, 3, ager circa *Casinum* oppidum Latii in Volscis.

Cassia via, Philipp. XII, 9, per mediam Etruriam ducebat; media inter Flaminiam et Aureliam. Nomen habat a *Cassio*, incertum quo.

Cassinas fundus, Philipp. II, 40, M. Varronis (de quo vid. de R.R. III, 5), prope *Casinum*, unde *Casinas* et *Cassinas* fit. Quanquam et *Cassium* pro *Casinum* invenitur ap. Frontin. I. c. p. 134; pro quo tamen forte legendum *Cassinum*.

Cassiope, ad Div. XVI, 9, portus Corcyraeorum. Vid. Plin. IV, 12; Sueton. Ner. c. 22.

Castulonensis saltus, ad Div. X, 38, in Hispania Tarraconensi, prope urbem *Castulonem* ad ripas Baetis sitam.

Catina, Verr. II, 75, urbs Siciliae, in ora maritima ortum solis versus; unde *Catinenses*; Verr. II, 40. De ea v. Dorvilii Sicula, c. 13.

Caucasus, Tusc. II, 10, mons Asiae, Iberiam et Albaniam a septentrione claudens. *Caucasum* transcendere, de Rep. VI, 13.

Caudium, Offic. III, 30, oppidum Samnii, a quo *furcae Caudinae*, *pax Caudina* dicuntur; item *Caudinum praelium*, de Senect. 12.

Caunii, ad Q. fr. I, 1, cives *Cauni*, de Div. II, 40, urbis Cariae maritimae, ubi et est *Cauneus*. *Ficus Cauneae* in magno pretio in Italia erant. vid. l. c. Sunt enim caricae optimae. Frustra Gron. ad h. l. malebat *Cauniae*, item Duk. et Drakenborch ad Liv. XXXIII, 20; nam utrumque rectum est, ut *Alexandria* et *Alexandrea*; et e *Cauneus* (*Cauneas*) melius intelligitur omen (*cave ne eas*), quam e *Caunius*. De urbe *Cauno* dignus est qui conferatur Wesseling. ad Hieroclis Synecdemum, p. 685.

Celtiberi, Tusc. II, 27, populi Hispaniae Tarraconensis, a

Celtiberia, Phil. XI, 5, regio Hispaniae Tarraconensis.

Centuripae, Verr. IV, 29, oppidum Siciliae, XII, m. p. ab Aetna, ut est in Itiner. Anton. p. 93. Sed ibi est *Centuripa*, quod Wesselingio neutrum pl. videtur. Recte (v. Dorvilii Sicula, p. 167, qui in iugis Aetnaeis ponit: hodie *Certorbi*). Nam sic Strabo, lib. VI, pag. 417, ed. Almel. Κεντόριπα κεῖνται, et sic saepius. Hinc;

Centuripinus, Verr. II, 58.

Ceos, Att. V, 12, insula celebris e Cycladibus; dicitur et *Cea:* patria Simonidis.

Cephalaedum, Verr. II, 52, oppidum Siciliae in litore septentrionali. De nominis varia scriptura et terminatione vid. interp. ad Strab. lib. VI, l. c. et Wesseling. ad Ant. It. p. 92. Hinc *Cephalaeditani*, Verr. II, 52.

Ceramicus, Att. I, 10, locus celeber Athenis duplex, alter in urbe, alter extra urbem, cuius saepissime apud Graecos mentio. De utroque docte scripsit Meursius in libello de *Ceramico gemino*, qui exstat Thesaur. Gronoviani t. IV.

Chalcedonius, a *Chalcedone*, urbe Bithyniae, Orat. III, 32.

Chalcidicus Euripus, Nat. D. III, 10, fretum inter Euboeam et Graeciam continentem, quod nomen habet a *Chalcide*, Euboeae urbe, septies die ac nocte reciprocans de vulgari fama. Plin. II, 97; Mela II, 7, ad q. l. vid. Vossium, p. 510, 511; inpr. Liv. XXVIII, 6, qui illius freti naturam breviter, sed accurate describit.

Chaonia, Att. VI, 3, regio Epiri.

Cherronesus, ad Brut. 2, est Thraciae Chersonesus; unde populi *Cherronenses* in Pison. 35.

Chersonesus, Att. VI, 1, Taurica.

Chius, insula Asiatica, ad oram occidentalem, in qua urbs cognominis: inde Verres pulcherrima signa per vim abstulit, Verr. I, 19. Vnde *Chii*, pro Arch. 8.

Chrysas, Verr. IV, 44, fluvius Siciliae per Assorinorum et Agyrinorum agrum fluens.

Cibyra. Verr. IV, 13, gemina in Asia minore *Cibyra* fuit, quarum altera in Pamphilia fuit haud procul a maris litore, altera autem maior dicta, cuius hic meminit Cicero, in ea Phrygiae australis parte stetit, quae Lyciae contermina fuit. Hinc:

Cibyratae, Verr. IV, 13, 23; Att. V, 21, qui venatus studiosi et periti erant, pantherasque capiebant; unde *Cibyratae pantherae*. Item:

Cibyraticus, Att. V, 21, et aliis locis.

Cimbri, Manil. 20, populi Germaniae in Chersoneso ab Albis ostio in septentrionem longe procurrente, quae Cimbria ab iis dicitur, hodie *Jutland*. De iis, eorum migratione et bello cum Rom. accurate egit Cellarius, Diss. de Cimbris et Teuton. inter Diss. Acad. p. 488.

Cimmerii, Acad. II, 19, sunt populi fabulosi Italiae ab oppido *Cimmerio*, quod ab Baianum et Avernum sinum fuisse dicitur. Fabula est ap. Homer. Odiss. λ. Ab iis *Cimmeriae tenebrae* dicuntur.

Cingulum, Att. VII, 11, oppidum in Piceno, belli civilis Caesariani tempore aedificatum a T. Labieno. Sed fuit praeterea aliud *Cingulum*, quod *Florentinum* dicitur, ut ab hoc *Piceno* distinguatur.

Circeii, Att. XII, 19, urbs cum promontorio veteris Latii, subiecta Pomtinae paludi.

Citarini, Verr. III, 43; Cluverius legendum censet *Cetarini*, a *Cetaria*, urbe Siciliae inter Segestanorum emporium et promontorium. Et sic est ap. Plin. III, 8, Graev. ad l. c.

Cittieus a *Cittio*, Cypri urbe, Fin. IV, 20; Tusc. V, 12.

Civaro, ad Div. X, 23, locus in finibus Allobrogum, si lectio recta est. Nam mss. quidam habent *Cuiaro*; unde Scaliger, Sirmondus, et alii legi volunt *Cularo*, quae est *Gratianopolis*, hodie *Grenoble*; quos bene sequitur Graevius. Vulgatam defendit Dionys. Salvagnius Boëssius; sed

Cosanum, Att. IX, 6, ager urbis *Cosae* in Etruria.

Cous, Verr. IV, 60, ab insula *Co*, inter Asiaticas sita ad oram occidentalem, in qua urbs eodem nomine.

Crabra aqua, Agrar. III, 3, aquaeductus ex agro Tusculano ad urbem deductus; unde et *Tusculana* dicitur, Balb. 20: sed post Tusculanis aqua Crabra relicta sub Augusto. Vid. de ea Frontin. de Aquaeduct. n. 9. Multum de ea disputatum est in quaestione de situ Tusculanae villae Ciceronis.

Cranon, Or. II, 86, urbs Thessaliae: melior scriptura, quam *Crannon*, ut docet Drakenb. ad Liv. XXXVI, 10; qui et h. l. sic scribi tradit in cod. Traiectino.

Crater, Att II, 8, fuit sinus inter Misenum et Minervae promontorium amoenissimus, de quo v. Strabo lib. V; in eo et Baiae.

Creta, Flacc. 13, insula graeca inter Aegeum et Cyrenaicum mare; de Rep. II, 1; ibid. 33.

Cretes, Mur. 35; Tusc. II, 14, incolae Cretae. de Rep. III, 6, latrocinari honestum putant.

Crodunum, Funt. 8, pro quo alii *Crodimum* legunt: locus fuit obscurus in provincia Gallia, forte non procul Tolosa.

Crommiu Aera, ad Div. XII, 13, promontorium Cypri, Κρομμύου ἄκρα Gr. contra Anemurium, promontorium Ciliciae. v. Victor ad h l.

Croton, Att. IX, 19, urbs in Bruttiis, in ora maritima inter Tarentinum et Scyllacium sinum sita; unde *Crotoniatae*, de Invent. II, 1.

Crustumina tribus, Planc. 16.

Cularo, v. *Civaro*.

Cumae, urbs Campaniae; unde *Cumani*, incolae urbis, et *Cumanus* ager, Agr. II, 26.

Cumanum, Att. IV, 10, praedium Pompeii prope Cumas.

Cumanum, Acad. I, 1, praedium Varronis.

Cures, ad Div. XV, 20, urbs Sabinorum princeps, unde *Cures Sabinae*, dicuntur. *Curibus* Romam accivit, de Rep. II, 13.

Cybiratae. v. *Cibyratae*.

Cybistra, ad Div. XV, 2, 4, oppidum Cappadociae, Anti-Taurum inter et Argeum montem.

Cydnus, flumen in Cilicia, cuius aquae frigidissimae, Phil. II, 11.

Cymaeus fundus, Flacc. 20, ad *Cymen* sive *Cumam* Aeoliae oppidum.

Cyprus, Att. VI, 2, insula Asiatica e regione Ciliciae asperae, unde Ciceronis provinciae Ciliciae attributa erat.

Cyrenae, Planc. 5, urbs Cyrenaicae regionis in Africa; unde *Cyrenaeus*, Tusc. I, 42, et *Cyrenaicus*, Acad. II, 42.

Cyrrhestica, Att. V, 18, pars Syriae, confinis Ciliciae, nomen habet a *Cyrrho* urbe, Plin. N. H. V, 23, quae non confundenda est cum *Cyrrho* Macedoniae, a qua *Cyrrhestica Minerva* dicitur, quod in ea urbe templum Minervae Alexandri M. iussu exstructum est. vid. Diodor. Sic. l. XVIII, p. 584: nam ibi pro ἐν Κύρῳ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς, sc. templum exstrui iussit, legendum, auctore Wesselingio ad Itinerar. Hieros. p. 606, ἐν Κύρρῳ. Inde autem, ut hoc addamus, cultus migravit in Syriam, ubi templum *Cyrrhesticae Minervae* memorat Strabo, l XVI, p. 1090. Ipsa urbs *Cyrrhus* Syriae ab altera Macedoniae nomen traxisse videtur, ut plures aliae urbes Syriae cognomines urbibus Macedoniae et Thessaliae invenias, quod iis Thessali et Macedones sua-

D

ctus erat. Eo Cicero exsul venit, Sest. 67. Ibi Piso obseditur a militibus, Pis. 38. Hinc *Dyrrhachini*, Sext. 43; Pis. 40 etc.

E

Ecbatana, Manil. 4; Mediae caput, quod Tigranes, rex Armeniae, tenebat. Armenii enim Medis aliquot provincias eripuerant, et cum his etiam Ecbatana, totius Mediae caput. v. Graev. ad h. l. Multa de hac urbe lectu digna habet Bochart. Geogr. S. p. 1, l. III, 14; ubi inter alia docet, nomen habere a diversicoloribus pinnis septem murorum, quibus cincta fuit.

Edissa, Verr. V, 34, urbs Siciliae cum portu, cuius nemo praeter Ciceronem mentionem fecit. Sed Cluverius ex coniectura legit, Graevius autem e mss. Franc. et reg. restituit *Odysseae*, quae urbs fuit ad promontorium Odysseum post Pachynum in australi latere. Sed Bochartus, Geogr. S. p. II, l. 1, c. 29, ostendit, *Edissam* esse Phoenicum coloniam; idque nomen a Graecis mutatum in *Odysseam*, non intelligentibus vim nominis, quod locum myrtis frequentem significat, et putantibus, ab Vlysse dictam, qui prope eam Hecubae coenotaphium erexit.

Edui. v. *Aedui.*

Eggyna, sc. civitas, Verr. III, 43, male pro *Engyna*, quod vide. Cf. Cluver. Sic. Antiq. II, 11.

Eleusis, s. *Eleusin*, Nat. Deor. I, 42; Att. VI, 1, oppidum Atticae Megaram versus, ad dextram ripam Cephisi, celeberrimum *initiis*, s. *mysteriis*. Nat. D. I, 42, libri quidam scripti et edd. habent *Eleusinam*, ut aliis veterum scriptorum locis: sed eam terminationem Ciceronis aevo iam usitatam fuisse merito dubitat Drakenb. ad Livium XXXI, 25.

Eleutherocilices, Att. V, 20; ad Div. XV, 4, populi Ciliciae liberi, Graecis etiam ἐλευθερῖται dicti; de quibus vid. Spanh. in Orbe Rom. exerc. II, c. 11, p. m. 231 sq. de Vsu. et Pr. Num. p. 785; ubi de toto hoc genere populorum imp. rom. liberorum agit.

Elis, ad Div. XIII, 26, urbs Peloponnesi, a qua et ipsa regio *Elis* dicitur; unde *Elii*, de Div. II, 12.

Eleus, de Rep. IV, 4, misso apud *Eleos.*

Elorini, Verr. III, 43, ab oppido *Eloro* Siciliae, iuxta fluvium cognominem.

Emathius, de Leg. II, 3, ab Emathia, nobilissima ac veterrima Macedoniae provincia, unde eo nomine nonnunquam tota Macedonia designatur.

Engyni, Verr. III, 43; IV, 44; V, 72, incolae oppidi *Engyi* in Sicilia mediterranea. Dicitur et scribitur etiam *Enguium* et *Enguini*.

Enna, in Verrinis saepe, oppidum Siciliae celeberrimum, prope quod nemus est, ex quo rapta Proserpina dicitur. vid. III, 48; Ovid. Metam. V, 385; unde Ceres ibi praecipua religione colitur (v. Verr. III, 49), quae propterea *Ennensis Ceres* dicitur. Eius mentio ap. Callimachum in Cererem; ad q. l. Spanhem. quum de scribendi ratione, num adspiratione scribendum sit, necne, tum de ipsa urbe multis disserit. Conf. Heins. et Burm. ad Ovid. l. c. Ab Enna dicuntur *Ennenses* in Verrinis, et *Ennensis ager.*

Entellini, Verr. III, 43, incolae oppidi *Entellae* in Sicilia ad Crimissum.

Ephesus, Div. I, 23, nobilissima Ioniae et totius Asiae urbs, Dianae

34, ubi memoretur *cursus ab Eurota*. Ad fluvii ripam sedebant spectatores: hinc proverbii vim habere dicunt, *ad Eurotam sedere*, ut sit, aliorum miserias et labores otiosum spectare. Sed, Att. XV, 9, *Eurotam* Brutus eppellabat rivum, qui villam Lanuvinam rigabat. Itaque *ad Eurotam sedere* est in villa otiosum versari.

Euxinus pontus, Orat. I, 38, mare inter Europam et Asiam, supra Propontidem. de Rep. III, 6, est *Axinus*, veteri et proprio nomine.

F

Fabrateria, ad Div. IX, 24, oppidum Volscorum ad amnem Lirim; hodie *Falvatera*.

Falernum, Phil. XIII, 5, praedium in agro Falerno.

Falernus. Cluent. 62, ager ad radices montis Massici in Campania, vino nobilis. v. *Gaurus mons*.

Faliscus, Agr. II, 25, sc. ager, circa *Falerios* Etruriae oppidum, cuius incolae *Falisci*. De eo v. Heins. ad Ovid. Am. III, 13 init.

Ferentani, Cluent. 69, incolae oppidi *Ferentii* in Apulia, vicini Venusiae. Sic vulgo. Sed Graevius bene censet legendum *Frentani*, qui sunt vicini Marrucinis, quibuscum l. c. iunguntur. Nam, non modo nullum est *Ferentium* aut *Ferentum* in Apulia, quod vulgo putant, sed ne *Ferentani* quidem, ut mee fert opinio, ulli sunt. Apud Horat. Carm. III, 4, pro *Fereuti* legendum e mss. et edd. quibusdam cum Cuningamio *Forenti*, et *Ferentani* Apuliae, apud Livium, depravati sunt, ut vidit I. Fr. Gronovius, legendumque *Forentani* e mss. IX, 15, et alio loco *Forentum* pro *Ferentum*, ib. c. 20, ut etiam Dukero et Drakenb. placet. *Ferentini* sunt in Latio et Etruria. Aliter tamen statuit Cellar. G. A. t. I, p. 714.

Fesulae, Catil. III, 6; II, 9, oppidum olim Etruriae ad Apennini radices prope Florentiam. Sulla coloniam ibi constituit. Vnde *Fesulani*, Mur. 24.

Fibrenus, Leg. II, 1, fluvius, qui per Arpinatem Ciceronis fundum ferebatur.

Ficulense, Att. XII, 34, praedium prope *viam Ficulensem*, quae nomen habuit e veteri urbe *Ficulea*, s. *Ficulnea* (unde et *Ficulnense* scribitur), in Sabinis, ultra Sacrum montem.

Fidenae, Agrar. II, 35, oppidum Sabinorum, ad Tiberim.

Firmum, Att. VIII, 12, oppidum in agro Piceno. Vnde *Firmani*, Phil. VII, 8.

Flaminia via, antiquissima, et celeberrima, Romę ferebat per Etruriam Ariminum usque: straverat C. Flaminius censor an. V. C. DXXXIII; unde nomen sortita. Strabo, l. 5, p. 333, et Bergierus, de Viis Rom. publ. III, 21, qui Strabonem sequitur. Liv. XXXIX, 2, dicit a Bononia ad Arretium a L. Flaminio stratam esse viam; sed ea alia via est. Nam illa a censore; haec, ut Livius diserte tradit, a consule Flaminio strata est.

Flumentana porta Romae, ad Att. VII, 4.

Formiae, saepius in Ep. municipium Latii in Auruncis.

Formianum. Att. I, 4; ad Div. XV, 10, praedium Ciceronis in agro *Formiano* prope Caietam. de Rep. I, 39, Laelii. Att. XV, 13, Dolabellae.

Forum Appii, Att. I, 10, oppidum Latii veteris, prope tres Tabernas. De hoc genere uppidorum, quae *Fora* dicuntur, agit Sigon. Ant. Iur. Ital. II, 5.

rantur ap. Flor. II, 6, 28, ad q. l. v. Graevium.

Gedusanus ager, Agrar. II, 19, memoratur inter loca a P. Servilio Isaurico sub imperium rom. redacta. Graevio corrupta vox videtur.

Gelenses, Verr. IV, 33; III, 43, ab oppido *Gela* Siciliae, iuxta fluvium, qui *Gelas* dicitur.

Germalus, ad Att. IV, 5, mons et pars urbis Romae.

Getae, Att. IX, 10, populi Scythiae, qui postea in Daciam venerunt, ad borealem Danubii sive Istri flum. ripam.

Gortynius, Phil. III, 5, a Gortyna, Cretae urbe.

Graecia dupliciter dicitur: 1° latius, duas provincias Macedoniam et Achaiam complexa; 2° angustius de parte ea, quae inter Isthmum Peloponnesi et Thessaliam interiacet, quae *Graecia* proprie dicitur. Orat, I, 1; Brut. 7.

Graecia Magna, de Rep. III, 3; Tusc. I, 16 pars inferioris Italiae, coloniis Graecorum occupata. De eius terminis et nominis ratione vid. Cellar. G. A. t. I, p. 512; de Rep. VI, 6.

Graecostasis, ad Q. fr. II, 1, locus Romae in foro ante curiam, ubi legati exterorum populorum et regum consistere solebant, et expectare, donec responsa acciperent a senatu. v. Varro, de L. L. IV, 32; Coelius Rhodigin, X, 5, alique laudati Cortio ad Sall. Catil. 40.

Gyarus, Att. V, 12, asperrima insula in Aegeo.

Gytheum, Off. III, 4, navale Spartanorum, in occident. Lacouici sinus litore.

H.

Halentinus, Verr. III, 43; IV, 23, pro quod est in Graeviana *Alentinus*; quod sic esse in nummis ostendere viri docti. Est autem ab *Alento* vel *Aluntio*, oppido maritimo in ora boreali inter Lilybaeum et Pelorum. Sed idem tamen Graevius, IV, 23, reliquit *Haluntinus*: cuiusmodi negligentiae exempla plura sunt in Graeviana. Cui enim non in hoc genere huiusmodi quid accidit?

Hales, ad Div. VII, 20, flumen in Lucania, in Tyrrhenum mare influens. Add. *Heles*.

Halesa, vel *Halaesa*, Verr. II, 7; III, 73, 83; ad Div. XIII, 32, oppidum Siciliae maritimum in boreali litore; unde *Halesini*, qui saepe in Verr. memorantur.

Halicarnassus, Verr. I, 19, princeps urbs Cariae. Quint. fr. I, 8; Tusc. III, 31.

Halicyenses, Verr. II, 33, ab *Halicyis*, oppido Siciliae mediterraneo, Lilybaeum versus.

Haluntinus, Verr. IV, 23. v. *Halentinus*.

Halys, de Div. II, 56, fluvius inter omnes Asiae minoris maximus, in Pontum Euxinum per Cappadociam, Galatiam et Paphlagoniam aquas ferens.

Hedui, ad Div. VII, 10. v. *Aedui*.

Heles, *etis*, Att. XVI, 7, fluvius nobilis prope Veliam. vid. ad Div. VII, 20, ubi *Hales* appellatur.

Heliopolis, Nat. Deor. III, 21, urbs Aegypti inferioris, uobilis templo solis.

Hellespontus, fretum Europam ab Asia dividens, Fin. II, 34: Dicitur etiam de tota ista Asiae parte, quae est ad Hellespontum. Hinc Verr. I, 24, *Lampsacum* Hellesponti oppidum dicitur. ad Div. XIII, 53, *Pariana* civitas in Hellesponto. Inde *Hellespontinus*, ad Div. VIII, 53.

I.

Iapides, pro Balb. 14, sunt populi *Iapidiae* in ora Italiae australis maritima, quum ex Illyride in Italiam venitur.

Iconium, ad Div. III, 5, 6, 8; XI, 3; Att. V, 20, caput Lycaoniae, in Asia minore.

Ida, Att. I, 18, mons Phrygiae minoris notissimus. Vnde *Idaeus*, Sen. 13; Leg. II, 9; Nat. D. III, 16.

Iguvium, Att. VII, 13, oppidum Vmbriae ad viam Flaminiam; hodie *Eugubium*, *Gubio*. v. Manut. ad hunc locum; Oudend. ad Caes. B. C. I, 12.

Illyricum, Manil. 12; Phil. X, 4, regio mari Adriatico adiacens, Italiae opposita.

Imacharensis, Verr. III, 42, ab *Imachara*, s. *Machara*, ut ms. Huydecoperianus habet, Siciliae oppido mediterraneo, Herbitam versus.

Inalpini, ad Div. XI, 4, populi, qui in Alpibus habitant.

Indus, Nat. Deor. II, 52, fluvius in India notissimus.

Insubres, Balb. 14, populi Galliae Cispadanae.

Intemelium, ad Div. VIII, 14, urbs citra Alpes, ad Ligusticum mare. Conf. Plin. III, 7.

Interamnae, Mil. 17, Dom. 30; Phil. II, 41; Att. II, 1, s. *Interamna*, quod est sp. Frontinum, urbs Vmbriae. Vnde *Interamnatea*, Att. IV, 15.

Ionia, regio Asiae minoris maritima, unde *Iones*, Flacc. 27.

Ionium mare, Orat. III, 19, est mere Adriaticum: vocat enim *superum*, et opponit *infero*. Alias sic dicitur mare omne inter Italiam, Siciliam et Graeciam.

Irpinus fundus, Agr. III, 2. Rectius *Hirpinus*.

Isara, ad Div. X, 15, 18, flumen Galliae Transalpinae, quod in Rhodanum influit, hodie *Isere*, diversumque ab *Isara*, hodie *Oise*, quae Sequanae iungitur.

Isauri, ad Div. XV, 2, populi Isauriae.

Isauricus, Att. V, 21, ab *Isauria*, quae est regio interiecta Pisidiae, Pamphyliae, Ciliciae et Lycaoniae.

Issus, Att. V, 20, urbs Ciliciae ad Pinarum amnem et sinum Issicum, qui ab ipsa urbe nomen tulit.

Italia, Agr. II, 25; Arch. 3; Orat. II, 37; Red. ad Quir. 1; Man. 12; Tusc. V, 35; Sen. 21; de Rep. II, 4, angustius dicitur et antiquius de Latio.

Ithaca, Orat. I, 44; Leg. II, 1; Off. III, 26, insula Vlyssis natalibus et imperio clara, in Ionio mari, inter Cephalleniam insulam et Acarnaniae oram.

Ithyrei et *Ituraei*, Phil. II, 8, 44; XIII, 8, sunt populi Syriae, artis sagittariae periti, ex quibus servi, gladiatores, etc.

J.

Janiculum, Agr. I, 5; II, 27; Mil. 27, mons, in quo Romae pars posita.

Juturna, Cluent. 36, lacus vel fons in Italia saluber iuxte Numicum amnem, a Juturna Nympha, de qua est ap. Virgilium in Aeneidos ultimo libro.

L.

Labici, Agr. II, 35, oppidum Latii, quod et *Labicum* dicitur, a quo via *Labicana*, XV m. p. ab Vrbe. Vnde *Labicanum*, Parad. VI, 3, ager circa oppidum.

Lacaena, Tusc. I, 42; II, 42, femina Spartana; ut *Laco* de viris.

Leocorion, Nat. D. III, 49, templum Athenis. v. Suidas in Λεωκόριον, in primis Aelian. V. H. XII, 28.

Leovaticum, Nat. Deor. III, 19, videtur a Cicerone factum vocabulum, ut Λεωκόριον exprimeret; pro quo Leopardus et Lambinus *Leo natarum* coniiciebant, probante nuper Boherio.

Leontini, Verr. II, 66, urbs Siciliae in ora maris Siculi inter Catanam et Syracusas, a qua dicitur:

Leontinus campus, Phil. II, 47, publicus populi romani, mire fertilis, qui propterea aeque ac Campanus a Cicerone inter patrimonia reip. refertur; qui et *Leontinus ager*, de Div. I, 33.

Lepreon et *Lepreos*, Att. VI, 4, urbem maritimam Arcadiae esse censuit Dicaearchus in libris de descensu in Trophonii antrum. Sed Arcadia est mediterranea. *Lepreon* triginta stadiia (quorum viginti quatuor leucam unam gallicam conficiunt) a mari dissitam esse nos docet Strabo, lib. VIII, eamque Triphyliae, quae Elidis pars est australis, attribuit Pausanias, I, 5, qui nos monet *Lepreatas* se inter Arcadas numerari velle, sed Elaeos in ludis Olympicis a praecone vocari.

Leptis, Verr. V, 59: duplex Leptis est, altera *magna*, prope Syrtim maiorem; altera *minor*, prope Adrumetum. De qua l. c. sermo sit, conietura colligendum. Civis rom. dicitur Lepti negotiatus esse. Fuit ergo ea Leptia in provincia rom. Atqui Leptis est inter Adrumetum et Tisdram, qui sunt conventus rom. ap. Hirtium de Bello Africano. Ideoque in hanc mihi convenire videtur. Memoratur eadem Leptis minor ap. Hirt. l. c. cap. 7, et libera civitas appellatur. Sed in ea licebat negotiari.

Lesbiaci, Tusc. I, 31, incolae insulae Lesbi.

Letini, Verr. III, 43. Nulli sunt, quod constet, in Sicilia *Letini*. Itaque docti coniecere legendum *Ictini*. Conf. Harduin. ad Plin. III, 8. Legi etiam posset *Netini*, qui ipsi Ciceroni in Verrinis memorantur,

Leucadia, Tusc. IV, 34, peninsula Acarnaniae.

Leucas, Tusc. IV, 48, promontorium peninsulae Leucadiae; sed v. *Leucata*.

Leucas. ad Div. XVI, 4; Tusc. IV, 48, oppidum eiusdem peninsulae.

Leucata, Att. V, 9, celebre Leucadiae promontorium, unde amoribus irretiti se praecipitare solebant in mare, ut amore liberarentur. Conf. Tusc. IV, 48, et ibi Davisium, qui ostendit, non esse legendum *Leucade*, sed *Leucata*.

Leucopetra Tarentinorum, Att. XVI, 6, ignota est geographis. *Leucopetra* autem *Rheginorum* e Ciceronis Phil. I, 3, et Att. XVI, 7, nota; unde Cluverius in Ital. Vet. pro *Tarentinorum* legebat *Rheginorum*. Alii aliter hunc locum tentarunt.

Leuctra, Tusc. I, 46; Off. I, 18, oppidum Boeotiae, ad quod celebrem victoriam a Spartanis Thebani, ductu Epaminondae, retulerunt; unde *Leuctricus*, v. c. Att. VI, 4.

Libya, Tusc. I, 29; Nat. D. III, 40, regio Africae maritima inter Cyrenaicam et Africam provinciam.

Ligur, Agr. II, 35, e Liguria Galliae Cisalpinae.

Ligusticum bellum, Nat. D. II, 23, a Liguribus, quibuscum gestum est.

Lilybaeum, promontorium Siciliae occidentale ad Div. IX, 24; XII, 48; unde *Lilybaetanus*, Caecil. 12, 47.

Lindus, N. D. III, 21, urbs insulae Rhodi, ad litus orientale,

Linternus, Agrar. II, 26, ab *Linterno*, oppido Campaniae, s. *Literno*,

M.

provincia romana proconsularis, Graeciam inde ab Illiride ad Graeciam proprie sic dictam continens. In *Macedonia* quum esset consul. de Rep. I, 15.

Macharensis, Verr. III, 18, a Machara. v. *Imacharensis*.

Maecia, Att. IV, 15, tribus pop. rom. Al. *Metia*.

Maeotis, Tuscul V, 17, palus, Ponto Euxino per Bosporum Cimmerium iuncta.

Magnesia, de Rep. II, 4, ad Maeandrum, sola coloniarum graecarum in Asia non maritima est.

Maleae, Div. IV, 12, promontorium australe Laconicae, orientalis peninsulae in Peloponneso.

Mamertini, Verr. II, 5, populi Siciliae, Messanae incolae, quae *civitas Mamertina* l. c. vocatur. Mamertini olim Campaniae populi fuere, sed Messanam deinde occuparunt.

Mantinea, Fin. II, 30, urbs Arcadiae, orientem versus, victoria celebris quam vitae pretio consequutus est Epaminondas.

Marathon, Off. I, 18; Att. IX, 10, vicus Atticae prope mare Euboicum, ad quem nobilem victoriam, Miltiade duce, Athenienses consequuti sunt.

Marathonius taurus, Tusc. IV, 22, a Theseo comprehensus. v. Plut. in Theseo; Ovid. Met. VII, 433.

Marrucini, Cluent. 69, populi Campaniae ad mare Adrianum, Ferentanis et Pelignis confines Scribitur et *Marucini*.

Marsi, Agr. II, 33; Phil. III, 10; de Div. I, 44; II, 25; Vatin. 16, populi Latii, a quibus Italicum, s. sociale bellum *Marsicum* dicitur, quod eius praecipui auctores fuere, apud eosque bellum ortum est.

Martius campus, locus patens prope Tiberim, in quo comitia populi romani centuriata habebantur. Marti consecratus est a Bruto, ne Tarquinio, cuius agri fuerant, reddi posset, Att. I, 18; IV, 16; XII, 8; XIII, 33; Q. fr. II, 2; Sext. 50; Mur. 33; Phil. VI, 5.

Massicus, Agr. II, 25, vino nobilis mons Campaniae. v. *Gaurus*.

Massilia, urbs nobilis in Gallia Narbonensi, hodie *Marseille*: quanquam Vossius ad Melam, p. 477, docet, Massiliam veterem non sitam fuisse ubi hodierna est, sed longe ab ea ad promontorium, ubi et nunc eius rudera sint, et saepe nummi effodiantur, Cat. II, 6; Flac. 26; Phil. XIII, 6; Sext 3; Font 1; Off. II, 8.

Massilienses, incolae Massiliae, de Rep. I, 28.

Mauri, ad Div. X, 30, incolae Mauritaniae.

Mauritania, Syll. 20, pars Africae occidentalis maritima.

Medi, Off. II, 12, populi Asiae maioris, ultra Tigridem.

Megara, ad Div. IV, 5; Att. II, 8; urbs Megaridis, Atticae confinis, atque adeo eius, ex veterum nonnullorum sententia, pars.

Megarica signa, Att. I, 8, id est, Megaris e lapide, qui ibi nascitur, elaborata. Statuae Megaricae valde celebres. vid. Corrad. ad h. l. et Iunium.

Megarici, Acad. IV, 42, philosophi ex Euclidis schola.

Megaris, Verr. V, 25, urbs Siciliae prope Syracusas ad mare, quae et *Hybla parva* dicitur. Liv. XXIV, 35, et alibi *Megara* vocat in plurali. Sed feminino genere etiam Plinius dixit, H. N. IV, 7.

Melita, Verr. II, 72; Att. III, 4; IV, 18, 46; X, 7, 8, 18, insula maris Siculi, quae hodie *Malte* dicitur. Vnde *Melitensis vestis*, Verr. II, 72,

terius ap. Olivetum *Miduenses*, ab oppido Phrygiae *Midaio* (graece Μιδάιου) in mediterraneo sito ad Sangarium flumen. Fuit enim ea pars Phrygiae sob procos. Ciliciae; a qua longe aberat *Myndus* Cariae.

Myrina, ad Div. V, 20, urba Aeolidis maritima, ad Cumaeum sinum.

Mysia, Or. 8, regio Asiae min. ad mare Aegeum et Hellespontum. Vnde: *Mysorum gens*, Flacc. 3.

N.

Nar, Att. IV, 15, fluvius Lucaniae prope lacum Velinum.

Narbo, Quint. 4; Phil. II, 14, 30; ad Div. X, 33; Att. XII, 37; Orat. II, 55; Brut. 43; Cluent. 51, caput Galliae Narbonensis, hodie *Narbonne*.

Narniensis ager, fr. Inc. 30.

Narona, ad Div. V, 9, 10, oppidum Dalmatiae, haud procul ab Hadriatici maris litore. In Graev. cod. erat *Narbona*, et hoc Scaliger ad Eusebium Plinio et Itinerariis restituere volebat, quod etiam vulgatas Ptolemaei edd. obsidet. Sed rectum est *Narona*, quod etiam H. Surita Ptolemaeo restituit ad Itin. Ant. p. 330, ad q. l. vid. etiam Wesselingium. In mss. confundi haec verba docet Burmannus ad Sueton. Tib. c. 4.

Neapolis, Agr. II, 31, 35, satis notum Campaniae oppidum. Vnde *Neapolitanum* Pompeii, Att. VII, 2.

Neapolis, Verr. IV, 53, pars Syracusarum novissima.

Neapolitani, Arch. 3; ad Div. XIII, 30; Off. I, 10.

Nemaeus leo, Tusc. IV, 22, a Nemea, loco in Argolide.

Nemorensis, Att. VI, 1, intellige *ager*. Lucus erat in agro Aricino Dianae sacer; ei adiacentem agrum, Nemorensem dicebant.

Nemus, Att. XV, 4, lucus Dianae sacer in agro Aricino. Vnde *Nemorensis*.

Nervii, Q. fr. III, 8, populus Galliae Belgicae, e Caesare notus, cuiusque ditioni submittebantur totius Britannici oceani litora.

Nesis, Att. XVI, 1, insula Campaniae obiecta, in qua Lucullus filius villam habebat.

Netum, Verr. IV, 26, oppidum Siciliae mediterraneum, haud procul Syracusis. Hinc *Netini*, s. *Netinenses*, Verr. V, 51; II, 64.

Nicaea, Att. XIV, 1, urbs Liguriae prope mare, hodie *Nizza*. Vel, ut aliis placet ad h. l. *Nicaea* Bithyniae.

Nicaeenses, ad Div. XIII, 61, incolae *Nicaeae* in Bithynia.

Nilus, N. D. II, 52, fluvius Aegypti celeberrimus. Nat. Deor. III, 12, 22, 23; ubi *Nilus* praecipitat, de Rep. VI, 1.

Nola, urbs in Campania, unde *Nolani*, et *Nolanus ager*; item *Nolanum*, praedium prope Nolam, Att. XIII, 8.

Norensis, fragm. or. pro Scauro, c. 14, a *Nora*, oppido Sardiniae. Docet fragm. novum, i. e. extra oppidam Norenses egisse parentalia.

Novae, Orat. II, 66, sc. tabernae argentariorum in foro rom. exornatae scutis Cimbrorum, ut *Veteres* Samnitium. Livius IX, 40.

Novocomenses, ad Div. XIII, 35, incolae oppidi Novi Comi in Insubria ad lacum Larinum.

Nuceria, Agr. II, 31, est oppidum Campaniae, quod Itin. Ant. XVI m. p. a Nola abesse dicit. Ceterum plures esse Nucerias ad l. c. observat Surita.

Numantia, urbs Hispaniae Tarraconensis nobilis: unde *Numantinum foedus*, Fin. II, 17, et de Rep. III, 13: a Scipione Africano deleta, Man.

Panormitani, cives urbis *Panormi*, quae est urbs Siciliae celebris, et portus in parte boreali, Verr. II, 26.

Paphlagonia, Agr. I, 2; II, 19, regio Asiae min. ad Pontum Euxinum inter Bithyniam et Pontum.

Paphus, Phil. II, 15, urbs Cypri notissima propter cultum Veneris, quae inde *Paphia*.

Pariana civitas, ad Div. XIII, 53, *Pariorum* in Hellesponto urbs, *Parium*.

Parma, ad Div. X, 33; XII, 5; Phil. XIV, 4, urbs Galliae Cispadanae. Vnde *Parmenses*, Phil. XIV, 3.

Parthi, ad Div. II, 10, proprie populi Persiae, ultra Euphratem; deinde omnes, qui olim Persae.

Parthini, Pison. 40, populi in Illyrico. v. Oudend. ad Suet. Aug. 19.

Patarani, Flac. 32, *Patarae*, urbis maritimae in Lycia, cives.

Patrae, ad Divers. II, 28; XIII, 17, 50; XVI, 1; Att. V, 9, urbs notissima Achaiae.

Pedanum, Att. IX, 18, praedium in agro Pedano, h. e. prope *Pedum*, oppidum inter Praeneste, Tibur et Tusculum.

Pelasgi, Fin. II, 4, populi Graeciae, ut videtur, antiquissimi.

Pelignus, Vat. 15, e Pelignis, populo Italiae, Marsis, Marrucinis, et Ferentanis confini.

Pelion, s. *Pelium nemus*, Heren. II, 22, in monte Pelio in Thessalia, et *Pelius mons*, de Fat. 15; Invent. I, 49; Top. 16.

Pella, Att. III, 8, caput Macedoniae, onde reges Macedoniae, Philippus et Alexander, *Pellaei* dicti. Philippum Demosthenes in oratione de Corona, contemtus causa, appellat ἐν Πέλλῃ τραφέντα et cum contemtu de ea urbe loquitur; de qua re vid. Wesseling. ad Ant. Itin. p. 319.

Peloponnesus, ad Div. VII, 28, magna peninsula, reliquae Graeciae Isthmo Corinthio adhaerens. *Peloponnesus* tota, de Rep. II, 4.

Peloponnesiacus, bellum *Peloponnesiacum*, de Rep II, 24.

Peloris, Verr. V, 3, 34, et *Pelorus*, promontorium Siciliae, Italiam versus.

Pentelicus, Att. I, 8, Hermes Pentelicus, est statua eius generis, quod *Hermas* vocabant, facta e marmore, quod praestantissimum e monte Atticae Pentelico, auctore Pausania, I, 19, 32; VII, 23, 25, 26, excidebatur, inventore *Byze Naxio*. Pentelici marmoris mentio est etiam ap. Strabonem, l. IX, p. 619, ed. Almelov. et apud Plutarchum in Valerio Publicola, p. 105, ed. Wechel.

Perga, Verr. I, 20; ad Div. XII, 14, 15, urbs Pamphyliae, ad Cestrum amnem, haud procul a mari.

Pergamum, Agr. II, 15, urbs Mysiae maioris celeberrima, unde *Pergameni*, Flacc. 7; Verr. V, 48.

Perrhaebia, Pison. 40, pars Thessaliae; alii tamen minus recte ad Macedoniam, item ad Aetoliam referunt.

Persae, de Rep. III, 3.

Perse, occurrit de Rep. I, 27, pro *Persis*.

Persice, Att. XV, 9, porticus celeberrima Lacedaemone fuit, quae hoc nomine appellabatur, quod e manubiis Persarum aedificata erat. Vitruv. I, 2. Ad hanc alludens Brutus in villa Lanuvina porticum Persicen appellabat. v. *Euratas*.

Pessinus, ad Div. II, 11, Har. Resp. 13, urbs Gallo-Graeciae, s. Galatiae occidentalis, ad Sangarium flumen; unde *Pessinuntius*, Sext. 26.

Petrini, Verr. III, 39, Petrae oppidi in Sicilia cives. *Petrinas* Antonini itinerarium hanc urbem vocat

Pisidia, regio Asiae min. Pamphyliae et Isauriae confinis; a qua *Pisidae* dicuntur, de Div. I, 47; Att. VI, 5.

Placentia, urbs Galliae Cisalpinae, hodie *Piacenza*, in confluente Padi et Trebiae. Vnde *Placentini*, et in fragm. orat. in Pison. *Semiplacentinus*. Att. VI, 9; Q. fr. II, 15; Pis. 27; Verr. V, 13.

Plataeae, Att. I, 18, urbs Boeotiae nobilis.

Plutonium, Div. I, 36, templum Plutonis in Lydia, et quidem in pago Acharaca, qui est in via inter Tralles et Nysam.

Poeni, Carthaginienses, de Rep. II, 4; ibid. III, 3.

Pollentia, ad Div. XI, 13; Phil. XI, 6, oppidum Liguriae supra Albam, haud procul Tanari ac Sturae confluentibus.

Pompeia via, Verr. V, 66, via in Sicilia post urbem Messanam.

Pompeianum, Att. I, 20, praedium Ciceronis in agro Pompeiano. Aliud est *Pompeianum*, ad Div. VII, 3, praedium Marii, et Att. V, 1, Pansae praedium. Dicuntur a *Pompeiis*, oppido Campaniae: ut *Pompeiani*, Sull. 21.

Pomptinum, campus Latii in Volscis; item praedium in illo agro, ad Div. VII, 18; Orat. II, 7.

Pomptina, Att. IV, 15; VII, 5, tribus pop. rom. rusticana.

Pontus, Arch. 9, regio Asiae ad Pontum Euxinum. Mur. 15; Agr. I, 2; II, 19; Manil. III. 8, 15; Tusc. I, 39.

Popillia, ad Div. VIII, 8, tribus rusticanae nomen.

Potentia, Ar. Resp. 28, locus in agro Piceno.

Praeneste, Cat. I, 3; Planc. 22; Agr. II, 28; Att. XII, 2; de Div. II, 41, oppidum Latii non procul Roma.

Pretius lacus, Mil. 27, in Etruria. Graev. *Prelius*, quod probat Cell. G. A.

Priene, Paradox. 1, urbs Ioniae.

Privernas, Or. II, 55; Cluent. 61, a *Priverno*, oppido Latii. Agr. I, 25; de Div. I, 43.

Propontis, fr. or. Agr. 1, mare inter duo freta Hellespontum et Bosphorum Thracium interiectum, quasi vestibulum Ponti Euxini.

Propylaea, Rep. III, 24; Off. II, 17, vestibulum ante arcem Athenarum.

Prytaneum, Or. I, 54, locus Athenis, ubi bene meriti de rep. publice alebantur.

Ptolemaeum, Fin. V, 1, gymnasium Athenis.

Ptolemais, ad Div. I, 7, oppidum Aegypti Nilo vicinum, supra Memphim in Heptanomide, ab eoque diversum, quod Hermii cognominatum est in Thebaide situm.

Punicanus pro *Punicus*, Mur. 36. *Punicana triclinia*, humilia et vilis materiae. v. Scalig. ad Varr. de R. R. III, 7, ubi tamen *fenestras Punicanas* non recte interpretari videtur. Plin. XXXIII, 11, *Punicana* commemorat, sed ita ut in iis species magis, quam materia spectata videatur.

Pupinia, Agr. II, 35, ager Romae propinquus versus Etruriam, ap. Varr. de R. R. I, 9, 5; Colum. I, 4, 2. Livio *Pupiniensis*; a quo tribus *Pupinia* nomen habet.

Puteoli, locus celeberrimus in veteri historia in Campania, ad Baianum sinum hodie *Pozzuolo*; unde dicuntur *Puteolani* et *Puteolanum*, ad Div. V, 15, praedium in agro Puteolano.

Pyramus, ad Div. III, 11, fluvius Ciliciae orientalis in Issicum sinum, qui pars est interni maris, influens,

quod in ea inter Romulum et Tatium ictum est.

Sagra, Nat. D. II, 2, fluvius Bruttiorum inter Locros et Caulonem in Magna Graecia. Plin. III, 10.

Saguntum, Div. I, 24, urbs Hispaniae Tarraconensis; unde *Saguntini*, Parad. III, 2.

Saitae, Nat. D. III, 23, a *Sai* urbe Aegypti, et quidem in Delta.

Salamis, Off. I, 18, una ex insulis Graeciae circa Peloponnesum, nobilis clade Xerxis.

Salamis, Att. VI, 1, urbs Cypri. Vnde *Salaminii*, Att. V, 21; Arch. 9.

Salapini, Agr. II, 27, incolae oppidi Apuliae Salapinae.

Salaria, Nat. D. III, 5, via a porta Collina in Sabinos, a sale dicta per eam Romam devecto.

Salentini, Rosc. Amer. 46, incolae partis australis Iapigiae, id est, peninsulae istius quae inter Tarentinum sinum et Hadriaticum mare protenditur.

Salernum, Heren. IV, 51, oppidum Picentinorum, pop. in Magna Graecia.

Samarobriva, ad Div. VII, 12, oppidum Galliae Belgicae in Ambianis.

Samius, a Samo insula. *Samiae* capedines, de Rep. VI, 2.

Samnis, Orat. II, 80, genus gladiatorum, quod armis Samniticis utebatur. v. Liv. IX, 40; Orat. III, 23; Sext. 64; Tusc. II, 17.

Samnites, de Sen. 16; Parad. VI, populi Samnii.

Samnium, Cluent. 69; Att. III, 12; XIV, 20; XVI, 11; de Rep. III, 3, regio Italiae inter Volscos, Pelignos, Campanos, Apulos, Lucanos.

Samos, insula Asiatica in mari Aegeo, cum urbe eiusdem nominis, Verr. I, 9; Manil 12; Att. V, 13; Nat. D. I, 26; ad Div. III, 8; Q. fr. I, 8. III, 7; Her. IV, 51. Vnde *Samii*, *Samia vasa*, Mur. 36, fictilia et vilia.

Samothracia, Pis. 36; Nat. D. I, 42; III, 37, insula una ex iis, quae circa Thraciam iacent.

Sardi, Off. II, 21; ad Div. V, 24, incolae Sardiniae, insulae Tyrrheno sive Infero mari ab Italia disiunctae. *Sardiniae* parens Africa, pro Scaur. II, fragm. nov.

Sardis, de Senect. 17, urbs praecipua Lydiae; a qua *Sardiani*, ad Div. XIII, 55.

Sardonius, ad Div. VII, 25, a Sardinia.

Satricum, ad Q. fr. III, 1, urbs Latii antiqui ad Appiam viam.

Saxa rubra, Phil. II, 31, locus inter Cremeram et Velos.

Scantia silva, Agr. I, 1, et aliis locis, in Campania fuit publica silva pop. rom. quam censores pecuariis locabant. *Aquae Scantiae* sunt ap. Plin. H. N. l. II, c. 107.

Scepsius, Tusc. I, 24, a *Scepsi*, Mysiae oppido, in Asia quae vulgo minor dicitur.

Scylla, Verr. V, 56, Syrtis ad fretum Siculum.

Scyrus, Att. V, 12, insula maris Aegei in boreali parte.

Scythae, Verr. V, 58, populi Scythiae.

Scythia, Nat. D. II, 34; Pis. 38, Europae et Asiae pars borealis.

Sebusiani, Quint. 25, populi Galliae Lugdunensis, Aeduis et Allobrogibus interiecti, ut intelligitur ex loco Cicer. et Caes. B. G. VII, 64. Alii dicuntur *Segusiani*, item *Secusiani*. Hotomannus ad Caesarem probat *Segusiani*; ad Ciceronem *Sebusiani*. Oudendorp. ad Caes. B. G. I, 10, praefert *Segusiani*, quum interim fateatur plerosque mss. et vett. edd. habere

Soli, de Leg. II, 16, oppidum maritimum in Cilicia.

Solonium, Att. II, 7; ad Div. I, 36; II, 31, campus agri Lanuvini.

Soranus, de Div. I, 47, a *Sora*, oppido Latii. Planc. 9.

Sparta, urbs Peloponnesi, quae et Lacedaemon, caput Laconicae; unde *Spartiatae*, Off. II, 22; Tusc. II, 14, 16. 20; V, 27; Fin. II, 30; Heren. IV, 25; de Rep. II, 9.

Stabianum, Div. VII, 1, praedium ad *Stabias*, oppidum Campaniae.

Statiellenses, Div. XI, 11, cives urbis Liguriae, inter Dertonam et Vada Sabatia, quae dicebatur *Aquae Statiellae*, seu *Aquae Statiellorum*.

Stellatis campus, Agrar. I, 7, in mediterranea Campania; de quo adeundus Camillus, Campan. Fel. Diss. II, c. 33 sq.

Suburana, Agrar. II, 29, tribus urbana.

Sucronense praelium, pro Balb. 2, apud Sucronem, fl. Hispaniae Tarraconensis.

Suessa, Phil. III, 4, *Aurunca* in Campania prope Minturnas; alia in Latio, *Pometia*, de Rep. II, 24.

Sulmo, Att. VIII, 4, 12, urbs in Pelignis.

Sunium, Att. VII, 3; XIII, 10, promontorium, urbs et pagus Atticae; unde *Sunii* eius incolae, Leg. II, 2.

Sybaris, populus luxuria fluens, de Rep. II, 15. vid. infr. Thurium.

Sybota (plur.), Att. V, 9, insulae tres prope Corcyram. Sch. Thucyd. ad I, 47.

Synnada (plur.), urbs Phrygiae magnae; item *Synnas* dicta, Att. V, 16; Div. III, 8; XV, 4; unde *Synnadense* forum Laodiceae actum. Att. V, 21.

Syracusae. Descriptio Syracusarum est in Verr. IV, 52, ubi sunt quatuor tantum partes, vel Epipolis non numeratis; vel Insula, ob causas quas vid. ap. Dorvillium, Itin. Sic. p. 177 sq. — Adde, de Rep. III, 15; Fin. II, 28; Tusc. V, 35.

Syracusanus portus, Verr. V, 37, quoties occurrit, intelligeudus maior; nam minor dicebatur *Laccius*. vid. Dorvillius ad Charitonem, p. 282.

Syria, pars Asiae. *Syriam* obieris, de Rep. VI, 6.

Syspira, Att. II, 4, locus in Armenia celeber aurifodinis.

T

Tanagra, Dom. 43, oppidum Boeotiae, ad sinistram Asopi fl. ripam.

Tarentinus, a Tarento. *Tarentinus* Archytas, de Rep. I, 38.

Tarentum, urbs Calabriae celeberrima vestibus, lanis, etc. Brut. 18; Cluent. 9; ad Div. VII, 12; XI, 27; Att. IX, 15; Or. II, 67; Sen. 4, 12; unde *Tarentini*, Arch. 3; Att. V, 19; Fin. I, 3.

Tarpeius, Her. IV, 32, mons Romae in quo Capitolium.

Tarquinii, de Rep. II, 19, oppidum Etruriae; unde *Tarquiniense municipium*, Caecin. I, et *Tarquiniensis ager* Div. II, 22.

Tarichea castra, ad Div. XII, 11, ad *Taricheam*, oppidum Iudaeae munitissimum.

Tarracina, Att. VII, 5; Orat. II, 59; ad Div. VII, 23; VIII, 11, urbs Latii ad mare, quae et *Anxur* dicitur Volsco nomine.

Tarsus, Div. II, 17; Att. V, 20, caput Ciliciae ad Cydnum flumen. Vnde *Tarsenses*, ad Div. XII, 13.

Tartessius, Att. VII, 3, a *Tartesso* Hispaniae oppido, quod idem cum *Carteia* fuisse nos docet Plinius, III, 3, quem vide. Haec *Tartessus* ad Ga-

Thespiae, urbs Boeotiae sub Helicone ad sinum Crisseum, Musis sacra quae inde *Thespiades* dicuntur, Verr. IV, 2; ad Div. XIII, 22.

Thesprotia, Att. VI, 3, regio et urbs Epiri, ad sinum Ambracium.

Thessalonica, ad Div. XIV, 2, urbs Macedoniae, *Therma* prius dicta, unde *Thermaico* sinui, cui obiacet, nomen venit. Ar. Resp. 16; Planc. 21; Pis. 17; Att. I, 17; III, 8; ad Div. XIV, 1. Vnde *Thessalonicenses*, Prov. Cons. 2.

Thracia, fr. de Rep. II, 4; ubi Servius, ad Aeneid. XII, 335, habet *Thracam* pro *Thraciam*.

Threcidica arma gladiatorum, qui *Threces* vel *Thraces* dicebantur, ab armaturae genere. Phil. VII, 6.

Threicius, Off. II, 7.

Thurium et *Thurii* (nam utrumque est ap. Cic.), Att. III, 15; IX, 19, urbs Calabriae, olim *Sybaris* dicta, quo nomine propter summas incolarum voluptates innotuit. De scriptura nominis v. Duker. ad Liv. XXXVIII, 9. *Thurinus* fundus M. Tullii, pro Tull. 3, 4, fragm. nov.

Thyamis, Att. VII, 2, fluvius Epiri nobilis.

Thyreum, ad Div. XVI, 5, oppidum Acarnaniae prope mare et urbem Leucadem.

Tibareni s. *Tibareni*, ad Div. XV, 4, populi Eleutherocilibus finitimi, a Cic. victi.

Tiberis, Romam alluens fluvius. Ad *Tiberim* exponi, de Rep. II, 2; ostio *Tiberino*, de Rep. II, 3.

Tibur, oppidum Latii ad Anienem amnem, unde *Tiburs*, Att. VIII, 4; Att. XVI, 3; Phil. VI, 4; XIII, 9; Orat. II, 55, 65, ager circa Tibur. *Tiburtinum Scipionis*, Phil. V, 7; ad Div. VIII, 14; Cluent. 51, praedium in agro Tiburtino.

Tigurinus ager, male olim legebatur in fragm. or. pr. Tullio. vid. *Thurium*.

Tirenus pons, Att. XVI, 13. Codd. in hoc nomine variant. Sed haec est optimorum lectio. Fuit Minturnis, forte in fluvio Liri; nam is Minturnas praeterlabitur.

Tissensis, Verr. III, 38, a *Tissa*, oppido Siciliae inata Aetnam.

Titientes, de Rep. II, 20.

Tmolites, Flacc. 3, qui habitat in *Tmolo*; Flacc. 19, monte Lydiae, odoribus celebri. Male habet *Molitae* cod. Ambrosianus in fragm. nov. or. pr. Flacc. 3, Sic cod. Vaticanus, c. 19, *Molo* pro *Tmolo*.

Tolosa, Font. 8, oppidum Galliae Narbonensis. Vnde *Tolosanum aurum* Nat. D. III, 30, est, quod Q. Servilius Caepio e Templo Tolosano sustulit. Orat. II, 47, ea de causa a C. Norbano reus factus, et condemnatos dicitur.

Tralles, Agr. II, 15; Q. fr. I, 1, urbs Lydiae nobilis, ad Maeandrum fluvium ex vulgari opinione, quam dubiam reddidit Wesseling. ad Hierocl em, p. 659. Cf. ad Div. III, 5; Att. V, 14; unde dicuntur *Tralliani*, Flacc. 22; Orat 70; Phil. III, 6.

Trasimenus lacus in Etruria, clade romana nobilitatus, Divin. II, 8.

Trebulanum, Att. V, 2, praedium Pontii in agro Trebulano; a *Trebula*, urbe Campaniae, citra Vulturnum. Hunc l. de urbe Campaniae, non de Trebula Sabinorum capiendum esse, intelligitur ex ipso Cicerone, qui dicit, se cogitasse eo die, quo ista scripserit, tantum ex Pompeiano ad Trebulanum Pontii, reliquis diebus se iusta itinera facturum. Epistola sequens est e Trebulano: quomodo autem tam exiguo tempore potuisset Trebulam Sabinorum venire? Alte-

Tyrrhena gens, de Div. I, 12, est Etrusca, quod Etruria etiam *Tyrrhenia* dicta est.

Tyrus, Nat. D. III, 16, urbs Phoenicea prima. Agr. II, 16; V, 56; Phil. XI, 14; Q. fr. II, 13.

U

Ulubrae, ad Div. VII, 18, oppidulum Latii in Agro Pomtino. Vnde *Ulubronus populus*, ibid. 12.

Umbria, Mur. 20; Rosc. Amer. 16; Att. VIII, 12, regio Italiae ad mare superum Etruriae exadversum sita. *Umbri*, de Div. I, 41.

Utica, Verr. I, 27; Lig. 1; Phil. III, 10, urbs et conventus in Africa proprias, s. io Zeogitana eius parte; a qua Cato Vticensis dictus est. Haec urbs se a societate Punicorum bellorum defendit, vide pro Scauro II, fragment. nov.

V

Voda ad Div. XI, 10, sunt vada Sabatia, Sabata, s. Sabatorum. *Sobata* erat oppidum maritimum in ura Genuensi praecipuum, non longe Savona distans, cui adiacent campi palustres qui Vada dicuntur, et vada Sabatiorum, seu Sabatia. Cluver. Ital. Ant. I, 8.

Volentini, Verr. V, 16, a *Valentia* oppido Bruttiorum, quod et *Vibon* et *Vibo Valentia* dicitur: municipium fuit illis temporibus. v. *Vibo*.

Vardaei, ad Div. V, 9, populi Dalmatiae, contra insulam Pharon; Plinio etiam noti, III, 26.

Vaticani montes, Att. XIII, 33.

Vaticanus ager, Agr. II, 35, circa montem Vaticanum trans Tiberim iuxta Romam.

Veientina, Att. IV, 16, tribus pop. rom.

Veii, urbs Etruriae, unde *Veiens ager*, Rosc. Am. 16, et *Veientes*, populus Etruriae, Tusc. III, 12, cuius caput Veii.

Velia, Top. 1; Verr. II, 40; V, 17, Phil. I, 4; ad Div. VII, 19; Att. XVI, 1, oppidum Lucaniae, proximom fluvio Haleti; ad quod est portus *Velinus*.

Velia, Att. VII, 13; de Rep. II, 31, regio editior Romae, Palatino monti propinqua.

Velienses, Balb. 24, incolae oppidi Veliae.

Velina, Att. IV, 15, tribus pop. rom.

Velinus locus, Att. IV, 15, prope Veliam urbem.

Venafroni, Cluent. 68; Agr. 25, incolae oppidi *Venafri*, quod est extremum Campaniae in septentrionem nobile oleis. Att. VII, 13; Q. fr. III, 1.

Venusia, Tusc. I, 37, oppidum in finibus Apuliae et Lucaniae, patria Horatii Flacci; unde *Venusini*.

Venusinum, villa in Venusino agro, ad Div. XIV, 20.

Vercellae, ad Div. XI, 19, municipium Galliae Transpadanae.

Vescianum, Att. XV, 2, praedium prope *Vesciam* urbem non procul a Minturnis; a qua tamen *Vescinum* potius dicendum fuisse bene notat J. F. Gronovius. Nam et *Vescinus* (Agr. II, 25) ager circa Vesciam dicitur.

Veseris, Fin. I, 7; Off. III, 31, locus in Campania sub monte Vesuvio.

Vibo, Att. III, 3, oppidum Bruttiorum, cuius nomen servat *Bivona*, auctoribus *d'Anville* et *Mannerto* iuxta oppidulum *S. Leone*, septentrionem versus. Cf. Graev. ad h. l. Olim *Hippo* dictum. Cf. Strab. l. VI, p. 393 ed. Almel. et ibi V. D. item Plin. III, 5,

X

Z

INDEX HISTORICVS

etc. orationes scripsit tantum, non egit. Brut. 56, eques rom. eruditus graecis literis et latinis, stoicus, antiquitatis et scriptorum veterum literate peritus, M. Varronis praeceptor, etiam a Cicerone adolescente perstudiose auditus. Orator non fuit, sed scripsit tantum orationes aliis. Acad. I, 2, de antiquitate romana scripsit. de Leg. II, 23, scripsit in XII Tabulas. *Cognomine dictus duplici*, Stilo et Praeconinus. *De eo v. Sueton. de Grammat. c.* 3; *Carrion. Lect. Ant.* I, 8, *et collecta Harduino in Ind. auctorum ad Plin. H. N.*

L. Aelius Lamia, Deformis carpipitur a Crasso oratore, Or. II, 65.

L. Aelius, Pis. 27, etc. etc. *Lamia* cognomine; *quem* Piso et Gabinius consules urbe exire iusserunt, *insignis amicus et defensor Ciceronis, eques rom. qui cum ceteris equitibus clivum Capitolinum obsederat, quum de Catilinariis deliberaret senatus. Saepissime nomine Lamiae Ciceroni commemoratur.*

M. Aelius, Att. XV, 26, 29.

P. Aelius, Cluent. 59, testamento Cluentium haeredem facit. *Larinas videtur fuisse. Alium ab hoc esse P. Aelium, Sexti Aelii fratrem, ex temporis ratione intelligitur.*

Q. Aelius, Br. 28, *Paetus*, quicum M. Penno consul fuit (a. V. C. DLXXXVII),

S. Aelius Catus, Brut. 20; ad Div. VII, 22, ICtus, et eloquens, Orat. I, 45; de Rep. I, 18, propter iuris civilis scientiam appellatur *Catus*. Orat. I, 56, commentarios scripsit de iure civili. Or. III, 33, omnibus civibus consilii sui copiam fecit. Top. 3, quomodo *locuples* explicet. de Leg. II, 23, XII Tabulas intepretatus est; vocem *lessus* non intellexit, et vestimenti genus suspicatus est.

Aelius Sextus, de Rep. I, 18.

Aemilia, de Div. II, 37, filia Aemilii Paulli.

Aemilianus Scipio, phil. XIII, 2, *Lucii Aemilii Paulli filius a P. Africani Maioris fil. adoptatus.* v. *Scipio.*

Aemilius Alba, Verr. III, 62, scurra, Verris familiaris.

M. Aemilius, Phil. XIII, 4. vid. *L. Paullus*

M. Aemilius Avianus, Div. XIII, 21, negotiator.

M. Aemilius Lepidus Porcina, Br. 25; Or. I, 10, orator bonus, orationes reliquit.

M. Aemilius (Lepidus). vid. *Lepidus.*

M. Aemilius (Scaurus). vid. *Scaurus.*

Aeschines, Milesius, Brut. 95, Asiaticus orator, aequalis Ciceronis, quo genere orationis usus sit. *Memoratur etiam Straboni, l.* XIV, *et Senecae, Contr.* I, 8; *quos locos iam vidit Menag. ad Laert.* II, 64.

Aeschines Socraticus, Inv. I, 31, inductionis rhetoricae exemplum ab eo petitum.

Aeschines, orator eloquentissimus, de Rep. IV, 11; Or. II, 23; Or. III, 56; Brut. 9, Athenis cedit Rhodum, laudat Demosthenem. *Eius oratio contra Ctesiphontem saepe commemoratur apud Ciceronem.*

Aeschines, Or. I, 11, academicus, cum Charmada et Clitomacho academiam obtinuit. *Neapolitanus fuit, Melanthii discipulus, Laert.* II, 64.

Aeschrio, Verr. II, 14; III, 33, Syracusanus.

Aeschylus, Acad. I, 3; Tusc. II, 10, *aliisque pluribus locis*, poeta et Pythagoricus.

Aeschylus Cnidius, Brut. 91, rhetor, quocum fuit in Asia Cicero adolescens.

diebus post ferias latinas. Or. II, 40, in qua caede socius fuit C. Carbo. *Sed de eadem re tantum tanquam de suspicione hominum loquitur ad Div.* IX, 21, *et auctores caedis plane incerti. v. Vellei* II, 4; *Valer. M.* IV, 1; *Plutarchus in Romulo. Heren.* IV, 13, *memoratur* Scipionis *nomine, item in Laelio et paucis aliis locis, quod res facile indicabit.* De eo fuse agitur, de Rep. I, 1, 9, 10, 11, 12, 17, 24, et multis aliis eiusdem operis locis.

Agamedes, Tusc. I, 47, cum Trophonio *fratre* templum Delphicum aedificat; eius votum.

Agamemnon, Homericus ille, saepe commemoratur, Her. I, 10, Inv. I, 13, 22; ; Att. I, 18; ad Div. IX, 14.

Agamemnon, nomen servi est in Epist. ad Atticum.

Agathinus, Verr. II, 36, 47, Thermitanus.

Agathocles, Verr. IV, 55, *notissimus Siciliae rex, de quo v. Polyb. lib.* X, *p.* 918, *in primisque Diodor. Sicul. l.* XIX, 20.

Agathocles, Div. I, 24, eius historia commemoratur *Agathocles historici duo sunt, Babylonius, qui et Cyzicenus dicitur, quod de Cyzico scripsit; et Samius, qui de Rep. Pessinuntiorum scripsit. Sed hunc locum de Babylonio accipiendum putat Vossius, de Hist. Gr. l.* III, *p.* 158, *t.* IV *Opp. Utrum ea historia, quam Cicero affert ex libris de Cyzicenorum rebus, an vero ex alio sumta sit, non dixerim. Quatuordecim hoc nomine viros ex antiquitate collegit Fabric. Bibl. Gr.* III, 11, *p.* 273; *quibus adde decimum quintum Agathoclem, Archontem Atheniensem Olymp.* CV, *eo ipso tempore, quo Delphici Apollinis fanum diripere aggressi sunt Phocenses. vid. Pausan.* X, 2.

Agesilaus, ad Div. V, 12, Spartiates, neque pictam, neque fictam imaginem suam exstare voluit. Offic. II, 5, sine adiumentis hominum magnas res efficere potuit. Eius in summo imperio nemo unquam verbum ullum asperius audivit. Q. fr. I, 2.

Agis, Off. II, 23, rex Lacedaemoniorum, *diversus ab eo, qui vixit tempore Lysandri, quo duce Athenienses ad flumen Aegos victi sunt.*

Aglaophon, Orat. III, 7; pictor excellens. *Duo Aglaophontes pictores sunt. pater et filius; de quibus veterum locos congessit Iunius, Catal. Artific.*

Agonis, Caecil. 17, Lilybaetana mulier Veneris Erycinae liberta:

L. Agrius, Flacc. 13, eques rom.

T. Agusius, ad Div. XIII, 70, Ciceronis comes in exsilio.

Ahala, cognomen Serviliorum, v. c. Phil II, 11, *ubi est sermo de* C. Servilio Ahala; *qui Melium interfecit. Quod in eodem capite ait,* Quid duos Servilios, Cascas an Ahalas dicam, etc. *id ita intellige: Servilios, facinore hoc promeritos, ut Ahalae potius, quam Cascae dicerentur: ut recte Manutius et Wesselingius, Obss.* II, 16, *ubi et docet, Ciceronis aetate nullos* Ahalas *fuisse.*

Ahalae ostensio, de Rep. I, 3.

Alius loquens, de Div. I, 45; II, 32, nomen dei, ara eius.

Aiax, Telamonis filius, Her. I, 11; de Inv. I, 9, 49; Verr. IV, 60, de Glor. 11.

Ala ex Axilla, cognomen Servilii, Or. 45; ubi tamen Lamb. correxit *Hala* pro *Ahala.*

Alabandus, Nat. D. III, 15, 19, conditor Alabandi, et deus urbis.

Alabarches, Att. II, 17, *est Pompeius, qui iactabat se vectigalia pop. rom. valde auxisse, Quam autem non*

commodatum sit hoc nomen, ex eo intelligi potest, quod Plinius tradit, quia olim vectigalia in solis pascuis fuerint, propterea servatum esse a censoribus, ut omnia vectigalia reipub. pascuorum nomine in tabulis et in pactionibus censores complecterentur. Vectigal enim e pascuis scriptura *dicitur, et Alabarches, ut docet Cuiacius, qui hanc vocem Ciceroni reddidit, Obs.* VIII, 37 *dicitur ab* ἄλαβα, *atramentum, estque adeo magister scripturae. Sed alii praeferunt* Arabarcha, *ut in hoc Ciceronis loco, ita in aliis, ubi huius magistratus mentio; in his Wesselingius, de Archontibus Iudaeorum, c. 8, dictum putans ab Aegypti Nomo Arabiae: quae refellere longioris est disputationis. Libri quidem et res stant pro priori opinione.*

C. Albanius, Att. XIII, 31.

Sext. Albedius, Phil. XIII, 13, senator, beneficio Antonii.

Albinovanus (M. Tullius), Vatin. 1, accusator P. Sextii de vi.

P. Albinovanus, Ar. Resp. 7, pontifex minor.

Albinus, Brut. 35, flamen, disertus.

A. Albinus, Acad. II, 45, Brut. 21, praetor P. Scipione et M. Marcello coss. consul cum L. Lucullo, eius, qui Mithridaticum bellum gessit, avo (DCII), scripsit historiam graece, literatus et disertus. Eius locus in Carneadem, qui ipso praetore Romae fuit. De historia Albini v. Polyb. Exc. de Vit. et Virt. p. 1482, ed. Gron. Macrob. Sat. 1, praef. qui sumsit e Gellio XI, 8.

A. Albinus, Brut. 35; post. Red. ad Quir. 5, consul cum M. Antonio oratore (DCLIV), latine dixit.

C. Albinus, ad Div. XIII, 8, senator, P. Sextii frater.

C. Albinus, Sext. 3, senator filiam P. Sextii patri collocat, ad Divers. XIII, 8.

Sp. Albinus, Brut. XXV, 34, multas orationes reliquit; lege Mamilia post consulatum oppressus est.

Albius, Sabinus, Att. XIII, 14.

L. Albius, Sext fil. Quirina, Quint. 6. *Idem videtur, qui memoratur de Orat.* II, 70, *Valens in nummis Fam. Rom. p.* 59, *pro* Quirina *coniicit* Carinas. *Male. Non vidit,* Quirina *h. l. esse nomen tribus, quod saepe apud Ciceronem adiicitur nominibus propriis, non cognomen.*

Statius Albius Oppianicus, Cluent. 4, Larinas, eques rom. a Cluentio veneficii accusatus et condemnatus. Eiusdem vitricus. Vid. in *Oppianicus*.

Albianum iudicium, Caec. 10, dicitur ab hoc Albio.

M. Albucius, Offic. II, 14. *Sed recte viderunt viri docti legendum* T. Albucius. *Nam dicitur post praeturam Sardiniae accusatus esse a Iulio; quod manifeste in T. Albucium convenit. Pearcius autem coniicit ibi legendum* pro Sardis Mucius et Iulius. *Eleganter.*

T. Albucius, Brut. 35, Athenis adolescens fuit, perfectus Epicureus evasit, et paene Graecus fuit; orationes reliquit. Fin. I, 3, Athenis graecis literis operam dat; Scaevolae in eum iocus Orat. 44, apud Lucilium reprehenditur nimium studium in collocatione verborum. Caecil. 19, praetor Sardiniae: in eum accusationem suscipit Cn. Pompeius Strabo quaestor, neque ei permittitur. in Pis. 38; Offic. II, 14, in Sardinia ipse triumphat. Prov. Cons. 7, e Sardinia triumphum petit, qui ei negatur. Brut. 26 de repet. pecuniis accusatur a Mucio augure. Tusc. V, 37, Athenis aequo animo exsul philosophatur. Me-

moratur etiam de Orat. II, 70; it. III, 43; pro Scaur. 9, fragm. nov.

Alcaeus, N. D. I, 27, delectatur naevo in articulo pueri. Tusc. IV, 33, vir fortis, tamen de amoribus scribit.

Alcamenes, N. D. I, 30, statuarius, cuius Vulcanus Athenis laudabatur. *v. Val. M*, VIII, 11. *Vixit Phidiae temporibus. Opera eius, quae apud veteres commemorantur, enumerat Iunius in Catal. pictor. et statuar. in quibus in primis nobilis Venus Hortensis: cuius mentio ap. Lucian. in imagg. init.*

Alcibiades, Or. II, 22, scripta eius exstiterunt Ciceronis temporibus. de Div. II, 69, eius somnium. Tusc. III, 32, flens Socratem rogat, ut sibi virtutem tradat.

Alcidamas, Tusc. I, 48, rhetor antiquus et nobilis scripsit laudationem mortis. *Legebatur* Alcidamus. Bentleius *corrigit* Alcidamas; *quod recte probat Buherius, sic rescribendum existimans etiam ap. Quintil.* III, 1. *Adde Vrsinum et Davis. ad Cic. l. c.*

Alcmaeon, Tusc. III, 5; Acad. II, 17; Fin. IV, 23, *is qui parricidium fecit, ut est in fabulis,*

Alcmaeon, N. D. I, 11, Crotoniates Pythagoricus, sideribus et animo divinitatem tribuit. *De eo et scriptis eius vid. Menag. ad Laert.* VIII, 83.

Alco, Nat. D. III, 21, filius Atrei.

Aledius, s. *Alledius*, Att. XII, 4, 21, 27, amicus Caesaris et Attici. *Alii putant, Caesarem; Tunstallus, Ep. ad Middletonum, p.* 160, *Balbum maiorem tecto nomine dici, ut ex* Arredio, *h. e. qui non* διαρρήδην *loquitur, balbutiendo sit* Alledius, *ut pro Hirro Hillus. Sed nomen hoc occurrit etiam alibi. Lipsius ad Tacit. Ann.* I, 10, *legi vult* Atedius, *et putat esse eum, cuius ibi mentio: cui opinioni favet I. Fr. Gronovius; et sic habet ad Rom. et P. Manutius edidit.*

L. Alenus, Nat. D. III, 30, tabulas publicas transcribit, chirographum sex primorum imitatus.

Alexander, ad Her. IV, 30, qui et *Paris* dicitur, raptor Helenae.

Alexander, ad Div. V, 12, ab Apelle tantum pingi, et a Lysippo fingi vult. de Div. I, 23, ei Calanus mortem propinquam praedixit. de Div. II, 66, eius somnium. Tusc IV, 39, Clitum interficit. Add. Inv. I, 50, Or. II, 14; Att. V, 20; XII, 40; XIII, 28; Verr. IV, 60; de Rep. III, 6.

Alexander, Pheraeus, de Inv. II, 49, in Thessalia tyrannidem occupat. de Off. II, 7, insidias uxoris, Thebes, quomodo caverit. de Inv. II, 49, ab ea interficitur. *scil. adiuvantibus fratribus. Rem totam commemorat Diodor. Sic. l.* XV, *p.* 517, *ed Rhodom. Vixit circa Olymp.* CV.

Alexander, Agr. II, 16, rex Aegypti, *Ptolemaei Alexandri filius, qui eiectus regno, Tyri mortuus est: dicebatur Romanos fecisse heredes regni*. Fragm. nov. orat. de rege Alexandrino regem *Alexam* nominat; de quo more nonnulla nos Frag. pag. 151.

Alexander, Att. II, 20, 22, poeta Graecus geographus et astrologus, negligens homo et non bonus poeta, sed tamen non inutilis et indoctus. *Est Alexander Ephesius, cognomine Lychnus, quem Strabo aliique tradunt Cosmographiam versibus scripsisse. v. Graev. ad h. l. Alexander Polyhistor scripsit quoque geographica multa (v. Harduin. in Ind. Nomin. Pliniano), sed in prosa.*

Alexinus. Acad. II, 24, *philosophus Megaricus de schola Eubulidae, de quo Laert.* II, 109, 110, *et ibi Menag. Zenoni Stoico in primis adversarius*

esse negat, quia aqua nigra, unde concreta esset. Acad. II, 37, homoeomeriae; *contra has egregie disputat Lucret. lib.* I. N. D. I, 11, primus mundum mentis infinitae vi designatum esse dicit: *in quo quid desideraverit Socrates, et multa alia digna lectu de Anaxagora vid. ap. Baelium in Lexic. v. Anaxagoras.* Acad. I, 13. confitetur ignorantiam, ut Socrates. Tuscul. I, 43, Lampsaci moritur. *Anaxagorae* auditor, de Rep. I, 16.

Anaxarchus, Democriticus. Tusc. II, 21, fortitudo in subeunda morte a Nicocreonte. *Abderita, Democriticus; apud Alexandrum M. gratiosus fuit, cuius mensae quum esset una cum Nicocreonte, Cypri praefecto, adhibitus, eum acriter perstrinxit: quem deinde dolorem mortuo Alexandro sic ultus est Nicocreon. vid. Philo, p.* 881; *Laert.* IX, 58; *Iustin.* XII, 4, 13; *Plin. H. N.* VII, 23.

Anaximander, seu *Anaximandrus*, de Div. I, 50, physicus, praedicit Lacedaemoniis terrae motum. Acad. II, 37, omnia gigni ex infinitate naturae dicit. Nat. D. I, 10, nativos et mortales deos facit.

Anaximenes, Acad. II, 57, ex aëre omnia fieri. N. D. I, 10, aëra deum facit; eum gigni, immensum et semper in motu esse.

Ancarius, Cluent. 59; eius pastores.

C. Ancharius Rufus, Fulginas, pr. L. Vareno, fragm.

Q. Ancharius Q. F. Sex. 53, trib. pl. Caesare et Bibulo consulibus; quo usus Bibulus in impedienda C. Caesaris agraria lege. Pison. 38; ad Div. XIII, 40, Macedoniae proconsul post Pisonem ex praetura.

Anchialus, ad Div. XIII, 45, servus L. Egnatii equitis rom.

Ancus Marcius, de Rep. II, 18, regnavit Romae annos XXIII; eius res gestae; pater ignoratur, de Rep. II, 4, 20.

Andricus, ad Div. XVI, 14, servus Ciceronis, qui et *Menander* dicebatur.

Andromacha, Att. IV, 15; Div. I, 13; Acad. II, 7, Ennii fabula.

Andromeda, Nat. D. II, 43, sidus.

Andromenes, Att. XIII, 24, 25.

Andron, Verr. II, 64; Verr. III, 45, Aetnensis senator.

Andron, ad Div. XIII, 67, Artemonis filius, Laodicensis.

C. Andronicus, Att. V, 15, Puteolanus, familiaris Ciceronis.

Anemo, Nat. D. III, 20 (pro quo Davisius, *Almo*), deus Romanorum; proprie fluvius prope Romam.

Anicatus, ad Att. II, 20, amicus Attici.

C. Anicius, ad Div. VII, 26; XII, 21; Q. fr. II, 10, senator legatione libera in Africam legatur.

L. Anicius, Brut. 83, a quo *Anicianum vinum*, *Aniciana nota.* Consul fuit A. V. DXCIII.

T. Anicius, Q. fr. III, 1.

Annalis, ad Div. XIII, 8, cognomen Villiorum, unde? v. in *Annalis Lex.*

Anneius Bracchus, Verr. III, 40, senator Panormitanus.

C. Anneius, ad Div. XII, 26.

M. Anneius, ad Div. XIII, 55, 57; XV, 4, legatus Ciceronis in Cilicia.

Annia, pupilla filia P. Annii Aselli, Verr. I, 58.

Annia, Verr. I, 43.

Annicerii, philosophi, Offic. III, 33, *Cyrenaici, ab Aristippo profecti. Nomen habent ab Anniceride, discipulo Hegesiae, qui est Aristippi discipulus.*

Annius Saturninus, Att. V, 1.

C. Annius Bellienus. Font. 4, legatus M. Fonteii, praetoris Galliae.

citur; cui Pompeius regnum Syriae ademit, et solam Commagenen, cum particula Mesopotamiae reliquit, unde rex Commagenus *vocatur* ad Div. XV, 4. *Nam eumdem esse, ut Valenti de Nummis Seleuc. videtur, temporum ratio arguit. De regibus Commagenis est libellus Massoni in Haymi Thes. Britann. T. I.*

Antiochus, Ascalonita, Acad. I, 3, magister M. Varronis, e nova academia remigrat in veterem, scribit contra Philonem. Brut. 94, academiae nobilissimus, auditur a Cicerone. Acad. II, 5-18, disputationis eius contra academiam novam compendium; 19-22, inconstantia eius in sentiendo; II, 43, germanissimus stoicus, si pauca mutasset; I, 4, librum contra Philonem scribit nomine Sosus; II, 9, quomodo ostenderit concedendum esse ab academicis, perceptum esse hoc, *nihil percipi posse.* Nat. D. I, 7, librum scribit ad Balbum. Ab eo dicuntur *Antiochinae partes*, ad Divers. IX, 8. *Ex his patet vere Sextum Empiricum, Hypot. Pyrrh.* lib. I, cap. 33, *scripsisse:* Ὁ Ἀντίοχος τὴν στοὰν μετήγαγεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

Antiochus, Caecin. 8, servi nomen.

Antiochus, Flacc. 36, libertus.

Antiochus Gabinius, Att. IV, 16, libertus Gabinii.

Antiochus, libertus Attici, ad Att. XIII, 33.

Antiopa, Nat. Deor. III, 21, uxor Pieri, mater Pieridum. Fin. I, 2, Acad. II, 7; *et alibi* tragoedia Pacuvii.

Antipater (*L. Caelius*), Brut. 26, scriptor luculentus, iuris civilis peritus, L. Crassi magister. Orat. II, 12, L. Crassi oratoris familiaris, scripsit belli Punici II historiam, disertius quam superiores, etsi non plane probetur. Legg. I, 2, historicus Latinus, Fannio aequalis, accuratius scripsit superioribus, tamen sine nitore. *De compendio eius a M. Bruto facto vide in M. Brutus. De eo vide Vossium de Hist. Lat.* I, 8, *et hic in* L. Coelius Antipater.

Antipater, Cyrenaicus, Tusc. V, 37, caecus fuit. *De eo vid. Laërt.* II, 86.

Antipater Derbetes, ad Div. XIII, 73, familiaris Ciceronis.

Antipater, Sidonius, Or. III, 50; de Fat. 3, poëta, qui poterat versus hexametros aliosque variis modis fundere ex tempore. *Huius Antipatri epigrammata sunt quaedam in Anthologia, quae suggeret Index Auctorum Anthol. subiectus.*

Antipater, Offic. II, 24, Tyrius, stoicus, *Ciceronis temporibus floruit, et paullo ante mortuus est, quam filius M. Ciceronis Athenas venisset. Ex eodem loco intelligi potest, eum de officiis scripsisse. Dicitur enim reprehendisse Panaetium, quod in utilitatem praeceptis quaedam omiserit.*

Antipater, Tarsensis, Acad. II, 6, reprehenditur, quod contra academicos (in primis Carneadem) disputet. Quid contra *Antipater* digladietur, Acad. 4. de Div. I, 3, duo libros edidit de Divinatione. Ibid. I, 20; II, 15, statuit ad hostiam deligendam ducem esse vim quamdam sententem atque divinam, quae toto confusa mundo sit. Offic. III, 12, Diogenis Babylonii discipulus, quaedam magistri reprehendit. *Hi tres Antipatri saepe a doctissimis hominibus permiscentur, v. c. Stanleio, p.* 655, *qui nimis hic brevis est; Graev. ad Offic.* II, 24, *etc. Accuratius distinxere Fabric. B. G.* III, 15; *Ionsius*, I, 13.

Antipater, Offic. II, 14, rex Macedoniae. Eius ad Cassandrum filium epistola. *Dicitur rex, quia potestate regia usus est post Alexandri M. mor-*

Div. V, 6, procos. Macedoniae minus officiosus est in Ciceronem. ad Att. I, 12, Pompeius ei in Macedonia successum vult. Dicit Ciceroni partem pecuniae quaeri in Macedonia, *C. Antonius*, Att. I, 1; II, 2; Cat. III, 6; Phil. II, 23.

C. Antonius, Phil. VII, 6, frater M. Antonii triumviri. Phil. III, 10 (*qui ibidem L. Antonius in vulgatis dicitur, male tamen, ut omnes fatentur*), Macedoniam sortitus est, sortiente M. Antonio cos. fratre.

L. Antonius, Phil. V, 8, frater M. Antonii triumviri, gladiator Asiaticus dicitur. Phil. V, 2, a M. Antonio creatur septemvir agrorum dividendorum. Phil. VI, 5, eius statua in foro. ad Div. X, 15, eum persequitur post pugnam Mutinensem Planeus eum fratre. ad Div. X, 33, post pugnam Mutinensem Alpes occupat. Att. XIV, 20; XV, 2.

M. Antonius, Offic. II, 14. orator, recusando nobilitatus est. Brut. 36, qualis orator. Tuscul. II, 24, eius in dicendo contentio. Cluent. 50, quare nullas orationes ediderit. Or. II, 1, omnis eruditionis expers putatus est. In Verr. I, 23, putatus est nullas tabulas conficere; falso. ad Quir. post Red. 5, consul cum A. Albino. Or. II, 1, Ciliciam proconsul rexit. ibid. 45, M'. Aquilium et C. Norbanum defendit. ibid. II, 68, censor de ambitu reus factus est. ad Div. VI, 2, bellum civile praedicit. Or. III, 3, interfectus in Mariana proscriptione, caputque in rostris positum est. Her. IV, 5, v. in Bruto; Or. I, 7. *De hoc Antonio, ut et de C. Cic. collega, et triumviro egregia congessit, et nummis illustravit Valens in Famil. Rom. t. I, p. 79 sqq.*

M. Antonius, M. F. in Verr. II, 3; III, 91, praetor: infinitum imperium eius, *quod scil. nactus est in omnes oras maritimas factione Cethegi et gratia Cottae consulis a. V. C.* DCLXXIX; avarissimus homo, Siciliam depopulatur. *Est oratoris filius, triumviri pater, qui in expeditione Cretensi, a qua Creticus est appellatus, periit.*

M. Antonius, M. Antonii Cretici F. oratoris N. Phil. II, 2, Q. Fabii libertini filiam ducit; cum C. Curione fil. libidinem exercet. ad Div. III, 6, praefectus evocatorum in Cilicia. Phil. II, 20, in quaestura sine SCto, sorte, lege, egestate coactus, ad Caesarem in provinciam proficiscitur. In tribunatu C. Marcello et L. Lentulo coss. SCto contra Caesarem intercedit, et ad Caesarem fugit. *Conf. Caes. B. Civ.* I, 1. Mil. 15, P. Clodium interficere conatur. Att. VII, 8, eius tribuni pl. concio in Pompeium ad Div. VIII, 14, augur fit. Phil. II, 14, a C. Trebonio sevocatur, dum Caesar interficitur. Phil. I, 1, statim post caedem Caesaris optimatibus favet, et dictaturam in perpetuum tollit. ibid. 2, Amatium Pseudo Marium interficit in consulatu. ad Div. XII, 3, Caesari statuam ponit in rostris, et inscribit: PARENTI OPTIME MERITO (hanc deinde Dolabella evertit). Att. X, 13, eius leones (*Add. Plin.* VIII, 16). Att. X, 10; Phil. II, 24, 25, Cytheridem secum lectica aperta portat. ad Div. X, 30 et 11, ad Mutinam vincitur, quod praelium describitur. Phil. V, 9, Mutinam obsidet, etc. Add. Att. XI, 18; XII, 18; XIV, 3, 5, 6, 8, 10, 12, 13, 14, 19; XV, 1, 4, 6, 10, 11, 12, 20, 21; XVI, 23; Phil. III, 2, 4; IV, 3; V, 8; VI, 2; VII, 5; VIII, 1, 2; XII, 1, 7; XIII, 2; XIV, 4, etc. etc.

M. Antonius, diversus a III viro est, Phil. III, 10.

maeus, rex Cyrenarum, qui pop. romanum heredem fecit. v. Liv. Epit. 70.

Appius, Inv. I, 49, indicit Carthaginiensibus bellum.

Appius, maior, Or. II, 60, 70.

Apronius, Milon. 27, iuvenis. Sic vulgg. quod correctum est *Aponius*.

Q. Apronius, Verr. II, 44, homo foedus, de cohorte Verris; III, 9, 12, 25, princeps decumanorum.

Apuleia populi, Att. IV, 11, dicitur P. Clodius, propter seditiones et libidines. *Tunstallus, Ep. ad Middlet. p. 98, mavult intelligi Clodiam; ceterum locum vitiosum putat.*

L. Apuleius Saturninus, Brut. 62, seditiosorum post Gracchos eloquentissimus. *Huius tribuni pl. saepe mentio est ap. Ciceronem. De legibus eius v. in Ind. Legg. de ipso autem Plutarch. in Mario; Appian. B. C. l.* 1, etc. Appul. *non* Apul. *scribendum putat Burmann. ad Suet. Aug.* c. 100. v. in *L. Saturninus*.

L. Apuleius, Caecil. 15, subscriptor Q. Caecilii, nullo usu forensi.

L. Apuleius, Planc. 11, praetor Macedoniae quaestore, Cn. Plancio.

M. Apuleius, quaestor, Philipp. X, 11; XIII, 16; ep. ad Brut. 7.

Apuleius, ad Div. XIII, 45, proquaestor in Asia Q. Philippi proconsulis.

P. Apuleius, Phil. VI, 1, trib. pl. Hirtio et Pansa coss. Ciceronem producit, et de M. Antonio interrogat. Phil. XIV, 6, Ciceronem a suspicione fascium ad populum liberat. Att. XII, 13, 14, 17, fit augur.

Apuleius praediator, Att. XII, 14, 17, *diversum putant ab Apuleio augure, qui in eadem ep. nominatur. Et sic videtur, quod additur* praediator; *quod distinctionis causa factum, verisimillimum est.* An idem est, V, 1?

Aquila, sidus caeleste, Nat. D. II, 44.

Aquila, Phil. XI, 6, *Pontius, de percussoribus Caesaris*, L. Plancum Pollentia expellit.

C. Aquillius Gallus, Brut. 42, JCtus. Servii Sulpicii magister, paratus in agendo, celer in respondendo. Forte idem, Quint. I, etc. saepe nominatur. Caec. 27, mirifice laudatur.

C. Aquillius Gallus, item JCtus, Ciceronis in praetura collega, Cluent. 53; qui formulas plures protulit, ut de dolo malo, Off. III, 14; Nat. D. III, 30. Is, Att. I, 1, non vult consulatum petere propter valitudinem et regnum iudiciale, Top. 7, quomodo litus definierit. Et ibid. 12. Balb. 20, Cicero de aqua Tusculana M. Tugionem potius, quam C. Aquilium consulit. *Vetat Fr. Wetzel. ad Top 7, hunc iuniorem cum praecedenti confundere, quod Ernest. fecerat, et ante eum J. Gottl. Heineccius, Orat. de C. Aquillio Gallo, Opp. t.* II, *Sylloge* 1, *Exercit.* 23, *pag.* 777.

M'. Aquillius, de Rep. I, 9, cos. cum C. Sempronio Tuditano, ann. DCXXIV, Q. fr. III, 5.

M'. Aquillius, Agrar. II, 30, bello fugitivorum, liberalis in civitates Siciliae. Verr. III, 54, procons. Siciliae. Br. 62. Offic. II, 14, accusator diligenter a L. Fufio. Flacc. 39, absolvitur propter memoriam belli cum fugitivis. Caecil. 21, accusatur a P. Lentulo, principe senatus. Orat. II, 45, eum defendit Antonius orator. Tusc. V, 5, crudeli morte periit. *Est enim a Mithridate, auro liquefacto in os infuso, necatus. Ceterum hunc Aquillium alterius M'. Aquillii, qui a P. Lentulo accusatus est, filium putat Manutius ad Div. in Caecil. c.* 21. Mihi non liquet.

Arctophilax, stella, Nat. D. II, 42.

Acturus, stella in signo Bootae, Nat. D. II, 42.

Arctus, sidus, Nat. D. II, 42.

Areus, Att. V, 9, libertus.

Arganthonius, Sen. 19, rex Tartessiorum, qui octoginta annos regnavit, centum et viginti vixit. *Add. Plin. H. N.* VII, 48.

Argo, navis in qua Iason Colchos navigavit; Her. II, 22; Tusc. I, 20; Or. I, 38.

Argo, sidus, Nat. D. II, 44.

Argonautae, Tusc. IV, 32; Or. I, 38.

Ariarathes, ad Div. XV, 2; Att. XIII, 2, Ariobarzanis filius; et alius, Ariobarzanis frater.

Aries, sidus, Nat. D. II, 43, 44.

Ariobarzanes, Manil. 2, rex Cappadociae a Mithridate regno expulsus; socius populi romani, Eusebes et Philoromaeus *dicitur, qui tituli etiam in nummis occurrunt.* Ciliciae proconsuli Ciceroni commendatur a senatu, et ab eo magno periculo liberatur; laudatur ad Div. XV, 2, 4; Att. V, 20. Prov. Cons. 4. Gabinio in ulciscendis inimicis utitur.

Arion, Methymnaeus, Tusc. II, 27, *citharoedus, de quo nota est ex Herodoto fabula.*

Aris, Arinis, de quo multa in fragm. nov. orat. pro Scauro.

Aristaeus, Nat. D. III, 18, olivae inventor; Apollinis filius, Verr. IV, 57.

Aristaeus, Verr. V, 42, Dexionis filius.

Aristides, Offic. III, 4, *Iustus* dictus est. ibid. III, 11. Themistoclis consilium utile, quia iniustum, non probat. Sext. 67; Fin. II, 22, 35.

Aristippus, Socraticus, Orat. III, 17, Cyrenaicae philosophiae auctor. ad Div. IX, 26, eius dictum de Laide. Acad. II, 24, voluptatem summum bonum facit. Offic. I, 51, licentia eius contra morem consuetudinemque loquendi non est imitanda. Add. Inv. II, 58; Fin. I, 7, 8; II, 6, 11; Tusc. II, 6; Acad. IV, 45.

Aristo, Div. II, 18.

Aristo, Chius, stoicus. Acad. II, 42; Fin. II, 11, 13, summum bonum in ἀδιαφορίᾳ ponit. Nat. D. I, 14, eius de natura deorum sententia. *Commemoratur etiam* Aristo *quidam*, Tusc. V, 8, qui Bruto persuaserat, virtute effici vitam beatam, non beatissimam et quocum Ciceroni hoc nomine disputatio fuit: *sed ibi* Aristum *legendum docent Davisius et Buherius.* Adde Tusc. II, 6; Fin. IV, 16, 17, 18, 22, 25, 26, 28; V, 25; Hort. fr.23.

Aristo, Acad. II, 4, peripateticus, *quem Goerenz. ad h. l. e Diog. Laert.* V, 61, *fuisse Alexandrinum iudicat, et diversum ab Aristone Chio. Vid. ad h. l. notam nostram.*

Aristo, Balb. 22, Massiliensis, a Sulla civitate donatus.

Aristocritus, ad Div. XIV, 3, servus aut libertus potius.

Aristodamus, Apollonidiensis, Verr. V, 6.

Aristodemus, de Rep. IV, 11, tragicus actor, ad Philippum legatus missus.

Aristodemus, Att. II, 7, incertum qui.

Aristogiton, Tusc. I, 49, *Atheniensis, qui cum Harmodio Pisistrati tyrannidem evertit.*

Aristomache, Tusc. V, 20, uxor Dionysii tyranni.

Aristonicus, Phil. XI, 8, cum eo bellum gestum L. Valerio et P. Licinio coss. Agr. II, 33.

Aristophanes, comicus, Leg. II, 15; poeta facetissimus, Or. 9.

turus. Magnificum hoc epulum fuisse vel Horatii locus indicat, Satir. II, 3.

Arsaces, ad Div. VIII, 14, rex Parthorum; quocum Cicero bellum gessit in Cilicia. *Est* Orodes, *Phraatis* III *fil. ut alio loco a Cicerone vocatur.*

Arsinoa, Nat. D. III, 22, Arsippi uxor.

Artippus, Nat. D. III, 22, Arsinoae vir, Aesculapii cuiusdam pater.

Artavasdes, Att. V, 20, rex Armeniorum; V, 21, eius filia nubit Deiotaro filio. ad Div. XV, 2,

Artaxerxes, Att. X, 8, Xerxis filius, ad quem Themistocles confugit.

Artemidorus, Aetnensis, Verr. III, 44.

Artemidorus Cornelius, Verr. III, 49, medicus Verris.

Artemidorus, Pergaeus, Verr. III, 21, quo adiutore Verres Dianae Pergaeae templum expilavit.

Artemidorus, Verr. I, 31, *qui sit, nescia, et videtur ibi locum non habere. Neque de ullo Artemidoro sermo, sed de Philodama; quod nomen etiam Pantagathus reponebat.*

Artemisia, Tusc. III, 31, Mausoli regis Cariae uxor, sepulcrum magnificum Mausolo Halicarnassi exstruxit.

Artemo, Verr. III, 87, Entellinus

Artemo, ad Div. XIII, 67, Laodicenus.

Artemo, Centuripinus, Verr. II, 44.

Artemo Climachias, Verr. II, 52, Cephaloeditanus.

Artemo, Verr. III, 45, Aetnensis senator.

Aruns, Tusc. IV, 22, filius Tarquinii Sup. qui cum L. Bruto simul interiit.

L. Aruntius, ad Div. VII, 18.

P. Ascitius, Coel. 10, in suspicionem interfecti Dionis, Alexandrinorum legati contra Ptolemaeum, vocatur.

Asclapo, Patrensis, ad Div. XIII, 20; XVI, 9, medicus.

Asclepiades, Tusc. V, 39, Eretricus philosophus, caecitatem aequo animo fert.

Asclepiades. Flacc. 15, Acmonensis.

Asclepiades, Or. I, 14, medicus amicus Crassi, eloquens. *Hoc loco inductus Cocchius, medicus Florentinus clarissimus, negat verum esse quod vulgo, auctore Plinio H. N. XXVII*, 3, *statuunt, eum aequalem Cn. Pompeio fuisse, in notis ad scriptores Chirurg. Graecos, p.* 154. *Quod enim Crassus de eo loquitur, maiorem Pompeio esse debuisse, et Plinium adeo errasse. Quasi non potuerit Crassi tempore paullo iunior fuisse; aut probabile sit, Plinium, diligentem scriptorem, in re errasse, quae non multum a suis temporibus abesset.*

M. Asellius, Cluent. 61, Larinas.

Asellius, de Legg. I, 2, historicus Latinus languidus et inscitus.

Asellus, Or. II, 64.

Asinius, Phil. XIII. 13, senator voluntarius, qui se ipse fecit senatorem, beneficio Antonii.

Asinius, Larinas, Cluent. 13.

Asinius Dento, Att. V, 20, centurio primi pili in exercitu Bibuli.

Asinius Pollio, ad Div. X, 33, amicus Antonii. ibid. 31, et 32, 33, ex Hispania, cui a Caesare praefectus erat, ad Ciceronem scribit, et libertatis se cupidum ostendit, etc. *Eius epistolae sunt l. X*, 31, 32, 33. *De ea diligenter et accurate egit P. Manut. ad l. c. ep.* 31, *locis veterum de eo congestis. Cf. intt. ad Horat. Carm. II*, 1. *De eius posteris v. Lips. ad Tacit. A. III*, 75; *in primis Rychium ad Tacit. p.* 112.

Aspasia, Inv. I, 31, *sophistria Milesia celebris, Socratis in eloquentiae studio magistra, Periclis tandem uxor:*

Attalus, rex Pergamenus, Sext. 27, ei Asia Antiocho M. adempta condonatur. Deiot 7, in P. Africanum liberalis fuit: *ubi tamen aut Cicero lapsus est*, Attalum *pro* Antiocho *ponens*, *aut* Antiochus (*M.*) *reponendus. v. Vrsinus ad l. c. et Drakenb. ad Liv. epit.* 56. *De* Attalorum *stemmate v. Rupert. ad Besold. o.* 12; *Spanhem. de Vsu et Pr. N. Diss. VIII, p.* 511.

Attalus Iphimenus, Q. fr. I, 2, homo Graecus de Quinti provincia.

Attalus, Netinus, Verr. IV, 26.

Atteius, Att. V, 19, debitor Ciceronis, si lectio sana est.

Attica, T. Pompanii Attici filia; Att. V, 19; VIII, 2; XII, 1, 6, 13, 14, 23, 24; XIII, 12, 13, 15, 17, 19, 44, 51.

Attica, monumenta historiae Atheniensis, Brut. 7, 13.

Atticula, Att. VI, 5, filia Attici; *quae et* Caecilia *dicitur*.

Atticus, Att. XII, 23, annalis eius; *sc. liber, qui laudatur*, Brut. 3; Att. III. 20, adoptatur ab avunculo; II, 1, scripsit de consulatu Ciceronis. Fin. II, 21, colligit historiae thesauras *Historiae peritissimum fuisse etiam ex eo colligitur, quod in epistolis saepe a Cicerone de rebus historicis consulitur. Epicureum fuisse, opinio est.* v. ad Div. XIII, 1. *Contra disputat Tunstallus, Ep. ad Middletonum, p.* 171 *sq.* Add. Att. I, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 19, 26; II, 1, 3; III, 20; IV, 1, 6, 8, 10, 15, 16, 17; Q. fr. II, 3, et multis aliis epistolis ad eumdem.

A. Attilius, Caecin. 10, testis in Caecinam, de Rep. I, 1.

C. Attilius, Rosc. Am. 18, sua manu semen spargentem conveniunt legati. *De eo Valer.* M. IV, 4; *de paupertate Columella de R. R. l.* 1 *init. Plin. XVIII.* 5. *Hic est, qui primus* Serrani *cognomen accepit*, *M. F. M. N. Consul fuit a. V. C.* 495 *et* 503. *Non autem fuit filius illius Reguli, qui a Paenis captus est, uti vulgo putant. De familia Attilia optime egit, et multos vulgares errores refellit Perizon. Animadv. Hist. c.* 1.

C. Attilius, praedo nequissimus et crudelissimus piraticam exercet in Dalmatia, ad Div. V, 10.

L. Attilius, Caec. 10, A. filius, testis in Caecinam.

L. Attilius, Att. II, 3. *ubi tamen Tunstallus, p.* 40, *legi vult*, A. filius; *qui est L. Afranius.*

M. Attilius Regulus, Fin. II, 20; V, 28; Tusc. V, 3; Sext. 59, etc. Offic. III, 27, bis consul fuit. de Sen 20, Carthaginem redit ad supplicium.

M. Attilius Calatinus, Nat. D. II, 23; Fidem dedicat. *Consul a* 495, 498, *dictator a.* 504, *A. F. C. N. Eius etiam mentio est Planc.* 25; *Senec.* 17.

M. Attilius, Verr. I, 13, de maiestate damnatus.

Sext. Attilius, Offic. III, 30; Att. XII, 5, *cos.* cum Furio, legem fert de foedere Numantino.

Attilius, ad Div. XIII, 62, eques rom.

Attilius, Fin. I, 2, Sophoclis Electram Latinam facit, qualis scriptor? Confer Att. XIV, 20.

S. Attilius Gavianus, Sext. 34, tribunus plebis, qui Ciceronis restitutionem impedierat, Att. IV, 2; Serranum se ferebat; adoptatus in familiam Attiliam. *De eo et de hoc loco vide Perizonium. l. c.*

Attius Navius, de Div. I, 17, augur, tentatur a Tarquinio Prisco. Novacula cotem praecidit. de Rep. II, 20, est *Attus N.*

C. Attius, Pelignus, Att. VIII, 4, Sulmone portas aperuit Antonio in bello civili.

L. et *C. Aurelii*, ad Div. XIII, 40, nagotiatores, Q. Anchario proc. commendati.

L. et *C. Aurelii Orestae*, Brut. 25, orationes reliquerunt.

Aurelius, Att. XIV, 9, ab Hirtio Germanis praepositus.

Aurelius, ad Div. XVI, 24; Att. XVI, creditor Ciceronis.

Aurelius, Montani procurator, Att. XVI, 15.

C. Aurelius, Verr. I, 50, consul a. V. C. DCLXXVIII cum L. Octavio.

M. Aurelius Scaurus, Brut. 35, Latine dixit (*consul* a. V. C. DCLVI); Caecil. 19, quaestor L. Flacci; Flaccum ei accusare non permittitur. Verr. I, 33, Ephesi probibitus est servum e templo Dianae abducere.

Cn. Aurelius Orestes, Dom. 13; Planc. 21, Off. II, 17.

L. Aurifex, Orat. II, 60, eques romanus.

A. Aurius, Cluent. 8, Larinas.

M. Aurius Melinus, Cluent. 5, Larinas, duxit Cluentiam.

Num. Aurius, ibid. 7, Larinas.

Autobulus. Pis. 36, saltator. L. Pisonis in Macedonia comes.

Automedon, Achillis auriga, Rosc. Amer. 7, 35.

P. Autronius, Brut. 68, orator sola voce probabilis. Sull. 1, consul designatus cum P. Sulla de ambitu condemnatur, Att. III, 2, 7, exsulat. *Postea coniuravit cum Catilina.*

Axianus, Att. XV, 29.

Avianus, Acad. II, 25, Puteolanus, amicus Ciceronis.

Avianus (*M. Aemilius*). v. *M. Aemilius.*

C. Avianus Evander, ad Div. XIII, 21, M. Aemilii Aviani libertus. VII, 23, statuarius. *v. de eo et vera nominis scriptura, Cannegieter, Diss. de aetate et stylo Aviani, c. 8, qui scripturam* Avianius *vitiosam docet. Al. multo peius habent* Gavianus, *pro* C. Avianus.

C. Avianus Flaccus, ad Div. XIII, 35, 75. *Alii quoque*, Avianius.

C. Avianus Hammonius, ad Div. XIII, 21, M. Aemilii Aviani libertus.

C. Avianus Philoxenus, ad Div. XIII, 35, Siculus, a Caesare in Novocomenses relatus, Ciceronis beneficio. *Nomen assumsit* Flacci Aviani, *quod eo familiarissime usus erat, quum Tullii nomen assumere debuisset ob beneficium.*

M. Aemilius Avianus, familiaris Ciceronis, ad Div. XIII, 21.

Avidius, Leg. II, 3, *male; nunc legitur* Balbus.

Avilius, Larinas, Cluent. 13.

Avitus, Or. 14, *est* Cluentius, *pro quo est oratio.*

Avius, vel *Aulus*, Att. XII, 5, *forte est* Argentarius, Att. XIII, 4.

Axilla, Or. 45, *cognomen Serviliorum.* Vester *Axilla* Ala factus est.

Axius, Att. IV, 15, senator, qui in Roseis villam habuit, Att. III, 15. *De hoc interpretantur Sueton. Iul. Caes.* 9; vide not. ad Div. VII, 3. *Idem inducitur ap. Varr. de R. R.* III, 2, *ubi et villa eius in Roseis commemoratur.*

Q. Axius, Att. I, 12, foenerator; Att. X, 11, *forte idem cum superiori.*

B.

Babullius, Att. XIII, 48.

Baccharum statuae Ciceroni a Gallo emtae, ad Div. VII, 2.

Bacchus, Nat. D. III, 23, multi Bacchi.

Bacis, Boeotius, de Div. I, 18, augur.

Battonius, Att. VI, 8, amicus Attici et Ciceronis.

Bebrius. Cluent. 16, senator rom.

Bellerophon, Tusc. III, 26.

C. Annius Bellienus, Font. 4. *Hunc non diversum a* C. Billieno (*v. infr.*) *putat Tristanus , Comm. T.* 1, *p.* 90; *quod mihi temporum ratio permittere non videtur. Nec verum est, eum habuisse duarum gentium nomina per adoptionem.* Bellienus *est cognomen. Nec denique* Betilienus *reponendum pro* Bellienus, *etsi in nummo occurrit, et Senecae reddendum videtur. Nimis saepe hoc nomen in libris occurrit.*

L. Bellienus, Phil. II, 36, Pompeianus, cuius domus post caedem Caesaris incensa est et deflagravit.

Bellienus, ad Div. VIII, 15, verna Demetrii. Cum praesidio est Intemelii. A quo forte non diversus est alter ad Div. XVI, 22, homo pessimus, flagitiosus. *Quidam* Bilienus; *quod idem nomen est.*

Belus, Nat. D. III, 16, Indorum Hercules.

L. Bestia e Calpurniis, Brut. 34, bonus tribunus plebis, Popillium a C. Graccho expulsum sua rogatione restituit; post consulatum oppressus est lege Mamilia. Or. II, 70, a C. Memmio accusatur. Bestia *est cognomen* Calpurniae *familiae.*

Bestia, cognomine etiam *Vopiscus*, ut patet e Philipp. XI, 5; XIII, 12, quod omnes fugerat. Coel. 11, accusatur de ambitu, in petitione praeturae; Q. fr. II, 3, defenditur a Cicerone. Phil. II. cc. quinquies, hoc defendente, absolutus; sexta vice autem accusatus, damnatus est. Post in bello civili Antonianus, Philipp. XII, 8, consulatum in Bruti locum petit, XI, 5, quamvis praetor non fuisset: unde a Cicerone, ibid. *alter Caesar* appellatur *Vopiscus ille*, ubi orator in ambiguo ludit de utroque cognomine; vel sic vocat convicii loco.

T. Betucius Barrus, Asculanus, Brut. 46, aliquot orationibus Asculi habitis, et una Romae contra Caepionem, nobilis; cui Caepionis ora respondit Aelius.

Bias, Parad. 1, Priene patria. de Amic. 16, unus e septem Sapientibus.

L. Bibulus, ad Br. ep. 7, filius sequentis.

M. Bibulus, Att. 1, 17, Caesaris amicitiam quaerit, aedilitate et praetura omissa, ut consulatum eo facilius consequatur. Ar. Resp. 23, Caesare collega in consulatu leges ferente semper servat de coelo. Dom. 15, servat de coelo, quum Caesar de adoptando Clodio legem curiatam fert. Vatin. 9, Vatinius trib. pl. consulem in vincula ducit, reliquis tribunis mitti iubentibus. Att. II, 19, eius edictis, quae domo abditus (*vim Caesarianorum timens*) dat, irascitur Pompeius, quod iis laceratur; 21, in Caesarem acerba edicta dat, quae inde *Archilochia* dicuntur, populo vehementer grata. Dom. 26, censet, ut pontifices de domo Ciceronis statuant. ad Div. XV, 1, proconsul Syriae; XII, 19, quam diu Parthi in provincia eius sunt, Antiochia se tenet, urbe munita; VIII, 6, contra Parthos male pugnat; II, 17, Ciceroni proconsuli Ciliciae invidet. Brut. 77, scriptitavit accurate. Bello civili periit. Att. V, 4, 20; VII, 3; VIII, 6; XII, 19.

Bibulus, filius, ad Div. II, 17.

Bilienus, ad Div. XVI, 22, *idem qui* Bellienus, *ubi v.*

C. Bilienus, Brut. 47, aequalis M. Bruti ICti, laudatur. *v. ibid.*

A. Binnius, Cluent. 59, copo de via Latina.

maternum genus duxerat. v. Wesseling. Obs. II, 16, *Sed Brutos illos, qui deinceps commemorabuntur, plebeios fuisse, nec a Iunia illa familia patricia originem duxisse, docet accurate P. Manut. ad Ep.* I *ad Brutum. Et Plutarchus in Bruto init. iam tum negatam esse illam a L. Bruto, regum expulsore, originem, ab his, qui eis ob Caesaris caedem infesti essent. Quid? si a Bruto orti sunt ro, qui apud Dionysium Halic. l.* VI, *p.* 396, *memoratur, ubi de secessione in montem Sacrum agitur; qui fuit plebeius, atque ipse* L. Iuoius *dictus est, primum ipso sibi hoc nomen Bruti arrogante, tanquam alteri libertatis assertori, quod ei deinde mansit.*

D. Iunius Brutus, M. filius, collega P. Scipionis Nasicae Serapionis in consulatu ann. DCXV. Brut. 28. Graece doctus. Leg. III, 9, a trib. Curiatio in vincula coniicitur. Balb. 17, in Hispania ulteriori feliciter pugnat, et de Gallaecis triumphat. Arch. 11, Attii versibus monumenta sua inscripsit. Eiusdem etiam mentio fit In Bruto, 22. *Ap. Velleium*, II, 5, *dicitur* Aulus. *v. interpretes, et Sigon. ad ann.* DCXV.

D. Brutus. Brut 47; Rabir. 7; Att. XII, 22, graece et latine doctus. *Consul fuit cum Mamerco Aemilio Lepido Liviano.*

D. Brutus, Verr. I, 55; Phil. III, 1, provinciam Galliam a Caesare ipsi datam eripere audet Antonius. Eius edictum, cap. 4. ad Div. XI, 10, exercitum alit suo sumtu; 11, obsidione liberatur; XI, 1, postulat, ut sibi, et M. Bruto, et Cassio cum publico praesidio liceat Romae esse, ut tuti sint; idem liberam legationem postulat et reliquis suis; 21, in decemviris est, creatis, ut ab Antonio rationem gesti consulatus repeterent.

M. Brutus, pater. ad Div. VII, 22; Brut. 47, ICtus. Brut. 62, iuris publici et privati peritus, a forensi eloquentia abfuit. Or. II, 33, libri de iure laudantur. Cluent. 51, initia librorum de iure Civili. Fin. I, 4, negat partum ancillae in fructu habendum, etc. *De eo consulere licet auctores Historiae iur. rom.*

M. Brutus, filius, Or. II, 54, filius eius, qui libros de Iure Civili scripsit, Cn. Plancium accusavit, defensore Crasso, qui quum ab eo lacessitus esset in illa accusatione, egregie eum ultus est. Cf. Cluent. 51. Brut. 34, accusationem factitavit, nullos magistratus petivit, dedecus familiae vocatur. Cluent. 51, orator vehemens, bona paterna effudit. Font. 16, accusat Scaurum. Off. II, 14, iuris civilis peritus, propter multas accusationes *accusator* cognominatus est. *Hunc quidam patrem τυραννοκτόνον faciunt. Male. Non ita de eo ad filium scripsisset in Bruto* 34.

M. Brutus, Quint. 20, tribun. pl. a. V. C. DCLXX, *Scipione et Norbano consulibus, Hotomanno et Manutio videtur esse M. Bruti, qui Caesarem interfecit, pater, a Cn Pompeio bello Sullano necatus.* Agr. II, 33, trib. pl., qui coloniam Capuam ferre voluit. *Alium M. Brutum, ad quem hoc referam, non reperio; neque tamen pro certo affirmare ausim, ad M. Bruti percussoris Caesaris patrem pertinere deducendae coloniae consilium. Ceterum consentit cum eo, quod Cicero dicit, mirari se, cur Rullus eius Bruti exitum non perhorrescat. Idem mecum sentire postea vidi Mazochium, de Amphitheatro Camp. p.* 9; *qui in primis de hoc Bruto videndus. Sed quod eum negat tribunum pleb. fuisse, quod Turnebus ad l. c. sine auctore dixerat, quia non probabile, Brutos, qui genus suum*

men est M. et libri quidem, praesertim edd. habent Coelius: *quae lectio fit probabilis cognomine* Rufi, *quod est Coeliorum. Et fuit* M Coelius Rufus *orator, aequalis Calvo, qui exitum non bonum habuit: de quo infra.*

L. Caecilius, Sul. 22, trib. pl. legem Caeciliam fert. vid. *Caecilia Lex.* Sull. 23, legi agrariae Rulli se intercessurum profitetur.

L. Caecilius, ad Q. fr. I, 2, negotiator in provincia Q. Ciceronis.

M. Caecilius, Caecil. 9, frater Q. Caecilii, *eius, in quem est Divinatio.*

Q. Caecilius, fr. Corn. 1, consul cum M. Iunio Silano. *Est Metellus Numidicus.*

Q. Caecilius, Q. *F. Metellus Pius Scipio*, ad Div. VIII, 8, *adoptatus a Q. Metello Pio, Numid. fil. ante P. Scipio, ut appellatur pro Domo. Socer Pompeii Magni, eiusdem collega in consulatu. Hic est ille Scipio, qui contra Caesarem in Africa bellum gessit.*

Q Caecilius Bassus, Att. II, 9, quaestor Caesare et Bibulo coss. ad Div. XI, 1, eum sperabat Brutus firmiorem fore, nuntiu de morte Caesaris allato Phil. XI, 13, exercitum in Asia privatus habet. ad Div. XII, 11 et 12, in Syria legionem habuit, quae ad C. Cassium venit, invito Basso. ad Div. XII, 18; Deiot. 8. 9, *ubi male vulgo* Coelius, *est. De turbis ab eo in Syria motis vid. Ioseph.* XIV, 11.

Q. Caecilius, Att. I, 1, 12; II, 2, 19, foenerator, avunculus Attici.

Q. Caecilius, Q fil. Pomponianus Atticus, Att. III, 20, *est T. Pomponius Atticus, qui ab avunculo Q. Caecilio testamento adoptatus erat, quod ei Cicero gratulatur.*

Q. Caecilius, Caecil. 2, cognomine *Niger, Siculus, Verris quaestor, qui accusationem Verris petebat, in quem est Divinatio. vid. Argum. Asconii.*

T. Caecilius Eutychides, Att. IV, 15, libertus Attici, *qui praenomen habet Attici ante adoptionem, et nomen eius post adoptionem.*

A. Caecina, ad Div. X, 25, cuius est epistola libr. VI, 7, ibid, XIII, 66, negotiatus est in Asia, VI, 5-8, exsul, quod contra Caesarem scripserat; librum Ciceroni mittit. it. ep. 9, in Sicilia exsul. *De Etrusca disciplina librum scripsit, qui laudatur ap. Plinium (v. Harduini. in Ind. Auct.); ad quem alludit Cicero in epistola ra, quam ad eum scripsit*, VI, 6. *De hoc Caecina v. Demsterum, Etrur. Regal.* I, 2, 59, *ubi et alios Caecinas colligit, docetque nunc quoque hanc familiam Volaterris florere. Cf. Fr. Marianum, de Etruria Metropoli, c.* 15, 16, *et Gorium, Insc. Etr. T.* III, *p.* 159, *ubi inscr. antiquae Volaterranae Caecinarum sunt.*

A. Caecina (Licinius), Caecin. 1, Volaterranus, *pro quo est oratio. Hunc eumdem cum superiori putat Demsterus, l. c. et Passeratius, not. ad or. pro Caecin. c.* 1; *nec ipse abnuerim.*

Caecina, Att. XVI, 8, Volaterranus, *diversus ab utroque superiori.*

Caecius, Att. IX, 13, *qui sit nemo tradidit.*

C. Caelius, Att. IX, 11, ab Appio cum mandatis ad Ciceronem mittitur.

M. Caelius, vid. inf. *M. Caelius.*

M. Caeparius, Catil. III, 6, socius Catilinae, *apud Sallustium* Q. *dicitur, Cat.* 46.

C. et *L. Caepasii*, fratres, Brut. 69; Cluent. 21, ignoti homines, oppidani et incondito genere dicendi, quaestores facti sunt.

Cn. Caepio, Att. XII, 20, Serviliae Claudii pater, vivo patre nau-

accuratissime scripsit. Marc. 4, beneficium in M. Marcellum laudatur. Att. XIII, 10, in suspicione est, eius iussu M. Marcellum interfectum esse; sed defenditur. Att. X, 4, prope iubet occidi Metellum tribunum pl. ad Div. I, 52, quum immolaret, in extis bovis opimi cor non fuit. Top. 24, scripsit contra Catonem Ciceronis (*Gell.* IV, 16). ad Att. XII, 41, de Catone et contra Catonem scribit. Div. II, 9, in curia Pompeia ante simulacrum Pompeii trucidatus iacet; etc. Planc. 36; Marc. 4; Cat. IV, 5; Sext. 17; Prov. Cons. 10; Pis. II, 12, 13, 17; 18, 32, 33; Balb. 19, 27; Mil. 24; Lig. 3, 5, 6; Deiot. 3; Phil. II, 22, 30, 34, 37, 45; V, 18; Brut. 72, 74, 75; Off. I, 8, 14; II, 24, etc.

C. Caesar Octavius, Phil. III, 15, ad senatus auctoritatem se confert. Phil. XI, 8, adolescentulo imperium extraordinarium Cicero sententia sua tradit. ad Div. XI, 20, dictum Ciceronis aegre fert. ad Div. XII, 28.

L. Caesar, L. F. Tusc. V, 19, iussu Cinnae interficitur. *Est is, qui cum P. Rutilio a. V. C. DCLXIII, consul fuit, C. frater. Adde in* L. Iulius.

L. Caesar, Planc. 21, aedilitiam repulsam tulit. Cat. IV, 6; sororis virum P. Lentulum socerum Catilinae interficiendum censet. Muren. 34 (et Att. I, 2), consul cum C. Figulo (a. DCLXXXIX) SCtum facit simile legi Fabiae de numero sectatorum. ad Div. IX, 14, aegrotat Neapoli. Huius sororis filius M. Antonius fuit. ad Div. X, 28, optime sentit, sed in Antonium non acriter dicit, quia eius avunculus est. Phil. VI, 5, agrorum assignationem Antonianam sententia sua dissolvit, et iuvante Cicerone VIIviram acta sustulit. vide ad Sull. 19.

L. Caesar, L. F. (*Caes. B. C. I*, 8), Att. VII, 13, mandata absurdissima a Caesare habet, non homo, sed scopae solutae; *de quibus pluribus epp. seqq.* ad Div. IX, 7. *Est idem proquaestor Africae, cui, Catone interfecto, Caesar vitam concessit. v. Caesar l. c. et Hirt. B. Afr. c.* 89.

Sext. Caesar, Arusp. Resp. 6, flamen Quirinalis.

Caesennia, Caecin. 4, Tarquiniensis.

P. Caesennius, Caecin. 4, 10, Tarquiniensis.

C. Caesetius, Lig. 11, eques rom. Ligarii advocatus. Phil. XIII, 15, trib. pl. a Caesare ab rep. remotus. Phil. III, 10, provinciam sibi ab Antonio datam recusavit. *Add. Vell. II*, 68, *ubi v. interpretes; quorum nullus locis Ciceronis usus est.*

P. Caesutius, Verr. V, 25, legatus Verris.

L. Caesius, Q. fr. I, 14, de cohorte praetoria Q. Ciceronis in Asia. *Add.* I, 2; forte idem est, III, 1.

M. Caesius, Verr. I, 50, praetor cum C. Annio Sacerdote. Verr. III, 39, 43.

M. Caesius, ad Div. XIII, 11, aedilis Arpini.

P. Caesius, Balb. 22, eques romanus a Cn. Pompeio patre civitate donatus, ad Div. XIII, 51.

Sext. Caesius, Flacc. 26, eques romanus.

Caesoninus Calventius, post Red. in Sen. 6, *est L. Piso, is, qui cum A. Gabinio consul fuit. v. in* L. Piso. *Caesoninus cognomen Pisonum fuit, ante quam Frugi dicerentur. Add.* Prov. Cons. 4; *Pis.* 6, *ubi mss. et edd. plures habent* Caesonius; *analogia quidem sic videtur postulare.*

M. Caesonius, Act. I in Verr. 10, aedilis cum Cicerone. *Add.* Att. I, 1; XII, 11.

Q. Calpurnius, Verr. IV, 49, P. Mucii collega in consulatu, *a.* DCXX.

Calva, Att. XV, 3.

Calvena, Att. XIV, 5, 9; XVI, 11, *est* Matius, *Caesaris amicus. Schneider. epist. ad Langer. pag. XXIX, mallet legere ubique* Calvina.

Calventius v. *Caesoninius*

Calvinus, Orat. II, 64, *est cognomen familiae* Domitiae.

C. Calvisius, ad Div. XII, 25; ibid. X, 25, 26, reipubl. amans. Phil. III, 10, Africam, quam ante iam obtinuerat (*nunc autem Cornificius obtinebat*), sortiente M. Antonio sortitur.

Calvus, ad Div. XV, 21, orator, a Cicerone laudatur. v. *C. Licinius Calvus.*

Calvus, Att. I, 16, *appellatur* M. Crassus, *quod aliquando sub Calvi nomine in auctione Nanneii quaedam emerat.*

Calvus, ICtus, Q. fr. III, 1.

Calypso, mulier, cui Vlysses inservit. Off. I, 31.

C. Camillus, ad Div. IX, 20; XIV, 5, 14; Att. V, 8; VI, 1; XI, 16, 23; XIII, 33. post Atticum amicissimus Ciceroni Div. V, 20, iuris praediatorii peritus.

L. Camillus, Sen. 12, qui cum Appio Claudio consul fuit (a. V. C. CCCCIV), *e familia Furia. Eosdem consules edit. Gell. IX, 11; sed alii P. Claudium. v. Sigon. ad h. auct.*

M. Camillus, Tusc. I, 37, *is est, qui Romam a Gallis captam restituit.* Camilli exsilium, de Rep. I, 3.

Camirus, Nat. D. III, 21, conditor Camiri, oppidi Rhodiorum.

Camula, Att. V, 21, ceotorio.

M. Camurtus, Cael. 30, de crimine, nescio quo, in Vettium commisso, condemnatus.

Cana, Att. XIII, 41, *Graev.* Κανα, *filia Gellii Cani, quam Q. fil. collocare cogitabant, si ei placeret.*

Canachus, Brut. 18, statuarius; cius signa rigidiora sunt, quam ut imitentur veritatem. *Plin. H. N. XXXIV,* 8. *Sicyonius fuit. Eius opera quaedam commemorat etiam Pausan. p.* 134, 472, 483, 570, 730, *etc. ed. Kuhn.*

Canephorae, Verr. IV, 3, dicebantur virgines Athenis, quae in sacris Cereris canistra ferebant in capitibus. *Statuae hanc figuram referentes h. l.* Canephorae *dicuntur. De Canephoris. v. Span. ad Callim. H. in Cererem,*

Canidius, ad Div. X, 21, legatus Lepidi IIIviri, aut trib. aut simile quid.

Canidius, s. potius, ut putant, *Calidius*, ad Div. VIII, 9, disertus. Canidius *etiam quidam de Lepidi exercitu memoratur ad Div. X, 21, qui legati aut tribuni munere functus videtur, quo usus et Lepidus ad milites incitandos, ut pacem flagitarent.*

C. Caninius Gallus, ad Div. II, 8, a Cicerone defenditur; VII, 1, amicus M. Varronis et Ciceronis; IX, 2, 6; I, 2, trib. pl. Marcellino et Philippo coss. ib. tempus Caniuianum, *ubi v. Manut.*

T. Caninius Rebilus. Att. XII, 37, legatus Caesaris in Gallia. ad Div. VII, 30, consul prid. kal. ian. *anno ante mortem Caesaris.*

Caninius Satrius, Att. I, 1.

Caninius, Sallustianus, ad Div. II, 17.

C. Canius, Off. III, 14, eques romanus facetus et literatus, Syracusas otiandi causa se contulit. Or. II, 69, *ubi vulgg. habent* Cannius.

C. Canuleii plebiscitum, de Rep. II, 37, *quod vocat* Canuleium.

Canuleius, Att. X, 5.

M. Carbo, ad Div. IX, 21, P. Flacco accusante condemnatur; fur magnus e Sicilia.

Carbo, Rubriae filius amicus Ciceronis, ad Div. IX, 21.

Carbones, tres fratres, ad Div. IX, 21.

D. Carfulenus, Phil. III, 9, senator. ad Div. X, 33, legatus Pansae, interiit in praelio Mutinensi, duce Pansa. Att. XV, 4. *Transiit ab Antonio ad Octavianum.*

Carneades, Or. I, 11, Cyrenaeus, auctor academiae tertiae. Tusc. IV, 3, academicus Cyrenaeus. Acad. I, 12, quartus ab Arcesila, in Arcesilae ratione manet. Acad. II, 30, dialecticus discit a Diogene stoico. Fin. III, 12, in dialecticis exercitatus, et summa eloquentia. Acad. II, 42, quod summum bonum statuerit. ibid. 45, Calliphontis sententiam de summo bono valde defendit. ibid. 31, eius de visis sententia. ib. 9, quomodo Antipatro stoico responderit, qui sibi concedi volebat hoc perceptum esse, *Nihil percipi posse.* Att. XIII, 21, προβολὴν pugilis et retentionem aurigae similem facit ἐποχῇ. N. D. I, 2, disserit contra eos, qui omnia hominis causa nata esse dicunt. Divin. II, 3, quaerit quarumne rerum divinatio sit; earumne, quae sensibus percipiuntur. ib. I, 13, fingit, in Chiorum lapicidinis saxo diffisso exstitisse caput Panisci. ib. II, 41, Praenestinam fortunam risit. ib. I, 30, concertationis studio modo ait hoc, modo illud. N. D. II, 65, libenter in stoicos invehebatur. de Div. I, 4, multa acute et copiose contra stoicos disputavit. Att. VII, 2, eius dictum spureum: Bene eveniat, etc. *Graece:* τύχῃ ἀγαθῇ παιδοποιῶμεν Tusc. V, 41; Or. II, 37, legatus Romam missus; *Carneades* Graecus homo, de Rep. III, 4; de eo est Acad. Frag. 1.

L. Carpinatius, Verr. II, 70, publicanus in Sicilia pro magistro.

T. Carrinas, Att. XIII, 33, *gentis Albiae.*

L. Carteius, ad Div. XII, 11, aliquid muneris in exercitu Cassii in Syria videtur tenuisse.

Carvilii, Petit. Cons. 3, amici Catilinae.

Sp. Carvilius, de Or. II, 61; *familia Carvilia plebeia; sed equestris tamen.*

Casca, *cognomen Serviliorum*, Phil. II, 11, fuit inter percussores Caesaris. Att. XIII, 44, librum scripsit. XVI, 15, eius tribunatus. *v.* Servilius.

Cascellius, Balb. 20, praediator aetate auguris Q. Scaevolae. *vid. Valer. Max. VI, 2, 12, et VIII, 12, 1. Hoc nomen vindicant contra eos, qui Caeseilius legi volunt, ut Pighius Ann. ad a. 633, cuius opinionem videtur probare Graevius ad Cic. Balb. 20; Harduin. ad Plin. VIII, 61, ubi praeceptor eius Volcatius traditur; Rupert. ad Pompon. Enchirid. III, 11, ubi de A. Cascellio ICto agit, cuius et Horatius mentionem fecit. Ceterum huic familiae hereditarium quodammodo Iurisprud. studium fuit.*

M. Cascellius, Q. fr. I, 2, negotiator, ut videtur, in provincia Q. Ciceronis.

Cassander, de Div. II, 42, summus astrologus tempore Panaetii.

Cassandra, Or. II, 66, etc. Priami filia.

C. Cassinius Schola, Mil. 17, Interamnas, familiaris P. Clodii.

Cassius Barba. v. *Barba.*

C. Cassius Longinus, Dom. 50, censor. *Huius C. Cassii Longini censura incidit in annum DCXIX. Nam praecedit mentio censoris Q. Marcii, qui*

Crasso *M. patre, qui consul cum Cn. Lentulo fuit, et de Lusitanis triumphavit.*

Cassius, apud eum Ciceronis filius graece declamitat ad Div. XVI, 21.

Castor, Deiot. 1, nepos regis Deiotari, qui avum apud Caesarem accusavit de insidiis. *Eius pater quoque Castor fuit, qui chronologica scripsit; laudatus Eusebio, Suidae, et aliis. v. Scalig. ad Euseb. p. 17.*

Castor et *Pollux*, fratres Tyndaridae, Or. II, 86; Verr. V, 72.

Castoris, sc. aedes, Quint. 4 *In ea pecunias depositas esse commemorat Graevius. Sed hoc nil ad rem. Locus explicandus videtur e Verr. I, 49. De ea aede multo in eodem Verrina. Eius et alibi crebra mentio.* ad Div. I, 43, aedes Castoris Tusculi.

M. Castricius, Verr. III, 80, eques rom. Flacc. 23; Att. II, 7, videtur negotiator in Asia fuisse. XII, 28, creditor Ciceronis.

L. Castrinius Paetus, ad Div. VIII, 2.

L. Castronius Paetus, ad Div. XIII, 13, princeps municipii Lucensis. *Idem cum praecedente videtur, alterque locus ex altero corrigendus.*

T. Catienus, Q. fr. 1, 22, queritur de Q. Cicerone.

L. Catilina, *e Sergiis*. Catil. II, 4. *vid.* argument. *Catilinar.* Coel. 4, post praeturam Africae causam de repetundis dicit. Att. I, 2, eum defendere ante consulatum in iudicio cogitat Cicero. I, 16, bis absolvitur de incestu et de repetundis. Flacc. 38, eius sepulcrum damnato C. Antonio floribus ornatur, et epulis celebratur. Coel 5, virtutis simulacra in eo erant multa. Att. I, 14; Catil. I, 9; Sull. 24, 25; Mur. 25, 26. *De eius proavo est insignis locus ap. Plin. H. N.* VII, 28.

Catilius, ad Div. V, 10, pirata in Dalmatia.

Catius, Insuber, ad Div. XV, 16, *Epicureus Ciceronis temporibus, a quo spectra Catiana. Nam φαντασίας Epicureorum et εἴδωλα latine dixerat* spectra, Div. XV, 19.

C. Catius Vestinus, Div. X, 23, tribunus militum in exercitu M. Antonii.

Q. Catius Aemilianus, homo honestus, pr. Tull. 4, fragm. nov.

Catones, de Catonum gente est insignis locus ap. Plinium, H. N. VII, 14, *ubi stemma Catonum proposuit Harduinus.*

C. Cato, Verr. IV, 10, M. Catonis censorii et L. Paulli nepos, filius sororis P. Africani, ex Macedonia de repetundis damnatus est. Balb. 11, damnatus, exsul Tarracone vixit. Brut. 28, mediocris orator. Brut. 34, lege Mamilia post consulatum (*quem gessit anno V.* DCXXXIX) oppressus est.

C. Cato, ad Div. I, 2, tribunus plebis Marcellino et Philippo coss. it. ep. 4, 5, legem fert de imperio Lentulo Spintheri in Cilicia abrogando. Q. fr. I, 2, Gabinium de ambitu accusare voluit, in quo prope occisus est. Att. IV, 15 et 16, lege Iunia et Licinia absolvitur. Fufis etiam reus, cum Milone et Cicerone in gratiam redit, Pompeio iterum consule.

L. Cato, Rabir. 7; Font. 18, *consul fuit cum Cn. Pompeio Strabone ann.* DCLXIV, *tempore belli socialis, in quo periit. De quo vid. App. B. C. I.* 1, *pag.* 641.

M. Cato, is qui sapiens et censorius dictus est. Planc. 8; de Rep. I, 1, Tusculanus. Mur. 8, homo novus, et deinde consul et censor. de Senect. 4, praetor. ibid. 10, tribunus mil. in bello cum Antiocho M. affuit praelio ad Thermopylas: *idem tradunt Plutarchus, Appianus, Frontinus, Aure-*

Q. Catulus, Q. F. Q. N. Catil. III, 10, dissentit consul (DCLXXV) a collega Lepido, qui acta Sullae rescindenda putabat. Balb. 17, auctor est eum Lepido foederis Marciani confirmandi. Verr. IV, 31, Capitolium dedicavit, unde eius monumentum dicitur. Pis. 3, Ciceronem patrem patriae pronuntiat. Off. I, 22, Cn. Pompeio par iudicatur. Coel. 29, legem de vi tulit, et quare? ad Div. IX, 15, eius constantia. Manil. 17, 20, legi Maniliae resistit. Verr. III, 90; Brut. 35; Att. II, 24; XIII, 12, 16, 19. *Ceterum pluribus aliis locis nominantur et pater et filius, in quibus facile ratio temporum agnoscere quemque docebit.*

C. Caudinus, Cluent. 38 senator. *Cognomen familiae Corneliae.*

L. Caulius Mergus, Cluent. 38, senator.

Cecrops, Leg. II, 25, etc.

Celer. Att. X, 1, disertus magis, quam sapiens, amicus Attici, *non Q. Metellus Celer.*

Q. Celer. Att. VI, 3; eius oratio contra M. Servilium. vid. in *Metellus.*

C. Censorinus, Brut. 67, graece doctus, inimicus fori; 90, sublatus bello civili Sullano.

L. Censorinus, Brut. 27; Acad. II, 32, consul cum M. Manilio, ann. DCIV. *Male hunc Ernest. confuderat cum C. Censorino oratore, ann.* DCLXXI *interfecto.* v. *L. Marcius.*

Censorinus, Q. Ciceronis amicus, Q. fr. I, 2.

Censorinus, Phil. XI, 5, de Antonii partibus.

Centaurus, Nat. D. II, 44, sidus.

Centaurus, de Div. I, 42, in Capitolio, de coelo ictus.

C. Cento, Orat. II, 71, dissuasit legem Cinciam. *Cognomen familiae Claudiae.*

M. Ceparius, ad Div. IX, 23. v. *Caeparius.*

Cepasii, Cluent. 20, fratres oratores. v. *Caepasii.*

Cephalio, Att. VII, 25; IX, 19; X, 1; XI, 12, forte servus Attici.

Cephalus, Att. IV, 16, Atheniensis, qui inducitur in Platonis πολιτείᾳ.

Cepheus, Nat. D. II, 43, sidus. Tusc. V, 3. cum uxore, genero et filia in stellas relatus.

Cercops, N. D. I, 38, Pythagoreus, cui Pythagorael carmen Orphicum tribuebant. *De hac re v. Clemens Alex. Strom.* I. 1, 333, *et Suidas in* Ὀρφεύς.

Ceres, Her. IV, 32.

Cerialia, Att. II, 12.

P. Cervius, Verr. V, 44, legatus Verris.

Cesennius Lento, Phil. XII, 9, septemvir. *Rectius* Caesennius.

C. Cestilius, in Sen. p. redit. 8, trib. pl. P. Lentulo Spinthere cos.

C. Cestius. v. *Caestius.*

Cethegus, *est cognomen familiae cuiusdam Lentulorum e gente Cornelia.*

Cethegus, Sull. 25, Metellum Pium vulnerat in Hispania. in Senat. p. Red. 4, est consobrinus L. Pisonis Caesonini. Catil. III, 3, Catilinae socius in coniuratione.

M. Cethegus, M. F. de Senect. 14, Suadae medulla dictus est ab Ennio; etiam senex in dicendo studiosissime se exercet. Brut. 15, primus fuit, qui eloquens Romae fuit et habitus est. Belli Punici II tempore vixit, P. Tuditani collega in consulatu, etc.

P. Cethegus, praetor (a V. DCLXXIX), Br. 48. remp. cognorat et tenebat; in senatu consularium auctoritatem as-

ricam, seu potius obmutescendi artem. de eo est, Acad. fr. 3; de Fat. fr. 1.

Chrysippus, Att. VII, 2, libertus Ciceronis literatus, discedit a filio Cicerone, in servitutem propterea retractus. XI, 2.

Chrysis, Orat. II, 80.

Chrysogonus, Verr. I, 36, servi nomen. Rosc. Am. 2, 9, 21, 49, 50, est libertus gratiosus Sullae. *De eo vid. Plin.* XXXV, 18.

Cicerones. De his legendus Corradus in Quaestura, qui eos accurate persequitur.

Cn. Cicero, Att. I, 16, ita appellabat plebs aliquando Cn. Pompeium, quod nimis Ciceronem diligeret.

L. Cicero, Or. II, 1, M. Ciceronis patruus. *Eius filius.* L. Cicero *est.* Att. I, 5, patruelis Ciceronis. *Eum appellat* fratrem, *sc. patruelem;* item Fin. V, 1. *Quem extinctum esse a.* DCLXXXV, *docent ex illo* (Att. I, 5) *loco Mongaltius ad l. c. et Tunstallus Ep. ad Middleton, p.* 7—12.

M. Cicero senex, Or. II, 66. *M. Tullii Ciceronis nostri avus, ut docet Corradus in Quaestura.*

M. T. Cicero, Brut. 16, 43, 88, 89, 90; Leg. I, 2; II, 1; Phil. II, 15; VI, 13; VIII, 10; Orat. I, 2; Fin. I, 2; Fat. 3; Nat. D. I, 3; Planc. 26; Pis. I, 2; 14; 22; Verr. I, 2; V, 14; Mur. 19; Off. II, 17; Att. I, 5, 8, 9; Cluent. 2; Mur. 8; Agr. II, 1, 2; Sull. 23; Q. fr. I, 1, 3; II, 9, 11, 13, 15, 18; Sext. 12; 34; Att. I, 1, 2, 16, 19, 20; II, 1, 3, 4, 6; III, 8, 9, 12, 15, 19, 22, 24, 26; IV, 2, 3, 6, 8, 9; VI, 5, 6, 8; VII, 12, 13, 15, 20, 21; VIII, 2, 8, 9, 16; IX, 1, 4, 5, 7, 12, 15, 18; XI, 8, 9, 10, 11, 13, 14; XII, 4, 5, 6, 7, 37; XV, 1, 11, 20, ad Div. I, 9; XI, 8, 12, 21.

M. Cicero, M. filius, Att. I, 2, natus ex Terentia. L. Caesare et C. Figulo coss. Phil. X, 6, legatus Bruti. Ei legio se tradidit, quam legatus L. Piso Antonii ducebat. Div. XIII, 11, aedilis Arpini, etc. M. Cicero, Q. fr. III, 4; Off. I, 1; Att. V, 9, 17; VI, 1; IX, 17, 19; XI, 17; XIV, 11, 15, 16; XV, 17; XVI, 21, 23.

Q. Cicero. M. frater. De eo collecta omnia diligenter a Corrado, Quaest. p. 278, ed Lips. *Scripsit annales*, Q. fr. I, 1, 3; II, 2, 3, 6, 9, 10, 14, 15, 16; III, 1, 6, 7; Att. II, 16; V, 1, 21; IV, 3, 6, 7; XI, 5, 7, 9, 10, 14, 15, 16, 21; XIII, 13, 41; XIV, 13, 17.

Q. Cicero, Q. filius, Phil. III, 7; ad Div. XIII, 11, aedilis Arpini. Att. XI, 8, M. Ciceronem apud Caesarem accusat, nefarie cum eo agit. Att. VI, 1, 2, 7, 9; X, 5, 6, 7, 11, 12, 15; XI, 5, 7, 10; XIII, 9, 31, 37, 38, 39, 40; XV, 21; XVI, 1, 5; Phil. III, 7.

Cilix, Appii Claudii libertus; ad Div. III, 1.

Cilo, sive *Chilo*, Div. VI, 20, libertus Toranii, aut cliens.

Cimber. vid. *Tillius Cimber.*

Cimon, Off. II, 18, in suos curiales hospitalis fuit.

Cincinnatus. vid. *L. Quintius Cincinn.*

L. Cincius, Att. I, 1, 7, 16, procurator Attici. *Adde* I, 20.

M. Cincius, Or. II, 71, legem de donis et muneribus fert. v. *Cincia lex.*

P. Cincius, Sull. 20, eques romanus, pro quo in codd. noooullis est, *Sicius.* v. *Cort. ad Sall. Cat.* 21, *ubi docet veram lectionem esse* Sitius *vel* Sittius, *deque homine diligenter agit.* v. etiam in *Sitius.*

Cineas, Tusc. I, 24, Pyrrhi legatus, summa memoria. ad Div. IX, 25, eius libri de re militari.

multate, quam cum Cicerone successore exercuit, *legendae epistolae Ciceronis ad Diversos, et ad Atticum ex Cilicia scriptae, libro* III. ad Div. VIII, 6, accusatus a Dolabella spem triumphi abiicit; pro eo Pompeius laborat. Brut. 64, defenditur ab Hortensio. ad Div. VIII, 6, absolvitur. 12, 14, eius censura, qualis fuerit. de Div. I, 16, notat C. Ateium. *vid. in C. Ateius.* Att. II, 22, Pompeio promittit, P. Clodium nihil periculi Ciceroni creaturum. VIII, 1, inconstans, *quod scilicet mox Pompeio, mox Caesari favebat. Nam hunc locum de eo capiendum esse, ex eo intelligitur, quod L. Domitio iungitur, ut Phil.* XIII, 9; Div. III, 4, eius filia nubit Cn. Pompeii filio. Brut. 77, socer Bruti, orator antiquitatis, iuris auguralis et publici peritissimus, bello civili interiit. de Div. I, 58, sortibus, hariolationibus et psychomantia utitur. Tusc. I, 16, necromantiae studiosus etc. ad Div. V, 10, ei Vatinius in auguratu successit; homo impudens. *Manutius de alio Appio, nescio quo, intelligit; sed ratio eius nihil valet.* Ibid. 9, tres sorores habet. *At ap. Varr. R. R.* III, 16, *dicit se pauperem relictum a patre* cum duabus sororibus *et duobus fratribus. De quo vid. P. Manutius ad Cic. l. a.* De eo agitur, de Rep. I, 19; ibid. VI, 2.

App. Claudius. C. filius, eius, qui P. Clodii frater fuit. Nam is duos filios eodem nomine habuit, quorum alter maior, *alter* minor *dicitur:* minoris *mentio fit* ad Div. VIII, 8, *ad quem locum vid. Manut.* ad Div. XI, 22, se cum Antonio coniunxit propter patris restitutionem, sed deinde cum optimatibus fecit. *Qui utrum maior, an minor fuerit, parum dixerim.*

A. Claudius, Verr. II, 57, Siculus, *a Claudio quodam civitate donatus, sive a maioribus accepto nomine, qui ius civitatis per Claudium aliquem accepissent.*

C. Claudius, s. *Clodius, Caeci filius,* Brut. 18, M. Tuditani collega in consulatu (a. V. DXIV); Tusc. I, 1.

C. Claudius, P. Clodii avus, Appii Claudii mai. et min. pater; Planc. 21, consul fuit cum M. Perperna (a. V. DCLXI); Rabir. 7, homo potens, mediocris orator. Brut. 45.

C. Claudius, P. Clodii patruus, App. F. Ar. res. 12; Off. II, 16, eius magnificentissima aedilitas fuit. Verr. II, 49; IV, 1, 59, praetor L. Licinio Crasso et Q. Mucio coss.

C. Claudius C. F. e tribu Palatina, homo plebeius de cohorte Verrina. Verr. II, 43.

C. Claudii senatoris ager, pro Toll. 3, frag. nov.

L. Claudius, Arusp. Resp. 6, rex sacrorum, qui cum ceteris pontificibus domum Ciceronis religione liberavit. *Praenomen* Lucii *duos tantum e familia Claudia gessisse, et usurpatum ab ea amplius non esse, quod de criminibus capitalibus damnati essent, tradit Suetonius in Tiberio c.* 1. *Vnde dubitare quis posset de hoc praenomine: sicut Drakenb. ad Liv.* XLI, 21, *haeret in L. Claudio Asello. Sed id non de omnibus Claudiis intelligendum, verum tantum de patriciis.*

M. Claudius, ad Div. VIII, 4 a repulsa postulatur a duobus fratribus Gallis M. et Q. E Marcellis fuit. *Sed viri docti legunt* M. Calidius.

P. Claudius Pulcher, de Div. I, 16, *Appii Caeci filius,* collega L. Iunii in consulatu bello Punico primo (*a. V.* DIV) classem maximam perdidit quum vitio navigasset. Nat. D. II, 3, propterea condemnatus est. Confer de Div. II, 33.

349. *Eius mentio fit etiam ap. Livium, ut* XXIX, 22.

Clodius, foenerator, Att. XII. 30, *qui est* Hermogenes Clodius, vid. in *Hermog.*

Clodius, Patavinus, Att. XII, 44.

Clodius Philetaerus, ed Div. XIV, 4, libertus.

A. Clodius, Verr. IV, 17, Drepanitanus, ante civitatis ius Apollonius, Niconis filius.

C. Clodius, Att. III, 17, frater P. Clodii; eius filius Milonem accusavit, et Q. fr. accusare voluit.

C. Clodius Philo, ad Div. XIII, 32, Halesinus, civis romanus.

L. Clodius, Cluent. 14, Anconitanus, pharmacopola circumforaneus.

L. Clodius, ad Div. III, 4, 5, 6, praefectus fabrum Appio. v. *notata ad L. Claudium.*

M. Clodius Archagatus ad Div. XIII, 52, Halesinus, civis romanus.

P. Clodius, Div. II, 8, consul eum L. Iunio. v. *P. Claudius, Appii Caeci filius.*

P. Clodius, Ap. F. C. N. De huius hominis moribus, sceleribus, tribunatu, legibus, morte, agitur in orationibus post Red. in Sen pro Dom. de Ar. Respons. pro Sext. in Vatin. pro Milone, etc. Domi Caesaris deprehenditur veste muliebri, Att. I, 12, contra ius adoptatur, Dom. 13; ad plebem traducitur a C. Herennio, Att. I, 18, 19; simulat, se omnia Caesare, Crasso, Pompeio auctoribus facere, Ar. Resp. 22; promittit Pompeio, se nihil Ciceroni periculi creaturum, Att. II, 22, 23; incitat plebem, ut propter annonae caritatem lapidationem faceret, Dom. 5; Apuleia populi dicitur, Att. IV, 14, etc. Q. fr. 2, 3, 9, 15; Dom. 34; Sext. 16, 39, 44, 58; Mil. 10, 27, 31; Perad. 4.

P. Clodius, P. fil. et Fulvia, Att. XIV, 13, privignus Antonii, qui duxerat Fulviam.

P. Clodius, Coel. 11, *amicus Ciceronis a Clodiae fratre diversus, inter accusatores M. Caelii; disertus. Sic videtur P. Manutio, probante Graevio.*

Serv. Clodius, Att. I, 20, frater Papirii Paeti. ad Div. IX, 16, litteratissimus criticus. *Al.* Claudius.

Sext. Clodius, Dom. 10, eius foeditas; ei rem frumentariam P. Clodius lege frumentaria permittit. Sext. 64, leges Clodio scripsit. Coel. 32, tabularium incendit, *ubi et omnia eius scelera commemorantur.* Att. XIV, 13, ab Antonio restitutus est.

Sext. Clodius, rhetor. Att. IV, 15, quo usus est Atticus, et Antonius, Phil. II, 17. *De eo v. Sueton. de Clar. Rhet. c.* 5.

Sext. Clodius Phormio. Caecin. 10, argentarius.

Clodius, Att. X, 8, cliens Attici.

T. Clodius, Rosc. Am. 33.

Cloelius, Att. X, 8, Caesarienus, cliens Attici.

T. Cloelius, Sext. Rosc. 23, Tarracinensis quidam, homo non obscurus. *Haec videntur pugnare. Sed fuit obscurus Romae, non obscurus in patria.*

Cluatius, Att. XII, 18, 36, *Manutio architectus videtur, qui Ciceroni formam fani descripserat, quo Tullia consecraretur.*

Cluditae, de Div. I, 41, eruspices in Peloponneso.

Cluentia, Cluent. 5, soror Cluentii.

A. Cluentius Avitus, Clu. 1, Larinas, *pro quo est oratio.*

A. Cluentius Avitus, pater. Cluent, 5, 10.

Num. Cluentius, Cluent. 60, eques romanus.

Q. Coelius Latiniensis, Manil. 19. trib. pl. et anno post legatus.

Q. Coelius, Phil. XIII, 2, 12, collusor Antonii.

Sex. Coelius, Q. fr. II, 6. *Sed nomen corruptum esse videtur, sive* Sex. Clodius *legendum cum P. Manutio et Lambino, sive* Sex. Claelius *cum Grutero.*

T. Coelius, Balb. 23, senator a Cossinio accusatus et damnatus.

Coelus, Nat. D. II, 24, Saturni pater, ab eo exsectus.

Collatinus, Off. III, 10, fuit in regibus expellendis Bruti socius; ei collega Brutus imperium abrogavit. Collatini uxor de Rep. II, 25.

P. et L. Cominii, Cluent. 36, equites romani diserti.

Cominius Postumus, de Rep. II, 33, consul cum Sp. Cassio, *ann.* CCLX.

P. Cominius, Spoletinus, Brut. 78, eques rom. accusavit C. Cornelium Cicerone defendente fragm. Corn. 1.

Sext. Cominius, Verr. IV, 10, eques rom.

Concordia, Cat. III, 9.

Connus, ad Div. IX, 22, fidicen, quo magistro usus est Socrates.

C. Considius, Lig. 1, praetor Africae proximo anno ante ortum bellum civile.

L. Considius, Agrar. II, 34, duumvir Capuae.

M. Considius Nonianus, Att. VIII, 11, propraetor. ad Div. XVI, 12, ei Gallia citerior obtigit. *Hunc locum Manutius de* Q. Considio Gallo *capit, Vrsinus de* Caio. *Sed Manutius idem, ad Att.* VIII, 11, *recte ad M. refert, qui ibi diserte praetor vocatur.*

Q. Considius Gallus, ad Div. XII, 26; Verr. I, 7; Cluent. 38, senator. Att. II, 24, senex fortissimus timorem senatorum de morte a Caesaris militibus tollit. Att. I, 12, foenerator. *De eius facilitate et aequitate v. Valer. Max.* IV, 8.

Consualia, de Rep. II, 7, *ludi in honorem Consi dei. Festus; Liv.* I, 9, *Varr.* L. L. V, 3, *etc.*

T. et C. Coponii, Coel. 10, adolescentes doctissimi.

C. Coponius, de Div. I, 32, homo prudens atque doctus. Att. VIII, 12, praetor C. Marcello et Lentulo coss.

M. Coponius, Or. I, 39; II, 32, Brut. 52, a Q. Scaevola defenditur contra M' Curium.

T. Coponius, Balb. 23, Tiburtinus, damnato C. Massone civis rom. factus est. Nepotes habuit T. et C. Coponios.

Corax, Or. I, 18; III, 21, Siculus, scriptor de rhetorica antiquissimus. Brut. 12, qua occasione et tempore artem rhetoricam scripserit.

L. Cordus, Verr. IV, 20, negotiator Siculus.

L. Corfidius, Lig. 11, eques rom. Ligarii advocatus. *vid. Curfid. Hic est, ut opinor, de cuius opinato reditu in vitam, lepidam fabulam e Varrone narrat Plin. H. N.* VII, 52.

Coricus, Phil. XIII, 12, *sive ut quidam volunt, C. Oricus*, aedilis Caesaris beneficio, a Cicerone defensus esse videtur. — Sed legendum *corycus*. v. not. et Ind. Latinitatis.

Coriolanus (*Marcius*), Brut. 10, cum Themistocle comparatur.

Cornelia gens. Leg. II, 22, ex ea nemo crematus, sed omnes humati sunt: primus ex ea familia, et quidem patricia, Sulla voluit cremari.

Cornelia, mater Gracchorum, Brut. 27, filios docuit. Epistolae eius, Brut. 58; de Div. II, 29; Inv. 1 49.

Cornelia, ad Div. V, 6, uxor P. Sextii, Corn. Scipionis filia,

auguratu. *Vir doctus hic fuit, ad quem sunt Ciceronis quaedam epistolae*, ad Div. XII, 17-30; *propraetor Africae, vivo adhuc Caesare. Vide quid coniecerimus in Praefat. ad Rhet. Herennianam.*

C. Cornutus, Att. I, 14, Pseudo-Cato, *h. e. imitator Catonis*, trib. pl. *M. Pisonis et Messala coss.* In Sen. post. Red. 9, praetor P. Lentulo Spinthere coss.

M. Cornutus, Font. 18, legatus bello sociali.

M. Cornutus, Phil. XIV, 14; ad Div. X, 12, praetor urbanus Hirtio et Pansa coss.

M. et P. Cortius, Verr. V, 64, equites romani in agro TauromInitano.

Corumbus, Balbi servus, Att. XIV, 3.

Tib. Coruncanius, Planc. 8; Sull. 7, Tusculanus. Dom. 54; Nat. D. III, 2, pontifex max. *primus e plebe*. Or. III, 33, omnibus civibus consilii sui copiam fecit, Br. 14, ex pontificum commentariis longe plurimum ingenio valuisse videtur. *Add.* de Senect. 9; de Am. 11; Or. II, 66. *Hunc fuisse nepotem Tusculani illius e fastis Capitol. apparere ait Pighius ad a.* 396.

Coryphe, Nat. D. III, 23, Oceani filia, Minervae Coriae e Iove mater.

C. Cosconius, Sull. 14, praetor consule Cicerone. Vat. 5, proconsul Hispaniae ulterioris, post praeturam; habuit Vatinium legatum. Att. XII, 19, vigintivir agris dividundis lege Caesaris; in cuius mortui locum invitatur Cicero.

C. Cosconius Calidianus, Cluent. 35, orator clamosus. Brut. 69, nullo acumine, sed grata populo verborum copia.

Cosmi, de Rep. II, 33, decem in Creta summi magistratus, *de quibus Aristot. in Polit.* II, 10. *Cod. Vatican.* Cosmoe, *antique e Graeco*, Κόσμοι.

M. Cossetius, Varr. III, 22, eques rom. qui in Sicilia versabatur.

Cossi, fratres, Or. II, 23.

L. Cossinius, Tibure, Balb. 23, damnato T. Coelio civis rom. factus. Eius filius eques rom. fuit.

L. Cossinius, Att. I, 20, II, 1; ad Div. XIII, 23, tribulis Ciceronis et amicus. *An hic est collocutor, ap. Varron. R. R.* II, 1?

L. Cossinius Anchialus, ad Div. XIII, 23, libertus L. Cossinii.

Cossutianae tabernae, ad Div. XVI, 27.

M. Cossutius, Verr. III, 80, *idem forte qui* Cossetius.

C. Cotta ex Aureliis. Acad. II, 26, consul cum P. Servilio Gemino. *Male vulgo* M. Cotta *legitur*; *C. bene edidit Davies e mss.*

C. Cotta, *M. frater*, Corn. 1, de suis legibus abrogandis refert, Pis. 26, nimia triumphandi cupiditate flagrat. Nat. D. I, 6, academicus. Brut. 49; Att. XIII, 19 seqq. qualis orator. Caec. 33; Att. XII, 20.

C. Cotta, Or. III, 3, trib. plebis, quo anno L. Crassus mortuus est; non multo post e civitate eiectus.

L. Cotta, praetorius, Brut. 36, qualis orator.

L. Cotta, Brut. 21, accusatur a P. Africano minori; defensus a Q. Metello Macedonico, absolvitur; veterator habitus est, h. e. *callidus in causis agendis. Exemplum calliditatis in tribunatu habet Valer. M.* VI, 5, *quem ad a.* DXCIX *refert Pighius. Cf.* Mur. 28; Font. 16; Caecil. 21.

L. Cotta, Or. II, 47; III, 47, *trib. pl. A. V.* DCLVIII *cum T. Didio et C. Norbano*, quo rogationem in Coepionem ferente, quum una cum Didio intercedere vellet, vi e templo pul-

quia semel in vita risit, auctore Lucilio. *Plin. H. N.* VII, 19, *nunquam risisse, ait.*

M. Crassus, P. fil. M. ἀγελάστου *nepos, triumvir.* ad Div. I, 1; Brut. 64, 65 seq. qualis orator. Verr. V, 2, contra fugitivos in Italia mittitur: impediit, ne fugitivi in Messanam transire possent. Balb. 7, Balbum defendit. Muren. 23, L. Murenam defendit. Ar. Resp. 6, pontifex. Phil. II, 3, cum eo multae Ciceronis contentiones fuere. Att. I, 14, laudat in senatu Ciceronis consulatum. 17, impellit publicanos Asianos, ut locationem induci postularent. IV, 13, nulla dignitate paludatus abit in Syriam. Tusc. V, 40, surdaster fuit. Div. I, 16, quid ei acciderit dirarum obnuntiatione neglecta II, 9, trans Euphratem cum ignominia et dedecore perit. ibid. 40, omen, quod ei Brundisii oblatum est. Off. I, 30, Sullae deservit, ut quod velit consequatur. ibid. 8, eam demum pecuniam magnam iudicat, cuius fructibus exercitus ali possit. Crassum, qui lentius dicebat, Hort. fr. 7.

M. Crassus; Balb. 23, eum Mamertini ex lege Papia repetere instituunt; *quia ex Mamertino aut civis factus erat rom. aut se pro cive gerebat.*

P. Crassus, Brut. 19, cum Africano mai. consul fuit, *nempe A. V.* DXLVIII; *idem pontifex max. cognomine* Dives *dictus. v. Liv.* XXX, 1, *ubi eius insigne elogium.* de eo de Rep. I, 19; ib. III, 7.

P. Crassus Mucianus Dives. Brut. 26, orator valde probatus, *adoptatus a P. Crasso Divite*, P. Mucii filius *naturalis*, et P. Scaevolae frater, domi ius civile cognoverat. Or. I, 37, eius de eloquentia et iuris studio coniungendo sententia. Brut. 57, ICtus. *Cf.* I, 13; de Rep. I, 19; III, 7; *Rupert. ad Enchir. Pompon.* III, 6; *Perizon. Animadv. c.* 9, *etc.* Phil. XI, 8, pontifex M. multam dicit collegae consuli L. Valerio Flacco flamini Martiali, si a sacris discessisset (*A. V.* DCXXII), *quod nolebat eum ad bellum cum Aristonico proficisci, ad quod ipse profectus foede periit. Vell.* II, 4.

P. Crassus, Font. 18, legatus L. Caesaris in bello sociali. *Cf. Appian. B. C.* I, *p.* 635. Or. III, 3, in seditione Mariana se ipse sua manu interficit. Arch. 5, censor cum L. Iulio Caesare nullam populi partem censet (*A. V.* DCLXIV). *Consul fuit a.* DCLVI *cum Cn. Lentulo Clodiano. Est M. Crassi IIIviri pater. In inscriptione antiqua ap. Muratorium ad h. a. est praenomen M.*

P. Crassus, Att. XII, 24, Venuleiae filius, utrum vivo adhuc patre, P. Crasso, an mortuo interierit.

P. Crassus, M. IIIviri fil. ad Div. XIII, 16, laudatur; Brut. 81, qualis fuerit, quem exitum habuerit. *Quo cum loco confer Plutarch. in Crasso, p.* 551, 559. *De legatione eius ap. Caesarem imp. in Gallia, v. Dio,* XXXIX, *p.* 105.

P. Crassus, Sen. p. red. 9, praetor P. Lentulo Spinthere consule.

Crassus Iunianus, Q. fr. III, 8, *e familia Iunia in Liciniam Crassorum adoptatus. Sed lectio dubia est. P. Manutius coniicit* Licinianus, *putatque eum in Coeliam gentem adoptatum fuisse. Sed ita non Crassus, sed Coelius Lic. dictus esset: quanquam et alia talis formae exempla sunt. v. Manut.*

Craterus, Att. XII, 13, 14, medicus Ciceronis aetate.

Crates, Acad. I, 9, academicus, nil mutat in veteri disciplina a Platone tradita.

C. Scribonius Curio, pater, Brut. 16. *Consul fuit cum Cn. Octavio A. V.* DCLXXVII. Rab. perd. 7, in caede Saturnini est cum consulibus. Manil. 23, legi Maniliae favet. ad Div. I, 4, vir consularis. Pison. 19, de Dardanis triumphat e Macedonia rediens. Or. II, 23, Cossos fratres defendit contra M. Antonium oratorem. Att. I, 14, P. Clodium in senatu iuvare frustra studet. Ar. Resp. 6, pontifex. ad Div. VIII, 11, negat se permissurum, ut Ciceroni supplicatio decernatur. Vat. 10, laudatur; ei insidiatur Vatinius. Or. 32; Brut. 60, memoria destituitur subito. Off. II, 17, dicebat se omnia quae haberentur amplissima, sine ullo munere adeptum esse. ad Div. II, 2, moritur Calvino et Messala coss. Act. I in Verr. 7; Corn. 1; Br. 40, 60, in libris etiam, quae dixit, obliviscitur.

C. Curio, C. fil. ad quem sunt epistolae libri II *ad Div.* ad Div. VIII, 4, tribunatum petit; eius facilitatem homines metuunt; eum Caesar valde contemnit. ib. 8, se parat contra Caesarem. ib. 6, in tribunatu nihil agit, de intercalando non obtinet; fit popularis, et pro Caesare loquitur; legem Viariam et Alimentariam fert. II, 13, Caesarem defendere incipit, quod ante suspicatus est Cicero. VIII, 11, negat se permissurum, ut Caesar de provincia decedat; Pompeium id cupientem male accipit, et eius II consulatum exagitat. *v. de his narrantem Dionem* XL, *p.* 148 *sq.* ad Div. VIII, 10, trib. pl. de agro Campano ante Caesaris adventum e Gallia dividendo ex eius lege laborat, ne Caesar dividere possit. Att. I, 14, filiola Curionis dicitur. Phil. II, 2, 18, scortum M. Antonii triumviri, Br. 81, naturam habuit admirabilem ad dicendum; plane eruditus; temeritate in bello civili periit. ad Div. VIII, 8, eius theatrum; *de quo vid. Plin. H. N.* XXXVI, 15.

Curius, de Inv. I, 43, orator quidam, e cuius oratione pro Fulvio verba quaedam laudantur. *Sed v. in Serv. Fulvius.*

C. Curius, pater Rabirii Postumi Rab. Post. 2, 17.

M' Curius Dentatus, Br 14. trib. pl. interrege Appio Caeco, coëgit patres ante comitia auctores fieri; *qua de re vid. Pighium ad a.* 455; *Gronov. Obs.* I, 25; *Drakenb. ad Liv.* X, 11. Muren. 8, homo novus ad consulatum pervenit. ibid. 14, de rege Pyrrho triumphat. Att. IV, 15, emittit lacum Velinum. Planc. 25; Sull. 7; Fin. II, 10.

M'. Curius, Br. 53, controversiam cum M. Coponio habet. Or. I, 39; II, 32, Curiana causa. II, 6, acta a L. Crasso oratore, quae qualis fuerit, vid. I, 39; de Rep. III, 2.

M'. Curius, ad Div. II, 19, consobrinus C. Coelii quaestoris. Flacc. 13, quaestor urbanus Silano et Murena coss. Sen. post Red. 8, trib. pl. P. Lentulo Spinthere cos. Eius patri quaestor fuit Cicero. *Fuit autem quaestor Sex. Peducaei in Sicilia. Eundem esse puto, qui*, ad Divers. XIII, 49, proconsul *vocatur*. Propraetore *dicendum erat. In qua provincia fuerit, nondum reperi.*

M'. Curius, Phil. V, 5; M. Antonii familiaris dissolutus.

M'. Curius, ad Div. XIII, 17, negotiator Patris; *cuius est epistola* VII, 29. Attici et Ciceronis amicissimus. Att. VII, 2; ad Div. VII, 50; XII, 17; XIII, 50; XVI, 4, 5, 9.

Q. Curius, in Tog. Cand. homo quaestorius. Petit. Cons. 3, socius Catilinae. *Eius mentio etiam est ap.*

Cytheris, Att. X, 10; Philipp. II, 24, eam Antonius lectica aperta secum portat. ad Divers. IX, 26. vide in *Volumnia*.

Cytherius, Att. XV, 22.

D

Daedalus, Brut. 18.

Damasippus, cognomen Liciniorum, ad Div. VII, 23, statuas amat, *de quo est apud Horatium*, *Serm*. II, 3. Att. XII, 29, 33, ab eo hortos emere vult Cicero.

L. Damasippus, ad Div. IX, 21, praetor, qui C. Carbonem occidit. *v. Vellei*. II, 26.

Damio Tettius, Att. IV, 3.

Damocles, Tusc. V, 21, assentator Dionysii.

Damon, Off. III, 10; Tusc. V, 22, verae amicitiae specimen, Pythagoreus.

Damon, Or. III, 3, musicus.

Danaus, Parad. VI, 1; eius quinquaginta filiae.

Daphitas, Fat. 3; ei fatum fuit, ex equo cadere, atque ita perire. *Fuit Telmissensis, sophista acerbus et mordax etiam in Attalum Pergamenum (versiculos in eum habet Strabo, l.* XIV, *p*. 958, *ed. Almel.*)*: unde eum de saxo, cui equi nomen, praecipitare iussit. Rem narrant Suid. in* Δαφίδης*; Valer. M*. 1, 8; *sed paullo discrepat a ceteris Strabo, qui et grammaticum vocat, et in crucem actum dicit in Thorace, loco quodam, iussumque ab oraculo, ut sibi a thorace caveret. Vtrum* Daphitas, *an* Daphidas *scribendum, v. Torren. ad Valer. l. c.*

Dardanus, Acad. II, 22, stoicus, tempore Antiochi academici.

Dardanus, ad Div. X, 25, libertus Furnii.

Darius Codomanus, Tusc. V, 34, in fuga aquam turbidam suaviter bibit. Div. II, 10; Att. V, 20.

C. Decianus, Rabir. perd. 9, condemnatus est, quod in concione de morte Saturnini questus est. *V. Valer*. VIII, 1.

Decianus, Flacc. 21, 29.

Decidius Saxa, Phil. XIII, 13. *v. in Saxa*.

C. Decimius, Att. IV, 16.

Decimus, designator, Dom. 19; Att. IV, 3, socius et assecla P. Clodii, et suasor legum illius.

Decius, Pis. 11, Campanus.

Decius, ad Div. V, 6, librarius P. Sextii quaestoris.

Cn. Decius, Samnis, Clu. 59, proscriptus a Sulla.

P. Decius, *Q. fil*. de Div. I, 24; Fin. II, 19, primus e Deciis se devovit.

P. Decius, *P. F. item, ut pater, se devovit. Vtriusque devotionis saepe fit mentio apud Ciceronem*, N. D. III, 6; Sext. 21; Postum. 1; de Senect. 13; Herenn. IV, 44; Off. I, 18, et III, 4. *Duobus autem in locis etiam* nepotis Decii *pro patria se devoventis mentio est, in* Tusc. I, 37, et Fin. II, 19. Parad. I, 2, patrem et filium *tantum nominat*.

P. Decius Mus, Brut. 28, vita et oratione turbulentus. M. Fulvii Flacci aemulus. Or. II, 30, trib. pl. qui Opimium de caede Gracchi accusavit. Add. Or. II, 31, 62; reus de pecuniis contra leges captis factus.

P. Decius, Phil. XI, 6, Antonianus aere alieno oppressus.

Deianira, Tusc. II, 8, Oenei filia.

Deiotarus pater, Deiot. 1, *vid. argumentum orationis*. Phil. XI, 12, 13, laudatur. Att. V, 17, rex a senatu appellatus est; Ar. Resp. 13, fidelissimus imperii rom. rex; a senatu regis

ibid. 24, atomi reprehenduntur. de Div. I, 3; II, 13, praesensionem rerum futurarum comprobat, in quo non inscite nugatur. Fat. 10, auctor atomorum, statuit necessitate omnia fieri. *Democriti* manus urgebatur, Hort. fr. 19.

Democritus, gymnasiarcha, Verr. IV, 42, Tyndaritanus.

Democritus, Att. VI, 1, servus Attici.

Democritus, Sicyonius, ad Div. XIII, 8, hospes Ciceronis et familiaris.

Demonicus, Att. XV, 3.

Demosthenes, Or. 4, Platonis frequens auditor. 26, minus facetus. Tusc. III, 26, ab Aeschine reprehenditur, quod nimis filiam luxerit. V, 36, mulierculae laudibus capitur. Div. II, 46. Rho (ρ) dicere quum nequiret, exercitatione effecit, ut planissime diceret. II, 57, Pythiam dixit φιλιππίζειν. Add. Or. I, 43; Or. III, 4, 19; Brut. 9, 34, 81; Or. 18, 28, 29, 31, 38, 39, 70; Att. II, 1.

Demostratus, ad Div. XIII, 32, libertus Cn. Octavii Nasonis.

Desipus vel *Dexippus*, ad Div. XIV, 3, servus Ciceronis.

Dexio, Tyndaritanus, Verr. V, 42.

Dexius, ad Div. VII, 23.

L. Diademotus, ad Quir. p. red. 3, *Qu. Metelli Macedonici filius.* v. *in Metellis.*

Diagondas, Thebanus, Leg. II, 15, omnia sacra nocturna sustulit.

Diagoras, Melius, Nat. D. I, 1, 23, deos tollit, ideoque atheus dicitur.

Diana. Nat. D. III, 23, Dianae plures. Inv. II, 31; Arusp. Resp. 15; Orat. 62; Verr. I, 20; III, 21; IV, 34, 35, 53.

Dicaearchus, peripateticus, Aristotelis discipulus; Att. II, 2, eius libros diligenter legit et admiratur Cicero. Πελληναίων liber Dicaearchi de populis Pellenaeis; item Κορινθίων et Ἀθηναίων. *Libros geographicos in multis reprehendit Polybius, auctore Strabone, Geogr. II, p. 107; qui et ipse ei non semper fidendum monet, in primis in occidentalibus et septentrionalibus Europae partibus.* Att. II, 16. vitam practicam theoreticae anteponit. ad Att. VI, 2, eius tabulae geographicae laudantur. Scripsit περὶ τῆς εἰς Τροφωνίου καταβάσεως, in quo Chaeron quidam inducitur, narrans, quae in Trophonio viderit. *Vtrum liber singularis fuerit, an pars libri maioris, quem* Ἀναγραφὴν Ἑλλάδος *inscripsit, disputant: hoc tamen probabilius videtur Hemsterhusio ad Lucian.* tom. 1, 339; *quod mihi non est probabile, quia e loco Ciceronis patet, in dialogo scriptum fuisse illum libellum, quod* Ἀναγραφῇ *Graeciae non convenire videtur.* Att. XIII, 31, 32, libri περὶ ψυχῆς, et καταβάσεως, et τριπολιτικός, et epistola ad Aristoxenum. Acad. II, 39; Tusc. I, 10, tres libros de animo scripsit, in quibus animum nihil esse disputatur. Tusc. I, 31, tres libros scripsit contra immortalitatem animi, qui Lesbiaci dicuntur, quod Mitylenis sermo habetur. de Div. I, 3, 50, cetera divinationis genera sustulit, probat somnia et vaticinia per furorem. II, 51, eius magnus liber est, nescire ea, quae eventura sint, melius esse, quam scire. Off. II, 5, magnum et copiosum librum de hominum interitu scripsit, etc. *De eo vid. Reines. V. L.* III, 3.

P. Didius, Font. 18, legatus L. Caesaris in bello sociali; τριπολιτικός *dicitur*, Att. XIII, 32. *Appian. B. C. l. 1, p. 635. De eius rebus gestis in bello sociali v. Vell.* II, 16; *sed ibi praenomen est T. quod e fastis Capitolinis etiam in loco Ciceronis reposuit P. Manutius. Recte.*

cus factus, non modo literis utitur, sed etiam geometriam docet; fidibus utitur Pythagoreorum more. ad Div. IX, 4, Diodori περὶ δυνατῶν opinionem non concoquebat.

Diogenes, Apolloniates, Nat. D. I, 12, aëra deum facit. *De eo Laert.* IX, 57. *Patria fuit Apollonia Cretae, ut e Stephano de Vrb. ad eum locum docet Menagius. Vixit Anaxagorae temporibus. Physicus dictus est, et eloquentia non minus quam philosophia valuit.*

Diogenes, cynicus, Tusc. I, 43, inhumatum se proiici iubet. *Memoratur etiam* Tusc. III, 23; V, 32; Mur. 36; Nat. D. III, 34, etc.

Diogenes, Babylonius, stoicus, Acad. II, 30, Carneadis in dialectica praeceptor. Fin. II, 8, eum Laelius audivit III, 10, eius definitio *boni* probatur. Tusc. IV, 3; Senect. 7, Romam legatus mittitur. Nat. D. I, 15, eius liber *de Minerva*, in quo partum Iovis ad physiologiam traducit, de Div. I, 3, Chrysippi auditor, unum librum edidit *de Divinatione*, II, 43, praedictionem eam concedit, qualis quisque natura, et ad quam quisque rem maxime aptus futurus sit.

Diogenes, Cluent. 16, 19, servi nomen.

Diognotus, Venerius, Verr. III, 38, qui decumas Tissensium a Verre emerat.

Diona, Nat. D. III, 23, mater Veneris.

Dionysia, Q. Rosc. 8, saltatrix. *vid. Gell.* I, 5.

Dionysiarchus, Verr. IV, 22, proagorus Catinensis.

Dionysius, Nat. D. III, 21, filius Iovis et Proserpinae. vid. *Anaces.*

Dionysius maior, *Syracusanorum tyrannus*: de Div. I, 20, eius mater, quum praegnans eum alvo contineret somniavit, se peperisse Satyriscum, etc. I, 33; II, 31, ostentum equi eius. Verr. V, 55, eius lautumiae. Off. II, 7; Tuscul. V, 20, tyrannis, uxores, crudelitas, miseria. Nat. D. III, 34, sacrilegus. Tusc. V, 19; de Rep. I, 17; ibid. III, 23.

Dionysius minor, ad Div. IX, 18, dicitur ludum Corinthi aperuisse.

Dionysius, Heracleotes, Acad. II, 22, Zenonis Cittiei discipulus. Fin. V, 31, propter oculorum dolorem a stoicis desciscit, *et fit Epicureus*, *s. Cirenaicus*, *unde μεταθέμενος dictus est.*

Dionysius, Stoicus, Tusc. II, 11, Ciceronis aequalis, versus orationi nullo delectu admiscebat. Dionysium stoicum *laudat Laert.* VI, 43.

Dionysius, Magnes, Brut. 91, rhetor temporibus Ciceronis, qui cum eo in Asia adolescens multum fuit.

Dionysius, ad Div. V, 10, servus Ciceronis, anagnostes, ad Div. XIII, 77, qui bibliothecam Ciceronis tractavit, fugit. Att. IX, 12, Ciceronem bello civili deserit, quamvis valde apud eum honoratus fuerat.

Dionysius, toto nomine *M. Pomponius Dionysius*, Att. IV, 8, 11, 15; ad Div. XII, 24, servus aut libertus Attici, quo Cicero usus est in instruenda bibliotheca.

Dionysodorus, Verr II, 21, Syracusanus.

Dionysus, Nat. D. III, 23; multi Dionysi.

Diophanes, Mitylenaeus, Brut. 27, rhetor suo tempore Graecorum disertissimus, Tib. Gracchi fil. praeceptor.

Dioscuri, N. D. III, 21, quot modis apud Graecos nominentur.

Diphilus, Or. I, 30, Crassi scriptor et lector.

Diphilus, Q. fr. III, 1, redemtor villae Q. Ciceronis, architectus idem.

a. DCLIX, *frater Cn. Domitii censoris cum Crasso maiore.*

L. Domitius Aenobarbus, Cn. f. Cn. n. Cn. pron. is, qui consul fuit cum Appio Claudio Pulchro a. DCXCIX, Att. I, 1, Ciceronem in petitione consulatne iuvat. Mil. 8, quaesitor in causa Milonis. ad Div. VIII, 14, repulsam in petitione auguratus aegre fert. XVI, 12, ei ulterior Gallia decernitur a senatu, ut Caesari succedat. Att. VIII, 1, 8, Corfinii se tradit Caesari; stultus *dicitur.* Vatin. 10, laudatur Brut. 77, latine, multaque cum libertate, sed sine arte dicebat, bello civili interiit. *v. Caesar, B. C.* III, 99, *memoratur etiam seqq. locis.* Verr. I, 33; ad Div. VI, 21; VIII, 1, 8, 12, etc.

Domitius, Appulus, Phil. XI, 6, septemvir Antonianus. ad Div. VIII, 15, hospes Caesaris Intemelii.

Doris, Locrensis. Tusc. V, 20, uxor Dionysii tyranni.

Dorotheus, Verr. II, 36, Thermitanus.

Dorylaus, Delot. 15, legatus Deiotari ad Caesarem.

Doryphori status, Or. 2.

Doterio, Att. I, 6, histrio.

Draco, Or. I, 44; de Rep. II, 1, Atheniensium legislator.

Druidae. de Div. I, 41, vates et augures in Gallia, *de quibus consulant tirones Caesar. B. Gall.* V, 13, 14.

C. Livius Drusus, Brut. 28, eius filii duo C. et M. *Pronepos est Drusi, qui primus cognomen hoc ab interfecto Drauso Gallorum duce tulit: ad quem Popmo refert locum ad Att.* VII, 2. *Sed Pighius, ad a.* 637, *refert ad M. Drusum, C. f. qui Her.* II, 13, *practor dicitur, de quo, totaque familia v. Sueton. in Tiber.* 3.

C. Drusus, C. Fil. Brut. 28, qualis orator fuerit. Tusc. V, 38, ICtus, qui etiam quum caecus factus esset, de iure diligenter respondit, et a multis consultus est. *Hunc Drusum vulgo in veterum ICtorum commemoratione praetermittunt, etiam Pomponius.*

M. Drusus, C. fil. Brut. 28, tribunus C. Gracchum iterum trib. pl. fregit. *Non ita legendum esse, non fecit, viri docti ad unum omnes censent, et res postulat. Hic est ille Drusus, qui hanc ipsam ob rem, quod senatus causam contra Gracchum egit, patronus senatus oppellatus est. Sueton. l. c. Ad hunc Drusum referunt etiam illud* de Offic. I, 30, in M. Druso adolescente magna fuit severitas. *Sed mihi ad eius filium referendum videtur. Ipsa verba Ciceronis docent. Primo ponuntur* L. Crassus et L. Philippus, *quo consule dein tribunus M. Drusus fil. fuit: deinde* C. Caesar L. F. *Iisdem temporibus dicitur multa severitas fuisse in M. Scauro, et in* M. Druso adolescente. *Poter autem illis temporibus* adolescens *non fuit Item M. Drusus filius et M. Scaurus, ut hic, iunguntur, Dom.* 19. ad Herenn. II, 13, praetor urbanus iudicium reddidit, quod eum herede mandati ageretur. *Hunc M. Drusum Pighius refert ad A. V.* DCXXXVII, *hoc argumento, ut opinor, quod tribus annis post consul factus est, quo ille saepe in digerendis praetorum annis usus est. Si recte, est ille ipse patronus senatus. Nam tribunatus Gracchi secundus cadit in A. V.* DCXXXI, *etc. Obtinuit aliquot annis post Macedoniam ex consulatu a.* DCXLI *gesto, et Scordiscos vicit. v. Flor.* III, 4, *et Valentem Num. Fam. R. T.* I, *p.* 51, 52.

M. Drusus, M. fil. Dom. 46, trib. pl. et pontifex. Q. Caepionis inimicus; *unde inimicitiae ortae, docet Plin.* XXXIII, 1. Mil. 7, M. Catonis Vti-

E

Cn. Egnatius, Cluent. 48, senator, filium Cn. Egnatium exheredat, quod in iudicio Iuniano pecunias cepisset.

Egnatius Maximus, ad Att. XIII, 34.

Egnatius, Sidicinus, ad Att. VI, 1, debitor Ciceronis.

L. Egnatius, Att. X, 15, foenerator. VII, 18; IV, 12. *Hic forte idem cum sq.*

L. Egnatius Rufus, ad Div. XIII, 43, etc. eques romanus negotiator. *Viri docti, quantum ex observationibus ad h. l et alibi intelligo, hos omnes pro eodem habent. Ego ad minimum tres distinctos homines puto: unum* Sidicinum, *qui debebat Ciceroni nomen neque optimum, neque pessimum, quod in illum* Rufum *non convenit, hominem divitem, et in provinciis negotia magna habentem; alterum, qui* Rufi; *tertium, qui* Maximi *cognomen habeat. Nam utrumque cognomen eiusdem esse non putem.*

L. Egnatuleius, Phil. III, 3, quaestor legionem Martiam ab Antonio avertit ad Octavium Caesarem.

Egritomarus, Caecil. 20, Gallus, Cn. Domitii hospes, etc.

Electra, Q. fr. III, 6, tragoedia Q. Ciceronis.

Electra, Sophoclis tragoedia, Fin. I, 2.

Elesiodolus, Font. 8, *videtur de cohorte M. Fonteii fuisse. Nomen romanum non videtur.*

Elisius, Terinaeus, Tusc. I, 48, filium nimis lugens, in psychomantio quid responsi acceperit, e Crantoris consolatione. — *Rectius* Elysius.

Empedocles, Or. I, 50, Agrigentinus, poëta physicus, de rep. III, 8, clamat, inexpiabiles poenas impendere iis, a quibus violatum sit animal. Nat. D. I, 12, elementa deos facit. Acad. II, 13; V, 23, 37, confitetur ignorantiam, ut Socrates. *Pythagorae discipulus, de cuius scriptis v. praeter alios Fabric. B. G.* II, 12.

Empirici, Acad. II, 39, *genus medicorum, quod opponitur* λογικοῖς ἰατροῖς *ap. Sextum Emp. adv. Logic.* §. 156, 191. *Nihil anatomiae, nihil semioticae tribuit; omnia in usu et experimentis ponit. vid. Celsus, lib. I, praef. ubi primum Serapionem se Empiricum professum esse dicit.*

Emplatorius, ad Div. I, 8, *nomen hominis obscuri; non videtur romanum esse. — Legitur nunc* M. Plaetorio.

Endymion, Fin. V, 20, eius somnus. Tusc. I, 38.

Engonasi, Nat. D. II, 42, sidus.

M. Ennius, Att. XV, 26; *sed suspectum est Corrado hoc nomen.*

Q. Ennius, ad Her. II, 22, Rudius e Calabria, poëta suo tempore praestans, Scipionique Africano propterea dilectus. Arch. 9, Fulvium contra Aetolos bellum gerentem comitatus est. Acad. II, 16, 27, somniat se vidisse Homerum. II, 16, eius Epicharmus. Div. I, 13, eius Andromacha. Brut. 18; Fin. IV, 23; Or. 45; Tusc. III, 12; IV, 8; Fat. 15; de Div. II, 56; Off. I, 24; Sen. IV, 6; Nat. D. II, 25; III, 32; ad Div. II, 50; VIII, 6; de Am. VI, 17; de Rep. I, 2, 16, 32; VI, 5, etc.

Epaminondas, ad Div. V, 12; Tusc. I, 49; V, 17, apud Mantineam moritur.

Ephorus, Or. II, 13, 23, 51, 57; Brut. 56, Cumaeus, Isocratis discipulus, historiam scripsit. *De eo vid. Voss. de Hist. Gr.* I, 7. *Cave ne confundas cum* Ephoro Cumano, *item historico, sed recentiori.*

Epicharmus, Tusc. I, 8, Siculus, poëta acutus; Att. I, 19, *Siculus dicitur, quia vix trimestris e patria in Siciliam venit. Est enim in insula Co*

posuerat, quum geographica scribere susciperet; valde reprehendebatur a Serapione et Hipparcho: *de cuius disputatione adversus Eratosthenem v. Strab.* I, *p.* 15. *Cyrenaeus fuit, discipulus Aristonis Chii, insigui eruditione vir. Vixit Alexandriae tempore Ptolemaei Evergetae. Eius geographica in magno pretio apud Romanos fuisse, etiam ex Caesare colligas, qui eum potissimum e Graecis nominat, ubi de silva Hercynia agit, de B. G.* VI, 24. *Censuram totius operis geographiei agit Strabo, l.* I *et* II, *ubi in primis monet, eum occidentales et septentrionales Europae partes parum cognitas habuisse. Melius de eo iudicat l.* XVII. *v. Casaub. ad Strab. p.* 15.

Erebus, Deus, Nat. D. III, 27.

Erechtheus vel *Erichtheus*, Sext. 21, rex Athenis, cuius filiae vitam pro patriae salute contemsere, Fin. V, 22; N. D. III, 19; quapropter deae sunt Athenis babitae, ibique delubrum habent.

Eretrici vel *Eretriaci*, Or. III, 17; Acad. II, 42, *genus philosophorum Socraticorum a Menedemo Eretriaco ortum, qui e schola Eliaca fuit.*

Erigona, Q. fr. III, 16, tragoedia Q. Ciceronis; III, 9, missa e Gallia ad fratrem, in itinere perit culpa tabellarii.

Eriphyla, vel *Eriphyle*, Verr. IV, 18, Amphiarai uxor, *de cuius monili fabula nata est.* Inv. I, 50, auro vitam viri vendidit.

Eros, Att. X, 15. *Philothimi servus, aut libertus.* ad Div. XII, 26, Eras Turius *quidam nominatur.* Q. Rosc. 11, *est nomen comoedi e disciplina Roscii.*

Eros, Attici libertus vel procurator, Att. VI, 1; XV, 15, 20.

C. Erucius, S. Rosc. 13, accusator.

C. Esernus, Coel. 30, qui cum M. Camurtio est condemnatus propter facinus quoddam in Vettium commissum. — *Leg.* C. Aesernius *e mss.*

Eteocles, Offic. III, 21, Oedipi regis Thebanorum filius, et Polynicis frater, quorum nota est fabula.

Eubuleus, N. D. III, 21, filius Iovis et Proserpinae. vid. in *Anaces.*

Eubulida, Verr. V, 42, Herbitensis.

Eubulides Grosphus, Verr. III, 23, Centuripinus.

Euchadia, Pis. 36, nomen feminae Macedanicae.

Euclides, Acad. II, 42, discipulus Socratis, *a quo Megarici et Dialectici orti sunt*, solum bonum dicit, quod esset unum et simile, et idem semper.

Euclides, Or. III, 33, geametra Alexandrinus *Ptolemaei Lagidae temporibus: nobilis Elementis Geom.*

Eudemus, Div. I, 25, Cyprius, familiaris Aristotelis, *qui in defuncti honorem Dialogum scripsit* Εὔδημος, ἢ περὶ ψυχῆς, *cuius mentio est ap. Plutarchum et alios, quorum locos notat Iansius de Script. H. P. I,* 15, 3.

Eudoxus, de Rep. I, 14, Platonis auditor, sphaeram solidam astris caelo inhaerentibus descripsit. de Div. II, 42, contemnit Chaldaeos.

Euhemerus, Nat. D. I, 42, expressus ab Ennio. v. *Columnam ad fragm. Ennii, p.* 312, *edd. Westt. Historiam deorum composuit ex inscriptionibus, quae in templis habebantur, aliisque locis, in primis Panchaiae Indiae, fictitia tamen haud dubie. Nam quae Diodorus S. V, p.* 318, *de ea habet, ex Euhemero sumta sunt, ut bene monet Wesselingius. De ea re notus est locus Lactant. I,* 11. Atheus *dictus est, quod, ut refert Plutarch. de Isid. et Osirid. p.* 360, *deorum, qui putabantur, nomina ad veteres imperatores, reges, navarchos retulit. Locos veterum*

C. Fabius, Att. VII, 3; VIII, 3, Caesaris legatus.

C. Fabius, Q. fr. I, 2, *quantum colligere licet, fuit praefectus, aut minister quidam Q. Ciceronis in provincia.*

M. Fabius, Font. 15, subscriptor M. Plaetorii contra M. Fonteium.

M. Fabius Gallus, ad Div. VII, 24, Epicureus, librnm scripsit de M. Catone. Att. VIII, 12; ad Div. II, 14, 24; VII, 23.

P. Fabius, adversarius Tullii rei, pro Tull. I, 2, 3 sq. fragm. nov.

Fabius Luscus, Att. IV, 8, *videtur* philosophus Epicureus fuisse; *nam et* acutus *dicitur a Cicerone.*

Numerius Fabius Pictor, C. Pictoris f. Div. I, 21, Graecos annales scripsit. *Hunc consulem exhibent Fasti Capit. a.* 487, *ad quem n. v. Pighium. Add. Voss. l. c. qui filium eius, C. nepotem, mavult intelligi ap. Ciceronem, sed sine argumento. De praenomine* Num. *in denariis antiquis v. Spanhem. de V. et Pr. N. T. II, p.* 26, *quem Ciceronis locus fugiebat. Add. Duker. ad Liv. XXXVII,* 47, *bene disputantem adversus Spanhemium de loco Liviano.*

Q. Fabius Gallus, ad Div. IX, 25.

Q. Fabius, Agrar. II, 33, consul (quartum) cum Fulvio, quibus coss. Capua capta est, i. e. a. DXLIV. *v. infr. Q. Maximus.*

Q. Fabius Pictor, C. f. C. n. historicus, annalium scriptor. Or. II, 12; Div. I, 26. *Vixisse tempore belli Pun. II e Livio clarum est, XXI. v. Voss. l. c. Eius fidem in rebus rom. Ern. adversus Polybium peculiari libello defendit.*

Q. Fabius Allobrogicus (*v. Plin. XXXIII,* 11), Or. II, 66; Act. I in Verr. 7, eius fornix. Fornix Fabianus *saepe commemoratur, extructus a Q. Fabio Maximo censore, qui consul cum L. Opimio A. V. DCXXXII. Allobroges vicit* (v. Plin. VII, 50); *e quorum manubiis fornix extructus est. vid. Ascon. ad l. c. Eius reliquiae adhuc visuntur. v. Graevius ad Flor. III,* 2. *Sigonius, ad ann. DCXXXII, disputat, hunc Fabium non esse* Aemilianum, *quod plerisque persuasum est. Sed Vellei. II,* 10, *diserte appellat* Paulli nepotem. *Plin.* XXXIII, 11, fratrem Africani min. *vocat; quod esse non potest, sic est Paulli nepos. Velleii auctoritas fastis firmatur.*

Q. Fabius Virgilianus, ad Div. III, 3, 4, legatus Appii Pulchri in Cilicia. Att. VIII, 11, Pompeianus.

Q. Fabius Labeo, Cunctatoris nepos, Br. 21, iuris et antiquitatis peritus. *Consul A. V. DLXX cum M. Marcello*, Off. I, 10, arbiter Nolanis et Neapolitanis de finibus a senatu datus est.

Q. Fabius, Saguntinus, Balb. 22, a Metello Pio civitate donatur.

Serv. Fabius Pictor, Brut. 21, iuris et antiquitatis peritus. *De hoc vid. Voss. Hist. Lat. I,* 3, *qui refellit Corradum, qui pro* Servio *malebat* Servilianus. *Bene. Nam* Servilianus *genus duxit non a* Pictore, *sed a* Gurgite.

C. et L. Fabricii, Cluent. 16, Aletrinates, Oppianici familiares.

C. Fabricius, Br. 14, ad Pyrrhum legatus missus de recuperandis captivis. Balb. 22, consul Pyrrhi tempore cum Heracleensibus foedus facit. Off. III, 22, perfugam, qui regi venenum se daturum promiserat, Pyrrho dedit. 4, iustus nominatur. Tusc. III, 23, paupertatis tolerans. Leg. II, 23, in urbe sepultus est, quod in XII Tabulis prohibetur. *Add.* Orat. II, 66; III, 15; Planc. 25.

M. Feridius, ad Div. VIII, 9, eques rom.

Fides, Dea, Nat. D. II, 23, 31; III, 36; Off. III, 29.

C. Fidiculanius Falculo, Caecin. 10; Cluent. 37, senator. *Miror Gorium Fomiliam Fidiculaniam, quae in lapidibus Donianis occurrit, inter eas referre, de quibus antiquariis nondum ante constiterit.*

C. Fidulus, Vat. 13, *videtur senator fuisse, aut eques certe.*

C. Marcius Figulus, Nat. D. II, 4, P. Scipionis collega in consulatu a Ti. Gracchò vitiose creatus, abdicat se consulatu. Div. II, 35; Br. 20, cum Lentulo consul fuit, *A. V.* DXCVII.

C. Marcius Figulus, Att. I, 2, consul cum L. Caesare, *a.* DCLXXXIX. de Leg II, 25, sepulcrum eius sumtuosissimum.

P. Nigidius Figulus, *v. in* Nigidius.

C. Flavius Fimbrio, Brut. 45, accusatus a M. Gratidio de repetundis. Font. 10, Scauri testimonium in eum nil valuit. Or. II, 22, qualis orator fuerit. Br 34, bonus auctor in senatu, tolerabilis patronus, nec rudis in iure civili. Planc. 21, in petitione tribunatus pl. repulsam tulit. Rabir. 7, cum C. Mario Cos. fuit *a.* DCXLIX. *Adde* Off. III, 19. *Vid. collecta Corrodo ad Brut.* 34.

C. Flavius Fimbrio, Brut. 66, M. Crassi inimicus, qualis orator. S. Rosc. 12, homo insanus. Q. Scaevolam in funere Marii vulnerari curat. *Add. Corrod. l. c.*

L.° Fimbria, Verr. V, 70, multis inimicitiis et laboribus ad honores pervenit. *Sed est vitium in praenomine, corrigendumque* C. *ut iam monuit Manutius. Est consularis ille Fimbrio; iungitur enim Mario; nec ullus* L. Fimbria *honoratus in libris antiquis occurrit.*

Firmani fratres, Att. IV, 8. vide *L. Gavius.*

Firmidius, Sext. 52, Clodianarum operarum dux.

C. Flaccus, *e Valeriis*, Quint. 7, imperator et praetor Galliae Scipione et Norbano coss. *h. e. A. V.* DCLXX.

C. Flaccus, *L. fil.* ad Div. III, 4, *fuit de cohorte Appii in Cilicia, certe summus eius amicus et familiaris. Itaque, ep.* 11, *dicitur curasse, ut testes mercenarii in Appium a suis civitatibus notarentur.*

C. et M. Flaccus Avioni, fratres, ad Div. XIII, 32, 79.

L. Flaccus, *e Valeriis*, Phil. XI, 8, consul (DCXXII) cum P. Licinio *Muciano*, flamen Martialis. *Itaque in eius nummis Mars et apex cernuntur.* Ei Licinius multam dixit, si a sacris discederet ad bellum cum Aristonico in Asia gerendum. Populus multam remisit; sed pontifici Licinio parere iussit. *Etiam de Div.* I, 46, *commemoratur* flamen Martialis L. Flaccus; *sed is a collego Mucioni diversus sit necesse est, quod ex eo se audisse dicit Quintus frater, quae commemorat. De hoc Flacco occipio locum* in Caecil. 19, *ubi* quaestori eius M. Scauro accusatio eius non concessa esse *dicitur. Ad eum locum nil interpretes, praeter unum Menardum, qui de L. Flacco, pro quo est oratio, accepisse videtur, quod est absurdum, quando Divinatio in Caecilium longe ante scripta est, quam hic Flaccus in Gallia fuit M. Scaurus est pater, qui A. V. DCXXX aedilis fuit post quaesturam, et L. Flacci aut ex practura, aut ex consulatu quaestor fuit.*

L. Flaccus, *e Valeriis*, Brut. 62, consul cum C. Mario VI coss. Planc. 36, Saturninum opprimit cum collega Mario, *A. V. DCLIII*; *quarto anno post censor cum M. Antonio oratore,*

rense, editus. *Sed hic pro* Flavius *Vrsinus reponi volebat* C. Alfius, *qui c.* 17, *quaesitor in ea causa dicitur, et eo anno praetor fuit. Ant. Augustinus autem et Manutius ibi potius* C. Flavius *pro* Alfius *legi volebant. Quod Manutius putat C. Alfium non commode legi, quod is praetor esset, et suam iam haberet provinciam; saepe constat extra ordinem datas esse praetoribus provincias praeter eam, quam sortiti essent. Cicero appellat hunc quaesitorem*, consiliorum suorum in consulatu socium, periculorum participem, rerum gestarum adiutorem. *Haec utrum in C. Alfium, an in C. Flavium quemdam rectius conveniant, videndum, si qua ratione ex historia erui possit. Mihi nil certi succurrit. Hoc ex multis locis Ciceronis disco, Flavios nonnullos ei coniunctissimos fuisse. Si coniecturae locus, optime videntur in* C. Flavium *convenire, Bruti et Attici amicissimum, totiusque causae optimatium. v. Nepos in Attic.* 8; *Plutarch. in Brut. extr. ubi quam graviter eius interitum tulerit Brutus, commemoratur.*

C. Flavius Pusio, Cluent. 56, eques romanus, qui M. Druso trib. pl. restitit, equites legibus suis, de quaestionibus habendis in eos, qui ob rem iudicandam pecuniam cepissent, in periculum vocanti.

Cn. Flavius, Cn. an M. fil.? vid. Graev. Cn. *est ap. Plin. H. N.* XXXIII, 1, *qui in primis videndus. Vocatur ibi etiam* Annii filius; *uti ap. Gel.* VI, 9. *Liv.* X *ult. vocat* Cnaei fil. v. *inpr. Drakenb. ad Liv. l. c. qui et praenomen* Cn. *praefert*, Att. VI, 1, scriba, aedilis Appii (sc. Caeci), qui fastos publicavit, et actiones primum composuit atque edidit. v. Or. I, 41; Muren. 11. *Ab eo* Ius Flavianum *dictum est. Ea re meruit, ut usque ad aedilitatem proveheretur studio populi. v. Liv.* IX *ult.*

L. Flavius, eques romanus, Verr. I, 5; V, 7, 59. Idem est, qui commendatur cum C. Fratre Acilio Siciliae procos. ad Div. XIII, 31. *An ex his est foenerator ille, Att.* XII, 17?

L. Flavius, Att. I, 18, 19, trib. pl. *Metello et Afranio coss.* rogationem agrariam fert, sed non perfert. *v. Dio* XXXVII, 52. Q fr. I, 2, praetor designatus *Caesare et Bibulo coss.* Att. X, 1, ei a Caesare legio, et Sicilia destinatur.

Q. Flavius, Tarquiniensis. Q. Rosc. 11.

Flora Mater, Verr. V, 14; eius ludi Romae.

Florius, Cluent. 59, Larinas.

Fons, Leg. II, 22; Nat. D. III, 20. fontis ara prope Romam.

Fonteia gens, Dom. 44, *plebeia*, in quam adoptatus est Clodius.

Fonteia, Font. 20, soror. M' Fonteii, virgo Vestalis.

C. Fonteius, Font. 4.

M. Fonteius, Att. IV, 15; Font. 1 et seqq. praetor Galliae per triennium e praetura, *pro quo est tota oratio; filius eius, qui Servilii legatus Asculi interiit. vid. Appian. B. C. c.* 1, *p.* 633. — *Male vulga*, M. Fonteius.

P. Fontinus, Dom. 13, 29, homo plebeius, qui P. Cladium adoptavit.

M. Fonteius, Att. 1, 6; *pro quo Graevius*, Fonteius.

Fortuna, de Div. II, 41, eius templum Praeneste; eius oraculum. Leg. II, 11, est vel huiusce diei, vel respiciens, vel fors, vel primigenia.

Frangones, Att. 14, 10, *nomen militis veterani in plurali. Olim in libris nonnullis erat* Francones, *et de populo quodam capiebatur, v. c. Rhenano, Rer. Germ. l.* 11, *p. m.* 186 *sq. qui*

loco emendo Ciceronem, de Inv. I, 43, *ubi exemplum affertur his verbis*: ut Curius pro Fulvio: Nemo potest uno adspectu, neque praeteriens in amorem incidere. *Pro Curius enim manifestam est, legendum esse Curio. Haec verba sunt ex Curionis oratione pro Fulvio de incestu*; *quam exstitisse suis temporibus Cic. in Brut. l. c. dicit, nobilemque habitam esse.*

C. Fundanius, Q. fr. I, 2, 13; amicus Ciceronis, *socer Varronis*, *qui inducitur R. R.* I, 2.

M. Fundanius, fr. or. pro Fundanio; Petit. Cons. 5.

Fraiusulanus, Att. V, 4; X, 15, debitor Ciceronis.

T. Furfanius, Milon. 27, iudex in causa Milonis, laudatur. ad Div. VI, 8, *commemoratur* T. Furfanus Postumus, *praetor Siciliae post bellum civile Caesarianum*, *nescio an idem.* Furfanus *quidem aut idem esse, quod* Furfanius, *aut hoc illi substituendum esse non dubito. Sic* Fidiculanus, *et* Fidiculanius *invenitur. Est tamen alterum usitatius.* v. Fuffanus.

Furiae, Nat. D. III, 18; Rosc. 24; Pis. 20; Leg. I, 14; Sull. 27; Vat. 13.

Furina, Nat. D. III, 18, lucus eius. Q. fr. III, 1, templum. *Ap. Victorem in reg.* XIV *ponitur templum et locus Furinarum cum insula. Est etiam apud Gruter. Inscript.* CCCXXXIII, 1, *ara* Forinarum *pro* Furinarum, *ad q. l. v. notulam in Graev. ed. adiectam. Vrsinus etiam apud Ciceronem malit* Forinae *legi.*

A. Furius, poeta, Brut. 35, familiaris Q. Catuli patris, qui ei librum inscripsit de consulatu et de rebus gestis suis. *Absurde hic a Prustin laudatur Macrob.* VI, 1; *ubi de Furio quodam sermo, qui diu post Virgilium vixit.*

C. Furius, de Balb. 8, legem testamentis tulit, de qua v. *Furia s. Fusia Lex.*

L. Furius, Or. II, 22.

L. Furius Philus. Off. III, 30; de Rep. III, 13, rogationem fert cum S. Attilio de foedere Numantino et C. Mancino. Brut. 28, perbene latine loquutus est, et literatius quam ceteri. Or. II, 37, eruditissimos homines e Graecis palam semper secum habuit. *Idem est, qui memoratur* Arch. 7; Att. II, 19; Amic. 4. *Consul fuit Sext. Attilio Serrano, a.* DCXVII. Att. XII, 5, *dicitur* P. Furius. *Et hoc praenomine etiam laudat Cassiodorus. v. Sigon. ad h. a.* de Rep. I, 11.

M. Furius Camillus, Dom. 32; de Rep. I, 3, in exsilium mittitur; *is qui postea dictator Gallos vicit, ab urbe deleta venientes, et tunc solus primusque hoc nomen obtinuit, ut ostendit contra Sigonium Periz. Animadv. Hist. c.* 1. *Valens citat etiam* M. Furium Camillum *ex ep. ad Div.* VII, 5; *sed in melioribus cdd. est* M. Orfius.

M. Furius Flaccus, Q. fr. II, 3.

Num. Furius, Or. III, 23, 41, eques rom. cantandi artis peritus.

P. Furius, Att. XII, 5. v. *L. Furius.*

P. Furius, Rabir. perd. 9, a C. Deciano accusatur et condemnatur, homo turpissimus. *Tribunus pl. factus est ex libertino, de quo v. Appian. de B. C. l.* 1, *p.* 629. *Ceterum in hac historia videntur inter se pugnare Cicero et Valerius M.* VIII, 1. *Nam Cicero damnatum dicit, Valerius a Deciano non damnatum; scil. antequam condemnari posset, a plebe discerptus est, ut proprie quidem non damnatus sit iudicum sententiis, sed poenam tamen dederit, tanquam damnatus. vid. Pighius ad a.* DCLIV.

Galeotae, de Div. I, 20, interpretes portentorum in Sicilia. *Pearcius putat esse ex hebr. verbo* גלה, *revelavit, explicavit.*

Galli duo *sunt*, ad Div. 8, 4, *quanquam alii habent* Gallii.

C. Gallius, Verr. III, 65, senator.

M. Gallius, Q. F. Phil. XIII, 12, praetorius, Antonianus. ad Att. X, 15; XI, 20. *v. interpr. ad Sueton. Tib.* 6.

Q Gallius, Brut. 80, a M. Calidin reus fit de ambitu, defenditur a Cicerone. *Orationis fragmenta exstant. v. Torr. ad Aug.* 27.

P. Gallonius, praeco, Quint. 30; Fin. II, 8, homo luxuriosissimus, cuius mensa omni genere deliciarum, in primis acipensere Infamis, propterea notatus Lucilio poetae. *Eiusdem rei mentionem facit Horatius, Serm.* II, 2, 47.

Gallus Herennius. v. *Herennius.*

Gallus Cornelius, ad Div. X, 32, poeta est *nobilis sub Augusto, ut putat Manutius. Nec video, quid obstet. v. Burman. ad Suet. Aug.* 66, *et Ovid. A.* III, 9, 64.

C. Gallus, ad Div. 4, 6, *de gente Sulpicia*, consul Ligures vicit *a.* DLXXXVII. de Sen. 14, astrologiae peritus. *v.* Sulpicius.

C. Gallus, Brut. 23, Mur. 31. *Male Ernest. refert ad* C. Aquillium Gallum, *de quo supra. Namque ille haud paullo antiquior est.*

Gallus Quintius. v. *Quintius.*

Gamala, Att. XII, 23.

Gameleon, mensis Graeci nomen, Fin. VII, 31.

Gavianus Evander. v. *C. Avianus Ev.*

L. Gavius, Firmanus, Att. VI, 1, negotiator; ei praefecturam rogatu Bruti Cicero detulit. ib. 3, contumeliosus est in Ciceronem; P. Clodii canis. *Fratrem habuisse colligo, quod Att.* IV *appellatur* Firmanus, *et eadem epist. commemorantur* Firmani fratres.

P. Gavius, Cosanus, Verr. V, 61.

T. Gavius Caepio, Att. V, 20, locuples et splendidus homo. *Alii praenomen faciunt* Sext. *quod probat Perizon. Anim. H. cap.* 1.

Gavius Olelus, Sext. 33. *Hoc nomen varie tentarunt viri docti. Maxime autem probatur doctis viris, v. e. Graevio, coniectura Perizonii, qui legebat* Gavius Caepio, *v. Animadv. Hist. c.* 1, *p.* 30.

Gellii, Cn. et *Sext.* de Div. I, 26; Leg. I, 2, historici Latini languidi et insciti: *de quibus vid. Vossium de Histor. Lat.* I, 8. *Alii de uno Cn capiunt. Fabric. in B. Lat. Indic. citat* L. Gellium *o Cic. de Legg.*

L. Gellius, Brut. 27, contubernalis C. Carbonis in consulatu. ibid. 47, qualis orator fuerit. *L. Crassi et M. Antonii temporibus floruit.*

L. Gellius, Balb. 8, legem de civitate tulit ex senatus consulto. *v. Ind. Legg.* Cluent. 42, censor cum Cn. Lentulo, *tempore iudicii Cluentiani, biennio post consulatum, quem cum Cn. Lentulo gessit a.* DCLXXXI. Quir. p. redit. 7, a Cicerone remp. conservatam in concione dixit. Pis. 3, Ciceroni civicam deberi dicit. *Eius mentio fit etiam* Verr. I, 48; Verr. II, 39; *forte etiam* ad Div. X, 17; Leg. I, 20, ex praetura Athenas veniens, pacem inter philosophos facere suscipit, et propterea ridetur. *Huius frater fuit*

Gellius, Ar. Resp. 27; Att. IV, 3, Clodianus. Sext. 51; Vatin. 2, homo seditiosus et popularis.

Gelo, N. D. III, 34, tyrannus Syracusanus.

54, lex, ne quis iudicio circumveniatur. Off. II, 21, largitionibus aerarium exhaurit. Tusc. III, 20, patronus aerarii haberi vult. Dom. 9, lex de provinciis. *De Legibus eius et fratris v. Ind. Legum.* Orat. II, 67, pro eius capite aurum repensum est Septumuleio; *add. Plin. H. N.* XXXIII, 3. Br. 26, orationem contra eum habuit C. Fannius. Br. 33, eloquentissimus. Or. III, 60, in dicendo usus est homine, qui eburnea fistula inflaret sonum, quo illum aut revocaret a nimia contentione, aut remissum excitaret.

Gracchus, Rabir. perd. 7, servus, postea libertinus, qui, quia se pro Tib. Gracchi filio gerebat, artibus Saturnini tribunus pl. cum Ipso factus est, et eum eo Capitolium occupavit.

Graecinus, ad Div. XI, 7, 12, *videtur in exercitu Bruti aliquem locum tenuisse.*

P. Granius, Verr. V, 59, negotiator in Sicilia.

Q. Granius, praeco, hominum summorum, Crassi, Catuli, aliorumque propter dicacitatem familiaris, qui nec summis viris pepercit, sed eorum vitia libere perstrinxit et impune. v. Brut. 43, 46; Or. II, 60, 70; Planc. 14; ad Div. II, 60, 70; IX, 13; Att. VI, 3.

M. Gratidius, Arpinas, Legg. III, 16, fert legem tabellariam Arpini, cui resistit Ciceronis avus. Huius soror fuit M. Ciceronis oratoris avia. Brut. 45, M. Antonii or. familiaris et praefectus in Cilicia, ibi interfectus est. Accusavit C. Fimbriam. M. Marii Gratidiani pater *naturalis.* Doctus Graecis literis, factus ad dicendum.

M. Gratidius, Flacc. 21; Q. fr. I, 1, legatus Q. fratris in Asia. *Eum Quintus dicitur ut fratrem amasse, et ipse fraterno in Cicerones animo fuisse. Eum puto huius superioris* Gratidii *filium,* Gratidiani *fratrem, aut, quando temporum ratio non plane consentit, nepotem. Memoratur etiam* Gratidias, trib. pleb. *Lentulo Spinthere et Metello coss.* Q. fr. I, 4; *sed quando nusquam inter eius anni tribunos a Cicerone* Gratidius *nominatur, Manutius* Fabricius *legi volebat, probante Lambino; Gruterus autem* Fadii *cognomen putat esse, qui eo loco proxime antecedit* Gratidium.

M. Gratidianus, M. Gratidii superioris fil. adoptatus a M. Mario, eoque aut C. Marii septies consulis patruo, ut I. F. Gronovio placebat, Obs. II, 6, *aut eius potius fratre, ut multis docet Perizon. Animadv. Hist. c. 3, p.* 98 *seqq.* Legg. III, 16, homo turbulentus. Or. II, 65, ab Aculeone accusatur, defenditur ab L. Aelio Lamia. Off. III, 20, in praetura edictum de re nummaria cum ceteris praetoribus et trib. pl. commune solus proponit callide, et ea re gratiosissimus fit. *De hac re add. Senec. de Ira,* III, 18, *et Plin.* XXXIII, 9 *extr.* Petit. Cons. 3, a Catilina crudeliter interficitur; *quo respexit Lucan.* II, 175 (*v. intt.*) *et quidem iussu Sullae. Senec. l. c.*

Gratius, Arch. 4, accusator Archiae. *Olim legebatur* Gracchus, *quem P. Manutius putabat esse* Numerium Quintium Gracchum, *qui Lentulo Spinthere consule tribunus pl. fuit.*

T. Gutta, Cluent 26, senator rom. homo sordidus. c. 36, reus de ambitu. c. 45, notatur a censoribus propter iudicium Iunianum, in quo pecuniam cepisse putabatur.

Gutta, Q. fr. III, 8; *ei multum tribuit Pompeius, eumque in petendo consulatu contra Milonem iuvit.*

Gyges, Offic. III, 9; eius annulus,

Cn. Heius, Cluent. 38.

Helena, Or. 49; Phil. II, 22. Inv. II, 4.

Helenius, Att. V, 12, *grammaticus, clieus Attici, cognomine Acro, scripsit commentarios in Terentium, qui opud veteres grammaticos interdum citantur. vid. v. c. p.* 93, 101, 105, 173, *etc. ed. Putsch.*

Helenus, N. D. II, 3; Legg. II, 13; Div. I, 40, augur *Troianorum Priami filius.*

Helice, sidus, Acad. II, 20; Nat. D. II, 41.

Helico, ad Div. XVI, 18.

Hellanicus, Or. II, 12, historicus minus disertus. *Est* Mitylenaeus, s. Lesbius, *Herodoto antiquior aliquot annis, Gell.* XV, 27. *Fuit et alius* Milesius: *de illo vid. Voss. Hist. Gr.* I, 1; *de utroque*, IV, 5.

Helle, Or. 49, *a quo Hellespontus dicitur.*

Helmius Mancia, Or. II, 66, homo deformis, sed orator tamen. L. Caesaris dictum in eum. *Hoc dictum L. Crasso tribuit Plinius*, XXXV, 4. *Leg.* Helvius

P. Helvidius Rufus, Cluent. 70, eques rom.

Helvius Lamia. Or. II, 65, *pro quo Pighius legendum putat* Aelius, *quod recepit Peorcius.* Lamia *enim est cognomen* Aeliorum, *non* Helviorum. Orator deformis; contra Aculeonem adfuit Gratidiano.

Hephaestus, Q. fr. I, 2, Apamensis, de Q. Cicerone queritur.

Herocleo, Verr. V, 37, archipirata, qui praetore Verre Siciliam vexavit.

Heraclides, Temnites, Flacc. 18.

Heraclides, Ponticus. Tusc. V, 3; ad Div. I, 23, vir in primis doctus, auditor et discipulus Platonis. Nat. D. I, 13, fabulis libros refersit, modo mundum, modo stellas, modo terram et caelum deum facit. Leg. III, 6, de republica scripsit.

Heraclitus, Ephesius, Tusc. V, 36, physicus. Acad. II, 37, statuit, ex igni omnia gigni. Fin. II, 5, σκοτεινὸς dictus est. Nat. D. III, 14, eum non omnes interpretantur uno modo. Div. II, 64, valde obscurus; et quidem, N. D. I, 26, consulto.

Heraclitus, Tyrius, Acad. II, 4, auditor Clitomachi et Philonis, laudatur.

Heraclius, Segestanus, Verr. V, 43.

Heraclius, Verr. III, 39, Tissensis.

Heraclius, Centuripinus, Verr. II, 27.

Heraclius, Syracusanus, Verr. II, 5, 14.

Hercules, N. D. III, 16; sex Hercules inveniuntur. Off. I, 32, Prodicius. *Dicitur fabula Herculis colloquentis cum Virtute et Voluptate, auctore Prodico.* ad Div. V, 12, Xenophontius. *Eodem est fabula, quam ex Prodico sumsit Xenophon, Memorab. Socr.* II, 1. Dom. 52, sacra docuit. *Herculis* stirpe generatus, de Rep. II, 12.

C. Herennius, Act. I in Verr. 13, peculatus damnatus.

C. Herennius Sext. fil. Att. I, 18, trib. pl. Metello et Afranio coss. fert de traducendo ad plebem Clodio.

L. Herennius, Verr. V, 59, argentarius Leptitanus. Verr. I, 5, negotiator Africanus a Verre securi percussus.

L. Herennius, Coel. 11, disertus, accusat M. Coelium de vi cum Atratino.

M. Herennius, Brut. 45; Muren. 17, mediocris orator, in consulatus petitione L. Philippum vicit. *Consul a.* DCLX.

Herennius Gallus, histrio, ad Div. X, 32.

pater historiae fabulosus. Or. 55, numero caret. de Div. I, 53; ad Div. V, 12; Orat. 12; Fin. II, 27; Tusc. I, 47. *Herodoto* quid dulcius, Hort. fr. 10.

Herodotus, Verr. II, 52, Cephaloeditanus.

Herus, villicus Q. Cic. Q. fr. III, 1.

Hesiodus, Nat. D. I, 14, quomodo Theogonia eius a Zenone et stoicis explicetur. Tusc. I, 1; Sen. 15; Brut. 4; ad Div. VI, 18; Att. XIII, 12; Off. I, 15.

Hesperides, Nat. D. III, 17.

Hesperos, Nat. D. II, 20.

Heteroins, Att. XIII, 50.

Hicetas, Acad. II, 39, philosophus Syracusius, *ubi tamen vulgo est* Nicetas.

Hiempsal, Agr. I, 4, rex Mauritaniae, populi rom. amicus. II, 21, foedus eum eo per C. Cottam consulem a pop. rom. non est iussum. Vatin. 5.

Hieras, Deiot. 15, legatus Deiotari ad Caesarem.

Hiero, Verr. II, 14, Syracusanus tyrannus. Nat. D. I, 22. Simonidem interrogat de diis. Eius stamma vid. ap. Drakenb. ad Liv. XXIV, 26

Hiero, Verr. IV, 13, 14, Cibyrata per iocum dicitur, quia Verri tanquam venator vasorum fuit.

Hierocles, Alabandeus, Or. II, 23, Meneclis Alaband. frater, orator tota Asia celeberrimus, floruit temporibus L. Crassi oratoris et M. Ciceronis pueri. Brut. 95, argutus et sententiosus. Cf. Or. 69.

Hieronymus, Rhodius, Or. 56, peripateticus, in Isocratis libris multos versus invenit. Acad. II, 42, vacuitatem doloris summum bonum esse dicit. Cf. Fin. II, 3, 6.

Hilarus, Att. XII, 36; XIII, 19, est servus et librarius, deinde libertus Ciceronis. Att. I, 12, fugit ad C. Antonium in Macedoniam, *Alius* Hilarus est, ad Div. XIII, 33, libertus Cn. Otacilii Nasonis; et Att. XVI, 4, libertus Libonis.

Hipparcus. Att. II, 6, scripsit contra Geographica Eratosthenis. *Nicenus fuit, astrologia celeber, circa Olymp. CLX. Eius librum contra Eratosthenem commemorat Strabo, l. I, p. 14; l. II, 133, eum Eratostheni iniquiorem putat; l. II, p. 149 autem diserte dicit, eum non tam Geographica scripsisse, quam Eratosthenis Geographica reprehendisse.*

Hippias, Eleus, Or. III, 32, sophista celeber Socratis temporibus (*v. Platon. Hippiam*), gloriatus est, nil esse in ulla arte quum liberali, tum illiberali, quod ipse nesciret. Conf. Brut. 8. 85.

Hippias, Pisistrati filius, Att. IX, 10, arma contra patriam fert, in pugna Marathonia eadit.

Hippias, Philoxeni filius, ad Div. XIII, 37, Calactinus.

Hippias, Phil. II, 25, mimus, *Plutarch in Antonio.*

Q. Hippius, ad Div. XIII, 76. vide *C. Valgius Hippianus.*

Hippocentaurus, Tusc. I, 37; Nat. D. II, 2; de Div. II, 21.

Hippocrates, Cous, Or. III, 33; Att. XVI, 15; Nat. D. III, 38; fr. Inc. 12, *est medicus ille celeberrimus.*

Hippodamia, Tusc. III, 12.

Hippodamus, Q. fr. III, 1.

Hippolytus, Thesei filius, Heren. IV, 34; Tusc. IV, 11, odium eius in mulieres. Off. I, 10; III, 25 ab equis Neptuni discerptus est.

Hipponax, Nat. D. III, 38, *iambographus, qui iambis mordacibus Anthermum et Bupalum ad restim redegit; a quo in* Orat. 56, pes Hipponacteus, et ad Div. VII, 24, praeconium Hipponacteum *dicitur*.

I

Iunia, ad Div. XV, 8, uxor C. Marcelli patris.

Iunianus. v. *Crassus.*

C. Iunius, Verr. I, 6; Cluent. 20, etc. iudex quaestionis ex aedilitate in causa Cluentii contra Oppianicum, *a quo iudicium Iunianum dicitur, quod tam saepe in ea oratione et aliis commemoratur, cuiusque invidia periit.*

C. Iunius, Cluent. 49, filius.

L. Iunius, de Div. I, 16; II, 8, 33; Nat. D. II, 3, consul cum P. Claudio, neglectis auspiciis classem perdit, et sibi mortem consciscit, *a.* DIV, *ad quem a. v. Pighium.*

M. Iunius, Leg. III, 20, scripsit ad patrem Attici libros *de potestate. Cicero dicit, sibi* magistratibus lege constitutis *dicendum* de potestate, tum de iure; *id se breviter ait facturum; nam pluribus verbis scripsisse* ad patrem *Attici* M. Iunium sodalem *perite suo quidem iudicio, et diligenter*; at de iure (naturae *addita vox mihi suspecta est, ut totus ab hoc quidem verbo locus*) se cogitare, et dicere debere, etc. *Viri docti consentiunt, quantum scio, indicari* Iunium *qui ob summam cum C. Graccho familiaritatem* Gracchanus *dictus sit, cuius apud Plinium*, XXXIII, 4, *mentio. vid. Ind. auct. Harduini. Sed huius librum* de Potestatibus *memorat Vlpianus, L.* 1, *de Offic. quaest.* Commentarii, *quos Turnebus respici putabat, ad quos provocat Varro, de L. Lat. pag.* 50, *ed. Steph. aliique, historici fuere, neque huc pertinent. Quod autem* sodalis *dicitur, id Turnebus interpretatur ita, ut sit* patris Attici sodalis, *aut ut a Gracchana amicitia absolute* sodalis *dicatur; illam autem huic explicationi praefert. Si nomen appellativum est, non dubito, quin sit de amicitia cum Attici patre capiendum.* Sic Mur. 27, Servius Sulpicius sodalis filii, *sc. Murenae. Nisi quis forte dignitatis nomen putare velit, a collegio aliquo, cuius sodalis fuerit, tanquam Epulonum.*

M. Iunius, Quint. 1, qui causam Quintii aliquoties egerat, legatione aliqua avocatur. *Passeratius de illo Gracchano Iunio interpretatur; nescio qua ratione inductus. Temporis quidem rationi non repugnat.* M. Iunius *quidam etiam est* Verr. I, 51; *sed nec de hoc dixerim, an idem sit cum Quintiano. Tertius est* M. Iunius praetor, Cluent. 45; *cuius mentio etiam ap. Plin.* XXXV, 10.

M. Iunius, Corn. 1, *est Silanus, qui cum Q. Caecilio Metello Numid. consul fuit A. V.* DCXLIV.

P. Iunius, Verr. I, 50, frater M. Iunii, *de quo ibidem. Praenomen P. omnes libri praeferunt. Sed tamen Dukerus ad Liv.* XXXIV, 1, *dubitat an sit potius* D, *quod* P. *praenomen alienum videatur a familia Iunia.*

Q. Iunius, Verr. I, 7, senator.

T. Iunius, L. F. tribunitius; Br. 48, accusavit de ambitu P. Sextium praetorem designatum, et vicit; laudatur.

Iunius, ad Div. VII, 23, familiaris quidam Aviani statuarii. *Alius* Iunius *est*, Att. XII, 14.

Iuno, N. D. I, 29, Argiva, Romana, Lanuvina, diversa figura, *ad quem locum confer nummum gentis Procilias ap. Vrsinum et Morelium, qui plane consentit cum descriptione Ciceroniana.* de Div. I, 24, Lacinia; columnam in eius fano vult tollere Hannibal; *quod fanum erat ad promontorium Lacinium. vid. Gronov. ad Liv.* XXIV, 3. Verr. I, 19, Samia. Mur. 41, Sospita, *Lanuvii.* de Div. I, 2, 44; Verr. IV, 46; V, 72; Inv. II, 1; Tusc. II, 8.

filias Mucias et duas neptes Licinias habuit.

C. Laelius, sapientiae pater, Phil. XI, 7, consul cum L. Scipione Asiatico, *a.* DLXIII. *Socius ante rerum gestarum ab Africano maiore.*

C. Laelius, C. F. sapiens dictus, Off. II, 11; III, 4, etc. Tusc. V, 19, consul semel fuit, et quidem cum repulsa, *a.* DCXIII. *Hunc locum pertinere ad Laelium Sapientem docet Corrad. in Quaest. p.* 382. Offic. II, 11, Viriatum Lusitanum vicit *ex praetura.* Fin. II, 8, Diogenem stoicum audivit, et Panaetium. Or. II, 84, scripsit Tuberoni orationem, qua Africanum avunculum laudavit. de Rep. II, 40, Scipionis legatus in Africa. Nat. D. III, 2; Phil. II, 33, augur. Or. III, 7, in dicendo lenis. Off. I, 30, in eo multa hilaritas. I, 26, in omni vita aequabilis. Att. IV, 16, generi eius Q. Scaevola et C. Fannius, etc. Hunc loquentem inducit Cicero, de Rep. I, 3, 13, 18, 19, et multis aliis locis.

D. Laelius, Or. II, 6, orator, L. Crasso adolescente floruit, vir bonus et mediocriter doctus. *Hinc dictum Lucilii*, Or. II, 6, Persium non curo legere, D. Laelium volo. *Ap. Plin. H. N.* I, 1, *Harduinus e libris scr. edidit* Iunium Congum; *quem vid. Emend.* 4.

D. Laelius, Flacc. 1, accusat L. Flaccum de repetundis. Att. VIII, 11, a Pompeio cum mandatis ad coss. Marcellum et Lentulum Capuam mittitur. *Eius mentio est apud Caes. Bell. Civ.* III, 100.

C. Laenas, e *Popilliis*, Balb. 11, patria pulsus, Nuceriae civem se fieri curat. *Laenatis* expulsio, de Rep. I, 3. *Al.* P. *vid.* P. Popillius.

Laenas, Att. XII, 13, 14, augur.

C. et *M. Lenii.* v. *Lenius.*

Laenius. v. Lenius.

Laërtes, pater Vlyssis, Sen. 15.

Laetorius, trib. pl. Nat. D. III, 30; Off. III, 15.

Laetus, Att. IV, 9, amicus Ciceronis, qui Neapoli domum habuit, *nisi legendum* Paetus.

Laevinus, Verr. III, 54, praetor Siciliae. *Quidam scr.* Levinus.

Laevus Cispius, ad Div. X, 18, Planci legatus *fuit. Nam*, ep. 21, *dicitur omnibus Planci rebus gestis interfuisse; et discessus legatorum non potest intelligi nisi de Laevo et Nerva.*

Lais, ad Div. IX, 26, scortum Atheniis nobile, quo et Aristippus usus est. Eius dictum de ea.

Laius, Tusc. IV, 33; Fat. 13, *Oedipi pater.*

Lamia, Verr. IV, 26, femina Segestana.

L. Lamia, *ex Aeliis*, ad Div. XII, 29, negotia in Asia habet. Sen. p. Red. 5; Sext. 12, eques rom. a Pisone Caesonino cons. in exsilium ire iubetur, *quod, manifestata coniuratione Catilinae, in primis senatum defenderat, et in clivo Capitolino steterat.* ad Div. XI, 16, 17, praeturam petit, Antonio et Dolabella coss. *quam et sequente anno gessit; unde* praetorius *dicitur Plinio*, VII, 52, *et Valer. M.* I, 8.

Laomedon, Tusc. I, 26, Ganymedis pater.

Lapithae, Pis. 10.

Lar, Verr. III, 11, 54; Quint. 27; Nat. D. III, 25; Leg. II, 11. *Larum* sedibus, de Rep. V, 5.

T. Larcius, de Rep. II, 32, primus dictator, decem fere annis post primos consules. *Habet* Lartius *Liv.* II, 18, 21.

Largius, Or. II, 59, *e Scriboniis; idem nomen, quod Largus.*

Largus, ad Div. VI, 8.

trem deum. *Sed F. Fabricius et P. Manutius ostenderunt esse legendum*, atavi, *i. e.* Nasiese. Tumultum in Mrgalensibus auctore Clodio ortum sedat. *Idem memoratur* ad Div. I, 1, 2, *in causa Lentuli Spintheris, cui adversabatur; erat enim ei inimicus*, in Caecil. 4, etc.

Cn. Lentulus Vaceia, s. Vatla. *Nam idem est nomen. v. Schott. Suppl. Annal. Pigh. t.* III, *p.* 366. ad Q. fr. II, 3, editur inter conscios corruptarum per P. Sextium tribuum.

Cn. Lentulus, Manil. 19, tribunus pl. et anno post legatus fuit.

L. Lentulus, Brut. 20, is, qui consul cum C. *Marcio* Figulo fuit *a.* DXCVII; discrtus fuit.

L. Lentulus, Arch. 5, praetor, quum P. Gabinius de repetundis damnatus fuit.

L. Lentulus, Ar. R. 6, flameo Martialis. Vat. 10, competitor Gabinii *in consulatu*; cuius (*Gabinii*) iuvandi causa Vatinius eum opprimere studet, *iusso sc. Vettio eum in concione nominare inter coniuratos. Hunc diversum esse a sequente L. Lentulo, inde clarum est, quod ille competitor fuit Gabinii in consulatu, hic praetor Gabinio consule.*

L. Lentulus Crus, Pison. 31, praetor Gabinio et Pisone coss. ad Div. VIII, 4, repulsam fert in petitione consulatus: *post consul fit cum C. Marcello, ann.* DCCIV. ad Div. XII, 14. in fuga Pharsalica a Rhodiis non recipitur. ad Div. VI, 21, bello Civili interiit. Brut. 77, qualis orator fuerit. Multis aliis locis nomen eius invenitur, v. e. ad Div. X, 32; Att. XI, 6, etc.

L. Lentulus, *L. F.* Att. IV, 16, praevaricator putatur in iudicio Vatiniano. Att. XII, 7.

P. Lentulus, Brut. 19, *is, qui ann.* DXVII *consul fuit. Dicitur enim grandior natu fuisse cum* Catone *censorio, cognomine* Caudinus.

P. Lentulus, princeps senatus, consul ann. DXCI *suffectus cum Cn. Domitio Ahenobarbo P. Scipioni Nasicae et C. Marcio Figulo*, Brut. 28, ad rempublicam quod opus esset, satis eloquentiae habuit.

P. Lentulus, qui et ipse princeps senatus fuit. Caec. 21, accusat M' Aquillium, *patrem eius, qui accusatus est a L. Fufio.* Agr. II, 30, mittitur a senatu in Campaniam, ut agros privatos, qui in publicum incurrerent, emeret. Or. I, 48; Catil. III, 5, laudatur. ibid. IV, 6, vulnus accepit in seditione Gracchana; *avus eius, qui sequitur.*

P. Lentulus, P. principis senatus Nepos, *cognomine* Sura, *quod unde traxerit, v. Plutarch. in Cicerone, p.* 868. Brut. 64, 66, qualis orator fuerit. Att. I, 16, bis absolvitur. Cat. III, 2, sollicitat Allobrogum legatos; praetor, *Cicerone consule*, abdicare se praetura cogitur. *Iam consul fuerat A. V.* DCLXXXII. *Sed, ob infamiam, quam duobus iudiciis contraxerat, e senatu motus erat a Lentulo et Gellio censoribus. Itaque praetura petenda recuperare locum in senatu voluit, eumque, impetrata praetura, recuperavit. v. Plutarch. in Cicerone, p.* 868. *Fuisse autem P. Lentuli principis senatus nepotem Ciceroni credimus, Catil.* III, 5. *Itaque et hic, ut saepe, errat Asconius ad Div. in Caecil. c.* 21, *ubi filium illius Lentuli facit. Hunc etiam puto esse eum, qui quaestor urbanus cum L. Triario, fuit, Scipione et Norbano coss. ut opinor. Verr.* I, 14. *Nam inter eum annum, et consulatum eius, interiecti sunt anni* XII.

eius actis rescindendis tulit, intercedente Q. Catulo; *unde magna seditia et civile bellum artum est.* Verr. III, 91, praetor Siciliae ante M. Antonium, a qua graviter vexati sunt Siculi.

M. Lepidus consul cum L. Volcatio Tullo a. DCLXXXVII. Att. VIII, 6; Catil. I, 6; Att. VII, 12, Pompeium extra Italiam sequendum negat.

M. Lepidus, triumvir; Ar. resp. 6, pontifex. Phil. V, 14, 15, pontifex maximus. Mil. 5, eius aedes a Clodianis, occiso Clodio, appugnantur. Phil. V, 14, 15, reip. et optimatibus favet, et Sext. Pompeium restituit, unde ei statua equestris panitur. III, 9, supplicatio ei decernitur. ad Div. X, 6; Phil. XIII, 4, ad pacem cum Antonio hortatur. ad Div. X, 9, 11, de *Lepida* dubitat Plancus. 15, 17, 18, dat fidem Planco. 20, eius fides incerta. 21, 23, 24, perfidia eius. 27, Cicero reprehendit *Lepidum*, et de Aotonio admonet. 31, *Lepidus* cum Antonio consentit. 32, 33, nulla spes in *Lepido*. 34, *Lepidus* agit gratias Ciceroni, et falsa pramittit. 35, se apud senatum excusat. XII, 10, hostis a senatu iudicatur. Instanrat bellum, quad confectum fuisset. *Lepidi duae epistolae, altera ad Ciceronem, altera ad S. P. Q. R. sunt ad Div.* X, 34, 35. *Cansul fuit cum C. Caesare a.* DCCVII; *magister equitum dictatore Caesare a.* DCCVIII; *consul* II, *a.* DCCXI, *etc.*

Lepiso, Flacc. 22, Trallianus. v. *Actidenus.*

Q. Lepta, ad Div. III, 7, praefectus fabrum Ciceronis in Cilicia. ad Div. VI, 18, eius filius Lepta. Att. VI, 8; VIII, 3; IX, 12, 13, 14.

Leptines, Or. 31, Atheniensis, contra quem est Demosthenis oratio.

Leptines, Phil. IX, 2, percussor Cn. Octavii, legati ad Antiochum.

Lepus, Nat. D. II, 44, sidus.

Lerna, Tusc. II, 9.

Letilius, Verr. II, 26, 56, Verris tabellarius.

Leucippus, Nat. D. I, 24, eius atomi reprehenduntur. Acad. II, 37, de pleno et inani omnia gigni statuit.

Leucathea, Nat. D. III, 15, Ino, dea marina. Tusc. I, 12, quae sit? IV, 34, Turpilii fabula.

M. Levinius, Verr. III, 54, praetor Siciliae. *v. Pighius a.* DXLIV, *v. Laevinus.*

Libanus, Her. IV, 50, nomen comicum.

Liber, Bacchus, Nat. D. II, 24; Verr. IV, 57.

Libera, Verr. IV, 49, Nat. D. II, 23, 24, Proscrpina.

Liberalia, Att. VI, 1, *dies festus a. d.* XVI *kal. april. quo ingenui pueri togam sumebant.*

Libertas, Dom. 42, eius status a Clodio In area Ciceronis posita et consecrata.

L. Liba e Scriboniis, Att. XIII, 30; eius annales.

L. Libo, ad Div. I, 1; VII, 4; XI, 7; Att. VII, 12; XVI, 4, socer Sext. Pompeii, M. F.

L. Libo, Brut. 23, tribunus pl. rogationem in Serv. Galbam fert, propter Lusitanos contra interpositam fidem interfectos. Non infans fuit, ut ex orationibus eius colligitur. Att. XII, 5, quibus consulibus Libo Galbam accusarit. *Male priori loca in libris* T. *praenomen est. Ceteri anctores omnes* L. *vocant. De re ipsa v. Duker. ad Liv. Epit.* 49. *Vossio idem videtur cum auctare Annalium, de Hist. Lat.* I, 6. *Sed mirum est, Ciceronem non fecisse eorum mentianem, ubi de eius dicendi ratione iudicium fert.*

trum liberti, nisi, Att. III, 17, L. pro M. *legendum, ut nonnullis visum.*

L. Livius Andronicus, poeta, Brut. 18; Senect. 14; Tusc. I, 1, fabulam docuit *A. V.* CCCX, *aut, ut alii et Davis. habent*, DX, L. Clodin. Caeci fil. et M. Tuditano coss. In Bruto l. c. est DXIV. Et fuit *iam tum* de numero annorum controversia, etc. *Ab eo dicuntur* Liviani modi, Leg. II, 15.

Livius Salinator, Or. II, 67, Tarento amisso arcem retinet. v. *Salinator. Alios Livios v. in* Drusus. *De gente Livia v. Sueton. in Tib.* n. 3. Salinatori *in quibusdam Ciceronis exemplaribus praenomen additur* Marcus, *ut ap. Livium. Sed Polybius facit* Caium. *Vid interpr. Livii ad* XXV, 8. *Wesselingius autem, Obs.* II, 5, *ostendit, quod de Tarento dicit Cicero, si Livium sequamur, non ad Salinatorem, sed ad Livium Macatum pertinere.*

Lollia, scortum, ad Div. IX, 22.

C. Lollius, Att. XII, 21. *Quidam*, Lolius, *ut* ad Att. II, 2; *ubi vid. Intt.*

L. Lollius, ad Div. VIII, 8.

M. Lollius, Verr. III, 25, Q. fil. *alius* est M. Lollius *Clodianus*, Dom. V, 6, 33.

Q. Lollius, Verr. III, 25, eques rom. in Sicilia.

Q. Lolius, Q. fil. Verr. III, 25, Calidium aeensavit; occiditur.

Lollius, Att. II, 2, *videtur nonnullis scriptor fuisse.*

Lollius, Att. XIII, 38.

Longilius, Q. fr. II, 6, redemtor.

Longinus, est cognomen Cassiorum, Or. I, 60, amicus Antonii oratoris, historiae, iuris publ. et antiquitatis peritissimus. *De eodem intellige*, Planc. 24, *si sanus est locus.* v. *C. Cassius Longinus.*

Tib. Longus, Corn. 1, consul cum P. Africano *mai. a.* DLIX.

C. Lucceius, C. F. Hirrus Pupinia, ad Div. VIII, 2, Coelii competitor in aedilitate, *v. in* Hirrus.

Cn. Lucceius, Att. XVI, 5.

C. Lucceius, Q. F. Att. IX, 1. Pompeio familiaris, apud eum magnam habet auctoritatem. Att. I, 14, inimicus fit Attici. I, 17, in animo habet consulatum petere. ad Div V, 12, historica eius facultas laudatur, et ab eo consulatum suum scribi vult Cicero; de bello Italico et Civili scripsit. *Idem nomen occurrit* ad Div. XIII, 41; Coel. 10. *Eius epistola est*, ad Div. V, 14.

P. Lucceius, ad Div. XII, 25, 30; *ubi quidam libri*, Luccius.

Q. Lucceius, Verr. V, 64, argentarius Rheginus.

Lucceius, Flacc. 33, subscriptor D. Laelii contra Flaccum.

Lucceius, M. F. ad Att. V, 21.

P. Luccius, ad Div. XII, 25, *est* P. Lucceius.

Luceres, de Rep. II, 20, *una e tribubus Romuli et centuriis equitum. Fatetur Livius*, I, 13, *sibi nominis et originis causam dubiam esse. Docet Cicero*, de Rep. II, 8, *ut Varr. L. L.* IV, 9; *Propert.* IV, 1, 29, a Lucumone esse, qui Romuli socius in Sabino praelio occiderat.

Lucifer, Nat. D. II, 20; III, 20.

Lucilius, Or. II, 70, *nescio quis. Pighius e vet. cod. legit* Lucullus, *et capit de patre illius, qui bellum Mithrid. gessit.*

Lucilius Bassus, Att. XII, 5, malus auctor.

C. Lucilius, poeta, Or. II, 6, nec doctissimis, nec indoctissimis se scribere dicit. ibid. I, 16, inimicus Q. Mucio Scaevolae, homo doctus et perurbanus, neminem oratorem statuit, qui non sit omnibus liberalibus artibus imbutus. ad Div. XII, 16, libertas

ligit. Nam Cicero, Lucullum, quod ibi est, Attico dixisse, ait. Verr. IV, 66, uxorem habuit Metelli Numidici sororem.

Lucullus filius, Fin. III, 2; eius tutor M. Cato. *Cf. Varr. R. R.* III, 2, 17. Phil. X, 4; Att. XIII, 6. *Nescio, an hic est* Cn. Lucullus, *de quo ante; ita suspicatur Corradus.*

M. Lucullus, L. fil. L. N. Off. II, 16, ulciscendi causa accusavit, et aedilitate magnifica cum fratre *consobrino* functus est. Cluent. 49. Praetor ius dixit inter peregrinos, *teste Asconio in Tog. candida*, et novum iudicium de vi composuit, *ut nunc discimus e fragm. nuper editis orat. pr. Tull.* 2. Consul. cum C. Cassio, *anno post fratrem.* Verr. II, 8, Macedoniae proconsul. Pison. 19, e Macedonia rediens de Dardanis triumphat. Att. I, 18, uxor eius a C. Memmio stupratur. Brut. 62, a forensi eloquentia abfuit. Dom. 52; Ar. Resp. 6, etc. pontifex. Att. XIII, 6, legatus fratris. *A Varrone adoptatus est, unde lex frumentaria, quam cum Cassio tulit, Terentia Cassia dicitur*, de Hort. fr. 3.

Lucumo, de Red. II, 8, Romuli socius, occidit in Sabino praelio; ab eo *Luceres.*

Lupercalia, Phil. II, 33; III, 5; Q. fr. II, 13, *solemnia in honorem Panis mense februario.*

Luperci; Phil. II, 34; VII, 1; Coel. 11, *sunt hi, qui Lupercalia agunt, vid. Phil.* II, *l. c.*

Lupus, Nat. D. I, 23, *cognomen* Rutiliorum; *h. l. intelligitur P. Rutilius Lupus, qui consul fuit a.* DCLXIII. *Versiculus est e Lucilio, qui eum in carminibus suis acriter perstrinxit.* v. *Horat. S.* II, 1, 68,

P. Lupus, ad Div. I, 1, trib. pl. *Marcellino et Philippo coss.* Att. VIII, 12; IX, 1, praetor, *C. Marcello et Lentulo coss.* ad Div. XI, 5, 6, 7, 12, familiaris Cassii et Bruti. *Videtur legatus D. Bruti ad Mutinam fuisse. Hic est qui bello civili Pompeiano Achaiam iussu Pompeii obtinuit. Caes. B. C.* III, 55.

M. Lurco, ex Aufidiis, Flacc. 4; Att. I, 16, trib. pl. *Pisone et Messala coss.* legem de ambitu fert. *Hic est, qui e pavonum pastu, quem primus instituit*, LX *millia quotannis redegisse dicitur Varroni, R. R.* III, 6; *quanquam Victorius non audet definire. Cf. Plin.* X, 20.

Luscienus, Att. VII, 5.

Luscinus, Agr. II, 24, *est C. Fabricius Luscinus, de quo in* C. Fabricius.

C. Luscius Ocrea, Quint. Rosc. 14, senator. Tog. Candid. condemnatur.

M. Lutatius, Off. III, 19.

A. Lutatius, Or. II, 40; Phil. II, 5, etc. v. *Catulus.*

Q. Lutatius Diodorus, Verr. IV, 17, Lilybaetanus, Q. Catuli beneficio civis rom. a Sulla factus.

Lyco, Tusc. III, 32, *philosophus peripateticus, successur Stratonis Lampsaceni, Astyanactis fil. Troadensis, de quo legendus est Laert.* v. 65 *seqq. Scripsit de Finibus b. et m. Dictus et* Glyco, propter dulcedinem orationis *v. collecta a Ruhnkenio ad Rutil. Lupum, p.* 94.

Lycomedes Rex Scyri. Amicit. 20, Neoptolemum alit, et a bello Troiano absterret frustra. *Achillem Cicero scribere debuit, non Neoptolemum.*

Lycurgus, legislator, Tusc. V, 3; de Rep. II, 10, fere Homeri tempore vixit. de Rep. II, 9, 10, 12, 28; III, 6, CVIII annis ante primam Olympiadem leges scribere instituit. *De aetate Lycurgi v. collecta Meurs. in Misc. Lacon.* II, 5, *quae proderunt ad*

M.

Macula Pompeius, ad Div. VI, 19, Ciceroni deversorium in Falerno suo offert.

Madara, Att. XIV, 2, *est Matius a calvitie sit dictus. Add. in* Calvena.

Maeandrius, Flacc. 22, Trallianus.

C. Maecenas, Cluent. 56, eques rom.

Maecia, tribus, Att. IV, 15.

Sp. Maecius Tarpa, ad Div. VII, 1, *iudex et censor fabularum. Eius mentio ap. Horat. Serm.* I, 10, *et Art. Poet.* v. 387. *De familiae Maeciae claritate sub Caesaribus v. Perizon. de Num. Consul. p.* 277.

Maenia columna, Sext. 58, etc. *nomen habet a Maenio, qui, quum aedes suas in foro venderet, columnam excepit, ex qua ipse cum suis spectare posset gladiatores.*

Sp. Maenius, de Rep. II, 17.

C. Maenius, seu *Memmius Gemellus*, ad Div. XIII, 19, cliens Ciceronis, in exsilio fit civis Patrensis, et adoptat Lysonem Patrensem.

Maevius, Verr. III, 75, scriba Verris.

Magi, de Div. I, 23, genus sapientum et doctorum in Persis, ib. 41, congregantur in fano commentandi causa, atque inter se colloquendi. Tusc. I, 45, non sepeliuntur, nisi bestiis laniati.

Magia, Cluent. 7, filia Dineae. Larinas.

Magius, Agr. II, 34, Pis. 11, nobilis Campanus bello Punico II.

Magius, Or. II, 66, praefectus Pisonis in Gallia.

Cn. Magius, Cluent. 7, Larinas.

Cn. Magius, Att. IX, 7, Pompeii praefectus fabrum. *Libri quidam habent M. Magius. Alii autem bis*, Att. IX, 13, *est N. id est, Numerius.*

L. Magius, Verr. I, 34, Marianus, qui se post ad Mithridatem contulit, et ad Sertorium missus est; habitavit finito bello Myndi, prodito Mithridate ab eo. vid. *L. Rabius.*

P. Magius Chilo, vel *Cilo*, ad Div. IV, 12, M. Marcellum, reditnrum in patriam, interfecit, et se ipsum statim post. Att. XIII, 10, quare eum interfecerit.

P. Magius, Brut. 48, tribunus pl. M. Virgilii collega, *A. V.* DCLXVI.

Magnes, cognomen Demetrii *et* Dionysii; *ubi vide.*

Mago, Carthaginiensis, Or. I, 58, scripsit XXVIII *libros* de re rustica, Punice, *qui capta Carthagine e senatusconsulto in latinam linguam conversi sunt, in quo plurimum operae praestitit D. Silanus. Varro, de R. R.* I, 1; *Plin. H. N.* XVIII, 3. *Conversi sunt etiam in graecum sermonem a Dione Cassio Vticensi.*

Maia, Nat. D. III, 22.

Cn. Malleolus, *e Publiciis*, Verr. I, 15, quaestor Cn. Dolabellae in Asia, ante Verrem, occisus; *quod interpretatur Asconius*, mortuus. Verr. I, 36, filius a C. Verre tutore expilatur.

Malleolus, Her. I, 13, matrem interficit, et propterea culeo insuitur. *Quis fuerit, non traditur. Accidit autem res a.* DCLIII; *eaque prima quaestio de parricidio fuit, ut tradit Orosius* V, 16; *Epit. Liv*, 68. *v. Pighius ad h. a.*

Mallius Glaucia, S. Rosc. 7, libertinus, cliens T. Roscii Magni.

Mamercus, ex Aemiliis, Sext. Rosc. 32, bello civili Sullano occisus, accusator.

Mamercus, Brut. 47, qui consul cum D. Bruto fuit, *ann.* DCLXXVI.

Mamercus, Off. II, 17, homo divitissimus, praetermissa aedilitate, consulatus repulsam tulit.

etna; in tertio consulatu Latinos ad Veserim vicit; severus est in filium.

T. Manlius, ad Div. XIII, 22; Att. I, 16, negotiator Thespiis.

T. Manlius, Verr. II, 50, praetor Siciliae, Agrigentum ex oppidis Siculorum ducit coloniam.

T. Manlius, Verr. II, 8, 50, civis rom.

Marcellini. De his vid. in Lentulis.

Marcellus (C. Claudius), M. fil. M. nep. M. pronepos, Ascon. ad Verr. II, 3; *sive, ut placet Wessel. Obs.* II, 1, *abnepos; pater eius Caii, qui cum L. Paullo consul fuit.* Caecil. 4; Verr. II, 3; III, 91, praefuit Siciliae. ad Div. XV, 8; Div. II, 35, Ciceronis collega *in auguratu.*

C. Marcellus, C. F. Brut. 64; ad Div. VIII, 4, 5, ibid. XV, 8; L. Paulli collega in consulatu. *De his duobus intellige locum* Sull. 6.

C. Marcellus Aeserninus, Verr. IV, 42, M. Marcelli filius.

C. Marcellus, Marcell. 4, frater M. Marcelli exsulis, *qui consul fuit cum Cn. Lentulo initio belli civilis, diversus ob eo, qui cum L. Paullo consul fuit; nam is fuit tantum eius patruelis. vid. Manut. ad Div.* XV, 7.

C. Marcellus, M. F. Sext. 4, Catilinarius, Capua a P. Sextio expellitur.

M. Marcellus, M. F. Offic. I, 18, magnitudine animi excellit. Divin. II, 36, quinquies consul, imperator et augur optimus, augurium ex cacuminibus totum omittit. Brut. 3. Hannibalem ad Nolam vicit. Verr. I, 4, is, Poenis victis, restituit Siculis monumenta: *unde patronus Siciliae; idem qui Syracusas cepit, cuius saepe in Verrinis mentio fit,* v. c. I, 51, 55; *in quinto consulatu, belli Punici II anno* XI, *a.* DXLV, *in praelio contra Hannibalem periit. In eius honorem a Siculis celebrata sunt Marcellea,* Verr. II, 21, etc. *quae postea Verres sustulit, et Verrea substituit. Wesselingius tamen, Obs.* II, 1, *ad* C. Marcellum *pertinere putat; quem vid. Marcellus* ut acer et pugnax, de Rep. V, 7, ibid. I, 1, 14.

M. Marcellus, nepos quinquies consulis, teste Ascon. in Pison 19. de Div. II, 5; Fat. 14, ter consul, naufragio perit, *in legatione ad Masinissam a.* DCV. *Liv. Ep.* 50.

M. Marcellus, C. Aeserninî pater, Brut. 36, qualis in dicendo; filius eius *naturalis* P. Lentulus *Marcellinus.* Font. 10, L. Crassi testimonium in eum nil valuit.

M. Marcellus, Catil. I, 8, *pater C. Marcelli, Catilinarii; et ipse* sodalis Catilinae, ad quem is vitandae suspicionis causa migravit. v. *Muret. ad h. l.*

M. Marcellus, Quint. 17, *fuit iuris magis, quam eloquentiae studiosus, ut Ascon. ad Div. in Caecil. c.* 4, *tradit, ideoque Aquillia aliisque iungitur iuris peritis. Videtur frater illius* C. Marcelli, *qui ibi nominatur.*

M. Marcellus, Or. I, 13, aedilis curulis *dicitur esse eo ipso tempore, quo sermo ille habetur, adeoque Philippo et Caesare coss. M. Druso autem tribuno pl. Dicitur porro* amicus Crassi et Scaevolae. *Hunc patrem M. Marcelli puto, pro quo est oratio.*

M. Marcellus, M. F. pro quo est oratio, consul cum Serv. Sulpicio. ad Div. VIII, 8, eius SCtum de provinciis consularibus, cui intercessum est. IV, 7, non vult Romae esse, *post bellum civile.* Marc. 1, a Caesare restituitur. ad Div. IV, 12, a Magio Athenis interficitur. *v. Magius Chilo.* ad Div. VIII, 10, tardus homo, et

C. Marius, C. F. C. N. Att. XII, 49, rogat Ciceronem, ut se defendat, *scilicet ab his, qui ei dubiam a Mario originem faciebant. Fuit enim equarius, nomine* Erophilus, *qui se C. Marii nepotem esse dicebat; propterea a Caesare ex Italia pulsus, post eius eadem autem interfectus, quod de senatu interficiendo cogitarat.* Att. XIV, 6, 8; Phil. I, 2.

M. Marius, Verr. V, 16, homo disertus et nobilis apud Valentinos.

M. Marius, ad quem sunt epistolae quatuor primae libri septimi ad Diversos. Corradus putat esse M. Marium Gratidium, *Q. fratris in Asia legatum, quod esse falsum vidit Manutius. Nam* Marii *et* Gratidii *sunt diversarum familiarum, et ille legatus Quinti* Gratidius *fuit, non* Marius. *Manutius putat esse* M. Marium Gratidianum, *propinquum Ciceronis. Sed eum Catilina interfecerat in Sullana victoria ad Catuli sepulcrum; v. de Petit. cons. c. 3; hae epistolae autem multo post sunt scriptae. Videtur mihi esse is, qui ad Div. II, 17, putatur successor Bibuli, an Sallustii? in Syria futurus. Ex eo autem, quod praedia sua in Campania habuit collige, non esse ex Mariis Arpinatibus, sed ex Sidicinis aut Valentinis, inter quos nobiles Marios fuisse constat.*

M. Marius Gratidianus, Brut. 45, filius M. Gratidii, in Cilicia interfecti. *Vide supra in* Gratidius *et* Gratidianus. Or. I, 38; Off. III, 16.

Sext. Marius, ad Div. XII, 15, legatus Dolabellae in Asia.

T. Marius, ad Div. V, 20.

Mars, Nat. D. III, 23; Q. fr. III, 7; Div. VII, 23. de Rep. II, 2, *Marte* natus.

Martia legio, Phil. III, 3, M. Antonium deserit.

Martiales, Cluent. 15, ministri publici Martis, Larini.

Martis stella, Nat. D. II, 20, 46.

Martius. quem *Martium* dicitis, de Rep. VI, 4.

Marullus Epidius, Phil. XIII, 15, tribunus pl. a Caesare a rep. remotus, ob intempestivam adversus eum libertatem. *v. Vell.* II, 68; *Suet. Caes.* 79.

Masinissa, Verr. IV, 46, rex Africae, eius religio. Senect. 10, nonaginta annos natus, adhuc valens est animo et corpore. *De eius senectute v. Appian. in Punic. p.* 39; *Wesseling. Obs.* I, 24; *Creverius ad Epit. Liv.* 48; *Drakenb. ad Epit.* 50. *De liberis eius v. Buherius ad Somn. Scip.* 1. *Stemma eius habes ap. Sponium in Miscell. Ant. p.* 145. ut *Masinissam* convenirem, de Rep. VI, 4.

Maso, ad Div. IX, 21, cognomen familiae Papiriae patriciae.

Maso, Att. V, 4; *Corradus putat esse L. Papirium Paetum.*

C. Maso, Balb. 23, senator, accusante T. Coponio Tiburtino damnatur.

C. Maso (C. F. L. N.), N. D. III, 20, fontis delubrum ex Corsica dedicavit. *De eius fatis v. Liv.* XXIX, 29; *Bergeri Eclogarium Corsicum, Diss.* III, *p.* 11, 12.

L. Maso, ad Div. IX, 21, aedilitius.

Mastanesoses, Vat. 5, eius regnum. *Quantum e l. c. colligi potest, fuit Numidiae finitimum, Mauritaniae; opinor, pars.*

P. Matinius, Att. V, 21, negotiator, qui Salaminiis pecuniam credidit, et propterea controversiam habuit. Add. VI, 1.

C. Matius, ad Div. VII, 15, homo doctissimus et suavissimus. VI, 12, Caesarianus, Ciceronem diligit. Att. IX, 11, laudatur auctor pacis. ad Div.

Megalesia, Arusp. Resp. 11; *de eorum origine v. Liv.* XXIX, 14, *ubi v. Duker. Adde* XXXIV, 54.

Megarici, Or. III, 17, Socratici philosophi, ab Euclide Megarico orti. Acad. II, 42, eorum princeps *dicitur* Xenophanes, *hac de causa, quod dialecticorum laqueorum, quorum erant studiosissimi, auctorem habebant Xenophanem, Eleaticae scholae conditorem.*

Megaristus, Q. fr. I, 2, queritur de Q. Cicerone propraetore.

Megillus, Lacedaemonius, Leg. I, 5, qui inducitur loquens cum Socrate apud Platonem in dialogo de Legibus.

Megistus, Verr. IV, 26, Elorinus.

Mela, Phil. XIII, 2, Antonii collusor.

Melampodis auguris praedicta, Leg. II, 13.

Melampus, N. D. III, 21, Atrei filius. *Hos* Melampodas *duos quasi unum atque eumdem Ernest. habuerat.*

Melanthius, Rhodius, Acad. II, 6, discipulus Carneadis, in quo plurimum suavitatis fuit.

Melete, N. D. III, 21, Musa ex primis quatuor, natis Iove altero.

Melissus, Acad. II, 37, *Somius fuit, non philosophia mogis quam rebus gestis clarus; Parmenidis discipulus. v. Laërt.* IX, 24, *et ibi Menag.*

Sp. Melius, de Rep. II, 27; Dom. 38; Amic. 8, 11; Senect. 16, regnum appetit. Catil. I, 1, a Q. Servilio Ahala interficitur. Scribunt et *Maelius.*

C. Memmius, frater L. Memmii, Or. II, 59; Brut. 36, homo mordax, orator mediocris, accusator acer et acerbus. ib. 70, accusat Bestiam. Font. 10, de repetundis accusatur; Scauri testimonium in eum nihil valet. Catil. IV, 2, a Saturnino interficitur.

C. Memmius, L. fil. Brut. 70, perfectus literis, sed Graecis, fastidit Latinas; argutus et dulcis orator, sed parum studii eloquentiae tribuit. Att. I, 18, M. Luculli et Cn. Pompeii uxores stupravit. *Lucullus est* Menelaus, *Pompeius* Agamemnon. Balb. II, Pompeii quaestor bello Sertoriano. Q. fr. I, 2, praetor *Bibulo et Caesare coss.* Vat. 14, praetor Vatinium adesse iubet, *quaestionem in eum habiturus e Lege Licinia Iunia.* Att. IV, 16, 18, enuntiat pactionem, quam ipse et competitor Domitius cum coss. Appio et Ahenobarbo de consulatu fecerant. ad Div. XIII, 1, Athenis exsulat, *de ambitu damnatus.* Att. VI, 1, de eo restituendo Curio cogitat. *De eo vid. quae collegit Manut. ad Div.* XIII, 1. *Cognomine* Gemellus *dictus, si est is, qui*, XIII, 19, *Patris exsulasse dicitur; quod videtur Manutio et Corrado.*

C. Memmius, Q. fr. III, 3, tribunus pl. subscribit P. Sullae accusanti A. Gabinium *de repetundis, et Postumum de residuis.* P. Sullae privignus fuit. De eadem accusatione v. ep. 1. Cf. Sull. 19; pr. Rab. Post. 3. *Ex eo, quod trib. pl. fuit, intelligitur, Memmiam familiam plebeiam fuisse. Sed hunc cum altero illo L. F. confundere videtur Manut. l. c. quum, ad or. pr. Rabir.* 3, *accurate distinguat. Ceterum filius C. Memmii, fratris L. Memmii, esse videtur.*

L. Memmius, C. frater, Brut. 36, orator mediocris, accusator acer.

P. Memmius, Caecin. 10, testis in Caecinam.

Menalippa, de Off. I, 31, Attii tragoedia.

Menalippus, Tusc. III, 9, Attii fabula. *Sed Bentleius legebat* Melanippus, *Buherius autem* Menalippa.

pl. P. Lentulo Spinthere cos. legem tulit de Ciceronis salute. Att. IV, 1, legem scribit, qua Pompeio classem, exercitum, pecuniam et maius imperium in provinciis dedit, quam ipsi praetores et proconsules habebant. ib. 15, legatus Caesaris, e legatione revocatus et accusatus, a Cicerone defenditur. *v. Pighii Ann. ad a.* DCXCVI.

Metella, Att. XI, 23, *Bosio et Corrado videtur pellex Dolabellae et Aesopi.*

Metella, Att. XIII, 7.

Metella, Sext. 47.

Metelli, cognomen Caeciliorum. *De stemmate Metellorum vid. Burm. ad Vell.* II, 3.

Metellina, Att. I, 13, *est oratio Ciceronis contra Q. Metellum Nepotem.*

A. Metellus, Flacc. 40; *ita Gruterus e codd. Pall. dedit, quum ante in vulgg. esset* Q. *Et manifestum est ex contextu, sermonem esse de* Metello Cretico. *Eius autem praenomen* Q. *est, non* A.

C. Metellus, Q. Macedonici quartus fil. Caprarius, Quirit. p. R. 3; in Senat. 15, censorius (*fuit censor cum Numidico, a.* DCLI), pro Q. Metello Numidico exsule intercedit. Or. II, 66, ei tarditatem ingenii obiicit Scipio.

L. Metellus Calvus, Macedonici frater, Font. 10; eius testimonium in Q. Pompeium nil valet. *Consul fuit A. V.* DCXI.

L. Metellus Diadematus, Maced. fil. Sen. p. Red. 15; ad Quir. 3, pro Numidico intercedit. *Consul fuit cum Q. Scaevola, Q. F. ann.* DCXXXVI. Diadematus *dictus est a diademate, quo caput obligare solebat, ulceris alicuius tegendi caussa, Gr.* διαδούμενος. *Plin.* XXXIV, 8, *et* Diadematum *et* Diadumenum *appellat. Ceterum caveant tirones, ne audiant eos, qui hunc* Diadematum *cum* Dalmatico *confundunt, et pro uno habent, quum* Dalmaticus *sit* Diademati *frater patruelis. Scio Plin.* VII, 44, *inter Macedonici filios commemorare* Dalmaticum; *sed ibi reponenda est lectio, quam fere omnes libri habent,* Diadematis, *pro* Dalmaticis. *v. Harduin. ad h. l. et Gesner. Chrest. Plin. p.* 217; *qui tamen* Dalmaticis *retinent, et pro uno utrumque habent. An censor fuerit, dubitari videо.* L. Metellus *quidam censor fuit cum Cn. Domitio a.* DCXXXVIII. *ad h. a. Sigonius putat, esse Metelli Calvi filium, qui a. V.* DCXXXIV *consul fuit. Recte; sed quod negat* Dalmaticum *censorem fuisse, eius caussa haec est, quod* Dalmaticum *a* Diademato *non discernebat, ut Burm. ad Vell.* II, 3. vide de Rep. I, 1, 3, 19, ubi nomen eius occurrit.

L. Metellus Dalmaticus, L. Calvi filius, cons. cum L. Cotta, a. DCXXXIV. Verr. I, 59, de eius manubiis, *e Dalmatis*, Castoris aedes exstructa. Verr. IV, 57, Metelli porticus. Verr. I, 55; Cluent. 42, censor cum Cn. Domitio. *v. in Diademato. ad Valer. M.* VIII, 5, 1.

L. Metellus, Pis. 4, Q. Marcii collega *in consulatu a.* DCLXXXV. Act. I in Verr. 9, praetor Siciliae (*a.* DCLXXXIII), testes in Verrem retinet, et accusationem impedire conatur; *de quo multae in Verrinis querelae, in primis l.* II. *Est pater* Cretici; *fratres eius sunt* Q. et M. Act. I in Verr. 9, 10, Q. consul (*a. V.* DCLXXXIV); M. praetor *eodem anno.*

L. Metellus, Att. IX, 6; X, 4, trib. pl. paene interfectus est iussu Caesaris, quod ei saepe intercederet. Eius socrus Clodia.

M. Metellus, Act. I in Verr. 9, 10, praetor, *a.* DCLXXXIV. Att. II, 1, eius ludi gladiatorii.

oppugnato. Galliam provinciam obtinet *ex praetura*. Att. VI, 3; ad Div. VIII, 8, accusat M. Servilium. Coel. 14, Clodiam uxorem habet. c. 24, eius mors, venenum accepisse indicat; laudatur. Brut. 70, qualis orator.

Q. Metellus Nepos, Celeris min. fr. ad Div. V, 1, 2, trib. pl. *Silano et Murena coss.* in senatu oppugnatur a Cicerone; quem ante ipse oppugnaverat; *de quo vid. Dio Cass.* XXXVII, *p.* 48, 49. Br. 70, qualis in dicendo fuerit; *fuit consul cum Lentulo Spinthere.* Sen. p. R. 10, inimicitias cum Cicerone deponit, neque intercedit Lentulo, atque etiam de Cicerone refert, et fert. Dom. 47, eius avus *esse dicitur* Macedonicus, *qui tamen est abavus.*

Q. Metellus, pontifex maximus, Sen. 9.

Meto, Att. XII, 13, 51, *fuit debitor Ciceronis, quod ex altero loco, ep.* 51, *satis clare apparet; sed quia istud tardum nomen erat, ludit in nomine, et diem solutionis* annum Metonis *appellat. Dicebatur enim* annus Metonis *per proverbium pro longo tempore. Proprie autem* annus Metonis *est cyclus undeviginti annorum, qui Metonem et astronomum auctorem habebat. v. Diodor. Sic.* XII, *p.* 94. *Add. Manut. Quaes. per epist.* I, 6.

Metra, ad Div. XV, 4, homo apud Ariobarzanem gratiosus.

Metrilius Philemo, Div. VII, 18, *libertinus videtur, pro quo Manutius coniiciebat* M. Aemilius, *cuius mentio est apud Asconium in Milonianam. Rutgersius autem, Var. Lect.* III, 2, *mavult* Metilius.

Metrodorus, Scepsius, Or. I, 11, Carneadis auditor. Orat. II, 88; Tusc. I, 24, divina fuit memoria; *de qua add. Plin.* VII, 24; *ad quem locum v. Harduin. Emend.* 80, *ubi et de aetate eius. Idem Plin.* XXXV, 11, *excellentem pictorem fuisse, et L. Paulli liberos erudivisse tradit.*

Metrodorus, Chius, Acad. II, 23, initium libri de Natura. *Democriti discipulus, et Hippocratis magister.*

Metrodorus, Epicureus, Atheniensis, Fin. II, 3, sapientem se ab Epicuro appellari patitur. Tusc. II, 3, eius libri non leguntur, nisi ab Epicureis. *Quare Lampsacenus dictus sit, quum Atheniensis esset, v. Ionsium,* I, 2, 6; *Menag. ad Laërt,* X, 22.

Metrodorus, ad Div. XVI, 20; Att. XV, 1.

Metrodorus, Carneades, Acad. II, 6.

Mettius, Att. XV, 7.

Metuscilius, Att. VIII, 12, Pompeianus.

Midas, Tusc. I, 48, pro Sileni capti missione quid muneris acceperit. de Div. I, 36; II, 31, puero formicae tritici grana in os congerunt.

Milo, Crotoniates, Sen. 9, 10; Fat. 13; eius vires.

Milo (*T. Annius*); Mil. 15, post tribunatum, *quem gessit Lentulo Spinthere et Metello coss.* reum facit P. Clodius de vi. ad Div. I, 5. a Cn. Pompeio defenditur. Att. IV, 3, eius cum Clodio contentiones. Off. II, 17, ei honori fuit, gladiatoribus emtis reip. causa Clodii furores comprimere. ad Div. II, 6, consulatum petit. *Dicit Cic. in senatu adversus Clodium* de Aere alieno Milonis. *Orationis prorsus ignotae fragmenta sunt*, Frag. *p.* 189. *Hoc ipso tempore Clodium Milo interfecit: de quo vid. argum. Or. pr. Milone. De eius exitu v. Velleius,* II, 68; *Dio* XL, *p.* 141 *sqq.* vide etiam Arusp. resp. 4; Sext. 40; Q. fr. II, 3, 6; ad Div. XV, 4; Mil. 9—12; Att. V, 8; VI, 4, 5; IX, 14.

Pomponius ait, primus ius civile fundavit; qui primus hanc scientiam in familiam Muciam intulit. Duos fratres habuit item ICtos, P. Crassum Mucianum, Or. I, 37; Brut. 26, et Q. augurem; *sed hunc tantum patruelem; quod tenendum est legentibus notam Graevii ad Offic.* II, 13. *Huius* P. fil. Q. *Asiae proconsul etiam ICtus fuit. De eorum iurisprudentia et opinionibus exstat Balduini libellus, de Iurisprud. Muciana. Vide de iis etiam Pompon. Orig. Iur.* §. 39, 41, *et ibi Rup.* De eo agitur, de Rep. I, 19, 20, 23.

P. Mucius, P. F. Q. N. P. Pron. Brut. 56, frater P. Crassi: eius libri. *Est* P. Crassus Mucianus, *de quo supra, frater P. Mucii naturalis. vid.* Brut. 26.

Q. Mucius, Sext. 21; Parados I, 2, solus in castra Porsenae venit, eumque interficere conatur.

Q. Mucius, Q. F. Q. N. P. Pron. Brut. 26, augur, de repet. contra T. Albucium dixit. de Rep. I, 12, gener Laelii. de Amic. 1, ad eum senem deducitur. Cicero puer, qui nunquam ab eius latere discessit. *Consul fuit ann.* DCXXXVI. Balb. 20, de iure praediatorio non respondet. Phil. VIII, 10, bello Marsico valde senex et infirmus, tamen quotidie, simul atque luceret, conveniri poterat, et primus in curia erat. Brut. 89.

Q. Mucius, P. F. P. N. etc. Offic. I, 32, in iure civili excelluit. II, 16, omnium moderatissimus, cum L. Crasso aedilitate functus est, *et reliquis magistratibus praeter tribunatum et censuram.* Verr. II, 10, Africam iustissime rexit; *sed*, Att. V, 17, solos novem menses. v. *Mucia.* ad Div. I, 9; Planc. 13, publicanos inimicos habet, quod eos in provincia coercuerat. Caecil. 17, pro praetore iustissimo nomen eius dicitur. De Amic. 1, pontifex M. Or. I, 3, iuris peritorum eloquentissimus, et eloquentium iuris peritissimus. Cf. Brut. 39; Offic. III, 11, 15, in consulatu *cum Crasso, a.* DDLVIII, legem Muciam Liciniam tulit. *v. Ind. Legg.* Brut. 89, Ciceronis in iure civ. praeceptor (*nisi h. l. ut Wetzel. suadet, et res postulare videtur, legere malis*, Q. Scaevolae, Q. F.). S. Rosc. 12, in funere Marii a C. Fimbria vulneratur. Nat. D. III, 32, ante simulacrum Vestae trucidatur, sc. in curia Hostilia a Damasippo praetore, *Vell.* II, 26. *Huc pertinent loca* ad Att. IX, 18.

Q. Mucius, Q. F. Q. N. de hoc cope ad Div. III, 5. Att. IV, 16, tribunus pl. *Ahenobarbo et Appio Pulchro coss.* optimatium partium defensor. Cf. Q. fr. III, 2; 11, ult. *v. Pighius ad an.* DCXCIX. *Ex his facile Muciorum stemma confici poterit, quod digessit recte, quum a multis, v. c. Pighio, male digestum esset, Rupertus ad Pompon. de O. I.* III, 7. *Hic est etiam* ad Div. IV, 9, *si sana lectio.*

Q. *Mucius Mancia*, Off. I, 30, in sermonibus effecit, ut unus de multis videretur.

Mulciber, Tusc. II, 4.

L. Mummius Achaicus, consul a. DCVII, Verr. I, 21, Corinthum delevit, et multas Achaiae et Boeotiae urbes subegit. Att. XIII, 6, 30, 32, 33, qui eius decem legati fuerint. Brut. 22, censor cum Africano minori, *a.* DCXI. Brut. 25, orationes reliquit. Off. II, 22, abstinentissimus.

L. Mummius Quadratus, Sext. 11, *tribunus pl. cum P. Clodio*, de salute Ciceronis ad senatum refert. *Manutius, ad Sext.* 11, Ninnius *legendum censet; et ita habet Dio* XXXVIII, *p.* 79; *ita appellatur etiam aliis Ciceroni*

Nanneius, Att. I, 16, proscriptus a Sulla.

Nanni, Pet. Cons. 2. *Manut. ad Att.* I, 16, *legit* Nanneii.

C. Nasennius, municeps Suessanus, ad Brut. 8.

Nasica, v. in *Scipio*; item in *Porcius*. *Nasicae* invidia, de Rep. I, 3.

L. Nasidius, Att. XI, 17, Pompeianus. v. et in *Visidius*.

Cn. Otacilius Naso, ad Div. XIII, 33, eques rom.

L. Octavius Naso, Q. fr. I, 2, *videtur* negotiator in Asia *fuisse*.

P. Naso, Phil. III, 10, provinciam a M. Antonio assignatam recusavit. Att. XII, 17.

Q. Naso, Cluent 53; *forte, ex eadem or. c.* 54, *Q. Voconius Naso*, praetor, qui causae Cluentii praefuit. Flacc. 21, praetor Asiae. *Has duos Nasones P. et Q. praetermisit Heinsius in Catalogo Nasonum, ad Ovid. Epist.* 1.

Natta, e *Pinariis*, de Div. I, 12; II, 20, eius simulacrum ex aere.

L. Natta, Mur. 35, laudatur. Idem postea pontifex, quo praeeunte domum Ciceronis consecravit Clodius, Dom. 45. *De eo intellige* Att. IV, 8. *Ad hunc refert Ursinus nummos, in quibus Nattae cognomen, de Famil. R. p.* 207.

Naucrates, Erythraeus Naucratites, Orat. II, 23; III, 44. Isocratis discipulus, historicus. *Hic est, qui cum Theopompo et Theodecte interfuit agoni de laudibus Mausoli dicundis ab Artemisia instituto. vid. Usser. ad a.* 3652.

Navius Attius. v. *Attius*.

Nausiphanes, Teius, Democriteus, N. D. I, 26, Epicuri magister, ab eo contemnitur. *Pyrrhonis auditorem vocat Sext. Empir., adv. Math. init. Laertius, Democriti, prooem. Sext.* 15. *v. Fabric. ad Sextum l. c. Cf. Menag. ad Laert.* X, 8.

Sp. Nautius, Phil. IX, 2.

Neocles, N. D. I, 26, Pamphili Platonici pater.

Neoptolemus, cognomen *Pyrrhi, Achillis filii*. Or. II, 37; Tusc. II, 1; de Rep. I, 18; de Am. 20, philosophari ait sibi necesse esse, sed paucis.

Nepos, Att. XVI, 14.

Neptunus, Off. I, 10, Thesei precibus commotus, Hippolyto equos immisit. N. D. I, 23, Neptuni filius *dicitur de homine immani, saevo, latrone. vide Davis. ad h. l.* vide etiam: Ar. Resp. 10; Tusc. I, 36, 44; Nat. D. I, 30; Off. III, 25.

Cn. Nerius, Q. fr. III, 3.

Cn. Nero, Verr. I, 19, praetor Asiae.

Tib. Claudius Nero, *Liviae ante Augustum maritus*, ad Div. XIII, 64; Att. VI, 6, petit Ciceronis filiam. *v. Manut. et Malaspina ad l. c. De eo v. Sueton. in Tib.* 4.

Neronianum, Orat. II, 61, dictum Neronis cuiusdam.

Nerva, ad Div. X, 18. vid. *Laevus Cispius*. *Nervae sunt e Liciniis; de quibus supra.*

Nestor, Brut. 10; Tusc. V, 3; ad Div. IX, 14; Sen. 10.

Nestorius, ad Div. VI, 11, *pro quo Graev.* Vestorius, familiaris Ciceronis.

Nicander, Colophonius, Or. I, 16, de rebus rusticis scripsit. *Respicit ad* γεωργικὰ, *quae ab Eustathio ad Homer. et Schol. Aristoph. laudantur. v. Fabric. B. G.* III, 26.

Nicanor, Att. V, 3, servus Attici.

Nicasio, Verr. IV, 51, Ennensis senator. *Add.* Att. XII, 5, *ubi foeneratoris nomen est, si lectio sana.*

Nice, Verr. V, 31, uxor Cleomenis Syracusani; Verris meretrix.

Nicephorus, villicus, Q. Cic. Q. fr. III, 1.

Numa Pompilius, de Rep. II, 14, regnavit XXXIX annos, secundum Polybium. II, 13, eius res gestae et laudes. II, 14; V, 2, leges in monumentis Rom. servatae. Leg. II, 22, bumatus est, ubi? Tusc. IV, 1; de Rep. I, 15, Pythagoreus male existimatur. Or. II, 37, ante Pythagoram vixit. Or. III, 51, doctissimus. Sull. 7, rex peregrinus. Parad. 1; Nat. D. III, 2.

Numerius est praenomen Auriorum, Cluentiorum, Fabiorum, Furiorum, etc. in *Num. Fabius Pictor.*

Numerius, Verr. III, 23, Centuripinus.

Numerius Aurius. v. *Aurius.*

Num. Cluentius. v. *Cluentius.*

Num. Fabius Pictor. v. *Fabius.*

Num. Furius. vid. *Furius.* Or. III, 23, eques rom. cantandi artis peritus.

Numerius Numestius, Att. II, 20, 22, 24, amicus Attici.

Numerius Quintius. v. *Quintius.*

Numerius Suffucius. v. *Suffucius.*

Tib. Numicius, Off. III, 30, trib. pleb.

Numinius, Verr. IV, 51, Ennensis senator.

Numisius Tiro, Phil. II, 4; XII, 6.

Numisius Mustella. v. in *Mustella.*

Numitor, Her. IV, 34, Romuli avus.

Numitoria, Fregellana, Phil. III, 6, uxor patris M. Antonii.

C. Numitorius, Verr. V, 63, eques rom. in agro Tauromini tano.

Q. Numitorius Pullus, Inv. II, 34, Fregellanorum princeps coniurationem contra Romanos prodidit, quum ad causam apud L. Opimium praetorem dicendam evocatus esset. v. *L. Opimius.* Fin. V, 22, *est* Pullus Numitor, *male.*

Numius, Or. II, 63, divisor.

Numius, Font. 8, de cohorte M' Fonteii, aut portitor.

Nymphae, Milon. 27; Parad. IV; Nat. D. III, 17. Earum aedes, in qua erant tabulae censoriae.

Nympho, Verr. III, 21, Centuripinus.

Nympho Colophonius, Q. fr, I, 2, de Q. Cicerone queritur.

Nymphodorus, Verr. IV, 22, Agrigentinus.

Nymphodorus, Verr. III, 23, Centuripinus.

Nysa, N. D. III, 23, a Baccho interficitur.

Nysius, Flacc. 22, cognomen Bacchi; *sed Graeviana habet* Dionysus.

O.

Serv. Ocella, ad Div. II, 15; VIII, 7; Att. X, 13, 15.

Octavianus, ad Div. X, 33; Att. XV, 12; XVI, 8, 11, 14, *est C. Octavii Macedoniae praetoris filius naturalis, post* Octavianus *appellatus, quum eum C. Caesar adoptasset. Dicitur etiam interdum* Octavius, *ut* ad Div. XVI, 24. v. *C. Caesar Octavius.*

Cn. Octavius, Cn. F. Off. I, 39, quoniam praeclaram aedificarat in Palatio domum, honorem consequutus est. ib. primus ex ea familia consul. Phil. IX, 2, homo novus, in legatione ad Nepotem Antiochi regis, a Leptine quodam Laodiceae interficitur; eique propterea statua in rostris posita. *Add. Plin.* XXXIV, 6; *qui tamen factum Popillii, Antiochum M. virga circumscribentis, cum huius legatione confundit, frustra defendente Hard. ex h. l. Ciceronis.* Fin. I, 7, consul (*a.* DLXXXVIII) cum L. Manlio Torquato, severus in filium, Macedoniae praetorem: filius D. Silano in adoptionem datus.

Cn. Octavius, M. F. Cn. N. Brut. 62, a forensi eloquentia abfuit, ib. 60,

A. *Offilius*, ad Div. VII, 21; Att. XIII, 37, ICtus, *cuius etiam Vlpianus mentionem facit, Digest.* LV, 1. *De eo vid. Dodwellus in Append. Prael. Camden. p.* 780.

Ofillius, ad Div. XVI, 24, *creditor Ciceronis. Forte idem cum praecedente.*

Oileus, Tusc. III, 29, *Aiacis pater.*

Olympias, de Div. I, 23, peperit Alexandrum ea nocte, qua Dianae Ephesiae templum conflagravit. Magorum de ea re responsum. Nat. D. II, 27; de Div. II, 66.

Onasus, Segestanus, Verr. V, 45.

Opas, N. D. III, 22, *pro quo recte Davies*, Phthas, Vulcanus Aegyptiorum nomine, Nilo natus, custos Aegypti, *v. Iablonsky, Pantheon Aegypt. l.* 1, *c.* 2, *p.* 45.

Ophiuchus, Nat. D. II, 42, sidus.

L. Opimius, Q. F. Iov. II, 34, eo praetore de coniuratione suspectis Fregellanis causam apud eum dixit princeps eorum Numitorius Pullus; qui quum seditionem prodidisset, ab Opimio Fregellae oppugnatae, in deditionem acceptae et dirutae sunt. Cf. Agrar. 11 extr. *et Vellei.* II, 6, Catil. I, 2, ei resp. permittitur in seditione C. Gracchi. Br. 34, a populo absolutus de caede Gracchi; a Gracchanis iudicibus sublatus est, quum contra studium populi stetisset. Conf. Pisoc. 28; de Rep. I, 3. Or. II, 25, C. Graccho interfecto, quum consulatum, *quem a.* DCXXXIII *gessit*, deposuisset, reus factus est ad populum a P. Decio tribuno pleb. defendit C. Carbo consul. Brut. 83, ab eo vinum Opimianum dicitur. Sext. 67, sepulcrum eius in litore Dyrrachii.

Q. Opimius, Orat. II, 68, consul *a.* DXCIX.

Q. Opimius, L. F. Q. N. Verr. I, 60, senator, accusatus est apud C. Verrem praetorem, quod in tribunatu intercessisset contra legem Corneliam. *Hic Opimius is est, qui trib. fuit L. Octavio et C. Cotta coss. a.* DCLXXIX. *Opimii* damnatio, de Rep. I, 3.

Opimius, Veientina, Tromentina, Antius, Att. IV, 16, Iudex. *v. Graev.*

Sp. Opius, vel *P. Opius*, vel rectius forte, *P. Oppius*, Phil. III, 10, provinciam sibi ab Antonio datam recusavit.

Oppia, ad Div. XIII, 28, M. Mindii uxor.

Oppianicus, Cluent. 4, *etc. est* Statii Albii *cognomen.*

Opii, Att. VII, 13; VIII, 7; X, 4, foeneratores.

Cn. Oppius, Quir. p. Redit. 5, generum Sext. Attilium Serranum trib. pl. P. Lentuli relationi de Cicerone revocando intercedentem, ab intercessione revocat. Cf. Att. IV, 2.

L. Oppius, M. F. Flacc. 13, eques rom. ad Div. XIII, 43, negotiator Philomelii.

M. Oppius, M. F. Terentina, ad Div. VIII, 8.

P. Oppius, fr. or. pro P. Oppio, *fuit quaestor M. Cottae, qui cum L. Lucullo consul fuit, Bithyniam obtinuit, et bellum adversus Mithridatem male gessit. v. Patricius ad fr.*

Oppius, ad Div. II, 16, magistratus spem habet. Att. V, 1, Caesaris amicus.

Ops, dea, Att. XIV, 14; Phil. I, 7; II, 14, 37; V, 6; VIII, 9; Nat. D. II, 23; III, 36.

Orata (*C. Sergius*), Fin. II, 22; Off. III, 16; Hortens. fragm. 63, homo voluptarius. Or. I, 39, *scribitur* Aurata.

P. Orbius, Brut. 48, auditor T. Iuventii in iure civili, non inferior magistro. Flacc. 31, praetor in Asia.

P.

ctus a. DCCXV *periit. Dio Cass.* XLIX, *p.* 464.

M. Pacuvius, Her. II, 23, *poeta tragicus, floruit post Ennium, cuius nepos fuit.* Amic. 7, Laelii amicus et hospes. de Rep. III, 6; Inv. I, 19, Pacuvianus alitum anguium currus. Vide etiam de Div. I, 14; II, 64; Or. I, 1; II, 37, 46; III, 7; Fin. I, 1; V, 11; Tusc. II, 21; Her. II, 23; Nat. D. II, 36; Acad. I, 3; Brut. 74. *Pacuviani* inimicus, de Rep. I, 18.

Paean, Verr. IV, 57, nomen Apollinis. Orat. I, 59, hymni genus in Apollinem. Verr. IV, 57, eius signum in templo Aesculapii.

Sext. Paeducaeus, vid. *Peducaeus.*

Paeonius, Q. fr. III, 3, rhetor valde exercitatus et bonus, quo usi sunt Cicerones filii.

Paetus, ad Div. IX, 16, *cognomen familiae Papiriae*, Cluent. 26, *et* Aeliorum. ad Att. II, 1, Ciceroni libros a fratre relictos donat.

Paetus, Phil. XIII, 16, Graeculus, a Caesare civitate donatus. *In vulgatis edd. est* Petrus.

Palaemon, Nat. D. III, 15, filius Leucotheae, *deus marinus.*

Palamedes, Herenn. II, 19; Top. 20.

Palicanus (*M. Lollius*), Verr. II; 41, tribun. pl. *Cn. Lentulo et L. Gellio coss.* Att. I, 1, 18; Brut. 62, concionibus turbulentis aptissimus. *De cognomine v. Burman. ad Quintil.* IV, 2. *Nummum gentis* Lolliae, *in quo* Pallicani *cognomen, dedit Pelerin. epist. p.* 213, *qui apud Morellium in nummis eius gentis non est.*

Palla. Coel. 10, nomen hominis, cui M. Coelius bona eripuisse dicebatur.

Pallas, antis, N. D. III, 23, pater Minervae cuiusdam, a filia interfectus.

Pammenes, Brut. 97, longe eloquentissimus Graeciae, quo M. Brutus usus est. Or. 30, Demosthenis studiosissimus. *Mentio* Pammenis *quoque fit* ad Att. V, 20; VI, 2, *nescio, an eiusdem.*

Pamphilus, Lilybaetanus, Verr. IV, 14.

Pamphilus, N. D. I, 26, Platonis auditor, quem Epicurus Sami audivit, et tamen magnifice contemnit.

Pamphilus, Orat. III, 21, rhetor Graecus. *Huius τέχνην laudant etiam Aristot. Rhet.* II; 23, *et Quintil.* III, 6. *Add. Ind. Lat. in* infula.

Pamphilus, Att. VII, 2, servus Attici.

Panaetius, Rhodius, stoicus, Or. I, 11; Off. I, 26; Scipionis Africani minoris praeceptor, et, Brut. 30, Rutilii; Brut. 26; Fin. IV, 9, Laelii, C. Fannii; Or. I, 17, Q. Scaevolae auguris; ib. 11, Mnesarchi. Off. II, 22, laudat Africani iunioris abstinentiam. Att. IX, 12, apud eum honoratus est. de Rep. I, 21, eum eo disserere solitus. Div. I, 3, 7; II, 42, Posidonii doctor, discipulus Antipatri, a stoicis degeneravit in sententia de divinatione; risit enim avium cantum, et astrologorum praedicta. De Rep. I, 10, caelestia studiosissime solebat quaerere, Off. II, 14, ei placet nonnunquam verosimile, etiamsi minus sit verum, defendere. Tusc. I, 32, animum mortalem statuit. Nat. D. II, 46, dubitat, an mundus sit igni interiturus. Offic. I, 2; III, 2, de officiis accuratissime disputavit, in quo tamen aliquid reprehenditur. Offic. I, 43, praetermisit locum, de duobus honestis utrum honestius. Off. II, 10, quum de opinione populari loquutus est, usus est verbis popularibus et usitatis. de Off. II, 5, negat ducem belli, aut principem domi magnas res et salutares sine hominum studiis gerere posse. Off. II, 17, theatra, porticus, nova

Parrhasius, Flacc. 22, Trallianus.

Parrhasius, Tusc. I, 2, pictor nobilissimus. *v. Junius in Catal. Pictor.*

Pasiphae, N. D. III, 19, Perseidis filia de Div. I, 43, eius fanum in agro Laconico propter urbem.

Patietus (L. Iunius), ad Att. XII, 2. *Ed. Man.* Pacietus. v. *Paciaecus.*

T. Patina, Milou. 17, Lanuvinus, P. Clodii familiaris.

Patiscus, Cilix; ad Div. II, 11, eius opera utitur Cicero procons. VIII, 9; XII, 15, classi in Asia praeest; proquaestor cum Lentulo, Spintheris filio, et Turulio missus a senatu, quod interfecto Caesare coniuratos in Capitolium prosequutus erat. *v. Pighium ad a.* DCCIX.

Patro, Epicureus, ad Div. XIII, 1, Ciceroni familiarissimus. Phaedro succedit. Att. V, 11. etc.

Patroclus Tusc. II, 16, 17. *Davisius vult legi* Patrocles, *a codd.*

Q. Patulcius. Att. 14, 18, *fuit quaestor a.* DCCIV. *Hunc sc. intelligi posse putem.*

L. Paullus, Macedonici pater, Or. II, 87, qui ad Cannas male rem gessit. Divin. II, 33, cecidit in pugna Cannensi cum exercitu. Off. III, 32, consul cum Varrone *a.* DXXXVII, *secundum primum enim fuerat a.* DXXXIV, *cum M. Livio. Habuit tres filios, L. M. Q. v. Liv.* XXIII, 30; *de eius morte v. eumdem*, XXII, 49. *Paullus Aemilius* pater, de Rep. VII, 7. *Paullum Marcelli* occupavisse, Hort. fr. 1.

Paullus (L. Aemilius), Macedonicus, Africani minoris pater naturalis, Brut. 20, disertus. ad Div. IV, 6; Tusc. III, 28, duos septem diebus filios amittit. Brut. 19, eius filium adoptat Africani maioris f. de Div. I, 46; II, 40, consul iterum, omen, quod ei a filia Aemilia offertur, quum ei bellum Persicum mandatum esset. Off. II, 22, omni Macedonum gaza potitus est. Verr. I, 21, Persen vi ac virtute superavit. Mur. 14, de Perse triumphus. Tusc. V, 40, quid Persae responderit, quum in triumpho duci nollet. De eo agitur de Rep. I, 9, 15, 19.

L. Paullus, M. F. Vatin. 10, quaestor Macedoniae, laudatur. Mil. 9. Calvino et Messala coss. praetor, competitorem P. Clodium habuit, etc. ad Div. VIII, 4, consul cum C. Marcello. ibid. 10, provinciae nimis cupidus. ibid. 11, C. Curionem habiturum comitia impedit, servando de caelo. Phil. XIII, 6, Pompeium, Cn. filium, hortatur, ut cum suis copiis ad Mutinam eat. *Eius mentio fit quoque*, ad Div. VIII, 8; XI, 19; ad Att. IV, 13. Ibid. 17, Basilicam Aemiliam veterem reficit, novam locat. *De quo add. Lips. ad Tacit. A.* III, 72, *et Plin. H. N.* XXXVI, 15, *ubi vid. Harduin.*

Paullus, ad Att. XIV, 8, Lepidi frater.

Paullus, Pis. 17, *per ludibrium appellantur L. Piso, Macedoniae proconsul, ab Aemilio illo Paullo Macedonico.*

Pausanias, Lacedaemonius, Top. 20; Off. I, 22, rebus gestis imperium Lacedaemoniorum propagasse putatur.

Pausanias, Alabandensis, ad Div. XIII, 64.

Pausanias ad Div. VIII, 8, libertus fuisse videtur. ibid. III, 7, Lentuli Spintheris libertus.

Q. Pedius. Att. IX, 14, Caesaris legatus. Planc. 7, aedilitatem cum Cn. Plancio petiit. *Hic est sine dubio, qui a Caesare coheres Octaviano scriptus, legem Pediam contra Caesaris per-*

C. Persius, Orat. II, 6, orator doctissimus, qui temporibus Graechanis floruit Brut. 26, ei tributa est oratio, quae sub C. Fannii nomine erat. Fin. I, 3.

Pescennius, ad Div. XIV, 4, Ciceroni in exsilio benefacit.

M. Petilius, Verr. II, 29, eques rom. negotiator in conventu Syracusano.

Q. Petilius, Mil. 16, iudex in Milonem. *Scribitur et* Petillius.

Petissius, Vrbinas, Phil. XII, 8, bonis suis effusis ad Antonium se applicuit. ibid. XII, 2.

M. Petreius, Sext. 5, C. Antonii legatus, Catilinam persequitur. ad Div. XVI, 12, legatus Pompeii In Hispania. Att. VIII, 2.

Petrus, Phil. XIII, 15. v. *Poetus*.

Phaedo, Socraticus, N. D. I, 33.

Phaedrus, Or. I, 7; de Div. I, 37; Fin. II, 2; Tusc. I, 23; Leg. II, 3, etc. Platonis dialogus, *qui a Phaedro dicitur, quem vehementer Plato amavit. Laert.* III, 29.

Phaedrus, ad Div. XII, 1, Epicureus, moriens obtestatur Patronem, ne sedes Epicuri alienari sinat. M. Ciceroni puero, ut philosophus, post, Philone cognito, ut vir bonus et suavis probatur. Carus est Attico. Att. XIII, 39, eius libri quidam. *Laudatur etiam*, Fin. V, 1; N. D. I, 33. Phil. V, 5, eius filius Lysiades.

Phaethon, Att. III, 8; Q. fr. I, 4, nomen servi.

Phalargus, Verr. V, 40, Centuripinus.

Phalaris, Off. III, 6; de Rep. I, 28, tyrannus. de Div. I, 23, matris somnium. Verr. IV, 33; Pis. 18; Fin. V, 18; Tusc. II, 7; V, 26; N. D. III, 33; eius taurus (*a Timaeo inter fabulas relatus; male: ut docet Diodor. Sic* XIII, *p.* 211). Offic. II, 7, Agrigentini in eum impetum faciunt.

Phalereus, de Div. II, 46; de Rep. II, 2. v. *Demetrius Phalereus*.

Phamea, ad Div. VII, 24, libertus, *Tigellii avus*. Att. IX, 9, moritur. ad Div. IX, 16; Att. XIII, 49.

Phania ad Div. II, 13; III, 1, libertus Appii Pulchri.

Pharnaces, Deiot. 5, contra eum pugnat cum Caesare Deiotarus. Cf. Att. XI, 21, 22; ad Div. XV, 15. *De bello hoc Caesaris cum Pharnace. v. Hirtius de Bell. Alex.* 34 *seqq. Est Mithridatis filius.*

Pharnaces, Att. XIII, 30, 44, servus librarius.

Phemius, Att. V, 20, 21; VI, 1, musicus cornicen. *Eius etiam mentio apud Ovidium, Amor.* III, 7, 61.

Pherecrates, Phtiota, Tusc. I, 10, inducitur in Dicaearchi libro de animo.

Pherecides, Tusc. I, 16, Syrius, *non* Syrus, *ut est in edd. plerisque*. Div. I, 50, Pythagorae magister, hausta de puteo aqua terrae motum praedicit. Tusc. I, 16, primus dixit animos esse sempiternos. Vixit regnante Cicerone gentili Servio Tullio. *Hic est physicus Pherecydes, is, qui primus Theologus est appellatus.*

Pherecydes, Or. II, 12, historicus antiquior Herodoto; *quem cave cum physico et theologo confundas. Historicus, Atheniensis fuit, Darii Hystaspidae temporibus. De utriusque aetate et scriptis accurate disputat Voss. de Hist. Gr.* IV, 1; *de physico in primis Menagius ad Laert.* I, 116 *seqq.*

Phidias, Or. II, 17; Tusc. I, 13; Or. 71; Fin. II, 34; IV, 13; Brut. 73. admiranda opera *Phidiae*, de Rep. III, 24. signum Minervae fecit, in cuius clypeum inclusit similem spe-

Lentuli collega interpretabatur; de Or. II, 54; Quint. 22. *Vid. etiam* L. Marcius.

L. Philippus L. F. Q. N. Phil. III, 10, vitricus Octavii. Ar. Resp. 6; ad Div. I, 9, consul cum Cn. Lentulo Marcellino. Att. V, 12; X, 4; XII, 16, 18; XIV, 12, ad Div. XII, 4.

L. Philippus. L. F. L. N. Phil. III, 10, provinciam sibi ab Antonio datam recusavit. Phil. VIII, 10; ad Div. XII, 4, legatus a senatu Mutinam ad M. Antonium flagitiose facit. ad Att. X, 4; V, 12; XII, 16, 18. *male Manutius hunc cum patre confundit, ut* ad Phil. III. 10.

Q. Philippus, Balb. 11, exsul Nuceriae vixit. *An is, qui bis consul fuit? a.* DLXVII, DLXXXIV.

Q. Philippus, ad Div. XIII, 73, 74, proconsul *vocatur. Manutius intelligit* Asiae; *quod probat Graevius.*

Philistus, Syracusius, de Div. I, 20, 33, historicus doctus et diligens aequalis Dionysii tyranni. Or. II, 13, 23, familiaris Dionysii, imitatur Thucydidem. Brut. 17, non habet amatores. Br. 85; Q. fr. II, 13, *v. Diodor. Sic.* XIII, *p.* 222.

Philo, Acad. II, 6, Clitomachi auditor. Or. III, 28, in academia maxime floret. Brut. 89, princeps academiae *quartae*, Mithridatico bello cum optimatibus Atheniensium domo fugit, et Romam venit. Ciceronem auditorem habuit. ad Div. XIII, 1, ei valde probatur. Acad. II, 4, eius libri duo, I, 4, contra eum scribit Antiochus. Tusc. II, 10, versibus loco utitur. ibid. 3, alio tempore philosophiam, alio rhetoricam docebat. Acad. I, 4, magister Antiochi. Tusc. V, 37, peregrinatur.

Philo, architectus, Or. I, 14, Atheniensibus armamentarium fecit, *cuius mentio frequens antiquis. Loca veterum collecta vid. ap. Iunium de Pictura in Catal. Artif.*

Philo, ad Div. II, 12; VIII, 8, libertus M. Caelii Rufi.

L. Philo e Veturiis, Caecil. 19, quaestor C. Servilii. Ei negata est accusandi Servilii potestas.

Philoctetes, Her. IV, 30; Tusc. IV, 30, *Paeantie filius, cui Hercules moriens sagittas tradidit, etc. Memoria lapsum Ciceronem, pro Paeante posuisse Paeantis filium, putabat Victorius; Var. Lect.* II, 15; *sed defenditur a Ciofano ad Ovid. M.* IX, 229, *ubi eadem dicuntur de Paeantis filio.* *Philoctetes*, Fat. 16; Fin. V, 11; Tusc. II, 7, Q. fr. II, 10.

Philodamus, Verr. II, 44, Opuntius.

Philodamus, Verr. I, 25, Lampsacenorum princeps, a Verre vexatus, et tandem occisus.

Philodemus, Fin. II, 35, Epicureus, *quem nonnulli* Philodamum *vocant, minus recte. v. Menag. ad Laert.* X, 3. *Ad eum pertinet locus Horatii*, Sat. I, 2, 101. *Item intelligendus est in* Pis. 28. *v. Turneb. Adv.* XXI, 15.

Philodorus, Flacc. 22, Trallianus.

Philogenes, Att. V, 13; VI, 3, servus aut libertus Attici.

Philogonus, Q. fr. I, 3, libertus Q. Ciceronis.

Philolaus, Or. III, 34, Crotoniata, Pythagoreus, Archytae discipulus. de Rep. I, 10, eius commentarios Plato naetus est.

Philotes, Alabandensis, ad Div. XIII, 56.

Philotimus, Att. II, 4; IV, 10; ad Div. III, 9; VIII, 3; Q. fr. III, 1, libertus Ciceronis.

Philoxenus, Att. IV, 6, poëta Syracusanus, qui in lautumias coniectus est, quod Dionysii versus improbasset: educto e carcere quum alii eius versus praelecti essent, sponte in car-

nes. ad Div. IX, 22, ex eius Annalibus laudatur, a *peni deditos esse a Consul fuit anno* DCXX.

L. Piso, L. fil. Verr. IV, 25, praetor in Hispania continentissimus, ibi interficitur.

L. Piso, Verr. IV, 25, *L. F. L. N.* praetor fuit, *et quidem*, Verr. I, 46, cum Verre. Caecil. 20, P. Gabinium de repetundis accusat nomine Achaiae.

L. Piso Caesoninus, Dom. 9, lege Clodia Macedaniam accipit. ad Div. IV, 4, C. Caesaris socer, mentionem facit in senatu de M. Marcello. Phil. I, 4, liberrimam orationem in senatu contra Antonium habet, sed enm pauci sequuntur. ad Div. XII, 22, non audet in senatum venire timore Antonii. Phil. VIII, 10; X, 5; ad Div. XII, 4, legatus ad Antonium ad Mutinam flagitiose fecit. Sext. 7. *Hic est Gabinii in consulatu collega, de quo disce ex or. in Sen. p. Red. 7, et tota Pisoniana. v. et Caesoninus.*

M. Piso, Fin. V, 1, *eius, qui sequitur, avus.*

Piso Calpurnianus (*M. Pupius*), Dom. 13, adoptatur a M. Pupio Verr. I, 14, qoaestor L. Scipionis Asiatici; pecuniam publicam non attingit, quod a Scipionis partibus dissentiebat. Planc. 21, in aedilitate petenda repulsam fert. Flacc. 3, Hispaniae praetor. Att. I, 13, amicus Clodii operam dat, ut rogatio de sacris violatis antiquetur. ibid. 14, Ciceronis opera Syriam provinciam amittit, qnam spe iam praeceperat. Or. I, 22, eloquentiae studiosus; secum habet Staseam peripateticum. Brut. 64, 67, qualis orator. Fin. IV, 26, stoicos facete ridet. ibid. V, 1; Nat. D. I, 7, peripateticus. *Itaque indueitur utroque loco explicans rationem peripateticam de summo bono, et natura deorum. De eodem intellige locum* Phil. II, 25. *Cos. fuit a.* DCXCII. *Mortuus ante ann.* DCCVIII, Att. XIII, 19.

M. Piso, Phil. III, 10, necessarius Ciceronis, et vir, et civis egregius, provinciam sibi ab Antonio attributam recusat. *Forte fuit frater, aut propinquus certe C. Pisonis illius, qui Ciceronis gener fuerat*, Brut. 78.

Pitharatus, Fat. 9, archon Athaniensis, sub qno Epicurus mortuus est.

Pittacus, sapiens, Or. III, 15; Leg. II, 26.

Pitanius, Att. IV, 15, homo pereruditus, et graecis literis deditus, familiaris Attici.

L. Plaetorius, Cluent. 60. senator.

M. Plaetorius, M. F. Cestianus, Font. 8, M'. Fonteium accusat. Cluent. 45, aedilis curulis cum C. Flaminio. ibid. 53, praetor cum Cicerone. *De hoc forte capiendum* Plaetorianum incendium (*h. e. damnatio*) ad Att. V, 20, quo etiam Seius ambustus est, *propterea, quod de residuis iu iudicium vocatus esset. Ex quo colligo, de repetundis damnatum esse Plaetorium, quod in hunc optime convenit, qui post praeturam potuit provinciam obtinuisse. Nummi huius Plaetorii aedilitii obvii sunt. v. Valens in famil. Plaetoria.*

Plagiosippus, Her. IV, 31. *Variantes lectiones in hoc nomine docent, quam in eo haeserint librarii. Interpretes quidem L. Philippum aratorem significari putant hoc nomine.*

Plaguleius (C. Ateius), ad Att. X, 8; Dom. 33, plebeius homo, e Clodianis operis.

Cn. Plancius, Att. I, 12, tribunus militum in Macedonia, C. Antonio eam obtinente. Sen. p. Red. 14, quaestor Macedoniae, provincialia ornamenta, deponit, et Ciceronem tuetur. Planc. 1, reus fit de ambitu a

quantum probare possis, sine vi, etc. Leg. III, 14, mutatis musicorum cantibus, mutari civitatis statum putat. Or. 3, quid de ideis statuat. Or. I, 11, oratorem a reip. gubernaculis removet. Tusc. II, 11, poëtas e civitate sua eiicit. Att. VII, 13, eius numerus obscurus. Or. 20, eius dictio cur nonnullis poëma videatur. Off. I, 44, Dionem Syracusium instituit. Att. XIII, 21, libri eius ab Hermodoro vulgantur. Rabir. Post. 9, eius periculum apud Dionysium commemoratur saepe, ut de Rep. I, 10, 14, 43; ibid. II, 1; IV, 14; et Hort. fr. 69.

Plato, Sardianus, Q. fr. I, 2, Epicureus.

Plator, Pison. 34; Ar. Resp. 16, Dyrrhachinus, a L. Pisone venis incisis interfectus, accepta a Dyrrhachinis pecunia. *Nobiles in Macedonia* Platores; *inter duces Philippi regis est* Plator *ap. Liv.* XXVIII, 6.

A. Plautius, ad Div. XIII, 29, praetor Bithyniae et Ponti *a. V.* DCCV, *Caesare II consule*.

Plautus, poëta, Off. I, 29, ad iocandum urbane et ingeniose aptos. Brut. 15, quando mortuus sit. Herr. II, 23; Inv. I, 50; Or. III, 12; Sen. 14; ad Div. IX, 16.

Plautus, Att. I, 16, iudex in iudicio Clodii de sacris violatis rei, absolvit Clodium. *Videtur non verum, sed fictum ad contumeliam nomen esse. v. Casaub. ad h. l. Forte ita appellat* Lentulum Crus, *quem inter iudices constat fuisse, qui Clodium absolverunt.*

Pleuratus, Pis. 34, Macedo, Platoris, *de quo ante*, comes, cum eo interfectus iussu Pisonis. *Regulus* Pleurates *est ap. Liv.* XXVII, 30.

A. Plotius Silvanus, Planc. 7, aedilitatem cum Cn. Plancio petit. Att. V, 15, praetor, *Marcello et Sulpicio coss. Forte idem est cum eo, qui paullo post Bithyniam obtinuit.* v. *A. Plautius.*

Plotius, unguentarius, Att. XIII, 46.

C. Plotius, Flacc. 21, senator, legatus in Asia fuit.

C. Plotius, Fin. II, 18, Nursinus, eques rom.

L. Plotius, vel *Plautius*, rhetor Gallus, fragm. epist. p. 201; C. Mario iucundus, Arch. 9. *Forte et Poëta fuit.*

Pola Servius, ad Div. VIII, 12, accusator.

Poleas, Verr. IV, 42, Tyndaritanus.

Polemarchus, Verr. IV, 23, Murgentinus.

Polemo, Acad. I, 9, academiae veteris philosophus, in disciplina Platonica nil mutat. Or. III, 18, Xenocratis auditor, nil ab Aristotele dissensit. Acad. II, 42, eius scripta. Fin. IV, 6, summum bonum putat, secundum naturam vivere.

Polemocrates, Flacc. 30, Apolloniensis.

Poles, Flacc. 18, Temnites.

Polcs, Leg. II, 13, augur. *Sed Davisiana habet* Polyidus. Polles *quidam commemoratur apud Suidam in* Πόλλης. Polyidus *apud Homerum Iliad. ί*, 148, *et de Div.* I, 40.

Polla, ad Div. XI, 8, *est Valeria Paulla, D. Bruti uxor.*

Pollex, ad Div. XIV, 6; Att. VIII, 5; XI, 4, *servus Ciceronis. Sed Graevius legit* Pollux.

Pollio, ad Div. I, 6; IX, 25; XI, 9, etc. *cognomen Asinii, de quo supra.*

Pollio. Naevium *Pollionem* pede longiorem quam quemquam longissimum, Fr. Inc. 21.

Polliones, Phil. XIII, 12.

praestare oportere. ibid. 19, laceratur edictis Bibuli. ibid. I, 16, a plebe Caseus Cicero dicitur, quod eum nimis diligeret. ibid. 14, laudibus Ciceronis invidet. II, 3, Epicrates dicitur. II, 17, Alabarches vocatur. II, 9, Hierosolymarius. II, 12, quindecimvir. Ar. Resp. 23, a Clodio vituperatur ad popolum; toto paene tribunatu eius publico caruit. Quir. p. Red. 7, eius in Cicerone revocando insignis opera. ad Div. I, 1, creditur Ptolemaeum reducere velle. ibid. 5, Milonem defendens convicio populi iactatur. Off. II, 16, magnificentissima munera eius in secundo consulatu. ad Div. VII, 1, eius ludi magnifici, in dedicatione theatri dati, describuntur et contemnuntur. Offic. II, 17, eius theatra, porticus, templa reprehenduntur modeste: *v. Tacit. Annal.* XIV, 20, *et ibi Lips.* ad Div. VIII, 11, eius secundus consulatus exagitatur a C. Curione trib. pl. Att. IV, 1; Dom. 7, ei Ciceronis sententia res frumentaria committitur cum imperio. ad Div. VIII, 8, de provinciis Caesaris statuere non vult. Att. X, 8, Themistocleo consilio utitur. ad Div. VIII, 13, stomacho ita fastidioso ab languente est, ut, quod sibi placeat, reperire non possit. Att. VII, 11, reprehenditur, quod Caesare advenieote urbem reliquerit. ad Div. IV, 7, copiae eius et genus exercitus uon probantur M. Marcello et Ciceroni. Att. VIII, 3, *initio belli Civilis* nil agit sapienter et fortiter, omnia contra Ciceronis consilium. Caesarem aluit, auxit et armavit. Att. IX, 13, de pace mittit ad Caesarem. Tusc. III, 27, fuga post pugnam Pharsalicam. ad Div. XII, 14, in fuga non recipitur a Rhodiis. Div. II, 9, in solitudine Aegyptiorum trucidatur, *et quidem ad montem Casium, ubi eius tumulus fuit. Plin. H. N.* V, 12, *ubi vid. Harduin.* Div. I, 14, multa eum fefellerunt. Phil. II, 42, eius domus et horti ad Antonium venere. Brut. 68, maiorem dicendi gloriam consequutus esset, nisi gloriae cupido eum ad res bellicas abstraxisset. Off. I, 22, frustra se tertio triumphaturum dicit, nisi Ciceronis beneficio triumpharet, etc. Milon. 25, Magnus vocatur; *de quo cognomine, quando datum, v. Scalig. ad Euseb. p.* 154 *b. De* rebus gestis *in compendio agit Plin. H. N.* VII, 26. *De* liberis *autem v. Bimardum, Diss.* 1, *c.* 2, *T. I. Thesaur. Inscript. Murator. p.* 6 *sqq. Pompeium* fecisse foedus, do Rep. III, 13.

Cn. Pompeius, alter Magni fil. Att. XII, 37; Phil. XIII, 4, per Lepidum adducitur ad pacem.

Q. Pompeius, Auli (*tibicinis*) *F.* Brut. 68, Bithynicus dictus, *quod cognomen familiae mansit,* biennio maior Cicerone; doctus, laboriosus, actione parum iucundo. *De filio A. Pompeio Bithynico v. in Bithynico.*

Q. Pompeius Nepos, A. Fr. Brut. 25; Muren. 7; Verr. V, 70, homo novus, summos bonores consequutus est. Fin. II, 17; Off. III, 30; de Rep. III, 13, infitiatur Numantinum foedus, *quod iniussu senatus populique fecerat anno* DCXIII, *post consulatum onno ante gestum.* Brut. 76, censor *cum Metello Macedonico.* Font. 10, a Caepionibus accusatus absolvitur. Amic. 21, ab eo capitali odio, C. Laelii causa, dissidet P. Scipio Afr. *quod quum promisisset Scipioni, se C. Laelii petitionem consulatus adiuturum, semet ipsum consulem fecerat, ut commemorat Plutarch. in Apopht. p.* 200; *ex quo etiam intelligitur, hunc Pompeium tibicinis filium fuisse. Adde de eo Vellei.* II, 1,

Cons. 13, Allobroges ex praetura vincit. v. *Dio.* XXXVII, *p.* 50, 51. Att. IV, 16; Q. fr. III, 4, triumphum petit *ex Allobrogibus victis, quem tandem per S. Galbam impetravit. Dio,* XXXIX, *p.* 120. Pis. 24, necessarius Ciceronis. ad Div. II, 15; III, 3; XV, 4, legatus Ciceronis in Cilicia. Att. VI, 3, vitia eius. *In huius nominis orthographia magna est varietas in Gronoviana et Graeviana.* Prov. Cons. 13, *scribitur* Pontinius *quae scriptura etiam in Fastis occurrit (v. Pigh. ad a.* DCXC), *et in lapidibus (v. Graev. ad Att.* IV, 16); Att. VI, 3, Pomptinius; ad Div. II, 15; Att. V, 1, Pomtinius; Catil. III, 2, Pomtinus, etc. *Eadem varietas est in edd. pr. v. etiam Cortium ad Sallust. Catil.* 45. *In lapidibus Donianis invenio bis* Pomptinius; *in Gruterianis contra est* Pontinius.

Pontinius, Att. XII, 44.

Pontidia, Att. V, 21; VI, 1.

M. Pontidius, Or. II, 68; Brut. 70, Arpinas, vehemens orator et volubilis, sed nimis stomachosus.

Pontinius. v. *Pomtinius.*

C. Pontius, Samnis, Offic. II, 21; Sen. 12, *est imperator Samnitium, cuius ductu Romani coacti sunt foedus Caudinum facere.*

L. Pontius Aquila, ad Div. X, 33, legatus D. Bruti, perit ad Mutinam. Att. V, 2, 3, 4, eius villa in Trebulano. *Fuit de percussoribus Caesaris, cuius mentio etiam* Att. I, 1; Phil. XIII, 2. vid. et *Aquila. Pontius* quum esset ad Lavernium, Fat. fr. 2.

T. Pontius, Fin. I, 3; Sen. 10, centurio robore insignis.

Pontius Titinianus, Att. IX, 19, a Pompeianis partibus ad Caesarianas transit.

Popillia gens, Leg. II, 22,

Popillia, Or. II, 11, mater Q. Catuli, cui primae mulieri hoc contigit, ut publice laudaretur mortua; laudavit autem filius.

C. Popillius, P. F. is, qui consul bis fuit, a. DLXXXIII, DXCV. Phil. VIII, 8, ad Antiochum M. regem Alexandriam obsidentem mittitur. *v. Liv.* XLV, 12.

C. Popillius Laenas, C. F. C. N. Her. I, 15, a Gallis obsidetur; ita discedit, ut impedimenta relinqueret, exercitum educeret, *quum legatus esset L. Cassii coss. a.* DCXLVI. Leg. III, 16, a Coelio legis tabellariae auctore opprimitur. v. *C. Laenas,* et infra, *P. Popilius, C. F.*

C. Popillius, P. F. eius scilicet, qui a Graccho eiectus est. Brut. 25, non indisertus. *Hunc autem, aut filium, puto esse eum,* qui Act. I in Verr. 13, de peculatu damnatus *dicitur. Hotomannus refert ad* P. Popillium, *de quo in Cluentiana. Male. Is de ambitu damnatus est, non de peculatu.*

L. Popillius, Cluent. 47, iudex in iudicio iuniano. *Sed mihi dubium non est, quin sit* P. Popillius *legendum, ut est c.* 36.

M. Popillius, M. F. Laenas; Brut. 14, consul *a.* CCCXCIV, flamen Carmentalis, seditionem auctoritate et oratione sedat: unde Laenas dictus sit?

P. Popillius, C. F. P. N. Verr. IV, 50, P. Rupilii collega in consulatu, *a.* DCXXI. *v. Vell.* II, 7. Cluent. 35; Dom. 31; de Rep. I, 3, a C. Graccho lege lata in exsilium mittitur. Quir. p. Red. 3; Sen. p. R. 15; Brut. 34, restituitur rogatione L. Bestiae trib. pl. Brut. 25, non indisertus. *Hunc putarunt viri docti quidam intelligi, pro Balbo,* c. 11, *ibique pro* C. Laenas *esse legendum* P. Laenas, *ut habet Manutius, in primis quum de*

P. Postumius, ad Div. IV, 12, familiaris M. Marcelli.

Q. Postumius, Verr. I, 39, civis rom. qui Verris pecunias extraordinarias tractabat. v. *Curtius*.

Q. Postumius, Dom. 44, *s. potius ut est in prima Manutiana et Graeviono*, Q. Seius Postumus.

Sp. Postumius, Sen. 12, consul cum T. Veturio, o. CCCXIX.

T. Postumius, Brut. 77, bonus orator, bellator acerrimus, iuris publici peritissimus. *Praetor fuit a*. DCXCVI, v. *Postumus*. Att. XV, 16.

Postumulenus, ad Div. VI, 10, cognomen familiae romanae.

Postumus, Att. VII, 15; ei Sicilia decernitur. a senatu initio belli Civilis. *Corradus de* T. Postumio *intelligit, de quo ante Pighius ad ann.* DXCVI.

Postumus, *cognomen Rabiriorum*, *Curtiorum, etc.*

Postumus Cominius, de Rep. II, 33, Balb. 23, consul cum Sp. Cassio *a.* CCLX.

Potamo, Caecil. 9; Verr. IV, 20, scriba Q. Caecilii quaestoris in Sicilia.

Potitii, de Rep. II, 31.

P. Potitius, Verr. I, 51, senator.

Praecilius, ad Div. XIII, 15, pater et filius.

Praxiteles, Her. IV, 6; Verr. IV, 2, statuarius clarissimus, *cuius opera recenset Plinius*, XXXIV, 8; XXXVI, 5. de Div. II, 21, *Praxiteleia* capita.

Praxiteles, de Div. I, 36, caelator, *Ciceronis aetate*; *ubi tamen Winkelmanno*, *Hist. artium*, VI, 2, 51, *legendum videtur* Pasiteles *de quo Plin.* XXXVI, 5.

Precianus, ad Div. VII, 8, ICtus, *apud Caesarem gratiosus, et Ciceronis amicus. Nomen indicat e gente Precia in aliam transisse adoptione.*

L. Pretius, Verr. V, 62, eques rom. negotiator Panormitanus.

Priamus rex Troianus, Rosc. 32; Tusc. III, 19.

Procilius. Att. IV, 15, 16, reus condemnatur. *Idem memoratur* ad Q. fr. II, 8; *q. l. negot Manutius* Procilium *familiam esse. Sed rectiora edoctus ab Vrsino, mutavit dein sententiam. vid. Vrsin. od Att. l. c. Fuit quaestor ann.* DCXCII; *tribunus pleb. a*. DCXCVII.

Procilius, Att. II, 2, *historicus, qui multa scripsit, et Attico in pretio fuit. Ei Cicero praefert Dicaearchum, ex quo colligas, eum Geographica scripsisse. Eius mentio etiam apud Varr. de L. L.* IV, *et Plin.* VIII, 2. *v. Voss, de Hist. Lat.* I, 12.

Procles, de Div. II, 43, Eurysthenis frater geminus, rex Lacedaemoniorum.

Proculus Iulius, Leg. I, 1, ei Romulus apparet, et se Quirinum nominari iubet. *Add.* de Rep. II, 10.

Procyon, Nat. D. II, 44, sidus.

Prodicus, Ceus, Nat. D. I, 42, sententia de diis deos tollit. *Pro vulg.* Chius, *edidimus cum Davisio* Ceus. *v. Menagius ad Laert.* IX, 50; Or. III, 32, de natura rerum scripsit. De Hercule Prodicio, v. in *Hercules*.

Prometheus, Her. IV, 6; Tusc. V, 3.

Sext. Propertius, Dom. 19; Propertii *sunt gentis* Aureliae.

Proserpina, Nat. D. II, 26; III, 21; Verr. IV, 48.

Protagoras, Nat. D. I, 23, Abderites Athenis eiicitur, et libri eius comburuntur. Brut. 12, locos communes scripsit, et rerum singularum laudationes vituperationesque. Or. III, 32, de Natura rerum scripsit. Nat. D. I, 1, de diis dubitat. Brut. 85.

Protogenes, Att. II, 21, Ialysum fecit. Brut. 18, pictor *Caunaeus*, *circa*

non alieni sunt Rom. animi. Sen. 6, a foedere cum Pyrrho abstrahit Romanos Appius Caecus.

Pythagoras, Tusc. I, 16, Pherecydis discipulus. Or. II, 37; Tusc. IV, 1, iunior est Numa Pompilio. De Rep. II, 15, in Italiam venit Olympiade LXII, anno quarto L. Tarquinii Superbi. Fin. V, 29; Tusc. IV, 19, 25, Aegyptum peragravit, et magos Persarum adiit. Acad. II, 37, ex numeris et mathematicorum initiis omnia esse putat. Nat. D. I, 11, Deum esse animum per mundum permeantem, eiusque particulas animos nostros. III, 11, ad harmoniam canere mundum statuit. de Div. I, 3, magnam auctoritatem tribuit divinationi. Off. I, 17, ultimum in amicitia putat, ut fiat unus e pluribus. Tusc. I, 25, summae sapientiae credit fuisse, imponere rebus nomina. Offic. I, 30, sine ulla bilaritate summam auctoritatem consequitur. Tusc. V, 3, cum Leonte de philosophia sermo. Nat. D. III, 36, Musis bovem immolavit, *invento theoremate de ratione quadrati subtensae in triangulo rectangulo ad quadrata reliquorum laterum. Sic etiam tradit Vitruv.* IX, 2; *alii autem hecatambem immolatam dicunt, v. o. Laert.* VIII, 12, *v. intt. ad Laert. et Davis. ad h. l.* Fin. V, 2, Metaponti moritur, etc. Tusc. IV, 1, eius philosophiae Romae vestigia. Commemoratur de Rep. I, 10; ibid. III, 8, et libro de suis Cons.

Pythagorei, de Div. I, 30, quare fabis abstinuerint. Tusc. I, 17, sententiarum suarum rationem reddere non solent; ab iis Plato sententiam de animorum immortalitate hausit. IV, 2; V, 39, fidibus utuntur et cantu. Nat. D. I, 5, eorum, Ipse dixit. Senect. 11, vesperi commemorant, quid interdiu egerint, audierint, dixerint, etc.

Pythia, de Div. I, 19, 36, eam terrae vis concitabat.

Pythium, oraculum, de Div. I, 1.

Pythius, Offic, III, 14, argentarius Syracusanus, Canium equitem R. circumvenit.

Pythodorus, Flacc. 22, Trallianus.

Q

Querelae, ad Div. VI, 6, liber Caecinae, laudatur.

Quinquatrus, ad Div. II, 12; XII, 25; Att. IX, 11, 13; *solemnia in honorem Minervae*, maiora *mense martio*, minora *idibus iunii. v. Ovid. Fast.* VI, 651.

C. Quintilius, Cluent. 62, eques rom. in agro Falerno.

P. Quintilius Varus, Quint. 17, *iuris civilis peritus fuit, ut ceteri, quibus iungitur. Pighius, ad ann.* DCLX, *putat esse eum, qui in Cluentiana commemoratur.* vid. in *P. Quintius Varus.*

Sext. Quintilius, p. Red. in Sen. 9, praetor, *P. Lentulo Spinthere consule.*

C. Quintius, Quint. 3. 49, *frater P. Quintii, pro quo est oratio.*

P. Quintius, Cluent. 27, trib. pl. *L. Lucullo et M. Cotta coss. A. V.* DCLXXIX, patronus Oppianici, qui concionibus invidiam iudicio Iuniano conflavit. Brut. 62, in concionibus turbulentus. *Idem videtur, qui*, Att. VII, 9, *appellatur* familiaris Ciceronis. — *Certe adversarius eius fuit in causa Tulliana*, pro Tull. 1, fragm. nov.

P. Quintius Cincinnatus, Sen. 16, aranti nuntiatur, eum dictatorem esse factum. Eius iussu magister

L. Regulus, ad Div. XIII, 60, e *Livineiis (unde eius libertus Trypho L. Livineius dicitur)*, familiarissimus Ciceronis.

M. Regulus, Off. I, 13, Punico bello primo captus a Poenis, de commutandis captivis Romam mittitur. Pison. 19, eius supplicium. Att. III, 17, et cf. *M. Attilius.*

Remora, de Div. I, 48, dubitant Romulus et Remus, urbem ab se conditam Romam, an Remoram appellent.

Remus, de Div. I, 47, auspicium capit. II, 20, cum fratre Romulo et altrice bellua vi fulminis ictus concidit. Add. de Rep. II, 2.

Q. Rex, ad Div. XIII, 52, e *familia Marcia, qui* in causa Pompeii fuerat. *Videtur magistratus in Sicilia fuisse, quia ei Melitensis homo commendatur. Sed* Orat. II, 28, *est* consul *A. V.* DCXXXVI, quem defendit Antonius.

Q. Marcius Rex, Att. I, 16.

Rhadamanthus, Tusc. I, 5, 41.

Rhamnenses de Rep. II, 8, 20, *una e tribubus Romuli, ab ipso* Romuli *nomine.*

Rhinthon, Att. I, 20, poëta comicus Tarentinus; ex eo versus Graecus. *v. interpretes.*

Rhodo, ad Div. II, 18, amicus *Q.* Thermi.

Romulus, de Rep. II, 10, regnavit annos XXXVII. ibid. II, 2—10, origo et res gestae. I, 41, desiderium apud cives, ex Ennio. II, 10; Leg. I, 1, dixit Iulio Proculo, se deum esse. de Rep. I, 16, virtute in caelum sublatus dicitur. de Div. II, 20, cum fratre Remo et altrice bellua fulmine ictus concidit. I, 2, 48, augur cum fratre. I, 17; II, 36, eius lituus. N. D. III, 2; de Rep. II, 10, auspicia constituit.

L. Roscius, Phil. IX, 2, legatus Romanorum, a Larte Tolumnio Fidenis interfectus.

Q. Roscius, Quint. 24; Q. Rosc. 7, eximie laudatur. N. D. I, 28, perversis oculis est. Div. I, 36, amores et deliciae Ciceronis; in Solonio circumplicatur serpentis amplexu; aruspices augurantur claritatem eius. Leg. I, 4, senex tardiores fecit tibias. Arch. 8, eius mors. Div. II, 31.

Sext. Roscii, S. Rosc. 6, ex Amerino municipio municipes, pater et filius; *vid. argum. orat.* Off. II, 14, filius a Cicerone contra L. Sullae dominantis potentiam defensus est.

T. Roscii, Sext. R. 6, *Capito* et *Magnus*, municipes Amerini, propinqui Sexti, quorum opera pater S. Roscius interfectus, et filius accusatus est.

C. Rubellinus, ad Div. XII, 26, *pro quo Graevius e mss. reposuit* Rubellius, *quod iam Vrsino in mentem venerat.*

Rubria, ad Div. IX, 21, Carbonis cuiusdam, Ciceronis amici, mater.

Rubrius, Verr. I, 25, minister Verris proquaestoris. *Idem videtur cum* Q. Rubrio, III, 80.

L. Rubrius, Cassinas, Phil. II, 16; ei testamentum subiicit M. Antonius.

P. Rubrius, Verr. III, 57, eques rom. in Syracusano conventu.

Q. Rubrius Varro, Brut. 45 a senatu hostis cum Mario iudicatus, acer et vehemens accusator.

Q. Rubrius, Verr. III, 80, a Verre in Sicilia, torque, phaleris et corona donatur.

Rufio, ad Div. VII, 20, *Trebatii gentilis ut docet Manutius ex inscriptione.*

Rufio, Att. V, 2; XIV, 14, *est* Sempronius Rufus; Rufio *est diminutivum a* Rufus; *amabatur autem a Cicerone,*

titore ambitus accusatus a quo victus in petitione erat, eumdem ipse accusat. Offic. II, 13, adolescens innocens, iuris peritus habitus est, quia frequentabat P. Mucium. Planc. 12, in petitione tribunatus pl. repulsam tulit. de Rep. I, 11, Scipionis comes in bello Numantino; *nempa trib. militum, teste Appian. Hisp. c.* 88. Rabir. per. 7, contra Saturninum stat. Offic. III, 2, Panaetium de praetermissis non reprehensum dicit, propter eorum, quae perfecisset, praestantiam. Fin. I, 3, libros edidit. Att. IV, 16, inductus a Cicerone in libris de republica. de Rep. I, 8, exsul Smyrnae, Ciceroni adolescentulo exponit hanc olim habitam disputationem. O. I, 53; Brut. 30, damnatur, quia nimis tenuiter se defendi voluit, et a se aliisque defensus est. Balb. 11, damnatur, ab equitibus, quod in Asia quaestor provinciales a publicanorum iniuriis defenderat. Smirnae in exsilio vixit. Cf. Nat. D. III, 32, *et Tacit. Ann.* IV, 43. Font. 16, iniuste damnatus est. Rabir. Post. 10, crudelitatem Mithridatis effugit, mutato habitu romano, et Graeco assumto. *Laudatur* l. c. Pison. 39; Scaur. fr. p. 179. *Falsa lectio est*, Tusc. IV, 17; de Am. 20, *ubi pro* P. Rutilium *reponendum esse* P. Rupilium *omnes nunc uno ore consentiunt.*

P. Rutilius, Caecin. 10, testis in Caecinam, homo nullius fidei.

S

Sabazia, Nat. D. III, 23, sacra Bacchi, *qui ipse Sabazius dicitur.*

Sabazius, Leg. II, 15; eum Aristophanes eiici vult, tanquam peregrinum deum.

L. Sabellius, Brut. 34, a L. Caesuleno ex lege Aquillia de iustitia accusatur.

Sabidius, Petit. Cons. 2, homo obscurus, quem competitor Q. Ciceronis in praetura ad tabulas posuerat, quum alium amicum honestum non haberet. Sabidia *est etiam ap. Donium in lapide*, I, 164, *et* Sabidius *in Gruterianis lapidibus non unus.*

Sabinius, Reatinus, Sext. 37, *ex operis Clodianis, a quibus P. Sextius paene interfectus est.*

Sabinus, servus Trebonii, ad Div. XVI, 16.

C. Sacerdos e Liciniis, Verr. I, 10, praetor Siciliae ante Verrem. Planc. 11, legatus Q. Metelli in Creta. *Consulatum petiit cum Cicerone. v. Ascon. argum. or. in Tog. Cand. De eius praetura urbana et Siciliensi multa sunt in Verrinis.*

Sadala, Verr. I, 24, rex Thraciae; ad eum a Cn. Dolabella mittitur C. Verres.

Safinius, Cluent. 25, Atelanus.

Salaco, ad Div. VII, 24, nomen *hominis cuiusdam in paupertate superbi; unde h. l.* Hermogenes Tigellius *Salaco dicitur.*

Q. Salassus, ad Div. VI, 18, P. Curtii frater, *e gente Postumia, si quidem germanus Curtii frater fuit. Provinciam obtinuit e praetura A. V.* DCC.

Salii, de Div. I, 17, sacerdotes Martis; in eorum curia situs lituus inventus est integer, quum ea deflagravisset. *Ab iis*, Att. V, 9, *dicitur* Saliaris modus, *de conviviis opiparis et magnificis.*

Salinator, Or. II, 67; Sen. III, 4; Brut. 18, *est Livius, qui* in *censura, a.* DXLIX, *hoc cognomen primus accepit, Liv.* XXIX, 37, Tarento amisso *bello Punico II* arcem retinuit, *Liv.* XXVII, 25. v. in *Livius*. Brut. 18, Senensi praelio ludos Iuventuti vovet.

L. Saturninus, Ar. Resp. 20; Sext. 17, quaestor Ostiensis, in annonae caritate a procuratione rei frumentariae amovetur, et propterea popularis fit. Catil. IV, 2, C. Memmium interficit. Sext. 47, a Q. Metello censore notatur. Dom. 31, Q. Metellum lege ex urbe eiicit. Rabir. perd. 3, 6, eius caedes, *de qua tota oratio legenda*. c. 11, a servo interficitur. Her. I, 12; IV, 22; Mil. 6; Vat. 9; Phil. VIII, 5, etc. *Adde dicta in* L. Apuleius.

Saturnus, Nat. D. III, 24, etymologia. II, 20, 46, stella. III, 17; de Rep. IV, 10, ad occidentem maxime cultus est. III, 24, vincitur a Iove filio.

Satyri, Nat. D. III, 17.

Satyriscus, de Div. I, 20.

Satyrus, Att. XII, 22, Attici servus.

C. Saufeius, Rabir. perd. 7, cum Saturnino Capitolium armatus occupat.

L. Saufeius, Att. I, 3; IV, 6, amicus Attici, Epicureus. II, 8, in studiis laboriosus. Cf. XIV, 18; XV, 4; XVI, 3.

Saxa Decidius, Phil. X, 10; XI, 5, e Celtiberia, a Caesare civitate donatus, et deinde tribun. plebis factus. Phil. VIII, 3, de grege Antonii, nebulo, centurio, etc. *Add.* XII, 8; XIII, 13.

Scaeva, Att. XIII, 23, Caesarianus, *Cassius Scaeva. Alii de* Trebatio *intelligunt. I. F. Gronovius ne sanum quidem locum putabat. Emendare tentat Tunstallus, Epist. ad Middletonum, p.* 63.

Scaeva, Rabir. perd. 11, servus Q. Crotonis Saturninum interficit, et propterea libertate donatur.

Q. *Scaevola*, de Rep. I, 12.

Scaevola, est cognomen Muciorum. *Itaque* Scaevolas *in* Muciis *quaere*.

Scamander, Cluent. 16, libertus Fabriciorum Aletrinatium.

P. Scandilius, Verr. III, 58, eques rom. Syracusis.

Scantia, famina, Milon. 27. *In hoc nomine libri valde variant: alii*, Sentia; *alii*, Sanctia; *quorum illud probat Schottus in Nod. Cic.* III, 13. Scantiae *nomen frequenter occurrit in lapidibus Gruteri, etc.*

M. Scaptius, Att. VI, 1, negotiator Cappadociae, frater eius, quocum Cicero controversiam habuit in provincia; ei praefecturam defert Cicero.

Scaptius, Att. V, 21; VI, 1. 2, etc. *negotiator, frater Marci, praefectus Appii in Cilicia, controversiam pecuniariam cum Salaminiis habet, et multum Ciceroni procos. molestiae affert; quae res his epistolis narratur.*

P. Scapula, Quint. 4, foenerator. Scapulae *cuiusdam* horti *commemorantur*, Att. XII, 37. Scapulae *autem sunt* e Quintiis. *v. Harduin. ad Plin.* VII, 53. *Itaque* Scapulae, *quibuscum decidit* Quintius, *gentiles eius videntur fuisse.*

Scapula, ad Div. IX, 13, auctor seditionis in Hispania ulteriori, confirmatae a Pompeio filio. *De eius interitu vid. Hirt. Bell. Hisp.* 33.

Scatinii, Phil. III, 6, sunt ex Aricia.

Scato, Dom. 44, homo obscurus, Clodianus, e Marsis, sub cuius nomine Clodius aedes Ciceronis emit.

M. Scaurus, ex Aemiliis, Or. II, 6 humili genere ortus. Muren. 7, memoriam generis sui intermortuam renovat. Brut. 29, eius orationes et libri. Stoicus fuit. Offic. I, 30, singulari severitate fuit. Muren. 17, a Q. Maximo in petitione consulatus vincitur. Brut. 30, cum P. Rutilio consulatum petit, eumque vincit, et de ambitu accusat Rutilium, ab eoque de ambitu accusatur frustra. Conf. Or. II, 69. Offic. I, 22, resistit C. Mario. Sext.

Nomin. c. 5, *disputanti contra Robortellum, qui ap. Ciceronem* Caepio *legi volebat. Aliquid tamen dubitationis remanet Dukero ad Liv. l. c.*

P. Scipio, L. F. Off. I, 18, Planc. 25, laudatur propter res in bello fortiter gestas. Balb. 15, occiditur in Hispania cum fratre Cnaeo, *de quo supra.* Phil. XI, 7, pater L. Asiatici et P. Scipionis maioris. *De* Lucio, *supra; de* Africano *et eius posteris vid. in* P. Africanus.

P. Scipio, Cn. L. F. N. Ar. Resp. 13, optimus de toto populo rom. iudicatus, sacra Matris deum manu sua accipit (*v. Liv.* XXIX, 14; XXXV, 10), *et tamen bis repulsam tulit. Plin.* VII, 34. Or. III, 33, omnibus civibus sui copiam fecit. Pontifex Max. *Consul fuit a.* DLXII, *collega M' Acilii Glabrionis; v. Liv.* XXXV, 24; *et iurisprudentia celeber; de quo vid. Rupertum ad Pompon.* III, 3.

P. Scipio, P. F. Cn. N. Nasica, Corculum, hoc est sapiens; vid. Tusc. I, 9. Brut. 20, 58, bis consul, *nempe a.* DXCI, *cum C. Figulo, et a.* DXCVIII, *cum C. Parcello;* et censor fuit *a.* DXCIV. N. D. II, 4, C. Figuli collega a Tib. Graccho *patre* vitiose creatus, abdicat se magistratu. Cf. Divin. II, 35.

P. Scipio Nasica, P. F. P. N. Cn. Pron. Planc. 21, aedilitiam repulsam fert. Brut. 22, cum D. Bruto consul fuit, *a.* DCXV. Leg. III, 9, a tribuno pl. Curiatio in vincula coniicitur. Planc. 14, consul a Granio praecone reprehenditur. Catil. I, 1, pontifex max. Ti. Gracchum interfecit. Dom. 34, eius factum SCtis probatur. de Am. 12, vexatur ab amicis Gracchi. de Rep. I, 3, eius invidia. Off. I, 22, privatus aeque multum profuit reip. quam Africanus in exscindenda Numantia. Flacc. 31, Pergami moritur, Off. I, 30, in sermonibus eius nulla comitas fuit. *Hic* Serapio *dictus est a similitudine suarii cuiusdam negotiatoris, sive alius vilis hominis, primum ab irridente tribuno plebis* (*Liv. Epit.* 55), *deinde vulgo. v. Plin.* VII, 12. Eius facete dictum est Or. II, 70.

P. Scipio Nasica, P. F. P. N. P. Pron. Cn. Abn. Brut. 34, in consulatu mortuus *a.* DCXLII, collega L. Bestiae. Off. I, 30, sermone effecit, ut unus e multis videretur. *Duxit Caeciliam Macedonici filiam.*

P. Scipio, P. F. P. Scrapionis Nepos, Br. 58, gener L. Crassi. *Hic est, qui,* Sext. Rosc. 28, memoratur. Or. III, 2, in exsilium abiit.

P. Scipio Nasica, P. ex Licinia Crassi filius, Att. II, 1, a Favonio accusatur de *ambitu; sed eripitur ei, adsumtus a Pompeio collega in consulatu tertio. Dio Cass.* XL, *p.* 144. *Adoptatus est a Metello Pio, unde* Q. Caecilius Metellus Pius Scipio, *et modo* P. *modo* Q. *dicitur: v. quos laudat Oudendorp. ad Sueton. Tib.* 4. *Pompeii M. collega, A. V.* DCCI, *et eiusdem socer; de quo vide supra in* Metellis. *Memoratur etiam* ad Div. VIII, 9. Verr. IV, 36, Verris advocatus reprehenditur.

Scopas, Or. II, 86, Thessalus, a Simonide victor laudatus, sordidum se praebet.

Scopas, de Div. I, 13, eximius sculptor. *v. Plin.* XXXVI, 5.

C. Scribonius, C. F. Pop. Curio, ad Div. VIII, 8, *est* C. Curio fil. *trib. pl. de quo supra.*

L. Scribonius Libo, Or. I, 53, tribunus pl. quaestionem fert in Serv. Galbam praetorem Hispaniae. *Add.* Or. II, 65.

Scrofa, Att. V, 4; VI, 1, *cognomen* Cn. Tremellii.

Septimia, ad Div. IX, 10; Att. XVI, 11, *videtur uxor Sicae fuisse.*

C. Septimius, Att. II, 24, scriba Bibuli consulis.

C. Septimius, Sen. p. Red. 9, praetor P. Lentulo Spinthere consule. Att. XII, 13, 14, augur. *Pighius* Scaevolae *cognomen de coniectura dedit. Mihi videtur idem esse cum eo, qui* ad Div. VIII, 8, *in SCto M. Marcelli inter eos nominatur, qui scribendo affuerunt*, C. Septimius T. F. Quirina.

L. Septimius, orator, pr. L. Vareno, fragm.

P. Septimius Scaevola, Act. I in Verr. 13; Cluent. 41, senator, de repetundis accusatur, propter iudicium Iunianum, Hortensio praetore. *Ab hoc diversum putem P. Septimium* testem in L. Flaccum, Flacc. 4.

Q. Septitius, Verr. III, 14, eques rom. arator in Sicilia.

Seprulla, Att. I, 12, *si sana lectio, nomen est servulae, quae P. Clodium emisit ex aedibus Caesaris. Sed Graev. ostendit esse legendum* servulae.

Septumuleius, Anagninus, Or. II, 67, interfecit C. Gracchum, et pro eius capite aurum accepit. Postea praefecturam in Asia a Scaevola petiit.

Serapio, Att. VI, 1, *est* Scipio Nasica, *de quo ante.*

Serapio, Att. X, 17, *servus Attici.*

Serapio, Att. II, 4, libros eius non intelligit Cicero. ibid. 6, Eratosthenem valde reprehendit. *Fuit Antiochenus, qui Geographica scripsit. Commemoratur etiam a Plinio in Elencho scriptorum l.* IV.

Serapis, Div. II, 59; Nat. D. III, 19, etc. deus Aegyptiorum.

C. Serenus, Planc. 5, praefertur Q. Catulo. *Graev.* Seranus, *quod iam P. Manutio placuerat. Nam* C. Serranus *a.* DCXLVI *consul ante Catulum et Cn. Manlium, cuius proxime mentio* Serani, s. Serrani *sunt ex Atiliis, de quibus supra.*

Sergius, Phil. II, 25, mimus.

C. Sergius Aurata, s. *Orata*, Or. I, 39; Off. III, 16, *praetor a.* DCLVI.

Cn. Sergius, Verr. III, 43, decumanus in Sicilia, Venerius.

L. Sergius, Verr. III, 78, scriba Ciceronis quaestoris.

L. Sergius, Dom. 5, familiaris P. Clodii, qui Q. Metellum consulem, P. Clodii fratrem, lapidibus appetivit et percussit, eique se ad Cn. Pompeium interficiendum obtulit.

Q. Sergius, Cluent. 7, senator, inter sicarios damnatus est.

Serranus, ab aratro dictator, Sext. 33, 39, 43, etc. v. in *Atilius.*

C. Serranus, Rab. perd. 7, est collega Q. Caepionis. *De eodem accipe* Planc. 5, *ex lectione Graeviana.* v. *C. Serenus.*

Serranus Domesticus; Q. fr. III, 8, eius filius moritur. Laudat pater scripto Ciceronis. *Ex quo intellige diversum esse ab illo Sexto, de quo dictum, inimico Ciceronis.* Domestici *nomen reperies etiam in lapide apud Gruterum*, DCCCIX, 9.

Sext. Serranus Gavianus, Att. IV, 2, tribunus pl. *Spinthere et Metello coss.* intercedit SCto, de aedibus Ciceroni restituendis; sed paullo post concedit. Ar. Resp. 15, sacella inaedificat. *De hoc accipe etiam*, Sext. 33, Serranus non ab aratro, sed, etc. *v. de hoc loco Perizon. Animadv. Hist. c.* 1.

Cn. Sertius, Verr. II, 48, eques rom. *si lectio sana est.*

Q. Sertorius, Brut. 48, qualis in dicendo fuerit. Muren. 15, sollicitatur a Mithridate, ut se cum eo coniungat. v. *L. Rabius* et *Magius*. Manil. 4, a Cn. Pompeio vincitur. *Hic notissimus Romanorum in Hispania ho-*

toniana. ad Div. XII, 2, metu Antonii, in quem invectus erat, non audet in senatum venire, etc. Att. II, 1, Catonis imitator. *Laudatur* etiam Att. I, 19; XI, 5, etc.

P. Servilius Casca, Phil. II, 11; Att. XVI, 15; Phil. XIII, 15, unus de percussoribus Caesaris, *qui ei primum vulnus inflixit. Trib. pl. a.* DCLX. *v. Plutarch. in Caesare, p.* 739. *Sed* Cic. Phil. II, 11, duos Cascas *caedi interfuisse dicit. Plutarchus etiam, l. c. fratrem huius* Cascae *commemorat. Is est* C. Servilius Casca, *quem Appianus commemorat, nisi quidem ibi* P. *legendum, de B. Civ.* II, *p.* 813. *Mirum enim si* C. *potius quam hunc* P. *nominasset, qui inter principes fuit. Ibidem etiam male* Servilius Galba, pro Servius Galba, *uti recte citant viri docti. Sed hoc obiter. Cf. viros doctos ad Sueton. Caesar* 82.

Sext. Servilius, Milonis familiaris, ad Div. II, 6.

Servius, ad Div. VIII, 4, designatus tribunus pl. de ambitu accusatus condemnatur; eius locum petit Curio.

Servius Claudius, Att. I, 20; eius libros Ciceroni donat L. Papirius Paetus. ad Div. IX, 16, frater, *sc. patruelis aut consobrinus*, Papirii Paeti; homo doctus, qui facile diceret, qui versus Plauti esset qui non. *Grammaticus ergo fuit, cuius etiam ap. Sueton. de claris Grammat. Gell.* XIII, 21; *Plin.* XXIII, 4, *mentio fit. Ex ep. ad Att. l. c. colligere licet, eum Afranio et Metello coss. mortuum esse.*

Servius Galba. v. *Galba*.

Servius Pola, ad Div. VIII, 12, accusator.

Servius Sulpicius. v. *Sulpicius*.

Servius Tullius, Brut. 10, aequalis Pisistrati. Div. I, 53, ei dormienti caput ardet. de Rep. II, 21, eius origo. I, 37, rex iustissimus. II, 22, centurias describit.

Sestii. v. *Sextii*.

L. Sestius, de Rep. II, 36, homo nobilis, cuius in cubiculo C. Iulius decemvir effossum esse dixit, se praesente, mortuum. *Cf. Livium* III, 33.

Setenas, Att. VIII, 15, *dicitur esse cum imperio. Ea epistola scripta est L. Lentulo et C. Marcello coss.* Setenatem *autem Fasti et omnes libri veteres ignorant. Pighius, ad a.* DCCIII, *legendum censebat* Sufenas, *et capiebat de* M. Nonio Sufenate, *qui eo anno Cretam et Cyrenem obtinuit, et memoratur Att.* IV, 15.

Sextia tabula, Quint. 6, etc. *est Sextii argentarii cuiusdam. Sextiorum autem argentariorum saepe est apud Ciceronem mentio. Ad eam auctiones et aliae res agebantur, in quibus tabulis et testibus opus.*

Sextiana dicta in Ciceronem, ad Div. V, 6; VII, 27, 32.

A. Sextilius, Flacc. 15, videtur negotiator Acmonensis fuisse.

Sextilius Andro, Flacc. 31, Pergamenus.

C. Sextilius Rufus, ad Div. XII, 13, praeest classi C. Cassii XIII, 48, quaestor primus in Cyprum missus a Romanis.

C. Sextilius, Flacc. 36, M. Lurconis sororis filius.

P. Sextilius, Flacc. 13, quaestor urbanus, Silano et Murena coss.

P. Sextilius Rufus, Fin. II, 17, heres fiduciarius, hereditatem non tradit. *Est fortasse superioris illius pater.*

Q. Sextilius, Q. fr. II, 1, amicus Milonis: In eum et ceteros Milonis amicos impetum faciunt operae Clodianae, *quum a Milone de vi reus factus Clodius esset.*

Sextius, Verr. V, 43, 45, lictor C. Verris in Sicilia.

pl. fuit a. DCLXXVII. *Quum omnes magistratus vexaret, M. Crassum tamen non attigit, quia metuebat. Plutarch. in Crasso, p.* 547.

Sicinius, Att. V, 4, *nescio qui.* Sicinius *in Crasso Plutarchi, quem Corradus hic commemorat, est* Cn. Sicinius, *de quo ante; sed is in tribunatu interfectus est. Manutius putat, peritum fuisse conscribendorum edictorum provincialium.*

Sicurra, servus, Q. fr. III, 9.

Silanio, Verr. IV, 57, statuarius nobilis; *de quo Plin.* XXXIV, 8, *qui* αὐτοδίδακτον *fuisse tradit.*

D. Silanus, e *Iuniis*, Fin. I, 7, adoptat T. Manlii Torquati filium, et pecuniarum captarum convictum in conspectum venire vetat.

D. Silanus, M. F. Off. II, 16, magnifice aedilitate functus est. Pison. 24; Catil. IV, 4; Flacc. 13, etc. consul cum Murena. Brut. 68, vitricus M. Bruti, acuminis et orationis satis habuit.

D. Silanus, Caecil. 20, a Cn. Domitio accusatur. *Sed Marcus legendum esse, viri docti viderunt, et ex seqq. patebit.*

M. Silanus, Brut. 35, Q. Metelli Numidici collega *a.* DCXLV, de republica satis bene dicebat. Verr. II, 47; Cornel. II fr. a Cn. Domitio trib. pl. vexatur, quum consularis esset, accusaturque propter Egritomari iniuriam.

M. Silanus, ad Div. X, 30, 34, tribunus militum in exercitu Lepidi IIIviri, qui ab Antonio ad eum transierat, quum ante a Lepido contra eius voluntatem ad Antonium isset.

Silenus, Tusc. I, 48, *comes Bacchi*, docet Midam, quid sit optimum homini.

Silenus, de Div. I, 24, *Calatianus, historicus Graecus, incertae aetatis, cuius et Livius* XXVI, 49, *et multi alii mentionem fecere, quorum loca vid. ap. Voss. de Hist. Gr. l.* III, *p.* 189.

A. Silius, Att. XII, 24, 35.

P. Silius, ad Div. VII, 21; IX, 16; XIII, 62, 63, propraetor *Bithyniae et Ponti A. V.* DCCII, *post praeturam a.* DCXCIV.

Silvanus, Deus Silvarum, Nat. D. II, 35.

Silvanus, Arch. 4, auctor legis Plautiae. v. *Ind. Legum.*

Silvius, Att. VI, 1, *Graev.* Silius; administratio eius provinciae laudatur. *Est* P. Silius, *de quo ante*

Silus, Or. II, 70, *est fortasse* M. Sergius Orata Silus, *qui a.* DCXLVIII *quaestor provincialis fuit. Est enim cognomen Sergiorum. Hoc loco confirmatur disputatio Drakenb. ad Liv.* XXXII, 27, *docentis, cognomen romanum esse non modo Silo, sed etiam* Silus. *Ap. Tacitum, A.* XV, 59, *est Domitius Silus in ms. Flor.*

Simonides, Ceus, Or. II, 86; Fin. II, 32, memoriae artem invenit. Nat. D. I, 22, de diis ἐπέχει. De Div. I, 27, ignotum quemdam mortuum sepelit, et ab eo monetur in somnio, ne naviget. Tusc. I, 42, eius versus duo. ibid. 24, eius memoria insignis.

Simulans, Sext. 55, nomen comoediae Afranii.

Siregius, Att. XV, 17. *J. Fr. Gronovius coniiciebat*, Sira *regius*: *Sirae enim mentio, ep.* 15. *Is Aegyptius fuit, quod res ipsa docet, Cleopatrae fortasse legatus, aut dioecetes; nam videtur Ciceroni pecuniam solvere debuisse. Ceterum in edd. non Sira, sed* Sara *legitur.*

vidit Herculem dicentem, quis pateram suam auream surripuisset. *Ex Or. 1, intelligi potest, Ciceronem Sophoclem pro principe tragicorum habuisse.*

Sopolis, Att. IV, 16, pictor celeber tempore Ciceronis. *Huius etiam mentio apud Plin.* XXXV, 11. *Sed ibi vulgo* Sopylus *dicitur; et sic laudat Iunius in Catalogo, p.* 21, *etc.*

Sosippus, Verr. II, 9, Agyrinensis, frater Epicratis.

Sositenus, Verr. III, 87, Entellinus.

Sositheus, Att. I, 12, servus anagnostes Ciceronis.

C. Sosius, Att. VIII, 6, praetor *Lentulo et C. Marcello coss. Fuit quaestor M'. Lepidi.*

Q. Sosius, Nat. D. III, 30, eques rom. ex agro Piceno, tabularium incendit.

Sostratus, Verr. III, 23, Centuripinus.

Sosus, Acad. II, 4, liber Antiochi contra Philonem.

Sotericus Marcius, Balb. 25, Tiburtinus. Sotericum *malum artificem laudat Seneca ap. Gell.* XII, 2.

Spartacus, Ar. Resp. 12, etc. *dux fugitivorum, qui bellum Servile commovit.*

Speusippus, Acad. I, 4, Platonis ex sorore nepos, academicae philosophiae quasi heres relinquitur a Platone. Or. III, 18, nil ab Aristotele dissensit. Nat. D. I, 13; Fin. V, 1. Deum esse vim animalem, omnia regentem, statuit.

Sphaerus, Tusc. IV, 24, stoicus; eius definitiones laudantur, et ab ipso Cicerone adhibentur. *Bosporanus, Zenonis Cittiei discipulus non ultimus. De eo v. Laert.* VII, 177; *Torrent. ad Suet. Aug.* 89.

Spino, N. D. III, 20, deus Romanorum, proprie fluvius prope Romam.

Spintharus, Att. XIII, 25, servus aut libertus Ciceronis.

Spongia, Att. I, 16, iudex in iudicio Clodiano de religione; *nomen fictum.*

Spurinna, ad Div. IX, 24; Divin. I, 52, aruspex.

C. Stalenus, Cluent. 7, *pro quo et alii,* Staienus; senator, iudex in iudicio Iuniano, apud quem pecunia deposita est, qua Oppianicus iudices corrumpere voluerat. Cluent. 24; Brut. 68, se ipse adoptavit, *et de* Staleno Aelium *fecit;* furiosus et petulans in dicendo. Top. 20; Verr. II, 32.

Staseas, Neapolitanus, Or. I, 22; Fin. V, 3, 25, peripateticus, qui multos annos Romae apud M. Pisonem vixit.

Statilius, Q. Rosc. 10, nomen histrionis non adeo boni.

L. Statilius, Cat. III, 3, socius Catilinae.

L. Statilius Taurus, Att. XII, 13, 14, augur.

Statius Albius, Cluent. 62, colonus in Falerno.

Statius, ad Div. XVI, 16; Att. II, 18; V, 1; XII, 5; Q. fr. I, 2, e servo Q. Ciceronis libertus, gratiosissimus.

Statius, Or. II, 64. v. in *Caecilius.*

L. Statius Murcus, Phil. XI, 12, *e praetura* proconsul Asiae, iubetur C. Cassio provinciam et exercitum tradere. *Adde Vell.* II, 70; *de eius exitu ibid.* 77, *quem etiam Appianus Civ. Bell. et Dio Cassius tradunt. Add. Wesseling. Obs.* I, 12.

Sext. Statius, Att. VI, 1, commendatur a Pompeio Ciceroni, ut praefectus fiat.

Stesichorus, Sen. 7; Verr. II, 35; eius statua Himerae posita. *Fuit enim Himera patria eius. De eo et carminibus eius v. Fabric. B. G.* II, 15.

non potuit, etsi iusserit. de Div. II, 30, ei immolanti serpens apparuit. Q. fr. I, 1, Rhodiis insulas quasdam attribuit, etc. *De Legibus Sullae v. Ind. Legg.* vide etiam, Brut. 90, 96; Fin. III, 22; Quint. 24; Caecin. 33; Phil. IX, 6; XII, 11; Ar. Resp. 12; Verr. III, 35; Manil. 3, ad Div. III, 10; Off. II, 8; III, 22; Arch. 10; Dom. 30; Parad. 6; Agr. II, 25.

P. Sulla, pro quo est oratio, L. Sullae propinquus. Consul designatus cum Autronio, de ambitu condemnatur, et post a L. Torquato de coniuratione accusatus, a Cicerone defenditur, et absolvitur. Off. II, 8. L. Sullae in proscriptionibus administer. Q. fr. III, 3; Att. IV, 16, Gabinium de ambitu postulat ad Div. IX, 10, eius mors.

P. Corn. Sulla cuius patruus fuit L. Corn. Sulla Felix; Off. II, 8; ad Div. II, 17; IX, 10.

Serv. Sulla, Sull. 2, P. frater, senator, Catilinae socius.

Sulpicii, eorum nobilitas qualis, Muren. 7.

C. Sulpicius Gallus, Or. I, 53; Brut. 20, Graecis literis et eruditus, et eloquens. *Consul fuit A. V.* DLXXXVII *cum M. Marcello. v. Liv.* XLV, 44. Off. I, 6; Sen. 14; de Rep. I, 14, astrologiae studiosus et peritus. *Liv.* XLIV, 3, *et ibi interpr. Add. Plin. H. N.* II, 12, *et quos ibi laudat Harduinus. Cf. Pighius ad a. c. et in primis ad a.* DLXXVI. de Rep. I, 14.

C. Sulpicius Olympus; Verr. I, 48, civis romanus.

C. Sulpicius, Cat. III, 3, praetor Cicerone consule.

P. Sulpicius Rufus, Ar. Resp. 19, trib. pl. *A V.* DCLXV; ibid. 20, C. Iulio consulatum contra leges petenti longius resistens, fit popularis. Off. II, 14, huius eloquentiam accusatio illustravit C. Norbani. Catil. III, 10, a L. Sulla eiicitur. Br. 55 seq. qualis orator? nullas orationes reliquit; quae exstant, P. Canutius post mortem scripsisse fertur. Or. III, 3, mors eius. Conf. ad Her. I, 15; IV, 2; Orat. I, 7. *Add. Vellei.* II, 18, 19. ad Her. II, 18, eius leges de exsulibus.

P. Sulpicius, Act. I in Verr. 10, trib. pleb. *a.* DCLXXXIV.

P. Sulpicius, Caesaris Legatus, ad Div. XIII, 77.

Q. Sulpicius Gallus, Or. I, 53, filius C. Sulpicii Galli.

Serv. Sulpicius, Br. 16, consul anno decimo post exactos reges; *unde gens Sulpicia, de qua v. Cic. Muren.* 7. de Rep. II, 21.

S. Sulpicius, Q. F. Lemonia, Rufus. v. Phil. VIII, 7; IX, 1. Mur. 3, accusat L. Murenam, cuius competitor fuerat, de ambitu. ad Div. VIII, 6, consul cum M. Marcello. ibid. 10, cunctator est. ibid. IV, v, 4, Achaiae proconsul. *Eius est elegans epistola 5, qua Ciceronem de obitu Tulliae consolatur.* Att. IX, 19, filium mittit contra Cn. Pompeium; cum Caesare facit. Phil. I, 1; nullum Caesaris decretum post idus martias figendum censet. Brut. 40, 42, in iure civili praeceptoribus usus est L. Lucilio Balbo et C. Aquillio Gallo. Mur. 7, ICtus. Phil. IX, 1, in legatione ad Antonium Mutinam obsidentem obiit; de cuius honoribus tota oratione sententia dicitur, in quam SCtum factum est. *Fragmentum inscriptionis, quae ei pro Rostris posita est, vid. v. c. ap. Reines. Insc. p. 504. Nomen Servii saepissime est apud Ciceronem. De quo singulis locis intelligendum sit, res et temporis ratio facile docebit.*

S. Sulpicius fil. Att. IX, 19, contra Pompeium mittitur. ad Div. XI, 7, consobrinus D. Bruti. ibid. IV, 3, 4,

cit ludos romanos; regnavit annos XXXVIII.

L. Tarquinius Superbus; de Div. I, 22, somnium portendens exsilium. de Rep. II, 24, 25, res gestae. Leg. II, 4, eo rege, nulla erat lex Romae de stupris. Tusc. III, 12, Cumis senio confectus est. De eo est, de Rep. I, 40; II, 15, 20, 21.

L. Tarquinius Collatinus, expulsus, de Rep. II, 31.

S. Tarquinius, vim Lucretiae affert, Leg. II, 4.

L. Tarquitius, Att. VI, 8. *Popma putat esse eum, cuius ap. Plinium, in Catal. Auctor. l. 11, libri de disciplina Etrusca commemorantur.*

L. Tarutius, Firmanus, de Div. II, 47, familiaris Ciceronum, homo in primis Chaldaicis rationibus eruditus, repetit natalem Romae a Parilibus, quibus a Romulo condita dicitur. Romam conditam dicit, quum in iugo luna esset, et eius fata praedicit.

T. Tatius, Her. IV, 12; de Rep. II, 7, *rex Sabinorum, qui ob raptas Sabinas bellum cum Romulo gessit.* de Rep. II, 8, 20, *ab eo* Titienses.

Tauriscus, Or. III, 59, actor; eius dictum laudatur.

M. Taurus, Q. fr. III, 1; *de hoc nihil mihi praeter hoc constat, quod fundum habuit confinem fundo Q. Ciceronis.*

Taurus, ad Div. XII, 25, *est is, quem ann.* DCCXVI *consulem suffectum fuisse putant*, T. Statilius. *Videtur legatus Calvisii Sabini fuisse, qui ex sortitione Antonii Africam petebat, quum iam Cornificius ex SCto obtineret. Cf.* Minotaurus. *Quum autem provinciam Calvisius tum non obtinere posset, eius legatus tamen Taurus fuit, ann.* DCCXV.

Tebassus, Att. XIV, 10, nomen veterani Caesariani.

Telamo, Tusc. III, 18, patria pulsus est. Or. II, 46; Nat. D. III, 32.

Telephus, Flacc. 29, rex Mysiae, viam ostendit Agamemnoni.

Tellus, Dea, Ar. Resp. 10; Nat. D. III, 10; Dom. 38; Phil. I, 1, 13; II, 35; Att. XVI, 14; Q. fr. III, 1.

Telxiope, N. D. III, 21, Musa ex primis quatuor, natis Iove altero.

Tenes, N. D. III, 15, conditor Tenedi, et Deus urbis. Conf. Verr. I, 19.

Terentia, Ciceronis uxor, ad quam sunt epistolae libri XIV; *de qua vide Corradum in Quaestura.*

Terentius Vespa, Or. II, 62.

Terentius, poeta, de Am. 24, familiaris Laelii, Inv. I, 19, 23; Att. II, 19; VII, 3; Nat. D. II, 23; Off. I, 42; Fin. I, 1; V, 10; Tusc. III, 27.

Terentius, Attici servus fugitivus; Att. VI, 1.

A. Terentius, Caecin. 9, testis in Caecinam. *Eumdem esse puto, qui ad Div.* XVI, 12, *A.* Varro *dicitur, quem a.* DCXCI *quaestorem fuisse reperio.*

L. Terentius, Att. XI, 17, *ex Africa, tempore belli Civilis, clam emittitur per Nasidium Pompeianum.*

M. Terentius, Verr. I, 23, consul cum Cassio, legis frumentariae auctor; *Est* M. Lucullus, *de quo supra. De* M. Terentio Varrone, *doctissimo illo Romanorum, v.* M. Varro.

P. Terentius Hispo, Att. IV, 7; XI, 10, eques rom. publicanus in Asia.

Q. Terentius Culeo, Arusp. Resp. 6, pontifex minor. *Hic est tribunus* Culeo, *qui privilegium ferre de Ciceronis reditu voluit A. V.* DCXCV. Att. III, 15.

Tereus, Att. XVI, 2, 5, *fabula Attii de* Tereo, *rege Thracum scelera tissime. v. Ovid. Met.* VI, 455 *sqq.*

Terminalia, Phil. XII, 10; Att. VI, 1, *dies festus deo Termino sacer,*

Theodorus, Byzantius, Brut. 12, sophista Socratis temporibus, in arte subtilis, in orationibus ieiunus, scripsit aliis orationes. Orat. 12, a Socrate in Platonis Phaedro appellatur λογοδαίδαλος. *v. Quintil.* III, 1. *Apud Laertium*, II, 104, *civilibus orationibus clarus dicitur. Ernesti putat, nomen hoc restituendum esse Ciceroni*, Orat. 13, *pro* Thucydides. *Male nostra quidem sententia.*

Theodorus, Cyrenaicus, Nat. D. I, 1, 23, 42, deos tollit; *unde* Atheus *dictus, et quum Athenis, tum Cyrenis eiectus est. v. Laert.* II, 86, 101 *sq.* Tusc. I, 43, mortem crudelem contemnit, quam ei rex Lysimachus minatur propter libertatem linguae. *Ad eum missus erat a Ptolemaeo, Lagi filio; apud quem diu moratus est. Laert. l. c.* 102. *Ab eo dicuntur* Theodorii. *Cave confundas cum* Theodoro Cyrenaico, *geometra, quo Plato praeceptore usus est; cuius mentionem etiam* Xenophon *facit in Memorabil.*

Theodorus, Verr. IV, 51, Ennensis acnator.

Theodosius, Ar. Resp. 16, Chius.

Theomnastus, Verr. II, 21; III, 44, Syracusanus. *Theoractus* dicitur contumeliae causa, Verr. IV, 66.

Theophanes, Mitylenaeus, *sed et* Lesbius *dicitur*; Arch. 10; Att. II, 5, res Pompeii scripsit. (*Ernest. putat scripsisse versibus*). Ab eo civitate donatus est. *Vnde posteri eius Pompeiorum nomine Romae fuere. v. Rychius ad Tac. A.* VI, 8. Balb. 25; Att. VII, 7, Balbum Gaditanum adoptat. ibid. II, 5, familiarissimus Pompeio, particeps consiliorum eius. ibid. V, 1, plurimum apud Pompeium valet. Cf. ib. II, 12, 17, etc. *item Plutarch. in Pompeio. Manutius in Argum. or. pro Balb. libertum Pompeii facit, refutatus a Fabretto ad Inscr. ant. p.* 178. *vid. Burm. ad Vellei* II, 18.

Theophilus, ad Div. IV, 9, 10, libertus M. Marcelli.

Theophrastus, *Aristotelis auditor*, Or. 19, unde nomen habeat. Att. II, 16, vitam theoreticam practicae anteponit. Nat. D. I, 13, inconstans est in sententia de diis. Acad. I, 9, negat in virtute sola esse beate vivere; *propterea reprehenditur*. Tusc. V, 9, Inv. I, 35, syllogismum oratorium quinquepartitum facit. Brut. 46 ab anicula hospes vocatur. ibid. 9, praeceptor Demetrii Phalerei. ib. 31; Tusc. V, 9, elegans et suavis. ibid. 37, peregrinatus est. ibid. III, 28, moriens naturam accusat. Att. II, 3, liber eius περὶ φιλοτιμίας; *pro quo Tunstallus, ep. ad Middleton. p.* 141, *facit* περὶ πολιτείας: *qualem scriptum ab eo testis Laertius*, V, 45; *eoque tum opus erat Ciceroni de republica scribenti. Vulgatum est a coniectura Victorii.* Tusc. V, 9; Fin. V, 5; de vita beata. Off. II, 16, de divitiis. Tusc. III, 10, Callisthenes, *h. e. de luctu, quo luget mortem Callisthenis amici sui, etc.* Nat. D. I, 33, Leontium meretricula Epicurea contra eum scripsit. *Theophrasto* quid mitius, Hort. fr. 10.

Theopompus, Leg. III, 7; de Rep. II, 33, rex Spartae, qui Ephoros instituit.

Theopompus, Orat. II, 13, Chius, Isocratis discipulus, scripsit historiam *libris* XII, *initio facto ubi Thucydides desiit, complexus annos* 17. *v. Diodor. Sic.* XIV, *p.* 305; Off. II, 11; Leg. I, 1, fabulosus est. Att. XII, 40, liber vel epistola ad Alexandrum M. ibid. II. 6, Theopompinum genus, *est mordax scribendi genus, quo usus est Theopompus; eo se dicit Cicero usurum in* Ἀνεκδότοις. Brut. 17, officit Philisto, ibid. 56, acerrimo ingenio

Thyestes; Tusc. III, 12, 18, Iovis pronepos. ib. I, 44; Brot. 20, fabula Ennii. Or. 55.

Thyane, Nat. D. III, 23, uxor Nisi, mater Bacchi, *quam Semelem interpretantur*.

Tiberius, Att. V, 21, amicus Attici, Q. Volusii socer.

C. Tidius Strabo, ad Div. XIII, 6, ad C. Cassium in Syriam se confert, *Caesare interfecto. Manut. malebat* Titius; *ut esset* L. Titius Strabo, *de quo ad Div*. XIII, 14. C. Tidium Strabonem *inter provinciales praetores refert Pighius, a*. DCC.

M. Tigellius Hermogenes, ad Div. VII, 24, a Licinio Calvo acriter perstringitur. Att. XIII, 49, 51. *De hoc homine, Sardo libertino, est ap. Horat. Serm*. I, 2, *omnibus hoc vitium est, etc.*

Tigranes, Manil. 2, 9, rex Armeniae, gener Mithridatis. Sext. 27, a L. Luculla vincitur. Cn. Pompeius in suis castris supplici insigne regium restituit, et regnare eum iubet. Att. II, 14.

Tigranes, filius superioris, Att. III, 8; P. Clodius, qui eum captivum e custodia surripuit, et dimisit, non punitur. *In custodiam coniecerat, et Romam perduxerat Cn. Pompeius: Dio*, XXXVI, *p*. 27. *De hoc facinore Clodii v. eumdem*, XXXVIII, *p*. 78.

L. Tillius Cimber, Phil. II, 11, de percussoribus Caesaris; *quum ante acerrimus partium Caesarianarum propugnator fuisset. Senec. de Ira* III, 30. ad Div. XII, 13, classem in Bithynia comparat, *paullo post mortem Caesaris. Eam provinciam a Caesare adhuc vivo acceperat, in eamque, interfecto Caesare, clam abiit. Vulgo appellabatur alim* Tullius; *quod praefert Oudendorp. ad Caesar. B. C.* III, 42. *De eo vid. praeter Manut. et Graev. ad l. c. Periz. Anim. Hist. p*. 451 *sq*.

Timaeus, Or. II, 14. Tauromenites, regnante Agathocle vixit, eruditissimus et eloquentissimus historicus. N. D. II, 27; Leg. II, 16; Brut. 16; rationem concinne reddit, quare Dianae Ephesiae templum deflagraverit. *Quod Ciceroni hic concinnum videtur, id Longinus frigidum et puerile iudicat*. ad Div. V, 12, Pyrrhi bellum scripsit; Timoleontis res gestas prodidit. *Eius acerbitatem in alios historicos et errores notat Diodorus Sic*. XIII, *p*. 214.

Timaeus, Locrus, de Rep. I, 10; ibid. III, 23. Fin. V, 29, Pythagoreus, quocum Plato multum fuit.

Timaeus, liber Platonis, Acad. II, 39; Tusc. I, 25; Nat. D. VIII, 12; Fin. II, 5.

Timagoras, Acad. II, 25, Epicureus negat, sibi unquam duas flammulas esse ex lucerna visas, quum oculum torsisset.

Timanthes, Brut 18, pictor, *Cythnius, auctore Quintiliano*, II, 13; *Sicyonius autem, auctore Eustathia ad Iliad*. ω 163. *De eo etiam capiendus Cicero in Orat*. 22, *ad q. l. vid. Quintil. l. a. et alios ap. Iunium in Catal. Pict. Leopard. Emend*. XX, 19.

Timarchides, Verr. II, 28, etc. libertus et accensus C. Verris; *de eius sceleribus multa in Verrinis*.

Timocles, Pison. 36, saltator, L. Pisonis in Macedonia comes.

Timocrates, Nat. D. I, 33, Metrodori Epicurei frater, quia, nescio quid, ab Epicuro dissentit, totis voluminibus ab eo conciditur. ibid. 40, a fratre reprehenditur, quod dubitet, vitam beatam ventre metiri. *scil. in libris, quos contra eum scripsit. Laert*. X, 23. *Eumdem tamen Epicurus inter heredes suos scripsit. v*. de Fin. II, 31.

magistratibus usi essent, simpliciter equites appellare.

P. Titius, ad Div. X, 12, tribunus pl. (*a.* DCX) intercedit SCto in Ciceronis sententiam facto, rogatu Servilii. *De eodem est ep.* 21. *Hunc etiam Corradus putat esse eum, ad quem epistola* 16 *lib.* V *scripta sit. Ex epistola intelligitur, illum Titium bene de Rep. sensisse, et Pompeianis partibus favisse: quod nescio an in P. hunc conveniat, qui in toto tribunatu Ciceroni, aliisque huius sectae adversatus est, P. Cascae collegae tribunatum abrogavit, et legem per vim tulit, de triumviris reip. constituendae in quinquennium creandis, etc. vid. Pighius ad ann.* DCCX. *Ceterum hic est* Titius, *qui* Appium minorem reum fecit de vi, ad Div. VIII, 8; *nam vocatur* emissarius Servilii.

Sext. Titius, Or. II, 11, tribunus pl. seditiosus, *A. V.* DLIV, *Antonio oratore et Albino consule, a quo leges Titiae dicuntur*, multa contra remp. fecit; ei resistit Antonius. Idem in eum testimonium dixit, quum postea reus factus esset. Brut 62, loquax et acutus, sed mollis in gestu; ab eo saltationis genus molle nomen *Titius* accepit. Or. II, 66, se Cassandram dicit, quod vera diceret, nec fidem inveniret. Rab. perd 9, condemnatus est, quod Saturnini imaginem domi suae haberet. *Nescio an hic sit, qui*, Or. II, 62; III. 23, nimis studiose pila lusisse, et signa sacra noctu fregisse *dicitur. Non dubitat Corradus ad Brut. p.* 341.

T. Titius T. F. ad Div. XIII, 75; legatus Pompeio rei frumentariae praefecto. *Hic est fortasse, ad quem epistola* 16 *l.* V *perscripta est. Cf.* P. Titius.

Titius, ad Div. VII, 12, *in Gronoviana. Sed alii, ut Manutius, malunt* Titus, *h. e. Atticus; alii, quod Graevius recepit*, Seius.

Titurius, Font. 8, *videtur de cohorte M'. Fonteii fuisse, aut portitor Tolosanus.*

M. Titurnius Rufus, ad Div. XIII, 39, unus ex Titurnia familia reliquus est.

Tlepolemus, Verr. III, 28, Graecus, pictor, de cohorte Verris IV, 13, Cibyrata *dicitur per iocum, quia Verri tanquam venator vasorum fuit.*

Tongilius, Catil. II, 2, de colluvie Catilinariis fuit, et Catilinae scortum.

Toranius, ad Div. VI, 20, Pompeianus exsul. *Praetorius fuit, quem postea filius C. Toranius, triumvirum partes secutus, triumviris prodidit, a quibus interfectus est: v. Valer. M.* IX, 11, *Hunc esse, qui quaestor P. Vatinii Glabri in bello Servili dicitur fuisse in fragmento monumenti antiqui, putat Bimardus. Diss.* 1 *in Thes. Inscript. Muratorii, p.* 4, 5. *Ceterum in illa inscriptione est* Thoranius.

A. Torquatus e Manliis, Planc. 11, Africae praetor (*ann.* DCLXXVI), mirifice laudatur. Eius frater patruelis est Torquatus, T. F. *de quo infra.*

A. Torquatus, L. F. L. N. Fin. II, 22, amicus Ciceronis summus. Att. V, 1, vir optimus. ad Div. VI, 1, Athenis exsulat, quod contra Caesarem steterat. *Praetor fuit A. V.* DCCI.

A. Torquatus, Leg. II, 22. *De quo sermo sit, ex re non satis certo iudicari potest. Forte is est, qui censor a.* DVI, *et deinde bis consul fuit.*

L. Torquatus, L. F. Cat. III, 8; Agr. II, 17, etc. consul cum Cotta *A. V.* DCLXXXIX. Pison. 31, pro Cicerone apud L. Pisonem intercedit. Ibid. 19, Macedoniam Cicerone referente obtinet, et imperator a senatu

gnatus, iudex in causa Verrina, homo summa religione et diligentia. *Pighius, ad ann.* DCLXXVI, *putat esse eum, qui praetor post fuit, et de re rustica scripsit: cuius villam, atque ipsum, valde laudat Varro de R. R.* 1, 2. *Vnde* Scrofae *cognomen, quod huius avus primus tulit, aliam rationem ex eius persona Varro l. c.* II, 4; *aliam Macrob. Sat.* 1, 6, *commemorat. Vtraque lepida fabella est.* Scrofa *est et* ad Att. VI, 1. *vid. in Scrofa.*

Q. Tremulus, e Marciis, Phil. VI, 5, Hernicos vicit; statua eius in foro posita. *Is, qui consul bis fuit ann.* CCCCXLVII *et* CCCCLV.

C. Triarius, a Valeriis, Fin. I, 5, amicus Ciceronis, vir gravis et doctus, minus delectatur Epicuro, quod ornamenta Platonis, Aristotelis, etc. neglexit. Att. XII, 28, eius liberis tutor est Cicero. Brut. 76, eius plena fuit literatae senectutis oratio, gravis, bello civili periit. *Hunc locum male refert ad L. Triarium Pighius ad a.* DCLXXII. *Videtur eum verbum senectutis mavisse. Sed additur*, in illa aetate. *Deinde quod cum* Torquato *iungitur, id ipsum docet, de C. sermonem esse. v. de Fin. l. c. Tribunus plebis fuit a.* DCCII, *et a Cn. Pompeio in bello Civili classi praefectus. Caes. B. C.* III, 5. ad Div. VIII, 7, eius soror Paulla Valeria divortium facit, et D. Bruto nubit. *Manutius ad h. l. male appellat* P. Triarium. *Nam loci Ciceroniani, quos profert, ostendunt, eum de Caia loqui voluisse. Nisi forte ista fuit P. soror, et locos illas male de ea accepit.*

L. Triarius, Verr. I, 14, quaestor urbanus, *a.* DCLXXII.

P. Triarius, L. F. Att. IV, 16, 17; Q. fr. III, 2, accusat M. Scaurum, *defendit Cicero. v. Ascon, arg, or, pr. M. Scauro, et eiusdem or. nova fragm.* 2, 3, 13, 15.

Tricipitinus e *Lucretiis*, Leg. II, 4; de Rep. II, 25, *Lucretiae pater.*

Trieterides, Nat. D. III, 23, sacra Bacchi e Niso et Thyone nati.

Triptolemus, Her. IV, 6; Tusc. I, 41; Verr. IV, 49, *notus ille auctor et inventor agriculturae in Graecia, de quo est in fabulis.*

Tritannus, Fin. I, 3, centurio viribus insignis, *de quo v. Plin. H. N.* VII, 20; *Solin. c.* 4.

Trita. Nat. D. I, 28; II, 35, deus marinus.

Tritopatreus, Nat. D. III, 21, Iovis et Proserpinae filius.

Troas, Q. fr. III, 6, tragoedia Q. Ciceronis.

Troilus, Tusc. I, 39, *Priami filius ab Achille interfectus.*

Trophonius, Nat. D. III, 19, 22, Valentis et Phoronidis (*seu potius*, Coronidis) filius, idem cum Mercurio ex his genita. de Div. I, 34, prope Lebadiam ei sacra fiunt; *ubi sc. notum illud antrum Traphonii fuit. Alium ab hoc Ernest. putabat Trophonium*, qui aedificavit templum Delphicum, Tusc. I, 47. *Videtur errasse.*

Truculentus, comoedia Plauti, Sen. 14.

Trypho, Att. III, 8; ad Div. XIII, 60, *est nomen servile.*

L. Tubero, ex Aeliis, Ligar. 7. cum Cicerone una domi eruditus, post affinis, in omni vita familiaris, etc. Planc. 41; Q. fr. I, 1, legatus Q. Ciceronis in Asia, scripsit historiam. Lig. 8, sortitus belli civilis initio ex SCto Africam provinciam, quam Considius obtinuerat, quum eam a Varo iam occupatam invenisset, ad Cn. Pompeium in Macedoniam se contulit. *Restitutus est post a Caesare cum filio Quinto de quo mox.* Saepe com-

qua oratione pauca fragmenta restant. Addimus nova Frag. p. 55.

M. Tullius, Q. fr. II, 3, postulat Sextium de vi. *Ipse Cicero nescit, qui sit.*

M'. Tullius, Brut. 16, patricius, consul cum Sulpicio a. X post reges exactos.

Tullius, Verr. III, 71, magister publicanorum in Sicilia, amicus Verris.

Tullius, debitor Ciceronis, Att. XV, 26, 29.

Tullus, Catil. I, 6; Att. VIII, 15, est *L. Volcatius Tullus*, qui M'. Aemilii Lepidi collega in consulatu fuit.

Tullus Cluvius, Phil. IX, 2, unus e legatis rom. qui a Larte Tolumnio interfecti sunt. *Sed Pighius legendum censet* L. Iulius; *qui a.* CCCIII *decemvir fuit; non* C. Iulius, *qui trib. mil. fuit a.* CCCXV. *v. ad h. a. Apud Plinium* XXXIV, 6, *ed. Hard. vocatur* Tullus Cloelius, *e ms. Edd. aliae habent* Tullus Coelius, *v. Harduin. et not. Gruteri ad Cic. l. c.*

Tullus Hostilius rex Rom. de Rep. II, 17; ibid. III, 27. eius res pace belloque gestae. Nat. D. II, 3, utitur auguriis Attii Navii.

Tullus Hostilius, Phil. XIII, 12, tribunus plebis designatus.

Turdus ad Div. IX, 21, cognomen familiae Papiriae plebeiae. C. Papirius Turdus *trib. pl. est ap. Liv.* XLI, 6.

L. Turius, Brut. 67, parvo ingenio, sed studiosus; ei paucae centuriae ad consulatum defuere. *Olim hic legebatur* Thorius, *unde viri docti ceperunt de* L. Thorio Balbo, *de quo supra. Nescio an in hominem illum voluptuosissimum cadat* multus labor, *quem huic L. Turio Cicero tribuit. Turios apud veteres non unus occurrit.* Q. Turius *op. ipsum Ciceronem; alius* Turius *apud Horat. Sat.* II, 1, 49, *ubi vid. Schol. et Bentleium.* L. Turius *a M. Cotone contra Cn. Gellium defensus commemoratur apud Gellium, Noct. Att.* XIV, 2; *ut lapides taceam. Nam apud Donium* IV, 93, *est* L. Turius, L. F. etc.

Q. Turius, ad Div. XII, 26, negotiator Africanus.

Turius Eros, ad Div. XII, 26, libertus Q. Turii.

Turpilia, ad Div. VII, 21.

Turpio, Att. VI, 1, sutorius.

Turpio, de Senect. 14. v. *Ambivius*.

D. Turranius, Att. I, 6, homo χρηστομαθὴς, cum Q. Cicerone in praediis Arpinatibus est. VI, 9, cum Cicerone in Ciliciis aliquamdiu fuit. *Eumdem hominem esse, res ipsa suspicari facit, etsi priori loco sit* Turranius *altero* Turranius. *Nam haec nomina eadem sunt, ut et* Toranius *Eadem varietas etiam in lapidibus deprehenditur. Forte est ille ipse, qui commemoratur ap. Plin. H. N.* III, 1; IX, 8. *v. Harduin. Ind. Auctor.*

M' Turranius, Phil. XIII, 10, provinciam sibi ab Antonio datam recusat.

L. Tursetius, Phil. II, 16, ei testamentum M. Antonius subiicit.

Turulius, ad Div. XII, 13, quaestor Tillii Cimbri in Bithynia.

Tuscenius, Q. fr. I, 1, 2; II, 2; homo obscurus, qui de Q. Cicerone quaestus erat.

Tutia, Att. XVI, 2, *nomen feminae, nescio cuius. Nam Tutia Vestalis, de qua est op. Valer.* VIII, 1, *quae in libris fere est* Tuccia, *huc non pertinet, quod temporibus ratio facile indicat. Ceterum valde arridet Corradi coniectura, qui* Iulis *legendum suspicabatur eamque intelligebat, de qua est* XV, 29. Tutiam *familiam autem fuisse, facile concedam. v. Drakenb. ad Liv. epit.* 20.

Valerius, Orat. III, 23, scenicus, quotidie cantabat.

Valerius, Att. II, 3. absolvitur, *incertum utrum* Valerius Flaccus, *an* Valerius Messalla, *an* Valerius ICtus.

Valerius, ad Div. V, 20, *nescio quis, manceps pecuniae publicae cuiusdam.*

Valerius, Att. I, 12, interpres C. Antonii in Macedonia, *nisi forte Romae in ipso senatu, quod Casaubono placebat. Putant quidam esse eum, de quo ad Div.* XIV, 2; *de quo dubito.*

Valerius, testis adversus Scaurum, civis factus beneficio L. Triarii, pro Scaur. 4, fragm. nov.

C. Valerius Flaccus, Balb. 24, praetor urbanus, *a.* DCLV.

D. Valerius, Soranus, Brut. 46, doctus Graecis literis et Latinis, familiaris Ciceronis.

L. Valerius Flaccus, Phil. XI, 8, flamen Martialis, bellum gerit cum Aristonico, frustra contra nitente collega P. Licinio Crasso. v. *L. Flaccus.*

L. Valerius Flaccus, Rabir. perd. 7, collega C. Marii, arma capit contra Saturninum. v. *L. Flaccus.*

L. Valerius Flaccus, Pison. 23, legatus L. Pisonis in Macedonia, *is, qui praetor Cicerone cos. fuit.* v. *L. Flaccus.*

L. Valerius Potitus, Brut. 14; de Rep. II, 31, legibus et concionibus populum post decemviralem invidiam placat. *De hoc Valerio v. Liv* III, 39, 49—55.

L. Valerius, ad Div. I, 10; III; 1; VII, 11; XII, 7, ICtus mediocris.

M'. Valerius, Brut. 14, dictator populum in monte Sacro sedavit, atque inde maximus dictus est (*quod nomen familiae haesit*), *A. V.* CCLIX, *ad h. a. v. Sigonius. In vulgatis male est* M.

M. Valerius, M. F. Corvus, de Div. I, 24, consul cum Aulo Cornelio Cosso in bello Samnitico, *A. V.* CCCCX, *qui tertius eius consulatus fuit; nam quinquies consul fuit, bis dictator, semel censor, sexies praetor; quater aedilis.* Corvi *nomen primus tulit: unde? omnibus notum est. vid. Liv.* VII, 26.

P. Valerius Publicola, de Rep. II, 31, in quo fuerit Publicola maxime. Leg. II, 23, in urbe sepultus, idque posteri tenuerunt. Arusp. Resp. 8, pro meritis in remp. domum sceepit in villa publica. *Quomodo viri docti verbo*, in villa publica, *tentarint, docebit Graevius ad h. l.*

P. Valerius Flaccus, Phil. V, 10, legatus Romanorum ad Hannibalem in Hispania.

P. Valerius, Phil. I, 3, comes Ciceronis, quum primum iter in Graeciam post mortem Caesaris instituisset. ibid. et Att. XVI, 7, villam habuit ad Leucopetram in quam tum Cicero devertit. Att. V, 21, a Deiotaro sustentatur, debitor Attici. *Idem est, quem*, ad Div. XIV, 2, *nominat* hominem officiosum. *vid. Valerius interpres.*

Q. Valerius, Soranus. Br. 46, doctus Graecis literis et Latinis. Or. III, 11, literatissimus omnium Latinorum.

Q. Valerius, Q. F. Orca, in Sen. post redit. 9, praetor P. Lentulo Spinthere cos. ad Div. XIII, 4, 6, legatus propraetore a Caesare praepositus agris dividendis; postea proconsul Africae, non consulatu gesto. Cf. ep. 6.

C. Valgius Hippianus, ad Div. XIII, 76, *idem est, qui*, Q. Hippius *in eadem epistola appellatur.* C. Valgius *dictus est a patre, qui eum adoptavit.* C. Valgium *quemdam, qui de*

Hispaniae proconsulem fuisse nemo prodidit. vid. Manut. ad h. l.

P. Vatienus, N. D. II, 2, e Castore et Polluce audivit, Persen esse victum. *In libris quibusdam est* Vatinius, *quod probat Davisius, qui avum eum adolescentis* P. Vatinii *facit.*

P. Vatinius, Vatin. 1 sqq. *in qua oratione pleraque eius scelera, in primis in tribunatu C. Caesare cos. suscepta commemorantur.* Phil. X, 5, 6, imperator et praetor Illyrici, Dyrrhachii portas aperit Bruto, et ei exercitum tradit. ad Div. V, 10, augur fit in locum Appii. V, 9, imperatoris epistola ad Ciceronem, qua petit, ut se defendat, et supplicationem conficere studeat. ibid. I, 9, a Cicerone defenditur, et quare. *Frag. huius defensionis*, Frag. p. 152.

Vestenus, Att. X, 5, 11, amicus Ciceronis, Monetalis *appellatur*. Cf. XV, 13; XII, 3; *argentarium fuisse ex locis his, aut foeneratorem saltem intelligitur.*

T. Vettius, Flacc. 34, senator.

P. Vedius, Att. VI, 1, Pompeii familiaris, homo nequissimus.

M. Vehilius, Phil. III, 10, provinciam sibi ab Antonio attributam recusat accipere. *Ex hoc nomine quidam* Velleius *fecere, quod namen hoc notius esset; estque ita in nonnullis editionibus.* Vehilii *etiam in lapidibus antiquis reperiuntur. Ceterum nihil de hoc Vehilio uspiam me legere memini.*

Veiento, Att. VII, 3, a decedente Bibulo, provinciae Syriae praefectus. *P. Manutius quaestorem putat fuisse. Sed constat Sallustium quaestoris locum apud Bibulum obtinuisse*, ad Div. II, 17. *Itaque magis placet, cum Pighio, ad a.* DCCIII, *legatum putare: quem enim, nisi quaestorem praeficeret, praeficere poterat, nisi legatum aliquem? v.* ad Div. II, 15. *Sunt autem e Fabriciis* Veientones. *Et fortasse huius nepos fuit aut pronepos* A. Fabricius Veiento, *qui post praeturam, a.* DCCCVII, *a Nerone in exsilium missus est. De eo Xiphilinus in Nerone, et Tacit. Ann.* XIV, 50.

C. Velleius, Or. III, 21, Epicureae philosophiae addictus, L. Crassi oratoris familiaris. Nat. D. I, 6, senator, ad quem tum Epicurei primas deferebant. *Hic est qui trib. pl. fuit ann.* DCLXIII.

Q. Velocius, Or. III, 23, gladiatoriam didicit puer; sed adultus plus operae foro, amicis et rei familiari tribuit. *Perperam ex h. l. colligit Petavius apud Olivetum ad h. l., eum lanistam et auctorem causarum eodem tempore egisse.*

Veluinus, Q. fr. III, 1, *nomen hominis obscuri, qui fundum habebat, non procul a fundo Q. Ciceronis.*

Venonius Vindicius, Balb. 25.

C. Vennonius, Att. VI, 1, ad Div. XIII, 72. *Vossius de Hist. Lat. l.* III, *p.* 226, *putat, non esse* Vennonius *scribendum, ut est so. ll. cc, et Att.* XII, 3; *Leg.* I, 2; *sed* Venonius, *quia ducatur a* Venox. *Et exhibent omnes codd. et edd. hanc scripturam, pro Balbo l. c. Mihi vero rectius* Vennonius *videtur, uti est in lapidibus semel apud Donium, saepe apud Gruterum (quanquam et ibi* Venonium *reperia), ducitque puto a nomine* Venno, *quod ibidem est*, 291.

Sext. Vennonius, Verr. III, 39; *de Verris cohorte fuisse apparet, una ex manibus, quibus pecuniam aliis extortam capiebat.*

Vennonius, de Leg. I, 2, historicus Latinus, exilis et ieiunus. Att. XII, 3. eius libris aegre caret Cicero. *Hunc Vennonium ab omnibus his alium esse et Cicerone longe antiquiorem, mihi*

Vertumnus, Verr. I, 59, *deus, qui in omnes figuras se vertit, aut vertere potest, v. Propert.* IV, 2.

Vespillo, vid. Q. Lucretius Vespillo; alii hic *Vispillo*.

Vesta, de Div. I, 45; ex eius luco vox audita. *De hoc luco, qui sub Commodo combustus est, vid. Herodian.* I, 14.

Vestalis, Vestali virgini haeres. de Rep. III, 7.

C. Vestorius, ad Div. VIII, 8; Att. IV, 6; VI, 2; Puteolanus, argentarius. Att. V, 2; XIII, 46; XIV, 12, 14.

L. Veteeillius Ligur, Verr. II, 8.

M. Vetilius, Phil. III, 10. *vid. Pighius ad a.* DCCIX.

P. Vetilius, Caecio. 9, testis in Caecioam.

Vettius, Att. II, 4, *est* Cyrus *architectus, vel* Vettius Chrysippus, *libertus Cyri*.

Vettius Chrysippus, ad Div. VII, 14, Cyri architecti libertus.

Vettius, Coel. 30, onus de stupratoribus Clodiae, quem, quom ortae inter eos essent inimicitiae, ulta est per Camurtium quemdam et Esernium, etc.

L. Vettius, Vat. 10, in senatu confessus est, se cum telo fuisse, Co. Pompeji interficiendi causa. Att. II, 24, *index a Caesare inductus in senatum, ut diceret, se interficere principes voluisse, invidiae inimicis Caesarianis faciendae causa. Sed mendacium deprehenditur; et reus ipse fit de vi, res accurate ibi narratur. Cf.* Sext. 63. *Adde de eius indiciis in causa Catilinaria Dionem Cass.* XXXVII, *p.* 48; *de ipso, interpretes Suetonii ad Caes.* 17.

P. Vettius Chilo, Verr. III, 71, eques rom. magister publicanorum in Sicilia.

P. Vettius Scato, Phil. XII, 11, dux Marsorum. Cum eo Cn. Pompeius colloquium inter castra habet, *v. interpretes ad Vellei.* II, 16.

P. Vettius, Verr. V, 44, quaestor Verris.

Q. Vettius Vettianus, Brut. 46, Marsus, vir prudens, et in dicendo brevis.

Vettius, Att. IV, 5, *homo vilis*, a quo villam Catuli Cicero emit, *is sine dubio, qui*, VI, 1, maoceps *dicitur*.

T. Vettius iudex, Flacc. 34.

L. Veturius Philo, Brut. 14, *consul bello Punico II cum Q. Metello, A. V.* DXLVII

T. Veturius, Offic. III, 30, coosul cum Sp. Postumio.

C. Vibienus, Mil. 14, senator, quomodo interierit.

C. Vibius Capax, Clueot. 60, Larinas.

C. Vibius Pansa, ad Div. VIII, 8. *v. Pansa. De eodem forte capiendus locus.* Att. II, 20.

L. Vibius, Verr. II, 74, eques rom.

T. Vibius, ad Div. XI, 12.

L. Vibullius Rufus, ad Div. I, 9, Pompeii familiaris. Att. VII, 24, e Piceno, quo missus erat a Pompeio, redit; *v. Caesar B. C.* I, 15. Att. VIII, 1, eius res gestae laudator; de Pompeio parum honorifice sentit. Q. fr. II, 9; III, 1.

Vicepota, Leg. II, 11, nomen habet a vincendo et potiundo, *adeoque ipsius victoriae nomen est. Aedem eius infra Veliam fuisse constat e Livio*, II, 7. *Viri docti scribendum censent* Vicapota: *vid. not. doctorum virorum ad Liv. l. c.*

L Vicinius ad Div. VIII, 8, *pro quo Graevius reposuit* Vinicius, tribunus plebis *M. Marcello et Sulpicio coss. permutantur fere in libris scriptis* Vi-

scellinus *est in fastis Cuspiniani, quos sequitur Sigonius; quem v. ad a.* CCLI. *itemque Pighium.*

Viseius, Phil. XIII, 12, tribunus plebis designatus Antonii beneficio, antea Pisauri balneator fuerat.

Visellia, Att. XV, 13.

C. Visellius Varro, Brut. 76, Aculeonis filius, consobrinus Ciceronis, ad aedilitatem pervenit; iuris peritus. Att. III, 23, T. Fadio tribuno plebis legem scripsit, quam ferret, de Cicerone revocando, eamque probat Cicero. v. *C. Varro.*

L. Visidius, Phil. VII, 9, eques rom. qui Ciceronem in consulatu diligenter custodivit. Antonio Mutinam obsidente, vicinos cohortatus est, ut milites fierent, et suis eos facultatibus sublevavit. *Edd. vett. habent* Nasidius.

Q. Voconius Saxa, Verr. I, 42; Balb. 8, legem tulit de mulierum hereditatibus. *vid. Ind. Legg.* Verr. I, 42; *male pro* Q. *habent editiones Gronov. et Graev.* C.

Q. Voconius, Cluent. 54, *idem videtur ac* Q. Naso, *c.* 53. *Sed ab hoc forte diversus est:*

Voconius, qui Att. VIII, 15, *dicitur initio belli Civilis* cum imperio fuisse. *Hic est, qui a.* DCXCII *quaestor, et a.* DCC *praetor urbanus fuit, et deinde Pompeium in Macedoniam secutus est. Ceterum illud addendum est ex* Phil. III, 6, *Voconios* ex Aricia fuisse ortos. *Voconia* lex. de Rep. III, 7.

C. Volcatius, Corn. 1 fr. vir honestissimus, a Cn. Dolabella communi et quotidiano iure privatur. *Is est, de cuius subita morte Plinius, H. N.* VII, 53, *tradit.*

L. Volcatius Tullus, Planc. 21, in aedilitate petenda repulsam fert; *postea tamen consul fuit cum M'. Aemilio Lepido, ann.* DCLXXXVII. Tog. Cand. fr. consilium habet, an petentis consulatum Catilinae ratio habenda esset; negatumque est ei potestatem petendi concedendam esse. ad Div. I, 1, Pompeio censet restitutionem Ptolemaei committendam.

L. Volcatius Tullus, L. F. ad Div. XIII, 14, praetor urbanus *a.* DCCVII; *is, qui postea consul fuit a.* DCCXX. ad Div. IV, 4, M. Marcello offensus, Caesari non agit gratias, eo restituto.

Volcatius, Verr. II, 10, 23, etc. e comitibus C. Verris.

Volumnia, ad Div. XIV, 16, minus officiosa est in Terentiam, quum Cicero exsularet. *Non facile dixerim, utrum senatoris Volumnii, quocum magnus usus Ciceroni fuit, soror aut filia, an nota liberta fuerit?*

Volumnia, Phil. II, 24, liberta Volumnii Eutrapeli, mimico nomine Cytheris. v. *Cytheris.*

L. Volumnius, ad Div. VII, 32, senator, quocum magnus usus Ciceroni fuit. *De praenomine constat e Varrone, R. R.* II, 4, 12. *Estne hic* Volumnius Flaccus, *qui cum mandatis ad senatum a Bruto Mutinae obsesso mittitur, Bruti legatus*, ad Div. XI, 12, 18?

P. Volumnius, Cluent. 70, senator, *qui inter iudices in Cluentiana causa fuit.*

P. Volumnius Eutrapelus, Phil. XIII, 2, Antonii amicus. ad Div. VII, 32, 33, *epistolae ad eum scriptae sunt. Ex epistola autem 32 colligere licet, urbanitatem hominis non insignem adeo fuisse, sed scurrilem potius et mimicam. vid. Ind. Graec. in* εὐτραπελία.

Volusianus, Verr. III, 21, aruspex C. Verris. *Idem, ibid. c.* 11, *dicitur* Volusius; *ut aut locus alter ex altero corrigendus, aut potius ita accipien-*

nebat de maulbus. de Div. I, 25, in ea militia, qua cum Cyro minore perfunctus est, sua scribit somnia, quorum eventus mirabiles. Vide Nat. D. II, 6; III, 11; Q. fr. I, 1; Sen. 9, 17, 22, 74; Fin. II, 25; Leg. II, 22; Off. I, 32; II, 24; Inv. I, 31; Or. 19; II, 14; Brut. 35.

Xerxes, N.D. I, 41; Leg. II, 10; de Rep. III, 6, Graecorum templa inceudit, Fin. II, 34; Off. III, 11.

Z

Zaleucus, Leg. I, 22, legislator Locreusium. Att. VI, 1, an leges Locris scripserit, necne? Leg. II, 6, negat ullum fuisse Timaeus.

Zeno, Cittieus, Acad. I, 9, 10, 11, auditor Polemonis, corrigere conatur disciplinam academicam; in quibus discesserit; philosophiae eius compendium. ibid. 12, eius philosophia est potius correctio, quam commutatio academiae veteris ex opinioue Antiochi. ad Div. IX, 22, de obscoenitate verborum pugnat cum academia. Mur. 29, eius philosophia ridetur. Fin. III, 2, non tam rerum inventor, quam verborum novorum. Cf. Tusc. II, 21. de Div. I, 3, manet in antiquorum philosophorum sententia de divinatione, ibid. in suis commentariis quasi semina quaedam sparsit divinationum. Acad. II, 41, aethera summum deum esse putat mente praeditum. Tusc. I, 9, animum ignem putat. Acad. I, 11, negat esse aliquid posse, quod non sit corpus. Tusc. IV, 6, 7, etc. eius de perturbationibus doctrina. Off. III, 8, putat nos ad honestalem natos esse, eamque solam esse expetendam. Acad. II, 24, in quo eius eum Arcesila disputatio vertatur. N. D. I, 14, eius sententia de diis: quomodo Hesiodi Theogoniam interpretetur. Orat. 32, manu dialecticae et rhetoricae differentiam demonstrat. de Div. II, 58, eius sententia de somno, et quid sit dormire. Acad. II, 6, quomodo definiat ἀκατάληπτον? ibid. 47, gestu manus visum, assensum, et comprehensionem, et scientiam explicat. *Eius quoque mentio fit* ibid. 42; Tusc. III, 17; Fat. 4, *et multis aliis locis*. Commemoratur Acad. fr. 3.

Zeno, Eleates, Tusc. II, 21, 22, ne in summis quidem doloribus indicat conscios delendae tyrannidis. Nat. D. III, 33, Eleae a tyranno necatur; eius in dolore et morte constantia. *Tyrannus ille fuit* Nearchus, *quanquam in eo nomine discrepant veteres.*

Zeno, Epicureus, Fin. I, 5, Ciceronis et Attici praeceptor. Nat. D. I, 34, Socratem scurram Atticum vocat. N. D. I, 21, Epicureorum coryphaeus appellatur a Philone. Cf. Tusc. III, 17.

Zethus, Herenn. II, 27; Or. II, 37; de Rep. I, 18, *Iovis et Antiopae filius eodem partu cum Amphione editus. Hyginus, fab.* 76, 155.

Zethus, ad Div. IX, 15, libertus.

Zeuxis, Blaudenius, Q. fr. I, 2, homo e provincia Q. fratris.

Zeuxis, Heracleotes, Inv. II, 1, pictor; *de quo locos veterum vid. ap. Iunium in Catalogo pictorum.*

Zopyrus, Tusc. IV, 37, physiognomon; eius de Socrate iudicium, Fat. 5.

Zosippus, Verr. IV, 42, Tyndaritanus nobilis.

INDEX LEGVM

QVARVM

IN CICERONIS LIBRIS

NOMINATIM MENTIO FIT

Lex proprie nihil aliud est, *nisi formula quaedam verborum*, a Graecn λέγειν. Nam quis credat, esse a *ligando*, aut, ut Cicero existimat, de Leg. I, 6, a *legendo?* Eaque significatio in multis loquendi formis permansit. *Lex carminis* est formula, modus edicti, Liv. I, 26. Nam *carminis* verbum, quod ipsum pro formula verborum dicitur, v. c. pro Muren. c. 12, h. l. est ipsum regis edictum; *legis* adiectum verbum significat formulam modumque verborum: ut in musicis *lex carminis* est modus. Si *lex* esset h. l. edictum, *legis carmen* dicendum erat, non *lex carminis*. *Leges Manilianae venalium vendendorum*, de Orat. I, 58, quid sunt, nisi formulae a ICto conceptae, quibus uti in emendis vendendisque rebus liceret? *Lex pactionis*, vel *foederis*, vel *iurisiurandi* porro, quae dicitur, est formula verborum, quibus concepta pactio est, aut foedus, aut iusiurandum. *Lex censoria* in Verrinis, I, 51, 55, nihil aliud est, nisi *formula locationis*, ex qua manceps, s. redemtor aedis, exstruere et tradere aedem debebat (vid. *Leges censoriae*); unde et *leges antiquarum aedium* ap. Plin. H. N. XXXVI, 23, antiquae locandarum aedium formulae. Ipsa deinde *lex Verris*, l. c. c. 55 init. erat formula, quae continebat modum conditionesque, quibus locari columnas volebat; unde *lex* pro *conditione* dicitur. Hoc quum non satis intelligeret Hotomannus, perperam scripsit ad orat. de Prov. Cons. c. 51: *Lex apud ICtos saepe pro pactione usurpatur. Lex mancipii*, de Or. I, 39, est formula venditionis. Quum ergo *lex fertur* a magistratu ad populum, quae et *rogatio* dicitur, non fit, quod putant, qui interpretantur *porter une loi*; sed formula proponitur populo, qua res aliqua iuberi possit; quam quum approbat populus, *lex iubetur*; quum reiicitur, *antiquatur lex*. Huiusmodi formulam nostri vocare possunt *proposition de loi*. Nam populus rogatur, *velitis, iubeatne*, etc. aut, *ut velit, iubeat*. Leges omnes, quae ad ius civile aut publicum pertinent, dici possunt *propositions de lois*: in quibus autem de singulis rebus aut hominibus constituitur, tanquam *lex de Cicerone revocando*, ad Att. IV, 1; *lex Manilia*, qua suasit populo Manilius, ut Pompeium bello Mithridatico praeficeret; eae potius

videntur esse *propositions d'ordonnances* ou *de décrets*. Nam edictum, quo reges nostri v. c. imperatorem belli constitunnt, non appellatur *loi*. Oratio ergo Ciceronis *pro lege Manilia* non est proprie defensio aut suasio *de la loi Manilia*, uti vulgo interpretantur, sed defensio *de la proposition de Manilius*, de Pompeio imperatore constituendo. Contra *lex Domitia* est *une proposition de loi*, quia est iuris publici. Quum autem *legem ferre centuriatam curiatamque* dicunt Latini, nihil aliud dicunt, nisi, e formula solemni interrogare populum, quem velit magistratum creare? velitne alicui rei militaris administrationem committere, necne? velit (in lege curiata) adoptionis facultatem dare, etc. in quibus nullo modo vocabulum nostrum *loi* locum habet. Iam quia, quae his legibus rogabantur, quum a populo iussa essent, tenebant populum, propterea factum est, ut *lex* diceretur deinde, *quidquid tenet populum*. Et hoc est nostro sensu. Illud etiam attinet dicere, quum imperatores romani, aut reges de iure civili publicoque constituunt, non leges proprie dici, sed *edicta*, *constitutiones*, ut e libris Iuris Civilis, Codice Theodosiano, etc. intelligi potest; quum autem alicui concedunt aliquid muneris vel beneficii, eam *legem* appellari posse. V. c. pro vulgaei, *ex privilegio Caes. Maiestatis*, *aut Regis*, dicetur latine, *ex lege Caesarea*, *Regia*, aut, *quam dixit Caesar*, *vel Rex*. Nam quod, auctore Pomponio, aiunt *legem* esse patricii magistratus tantum, plebeiorum, i. e. tribunorum, *plebiscita*, id usus omnis antiquitatis refellit, quae de utrisque promiscue legem dixit; praesertim posteaquam ea, quae plebs iussisset (plebiscita), omnes Quirites tenere coepere, eamdemque adeo vim habuere cum legibus, quas magistratus patricius comitiis centuriatis pertulisset. Haec praefari placuit, quod intelleximus usu, nostris hominibus haec vulgo satis nota non esse, neque in lexicis vidimus satis distincte tradi. Sequitur deinceps ipsarum Legum commemoratio.

Acilia, lata a Manio Acilio Glabrione tribuno plebis, eius patre, qui in causa Verrina, A. V. 683, quaesitor fuit, Act. I In Verrem, c. 17, et cos. A. V. 686. Fuit *de pecuniis repetundis*, qua licuit, semel dicta causa, condemnare reum, aut absolvere, nisi ampliarent iudices, in Verr. I, 9. Ceterum in hoc loco haesit Hotomannus, Obs. I, 14, qui negat, *Aciliam* hic locum habere; in cuius rationibus refellendis longus est Graevius ad l. c. Omnis Hotomanni disputatio hoc uno concidet, si probare poterimus doctis, falsum esse, quod vulgo omnes sumunt, *Aciliam* esse posteriorem *Serviliae*; quae opinio negotium nobis in loco illo facessat necesse est. Nam paraphrasis Graeviana non tribuit sententiam facilem et naturalem. Duas leges commemorat Cicero, *Aciliam* et *Serviliam*, cuius caput de comperendinatione in *Corneliam* translatum erat, quod acerbiora iudicia efficeret; quod sane non fecisset, si acerbius esset, semel dicta causa, pronuntiare. Acerbitas autem legum, uti constare poterat Graevio, non solum posita est in poenis, sed etiam in forma iudicii, qua arctius constringitur reus; quod ex multis legibus intelligi potest, in quibus sola forma iudicii mutata est, et severior constituta. Iam, pergit Cicero, *utram putas molliorem*? quod ita intelligatur necesse est, *Aciliamne putas, an Serviliam molliorem?* Neque

sed Caecilius. Itaque docti viri ibi legendum recte censent, *Caeciliam Didiam.* Nam leges *Aelia, Iunia, Licinia, Caecilia, Didia,* fuere de comitiis habendis et legum ferendarum modo. Itaque saepe apud Ciceronem iunguntur. Vid. v. c. ad Att. II, 9; et sic hoc loco iunguntur *Caecilia, Didia, Licinia, Iunia.*

Aebutia, lata est ab Aebutio, incertum quo, et quo tempore. Cavit, ne quis sibimet ipsi, aut collegis potestatem, aut curationem ferret. Apparet nunc ex Gaii noviter repertis institutionibus IV, 30, huius legis aliam esse partem, nempe de tollendis legis actionibus. Eius mentio in Agraria II, 8. Pighius, ex A. Gellio, XVI, 10, latam putat a C. et T. Aebutiis, tribun. pl. A. V. 520.

Aelia, ab auctore Q. Aelio consule, A. V. C. 586, *de comitiis,* ad tribunorum seditiosas legum lationes coërcendas comparata. Pighius autem tribunitiam putat A. V. 596 latam; quod per locum orationis in Pison. credi non potest. Ea cautum est, ut, quoties comitia essent, 1) *de coelo servare liceret*; 2) *obnuntiare liceret obnuntiationique cedere necesse esset*; 3) *intercedere magistratus pares et tribuni possent*: ut intelligitur ex or. pro Sext. c. 15, et de Prov. Cons. c. 19. Eius mentio porro pro Sext. c. 53; Red. in Sen. c. 5; Ar. Resp. 27; Vat. 9; Pis. 4; ad Att. II, 9. Eam, in Pison. 4, centum annis ante Pisonis et Gabinii consulatum latam ait Cicero: quod etsi non ad literam accipiendum, tamen non multo longius tempus intercessisse clarum est, idque convenit satis cum anno, quem nos posuimus. Nam locus ad Att. I, 16, ubi Lurco cum lege Aelia lnisse magistratum dicitur, haud dubie corruptus est. Sed de primis duobus legis capitibus aliquid monendum. Primo, haec lex tantum ad comitia legibus ferendis pertinet. Nam in comitiis magistratibus creandis non licet servare de caelo, nisi quis ante ostenderit, se servaturum, ut e Philippica secunda constat. Deinde *servare de coelo*, ut mea fert opinio, non ad omne auspiciorum genus pertinet, sed ad unum certum. Iove fulgurante non possunt fieri comitia. Itaque *servare de coelo*, est *coelum contemplari, si qua parte fulgur exsistat, aut tonitru.* Quum consul in auspicio est, v. c. nocte, quae est ante diem, qua procedit, non dicitur *de coelo servare*, sed *auspicari*; neque de ullo auspicii genere invenies, nisi de hoc uno, dici *servare de coelo.* Iam, quia, qui servabat de coelo, ostendebat, se velle impedire comitia, et quia, si vellet, poterat, nuntiato sive vero, sive ficto auspicio: eo ipso comitia tollebantur, quod quis de coelo se servare, aut servaturum, dicebat. Itaque nunquam servatum de coelo, quin comitia tollerentur. Cic. in Vatin. c. 7: *Num quem post urbem conditam scis tribunum pl. egisse cum plebe, quum constaret servatum esse de coelo?* Phil. II, 32, *Quisquamne divinare potest, quid vitii in auspiciis futurum sit, nisi quis de coelo servare constituit:* Nam qui hoc constituit, eo animo facit, ut impediat comitia, unde facilis divinatio. Cf. p. Dom. 15. Haec confirmantur egregio loco Dionis Cass. L. XXXVIII. p. 66 extr. (ed. Reimar. p. 160 init.), de lege a Clodio lata, qua solutus est a lege Aelia. Porro *servare de coelo* est magistratuum, et, si magistratus iubeat, augurum: unde male nonnulli primum caput legis Aeliae sic concipiunt, *ut augures de coelo servarent.* Itaque et tribunus pl. Sextius de coelo servasse traditur, Sext. 36. Augures por-

A. V. 651 lata, occasione motuum, qui Romae exorti sunt, quum Cimbri superatis Alpibus Q. Catuli exercitum invasissent, et equites romani relictis praesidiis Romam fugissent; qua re imminuta populi rom. maiestas videbatur. v. Pighius ad h. a.

Apvleia, eiusd. *L. Saturnini* trib. pl. A. V. 653. pro Corn. Balbo, c. 21. Ea tulit *de coloniis in Siciliam, Achaiam Macedoniamque deducendis*; simul detulit Mario, ut in singulas colonias ternos cives crearet, hoc consilio, ut eo minus huic rogationi C. Marius consul resisteret. Sed ea lex perlata non est, ut e Cicerone, l. c. intelligi potest. De ceteris legibus Apulei popularibus, iam a Gracchis promulgatis, v. Flor. III, 16; Cic. de Leg. II, 6; Nieuport. Hist. Rom. VII, 8.

Apvleia Frvmentaria. vid. *Frumentariae*.

Aqvillia (forte *C. Aquillii Galli* trib. pl.) *de damno iniuria dato*. Ea est, quam Cic. in Bruto, c. 34, extr. appellat *de iustitia*: pro quo quidam, non probante Grutero, legunt *iniuria*, vel *iniustitia*. Omnibus, de damno iniuria dato, legibus, quae ante erant latae, derogavit, ut ait Vlpianus, l. XVIII, ad edictum. Eius reliquias a Caio et Vlpiano servatas illustravere Balduinus, Noodt, et docti viri ad Caium in Schultingii Iurispr. Ante Iustin. p. m. 179. — Confer nunc fragm. nov. orat. pro Tullio, c. 2. Gaius perpauca sed omnino nova de lege Aquilia nos docuit, nempe de secundo capite huiusce legis quod nobis plane incognitum erat. Cf. III, §. 215 et 216.

Aqvillia, *C. Aquillii Galli*, Ciceronis familiaris, *de dolo malo*, quem tum teneri putabat, quum aliud esset simulatum, aliud actum. Omnium malitiarum everriculum hanc legem appellat Cicero. de N. D. III, 30. Cf. de Off. III, 14. De hac lege est comm. I. Suaresii Mendozae in Thes. Meermanni T. II; qui putat auctorem esse *M. Aquillium* cons. A. V. 625. Sed hic Ciceroni familiaris esse non potuit.

Aternia Tarpeia, de Rep. II, 35, *de multae sacramento*, a Sp. Tarpeio et A. Aternio coss. lata, quarto circiter et quinquagesimo anno post primos coss. De hac Dionys. Halic. X, 50; A. Gell. XI, 1; Festus, v. *peculatus*.

Atinia, in Verr. I, 42, *de rebus furto surreptis non usu capiendis*: cuius haec verba fuerunt, *quod surreptum erit, eius aeterna auctoritas esto*. v. Gell. XVII, 7. Verbum *surreptum* explicat Gothofredus ad XII Tabb. et *surreptum* latius esse *re furtiva*, cui iam in XII Tabb. aeterna auctoritas tribuitur. Tulit tribunus quidam *Atinius*. Eius in Institutionibus et Pandect. aliquoties fit mentio. Vid. Menardus ad Cicer. l. c. Quaestio fuit inter ICtos veteres, auctore Q. Scaevola, utrum ea lex in praeteritum etiam, an in futurum tantum valeret. vid. Gellius l. c. Balduinus, Iurispr. Mucian. p. 281, 282; Menardus l. c. Cicero quidem diserte, loco citato, eam his legibus annumerat, quae in posterum statuunt, ea iisque docere suscipit, non posse a praetore edici in praeteritum.

Avli Lex, ad Att. VI, 2, v. *Gabinia*.

Avrelia est iudiciaria *L. Aurelii Cottae*. Quum, a primis temporibus iudiciorum, ea penes senatum fuissent, C. Gracchus (v. *Sempronia lex*) tulit, ut propter avaritiam senatorum ad equites transferrentur. Hi ita severe iudicabant, ut ipso Cicerone teste, in Verr. Act. 1, c. 13, nunquam eques in iudicium aut suspicionem captae pecuniae propter rem iudicandam

dam vocatus sit. Sed erant tamen iniquiores senatui, et reos senatores nimis cupide condemnabant, in primis, si quem constabat, aut in senatu, aut in magistratu provinciali, publicanis impudentibus non satis indulsisse. Itaque quum frustra lege *Livia* et *Plautia* latum esset, ut equitibus et senatoribus essent communia iudicia, C. Sulla tandem restituit senatoribus iudicia. Sed ne tum quidem, ut e Cicerone, in primisque Verrinis, intelligi potest, recte iudicabant. Itaque, quum diu plebs de iudiciis esset conquesta, et verendum esset, ne seditiosus trib. aliquis inde seditionis movendae occasionem arriperet; legem iudiciariam tulit Cotta, praetor, Pompeio et Crasso II coss. in qua hoc temperamento usus est, ut omnibus ordinibus satisfaceret, quod nulli iudicandi potestas eriperetur. Itaque ex illa lege iudicarunt *senatores, equites*, et e plebe *tribuni aerarii*. Nam quod Vellei. II, 32, duobus ordinibus iudicia a Cotta data dicuntur, id fit, quia tribunorum ordo non numeratur, ut sexta classis census Tulliani. v. interpretes ad l. c. Vnde et interdum senatores tantum et equites memorantur, ut pro Fonteio c. 12. Eius legis saepe mentio apud Ciceronem, v. c. Phil. I, 8; Agrar. I, 2; Corn. fr. pag. 440, etc.

Aureλια lex commemoratur ad Q. fr. I, 3 extr. quae videtur, quantum e contextu iudicare licet, *de ambitu* sanxisse: quod etiam videbatur Manutio ad l. c. Ea cuius Aurelii fuerit, nondum reperi.

Aureliaa, fratris *C. Aurelii Cottae*. vid. *C. Cottae leges*.

Caecilia. *L. Caecilius* trib. pleb. consule Cicerone A. V. 690, tulit *de ambitu* legem, qua eius poena imminueretur, et ea constitueretur, quae ante proximam legem fuisset. Nam quum frater eius de ambitu reus factus condemnatusque esset, adeo aegre tulit eam poenae acerbitatem, quae fratri perferenda erat, ex lege recentissima, Calpurnia, ut de ea lege mitiganda cogitaret. Itaque videbatur ea lege res iudicatas rescindere velle. Sed, quantum e Cicerone colligere licet, non est perlata, pro Sulla c. 22, 23.

Caecilia Didia, lata a *Q. Caecilio Metello* et *T. Didio Vivio*, coss. A. V. 655; utilissima civitati rom. unde inter remedia reip. refertur a Cic. ad Att. II, 9. Eius duo capita apud Ciceronem invenio, alterum, *de modo legum promulgandarum*, Phil. V, 3; alterum *de duabus rebus non una lege coniungendis*, quod dicebatur, *per saturam* ferre, pro Domo c. 20. Manutio autem, de Legg. placet duas fuisse leges, quod non absurdum est; sed nec necessarium est. Nam quia fuit de modo legum ferendarum, plura capita habere potuit, quae nempe ad illum modum pertinerent. Ceterum conf. h. l. Acilia Didia.

Caesaris Leges. vid. *Iuliae*.

Caepionis iudiciaria lex, de Invent. I, 49, est *Servilia iudiciaria*; quam vid.

Calpurnia, *L. Calpurnii Pisonis*, trib. pl. Verr. IV, 25; Off. II, 21. Ea primum latum est, A. V. 604, *de pecuniis repetundis*, ut si quis provincialis magistratus contra leges pecuniam in provincia cepisset, ab eo repeti ex iudicio possent. Hac lege prima quaestio perpetua constituta est. Ea ergo fuit de pec. repet. quam aliae secutae sunt. Cic. in Brut. 27.

Calpurnia alia fuit *C. Calpurnii Pisonis, de ambitu*. Lata est A. V. 686, eo et *M' Acilio Glabrione* coss. auctore senatu, quod eo anno magnus

ambitus apparebat, et C. Cornelius tr. plebis de ambitu ferebat; gravioresque iusto poenas ei constituebat. v. pro C. Cornelio, p. 108, etc. Eius mentio pro Mur. c. 23, 32. Dicitur etiam Acilia *Calpurnia*, sed apud Ciceronem simpliciter *Calpurnia*. senatusconsultum factum est paullo post, quo lex Calpurnia abrogaretur, pro Corn. 1, p. 105, ad q. l. vid. Ascon. De ea intelligendus Sallustius, B. Cat. 18. In primis accurate de ea narrat Dio Cass. XXXVI, p. 18.

Campana, ad Att. II, 18, est *Iulii Caesaris*, quam in consulatu tulit de agro Campano dividendo. vid. Iulia *agraria*.

Carbonis *tribunitia*: ut populo eumdem tribunum creare liceret, quoties vellet. Ei restiterunt Scipio et Laelius, de Am. 21. Est *C. Carbonis* trib. pl. de quo v. Ind. Hist.

Carbonis (eiusdem) et Silvani lex tribunitia, A. V. 664 lata *de civitate*, ut, qui foederatis civitatibus adscripti essent, et tum, quum lex ferebatur, in Italia domicilium haberent, et sexaginta diebus apud praetorem profiterentur, ii cives rom. optimo iure essent; pro Archia c. 3. Dicitur etiam *Plautia*, vel *Plotia* a Silvano; qui e familia Plotia fuit; vel *Plautia Papiria*, ob C. Papirium Carbonem, auctorem alterum. Habet novus scholiast. ab Ang. Maio editus, *Silanus et carbo coss*. Cave credas.

Carbonis *tabellaria*. vid. *tabellariae leges*.

Cassia *de senatu*, quae *populi iudicia firmasse dicitur*, laudatur in Cornelianae 1 fragm. p. 110. Est eiusdem *L. Cassii Longini* trib. plebis, a quo tabellaria profecta est, C. Mariu et C. Flacco coss. lata, ut Asconius ad l. c. tradit, propter simultates cum Q. Caecilio, cui populus imperium, ob res male cum Cimbris gestas, abrogaverat. Nam ea lege sancitum est, ut, quem populus damnasset, cuive imperium abrogasset, is in senatu non esset.

Cassia *tabellaria*. v. *Tabellariae leges*.

Cassia Terentia *frumentaria*. v. *Frumentariae*.

Q. Catuli *de vi*. vid. *Lutatia*.

Censoriae, in Verr. I, 55, sunt 1) formulae, quibus censores veteres templa, aut alia opera publica, aedificanda locabant, ut ex iis a redemtoribus extruerentur et traderentur. Ex eo loco intelligi potest, istas formulas semper retentas fuisse, sed ita, ut e re ipsa quaedam censoribus *corrigere* liceret, h. e. *addere*. 2) De Provinc. Cons. c. 5, *lex censoria* est formula, qua publicanis a censoribus vectigalia locata sunt, quae et vectigalia ipsa, quae locabantur, et conditiones, quibus locabantur continebat, ut et populo, et redemtoribus prospiceretur. Conf. ad Q. fr. I, 12; Verr. II, 7. Pro *lege censoria* est *locatio censoria*, Verr. III, 6. Hoc sensu etiam in libris Iuris Civ. occurrit, et fragmenta legis cuiusdam censoriae sunt in Pandecte. Vid. Bald. de Iurispr. Mucian. p. m. 114 seq. Censoriae leges sunt 3) constitutiones et edicta censorum, *de aerario et vectigalibus pop. rom. de aedificiis publicis, de populi in tribus et centurias descriptione*, et similibus rebus. In his erat etiam constitutio, qua cautum erat, *ne carnifex in urbem ingrederetur*, cuius mentio pro Rabirio Perd. c. 5; ad quem locum vid. Turnebus. Hinc causae etiam ad censores agi dicuntur, ex his scil. legibus, Varr. R. R. I, 7 extr. Ipsa etiam *lex Clodia*, de notis censoriis, docet causas quasdam apud eos actas esse. Legis Censoriae mentio exstat

Corneliae Leges. de his v. Pighius ad a. 672. Apud Ciceronem hae occurrunt:

Cornelia, *L. Cornelii Sullae de sententia ferenda.* Ea cautum erat, ut, antequam iretur, causa cognita, in consilium, quaesitor interrogaret reum, palam, an per tabulas vellet sententias ferri. Ex Cluentianae c. 20 intelligitur, eam legem valuisse adbuc tempore celebris illius iudicii Iuniani: paullo post autem, quum Cicero Cluentium defendaret, obsoletam fuisse, neque amplius observatam.

Cornelia *iudiciaria*, eiusdem; qua iudicia equitibus adempta, et senatui restituta sunt. Ascon. in Divinat.

Cornelia, pro Cluent. c. 56, eiusdem Sullae est *de veneficiis*, quae ante *Sempronia* fuit. Ea cautum est primo de sicariis, deinde de veneficiis, de coitionibus, de falso, etc. ut quaestiones capitales haberentur; et poena his constituta est et deportatio, et bonorum proscriptio. Vid. Sigon. de iudiciis II, 31, p. m. 664.

Cornelia *de proscriptis*, eiusdem; qua inter alia cautum est, ne quis proscriptum iuvaret (vid. in Verr. I, 47), ut proscriptorum bona venirent ad kalend. iunias, et in tabb. publicas ad aerarium pecunia redacta referretur, pro Rosc. Amer. c. 45, 44; Agr. III, 3. In eadem, ut opinor, lege fuit, ut iis, qui suas partes in bello secuti essent, honores ante tempus legitimum capere liceret, Acad. II, 1. Sed aliis placet, peculiarem legem *de magistratibus* fuisse: quod ipsum non absurdum.

Cornelia *testamentaria*, contra testamentorum subiectores et corruptores, in Verr. I, 42. Sed eadem item alia genera falsi complexa est, unde et *de falso* laudatur. v. Iul. Paulli recept. sententiarum lib. V. tit. 25, et ibi viros doctos ap. Schulting. p. 513 sq.

Cornelia *nummaria*, qua cautum est, ne quis privatus nummos adulterinos faciat, infuso deteriori aere in nobilius, aut alio modo, in Verr. I, 42. Continebatur hoc falsi genus lege *de falso*; sed quod nil pestilentius est reip. quam adulterari nummos, lege peculiari de hoc crimine sanciendum putavit Sulla. v. Gravinae O. I. p. 451. Huc pertinet etiam *edictum Marii Gratidiani*, trib. pl. de quo videndus Plinius, Histor. Natur. XXXIII, 9 extr.

Cornelia *de repetundis* secuta est *Serviliam*; ex qua quum alia, tum hoc in suam transtulit Sulla, ut, si ex bonis rei condemnati non tantum redigeretur, quantum ei lis aestimata esset, persequi ab iis liceret, ad quos ea pecunia, quam cepisset is, qui damnatus esset, pervenisset. Ex quo legis capite accusatus est, damnato Gabinio, L. Rabirius Postumus. vid. or. pro Rab. Post. c. 4.

Cornelia *de provinciis ordinandis.* Huius legis capita apud Ciceronem haec reperio: Sumtus definiebat, quos liceret civitatibus provincialibus facere in legatis publice Romam mittendis, ut eos in senatu laudarent, qui provinciae praefuissent, ep. ad Div. III, 8, 10. Sanciebat, ut, qui provincias ex S. C. lege *Sempronia* haberent, imperium retinerent, quoad in urbem introissent. Quod sine dubio non hanc vim habebat, ut ex lege hac imperium haberent, et rem militarem attingere possent praetores, quod e curiata lege habebant; sed ut, si per curiatam legem imperium haberent, id non tam diu haberent quoad e provincia decessissent, sed, quoad in urbem introissent. Ceterum, quomodo in hac lege calumniatus sit

mafit legere *perpetuo*, i. e. sine varietate, quod valde probabile facit I. A. Bacchius in Hist. Iur. p. 208. Sed praetoribus videtur licuisse etiam ex tempore quaedam edicere, cuiusmodi edictum commemoratur, sed provinciale, Verr. III, 14. Saltem id sibi videntur quidam arrogasse: cui generi perpetua opponuntur. Eius legis quae vis fuerit, v. ap. Perizon de Lege Vocon. p. 193.

Cornelia *de libertinorum suffragiis*, in fragm. or. in Cornelium, est quae et *Manilia* dicitur, de qua v. infra. Eam accusator Cornelii dixerat a Cornelio trib. pl. cum Manilio datam esse.

C. Cottae, fratris L. Aur. Cottae, leges memorantur in fragmentis Cornelianae 1, p. 104, de iisque ipsis abrogandis ad senatum retulisse dicitur. Eae quorsum pertinuerint, non constat. v. Ascon. ad l. c. qui commemorat hanc, qua tulit, ut iis, qui tribuni plebis fuissent, alios quoque magistratibus capere liceret, quod L. Sullae lege nefas erat. Eam autem legem non contineri putat iis, de quibus abrogandis ad senatum retulerit.

C. Cottae eiusdem *de iudiciis privatis* memoratur l. c. eamque abrogavit frater M. Cotta, anno postquam lata est.

Crassi *de civitate*. vid. *Licinia*.

Curiata dicitur, quidquid in comitiis curiatis ad populum fertur. Sic reges rom. de suo imperio *curiatam legem* tulerunt, v. c. Numa, de Rep. II, 13; Tull. Hostilius, II, 17; Anc. Marcius, II, 18; L. Tarquinius Priscus, II, 20; Serv. Tullius, II, 21. Sed tempore Ciceronis, inductis tributis, quum obsolevissent curiata (vid. *Gron. observat.* IV, 1; Agr. II, 11), per XXX lictores in duabus causis habebantur, primo *de re militari*, deinde *de adoptione*. Nam, ut Cicero ait in Agr. II, 12, rem militarem continebant, neque cuiquam licebat eam attingere sine lege curiata. Cf. *Cornelia de prov. ord.* Hinc *lege curiata ornari*, ibidem c. 10, est, comitiis curiatis accipere imperium, et potestatem rei militaris administrandae. De *adoptione* autem exemplum exstat P. Clodii, qui comitiis curiatis a plebeio adoptatus est.

Didia et Caecilia. vid. *Caecilia Didia*.

Dolo malo (*Lex de*). vid. *Aquillia*.

Domitia *de sacerdotiis*, ad Brut. ep. 5. Eam tulit A. V. 649, consulibus C. Mario et C. Fimbria, *Cn Domitius Ahenobarbus*, trib. pl. Ex ea lege sacerdotes, h. e. pontifices, augures, quindecimviri sacr. fac. qui ante a collegio quique suo cooptabantur, comitiis populi rom. electi sunt, ut ita sacerdotia haec ab illo tempore beneficia pop. R. facta sint. Nam qui iam ante, ut pontifex M. Curio M. et alii, a populo creati fuerant (Liv. XXV, 5; XXVII, 8), ad eos lex haec non pertinebat. v. Gruch. de Com. II, 2, 3, quanquam et pontifex M. Agrar. II, 7, ea lege creatus dicitur. Sed quod religio obstare videbatur, quo minus populus hos sacerdotes faceret, eamque ob causam eadem lex antiquata esset, quum eam, Q. Maximo, fratre Scipionis, et L. Mancino coss. tulisset C. Licinius Crassus, de Amicit. c. 25; hanc religionis calumniam ut vitaret Domitius, hoc legi adiecit, ut XVII tantum tribus sorte ductae sacerdotes crearent. v. Agr. II, 7, qui est locus de hac re classicus. Sublata est haec lex a Cornelio Sulla, *lege Cornelia de sacerdotiis*, nobilitatis amore lata, a quo multae aliae eius leges profectae sunt. Sed haec quoque paullo post a Labieno trib. pl. A. V. 691 sublata,

Frumentar. Rom. largitione librum, in quo Lipsiana examinantur: quibus addas licet collecta *Hortensii* in ed. Ciceronis Olivetana, p. 434 sq. Eae autem hae sunt:

1.) Sempronia *C. Gracchi*, trib. pl. qua sancitum est, ut inopi plebi singuli modii vendererentur a senatu triente cum semisse, idque frumentum, plebi dividendum, ex aerario emeretur. Eius saepe mentionem facit Cicero, v. c. pro Sextio c. 48; Tusc. III, 20; Brut. c. 62, ubi M. Octavius, Cn. F. eam populi frequentis suffragiis abrogasse dicitur (qui locus Lipsium fugiebat); de Off. II, 21. Eam instaurare conatum esse aliquem de tribunis C. Marii A. V. 634 collegis, colligo e Plutarcho in Mario, p. 407, ed. Sylb. qui dicit, C. Marium opinionem popularitatis, lege da ambitu lata concitatam, perdidisse, repugnando fortiter legi frumentariae, quae ferebatur. Ceterum tirones notent, in lege dici *semisses et trientes* pro dextantibus; quia dextantes nummos non habebant, ut bene docet Gronov. de Sestert. IV, 12. Frustra Chapmannus ap. Pearcium ad Cic. Off. II, 21, corrigit semisse *aut* triente, interpretaturque vilissimo pretio.

2.) Apuleia *Saturnini*, ad Her. I, 12; quae non fuit, nisi instauratio aut confirmatio *Semproniae*, A. V. 653 lata. Ei se opposuit quaestor urbanus, Caepio, senatumque docuit, aerarium tantam largitionem ferre non posse. Itaque perlata non est. Haec continetur legibus *Apuleiis*, quae memorantur de Legibus II, 6.

3.) Livia *M. Livii Drusi*, A. V. 662 lata, quae continetur legibus *Liviis*, a Cicerone, de Legg. II, 6, memoratis. Conf. Ascon. in Cornelianam, et Flor. III, 17. Haec lex ipsa *Sempronia* erat, quae iam aliquamdiu intermissa erat. Non est perlata.

4.) Cassia Terentia, lata a duobus coss. *C. Cassio* et *M. Terentio*, A. V. 680, consensu senatus, qui aliter placari plebem, in senatum nimis vehementer coortam, non posse intelligebat. Ea quini modii singulis in singulos menses constituti videntur. vid. Sall. Hist. p. 974, ed. Cortii; nisi id ipsum e Sempronia repetitum est. Caput eius invenio hoc in Cicerone, in Verr. III, 70, ut quotannis ex aerario pecuniae summa decerneretur SCto, qua frumentum in Sicilia, frumentaria pop. rom. provincia, a praetore emeretur, at quidem eodem omnibus annis pretio, nempe quaternis sestertiis singuli tritici modii, duobus autem hordei. Ceterum, utrum ad Siciliam solam istud caput pertinuerit, an vero alias etiam provincias complexum sit, de eo non convenit inter eruditos. Illud nobis videtur e Ciceronis loco laudato colligi posse; hoc contendit Contareous l. c. Atque hoc caput, cum nonnullis aliis fortasse, de modo comportandi distribuendique frumenti, Semproniae additum est. Nam uti in ceteris rebus, de quibus aliquoties ad populum latum, tanquam de ambitu, de repetundis, semper summa primae in eo genere legis servata est, nempe ut agi in hominem posset, ut poena esset crimini constituta, cetera autem de personis, de modo iudicii, de genere poenae mutata sunt: sic in frumentariis legibus semper illud e Sempronia servatum est, ut semissibus et trientibus populo venderentur modii singuli; in ceteris autem rebus quaedam addita sunt aut mutata. Id ex eo intelligi potest, quod a Clodio remissos esse populo trientes cum semissibus tradunt auctores rerum rom,

Ceterum ex dictis intelligitur, Semproniam legem saepe intermissam esse; repetitam autem vel rogationibus tribunorum, auram popularem captantium, vel ab ipsis optimatibus auctoritate senatus, quum interesset senatus, ut se populo gratiosum redderet, eoque facilius tribb. pl. seditiosas leges rogantibus resistere posset. vid. Plutarch. in Catone, et Civil. monitis. Atque de hac ipsa lege, aut certe de Clodia, sermo est ap. Cic. ad Att. II, 19, ubi Caesar minatus esse dicitur legi *Rosciae* et *Frumentariae*, quod mortuo plausu in theatro ab equitibus ac plebe acceptus erat, Curio autem filius summo, quod unus Caesaris et Pompeii nimism potentiam libere insectaretur. Nam sic ulcisci equites putabat, si honorem in XIV sedendi adimeret; plebem autem, si frumentum, quod exiguo praetio e Sempronia lege a Terentio et Cassio, ac paullo ante a senatu, Catonis auctoritate in consuetudinem et usum revocata, acciperent. Manutius ad eum locum non satis accuratus est.

5.) Clodia, *P. Clodii* trib. pl. A. V. 695. Hac Semproniae legis beneficium auctum est. Tulit enim, ut gratis daretur frumentum, quod antea semisse ac triente dabatur. Dom. 10; Sest. 25; Ascon. in Pis. 4.

6.) Octavia, *M. Octavii Cn. F.* qui legem frumentariam, incertum quando, tulit, ex qua modica largitio et illis temporibus necessaria fiebat, quod, ut Pighio videtur, maius pretium in modios singulos statuebat. Cic. Off. II, 21. Ad eum pertinet locus Brut. 62, unde patet, aetate M. et L. Luculli floruisse.

7.) L. Philippi tribuni A. V. 449, perniciosa, sed non perlata. l. c.

8.) Frumentaria *Siculorum*, quae et Hieronica dicitur. vid. *Hieronica*.

Fufia lex iuris publici et reip. rom. saluberrima fuit. Male in plerisque vulgatis libris *Fusia* dicitur. In Graeviana quoque hic varietas est, et interdum, v. c. in Vat. 7, 9, *Fusia* errore operarum expressum est. Tulit eam tribunus quidam *Fufius*. Est autem, ut *Aelia*, et *Caecilia Didia*, de modo comitiorum et legum ferendarum (unde cum iis saepe apud Ciceronem coniungitur) et inter remedia furorum tribunitiorum refertur, in Sen. p. Red. c. 5; in Vat. 7, 9. Sancitum erat hac lege, *ne omnibus diebus fastis legem ferri liceret*, de Prov. Cons. 19; pro Sext. 15. Eius etiam mentio ad Att. IV, 16; Ar. R. 27, in Pison. 4.

Fufia lex, lata a *Q. Fufio Caleno* (non *Fusio*, nam ap. Dionem dicitur φούφιος), tribuno pleb. M. Messala et M. Piso coss. A. V. 692. Ei occasionem dedit Clodius. Qui quum sacra Bonae Deae polluisset et de ea re e SCto consularis rogatio facta esset, ex qua a praetore in iudicio Clodiano iudices legerentur, amicusque Clodii Fufius videret, ea lege perlata, aegre servari posse Clodium; tulit ipse, ut iudices sorte ducerentur, quod ita facilius putaret iudices eiusmodi fore, qui se corrumpi sinerent. Eius legis defensor fuit Hortensius, quod a rogatione consulari solo genere iudicium differret, putaretque, nullis illum iudicibus absolvi, et vel plumbeo gladio iugulari posse (ad Att. I, 14, 16), in quo vehementer deceptus est.

Fusia, s. Fusia; nam idem nomen est, et *Furii* iidem et *Fusii* sunt appellati. v. Liv. III, 4; Quintil. I, 10, et Hotomann. ad Verr. I, 42; ubi male vulgo legunt *Furias Fusias*. Ea est *de*

testamentis, unde *testamentaria* appellatur. Ea legibus duodecim Tabularum licebat legata facere de re sua, quot quis vellet: *Vti quisque legassit suae rei, ita ius esto.* Sed quum saepe tantum legaretur, ut aut non sufficeret res mortui, aut saltem absumeretur ita legatis, ut haeredi nihil relinqueretur, noluerunt multi hereditates cernere. Quare, quum interesit reip. valere voluntates morientium, coeperunt quidam *de modo legatis constituendo* cogitare. Itaque tulit ad populum primus C. Furius, *ut non liceret plus, quam mille asses legati nomine capere, isque quadruplum solveret, qui plus cepisset.* Cf. etiam Gaius II, §. 225; IV, §. 23, 24, 109. Menardus ad Cic. l. c. Theophilus ad Instit. II, 22. Eius legis mentio est ap. Cic. in Verr. I, 42; pro Balb. 8.

Furia Attilia est. *L. Furii* et *Sext. Attilii*, trib. pl. A. V. 617, de Mancino hostibus dedendo, quibuscum iniussu senatus et populi pacem fecerat. Off. III, 30.

Gabinia est *A. Gabinii* tribuni pl. eius, qui postea consul cum L. Pisone fuit, unde etiam *Auli* lex dicitur ad Atticum VI. 2. Ea cautum est, *ne provincialibus liceret Romae versuram facere*, h. e. pecuniam foenori sumere, *quod si quis pecuniam provinciali dedisset, ne ex syngrapha eius rei causa facta eius redderetur a magistratibus provincialibus.* Hoc clarissime apparet ex ep. ad Att. V, 21; VI, 1. Nihilo minus in hac lege explicanda doctissimi viri, P. Manutius, Iac. Cuiacius aliique errarunt. Conf. in Ind. Latin. dissertatiunculam de *negotiatoribus*.

Gabinia *tabellaria.* vid. *Leges Tabb.*

Gabinia alia est eiusdem trib. pl. in or. pro L. Manilia, c. 19. Ibi conqueritur, non licere Pompeio per obtrectatores, A. Gabinium secum inter legatos educere in bellum, adeoque eapertem esse gloriae eius imperatoris atque exercitus, qui eius consilio, periculo ac lege constitutus sit. Ex quo intelligi potest, Gabinium pertulisse legem *de Pompeio piratico bello proeficiendo*, quod c. 17 diserte dicit. Clarius de hac lege Plutarchus loquitur in Pompeio, p. 631, ed. Wechel. Ἔγραψε δὲ Γαβίνιος εἷς τῶν Πομπηΐου συνήθων νόμον, οὐ ναυαρχίαν, ἄντικρυς δὲ μοναρχίαν αὐτῷ διδόντα, καὶ δύναμιν ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους ἀνυπεύθυνον. Εδίδου γὰρ ἄρχειν ὁ νόμος αὐτῷ τῆς ἐντὸς Ηρακλείων στηλῶν θαλάσσης, ἠπείρου δὲ σταδίους τετρακοσίους ἀπὸ θαλάσσης—πρὸς δὲ τούτοις ἑλέσθαι πεντεκαίδεκα πρεσβευτὰς αὐτὸν ἐκ τῆς βουλῆς ἐπὶ τὰς κατὰ μέρος ἡγεμονίας, χρήματα δὲ λαμβάνειν ἐκ τῶν ταμείων καὶ παρὰ τῶν τελωνῶν, ὅσα βούλοιτο, καὶ ναῦς διακοσίας, κύριον ὄντα πλήθους, καὶ κατὰ λόγου στρατείας, καὶ πληρωμάτων ἐρετικῶν. Ei legi se Catulus, Roscius, aliique, sed frustra, opponebant, et tandem, invito senatu, perferebatur. Vid. inpr. Dio Cass. XXXVI, p. 40.

Gabinia alia eiusdem *A. Gabinii* est, legi *Pupiae* similis, de qua suo loco. Ea sancitum est, *ut mense toto februario quotidie*, h. e. omnibus diebus, quibus senatus haberi posset, *senatus legationibus daretur*, ad Q. fr. II, 12.

L. Gellii et Cn. Cornelii lex A. V. 681, tempore belli Mithrid. de senatus sententia sanxit, *ut cives romani essent optimo iure, quos Cn. Pompeius imperator de consilii bellici* (ut Cic. appellat in Vat. c. 15) *sententia sigillatim civitate donarit.* Or. pro Balbo, c. 8, 14.

Glaucia. v. *Servilia de repetundis.*

Iulia *de provinciis ordinandis*, lata in primo consulatu, qua repetita et aucta est *Cornelia*, de qua supra. Iubebat duas rationes in provincia apud duas civitates deponere, easdemque totidem verbis ad aerarium referre. (Ep. ad Div. V, 20; II, 17; ad Att. VI, 7); ne praetoriae ultra annum, consulares ultra biennium obtinerentur, Phil. I. 8. Quae autem lex Iulia Phil. III, 15, commemoratur, ex qua Brutum, Plancium, aliosque provincias obtinere placebat Ciceroni, privilegium fuit, quo bis provinciae istae datae sunt contra legem *Semproniam*, quae SCto decerni coss. et praett. designatis provincias iubebat.

Iulia *de repetundis*, lata in primo consulatu, post *Calpurniam*, *Aciliam*, *Serviliam*, *Corneliam*, acerrima et iustissima. Sext. 64; in Pis. 16; pro Rab. P. 4; in Vatin. 12. *Ausus est Gabinius, mitto exire de provincia, educere exercitum* (quod olim lege prohibitum non fuisse docent Duker et Drakenb. ad Liv. XXVII, 43), *bellum sua sponte gerere, in regnum iniussu populi aut senatus accedere; quae quum plurimae leges veteres, tum lex Cornelia maiestatis, Iulia de pecuniis repetundis planissime vetant*, etc. Lex *Cornelia* vetat, quatenus maiestas pop rom. his rebus minuitur; *Iulia*, quia talia fieri solent pecuniae acceptae causa. De hac lege est etiam locus in Pison. 21. Eadem lex est, quae ibi nominatur, c. 37, et in universum ex hac oratione plurimum lucis capit, quod in ea obiiciuntur Pisoni et Gabinio, quae contra hanc legem fecerant. Constitutum erat ea lege, quid, et quo accipere in provincia liceret, ad Att. V, 10, et 16: *Scito, non modo nos foenum, aut, quod lege Iulia dari solet, non accipere, sed ne ligna quidem, nec praeter quatuor lectos et tectum quemquam accipere quidquam*, etc. Iubebat etiam post *Serviliam* et *Corneliam*, si a bonis, de repetundis condemnati, non tantum redigeretur, quanti ei lis aestimata esset, reliquias ab iis persequi, ad quos ea pecunia pervenisset; ex quo legis capita Rabirius Post. condemnato a lege *Iulia* Gabinio, accusatus est. vid. a. 4. Ea autem oratione ostendit, hoc capite legis equites, ut tota lege, non teneri. Ceterum, multa huius legis capita fuisse intelligi potest a Coelii epist. 8, qua unum et centesimum caput laudatur; quae epistola multum facit ad huius legis rationem cognoscendam. Huc pertinet etiam locus Flac. 6. Ex iis legis capitibus multa servata sunt in Pandectis XLVIII, 11. v. de hac lege Lips. ad Tac. A. XIV, 28, et interpp. Suetonii ad Caes. 43.

Iulia *de Sacerdotiis* lata, in qua lex *Domitia* repetita, et ei quaedam addita sunt. Ex ea licebat etiam absentis rationem habere in creandis sacerdotibus, ad Brut. ep. 5.

Iulia *sumtuaria*, ad Att. XIII, 7, a dictatore Caesare lata. Quanquam enim P. Manutius, ad Cic. ep. ad Divers. VII, 26, plane vocat in dubium hanc legem, atque etiam Gellius, II, 24, Octaviano tribuit Iuliam sumtuariam: tamen ex l. c. satis apparet, superiores sumtuarias leges ab eo repetitas, et severius sancitas fuisse. Nam propterea ex Hispania scripsit, se postea Romae mansurum, ne leges suae negligerentur, ut neglecta esset illa, quam de sumtibus faciendis tulisset. Si ab alio lata sumtuaria neglecta esset, ut placet Manutio, unde timet Caesar, ne suae quoque contemnantur? Aliorum leges saepe neglectas scimus (vid. v. c. *frumentariae leges*), sed non facile vivo latore, in primis eo, qui potens esset, et le-

gem suam conservatam vellet. Itaque Caesar non putasset, hoc in his legibus ausurum quemquam, et propterea in Hispaniam abiit. Nunc quum aliter videt evenisse, et iam initium negligendarum legum suarum factum esse in *sumtuaria*, Romae manere vult, ut praesentia sua absterreat homines a tali re audenda. Denique si alius legem neglectam dicere voluit, cur sumtuariam potius nominat, quam aliam quamlibet? De hac lege Caesaris intelligendus sine dubio est etiam locus ad Div. IX, 15; nam ea epistola scripta est paullo ante, quam Caesar in Hispaniam iret post bellum Africanum. Ceterum is neglectus legis eum movisse videtur, ut postea severe eam exerceret. vid. Sueton. c. 43, et ibi Torrent.

Julia *de legationibus liberis. Liberae legationes* dicuntur, quum senatoribus, privatae rei causa, tanquam voti solvendi, hereditatis aut syngraphae persequendae, extra Italiam abeuntibus, ius nomenque legati pop. rom. SCtu datur, ut eo maiori cum dignitate, securitate, etc. ubique versari possint. Harum tempus olim infinitum fuit. Namque hanc ipsam ob caussam liberae dici videntur, quod exire et redire liceret, quum placeret. Sed quoniam multi nimis abutebantur legationis nomine ac iure, Cicero consul retulit ad senatum de tollendis legationibus liberis senatusconsulto. In quo quum ei tribunus plebis quidam intercessisset, efficit tamen, ut annuum tempus esset, quod antea infinitum erat, de Legib. III, 8. Iulius Caesar postea de his legationibus tulit, *ut quinquennium tantum durarent*, ad Att. XV, 11. Ceterum de legationibus liberis, nulla necessitas mihi videtur esse statuendi, peculiari lege sancitum esse. Nam potuit legis *de provinciis* caput esse de legationibus liberis, quod eae in primis ad provincialium iniuriam pertinebant.

Julia, *de publicanis tertia parte pecuniae debitae relevandis*, lata est in primo consulatu, quam primus scivit Plancius. Cic. pro Plancio c. 14. Ea lege sibi equestrem ordinem Caesar adiunxit; quum Cato contra, publicanis nimis acerbus quod erat, a senatu equites abalienaret.

Juliae *iudiciariae*, Phil. I, 8. His abrogavit Aureliam de iudiciis cum tribus civitatis ordinibus communicandis, sublatis e numero iudicum tribunis aerarii, Sueton. c. 41. Deinde de iudicibus legendis, eorum censu, aetate, sanxit eadem lege. In Gaio IV, §. 30, legimus harum legum etiam alteram partem esse de sublatis legis actionibus et ut nunc per concepta verba, id est per formulas litigaretur.

Julia *de vi et maiestate*. Ea sancitum est, ut de vi et maiestate damnatis aqua et igni interdiceretur. Phil. l. c. Ea non est confundenda cum *Iulia* altera de maiestate, cuius fragmenta sunt in libris iuris civilis. Nam ea est Augusti. De lege *de vi* vid. Iul. Paull. Sentent. Rec. V, 26, ap. Schulting. Iurispr. Ante-Iustin. p. 520 sq.

Julia, *L. Iulii Caesaris*, qui consul fuit cum P. Rutilio Lupo, bello Sociali, A. V. 663, *de civitate cum sociis et Latinis communicanda*, pro Corn. Balb. 8. Cuius legis hoc caput erat, ut ad eos tantum populos hoc beneficium pertineret, qui fundi (ei legi sc.) facti essent, h. e. ut liberum cuique civitati sociorum Latinorumque esset, utrum vellent hoc beneficio uti, necne. Itaque etiam Heracliensium et Neapolitanorum multi hoc beneficium repudiabant, h. e. legi fundi fieri no-

lebant. Nam quemadmodum donatio nullam vim habet, nisi is, cui fit, ei -donationi fundus fiat, s. uti loquuntur ICti, accipiat donationem: sic nulla lex romana, qua beneficium soeiis aliisque populis tribuitur, rata esse potest, et ex ea lege beneficio quisquam uti, nisi eam legem probaverit, h. e. professus sit, se beneficio legis uti velle. Haec quanquam iam ab aliis, tanquam Graevio, dicta sunt, tamen placuit repetere quod in hac formula, *fundi facti sunt populi*, explicanda etiam nunc errare doctos libros inveni.

Iunia *de peregrinis*. v. *Penni de peregrinis*.

Iunia Licinia. v. *Licinia Iunia*.

Laetoria (pro quo in multis vulgg. Ciceronis libris male est *Plectoria*, *Lectoria*, *Pletoria*, solemni librariorum aberratione; v. Drakenb. ad Liv. XXXIV, 45) *contra circumscriptiones adolescentium*. de Off. III, 15. vid. Manut. ad Cic. locis infra citatis; Salmasium ad Capitolinum in Anton. p. 330, et Gruterum ibidem. Ea *minorennitatis*, ut vocant, anni definiti sunt. Ea enim cautum est, *ne XXV anni minores stipulari possent*, auctore Sueton. l. IV Rhetor. ap. Priscian. et inter fragmenta Suetonii: unde *Quinavicennaria* Plauto dicitur in Pseud. I, 3, 68. Hac lege rei privatae iudicium, publicum factum est, ut Cic. ait de Nat. Deor. III, 39. Alia eius capita collegit Heinecc. H. I. C. p. 84; in quo non videtur locum in Capitolini Marco inspexisse. Nam dicit, ibi tradi, minoribus petentibus, causa cognita, datos curatores e lege hac. Capitolinus dicit: *Curatores datos ex ea propter lasciviam et dementiam*; Antonium autem statuisse, *ut omnibus adultis curatores darentur, non redditis causis*. Sed dudum ante Heineccium sparsa legis huius capita collecta sunt a Gothofredo ad *l.* 2 *Cod. Theodos. de Donat.* Tulit *M. Laetorius Plancianus* trib. pl. A. V. 490. Cf. doctos viros ac Caii Instit. I, 8. de Curationibus.

Licinia Mucia, lata a *L. Licinio Crasso* oratore et *Q. Mucio Scaevola*, A. V. 658, *de civitate*, *ne quis sit pro cive*, *qui* non *sit civis*. de Or. II, 64; Offic. III, 11; pro Balbo 21, 24; pro Cornelio maiestatis reo, ubi *lex de civibus regundis* dicitur, ad qu. l. v. Asconius. Licebat autem ex ea lege his, ex quorum civitate erat, qui pro cive rom. esse haberique volebat, eum repetere, quod et lege *Papia* licebat: quod intelligi potest e Brut. c. 16. Hanc legem causam praecipuam belli Italici fuisse tradit Cicero de Off. III, 11; atque hac sine dubio de causa perniciosam appellat in Cornelianae 1 fr. p. 104. Ceterum de hac lege vid. in primis Balduini Iurispr. Muc. p. 100, ubi de toto hoc legis genere, quod est de civitate, agit.

Licinia Iunia, a *Licinio Murena* et *D. Iunio Silano* coss. A.V. 691, lata. Lege *Caecilia Didia* sancitum erat, ut lex ferenda per trinundinum promulgaretur. Hoc legis illius caput novis severioribusque poenis sanxit *Licinia Iunia*; unde utraque lex saepe iungitur a Cicerone, Phil. V, 3; pro Sext. 64; ad Attic. II, 9; IV, 16; Vatin. 14.

Licinia *Crassi* oratoria, similis *Aebutiae*, qua cautum est, ne ei, qui de aliqua curatione ac potestate ferret, collegis, cognatis, affinibus eam potestatem curationemve mandare liceret. Agr. II, 8; pro Domo 20.

Licinia de *ambitu*, et quidem de *sodalitiis*, lata Cn. Pompeio et M. Crasso coss. A. V. 698. vid. omnem

Manilia *de regundis finibus agrorum*, h. e. fundorum, que constitutum est, ut, in finibus agrorum, quinque pedes in latitudinem relinquerentur, ut Legg. XII Tabb. constitutum esset, et singuli arbitri regendis finibus darentur, quum e Legg. XII Tabb. tres essent; si de finibus orte controversie esset de Legg. I, 21. Hunc locum non vidit Heineceius, H. I. C. R. p. 85, 86, uti pluribus de hac lege (ea Goesio) disserere instituit, quod e paucis intelligatur. Nihil igitur de arbitris. Ceterum de hac lege vid. Goesius ad script. Agr. p. 339, et in not. p. 182, 191, etc. Primus fragmentum eius protulit Lipsius Elect. I, 15. Lata est A. V. 642.

Mamilia, in Bruto, c. 33, 34. In edd. vulgg. est *Manilia* quae nomina confunduntur saepissime in libris. Est rogatio ea, de qua Sallust. B. Iug. 40: *Interea C. Mamilius Limetanus trib. pl. rogationem ad populum promulgat, uti quaereretur in eos, quorum consilio Iugurtho senati decreta neglexisset, quique ab eo in legationibus out imperiis pecunias accepissent; qui elephantos, qui perfugas tradidissent; item qui de pace aut bello cum hostibus pactiones fecissent.* Ibi optimi edd. et plerique habent *Mamilius*; sed nonnulli tamen *Manlius* et *Mallius*. Item apud Gellium VI, 14. *Mamilius* defendit etiam Pighius, Annal. T. III, p. 123. Vid. plur. ap. Cortium ad Sallust. l. c. De nominum illorum confusione vid. et Gruter. ad Cic. de Or. I, 58; interpp. ad Liv. XXVII, 35, et mox in *Manilionis* Legg.

Manilia, e trib. pl. C. Manilio lata, et a praetore Cicerone defensa, qua *Pompeio Mithridot. belli reliquiae persequendae traditae* sunt. vid. Arg. orat. pro Lege Manil.; Orat. c. 29; Plutarchus in Pompeio, p. 643, ed. Wechel.

Manilia de *suffragiorum confusione*, pro Mur. c. 23, a *C. Manilio* trib. pl. A. V. 687 lata. Haec est eadem, quae in Corneliana dicitur *de libertinorum suffragiis*. Ea enim lege, cuius ei auctorem Cornelium fuisse dicebat accusator, sancitum est, ut libertinis in omnibus tribubus suffragium esset, ut Asconius in Milonianam prodidit. Ante enim libertini omnes in tribubus quatuor urbanis suffragia ferebant, in quas cum reliqua fece coniecti erant a censore Fabio, qui hoc salubri instituto Maximi cognomen meruit.

Manilianae Leges *venalium vendendorum*, Orat. I, 58, erant formulae, quibus uti possent in rebus vendendis emendisque, qui se decipi nollent: unde *Actiones* vocantur a Varrone, R. R. II, 5, 11; unde et verbosiores fuisse discimus. Exemplum talis legis est apud eumdem II, 3, 5. Auctorem habebant *Manium Manilium*, ICtum eum, qui A. V. 603 consul cum L. Marcio Censorino fuit. De scriptura, utrum *Manil.* an *Mamil.* v. Victor. ad Verr. l. c. Variant enim libri.

Marcia *agraria*. v. *Philippi agraria.*

Maria, lata e *C. Mario* trib. pl. eo, qui postea saepe consul fuit, A. V. 634, ambitum coërcet, et libertatem suffragii ferendi auget. Iussit enim, *ut pontes angustiores fierent*, quos suffragium ferentes transibant (de Legg. IV, 17), ne quis scil. inspicere tabellam posset, ne rogare de suffragio, aut appellare ferentem. Ea lex quia potentiae procerum opposita erat, a Cotta et Metello coss. oppugnata SCto est, sed frustra. vid. Plutarch. in Mario, pag. 407, edd. Wechel.

pretatur, non fuit, rogatio de incestu sed rogatio potius, ut, quoniam Metellus male iudicasset, extra ordinem iudex Cassius constitueretur. Neque haec rogatio tantum indicat corruptionem humani ingenii, quam illa de incestu, ex qua intelligitur, etiam poenis esse homines a tantis sceleribus absterrendos.

Peaai (M Iuaii) trib. pl. temporibus C. Gracchi, A. V. 627, quam tulit *de peregrinis ex urbe eiiciendis*. Hanc legem intermissam instauravit Papius. v. *lex Papia*. de Off. III, 11.

Philippi *agraria*, Off. II, 21. Est L. Marcii Philippi, qui legem talem tulit in tribunatu A. 649, similem Gracchanae. Sed quum ei resisterent optimates, facile vinci se, et antiquari legem passus est.

Pisonis *de repetundis*. v. *Calpurnia de repetundis*.

Plautia val Plotia *agraria*, tribunitia incertae aetatis, sed paullo ante Flavii rogationem lata, quae ei similis fuit, auctore Cicerone ad Att. I, 18.

Plautia Papiria. vid. *Carbonis et Silvani Lex*.

Plotia *iudiciaria*, cuius mentio in fr. Corneliaose I, p. 111, lata est a *M. Plautio Silvano*, Strabone et Catone coss. A. V. 664. Ea lege iudicia cum equitibus et senatoribus communicata sunt, qnod Q. Servilius Caepio et L. Drusus frustra tentaverant. Nam tum e *Sempronia* lege equites soli iudicabant. vid. Ascon. ad l. c.

Plotia, eiusdem trib. *de vi armatis hominibus*, ut de eius capite quaeraretur, qui vim fecisset. Eius saepe mentio apud Ciceronem, v. c. pro Mil. c. 13; ad Div. VIII, 8; ad Att. IV, vid. Sigon. de Iud. II, 33. Sed ibi graviter errat vir doctus, quum eam legem auctoritate Catuli latam dicit, adeoque duas leges confundit et pro una habet, quae apud Ciceronem saepe distinguuntur. Lex *Lutatia* Catuli, de qua supra, severior fuit *Plotia*, et sanxit praeterea, ut omnibus diebus, etiam festis, quibus nulla exercebantur iudicia, de vi quaeri posset ex *Plotia* lege. Itaque non de *Plotia*, sed de *Lutatia* capiendus est Cicero pro Coelio ab init. quum legem esse dicit, quae quotidie quaeri iubeat de vi armatis hominibus. Ceterum quid sit *vis*, docet Cicero pro Caecina. Caelius, ep. 8, scribit, Sempronium Rufum tulisse accusatori sub Tuccio calumniam, eumque reum fecisse lege *Plotia* de vi.

Pompeia *iudiciaria*, lata ab *Cn. Pompeio* in consulatu secundo, A. V. 698; qua lege servatur quidem *Aurelia*, sed hoc adiicitur ut amplissimo ex censu, e centuriis, aliter quam ante, iudices legerentur. vid. Ascon. ad Pisonianae c. 39. Eius mentio apud Cicer. in Pison. l. c. Phil. I, 8. Ex his intelligitur, quomodo capienda sint Plutarchi verba in Pompeio, p. 350, ed. Wech. τὰς δίκας περιιοῦσιν αὖθις εἰς τοὺς ἱππέας ἀθρόῳ μεταφερομένας, uempe ita. Non modo non adversatus est rogationi *Aureliae*, qua equites in societatem iudiciorum vocantur; sed deinde etiam eodem consulatu confirmavit, lata lege in eamdem sententiam, sed adiecto capite de censu.

Pompeia *de vi*, est *Cn. Pompeii* in tertio consulatu, A. V. 701, lata, qua sancitum est, *ut de caede in via Appia facta extra ordinem quaereretur*. Eam legem cognoscas licet e Miloniana, et Asconii Argumento.

Pompeia *de ambitu*, eiusdem *Cn. Pompeii* tertium consulis, ad Att. X, 4; qua gravior poena, et breviora iudicia constituta sunt. Nam iermae

suo, sed etiam qui fortunae vitio decoxissent. In or. pro Muren. c. 19, bis dicitur lex haec equitibus dignitatem et voluptatem *restituisse*: quo verbo utitur etiam Velleius II, 32, ubi vid. intt. Ex quo colligere licet, equites iam antiquioribus temporibus separatim a plebe sedisse: nisi qui velit *restituere* intelligere *praestare*, ut saepe est in legibus. v. Gloss. Nomic. Cod. Theod. in h. v. Ceterum quas turbas haec lex, consule Cicerone, dederit, quum plebi in mentem venisset, sibi eam legem ignominiae esse et quomodo eae a Cicerone oratione aliqua, quae intercidit (ad Attic. II, 1), compositae sint, v. ap. Plutarch. in vit. Cicer. et Plin. VII, 30, ubi vid. Harduin. Eam secuta est lex *Iulia* de eadem re, Plin. XXXII, 2.

Rulli lex agraria. v. *Servilia.*

Rupilia lex apud Siculos dicebatur quod *decretum* potius dicere more romano debebant, ut facit Cicero Verr. II, 13. Nam Rupilia lex continebat iura, quae *P. Rupilius* praetor victis Siculis de decem legatorum sententia, ut moris erat, dederat, quum Siciliam in provinciae formulam redigeret. Eius saepe fit mentio Verrinarum secunda et tertia, quod Verres eam in iurisdictione et re frumentaria neglexerat.

Sacerdotiis (*lex de*), a *C. Licinio Crasso* lata, sed non perlata (vid. *Domitia Lex*), de Amicit. 25.

Sacratae Leges hae dici putantur in primis, quae in monte Sacro, A. V. 260, secessione populi facta, latae sunt, unde ipsi monti nomen haesit. Liv. II, 33. Earum mentio apud Ciceronem saepe in primis in iis orationibus, quibus in Clodiam legem, contra se latam, invehitur, quod ea legibus sacratis vim attulerat; pro Sext. 30; pro Dom. 17; de Off. III, 31; de Legg. II, 7, etc. Locus praesertim illustria est in Cornelianae 1 fragm. p. 169. Ad q. l. male Asconius, in monte Sacro primum *sacratas* latas dicit, et verba Ciceronis sollicitat, ut ex sequentibus patebit. Leges autem sacratas apud Livium tres reperimus, s. legis sacratae in monte Sacro latae tria capita potius (*sacratam* enim *legem* dicit, l. c. et *sacratae leges* per enallagen pro *sacrata* dici possunt. v. *Titiae leges*): 1. *ut tribuni quotannis quinque de plebe crearentur, qui auxilio plebi adversus consules essent*: 2. *ut iidem tribuni pl. sacrosancti essent*: 3. *ut soli plebei tribuni fierent.* Sigonius de I. C. R. I, 6, duas alias addit: 1. *ne de capite civis nisi centuriatis comitiis ageretur*; 2. *ne privilegia*, h. e. rogationes in homines singulos, *ferri liceret*. Et dicuntur sane sacratae leges apud Cic. pro Dom. et pro Sext. Sed capita illius legis sacratae fuisse, quae in Sacro monte lata est, non videntur. Decepit virum doctissimum multosque alios, quod sacratas leges a Sacro monte dici, et nullas praeterea alias putarunt. Mihi antiquiores hae duae leges videntur, et forte aut capita legis *Valeriae* de provocatione, aut tamen ab eodem sigillatim latae, ac deinde in XII Tabb. tralatae. Nam lex de provocatione ipsa est sacrata, ut e Liv. II, 8, intelligitur, et illud, de capite civis, diserte ad legem de provocatione refertur a Dionysio l. V, p. m. 334. Leges autem hae sacratae dicuntur propterea, *quod caput eius, qui contra fecit, consecratur.* Haec enim est una e tribus vel duabus sacrandarum sanctionum formia, quae apud Ciceronem pro Balb. 14, et in Cornel. fragm. commemorantur: de quibus vide interpretes, et Schwarzii

Dissert. *de Detestatione Sacr.* Nam hanc ipsam ob causam etiam trib. pl. sacrosancti sunt, quod eius caput sacrum est, qui eos violavit, ut e Rabiriana intelligi potest. Cf. Budaeus ad Pandect. p. m. 334. Itaque etiam illa *Valeria Horatia* ap. Liv. III, 55, et Cic. de Rep. II, 31, sacrata lex est. alias *sacratas leges* praeter eas quinque, quas Sigonius facit, in monte Sacro perlatas fuisse, nemo negare potest, qui Livium attente legit III, 32. Concedunt patribus plebei de decemviris modo *ne lex Icilia de Aventino aliaeque sacratae leges abrogarentur.* Ex quo intelligitur, etiam *Iciliam* sacratam fuisse. L. VII, c. 41: *Lex quoque sacrata militaris lata est, ne cuius militis scripti nomen, nisi ipso volente, deleretur.* Memorat idem *legem sacratae Volscorum,* Etruscorum, aliorumque populorum, qua milites legebantur (IX, 39), unde *sacrati milites* ibid. c. 40. In eamdem sententiam Perizonius, in Animadversionibus, de legibus sacratis tradidit. Est locus c. 10, p. 418. Ceterum locus ille classicus et praecipuus es oratione pro Balbo et Corneliana fugiebat tum summum virum; item alter Ille Livianus de sacrata militari. Illud unum addam, *legem Valeriam* eadem formula sanciri, qua sacrata tribunitia, ap. Dionys. l. VI, p. 410.

Scatinia vel Scantinia (mire enim in hoc nomine variant codd. vid. Ferrar. ad Phil. III, 6), lata a *Scatinio* trib. pl. A. V. dubium quo, *in molles et effeminatos, qui nefanda Venere uterentur,* h. e. aut ipsi muliebria paterentur, aut pueris vim facerent, quibus poena decem millium nummorum statuebat; ex qua sibi inimicos accusationem minari scribit Coel. lius, ap. 13. Cf. Phil. III, 6. Ex eo loco intelligitur, legislatorem Aricinum fuisse. vid. plura ap. Gravin. Origg. Iur. R. p. 443; in primis Christium, de Lege Scatinia.

Semproniae Leges laudantur, Phil. I, 7; de quibus legendus Plutarch. in Gracchis. Sunt autem hae:

1.) Tib. Gracchi *agraria Sempronia,* ne quis agri plus quam D iugera possideret, quod iam lege *Licinia* Stolonis cautum fuerat, sed neglectum iam diu; et ut tres viri tributis comitiis crearentur, qui agros dividerent, quos divites praeter hunc modum possiderent. Lex perlata non est. Vid. Plutarchum in Gracchis; de motibus agrariis inde a lege Licinia, in primis de *Sempronia,* Appian. B. C. II, 2, 4, p. 604, ed. Toll. Vellei. II, 2; Epit. Liv. 58, et ibi Duker. Fragmenta eius legis habet Goesius, Scr. Agr. p. 349; Sigon. de A. I. II, 2. Ex ea lege et coloniae deducendae erant. v. Agrar. II, 12, et ibi Manut.

2.) C. Gracchi *frumentaria.* v. in *Frum. LL.*

3.) C. Gracchi *de provinciis.* v. de ea lege or. de Provinc. Cons. Laudatur pro Balbo, c. 27; ad Div. I, 7; pro Domo, c. 9. Ex ea provinciae magistratibus nondum creatis a senatu decernebantur; idque praecipuum eius caput fuit. De ea capio etiam illa verba Verr. III, 6, *Vectigalibus censoria locatio constituta est, ut Asiae lege Sempronia.* Hotomannus aliter.

4.) C. Gracchi *de libertate civium rom.* qua cautum est, ne de capite civis romani iniussu populi rom. iudicaretur. Idem iam XII Tabb. sancitum erat, et *Valeria,* a. *sacrata lege* in monte Sacro, ut Sigonio placere vidimus. pro Rab. 4; Verr. V, 63; Catil. I, 11; IV, 5.

5.) C. Gracchi, *ne quis iudicio circumveniretur,* pro Cluentio, c. 56,

Ei successit Cornelia de falso, ut ex eodem loco intelligi potest, quem vide.

6.) Sempronia, C. Gracchi *iudiciaria*, iudicia a senatu ad equites transtulit. v. *Aurelia lex.* Appian. Bell. Civ. 1, p. 618, edit. Toll.

7.) Sempronia lex *de provincia Asia*, Verr. III, 6, per quam locatio vectigalium constituta est.

Servilia, *C. Servilii Glauciae* praetoris, A. V. 653, quo ipso anno interfectus est. Alii annum XLVIII ei tribuunt; sed errant, quod eo anno in magistratu non fuit. *De repetundis* fuit, acerbior superioribus. Sanxit, ut reus post primam actionem comperendinaretur, quum antea ex lege Acilia liceret, semel causa dicta, pronuntiare, nisi ampliarent iudices, Verr. I, 9. Saepe apud Ciceron. laudatur, v. c. pr. Rab. P. I, 4. Capita huius legis e scriptoribus veteribus collegit Sigonius de Iudiciis II, 27, ubi etiam exstat insigne fragmentum ex P. Bembi museo editum. Priorne sit *Acilia*, an posterior, vide in *Acilia*.

Servilia eiusdem *Glauciae*, *de civitate*, eodem anno A. V. 653 lata, quod, ut mihi videtur, statuerat, omni ratione equitum et plebis benivolentiam captare. Huius quae vis fuerit, ex or. pro Balbo c. 24, intelligi potest. Nempe, si quis e sociis Latinis senatorem reum fecisset, isque condemnatus esset, ei ut civitatis ius tribueretur, eumque inter cives locum is occuparet, quem condemnatus habuisset.

Servilia, *Q. Servilii Caepionis*, *iudiciaria*; quam suasit populo Crassus, Brut. 43, 86; Invent. I, 49; Orat. II, 55; Cluent. 15; lata ab eo in consulatu, A. V. 647. Sanxit enim, ut iudicia, quae XVII annis ante, lege *Sempronia*, a senatu ad equites translata essent, utrique ordini communia essent; sed eam legem aut non perlatam, aut paullo post abrogatam fuisse, ex Sigonii sententia, inde intelligitur, quod paullo post idem tulit M. Livius Drusus, et quidem incassum (vide *Livias Leges*). Sed certiori argumento decidi ea res potest. C. Servilius Glaucia dicitur ap. Cic. in Bruto, certo consulatum, anno post praeturam, quod lege rogaverat trib. pl. Saturninus, A. V. 653, consecuturus fuisse, nisi interfectus esset, quod equestrem ordinem beneficio legis obstrinxisset. Qua autem alia potuit, nisi *iudiciaria*? Nam altera, *de repetundis*, nihil ad commoda equitum, qui hoc genere legum non tenebantur. Itaque certissimum puto, Serviliam Caepionis, Servilia Glauciae abrogatam esse, et, quae communicata cum senatu iudicia erant, ea solis equitibus restituta eo ipso anno, quo illam alteram *de repetundis* tulit, qui est decimus annus a *Servilia* Caepionis. Huc pertinet illud, quod in reliquiis or. pro Scauro, p. 179, commemoratur, causam Caepionis e *Servilia* lege accusati de repetundis, ad equites actam et iudicatam esse.

Servilia, P. Servilii Rulli, *agraria*; quam promulgavit tribunus ille plebis, A. V. 689, 4 id. decembr. sed non pertulit, dissuadente in senatu ipsis kal. ian. sequentis anni Cicerone consule, ac deinde non semel pro Rostris. Habuit autem haec Rulli lex plus quam 40 capita, Agr. III, 2; quorum praecipua, quae Cicero commemorat, fere sunt haec: 1º Vt tribunus pl. qui eam legem tulerit, per septemdecim tribus decemviros creet agris dividundis, ut quem novem tribus fecerint, is decemvir sit. 2º Vt

in comitiis populi fiant, quod dicatur *de populi iudicio*; quod est falsum. Nam in his etiam iudiciis tabellae adhibentur, quae *a selectis iudicibus* exercentur, atque id ex *lege Cassia* factum, atque ante voce pronuntiatum esse puto; quod etiam postea sanxit *lex Cornelia*, de sententia ferenda, ut liberum esset reo, postulare pro Cluent. 20. Decepit doctos homines vox *populi*; neque intellexerunt, *populi iudicia* dici, non solum ea, quae ab universo populo in comitiis aguntur, sed omnia *publica*, h. e. in quibus *causae publicae*, aut *crimina publica*, quae vocantur, iudicari solent, tanquam de repetundis, de ambitu, de vi, de maiestate, etc. Haec autem iudicia *populi iudicia* appellantur, primo, quia olim ipse populus exercuerat, quum postea, quaestionibus perpetuis A. V. 604, adeoque ante *legem Cassiam*, constitui coeptis, omnia a selectis iudicibus exercerentur, praeter unum *perduellionis iudicium*, quod lege excipitur, et usque ad *legem Iuliam de vi*, populi universi fuit (v. Hotom. ad Verr. I, 5, et orat. pro Rabir. Per.); deinde, quia iussu, legibus populi, et loco populi, a iudicibus administrabantur. Cic. Verr. V, 48: *Quo confugient socii? — ad populum romanum confugient? facilis est causa populi. Legem enim se sociorum causa iussisse, et vos ei legi custodes ac vindices praeposuisse dicet.* Haec tenenda sunt tironibus, quum legunt, quae Sigonius de Iudiciis III, 4, 2, de *populi iudicio* dixit. Neque enim satis distincte rem tradidit, et ea tempora, quibus omnes causae publicae ad populum agebantur, solaeque controversiae privatae ad magistratum sine consilio iudicum agebantur, ab his distinxit, quibus publicae causae omnes ad iudices selectos, praeter unum perduellionis crimen, actae sunt. Nam et peculatus et maiestatis causae, quas populo proprias fuisse dicit, ad iudices actae sunt. vid. v. c. Act. I in Verr. 13. In primis clarus locus est Verr. I, 42: *Cornelia testamentaria, nummaria, ceterae complures; in quibus non ius aliquod novum populo constituitur, sed sancitur, ut, quod semper malum facinus fuerit, eius quaestio ad populum pertineat.* Atqui hae causae ap. selectos iudices actae.

3.) Papiria *C. Carbonis* trib. pl, A. V. 622 lata est, eaque sancitum, ut in legibus iubendis et antiquandis populus tabellis uteretur.

4.) Coelia, A. V. 646 lata est, eaque cautum, ut, quod unum iudicium lege *Cassia* exceptum esset, perduellionis, id quoque tabellas cum reliquis iudiciis communes haberet. Causam huius legis ferendae hanc habuisse dicitur apud Ciceronem, ut opprimeret C. Popillium inimicum, de Legg. III, 16.

Tarpeia Aternia. v. *Aternia Tarpeia*.

Terentia *frumentaria*. vid. *Frumentariae*.

Testamentariae, *Cornelia*, *Furia*, *Voconia*; de quibus v. suis locis.

Thoria *agraria*, *Sp. Thorii* trib. pl. A. V. 646, qua sancitum est, ne quis, qui agrum publicum in Italia a certo tempore possideret, vectigal penderet publicanis. Brut. 36, Sp. Thorius agrum.... vectigali levavit. Appianum, de bello Civ. I, 27, multi arbitrantur de hac lege ita scripsisse: Σπούριος Βόριος (leg. Θόριος) δημαρχῶν εἰσηγήσατο νόμον τὴν μὲν γῆν μηκέτι διανέμειν, ἀλλ' εἶναι τῶν ἐχόντων, καὶ φόρους ὑπὲρ αὐτῆς τῷ δήμῳ κατατίθεσθαι, καὶ τάδε τὰ χρήματα χωρεῖν εἰς διανομάς —

sc. τῷ δήμῳ, etc. Diversam vero a Sp. Thorii lege legem huius, quicumque sit, Sp. Borii putat Rosinus in Antiquit. Rom. VIII, 10; quem sequi non repugnat Mazochius in comm. ad Tabb. Heracleenses, p. 316, et Schweighaeuser ad Appian. t. III, p. 687. Cautum erat etiam Thoria lege de pascuis nonnihil, ut colligere licet e Cic. de Or. II, 79. Eius duo fragmenta insignia edidit Sigonius de Ant. I. II, 2.

Titia, quae pro Muren. c. 8 laudatur. Pighio, ad A. 488, videtur esse *C. Titii* trib. pl. qui illo anno legem tulit, de quaestorum numero duplicando, et provinciis quaestoriis sortiendis, e SCto; qua opinione nihil se probabilius a quoquam dici vidisse, ait Graevius ad h. l.

Titiae leges, quae de Legg. II, 6, dicuntur, sunt *Sext. Titii*, seditiosi tribuni A. V. 654. Tulit *agrariam* legem. v. Cic. de Or. II, 11. Titia, quae memoratur de Legg. II, 12, sine dubio est eiusdem. Nam eodem modo, ut c. 6, iungitur *Liviis*. Atque ex eo loco mihi fit vero simile, *Titias leges*, per enallagen dici pro *Titia lege*.

Tribunitia lex dicitur saepissime, quod omnes sciunt, quae a tribuno lata est; sed illud neglexerunt omnes, quos vidi, animadvertere, *tribunitiam legem* dici etiam eam, quam Pompeius tulit *de tribunis reficiendis potestate pristina*, quam iis Corn. Sulla ademerat. Act. I in Verr. 16: *Vident adhuc post* legem tribunitiam (quam sc. Pompeius tulit) *unum senatorem vel tenuissimum esse damnatum*. Sin *iudicium Iunianum* significare potest non solum, quod exercuit, cui praefuit Iunius, et sic est in Cluentiana; sed etiam quod fuit de Iunio, in quo reus fuit Iunius, ut saepe iudicia apud Ciceronem a reis vocantur, v. c. iudicium Verris, Cluentii.

Tullia, a *M. Cicerone de ambitu* lata A. V. 690, memoratur in Vatin. 14; pro Sext. 64; pro Mur. 32 sq. ex quo loco accuratius cognoscere hanc legem licet. Nam ambitus genera ab Sulpicio obiecta Murenae commemorantur et refelluntur. Poena etiam acerbior ea constituta esse dicitur, quae in Calpurnia fuit, nempe exsilium, v. Muren. 41; idque decem annorum, ut tradit Dio Cass. XXXVII, p. 42. Morbi quoque excusationi poena constituta est, etc. v. Muren. 23.

Valeria Horatia, sive *L. Valerii Potiti* et *M. Horatii Barbati* lex, coss. ann. 304, post decemviros, hominum concordiae causa sapienter popularium, *ne quis magistratus sine provocatione crearetur*. de Rep. II, 31. vid. Livium III, 55; Dionys. Halic. XI, 45.

Valeria, *P. Valerii Publicolae*, cos. ann. 244, *ne quis magistratus civem romanum adversus provocationem necaret, neve verberaret*. de Rep. II, 51.

Valeria, pr. Fonteio 1, nov. fragm. lex turpissima, lata a L. Valerio Flacco, consule suffecto post mortem C. Marii A. V. 667; qua creditoribus quadrantem solvi iussit, ut ait Velleius II, 23. v. Cortium ad Sall. Cat. c. 33.

Valeria, Agr. III, 2; S. Rosc. 43; l. 1 de Legg. etc. Est *L. Valerii Flacci* interregis A. V. 671, qua L. Cornelium Sullam dictatorem creavit, tulitque, ut omnia, quae fecisset, rata essent, possetque impune, quem vellet, indicta causa interficere.

Varia, lata est a *Q. Vario Hybrida*, trib. pl. A. V. 662, *de maiestate*; qua sancitum est, ut quaestio haberetur de iis, quorum opera consiliove

socii contra populum rom. arma sumsissent. Nam eo anoo, coss. L. Iulio Caesare et P. Rutilio Lupo, ortum est bellum in Italia, quod Sociale, Marsicum et Italicum appellatur. Huius legis frequens mentiu ap. Ciceron. v. e. pro Mil. 36; Brut. 56, 88; Tusc. II, 24, etc. Sed in loco postremo Buherius, vir summus, intelligi vult aliam legem Variam *de incestu*: quod Valerius M. III, 7, M. Antooium de incestu accusatum tradit, eumque locum huc retulere interpretes. Sed temporum ratio facile arguit hanc sententiam. Cicero dicit se *vidisse* Antonium pro se dicentem causam lege Varia. At accusatio de incestu facta est anno quaesturae provincialis, quam Pighius refert ad A. V. 640; quo Cicero natus nondum erat. Necesse igitur est, ut idem post etiam accusatus sit de maiestate e lege Varia, quum Cicero iam forum attigisset.

Vatinia, *P. Vatinii* trib. pl. A. V. 694. consule Caesare, lata, *de repetundis*; ut repetundarum iudicio liceret alterna consilia reiicere; unde ipsa *lex de alternis consiliis reiiciendis* dicitur in Vatin. 11. *Consilia* sunt iudices omnes, quos praetor sortitus est: eos omnes ex hac lege semel reiicere liceet reo, semel accusatori; quum antea nonnullos tantum reiicera liceret ex eodem consilio utrique, quorum loca subsortitiooe praetoris replebantur. *Alterna consilia reiicere* ergo est idem ac *reiicere alterius consilia*, ut Verr. II, 18, *quum alternae civitates reiectae essent*; pro alternis, semel ab accusatore, semel ab reo.

Vatinia, eiusdem tribuni, qua Caesari, cui iam lege *Sempronia* de provinciis senatus Galliam ulteriorem attribuerat, etiam citerior cum Illyrico, et tribus legionibus, stipendiisque in quinquennium data est, in Vatin. 12. De hac lege etiam caplendus locus videtur c. 15, ubi reprehendit Cicero Vatinium, *quod sua lege factus sit legatus Caesaris in Gallia*. Nam quod Manutius putat, legem ab eo latam, ut legati provinciales a populo crearentur, nullo idoneo testimonio demonstrari potest.

Vatinia alia rogatio, sed non perlata, memoratur in Vat. 9 sq. qua latum est, ut quaestio haberetur de iis, quos L. Vettius, qui in senatu confessus esset, se cum telo fuisse, et Cn. Pompeium occidere voluisse, participes illius consilii fuisse diceret.

Vi (*Leges de*), *Plotia* et *Lutatia*, quas vid.

Viaria, lata a *C. Curione*, Paullo et Marcello coss. A. V. 703, *de viis muniendis*, non dissimilis *agrariae* Rulli, Coelius, ep. 6. Ad hanc ferendam legem quid Curionem impulerit, docet Appianus B. C. II, p. 732, ed. Toll. Nempe quod aere alieno oppressus pecuniam acceperat a Caesare, ne sibi in tribunatu adversaretur. Hanc mercedem ne frustra accepisse, et Pompeianis aliqua ratione adversari videretur, quod facile intelligebat, eos huic legi repugnaturos esse: εἰσηγεῖτο βαρυτάτας ὁδῶν πολλῶν ἐπισκευάς τε καὶ κατασκευάς, καὶ αὐτὸν ἐπιστάτην αὐτῶν ἐπὶ πενταετὲς εἶναι. quae verba similitudinem eius cum *Servilia agraria Rulli* satis demonstrant. Sed fortasse etiam eadem ornamenta potestatis, eamdem potestatem in provinciis dedit, quam *lex Servilia*. Ex ep. ad Att. VI, 1, etc. mihi videtur colligi posse, constitutum fuisse vectigal aerario solvendum, in vehicula, esseda, rhedas, lecticas, equos, etc. quibus in itineribus uterentur, ut ea pecunia in viis muniendis coosumeretur. Nam quum Vedius Ciceroni obvius factus esset

cum duobus essedis et rheda, equis iuncta, et lectica, et familia magna; horum causa dicit Cicero, Vedio solvendum ex lege Curionis, si perferatur, sestertia centena. Id vectigal simile fuisset ee parte ei, quod nos dicimus *peage*, quod in vias muniendas impenditur; hoc certe sub titulo exigi solet. Quidam hanc legem male *Vivariam*, aut *Vinariam*, aut *Vinca-riam* appellant. v. Contarenus, de Frum. Larg. c. 9, Lips. Elect. I, 8.

Villia. v. *Annales*.

Voconia, lata a *Q. Voconio Saxa* trib. pl. A. V. 584, suadente Catone. Cf. Gaius II, § 226 et 274. Est *testamentaria*, de mulierum hereditatibus: qua sancitum est, ut, *qui post A. Postumium et Q. Fulvium censores census esset, ne heredem virginem, neve mulierem faceret*, Cic. in Verr. I, 42, neve mulier legati nomine plus caperet, quam heres, ibid. 43. Eadem lex laudatur Balb. 8; Fin. II, 17; Sen. 5. *Censi* e Voconii mente sine dubio erant *cives*; quod nemini licebat deferre ad censorem rem suam, nisi qui civis rom. esset. Sed in hoc verbo calumniabantur, qui rem suam ad uxorem aut filiam transferre cuperent. Nam quum illis temporibus lex census Serviana, de vendendis incensis, non acerbe aut severe satis servaretur, et multi cives rom. incensi essent (causas vid. ap. Perizon. libro mox memorando, p. 129), hi, qui feminam heredem faciebant, propterea se lege Voconia teneri negabant, quod incensi essent. Atque hac calumnia verbi *census* eludebant legem, praetoribus facilibus in re dura. Nam ex Verrinae l. c. intelligi potest, praetores ante Verrem omnes ea hac calumnia decrevisse, et hereditates hoc modo ad filias mulieresque transire potuisse. Qui autem censi erant, adeoque legem eludere calumniando non poterant, heredem fiduciarium faciebant, h. e. qui hereditatem cerneret quidem, sed deinde filiae, aut cuicumque testator voluisset, redderet, si honestus esset. Nam si quis perfidus negabat se hereditatem filiae redditurum, cogi non poterat. v. Fin. II, 17. De hac lege multi, in primis Balduinus; sed omnium optime Iac. Perizonius in Diss. *de Lege Voconia*, qui primus huius legis vim accurate perspexit. — Adde nunc ante omnia, quidquid novi affert locus insignis de Rep. III, 7; et quas de hac lege commentationes novas in notis ad h. l. excitavimus.

INDEX GRAECO-LATINVS

SEV

GRAECA CICERONIS LATINE REDDITA

ADSPERSIS SVBINDE ANIMADVERSIONIBVS

Ἀκκιζόμεθα, dissimulamus cupiditatem nostram, Att. II, 19, quum videri velimus, non cupere nos, et tamen vehementer cupiamus; hoc enim est ἀκκίζεσθαι, unde ἀκκισμός, *accismus*. Exemplo esse potest accismus Tiberii Neronis, Vell. II, 23; Tacit. Ann. I, 3 et 11.

Ἀκοινώνητον, alienum a familiari consuetudine, Att. VI, 3.

Ἀκοινωνήτως, minime familiariter, Att. VI, 1.

Ἀκολακεύτως, citra assentationem, Att. XIII, 51.

Ἀκολασία, licentia nimia, Att. XIV, 11.

Ἄκουσμα, Att. XII, 1, quidquid ad aures (convivarum) suaviter deliniendas, aut oblectandas comparatum est. « Non assequor, inquit, ut scribam, quod tui convivae non modo libenter, sed etiam aequo animo legere possint. Si velim gravitatem eius constantiamque laudare, hoc ipsum istis odiosum ἄκουσμα sit. » Sic ap. Xenoph. Ἀπομνημον. II, 1, Virtus Voluptati dicit: τοῦ δὲ πάντων ἡδίστου ἀκούσματος, ἐπαίνου ἑαυτῆς, ἀνήκοος εἶ. Haec ἀκούσματα, quae et ἀκροάματα dicuntur, erant recitationes anagnostarum, symphoniaci pueri, γελωτοποιοί, etc.

Ἀκραής, liquidum, non turbidum, non perturbatum, Att. X, 17.

Ἀκρόαμα, vid in ἄκουσμα, Arch. 9. Pro *anagnoste* est apud Nepotem in vita Attici, c. 14.

Ἀκροστιχίς, genus versus Sibyllini, quum deinceps e primis versuum litteris aliquid connectitur, ut in quibusdam Ennianis. Div. II, 53.

Ἀκροτελεύτιον, clausula, v. c. carminis, h. l. epistolae. Vox Thucydidea II, 17; quam et habet Pollux II, 16. Att. V, 21.

Ἀκρωτηρίων οὖρια, signa secundae tempestatis ex vexillis in fastigiis (ἀκρωτηρίοις) navium et domorum, Att. V, 12. Οὔρια sunt signa bonae tempestatis instantis; a quibus etiam Iupiter Vrius, de quo vid. Graev. ad Verr. IV, 51.

Ἀκύθηρον, invenustum, ad Div. VII, 32.

Ἄκυρον, ineptum, ad Div. XVI, 17.

Ἄλη, anxietas et sollicitudo animi nusquam conquiescentis, Att. X, 1.

Ἀλίμενα, loca portu carentia, loca importuosa, Att. IX, 13.

Ἅλις δρυός, satis quercus, Att. II, 19, proverbium de priscis hominibus, qui, inventa fruge, glandes relinquebant. *Dignitatis* ἅλις, *tanquam* δρυός. « Satis tibi dignitatis est, ut non opus ait de ea ulterius augenda cogitare. »

Ἅλις σπουδῆς, satis studii et operae, Att. II, 1.

Ἀλιτενής, humilis, depressus, de ambulatione, Att. XIV, 13.

Ἄλκιμος ἔσσ', ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ, strenuus esto, quo te et posterorum, vel qui post nascentur, aliquis laudet, ad Div. XIII, 15, ex Homer. Odyss. A, v. 302. Ibid. sequitur, Μὴ μὰν ἀσπουδεί γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην, Ἀλλὰ μέγα ῥέξας τι καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.

« Non profecto nulla re praeclare gesta et sine laude moriar, sed re magna et ad posteritatem commemoranda patrata. » Homer. Iliad. X, v. 304, 305.

Ἀλλ' αἰεί τινα φῶτα μέγαν, sed semper virum ingentem, Q. fr. I, 2, ex Homer. Odyss. I, v. 513.

Ἀλλ' ἐμὸν οὔποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθες Πατρίδος, supple ex Homero Odyss. I, 34, ὡς οὐδὲν γλύκιον ἧς, « sed mihi nunquam persuasisti, patria quidquam ulli sua dulcius esse. »

Ἀμφιλαφία, Q. fr. II, 6 et 15, mihi videtur esse cautionis genus, quum eam rationem tenemus, ut ad utrumque parati simus; ut, quodcumque acciderit, eo recte uti possimus; ut duarum rerum simul rationem habeamus, quarum una videtur cum altera non satis consistere posse. *Desidero bono modo*, ait, *ἀμφιλαφίαν tuam*, quam? » ut advenientem excipiam libenter, latentem non excitem. » — Forte simpliciter *ἀμφιλαφία* est « bona copia, felix proventus, opum ubertas; » sic certe utroque loco intelleximus.

Ἀμώμων, reprehensionis expers, Att. XVI, 5.

Ἀναθεώρησις, animadversio, consideratio, Att. XIV, 15 et 16.

Ἀναλογία, comparatio, proportio, quam vulgo dicimus, quum olim *proportio* esset tantum *ratio*, Att. VI, 2; de Univ. 4 Vid. Varr. L. L. IX, pag. 135, ed. Steph.

Ἀναντιφωνησία, taciturnitas in respondendo, quum alicui nihil respondemus; quam Cicero, Verr. I, 31, *taciturnitatem* ipse vocat.

Ἀναντιφώνητον, sine responsione, Att. VI, 1.

Ἀναπάντητον, remotum ab omni occursu, Att. IX, 1.

Ἀναπολόγητον, quod nulla ratione defendi potest, quod defensione caret, Att. XVI, 7.

Ἀναφαίνεσθαι, apparere, in publicum prodire, Att. II, 10.

Ἀνέκδοτα, non edita, Att. II, 6; XIV, 17.

Ἀνεκτόν, tolerandum, tolerabile, Att. XV, 19.

Ἀνεκτότερα, tolerabiliora, Att. XII, 45.

Ἀνεμέσητα, nulli reprehensioni obnoxia, nemini stomachum moventia, Att. XVI, 7.

Ἀνεμέσητον γάρ, caret enim invidia, Att. XII, 12.

Ἀνεμοφόρητα, levia ac ventis dissipata, Att. XIII, 37.

Ἀνεξία, tolerantia, Att. V, 11.

Ἀνηθοποίητον, alienum a recta morum conformatione, in quo mores conformari et effingi nequeant, Att. X, 10.

Ἄνθη, flores, loci meliores excerpti; hinc *florilegia*, Att. XV, 11.

Ἀνθηρογραφεῖσθαι, floride scribi, ornari, Att. II, 6.

Ἀνιστορησία, inscitia historiarum, Att. VI, 1.

Ἀνοικεῖον, alienum, Att. XVI, 11.

Ἄντα, supplendum στῆναι, aut ἐλθεῖν, contra stare, contra progredi, Att. II, 9.

Ἀντεισακτος, opposita et obiecta voluntati meae, Q. fr. *II*, 10. Sed ἀντεισακτον est e Bessarionis cod. auctore P. Manutio. P. Victorius autem legebat, ἀναντίλεκτον, *cui contra dici non potest*, et I. Fr. Gronovius, ἀνίατος, *insanabile*.

Ἀντίθετα, contraria, opposita contrariis, Or. 50

Ἀντιμυκτηρίσαι, vicissim deridere, ad Div. XV, 19.

Ἀντιόχεια, Antiochi sententiam continentia, Att. XIII, 12 et 16.

Ἀντίχθων, terra opposita pedibus nostris, Tusc. I, 28.

Ἄνω κάτω, sursum deorsum, Att. V, 10. Intelligit academicam scholam. V. not. in h. l.

Ἄνω ποταμῶν, supple ex Euripide versum: *ἱερῶν χωροῦσι παγαί*, sursum versus sacrorum fluminum feruntur fontes, Att. XV. 4 (rerum ordo vertitur); prov. de rebus ἀδυνάτοις, quo saepe usi sunt poetae, v. c. Ovid. Her. V, 30, ubi vid. interpretes.

Αξια, Fin. III, 6 et 10, vocabulum stoicum, quod illam rei proprietatem indicat, qua fit aestimabilis et digna, quae diligatur, aut aliis praeferatur; id quod facit, ut res inter *προηγμένα* referatur: *pondus dignum aestimatione*, ut Cicero interpretatus est loc. cit.

Αξιοπίστως, fide dignum, Att. XIII, 37.

Αξίωμα, enuntiatum, effatum, enuntiatio quaelibet, Acad. II, 29; Tusc. I, 7; Fat. 10. Hodie mathematici cum Aristotele accipiunt pro enuntiato, quod ex se intelligitur: sed stoici de quovis enuntiato dicebant, quod interdum facit et Aristoteles V. Menagius ad Laertium VII, 65.

Απαθῆ, quae non sentiuntur, Acad. II, 42. Pro ἀπαθῆ Davisius legebat, ἀπάθεια. Pyrrho ponebat summum bonum in ἀπαθείᾳ.

Απαιδευσία, ignorantia, Att. XIII, 16.

Απαλαίστους, sive potius, ἀπαλαίστρους, a παλαίστρα, palaestrae imperitos. Orat. 68.

Απάντησις, occursus, obviam itio, Att. VIII, 16; IX, 7.

Απαξ θανεῖν, semel mori, Q. fr. I, 2. Ex Aeschyl. Prometh. Vinct. 719, κρεῖσσον γὰρ εἰσάπαξ θανεῖν, ἢ τὰς ἁπάσας ἡμέρας πάσχειν κακῶς.

Απαῤῥησίαστον, minime liberum, impeditum et reprehendendi licentia carens, Att. IX, 2.

Απειρία, Fin. I, 6, vocabulum Epicureum, quod *infinitionem* interpretatur Cicero. Epicurus autem ita appellabat infinitum illud spatium, in quo atomi ex opinione eius ab aeterno movebantur, ex quarum fortuita concursione hoc universum exstiterit.

Απόγραφα, descripta ex aliorum libris, Att. XII, 52; sic appellat libros suos Latinos de philosophia e Graecis hausto et paene descriptos.

Απόδειξις, argumenti conclusio, Acad. II, 8.

Αποδυτήριον, locus in balneis, ubi lavaturi vestimenta deponebant. Q. fr. III, 1. V. Gesnerum ad Varr. R. R. II, 1, et qui ibi laudantur.

Αποθέωσις, consecratio, per quam in numerum deorum veniunt. Att. I, 16; XII, et 36.

Αποκαρτερῶν, Hegesiae liber ita dictus, Tusc. I, 34. Αποκαρτερεῖν dicuntur, qui inedia mortem sibi voluntariam consciscunt, ut Atticus fecit apud Nepotem. Hegesias itaque Cyrenaicus librum suum, in quo de morte contemnenda ita scripserat, ut eo lecto multi sibi mortem consciscerent, inscripsit ἀποκαρτεροῦντα, quod in eo quidam inducebatur, qui, quum vellet a vita per inediam discedere, et ab amicis revocaretur, iis respondens vitae humanae incommoda enumerabat.

Απολιτικώτατον, civilis gubernationis maxime expertem, reip. gerendae inscium. Att. VIII, 16.

Απολογισμὸν συντάξομαι, defensionem componam, Att. XVI, 7.

Αποπροηγμένον, reiectum. Stoici quum nollent boni malique loco ponere quidquam praeter virtutem et turpitudinem, ceteras res, quibus non potest eodem modo animus humanus moveri, tanquam valitudinem rectam, morbum, dolorem, voluptatem, vitam, mortem, divitias, paupertatem, etc. distribuebant in *προηγμένα*, et *ἀποπροηγμένα*, h. e. dignas, quae deligerentur, vel repudiarentur, ut v. e. valitudo recta *προηγμένον* esset, morbus *ἀποπροηγμένον*. Ad Div. IX, 7; Fin. III, 15.

Απορία, dubitatio, Att. VII, 12, 21; XV, 4; XVI, 8.

Απορῶ, dubito, Att. VII, 11; IX, 10.

Ἀποσπασμάτια, fragmenta, Att. II, 1.

Ἀπότευγμα, spei frustratio, infelix successus, ad Div. IX, 21; Att. XIII, 27; Q. fr. III, 2.

Ἀποτόμως, acerbe, espere, Att. X, 11, ductum a medicis, qui secant et urunt, et ἀποτόμοι dicuntur. V. Cuperus Obs. II, 17.

Ἀπότριψαι, abstergito, Att. VII, 5.

Ἀποφατικά, negantie, contraria aientibus; iis opponuntur καταφατικά. Top. 11.

Ἀποφθέγματα, facete dicta, ad Div. IX, 16; Off. I, 29.

Ἀπρακτότατος, rebus agendis ineptissimus, Att. I, 14.

Ἀπροσδιόνυσον, absurdum, ineptum, alienum, Att XVI, 15.

Ἀπρόσιτος, non facilis aditu, minime affabilis, asper, Att. V, 20.

Ἀπροσφώνητος, inselutatus, Att. VIII, 8.

Ἀργὸς λόγος, ignava ratio, Fat. 12, genus sophismatis, quod inde nomen traxit, quod credebatur, homines, eo deceptos, ignavos et otiosos reddere. Est enim hujusmodi, ut est apud Cic. de Fat. 12: « Si fatum tibi est, ex hoc morbo convalescere, sive medicum edhibueris, sive non, convalesces, etc. » Hoc sophismate utebantur in disputationibus de libertate, fato. De eo egregie Facciolatus, V Acroas.

Ἄρειος πάγος, Areopagus, rupes Martia, ubi senatus Atheniensis conveniebat; unde et pro senatu ipso dicitur, et eius conventu, iudicio, Att. I, 14.

Ἀρετὴ non est διδακτόν, virtus non est res, quae tradi et doceri possit, Att. X, 12; de quo est Aeschinis Dielogus I.

Ἄρη πνέων, Martem spirans, de iis dicitur, qui ipso vultu crudelitatem eliquam et saevitiam pree se ferunt, Q. fr. III, 4; ex Aeschyl. Agam. 387.

Ἀριστεία, praeclarum facinus, dignum ἀριστείῳ, h. e. praemio, quod dari solet iis, qui ἀριστεύουσιν. h. e. rem praeclaram gerunt: ἀριστείαν, Att. XIV, 16, eppellat Dolabellae cos. facinus, quum columnam in Caesaris sepulcro evertisset, de quo in Philippicis passim. Att. XIV, 16; XVI, 19.

Ἀριστοκρατικῶς eccommodate ad statum et seusum optimatum, Att. I, 14.

Ἀριστοτέλειον, Aristotelicum, Att. XIII, 19.

Ἀριστοτέλους ἐξωτερικοὶ, Aristotelis libri ita dicti, Att. IV, 16, quie ad sensum popularem prope modum scripti, ut ab his quoque intelligi possent, qui philosophiam sius non didicissent; nam hi ἐξοτερικοὶ appellabantur. His opponuntur eiusdem ἀκροαματικοὶ, qui his scribuntur, qui philosophiam didicerunt, doctis, eruditis.

Ἀρκαδίαν. Hexemeter integer sic habet; Ἀρκαδίαν μ' αἰτεῖς; μέγα μ' αἰτεῖς, οὔτοι δώσω, « Arcadiam me poscis? rem magnam me poscis, nequaquam dabo », Att. X, 5, proverbium, quum quis petit, quod fieri non potest, aut difficillimum est. Is versus oraculo editus est, de quo Herodotus I, 66, p. 26, ed. Steph. p. 32 ed. P. Wessel.

Ἄρκτοι, Vrsa maior et minor, Nat. D. II, 41.

Ἁρμονία, consensus, de Vniv. 8.

Ἀῤῥωστήματα, eegrotetiones, Tusc. IV, 10, vocabulum stoicum, ex arte medica transletum et traductum ad animum; in quo genere translationis nimii erant stoici, in primis Chrysippus. In animo itaque, ut in corpore, esse dicebant νοσήματα et ἀῤῥωστήματα, quae ex perturbationibus

tae Caesari vocantur, de Bello Civili, et Ipsi Tullio Verr. V, 40. De iis vid. Scheff. de re Nav. p. 130.

Ἀφωμίλησα, me a colloquio separavi, ad Div. XVI, 17.

Ἀχαριστία, ingratus animus, Att. IX, 7.

B

Βαθύτης, profunda taciturnitas, Att. IV, 6 (ubi v. Casaub.); V, 10; VI, 1. Sallustius Iug. 105, *altitudinem ingenii* vocat, quae est eorum, quorum consilia assequi non possumus, qui valde tegunt suos sensus. V. Turneb. Adversar. III, 15, quem ad Sall. l. c. laudat Cortius. Polybius in Excerpt. Virt. et Vit. p. 1441, vocat βάθος, ubi vid. Vales. Sic Ovid. Am. II, 4, 16, *ex alto dissimulare*, ubi v. Burmann. qui recte de profundo silentio intelligit. Tunstallus, in Epist. ad Middleton. p. 114, interpretatur *prudentiam*.

Βεβίωται, vita feliciter acta est, Att. XII, 2; XIV, 21. Vixi! Virgil. Aen. IV, 653.

Βλάμματα, detrimenta, Fin. III, 20.

Βλάσφημα, quae mali sunt ominis. Att. XV, εὔφημα contra *bene ominata* dicuntur. Vid. Casaub. ad Theophr. Charact. cap. 19.

Βούλησις, voluntas, Tuscul. IV, 6.

Βούλυσις, vespera, tempus, quo boves ab aratro solent solvi, Att. XV, 27. Ex Homero intelligi potest, veteres tempora diei appellasse ab iis rebus, quae agi solerent. Et quoniam rustica tunc temporis vita erat hominum, ab opere rustico nomina partibus diei tribuerunt. Vespera igitur dicta βούλυσις, sive βουλυτόν, quod est Iliad. II, v. 779. Vid. schol.

Βοῶπις, magnis, iisque perpulchris oculis praedita; Iunonis epitheton Homericum. Att. II, 9, 12, 14, 22.

Γ

Γαυρεῶ, glorior, Att. XVI, 5.

Γέλως Σαρδόνιος, Sardonius risus, ad Div. VII, 25; proverbium de iis, qui ridendo sibi nocivum concitant periculum. Vnde ortum putetur, docebit Erasmus in Chiliadibus.

Γενικῶς, generaliter, Att. I, 14. Tunstallus, *omnino, sine exceptione*.

Γενικώτερον, generalius, Att. IX, 10.

Γεροντικώτερον, senilius, Att. XII, 1.

Γεωγραφικά, commentarii de terrae descriptione, Att. II, 6.

Γεωμετρικῶς, non minus certa ratione, quam qua geometrae utuntur, Att. XII, 5. Γεωμετρικῶς dicitur Atticus Ciceronem *refellisse*, in eo, quod Cicero scripserat, Fannium, qui historiam scripsit, Laelii generum fuisse.

Γῆν πρὸ γῆς cogitare, Att. XIV, 10, dicitur, qui solum vertere, et ex alia terra in aliam, et quidem semper proximam quamque, fugere cogitat. Vid. Manut. ad h. l. qui ex Aeschylo haec verba desumta putat.

Γλαῦκ' εἰς Ἀθήνας, noctuam Athenas (sc. porto, vel mitto), ad Div. VI, 3; IX, 3; Q. fr. II, 16.

Γλισχρῶς, parce, tenuiter, Att. XVI, 1.

Γλυκύπικρον, dulce amarum, Att. V, 21.

Γνῶθι, πῶς ἄλλῳ κέχρηται, nosce, quemadmodum alio usus fuerit. Explora prius, quam cum aliquo amicitiam facias, fidemque habeas, quomodo se erga alios amicos gesserit, qua fide in alios fuerit: ex Epicharmo. Q. fr. III, 1.

Γνῶθι σεαυτόν, nosce te ipsum, Q. fr. III, 6.

Γοήτεια, praestigiae, malitiosae blanditiae, Att. IX, 13.

Γόνυ κνήμης, genu tibia, sc. propius est, ad Div. XVI, 23, proverbium, quod eam vim habet, quam Terentianum illud: » Proximus sum egomet mihi. » Vid. Theocrit. Idyll. XVI, 18.

Γοργεῖα γυμνά, larvae nudae, Att. IV, 16, de accusatoribus Gabinii, qui absolutus erat; quod, quemadmodum nudae et inanes larvae terrent illae quidem, sed veri damni afferre nihil possunt, ita Gabinium accusatores terruerant, nihil ei nocuerant.

Γυμνασιώδη, apta gymnasio, Att. I, 6.

Δ.

Δαίμονες, genua deorum, quod Latine *lares* dici posse putat Cicero, de Univ. 11. Vid. Ind. Lat. in *lares*.

Δεδῆχθαι, morsum esse, Att. XIII, 20.

Δεινὸς ἀνήρ, τάχα κεν καὶ ἀναίτιον αἰτιόῳτο, vehemens vir, et qui vel insontem accusare audeat, Att. XIII, 25, ex Homer. Iliad. Λ, vs. 653.

Διφθέραι, pelles, Involucra, Att. IV, 17.

Δεύτεραι φροντίδες, posteriores cogitationes, Q. fr. III, 1, ex Euripidis Hippolyt. 436.

Δημήτηρ, Ceres, sic nominata, quasi *Γημήτηρ*, terra mater, Nat. D. II, 26.

Δῆμοι, Att. VII, 3, *loca*. Nam Latinis *loca* sunt *χῶροι*, *χωρία*. Vid. Salmas. ad Solin. p. m. 690. Verti etiam potest, *populi, pagi*. Nam *δῆμοι Ἀττικῆς*, *populi Atticae*, de quibus exstat Meursii libellus, nihil sunt, nisi *pagi* (*cantons*), in quos Attica erat descripta, et a quibus Athenienses, ut Romani a tribubus, nominabantur. Nam ut Romani, v. c. dicebant: *Q. Verres Romilia*; sic Graeci: *Δημοσθένης Παιανιεύς*. Cicero dicit se scripsisse *in Piraeeum*; idque sibi vitiosum visum non esse, quod de Piraeeo dixisset, non ut de *oppido*, sed ut de *loco*, h. e. *pago, regione*: sic Terentium dixisse *e Sunio*. Sunium aeque esse oppidum, ac Piraeeum. Itaque, si *δῆμοι* sint oppida, necessario Terentium quoque peccasse. Sed Terentium intellexisse *Sunium pagum, populum*, cuius caput esset urbs Sunium, et qui ab eo oppido appellaretur. Sic se dixisse in *Piraeeum pagum, populum*, non *oppidum* ipsum. Sic capiendus est locus, quem ne Graevius quidem satis cepit: nam *locum* explicat de *vico*, qualis Haga Batavorum; quae vocabuli vis locum hic non habet. Nam non magis dici potest, *profecti sumus in Hagam*, quam *in Lipsiam*.

Διάθεσις, sensus, cogitatio, quo quis animo est, Att. XIV, 3.

Διαίρεσις, divisio, distributio, Att. VI, 1.

Διάλογος, dialogus, colloquium, Att. V, 5; XV, 13.

Διανοητικαὶ φαντασίαι, intelligibiles visiones, visa rerum intelligibilium, non sensibilium, ad Div. XV, 16. Vid. infra *φαντασία*.

Διαῤῥήδην, aperte, diserte, ad Div. XVI, 21.

Διάῤῥοια, alvi profluvium, ad Div. VII, 26.

Διὰ σημείων, per notas, vel siglas scribere, Att. XIII, 32.

Διατροπή, infamia, dedecus, Att. IX, 13.

Διάφασις, prospectus, Att. II, 3.

Διαφόρησις, est vocabulum medicum, quod significat *transpirationem*,

quae fit per sudorem; unde διαφορητικὰ ἰάματα, *medicamento ad sudorem efficiendum accommodata et comparata.* Neque video, quid causae sit, quare, quum de imbecillae valitudinis homine Tirone sermo sit, cui διαφόρησις profuisse dicatur, in hac significatione verbi acquiescere nolimus, ut cum P. Manutio interpretemur, *relaxationem animi,* quae potius altero illo indicatur: « si vero etiam Tusculanum profuit » ad Div. XVI, 18.

Δίβαφον, bis tincta purpura, vestis auguralis, ad Div. II, 16; Att. II, 9, ita dicitur, quia primo cocco, deinde purpura tingebatur. Ruben. de Lato Clavo II, 14.

Διδακτόν, quod doceri potest, Att. X, 12.

Διδασκαλία, doctrina, loci philosophici explicatio, aut ex alia arte, ad Div. VIII, 3.

Διευκρινήσεις πρόβλημα πολιτικόν, explicabilis quaestionem ad reipublicae statum pertinentem, Att. VII, 9.

Διοίκησις, dicitur *districtus,* ut vulgo dicunt, sive « portio quaedam provinciae, cuius administratio et iurisdictio praetori commissa est. » Sic Cicero praeter Ciliciam tres διοικήσεις in Asia habebat, Cibyraticam, Apamensem et Synnadensem. Hoc sensu Hellespontia διοίκησις dicitur. Hinc hodie quoque Gallis eiusmodi portio provinciae dicitur *diocèse.* Ad Div. XIII, 53 et 67.

Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ, Dionysius Corinthi, Att. IX, 9; origo proverbii satis nota est. In dubium vocavit vulgarem opinionem de Dionysio ludimagistro Heumannus in Epistola ad Raphelium. Locum Ciceronis ipsum recte interpretatur *Mongault,* cuius interpretationem v. ap. Olivetum ad h. l.

Διόσκουροι, Nat. D. III, 21, Castor et Pollux.

Διπλῆ, dupla, Att. VIII, 2, genus notae, qua veteres grammaticos usos fuisse constat. Ea est de duabus lineis ad angulum acutum coëuntibus, hoc modo <, aut >; item sic CC. Vid. doctos viros quum ad h. l. tum Menag. ad Diog. Laërt. III, 66, et schol. ad Aristoph. Nubes pluribus locis; Eschenbach. de Notis crit. p. 247, 248; Montfaucon. Palaeogr. Gr. p. 372; Troz. ad Hugonem de Orig. Scrib. p. 280.

Διφθέραι, libri e membranis facti, Att. XIII, 24. Sic interpretatur bene Victorius, qui διφθέρας ex h. l. laudat, ad Varron. R. R. II extr.

Δίχα μοι νόος, ἀτρέκειαν εἰπεῖν, ambigit animus, vere ut dicam, Att. XIII, 38, e Pindari carmine deperdito.

Διψῶσα κρήνη, aridus, vel siticulosus fons, in quo nihil est aquae, Att. XII, 5, ita appellatur, cuius est res angusta domi, qui in angustiis est rei familiaris.

Δόγματα, decreta philosophica, placita, Acad. II, 9.

Δολιχὸν πλόον ὁρμαίνοντες, longam navigationem molientes, Att. XVI, 13, ex Hom. Odyss. Γ, vs. 169.

Δρόμωθεν, ex cursu, Att. XI, 6. Sed haec lectio est a Bosio efficta e lectione cod. Cruselliani, *dromo de nunc.* Tunstallus, in Epistola ad Middleton. pag. 158, rescribit: *δρόμῳ te nunc* (scilicet fer) *ad Oppium.*

Δυσδιάγνωστον, difficile diiudicatu, Att. V, 4.

Δυσεντερία, intestinorum morbus, ad Div. VII, 26.

Δυσεξίμητα, quae ita demersa sunt et abdita, ut vix e profundo educi possint, ab ἐξιμᾶν, proferre e profundo, Att. V, 10.

Εἰδώς σοι λέγω, sciens tibi dico, Att. IX, 7.

Εἴη μισητὸς φίλος οἶκος, odio sit ipsa domus, alias cara. Att. IV, 8. Proverbium Graecum est: οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος, cuius originem vid. ap. Erasmum, pag. 563. Eo usus est Cicero Att. XV, 16. Hic autem tantam suavitatem esse iucunditatemque dicit aedium Antiatinarum, ut sua sibi domus paene odio sit.

Εἰλικρινές, sincerum, integrum, Q. fr. II, 8, quod etiam ad solem explicatum et inspectum purum reperitur. Sic πρὸς αὐγάς, sc. ἡλίου, ἀνασκοπεῖν τι dicitur. Longin. S. III, Κἂν ἕκαστον αὐτῶν πρὸς αὐγὰς ἀνασκοπῇς, ubi v. Fabrum et Tollium.

Εἱμαρμένη, fatalis necessitas, fatum, N. D. I, 20; Div. I, 55.

Εἰ μενετέον ἐν τῇ πατρίδι τυραννουμένη, etc. an manendum in patria tyrannide oppresa? ea vero tyrannide oppressa, an quovis modo tyrannidis eversio molienda est, etiamsi civitas propter id de summa rerum periculum subitura sit? An caveudum ne qui tyrannidem evertit, ipse evehatur? An tentandum, opem ferre patriae tyrannide oppressae verbis et rei opportunitate, potius quam bello? Vtrum civis boni sit, secedentem aliquo, quiescere oppressa a tyranno patria, an subeundum quodlibet discrimen pro libertate? An bellum inferendum regioni, eaque sit obsidenda, si a tyranno opprimatur? An etiam is, qui non probet, ut bello tyrannis evertatur, tamen nomen suum profiteri cum fortissimis viris debeat? An cum bene meritis et amicis una subeunda sint pericula in rebus, quae pertinent ad rempublicam, etiam si illi minus recte de summa rerum consuluisse videantur? Vtrum de patria bene meritus, ob eamque causam gravissima quaeque passus, et invidia oppressus, ultro pro patria discrimen subire debeat? aut permittendum ei, ut sui ipsius interdum et carissimarum personarum rationem habeat, dimissis adversus potentes concertationibus pro republica? » Att. IX, 4. Sunt θέσεις (vid. in h. v.) in quibus tractandis otium consumebat Cicero, ut animum parumper ab aegritudine abduceret.

Εἴρων, simulator, dissimulator: ita dictus Socrates, quod redargueodorum sophistarum causa simulabat, se omnia nescire, etiam quum recte sciret. De verbo εἰρωνεία vid. Theophrast. Char. c. 1, et ibi ὁ πάνυ Casaubonus. Or. II, 67; Brut. 87; Off. I, 30.

Εἰρωνεία, dissimulatio, cavillatio, Att. XVI, 11; Acad. II, 5.

Εἰρωνεύεσθαι, dissimulare, dissimulanter loqui, ad Div. IV, 4.

Εἷς ἐμοὶ μύριοι, unus mibi decem millia, unus mihi instar multorum millium, Att. XVI, 11.

Εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης, unum augurium optimum, pugnare pro patria, Att. II, 3, ex Hom. Iliad. M, v. 243.

Ἐκβολὴ λόγου, digressio, e Thucyd. I, 97, Att. VII, 1.

Ἐκμαγεῖον, Att. X, 1. Hanc vocem in Ciceronem intrusit Bosius e vestigiis codicis ms., ut pro «hominis hoc ipsum probi, sed magnum sit τῶν πολ.» legatur, «hominis hoc ipsum probi est ἐκμαγεῖον. Est τῶν πολ.» Sed neque in Gronoviana neque in Graeviana servata est. De voce ἐκμαγεῖον, v. Voss. ad Catull. pag. 97.

Ἐκτένεια, prolixa et larga studii et voluntatis declaratio, Att. X, 17.

Εκτενέστερον, prolixius et largius in officiis promittendis, et benivolentia significanda, Att. XIII, 9. Vtrumque est de sermone, qui amoris officiique plane insignem atque inusitatam significationem habet. Nam ἐκτενὴς et ἐκτένεια insigne et incredibile quoddam studium, ardoremque in re aliqua significant. Et hanc vim habent in omnibus locis, quibus sacri scriptores usi sunt, Luc. XXII, 44; Act. XII, 5; XXVI, 7; Petr. Epist. pr. I, 22; IV, 8.

Εκτρόποιμος, remota a via, Att. XII, 12; Monumentum filiae Tulliae exstruere volebat: huic ἀποθεώσει non satis aptam putabat insulam, quam in Arpino fluvius Fibrenus efficiebat (de Leg. II, 1), quod iste locus nimis esset a via regia remotus adeoque non esset in conspectu, celebrarique posset. Nam hanc ipsam ob causam ad vias celeberrimas monumenta solebant exstruere Romani, ut eo facilius memoria hominum propagaretur ad posteros, et a quam plurimis conspicerentur: unde verba, *Siste gradum viator*; quibus hodie uti non licet, quum monumenta huiusmodi locis clausis et septis, non in via sint: ut merito rideatur etiam doctorum hominum in ea re indocta κακοζηλία.

Εκφώνησις, ὑπέρευ, exclamatio, recte, egregie! Att. X, 1.

Εκχυσις, effusio, sc. radiorum, Att. II, 3. Veteres enim putabant, visionem fieri radiorum ex oculis emissione.

Ελάπιζεν, falso ostendebat, insolentia iactabat, Att. IX, 13. In aliis edd. est ἐσάλπιζεν, quod defendit Victor. V. L. XXXVII, 3; male. Nam ut vere Lambinus monet, σαλπίζειν est *vera praedicare*, λαπίζειν falsa, quod huic loco convenit: non quo non et σαλπίζειν sit hominis arrogantis et iactatoris, sed quod σαλπίζοντες tantum ea, quae vera sunt, iactant, λαπίζοντες autem contra. Sic etiam Latini *buccinatorem* appellant, qui veras laudes immoderatius iactat. Cicer. ad Tiron., »quod polliceris, te buccinatorem fore existimationis meae, etc.« XVI, 21. Nostri eodem fere modo. Ceterum subit hic memoria cogitationis eius, quum putarem, illud Matt. VI, 2, ὅταν ποιῇς ἐλεημοσύνην, οὐ μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, non esse, ut plerique faciunt, proprie accipiendum, quum nulla idonea auctoritate confirmari consuetudo tam absurda possit, sed de praedicatione liberalitatis immoderatiori. Videant Iudaici ritus peritiores.

Ελάχιστον, minimum, Fat. 10.

Ελικτὰ καὶ οὐδέν, Euripidis Andromacha sic habet integrum locum: ἑλικτὰ κ' οὐδὲν ὑγιές, ἀλλὰ πάντα πέριξ φρονοῦντες, quorum mens est involucris circumtecta, quique minime sincero et candido estis animo, sed versute omnia cogitatis, Att, II, 25.

Εμβόλιον, pars quaedam operis, ab argumento proposito seiuncta, ῥῆσις, quam secundo libro de Consulatu suo inserere cogitabat Q. fr. III 1.

Εμετική, Att. XIII, 52, male redditur h. l. *curatio per vomitum*: de qua Pantagathus accipiebat, qui et legendum coniiciebat *egerat*, probante Graevio, et Corrado. Non venit doctis hominibus in memoriam locus ex or., pro Deiot. c. 7, de eodem Caesare, de quo hic sermo, apud Deiotarum deversante: »Quum vomere post coenam te velle dixisses, in balneum te ducere coeperunt.« Ex quo intelligitur, post coenam ad vomitum isse homines, ut cibo alvum

exonerarent, ne large sumtus nocerent. Celsus, I, 3, » Reiectum esse ab Asclepiade vomitum video: neque reprehendo, si offensus eorum est consuetudine, qui quotidie eiiciendo vorandi facultatem moliuntur...., commoneo tamen, ne quis, qui valere et senescere volet, hoc quotidianum habeat. Qui vomere post cibum volet, etc. » De hac igitur Caesaris consuetudine sermo: *accubuit*, ἐμετικὴν *agebat*, l. c., volebat vomere post coenam, ideoque largius edebat. Adde Casaub. ad Sueton. Vitell. 13.

Ἐμπολιτεύομαί σοι, tecum ago de republica, Att. VII, 7.

Ἐμφατικώτερον, luculentius, cum maiori significatione, ad Brut. 1.

Ἐμφιλοσοφῆσαι, una philosophari, Att. IV, 16.

Ἐν αἰνιγμοῖς, obscure dictis, Att. II, 19; VI, 7.

Ἐνάργεια, perspicuitas, evidentia, Academ. II, 6.

Ἐν γόνασιν, vel ἐγγόνασιν, genibus nixa, Arat. fragm. V, 27, sideris forma prope draconem, exhibens speciem viri laborantis, εἴδωλον ἐοικὸς ἀνδρὶ μογέοντι, ut Aratus ait, I, 63, aut, ut scholiastes ait, ὀκλάζοντι: unde ἐν γόνασι dictum est, q. d. *qui genibus nixus conspicitur.*

Ἐνδόμυχον, arcanum de re domestica, Att. V, 14 et 21, oempe de coniugio Tulliae filiae. Ἐνδόμυχον proprie est, quod in intimo recessu ac penetrali abditum est. Sic ἐνδόμυχον πῦρ urebat Leandrum ap. Musaeum, V, 246. Nam μυχὸς dicitur cuiusque intimum. Vid. Spanh. ad Iulian. Or. I, p. 68.

Ἐν δυνάμει, cum vi et efficacia, Att. IX, 6: rogat me paucis quidem verbis, sed ἐν δυνάμει, sed iis, quae magnam vim habent; adhibet πειθανάγκας (ut tyrannorum preces appellat, IX, 13), quibus non possum resistere. Idem ἐν δυνάμει aliquoties occurrit apud auctores sacros, sed alio sensu, Hebraico scilicet.

Ἐνεπερπερευσάμην, venditavi me, Att. I, 14. Vnus omnino hic locus profani scriptoris est, in quo hoc verbum occurrat. Simplex est apud Paullum ad Corinth. I, 13, 4. Ex Latino fonte ductum esse non omnes concedunt: quam vim habeat, ex hoc Ciceronis loco facile intelligitur. Dicit, » reduci Pompeio, novo auditori me omni modo iactavi et venditavi, nullo genere praecipuo ornamentorum neglecto, quae nunquam ita se mihi obtulerunt, ut nunc. » Hic sensus loco Paullino egregie convenit, et plus apud nos valere debet Ciceronis, quam eorum auctoritas, qui diu post vixerunt.

Ἐν ἐπιτομῇ, summatim, Att. V, 20.

Ἐνερευθέστερος, rubicundior, Att. XII, 4.

Ἐνθουσιασμὸς, afflatus divinus, Q. fr. III, 4.

Ἐνθύμημα, Top. 13, est conclusio e contrariis, fere per interrogationem, ut, » cur optas, quod habes? »

Ἔννοια, notio, intelligentia, Topic. 7; Acad. II, 7; Fin. III, 6; Tuscul. I, 24. Ἔννοιαι sunt primo, » notiones rerum in animis natura insitae et consignatae. » Tusc. I, 24; unde κοιναὶ ἔννοιαι, notiones hanc ipsam ob caussam communes, quia natura insitae sunt. Aliud genus est ἐννοιῶν, de quo Acad. II, 10, et 7; Top. 7: hae sunt notitiae rerum e visis extrinsecus arreptis et inter se comparatis constitutae, quae et προλήψεις vocantur. » Porro de Fin. III, 6, ἔννοια stoica est *intelligentia* vel *notio*, qua videmus rerum agendarum ordinem, et quasi

ὕλην, μορφὴν, ἢ εἶδος, et τὸ ἐκ τούτων. Hoc ad animum sic transfert: ἐστι δὲ ἡ μὲν ὕλη, δύναμις, τὸ δὲ εἶδος, ἐντελέχεια. Aristoteles non diserte dicit, ψυχή ἐστιν ἐντελέχεια. Neque tamen Cicero peccat ei hoc enuntiatum tribuens. Nam res a forma sua, qua ab aliis rebus distinguuntur maxime, appellari in omnibus linguis, usitatum est. Haec est mea de hoc verbo sententia, quam ex parte vidit etiam Leibnitium. Vid. Theod. l. I, § 87. Quod Davisius putat ad h. l. animam Aristoteli esse formam corporis, quae eam animet, errat. Nam haec Dicaearchi est sententia, non Aristotelis, quam Cicero ab illa distinguit. Veteres profecto eodem ac nos modo cepisse hoc verbum videntur. Sext. Empiric. c. Math. X, 3, 40, pro *actu* posuit, et potentiae opposuit: Τὸ ὠὸν κατὰ δύναμιν μὲν νεοσσός ἐστι, κατ' ἐντελέχειαν δὲ οὐκ ἔστιν. Confer quos laudat Fabricius ad hunc locum, § 315. Est autem verbum, ἀπὸ τοῦ ἐντελὲς ἔχειν. Εντελὲς est perennis, perpetuus. Vid. Aristot. lib. II de Anima, c. 1.

Εντεχνα, artificialia, ad Div. VII, 32.

Εν τοῖς ἐρωτικοῖς, in rebus amatoriis, Att. IX, 10.

Εν τοῖς πολιτικοῖς, in rebus civilibus, vel quae spectant ad rempublicam, Att. I, 13.

Εντυραννεῖσθαι, sub tyranno esse, Att. II, 14.

Εξαιρέσιμοι, Verr. II, 52: ita dicebantur apud Graecos ceteros et Siculos dies, qui mensibus eximebantur interdum, ut cum solis lunaeque ratione congruerent; iis opponuntur intercalares, ἐμβόλιμοι. De iis multa Scaliger, Petavius; quos, si lubet, vide.

Εξακανθίζειν, Att. VI, 6, est proprie »spinas vellere et colligere.« H. l. spinae sunt Dolabellae, cui Tulliam desponderat, vitia, quae non vult ab Attico ex eius vita superiori colligi, sibique obiici.

Εξ ἄστεως ἑπταλόφου τειχῶν παρέδωκεν, etc. Att. VI, 5: »Ex urbis septicollis moenibus (i. e. Roma) Camillo edidit (Philotimus, libertus uxoris meae) rationes XXIV minarum et XLVIII aeris alieni (ab uxore sc. contracti); seque debere XXIV minas ex bonis Crotoniaticis (h. e. Milonis), et XLVIII ex Chersonesicis (h. e. in Chersoneso exactis); et quamvis ex hereditatibus, quas adierit, redegerit bis sexcentas et quadragenas, se tamen aeris illius alieni ne obolum quidem dissolvisse, quum iam debeantur a kal. secundi mensis; libertum autem eius, qui idem, quod Cononis pater (Timotheus), nomen habet, nihil curasse. Primum igitur hoc, summa ut servetur; alterum, ut ne usuras quidem negligas, quae debentur ex die supra posito. Per eos dies, quibus illum pertuli, magno in timore fui. Venerat enim explorandi causa, atque aliquid sperabat: qua spe frustratus abiit temere; sic fatus: Turpe est diu manere, etc.« Ex Hom. Iliad. B. 298.

Εξ ἀφαιρέσεως, Att. VI, 1. Αφαίρεσις significat in re rustica et medica inutilium detractionem et ablationem. Τῶν αὔων ἀφαίρεσις, aridarum frondium resectio, est apud Theophrastum et alios. Vid. Salmas. ad Solin. p. m. 412. Sic medici ἀφαίρεσιν vocant, quum aliquid *materiae demitur* corpori. Curationis genus est. »Omne enim auxilium, ut Celsus ait II, 9, in fin. aut demit aliquam materiam, aut adiicit, aut evocat, aut reprimit, aut refrigerat,

aut calefacit, simulque aut durat, aut mollit » In eo autem genere, quod in detractione est, ponitur primo loco *sanguinis detractio*, a qua et Celsus initium facit. *Sanguis* autem eleganter apud Latinos dicitur *pecunia*, de quo aliquoties Graevius ad Ciceronem. Cicero ergo, quum dicere vellet, ab Appio provinciam exhaustam esse, eleganter et lepide dixit: » Appius ἐξ ἀφαιρέσεως provinciam curavit, sanguinem misit, quidquid potuit detraxit, mihi tradidit enectam. Itaque προσανάτρεφομένην a me non libenter videt.» Προσανατρέφειν est contrarium detractionis. Plane huc pertinet locus Aristoph. in Ranis iam a Victorio ad hunc loc. allatus, V, 972, de fabula sua: Ισχνανα μὲν πρώτιστον αὐτὴν, καὶ τὸ βάρος ἀφεῖλον Επυλλίοις καὶ περιπάτοις, καὶ τευτλίοισι μικροῖς Χυλὸν διδοὺς στωμυλμάτων, ἀπὸ βιβλίων, ἀπ' ἠθῶν. Εἶτ' ἀνέτρεφον μονῳδίαις, Κηφισοφῶντα μιγνύς. Poëta iam ante Ranas produxerat in scenam, sed infelici successu: itaque eas a se dicit immutatas, *demtis* (ἴσχνανα) nonnullis, et contra aliis *additis* (ἀνέτρεφον).

Εξοχὴ, excellentia, Att. IV, 15.

Εξωτερικοὶ, rudes, qui philosophiam nondum didicere, Att. IV, 16. Vide supra in Αριστοτ. ἐξωτερ.

Εξωτερικὸν, populariter scriptum, Fin. V, 5.

Επαγγέλλομαι, ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ, denuntio, me eum virum ulturum, quicumque molestus mihi fuerit. Att. II, 9. Επαγγέλλομαι est Ciceronis; versus Hom. Iliad Ω, 369.

Επαγωγὴ, inductio, genus argumentationis Socraticum et rhetoricum, Top. 16. Vid. infra in παραγωγὴ.

Επεὶ οὐχ ἱερήϊον οὐδὲ βοείην, quia non victimam, neque tergus bubulum (sc. capto), Att. I, 1, ex Hom. Iliad. X, v. 159: prov. quo utuntur, qui, rem magnam agi, dicere volunt: » Non rem levem et inanem peto; non res levis agitur.»

Επεῖχον ἀεὶ, retinebam identidem, Att. V, 11.

Επέχειν, assensum sustinere, haesitare, Att. VI, 6 et 9.

Επιγεννηματικὸν, Fin. III, 9, ab ἐπιγέννημα, quo verbo dicunt omne id, quod ex primo consequitur, eique adiunctum est: tanquam πάθος, quod e morbo primario consequi solet, appellant medici eius morbi ἐπιγέννημα. Hoc verbum deinde ad philosophiam a stoicis traductum est, hoc sensu. Ars v. e. pictoria, est tanquam caput et primarium quid: quum autem aliquid ex arte ea artificiose facimus, id demum ex primo, h. e. ex arte ea consequitur, et est eius artis ἐπιγέννημα, s. ἐπιγεννηματικὸν, *posterum quodam modo et consequens*, ut Cicero interpretatur. Id secus esse dicit in eo, quum quid sapienter dicitur; id enim non dici ἐπιγεννηματικὸν, sed primarium et caput rei.

Επιδεικτικὸν, demonstrativum dicendi genus, quasi ad inspiciendum, delectationis causa, comparatum. Nam ἐπίδειξις est oratio ostentandae eloquentiae et artis causa conscripta. Vid Spanhem. ad Iulian. Or. I, p. 16. Vnde deinde etiam ad alias res transfertur, in quibus artis ostentatio spectatur, εἰς ἐπίδειξιν, *artis iactandae causa*. Or. et 61.

Επιδήμιον, contagiosum, Att. XII, 10.

Επικεφάλια, tributum in singula capita imperatum, Att. V, 16, gravissimum iniquissimumque tributi genus, cuius causa saepe seditiones

ortae sunt: *capitatio* sequioribus scriptoribus dicitur. Nam tributa fere dicuntur a re, propter quam exiguntur: sic *columnarium*, Att. XIII, 6; *ostiarium*, etc. Vid. Lipsius, de magnitud. Rom. lib. II, cap. 2, 3. Huius generis fuit tributum, de quo Matth. XXII, 17 seqq., ut Harduinus vidit, Oper. sel. pag. 615. Hinc Luc. XX, 22, dicitur φόρος, quod verbum de hoc genere dicitur, ut τέλος de portorio, scriptura, et decimis. Permutantur a scriptoribus sacris in ista re narranda κῆνσος, δηνάριον, φόρος. Hesychius: Κῆνσος, εἶδος νομίσματος ἐπικεφάλαιον, quae glossa locum illum Matth. XXII, 17, respicere videtur, quod facile concedent, et quale sit intelligent, qui rationem glossarum Hesychianarum perspectam habent. Επικεφάλαιον autem idem quod ἐπικεφάλιον, ut κεφάλαιον et κεφάλιον. Hinc glossa orta est cod. Cantabr., qui ἐπικεφάλαιον habet pro κῆνσος, Marc. XII, 14. Syrus quoque in hunc modum interpretatus est.

Επικούρειον, Epicureum, ad Div. III, 9.

Επίκωπον, Att. V, 11. Vid. Ind. Lat. in *epicopus*.

Επίλογοι, conclusiones orationum, ad Her. II, 30. Dicuntur tamen etiam de conclusionibus disputationum. v. Tusc. 1 extr.

Επισημασία, signa quibus animus et voluntas populi in theatris, pro Rostris, etc., declaratur, plausus, Att. I, 16; XIV, 3: de quibus vid. Ferrar. de Acclam. Vet.

Επίσκοπος, speculator, custos, Att. VII, 11.

Επιστάθμια, hospitii procuratio, Att. XIII, 52.

Επὶ σχολῆς, in otio, Att. II, 5.

Επίτευγμα, expetitae rei adeptio, prosper successus, Att. XIII, 27. Opponitur ἀπότευγμα.

Επίτηκτα, fluxa, non diuturna, quae facile intereunt, aut interire possunt, Att. VII, 1.

Επιφωνήματα, acclamationes, laudes, Att. I, 9. Vid. ἐπισημασία.

Επιχάρμειον, Epicharmi scitum, dictum, Pet. Cons. 10.

Επιχειρήματα, argumentationes, rhetorum in primis graves et ornatae, Att. II, 2.

Επιχρονία ἐποχή, diuturna dubitatio, Att. VI, 9.

Επος, carmen heroicum, Q. fr. III, 9.

Εποχή, assensionis retentio. Att. VI, 6, 9; XIII, 21; XV, 21; Acad. II, 18 et 48.

Επταμηνιαῖος, septimestria, Att. X, 18.

Ερανος, collatio, pecunia, quam de amicis, propinquis sumtus faciendi causa petimus, Att. XII, 5. v. praeter alios de hoc verbo Casaubon. ad Theophr. c. 15.

Εργον, opus, Att. XIII, 25.

Εργῶδες, laboriosum, Att. XV, 19.

Ερδοι τις, Att. V, 10. Senarius integer sic apud Aristophanem in Vespis, v. 1422; Ερδοι τις, ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην. » Quam quisque norit artem, in hac se exerceat. » Tusc. I, 18.

Ερμαῖον, lucrum insperatum, Att. XIII, 19, dictum a Mercurio, unde illud: Κοινὸς Ερμῆς usurpatum, quum quis in itinere reperisset, et comes eius particeps esse vellet.

Εσοφίζετο, cavillabatur, malitiose cogitabat, Att. II, 16.

Εσπετε νῦν μοι, μοῦσαι, Οππως δὴ πρῶτον πῦρ ἔμπεσε, » praeite nunc mihi, musae, quomodo ignis primum

Εὐλογώτατον, maxime consentaneum, Att. XIII, 6.

Εὐμένεια, benivolentia, Att. XVI, 11.

Εὐμολπιδῶν πάτρια, Eumolpidarum ritus patrii, Att. I, 9. Eumolpidae sacerdotes ex Eumolpi posteris, de quibus vid. doctos viros ad Nepotis Alcibiadem, c. 4. Falsterus, in Amoenitatibus feminas facere voluit, et auctores Latinos ex hac opinione refingere; sed eum certis argumentis confutavit Ernest. in Actis Eruditorum Latinis. Vnum illud poterat virum doctum ab errore revocare, quod et ibi monitum est; si feminae fuissent, *Eumolpides* dicendum fuisse, non *Eumolpidae*.

Εὐπινές, venustum, nitidum, Att. XII, 6, forma quaedam orationis, quae et πῖνος, et a Longino, sect. XXX, εὐπίνεια vocatur (nam ita legendum esse mihi non dubium videtur, etsi Tollius retinet σαφήνειαν): proprie εὐπινὲς et εὐπίνεια, item πῖνος est palaestritarum, qui oleo, quo ungi solent, nitidum corpus sibi efficiunt; deinde ad alias res traducitur, ut, πιναροὶ λίθοι lapides qui *caesi* et *politi* sunt; sic etiam πῖνος orationis et εὐπινές, nitor, elegantia, venustas est. De his verbis vid. Salmas. ad Solin. p. m. 142, et multis aliis locis; Victorium ad l. c.; Pearcium ad Longinum, l. c.

Εὐπινῶς, venuste, nitide, eleganter, Att. XV, 17.

Εὔπιστος, homo exploratae fidei, cui tuto credi potest, Att. XI, 25.

Εὔπολιν τὸν τῆς ἀρχαίας, Eupolim illum, veteris sc. comoediae poëtam, Att. VI, 1. De distinctione comoediae in veterem, mediam et novam egerunt scriptores de re poëtica, tanquam Scaliger; ex recentissimis, *Brumoy, Théatre des Grecs*, passim; item interpretes ad illud Horatii: » Eupolis, atque Cratinus, Aristophanesque poëtae, Atque alii, quorum comoedia prisca virorum est.« De Eupoli vid. Indic. Histor.

Εὐπόριστος, parabilis, Att. VII. 1.

Εὐριπίδου· Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ' αὑτῷ σοφός. Euripidis: Sapientem odi, qui sibi ipse non sapit, ad Div. XIII, 15. Manutio videtur esse e Medea.

Εὐρίπιστα, mobilia tanquam Euripus, vel facilia ad excitandum et impellendum, Att. XIV, 5. Notum proverbium ἄνθρωπος Εὔριπος.

Εὐστομάχως, bono stomacho, fortiter, Att. IX, 5.

Εὐταξία, ordinis conservatio, Off. I, 40.

Εὐτραπελία, ad Div. VII, 32. Aristoteles in Ethicis interpretatur, πεπαιδευμένην ὕβριν, quum conviciamur, aut perstringimus homines ingeniosa aliqua ratione. Vnde *Eutrapeli* dicti. Nam hic Volumnius, ad quem utitur hoc verbo Cicero, *Eutrapelus* dictus est propter εὐτραπελίαν. Sed hunc ipsum hominem Plutarchus in Bruto vocat μῖμον, quem locum Victorius ad h l. attulit; ex quo intelligitur, εὐτραπελίαν esse urbanitatem in sensu deteriori, de qua vid. Gronovium de Sestert. p. 318, 319; quae mimicam innuit facetiam, ridiculam illam quidem, sed non magni faciendam, aut nimis ingeniosam. Itaque Cicero in hac epistola ad Volumnium, qui κατ' ἐξοχὴν, uti diximus, Eutrapelus dictus est, tamen ut parum argutum hominem ridet: »In possessione, inquit, salinarum mearum, neminem timeo praeter te. Putas te rideri? nunc demum intelligo te sapere.« Recte ergo Paullus prohibet εὐτραπελίαν, h. e. mimicam et scurrilem facetiam. Ceterum non du-

Z

H

quae propius accedit ad ἡλίου, Casauboni coniecturam, *illius ἀνάθημα*.

Ἠματ' ὀπωρινῷ, ὅτε λαβρότατον χέει ὕδωρ Ζεύς, ὅτε δή ῥ' ἄνδρεσσι κοτεσσάμενος χαλεπήνῃ, Οἱ βίῃ εἰν ἀγορῇ σκολιὰς κρίνωσι θέμιστας, Ἐκ δὲ δίκην ἐλάσωσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες, die autumnali, quum abundantissimam effundit aquam Iupiter hominibus iratus, qui per vim in foro obliquas pronuntiant sententias, iustitiam autem expellunt, deorum iram non curantes. Q. fr. III, 7, ex Homer. Iliad. II, 385.

Ἡμερολεγδόν, ut quaeque singulis diebus acciderunt, Att. IV, 5.

Ἠπόρησας, dubitasti, Att. VI, 1.

Ἡρακλείδειον, iis simile, quae Heraclides Ponticus scripsit; praeclarum liquid de republica sc., quod quasi Heraclidis opus videatur, Att. XV, 4, 13, 27; XVI, 2.

Ἡρώδης, Herodes, philosophus Atheniensis, de quo vid. Ind. Historie. Att. II, 2.

Ἥρως, heros, Att. VII, 13; XIV, 4; XV, 12.

Ἠσίτησας, a cibo abstinuisti, Att. XIV, 5.

Ἡ σκολιαῖς ἀπάταις, supple ex Platone, lib. II de republ., τεῖχος ἀναβᾷς, «an obliquae et versutae fraudis conscenso muro» Att. XIII, 38. Pindaricum.

Ἡσυχάζειν, quiescere. Hoc verbo utebantur stoici, quum dicerent in sorite esse in tempore subsistendum, v. c. si quaereretur: triane multa sint? post, an quatuor? et sic porro; desinendum esse paullo ante, quam ad multa perventum sit. Acad. II, 29.

Ηὐτόκησεν, feliciter peperit, Att. X, 18.

Θ.

Θεῖοι, patrui, Att. II, 2, nimis severi. Horat. «Ne sis patruus mihi.»

Θεοφάνης, Theophanes, Att. II, 5. Vid. Ind. Histor.

Θεοφράστου περὶ φιλοτιμίας, Theophrasti scriptum de studio bonorum. Att. II, 2. Vid. Indic. eumdem.

Θέρμος, lupinus, Att. I, 1. Si locus est sanus, de quo dubitaut docti homines, ludit Cicero in nomine Thermi, et suo. Ciceronis nomen est a cicere, et θέρμοι sunt lupini, quae sunt duo genera leguminis.

Θέσεις, propositiones, quaestiones universales, de quibus cogitari disputarique potest in utramque partem. Exempla huiusmodi thesium vid. l. c. Att. IX, 4, 9.

Θέσις, universi generis quaestio, infinita quaestio, propositum. Or. 36; Top. 21.

Θετικά, quaestionibus philosophicis referta, apta, Parad. Praef.

Θετικώτερον, Q. fr. III, 3, subtilius, φιλολογώτερον, magis ex arte disserendi dialectica.

Θεωρήματα, percepta, Fat. 6, ubi vide.

Θεωρία, Att. XII, 6, est scriptio aut disputatio de re aliqua subtiliter. Tenuis θεωρία est libellus, qui exponit de re tenui, tanquam grammatica, aut geographica, etc.

Θορυβοποιεῖ, tumultum excitat, ad Div. XVI, 23.

Θυμικώτερον, stomachosius, iracundius, Att. X, 11.

Θύμωσις, excandescentia, Tusc. IV, 9; si sana est lectio, quod dubitat H. Stephanus in Th. L. Gr. Valckenarius sine haesitatione corrigit θυμός, Diatr. de Fragm. Euripid. p. 231.

I.

K.

Κατάβασις, descensus, Att. XIII, 31, 32, est liber Dicaearchi, de descensu in antrum Trophonii.

Καταβίωσις, vitae ad exitum perductio, reliquus vitae cursus vel decursus, Att. XIII, 1.

Κατὰ Διόδωρον *κρίνειν*, secundum Diodorum, vel ex Diodori sententia iudicare, ad Div. IX, 4. Vid. Diodorus in Indic. Historic.

Καταχλεὶς, clausula, sc. sermonis Caesariani, Att. IX, 18.

Κατὰ λεπτὸν, minutatim, Att. II, 18.

Κατάληπτον, comprehensibile, Acad. I, 11.

Κατάληψις, comprehensio, cognitio, perceptio, Acad. II, 6, 47; Fin. III, 5, dicitur, quum res ita cognoscimus, ut, quales sint, certo sciamus, sine erroris periculo. Vnde verbum ductum sit, vid. Acad. II, 47.

Κατὰ *μίτον*, singula quaeque, tanquam telae licia, percurrendo, Att. XIV, 16; idem quod *κατὰ λεπτόν*.

Κατάτασις, contentio, Att. II, 3. Tunstallus, epist. ad Middleton. pag. 103, cum Turnebo legendum censet *καταχλείς*.

Κατὰ τὸ *κηδεμονικὸν*, cum accuratione et sedulitate, Att. II, 17.

Κατὰ τὸ *πρακτικὸν* quaerere, est, quum non quaerimus, ut sciamus, de quo quaerimus, sed ut ex re cognita comparare actiones nostras possimus. Itaque addit: « non me abs te *κατὰ πρακτικὸν* quaerere, quod gestiat animus aliquid agere in republica, etc.» Att. II, 7.

Κατάχρησις, abusio, Or. 27, figura rhetorum.

Κατὰ *Χρύσιππον δυνατὸν*, secundum Chrysippum fieri potest, ad Div. IX, 4. Vid. Chrysippus in Indic. Histor.

Κατηγορήματα, quae dicuntur de quodam, Tusc. IV, 9, est vocabulum dialecticum, quod de iis rebus dicitur, quae de aliquo dici possunt, ut, « habere divitias, capere honores ».

Κατήχησις, institutio, Att. XV, 12,

Κατόρθωμα, Fin. III, 14. Κατορθώματα, *recta, recte facta*; Fin. III, 7; Off. I, 3, ubi *κατορθωμάτων* definitio traditur.

Κατόρθωσις, recta effectio, Fin. III, 14, ut *κατόρθωμα, rectum factum.*

Καχέκτης, Att. I, 14; medicis *καχέκτης* est, cuius corporis habitus vitiosus est; cuius corpus etsi plenum, tamen iners, pallidum, lividum est. Voluntate autem *καχέκτης*, qui prava amat, bona odit, qui pravo animo est.

Κέκρικα. Vid. sequens verbum.

Κεκύβικα, in cubi et tesserae modum me conformavi, firmissime sto; certum habeo et constitutum, quid scribam ». Att. XIII, 31. Sed rectius, eodem sensu, Graeviana habet, *κέκρικα*, quod etiam probat Tunstallus l. c. p. 161; sed aliter, nec bene explicat.

Κέλευσις, iussum, Att. II, 24.

Κέλης ἄοκνος, veredus impiger, Att. X, 13; *κέλης* est equus, qui equite ab uno agitatur, neque iungitur currui, cuius generis fuere equi veredi, ad cursus publicos certis locis dispositi. *Habes κέλητα ἄοκνον*, est: quoniam diploma nactus es, tibi licet ex Italia exire cursu publico. Vid. Iunius ad h. l.

Κενός, vacuus, inanis, Att. VII, 9.

Κενόσπουδα, inanis studii plena, Att. IX, 1.

Κέντρον, punctum medium circuli, Tusc. I, 17.

Κεπφοῦμαι, animo suspenso huc illuc impellor, fluctuo, volaticus sum.

Λ

Λήκυθοι, ampullae, pigmenta, quibus ornatior fit oratio, Att. I, 14. Λήκυθοι quid sint, non consentiunt docti homines: interpretatio ea, quae *vas pictorium* facit (vid. v. e. Gesner. ad Plin. Ep. I, 2), vera illa quidem est; neque tamen propterea illa altera falsa, quae vas unguentarium facit, μυροθήκιον, quum Pollux, VI, 19, diserte λήκυθον inter τὰ τῶν μύρων ἀγγεῖα referat; atque hoc sensu passim est apud Graecos auctores, ut ap. Aristoph. Plut. 811. Vid. Corrad. ad h. l. et Eschenb. de Vnct. c. 4.

Λήμματα, sumptiones dialecticorum, Div. II, 53.

Λῆρος πολύς, nugae multae, Att. XIV, 21; XVI, 1.

Λῆψις, correptio, impetus, Att. VII, 7, verbum medicum, ut ἐπίληψις, significatque *accessionem febris*, ut Cicero vocat, Initiumque paroxysmi. Vid. Cuperi Observ. II, 15.

Λιτότης, mediocritas, tenuitasve, qua in cibo et potu utimur, quum pretiosos cibos, nimiamque copiam a mensis amovemus; quod ex lege sumtuaria fiebat. Ad Div. VII, 26.

Λογική, philosophiae pars quaerendi ac disserendi, quae et dialectica dicitur. Fin. I, 7.

Λογικώτερα, Att. XIII, 19, sunt disputationes subtiliores, quales sunt eorum, qui quum philosophiae se paene totos tradiderint, de philosophia disputant. Subtilitas autem ista cernitur in definiendo et argumentando, quarum rerum artem tradit λογική, seu διαλεκτική. Sic Cicero, Tusc. IV, 14, quum παθῶν definitiones et distributiones in formas attulisset: »Habes ea, quae de perturbationibus enucleate disputant stoici, quae *logica* appellant, quia disseruntur subtilius«.

Λογοδαίδαλος, artificiosi sermonis fabricator, Or. 12.

Λόγοισιν Ἑρμόδωρος, ad supplendum integrum senarium adde, ἐμπορεύεται: libris Hermodorus mercaturam facit, Att. XIII, 21. Vid. Indic. Histor. in *Hermodorus*.

Λύπη, aegritudo, quasi solutio totius hominis, auctore Chrysippo, Tusc. III, 25.

Λυρικοί, poëtae, qui ad lyrae cantum carmina scripsere, quales inter Graecos Pindarus, Alcaeus; inter Latinos, Horatius, Orat. 55.

M

Μακάρων νῆσοι, beatorum insulae, Att. XII, 3.

Μακροψυχία, affectio animi longinqua spectantis, Att. IX, 11. Sed Graevius vere indicat, nil certius esse emendatione Magnuli apud Manutium, quam et ipse Manutius probabat, μικροψυχίαν. Nam μακροψυχία nusquam apud Graecos auctores occurrit, et locus necessario desiderat μικροψυχίαν.

Μαλ' ἀριστοκρατικῶς, plane ut optimatem decet, Att. I, 11.

Μανία, insania, Tusc. III, 5.

Μαντική, divinatio, Nat. D. I, 20; Div. I, 1; Legg. II, 13.

Μάντις δ' ἄριστος: supplendum ut senarius integer habeatur: ὅς τις εἰκάζει καλῶς, vates is optimus fuerit, qui bene coniecerit, Att. VII, 13. Est versus ex deperdita Euripidis tragoedia. Huic enim tribuit eum Plutarchus, de Defectu oraculorum, etc. t. 1, p. 768, ed. Steph.

Μεθαρμόζομαι, commuto, ad alias personas transfero, Att. XII, 12. Sermo est de dialogis philosophicis, quos refingebat, et alias personas inducebat; ut in Academicis fecit. Dicitur,

Μυροθήκιον, unguenti et pigmentorum arcula, Att. II, 1.

Μυστικώτερα, secretiora, Att. IV, 2.

Μυστικώτερον, secretius, Att. VI, 4.

Μῶμος, Att. V, 20; Μώμου satisfacere, est talem se praestare, ut Momus, qui, quod reprehendat, quamvis quaerat, tamen non habeat.

N

Νᾶφε, καὶ μέμνασ' ἀπιστεῖν· ἄρθρα ταῦτα τῶν φρενῶν. Sobrius sis, et memineris non facile credere; hi sunt nervi sapientiae, Att. I, 19; versus Epicharmi poëtae Siculi.

Νεκρομαντεία, per mortuos divinatio, Tusc. I, 16. V. Dsvis.

Νεκυία, Tusc. I, 16; Att. IX, 10, 11, 18. Νεκυία Homeri, Tusc. I, 16, est Odyss. Λ, qui liber sic etiam aliis vocatur, tanquam Longino περὶ ὕψους, sect. IX. Nomen ab argumento traxit, quod in eo Vlysses commemoratur, quemadmodum inferos adierit, et cum umbris colloquutus sit. De hac νεκυίᾳ quid acuti homines iudicarint, vid. ap. Victorium ad ep. 10 l. IX ad Att. Ceterum ad hanc νεκυίαν respexit Atticus, quum Caesaris comitatum νεκυίαν vocaret. Nam quemadmodum umbrae ad Vlyssem in νεκυίᾳ Homeri confluunt frequentes, sic homines flagitiosi, facinorosi et aere alieno obruti, ad Caesarem confluebant.

Νεόκτιστα, nuper condita, Att. VI, 2.

Νεωτερισμός, res novae, Att. XIV, 5.

Νίκωνος περὶ πολυφαγίας, Niconis de edacitate, ad Div. VII, 20. Vid. in Indic. Hist.

Νομανανδρίαν excusationem ne acceperis, Att. V, 11. Alii habent νομανδρίαν. Adiiciemus utriusque veibi interpretationes, a doctis viris propositas. Νομανδρίαν *excusationem* dicunt esse legitimam, ac viro honesto dignam, occupstionem videlicet. Nam adversae valitudinis excusatin mollior est. Hanc igitur (νομανδρίαν) excusationem non vult accipi, quod nulla occupatio tauta sit, ut se possit a scribendis ad Atticum literis avocare. Ita Manutius. Popma contra νομανδρίαν dicit esse constantiam Ciceronis in praefecturis conferendis; qua commotus non scripsisset ad Atticum, ne suam constantiam deferendis praefectis tentaret. Sed quorum haec excusatio dici possit, non video. Causa potuit esse omissarum literarum, sed qua non farile ad excusandum uteretur. Idem dici potest de interpretatione νομανανδρίας. Νομανανδρίαν Bosius interpretatur, *detrectationem praefecturarum*, *s. vacationem.* Eas quum Atticus a Cicerone quibusdam petiisset, noluisse Ciceronem respondere. Quomodo tandem rogare potest, ne accipist hanc excusationem? Rustica esset illa excusatio, quam etiam rogatus non acciperet Atticus. Noli suspicari, debuisset scribere, me propter νομανανδρίαν scripsisse. Fortasse non sanus locus est. — Schütz. restituere tentat νομαρχίας. Vid. nos ad h. l.

Νομοφύλακες, legum custodes, Leg. III, 20, magistratus Athenienses, qui legum curam habebant et facta hominum observabant, ad legesque revocabant. Conf. Xenoph. Oeconom. 9, 14; ex quo repetiit Columell. R. R. XII, 3, ubi vide interpp. Cf. etiam Potter. Archaeol. Gr. I, 13. Sed adiiciemus locum ex Oeconomico Xenophontis Latine: » Civitatibus primoribus atque optimis non satis est visum bonas leges habere, nisi custodes earum diligentissimos creassent, quos Graeci νομοφύλακας appellant. Horum

Ξ

O

Ὄργανον, instrumentum, ad Div. XI, 14. Capio autem de instrumento musico, ob verbum *frigere*, quod dicitur de musicis, quum non audiuntur cum favore. Brut. 50.

Ὀρθὰν τὰν ναῦν, rectam navem, Q. fr. I, 2: haec verba sunt e Graeca sententia, εὖ ἴσθι, Ποσειδᾶν, ὅτι ὀρθὰν τὰν ναῦν καταδύσω, quae latine est etiam apud Senecam, ep. 85: «Neptune, nunquam hanc navem, nisi rectam.» Haec Victorius. Lipsius autem ad Senec. l. c. laudat etiam veterem scriptorem Teleten, ex quo est sententia eadem ap. Stobaeum, c. 106.

Ὁρίζοντες, finientes, Divin. II, 44; intellige: circuli, qui scilicet finiunt prospectum, *l'horizon*.

Ὁρμή, impetus; item appetitio, appetitus, Att. VII, 11; Fin. III, 7; V, 6; Nat. D. II, 22; Off. II, 5.

Ὁ σοφὸς εὐθυῤῥήμων ἔσῃ, sapiens libere loqueris, ad Div. IX, 22. Vid. εὐθυῤῥημονέστερος.

Ὅτι αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν, in quo virtus sit, ei nihil deesse ab beate vivendum, Parad. 2.

Ὅτι ἴσα τὰ ἁμαρτήματα, καὶ τὰ κατορθώματα, aequalia esse peccata et recte facta. Parad. 3.

Ὅτι μόνον ἀγαθὸν, τὸ καλόν, quod honestum sit, id solum bonum esse. Parad. 1.

Ὅτι μόνος ὁ σοφὸς πλούσιος, solum sapientem esse divitem. Parad. 6.

Ὅτι πάντες οἱ μωροὶ μαίνονται, omnes stultos insanire. Parad. 4.

Ὅτι πάντες οἱ σοφοὶ ἐλεύθεροι, πάντες δὲ μωροὶ δοῦλοι, omnes sapientes liberos esse, et stultos omnes servos. parad. 5.

Οὐ γὰρ ἂν τόδε μεῖζον ἔπει κακόν, neque enim hoc maius est malum, Att. VII, 6, ex Homer. Odyss. M, 209, ubi ἔπει est ἐπέρχεται.

Οὐδέ μοι ἦτορ Ἔμπεδον, ἀλλ' ἀλαλύκτημαι, Neque mihi pectus firmum, sed consternato sum animo, Att. IX, 6, ex Hom. Iliad. K, v. 93 et 94.

Οὐδὲν γλυκύτερον, ἢ πάντ' εἰδέναι, nihil dulcius, quam omnia nosse, Att. IV, 11. Est senarius uno pede truncatus, nescio cuius poetae.

Οὐδὲν ὑγιές, nihil sincerum, Att. XV, 1.

Οὐκ ἔλαθέ σε, non te latuit, Att. VI, 1.

Οὐκ ἐπέστησε, non animadvertit, non satis cogitanter scripsit, Att. XIII, 38. Alii intelligunt, *non institit, non perseveravit*.

Οὐκ ἔστ' ἔτυμος λόγος, non est verus sermo, Att. IX, 12, est formula, qua utebantur in Palinodiis, quum aliquid retractare vellent. Sic orsus fuerat Stesichorus Palinodiam, auctore Platone in Phaedro, p. 243; unde post solemnis inter doctos homines retractandi formula fuit.

Οὐκ ἔστιν ἡδέως ἄνευ τοῦ καλῶς καὶ δικαίως ζῆν, non licet iucunde vivere, nisi honeste et iuste vivatur, ad Div. XV, 19; Epicuri placitum.

Οὐ παρὰ τοῦτο, non propter hoc, Att. XV, 29. Legimus enim: illa autem οὐ παρὰ τοῦτο. Gallice, *elle n'en est pas à cela près*. Al habent τοῦτον, vel τούτῳ.

Οὔ σ' οἶδ', Ἄρης, ἅμα Παφίῃ; nonne scio te, o Mars, consuesse cum Paphia, sive Venere? Att. IV, 10. Videntur haec verba esse e vetere poeta; sed ex quo, aut quomodo explicanda sint, fateor, me ignorare. Nam doctorum hominum coniecturae non satisfaciunt, nec melius aliquid ipse reperio.—Sch. in v. Παφίῃ putat alludi ad l. *Papiam*.

Οὐ ταυτὸ ἐκ τοῦ αὐτοῦ, non idem ex eodem, Att. XV, 1.

Παράγραμμα, annominatio, quum unius literae, aut syllabae mutatione alius sensus afficitur, ad Div. VII, 32; genus ridiculi, de quo lib. II de Orat. 63, ubi παρανομασία dicitur.

Παραγωγή, inductio, Top. 10, genus argumentationis Socraticum, de quo vide de Inv. I, 31, ubi egregium inductionis exemplum Aeschinis Socratici profertur. Sed Turnebus et Lambinus corr. ἐπαγωγή, quod nos recepimus in textum.

Παράδοξα, mirabilia, admirabilia, quaeque sunt contra opinionem omnium, Paradox. prooem; Acad. II, 44; Fin. IV, 27.

Παρακινδυνεύειν, se temere periculo obiicere. Att. XIII, 27.

Παρὰ λέξιν, contra propiie loquendi rationem, Att. XVI, 4.

Παράπηγμα, Att. V, 14, est tabula auspensa, in qua notatae sunt horae, dies, eclipses, et similia, ut in gnomone. H. l. est παράπηγμα ἐνιαύσιον, kalendarium in pariete affixum et suspensum.

Παρὰ προσδοκίαν, praeter exspectationem, ad Div. VII, 32, genus ridiculi, de quo lib. II de Orat. 63.

Παρὰ τὴν ἱστορίαν, praeter historiam, Att. XIII, 10.

Παρὰ τὸ πρέπον, praeter decorum, Att. XIII, 16.

Παραφύλαξον τὴν τοῦ φυρατοῦ φιλοτιμίαν αὐτότατα, observa conturbatoris Philotimi actionem quam maxime, Att. VI, 9. Conf. Att. VII, 1, et vid. in φυράτης.

Παρεγχείρησις, molitio in alieno opere, quum falcem in alienam, ut aiunt, messem immittimus, ut, de quo est h. l., quum scribimus, de quo alius scripsit; quae παρεγχείρησις recte contumeliosa dicitur, quod rem ab eo non accurate scriptam nobis videri significamus. Att. IX, 10.

Παρεμβεβλημένοι, inserti fraude, subdititii, spurii, ut versus in poetis, etc. ad Div. XV, 4.

Παρ' ἐμοί γε καὶ ἄλλοι, Οἵ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητιέτα Ζεύς, apud me sane et alii sunt, qui me honorabunt, maxime autem consiliarius, seu consilio valens Iupiter, ad Div. III, 7, ex Homer. Iliad. A. 174.

Παρ' ἠνεμόεντα Μίμαντα, Νήσου ἐπὶ Ψυρίης, Appiam ἐπ' ἀρίστερ' ἔχοντα, ad ventosum Mimantem, in insula Psyria, Appiam sinistra habentem, Att. XVI, 13. Alluditur ad locum Homeri Odyss. Γ, v. 171, 172. Vlysses cum sociis deliberat de navigatione instituenda, utrum supra Chium dirigant cursum, ita ut parvam insulam Psyriam, quae est non procul ab Chio, a sinistris habeant, an vero infra Chium, ut ventosum Mimantem praetervehantur. Suadebat Ciceroni Atticus, ut inter Apenninum montem (Mimanta), qui e Campania Romam proficiscentibus a dextris est, et viam Appiam, quae a sinistris iacet, per Arpinum (Psyriam) proficisceretur, ne in Antonii manus incideret. Quae sit autem elegantia in eo, quod Arpinum cum insula Psyria compararetur, docet Bosius ad hunc locum. *Psyriae* nomen etiam Ciceroni ad Q. fr. II, 10 restituit Tunstallus, Epist. ad Middlet. p. 110, a Philosophiam non ab Hymetto, sed ab arce Ψυρίᾳ a i. e. Arpino.

Παριστορῆσαι, obiter scire, Att. VI, 1.

Παροινικῶς, insolenter, contumeliose, Att. X, 10. Victorius malebat τυραννικῶς. Sed illud eodem redit, et bene convenit in Antonium, cui violentiam in Philippicis exprobrat.

Παρονομασία, verbi parva immutatio, in litera posita, de Or. II, 63.

dam sua truncati syllogismi, sed antiquis rhetoribus celebratae illae sententiae, e contrariis conclusae, quae propter brevitatem et contraria acumen aliquod habent, qualis est illa Horatii: *Cur optas, quod habes?* Serm. I, 3, 126. Alia exempla suppeditabit Cicero in Topicis, cap. 13. Vide de hoc genere sententiarum in primis Facciolatum in Acroasi I, de Enthymemate. Κ[illegible]τασκευή autem etsi non eamdem semper apud rhetores vim habet, tamen non dubium mihi est, quin hoc loco dicatur *confirmatio alicuius rei* (Quintil[illegible]n. II, 4), quae et amplificationem complectitur, quum alimus argumenta, quod Longino τρέφειν dicitur; quum dilatamus rem et augemus omni ratione, ut auditor vim rei aut argumenti capiat, in quo vel maxime summa eloquentia cernitur. Haec κατασκευή etsi communis est omni orationis generi, tamen in primis in eo genere regnat, quod ἐπιδεικτικὸν dicitur, quum ingenium eloquentiamque probare volumus. Ex ea ubertas ingenii, ex ea copia, visque dicentis iudicatur. Itaque in hoc genere orationis etiam modum huius κατασκευῆς vix tenent summi oratores. Huc refer *illam redundantiam*, quam in Ciceronis orationes animadvertebat Apollonius Molo, et quae in Rosciana adhibita seniori Ciceroni displicebat, ut est in Bruto. Vides igitur, omnia ista ornandi genera, quibus in laudando Pompeio usum se dicit Cicero, esse ἐπιδεικτικῷ generi propria. Nam τὸ περιοδικὸν etiam nuspiam copiosius adhiberi solet et potest, quam in hac dicendi ratione.

Περίοδος, ambitus, circuitus, comprehensio, continuatio, circumscriptio verborum, Or. 61.

Περὶ ὁμονοίας, de concordia, Att. VIII, 11, liber Demetrii Magnetis.

Περιοχαί, verborum comp[illegible]ones, periodi, Att. XIII, 25.

Περιπατητικά, peripatetica, partes peripateticorum, Att. XIII, 19.

Περίστασις, status et conditio, Att. IV, 8.

Περὶ τελῶν σύνταξις, de finibus opus, Att. XIII, 12 et 19.

Περὶ τοῦ κατὰ περίστασιν καθήκοντος, de officio ad temporis rationem accommodato, s. quod temporis alicuis ratio postulat, Att. XVI, 11.

Περὶ τῶν ὅλων, de summa rerum, Att. II, 17.

Περὶ ψυχῆς, de animo, Att. XIII, 32.

Περσεφόνη, Proserpina, Nat. D. II, 26.

Πεφυσίωμαι, intumesco, superbia efferor, Att. V, 20.

Πέψις, ἀκοπία, περίπατος σύμμετρος, τέρψις, εὔλυσια κοιλίας, concoctio, vitatio lassitudinis, ambulatio moderata, delectatio, solutio alvi, ad Div. XVI, 18.

Πιθανά, apta ad persuadendum, probabilia, Att. XIII, 19.

Πῖνος, venustas veteris sermonis, Att. XIV, 7. Vid. εὔπινές.

Πλουδοκῶν, navigationem commodam expectans, Att. X, 8.

Πλοῦς, navigatio, Att. XV, 21.

Πλούτων, Pluto, Dis, Nat. Deor. II, 26.

Ποῖ ταῦτ' ἄρ' ἀποσκήψει; quorsum haec tandem erumpent? Att. XII, 5.

Ποιητικά, efficientia, Fin. III, 16.

Ποιότης, qualitas, Acad: I, 7, ubi vid. Nat. Deor. II, 37.

Πολιτεία, respublica, Att. II, 1.

Πολιτεία, libri de republica, Att. IV, 16.

Πολιτεῖαι, civitatum gube[illegible] rum rationes, ad Div. IX, 2.[illegible] et legere πολιτείας, est libros de legibus, de republica, scribere et le-

gere, ut ipse l. c. interpretatur Cicero.

Πολιτεύεσθαι, administrare rempublicam, versari in republica, ad Div. VII, 12; Att. XIV, 6.

Πολίτευμα, factum in republica gerenda, ut πολιτεία. Att. VI, 1; IX, 7.

Πολιτεύομαι, reipublicae operam navo, Att. II, 6.

Πολιτευτέον, reipublicae danda opera, versandum in republica, Att. II, 6; X, 1.

Πολιτικά, de republica, Q. fr. II, 14.

Πολιτική, de civium officio in rempublicam, Att. IX, 18.

Πολιτικοί, reipublicae moderatores, reipublicae dediti, Att. XII, 23 et 51; II, 12; IX, 10.

Πολιτικόν, quod est ex usu reipublicae, Att. IX, 11.

Πολιτικὸν σκέμμα, consideratio ad statum reipublicae pertinens, Att. VII, 8.

Πολιτικὸς ἀνὴρ οὐδ' ὄναρ, reipublicae deditus vir ne in somnio quidem, Att. I, 18.

Πολιτικὸς σύλλογος, conventus et sermo de ratione reipublicae gerendae, Att. XIII, 30.

Πολιτικῶς, ut virum reipublicae deditum decet, convenienter reipublicae, Att. IV, 8; VII, 8 et 13.

Πολιτικώτερα, accuratius disputata de republica, Att. XIII, 40; XIV, 6 et 14.

Πολιτικώτερον, accommodatius ad rationem reipublicae administrandae, Att. V, 12.

Πολιτικώτερος, reipublicae peritior, ad Div. II, 8.

Πολλὰ δ' ἐν μεταιχμίῳ Νότος κυλίνδει κύματ' εὐρείης ἁλὸς, multos autem in medio Auster volvit fluctus lati maris, Att. VI, 3, hemistichium cum senario integro veteris tragici.

Πολλὰ χαίρειν τῷ καλῷ, multam salutem honesto, valedicere honesto, Att. VIII, 8.

Πολλοὶ μαθηταὶ κρείττονες διδασκάλων, multi discipuli praestantiores magistris, ad Div. IX, 7, senarius notus.

Πολλοῦ γε καὶ δεῖ, multum quidem abest, Att. VI, 1, verba, quibus crebro Demosthenes utitur.

Πολυγραφώτατος, qui plurima scripsit, Att. XIII, 18.

Πολυδεύκους, Pollucis aedes, Att. VI, 1.

Πομπεῦσαι τοῖς προσώποις, magnis personis inducendis libro ornatum quaerere, Att. XIII, 32. Cicero non solum magnis rebus refertum cupiebat cum σύλλογον, quem habebat in manibus, sed etiam personas illustres volebat inducere, ut eo quoque maior libri dignitas et ornatus esset. Itaque Atticum rogat, ut, quum iam unam suppeditasset huiusmodi, plures suggereret.

Πονοῦμαι, labore et molestia conficior, Att. XVI, 12.

Πότερον δίκας τεῖχος ὕψιον, supplementum ex Platone, qui haec itidem refert, ἀναβάς, « utrum exscenso alto muro iustitiae. » Att. XIII, 38. Alludit Cicero ad locum Pindari ex libro deperdito, quo iam usus erat, sed alio, quam Cicero, sensu Plato lib. II de Rep., p. 596, ed. Francof. Verba Pindari apud Platonem integra haec sunt: Πότερον δίκας τεῖχος ὕψιον, ἢ σκολιαῖς ἀπάταις ἀναβάς: « Vtrum rectis et iustis artibus, an dolis fraudibusque utens, etc. » Cicero ad aliam rem transtulit. Scire cupit ex Attico, quid sibi suadeat; utrum putet, prae se ferendam esse iustam iram in Quintum filium, quam obiurgando patruum apud Caesarem

meruerat, an dissimulandam. Hinc ipse ibid. sic interpretatur prima verba: „ utrum aperte hominem adsperner et respuam. „

Πουλυδάμας μοι πρῶτος ἐλεγχείην ἀναθήσει, Polydamas mihi primus probrum obiiciet, Att. II, 5; VII, 1, ex Homer. Iliad. X, v. 100. Polydamanta dicit Catonem.

Παῦ σκάφος τὸ τῶν Ατρειδῶν, ubi navigium Atridarum, Att. VII, 3; e tragico veteri videntur haec esse.

Πραγματικοί, Or. I, 45, qui sint, ipse Cicero satis docet.

Πραγματικῶς, apte ad res gerendas, Q. fr. II, 15.

Πρᾶξις, factum, Att. XIV, 19.

Πρᾶξις πολιτικοῦ, factum cive dignum reip. dedito, Att. X, 13.

Πραότατα, lenissima, Att. XI, 17.

Πρέπον, decorum, Or. 21; Off. I, 27.

Πρόβλημα, quaestio, Att. VII, 1; XII, 2.

Πρόβλημα Αρχιμήδειον, quaestio Archimedea, Att. XII, 4; XIII, 28, i. e. valde difficilis et obscura: sc. de laude Catonis scribenda sine offensione Caesaris.

Προβολή, Att. XIII, 21, est, interprete Budaeo in Comm. Gr. L. p. 390, „ status pugilis, in procinctu stantis, occasionique inferendae plagae imminentis, et agitatoris, in carceribus equos currumque sustinentis.„ Inde etiam ad milites transfertur, qui in acie stant, proiectis scutis impetum hostium exspectantes, et excipientes, et tempus impetus faciendi idoneum speculantes, apud Plutarch. in Caesare; quem locum idem ille attulit Budaeus l. c. De militibus Latini dicunt, *proiicere scutum*. (Quadrigarius ap. Gell. IX, 13; Graeci, προβάλλεσθαι ἀσπίδα, apud Aelian. V. H. II, cap. ult. Et ab hac proiectione scuti status ille gladiatorius et militaris appellatur. Adiicere placet locum a Gellio de hac re insignem: „ Sicuti (athletae) ad certandum vocati proiectis alte brachiis consistunt, caputque et os suum manibus oppositis quasi vallo praemuniunt, etc. „ unde de ea re χεῖρας ἀεῖραι, χειρῶν ἀνάτασις dicitur. Vid. Cuper. Obs. I, 12, p. 88, qui etiam docet, hoc ipsum ἀνέχειν dici ap. Apollon. Rhod. lib. II, v. 67. Ex his intelligi facile potest, quomodo Carneadi in mentem venerit, ut huic προβολῇ compararet ἐποχὴν suam, *retentionem assensus*.

Προηγμένον, productum, promotum, praepositum, praecipuum. Fin. III, 15. Vid argumentum omne lib. III de Fin.

Προθεσπίζω, praesagio, Att. VIII, 11.

Προκοπή, progressus in literis, Att. XV, 16. De verbo προκόπτειν v. Cellar. Diss. 11 de Vigiliis et Lucubrat. Vett. § 19.

Προλεγόμενα, quae praefari solemus, antequam disputationem aliquam explicandam suscipimus, ad Div. IX, 18.

Προλήψεις, notitiae rerum insitae, Acad. II, 10.

Πρόληψις, notio, anticipatio, antecepts animo rei quaedam informatio, praenotio, praesumtio, Top. 7; ubi est rei intelligibilis notio, Platonico more, quod Plato rerum invisibilium notiones a natura impressas animo dicebat, quae evolvantur, s., ut Cicero dicit, enodentur per definitiones. Item de notione vulgari, adumbrata sensu et usu; non explicata accurate scholae modo. Vid. et Part. Or. 36; Nat. D. I, 17.

Πρόνοια, providentia, Nat. Deor. II, 22 et 29.

P

conducerent. Nam ῥωπὸν eiusmodi merces omnes mixtas ac minutes appellant. » Hesychius· ῥωπός, ὁ λεπτὸς φόρτος, ὅσα ζωγράφοις, βαφεῦσι, μυρεψοῖς χρησιμεύει. Idem ad Spartiani Hadrienum p. 88 b: « Qui belluas, arbores, homines, entra, portus, et alia id genus, varieque et minuta opere topiario exprimebant, ῥωπογράφοι vulgo dicebantur. Nam ῥωπός est varia et minuta merces. Hinc ῥωπογραφία ripulae apud Ciceronem in epistola ad Atticum XV, 16. Quam vocem vulgo deducunt, ἀπὸ τῶν ῥώπων, i. e. e virgultis, omnino male, quum ἀπὸ ῥωποῦ facte sit. Hine ῥωπικὸν etiam ἀντὶ τοῦ ὡραίου Graeci ponunt, quod varietate ipsa pulchrum est. Hinc ῥωπογράφος pictor ille dietus epud Plinium, quod hnmilia tantum pingeret, nt asellos, obsonia, et similia, ῥωπικά. — Ρωπογραφία opponitur μεγαλογραφία, quae in rebus magnis et nobilibus exprimendis versatur, ut sunt deorum simulacra, aedes, heroes, bellorum historiae, etc. » Cf. I. Gronov. ad Cic. l. c. Hinc intelligitur, quid eit ῥωπογραφία ripulae, scilicet descriptio ripae, virgultorum, graminis, florum in ripa. Virgilius de poëta, Ecl. IX, 19: » quis humum florentibus herbis Spargeret, aut viridi fontes induceret umbra? » Idem Ecl. VI, 62: » Tum Phaethontiadas musco eircumdet amarae Corticis, atque solo proceras erigit alnos.« Hee sunt ῥωπογραφίαι, et ripulae edeo: *viridi fontes induceret umbra*; cuiusmodi descriptionibus pleni sunt poëtae

Σ

Σιμνότερός τις καὶ πολιτικώτερος, gravior quis, et rebus civilibus tractandis accommodatior, Att. II, 1.

Σῆμα δέ τοι ἐρέω, signum autem tibi dicam, Att. IV, 15, ex Homer. Iliad. Ψ, v. 326.

Σηστιωδέστερον, magis Sestii more, Att. VII, 17, h. e. megis insulsum et frigidum, ut facile ex ipso loco intelligi potest. Ad Divers. VII, 32, » ut ego discesserim, omnia omnium dicte, in bis etiam Sestiana, in me conferri. »

Σκάφος, navigium, Att. VII, 3.

Σκέμμα magnum, aree magne consideratione digna, etiam etque atiam consideranda, » Att. VII, 21.

Σκέψαι, considera, Att. XII, 3.

Σκήπτομαι, tergiversor, moras neeto excusando, dubitando, Att. XVI, 9.

Σκήψεις et ἀναβολαὶ, excusationes, etque dilationes, Att. I, 12.

Σκιαμαχίαι, umbratiles pugnae; simulacre pugnarum, ad Div. XI, 14.

Σκολιὰ, obliqua, tortuosa, h. e. fraudes, doli, simulationes, Att. XIII, 39.

Σκολιᾶς ἀπάτας, versutae fraudis: supple, *murum adscensurum*. Att. XIII, 41. V. πότερον δίκας, etc.

Σκοπὸς, scopus, ultimum, finis, Att. II, 18.

Σκοτεινὸς, tenebrosus, Fin. II, 5.

Σκυλμὸς, vexatio, molestia, Att. IV, 13.

Σκυτάλη Λακωνικὴ, Scytale Laconica (brevie epistola, qualee occultis grevibusque de rebus Lacedaemonii ed imperatores suos in loris scriptas mittere solebent), Att. X, 10. Scytalae descriptionem accuratam pete ex Gellio, XVII, 9. Conf. schol. Thucyd. I, 131, etc.

Σόλοικα, olentie vitium, Att. I, 19.

Σόλοικον, ebsurdum, Att. XIV, 6.

Σοφία, sapientia, Off. I, 43.

Σοφιστεύειν, rel oratoriae operam dare, libros oratorios scribere, Att. II, 9.

λάβοὺς legit σιλλύβους, et *sillybis* pro *sittybis*. Hesychius σίλλυβον interpretatur τὸ τῶν βιβλίων δέρμα. Huiusmodi tituli, quibus auctorum nomina inscribebantur, et qui libris agglutinabantur, quemadmodum etiam hodie elegantiores libris suis huiusmodi membranulas agglutinandas a bibliopegis curant, quibus libri auctor et titulus aureis literis inuritur: tituli ergo illi etiam πιττάκια dicuntur. De σιλλύβοις v. Salmas. ad Capitolini Pertin. pag. 549 b. Haec fere Graevius. Ceterum facile intelligi potest, unde haec mutatio orta sit. Ex *sillybis* facilis mutatio in *sittybis*. Ex σιλλύβους autem manifestum est, librarios fecisse συλλάβους, deceptos *indices* voce. Nam *indices eos*, quos vulgo vocemus, h. e. *tables*, *catalogues*, συλλάβους dici posse, notissimum est. De his dici putabant, neque intelligebant, de longe aliis indicibus, h. e. de iis, qui indicarent libri auctorem, atque adeo inscriptionem et argumentum, sermonem esse. Erat praeterea ignota iis vox σίλλυβος, ut corruptam lectionem, et in συλλάβους mutandam censerent.

Σύλλογος, conventus, Att. XIII, 32.

Συμβίωσις, convictus, Att. XIII, 23.

Συμβιώτης, convictor, conviva, ed Div. IX, 10.

Σύμβολον, nota, Top. 8.

Συμβουλευτικόν, consilii plenum, ad deliberationem aptum, Att. XII, 40.

Συμπάθεια, consensus naturae, convenientia et coniunctio naturae, Att. IV, 17. Ea qualis sit, docetur Divin. II, 6.

Συμπάθεια, animi commotio ex commiseratione, doloris consensus, Att. IV, 15; V, 18; X, 8; Nat. D. III, 11; Div. II, 60.

Συμπαθῶς, cum animi commoti significatione, Att. V, 11; XII, 44.

Συμπάσχω, una efficior, Att. XII, 11.

Συμπόσια, compotationes, ad Div. IX, 24; Att. II, 12.

Συμφιλοδοξεῦσιν, simul gloriae meae serviunt, Att. V, 17.

Συμφιλολογεῖν, de literis disputare, ad Div. XVI, 21. V. φιλολογεῖν.

Συναγωγή, collectio, volumen, Att. IX, 13; XVI, 5.

Σύνδειπνα, concoenationes, ad Div. IX, 24.

Σύνδειπνοι Σοφοκλέους, Q. fr. II, 16, qui dicentur, non convenit inter interpretes. Alii fabulam Sophoclis συνδείπνους dictam intelligunt, a Quinto conversam Latine, improbante Manutio, qui negat, eam Ciceronem tam rustice improbaturum fuisse. Sed in primis repugnat verbum *actam*; quod indicat, huic fabulae, de qua dicitur, Quintum interfuisse. Itaque Manutius putat, capienda verba esse de convivio, perquam simili convivio in fabula aliqua Sophoclis, cui interfuerit Quintus, et in quo quid sibi acciderit, commemorarit fratri. Sed huiusmodi convivium non aptum videtur Sophocleae tragoediae: nisi forte est fabula Satyrica. Mihi tamen in mentem venerunt σοφοκλεῖς Pliniani, Ep. II, 14, *laudicoeni*, parasiti, qui, coenulae causa, quamvis indignos laudant, et ab iis acta et dicta omnia σοφῶς dicta et acta clamant. V. auctores laudatos intt. ad Plinium. Fuisse ergo videtur in convivio, in eoque habuisse συνδείπνους parasitos, aut parasiticis certe moribus. Hos quemadmodum, quam lepide et festive vexarit, commemoraverat fratri. Itaque [illegible]ndum esse, respondet, lepide ab eo actam illam fabulam (frequentes enim occurrunt in comico-

T

Philotimus Ciceronem, de rationibus turbatis querentem, volebatque patronum, ex eo proverbio, rationibus editis contentum esse.

Τὰ μὲν οὖν καθ' ἡμᾶς τάδε, quae igitur ad nos pertinent, haec sunt, ad Div. XVI, 21.

Ταξιάρχης, ordinis ductor, centurio, Att. XVI, 11. V. Perizon. ad Aelian. V. H. II, 44; Spanhem. ad Iulian. Or. I, p. 256. Cave autem putes proprie Mustellam sive centurionem, sive tribunum mil. dici. Ταξιάρχης dicitur, quia erat princeps gladiatorum Antonii, quod clarissime patet ex loco huic parallelo. Phil. II, 41, » praesertim quum duos secum Anagninos haberet, quorum alter gladiatorum est princeps, alter poculorum. »

Τὰ ὅλα, tota, universa, Att. XIII, 40.

Τα ἄνεια, ea quae sunt ex usu, Att. X, 18.

Τὰ περὶ τοῦ καθήκοντος, quae de officiis sunt, libri de officiis, Att. XV, 13; XVI, 11.

Τὰς τῶν κρατούντων. Euripidis versus integer sic habet: τὰς τῶν κρατούντων ἀμαθίας φέρειν χρεὼν, dominantium stultitias ferre oportet. Att. II, 25, ex Phoenissis, v. 396.

Τὰ τῶν φίλων κοινὰ, καὶ φιλίαν ἰσότητα, amicorum communia omnia, et amicitiam esse aequalitatem. Leg. I, 12.

Ταυτόματος ἡμῶν. Versus integer sic habet: Ταυτόματον ἡμῶν κάλλιω βουλεύεται, casus melius, quam nos, consulit. Att. I, 12. Menandri est, ut placet Lambino. Et sunt persimiles Menandri de casu versus et sententiae in fragm. p. 100, 106, ed. Cleric.

Τέθριππα, quadrigae, Att. V, 21. Inter divinos honores esse quadrigas satis constat. Itaque in nummis consecratorum reperiuntur, et in aliorum quoque, interdum fornicibus impositae. V. Menkenii Diss. de Consecratione Augustorum et Augustarum e nummis. Quum ergo invaluisset, ut provinciales magistratibus divinos honores tribuerent, templaque aedificarent, etiam quadrigas aeneas marmoreasve posuerunt, vel in fastigiis templorum, ut ap. Liv. XXXV, 41. vel in fornicibus.

Τεκμηριῶδες, signum eiusmodi, ut dubitari non possit, Att. VII, 4.

Τέκνον ἐμὸν, οὔ τοι δέδοται πολεμήϊα ἔργα, Ἀλλὰ σύγ' ἱμερόεντα μετέρχεο ἔργα λόγοιο, non tibi, nata mea, data sunt opera bellica, verum tu placida persequere munera eloquentiae. Att. XIV, 13, ex Homer. Iliad. E, v. 428. Pro γάμοιο Cicero scripsit λόγοιο, ut ad se accommodaret ῥῆσιν.

Τελικὰ, ad ultimum pertinentia, Fin. III, 16.

Τέλος, summa rerum, finis; quod ad nullam aliam rem, ad ipsum autem omnia referuntur. Att. XII, 6; Fin. I, 12; III, 7.

Τέμπη, loca amoenissima Reatinorum, Att. IV, 15. V. quae ad h. l. e Luca Holstenio affert Graevius.

Τέρας, monstrum, prodigium, Att. VIII, 9.

Τεχνολογία, tractatio artis, disputatio de praeceptis artis, Att. IV, 16.

Τέτλα, κύντερον, suppla ex Homero τέτλη: perfer, gravius tulisti. Att. IX, 15, ex Odyss. Υ, v. 18.

Τετυφῶσθαι, Att. XII, 25, inani gloriolae studio duci, qui scilicet cupio filiae monumentum in horto celebri ponere. Itaque addit: » Obsequere huic errori meo. » Confer. v. τὸν τῦφον, etc.

bat maxime, Att. X, 8. Sunt verba Thucydidis de Themistocle I, 138.

Τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμοῦ, iustitia et veritas a me stat, Att. VI, 1, ex Aristophanis Acharn. 660.

Τὸ ἐπὶ τῇ φακῇ μύρον, In lente ungueutum, Att. I, 19, proverbium de rebus bonis in re vili consumptis. Μύρον est legatio; φακή, lena, est Lentulus Clodianus. In eo ergo legationem male collocatam dicit.

Τοιαῦθ' ὁ τλήμων πόλεμος ἐξεργάζεται, talia aerumnosum bellum efficit, Q. fr. II, 15, versus ex Euripidis Supplicibus, v. 119.

Τοῖς ἀπαντῶσιν, obviam prodeuntibus, Att. VII, 5.

Τὸ καλὸν, honestum, Att. VIII, 8.

Τὸ καλὸν δι' αὐτὸ αἱρετὸν, honestum propter se ipsum expetendum, ad Div. 15, 17 et 19.

Τὸ μέλλον παραδοκήσεις, quod futurum est, expectabis, Att. IX, 10.

Τὸ νεμεσᾶν iuterest τοῦ φθονεῖν, indignatio differt ab invidia, Att. V, 19.

Τὸν θεωρητικὸν, qui in rerum contemplatione occupatur, Att. II, 16.

Τὸν πρακτικὸν βίον, vitam, quae in rebus agendis versatur, Att. II, 16.

Τὸν τῦφον μου πρὸς θεῶν τροποφόρησον, insolenti et vanae ambitioni meae, per deos, indulge, Att. XIII, 29. Vid. τετυφῶσθαι.

Τὸ παραδοξότατον, inopinatissimum, Att. VI, 1.

Τοποθεσία, loci descriptio, Att. I, 13 et 16.

Τὸ συνέχον, quod coniunctum est, proximum, Att. IX, 7.

Τότε μοι χάνοι εὐρεῖα χθὼν, tunc tellus mihi lata dehiscat, Att. IX, 9; Q. fr. III, 9, ex Hom. Iliad. Δ, v. 182.

Τοὐμὸν ὄνειρον ἐμοὶ, supple λέγεις, estque proverbium: « meum somnium mihi narras » Att. VI, 9, h. e. rem narras, quam te melius novi. Locos veterum, qui hoc proverbio usi sunt, vide apud Erasm. in Adagiis.

Τοῦτο δὲ μυῖα ὅση; hoc vero quantula musca? Att. XII, 51. Si vera lectio esset, contemtum rei significarent ista verba, ut vidit Bosius. Sed fateor, mihi magis placere alteram lectionem, quam Victorius, Iunius, aliique probant, et servat Graevianus: Τοῦτο δὲ μηλώσῃ, « sed hoc tu videris; » quod proverbialiter dici videtur, quum ostendere quis vult, alium se melius rem explorare et diiudicare posse. Μηλοῦν est a μήλη, quod est instrumentum chirurgicum, quo solent vulnera, quam profunda sint, et quid in iis lateat, quod extraheodum sit, perscrutari. Etym. M, Μήλη ἰατρικὴ· δι' ἧς ψηλαφᾶται τὰ πονούμενα· μηλοῦν γὰρ τὸ ψηλαφᾶν λέγεται. Conf. Suidas in μήλη, μηλοῦν, μηλῶσαι, et ibi Kusterus.

Τρηχεῖ', ἀλλ' ἀγαθὴ κουροτρόφος, οὔτι ἔγωγε Ης γαίης δύναμαι γλυκερώτερον ἄλλο ἰδέσθαι, aspera, sed bona puerorum nutris; nequaquam ego hac terra possum dulcius quidquam adspicere, Att. II, 11, ex Hom. Odyss. I, v. 27.

Τριπολιτικὸς, liber inscriptus Tripoliticus, Att. XIII, 32, nempe Dicaearchi, cuius etiam apud Athenaeum IV, p. 131 A, mentio.

Τρισαρειοπαγίτης, eximius Areopagita, severissimus iudex, Att. IV, 15.

Τρόποι, verborum immutationes, ac. qua sensum, quum ad aliam rem significandam transferuntur, quam proprie significant. Brut. 17.

Τυραννοκτόνοι, tyrannicidae ad Div. XII, 22; Att. XIV, 6.

Υ.

ὑπήνεμοι, non in terra, aut cava arbore positi, sed in libero aëre, ubi non sunt pulli a vi tempestatis ventorumque tuti. Itaque, *Tua tamen ὑπηνέμιος*, mihi videbatur hanc vim habere: sed etiam Graecia, in quam ire volebam, non esse mihi tuta satis videtur; ibi quoque ubnoxius esse videor hostibus meis. Haec mihi in mentem de hoc loco veniebant. Recte, an secus, doctiores viderint.

Ὑπηρεσία, ministerium, officiorum praestatio, Att. IX, 13.

Ὑπόθεσις, argumentum sermonis, disputationis, etc. Att. IV, 5; XV, 1; Q. fr. III, 5; Top. 21; Att. I, 14; XII, 45; XV, 22; Q. fr. II, 16.

Ὑποθῆκαι, pignora, ad Div. XIII, 56. Vid. Graev. ad h. l., qui docet e Salmasio, hypothecas et pignora, inter quae hodie ICti distinguunt, apud veteres eamdem vim habuisse.

Ὑποθῆκαι, praecepta, monita, Att. II, 17.

Ὑποκορίζομαι, leniori vocabulo appello, Att. IX, 10.

Ὑπομεμψίμοιρος, subquerulus, Att. VI, 1.

Ὑπόμνημα, commentarius, Att. II, 1; XV, 23; XVI. 14.

Ὑπομνηματισμός, ad Div. XIII, 1; Att. V, 11. Ita vocabant Areopagitae decreta sua. Nomen inde ductum, quod in tabulas memoriae causa referebantur.

Ὑποσόλοικα, subabsurda, Att. XIV, 21; II, 10.

Ὑπόστασις nostra, status noster, Att. II, 3.

Ὑπό τὴν διάληψιν, sub ipsam accessionem febris, Att. IX, 2.

Ὑπό τὴν λῆψιν, sub accessionem febris, Att. IX, 10. Vtrumque egregie illustravit Cuperus, Obs. II, 15.

Ὕπουλον, subdolum, Att. X, 11.

Ὑπώπιον, macula, Att. I, 20. Proprie est *vulnus in facie*. Egregia est de hoc verbo et de ὑπωπιάζειν dissertatiuncula in L. Bosii Exercitationibus in N. T. in Ep. 1 ad Corinth. cap. IX, 27.

Ὕστερον πρότερον, Ὁμηρικῶς, ordine praepostero (quum primo loco, quod posterius est; secundo, quod prius, effertur), Homerice. Att. I, 16.

Φ.

Φαέθων, Iupiter, planeta, Nat. D. II, 20.

Φαίδρου περισσῶν et Ἑλλάδος, Att. XIII, 39, librorum titulos esse contextus docet; sed manifeste corrupti sunt. Coniecturas eruditorum cui legere volupe est, adeat interpretes ad h. l. Nam eas huc transferre, non est Instituti nostri. Ed. Rom. habet tantum Φαίδρου. Hactenus Ernest. Schütz. addit, simillimum veri esse, quod Mongaltius coniecerit, his verbis notari Dicaearchi libros, Ἑλλάδος *βίον*, vel *ἀναγραφήν*, et *Φαίδρου περισσῶν*, de his, quae superflua et redundantia essent in Phaedro Platonis. Vid. apud nos ipsum interpretem.

Φαινοπροσωπεῖν, vultum ostendere, faciem aperire, Att. VII, 21, de iis dicitur, qui nihil timent, nec conspectum cuiusquam fugiunt.

Φαινοπροσωπητέον, retecto vultu et aperta facie procedendum, Att. XIV, 22.

Φαίνων, Saturnus, planeta, Nat. D. II, 20.

Φαλάκρωμα, Att. XIV, 2. Bis in eadem epistola hoc verbo usus est: a apud Madarum nullum est φαλάκρωμα; a post: a habes φαλάκρωμα inimicissimum otii » In posteriori loco φαλάκρωμα esse ipsum Matium, quem propter calvitiem ita appellat,

Φιλοσοφούμεθα, philosophamur, Att. XV, 13.

Φιλοσοφούμενα, quae a philosophis tractantur, libri philosophici, ad Div. XI, 27.

Φιλοσοφῶμεν, philosophemur, Att. II, 13.

Φιλοσόφως, philosophice, Att. XIII, 20.

Φιλοσοφώτερον διευκρινήσομεν, magis philosophice et subtiliter, i. e. accuratius examinabimus et discutiemus, Att. VII. 8.

Φιλοστόργως, peramanter, Att. XV, 17.

Φιλοστοργώτερον, amantius, Att. XIII, 9.

Φιλοτέχνημα, opus studiose elaboratum, Att. XIII, 40.

Φιλοτιμία, hoc loco, Philotimi actio, Att. VII, 1.

Φιλοφρόνως, humaniter, amanter, Att. XV, 15.

Φλιοῦς, Ὀποῦς, Σιποῦς, Phlius, Opus, Sipus, Att. VI, 2, nomina oppidorum.

Φλυαρὸς, garrulus, ad Div. XV, 18.

Φοβερὸν ἦν, formidabile erat, Att. XIII, 37.

Φρόνησις, prudentia, Off. I, 43.

Φυράτης, conturbator, Att. VII, 1. Ita dicitur Philotimus libertus, qui ἐπεφυράκει in rationibus bonorum T. Milonis, h. e. qui rationes ita conturbaverat, ut facile intelligeretur, nequam esse hominem, et fraudulentum.

Φυρμός πολὺς, conturbatio multa, Att. XIV, 5. Antonius aleator (Philipp. II, 27) omnia nobis conturbat, quum Caesarianis non resistit, sed iis potius favet.

Φυσᾷ γάρ οὐ σμικροῖσιν αὐλίσκοις ἔτι, Ἀλλ' ἀγρίαις φύσαισι φορβειᾶς ἄτερ, Att. II, 16. Horum Sophocleorum versuum, quos et Dionysius Longinus, περὶ ὕψους, sect. 3, commemoravit, interpretatio non eadem est, neque omnes verum sensum assecuti sunt. Φορβειὰ quid sit, docuere Salmas. ad Solin. p. m. 585, 586, ubi etiam de hoc loco disputavit, et interpretes ad Longinum l. c., nempe capistrum, quo tibicines spiritum coërcent, ne nimius et immoderatus in tibiam irrumpat. Hinc ἄτερ φορβειᾶς metaphorice est *sine modo*. Caecilium, dicit Longinus, esse egregio spiritu, sed, quum temperare eum non possit, nimium evehi, et indu tumorem, μετέωρα, exsistere. Sic quum Pompeius dicitur magnis tibiis uti, et vehementer eas inflare, sed sine capistro, hoc dicitur: Pompeium viribus suis, quae magnae sint, abuti, et quum cupiditatibus suis modum imponere non possit, nimis alte evolare velle, eaque cupere, quae aut ferri non possint, aut ipse non possit consequi.

Φυσικὴν τὴν πρὸς τὰ τέκνα, naturalem amorem in liberos, Att. VII, 2.

Φυσικοί, physici, Or. I, 50.

Φωσφόρος, Lucifer, Venus, Nat. D. II, 20.

X

Χαῖρε, salve, Fin. I, 3.

Χαρακτὴρ, forma rei, qua maxime agnoscitur res et iudicatur, Or. 11.

Χαρακτὴρ, Q. fr. II, 16, est stylus, s. forma orationis, genus dicendi; nam opponitur res et χαρακτὴρ.

Χολὴ ἄκρατος, bilis mera, ad Div. XIV, 7.

Χρεῶν ἀποκοπαὶ, φυγάδων καθόδοι, tabulae novae, exsulum reditus, Att. VII, 11. *Tabulae novae* dicuntur χρεῶν ἀποκοπαὶ, quod propterea lege fiunt *novae tabulae*, ut nomina aliter, et resecta parte aliqua in iis scribantur,

FINIS INDICVM QVINQVE CICERONIANORVM.

Indicem rerum praecipuarum reperies ad calcem voluminis XV.

M. T. CICERONIS

OPERVM

VNIVERSA TABVLA

QVAE EORVM DIVISIONEM, ET RES VNOQVOQVE VOLVMINE COMPREHENSAS INDICAT

I PARS, SIVE OPERA RHETORICA

II PARS, SIVE ORATIONES

Volumen quintum

8. In C. Verrem actionis secundae liber tertius, seu De re frumentaria.
9. In C. Verrem actionis secundae liber quartus, seu De signis.
10. In C. Verrem actionis secundae liber quintus, seu De suppliciis.
11. Pro M'. Fonteio.
12. Pro A. Caecina.
13. Pro lege Manilia.
14. Pro A. Cluentio Avito.

Volumen sextum

15. De lege Agraria contra P. Servilium Rullum in senatu, oratio prima.
16. De lege Agraria....... ad populum, oratio secunda.
17. De lege Agraria....... ad populum, oratio tertia.
18. Pro C. Rabirio, perduellionis reo, ad Quirites.
19. In L. Catilinam oratio prima, habita in senatu.
20. In L. Catilinam oratio secunda, ad Quirites.
21. In L. Catilinam oratio tertia, ad Quirites.
22. In L. Catilinam oratio quarta, in senatu.
23. Pro L. Murena.
24. Pro Flacco.
25. Pro P. Sulla.
26. Pro A. LicinioArchia poëta.
27. Pro Cn. Plancio.
28. Pro P. Sextio.

Volumen septimum

29. In Vatinium.
30. Pro M. Coelio.
31. De provinciis consularibus.
32. Pro L. Cornelio Balbo.
33. In L. Calpurnium Pisonem.
34. Pro. T. A. Milone.
35. Pro C. Rabirio Postumo.
36. Pro Q. Ligario.
37. Pro rege Deiotaro.
38. In M. Antonium Philippica prima.
39. — Philippica secunda.
40. — Philippica tertia.
41. — Philippica quarta.
42. — Philippica quinta.

Volumen octavum

III PARS, SIVE EPISTOLAE

Volumen nonum

Volumen decimum

Volumen undecimum

IV PARS, SIVE OPERA PHILOSOPHICA

Volumen duodecimum

Volumen decimumtertium

De Natura Deorum ad M. Iunium Brutum, libri tres.
De Divinatione, libri duo.
De Fato, liber singularis.

Volumen decimumquartum

De Legibus, libri tres.
De Republica, quae supersunt, libri sex.

Volumen decimumquintum

De Officiis ad M. filium, libri tres.
Cato maior seu de Senectute.
Laelius seu de Amicitia.
Paradoxa ad M. Brutum.
Operum Philosophicorum Fragmenta.

TABVLA

RERVM

QVAE IN HOC VLTIMO CICERONIS OPERVM VOLVMINE CONTINENTVR

Explicit decimum sextum
et ultimum Ciceronianae huius editionis volumen.

Facultate obtenta.